Ч. 117. Чернівці, середа дня 3. (16.) жовтня 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улица Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне вастереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
на цїлий рік . . . 20 Кор. — сот.
на пів року . . . . 10 „ — „
на чверть року . . 5 „ — „
на місяць . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Наше становище.

Від довшого часу кипить на Буковинї особливо межи Нїмцями як в горячім кітлї. Під котел зручно підкладає огню др. Янко Фльондор. Зараз по соймовій сесиї розпочали ся перепалки по ґазетах то межи д-ром Скедлем а Штравхером, то знов межи д-ром Скедлем а Ник. Васильком, відносини межи християньскими а жидівскими Нїмцями закаламутили ся, а що д-рови Янкови Фльондорови тай деяким иньшим Волохам захотїло ся в мутній водї і собі деяку рибку зловити, тож примішано ще до того і Русинів, аби вину за той заколот в краю і ненависть звернути на нас а таким чином приєднати Нїмцїв до союза з Волохами.

Довго, спокійно і мовчки приглядали ся ми всяким аж занадто прозрачним штучкам д-ра Янка Фльондора і залицяням межи ним а Нїмцями, не бажаючи і вистерігаючи ся доливати оливи до огню, хоть і ми мали-б не одно сказати і, коли вже на се пішло-б, з Нїмцями порахувати ся. Але далї годї мовчати. Сими днями розпочинає ся парляментарна робота, до того треба, щоб відносини помежи партиями були вияснені.

Длятого то видїл „Рускої Ради“ разом з найвизначнїйшими довіренними мужами партиї відбув дня 11-го с. м. нараду над теперішним положенем полїтичним і над взаїмними відносинами партий в краю, а розібравши і розваживши серіозність хвилї як найдокладнїйше, ухвалив одноголосно:

„Утриманє дотеперішної більшости соймової, зложеної з Русинів, Нїмцїв і Вірмено-Поляків, є для успішного розвитку полїтичних справ краевих пожаданє. Коли-б однак з причин від руских послів зовсїм незалежних тота більшість мала-б розбити ся і мало-б заносити ся на нове угрупованє партий, то на руских послів вкладає ся обовязок, аби завчасу витягнули із такого поступованя дотеперішних союзників відповідні консеквенциї і аби подбали, щоб нїяким чином справа руска не потерпіла на тім нїякої шкоди“.

Ми переконані, що отсей рішучий голос нашої партиї причинить ся до вияснення відносин партийних на Буковинї, Що утриманє дотеперішної більшости є пожадане, се річ кождому зрозуміла, коли зважити, що тота більшість склалась на те, аби в публичнім житю на Буковинї дати перевагу справедливости і обективности. Більшість тота була доси, помимо своєї чисельної переваги, союзом дефензивним, вона поставила собі за цїль унеможливити, щоб котра небудь із полїтичних партий запанувала над другою і надала таким чином справам краевим свій виключний характер. В тім лежить і причина, чому Русини все кріпко і вірно стояли при сїй більшости, бо-ж вони якраз найбільше натерпіли ся від виключного панованя одної партиї в краю. В тім лежить і одинока користь, яку Русини мали з більшости, що чули ся безпечнїйшими, не так як бувало загроженими в своїх правах народних, і могли мати надїю, що коли визнавані публично засади більшости возьмуть верх на Буковинї, то і Русинам тим лекше можна буде колись добити ся своїх прав. Бо з другого боку мусїли Русини не одно принести в жертву тій більшости і засадам, які вона мала заступати і переводити. Згадати-б лише, що колись заступником капітана краєвого був Русин, а відтак, як Русини увійшли в більшість, став Нїмець, а по нїм Вірменин; згадати-б также, що в Видїлї краєвім засїдав бувало стало Русин, а відтак, як Русини увійшли в більшість, отримали лиш місце заступника видїлового, аби в силу проголошених більшостию засад зробити місце также і Вірменинови; згадати-б также, що на кождім кроцї треба руским послам числити ся з нїмецким союзником і становиском, занятим — правда, вже давнїйше, через Нїмцїв, особливож через нїмецку мову в публичнім житю на Буковинї, що нераз приходить ся дуже тяжко. З того виходять ясно хвилеві некористи, які більшість принесла Русинам, з того виходить также, що майже всюди мусїли Русини робити уступки союзникам, ба навіть неодної очивидної кривди від них таки самих зазнали, от як пр. що в шкільній радї повітовій в Серетї з їх причини нема анї одного Русина, що й доси нема в Чернівцях рускої школи народної, що при обсадї посад учительских в Чернівцях в послїдних часах зовсїм не уважає ся на знане иньшої мови окрім нїмецкої, що дїтям сїльским загороджено приступ до шкіл народних в Чернівцях і т. д., що зовсїм не згідне навіть із засадами визнаваними доси більшостю. Помимо того, що Русини оказали ся, як бачимо, до крайних границь уступчивими, то між партиями більшости не було в сїй сесиї соймовій потрібного згідного поступованя, ба не було навіть у важнїйших справах спільних нарад, а деякі дотеперішні союзники почали виступати на власну руку. Та вина за се зовсїм не спадає на Русинів, у Русинів не настала нїяка зміна нї в людях, нї в засадах, рускі посли напирали завсїди до полагоджуваня всяких справ на клюбових нарадах. За те змінили ся люди у иньших союзників, не стало таких досьвідчених полїтиків, як з одного боку др. Рот, Тітінґер, Кіпер, а з другого боку др. Стефанович, що мали повне право і умілн в більшости вести провід. Не стало отже умілого проводу, є лиш претенденти до проводу, котрі, аби стати ними, мусїли-б своїм полїтичним розсудком, тактом і рѳзвагою, а также і працею ще що йно заслужити на те, аби їм провід добровільно віддано в руки. Не перечимо, що той провід повинен би належати Нїмцям, але се вкладає на Нїмцїв і обовязок, достарчити і поставити відповідних до проводу людий. В тім лежить вся хиба в більшости, з того то і походять і повстають всякі непорозуміня, але Русини тому зовсїм не винні, хоть якраз на їх адресу шлють ся всякі зовсїм неоправдані докори. Оден однїсенький актуальний докір — бо про иньші дрібниці нема що споминати — відносить ся до становиска руских послів, яке заняли в комісиї адмінїстрацийній супроти внеску д-ра Скедля на основанє нїмедкої кляси приготовчої при ґімназиї в Чернівцях. Аби становиско се виправдати, мусимо зазначити, що 1. ся справа не була передовим предметом нарад клюбових, за що вина спадає на д-ра Скедля, 2. що на самім засїданю комісиї заяви в

Збірник пісень
Івана Велегорського з 1806 р.

МАТЕРИЯЛИ
до істориї Карпаторуського письменства
подав
Др. Осип Маковей.

(*Конецъ.*)

Додаток.

1.

Пѣснь о страшномъ судѣ.

Ахъ, южъ часъ приходитъ, треба умирати,
хоть яке богаство треба покидати,
день, година успѣваетъ,
судъ ся божій приближаетъ,
готуймо ся вси.

Небо крестъ покажетъ праведникомъ ясній,
а грѣшникомъ будетъ ден онъ зѣло [страшній,
будутъ очи закривати,
бо горкій страхъ будутъ мати,
якъ прійдет Христосъ.

Тогда вси мертвіи разомъ ся возбудятъ,
якъ на штири части ангели вострубятъ,
будутъ мертвѣ воставати,
добрѣ дѣла о(т)давати
своему творцу.

Огненая рѣка будетъ клекотати,
и всю землю от сквернъ будутъ очищати,
вознесет ся под небеса,
потомъ спадетъ со шумомъ вся
въ преисподня.

Но, щожъ будетъ въ той часъ человѣкъ [гадати,
Когда не возбранитъ нѣ отецъ нѣ мати,
когда крикнутъ вси святіи:
„Поидѣтъ от нас, проклятіи,
въ муку вѣчную!“

И*) щожъ въ той часъ будетъ чоловѣкъ [гадати,
гди будутъ от стран єго разлучати,
олѣлъ би ся не родити,
нежели въ пеклѣ съ ними жити
на вѣки вѣковъ.

И ми, христіяне, грѣховъ пърестаймо,
передъ створите(лемъ) у ноги въпадаймо,
би намъ рачилъ даровати
лице єго оглядати
на вѣки вѣковъ. аминъ.

2.

Псалма кіевская

Пресвятія владичици нашея Богородици.

Склонѣтеся вѣки, вси человѣки,
в російской державѣ а восточной главѣ,
сущи нинѣ в областинѣ, —

се бо от востока заря без порока,
аѳирская Дѣва, во образѣ жива,
на престолѣ взійдетъ о(т)толѣ.

*) В рукописї стоїть тут А. Акростих: Антонии.

О Дѣво пресвята, умоли распята,
поправъ наша пути, въ часъ всякой
твоєму сыну работати вину. [мѣнути,

Гдѣ молишся сыну в день и въ нощи вину,
слѣпимъ даешъ зраки, а бѣсомъ гонишъ [мраки,
хорихъ, болнихъ творишъ свободныхъ.

Щастіемъ бо ея поетъ аллилуія
миръ всея росій с пресвятой маріи
съ бесвѣки и предъ на вѣки.

В храмѣ покровенномъ на тронѣ сионском
в нинѣшніе вѣки съ небесними лики
избра богъ мѣсто свято и чисто.

3.

Пѣснъ Московска.

Какъ весолъ я, весолъ, во нинѣшній день,
какъ ведолъ я, ведолъ надежду свою — [гу, гу, гу!*)

Ходѣтъ овча, ходѣ, въ зеленомъ саду,
щеплетъ да ламлетъ зеліоній виноградъ.

Щеплетъ да ламлетъ мене накривать,
ка кто мене полюбляетъ*), растокъ его [мать!

Убѣй, убѣй, молодецъ, сродную жену,
возми, возми, малодецъ, мене малоду!

З родною женою свой векъ коротать,
а с тобою шедмою въ вечоръ постоять.

Хади, хадѣ са мною пѣть пѣва, вѣна,
толко ти на мене не будѣ гнѣвна!

*) В рукописи поправлено „не любить“.

Не пю я пива и вина,
толко я сопю медка салодка.

Медка салодка, салоденькаго,
полюбляю малодчика младухенькаго.

Оншіе салдати всо Бога хвалятъ.
и да во вся Праздники вѣнцо вѣхилятъ.

И да во вся празники вѣнцо вѣхилятъ,
а святаго николушку всегда вѣхвалятъ.

А святаго николушку всегда вѣхвалятъ,
чтобъ имъ допомоглъ турковъ порубать,

Турковъ порубать, за дунай загнать,
а святаго николушку въсегда вѣхвалятъ.

4.

Пѣснъ Московска.

Ахъ, подъ яблоновъ
подъ той подъ захароной —
га, га, га, га, га, га, га!

стоит гуланъ молодой,
держитъ гусла подъ полою.

Ахъ, ви, гусла мои,
ви, гуселца мои,

та заграйте ви минѣ,
я вамъ пѣсенки свои!

Протѣвъ церкви на горѣ,
а въ маюра на дворѣ

*) За кождою строфкою по три рази: гу, гу, гу, — а при кінци пять разів те саме.

на запитане д-ра Стоцкого інспектор краєвий Тумлїрж, що така кляса з огляду на те, що в Чернівцях і взагалї по містах у всїх народних школах є викладова мова нїмецка, є зовсїм злишна. Якже-ж супроти такої заяви можна вимагати від руских послів, щоб вони були päpstlicher als der Papst? І внесок в комісиї всїма голосами — отже не голосами самих Русинів — против одного д-ра Скедля перепав. Коли-ж відтак в самім соймі Волохи заявили, що голосувати муть за тим самим внеском, який тут поставив наново пос. Декані, то чи може рускі посли промовляли против него, чи не голосували так само за ним? І чого-ж властиво хочуть ще Нїмцї? Хиба хочуть послухати ради Янка Фльондора і виступити з більшости, а злучити ся з радикальними Волохами та шукають лише причини по сторонї Русинів; в такім разї — вольному воля, а спасеному рай, а Русини, хоть рішучо заявляють, що утриманє дотеперішної більшости соймової є для успішного розвитку полїтичних справ на Буковинї пожадане, будуть приневолені витягнути із такого поступованя відповідні консеквенциї і певно подбають про се так, що руска справа на Буковинї не потерпить на тім нїякої шкоди.

Перегляд полїтичний.

Полїтична ситуация на Буковинї заставила полїтичне товариство „Руску Раду“ скликати своїх довіренних мужів на нараду над сею справою, про що написано в передовій статї сего числа. Відтак обговорювано справи, які входять в круг дїяльности послів до ради державної з відповідними порученями для посла Пігуляка.

З'їзд визначних виборцїв-Русинів з 4-ої курії північної Буковини відбув ся на запрошенє посла Николая Василька сего понедїлка в Чернівцях, про що напишемо в слїдуючім числї.

Цїсар поручив высказати осібне найвисше признанє гр. Каз. Баденьому і еписк. Конст. Чеховичеви за їх дїяльність на становиску маршалківскім Галичини.

Доповняючі вибори до ради державної в Кракові. 11-го с. м. на місце пок. демократа д-ра Вайґля вибрано 2418 голосами др. Ігн. Петеленца против Кароля Шукевича, що одержав 1509 голосів.

Передвчера відбули ся у Відни в Пратері збори антисеміт ів. На зборах промавляв др. Люеґер. Бесїдник висловив ся о Шенерериянцях, що они не суть нїчим иньшим, лише зрадниками вітчини, і хотять зробити Австрию протестантскою, аби єї відтак Нїмеччина могла лекше проковтнути. З черги говорив Люеґер о ситуациї. Побоює ся, що в парляментї виринуть нові трудности. Нїколи ситуация не була так користною для заключеня австро-угорского договору, як тепер. Нинї треба наново навязати переговори і натиснути на Угорщину, аби договор міг бути як найскорше заключений.

Виборы з ческих міст до сойму, які відбули ся вчера, не принесли змін в дотеперішнім станї посїданя Молодочехів, за те в нїмецких округах видвигнули Шенерериянцїв. Взагалї участь виборцїв була слабша. В деяких округах голосувала заледви четвертина, або і шеста часть управнених до виборy. Тільки в Будиевичах розгоріла ся завзята борба, бо там станув Молодочех Задек против Нїмця. До сеї хвилї нема ще обчисленя скрутинії. Також в окрузї Йозефштату розгоріла ся інтензивна борба межи социялїстом а Молодочехом.

Бруксельскі дневники доносять, що аґенти анґлїйского правительства вербують в зелїзничих дистриктах в Люксенбурґу і Альзациї робітників, які не мають занятя, на добровольцїв до полудневої Африки, запевнюючи їм денне винагороджене по 6 шілїнґів. Після донесень богато робітників, особливо Італїйцїв, дало ся звербувати і виїхало до Анґлії, звідки по відбутю військових вправ виїдуть до Африки. Трансвальский посол др. Лейдс, вніс з сеї причини протест до нїмецкого правительства з закидом о зірване невтральности.

Смерть афґаньского еміра Рахмана викликала в анґлїйских полїтичних кругах велике занепокоєнє, а анґлїйскі папери на біржах поупадали. Мінїстер Гамільтон вернув сейчас до Льондона і онодї пополудни відбуло ся надзвичайне засїданє ради для справ індийских. Анґлїйска праса не скриває своїх побоювань, особливо з огляду на Росию. Daily Telegraph упоминає правительство, аби іменованє наслїдника полишив Афґанцям, бо інакше, коли та справа не буде скоро полагоджена, готові росийскі аґенти змовити ся з яким афґаньским заговірником і викликати ворохобню. — Daily News каже, що ситуация поважна і вимагає обережности і зручности. Анґлїйска дипльоматия побоює ся росийской інтервенциї на случай якої ворохобнї. Але поки-що Англичани не потребують непокоїти ся. Вислана від віцекороля Індий телеґрама доносить, що справа наслїдства престола вже полагоджена; іменно найстарший син Абдур Рахмана, Габіб Улляг, став за згодою всїх братів еміром. Того Габіб Улляга вже отець іменував наслїдником і поручив ему найважнїйші справи. Він був вихований під впливом анґлїйским і є прихильний анґлїйскій цивілїзациї. Однако, чи мимо того Галіб Улляг удержить ся на престолї, то ще питанє. Зміна престола викликує майже все в азийских державах заколоти. І Габіб Улляг мав суперника і то ще підпираного Росиєю. Є то молодший его брат Магомед Умар, що походить по матери з княжої родини, коли Габіб Улляг є сином невільниці. Мати Магомеда Умара все старала ся о наслїдство для сина, а підпирав єї в тім Ґуляйн Гейтар, вождь афґаньскої армії на індийскій граници. Алеж той Гайдар вже не жие і Англичичани гадають, що нема чого бояти ся Умара.

Віче женщин.

Дня 8. жовтня з'їхались до Берлїна делеґатки поступових товариств на віче. Віче мало відбутись в сали парляменту, але власти не хотїли на се позволити. Крім того полїция ставила тільки перешкод, що делеґатки не могли через два дни приступити до працї. Доперва по усуненю многих перешкод розпочались наради в палатї промисловій. Велика саля була набита.

Перший реферат „о оспільнім вихованю пола“ виголосила молоденька п-на Олена Штекер, дочка бувшого надвірного проповідника, доктора фільозофії. Другий „о полїтичнім вихованю женщини“, п-на Анїта Аверсбер. Два реферати виголосили панове др. Зільберман „о законї кас обезпеки для хорих“ і професор Фляш з Франкфурту над Меном „о гиґієнї і моральности“. По кождім рефератї була оживлена дискусия.

Реферати були оброблені старанно, дискусия свобідна і займаюча, а при тім річева.

Бажане уморальненя людства в користь женщини пробивалась в кождій дискусиї. Головним предметом нарад були средства, що ведуть до сеї цїли. За найважнїйше узнала п-на Штекер, а з нею цїлий збір, зірване зі системом віддїльного вихованя хлопців і дївчат. Референтка припімнула, що в родинї виховують ся дїти разом, і зажадала, аби школа не сходила з сеї дороги. Через безнастанне зіткненє обі сторони призвичаюють ся до себе і пізнаюсь ся добре, а приняте нині на заходї загально віддїльне вихованє хлопців і дївчат є одною з головних причин затертя почутя морального і одним з найважнїйших жерел роздвоєня. Вспільне вихованє не шкодить моральности; противно дїлає додатно, особливо на хлопців. Через вспільне і рівне вихованє, котрого ломагав ся вже Платон перед 2 тисячами лїт, пізнає женщина свої сили а обі половини людства навчать ся розуміти глубоку і конечну рїжницю, яка між ними істнує.

В резолюциї, поданій референткою і ухваленій збором, зажадано: 1) основної реформи висших шкіл женьских, 2) вспільного вихованя хлопців і дївчат, 3) висказано сильне переконанє, що вспільне вихованє вплине додатно на мужчину, причинить ся до скріпленя со-

---

стоитъ доча хороша,
а въ ганусѣ душа.

А в гануши на сестра
та галаушка болїе.

Поидѣте по попа,
по Духовнаго отца!

Поидѣ ко чорту с попомъ
и з Духовнимъ отцомъ.

Преведѣте козака,
сербскаго чумака,

нехай козакъ пріидютъ
скланницу пива поднесетъ —

и пол чарки поднесетъ!

5.

Пѣснь Свѣцка.*)

Ахъ, я бѣдній, ахъ, нищасливій,
що я тебе вѣрне кохаю,
не могу жити (в) волности правдивой,
що о тебѣ зауше думаю.

Зауше плачу, якъ не бачу
твоей уроди прекрасной;
проклинаю, житя лаю,
ахъ, я нищасний!

Куда пойду, куда поверну ся,
всюда туга за мною;

*) Мої поправки або додатки в скобках.

спати лягу, вскорѣ обужу ся —
и тамъ тужу и тамъ нужу собою.

В день и в нощи мои очи
слезами ся заливаютъ
с твои причини и години
волности не маю.

Твоя краса, твои чорнѣ (очи)
моей туги є причина,
хочай мя мучатъ в день и в нощи,
еднакъ кажу, що ти єдина

панї є того сердца мого,
котре любитъ тебе,
тебѣ служитъ, бется, тужитъ
и губитъ себе.

6.

Пѣснь свѣцка.

Ахъ, минѣ тяжко, ахъ, минѣ нудно,
кобъ хто знавъ,
сердечна доле, тяжка неволе,
щомъ познавъ.

Ахъ, зійди, зійди, ясній мѣсяцю,
раненко,
аби ся минѣ до миленкои
видненко.

Ахъ, щи видненко, ци не видненко,
ни дбаю;
ахъ, когож бо я вѣрне кохаю,
по голосочку познаю.

Поставлю кладку через муравку
дѣброви,

въ мои дѣвчинки чорнѣ оченки
и брови.

Сподобала ся пану моему
тай минѣ;
ци пану дати, ци собѣ взяти?
Ахъ, минѣ!

Ахъ, далъ бим пану, жаль сердцу мому
и туга,
а взялъ бимъ собѣ, та ни годить ся,
бомъ слуга.

Озми ти, пане, собѣ за жену
а мнѣ за паню, такъ и треба;
а мнѣ за тую дастъ Богъ иншую
из неба.

7.

Пѣснь свѣцка.

Ахъ, якъ сердцу не нудѣти,
кого люблю, не видѣти,
кого моя мисл кохаетъ,
серце во мнѣ умлѣваетъ.

Великая серцу туга,
где (гди) не увиджу свого друга,
рада бимъ з нимъ говорити,
будут люде насъ судити.

Очи видятъ и пасут ся,
нѣ стиждут ся нѣ срамят ся,
охъ горе, горе, болѣзнъ моя,
проливаю слези своя.

Лучше було не знати ся,
нѣжли любивши ся ростати ся.

лучше було не сченати,
нѣж любивше ся перестати.

Течетъ вода по долинѣ,
широкій листъ на калинѣ:
с ким любю ся, обѣйму ся,
а д милому прихилю ся.

Ид милому, д миленкому,
къ его личку бѣленкому.

За рѣками, за водами
піетъ мой милий с козаками,
ой піетъ же онъ, подпіваетъ,
мене молодую споминаетъ.

Запрегайте конѣ в санки,
поидемо до коханки,
запрегайте вороніи,
поидемо до милои.

Пріихали пред ворота,
вийшла миленкая краща злота,
пріихали предъ облони,
вишла миленкая длѣ розмови.

А де живешъ, пробуваешъ,
мене молодую споминаешъ?
Ой я живу край дунаю,
тебе всегда, сердце, споминаю.

Нема човна нѣ порона,
щобъ бувъ на ночь мой миленкій дома;
коби човенъ и веселце,
тобъ було (бувъ) на ночь, мое сердце.

пружеских відносин і піднесеня родинного житя, 4) що основне образоване женщин буде для них добрим приготованєм до сповненя обовязків матери. Проф. Флеш в своїм рефератї о „гиґієнї і моральности“ дійшов остаточно до того самого виснїду. Крім того зажадав скороченя служби військової, економічного піднесеня людства, щоби в той спосіб улегчити звязки сопружескі. В кінци додав, що справа моральности інтересує передовсїм женщини; длятого они повинні занятя ся єї розважанем а недаватись відстрашувати закидом „то не випадає“. Реферати о „полїтичнім вихованю женщин“ і о „касах для хорих“ були менше займаючі і дотикали виключно відносин нїмецких.

НОВИНКИ.

Календар. Середа 3/IX. (16/X.): с. с. м. Діонисія Ареоп., с. м. Рустика; Р.: Ґалля, Четвер 4/IX. (17/X.): с. о. Єротея, с. м. Петра, Домн. Р. Гедвіґи.

Принцесса Єлисавета, внучка нашого цїсаря а дочка бл. п. архикнязя Рудольфа, заручена з принцом Отоном Віндішґрецом, надпоручником при полку Уланів у Відни.

Вісти особисті. Цїсар позволив радникови двору при бук. правительстві п. Вільгельмови Помпому приняти і носити ордер сьв. Анни II. кляси.

Відзначенє. Мийский радний п. Емануіл Розенцвайк зістав іменований цїсарским радником.

Посол Пігуляк виїхав сеї недїлї до Вижниці на засїданє ґімназияльного комітету, де его приняла численна депутация виборцїв, сьвящеників і мірян хлїбом-солию. Ся манїфестация є відрадним доказом, що даремні заходи ворогів, котрі своїми клеветами на посла Пігуляка хотїли би розріжнити его з виборцями, особливо-ж з православними сьвящениками-Русинами, за котрих він головно боре ся і, як факти доказують, не безуспішно. З Вижниці виїзджає п. Пігуляк до Відня на засїдания ради державної.

Посол Николай Василько, повернувши оноди з Відня і нарадившись зі своїми виборцями Русинами без ріжниці партий, виїхав нинї до Відня, щоби брати участь в сесиї ради державної.

Поголоска. З нагоди смерти радника двору Вислоцкого пустив хтось в Ленківцях поголоску, що то умер др. Стоцкий. Поражені такою вістию читальники вислали зараз осібного післанця до Чернівців, щоби довідав ся, чи то правда, а сегодня прибула депутация з Ленківців до д-ра Стоцкого, щоби ему виразити свою радість, що поголоска несправдила ся, зазначуючи при тім, які тяжкі хвилї пережили вони, нїм післанець вернув ся з Чернівців, і що того дня страшного не забудуть до віку. І з других сусїдних сїл, куди рознесла ся була ся поголоска, довідували ся люди вчера і сегодня, чи вона правдива. Отся подія сьвідчить як найкраще про наших людий, як вони турбують ся долею свого приятеля, тай про популярність нашого посла, на котрім дай Боже, щоби справдила ся поговірка народна, що про кого піде чутка, що вмер, той жити ме довго.

Приготовляючу клясу до руских паралельок ґімназияльних в Чернівцях призволило мінїстерство просьвіти отворити від слїдуючого року шкільного. До сеї приготовляючої кляси приймати муть учеників, що окінчили третий рік шкільний, аби їх приготовити до 1. кляси ґімназияльної. В приготовляючій клясї вчити ме осібний учитель в рандзї учителя школи вправ всего того, що при вступнім іспитї з руской і нїмецкої мови, з рахунків і релїґії вимагають. Ученики, що з кінцем року мати муть добре сьвідоцтво, переходять до ґімназиї без вступного испиту. Ближші постанови подамо пізнїйше. На місце учителя приготовляючої кляси буде розписаний конкурс в сїчни 1902 р.

Дивна річ. Як довідуємо ся, іменовано учителем помічним при православній школї в Чернівцях Румуна, що не знає анї слівця руской мови. Сей учитель був минувшого шкільного року при школї вправ, а задля браку руской мови віддалено его звідтам і — надано до православної школи. Грим, щасте в хату! Чи-ж се не сьміх! В православній школї переважне число руских дїтий і то таких, що нїмецкої мови мало що чули, бо майже всї з сїльских шкіл. Як з ними сей учитель може порозуміти ся?

Похорон радника двору Осипа Вислоцкого відбув ся вчера при великій участи представителїв державних і місских властий та польских товариств. Покійний мав 69 років і був, як нам сказано, сином професора-Русина з Перемишля, що, як оповідав его ученик пок. др. Волян, вже тодї завзивав ґімназиястів тримати ся свого народу. Его син силою обставин став ся Поляком, а за ним пішов і его зять, тутешнїй професор, хоч родом гр. к. Русин-попович.

Проба хору „Бук. Бояна“ буде сеї пятницї о 8 год. вечером в малій салї „Народного Дому“. Видїл тов. запрашає всїх сьпіволюбових Русинок і Русинів, щоби не тільки прибули як найчисленнїйше всї ті, що доси належали до хору „Бояна“, але щоби заохотили ще й як найбільше других знакомих, у кого тільки є слух і голос; про знаня нот їм нїчого журити ся. Надїемо ся, що руске жіноцтво займе ся у нас хоч справою „Бояна“ і сповнить сим велику часть своєї патріотичної задачі, себто моральної і материяльної підмоги для руской справи на Буковинї.

Членами краєвої ради шкільної вибрав бук. видїл краєвий барона Мустацу і радника Богосевича.

Рішенєм ц. к. мінїстерства торговлї отвираєсь при ц. к. урядї почтовім в Чернівцях філія уряду телеґрафічного, (Руска вулиця ч. 5) В тім урядї буде можна лиш надавати телеґрами. Его активоване оголосить ся в своїм часї.

Ц. к Унїверситет Франц Йосифа. В речинци звичайних вписів за зимовий піврік 1901/1902 записало ся на черновецкім унїверситетї 32 теольоґів, 322 правників, 88 слухачів фільозофії і 6 фармацевтів, всїх разом 548. Впорівнаню до минувшого року взросло число слухачів о 54.

Фреквенция студентів в філії І. ґімнавії в Черніцях. Сума всїх учеників виносить 375. З того є 218 Румунів, 138 Нїмців, 18 Поляків і 1 Чех.

Відзнака для Буковини. На огородничій виставі у Відни, яка недавно відбула ся, була заступлена також Буковина і, як зачуваємо, одержала медаль.

З цукроварнї в Жучцї. Съвяточне посьвячене новозаложеної цукроварнї в Жучцї відбуло ся послїдними днями. Урядова колявдация закінчила ся в пятницю удїленем позволеня на отворене. Від суботи отже 12. с. м. розпочала фабрика свою дїяльність.

Фалшованє средств поживи в Чернівцях. Мийский магістрат зауважав, що в Чернівцях дріжджє змішане з картофляним крохмальом. Таке фальшоване буде строго каране.

З львівского унїверситету. В суботу відбула ся промоция двох Русинів на докторів фільософії пп. Івана Копача і Володимира Левицкого, котрі мали промувати ся sub auspiciis imperatoris. Однак їм не судилося те щасте. На львівскім унїверситетї може в однім роцї відбути ся лише одна промоция sub auspiciis imperatoris, а сего року було трох кандидатів на таку промоцию. Цїсарска канцелярия з терна вибрала Поляка п. Неґруша і его промоция відбула ся в суботу на унїверситетї а намісник в імени цїсаря вручив п. Неґрушови золотий перстень висаджений брилянтами в формі „F. J. I.“ (вартости 1,200 корон). — Для інформациї додамо, що на всїх унїверситетах в Австро Угорщинї може що року відбувати ся одна промоция на доктора sub auspiciis imperatoris: лише на віденьскім і будапештеньскім унїверситетї таких промоций може бути по 4, а на праских унїверситетах по 2.

В справі получшеня биту кат. сотрудників парохіяльних відрула ся дня 27-го вересня у Львові під проводом архиеп. Більчевского конґреґация деканів львівскої лат. епархії. При кінци нарад пралат Ґромницкий предложив епископови просьбу, щоби на конференциї австрийского Епископату старав ся виєднати: 1) підвисшене платнї сотрудникам; 2) щоби виплачувано платню на днї ужитї на переносини на иншу посаду та й звертано їм кошти подорожи. Кромі того ще, 3) щоби сьвященикам підчас їзди зелїзницами служили що-до оплат ті самі права, що урядникам державним; 4) щоби консистория дала експозитам право і власть вінчати філіялістів.

Страшне злочиньство. Селянин в Кобаках косівского повіту, Василь Довгий сказив ся і дня 8. с. м. рано порубав на кусники свою жінку; а коли на крик дїтий збігли ся сусїди на ратунок, тодї так воював сокирою, що убив сусїда Грицка Валамонюка і ранив тяжко Данила Маресея. Скаженого з великим трудом удалось звязати і відставити до суду в Кутах.

Як доносять з Будепешту, архикнягиня Стефанія розводить ся. Щоби чим борше дістати розвід виїзджають ґрафство Льоняй до Анґлії.

Галицкий референт шкільний у Відни. З Відня доносять, що на місце мінїстериального радника д-ра Плажека, котрий буде віцепрезидентом галицкої шкільної ради, покличуть професора львівского унїверситету д-ра Цьвікліньского яко самостійного референта для шкільних справ в Галичинї.

Дохід з сїрників. Часопись „Matin“ оголосила, що чистий дохід з змонополїзованих сїрників у Франциї виносив в 1900. р. звиш 20 мілїонів франків. Фабрикация їх виносила 8,269.875 фр., а дохід brutto 28.711433 фр.

Посмертні † оповістки.

Юрій Тимінський, півець церковний в Пядиківцях, батько радника скарбу в Чернівцях Івана Т. і пароха в Хлївищу о. Тита Т., тесть уч. Чарнецкого з Хлївища і Лупула з Неполоківців, Русин-патріот, що ще підчас послїдної конскрипциї виступав проти румунїзаторскої аґітациї, упокоїв ся сеї суботи. Похорон відбув ся вчера. В. є. п.!

8.

Пѣснь свѣцка.*)

Не боитъ ся козаченко
нѣ грому нѣ тучи,
хорошенко в кобзу граѥ(тъ),
до дѣвчини йдучи.

Ой не ходи, козаченку,
коло мого рову,
перелила удовонка
черами дорогу.

Черуй, черуй, удовонко,
аби не лежати,
люблю тебе, серце мое,
хощу тебе взяти.

А в нашеи удовонки
славнѣ вечерницѣ,
стоятъ чари завязанѣ
в горшку на полицѣ.

Ой купав ся селезень
на широкѣ (кризцѣ) кладцѣ:
покланяв ся козаченко
дѣвчинѣ коханцѣ.

Плини, плини, селезеню,
не бов(т)ай [а не бивай] водою,
люба-ж моя (наша) розмовочка,
серденко, с тобою.

Ой не ходи коло води,
на бе́резѣ втонешъ,
ой не люби богатую,
бо вбогую возмешъ.

Богатая гембатая,
а ще к тому пишна,
а убогая весолая,
якъ у саду вишня.

Посилав ся, посилав ся,
хотѣвъ ѥи взяти,
нагодила дѣдча мати
цѣповяза в хатѣ.

Ой мой бадько василенко,
мати-ж моя настя,
породила-ж вона мене
та ни дала щастя.

Ой у мене на городѣ
три корѣнцѣ рути:
нема-ж мого миленкого,
кобзонки не чути.

Ой на горѣ на облозѣ
скачуть конѣ в путѣ:
ти в жупанѣ, я в сермязѣ,
не бути нам в купѣ.

Ой ти богатъ а я вбога,
не порѣвнаем ся,
тилко наша сухотонка,
що ми кохаем ся.

9.

Пѣснь свѣцка.

А у львовѣ на контрактахъ
вѣдалъ цесаръ своя такта,
бо вѣбранцѣ вибирати,
до цесаря отсилати.

Прійшовъ той часъ и година,
стала ся в нощи новина,
же вѣбранцѣ ся ховаютъ,
єдни отъ другихъ втѣкаютъ.

Братъ брату правди не скажетъ,
куди ходитъ, тамъ и ляжетъ,
жеби зради не учинилъ,
аби его в руки не ймилъ.

Хожу в лѣсѣ позаранку,
поглядаю подолянку,
же вибранцѣ повязанѣ
и на вози повкладанѣ.

Отецъ сина вирѣжаетъ,
такъ до него промовляетъ:
„Иди, синку, на войночку,
а в чужую стороночку“.

Мати сина вѣрѣжаетъ,
слезами ся умиваетъ:
„Не плачь, не плачь, моя матко,
вже я не твое дитятко“.

Синъ до матки такъ тежъ рече,
склонивъ главу, равне плаче:
„Нищаслива та година,
в котору-с мя породила“.

Отецъ къ сину такъ тежъ рече,
склонивъ главу, равне плаче:
„Старости моей подъпоро,
идешъ отъ мене такъ скоро!“

А с пятницѣ на суботу
мали дворяне роботу,
стали брацѣ вѣберати
а у журковѣ**) с кождой хати.

А в журковѣ пред вечерѣ
прійшли з двора ...ничерѣ,
взяли раду, якъ би взяти,
би вибранцѣ повязати.

А кулаченскій такъ старуетъ,
по сто золотихъ обѣцуетъ,
аби андрейка злапати,
до станѣслава отсилати.

Я мѣзерна (-ий) поглядау,
где ся исховаетъ,
мавъ мислу себѣ уже пойду
наймити ся у кордонѣ.

Бувай здоровъ, полскій краю,
вже я за тобовъ не дбаю,
вже я тепер за кордономъ,
не дбаю за своемъ домомъ.

Бѣднажъ моя головочка,
тутъ чюжая стороночка,
прийми мя заблудшаго сина,
аки от наемникъ едина.

---

*) Ся пѣсня записана в зошитї два рази, другий раз не повно. Із сего другого списку подаю поправки і зміни.

**) Очивидно село Джурків коло Городенки.

В Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“

прибуло в місяци вересни с. р. 9959 важних поліс на суму 9,470.875 кор. обезпеченої вартости з премією 86.978 кор. 80 сот. Разом від початку року до кінця вересня с. р. видано 76.749 важних поліс на суму 77,059.785 кор. з премією 692.197 кор. 22 сот.; попереднього року в той сам час було 66.022 важних поліс на суму 67,411.741 кор. з премією 589.970 кор. 20 сот., то есть сего року о 10.727 поліс і 102.227 кор. 2 сот. премії більше.

Шкід в місяци вересни с. р. прибуло 113 разом від початку року по конець вересня було 712 шкід, з котрих 696 вже виплачено, 2 шкоди находить ся в ліквідації а виплату 13 відшкодовань (в сумі 6.956 кор. 95 сет.) на разі з причин правних вздержано.

Сумавсїх всїх шкід разом з коштами ліквідації виносить brutto 381.575 кор. 9 сот.,а по потрученю части реасекурованої лишаесь на власний рахунок 183.789 к. 32 с. Попереднього року за той сам час було 675 шкід на суму 352.291 кор. 56 сот. (на власний рахунок 172.429 кор. 78 сот.) отже сего року було о 37 шкід а 29.183 кор. 53 сот. відшкодовань більше.

При відновленю поліс по конець вересня с. р. зараховано членам титулом 8 проц. звороту 42.966 кор. 95 сот. Фонд резервовий з кінцем вересня с. р. виносить 358.729 кор. 8 сот.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Дністер“ у Львові, стоваришеня зареєстрованого з обмеж. порукою за місяць вересень 1901.

I. Стан довжний:		Кор. сот.	II. Стан чинний:		Кор. сот.
1. Удїли членьскі		79863·98	1. Позички удїлені:		
2. Фонд резервовий		8395·72	а) стан на початку місяця вересня	836095.84 с.	
3. Специяльна резерва		1110·13	б) удїлено в вересни	21700·— „	
4. Вкладки			разом	857795·84 с.	
а) Стан на початку вересня 1901	885007·03 с.		в) сплачено в вересни	14691·47 „	
б) вложено в вересни 79 сторін	18861·79 „		Стан з кінцем	843104·37 с.	
разом	903862·82 с.				843104·37
в) винято в вересни 60 сторін	17159·15 „		2. Готівка в касї з днем 30. вересня 1901		673·54
позістає з кінцем	886703·67 с.		3. Цїнні папери фонду резер.		8587·—
		886703.67	4. Цїнні папери инші		89117·—
5. Сальдо проц. (побраних)		34062·87	5. В щадниці почтовій (оборот чековий)		5713·68
6. Непіднята дивіденда за рік 1897, 1898, 1899 і 1900		3837·47	6. В иньших товариствах і банках		59009·29
7. Кошта спору		435·48	7. Рарунок біжучий з тов. вз. об. Дністер		—·—
8. З рахунку ріжних сторін		480·56	8. Сальдо коштів адмінїст.		9185·—
9. Резерва на оплачене податку за рік 1900		600·—			
Сума		1015489·88	Сума		1015489·88

Членів прибуло 19 убуло 6 остає з кінцем вересня 1901 всіх членів 1981 з 2060 деклярованими удїлами в сумі 103.000 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 проц. від позичок удїлюваних з провізиею на кошта адмінїстрациї $6^1/_2$ проц.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“)

перше і одиноке руске Товариство асекурацийне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Дністер“ припоручили Преосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранцийні „Дністра“ з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий	311.540 кор.	11 сот.	разом 520.406 к. 65 с.	
Резерва премій	171.942 „	— „		
„ спеціяльна	6.000 „	— „		
Фонд емеритальний	30.924 „	54 „		

Тарифи „Дністра“ дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Дністер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Поліси „Дністра“ принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенці, Теребовли, Заліщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Дністер“ в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Дністер“ іде часть провізиї на рускі публичні добродійні цїли; поліси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Дністер“ пошукує способних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Дністра“. — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Гарне, добре і дешеве!

Магазин одіжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дівчат і дітий

жанети, мантильки, ротунди, похівники

з шовк і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дітий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Порученя зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове виданє

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциею

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повісти) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; цїна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з цїни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і IV томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Найлїпші

МАШИНИ ДО ШИТЯ

є так звані обручкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту). Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевцїв, кравцїв, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кожду машину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові гроші і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машиніст

в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Русна Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 118. Чернівці, пятниця дня 5. (18.) жовтня 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертав ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
на цїлий рік . . . 20 Кор. — сот.
на пів року . . . 10 „ — „
на чверть року . . 5 „ — „
на місяць . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Перегляд полїтичний.

Бук. Нїмцї нарікають, що видїл краєвий вибрав з поміж себе членом краєвої ради шкільної на місце помершого д-ра Ротта не Нїмця а Вірменина, радника Богосєвича. Buk. Nachrichten, що дають вираз сему невдоволенню, називають се віроломством зі сторони Вірмено-Поляків, котрі належать до більшости, що зобовязала ся шанувати стан посїдання поодиноких союзних партий. Buk. Nachrichten питають проте, чи є ще більшість соймова, та що каже на сю кривду правительство, котрому залежить на удержаню більшости. — Ми з нашого боку зазначуємо, що сей вибір відбув ся без участи Русинів, єдино голосами Волохів, що станули по сторонї Вірменина против Нїмця. — Після нашої думки належало вибрати п. Лянґенгана, хочби вже тому, що п. Богосєвич яко посол до ради державної не зможе брати правильної участи в засїданях ради шкільної.

Проти Волохів-радикалів і їх голови Янка Фльондора виступив в отвертім письмі в „Buk. Post“ дотеперішний єго товариш полїтичний Аврель Ончул, що був до недавна старостою а тепер є директором банку на Мораві. Так зрїк ся Янка знов один приятель, дискредитуючи єго і партию Волохів-радикалів.

Вязаночку вістий о галицких справах принесла Allgem. Correspondenz. Автор з польских кругів, взявши собі за темат новїйші зміни осіб в Галичинї, каже, що они будуть укріпленем становища намістника ґр. Пінїньского. Др. Бобжиньский має бути небавом вибраний до ради державної, і то на місце б. міністра Адама Єнджейовича, котрий готов єму відступити свій мандат. Задачею дра Бобжиньского буде зорґанїзувати ґрупу краківску і проводити їй в польскім колї, а др. Бобжиньский є приятелем ґр. Пінїньского, то Пінїньский через те зискає видатнїйшу підпору у тої ґрупи, котрої впливовим членом є також новий маршалок краю ґр. Андрей Потоцний, іменований на предложенє і підпору ґр. Пінїньского. Рівнож в соймі має др. Бобжиньский стати властивим провідником краківскої партиї, тим більше, що др. Дунаєвский з причини віку і ослабленя зору не може вже так дїяльно виступати. Так отже в галицкім соймі „теплїйше і більше свійско“ буде ґр. Пінїньскому, бо против самовласти краківскої партиї, тілько Русини і „сконцентровані“ будуть робити виразну опозицию. Натомість з другої сторони надїють ся, що дотеперішний маршалок ґр. Станїслав Баденї, хоч неофіциально, то все-таки фактично стане на чолї ґрупи „незадоволених“, що мають рекрутувати ся з прихильників обох ґрафів Баденїх. Як сильною буде ся ґрупа і яких ужиє средств борби, на разї ще не знати.

Безпосередно по відкритю парляменту скличе президия палати провідників клюбів на спільну нараду. На тій нарадї буде обговорюване також предложенє зі сторони польскої, аби скоротити буджетову дебату. На то предложенє більші сторонництва парляментарні мають годити ся. Визначнїйші посли чески наміряють крім того скликати засїданє провідників бувшої правицї, аби нарадити ся над новим утворенем тої правицї. Палата послів відбуде в сїм тиждни лиш одно засїданє. Взагалї намірено відбувати лише по два засїдання на тиждень: у вівторки і пятницї, щобн дати можність буджетовій комісиї скоро обговорити буджет. — Narodni Listy впевнюють, що новеля прасова не війде на дневний порядок перших засїдань палати, бо в кабінетї не всї мінїстри годять ся на неї. — Комісия парляментарна ческого клюбу в радї державній відбула в суботу кількагодинну конференцию. Наради були тайні.

Горішно-австрийский сойм в Лїнцу нараджував ся над предложенем о охоронї інтересів рільництва при заключуваню торговельних і митових договорів, як також над справою вивозового мита на дерево. Посол Баєрле предложив резолюцию, щоби правительство при заключеню торговельних і митових договорів мало на оцї виключно інтереси Долитавщини. Посол Ерб внїс предложенє о утворею окремої австрийскої митової области. Посол Добльгофер заявив, що з точки погляду австрийского рільництва нема бесїди о проєктї нїмецкої митової тарифи. Посол Баєрле предложив, щоби сойм заявив ся за митовою унїєю з Нїмеччиною. Сойм приймив предложенє комісиї в цїли охорони рільництва і против вивозового мита на дерево, прочі предложеня відкинув. — Той сойм ухвалив також між иньшими одноголосно закон о реформі виборчій, заводячій безпосередне голосованє в куриї сїльских громад.

В горішно-австрийскім соймі ухвалено одноголосно без дискусиї закон про виборчу реформу, яка заводить безпосередне голосованє в куриї громад. Дискусия розвинула ся ще над комісийним внесенем, щоби завести загальну V. курию з 6 мандатами. Меншість домагала ся еще побільшеня числа послів з міст о чотирох. Се внесенє перепало, а комісийне внесенє не узискало т. зв. кваліфікованої більшости. На тім замкнено сесию.

Мінїстер др. Резек не приняв жертвованої єму кандидатури до державної ради з округа Сміхов-Каролїненталь. Сей мандат опорожнений з причини смерти бл. п. Кайцля, а вибір призначений на 21. с. м. Мінїстер оправдує відмову своїм становиском в урядничім кабінетї.

Угорский сойм збере ся 7. падолиста. Правительство зажадає від палати 3-місячної буджетової провізориї.

Соймові вибори в Чехах з сїльских громад і з міст вже переведені, а хоч в сїльских громадах більше як в четвертинї прийде до тїснїйшого, а радше до нового ви-

---

Теория Ольги.

I.

Вже шеста година, а єго нема! Вже і не прийде, бо ще нїколи, відколи до нас ходить, не прийшов по шестій. Щось стало ся, що єго нема. Через два роки жадного сьвята і неділї не було, щоб він у нас не був, а нинї не прийшов. Я прочувала, що стане ся так, бо вже на послїдних сходинах спостерігла я, що він уже не той самий, не такий, як перше був; уже не говорив зі мною так солодко, не давав менї пізнати, що мене одну лише кохає, не шукав моїх очий, щоби в них вдивляти ся довго-довго, а при прощаню не стиснув менї руки так горячо, як бувало...

По що було менї слухати ради тої дорогої Ольги, коли я була переконана, що він лише мене любить, а я єго. Нащо менї було пробувати тої дурної теориї, нїби удавати, що мало менї на нїм залежить і нїби заздрісним єго зробити. Така теория любови може придати ся якійсь рафінованій людинї, але не менї, де я єго так люблю, що без нього і хвилина житя менї не мила...

А може він уже другу покохав, може вже другу пригортає до серця, голубить, цїлує, присягає їй вічну любов, вдивляє ся в єї очи, як колись у мої... Менї мама добре говорили, щоби хлопцям не вірити...

Геть, геть думки з моєї голови, не гризіть серця мого, не збільшайте мого горя, не поривайте мене до крайної розпуки, не мучте мене лютою заздростию! Я заздрісна? Нї, нї! Він мене любить. Він не такий, як другі, що задля гроший провадить любощі. Він знає, що я бідна сирота без тата, нїчого єму не зможу у приданім дати, хіба себе саму. Він мене любить вірно і щиро, лише я сама, через глупу теорию Ольги, дала єму причину, погнївати ся на мене. Чим скорше йду в місто, щоби єго побачити, перепросити, сказати, що я лише єго люблю, що я без нього не можу жити...

II.

Коли не піду вже сегодня до неї, щоб єї побачити, натїшитись нею, то нехай хоч надивлю ся на єї фотоґрафію. Гм, як я любив, як боготворив тебе, за нїщо в сьвітї не проміняв би був. У твоїх ясних очах я неначе побачив свою долю, з твого білого личка напив ся неначе поючної води. Я піймив віри тобі, як чесній людинї і вірив у сьвяту любов твою. Нїщо в сьвітї не могло мене зломати, нї людска злість, нї неправда, лише ти сама, сама зрадила ся, що не я один можу тебе зробити щасливою, що не я один лише тобі милий на сьвітї. Ти сама привела мене до того, що я називаю присягу твою брехнею, а слези твої, що ти пролила на грудях моїх, нїби в жалю за мною, трутиною гадюки!

А може зі страху, щоб не зістати старою панною, ти так далеко забула ся, що присягала менї вірну любов, цїлувала мене горячо, хоч не любила мене. Таж ти вважала себе важкою еманципанткою, оборонювала горячо „Долю жіночу“. А я тобі повірив, повірив твоїм словам, не припускаючи такої підлоти, щоб ти любила не мене, але моє становиско.

Чому в такім гарнім тїлї крие ся така люта їдь? Може на те, щоб людий знищити морально і фізично? Правда, і я спершу залюбив ся в єї гарне тїло, а потім аж в єї душу, думаючи, що вона чесна... А може ти під впливом своєї матери так тихо все те удавала, щоби бути послушною дитиною змиї?

Я сам собі не вірив, що я єї люблю так шалено, але гадка, що вона любить другого, пійде за нього, що буде єго, а не моя, переконала мене о тім.

Чим скорше йду в місто, може знайду їх десь у городї, як сидять у двох, застрілю обоїх, щоб разом і умерли.

III.

— Вона, вона йде, але сама, без него! А може вона і не любить другого, може менї лише так здаєть ся? Треба розвідати. Моє поважанє, пані! Перепрошаю вас на хвилинку, я зараз відійду маю вам лише передати вашу фотоґрафію і листи до мене.

— То ви мене не любите? Боже!

— Я не люблю? Я вам дав свою любов, своє серце на те, щоб ви менї дали своє серце, своє житє, свої мисли... Я бажав мати право до вашого житя, лише я сам до смерти, до могили, — а ви тимчасом любите другого та ще й при менї з Ольгою балакаєте про него так радісно! Ось вам ваші листи і фотоґрафія і бувайте здорові!

— Чекайте! Не гнївайте ся! Се мене Ольга намовила зробити тебе заздрісним. Казала, що ти мене тодї будеш любити сильнїйше. Не гнївай ся, прошу тебе!

— Так то воно? Гм... Ну, то давай листи і фотоґрафію назад! А то Ольга! Дам я їй! Так ти не гнїваєш ся на мене?

— Нї! А ти на мене?

— Деж би я міг... То пійдемо троха на прохід? Так гарно в городї!

— Ходїм!...

Чернівцї, в жовтни 1901.

Евсебій Ярошиньский.

бору, то вже тепер можна виробити собі загальний погляд на виспїд виборів з дотеперішнього добутку. Побідно вийшли з сих виборів два сторонництва: всенїмцї і ческі аґрарники. Сї останні мали в останнім соймі лише 4 мандати, а тепер осягнули 15, а без сумнїву осягнуть ще дещо при доповняючих виборах. Всенїмцї були в останнїм соймі дрібною горсткою, а нинї входить їх 11-ох до сойму. Они також ще здобудуть деякі мандати при доповняючих виборах особливо з міст. Нїмецкі поступовцї вже з гори були приготовлені на значні втрати, але дивно, що навіть нїмецкі людовцї здобули ледво 3 мандати в сїльскій курії. Нїчого дивного отже, що орґан Вольфа глузує з прихильників Прадого. Замітно також, що з староческих компромісових кандидатів один лише перейшов в першім виборі, а неменше й ся обставина, що участь в виборах була вельми слаба і то так само з ческого як і нїмецкого боку, хоч одна і друга сторона не жалувала заходів в передвиборчій аґітації. Можна з сего догадувати ся, що по обох сторонах населенє починає доходити до переконаня, що безплодна боротьба не доводить до нїякого виспїду і що в парляментї переливає ся лише з порожного в пусте. Зневіра широких верств до парляментаризму щораз зростає, бодай до парляментаризму в нинїшній формі, а нарід з байдужностию вижидає якогось спасеня, не здаючи собі навіть справи з того, з відки се має вийти.

———

Програма Словаків. Нововибраний словацкий посол угорского сойму Франц Весоловский, адвокат і президент словацкого народного банку в Тирдові, уже тепер уважаєсь головно 5-ох національних послів і в розговорі з кореспондентом Magyar Hirlap мав він ось-так висказатись:

Я переконаний, що вибраний Серб буде держати з нами, а може також Саси (з Семигорода) і в словацких округах вибрані члени людової і лїберальної партиї. Нашою головною засадою є: переведенє закона о народностях. Коли-би Саси з нами подержали, числила би наша ґрупа 15 членів. Чи ми зближимо ся більше до партиї независимости, чи до людової, покаже ся з того, котра для нас прихильнїйшою окаже ся. А що наші жаданя оправдані, то ясне, бо Угорщина є краєм замешкалим ріжними народностями. Будемо домагати ся ревізиї церковно-полїтичних законів, щоби не змушувано всїх до шлюбів цивільних, та зміни закона о безконфесійности, яка у нас в Словаччинї, на щастє, ще не проявилась. Партиї людовій ми в многих взглядах стоїмо ще найблизше. Не знаємо нїякої антипатиї супротив других язиків. Узнаємо потребу, щоби мадярский язик був язиком центрального правительства і сойму, як се теперішний закон установив, но гадаємо, що в адмінїстрациї, судівництві, шкільництві і в суспільних зносинах випадало би признати права словацкому язикови в округах, де жиють Словаки компактною масою. Мадяризация нїчого не поможе. Видано сотки тисячів на мадяризацию, а тут 300—400.000 Словаків вивандрувало до Америки! — Говорить ся часто о язиці державнім. Є то номенклятура невірна. В Австриї принято натомість розговірний язик, бо там всї язики рівноуправнено. Но коли тут признаний язик мадярский і навіть послом не може бути, хто би того язика не знав, то нам і на гадку не приходить против того узаконеня опонувати. Коли-б не дала ся натепер перевести ревізия церковно-полїтичних законів, то словацкі посли обмежать всї свої змаганя до переведеня закона о народностях, щоби їм помогти в їх духовім і материяльнім. — На дальше питанє кореспондента, як Словаки відносять ся до Россиян, Чехів і других славяньских народностий, одержав одвіт: „Ми слїдимо з великою увагою їх лїтературу і не замикаєм ся перед славяньскою культурою. Шкода, що Мадяри не симпатизують з Чехами і їх маловажать. Не забувати би їм, що якби не було Чехів, то Угорщину були би вже десять разів подїлили і прилучили до Австриї“.

Дописи з краю.

———

Отвореннє каси райфайзеньскої в Кулівцях.

Отвореннє каси райфайзеньскої в громадї Кулівцях, кіцманьского повіту, відбуло ся в неділю, 6. с. м. дуже величаво. Зараз після Служби Божої, ще нїм наспіли стороньскі гостї, осьвятив місцевий парох о. Гавриш нову желїзну касу, котру собі спровадила кулівска громада із Черновець. — Около 1-ої години приїхав делеґат краєвого сойму, посол др. Стоцкий в супроводї о. проф. Єремійчука. Приїзд сих гостий ознаменовано вистрілами із моздїрів. Недалеко школи устроїли члени каси гарну браму, украшену ковериями і фанами. Тут зібрало ся богато людий разом зі своїм духовними провідниками, о. Гавришем і учителем Дмитром Томоруґом. Пан учитель підніс д-ру Стоцкому від імени усїх членів хлїб-сіль і привитав его щирими словами, дякуючи за труд около просьвіти руского народу і за ревну опіку над его житевими потребами.

Після перекуски в школї удали ся всї члени каси разом з др. Стоцким, проф. Єремійчуком і иньшими стороньскими гостями на обійсте начальника кулівского, п. Мих. Оробки, де численно зібраний нарід слухав уважно щирої поради-бесїди др. Стоцкого, котрий під голим небом промавляв по-над дві годинї. — Межи стороньскими гостями видїли ми тут пана Льонґіна Томоруґа із Василева, п. надуч. із Стрілецкого Кута Мих. Кракалїю (тестя п. Дмитра Томоруґа), котрий, як зачуваємо, богато причинив ся около заложеня кулівскої каси і не щадив нї доброї ради, нї труду для сего хосенного дїла, дальше п. уч. Томоруґ із Василева разом зі своїм батьком, надуч. Альботу із Лук і богато иньших. Прибуло також богато селян із сусїдних сіл: із Лук, Василева, Ренужинців, Чункова, Крещатика і Звинячки.

Старшиною каси вибрано: штяхтича Мих. Оробка, начальника громадского, головою, Василя Макуха, заступником голови, Петра Похевку, Якова Глиньского і Дмитра Томоруґа членами старшини. Послїдний згодив ся бути також касиером стоваришеня, і то перший рік без жадної заплати. Честь ему за се! — До ради надзорчої вибрано 12 членів, а іменно: Якова Ревуцкого головою, Василя Глиньского его заступником, і дальше членами: Івана Макуха, Василя Глиньского Івасюкового, Андрія Рудейчука, Дмитра Гаркота, Олександра Унґуряна, Івана Юрийчука Якового, Тодера Макуха, Стефана Унґуряна, Сидора Ткачука і Дмитра Квасницю.

По закінченю виборів і вичерпаню дневного порядку замкнено збори многолїтством в честь цїсаря, виголошеним о. проф. Єремійчуком і одушевлено тричи повторенчм зібраними.

По дорозї до школи тиснуло ся ще богато людий до д-ра Стоцкого, просячи его о пораду в ріжних справах. Деякі скаржили ся на непорядки в своїх громадах. Иньші знов радили ся, як би то і їм заложити у себе касу райфайзеньску і т. п.

Пізною ночию від'їхали др. Стоцкий і о. Єремійчук із Кулівців, сердечно розпрощавши ся із зібраним около школи народом.

Присутний.

———

Отвореннє читальнї „Рускої Бесїди“ в Рівні відбуло ся в неділю, дня 29. жовтня 1901 р. в домі чесного господаря Юрія Матийчука, що відступив свій дім безплатно на читальню. О 3-ій год. по полудни розпочав ся сей празник. Кімната була битком набита людьми рівняньскими та гостями з сусїдних околиць, між котрими були також і урядники з Вижниці. Управитель школи з Чорногуз п. Осип Лучиньский вибраний проводирем збору, дав по красній промові слово академ. п. І. Плавюкови, що в довгій бесїдї виложив значінє читалень, шпихлярів і кас райфайзеньских в суспільнім житю селяньства. Наступив вибір старшини читальнї, а то головою вибраний Юрій Матийчук, заступником Онуфрій Труфин, касиером Фока Яремчук, писарем п. Павло Гунька, бібліотекарем Іван Величко, а видїловими Онуфрій Кузек і Козьма Дмитрюк. До читальнї вписало ся 50 членів. Вкладка членьска установлена на 50 сотиків за рік. Промовляли ще управитель школи О. Лучиньский, акад. І. Плавюк, учитель Т. Гнатюк, учитель П. Гунька, п. Денис Бачиньский і др. Научали, як мають заходити ся коло сего сегодня посїяного зерна, як мають обсапувати всякі буряни-ворогів читальнї, аби з того зерна був хосен. Многолїтством на честь цїсаря і подякою для всїх присутних закінчив ся збір читальнї. По заключеню зборів о 5. год. відбула ся спільна вечера. При тім ішли далї промови на честь присутних гостий, учителїв, доматоря, а найсердечнїйшу подяку склали учителеви п. П. Гуньцї, що дав спосіб своїм людем до полїпшеня невідрадного теперішного материального положеня. Він показав дорогу до нових жерел добробиту і втворяє нам очи, що бачимо всякі наші дотеперішні визискуваня.

———

Проч з мясом.

Гумореска Віктора Ракошія.

———

Благословлю мого Бога, що я прийшов сюди, в се мешканє на передмістє. А що я сюда прибув, за то можу подякувати лише припадкови.

Одного дня обідав я в малій корчмі. Напротив мене сидїв добре убраний старий пан; коли я сїв до стола, він їв огіркову салату саму, а сметану так вимачував великими мякушками, мов би то був сос із печенї.

Насамперед замовив я собі карафіолову зупу, потім шпінак без мяса, знову ще раз шпінак без мяса, опісля швайцарський сир, а на се випив шклянку води. Що робити? Я не мав гроший, щоб і мясо їсти.

Лишень тодї замітив я, що старий пан з огірковою салатою проводжає великою увагою мою скромну їду. Коли я скінчив, він заговорив до мене:

— Ви є веґетарияном?

— Так.

Що було казати? Я стидав ся признати до свого убожества.

— Чому ви веґетариян?

(Коли-б я і справдї був ним, то і тодї не міг би я був ему сказати, чому, а щож було казати, коли я не був веґетарияном).

— Не можу їсти нїчого такого, до чого можна добити ся лишень смертию живої істоти — сказав я на решті по короткій роздумі.

— Браво, молодче! А чому не пете вина?

— Не доторкаю ся такого напитку, що розбуджує в чоловіцї пристрасти.

— Славно, гаразд! Ви ретельний хлопець. Чим ви займаєте ся?

— Я є мійским урядником в податковім уряді.

— Маєте мешкане?

— Маю.

— Не бажаєте звідти випровадити ся?

— Чому питаєте?

— Бо в моїй каменицї є оден покій з кухнею до винайму дешево молодому чоловікови, що морально провадить ся.

— Що ви розумієте під моральностию? Осібний вхід зі сходів?

Він злякано подивив ся на мене.

— Ви мабуть недавно покинули їсти мясо, коли говориге такі річи. Я хочу сказати, аби той чоловік був веґетарияном.

— То й ви веґетариян?

— Я є вічним почесним головою веґетариянів, і найпристрастнїйшим апостолом сеї віри. Не чули ви ще імени Тобії Міллера?

— То ви Тобія Міллер? Позвольте менї пане, з поважанем підняти мої очи на ваше волосє, посивіле у веґетарияннзмі.

— Лиш піднимайте сьміло! Ну, станете на згоду?

— А вжеж! Коли можу прийти?

— Хоч би і зараз!

— Ходїм.

— А ваші річи?

— На мої річи не кладу я жадної ваги.

За пів години впровадив ся я до его каменицї. Гарний, привітний дім, з малими, але чистими комнатами, в котрих мешкали самі веґетарияни. І мій покоїк був дуже милий, красно умебльований, на стінї висїли портрети самих менї незнаних людий: самі апостоли не мясоїди, яких може мясоїди-варвари поварили би в олію, або помачали би в горячій смолї.

Покій коштував шість золотих місячно, й я тихо затужив, коби всї пештеньскі властителї домів були веґетариянами.

Зараз почув ся я дома. Всї доматори приняли мене за рідного брата; ми тримали ся в купі, як перші християни за часів переслїдуваня.

Рано гарна дївчина принесла какао. Се найприємнїйша наука зоології: таким способом можна дізнати ся, що какао, то не звір. Із вдячности хотїв я поцїлувати дївчину, але ще в пору прийшло менї до голови, що я повинен здержувати ся від усякого мяса.

— Хто післав какао? — спитав я суворо.

— Господар. Се належить ся кождому доматорови що рана.

— Не треба осібно платити?

— Нї.

Браво! Таким чином нова віра дуже скоро розповсюднить ся, і фабриканти какао стануть найбогатїйшими людьм на цїлім сьвітї.

До сеї пори я платив трийцять золотих за мешкане, а тепер вихрещене на нову віру побільшило о 24 золотих мої доходи. На що повинен обертати сї гроші молодий чоловік, що має за богато вірителїв, щоби можна сплатити їх ратами? На полїпшене поживи! Отже я замовив собі у виварнї пані Сіпорка за 18 золотих обід і вечеру, і їв стілько мяса, як два льви.

Але кількаразів лишень спіткав ся я з Тобією Міллером, все порумянів я, бо руїни почутя чесности ще безперечно живуть у моїм внутрі. Він кинув острий погляд на мене зі своїх сїрих очий, але не казав нїчого.

Я почував потребу скріпити мою позицию перед ним. Може він підозрівае мене? Купив я отже за золотий солонини з паприкою і відвідав его.

— Мій пане — казав я — батько мій сїльский чоловік, нова наука без слїду перелїтає понад ним. Дармо намовляю его, не хоче йти за мною. Ба, щоб відвернути мене, післав менї сю солонину, що зараз передаю вам, на доказ моєї вірности і довіря.

В очах Міллера появили ся слези.

— Спасибі, молодий чоловіче. Зі сею солониною так обходимо ся, як з ворогом, що запхав сяміж нас. Торжественно спалимо еї.

— Не робіть того, пане, не будїть спячих львів, подумайте лише: печена солонина; ах, мій Боженьку....!

І три рази цмокнув я язиком. Міл-

НОВИНКИ.

Календар. Пятница 5/IX. (18/X.): с. м. Харитина, Мамелькти, Алексія; Р.: с. Луки ев. Субота 6/IX. (19/X.): с. ап. Томи, с. м. Еротиди, Макарія; Р.: Петра.

Іменованя. Президент мінїстрів іменував адюнкта при будові Ґотфріда Бурштина інжинером в державній службі на Буковинї.

Ц. к. мінїстерство просьвіти признало професорови при семинарії в Чернівцях, Осипови Воттї, службовий додаток.

Новий директор уч. семинарий в Чернівцях обняв вчера свій уряд. Хоч Волохи видають дир. Кушнїрюка за Русина, а нишком надїють ся й заходять ся мати в нїм наслїдника попереднього директора-румунїзатора, то Русини слїдити муть пильно кождий его крок і не стерплять нїякої кривди. Се наш привіт новому директорови із щирим желанем, щоби з ним розпочала ся ера як найкрасшого розвою найважнїйшої для краю школи.

Перша с. р. проба „Бук. Бояна“ сегодня, 18. с. м. о 8. год. вечер в „Народнім Домі“, що сим пригадуємо ще раз сьпіволюбивим Русинкам і Русинам черновецким.

Чернівцї роблять нові довги, а то зверх пів мілїона корон на викуп т. зв. войскових ґрунтів, 200.000 корон на розширене міскої різниці а 200.000 корон на розширене водопроводів.

Десять мілїонів корон коштувати ме новий дворець зелїзничий у Львові, під котрий заложив угольний камінь оногдї сам мінїстер зелїзниць. Супроти сего факту рішила черновецка рада міска, що надармо домагає ся нового двірця, завізвати маґістрат, аби оглянув черновецкий дворець, чи може він ще стояти, бо старий, вогкий і має гриба, а деревяні маґазини для міста вельми небезпечні і стоять вже 37 лїт, наколи їх призволено лише на 25 років. Так надїє ся міска рада вимусити те, о що надармо доси просила, себто новий і відповідний дворець для Черновець.

Буковиньскі авскультанти зібрали ся в неділю 13. с. м. на нараду, де обговорювали материяльне положене австрийских авскультантів і рішили внести до ради державної петицию, в котрій домагають ся знесеня безплатної служби і підвишки adiutum з 500 і 600 злр. на 800 і 1000 злр. Вкінци вибрано комісию, зложену з 3 членів, що має поступати згідно з центральним бюром австрийских авскультантів у Відни.

В неділю 13. с. м. відбуло ся в почтовім будинку віче почтових урядників. В вічу взяло участь около 120 почтових урядників з Буковини, як також 4 послів до ради державної, себто др. Скедль, Никола Василько, др. Люпу і др. Штравхер; проводив вічем надзавідатель почт Мар. Віче приняло одноголосно отсї резолюції. 1. Має видатись службову праґматику, котра-би означила докладно відносини почтових урядників до правительства і до їх настоятелїв і котра-би признавала почтовим урядникам крім обовязків також приналежні їм права. 2. Побільшене VI., VII. VIII. ранґи. Особливо треба побільшити число місць в VI. ранзї, до котрої належить всього на всього один урядник почтовий в Австриї. 3. Введене в житє відношеня третин. IX., X. і XI. ранґа повинні бути рівномірно роздїлені. 4. Знижка лїт служби з 40 на 35, оправдана дуже томлячою працею в часї служби. 5. Знесене кавциї службової, котра не стоїть в жадній звязи зі шкодою, як би хтось еї заподїяв скарбници почтовій. В кінци рішено віднестись з тими резолюциями до товариства віденьских урядників почтових, котре має сю справу предложити парляментови. Присутні посли пообіцяли всїми силами попирати ухвали віча. Такі самі віча відбулись в неділю і по провінциональних місточках.

Ґрафиня Льоняй. Wiener Allg. Ztg. доносить, що в добре поінформованих кругах нїчо не чути про намірений розвід ґрафинї Льоняй. Але правдою є, що ґраф Льоняй має намір пересилити ся до Анґлії. Причиною сего має бути, що анґлїйский король Едвард надасть ґрафинї Льоняй титул „королївскої високости“, а сего титулу як-раз відказав їй бельґійский король Леопольд.

Пожежа в Селетинї. В ночи з 6 на 7. с. м. вибух несподївано огонь, що його жертвою упало 3 доми.

Заручини внучки цїсаря. Ми вже доносили, що відбули ся заручини архикнягинї Єлисавети Марії, дочки ґрафинї Льоняй и бл. п. наслїдника престола архикнязя Рудольфа, внучки цїсаря, з князем Оттоном Віндішґрецом. Архикнягиня пізнала свого судженого торік в осени і відразу обоє почули до себе симпатию. Від того часу князь бував дуже часто на цїсарскім дворі і бачено его все близько архикнягинї, котра радо певебувала в его товаристві. На послїднім двірскім бали архикнягиня, против звичаєви, перегулявши оден танець з князем, попросила его ще до кількох танцїв, В аристократичних кругах віденьских почали вже тогди говорити о можливости супружя архикнягинї з кн. Оттоном. Коли віденьска аристократія вернула мин. місяця з купелїв до Відня, кн. Отто почав знов бувати на дворі. Вкінци перед кількома днями архикнягиня удала ся до дїда (цїсаря) і виявивши ему, що любить кн. Оттона, просила щоби позволив їй подружити ся з ним. Цїсар позволив і нинї мають відбути ся заручини. Кн. Оттон Віндїшґрец, вродливий мужчина, роджений 1873 р., есть шамбеляном і поручником полку гузарів им. архикнязя Оттона, має славу одного з найздібнїйших офіцирів а від двох лїт перебуває у Відни у военній школї. Батько его кн. Ернест Віндішґрец, котрий перед кількома днями одержав достоінство тайного радника, есть позаслужбовим полковником. В 1880-их роках був послом до ради державної і належав до словіньского клюбу; жена его, померша 1888 р., була з дому княгиня Етінґен. Оба домы князїв Віндішґрецїв і Етінґенів належать до родин князїв медіятизованих, с. е. рівних домам пануючим. Кн. Оттон має старшого брата також поручником і молодшу незамужну сестру. Як нїмецкі так і угорскі дневники величають доброту цїсаря, що позволив на се сопруже і висказують ся з великими похвалами о судженім. Мати судженої ґрафиня Льоняй має після найновійших вістей перенести ся на сталий побут до Анґлії а король Едвард мав обіцяти надати їй титул „королївска високість“, котрого, як звістно, відмовляє їй батько, король бельґійскій.

Скажений пес. 22. вересня покусав скажений пес 10 лїтну Евфрозину Константинович, котру відіслано сейчас до Букарешту до лїчниці.

Против рускої шляхти, з нагоди заснованя „шляхотского“ товариства в Чернівцях виступили зразу „Dziennik polski“, а за ним сердечний „Ґалїчанин“. Заснованє „шляхотского“ товариства уважають еї дневники характеристичним симптомом рускої суспільности, якого психічним підкладом є „малих людий“, що хотїли би чимсь піднести своє значіне, а навіть не знають, як і чим. Бо те шляхотство, яке реклямують для себе буковиньскі Кракалїї, Циганюки і Бриндзани, они завдячують „щедрости і гойности польских гетьманів і переславній річипосполитій польскій“. „ І тим дивнїйшим видає ся аристократична забаганка серед демократичної par excelence рускої суспільности, що під добу шляхоцтво в Австриї не має жадного значіня і є лише пустим титулом“. — Оттак то наші польскі та московскі противники обертають кота хвостом. Заснованє „шляхоцкого“ товариства на Буковинї є як-раз доказом змагаючої ся демократичної ідеї серед нашого народа, яка навіть поборола давні шляхоцкі пересуди і навернула на зад до рукого народа тих, яких „щедрість і гойність“ (в пусті титули — Ред.) шляхоцкої річипосполитої польскої відчужила була від того народа.

Страйк в справі українськой мови на львівскім унїверсителї вибухнув між багословами, а то з сеї причини, що декан теольоґічного факультету др. Фіялек викинув всї index-и, виповнені по руски. Звиш двайцять лїт, мимо законної офіціональности польского язика, приняв ся звичай, що Русини-академіки виповняли свої index-и та иньші унїверситетскі друки по руски і нїхто до тепер не виступав против сеї незначної уступки в користь руского язика. Особливож богослови завсїгди випоняли свої index-и по руски і сего року, очивидно, зробили так само. Але стрітила їх немила несподїванка. Дух польского шовінїзму, ворожого всьому, що руске, який проявив ся від недавна в польскій суспільности завдяки еї тромтадратскій працї, обняв видко вже і унїверситетскі мури. Заряджене декана богословского факультету відкидуюче всї index-и, виповнені по руски, приняв ректор унїверситету до відомости і закумунїкував его ректоратови семинарий. О. ректор Туркевич найшов ся у великім клопоті, бо всї питомці семинарий заявили однодушно, що не відступлять від принятого звичаю, який вже набрав поваги права, і не стануть виповняти index-ів інакше, як лише по руски. Цїлу справу о. ректор предложив до рішеня Впреосьвященому о. митрополитови, а ми не сумнїваємо ся, що там западе рішене не після гакатистичних забаганок кс. Фіялка, але згідно з унїверситетским звичаєм і праведливим правом та ґідностию нашої мови в краю.

Порядок

вистави рогатої худоби і роздїлу надгород, уряджених буковиньскою Радою культури краевої з поручення ц. к. мінїстерства рільництва в році 1901-ім **в Кіцмани** *(на торговиці для рогатої худоби) дня* **30. жовтня 1901** *о годинї 10-ій перед полуднем.*

На сю виставу і до премійованя допускають лише ту рогату худобу, що вигодована в полїтичнім повітї кіцманьскім. При роздїлї надгород будуть уважати перед усїм на чисто расову худобу сіментальскої і берненьскої раси, а аж відтак на вдатну худобу полукровну.

Надгороду можуть отримати лише ті звірята, що їх самі властителї виховали, або котрі що найменьше від одного року находять ся в посїданю тих, що добивають ся о надгороду. Звірят, що отримали надгороду, не можна до року, рахуючи від дня, як надгороди розділювано, продавати десь поза повіт, бо инакше треба буде надгороду назад обернути. Не вільно также продавати премійованої худоби різникам і купцям, хоть би вони були з того самого повіту. Хто хоче премійовану худобину продати, той має о тім повідомити ц. к. староство.

Із надгород, призначених високим ц. к. мінїстерством рільництва, будуть роздані:

I. бугаїв від скінчених 18 місяцїв до скінчених 3 лїт:

1	надгорода	на 80 кор.	. . .	80 кор.
1	„	„ 60 „	. . .	60 „
2	надгороди	по 50 „	. . .	100 „
3	„	„ 40 „	. . .	120 „
				360 кор.

II. для бугайків від 6 до 8 місяцїв:

1	надгорода	на 40 кор.	. . .	40 кор.
1	„	„ 30 „	. . .	30 „
6	надгород	по 20 „	. . .	120 „
				190 кор

III. для коров аж до 6-го теляти:

1	надгорода	по 60 кор.	. . .	60 кор.
1	„	„ 50 „	. . .	50 „
4	надгороди	по 30 „	. . .	120 „
				230 кор.

IV. для дволїтних телиць:

1	надгорода	на 40 кор.	. . .	40 кор.
1	„	„ 30 „	. . .	30 „
1	„	„ 20 „	. . .	20 „
4	надгороди	по 10 „	. . .	40 „
				130 кор.

V. для однорічних телиць:

2	надгороди	по 20 кр.	. . . .	40 кор.
5	надгород	„ 10 „	. . . .	50 „
				90 кор.

Разом 1000 кор.

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 16. жовтня. Цїсареви вручила вчера депутация адресу ухвалену віденьским клюбом промисловцїв та другими економічними корпорациями з причини ухваленя інвестиційного закона. В адресї висказана найгорячійша подяка всього населеня за довершене сего закона, який причинить ся богато для піднесеня добробиту всїх народів і країв. Депутация промисловцїв вручила також д-рови Керберови адресу з подякою за інвестиційний закон.

Прага, 16. жовтня. При вчерашних виборах до сойму з куриї великої посїлости вийшли всї компромісові кандидати.

Севіля, 16. жовтня. Страйкуючі робітники ходять ватагами по улицях і допускають ся ріжних насильств; підпалено будинок податкового уряду. Оголошено стан облоги.

лер голосно числив число цмокань, а опісля строго сказав:

— Ей, ей, молодий чоловіче, у вас може й збудив ся вже спячий лев?

— Я хватив его за руку.

— Пане! — казав я тремтячим голосом — не порівнуйте мене до найстрашнїйших мясоїдів. Се мене болить. Збудїть у менї верблюда, осла, вола, козу.... але льва лишіть!

— Добре, молодче; виджу, що ви вірний наш прихильник-товариш. Солонину поставте сюда на стіл.

Довго не стрічав ся я з ним. Раз прийшло менї на думку оглянути свою дровітню, що належить до мешканя. Запалив сьвічку і спустив ся до пивниці.

Іду по мягкій землї темного коритара без шуму, аж бачу через лати комірки на дрова: пан Міллер сидить на одній бочці і спокійненько заїдає солонину. Мою солонину...

— Доброго апетиту, пане Міллер — сказав я спокійно і сїв коло него.

В слїдуючій хвилинї украяв я кусняк солонини та з найприроднїйшим лицем почав їсти.

Пан Міллер мов окаменїв, витріщив на мене очи, потім прийшов до себе і сказав:

— Що... що за диво, ви солонину їсьте?

— Розуміє ся. Аджеж, коли й ви їсте, то се не може бути що иньше, лише веґетариянска солонина.

— Посередно безспорно се є така їда.

— Як, як?

— То є з мяса веґетариянскої звірини.

— З якої?

— З безроги. Вона їсть жолудь, крупи, кукурузу, бараболю й тикву. Словом: безрога — наш прихильник-товариш.

— Правда! Не числячи жолуди, бо того ми не їмо.

Так є. Знайте, що поступовцї веґетарияни вже значно злекшили свої доґми.

— Отже ви поступовець-веґетариян?

— Так; а рослиноїдів звірят я не числю до мясних страв.

— Позволите, щоб і я переступив до поступовців-неологів?

Пан Міллер зробив завзятий рух.

— Ех, знайте вже всьо! Я виступив із секти!

Ах!

— Наш голова вмер на удар серця. А се доказ, що веґетариянїзм не є безусловною запорукою против удару, як то взагалї голосять. А я став веґетарияном лише зі страху перед ударом серця, отже тепер і я покинув. І дім закрию. Від першого і ви платите 25 золотих за покій. Добрий день!

Другого дня циркулярем повідомив він своїх домовників про зміну.

І так я на першого знову вернув ся до карафіола та шпінака і став зараз веґетарияном, скоро лишень перестав веґетарияном бути.

З мадярского переклав
Тіядор Стрийський.

Гарне, добре і дешеве!

Магазин одіжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезоні

найновійші плащі жіночі, для дівчат і дітий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дітий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове видане

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциею

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повісти) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; ціна за комплеть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з цїни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і IV томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“)

перше і одиноке руске Товариство асекураційне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер“ припоручили Приосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранційні „Днїстра“ з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540 кор.	11 сот.	разом 520.406 к. 65 с.
Резерва премій . . .	171.942 „	— „	
„ спеціяльна . .	6.000 „	— „	
Фонд емеритальний .	30.924 „	54 „	

Тарифи „Днїстра“ дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Полїси „Днїстра“ принимають при пожичках гіпотечних: Банк краевий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Залїщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер“ в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер“ іде часть провізиї на рускі публичні добродїйні цїли; полїси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер“ пошукує спосібних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра“. — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Найтаньші

друки для шкіл народних

можна получити лиш в

друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

Classen-Buch	аркуш 4 кр.
Wochen-Buch	„ 4 „
Auszug aus der Schulbesuchs Tabele . .	„ 3 „
Lehrerkataster	„ 1½ „
Schulkataster	„ 2 „
Jahresausweis, ...	„ 1½ „
Inspectionsbericht (два аркуші) . .	„ 4 „
Schulversäumnisausweis . . .	„ 2 „
Quartal-Ausweis	„ 2 „
Съвідоцтва відхідні нїм. і рускі . .	„ 2 „
Gestionsprotokoll	„ 3 „
Квіти нїмецкі і рускі . . .	„ 2 „
Сьідотцтва увільненя нїмецкі і рускі .	„ 2 „
„ фреквентаційні рускі і нїмецкі .	„ 2 „
Schulmatrik	„ 2 „
Inventar	„ 2 „
Katalog der Schüler Bibliothek . .	„ 2 „
Competenten-Tabelle	„ 2 „
Qualifications-Tabelle	„ 2 „
Aufforderung zum Schulbesuche . .	„ 2 „
Завізване	„ 2 „
Повідомленя шкільні рускі і нїмецкі .	„ 2 „
Armuts-Zeugnis	„ 2 „

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся фрізієр

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гігієнічні уряджена, пр. карболїзоване бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дійстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Найлїпші

МАШИНИ ДО ШИТЯ

є так звані обручкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту). Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевців, кравців, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кожду машину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові гроші і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машиніст

в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

Ґ. Файлєс

уступає нагінчок

улиця

„Чернівці“, Руска ч. 8.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 119. Чернівці, неділя дня 7. (20.) жовтня 1901 р. Рочник XVII.

БУКОВИНА

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20	Кор.	— сот.
на пів року	10	„	— „
на чверть року . .	5	„	— „
на місяць	1	„	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Справозданє посла Николая Василька.

Пос. Николай Василько скликав як ми вже писали на понеділок, дня 14-го с. м. до Черновець довірених людий змежи виборців, аби здати справу із свого послованя в радї державній і в соймі краєвім і аби порадити ся над теперішними справами рускими.

Були на тім зборі люди з ріжних околиць краю. Провід мав радник консисторії о. Манастирский. Насамперед промовляв пос. Василько. Він сказав, що становиско руских послів у соймі дуже тяжке, бо руских послів не вяжуть з иньшими послами нїякі спільні справи. Давнїйше був волоский верх в краю, длятого всї иньші посли подали собі руку, аби вкоротити міць Волохів. Тодї, як се стало ся, водили рей поміж Волохами самі загорілцї, що нїкому не признавали права на Буковинї, окрім Волохам. Тепер дещо змінило ся, поумирали посли Рот, Тітінґер Кіппер і Стефанович, на їх місце прийшли нові посли і знов повіяло иньшим духом. Перше Нїмцї жадали лиш того, аби те їм не взяти, що вони мали; але тепер хочуть ще і другим дещо відобрати. Але-ж бо в такім краю, де все є по нїмецки, де в судах і урядах і в школах все по нїмецки, де руский посол не вміє добре по руски, бо вчив ся все лиш по нїмецки, аби в такім краю Нїмцї ще чогось мали жадати, то вже було-б за богато. До того зробило ся межи Волохами дві партиї. Одні з них кажуть, що на Буковинї нема Русинів, а лиш самі Волохи, що наша церков православна є волоска, що Русини не мають тут жадного права. З тою волоскою партиєю, що на єї чолї стоїть дїдич Янко Фльондор із Сторожинця, Русини нїколи не можуть лучити ся. Але друга волоска партия вже призвичаїла ся і освоїла ся з гадкою, що тут на Буковинї є і Русини і що Русинам тут належать ся также права. Нїмецка партия, як ґазети пишуть, хоче лучити ся з волоскими радикалами, з Янком Фльондором. На те ми скажемо, що давних приятелїв не гадаємо від себе відтручувати, але як вони гадають з нашими ворогами братати ся, то і ми мати мем на тілько розуму, щоб не лишити ся на цїдилї. До Волохів просити ся не хочемо. Але якби ми видїли, що Нїмцї еднають ся з нашими ворогами, то і ми найшли-б дорогу, аби з умірковаными Волохами порозуміти ся. Межи нами а Волохами є одна лиш суперечка, а се церковні справи, бо зрештою ми однаково стоїмо. Доки Волохи кажуть, що церков православна на Буковинї є і має бути волоска, що се все одно, як по руских парафіях є волоскі панотцї, котрі не уміють по руски говорити, доти не може бути з ними згоди. Але якби тут можна і було з ким порозуміти ся, то ми Русини могли-б разом з тими Волохами одну руку мати.

В радї державній належу я до рускаго клюбу, що поставив собі за цїль старати ся, аби була справедлива управа в державі, аби кождому народови було єго право і аби народи самі собою управляли і кождий нарід сам над своїми потребами радив. В радї державній ще тяжше становище руских послів, бо там є аж 425 послів. Противники наші — се Поляки, їх аж 60, там ґрафи, ексцеленциї, вони мають там силу! А у нас лиш професори, адвокати урядники. Окрім того іде там боротьба межи Нїмцями а Словянами. Була колись словяньска більшість, але не богато користи мали з неї Русини. Приятелїв ми там не маємо. Треба на всї боки кидати ся, аби щось осягнути, а в велику полїтику нам мішати ся годї. В справах буковиньских поставили рускі посли внески, аби заложити руску ґімназию в північній части Буковини, аби стипендиї виднати для тих школярів, що хотїли-б учити ся на панотцїв, аби зробити православну школу народну руску в Чернівцях і т. д. Думаємо, що одно і друге осягнемо. Рада державна ухвалила тепер великі видатки на зелїзницї і канали, але з того нїчо не припало ся на Буковину. Може лиш Прут буде реґулювати ся.

Чорно я малюю наш стан, бо є дехто, що гадає, що як виберуть того послом, то буде добре, иньші знов кажуть, що як другого вибрати-б, то було-б лїпше. Тепер маємо там, здає ся, таких послів, що певно ви ними вдоволені, але таки тяжко щось придбати. Мусимо бути терпеливі, а таки до чогось прийдемо.

В делеґациях був я оден із цїлої Буковини. Там іде рада за високу полїтику, за стосунки до других держав, за справи войскові. В справах войскових промовляв я, і думаю, що висказав я там бажаня моїх виборців. Промовляв я также про заграничні справи і тут мусїв я дещо сказати, з чим деякі Русини невдоволені. Але і я кажу, що зовсїм не похваляю того, що в Росиї дїє ся, як там поступають з студентами і т. д. Лиш прошу зважити, що в делеґациях не про се мова, як у Росиї є, лиш з ким наша держава має тримати на випадок війни. Коли-ж я чую, як посол нїмецкий Вольф промовляє за тим, аби наша держава зовсїм піддала ся під провід Нїмеччини, аби може ще наш цїсар покланяв ся нїмецкому цїсареви, — то се менї не могло подобати ся, як у тій хвилї оден передбесїдник нарікав на порядки в Росиї, бо ми там не маємо порядкувати, але маєм сказати, з ким у війнї нам одну руку мати, з ким нам тримати. — Тепер скажіть, чи ви задоволені моєю працею. Я стараю ся поступати в згодї з другими рускими послами, бо не хочу в народї робити ріжниць, роз'єднювати людий. На дрібні річи, які є помежи Русинами, я не вважаю, до них не мішаю ся, вони до мене не належать і я їх не розумію. Я роблю мою повинність, заступаю Русинів перед иньшими народами щиро.

Над сим справозданєм розвязала ся дебата.

Відтак Калинюк господар з Крещатика подякував пос. Васильков за єго труди тай просив, аби він заступив ся, щоб в судах приймали рускі поданя тай по руски відповідали. Венґри пишуть по венґерски, Чехи по чески, для Поляків є все по польски, для Нїмцїв по нїмецки а чомуж для Русинів не є по руски?

Чи варто любити ся і женити ся.

(З книжки Льва Толстого).)*

Сперечають ся нераз люди про то, чи добре є залюбити ся. Я маю на се відразу відповідь.

Коли чоловік уже перед тим жив по людски і займав ся духовою роботою, то залюбленє, любов, подруже є для него упадком. і бо частину своїх сил він буде мусїти посьвятити своїй жінцї, своїй родинї або щонайменше своїй любцї. Коли-ж він перед тим жив, як звір, так собі лише їв, робив, служив, писав, бавив ся, то залюбленє підносить его так само, як звірів і комахи.

*

Ви питаєте ся, як бороти ся із сею пристрастию, з любовю? Є ріжні малі способи, як праця, пощенє і т. п., але найлїпшим способом против любови є біда, недостача грошьй, бідний зверхнїй вигляд, загалом таке положенє, що не може принадити жінки. Але я знаю ще один спосіб против любови, певний — то є сьвідомість, що чоловік не лише припадком на якийсь час забаг бороти ся з сею пристрастию, лише сю борбу уважає неминучим, незмінним, тривким услівем житя.

*

Гершель обчислив, що коли би число людий що 50 років подвоювало ся, так як тепер подвоює ся, то за 7000 років, рахуючи від першої пари людий, було би намножило ся стілько людий, що ними можна би заложити цїлу поверхню землї і поверх них накласти в 27 разів вишу пірамиду з людий, як від нас до сонця. Щож виходить з того?

Виходить таке: що або треба собі бажати всяких зараз і воєн, або треба здержувати ся від любови. Лише повздержливість заведе рівновагу у всїм.

Варто би зробити статистику воєн, зараз і безженности. З сеї статистики певно вийшло би, що чим тяжше жити на сьвітї, тим більше люди женять ся.

*

Оженити ся на то, щоби веселїйше жити, — така штука нїколи нїкому не вдасть ся. Хто поставив собі за цїль женитьбу, той дуже помиляє ся, се ясне як сонце. Цїль є женитьба, а по женитьбі яка-ж цїль житя? Коли хто перед женитьбою не мав для кого або для чого жити, то, оженивши ся, уже таки зовсїм не найде цїли житя. Можна сказати напевно, що коли хто перед женитьбою не мав якоїсь спільної мети, то він нїколи в сьвітї у спілцї з жінкою не дійде до неї, — радше роз'еднають ся обоє. Женитьба тілько тодї дає щасте, коли і чоловік і жінка мають спільну мету; обоє ішли одною дорогою, стрінули ся і постановили собі дальше іти спільно. Але біда виходить, коли обоє ішли своїми манівцями і потім подали собі руки.

Те все походить з того, що нерозумно є гадати, що на землї тілько горе і нужда, але нерозумно також гадати, що на земли треба вживати сьвіта. Ми служимо за свого житя і зазнаємо богато горя, але частїйше богато втїхи. Але правдиву втїху мають люди тілько тодї, коли вони самі вважають своє житє службою, коли вони другим роблять добро, а про своє щасте не питають. Подружне житє дає стілько втїх, на приклад народини дїтий, що люди гадають: отсе є справдїшне житє і поза ним нема більше нїчого. Тимчасом се небезпечне самодурство і обман. Коли родичі приводять дїти на сьвіт, а не мають цїли житя, то вони лише туманять себе, думаючи, що дїти є тою цїлию, і потім мусять терпіти кару, як звичайно ті люди, що не знають, по що жиють.

Вони дурять себе, бо, щоби дїти добре виховати, треба самому знати, по що жие ся і на що дїти мають жити.

*

Не треба женити ся з любови, лише з чистого вирахованя; однак треба сї слова брати цїлком у противнім значіню, як доси їх беруть; значить: не треба женити ся зі змислової любови або з вирахованя, де будеш жити і як (адже всї якось жиють), лише з такого вирахованя: чи можна сподївати ся, що твоя будуча жінка не тілько не буде тобі перешкодою, але навіть поможе тобі вести людске житє?

Що хочете кажіть, в евангелиях нема поради, щоби женити ся; там є лише відмова, там є річ про тих, що надуживають любови, річ против похотий і против розводу тих, що вже побрали ся; але про інституцию подружа, так як єї церков хоче мати, там нема анї слова.

* * *

Ви берете занадто по простому слова евангелія: „Покинь батька і матїр і жінку і дїти і йди за мною!“ Як погодити свої обовязки супротив родини з жаданями Христа, на се не найдете ви нїяких правил і приписів, — самі після своїх сил мусите погодити сї суперечности. Ідеал лишить ся певно всюди той самий, а він висказаний в евангелію: „Покинь свою жінку і йди за мною!“ О скілько-ж кождий чоловік може се зробити, знає лише він сам і Господь.

* * *

Завела ся мода хвалити жінки і казати, що вони своїм розумом не тілько дорівнують мужчинам, але ще й перевисшають їх. Ся мода і зла і шкідлива.

Женщинам не треба відбирати їх прав; вони заслугують на таку саму любов і на таке саме поважане, як і мужчини; вони можуть жадати для себе тих самих прав, — про те все не можна і сумнївати ся. Але коли хто каже, що женщини пересічно так само уталантовані, як мужчини, і що від них можна того самого жадати, чого жадаємо від

д

*) Сю книжку можна в Чернівцях дістати в нїмецкім перекладї п. з. Ueber die Sexualfrage.

Пос. Василько відповів, що сего року сойм ухвалив, аби всї урядники судові, настановлені в руских повітах, знали по руски, і аби на доказ того засьвідчили ся сьвідоцтвом. Але то мало поможе, доки не будем мати всюди своїх руских урядників.

О. Манастирский заявляє, що пос. Василько, де обізвав ся, то щиро і відважно стояв за руским народом.

О. Теофіл Драчиньский парох з Товтрів каже, що хоть становище руских послів тяжке, бо мало їх, то се дуже добре, що вони ідуть рука в руку, поступають в згоді в руских справах, заступають ся відважно, не зважаючи нї на право нї на лїво — з того вийде рускому народови користь. Волохи такий нарід як ми на Буковинї, але-ж бо вони уважали нас за слуг, за підданих, а не за рівних, і длятого треба було руским послам злучити ся з Нїмцями. Але-ж бо і Нїмцї не поступають так, як повинні-б. Длятого нехай наші посли лучать ся, з ким уважають за добре. Найважнїйша річ, щоби ми всї були в згоді. Церковні справи — се найважнїйша річ. Нам не може бути все одно, як нас трактують в нашій православній церкві. Се-ж правда, що ми кривду терпимо. Длятого просимо наших послів, аби подбали о то, щоб і Волохи в церковних справах уважали наші права, сповняли наші справедливі жаданя і шанували нас. А посла Василька просимо, аби ішов рука в руку з другими рускими послами.

Далї буде.

З ради державної.

Чверть на 12-ту перед полуднем, при дуже численно заповненій сали та ґалериях, отворив президент палати ґр. Феттер сесию парляменту вступною промовою, в якій згадавши про заручини архикнягинї Єлисавети Марії та про смерть двох визначних членів палати, послів д-ра Кайцля і д-ра Вайґля, обвістив, що І-ій віцепрезидент посол Праде зложив свое достойньство. Опісля приняв посольский обіт від нових послів.

З ряду відчитано предовгий ряд наглих внесень і інтерпеляцій, переважно внесених молодочехами або соціяльстами а дотикаючими приспішеня инвестиційних робіт — головно в чеських краях. З иньших внесень і інтерпеляцій визначають ся: посла Гернера в справі еміґрації французких конґреґацій до Австрії, посла Дашиньского в справі надужитя краківської поліції і внесене посла Романчука в справі галицких соймових виборів. Посол Романчук вносить іменно, аби парлямент вибрав з поміж себе, але з виключенем членів польского кола, специяльну комісию, яка мала би з'їхати до Галичини і на місци розслїдити справу надужить при послїдних соймових виборах.

Рівно-ж відчитано кілька судових писем з просьбою о видачу деяких послів, між иньшими посла Брайтера.

По тім всїм забрав слово міністер скарбу Бем-Баверк, предкладаючи парлямонтови буджет на рік 1902. Свое exsposè зачав міністер від сконстатованя, що мимо загальної економічної депресії, австрийскій буджет на 1902 рік виказує деяку надвишку. Ясним моментом в економічнім житю нашої держави є заінавґурованє инвестиційної політики. Обговорюючи поодинокі части й позиції буджету, заакцентував міністер підвисшене меліорацийного фонду та видатків на просьвіту. Що-до управильненя плат державних діюрністів, то зависиме воно буде від введеня податку на зелїзничі білети(!!).

Предложений Бем-Баверком буджет представляє ся ось-як:

Сума преліміованих розходів виносить 1,655,117.000 корон, коли минулого року було розходу 1,641,163.000 к. Значить ся, що сегорічні розходи преліміовані на 43,954.000 кор. вище, нїж торік.

Сума преліміованих доходів обчислена на 1,895,966.000 корон, — торік 1,641,997.000 к., о 43,969.000 більше.

З уставленя доходів з розходами остає надвишка 848.000 к. В парляментарних кругах говорять, що ся надвишка є дуже сумнівної вартости та що по правдї буджет замкне ся значним дефіцитом, на якого покрите підвисшить правительство цїну тютюну.

Поодинокі части буджету виказують такі зміни:

На спільні видатки преліміновано о 2,437.000 кор. менше, нїж торік; за се буджет міністерства внутрішних справ збільшив ся о 2,313,000 корон. Видатки міністерства краєвої оборони зростуть о 1,629.000 кор. а міністерства просьвіти о 3,893.000 кор., з чого найбільше припаде на висші школи в Інсбруку, Празї і Бернї. Міністерство торговлї потребує о 4,640.000 кор. більше а міністерство зелїзниць о 3,948.000 кор. менше Етат міністерства рільництва зросте о 2,269.000 кор. а міністерства справедливости о 1,200.000 кор. На державні довги призначено о 8,791.000 кор. більше.

Що-до доходів, то безпосередні податки повинні принести о 6,907.000 кор., податки посередні о 23, 534.000 кор. консумційні о 21,888.000 кор. більше нїж торік. За те цла опадуть о 11,745.000 кор. низше. Доходи міністерства рільництва о 2,257.000 кор.

Яка пайка загального буджету припадає на Галичину, се подамо в осібній статї.

По сухім буджетовім exposé забрав слово міністер-президент др. Кербер. Єго промови вислухала палата з великою увагою. Др. Кербер менше-більше говорив ось що:

„Правительство уважає, що доки національні суперечки в Австрії не полагоджені, доти воно мусить стояти по-за сторонництвами, аби не стягнути на себе закиду парціяльности. За-для внутрішнього розладу наша держава остала значно позаду. Положене виробило ся таке, що мусить ся шукати з него виходу, коли будуччина держави не має бути загрожена. Всї австрійскі народи интересовані в тім, аби Австрия добре розвивала ся. Тому есть задачію правительства завести в Австрії національний мир. Та заки се стане ся, мусить парлямент — доки не поладнає ся економічних справ і відносин до Угорщини — залишити національні суперечки а відати ся серіозній праци. Супротив прочого сьвіта мусить Австрия виступати як оден нарід.

„Що до австрійско-угорских відносин, звернув президент увагу на їх значіне для австрийского промислу і рільництва. Однакож, як видно навіть з промов визначних угорских мужів, грозить нам економічна війна з другою половиною монархії, а се сумно мусїло би відбити ся на політичнім відношеню обох злучених держав. В найблизших торговельно-політичних переговорах буде правительство супротив Угорщини стояти на становищи безусловної льояльности, на становищи інтересів цїлої австро-угорскої монархії, що не виключає належного береженя специяльних інтересів Долитавщини.

„Населене обох половин монархії повинно зрозуміти, що найблизшим торговельним ринком для кождої з половин є друга половина. І на тій дорозї можливе поладнане з Угорщиною. Коли-ж би сесе вдало ся, то Австрия потрафить заінавґурувати торговельну політику на власну руку, а се певно лекше єї удасть ся, нїж другій державі! (читай: Угорщинї.“ (Живі оплески).

Велику надїю покладає міністер-президент на заключене трактату торговельного з Нїмеччиною, що дало би Австрії свобіднїйшу руку. Особливо мусять настати зміни в ветеринарійній конвенції з Нїмеччиною, бо теперішна конвенция і єї виконуване забиває австрийску годівлю товару й безрог.

Задачію торговельних трактатів буде рівнож хоронити слабий австрийский промисл перед заграничною конкуренциею. В тім зглядї думає правительство поступати рішучо й не оступити від інтересів свого населеня нї на оден крок.

Дальше заповів міністер-президент внесене проектів нових законів: прасового, проти пяньства, про убезпечене робітників на старість і т. п. Просив палату о скоре ведене буджетових праць, бо перед Різдвом мусить парлямент розійти ся а по Різдві будуть радити соймі, так що найблизша сесія парляменту скличе ся аж на весну 1902 р.

Свою промову закінчив д-р. Кербер ось яким покликом:

„Нехай спаде завіса на минувшину, що стілько нас коштувала. Приступаймо до полагоди буджету, не думаймо про §. 14. Нехай парлямент ужие свого права — права буджету. Се нам дасть вільну руку до невсипущої праці, яка довкола нас кипить“ (оплески і ґратуляції.)

Внесене, взиваюче правительство до виготовленя проекту цловой тарифи, а потім президент Феттер замкнув засїданє.

Палата панів зібралась вчера о 1 год. по полудни. Президент князь Віндішґрец повідомив о заручинах архикнягинї Єлисавети. Палата припоручила ему зложити єї іменем благожеланя. Опісля поладжено всї на дневнім порядку стоявші справи. — Парляментарна комісия ческого клюбу рішила при виборі І-го віцепрезидента віддати порожні карти.

Віцепрезидентом Ради державної вибрано посла Кайзера. Нововибраний віцепрезидент прирік як найбільшу обективність. Відтак послїдувала дебата над наглим внесенем Форшта.

Прочу часть вчерашного дня заняли оживлені наради парляментарних клюбів, бо предметом найблизшого (нинїшного) засїданя буде в першім плянї вибір нового І-го містопрезидента. Більшість Нїмців висуває кандидатуру посла Кайзера. Центрум, і Шенереряне здержали ся від голосованя. Соціяльсти будуть голосувати на Пернерсторфера. Чехи, Поляки і Словінцї противні картки. Польске коло годить ся на Нїмця, але не може голосувати на особу Кайзера . Се й заявив голова кола Яворский проводирам нїмецких клюбів

Перегляд політичний.

В прилученій до Угорщини Хорватиї завели Мадяри насамперед мадярский язик на зелїзницях, а мало-помалу і в других дїлах адмінїстрациї, та й всїми силами старають ся затерти окремішність Хорватиї і замінити єї в звичайний комітат свого мадяросаґу. В Хорватиї обовязані знати по мадярски, но поза границями Хорватиї в найблизшім сусїдстві в Угорщинї хорватского язика не учать і на него не зважають. В самім „Кондукторі“, тім підручнику для почт і зелїзниць, всї місцевости в Хорватиї змадярщені. Мадяризация веде ся в школах усильно, єї стрітиш на мапах і атлясах шкільних. На атлясах, видаваних в самій Угорщинї, навіть вже й барвою не відріжняють Хорватиї від Угорщини, а атлясів без змадярщених назв навіть не вільно там в школах уживати. — Не дивота, що і Хорватам, в котрих серцю ще не завмерла самосьвідомість, вже за богато того і зачинають опозицию, котра як звичайно в таких разах, вийшла від палкої молодїжи. В Загребі постановила молодїж бойкотуваги тих купців і промисловців, що на своїх вивісках, відозвах, цїнниках і циркурярях не уживають хорватского язика. Противники на-

---

кождого мужчини, то таким балаканем шкодить ся лише женщинї.

Коли-б можна від женщини жадати того самого, чого жадаємо від мужчини, то ми би жадали; але що се не може бути, то ми би лише злостили ся і спихали все на злу волю, хоч воно просто не можливе.

Коли хто каже, що женщини слабші духом, то тим не кривдить їх; противно кривдить їх, коли уважає їх за рівних з мужчинами.

Слабостию духа у женщин я називаю їх великий послух тїлу а особливо сю прикмету їх характеру, що мало зважають на те, що каже розум.

*

Жінка не може признати, що мужчина розумний і практичний, бо инакше повинна би его слухати. Так само і з мужчиною. Коли-б я тепер писав „Крайцерову сонату“, то я висунув би се спостереженє наперед.

*

Наше житє не розумне; тому винні жінки і їх сила; а їх сила походить з того, що мужчини не повздержливі; через то і жінки такі самі — і так житє не розумне з причини неповздержливости жінок.

*

Гарна жінка каже собі: „Він розумний, учений, чесний, богатий, знатний, моральний, сьвятий, а проте таки я маю его в своїх руках, хоч я дурна, невчена, бідна, нїкчемна, неморальна жінка. Коли-ж так, то цїлий розум, вся ученість і т. п. — дурниця!“ Через то жінка упадає і стає зла.

*

Що мужчина зовсїм увільнив себе від обовязку виховувати і пильнувати дїти, се не тілько не по християньски, але і несправедливо.

Адже жінка й без того мусить виносити дитину і годувати єї, так що мужчина повинен бодай всю иньшу роботу взяти на себе, о скілько лише позваляє ему на се его заняте. Воно так і було би на сьвітї, якби не закорінив ся сильно у нас варварский звичай звалювати всї тягарі на слабших і пригнетених. Сей звичай так запанував над усїми нашими привичками, що і найпоступовійший і найбільше лицарский мужчина, хоч готов бороти ся за те, щоби женщини були професорами і сьвященниками, хоч готов з небезпечностию свого житя підоймити хусточку, яка впала женщинї, але нїколи не погадає випрати нечисті пеленки їх спільної дитини або синови зашити штаната тодї, коли жінка при надїї або плекає дитину або взагалї змучена або рада би що прочитати та подумати над чимсь.

Про ті відносини до жінок у нас такі попсовані гадки, що з такого сьміялись би і мужчина мусїв би мати богато відваги, щоби не уважати на сьміх.

*

Розуміє ся, подруже потрібне на то, аби рід не загиб, але батько і мати повинні мати на стілько сили, щоб виховати дїти на слуги Бога і людий. До того-ж треба жити зі своєї власної праці а не з чужої, треба більше давати, як брати.

У нас усї гадають, що женити ся можна аж тодї, коли вже чоловік добре засїв на плечах других людий, значить: має з чого жити. Тимчасом треба би инакше гадати: лиш той може женити ся, хто сам потрафить жити і виховати дитину, хоч не має средств. Лише такі родителї виховують добре свої дїти.

*

Жадного людского злочину против законів моральности не скривають люди так пильно, як злочинів із змисловости. Тай нема злочинів так спільних усїм людям, так рїзнородних і страшних, як сексуальні.

На жаден злочин против моральности не дивлять ся люди так всїляко, як на сексуальні злочини, — що одні вважають страшним гріхом, другі дивлять ся на те лише, як на заживане вигоди і втїхи. Вкінци жаден злочин не показує нам так докладно, о скілько люди поступили морально наперед, і жаден злочин не шкодить поступови цїлої людскости так дуже, як сексуальні злочини.

робили знов собі крику, як можна культурні язики мадярский і нїмецкий заступати некультурним хорватским, тяк як-би то торговля і промисл мали яку звязь з лїтературою дотичного народа. Та марні їх викрути! Хорвати напевно постоять за пошановане прав свого язика.

Конфлїк Берлина з цїсарем. По причинї, що дотичний референт правительственний навіть не предложив цїсареви поновного вибору Кавфмана на заступника посадника до затвердженя, відбули ся збори виборців міста Берлина, де др. Бавм дорадживав зарекурувати до мінїстерства справ внутрішних і внести інтерпеляцию в соймі. Міський радний Розенов додав ще до того, що той референт допустив ся безправя, бо вдер ся в права корони, віднав їй тим способом застережений конституциею привілей признаня або незатверджуваня вибору. На тую вість покликав сам цїсар до себе на авдиенцию репрезентацию міста. Явились посадник Кіршнер і радник міского будівництва Гофман. Цїсар приняв їх дуже вічливо і розговорював з ними о різних будівлях та о проведеню електричного трамваю улицею „Під липами“, на що лиш тому не дав свого призволу, що то улиця вузка, фреквенция дуже оживлена та були би перехожі наражені на небезпеченьство житя. Зійшовши на справу незатвердженя вибору Кавфмана покликав ся цїсар на его військову минувшість, що він з поводу своїх радикальних пнреконань мусїв зложити шаржу резервового офіцира. Кіршнер замітив, що Кавфман тогди був ще молодим чоловіком а і сам вирок офіцирского горнорового суду, яко несправедливий скасував цїсар Вільгельм I. На те цїсар заявив, що каже собі ще раз предложити виборчій протокол і поновно розслїдить справу.

Проґрама подорожи грецкого наслїдника трону, що обіймає столиці Росиї, Франциї, Анґлії і Італії, має стояти в тїснім звязи з нарадами дипльоматичної конференциї, яка відбуваєсь тепер в Римі. Розходить ся на-тепер о зискане протекциї держав для Крети в цїли признаня їй торговельної фляґи, що́ на око може видавати ся річею малої ваги, но опісля пішли би і другі уступки. Тому і безсильна Туреччина — котра не може погодити ся з гадкою, що Крета для неї раз на все пропала — може лише з більшим невдоволенем придивлятись тим заходам кретеньского комісаря.

НОВИНКИ.

Календар. Неділя 7/IX. (20/X.): Ж. 20 по. С. с. Д. Луки З. с. м Серґія; Р.: Венделїна, Понед. 8/IX. (21/X.): п. мм. Пелаґії с. Таісії; Р.: Урсулї, Второк 9/IX. (22/X.): с. ап. Якова Альфея, п. о. Анидронка; Кордулї.

О. Юрий Калинюк, звісний наш патріот і народолюбець, зістав іменований парохом в Прилипчу, днїстерского деканату,

Вчерашня проба „Бук. Бояна“ згромадила зверх трицять сьпівачок і сьпіваків, так що мішаний хор заповідає ся і сего року гарно; та здав би ся і сильний мужеский хор, сил було би доволї, так що, багато добрих сьпіваків годї спонукати до участи, їм всьо байдуже і на все є у них час, тільки не на якунебудь працю народну, хоч би таку приємну, як сьпів. — Слїдуюча проба мішаного хору в сей понедїлок о 7 год. веч.

Буковиньска школа середна. 12. с. м. відбули ся в хемічній сали тутешної школи реальної загальні збори товариства „Bukoviner Mittelschule“. До видїлу ввійшли слїдуючі члени: проф. Романовский яко голова, проф. Біттнер, Максимович і Вотта. Прочі видїлові лишили ся ті самі, що там того року, с. е, проф. Лебль, проф. др. Павлїчек, проф. др. Румп і проф. Скобельский.

Курс для дальшого образованя женщин. Під тим іменем має утворити ся в Чернівцях новий заклад науковий для жінок і дівчат образованих верств суспільности Кожда дама, що має більше як 16 лїт, а дотого образоване, котре в нїчім не уступає образованю абітурієнтки з лїцею, має нагоду, дальше образувати ся. На рік 1901/2 уложено слїдуючий плян викладів: 1. Фізика (ґімназияльний проф. др. Брох) в середу і суботу від год. 1/4 6—1/4 7 вечером. 2. Шекспір і его часи (ґімназ. проф. др. Натаньский, в середу і суботу від 3—4 год. по полудни 3. Початки до латини на основі французского язика, особливо для матуристок лїцею, що хочуть записати ся на університет (ґімназ. проф. др. Перкманн), в понедїлок, середу, четвер і суботу від 4—5 пополудни. 4. Істория нїмецкої лїтератури, почавши від другої половини 18. столїтя (ґімназ проф. др. Румп), в понедїлок і четвер від 5—6 год. пополудни. 5. Психолґія (ґімназ. проф. др. Сіґаль) в пятницю від 5—6 пополуди. Як покажесь потреба, то отворить ся також курси модерних язиків. Виклади зачинають ся 16. жовтня з виїмкою тих о істориї нїмецкої лїтератури, котрі розпічнуть ся 21. с. м., і потревають аж до 15. липня. Оплата за кожду годину в тижни виносить 2 корони, однак в певних случаях може бути зниженою на 1 корону. Одноразова присутність на викладах зобовязує до зложеня оплати за цїлий курс. Виписи відбулись в понедїлок 14. і в вівторок 15. жовтня від 3—5 год. пополудни в директорскій канцелариї дівочого лїцею (ул. Палати краєвої ч. 10 II. поверх). В тім закладї відбувають ся також виклади з виїмкою фізики, котру викладаєсь в фізикальній сали ц. к. I. ґімназиї.

Вижницка філія тов. „Руска Школа“ подає отсим до відомости всїм своїм членам як також і головному Видїлови „Рускої Школи в Чернівцях“, що головні збори членів названої філії відбудуть ся 27. жовтня н. ст. 1901 о 1. годинї по полудню в салї Фріста в Вижниці із слїдуючим дневним порядком: 1. Справджене протоколів з послїдних зборів. 2. Справоздане з дїяльности видїлу. 3. Справоздане касове. 4 Вільні внесеня. 5. Вибір нового видїлу. -- Просить ся всїх вп. членів о найскоршу виплату залеглих вкладок і о придбане нових членів, а заразом і о вирівнане рахунків за взяті книжки „Рускої Школи“. Вижниця 17. жовтня 1901. За Видїл: Никорович голова, Рубіш писар, Гунька скарбник.

Віче відбуде ся 20. вересня у Львові, що має бути поважною маніфестациею для приспішеня обовязкового обезпеченя пенсий приватним урядникам. Проґрама віча слїдуюча: 1. Відкрите нарад. 2. Вибір президиї віча. 3. О конечности як найскорійшого введеня в житє обовязкового обезпеченя пенсий приватним урядникам. 4. О правительственнім проектї закона пенсийного для приватних урядників. По вічу відбудуть ся товарискі сходини. *Комітет.*

Замерз. 53-лїтного Николу Лейку з Зеленева знайшли 11. с. м. перед селянскою хатою в Реваківцях неживим. Небіщикови зломалась на дорозї вісь; а що з возом не міг тепер нїчого вдїяти, випряг коні і хотїв з кіньми дістати ся дв Зеленева. Але не судилось... На дорозї опустили его сили, випустив коні з руки а сам перележав цїлу ніч в рові, де в наслїдок вохкости і зимна замерз.

Фоноґрафічне товариство в Чернівцях уконституювало ся в середу 9. с. м. Головою вибрано адвоката др. Сала. мона Ґершля. Товариство положило собі за цїль розвинути науки, що відносять ся до фоноґрафічних і тим подібних винаходів членьска вкладка виносить 5 корон.

В Сторожинци істнує від неділї 13. с. м. новий віддїл ветеранів.

Новий президент Сполучених америк. держав взяв вже в посїдане „Білий Дім“ і вводить там нові порядки: міщаньску простоту заступають ряди військові. Се видно хоть би й по тім, як Рузвельт відповідає на привіти. Мак-Кінлей звик був перед кождим, хто його витав, здіймати цилїнтер з усьміхом; його наслїдник відповідає на привіти по військовому. Палатну службу „взято в клюби“ і має наказано не випускати нїкого без мельдованя. В першім дни свого занятя був Рузвельт 9 годин на ногах; приймав мінїстрів, сенаторів, представителїв властий, Членів конґресу, розмавляючи з кождим по кілька мінут. Як перший раз виїзджав з „Білого Дому“ на проїздку, зібрала ся велика товпа народа, щоби його побачити. Президент казав затримати коні і сказав: „Прошу розійти ся, я не є жадним оказом цїкавим до оглядання:“ На ті слова товпа розійшла ся. Тайну поліцию усунув тимчасом від себе, бо єї недбалости приписує президент убійство Мак-Кінлея. Рузвельт задумує зреформувати службу тайних аґентів, а що потрафить єї витресувати, дав доказ на се, як був шефом поліциї в Новім Йорку. Пані Рузвельт з 5 дїтьми прибуда до Вашинґтону при кінци місяця. — З Вашинґтону доносять що в „Білім Домі“ запанував новий дух, від-коли обняв власть президент. Рузвельт не уважає ся, як його попередник, заступником свого лиш сторонництва, але цїлого народа, не протеґує також того стану, з котрого вийшов, але для всїх однаково прихильний. — Одного з сенаторів, що висказав переконане, що тепер відіграє передову ролю в політиці Стан Новойорский, як за часів Мак-Кінлїя Стан тогож, Ohio, відповів Рузвельт такими словами: „Буду президентом цїлих Сполучених держав, а не одної части. Не єсьм за фаворизованем поодиноких частий краю. Як я був намісником Новойорского Стану і мене повідомлено, що маю право до обсаджуваня 4 місць в армії то я іменував полудневцїв і 1 Новойорця. Були то найгіднїйші сеї чести, а менї було все одно. з якого походили Стану. Тими днями затвердив знова президент на урядї комісаря Єванса, демократа, зненавидженого капіталістичною кліков для його справедливости і строгости, не зважаючи зовсїм на крики в своїм сторонництві републиканьскім.

Заряд торговлї паперу тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, подає до відомости Вп. П. Т. Публицї, що **„Буковиньский православний ілюстрований календар“** вже вийшов і є до набутя **в торговли паперу** (Народний Дім, ул. Петровича ч. 2) по цїнї 80 сотиків, — Хто прише грошї наперед за 10 календарів, той дістає 11-ий **даром.** Грошї належить відсилати під адресом: **„Перша буковиньска руска торговля паперу Рускої Ради ул. Петровича ч. 2, Чернівцї“.** З замовленями належить спішити ся, бо наклад невиликий.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

„Літературно-наук. Вістник“ книжка X. за місяць жовтень містить в собі: „Наш альбом“ (із поезий Сергія Павленка, Сильвестра Яричевського, С. Грушенка). — „Чужа жінка“ оповіданє Петра Шелеста. -- „Вирід“ оповіданє Осипа Шпитка (далї). — „Арсен Яворенко“ драма Б. Грінченка (конець).— „Трицять від ста“ оповіданє Матільди Серао (конець). — Із оповідань Мультатулї (Про притчу, Галапаси. Налисники з салом, Конфесиї, Провидїнє, Матвія глава XIX. Із їдей). — Із пересьпівів Павла Грабовського „Илля Муромець“ (великоруська билина). — „Сервітути і розмежуванє ґрунтів на правобережній Україні“ Ф. І. Немоковського (конець буде). — „Будучність ґімназий“ уваги проф. Д-ра Фрідрідріха Паульзена. — Уваги на сучасні теми: І. „Заборона Літер.-Наук. Вістника в Росиї“ Ів. Франка, „Про нашу літературну мову“. А. Кримського, „Московська ластівка на Галицкій Руси“ Ів. Франка. — Хронїка і біблїоґрафія.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

Торговля паперу в Нар. Домі.

Подаємо до загальної відомости бук. Русинів, що заряд друкарнї „Рускої Ради“ відкрив з днем 15. жовтня с. р. в „Народнім Домі (ул. Петровича ч. 4.)

торговлю паперу і всїх шкільних приборів.

До сего кроку спонукали заряд друкарнї особливо взгляди на наше учительство, що купує у нашій друкарнї шкільні друки; богато із панів учителїв бажало просто видїти таку торговлю в „Н. Домі“, вже хоть би з тої поединчої причини, щоби мочи набути потрібні для школи прибори разом зі шкільними друками і не потребувати ходити по ріжних склепах.

Заряд друкарнї „Рускої Ради“ числить проте в сім підприемстві передовсїм на ласкаву поміч і сильну підпору зі сторони нашого патріотичного учительства, котрому пригадуємо тут мимоходом, що увесь чистий дохід із нашої торговлї паперу поплине в касу таки „Нар. Дому“, котрому вже нинї, можна сказати, належить фактично друкарня „Рус. Ради“. Зваживши врештї ту обставину, що панове учителї становлять, можна сказати, найбільше число членів „Нар. Дому“, гадаємо, що є надто цїлком злишним заохочувати їх ще осібними словами до підпержаня сеї нашої найважнїйшої народної институциї.

Попри учительство числимо напевне також і на родичів нашої шкільної молодїжи, котрій пригадуємо по першім, що „Нар. Дім“ так через удержуване бурси, як і в иньший спосіб богато спомагає бідних руских дїтий.

Що ся тичить чисто торговельної сторони сего нашого нового підприемства, то замічаємо, що стоїмо у звязи з першими фабриками і замовляємо що найлїпший товар, так, що можемо сьміло запустити ся в конкуренцию хоть би з першими торговлями паперу. Длятого можемо запевнити вп. Публику, що найде у нашім складї як найбільший вибір усїх артикулів, належних до торговлї паперу, як: усякого роду зошитів, пер, олївців, тушів, пензлїв, цизориків, цирклів, лїнїй, дощок до рисованя і т. д.

Для найважнїйших артикулів видамо сими днями осібний цїнник, котрий буде також опублїкований в „Буковинї“ і „Рускій Радї“. В сей спосіб гадаємо причинити ся богато до власного добра купуючих, котрі про цїни і вартість деяких паперових приборів часто не мають нї найменшого понятя і нераз платять неймовірні цїни.

Однак вже тут зазначуємо, що для крамниць і всїх, що купують більшу скількість товару, буде (по-за цїни цїнника) ще осібний як найбільший рабат.

Отже, братя Русини, на вас лежить тепер, з як найбільшим довірем відносити ся до нашої торговлї паперу і ширити в своїх кружках те-ж саме довіре, а ми обіцяємо вам, що певно того нїколи не пожалуєте.

Свій до свого!

Від заряду друкарнї „Рускої Ради“,

КНИГИ
для кас райфайзеньских
як також
відповідні друки
можна дістати лиш в друкарнї тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Гарне, добре і дешеве!

Маґазин одїжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопцїв і дїтий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Порученя зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове виданє

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциєю

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повісти) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; цїна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з цїни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і IV томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“)

перше і одиноке руске Товариство асекурацийне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер“ припоручили Приосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранцийні „Днїстра“ з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540 кор.	11 сот.	разом 520.406 к. 65 с.
Резерва премій . . .	171.942 „	— „	
„ спеціяльна . .	6.000 „	-- „	
Фонд емеритальний .	30.924 „	54 „	

Тарифи „Днїстра“ дуже умірковані. Надвижка річна роздїляє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди лїквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Полїси „Днїстра“ принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Залїщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер“ в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер“ іде часть провізиї на рускі публичні добродїйні цїли; полїси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер“ пошукує спосїбних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де єще нема близько аґенцій „Днїстра“. — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Найтаньші

друки для шкіл народних

можна получити лиш в

друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

Classen-Buch	аркуш 4 кр.
Wochen-Buch	„ 4 „
Auszug aus der Schulbesuchs Tabele . .	„ 3 „
Lehrerkataster	„ 1½ „
Schulkataster	„ 2 „
Jahresausweis, ...	„ 1½ „
Inspectionsbericht (два аркуші) . .	„ 4 „
Schulversäumnisausweis . . .	„ 2 „
Quartal-Ausweis . . . ,	„ 2 „
Сьвідоцтва відхідні нїм. і рускі . .	„ 2 „
Gestionsprotokoll	„ 3 „
Квіти нїмецкі і рускі . . .	„ 2 „
Сьідотцтва увільненя нїмецкі і рускі .	„ 2 „
„ фреквентацийні рускі і нїмецкі .	„ 2 „
Schulmatrik	„ 2 „
Inventar . , . . .	„ 2 „
Katalog der Schüler Bibliothek . ,	„ 2 „
Competenten-Tabelle	„ 2 „
Qualifications-Tabelle . . . ,	„ 2 „
Aufforderung zum Schulbesuche . .	„ 2 „
Завізванє	„ 2 „
Повідомленя шкільні рускі і нїмецкі . .	„ 2 „
Armuts-Zeugnis	„ 2 „

Г. Файлес

усувач нагнїток

улиця

Чернівцї, Руска ч. 8.

Гіґієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся фрізієр

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гіґієнічні урядженя, пр. карболїзоване бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дїйстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Найлїпші

МАШИНИ ДО ШИТЯ

є так звані обручкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту).

Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевцїв, кравцїв, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кожду машину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові гроші і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машинїст

в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 120. Чернівці, середа дня 10. (23.) жовтня 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи вертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20	Кор.	— сот.
на пів року	10	„	— „
на чверть року . .	5	„	— „
на місяць	1	„	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Справозданє посла Николая Василька.

(*Конецъ.*)

Відтак промовив пос. др. Стоцкий. Він сказав, що в таких важних справах, як стосунок до иньших партий, годї спускати ся на самих послів. Посли хочуть чути голос виборців, аби могли відтак виступати рішучо. Хоть Нїмцї на нас звертають вину за то, що більшість розвиває ся, то з чистим сумлїнєм можемо сказати, що ми нї в чім не почуваємо ся до вини. Закидують нам, що ми в комісиї адмінїстрацийній голосували против жаданя Нїмців, аби і для Нїмців запровадити при ґімназиї таку приготовавчу клясу, яка має бути для Русинів і для Волохів. Але-ж бо сам інспектор краєвий, хоть як добрий Нїмець, сказав, що такої кляси для Нїмців не потрібно, бо-ж преціньв Чернівцях і всюди по містах школи народні є нїмецкі, а приготовавчу клясу робить ся для Русинів і Волохів на те, аби дїти із села в тій клясї підучили ся лїпше по нїмецки і так приготовили ся до вступу в ґімназию. Не в тім лихо, що Русини спротивили ся тому жаданю Нїмців, а вся біда походить відси, що межи Нїмцями не стало проводирів, а є лише претенденти до проводирства. У Нїмців рветь ся, а на нас вину за се звертають. Сей заколот межи Нїмцами уміють наші вороги, от як волоскі радикали, дуже зручно визискати для себе, цькують Нїмців на нас, підюджують против нас, а залицяють ся самі до них, аби, звязавши ся з ними, нас побивати. Нам се не страшно. Ми були вірні союзники, хоть не в одній справі ми мусїли робити уступки. Ми хочемо і тепер тримати з Нїмцями і Вірменами, бо хочемо справедливости в краю. Але коли-б ми побачили, що вороги наші приєднали для себе Нїмців, аби тим чином придавити нас до стїни, то ми повинні вложити на наших послів обовязок, аби вони добре подбали, щоб руска справа не потерпіла нїякої шкоди. Думаю отже, що добре було-б, коли-б отсей поважний збір, де зібрали ся що найчільнїйші рускі люди на нараду, ухвалив таку резолюцию:

„Утриманє дотеперішної більшости соймової, зложеної з Русинів, Нїмців і Вірмено-Поляків, є для успішного розвитку полїтичних справ краєвих пожаданє. Коли-б однак з причин від руских послів незалежних тота більшість мала-б розбити ся і мало-б заносити ся на нове угрупованє партий, то на руских послів вкладає ся обовязок, аби завчасу витягнули із такого поступованя дотеперішних союзників відповідні консеквенциї і аби подбали, щоб нїяким чином справа руска не потерпіла на тім нїякої шкоди.“

Другу дуже важну річ порушив тут п. Калинюк, аби в судах і урядах приймали рускі поданя і відповідали по руски на такі поданя. Пос. Василько відповів вже на се, що рускі посли старали ся о то, аби судові урядники по руских повітах уміли по руски і на то предкладали сьвідоцтва. Але на тім не конець. Руска мова доти не мати ме приступу до суду і урядів, доки ми не мати мем там своїх руских урядників. Аби-ж були рускі урядники, мусять бути рускі школи середні. По довгих старанях удало ся нам запровадити таку школу в Чернівцях. Що вона для руского народу значить, бачимо найлїпше з того, що недавно тому до ґімназиї ходило не сповна 100 руских дїтий, а тепер є їх там 300. З них виходити муть рускі сьвященики, урядники, адвокати, лїкарі, і т. д. Але тої одної фабрики руской інтелїґенциї ще за мало. Цїла північна і північно-західна часть Буковини не має ще доси такої фабрики, т. зн. ґімназиї. Ми всїма силами мусимо і повинні старати ся, аби мати ще бодай одну руску ґімназию. Длятого треба-би сегодня ухвалити таку резолюцию:

Взиває ся руских послів, аби всїх сил доложили, щоб в північній части Буковини запровадили руску ґімназию.

На конець зверну увагу на одну дуже важну справу народну, що тичить ся добробиту. Тому два роки подали громадяни із Старої Жучки петицию до сойму, аби край скуповував по тих, що вандрували тодї до Канади, землю і давав ту землю на виплат тим господарям, що тут лишають ся. Я був референтом тої петициї і внесок мій у соймі принято, щоби правительство розслїдило всї причини вандрівки наших хлїборобів до Америки і найшло способи, як би єї запобічи. На то п. президент скликав конференцию з найзнатнїйших людий в краю, що радили з перервами цїлий рік. Всякі справи там обговорено, але з одної може бути велика користь для хлїборобів, коли-б удало ся єї зробити. Всї згодили ся на те, що великим нещастем наших хлїборобів — се лихварскі великі процента від пожичок, котрі женуть хлїборобів в пропасть. Аби-ж хлїборобів риратувати від тих тяжких процентів, требаб заложити такий банк краєвий, котрий давав би хлїборобам на землю пожички за таній процент. Але-ж бо заложити такий банк не легко, бо на то треба грошій, а грошї тепер дорогі. Коли правительство не поможе краєви хоть одним мілїоном корон на перші видатки заряду такого банку, тай коли листів заставних, що такий банк намість грошій видавати ме, не прийме почтова щадниця хоть на 4 мілїони по їх цїнї 100 за 100, то годї нам такий банк закладати, бо в нїм були-б грошї дорожші нїж по иньших банках. Длятого треба доконечно на правительство натиснути. Таж тепер тисячі мілїонів видасть держава на зелїзницї і канали, що всї підуть на пожиток иньшим краям, то-ж правительство повинно і для Буковини, особливо ж для буковиньских хлїборобів чим небудь причинити ся, аби видобути їх з біди і нужди.

Отже ухвалїм ще резолюцию:

Взиває ся наших послів, аби доложили всїх своїх сил, щоб правительство допомогло заложити банк краєвий на Буковинї.

Думаю, що ми тим обговорили найважнїйші наші справи: стосунок до иньших партий, наші найбільше пекучі потреби культурні і економічні. Маючи бодай ще одну ґімназию руску, з котрої виходити ме руска інтелїґенция, маючи банк краєвий, в котрім хлїборобам можна-б було дістата танїй гріш, руский нарід при дбалости, пильности, працьовитости, тверезости і ощадности швидко видобуде ся із свого занепаду і стане поруч з иньшими народами нашої держави.

Надуч. Савіцкий з Мамаївців каже що люди жадають ґімназиї в Кіцмани і подавали вже петициї тай були в депутациї у цїсаря. Що стало ся з словом монархи?

По поясненю сеї справи дром Стоцким, ухвалено всї поставлені ним резолюциї одноголосно з додатком, щоби всї рускі громади слали петициї до рад

Лїн-Лун.

Китайська леґенда.

„Ой скажи менї, мій друже,
що се скоїлось з тобою?
Чом я усьмішки не бачу
на устах твоїх нїколи?
Ти зовеш ся сином неба, —
хто є висший над тобою?
Лиш боги! Коли корить ся,
то лиш їм, тобі не сором!
Звоював собі ти царство,
покорив Че-ю і слава —
слава веть ся над тобою,
як орел на сильних крилах“.

Хоан-тї сказав: „Ой жінко,
бачу твій жіночий розум,
що пливе, як білий лебідь
по водї, а в саме гірло
не нирне. Боги, я знаю,
славу нам подарували.
Слава вже душі не тїшить
і за тим я все сумую.
Звик до слави і до злота,
до річей людських лукавих.
Я хотїв би подарунку
від богів уже такого,
щоб душа моя тремтїла,
як підстрілена голубка,
щоб наповнила ся щастем
невимовним і чудовим,
щоб я щастем тим упив ся,
як солодким, сильним медом, —
щоб хотїв я царством править
в ту хвилину так, щоб люди,
як один усї казали:
„Імператор справедливий,
він добра усїм бажає!“

„Подарунок сей коханем
у людий мабуть зоветь ся“ —
знов сказала тихо жінка
і тихесенько зітхнула.

Хоан-тї не чув зітханя,
замотав свій вус на палець
і замовк, неначе ідол,
що сидїв в його кумирнї.

А Лїн-Лун, старий учений,
швидко вийшов на дорогу
і пішов в Се-Юн на гору.
Сїв потім він відпочати
і сидїв так довго-довго
та на річку все дивив ся.

От дві пташки прилетїли
і сьпівали так тихенько
і такі чудові сьпіви,
що Лїн-Лун зажмурив очи
і, піднявши палець в гору,
все хитав він головою.

То були не прості птахи:
доля людям посилає
їх в щасливую годину.
Фун-жоан тих птахів звали.
Пурх! і зникли в очететї,
а Лїн-Лун сидїв і слухав,
хоч вони вже не сьпівали,
тілько ті чудові сьпіви
в голові його лунали.

„Вже пташок сих не сніймаєш“ —
так сказав Лїн-Лун схопившись.
Потім витяг із кишенї
ніж і вирізав він дудку
з очерета, що хитав ся
там журливо над водою.

Він підніс її до рота
і дмухнув, що було сили:
засьпівала дудка ноту,
ту, що *fa* у нас зоветь ся,
котру пташка Фун сьпівала.
Але далї вже не вміє.
Як узяти висшу ноту?
думає Лїн-Лун ученый,
напялись у нього щоки,
як пухир, а все нї з місця!

Зирк! І наче ясне сонце
осьвітило його мозок:
зїлля „хоу“ росло близенько
і хитало ся від вітру,
а насїннячко із квітів
так і сипалось до дому,
чорне, дрібне, та блищало,
мов у миши очепята.

Він вхопив аж повну жменю
і зрадїв, що догадав ся;
став лїчити се насїння
тай насипав зараз в дудку.
Засьпівала дудка висше.
Так знайшов він другу ноту,
а за нею знов і третю.

Мов качата на ставочок,
поплили із дудки ноти —
і вродилась в ту хвилину,
люди кажуть, перша ґамма.

„Не даремне я томив ся,
бо сьпівати-му ті піснї,
що пташки менї сьпівали,“ —
так казав Лїн-Лун і глянув:
а вже й сонечко заходить.
Як вертав ся він до дому,
мов летїв на легких крилах.

Імператор слухав піснї,
що Лїн-Лун навчив ся грати,
і хвалив богів за славний
і за щедрий подарунок,
що душа його бажала,
та не знала, де дістати.

Одарка Романова.

державної за заснованем рускої ґімназиї.

Відтак секретар Циґанюк із Заставни висказує жаль, що руска справа не поступає наперед. Одна лише для нас утїха, що тепер другі дїлять ся, дробять ся. Нехай другі дїлять ся як найбільше, на сїрники, коби ми лиш були в згоді! Тепер чуємо, Богу дякувати, відважний руский голос всюди, в соймі і в радї державній, наші посли ідуть рука в руку, відси нам сила прибуває, бо сила є в єдности. Нас не люблять, та коби ми любили ся! Ми вірні Австриї, але нам всюди вітер в очи. Ба навіть наші власні люди интелїґентні бокують через те від нас. Але так як те добре дерево, що родить найкращі овочі, гне своє галузе до мами землї, відки бере свої соки, так і ті з нас, що вирвуть ся на верх, стануть ученими, нехай так поступають і нехай схиляють ся до народу, з котрого вийшли. Одна земля нас годує, але вже не година тілько нести, що нам треба. Люди помагають собі штучними навозами, але ті є фальшиві, отже треба би позір на те дати щоб штучних навозів не фальшували. Є в нас люди, що в Єгиптї збирали сметану, а кисляк там лишивши, прийшли сюда сметану збирати. Всю торговлю взяли в свої руки, цїни роблять, які самі хочуть, а хлїборобе не має пожитку з своєї працї. Отсе наша біда.

Др. Стоцкий пояснив тепер, що дуже важна річ буде тепер рішати ся в радї державній, а то договори цлові з сусїдними державами. Від тих договорів залежить доля наших хлїборобів. Нїмеччина загадує на всї хлїборобскі продукти, на хлїб і худобу, наложити дуже велике цло. Якби се стало ся, то цїна збіжа і худоби ще більше упала-б. Або якби наша держава впустила збіже і худобу до Австриї із Росиї і Румунії, то тодї все стало-б по нїчому. Длятого ми мусимо пильнувати, аби при тих договорах не скривдили хлїборобів, бо хлїбороби — се фундамент держави. Так само має тепер робити ся нова угода з Угорщиною, а як нас притім покривдять, то ми пропали, бо ми край хлїборобский, а не фабричний. Длятого треба ухвалити таку резолюцию:

Взивав ся наших послів, аби як найпильнїйше про се дбали, щоби при ухвалї договорів цлових з сусїдними державами і угоди з Угорщиною не потерпіло наше рільництво.

Про штучні навози сказав др. Стоцкий, аби всї, котрі спроваджують собі такі навози, удавали ся тепер до ради культури краєвої, а вона їм спровадить і достарчить таких навозів, що певно не будуть фальшовані.

П. Циґанюк говорив ще про те, що тепер робітники стали дорогі, на що др. Стоцкий відповів, що з нашого краю іде яких 15 тисяч робітників що року до Румунії, куда їх вивозять аґенти, через те у нас брак робітника і цїна робітника іде в гору. Та коби ще хоть тим робітникам, котрі ідуть до Румунії було добре. Але де там! Вони там страшно бідують як які невільники і всї зиски за них ідуть в кишенї аґентів. Сего року причинили ся ще і дощі до того, що вся робота збила ся на оден час і робітник став дорогий. Але тому лиху хоче рада культури краєвої зарадити. Треба запровадити в нашім краю так, як се є вже в иньших краях, такий уряд, в котрім зголошували-б ся всї ті, що потребують роботи, і до котрого удавали-б ся всї ті, що потребують робітників. Таким чином робітники не потребували-б шукати зарібків в чужих краях і поневіряти ся там, бо мали-б тут заробок, таким чином і господарі могли-б дістати тут своїх робітників, тай цїна робітників стала-б меньша. Правда, така низька цїна робітника, яка до недавна була у нас, 15—25 кр., вже здає ся не верне, але помалу той рух, який повстав в нашім краю через бураки, урегулює ся так, що і робітник і господар зможуть вийти на своє.

Надуч. Савіцкий просить пос. Василька, аби постарав ся, щоб на перестанку зелїзничім в Мамаївцях, вибудувала зелїзниця для вигоди людий бодай яку будку, де можна-б в непогоду сховати ся.

Надучит. Пігуляк з Старої Жучки промовляє за тим, аби покасовано оплати за доставу судових письм, нарікає при тім на деяких начальників громадских, що не доручають таких письм людям, через що люди мають кривду.

П. Балошескул, начальник із Вашківцїв, бере начальників громадских в оборону.

Відтак по другий раз промовляв п. Дарій Пігуляк і нарештї ухвалено резолюцию:

Взивав ся послів, щоб старали ся о скасованє оплат за доручєня судових письмів.

На тім наради закінчили ся, а о. радник Манастирский вискавав пос. Василькови і другим руским послам повну віру виборців, подякував за їх щиру згідну працю, і піднїс многолїтство цїсареви, а весь збір піднявши ся з місць повторив грімко трикратне многа лїта!

Із перебігу нарад бачимо, що ті збори виборців були дуже важні тим, що на них по довгім часї руские люди, що перше ріжнили ся на партиї, радили спокійно, в згоді і єдности.

Дай-же, Боже, щоби та згода і єдність тревала і далї, бо тілько в нїй лежить сила, що потрібна, аби запоручити бук. Русинам їх права.

Перегляд полїтичний.

З Буковини.

Про вибір п. Богосєвича членом ради шкільної пише Фльондорів „Buk. Journal“, що то справка Русинів і юдить знов Нїмцїв, а „Buk. Post“ дивує ся крикови Нїмцїв ізза вибору союзника, що не сьвідчить про правдиве правительство. „Gazeta Polska“ знов не розуміє жалю Нїмцїв, що в радї шкільній мають аж трох членів, хоч число Нїмцїв в краю не має права на тілько представителїв в радї шкільній. Угоду заключено задля рівноправности всїх партий а Нїмцї не уступили доси в нїчім, а хотїли би все мати перевагу усюди. Як Нїмцї розуміють рівноправність, на се дали вони докази при виборах до черновецкої ради громадскої і в нїй самій, де мають перевагу.

Посол Жорж Попович зложив мандат до сойму краєвого і наміряє стати професором в Румунії, де оженив ся. На сго місце має кандидувати радник суду др. Ісопескул, син пок. директора уч. семинарії, що признає ся до Старо-Волохів. „Desteptarea“ запнюхала письмо носом і страх лютить ся на Старо-Волохів, представляючи їх зрадниками народу, що провадять полїтику особистих користий. На те дав посол Флоря Лупу в „Buk. Post“ Янкови Фльондорови остру відправу, в якій представляє его галабурдником, що нїчо не робить і нїчо не здобув, а тілько інтриґує, юдить і галасує на шкоду Волохів, котрих роз'єднав і побаламутив, для котрих не пожертвував доси і зломаного крейцара. Лупу заповідає безпощадну борбу супроти Янка Фльондора і его брехливих орґанів „Desteptar-i“ та „Buk. Journal“, що чорнять всїх Волохів, які не признають ся до клїки Янкової.

Віче польске скликує „Gazeta Polska“ до Чернівцїв на другу половину листопада с. р.

З державної ради.

Засїданє з пятницї дня 18. жовтня. Після полагодженя формальностий відчитано інтерпеляциї і внесеня, а відтак міністер просьвіти п. Гартель відповідав на інтерпеляциї.

З дневного порядку приступлено до вибору першого віцепрезидента. При голосованю віддано 276 голосів, між ними 125 білих карток. Кайзер одержав 120 голосів і став вибраним першим віцепрезидентом палати. Дальше одержали Гофман-Веленгов 16 голосів, Пернерсторфер 11, Шенерер 2, а Зачек 1 голос. Підчас промови Кайзера, якою дякував за вибір, вийшли всї Славяни з салї і вернули доперва, коли приступлено до

Мурини їдуть.

Нарис Ж. Недзьвецкого.

— Мурини їдуть!... Мурини!...

Увесь перзонал друкарнї кидаєть ся з протягненими шиями до вікон.

— Станули перед брамою!... висїдають!...

При вікнах робить ся пусто. Все біжить на лоб на шию на перший поверх, до льокалю редакциї, де вихор цїкавости змів уже в мить ока слуги і дїти з усїх трох поверхів каменицї.

На середині найбільшої салї бюра стануло рядом пять рослих, гарних доньок полудня, з карабінами при могучих удах, ледви прислонених тонким перкаликом в білі та сині пружки, упестреним шнурами дрібних, білих мушельок.

Проїзший імпресаріо задумує продукувати в однім з публичних огородів двайцять штук тих заморських женщин. Як комівояжер прібки обвозить для реклями найкрасші примірники по редакциях.

Муринки стоять як мур. Довкола них стїснюєть ся що раз більший круг цїкавих. Поміж чорною а білою половиною збору звиваєть ся репортер як дзиґа і лепече мов накручений фоноґраф.

— Дагомейки!... Амазонки короля Дагомея... поясню. — Прибічна ґвардия!... жовнїри, що аванзують в міру потреби на любовницї пана, а потому на жінки його слуг, як у нас. Число їх: пять тисяч...

— Пять тисяч?!... О щасливий володарю, що їх тілько маеш. А ще сто раз щасливійший, що аж стілько потребуеш...

— Доки під оружем — ґварантовані дївчата! Як бабцю люблю! — дотепкує репортер.

— Але фе!... З'умілиби справдї видержати у спецї своєї вітчини?...

— Мусять. Знайдено на те спосіб.

— Який? Можеби і у нас...

— Ту, що втратить вінець у невластиву пору, скорочують о голову.

— За таку дрібницю?!... Того не можна у цивілїзованій суспільности. Падали-би голови як за французбкої революциї.

Тїло редакцийне, всї панове від полїтики, економії, новинок і штук красних згуртували ся в комплетї перед фронтом дївиць-лицарів, з перами та часописями в руках, з недогаслим пасмом перерваних статий на мислячім чолї, з якимсь сумно-глупеньким ґримасом всезнайства патентованого у невиспаних і невитверезених доволї мінах перекупнїв новин.

Поява начального редактора — немов вхід архієрея сьвятинї — втихомирює гамір і робить вилім у товпі.

На знак імпрессарія, одна з амазонок виголошує коменду і всї пять зрівнавши ся по військовому презентують оруже перед люмінарем закутини. Немов-би посольство варварських народів складало честь Ґенїеви осьвіченої Европи. Величезний ефект! Однак редактор мішає ся, немов чує ся вплетеним в гецу. Виїмкова ситуация, що заскочила його несподївано, будить у його визначнім умі сумнїв, чи є він досить великим, щоб не видати ся сьмішним у тій пантомінї. Не знає, як заховати ся супроти тих дивних гостий. Приймав уже з отвертими раменами братів-селян у сїраках, убраних у блюзи робітників, депутациї міщанські у контушах і вифрачені комітети інтелїґенциї і не забув, як то кажуть, нїколи язика в губі. Але ті чорні, пів-нагі добродїйки, яких бюсти різьблені пхають ся з африканьскою вдзливостию в очи через розпружене полотенце, а великі, білі зуби сьміють ся напів визиваючо, а напів хитро... Як їх трактувати? Як жінки?... Як дївчата?... чи як тресовані малпи? І в тій нерішучости, бігаючи на місци, серед нервового дрожаня чоловіка, якого свербить цїла шкіра, сам робить забавне вражіне заклопотаного оранґутана.

Хвилю стоять так проти себе, совгаючи по собі очима ті цивілїзовані і ті дикі. Вони сьміють ся без думки, весело, щиро, чорні від зворотникового сонця, буйні диким своїм здоровлем, товсті, сильні, чисті як звірі, дїти природи, що не знають пудру, ґорсету, флїрту і повійництва, що мають від цивілїзациї лиш той нїмецкий перкаль, ті анґлїйскі стрільби і ту міжнародну честь бавити своїм видом зблязовану Европу.

А довкола них дивлять ся з відтїнию милосердя і погорди — немов на дивогляди або на звірів — блїдими посмутнїлими очима дїти, хорі на скрофули, анемію, разіпіс, панове затроєні кофеїною, нїкотиною, фузлем, йодом, живим фібром, у еґеровских кафтаниках, з ватою в ухах і з вправленими зубами, зі шклами на очах, з перед часом лисою посивілою головою, з ревматизмом суставів і катарами, нежитами болон, з хоробами в кождій части тїла, із збоченями всїх функций, з душею викривленою у глубинї тих тїл-черепів через тисячі індивідуальних і загальних заслїплень і калїцтв, з цїлою парадою вікової культури, що кладе їх висше понад тих босих, диких антропоморфів.

Шеф-редактор, вислухавши ласкаво інформаций імпресория виголошених із жіночою кокетериею, бачучи довкола себе ґалерию видців таку численну, відчуває вроджену визначним одиницям, навичну у акторів потребу зазначеня, висказаня чогось гідного, щоби перейшло до потомности — бо істория чекає і нарід дивить ся.

— Чи розуміють по анґлїйски? — питає імпрессария.

— Дещо. Провідниця...

Редактор звертає ся до амазонки-капраля з пружиновим рухом танцера, що просить даму до вальса:

— Що робите, пані, у себе дома?

Імпрессаріо помагає запитаній у еї нарічю, зрозуміти питане, або може сформулувати відповідь.

— Боронимо богів і вітчини — відповідає резолютно женщина-жовнїр, ударяючи рукою по карабинї. — А що робите ви у себе?

— То само... само... відповідає дневникар, винимаючи перо ізза уха, червоніє — дивна річ — і зникає.

Переклав *Ярослав Весоловский.*

дискусиї над наглим внесенем посла Форцта.

По промові пос. Лехера і Кафтана вибрано ґенеральним бесїдником пос. Козловского. Бесїдник зажадав від правительства бодай загального начерку будучої митово торговельної полїтики. Обговорюючи подрібно оголошений проект німецкої митової тарифи, вказав на нельояльність в додержуваню трактату зі сторони Німеччини. Вкінци пос. Козловский жадає переказаня внесеня Форцта угодовій комісиї і палата ухвалила ее в голосованю.

З черги приступлено до наглого внесеня пос. Кафтана в справі приспішеня інвестиційних робіт.

По докладнім умотивованю наглости внескодавцем і короткій дискусиї наглість внесеня принято.

Вкінци пос. Виходіль підпирав свое нагле внесене про переведене закона для знесеня державних мит.

По промові внескодавця перервано наради і замкнено засїдане і назначено слїдуюче на вторник о год. 11 рано.

Із Славяньского Центра.

В четвер відбуло ся засїдане „Славяньского Центра“ і переведено уконституоване управи. Головою вибрано знов д-ра Шустершіча, до парляментарної комісиї п. Барвіньского, Пігулика, Ґреґорчіча і Жічкаря. Розпочато розправу про полїтичне положене, котру відрочено до пятниці. Є змагання з всїх боків, щоби перевести федеративну злуку з Славяньским Центром решти Словінців і Хорватів і руского клюбу Романчука. Народно-руский клюб відбув також засїдане в сїй справі під проводом п. Барвіньского. В пятницю докінчено в Славяньскім Центрі розправу полїтичну, в котрій п. Барвіньский пояснив становище руских послів. Ухвалено резолюцию: „Славяньский Центр заявляе ся за зовсїм независимою полїтикою і буде всї предлоги лише з становища інтересів населеня оцїнювати і після того займати відповідне становище“.

Із заграниці.

В наслїдок звістної проклямациї Кіченера примінено в полудневій Африці дуже острі средства, змагаючі до радикального подавленя повстаня Бурів і закінченя війни. Кари смерти, кари тїлесні а вкінци депортациї, виконувані на підставі военного закона, уведеного в цїлій полудневій Африці, уважає анґлїйска урядова праса цїлком оправданими, хоть лїберальна обурює ся на те все.

Лїберальна праса може собі здорова спорити о формальність і компетенцию, а тут з кождим днем доходять свіжі вісти о нелюдскім поступованю Анґлїйців, — командантів і начальників розстріляють, офіцирів сїчуть різґами, фармерів проганяють.

Нове законодавство в Сербиї, проголошене 19-го цьвітня і введене в житє, принесло важні зміни в конституційнім устрою Сербиї. Побіч давнїйшої скупштини повстав тепер і сенат з великим обсягом дїланя і власти.

Онодї зібрали ся обі палати в Білградї по раз перший від введеня нового закона, щоби приняти ся за немаловажні труди. Передовсїм має упорядкувати ся справа автономічних зарядів громадских, запоручених конституциею. Неменше закон о стоваришенях та зборах і закон прасовий мають бути змінені в дусї більше лїберальнім. Буджет державний радо би правительство привести до рівноваги і оставляе сю справу на рішене свому парляментови, котрий надто має заняти ся і справами підупалого ремесла, через орґанїзацию цехів і заведене ремісничих палат. Материялу, як видим, немало, а коли правительство в обох палатах має значну більшість, то може числити на поладнане всїх тих справ уже в найблизшім часї.

НОВИНКИ.

Календар. Середа 10/IX. (23/X.): с. м. Евлампія, Евлампиї, Теофіля, Вас. Р.: Йоана Кап. Четвер 11/IX. (24/X.): св. ап. Филипа, п. о. Теофана; Р.: Рафаела.

Іменованє. Почтового офіцияла в Чернівцях Евгена Митрофановича, іменовано почтовим контрольором в Ицканах.

Центральна комісия для штуки і істориї іменовала тутешнього професора университету др. Володимира Мільковича своїм кореспондентом.

Вінчанє архикняжни Єлисавети Марії з кн. Оттоном Віндішґрецом відбудесь в лютім 1902 р. По вінчаню уживати буде архикняжна офіцияльного титулу „цїсарска і королївска високість княжна Віндішґрец“.

Катехит Цопа при тутешній школї реальній старає ся всїми силами, аби число слухачів руской екзгорти малїло, саме так як то робив о. Чунтуляк. От на се наводимо і доказ, винятий зі скарг родичів-Русинів. В I. класї е оден Русин-резеш Євгеній Тевтул з Іванківців. Погладив его катехит і пожалував, як він, резеш і Тевтул, попав між Русинів, котрі не мають значіня і впрочім зайди і унїяти. Коли ему тяжко вчити ся з разу по волоски, катехит ему поможе і буде его трактувати з огляду на се прихильнїйше, як других. Але для сего треба би ему переписати ся з волоской годинн для „не-волохів“ на звичайну волоску науку, і буде ему лекше на релїгії і в пізнїйшім житю. Хлопець послухав евангельскої ради Пидиківского перекинчика, і в млї ока маємо вже нововпеченого волоского яничара! — Питаємо ся шкільних властий, чи туди має звертати съвященичий свій вплив учитель терпимости і христіянскої любови?

„Freie Lehrerzeitung“ відповіла знов на наші виводи про неї ликом; бо ми писали едино про вороже виступленє „Fr. L.“ проти сїльскої учительки Русинки і доньки учителя, а „Fr. L. підсувае нам, що ми боронимо міску раду шкільну. Тільки одно признала „Fr. L.“, що вона „гадала тільки про конкуренцию панни Попович і Венґлїньскої.“ Пригляньмо-ж ся сїй конкуренциї близше, бо „Fr. L.“ порівнуе тільки панну Цопу з панною Литвинюк, котрі нас нїчо не обходять, а про п. П. і В. мовчить. Ото п. П. і В. скінчили разом семинарию, а то панна П. з відзначеном, а панна В. лише з достаточним успіхом, кваліфікация їх дотепершної служби мабуть теж така неоднакова. Чому-ж заступае ся „Fr. L.“ за п. В.? Чи черновецкій кандидатці належить ся безусловно першеньство навіть супроти лїпшої конкурентки, едино тому що ся конкурентка з села, або що вона Русинка, чи донька учителя? Проти такої засади ми й виступили і виступати будемо. — В тім самім числї пише „Fr. L.“, що нам невлад цїлий еї еманципацийний рух, бо „Буковина“ порівнавши з'їзд учителїв а конференцию, піднесла добуток конференциї висше з'їзду на доказ, що поважна робота цїннїйша від радикальних галабурд. Воно так і е, а й учителї, між ними навіть аранжери з'їзду, ба й дописувателї „Fr. L.“ одної з нами гадки, і хиба п. Брага з Чудина, що не читав нїколи „Буковини“ може разом з „Fr. L.“ підсувати нам, як се він після „Fr. L.“ наговорив на зборах сторожинецкого уч. товариства, злу волю, поріжнити учительство з народом, аби шкодити інтересам учительства, за котрим ми вступали ся тодї, коли деякі патентовані „провідники“ ще не вміли писати.

Душехватство. З Буковини пишуть до Дїла: „Наші найсердечнїйші польскі ксенжа, котрими обдаровано буковиньских Німців, маючи за мало материялу в нїмецкім елементї до фабрикациї Поляків, приловлюють собі наших (як всюда) нещастних Русинів, котрі сюда позаходили з Галичини за зарібками. І так в Якобенах, Вале-Путнї, Дорнї-Ватрі, Дорнї-Кандренах, Поянї-Стампах тепер дуже богато Русинів („барабів“) при будові зелїзницї. Всї ті названі місцевости належать до руской парохії в Кімполюнзї (віддалені 5—10 миль), а в Якобенах е знов для них латиньска парохія. Отже в тих Якобенах е славний на цїлу Буковину „патріотнік“ польский кс. Ян Мосцїцкий і він то, де лише здибле якого Русина, зараз приловлюе всякими способами для своеї парохії. Найбільший у него арґумент: „To dużo kosztuje iść do Kimpolungu, a ja wam tanio i daremnie zrobię; to wszystko jedno, ja czy ruski.“ Мішані супружя всї собі резервуе а сего року вже дав три шлюби таким парам, де молодою була Русинка. До руских священиків удае ся урядово по метрики і було, на жаль, кількох таких, що видали метрики на пропаще своїх душ. Дїти рускі хрестить і вписуе до своїх метрик, похорони править рускі, не питаючи ся о те руского священика. Не знати, чи о тім знае руска Консисторія і чи гадае зробити що в тій справі?

„Просьвітне господарске віче“ в Коломиї, в день 1. падотиста 1901. року. В память сих роковин вітворена буде при коломийскій філії — „велика бібліотека“ з котрої будуть могли користати селяни цїлого повіта, а дістануть там книжки дорожші, на які звичайно не стати наші сельскі читальні.

Тютюн і циґара — як доносять з Відня — мають невдовзї значно подорожіти.

Нова гр. кат. церков будуе ся в Букарештї, столици Румунії. Церков призначена буде головно для еміґрантів з Коломийщини і Станиславівщини, звідки що року виїздять сотки людий на заробітки до Букарешту.

Кружок земляків у Відни. Гурток тутешної українско-руской інтелїґенциї рішив недавно основати товариство і поручив одному з основателїв д-ру Олександрови Кулачковскому зладити начерк закона. Тїснїйший круг основателїв одобрив уже виготовлений закон, після котрого товариство одвітно до своїх цїлий звати ся ме „Кружок земляків у Відни“, а на відзнаці членьскій буде красувати ся золотий руский лев на синїм полї. Цїлию товариства — після § 2 закона — е „зблизити і з'єднити всїх інтелїґентних Русинів, оселених у Відни і в Долїшних Ракузах в один сьвідущий україньско-руский осередок, плекати в нїм рідну мову і народні традициї на чужині, підпомагати національно-культурні змаганя земляків у рідним краю, пособлювати незасібним захожим землякам, служити їм порадою, вкінци удержувати товарискі та родинні взаемини серед родимців, тут оселених“. Прояви будучого житя в товаристві подані в §. 3. начерка, именно: „До сеї цїли змагати-ме товариство розбуджуванем дружних зносин серед рідної кольонії в місци свого осїдка, скликуванем частих товариских сходин в означені старшиною днї, постійні та принагідні, як в більші сьвята руского обряда і з иньших нагод, устроюванем відчитів, концертів, спільних прогульок, театральних вистав, товариских ігор і т. д., удержуванем бібліотеки та всякими иньшими способами, що в силї розбуджувати й скріпляти украïньско-руску народну самовіжу“... Як видко, „Кружок“ зачеркнув собі вельми гарні та хосенні цїли, тож щасти-Біг до початого дїла. „Кружок земляків“ доповнить лише люку в товариской орґанїзациї у Відни, де ествуе два товариства, „Січ“ для студентів, а „Родина“ для тямущих робітників („Поступа“ інтернаціональних робітників з Галичини ту годї зачислити), а як-раз осередка інтелїґенциї хибувало. Сеї пятниці суть перші збори основателїв „Кружка“ в ресторанї Mitzka I. Schottenthor.

Відрадна вість з Перемишля. Товариство взаїмного кредиту „Вѣра“ в Перемишли набуло на лїцитациї дня 2. вересня с. р. найкрасшу і в найкрасшім місци в Перемишли положену каменицю (давнїйше власність Дереньовского, над берегом Сяну при улици Побереже Франц-Йосифа) за цїну 163.000 корон. Одушевлені тим успіхом Перемискі Русини задумують тепер купити другу, меншу, сусїдну каменицю і вибудувати на тім місци „Народний Дім“. — Щасть Боже!

Михайло Балуцкий, польский писатель, відобрав собі житє в Кракові. Вже від довшого часу покійний жалував ся, що задля старости не може нїчого писати і тому непотрібно жие на сьвітї. Нервове роздратоване змагало ся і в четвер вечером встромило Балуцкому револьвер в руку. Траґічна смерть наступила недалеко парку Йордана. Балуцкий жив 64 лїт. Є се вже четвертий случай самоубійства межи польскими писателями в сїм роцї.

Що XIX. вік переняв від XVIII. а що передав XX-му. Переняв коня а передав льокомотиву, біцикль і льокомобіль; найшов серп а лишив жниварку, перебрав ручну печатню а передав машину ротацийну, дістав перо гусяче а віддав машину до писаня, застав рисунки й малярство ручне а лишив лїтоґрафію, фотоґрафію і троякий друк краскаами, переймив ручні кросна а вручив ткацку машину, найшов корабель з вітрилами а лишив великий паровець, одержав телеґраф оптичний а вернув телеґраф дротом, електричний кобель і телефон, получив чорний стрільний порох а оставив порох бездимний і динаміт, взяв сьвітло лойове а дав ґазове і електричне ба навіть лучі Рентґена, одержав рушницю-кременицю а вручив карабін ренетировий. А що запише XX. вік свому наслїдникови?

Длячого хустки до носа суть квадратові? Се питанє може комусь дивним видавати ся і хтось би готов сказати: длятого, що нема круглих. То правда, що круглих хусток нема, може длятого, що ще нїхто не придумав ткацкого варстату для виробу круглих хусток або може длятого, що Парижани, котрі надають тон модї, не виали ще на гадку завести круглі хустки яко модні; причина, що теперішні хустки суть квадратові, есть зовсїм инша. То історична згадка, маленький слїд розвою культури і цивілїзациї та примір мудрости державно-урядової. Дня 23 вересня 1874 появило ся в Парижи королївске розпоряджене такого змісту: Довгота хусток до носа вирабляних в нашій державі мае бути така сама як і ширина“. — Се розпоряджене удержалось в силї довше як всї тих трийцять чи сорок конституций, під якими Франция від того часу проживала.

Жертви війни. Одно з анґлїйских видань подае нам цїкаві дати про страти людий у битвах в ріжних часах. З того зіставленя виходить, що введене пального оружя зменшило ті жертви. І так в битві під Каннами (216. пер. Хр.) мали Римляни стратити 92 проценти своїх жовнірів. Вже з сего можемо бачити, як крівава і як страшна мусїла бути тая борба. Впрочім що-до битв в старинї не маємо точних даних; більше можна сказати про новійші часи. Під Колїном убили Прусаки 40 проц. а під Кунерсдорфом 30 проц. своїх ворогів; Анґлїйцї убили під Бель-Аллянс 25 проц. своїх противників. Сграти Австрийців в борбі під Кенїґрецом виносили лише 11 проц. в убитих і ранених, а Прусаків 4 проц. В нїмецко-французскій війні в р. 1870/1 зранено і убито по сторонї Нїмців 18 проц., а по сторонї Французів 22 проц., під Гравельотт і Седаном 10 і 4½ проц.

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 22. жовтня. Нововибраний посол до ради державної Фльондор, зложив посольске приреченє.

Президент міністрів відповідае на цїлий ряд інтерпеляций.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

Рада культури краевої на Буковинї відбуде оглядини рогатої худоби в слїдуючих місцевостях: в Ґурагоморі 25. с. м., в Кіцмани 30. с. м., в Серетї 5. листопада, в Радівцях 15. листопада. В перших трох місцевостях відбудуть ся оглядини на торговицях, а в Радівцях коло краевої школи рільничої.

Заряд торговлї паперу тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, подае до відомости Вп. П. Т. Публицї, що **„Буковиньскнй православний ілюстрований календар“** вже вийшов і е до набутя **в торговли паперу** (Народний Дім, ул. Петровича ч. 2) по цїнї 80 сотиків. — Хто прише грошї наперед за 10 календарів, той дістае 11-ий даром. Грошї належить відсилати під адресом: „Перша буковиньска руска торговля паперу Рускої Ради ул. Петровича ч. 2, Чернівцї“. З замовленями належить спішити ся, бо наклад невеликий.

Гарне, добре і дешеве!

Магазин одіжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезоні

найновійші плащі жіночі, для дівчат і дітий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дітий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“)

перше і одиноке руске Товариство асекурацийне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер“ припоручили Приосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранційні „Днїстра“ з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540 кор.	11 сот.	разом 520.406 к. 65 с.
Резерва премій . . .	171.942 „	— „	
„ спеціяльна . .	6.000 „	— „	
Фонд емеритальний .	30.924 „	54 „	

Тарифи „Днїстра“ дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премій.

„Днїстер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Поліси „Днїстра“ принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Заліщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер“ в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер“ іде часть провізиї на рускі публичні добродійні цїли; поліси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер“ пошукує спосібних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра“. — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове видане

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциею

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повісти) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і ІУ-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; ціна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з ціни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і ІУ томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Найтаньші

друки для шкіл народних

можна получити лиш в

друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

Classen-Buch	аркуш 4 кр.
Wochen-Buch	„ 4 „
Auszug aus der Schulbesuchs Tabele . .	„ 3 „
Lehrerkataster	„ 1½ „
Schulkataster	„ 2 „
Jahresausweis, ...	„ 1½ „
Inspectionsbericht (два аркуші) . .	„ 4 „
Schulversäumnisausweis . . .	„ 2 „
Quartal-Ausweis	„ 2 „
Съвідоцтва відхідні нїм. і рускі . .	„ 2 „
Gestionsprotokoll	„ 3 „
Квіти нїмецкі і рускі . . .	„ 2 „
Сьідотцтва увільненя нїмецкі і рускі .	„ 2 „
„ фреквентацийні рускі і нїмецкі .	„ 2 „
Schulmatrik	„ 2 „
Inventar	„ 2 „
Katalog der Schüler Bibliothek . .	„ 2 „
Competenten-Tabelle	„ 2 „
Qualifications-Tabelle	„ 2 „
Aufforderung zum Schulbesuche . .	„ 2 „
Завізване	„ 2 „
Повідомленя шкільні рускі і нїмецкі .	„ 2 „
Armuts-Zeugnis	„ 2 „

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся фрізієр

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гігієнічні уряджена, прокарболїзоване бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дійстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Г. Файлес

усувач нагнїток

Чернівці, Руска ч. 8.

Найлїпші

МАШИНИ ДО ШИТЯ

є так звані обручкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту).

Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевців, кравців, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кожду машину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові гроші і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машиніст

в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Совапьский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 121. Чернівці, пятниця дня 12. (25.) жовтня 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік	20	Кор. —	сот.
на пів року	10	„ —	„
на чверть року	5	„ —	„
на місяць	1	„ 70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З ради державної.

На засїданю з дня 22. жовтня відчитано цїлий ряд інтерпеляций; між иньшими багато інтерпеляций, що дотичать загальної обезпеки на старість. Нїмецкий радикал Штайн звертає ся до президента Феттера, длячого від ступив від принятого звичаю і не посьвятив посмертної споминки Мас Kinley-ови. Бесїдник питає ся, чи президент не робить ріжниці між керманичами держав монархічних а републиканьских. Президент заявляє, що на се питанє відповість на найблизшім засїданю.

На пополудневім засїданю в дискусиї над наглим внесенєм п. Виходїля в справі знесеня дорогових мит підносять всї бесїдники згідно конечність скорого знесеня сих мит. Мінїстер фінансів заявляє, що правительство так довго не може приступити до виконаня закону ухваленого Палатою, доки не одержить покритя на знесенє мит. (Протести і перебиваня зі сторони послів). Нагліcть внесеня принято одноголосно.

На інтерпеляцию Ґроса відповідає мінїстер просьвіти заявляючи, що дотепер прийшло всього 3 поданя від французских конґреґаций з прозьбою, щоби їм правительство позволило осїсти в Австриї. До тепер позволено лиш конґреґациї Кармелїтанок поселитись в Зальцбурґу. Посол Айзенкольб поставив нагле внесенє, щоби правительство установило закон, котрийби чував над заведенєм нових монастирів, щоби ордени і конґреґациї підлягали законови, який обовязує товариства, і щоби їм заказано всяку науку. Відтак вела ся дискусия над наглим внесенєм Кафтана в справі удержавненя північно-західної і полудньово-північної желїзниць. Над тим внесенєм забирає голос мінїстер зелїзниць Віттек і не перечить потреби розширеня сїти зелїзничої, але перед тим треба розвязати питанє кредиту для желїзниць, котрим мусить заняти ся сама Палата. В дебатї беруть участь Кіндерман, Еленбоґен, Штайнвендер і Шайхер, по чім замкнено дискусию.

При самім кінци засїданя відповів президент на запитанє Штайна, яке йому поставив на ранішнім засїданю. Президент каже, що, довідавшись о смерти Мас Kinley-а, висказав послови Сполучених держав іменем Палати як найглубший жаль з нагоди смерти їх президента. А тепер, коли вже минуло тільки часу, не уважав през. Феттер за відповідне еще раз до того вертати. Слїдуюче засїданє відбулось в четвер.

Засїданє з 23. с. м. нагляче внесенє Кафтана на удержавненє зелїзниць принято 1 голосом понад приписану більшість $^2/_3$ голосів, почім се внесенє придїлено комісиї для зелїзниць.

Підчас розправи над наглячим внесенєм Сграньского про неспокої в Літаві прийшло до сварки межи Всенїмцями і Чехами, Штайн і Кльофач мало не побили ся. Президент мінїстрів сказав, що в Літаві всего 6 осіб ранено а шкоди було лише на 70 корон, слїдство викаже виновників. По промовах Свожіла і Альбрехта перервано засїданє до сегодня.

Нинї в радї державній пос. Барвіньский і товариші поставили до мінїстра просьвіти інтерпеляцию в справі переченого рівноуправненя руского язика в львівскім університетї і заборони впису руским богословам.

Нагле внесенє в справі галицких виборів, з яким виступив на оногдїшнім першім засїданю палати послів у Відни посол Романчук звучить:

„Більше нїж від 20-ти лїт ц. к. власти і правительственні орґани в Галичинї переводять вибори до сойму і до державної ради з тою тенденциею, щоби весь руский народ, а почасти і польске селяньство, по можности виключити від правдивої репрезентациї і фальшувати правдивий вираз его волї. Як сама тая тенденция є ледача і з конституцийним ладом нїяк не згідна, так само ледачі і незаконні, ба нераз попросту злочинні є уживані до неї способи, котрі виходять часто на надужитє урядової власти, фальшованє і т. и. Всї заходи Русинів, щоби покласти конець такій самоволи, всї протести, інтерпеляциї і внесеня в законодатних зборах, пропамятні письма, депутациї до краєвого і центрального правительства, громадна депутация до цїсаря, донесеня до ц. к. державних прокураторий, не мали доси жадного успіху.

І сегорічні вибори до галицкого сойму переведено також з тою самою тенденциею і тими самими способами; а хоч сим разом не уживано декотрих занадто в очи впадаючих насильств з лїт 1895 і 1897, то заступлено їх вповнї більшим вирафінованєм, котре осягнуло ту саму цїль, противну конституциї.

В інтересї руского народу та польского селяньства і маломіщаньства, в інтересї слави краю і держави, в інтересї законів і конституциї, в інтересї публичної морали мусить лежати, щоби такому систематичному поведеню галицких властий і такій политицї покласти конець. Длятого підписані подають таке нагле внесенє:

Висока Палата зволить ухвалити:

Взиває ся ц. к. правительство, щоби 1) через комісию, зложену з людий з-поза Галичини, докладно і строго розслїдило незаконности, яких галицкі ц. к. власти і правительственні орґани допустили ся при сегорічних виборах до галицкого сойму (именно в округах виборчих сїльскої курії в Борщеві, Бохни, Бржеску, Вадовицях, Городенці, Гусятинї, Домбровій, Жидачеві, Золочеві, Калуши, Коломиї, Кракові, Мостисках, Підгайцях, Сокали, Цїшанові, Стрию і Яслї) і щоби винуватих безоглядно покарало; 2) щоби як найскорійше внесло до конституцийного полагодженя закон против виборчих надужить; 3) щоби утворило трибунал для розслїджуваня запротестованих виборів послів так до державної ради як і до галицкого сойму (евентуально також і до иньших соймів).

Се внесенє має бути полагоджене з всякою реґуляміном дозволеною скоростю.“

В польскім Колї проявляє ся невдоволенє зі становиска правительства і Молодочехів. Особливо нарікають на малий удїл Галичини

Лїхтарник.

Оповіданє *Генрика Сенкевича.*

I.

Одного разу стало ся, що лїхтарник в Аспінваль, недалеко Панами, пропав без вісти. А що се стало ся підчас бурі, кружила поголоска, що нещасливий мусїв підійти над сам беріг скалистого острівця, на котрім стоїть лїхтарня, і филї змели його. Са поголоска була тим більше правдоподібна, що не знайдено його човна, котрий звичайно стояв у скалистім врубі. Місце лїхтарника було отже опорожнене, а тимчасом треба було його чим скорше обсадити, бо ся лїхтарня має велике значінє так для місцевого руху, як і для кораблїв, що ходять межи Новим Йорком а Панамою. В заливі Москітів є так богато піскових лав і мілких місць, що дорога межи ними навіть у день тяжка, а в ночи особливо серед великої мраки, так частої на тих горячих морях, майже неможлива. Одиноким провідником в таких разах є лїхтарня. Обовязок, винайти нового лїхтарника, спав на конзуля Сполучених Держав, резидуючого в Панамі, а був то обовязок не малий, раз тому, що его треба було вишукати конечно протягом дванайцятьох годин, а відтак мусїв ним бути дуже совістний чоловік, отже не можна було приймати кого небудь; вкінци не було взагалї кандидатів на сю посаду. Житє на вежі дуже тяжке і зовсїм не приманює свободолюбних синів Полудня. Лїхтарник є майже вязнем. Винявши неділю не сьміє зовсїм опускати свого скалистого острівця. Човно з Аспінваль привозить йому раз на день поживу і сьвіжу воду, і віддаляє ся зараз потім, так що на цїлім острівци нема нїкого. Лїхтарник мешкає у вежі і утримує лїхтарню в порядку; в день дає знаки за помочию ріжнобарвних флеґ, а в вечір запалює сьвітло. Не була-би то велика робота, коли-би не то, що аби дістатись з долини аж до сьвітил на верх вежі, треба перейти більше як чотириста сходів крутих і дуже високих; а лїхтарник мусить відбувати сю подорож часом і кілька разів денно. Взагалї є то житє сумне, одностайне, понуре мов якого пустельника. Отже нїчо дивного, що пр. Ізаак Фолькомбрідж був у немалім клопотї, де винайти лїхтарника, і легко зрозуміти його радість, коли наслїдник зголосив ся ще того самого дня. Був се чоловік уже старий, лїт сїмдесять або й більше, але черствий, випростований, о рухах і поставі жовнїра. Волося мав зовсїм біле, лице спалене як у креолїв, але судячи після блакитних очей, не належав до людий Полудня. На його сумнім і пригнобленім обличю малювала ся чесність і уцтивість. Конзуль, котрому старець відразу подобав ся, почав розмову:

— Звідки ви?

— Я Поляк.

— Що ви робили до тепер?

— Блукав.

— Лїхтарник повинен сидїти на місци.

— Потребую відпочинку.

— Чи ви може коли служили? Маєте сьвідоцтва службові?

Старець витягнув ізза пазухи виполовілий, шовковий платок, подібний до кусника старої хоругви, розвинув його і сказав:

— Тут є сьвідоцтва. Той хрест дістав я в трийцятім році. Сей другий то ішпаньский; той третий то леґія французка; четвертий одержав на Угорщинї. Відтак брав я участь у війнї Держав з Полуднем, але там хрестів не дають — ось папір.

Конзуль взяв листок і почав читати.

— Гм! Скавіньский? Се ваше назвиско?... Гм!... Дві хоругви здобуті власноручно в атаку на баґнети... Ви були відважним жовнїром!

— З'умію бути також совісним лїхтарником.

— Там треба що дня входити по кілька раз на вежу. Чи маєте здорові ноги?

— Перейшов піхотою плени.

(Пленами називають безмежні степи межи Новим Йорком а Каліфорнією).

— All right! Чи ви обзнакомлені з морскою службою?

— Через три лїта брав участь у ловлї китів.

— То ви пробували всїляких занять...

— Не зазнав лише спокою.

— Чому?

Старець здвигнув раменами.

— Така вже судьба...

— Але на лїхтарника видаєтесь менї за старі.

— Sir! — відозвав ся нагло старець сворушеним голосом. — Я дуже, дуже змучений і збіджений. Богато, видите, перейшов. Отсе місце одно з таких, що я його найгорячійше хотїв одержати. Я-ж старий, потребую спочинку! Потребую собі сказати: тут уже будеш спокійно сидїти, се є твоя пристань. Ах, Sir! се лише від вас залежить. Другий раз може менї таке місце не лучить ся. Яке щасте, що я був у Панамі... Благаю вас... Я як те судно, що коли не вплине до пристани, то піде на дно... Коли хочете ущасливити старого чоловіка... Присягаю, що я совісно буду сповняти свій обовязок; менї вже досить сього блуканя...

Блакитні очи старця виражали таку глубоку просьбу, що конзуль, що мав добре серце, чув ся сильно зворушений.

— Well! — сказав. — Приймаю вас. Ви вже лїхтарник.

Лице старого засияло несказаною радостию.

— Дякую.

— Чи можете нинї вже їхати на вежу?

— Так.

— Отже Good bye!... Ще щось, за кожде невиповненє свого обовязку дістанете відпустку.

— All right!!

Ще того самого вечера, коли сонце сховало ся за блакитні хвилї океану,

а

в буджетї, коли тимчасом Чехи дістали 16 мілїонів на інвестициї в Празї.

„Hlas Naroda“ доносить з Відня, що піднесено гадку з огляду на зростаючу аґітацию Всенїмців, щоби всї славяньскі сторонництва злучили ся. Ся кооперация числила би 185 голосів, а именно 53 Молодочехів, 19 консерватистів, 5 чеських аґрарників, 4 чеських робітників, 61 Поляків, 6 Русинів, 21 послів Славяньского Центра і 16 послів хорватского клюбу. Та з польскої сторони запереченють ту вістку про реконструкцию давної правиці. Натомісць є фактом, що три чеські партиї (Молодочехи, аґрарники і велика власність ческа) підуть разом і виберуть спільну парляментарну комісию.

У Відни дня 17. жовтня 1901.

На всїм внесеню підписались крім п. Романчука всї посли з руского клюбу (Василько, др. Король, др. Кос, Яворский [п. Брайтера не було ще у Відни]), пп. Барвіньский, Гладишовский, Длужаньский і Пігуляк (о. Мандичевского, розуміє ся, нема у Відни), дальше пп. Бойко, Кремпа, Ольшевский, Кубік, Дашиньский і социяльні демократи.

Перегляд полїтичний.

Склад нового угорского сойму, що́ збере ся на сесию 26. с. м. дуже змінений. Більше як одна третина послів, то люди нові, незвістні поза своїми виборчими округами, що доси не брали ще участи в ширшім полїтичнім житю. Орґани лїберального сторонництва, а особливо Тиси і Банфіого, котрі при виборах зазнали діймаючої поражки, дуже бідкають, що з причини упадку стільких випробованих сил, втиснуло ся до сойму богато незвістних, нових сил, ще не мають в полїтичнім житю нїякого досьвіду, а то, після їх гадки, обнижить полїтичний і моральний уровень законодатної институциї. — Ті бідкання суть що найменьше передчасні, бо аж опісля покаже ся, чи нові посли дїйсно гірші від старих випробованвх сил. З другоїж сторони треба взяти і то на увагу, що на Угорщинї обовязує ухвалений на попередній сесиї закон виборчий, котрий заборонює лучити посольский мандат з ріжними урядами, приватними занятями і підприємствами. Тим поясняє ся, що не один з давнїйших послів волїв радше зречи ся мандату, нїж уступити з дохідної посади, або покинути оплатне підприємство.

———

В маю 1902 р. дійде молодший ішпаньский король Альфонс XIII до повнолїтности т. е. скінчить 16-ий рік житя і обійме сам керму правительства в Ішпанїї. Як з дотеперішного положеня в Ішпанїї показує ся, буде мати новий король не-аби які клопоти і грижу і хто знає чи его молоді сили перебудуть таку пробу. Вже від часу ішпаньско-американьскої війни показало ся, що Ішпанїя утратила раз на все не лиш свое давне становище серед сьвітових держав, але що й у неї дома чим раз гірше. На півночи в Катальонїї і баскійских провінциях, рух Карлистів проявив ся з своєю давною силою, на полудни-ж, особливо в Андалюзиї бушують анархісти і социяльсти і викликують загальне невдоволене населеня на теперішний державний лад. І коли би то невдоволене не мало глубоких основ, коли-б положене ішпаньского селянина і робітника не було справдї так сумне і майже невиносиме, можна би ще мати надїю, що теперішне правительство буде могло оперти ся на войску. Однако Ішпанїя наближає ся вже над пропасть цїлковитої економічної руїни і загально суспільного розладу. Більшість населеня так збіднїла, що не лишаєсь їй нїчого хиба розпука і тому початок панованя молодого короля не сьвітло заповідаєсь.

———

Хінцї діставши діймаючу а дорогу научку від Европейців, починають ладити ся до реформ, причім гадають позбути ся своїх перестарілих і відвічних поглядів. Реформацийні поступові едикти цїсарскі ідуть одні за другими. По едиктї, поручаючім Хінцям набувати европейского образованя, аби могли займати високі становища в державі, прийшла черга на відвічну і дуже важну институцию державних іспитів, з котрих послїдний цїсарский едикт викинув майже всї хіньскі мудрощі, а заступив їх науками европейскими, поділеними на відповідні степени і предмети. Також і військові іспити змінено — викинено з них такі непотрібні предмети, як кидане камінєм і стріляне з луків, а заступлено їх предметами, з котрих складає ся новочасна траґедия. Старохінцї дуже невдоволені тими цїсарскими едиктами.

———

Бурский заступник вручив президентови Росевельтови письмо Крїґера. Президент довго розговорював з делеґатом в присутности державного секретаря Гая і висказав свою симпатию Бурам.

НОВИНКИ.

———

Календар. Пятниця 12/IX. (25/X.): с. м. Прова. Тараха, Андроника; Р.: Криспина, Субота 13/IX. (26/X.): с. м. Карпа, Папіли Флорентія; Р.: Евариста.

З. проба „Бук. Бояна“ сеї пятниці о 7год. веч. В понеділок було зо 50 сьпівачок і сьпіваків; наперед би більше!

Календар „Рускої Бесїди“ вже продає і розсилає папірня „Рускої Ради“ в „Народнім Домі“ ч. 4.

На засїданю ради міскої, яке відбуло ся в суботу 19. с. м. принято нове розпорядженє, що дотичить пенсий магістратских урядників. Властива ріжниця між новим а давним розпорядженем лежить в підвишї пенсий вдовам по урядниках. § 10. нового розпорядженя звучить: Пенсиї для вдів управильняє ся в такий спосіб: вдови по урядниках VI. ранґи побирати-муть річно 2400 кор., VII. ранґи 1800 к., VIII. ранґи 1400 к., XI. ранґи 1200 к., X. ранґи 1000 кор. а XI. ранґи 800 кор. Також § 4. нового розпорядженя полїпшає долю урядників. Він звучить: урядники, що мають 60 лїт, а 35 лїт служби, можуть пійти в стан супочинку з такою самою платнею, яку мали підчас чинної служби. — Приміщене II. ґімназиї в Черновцях порушив радний Вальштайн, именно те, що ся ґімназия не відповідає вимогам шкільним і треба як найскорше розпочати нову будову, де би містила ся ґімназия.

Важне для учеників промислової школи в Чернівцях. Ц. к. концепіст санїтарний в правительстві, др. Кобриньский, викладає в промисловій школї в Чернівцях про ґіґієну. Виклади відбувають ся два рази на тиждень, в середу і суботу від 7—8 год. вечер.

Конкурси. При краєвім шпиталї в Чернівцях розписане до 31. с. м. місце секундария з ремунерациею 1440 к., помешканем, опалом і сьвітлом. Крім нїмецкої мови вимагає ся знаня ще рускої або волоскої мови. — При дївочій школї в Кіцмани розписане до 15. падолиста с. р. місце учительки з рускою мовою викладовою. — Стіпендию 120 к. ім. Петріна розписало до 25. падолиста с. р. краєве правительство для учеників середних або фахових шкіл. Перщеньство мають ті, що родили ся в Буденцях або в Вашківцях н. Ч. — Місце громадского секретаря в Селетинї з платою 600 к., помешканем і городом розписане до 1. грудня с. р.

Посьвячене замку. В четвер 17. с. м. посьвячено новий замок барона Юрія Василька в Бергометї н. С.

Головні збори вижницкої філії „Рускої Школи“ відбудуть ся сеї неділї, що сим пригадуємо.

Пожежа в Веренчанці. В хатї Маєра Дорфа вибух 18. с. м. страшний огонь. Ратувати хати не було як, бо в сій громадї нема керниць а сама околиця на воду дуже убога. Лиш щастю треба завдячити, що цїле село не пішло з поломінию. Хай се буде осторогою для правительства, що приспало справу керниць в Веренчанці, хоть громада вже давно віднесла ся туди в сій справі.

Церковний совіт при православній церкві у Львові розіслав запрошеня (в росийскім язиці а підписані архипресвитером Димитрієвичем і радником висш. суду краєвого Василем Морарем) на осьвящене новозбудованої православної церкви (при ул. Францисканьскій), яке відбуде ся в неділю 27-го н. ст. с. м. (початок о годинї 9½ рано.)

по яснім дни наступила темна ніч, новий лїхтарник був очевидно вже на місци, бо лїхтарня кинула як звичайно снопи яркого сьвітла на бурливі води. Ніч була зовсїм спокійна, тиха, пересичена ясною мраком, що творила около місяця великий круг о мягких неунятих берегах. Лише море було бурливе, бо приплив більшав. Старець стояв на бальконї, зараз коло величезних, ґіґантичних сьвітел подібний з долини до малої чорної точки. Трібував зібрати гадки і обняти свое нове положене. Однак його гадки були занадто прибиті, щоби могли снувати ся правильно. Чув він щось такого, що чуе тровлена зьвірина, коли вкінци схоронить ся перед погонею на якійсь недоступній скалї або в печері. Надійшов вкінци для нього час спокою. Почуте безпеченьства наповняло якоюсь несказаною роскошию його душу. Ось тут на сій скалї міг він попросту глумити ся зі своєї долї, що його гонила по цїлім сьвітї і звалила на його голову стілько нещасть. Він був справдї як судно, котрому буря ломила машти, рвала линви, вітрила, котрим кидала з-під хмар на дно моря, в котре кидала хвилями, обсипувала піною — а котре помимо того забігло до пристани. Образи сеї бурі пересували ся тепер скоро в його мисли і становили різкий контраст до тихої будучности, яка мала розпочати ся. Часть своїх дивних пригод оповів він сам конзулеви, однак не спімнув тисячий иньших. Мав він то нещасте, що коли тілько розложив де свое шатро і в нїм огнище, щоби осїсти на стало, якийсь вітер виривав кілки шатра, гасив огонь, а його самого нїс десь у безвісти. Споглядаючи тепер з того високого балькону на осьвітлені хвилї, згадував він ще, що перейшов і перетерпів. Ось перед його очима майнули усї ті війни і битви, в яких брав участь; крик, зойки, дим, кров, брязкіт баґнетів і шабель, могутний рик армат, тупіт копит, усе се злило ся тепер в темний, мутний хаос, якийсь далекий і мов мракою прислонений... А відтак його блуканина, підчас котрої трібував майже всїх занять. Працьовитий і чесний, нераз дороблявся гроша і завсїгди тратив його на перекір усяким змаганям і помимо найбільшої осторожности. Був копачем золота в Австралії, стрільцем рядовим в Індиях і пошукував також дяментів в Африцї. Пробував торговлї з дикими племенами, замешкуючими Бразилію; однак сплав його розбив ся на Амазонцї, а він сам безборонний і майже нагий скитав ся в лїсах через кілька тижнїв, живлячи ся дикими овочами, наражений що хвилї на смерть в пащі кровожадних зьвірів. Відтак заложив ковальский варстат в Геленї, в Арканзис і — погорів у великій пожежі цїлого міста. Потім дістав ся в горах Скалистих в руки Індиян і лише чудом виратували его канадийскі стрільцї. Служит за моряка на судні, що ходило межи Багія а Бордо, відтак за гарпівника на иньшім суднї; оба кораблї розбили ся. Мав потім фабрику циґар в Гаваннї і — спільник обікрав у хвилї, коли лежав небезпечно хорий. Вкінци прибув до Аспінваль — і тут мав бути конець всїм нещастям. Що-ж ще могло його досягнути тут, на тім скалистім острівци? Анї вода, анї огонь, анї люди. Впрочім від людий не дізнав він богато злого. Частїйше спотикав добрих, як злих...

Навпаки здавало ся, що переслїдують його всї чотири елементи. Сї, що його знали, казали, що не має щастя, і так поясняли усе! Він сам вкінци став ся забобонним. Вірив, що якась могуча а мстива рука переслїдує його всюда, по усїх краях і водах. Однак не любив о тім говорити; часом тільки, коли його питали, чия то мала би бути рука, вказував таємничо на зьвізду полярну і відповідав, що се йде звідтам. Справдї, його неповодженя були такі сталі, що аж дивно, і легко могли збити з пантелику того, хто їх дізнавав. Впрочім мав терпеливість Індиянина і незвичайну силу опору, яка пливе з праведности серця. В своїм часї, на Уграх, дістав був кількайцять ран баґнетом, бо не хотїв вхопити за стремено, яке вказувано йому яко средство ратунку і кричати: „Pardon!“ Так само не піддавав ся і в нещастю. Лїз під гору так працьовито, як муравель. Стручений сто разів, розпочинав спокійно свою подорож сто перший раз. Був се у своїм роді особливший дивак. Старий той жовнїр, опалений Бог знає в яких огнях, загартований в нещастю, мав серце дитини. В часї епідемії на Кубі, захорував на ню тому, що віддав хорим всю свою хінїну, котрої мав значний запас, не зіставивши собі анї брана.

Було в нїм ще і се дивне, що по тількох розчарованях, був завсїгди повний відваги і не тратив надїї, що ще усе буде добре. Зимою оживляв ся завсїгди і заповідав якісь великі події. Очікував їх нетерпеливо і гадкою о них жив цїлі лїта... Але зими минали одні за другими, і він дочекав ся лише того, що побілили йому голову. Вкінци постарів ся — почав тратити енерґію. Терпеливість його почала бути що-раз подібнїйшою до резиґнациї. Давний спокій змінив ся в нахил до розжалоблювання себе і той загартований жовнїр почав переродживати ся в плаксу, готового кождої хвилї плакати з леда причини. Крім того мучила його від часу до часу страшна туга за вітчиною, що повстала з леда причини: на вид ластівок, сїрих птахів подібних до воробців. снїгів на горах або на звук якоїсь мельодиї, подібної до колись почутої; Вкінци опанувала його лише одна гадка: гадка о відпочинку. Заволодїла вона старцем зовсїм і запанувала над всїми иньшими надїями і бажанями. По тих довгих вандрівках не міг він собі представити нїчо більш любого, нїчо дорожшого над якийсь спокійний кутик, в котрім-би міг відпочати і чекати спокійно кінця. Може власне тому, що якесь особливе дивацтво судьби кидало ним по всїх морях і краях, так, що майже не міг зловити віддиху, думав собі, що найбільшим людським щастем є лише — не скитати ся. Що правда, належало ся йому таке маленьке і скромне щасте, але він уже так привик до заводів, що думав о тім так, як о чімсь недосяжнім. Він уже не мав відваги, сподївати ся чого небудь. Тимчасом, несподївано, протягом дванайцятьох годин дістав місце, як-би вибране для себе із усїх на сьвітї. Отже нїчо дивного, що коли вечером запалив лїхтарню, був мов-би заголомшений. Сам себе питав: чи се правда? і не сьмів відповісти: так. А тимчасом усе промовляло до него незбитими доказами; отже години упливали йому на бальконї одна за другою. Дивив ся, пасичав ся,

Старинне місто, Вірупум відкрито в Каринтиї коло Цельовця. Розкопи переводить др. Едвард Новотний, ґімназияльний професор. Від 1898 року відкрито, як здає ся, середину міста. Є се площа о просторі 1.700 метрів, окружена з двох сторін галями, а з двох боків огородами. На середині находить ся водограй з басеном украшений статуями богів і богинь: Гермеса, Ареса, Фортуни, Афродити, Діонизия. Сусїдні мури окрашені малюнками і різьбами, котрі є окремого стилю і подібні до наших тапетів.

Варварство цивілїзаторів. Пароходом „Тукуман“ приїхав до Вільгельмсгофен маринарский лазарет з Китаю і привіз з собою голову того Китайця, Ен-гаї, котрий убив нїмецкого посла Кеттелера. Голову ту вислано до Берлина.

Оголошене Чолґошеви вироку смерти, що відбуло ся дня 26. вересня с. р. о год. 3. по пол., описують американські дневники так: Вже годину перед назначеним часом наповнила ся простора саля ґранітової палати міскої, в котрій відбувають ся судові розправи, найзнаменитшими личностями, визначними полїтиками, адвокатами, що позасїдали на окремих лавках по обох сторонах трибуналу. Прасу репрезентувало понад сто дневникарів і дневникарок, а порядку стерегло кільканайцятьох полїцаїв. Трикратним ударом булавою звістив возьний, що надходить Чолґош. Убійник мав звязані руки а крім того привязаний був до дозорців, що привели его з вязниці. Чолґош перейшов спокійно поміж публикою, очи спустив до землї і після звичаю при окремім столї побіч оборонців, звернений лицем до трибуналу. Тепер знято ему з рук диби. На даний знак явив ся предсїдатель трибуналу, в звичайнім чорнім сурдутї і спитав Чолґоша, чи може достарчити доказів, виключаючих вимір кари, чи отже сповнив убійство в нападї божевільства або може що подати на свое виправдане. Чолґош підніс ся з кісла і сказав слабим голосом: „Заявляю, що моя родина цїлковито невинна. Нїхто мене до злочину не наклонював і не маю спільників, Мої родичі, мій брат і сестри не мають зі злочином нїчого спільного. Я сам замах обдумав та й сповнив его і ще раз повтаряю, що не треба нїкого підозрівати, бо Мек-Кінлея я вбив з власного почину і нїхто менї в злочинї не помагав“. З початку говорив тихо, доперва при кінци розгорячив ся, до лица ударила йому кров а голос підніс ся. — Наступило оголошене вироку. Судія Вайт згадав в кількох словах о страшнім злочинї, що порушив цїлий свїт цивілїзований, а до котрого Чолґош при-

---

переконував ся і ще ледви вірив очам. Могло-би здавати ся, що перший раз у житю бачив море. Сочка лїхтарнї кидала в темряву величезний сніп сьвітла, поза котрим око старця гинуло зовсїм в чорній, таємничій і страшній далечинї. Але ся далечінь здавала ся бічи до сьвітла. Довжезні хвилї викочували ся з темряви і з грізним риком бігли аж до берега острівця, а тодї видно було їх пінисті хребти, що полискували рожево у сьвітлї лїхтарнї. Приплив усе прибирав і заливав піскові лави. Таємнича мова океану доходила до його уший щораз могучійше і голоснїйше, подібна часом до гуку армат, то до шуму далеких лїсів, то до далекого змішаного відголосу людських голосів. Хвилями усе стихало. Потім старець чув мов-би які глубокі зітхання, відтак якесь ридане — і знов грізні вибухи. Вкінци вітер розвіяв мраку, але панї чорні, пірвані хмари, що заслонювали місяць. Від заходу почало віяти чимраз сильнїйше. Хвилї скакали скажено на скалу, на котрій стояла лїхтарня, і облизували піною вже підмуроване. Там, ген, ген в темряві воркотїла буря. На темній збуреній поверхнї заблисло кілька зелених вогників, що взносили ся високо в гору то знов опадали в долину. Се корабель їхав до Аспінваль. Старець зійшов до своєї кімнатки. Буря почала уже вити і кидати грубими кроплями дощу в шиби вікна. Там, на дворі, боров ся той корабель з вітром, з хвилями, з бурею; тут тимчасом було тихо, спокійно, любо. Лише поважне тік-так годинника немов колисало втомленого старця до сну...

(*Конець буде.*)

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Рудольф Вірхов.

Тими днями обходили Нїмцї 80-лїтний ювилей титана науки, Рудольфа Вірхова. Десятки тисяч привітних телеґрам, тисячі письменних заяв, сотки величних сьвят, і мілїони-мілїони обожателїв — супроваджали се велике сьвято.

Рудольф Вірхов був тим, що приложив руки до зваленя цїлої незугарної будови а в місце її поставив сьмілу та викінчену будівлю справдїшного знання.

Коли Вірхов, яко питомець військового лїкарского інститута у Берлїнї, промував ся 1843-го року на доктора медицини й зачав свій лїкарский завід яко асистент при шпитали, розпочала ся борба на поли медичних наук. Новочасна хемія, фізика і біольоґія вдаряли з усею силою в давний природописний сьвітогляд, хоч сї науки що-инде ступили самі на нову дорогу та несли вже зі собою переворот. Відкрито орґанїчну клїтину (комірочку) яко основу будови всего орґанїчного сьвіта всїх орґанїчних витворів: рослини, звіряти і чоловіка. Ґеніяльне відкрите Швана та Шлейдена і досліди Івана Міллера звузили границї всего орґанїчного сьвіта, злучили его в одну цїлість.

Загрожена старина підняла ся на свою оборону. Нові здобутки загрожували справдї не тільки давному безкритичному неуцтву, але й цїлому людскому сьвітоґлядови...

Сьмілою рукою, узброений остро індуктивним, доьвідним методом, не позволяючи умови нїраз запускати ся на безпутя дедукциї, береть ся Вірхов до щойно відкритої клїтини і роз'ясняє всесторонно її суть і значіне. Клїтинна (целюлярна) теорія — так, як вона тепер предсталяеть ся — се его дитя. Він виказує, що клїтина є основою будови всїх вязів та костий, яких клїтинного характеру до его дослїдів не добачено; він збив теорию одного з двох перших винаходцїв клїтини — Швана — начеби клїтини росли на подобу кришталів, а натомість поставив тезу: „omnis cellula e cellula“ (всяка клїтина з клїтини). Тим і положив незрушимі основи для дальшого розвитку клїтинної теориї та для спожиткованя її у практицї.

Та головне дїло Вірхова — се его реформа патольоґії, що тїстно вяже ся та є випливом его праць над клїтиною. Зачинає еї Вірхов 1846-ого року безпощадною критикою систему патольоґії, виданого першим на сей час патольоґом, професором Рокітанским з Відня, що стояв все ще на давних понятях „животного духа“, кардикальних соків, "гуморів" і т. п.

Коли клїтина є основою всего житя, то й ясна річ, що здоровле орґанїзму обусловлюеть ся здоровлем клїтин. Хороби орґанїзму мають свое жерело в хоробі клїтин. — так розумував Вірхов і розумованя свое поперав незбитими емпіричними доказами.

Дивна річ, що побіч біольоґії і патольоґії ґеніяльний природознавець і лїкар не занехує і иньших наук. Етнольоґія і антропольоґія, археольоґія і палеотольоґія знаходять в нїм знаменитого дослїдувача. Означене рас первістної Европи, антропольоґічне склясифіковане Нїмцїв — се дїло Вірхова.

Так представляє ся Вірхов як природознавець і патольоґ. Десятки більших і менших праць значать слїди его праці на тих полях.

Та побіч теорії не перестає Вірхов бути і практиком. Своє велике, безмежне теоретичне знане робить він основою практичних висновків для приміненя до людского житя. Сею дорогою стає він одним з найвизначнїйших суспільних — ґіґієнїстів.

Поряд з його ґіґієнїчно-соціяльною дїяльностию йде і его полїтична дїяльність. Вірхов є полїтиком. Ще в 1848-ім році признавши ся до випливаючого консеквентно з его науково-теоретичних основ лїберального демократизму, стоїть при нїм до нині, зразу яко член партиї поступової. опісля повставшої зі злуки всїх поступовцїв партиї вольнодумної. Добрий парляментарний бесїдник, від 1862-ого р. посол до пруского сойму з міста Берлина а від 1880 року посол до парляменту, бере визначну участь в борбі за свободу думки, науки й совісти. Від него теж походить імя сеї борби — „Culturkampf“.

Великий, всесторонний чоловік, стоїть тепер на порозї девятого десятка лїт. Сивий, низький старець, що про велику часть новочасної культури може говорити, як про свою роботу, є предметами ентузиястичних овацій земляків. Та не тілько земляків! Знають его всюди. Імя его з такою самою пошаною вимавляє ся під зворотником рака, як і козорога, в Парижи як і в Токіо, серед Ґерман, Славян, Романів, Европейцїв і Американцїв, білих і жовтих. Вірхов обходить тріюмф, якого не обходив ще нї оден цар!

(„Дѣло“.)

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

Інспектор краєвої культури в Чернівцях вибирає ся сеї суботи 26. с. м. в дорогу по кимполюнцкім повітї і буде того дня в громадских урядах у Вамі, Фрумосї, Ватрі-Молдовиці, Руспебоулї і Айзенаві; в неділю, 27. с. м. буде в Дорнї-Ватрі; в понеділок 28. с. м. в Чоканештах, Якобенах, Валенутнї і Пожоритї, а у вівторок, 29. с. м. в кимполунцкім старостві. На сїй подорожи оглядати ме оґерів і бугаїв, де вони є, а в Дорнї-Ватрі заклад для розплодку пстругів.

Міністерство рільництва призначило для піднесеня культури краєвої на рік 1901 слїдуючі субвенциї: для плеканя рогатої худоби 9600 корон, для плеканя свиний 600 корон, для плеканя овочів 1300 корон, разом 11.500 корон. З того придїлено радї культури краєвої 10.600 корон а товариству культури краєвої 900 корон.

Заряд торговлї наперу тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, подає до відомости Вп. П. Т. Публицї, що **„Буковиньский православний ілюстрований календар“** вже вийшов і є до набутя **в торговли паперу** (Народний Дім, ул. Петровича ч. 2) по цїні 80 сотиків. — Хто прише гроші наперед за 10 календарів, той дістає 11-ий **даром.** Гроші належить відсилати під адресом: **„Перша буковиньска руска торговля паперу Рускої Ради ул. Петровича ч. 2, Чернівцї“.** З замовленями належить спішити ся, бо наклад невиликий.

Справоздане касове „Рускої Каси“

за місяць вересень 1901 року.

А) приходи.

На початку місяця		в протягу місяця прибуло			З кінцем місяця	
кор.	с.		кор.	с.	кор.	с.
112	74	1. На фонд резерв. загальний	7	—	119	74
730	88	2. На фонд резерв. товар.	—	—	730	88
2047	20	3. Вложено паїв	236	—	2283	20
30888	88	4. Вложено вкладок щадн.	7498	87	38387	75
16573	92	5. Звернено пожичок на скрипти	1875	23	18449	15
10286	77	6. Звернено пожичок на векслї	1023	34	11310	11
4165	03	7. Побрано відсотків	518	84	4683	87
759	45	8. На адмінїстрацию побрано	150	80	910	25
635	27	9. Побрано коштів спору	12	44	647	71
66200	14		11322	52	77522	66
5099	79	10. Готівка	546	71	5099	79
71299	93		11869	23	82622	45

Б) Розходи.

На початку місяця		в протягу місяця убуло			З кінцем місяця	
кор.	с.		кор.	с.	кор.	с.
100	92	1. Вложено на фонд рез. загал.	—	—	100	92
733	08	2. Вложено на фонд рез. тов.	—	—	733	08
1729	50	3. Виплачено паїв	26	80	1756	30
32464	37	4. Виплачено вкладок щадн.	5061	66	37526	03
13000	—	5. Дано пожичок на скрипти	1430	—	14430	—
17622	—	6. Дано пожичок на векслї	4290	83	21912	83
1205	03	7. Виплачено відсотків	92	83	1297	86
405	38	8. Виплачено коштів адмінїстрациї	109	18	514	56
39	19	9. Виплачено оплат скарбових	—	—	39	19
2411	90	10. Роздїл чистого зиску	—	—	2411	90
915	05	11. Виплачено коштів спору	—	—	915	05
126	80	12. Видано на інвентар	—	—	126	80
70753	22		11011	30	81764	52
546	71	13. Готівка (Сальдо)	857	93	857	93
71299	93		11869	23	82622	45

В місяци липни вступило 7 нових членів, з паями деклярованими на суму 280 К. уплатили дїйстно 215 К. — с. Виступило 2 членів з паями на 20 К.

Дирекция:

О. Денис Єремійчук
голова.

Др. Стефан Гординьский
заступник голови.

Ат. Руснак
член старшини.

ОПОВІСТКА.

„Українсько-руська Видавнича Спілка“

видала доси отсї

КНИЖКИ

в першій серії „Белєтристичній Бібліотеці“:

	Ціна в короновій вал.
1. *Стефан Ковалів.* Дезертер і иньші оповідня	К. 1·60
2. *Іван Франко.* Поеми	„ 1·60
3. *Ольга Кобилянська.* Покора і иньші оповід.	„ 1·40
4. *Гю де Мопасан.* Дика пані і иньші оповід.	„ 1·30
5. *І. Франко.* Полуйка і ин. борисл. оповідання	„ 1·40
6. *Наталія Кобринська.* Дух часу і иньші опов.	„ 1·60
7. *Кнут Амсун.* Голод, роман	„ 2·20
8. *Леся Українка.* Думи і мрії. Поезиї	„ 1.60
9. *Стефан Ковалів.* Громадскі промисловцї	„ 1·60
10. *Уілліям Шекспір.* Гамлет, принц данський	„ 1·80
11. *Генрик Понтоппідан.* Із Хат. Оповіданя	„ 1·30
12. *Богдан Лепкий.* З житя. Оповіданя	„ 1·20
13. *Герґарт Ґаиман.* Візник Геншель	„ 1·60
14. *М. Коцюбинський.* В путах шайтана. Опов.	„ 1·60
15. *Уілліям Шекспір.* Приборкана гоструха	„ 1·40
16. *Панас Мирний.* Лихі люди	„ 1·40
17. *Короленко.* Судний день	„ 1·20
18. *У. Шекспір.* Макбет	„ 1·60
19. *К. Гуцков.* Уріель Акоста	„ 1·40
20. *У. Шекспір.* Коріолян	„ 1·80

	Ціна в короновій вал.
21. *Михайло Яцків.* В царстві сатани	„ 1·60
22. *Панас Мирний.* Морозенко	„ —·90
23. *Лесь Мартинович.* Нечитальник	„ 1·60
24. *Михайло Коцюбинський.* По людському	„ 2·—
25. *В. Оркан.* Скапаний сьвіт	„ 1·—
26. *Василь Стефаник.* Дорога	„ 1·60
27. *У. Шекспір.* Юлїй Цезар	„ 1·60
28. *Л. Толстой.* Відроджене (3 томи)	„ 3·60
29. *К. Гавлїчек Боровский.* Вибір поезий	„ 1·60
30. *Ф. Заревич.* Хлопська дитина	„ 1·80
31. *І. Франко.* Коваль Бассім	„ 1·60
32. *Уілліям Шекспір.* Антоній і Клеопарта	„ 1·80
33. *Е. Тимченко.* Калевала (переклад)	„ 3·—
34. *О. Катренко.* Пан Природа і иньші опов.	„ 1·40
35. *Уіллім Шекспір.* Багато галасу з нечевля	„ 1·60
36. *Іван Франко.* Сїм казок (друкуть ся)	„ 1·44
37. *Сидір Боробкевич.* Над Прутом	„ 1·60
38. *У. Шекспір.* Ромео і Джульета	„
39. *Б. Сроковський.* Оповіданя	„
40. *А. Кримський.* Пальмове гилля	„ 2·—

Ціни подані за оправні примірники. Брошурованих не продаєть ся.

У другій, серії, „Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1. *Кароль Кавцкі.* Народність і ї початки	К. 0·60
2. *Фр. Енґельс.* Людвік Фаербах. Переклад Будового	„ 0·50
3. *Фр. Енґельс.* Початки родини, приватної власности і держави	„ 1·50
4. *Ш. Сеньобо.* Австрия в XIX. столїтю	„ 0·80
5. *В. Будзиновський.* Хлопська посїлість	К. 2·—
6. *К. Флямаріон.* Про небо	„ 2·—
7. *М. П. Драгоманов.* Переписка Т. І.	„ 1·80
8. *С. Степняк.* Підземна Росия	
9. *Андріян.* Аґрарний процес у Добростанлх	

Брошур другої серії не оправляєть ся.

У третій серії „Літературно-Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1. *М. Грушевський.* Хмельницький і Хмильниччина	К. 0·20
2. *Курцій Руф.* Фільотас	„ 0·20
3. *В. Наумович.* Величина і будова звіздяного сьвіта	„ 0·15
4. *Панас Мирний.* Лови	„ 0·06
5. *І. Пулюй.* Непропаща сила	„ 0·10
6. *М. Грушевський.* Бех-Аль-Джуґур	„ 0·10
7. *І. Раковський.* Вік нашої землї	„ 0·10
8. *А. Чехов.* Каштанка	„ 0·15
9. *М. Драгоманов.* Ник. Ів. Костомарів	„ 0·15
10. *Е. Золя.* Напад на млин	К. 0·20
11. *І. Пулюй.* Нові переминні звізди	„ 0·15
12. *Г. Квітка.* Маруся	„ 0·50
13. *М. Левицький.* Спілкова умова для селянських спілок	„ 0·20
14. *М. Куліш.* Орися	„ 0·06
15. *М. Кистяковська* Іван Гус	„ 0·20
16. *О. Стороженко.* Оповіданя І.	„ 0·20
17. *В. Барвінський.* Досліди з поля статистики	„ 0·20
18. *В. Короленко.* Ліс шумить	„ 0.20

(Дальші випуски в друку).

Адреса: Львів, улиця Чарнецького ч. 26.

Увага: Укр. руська Видавнича Спілка дає всї свої виданя на рати (місячні або квартальні) з тим, що термін сплати буде точно задержаний. — Хто хоче взяти на рати книжки, мусить зголосити ся до дирекциї по реверс, який має виповнити і звернути дирекциї. Хто зложить від разу 20 кор. дістає 10% рабату. На „Літ. Наук. Бібліотеку“ приймаєть ся окремо передплату по 5 кор. за серию зложену із 48 (подвійних) аркушів друку.

Гіґієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся фрізієр

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед *скірними недугами, завів у себе* всякі найновійші гіґієнічні уряджена, карболїзоване бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дійстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїй 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

Г. Файлєс

усувач нагнїток

улиця Руска ч. 8.

Чернівці,

Принагідні закупна з причини опізненя сезону!!!

в склепі Б. БАЛЬТІНЕСТРА молод.

О 35% таньше як передше
лїтні парасольки, модних кольорів, чорні і ясні з коронками.

О 10% таньше як передше
ясна обува для пань, панів, дївчат, дїтий і убува до Lawyn Tennis, Кнайпівскі мешти.

О 25% таньше як передще
Соломяні капелюхи і легкі капелюхи фільцові і лїтні шапочки.

Подорожні прибори, скад найгарнійших куфрів ручних і валїзок тошки з урядженем або без уряджень пуделка на мужескі і дамскі капелюхи — етюі на парасолї, коші на їду, торбинки.

Мужеське біле, анґлїйські зефіри, ковнїри, манжети і краватки.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Руської Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.
За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

Ч. 122. Чернівцї, недїля дня 14. (27.) жовтня 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	— сот.
на пів року	10 „	— „
на чверть року . .	5 „	— „
на місяць	1 „	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Письмо з Відня.

Відень, субота. 19.(10) 1901.

(π.) Ситуация в парляментї представляє ся тепер не дуже многонадїйною.

Президент мінїстрів вилущив проґраму парляментарної працї а властиво свої задушевні полїтичні бажаня ярко і рішучо, але зі взгляду на відносини в нашім парляментї і державі подобає те більше на голос вопіючого в пустинї.

Вказуванє президента мінїстрів на такі дуже важні моменти державного житя, як цлові угоди із Нїмеччиною а Угорщиною, що мусять бути в коротцї полагоджені, і накликуваня і взиваня до залишеня національно-партийних спорів в такій серіозній і для цїлої держави грізній хвили будуть правдоподібно мати як раз противний ефект нїж єго собі Кербер бажає. Великі партиї, як Чехи, Поляки і Нїмцї схочуть таку слабу сторону держави і мінїстериї як раз на те визискати, аби своїм національно-партийним вимогам вдоволити.

Доки не буде полагоджене національне питанє в Австриї, доти й нема що думати о нормальній працї в нашім парляментї. Тут не поможуть нїякі штучки, хоть би якого хитрого мінїстра.

Як доси, так і тепер лежить акция нашої „парляментарної працї“ в закулїсових коншахтах великих партий. Особливо крутить ся все округ Ческого клюбу. Але веде ся так тайно, що послам меньших партий годї добачити, що ся дїє і на яке закроює ся.

„Коло польске“ якось не дуже задоволене своїм положенєм. Тогід знесено їм в мінїстериї окремий віддїл для галицких справ, а тепер номіновано на місце Поляка Плажека, що покликаний на місце Бобжиньского до Львова, Чеха Канєру шефом секцийним у мінїстериї просьвіти. Поляки лагодили сюда Цьвіклїньского. Тепер пропало вже. Радикальнїйші Поляки пруть до опозициї а навіть до обструкциї, але до того „Польске коло“ нїколи не возьме ся, не піде нїколи на таку бистру воду, воно знає занадто добре свою слабу сторону. Воно буде все так зручно як до тепер придержувати ся тактики відважного полїтика ізза плота, а в даній хвили вже буде воно знало заїхати й мінїстерству.

На нинї було призначене льосованє бесїдників до буджетової дебати, але в послїдній хвили відкликано се, чому, не знати, очивидно щось за кулїсами попсувало ся. Поляки пруть до як найбільше скороченої обради над буджетом, не хотїли-б допустити до поясненя польскої господарки в Галичинї.

З ради державної.

Засїданє з дня 24. с. м.

На початку засїданя протестує голова ческого клюбу пос. Пацак проти обиди посла Страньского зі сторони Всенїмцїв підчас вчерашного засїданя і питає ся президента, як він гадає заступити ся за повагою парляменту. Президент жалує, що таке стало ся, а проти чого має тільки право нагани, котрого й ужив; він взиває послів, щоби шанували повагу парляменту і не ганьбили ся взаїмно. (Оплески).

Відтак принято нагляче внесенє Страньского, щоби виновників галабурд в Лїтаві покарати.

Далї раджено і ухвалено внесок Зайца, щоби запобічи нуждї, яка панує в народї задля браку зарібку, і придїлено сей внесок социяльно-полїтичній комісиї, при чім президент мінїстрів заявив, що ряд готов постарати ся о роботу і подбати, щоби робітники не попадали в нужду з безробітя.

Засїданє з 25. с. м. отверено аж о $^{3}/_{4}$1 год. ізза пересправ президиї з послами, аби відложили наглячі внески. Відтак президент палати переказав подяку цїсаря за ґратуляцию з нагоди заручин архикнягинї Єлисавети. Далї ухвалено завізвати національно-економічну комісию, щоби до 14 днїв здала справу про ухвали субкомітету дотично знесеня біржевого торгу термінового.

По відповіди мінїстра скарбу на кілька інтерпеляций раджено над наглячим внеском про загальне обезпеченє інвалїдів і старцїв, при чім промовляли крім внескодавця пос. Хор і аж три Всенїмцї Штайн, Офнер і Вільгельм, з чого виходить, що Всенїмцї керинять. Наглячість внесеня принято й приступлено до першого читаня буджету, до котрого промовляв аґрарник Фінк і Поляк Яворский. Фінк домагав ся, щоби щось зроблено і для рільництва та щоби знесено термінову торговлю, а Яворский желає скорого полагодженя буджету, щоби могли радити сойми та щоби можна зробити угоду з Угорщиною і приготовити нові угоди торговельні.

Слїдуюче засїданє у вівторок.

Буджетова розправа.

Головною задачею осінної сесиї ради державної є ухваленє буджету на минаючий і на 1902 рік. Наколи поведе ся се перевести до Різдва, буде заведена правильна господарка в державі і тодї доперва можна буде говорити, що в радї державній наступили нормальні відносини. Коли-б рада державна упорала ся до Різдва з сею задачею, зробилоб ся місце для иньших для держави многоважних справ, австро-угорскої угоди і торговельних договорів, які виступають на чергу. Тимто мінїстерство д-ра Кербера таку велику вагу кладе на сей правильний хід справ.

Вельми важвою для Русинів річию є, що в буджетовій комісиї засїдає тепер двох руских послів: Барвіньский і Романчук, шкода тільки, що з Буковини нї один.

Конференция голов нїмецких партий рішила доложити всїх сил, аби буджет ухвалено вчасно і щоби взагалї парлямент працював правильно.

Проґрама парляментарної роботи.

Між клюбами настала що до проґрами дальших парляментарних праць така умова: До 25. с. м. ма-

В судї.

„Як тебе кличуть?“

„Олена“.

„Як називає ся твій чоловік?“

„Запісяк Іван Дмитрів“.

„Як називав ся твій тато?“

„Тато мої називали ся Микола Ґонта“.

„Де мешкаєш?“

„В Лючи“.

„Кілько маєш років?“

„А деж я знаю, кільки, деж я можу знати, гм... буде може 40, може 50...“

„Руської віри?“

„Руської“.

Решту дописав писар.

„Ну, а тепер скажи, що ти мала за справу з Абрумком Блехером?“

„З Брумком? Богдай го Бог сьвятий скарав за мою кривду та за мою працу тежку, кріваву! Цей псевіра послїдну капку кровцї віссав з мене, вісочив“.

„Скажи, як то було!“

„Прошу пана сендзї найяснїйшого, та цего би й за добу не розповів, як бих зачев всьо розповідати. А ци воно лиш зі мнов? Брумко цале село в жебри віпровадив, Бог би го скарав“.

Судия перечитував тимчасом донесенє жандармериї. Переводило ся саме тепер слїдство проти двох звісних у печенїжинськім повітї жидів-лихварів, проти Мошка Шера і Абрумка Блехера. Першого можна назвати підгірським вовком, другого підгірським лисом, так характером здирств і лихви похожі були на сих двох зьвірів.

„Так ти казала ту жандармам“, — обернув ся знова судия до Олени Запісяк, — „що тебе Блехер ошукав на якійсь корові. Га? як то було? Говори з початку всьо, що треба. Ти служила ту в Коломиї у якогось пана за мамку, га, що?“

„Та служилам, прошу ласки Божої тай панцкої, служилам ту у містї, в Коломиї, а-ек. Булам за мамку. Нанелам си до пана Полянцкого“.

„Говори, говори докладно, як то було“, — налягав судия. — „Чого ти пішла в мамки?“

„Та ек чого? З біди, а з чогож бих мала йти? Таж не з гаразду. Нужда мнї присилувала. Мій чоловік захорів, знеміг, робити не здужав. А був небіщик ткачем першим на цале село. Славно колись робив, всї го віфалювали. Та що з того? Задовжив си був у цего самого паршека, та гірко працував, журив си, та так і скапав си, зі сьвіту божого зійшов...“

Олена обтерла очи рукавом і говорила дальше:

„Єк зложило чоловіка, умер мій Івасько. Два місяцї їму було. В хатї малам ше Марійку. Вона крутила си коло хати, доглїдала старого, а я ходила на роботу. Шо зароблю, то зароблю, от аби до рота шо взети, аби не поздихати з голоду. Стало круто коло нас. Робити бих робила, а нема де... пішлам до нашого вчителя. Добрий був чоловік. „Що робити?“ — питаю. А він каже: „Іди до Коломиї, до пана Полянцкого, він, цей пан, потрібує мамки“. Дав мнї вчитель якис папір, я пішла. Малій наказала пилнувати чоловіка і пішла. Ту допиталам си і нанелам си у того пана Полянцкого за сїм левів на місец, Полянцкий дес вчив в високих школах і все шо місец даст мнї два, три леви, а решту складає мнї в шпаркасї. Добре мнї було у цих панів. Убирали мнї, догаджели. А шо місец і пішлю старому, шо мнї даст пан Полянцкий. Я мамчила у панів їх малого хлопца. Тепер мусит це вже бути великий панич. Дитина добра була. Не докучела мнї дуже. Я була...“

„Говори про Абрумка“, — навертав судия, — „говори лише то, що потрібно. Кілько-ж ти, як довго служила у пана Полянського?“

„Та служилам шос штирнацет місецїв, ци ек. На відходнім дав мнї пан Полянцкий на руку 75 левів тай віправив до дому. Я не хтїла брати усїх гроший з собов. Розійдут си д' чортової матери, думаю си, тай по гроших. Де й служба моя подїла-би си? Дай жидови, купи шо, тай „шлюс“. Нї, не буде так, сказала я, тай упросила пана Полянцкого, аби пішов зі мнов до міста накупити дешо. Пан добрий був, пішов. Купилам си тодї кожух, новий, білий, як носят люди в Коломиї, купилам си кептар, фустку, чоботи, полотна на сорочки, то шо. Відалам всїх 70 левів, так і лишилось мнї 5 левів на дорогу, та для старого і Марійки. Всьо спакувала у бесаги файно. Вібралам си тай пішлам. Пани за мнов мало шо не плакали.

Колим надтїгнулам си вже під Лючу, здибує мнї Брумко. Чорт го сам наднїс.

„Шо несеш таке?“ — питає.

Я му сказала.

„Ану, покажи, каже жид, яке воно. Шо ти таке запрацувала за цалий рік?“

Я віймаю з бесагів, тай показую їму кожух, полотно, шо маю.

„Кільки-ж дала за це?“ — питає паршек.

Я му сказала.

Жид згудив, шо за дорого, шо ту мож дістати лїпше а дешевше, шо він сам продає дешевше, тай ураз поченає мнї казати, на шо я це купувала?

„Та ти, каже, купуєш це, а твій чоловік з голоду пухне, а твоя дївка, каже, жебрами ходить, людим очи дре. Ци так має бути? Шо ти з цего прийде, який хосен мати меш?“ Мудро говорив жид, нема шо казати, але біда го знала, шо він з цего віведе.

„Ти Олено, каже, дай мнї це всьо, шо маєш в бесагах, а я ти дам таку коровку, таку файну, шо ну. І молоко буде для чоловіка (а він ше тодї хорував), буде для Марійки (а вона ше мала, потрібно ї їсти) і ти мати меш, каже, то сир, то масло, продавати меш, гроші мати меш і корова буде в хатї“. А корову, шо мнї давав, дуже славив. Я міркувала, шо він правду каже. Корова була-б си мнї придала. Шо мнї з кожуха, шо мнї з коралїв, єк в череві чорти

ють полагодити ся дискусиї над наглими внесенями, а 25-ого розпочало би ся вже перше читане буджетового проекту. Буджетова дискусия потревала би до кінця с. м. По тридневій перерві розпочались би засїданя 4-го падолиста нарадами буджетової комісиї, а від 5-ого падолиста знов засїдав би парлямент in pleno, радячи над проектом орґанїзаций рільничих; в днях 6 і 7 падолиста знов засїданя буджетової комісиї, 8-го парлямент і т. д. Загалом праця має бути так управильнена, що в понеділок, середу і четвер кождого тижня засїдати муть по правилу комісиї, а в прочі днї відбувати-муть ся пленарні засїдания палати. Коли нїякий інтецедент не перерве правильного функціонованя палати, то до Різдва буде буджет готовий.

З клюбів.

Ческій клюб намагає ся вїдтворити назад давну славяньску коалїцию. Чехи не дуже числять на се, аби коло польске пристало до сеї коалїциї, і тому в проектї сеї коалїциї, оголошенім уже в Narodni-x List-ах пропонують, аби парляментарна комісия коалїциї, зложеної зі всїх прочих Славян, зносила ся в кождій конкретній справі з польским колом. Чехи надїють ся, що в такім разї коло польске нераз було би морально і фізично(!) зневоленим іти з коалїцией. Після ческого проекту належали би до коалїциї чотири клюби: 1) ческий, 2) злучений полуднево-славяньский, 3) злучений руский і 4) великої ческої посїлости. Всї клюби висилали би своїх делеґатів до спільної парляментарної комісиї.

———

Коло польске дебатувало над внесенем Романовича, аби коло польске поставило до правительства ряд постулятів а в разї несповненя їх перейшло в рішучу опозицию, евентуально обструкцией не допустило до ухваленя буджету. Ті постуляти „краю“ сформулував Романович в 10 точках. — Які остаточно всї бесїдники в колї польскім уважали доконечними постулятами „краю“, але не годили ся на пропоновану демократами тактику. Дискусия тягла ся цїлих пять днїв і остаточно ухвалено (всїма голосами против 5-ох) відослати внесене Романовича до... парляментарної комісиї кола.

———

Наглe внесенє пос. Романчука і тов. в справі соймових виборів в Галичинї відложили самі внескодавцї на пізнїйше. Се внесенє прийде під наради імовірно аж по буджетовій розправі.

Перегляд полїтичний.

———

З Буковини.

Віденска часопись „Information„ пише, що бук. католицкі Нїмцї домагали ся через бувшого посла Рошмана, аби на Буковинї дотовано р. к. епископство і аби були нїмецкі сьвященники. Коли-ж на місце п. Рошмана вибрано п. Скедля, то він занедбав се жадане а бук. Нїмцї грозять і розпочали навіть вже аґітацию „Los von Rom“. „Information“ дивує ся, що краєве правительство, з котрим провідники бук. Нїмців мають або хоч удають, що мають, близькі зносини, терпить сей рух і що „давну засаду полїтичного зміцненя католицизму на сходї супроти православної Росиї так нагло покинено,“

Фльондорів „Buk. Journal“ підхопив зараз сю статю, щоби знов юдити Нїмців против Русинів, що нїби мали кинути в „Information“ се підозрінє на Нїмців. Ся видумка так само нїкчемна, як всї прочі цькованя румунїзаторских радикалів: бо Русинам і то не тільки православним, але й гр.католиками не треба р. к. епископства на Буковинї, де polski kosciół-наробив Русинам вже й так доста шкоди не тільки в релиґійнім але й у національнім зглядї. — „Gazeta polska“ уважає статю в „Information“ зачіпкою нїмецкою, і цїкава, що відповість на неї орґан бук. Нїмців, котрий на диво мовчить доси завзято. — Про аґітацию „Los von Rom“ на Буковинї писали впрочім вже передом і иньші нїмецкі ґазети, інтерес в тім можуть мати лише римо-католики та Всенїмцї.

Із заграниці.

Сербска мова тронова. В церемоніяльній сали нової королївскої палати, заміненої на салю засїдань скупштини, відбулось оногди, як ми вже в телеґрамах зазначили в присутности міністрів, дипльоматичного збору і достойників державних торжество зложеня королем присяги на нову конституцию. По отвореню президентом сенату, себ-то палати панів, спільного засїданя скупштини, удала ся окрема депутация до королївскої пари з запросинами. Прибувшу королївску пару повитано ентузиястичними окликами.

Король відчитав пасамперед мову тронову, опісля митрополит Иннокентий відобрав від короля присягу на вірність конституциї і на ненарушимість прав народа.

В мові троновій зазначив король, як радо присягає на нову конституцию. Опісля подякував за щире приняте, якого дізнав в часї послїдної подорожи по краю. Дальше схарактеризувала мова тронова відносини до всїх держав і правительств сусїдних яко правильні і дружні, а Сербія, вірна своїй традициї народної полїтики, старала ся і старає ся удержати симпатию і довіре могучого братного славяньского цїсарства та й числила ся з інтересами, які лучать еї з австро-угорскою монархією. Відтак сказано в ній, що мимо руху альбаньского, вимірeного против сербского елементу в Старій Сербиї, завдяки вічливости султана зносини між Сербією і Туреччиною все незмінно добрі, а і з Чорногорою они тепер такі, які повинні бути межи державами одноплемінними.

Що-до внутрішної полїтики, указує мова тронова на ощадности, пороблені в буджетї державнім, взиває репрезентацию народу до доповненя і усовершеня армії, а вкінци дякує правительству за его дотеперішну дїяльність. — По промові і присязї вийшла королївска пара із салї, а президент кількома словами замкнув се перше спільне засїдане скупштини.

З французкого парляменту.

23. с. м. отворено надзвичайну сесию палати послів. Пос. Баслі поставив нагляче внесенє в справі унормованя 8-годинного часу працї і обезпеченя робітників на старість. Пос. Вівіяні зажадав, щоби зараз відкрити дискусию над тим внесенем. Міністер Вальдек-Руссо не противить ся наглости, лиш є за відроченем дискусиї, на що палата 321 против 254 голосів згодила ся. — Внесене о знесенє закона о анархістах із 1894 р. відкинено 402 против 132 голосів.

З балканьского півострова.

Минувшого тиждня болгарский міністер заграничних справ др. Данев відбув подорож до Білгорода і до Відня. Віденьска Allg. Corr. доносить, що др. Данева приняв ґр. Ґолуховский і на тій конференциї болгарский міністер просив ґр. Ґолуховского, щоби габсбурска монархія урядово хотїла порушити македоньску справу та заохотила держави до полагодженя еї. Однак ґр. Ґолуховский відповів, що Австрия не виступить з таким внесенем і що тепер не пора займати ся Македонїею. — В Білгородї конферував перед тим др. Данев з презесом сербского кабінету Вуїчем. Про предмет і виспід тої конференциї нема нїяких урядових звісток, але певно, що они дотичили сербско-болгарского союза. На се вказує хотьби те, що сербский дневник „Србобран“, котрий виходить в Загребі, а есть дуже розповсюднений на Балканї, проклямує сербско-болгарский союз, відкликуючи ся на одушевлене приняте, якого дізнав др. Данев в Білгородї. „Коли бачимо наглядні докази — кінчить дневник свою статю — величезного почутя солїдарности, яке витворює ся між балканьскими Славянами, то спосіб поступованя князя Фердинанда стає, на жаль, дуже загадочний, та викликує нарікане болгарских міністрів, котрі так само горячо як сербскі і як оба народи, бажають союза“. — Однако супротив змаганя славяньских народів повстало суперництво таки з християньскої сторони. То суперництво опирає ся очевидно не на віроісповідних, а на национальних основах. Два романьскі народи на Балканї, Румунїя і Греция, бачать ся загроженими тою змагаючою ся солїдарностию Славян і покватно роблять кроки до спільної злуки, аби противдїлати славяньскому розростови і значіню на балканьскім півострові. В тій справі грецкий півурядовий дневник Messager d'Athenes, обговорюючи грецко-румуньске зближене, повідає: „В Атенах і в Букарештї нїхто і не подумав би про той союз, колиб поняте про народні, історичні та етноґрафічні права народів не було в міжнароднім кодексї перекручене Анґлїєю на поняте про материяльні інтереси, а Нїмеччиною — на поняте про право пястука. Слїдом за великими народами ідуть малі і тим способом всї помітують моральними засадами, шукають лише зисків і добивають ся їх варварскими способами. Славяньскі держави чинять те саме; вправдї то не було би страшне для Грециї і Румунії, бо ті держави суть під кождим взглядом сильнїйші від Болгариї, Сербії і Чорногори, але є на півночи могутна славяньска держава, що своїм духом оживлює ті славяньскі державки, підпирає їх і заохочує до руху в напрямі до Еґейского моря та до берегів Гелеспонта, а робить се тому, бо сама явно стремить до занятя Царгорода; однак чинно сама не може розпочати сеї акциї, бо занята на азийскім всході. Що зроблять ті малі славяньскі держави, то буде зроблене для Росиї. Отже властиво з нею мають до дїла Греция і Румунїя, тому і союз між ними є дуже потрібний.

грають си. Я згодила си. Далам му всьо з бесагами. а він мнї вiпровадив корову. Файна була, тиролька. Я му мала ше доплатити за корову двацет левів.“

„Ще доплатити за корову двайцят левів?“ — перервав судия, думаючи, що не розуміє добре слів жінки. „Таж на річи дала ти 70 левів, то корова була варта 90 левів?“

„А я знаю, шо була варта корова?! Казав жид, шо корова добра, дорога. Молока давала, не мож сказати, шоби не давала. Він рахував, шо вона була тївна. Том то й казав доплатити.“

„І ти на се згодила ся?“ — спитав судия.

„Та ек не згодити си? Корови мнї було треба, то й згодилам си. Заплатилам могорич, тай „шлюс“.

Якос в штири місеци корова вположила си. Телетко було файне, ек писанка. А Брумко все впоминав си за грішми. Грозив, шо мнї заскаржит. Шо малам робити? Допоминав си за лифу від 20 левів. Якос прийшов раз, а теле мало вже тодї три місеци. „Давай, каже, лифу, та давай!“ Рахував си десет левів. „Єк не даш, каже, то заскаржу, до суду заскаржу і злїцитую. Я му дала теле і просила, би ше почікав на два леви. Жид укоськав си, згодив си. Зараз якос вмер і мій чоловік. Треба було гроший. За дурно нїчо нема. Пожичити мусїлам петнацет левів. Жид дав. Похованам чоловіка і тїшу си, шо Брумко не докучее, гей би забув за мене. А дївка росте, хочби й віддавати. По рощ зевлее си Брумко.

„Давай, каже, Олено, корову“.

„Бій си Бога сьветого, кажу, та ек можна корову брати?“

„Давай!“ кричит жид, тай злютував си. „Ти мнї мала дати двацет левів — не дала. Два леви лифи — не дала. Взела петнацет левів — не дала. За два роки лифа від двацет тай два леви — не дала. Лифа за петнацет левів — не дала. Ти гадаеш, каже, шо я грошi краду, шо я грошi маю для тебе? Єк ми зараз не віддаш всьо з лифою, завтра іду до Печенїжина, до суду“

Я го почела просити. Нї, тай нї...

Узєв Брумко корову. За лифу, каже, взев. Ледвим си відпекала. Гадалам, шо мнї забе тодї, такий був лютий.

Наскочило лїто.

„Пришли, каже жид, Марійку до мене. Най за тих два леви пасе в мене через лїто товар. Лишит си тільки двацет левів і петнацет левів“.

Це не зле, думаю си, і післала Марійку до жида. На нещісте післалам. За три неділї, чую, мою Марійку ударила брумкова корова, кенула до землї і зломила дївцї руку. Окалічіла дївка. Кара Божа! Допасла дївка жидівські корови, вернула си. Нї роботи з неї, нї щісте.

В зимі сидимо ми в хатї з дївков та плачемо. Зимно, нема шо їсти. Чуємо, хтос входит в хату. Брумко та якис пан з суду, в шапцї...

Боже, кажу, а це шо? Тай-м си моцно напудила. Прийде моїй хатї, думаю, „авс“. Дївка в плач.

„Не плач, кажу дївко, не волно. Видиш, то пан...

„Шьо плакати, каже жид, не платите грошi, не віддаете довги, тай плакати“,

Обглянув пан хату, обглянув город коло хати, поговорили шос оба з жидом тай пішли.

Мнї зробило си лекше.

Але Брумко не дарував свого. За місяц тай злїцитував Брумко мою хату і город, а мене вігнав до сусїди. Бог би го скарав“.

Жінка знова обтерла рукавом очи.

„А в судї була ти, кликали тебе до суду?“ — спитав цїкавий судия і почав шукати якогось акту між паперами, що лежали купою на столї.

„Та де була, мене й не кликали. На шо кликати? Шо то поможе? У нас Брумко і суд і шандар і Бог. Шо хоче, робит“.

Судия винайшов потрібний акт, переглянув его, перечитав і звернув ся до жінки.

„Тебе кликали, але ти не приходила до суду. Чому ти не пішла, як тебе кликали три рази, га?“

„Та де мнї кликали? Нїколи не кликали. Булабим пішла, як би кликали“.

„Щож ти робила пізнїйше?“

„Та шо робила? Пішла до сусїди в комірне. За місяць тай вмерла Марійка, з голоду та журби вмерла. Я — то пряду, то служу, а в лїтї в поли роблю. Якос Бог помагає, жию...“

„Чи хочеш, щоби тобі Брумко віддав то, що не слушно забрав, і щоби Брумка укарати?“ — запитав судия урядовим тоном.

„Та де мнї вже віддаст?“ — відповіла жінка. „Хто го присилує, аби віддав? Укарати? Абож він боїт си кого? Він і шандарів не боїт си. Шо хоче, то робит. Їго і сам печенїжинцкий презус боїт си. Най го там!“

„Іди, заклич Параску Котюк!“

Ярослав Левицький.

Дописи з краю.

———

Головний збір товариства філії „Рускої Школи“ в Кіцмани відбув ся 20. с. м. в Товтрах. Голова товариства, п. І. Стратичук, про итавши зібраних, зазначив їх велике число, бо із учительского стану прибуло на збори 63 а сьвящеників 2. З-над Днїстра явили ся майже всї члени філії, за то приїхало меньше з-над Прута, а з-над самих берегів его і ізза Прута таки нїхто.

Всїх сьвященників запросив видїл 34 а заявило свое приступленє до товариства 6 а то: оо. Іванович з Кіцманя, Драчиньский і Калинюк з Товтрів, Іванович з Кадобищ, Мунтян з Вербівців і Бурак з Юрківців. (Слава їм!)

Справоздане із дїяльности товариства за минувший рік і справоздане касове приняли збори з подякою до відомости

Особливо знайшли вибрані збором люстратори пп. Зугаєвич, Жибачиньский і Падура книги касові в найлїпшім порядку, а і стан каси (готівки) дуже вдоволяючий.

Дебати вели ся дуже оживлено, бо відчити пп. Мат. Григоровича: „Про національність і національне вихованє“, Івана Бажаньского: „Про товариства взагалї а наше товариство з осібна“ і Вол. Григоровича: „Про ведене шкільної метрики“ — давали до того довільно нагоди.

Відспіванем гимна народного закінчено наради.

По зборах показала ся природна конечність, а именно та, що жолудок згадував про своє право. Та за угорску бриндзю, добірні ковбаски з муштардою і пиво належить ся подяка п. Шоршови з Кіцманя і п. Альботї з Товтрів, що їх приставили.

Віктор Івасюк,
писар.

НОВИНКИ.

Календар. Неділя 14/IX. (27/X.): Ж. 21 по С. с. Д., Лук. 4, п. ма Параскеви; Р.: Сабіни, Понед. 15/IX. (28/X.): с. м Лукіяна, п. о. Сабіна, Варса; Р.: ап. Юди, Второк 16/IX. 29/X.: с. м. Лонґина, Леонтія, Дометія, Терентія; Р.: Наркиса.

Вінчанє баронеси Гільди Бурґіньон, доньки Є. Е. президента краю з поручником полку гузарів Кольоманом Артером відбуло ся вчера в Чернівцях.

Іменованя. Окінчений слухач прав др. Роберт Ґойлав іменований практикантом при бук. краєвім правительстві.

Асистента желїзниць державних в Глїбоцї Модеста Левицкого перенесено до Черновець на місце аспіранта Олександра Калмуцкого, котрого перенесено до Глїбокої.

З краєвої ради шкільної. На засїданю з дня 21. с. м. ухвалено признанє для проф. Козака, др-а Павлїчека і др-а Сїґаля за успішну працю; далї именовано: слухача філ. Нїстора суплентом при І. гімназиї в Чернівцях, Ант. Білобрама надучителем в Авґустендорфі, К. Ґріґоровича надуч. в Дорнї-Ватрі, Сабіну Ґартенлявб уч. в Чернівцях, а Антонїю Шеставбер підучителькою в Качицї.

Заявляємо, що новинка, поміщена в ч. 103. „Буковинї“ із дня 31. серпня с. р. про румунїзаторску аґітацию в Каменї і Луківцях, не дотичить о. Дїгона, пароха в Лукавицї.

Проби „Бук. Бояна“ ідуть так гладко, що вже в перших днях грудня с. р. буде напевно концерт. Тому просить видїл всїх тих панів, що могли би і повинні би ще причинити ся до зміцненя хору, особливо мужеского, щоби прибули в сей понедїлок о 7. год. веч. на пробу мужеского хору; проба мішаного хору буде знов в пятницю о 7. год. веч.

Видїлове засїданя „Бук. Бояна“ буде в понедїлок, 28 с. м. по пробі мужеского хору.

Рим.-кат. парохом в Серетї іменував президент краю Марицій Колянкевича пароха з Качики.

Загальні збори академ. тов. „Союз“ відбудуть ся в неділю, дня 3. падолиста с. р. о год. 3, ½4, 4 з таким порядком дневним: 1. Прочитане протоколу з попередних зборів загальних. 2. Справоздане уступаючого видїлу. 3. Вибір нового видїлу. 4. Вільні внесеня і запитаня.

За видїл:

М. Грушкевич, голова. *А. Сабат,* писар.

Заупокійна служба Божа. В понедїлок дня 28. с. м. відправить ся в гр.-кат. церкві службу Божу за упок. бл. п. др. Василя Воляна, директора краєвого закладу для хорих.

З ц. к. почти. Дня 15. листопада буде перенесений уряд почтовий в Мазанештах до Драґоештів.

Новий тип середних шкіл. З Росиї доносять, що росийске мінїстерство просьвіти розіслало до кураторів наукових округів, проект реформи середних шкіл технїчних. Мінїстерство заміряє школи 4-клясові замінити на 7-клясові, назвати їх реально промисловими школами і впровадити до них програму загального образованя після програми перших 5 кляс шкіл реальних, а послїдні 2 лїта посьвятити специяльному образованю як: будівництву, архітектурі, механїці, будові кораблїв і т. п. Ті, що покінчили школи, діставалиб свідоцтво яко помічники інжінера, архітекти і т. п. Тим робом повстав би новий тип середної школи, що би лучив загальне образоване реальне з фаховим образованем технїчним. Куратори мають в протягу року висказати певну гадку о тім проектї.

Загадочна подія. До Сучави приїхали оноді два прилично приодїті пани і замешкали в готели. Один з подорожних записав ся в книжцї яко Петро Золїк, адвокатский кандидат з Інсбрука, а другий яко Конрад Мецґер, судовий ад'юнкт з Відня. Однак по кількох днях оба панове пропали без вісти, а лише остали по них скринки з долотами, вітрихами і т. п. По кількох днях жандарм найшов обох панів на горі Сфульпіками в колибі на полонинї і відставив їх до староства в Кімполюнґу, де они признали ся, що є офіцирами з краківского полку. На телеґрафічне донесене староства, з Кракова приїхав капітан і поручник і забрали своїх товаришів. Ся справа викликала не малу сензацию задля слюсарских знарядів, які найдено в скринках офіцирів.

Пожежа. Дня 21. с. м. навістив пожар село Погорилівку. Як звичайно причиною огню є неосторожність. Огонь знищив дві загороди. Люди були в поли, а ті, що були, не брали ся охотно до ратунку і приглядали ся з під корчми, як іде майно їх братів з димом. — На таке село, як Погорилівка, нема доброї сикавки, анї бочки на воду. Нїкому не в голові направити сикавку. Вже не при однім огни просили люди, щоби направити, але надармо. Аж тепер, коли найбільший огонь був, взяв один господар сикавку до коваля і той зараз направив, а коли повернув, не було вже що гасити. Шкода виносить коло тисячу золотих, а була-б ще більша, коли-б огонь був в серединї села.

На Ґімназию в Вижницї дарували паньство Осип і Аделя Рудковскі з Чорторийгарну парцелю 24 пражин положену в Вижницї на горбку проти суду. Се перший крок до зреалїзованя ґімназиї в Вижницї, за який належить ся щира подяка паньству Рудковским.

Парляментарний патріярх що числить тепер 88 лїт а 69 лїт уже послуґе, то Іосиф Мадараш, член угорского сойму, котрому тепер припаде честь проводити соймови при его відкритю. По раз перший вибрав его, 19-лїтного молодця (видно тогди ще молодий вік не стояв на завадї) в 1832 р. комітат феєрварский (білгородскій) своїм послом і він від того часу без перерви послуґе і засїдає тепер на лавах сторонництва независимости. Виборцї Мадараша, щоби конче обходити 70-лїтний ювілей его пославованя, тепер вибрали его своїм послом. — Із примірів таких „батьків парляменту“ можна би хиба навести, що 17. сїчня 1898 р. помер в Льондонї Villiers, що послував від 1835 р. значить 63 роки.

Електричні лямпи яко телєфони. Проф. Сїмон заслужив ся немало на поли розвою електрики в практичнім значінню. Недавно він викрив, що електрична лямпа лукова, сполучена з телефоном, віддає дуже виразно всї звуки з телефону. Значіне сего винаходу є немаловажне, бо від тепер буде можна дешевим коштом оголошувати, в цїлім містї в кождій порі дня важні новини.

Крадіж з шовінїзму. З Ріви в полудневім Тироли доносять: В місцевости Торболе коло Ріви перебував підчас лїта пос. Радімски, котрий передплачував праску „Politik“. Коли відїздив, оставив абонамент властителеви готелю, де мешкало також двох Німців з Монахова а один з Берлина. Они з шовінїзму правильно забирали „Politik“, аби нїхто еї не читав. За се господар готелю обжалував їх перед судом, а суд покарав кождого з них гривною 20 к.

Головки наших пань будуть чепурно виглядати, коли нова мода фризованя волося, заведена тепер у Франциї, приймеся і в нас. Париска „академія фризованя“ відбула недавно засїданє і оголосила такий комунікат: „Аж до дальшого розпорядженя пані мають носити волосє гладко спущене на плечі“. Против сего рішеня нема відклику і цїлий цивілїзований сьвіт жіночий у Франциї примінить ся до нової моди. Як зроблять у нас, се иньша річ, але здаєть ся, що схід покорить ся перед заходом і приймеме нову моду. Впрочім побачимо.

Убійник Чолґош не знає нїчого, що пишуть часописи о його злочинї або що дїє ся в сьвітї. Відколи його увязнено, не читав жадної часописи а говорити зі своїми вартівниками також не може, бо сї йому нїчого не відповідають. В державній вязници в Авбурн, де тепер перебуває, зажадав лектури і вволено його волю. Смерть Чолґоша назначено на 29. с. м. При слїдстві заневнив, що він не мав нїяких спільників, та що убив Мак-Кінлея змести за те, що відкинено його просьбу о якусь державну посаду.

Заряд торговлї паперу тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, подає до відомости Вп. П. Т. Публицї, що **„Буковиньскнй православний ілюстрований календар“** вже вийшов і є до набутя **в торговли паперу** (Народний Дім, ул. Петровича ч. 2) по цїні 80 сотиків, — Хто пришле грошї наперед за 10 календарів, той дїстає 11-ий **даром.** Грошї належить відсилати під адресом: **„Перша буковиньска руска торговля паперу Рускої Ради ул. Петровича ч. 2, Чернівцї“.** З замовленями належить спішити ся, бо наклад невиликий.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Осїнь.

Давно вже попращали нас
зпід неба журавлї,
пташки замовкли у гаях
і втихло на землї.

Вже лїс убрав багровий стрій,
зівялий лист паде, —
в гостину з півночи до нас
грізна зима іде.

Припали квіти до землї,
туман наляг кругом,
ще день, ще два — і всї поля
заснуть глубоким сном.

Лиш розгуляли ся вітри,
лїсами зводять шум,
на нивах стебла гнуть сухі
і ломлять, мов на глум.

У хату дїточки біжать:
„де дїла ся весна“.
Чому вже сонечка-тепла
і радости нема?

Вже темна осїнь надійшла,
зівялий лист паде,
по листю повагом до нас
грізна зима іде.

Ізидор Воробкевич.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

Замкненє рахунків „Каси райфайзеньскої“ в Товтрах за рік 1900, т. є. від 2. сериня 1900 до 31. грудня 1900. Образунок стану маєткового (білянсу):

А) Прихід:

	к.	с.
1. Кредит банковий	3000	—
2. Паї	463	—
3. Вкладки щадничі і дописані	127	26
4. Звернені позички	449	04
5. Відсотки від позичок	27	49
6. Вписове	100	—
7. Запомога вис. Видїлу краєвого	600	—
8. Звернені видатки канцелярийні	10	—
Разом	4776	79

Б) Розхід.

	к.	с.
1. На закупно інвентаря	424	73
2. Виплачені вкладки щадничі	100	—
3. ано позичок	4006	—
4. Відсотки за вкладки щадничі	—	79
5. Відсотки за власні довги	40	—
6. Кошта судові і за оповіщене в урядовій ґазеті	44	12
7. Видатки для членів старшини	69	90
8. Видатки канцелярийні і иньші	31	66
9. Готівка з кінцем року 1900	59	59
Разом	4776	79

В) Актива.

	к.	с.
1. Готівка з кінцем року 1900	59	59
2. Білянсова вартість інвентаря	290	—
3. Пожички:		
а) платних	10	—
б) біжучих	3546	96
4. Належні касї відсотки:		
а) платних	—	05
б) біжучих	39	23
Разом	3945	83

Г) Пасива.

	к.	с.
1. Стан паїв	463	00
2. Стан вкладок щадничих	27	26
3. Стан власних довгів	3000	00
4. Чистий зиск за дїловий рік 1900	455	57
Разом	3945	83

Ґ) Зиски.

	к.	с.
1. Відсотки від позичок	27	49
2. Вписове	100	00
3. Запомога вис. Видїлу краєв.	600	00
4. Иньші приходи	10	00
5. Білянсове сальдо	455	57
Разом	1193	06

Д) Страти.

	к.	с.
1. На закупно инвентаря	424	73
2. Відсотки від вкладок щадничих	0	79
3. Відсотки від власних довгів	40	00
4. Кошта судові і за оповіщене в урядовій ґазеті	44	12
5. Видатки для членів старшини	69	60
6. Видатки канцелярийні	31	66
7. Білянсове сальдо	455	57
Разом	1066	77

	к.	с.
Зисків	1193	06
Страт	1066	77
Остає ся	126	29

а по відтрученю суми 7 к. 17 с. на опроцентоване паїв за р. 1900 значить: 126·29 — 7·17

лишає ся 119·12 яко фонд резервовий, котрий має ся вложити після ухвали надзвичайних загальних зборів із дня 18. серпня 1901, на опроцентоване в „Рускій Касї“ в Чернівцях.

Товтри, дня 1. вересня 1901.

Василь Слободян Ів.
начальник.

Тодор Бойчук Сем. член старш. *Петро Ганяк,* член старш.

КНИГИ
для кас райфайзеньских
як також
всїлякі прибори
до писаня і рисованя
поручає
ТОРГОВЛЯ ● ● ● ● ● ПАПЕРУ
тов. „Рускої Ради“, Чернівцї,
ул. Петровича ч. 2,
по дуже дешевих цїнах.

ОПОВІСТКА.

„Українсько-руська Видавнича Спілка“

видала доси отсї

КНИЖКИ

в першій сериї „Белетристичній Біблїотецї“:

	Цїна в короновій вал.
1. *Стефан Ковалїв.* Дезертер і иньші оповідня	К. 1·60
2. *Іван Франко.* Поеми	„ 1·60
3. *Ольга Кобилянська.* Покора і иньші оповід.	„ 1·40
4. *Ґю де Мопасан.* Дика панї і иньші оповід.	„ 1·30
5. *І. Франко.* Полуйка і ин. борисл. оповіданя	„ 1·40
6. *Наталїя Кобринська.* Дух часу і иньші опов.	„ 1·60
7. *Кнут Гамсун.* Голод, роман	„ 2·20
8. *Леся Українка.* Думи і мрії. Поезиї	„ 1.60
9. *Стефан Ковалїв.* Громадскі промисловцї	„ 1·60
10. *Уіллїям Шекспір.* Гамлет, принц данський	„ 1·80
11. *Генрик Понтоппідан.* Із Хат. Оповіданя	„ 1·30
12. *Богдан Лепкий.* З житя. Оповіданя	„ 1·20
13. *Ґергарт Гапман.* Візник Геншель	„ 1·60
14. *М. Коцюбинський.* В путах шайтана. Опов.	„ 1·60
15. *Уіллїям Шекспір.* Приборкана гоструха	„ 1·40
16. *Панас Мирний.* Лихі люди	„ 1·40
17. *Короленко.* Судний день	„ 1·20
18. *У. Шекспір.* Макбет	„ 1·60
19. *К. Ґуцков.* Уріель Акоста	„ 1·40
20. *У. Шекспір.* Коріолян	„ 1·80
21. *Михайло Яцків.* В царстві сатани	„ 1·60
22. *Панас Мирний.* Морозенко	„ —·90
23. *Лесь Мартинович.* Нечитальник	„ 1·60
24. *Михайло Коцюбинський.* По людському	„ 2·—
25. *В. Оркан.* Скапаний сьвіт	„ 1·—
26. *Василь Стефаник.* Дорога	„ 1·60
27. *У. Шекспір.* Юлїй Цезар	„ 1·60
28. *Л. Толстой.* Відроджене (3 томи)	„ 3·60
29. *К. Гавлїчек Боровский.* Вибір поезий	„ 1·60
30. *Ф. Заревич.* Хлопська дитина	„ 1·80
31. *І. Франко.* Коваль Бассім	„ 1·60
32. *Уіллїям Шекспір.* Антоній і Клеопарта	„ 1·80
33. *Е. Тимченко.* Калевала (переклад)	„ 3·—
34. *О. Катренко.* Пан Природа і иньші опов.	„ 1·40
35. *Уіллїм Шекспір.* Багато галасу з нечевля	„ 1·60
36. *Іван Франко.* Сїм казок (друкуеть ся)	„ 1·44
37. *Сидір Боробкевич.* Над Прутом	„ 1·60
38. *У. Шекспір.* Ромео і Джульета	„
39. *К. Сроковський.* Оповіданя	„
40. *А. Кримський.* Пальмове гилля	„ 2·—

Цїни подані за оправні примірники. Брошурованих не продаеть ся.

У другій, сериї, „Науковій Біблїотецї“ вийшли:

1. *Кароль Кавцкі.* Народність і її початки	К. 0·60
2. *Фр. Енґельс.* Людвік Фаєрбах. Переклад Будового	„ 0·50
3. *Фр. Енґельс.* Початки родини, приватної власности і держнви	„ 1·50
4. *Ш. Сеньобо.* Австрия в XIX. столїтю	„ 0·80
5. *В. Будзиновський.* Хлопська посїлість	К. 2·—
6. *К. Флямаріон.* Про небо	„ 2·—
7. *М. П. Драгоманов.* Переписка Т. І.	„ 1·80
8. *С. Степняк.* Підземна Росия	
9. *Андріян.* Аґрарний процес у Добростанлх	

Брошур другої сериї не оправляеть ся.

У третїй сериї „Лїтературно-Науковій Біблїотецї“ вийшли:

1. *М. Грушевський.* Хмельницький і Хмильниччина	К. 0·20
2. *Курцій Руф.* Фільотас	„ 0·20
3. *В. Наумович.* Величина і будова звіздяного сьвіта	„ 0·15
4. *Панас Мирний.* Лови	„ 0·06
5. *І. Пулюй.* Непропаща сила	„ 0·10
6. *М. Грушевський.* Бех-Аль-Джуґур	„ 0·10
7. *І. Раковський.* Вік нашої землї	„ 0·10
8. *А. Чехов.* Каштанка	„ 0·15
9. *М. Драгоманов.* Ник. Ів. Костомарів	„ 0·15
10. *Е. Золя.* Напад на млин	К. 0·20
11. *І. Пулюй.* Нові перемінні звізди	„ 0·15
12. *Г. Квітка.* Маруся	„ 0·50
13. *М. Левицький.* Спілкова умова для селянських спілок	„ 0·20
14. *М. Кулїш.* Орися	„ 0·06
15. *М. Кистяковська* Іван Гус	„ 0·20
16. *О. Стороженко.* Оповіданя І.	„ 0·20
17. *В. Барвінський.* Дослїди з поля статистики	„ 0·20
18. *В. Короленко.* Лїс шумить	„ 0.20

(Дальші випуски в друку).

Адреса: Львів, улиця Чарнецького ч. 26.

Увага: Укр. руська Видавнича Спілка дає всї свої виданя на рати (місячні або квартальні) з тим, що термін сплати буде точно задержаний. — Хто хоче взяти на рати книжки, мусить зголосити ся до дирекциї по реверс, який має виповнити і звернути дирекциї. Хто зложить від разу 20 кор. дістає 10% рабату. На „Лїт. Наук. Біблїотеку“ приймаєть ся окремо передплату по 5 кор. за серию зложену із 48 (подвійних) аркушів друку.

Гіґієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся фрізієр

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гіґієнічні урядженя, пр. карболїзоване бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дїйстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

Г. Файлєс

усувач нагнїток

улиця

Чернівцї, Руска ч. 8.

Принагідні закупна з причини опізненя сезону!!!

в склепі Б. БАЛЬТІНЕСТРА молод.

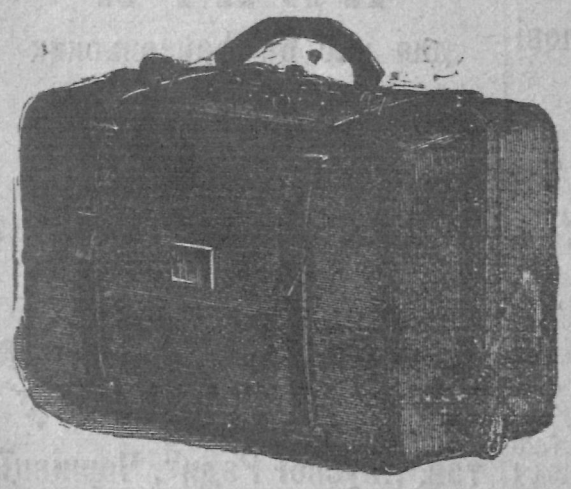

О 35% таньше як передше

лїтні парасольки, модних кольорів, чорні і ясні з коронками.

О 10% таньше як передше

ясна обува для пань, панів, дївчат, дїтий і убува до Lawyn Tennis, Кнайпівскі мешти.

О 25% таньше як передще

Соломяні капелюхи і легкі капелюхи фільцові і лїтні шапочки.

Подорожні прибори, скад найгарнійших куфрів ручних і валїзок тошки з урядженєм або без уряджень пуделка на мужеські і дамскі капелюхи — етюі на парасолї, коші на їду, торбинки.

Мужеське білє, анґлїйські зефіри, ковнїри, маншети і краватки.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 123. Чернівці, середа дня 17. (30.) жовтня 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятницї і неділї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	—	сот.
на пів року . . .	10 „	—	„
на чверть року . .	5 „	—	„
на місяць	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Що робить руска інтелїґенция?

„Руска Рада“ пише в ч. 41 з дня 25. с. м. таке:

„Від трох лїт шибає собою др. Стоцкий по всїх закутках нашого краю і научає і закладає каси пожичкові і щадничі, бо се одинокий ратунок для хлїборобів із рук лихвярів, що висисають послїдну нашу кров. Де такі каси запроваджено, там люди не можуть натїшити ся ними, бо віджили, не потребують тепер ходити за грішми по банках, тратити час і гроші; вони мають у себе банк, де можуть в кождій потребі дістати пожичку на малий процент без нїяких короводів і коштів. Та хоть богато потрудив ся др. Стоцкий в тій справі, хоть і „Руска Рада“ завсїди заохочує до закладаня таких кас, то дїло іде пиняво, а не так спірно, як, повинно бути. Доси маєм в руских громадах лише 22 такі каси. Волоскі громади нас випередили, бо там є вже 29 таких кас. Окрім того є ще 5 нїмецких кас, з котрих 2 є властиво для руских хлїборобів, та одна волоска каса (у Вовчинци) є властиво также для руских хлїборобів, таким чином було-б всїх таких кас 25, що ідуть на пожиток руским громадам. Це за мало! Чому-ж другі рускі громади сплять, чому не дбають за себе і за свої дїти? Чи не може там найти ся яких 20, 30 розумних ґаздів, щоби запровадити касу? Фе, встид нам за вас! Тілько вас научаємо, — а користь з того не така, як повинна бути. Гей спамятайте ся, беріть ся самі чим скорше до свого ратунку, доки ще час, закладайте собі каси, склепи, обтрясайте ся з пархів, що вас обсїли! Не чекайте, аж буде запізно. Купуйте собі в рускій друкарнї „Порадник, як закладати каси“ і робіть так, як там писано. Ідїть до сусїдів, де така каса є, і придивіть ся власними очима, чи се річ добра, чи нї, тай беріть ся до дїла. Не спіть, бо воріг чатує на вашу згубу.“

Що каже на се наша інтелїґенция на провінциї? — Нїчо? — Ну то ми ще щось скажемо, що чейже заставить еї, як не сказати щось, то хоч призадумати ся над сею преважною справою.

Ото ми зробили статистику просьвітної і економічної роботи рускої на Буковинї, а та статистика ось що каже.

На цїлій Буковинї є доси всего на всего лише **23** села, де є вже читалня і каса райфайзеньска, сї два конечні розсадники просьвітного й економічного руху. Записуємо сї села на честь і славу тут поіменно. Ось вони:

1. Бергоміт над Серетом, 2. Брідок, 3. Василїв, 4. Васловівцї, 5. Глїбока, 6. Жадова, 7. Корчешти, 8. Кичера, 9. Кучурів малий, 10. Ленківцї, 11. Лукавець, 12. Малятинцї, 13. Мігова, 14. Неґошгина, 15. Панка, 16. Раранче, 17. Ревна, 18. Рогізна, 19. Ставчони, 20. Стрілецкий Кут, 21. Товтри, 22. Топорівцї і 23. Южинець.

Крім того є ще в **53** селах лише читалнї, за те в **83** селах руских нема ще анї читалнї, анї каси райфайзеньскої, словом нїякого заряду просьвітного чи економічного. Назвемо й сї глухі кути по імени, чейже хоть се спамятає тамошних людий взяти ся до дїла, ото бо йде зима, пора на се найдогіднїйша.

Отже не мають ще нї рускої читалнї, анї каси пожичкової отсї рускі села: 1. Бабин, 2. Багна, 3. Банилів-Слободзїя (Паньска Долина), 4. Вербівцї, 5. Бергомітка н. Пр., 6. Бобівцї, 7. Бросківцї, 8. Вербівцї, 9. Волока н. Черем., 10. Гатна, 11. Гаврилівцї, 12. Горича, 13. Давидівцї, 14. Довгополе, 15. Дорошівцї, 16. Дзвинячка, 17. Дубівцї, 18. Джемине, 19. Задубрівка, 20. Замістє, 21. Заставна, 22. Зеленів, 23. Іпотешти. 24. Іванківцї, 25. Кабин, 26. Калинівцї, 27. Калинешти, 28. Камена, 29. Кирлибаба, 30. Кисилів, 31. Кисилиці, 32. Клїводин, 33. Комарівцї, 34. Конятин, 35. Костинцї, 36. Котул-Баїньский, 37. Кіцмань, 38. Крещатик, 39. Кучурів великий, 40. Лопушна, 41. Лукавиця, 42. Маморниця, 43. Межибороди, 44. Михальче, 45. Милишівцї, 46. Мечорівка, 47. Неполоківцї, 48. Онут, 49. Ошихлїби, 50. Петрапі, 51. Петричанка, 52. Пядиківцї, 53. Плоска, 54. Підзахарич, 55. Прилипче, 56. Путилів, 57. Раранче Слободзія, 58. Репуженцї, 59. Реваківцї, 60. Рогожешти, 61. Ростоки, 62. Руда, 63. Руска-Молдовиця, 64. Руспебоул, 65. Самушин, 66. Селетин, 67. Синівцї, 68. Стебни, 69. Стирче, 70. Тораки, 71. Усте-Путилів, 72. Хлївище, 73. Чагор, 74. Чорний Потік, 75. Черепківцї, 76. Чорнавка, 77. Черешенка, 78. Чунків, 79. Шербівцї, 80. Шипіт прив., 81. Ширівцї дол.. 82. Шишківцї, і 83. Шипинцї.

Нема що дивувати ся тим кільком селам, де ще доси нема школи а є піп-румунїзатор, не дивуємо ся й тим громадам, де в рускій школї сидить чужий народови учитель, можна яко-тако зрозуміти ще й те, як слабодух учитель-Русин боїть ся через попа-румунїзатора взяти ся до заложеня читальнї чи каси; але годї розуміти а не то вибачити учителям, сьвященникам і иньшим інтелїґентним Русинам байдужність, з якою відносять ся до сеї жизненної справи рускої народа, що гине в темнотї і нуждї, а плачені его кровію-потом просьвітителї дивлять ся на те рівнодушно. Се гріх, стид і ганьба нїяк і нїчим не простимі. Переглянувши отсей довгий спис темних кутів на буковиньскій Руси докладнїйше, найдете в них „славнозвістних“ патріотів, більше клясові школи, що стоять вже кількадесять, ба, як н. пр. в Кіцмани, вже звиж 100 років, і тілько сьвітла рознесли по селу, що нема в нїм і кількох охочих до читаня людий. Що-ж варта тодї народна школа? Чого навчила вона нарід? Де видимі добутки еї науки? Як оправдати еї супроти ворогів просьвіти, що вказують на майже все однаковий процент анальфабетів? Як заступати ся за учительством, що не дбає про усталенє добутків своєї шкільної працї в народї поза школою, в чім єдино може помочи читалня, коли учителї самі дають пропадати тому, чого гірко навчили?

Нїчо не поможе тут вимівка, що учитель до сего не обовязаний. Правда, закони шкільні не обовязують его до просьвітної працї поза школою, але обовязує его і кождого закон, що записаний в серцю

Візник.

Оповіданя Василя Кравченка.

I.

— Андрію, на що ти звертаєш зовсїм на груду? Хиба не знаєш — половина дороги нашої, половина його?

— Пане, хиба в мене совісти нема, щоб я не звернув селянинови, котрий їде з вагою?

— То що з того, що з вагою? Чи ти не знаєш: звернеш йому тодї, як він їде з вагою, він тобі не зверне, як їхати-ме й порожняком... Красше так: нехай буде одно його, друге твоє колесо на дорозї, тодї нема сварки.

— У мене вісь залїзна, а в нього деревляна, то моя буде цїла, а його може дуснути... Чоловік з вагою... що він буде робити на полї?

— Ет, з тобою їздити — одна досада... Нема найкрасше — з Миколою... Той нїколи кому-будь не зверне...

— Еге, кажіть! Не звертав доти, доки не навчили... Тепер він за цїлі гони звертає...

— То ти себе хочеш похвалити, тим і ганьбиш Миколу. Я люблю їхати з Миколою, його усяке боїть ся; хто йому не зверне, того він батогом...

— Кажіть, батогом!... Певне, ви знаєте пана Пухкого, він був у нас за левізера. Зимою їхав він з Миколою, проти них їде цїла валка з дровами, на передньому возї хлопець лежить. Микола звернув, а пан як зацїдить його по потилицї!... Він не знав, що почати, а пан до нього як зареве: „Лупи батогом — хай звертає!“ Микола як лусне хлопця батогом по голові!... Той — заревів! Зразу прибігло кілька здорових хлопців, давай частувати Миколу пужаками!... Пан сидить: здоровий, а й той відразу не знав, що робити... А хлопці почувши, що пан сварить їх, до нього... Певне дісталось би панови на горіхи, та щасте, мав револьвера, показав — відступили ся...

Знов здибала ся валка з вагою, знов давало ся Андрієви звертати; а там, щоб не нудити в дорозї, той, що сидїв за пана, знов заговорив до візника:

— Андрію, а що-ж се не видко вашого хурмана Миколи?

— Бо слабий...

— Невже з тих пужаків, що тодї хлопці так почастували його? — дивуєть ся пан.

— Де там! У нього ноги попухли, наче бочівки.

— Шкода — каже пан — такого чоловіка, робітник з нього гарний...

— Він, отсей Микола, дуже улесливий, уміє як до панів підходити, — знехотя відказав Андрій і разом прислухав *ся до своєї-ж мови; очевидячки* Андрієви сором було за себе, що він може ганьбити иньшого чоловіка; але бачучи, що пан мовчить, він підохотив ся.

— Микола довго служив по панах, призвичаїв ся до розмови з ними — хвалить їх у вічи... А вони сю улесливість люблять, ну, й жалують за ним... Він з Полїщуків... Хвалить ся, що горілки не вживає, від коний нїде не пійде, от пани й платять йому карбованцем вище за нашого брата... Неначе ми по-багато вживаємо тієї горілки! А він — так тобі, ледащо.., Покинув рідне село, блукав, блукав скрізь, півтора року пролежав у больници, що у Черняхові, потім до нас прийшов, та отсе вже другий рік, як одружив ся і зараз знову заслаб...

У селї Колодному, куди подорожні їхали, Андрій напоїв коний, а пан помалу *почвалав пішки шляхом, прямуючи* до місточка Дубців, де була сахарня Макогоненка. Там сьогодня він, яко податний інспектор, мав справляти свою службу. Йому доводить ся частенько туди їздити, то й усї візники його добре знають і не боять ся, бо що разу, у дорозї, щоб нїкому не було сумно, пан з візником ведуть балачку... За се візники його люблять і звуть „наш пан“.

— Дивись, Андрію, пуга випаде з-під тебе, — сказав інспектор до візника, як той уже за Колодним догнав пана.

— У мене худоба не потребує батога — батіг возить ся так — аби то... Хоч і втеряю — не страшно... Уже ось третїй рік їздю — нї разу й не торкав коний батогом...

— Поглянь, старий іде дорогою, певне до Нечаїва простує, — перебив інспектор. — Менї здаєть ся, що сей дїдик був би дуже радий, як би ти підвіз його до Дубців...

— Еге! Я вже кришку теж на се вчений. Торік аж три карбованцї втеряв так — от за нїзащо... А міг і цїлих триста втеряти... Я вже вчений!...

— Як же то ти вчив ся?

— Поїхав у Білогіря, відвозив станового. На „постоялому“ прийшов до мене чоловічок, — служив він у нас два місяцї на сахарнї, і на якономії щось там був... Усї його знають... Просить: „підвези“. Бачу, що як сказати правду, він — плохійший за мене. Я не дуже то, ну, а вже він — і того гірший. Думаю: візьму! Ще й спитав ся:

— Чого се, кажу, ви сюди попали?

— Та, каже, з братом за землю позивав ся. Позичте, просить, менї злотого, дома віддам, куплю дитинї гостинця.

Дав йому злотого. Поїхали. А у Білогірю здибав мене казанецький Жид-трахтирник, просить, щоб я завіз йому порожну відрову барилку, бо нам треба було їхати через місточко Казанки, поуз хати того Жида. Приїхали до Казанків, пішов я до трахтира, барилку тую занїс. Жиди знайомі, дають менї невелику чарочку, таку, що може платить ся за ню шість грошів. Випив я, ну, нею не впив ся... Так, що не довго й сидїв, а погрівшись хвилин з десять, виходжу до саний — нема попони! І не дорого вона коштує, а не моя, прийдеть ся платити. А ми сидїли на козах; на панське „сидзене“ того чоловіка, що підвозив, я не пускав.

— Тут, кажу, була попона, чи ви не бачили?

щирого патріота, ба навіть его власний особистий інтерес; бо тільки просьвітний і економічний поступ народу запевнить і учительству лїпшу долю, а сей поступ неможливий без просьвітної і економічної працї учителя поза школою; бо сама праця шкільна учителя то тільки підвалина, приготованє молодїжи до просьвіти. Незбитим доказом сего темнота, яка панує між нашим народом помимо довголїтної працї в наших школах. Пора, крайна пора проте взяти ся нашій інтеліґенциї, а передусїм нашому учительству до просьвітної й економічної працї й поза школою, щоби число темних закутків на буковиньскій Руси, як отсї 83 села, чим скорше малїло а там і зовсїм щезло.

Годї звиняти ся сим і тим, трудностями та перешкодами, хрещеними і нехрещеними ворогами; що один, другий і третий потрафив зробити за рік-два, от як у Ревнї і Стрілецкім Кутї, або тілько богато доброго як приміром в Кичері, те повинен старати ся зробити кождий, а при добрій, сильній і витревалій волї удасть ся мало-по-малу приднати для спасенного дїла по одному меньший чи більший гурток, хочби тих, що покінчили школу, а вони відтак будуть далї апостолами спасеної науки-правди, якої відтак і ворота адові не одолїють. Але треба взяти ся ревно і щиро до дїла а не ждати і відкладати без кінця.

Осих кілька слів мусїли ми сказати до нашої інтеліґенциї на статю „Рускої Ради“; ми цїкаві, чи й як озве ся вона на се; ми готові до розмови в сїй преважній справі і радо помістимо кожде слово на сю тему, ба й просимо навіть о те з огляду на сумний стан просьвітно-економічного руху на буковиньскій Руси, який зображає повисша статистика руских читалень і кас позичковнх на Буковинї.

З ради державної.

Про руских послів пише „Руслан“ в ч. 233. з неділї:

„Information подала в двох чи слах вість про творенє чисторускаго клюбу з 10 послів (і зачислила до него також о. Мандичевского, котрий доси не явив ся у Вїднї) з напрямом опозиційним. Крім того в другім числї вже подала до відомости вибір п. Романчука головою а Николая Василька заступником голови, однак сї вісти показали ся лише о стілько правдивими, що з клюбу п. Романчука вийшло предложенє, щоби русконародний клюб з п. Барвіньским на чолї злучений з Славяньским Центром вступив до руского клюбу п. Романчука. Вимагано однак, щоби Барвіньский і товариші виступили з Славяньского Центра, а тим самим мусїли-б зложити мандати в комісиях осягнені як-раз з підмогою Слав. Центра (між иньшим також мандат в комісиї буджетовій як-раз в тій хвилї, коли має там відбувати ся розправа над буджетом, і в інтересї Русинів лежить, щоби було там двох руских послів, а не один). Се вимаганє стоїть також в суперечности з ухвалою видїлу „Рускої Громади“, котрий на засїданях 6. і 13. жовтня с. р. обговорював основно становище руских послів в радї державній і поручив змагати до з'единеня всїх руских послів в радї державній, наколи з клюбу п. Романчука вийде до того почин, однак щоби не розривати звязи з полудневими Славянами, котрі доси все так успішно піддержували потреби руского народу.

Неправдива є також вість подана в „Reichswehr“, мовби то Барвіньский і товариші відмовили злуки з клюбом п. Романчука. Навпаки п. Барвіньский дав відповідь, що він і его товариші радо злучать ся з тамтим клюбом, але треба глядїти такої форми, щоби они не потребували розривати звязи з Слав. Центром, а через те тратити мандати в комісиях, осягнені з підмогою Слав. Центра, а тим самим ставати в суперечности з ухвалою видїлу „Рускої Громади“ і позбувати ся впливу на хід парляментарних справ. Не сумнїваємо ся, що така форма дасть ся знайти, котра може довести до злуки обидвох клюбів, без розриву союза з полудневими Славянами, тим більше, що в руских справах поступають всї солїдарно, як се показують найновійші події (нагле веесенє в справі неправильностий при виборах п. Романчука і інтерпеляция п. Барвіньского в справі покривдженя руского язика на львівскім унїверситетї). Рускі посли з клюбу Барвіньского заходять ся також, щоби з'єднити всїх полудневих Славян з Русинами в один союз (не пересуджуючи тому, яка би мала бути форма сего союза), а се скріпило би обосторонно становище тих послів в радї державній.“

В сїй справі нараджувала ся і бук. „Руска Рада“ і ухвалила одноголосно, завізвати пос. Пігуляка, щоби всїми силами стояв за злукою всїх руских послів.

Критичний день.

Пятниця була для парляментарної ситуациї дуже критичною, а коли результат кризи є користним для міністерства, то заслугу сего може приписати д-р Кербер своїй зручній грі.

Наглі внесеня сипали ся як з рога обильности; дискусиї над ними проволїкали ся та стали переходити в так звичайну від чотирох років в нашім парламентї сварку. Здавало ся — нема нїякої надії, аби буджет міг справдї бути полагоджений перед Різдвом. Ситуация міністерства була незавидна. Та тут показала ся проворність Таффового ученика.

При помочи прислужної праси пустив д-р Кербер вістку, що в виду загроженої парляментарної ситуациї настане кріза; або кабінет зголосить свою димісию, або парлямент розвяже ся. Вістка мала до тої степени всї признаки серіозности, що весь парлямент дав ся на неї зловити. Нова чутка, що міністер-президент на случай продовженя парляментарної кризи думає сейчас в суботу виїхати до Будапешту, де тепер пробуває цїсар, тілько укріпила посольскі круги в думцї, що справдї д-р Кербер назажив ся зробити рішучій крок. Видко, неспішно було парляментови наражувати ся на певну будуччину, коли сейчас по появі зручної качки зачав ся парляментарний торг.

Через сей торг і спізнив ся початок засїданя о цїлу годину. Ще перед 11-ю роїло ся вже на парляментарних коридорах від послів та дневникарів — як рідко коли. „Др. Кербер їде сейчас нинї пополудни до Будапешту“ — говорили одні. — „Має вже просьбу о димісию в кишенї“ казали другі.

О 11-ій годинї з'явили ся оба президенти, др. Кербер і ґр. Фетгер і в президияльній канцелярії зачав ся торг. Перед президияльним бюром зробив ся натовп, наче на біржи. Посли і міністри снували ся горячково там і назад. Що хвиля покликувано на конференцию репрезентантів иньшого клюбу і так: з нїм. людовців Ерлера і Дершату, з всенїмців Айзенкольба і Шалька, з социялістів Пернерсторфера і Ельдерша, з молодочехів Пацака, з ческих радикалів Черного і Фрессля а з Русинів Василька, Романчука і Барвіньского.

Ось-так по півторагодинних конференциях удало ся вкінци обом президентам різними уступками наклонити послів до відкликаня наглих внесень. Аж тут вирнула нова перепона.

Коли о год. 12½ пертрактациї скінчили ся та прикоськано вже й найбільше упертих ческих радикалів, з'явила ся нараз нова квестия, що, здавало ся, розібє усю справу. Посол Поґачнік (Словінець), що перший мав промовляти при буджетній дискусиї, заявив, що він не сподївав ся, аби буджетна дискусия так скоро зачала ся і тому не готов ще з своєю промовою, а коли схотять его змусити до промови, то він поставить знов нове нагле внесенє, аби тілько відрочити буджетну дискусию. Другі посли, почувши се, прибігли знов до президиї заявляючи, що в такім случаю і вони мусять знов піддержувати свої наглі внесеня. Ситуация стала фатальною... Та і тут знайдено вихід з колїзиї. Посли Фінк і Яворский заявили готовість сейчас промавляти і тим способом ситуацию уратовано.

Перегляд полїтичний.

Соймові вибори в Ґорициї, Ґрадисках і в Истриї назначені на місяць грудень с. р.

Із заграниці.

(Гостина грецкого короля у Відни і забір Крети — Ворожбня Карлїстів в Ішпанії. — Злочин президента Рузевельта. — Заговор на житє иерского шаха).

При кінци сего місяця прибуде до Відня в переїздї з Парижа грецкий король Юрий, аби подякувати цїсареви Франц Йосифови за величаве приняте, яке ему устроєно Абациї, в часї з'їзду з королем румуньским. Ту візиту лучать в полїтичних кругах з забором Крети, що має бути лиш питанєм часу, бо об'їзджаючий тепер европейскі двори грецкий наслїдник престола вспів уже придбати дозвіл всїх держав, що належать до т. зв. концерту кретийского, на прилученє того острова до Грециї. Що до Австриї і Німеччини, то ті держави не належать до того концерту і в тій цїлій справі інтересовані лиш о стілько, о скілько она відносить ся до удержаня мира на цїлім Балканї. Тут хиба треба би числити ся лиш з одною Туреччиною поважно, бо лиш она одна найгірше на тім вийде. Не лише, що зачеплена Грециею виграла війну і нїчого з неї не скористала, мусить ще в додатку тратити такий великий і богатий остров як Крета. Тому то европейскі дипльомати поступають в тій справі дуже обережно.

Аґітация Карлїстів в Ішпанії прибрала знов дуже поважні розміри. В околицях Тортози відкрито тайний склад

— Нї, каже, не бачив...

— Диво, що пропала, думаю; коли не взяв її відразу до себе на козла, то певне звалилась.

Ну, що-ж, так і буде...

Вернув ся я знов до трахтира, кажу, яка менї пригода лучила ся; а далї хотїв уже їхати, коли се чую, Жид з тої хати, що напроти трахтира, каже:

— Що ви шукаєте, — от ідїть-но сюди! Яка ваша попона? Щось, говорить, принесло, положило її у мене на порозї, а я й узяв до хати.

Заходжу у хату до того Жида за попоною, чую — дзвінок загув!

— Ну, думаю, певне конї сїпнули... Там чоловік є, утримає...

Виходжу з попоною — коний нема! Я сюди, туди — нема коний! Ще так, що сказати і не пізно, так, що може десята година з вечера.

Кого не спитаю — не бачили... Я шукаю, прямуючи до своїх Дубцїв, бо думаю, що може той чоловік хоч і не затримав коний, про те понесли вони його до сахарнї. А з Казанків до Дубцїв вісїм верст. Снїг мете, слїду не знати... За халяви понабивало ся, порозтавало, хляпотить... Може воно й тяжко було йти, але я не почував того, біг по тичках. Через них і не заблудив...

— Прибіг на сахарню — до стайнї, питаю... Нема! Тут уже я метнув ся до знайомого чоловіка... А вже управляющому нїчого не кажу, бою ся, думаю так, що, мов ще розшукаю.

— А що воно за людина? — питаю ся про того, котрого підвозив.

— Та він, кажуть, був отсе двайцять день у Білогірю на висядцї (у арештї) — грошї вкрав у лїсничого...

— Ось, бач, за яку землю з братом позивав ся! Аж тут я пригадав, що у нього й землї жадної нема, що й брата його я нїколи не бачив і нїхто не бачив. Тай сам звідки він прибив ся до наших Дубцїв, жадне не знало... Та бігаю, а тут у голову лїзе: а ще-ж у дорозї душа моя постерігала тее, що він злодїй. „Дай, каже, менї віжки, я попробую, чи конї гарно біжать!“ „Нї, не дам, я сам умію правити; а конї, кажу, добре біжать“. І не дав. — А злотого взяв. Дитинї, каже. гостинця куплю! От злодїй, так злодїй!... Та все біжу, та все біжу назад до Казанків! А снїг, а лихо, нещасте! І що менї у мріях носило ся! Подививши ся на нього, він такий добрий, такий тихий, тихий — покірний... Отсе, думав я, розумний злодїй, а я дурний, бо думав, що злодії дурні... Бери його хоч до рани клади... Та він же з роду злодїй!... Адже він бувало у того займе три, у иньшого пять рублїв, а нїколи не віддасть, усї пропадуть. Він же колись і в мене позичив сороківку тай не віддав. І як се я забув? А як він було просить, Господи! Гарно умів просити, так гарно, шо хоч не хочеш, а даси, бо шкода стане, як не даси — усе щось штовхати-ме...

— А управляющий, пан Чвертка, не довідав ся тодї, як ти був на сахарнї? — перебив інспектор оповідача.

— Де вже там не довідав ся — донесли... Хутко всї довідались. У слїд за мною прилетїв до Казанків оконом з Дубцїв, пан Петруха, а там і Чвертка наскочив.

— І що-ж, пропали конї?

— Нї, найшов у Казанках. Приходжу до „вратника“, той каже:

— Які твої конї?

— Такі й такі. Ну, вратник і бачить, що наші конї, а про те не віддає, — почав тягати. Він бо, бачите, хоче оголосити наших панів, хай буде відомо їм, що от мов, знайте, „я затримав ваших коний“. Я до пристава, а той і собі не дає. Та вже на силу наш оконом викрутив.

— Але кажи з початку, — цїкавить ся слухач, — як найшли ся конї?

— Я пішов за попоною, а він повернув конї назад, та понад приставом. Я й дорогу ту мало що знаю. А тут — обхід, бачать, що летить мов скажений, та ще й з дзвінком! (А обхід, звісно, усякого повинен спинити, роспитати). Обхід кричить: „стій!“ А той — з саний, давай утїкати!

Піймали його, до решітки!

— Ти кажуть, на що вкрав?

— Хиба я вкрав? Мене самі конї понесли.

— А чом вони не понесли до Казанків?

— Я тут, каже, дороги не знаю!

А вже як я прибіг, мене й питають:

— Чи він хотїв украсти у тебе конї?

— Кажу: нї! — Що я маю за нього казати? Він такий жалкий, жалкий, аж дивитись на нього сумно! Його й випустили. А скажу я про те, як було дїло з попоною, то сидїв би. Коли-ж на що я маю казати — хиба як він посидить у тюрмі, то з нього вийдуть красші люди? Нї, він дуже розумний злодїй! Се такий злодюга, що вкраде в тебе і своєю жалістливістю тебе-ж у купі з собою й плакати заставить.

— А пан Чвертка не лаяв тебе?

— От, каже, другий, на що підвозив злодїя?

Тільки й сказав, більше нїчого не казав.

(*Конецъ будє.*)

оружия. В цілій провінції Лерідї і Армурданї крутять ся підозрінї особи, а з Франції напливає множество карлїстичних аґентів. Найбільший заколот панує в провінції Катальонії, де заряджено великі средства осторожности. В палаті ґубернатора вже від год. 3-ої рано складають рапорти аґенти і урядники. Однако найбільшу дїяльність розвивають Карлїсти в Перпіньян, на француско-іспанській граници. В склепових виставах повиставлювано мундури карлистівских вояків, а навіть видано підручник до веденя під'їздової війни, на яку рішили ся Карлїсти. До Іспанії, як кажуть, перевезено в послїдних часах потайки 20.000 карабінів. Вибуху ворохобнї надіють ся в дни проголошеня повнолїтности Альфонса XIII.

Президент Рузевельт допустив ся нечуваного злочину, що здивував і обурив всїх его земляків. В полудневих державах дійшло обурене до того, що Рузевельт раз на все утратив там всяку прихильність. Злочин президента полягає именно в тім, що на ґалевий обід до своєї палати запросив між иньшими якогось Вашинґтона, дуже заслуженого книгаря, котрий має нещасте бути мурином. В полудневих Державах, де свободолюбні Американцї памятають ще часи як Мурини були невільниками, то запрошене подїлало як динамітна бомба. Memphis Commercial Adversiter так пише в тій справі: Президент Рузевельт зробив похибку гіршу від злочину. Що небудь зробив би він в будучности, не змие з себе ганьблячого пятна, що сидїв з мурином при однім столї... Так виглядає відворотна сторона американьской свободи і пошани прав чоловіка.

Daily Mail доносить з Тегерану о відкритю дуже розширеного заговору на житє перского шаха. На чолї заговору стояли два братя шаха і его зять. Обох братів засуджено на дожизненне прогнане до Арбебіль, а зятя на смерть. Доперва на місци траченя помилувано его і замінено кару смерти на різки і січено его так довго, доки засуджений не подав всїх імен участників заговору. Всї заговірники, члени революцийної партиї, серед котрих є богато визначних князїв і духовних, будуть або покарані смертию або суджені на дожизненну тяжку вязницю. В цілій Перзиї велика панїка. До викритя заговору причинили ся доми гаремові. Здогадують ся, що ті події викликала борба впливів анґлїйских і росийских

Релїґійні реформи в Японії. Турецкі часописи широко розписують ся о гостинї барона Канзи, радника японьского міністерства просьвітиі що прибув до Царгороду в товаристві, кількох учених будайских. Припускають, що така небувала гостина має велике значіне. Барон Канза має задачу розслїдити на місци науку ісляму, яку исповідують в Туреччині, аби відтак японьске правительство могло рішити, котру релїґію поручити японьскому народови яко державну. Очевидно, що турецкі часописи не сумнївають ся о висшости магомеданьскої релїґії над всїми иньшими, а вже що-до християньскої, то сеся, по їх думці, цілком не придатна до людского житя. З Царгороду відїде бар. Канза разом з дружиною дальше до Европи і Америки, аби запізнати ся з иньшими релїґіями.

НОВИНКИ.

Календар. Середа 17/IX. (30/X.): пр. Осії, п. м, Андрея Крит.Р.: Серапіона, Четвер 18/IX. (31/X.): с. ап. ев. Луки, с. м. Марин. Р.: Вольфґанґа.

Іменованє. В краєвім закладї для умовохорих іменовано санїтарного асистента при правительстві, др. Льва Кобиляньского, прімарійом сього закладу.

Доповняючий вибір до сойму. Як зачуваємо, в кімполюнцкім повітї кондидує посол до ради державної, др. Фльорія Лупу, на случай, як-би там не кандидував Константин барон Гормузаки.

Заявляємо в доповненю нашої попередної заяви жаль, що ізза хибної інформациї нотаткою, поміщеною в 103 ч. „Буковини“ з дня 31. серпня с. р., кинено на о. Дігона безпідставне підозріне о румунїзаторску аґітацию.

Цїсар призволив найвисшою постановою з дня 4. липня с. р. нашому землякови п. Андрееви Соневицкому в Сторожинци на Буковинї, приняти і носити папский почестний хрест Pro Ecclesia et Pontifice.

Сходини з танцями уряджує „Бук. Боян“ в сю суботу в „Народнім Домі“. Початок о 8. годинї. Вступ від особи 1 к. Запрошень осібних не розсилає ся, а сим запрашає ся всю черновецку і замісцеву інтелїґенцию руску і Русинам прихильну до як найчисленнїйшої участи.

Слїдуюча проба мішаного хору „Бук. Бояна“ сеї пятницї о 7. год. веч. Проба мужеского хору зібрала сего понедїлка зо 40 сьпіваків, жаль тільки, що між ними мало було старших Русинів, що повинні би становити сталу підставу хору, та на жаль всякі накликування не спроможні спонукати деяких Русинів хоч би до такої приемної працї, як сьпів.

З Радовець доносять, що тамошний бурмістр Альберт Деканї зложив свою гідність.

На стациї в Бордуженах наїхав через неосторожність один потяг на другий, при чім розлетїлось 3 вози на тріски а 2 людий зістало тяжко раненими.

Низша ґімназия в Вижници. На засїданю вижницкої ради міскої рішено внести просьбу до міністерства просьвіти, щоби нову низшу ґімназию, що еї вже приобіцано для Буковини, заведено в Вижници. Місто зобовязує ся власним коштом вибудувати відповідний льокаль на ґімназию. Вибраний до того комітет розпочав вже свою дїяльність.

Новий галицкий маршалок Андрій Потоцкий пригадує собі на Русинів аж в Кракові на bankiecie obywatelskim, який там устроено ему на пращане. Відповідаючи на тоаст президента міста п. Фрідляйна, сказав ґр. Потоцкий: Засади гармонії і згоди належить розширити також дальше і приноровити їх до побратимого народа, який разом з нами заселює Галичину. Те що їм справедливо належить ся, повинно ся признати і узгляднити дїйсні культурні потреби Русинів. Памятати на засаду: „не роби другому, що тобі не мило“ — е, здає ся менї, не лише засадою справедливости, але і доброю полїтикою, яка стремить до того, щоби сей нарід остав справдї нашим побратимим народом. Сї гарні гадки прийшли на думку маршалкови мабуть під впливом онодїшної авдиенциї у цїсаря.

В Снятинї завязує ся нове товариство „Снятиньский Боян“.

Справа вписів руских богословів у львівскім університетї вже наконець полагоджена на користь Русинів ухвалою богословского дека нату. Професори Русини і навіть декотрі Поляки не згодили ся з поведенем кс. Фіялка, котрий неоправданим нехтованем тільколїтного звичаю без потреби виступив так провокуючо.

Основанє рускої ґімназиї в Станиславові вже запевнене центральним правительством. Як з Відня доносять, рускі посли найшли нагоду виторгувати в центральнім правительстві те, що не могли здобути розумовими арґументами в польскім правительстві.

Рускі артисти-сьпіваки. У Львові появили ся по виставах портрети оперового тенора Євгена Ґушалевича з написею: „ново-анґажований тенор львівской оперы“. П. Гушалевич, як звістно, довгі рокі сьпівав в нїмецкій опері в Празї. — Панна Крушильницка збирала недавно овациї на концерті в Лїворнї (в Італії). — П. Никола Левицкий, тенор — знаний з виступів на руских концертах, відтак (по павзї в Італії) на сценї опер львівской а опісля варшавской — виступає тепер з великим успіхом на сценах італїйских.

Нове руске товариство у Відни. Дня 18. жовтня с. р. відбули ся у Відни в ресторанї „Mitzko“ I. Schettengasse конституючі збори товариства рускої віденьскої інтелїґенциї „Кружка земляків“, на яких межи иньшими основателями явили ся: д-р Є. Мисула, д-р Кузьмович, інж. Костишин, ад'юнкт Мазуркевич, ревідент Дяків, докторанди з „Авґустінеум“ і чотирох послів до державної ради пп. Ал. Барвіньский, Є. Пігуляк, В. Яворский і д-р Гладишовский. Начерк устава товариства, зреферований д ром Ол. Кулачковским приняли збори по довшій, оживленій обрадї, та рішили предложити полїтичній власти. Цїлию товариства після ухваленого начерка устава буде — зблизити і з'єднати всїх інтелїґентних Русинів, оселених у Відни і у Долїшних Ракусах, в один сьвідущий осередок, плекати в нїм рідну мову і народні традициї на чужинї, підпомагати народно-культурні змаганя земляків у рідним краю, пособлювати незасібним, захожим землякам і служити їм порадою, вкінци удержувати товарискі та родинні взаемини серед родимців тут оселених, а змагати-ме до сеї цїли: розбуджуванем товариского житя і дружних зносин серед рідної кольонії в місци свого осїдку, скликуванем частих товариских сходин в означені старшиною дні постійні та принагідні, як на більші сьвята руского обряду і з иньших нагод, устроюванем відчитів, концертів, спільних прогульок, театральних вистав, товариских ігор і т. д., удержуванем бібліотеки і всякими иньшими подібними способами, що в силї розбуджувати й скріпляти українъско-руску, народну самовіжу. Членом товариства побіч его основателїв може стати кождий інтелїґентний Русин, оселений у Відни, чи на области архикнязівства Долїшних Ракус з укінченим академічним образованем або на одвітнім суспільнім становищи. Доси приступило до товариства в характері членів всїлякого званя: державних урядників, лїкарів, сьвящеників і т. д. Із сего вже слїдно, що тутешна українъско-руска інтелїґенция відчувала по требу такої орґанїзациї, і справдї сей новий „Кружок“ доповняє загально відчутий недостаток в істнуючих товариских орґанїзациях у Відни, серед яких есть одно товариство студентске „Січ“, робітниче „Родина“ і від недавна друге таке товариство „Поступ“ із социяльно-демократичною закраскою, а лиш одна інтелїґенция від часу упавшої „Громади“ не була угуртована в нїякім товаристві. Судячи після зачеркненої гарної мети сего нового „Кружка“ інтелїґенциї і після дотеперішного ходу справи є всяка надія, що інтелїґентні наші одиниці, маючи такий поважний осередок, не будуть відчужувати ся і затрачувати свій національний характер на чужинї, чому в першій мірі запобігати-ме новозаснований „Кружок“.

Блудний син. Правдиво траґічна стала ся сими днями подія в Парижи. Син богатого купця забажав погуляти на світї, бо ему було затїсно дома під оком батька. Отже покинув его і пішов у сьвіт. Та не довго їздив по сьвітї: корабель, на на котрім поплив до Америки, розбив ся і блудний син покаяв ся та вернув домів. Приходить вечером до дому свого батька і дзвонить. Ёму отвирає якась не знакома жінка, а він питає еї несьміливо: „Чи тут мешкає пан Діссо?“ — „А ви може який его свояк?“ питає женщина і просить его близше. Веде его через всї комнати аж до спальнї батька. Тут застає син свого батька вже вже неживого на катафальку. Старий згриз ся сином, занедужав і помер. Сина взяв страшний жаль. З плачем кинувся він до помершого і став его жалістно благати: Прости менї тату, прости!„ Нараз схопив ся, побіг до сусїдної комнати, вхопив там великий піж, котрим краяло ся хлїб, та вбив его собі в груди по саму колодку. Не було нїкого, хто би ему в тім перешкодив, і так блудний син спочив побіч батька, котрого смерти став ся причиною.

Мусолїно, славний (!) бандит італїяньский попав ся вже в руки італїяньских жандармів, а правительство казало вже виплатити обом карабінерам, що его зловили, обіцяну нагороду в сумі 60.000 лїрів. Перед тим ще арештовано матїр і сестру Мусолїна та бурмістра з Аспромонте і богато иньших жителїв калябрийских, котрі укривали Мусолїна. Мусолїна, за котрим вже від кількох лїт слїдила італїяньска жандармерия, а нїколи не могла дістати в свої руки, стрітили карабінери коло якогось місточка, не знаючи, що то той бандит, котрого они мають зловити; видїли лиш, що той якийсь чоловік узброєний і хотїли его арештувати. Він став втїкати, а карабінери пустили ся за ним. Підчас погонї, котра тревала кілька годин, Мусолїно стріляв кілька разів до тих, що за ними гонили, але за кождий раз хибив. Коли его остаточно зловлено і приведено до Урбіно, він не хотїв сказати, як називає ся, аж спроваджена з Редджо тайна полїция пізнала, що то Мусолїно. При нїм знайдено образки Пречистої Дїви і сьв. Йосифа та 250 франків готівкою.

Месть лїкаря від зубів. До доктора Русо в Парижи задзвонив хтось сими днями а слуга впустив его до комнати. — Пан доктор — відзиває ся гість до лїкаря — мене страшно зуби болять, будьте ласкаві та подивіть ся і порадьте що. — Лїкар здивував ся не мало пізнавши в новім пациентї того драба, що пани Русу, котра ішла з чоловіком попід руку, вихопив з руки торбинку а в нїй 50 франків. — Прошу сядьте собі онтам — сказав доктор показуючи гостеви операцийний столець. — Щоби побачити, що Вам бракує, мушу напамперед зробити відтиск з ваших зубів, то не болить. — Способу робленя відтисків мало вже тепер уживають і до него треба великої зручности оператора, бо маса за кілька мінут робить ся тверда як камінь. Коли докторови здавало ся, що маса на зубах пациента вже досить затвердла, каже до него: Три дні тому назад вирвали ви з рук моїй жінцї торбинку з грішми, тепер кажу вас відставити на полїцию. — Злодїй хотїв щось на то сказати але ледви що міг язиком рушити, бо маса на зубах не давала ему говорити, мав рот залїплений ґіпсом... Відставлений на полїцию, просив, щоби ему дали перо і папір та списав цїле зізнанє, все як було; признав ся, що украв грошї і обіцяв вернути назад тих 50 франків. Доктор пристав на то, відкликав внесену жалобу а відтак за помочию долотка і молотка видовбав пациентови ґіпс з рота.

З судової салї.

Букт селям.

В пятницю дня 25. с. м. відбула ся в Чернівцях розправа проти 32 осіб, що допустили ся публичного насильства. Причина сього насильства ось яка: Рада громадска в Лужанах рішила на своїм засїданю, що на торговици має стати нова школа. Се рішене громадскої ради не було на руку мешканцям доокола торговиці, бо через замкнене торговиці упали їх склепи, з котрих мали передше великий дохід. Они інтерпелювали кілька разів двірника, але се на нїчо не здало ся. Ходили також в депутациї до президента краю, але й сей дав відмовну відповідь, бо не було важної причини до зміни рішеня. Тепер вже бачили, що їх справа пропала і зчиєїсь намови кидають ся по найбільшій части баби і дїти з рискалями і коцюбами на робітників, що були заняті при будові нової школи. Робітників розігнали, рови викопані на фундамент зрівнали з землею і поставили на тім місци червону фану. Відтак всї розбігли ся.

За се покликано їх перед суд і обжаловано о публичне насильство. По переведеній розправі прочитано засуд, на підставі котрого увільнено бувшого двірника Юрия Мойсюка і Брану Зайднер а всїх прочих обвинених засуджено. Именно головні провідники сього бунту Янко Ґорнюк і Іван Мойсюк дістали 4 місяці тяжкої вязниці. Зпоміж иньших обвинених покарано 4 особи тримісячним арештом, 4 двомісячним, 3 одномісячним, а прочих 16 осіб дістало 6 тижнїв арешту. Так то ізза інтересу поодиноких осіб потерпіло тілько нерозумних. Цїкаве й то, що в „Neue freie Presse“ була телеґрама, що сей бунт був проти школи. Так то роблять Німці з Буковини ще й тепер „Bärenland“.

ТОРГОВЛЯ ● ●
● ● ● ПАПЕРУ
тов. „Рускої Ради“, Чернівці,
ул. Петровича ч. 2,
поручає
ПРИБОРИ до ПИСАНЯ і РИСОВАНЯ.

ОПОВІСТКА.

„Українсько-руська Видавнича Спілка“

видала доси отсї

КНИЖКИ

в першій серії „Белєтристичній Бібліотеці“:

	Ціна в короновій вал.		Ціна в короновій вал.
1. *Стефан Ковалів.* Дезертер і иньші оповідня	К. 1·60	21. *Михайло Яцків.* В царстві сатани	„ 1·60
2. *Іван Франко.* Поеми	„ 1·60	22. *Панас Мирний.* Морозенко	„ —·90
3. *Ольга Кобилянська.* Покора і иньші оповід.	„ 1·40	23. *Лесь Мартинович.* Нечиталъник	„ 1·60
4. *Ґю де Мопасан.* Дика пані і иньші оповід.	„ 1·30	24. *Михайло Коцюбинський.* По людському	„ 2·—
5. *І. Франко.* Полуйка і ин. бориел. оповіданя	„ 1·40	25. *В. Оркан.* Скапаний сьвіт	„ 1·—
6. *Наталїя Кобр инська.* Дух часу і иньші опов.	„ 1·60	26. *Василь Стефаник.* Дорога	„ 1·60
7. *Кнут ; амсун.* Голод, роман	„ 2·20	27. *У. Шекспір.* Юлїй Цезар	„ 1·60
8. *Леся Українка.* Думи і мрії. Поезиї	„ 1.60	28. *Л. Толстой.* Відроджене (3 томи)	„ 3·60
9. *Стефан Ковалів.* Громадскі промисловцї	„ 1·60	29. *К. Гавлічек Боровский.* Вибір поезий	„ 1·60
10. *Уілліям Шекспір.* Гамлет, принц данський	„ 1·80	30. *Ф. Заревич.* Хлопська дитина	„ 1·80
11. *Генрик Понтоппідан.* Із Хат. Оповіданя	„ 1·30	31. *І. Франко.* Коваль Бассім	„ 1·60
12. *Богдан Лепкий.* З житя. Оповіданя	„ 1·20	32. *Уілліям Шекспір.* Антоній і Клеопарта	„ 1·80
13. *Ґергарт Гавман.* Візник Геншель	„ 1·60	33. *Е. Тимченко.* Калевала (переклад)	„ 3·—
14. *М. Коцюбинський.* В путах шайтана. Опов.	„ 1·60	34. *О. Катренко.* Пан Природа і иньші опов.	„ 1·40
15. *Уілліям Шекспір.* Приборкана строптуха	„ 1·40	35. *Уіллім Шекспір.* Багато галасу з нечевля	„ 1·60
16. *Панас Мирний.* Лихі люди	„ 1·40	36. *Іван Франко.* Сїм казок (друкуєть ся)	„ 1·44
17. *Короленко.* Судний день	„ 1·20	37. *Сидір Воробкевич.* Над Прутом	„ 1·60
18. *У. Шекспір.* Макбет	„ 1·60	38. *У. Шекспір.* Ромео і Джульета	„
19. *К. Ґуцков.* Уріель Акоста	„ 1·40	39. *К. Сроковський.* Оповіданя	„
20. *У. Шекспір.* Коріолян	„ 1·80	40. *А. Кримський.* Пальмове гилля	„ 2·—

Ціни подані за оправні примірники. Брошурованих не продаєть ся.

У другій, серії, „Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1. *Кароль Ковцкі.* Народність і її початки	К. 0·60	5. *В. Будзиновський.* Хлопська посїлість	К. 2·—
2. *Фр. Енґельс.* Людвік Фаєрбах. Переклад Будового	„ 0·50	6. *К. Флямаріон.* Про небо	„ 2·—
3. *Фр. Енґельс.* Початки родини, приватної власности і держави	„ 1·50	7. *М. П. Драгоманов.* Переписка Т. І.	„ 1·80
4. *Ш. Семьобо.* Австрия в XIX. столїтю	„ 0·80	8. *С. Стешняк.* Підземна Росия	
		9. *Андріян.* Аґрарний процес у Добростанах	

Брошур другої серії не оправляєть ся.

У третїй серії „Літературно-Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1. *М. Грушевський.* Хмельницький і Хмильниччина	К. 0·20	10. *Е. Золя.* Напад на млин	К. 0·20
2. *Курцій Руф.* Фільотас	„ 0·20	11. *І. Пулюй.* Нові перемінні звізди	„ 0·15
3. *В. Наумович.* Величина і будова звіздяного сьвіта	„ 0·15	12. *Г. Квітка.* Маруся	„ 0·50
4. *Панас Мирний.* Лови	„ 0·06	13. *М. Левицький.* Спілкова умова для селянських спілок	„ 0·20
5. *І. Пулюй.* Непропаща сила	„ 0·10	14. *М. Кулїш.* Орися	„ 0·06
6. *М. Грушевський.* Бех-Аль-Джуґур	„ 0·10	15. *М. Кистяковська* Іван Гус	„ 0·20
7. *І. Раковський.* Вік нашої землї	„ 0·10	16. *О. Стороженко.* Оповіданя І.	„ 0·20
8. *А. Чехов.* Каштанка	„ 0·15	17. *В. Барвінський.* Досліди з поля статистики	„ 0·20
9. *М. Драгоманов.* Ник. Ів. Костомарів	„ 0·15	18. *В. Короленко.* Ліс шумить	„ 0.20
		(Дальші випуски в друку).	

Адреса: Львів, улиця Чарнецького ч. 26.

Увага: Укр. руська Видавнича Спілка дає всї свої видання на рати (місячні або квартальні) з тим, що термін сплати буде точно задержаний. — Хто хоче взяти на рати книжки, мусить зголосити ся до дирекциї по реверс, який має виповнити і звернути дирекциї. Хто зложить від разу 20 кор. дістає 10% рабату. На „Літ. Наук. Бібліотеку“ приймаєть ся окремо передплату по 5 кор. за серию зложену із 48 (подвійних) аркушів друку.

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся фрізієр

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гігієнічні уряджения, прикарболїзоване бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дїйстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втираня: по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з антики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Антика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

Г. Файєс

усувач магнїток

улиця Руска ч. 8.

Чернівці

Принагідні закупна з причини опізненя сезону!!!

в склепі Б. БАЛЬТІНЕСТРА молод.

О 35% таньше як передше
лїтні парасольки, модних кольорів, чорні і ясні з коронками.

О 10% таньше як передше
ясна обува для пань, панів, дївчат, дїтий і убува до Lawyn Tennis, Кнайпівскі мешти.

О 25% таньше як передще
Соломяні капелюхи і легкі капелюхи фільцові і лїтні шапочки.

Подорожні прибори, скад найгарнійших куфрів ручних і валїзок тошки з урядженем або без уряджень пуделка на мужеські і дамскі капелюхи — етюі на парасолї, коші на їду, торбинки.

Мужеське біле, анґлїйські зефіри, ковнїри, манжети і краватки.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.
За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

Ч. 124. Чернівці, пятниця дня 19. жовтня (1. падолиста) 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	—	сот.
на пів року	10 „	—	„
на чверть року . .	5 „	—	„
на місяць	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Відень, д. 29./X. 1901.

Минувшої пятницї розпочав вправдї парлямент пізно пополудни дебату над буджетом при першім читаню; але прийшло воно до того по так тяжких пересправах і торгах з партиями, що вказує те на нездорові і хитке відносини в парляментї, та каже побоювати ся, що такі перепони готові що-хвилї повтаряти ся і успішну, нормальну працю парляментарну унеможливити.

Ситуация була дїйсно критична. Президент мінїстрів загрозив був навіть своєю димісиєю, або замкненєм, ба навіть розвязанєм парляменту і допер вправдї до буджетової дебати, але непевність ситуациї таки осталась. Однак тяжість ситуациї тепер не лежить властиво так дуже в самім парляментї. Рішуча перша бесїда президента мінїстрів Кербера, звернена до Угорщини і Нїмеччини з причини предстоячих цлових угод, зіставила остре жало на полїтичнім горіцонтї, котре Мадяри готові що хвилї звернути таки против самого Кербера. При їх полїтичній зручности і впливах в найвищих сферах є можливо, що вони Кербера за помочею других некористних впливів допровадять до упадку. Ходить чутка, що таки тут у Відню добираєсь Камаріля до Кербера в найвищих сферах ізза єго поблажливости супроти Шенерияньців. А бесїда ческої шляхти против Кербера в їх органї „Politik“ вказує також на те, що недуже мудре щось приготовляє ся.

Та такі справи ведуть ся так крито, що ходу їх годї добачити, їх більше відчуває ся, мовляв, щось коїть ся у воздусї.

Тим часом парлямент розпочав по чотирох роках перший раз порядочну дебату над буджетом. І не можна сказати, щоб рішаючі партиї немали волї буджет чим скорше окутати, бо для них буджет користний. Так Чехам, як Нїмцям, як Полякам і альпейским сторонництвам буджет конечний навіть ізза позиций, які там вставлені в наслїдок законів, що дотичать инвестицийних підприємств та будови каналів і реґуляций рік. Отже, колиб таки урвало ся тут, то се вже стане ся мабуть ізза причин незалежних від віденьского парляменту.

Саме тепер, як се пишу (11 г. 55 м.) забрав голос при першім читаню буджету посол Лупу і обговорював в півторагодинній промові всякі справи буковиньскі. Вихвалював дуже нїмецку адмінїстрацию в краю, але небавом по тім скаржив ся, що декотрі судиї не розуміють партий, так, що в богатьох случаях стають прості писарі властивими судиями!

Волохи не задоволені тим, що Лупу набалакав, але Скедль ликує.

Ексцеленция Лупул буде бесїдника простувати!

З ради державної.

На засїданю з дня 29. с. м. відповів президент мінїстрів на запитанє про підмогу для недомагаючих індустрий тим, що в протягу року зроблені будуть ріжні замовленя на суму 129 мілїонів корон, але тільки на випадок вчасної ухвали буджету на рік 1902. Правительство надїє ся напевно що палата причинить ся до того.

В дебатї над буджетом промавляли против буджету посли: Поґацнїк, Пернерсторфер, Зазворка, Феріянчіч і ґраф Сільва-Тарука, а за буджетом посли: др. Лупу, Катрайн, Дершата, Штайнвендер і Швеґель. Сї послїдні жадають скорого полагодженя буджету, аби тим підперти правительство в справі австро-угорскої угоди і торговельних договорів.

Бук. посол др. Лупу відпирав закид іредентизму, явий роблять (хто? *Fed.*) Волохам, що є народом вірним державі і льояльним. Волохи є приятелями сильного центрального правительства і нїмецкої управи на Буковинї, що показала ся дуже придатною. Волохи противники зачіпної полїтики заборчої, (себто румунїзациї!) вони хотять тільки задержати свою національність. Бесїдник жадає побільшеня числа судів і староств, упрощеня зглядом стяганя податків, лїпшого веденя книг ґрунтових, удержавненя народних шкіл і публичної санїтарної служби, заснованя медичного факультету в Чернівцях, росширенє обох волоских (лиш?) ґімназий на висші кляси, иньшої системізациї зелїзничої служби, знесеня мита від кукурудзи, що приходить з Росиї і Румунїї. Волохи, кінчить бесїдник, є приятелями спокійного розвою в спільнім порозуміню. Волоский клюб голосувати ме за буджетом.

Як видно, то посол мішаних і то переважно руских повітів Чернівцї-Серет-Сторожинець говорив тільки про Волохів, а про інтереси руских виборцїв забув, хоч вони не суперечні з волоскими.

Засїданє з дня 30. с. м. На ранїшнім засїданю говорили проти буджету посли Крамарж, Мальфатті і Барайтер а за буджетом Менґер, Дзедушицкий і Шікер. Крамарж заявив, що Чехи так довго будуть бороздити правительству, доки воно не направить заподїяної їм кривди. Мальфатті высказав недовірє Італїянців за те, що Трентінови не признано автономії, і жадав задля вчерашних демонстраций на унїверситетї в Інсбруку заснованя італїяньского унїверситету. Барайтер годить ся на скорочене трактотанє буджету, але жадає скорого справозданя про знесенє § 14. Посли Менґер, Дзедушицкий і Шікер заступають ся за ухвалою буджету задля користного полагодженя господарских справ з Угорщиною і заграницею.

На вечірнім засїданю забрав по послї Морзейови слово президент мінїстрів. Він застеріг ся проти закиду, що австр. правительство юдить проти Угорщини, бо воно завзивало лише до полученя всїх сил задля охорони австрийских інтересів. Далї відпирає закид, що ряд не дбає про господарскі справи, заловідає, що небавом буде предложений закон прасовий і що засягнено вже ореченя знатоків про забезпеченє робітників від калїцтва і на старість. Далї высказує ся рішучо проти подїлу Тиролю, але за певною автономією, ганить події на унїверситетї в Інсбруку і заповідає, що ряд тому займе ся справою італїяньских студентів в Австриї. Зглядом руху „Los von Rom“ с

Шинкарочка.

Чи памятаєш, друже мій,
як ми матуру здали
і до Абрумка у шинок
дорогою помчали,
а тут так легко стало нам,
все лихо ми забули,
в серденьку ми новий вогонь
палаючий почули?

„Налий, шинкарко, нам вина
пахучого, он-того,
що молодих вогнем палить,
розбуджує старого.
Воно чарує ті лїта,
що без слїду минули,
і пробуджає всї згадки,
що сном твердим заснули.“ —

Шинкарка внесла збан вина,
на столик положила;
таких то гарних паничів
не видїла, не снила.
„Зволяйте, гарні паничі! —
дївча так щебетало,
на дальматиньских берегах
вино се дозрівало...

Князї лиш пють сей божий сок,
щоб мудро все владїли,
поети пють, щоб їм думки
здорові надосніли,
студенти пють, щоби журба
у безвісти пропала,
і їх до серця молода
дївчина пригортала“.

Кредит у жида маємо,
нас кождий поважає
і перед нами капелюх
аж до землї здоймає.
Дївчата гарні аж кричать:
„Сї хлопцї як з точила!
Я з ними вчера вечером
так любо говорила“.

„Твоє здорове ми немо,
дївчино кароока,
румяна, красна як зоря,
гнучка як трощ, висока!
Матуру здали ми оба,
шинкарко, тїш ся з нами;
весь клопіт щез і вся журба:
ми стали вже панами!

На борг давай панам вина,
за довг бери серденько,
бо горло нам давно засхло, —
звивай ся лиш борзенько!
Знай, очи твої нас палять,
ми з жажди умлїваєм;
зісхли як цьвіт той без роси
і гинем, умираєм!“

Подала Ріфка другий збан
і нишечком сказала:
„За ваше серце я вино
пахуче проміняла;
беріть і жар моїх очий
і все, що я лиш маю
й солодкий мід із моїх губ,
бо вірно вас кохаю“.

„На двері довг наш напиши,
щоб добрі люди знали,
як ми, шинкарочко, тебе
високо поважали.
Бо знай, яснїйших оценят
у сьвітї не видати,
а губ солодших в сьвітї сїм,
бігме, не цїлувати!“...

Чи памятаєш, друже мій,
як ми матуру здали
і до Абрумка у шинок
дорогою помчали,
а тут так легко стало нам,
все лихо ми забули,
в серденьку ми новий вогонь
палаючий почули?

29. марта 1901.

Ізидор Воробкевич.

Візник.

Оповіданя Василя Кравченка.

(*Конецъ.*)

— Уже щасте наше таке! На сїй сахарнї директорови до нас дїла нема, а управляющий і булгахтер — не пани, а так... вони забувають про те, що я не собака... Та що — собака? Собаку він красше поважає за мене, бо добре знає, коли треба їй дати їсти... Про мене йому байдуже... Ото у неділю ви здибали мене на містї, я їздив туди з булгахтером. Він просидїв там з півтора доби, а два злотї стравного віддав менї вже дома і то аж сьогодня, а там я мусїв сидїти, не ївши. Більш досадно за те, що пан навіть не спитав, чи хочу я їсти. Та моє щасте — піду до полїцмайстерського кучеря (він хоч і лапацон*), а пристав у прийми у нас у Дубцях), та випив там дві склянки чаю з хлїбом — ото й уся їжа...

— Та воно все би нїчого, байдуже про те, що їсти хочеть ся, що мала плата — коли-б же мали вони нашого брата за чоловіка! А то попробуй хтось із нас пійти до свойого дому хоч на хвилину! Хай котрийсь пан зайде на стайню, хай не застане мене! Боже, що то буде! Позавчора о пів ночи вернув ся я з міста; у ночи-ж, тільки другими кіньми, поїхав на гуральню — пакети возив; став ранок — панї Чвертка поїхала на місто; прийшов день — панї булгахтерова у гостї майнула. А у вечері обидва пани у окомона на іменинах гуляли, а я всю ніч мусїв стояти на дворі. Вони у карти бавили ся, а ти стій і жди та пильнуй худоби! А отсе, бачте, їду з вами. Приїдемо, ще щось видумають, знов пошлють мене, бо я буду на готові. У них я жвавив, за се люблять мене. То їх, бачите, багато, а я один жвавий; жаден не спитає, чи хочу я спати, а лає, як сам того схоче... А, Боже, як отой Чвертка уміє в батька, в матїр лаяти! Отсе вибіжить розіспаний жовтий, жовтий, аж синїй: очи горять, та все спльовує, бо певне у картах про-

*) Білорус.

заповідає острі міри проти всякої незаконної пропаґанди, далї відрікає ся всякої спілки з Всенїмцями, иньшими партиями, бо правительство хоче бути завсїгди обективним і неупередженим. Правительство не маловажить національного питаня, але хоче насамперед заняти ся — господарскими справами, щоби запобічи зубожіню народу, а відтак надїє ся почати може відповідне посередництво, аби погодити Чехів із Нїмцями. Президент мінїстрів дякує всїм, що спирають скоре полагодженє буджету і завзиває всї партиї до умірковання, котре одно уможливить осягненє цїли, пожаданої всїма в інтересї мира в Австриї. (Правиця протестує, лївиця аплявдує). По промовах Зацека, Кльофача і Ріцї відрочено засїданє; слїдуюче буде в понедїлок пополудни.

Мабуть вже певно, як лиш не наступлять які компліґкациї, п о к і н ч и т ь с я б у д ж е т о в а д и с к у с и я в сїм тижни, а буджет відішле ся до буджетової комісиї. Зі згляду на сьвята, мають ся також відбувати вечірні засїданя, щоби всї бесїдники, що зголосили ся до слова, могли забирати голос в буджетовій дискусиї. Як-би се удало ся, то знова другий тиждень був-би посьвячений наглячим внесеням і справам податку від білєтів зелїзничих.

Декотрі сторонництва згодили ся на податок від білєтів зелїзничих під тим услівєм, що буде заведена четверта кляса, для котрої бітєти будуть вільні від податку.

Про полїтичне положенє пише „Руслан“: Пригнобленє, викликане в радї державній відомими подїями в четвер і пятницю минувшого тижня, покищо уступило. Наглі внесеня, які затарасували дорогу до дневного порядку, до першого читаня буджету, усунули ся і уможливили що розправа над буджетом розпочала ся ще в пятницю.

Єсть повна надїя, що ся розправа при першім читаню скінчить ся перед перервою, яка буває звичайно в обрадах ради державної з нагоди сьвята всїх сьвятих, хоч до розправи є записаних 28 бесїдників, однак многі з них обмежать ся до коротких заяв, позаяк доси взагалї не бувало розправи при першім читаню, а буджет відсилано без розправи до комісиї.

На разї отже для мінїстерства д-ра Кербера усунула ся причина погрожувати димісиєю або евентуально розвязанєм ради державної. Показала ся також безосновною вість розповсюджена часописями, про димісию ческого мінїстра д-ра Резека, позаяк він не є парляментарним мінїстром, як свого часу був др. Кайцль, а хоч ческий клюб заявив мінїстерству д-ра Кербера недовіре, то се не може бути причиною уступленя д-ра Резека тим більше, що сей клюб висловив д-рови Резекови однодушно повне довіре. Таким способом буде мінїстерству д-ра Кербера спроможно довести до ухвали буджету ще перед Різдвом і мати свобідну руку супроти Угорщини для переведеня угоди і торговельних договорів. Вісти про димісию мінїстерства д-ра Кербера, викликані его поїздкою до Ґеделе, не мають нїякої основи. Авдиенция у цїсаря давно вже перед критичним днем зголошена, дала д рови Керберови нагоду здати монарсї справу з теперішного полїтичного і парляментарного положеня, а талож при сїй нагоді розмовити ся з угорским мінїстром-президентом Сельом і дати деякі виясненя з нагоди програмової річи, виголошеної на першім засїданю посолскої палати.

При всїм тім парляментарне положенє не є зовсїм так певне і обезпеченє; хоч наглі внесеня відрочено, а можна кождого часу сподївати ся нових трудностий, які правительство буде мусїло усувати, щоби осягнути витичену собі цїль — ухваленє буджету до Різдва. Навіть коли наконечно поведе ся осягнути сю цїль і тим способом довести раду державну до нормального функционованя, то мимо того думає др. Кербер по ухваленю буджету внести димісию цїлого мінїстерства. Сей намір має цїль реконструкциї теперішного мінїстерства, з котрого деякі мінїстри (імовірно мінїстер рільництва Джіованеллї і мінїстер торговлї Каль) уступили би, а їх місце заняли-б иньші. Можливо, що й Коло польске схоче на місце д-ра Пентака впровадити иньшу ексцеленцию родову.

В понедїлок відбула ся рада мінїстрів, котра імовірно обговорювала теперішнє парляментарне і полїтичне положенє, як і спосіб усуненя дальших можливих трудностий, щоби довести завчасу до ухваленя буджету.

Перегляд полїтичний.

Др. К е р б е р повернув в суботу вечером з Будапешту до Відня. В Пештї був др. Кербер на авдиенциї у цїсаря, а пополудни переговорював зі Сельом. Предметом конференциї обох президентів мала бути між иньшим квестия нової автономічної тарифи митової, котра небавом буде в парляментї на порядку дневнім. Др. Кербер і Сель годять ся ся в тім, що тарифа мусить бути уложена перед кінцем року.

В понедїлок 28. с. м. зібрала ся рада кабінету, на котрій президент мінїстрів др. Кербер здав справоздане зі свого побуту в Будапештї і представив загальну ситуацию парляментарну.

В і д к р и т е с е с и ї н о в о г о у г о р с к о г о п а р л я м е н т у. Передвчера о годинї 12-ій в полудне приймив Цїсар в королївскій палатї в Будапештї нововибрану палату маґнатів угорского сойму. Монарха відкрив новий угорский парлямент промовою, в котрій між иньшими сказав: З довірем і надїєю витаю вас на початку нової сесиї. Ви покликані до полагодженя дуже важних законів, аби моя улюблена Угорщина могла успішно розвивати ся і станути на тій висотї, на якій бажаю єї бачити. Між задачами, дожидаючими полагодженя, найважнїйшою є справа управильненя відносин з иньшими моїми королївствами і краями. Доси єсть то полагоджене лише провізорично, однако то управильнене повинно відбути ся в дусї законів з р. 1867 і в дусї справедливости. Для підготовленя міжнародних торговельних договорів, котрі суть для економічних інтересів цїлої Монархії дуже важні, потрібне перед усїм установленє митової тарифи, котрої задачию буде охоронювати кожду галузь продукциї і інтереси промислу і рільництва. — Відтак вичисляє промова ряд найважнїйших законів, котрими угорский сойм буде займати ся. І так важною задачию сойму буде установленє континґенту рекрутів. особливо з огляду на то, що обовязуючі тепер постанови тратять вскорі свою силу. Нїяка держава не може тратити з очий печаливости о свою оружну силу, в котрій лежить найпевнїйша запорука безпечности і великодержавного становища. „Числю на ваш патріотизм — каже ся в бесїдї — і на вашу мудрість, котрі і на дальше з'уміють погодити інтереси угорскої держави з материяльними інтересами цїлої Монархії“. Управильненє еміґрациї є також справою дуже важною, що вимагає скорого полагодженя. В звязи з тим стоїть заведенє на границях краю державної полїциї. Важною задачию нового сойму буде точна і основна реформа адмінїстрациї, — дальше зміна системи безпосередних податків для справедливого розложеня тягару, — покінченя валютової реформи, орґанізация автономії католицкої Церкви на Угорщинї, — управильненє конґруи католицкого духовеньства обох обрядів, — реформа процедури цивільної в дусї заведеня устного поступованя, — реформа войскового закона карного, — переведенє важних інвестициї, вибудованє сїти водних доріг, штучних і природних, — управильненє орґанізациї рільництва; — заведенє парцеляциї і реформа закона промислового, — будова нових зелїзниць, управильненє пароходної плавби і піднесенє руху комунїкацийного, — будова торговельного порту в Будапештї, — будова льокальних зелїзниць, — переведенє закона о обезпеченю робітників на старість, — підвисшенє платнї державних урядників і т. д. В промові каже сь дальше: Великі суть задачі, які маєте Панове, виповнити; дїло скріпленя і розвитку Угорщини не позваляє на нїякі перерви для відпочинку, не позваляє переставати в праци. Числимо на ваш патріотизм і вашу мудрість і на то, що витреваєте в неутомимій праци для довершеня того дїла. Числимо при тім з цїлим довірем на наш нарід, котрий розуміє, що повинен в тім великім дїлї бути помічним. Правительство може підпирати всї стремленя до економічного і культурного піднесеня народа, але не може того сотворити. До того мусить причинити ся нарід своєю спільною працею. Коли всї непохитно будуть переняті тим пересьвідченєм, тодї — говорив Монарха — буду спокійний о будучність угорского народа. „Сердечні відносини до всїх сусїдних держав

грав ся, ну, жінка й намилила голову, а на похмілля, та після табаку, знаєте, у ротї кисло, густа слина не дає як слїд повернути ся язикови, от пан бігає, лютими баньками водить, мов скажена собака, щоб когось розірвати! Тьху, аж згадати гидко!...

— І нїколи не вклепав ся ваш пан Чвертка?

— Чому не вклепав ся? Вклепав ся, та ще й як уклепав ся! Наїхали гостї до наших панів, а в нас є невеличкий хурманчук. Запряг він драбиняка, сїна у щерть нагатив — повіз панів на маївку. Пани зостали ся, а хурман вернув ся — перепряг коні і майнув ще комусь за лїкарем. Там ті маювали, а далї послали хлопчика-льокайчука по хурмана. Та вже й не відомо, чи то хлопчик знайшов хурмана, чи сей сам опамятав ся, над вечір поїхав за панами. Не встиг і доїхати, а вже пан Чвертка схопив ся, подбіг посатанїлий, давай лупцювати малого. (Великих не бе, бо боїть ся, щоб не дали здачі). Спочатку за волосє, а далї в спину! Приїхали до дому, розпряг малий коний тай пішов батькови жалїти ся. Батько прийшов, каже:

— Я, пане, свого не подарую вам! за що ви мою дитину на вітер били?

Чвертка визвірив ся, казав, що ще коли мало синови, він і батькови всипле. Про те прийшли повістки — треба йти на суд. Бачить Чвертка, що вклепав ся, послав за старици, давай упрошувати, щоб помирити ся; але той чоловік довго не згоджував ся, та вже, як Чвертка гарно заплатив, помирили ся. Ще добре те, що так воно гладко склало ся, а то-б посидїв... — А буває й инакше: отсе побе, а через хвилину відійшов, самому сором зробить ся, то вже побитого чаркою частує. — Пане, я так гадаю собі у думцї, що такі люди нїчого не варт — вони таки прямісїнько дурні; і пани, а дурні... Ви скажіть менї, на що їх учили? Воно-ж, менї здаєть ся, тая наука повинна людий до чогось красшого доводити... Чи правду я кажу?

— Але скажи менї ось що: коли тут такі пани, то чом же тобі й не кинути їх, чом би не перемінити на красших?

— Тай то, покинув-би, пішов би до оконома Петрухи; і там служба, коли-ж він дає тільки вісїм карбованцїв на місяць. Хоч на мій погляд красше взяти вісїм, ніж десять, бо окомон часом візок соломи дасть, дрівець можна добути... а в сих нїчого не покуриш. У Петрухи я прослужив уже вісїм лїт, а він нїколи мене не лаяв... Тілько один раз назвав дурнем... Тай то сам я винен. Поїхав по брагу, а пан казав дати браги улесливому Жидови. Те, що належало ся улесливому, дав йому; коли їду далї, вибігає бідний, бідний Жид-коваль з Дубцїв, просить цебер браги й собі. Я не даю, але той скривив ся. У мене черево так і перевернуло ся; я собі й подумав: „Той улесливий — тому дають, сей бідний — йому нема..“ Дав йому цебер браги. Не вмів до фільварка доїхати, а вже пан питають:

— Ти давав брагу ковалеви?

— Нї...

— Брешеш, давав!

Бачу — знає, не викручу ся.

— Дав, кажу, одного цебра...

— А хто-ж тобі звелїв? Сто чортів твоїй матери!

І сором менї, і жаль узяв, — матері моєї давно нема на сьвітї, а він „сто чортів“ їй усипав! За вісїм лїт нїколи не лаяв, а то вилаяв...

— А мати твоя давно вмерла?

— Ми ще маленькими позоставали ся від матери — менї було тілько вісїм лїт; я — найстарший, а ще-ж четверо... А батько після смерти матери як запили!... Вже й не знаю, чи з жалю, чи то вони так собі... Службу мали хорошу, за мельника, пятнайцять рублїв на місяць брали; то, що візьмуть, те й пропють... Прийде час гроші нести у казну — викуп за землю — занесуть, оплатять, а останні — до коршмч... Та пропють не тільки те, що самі заробляють, а ще й з дому тягнуть... Що-б не попало ся — усе збудуть! Я мовчав, хоч і тяжко було на серцї, ну, а вони теж хоч і напють ся бувало, але прийдуть, отсе мовчки ляжуть, нїкого з нас жадним словом не зачеплять. Дивлячись на таке житя, я й пішов змалку по людях служити, бо треба-ж комусь годувати ту нещасну дїтвору... З початку дитину бавив, там гуси пас, свинї; далї — вибув ото вісїм лїт у Петрухи. Нїчого, гарно менї в нього було, любив він мене, бо я до всього здатний; за хурмана, самі бачите, їздю; піду до молотїлки — там потрібен; стану за плугом — і тут добре. Я для нього старав ся, ну й він мене жалував... То воно хоч і вісїм рублїв брав, але-ж було красше, нїж тут десять з половиною... І тепер, як тільки здибаюсь з Петрухою, він зараз каже, щоб я знов ішов до нього у службу.

— То чом же ти й справдї не йдеш до нього, коли там красше?

— А спитайтесь... Ет, привикла собака за возом бігати, то побіжить і за саньми... Якось нїяково — узяти тай кинути тут. Духу не хватає, а то-б давно в сьвіт за очи пішов від тих панів. Але що поробите — у нас сїмя — вісїм душ, їм треба дати їсти, бо брат, що за мною хоч і підріс — його у Москалї забирають, а то дрібнота!...

— Хвалити Бога за те, що батько перестали пити, то все-ж у помочи менї хоч тим, що з хати не потягнуть... Тодї тільки й випють, як уже занадто треба — хиба у товаристві по чарцї...

Житомір, 1897.

наповнює нас надїєю, що благословеніе мира і на дальше буде удержане". — Слова Монарха приймили зібрані посли одушевленими окликами.

Росийский гість у дїсара. Як доносять будапештеньскі часописи, мав нинї перед полуднем прибути до Будапешту дїд росийского царя вел. князь Михайло Николаєвич. Цїсар дожидав гостя на двірци, а відтак відвіз его до готелю Брістоль, де великий князь замешкав. О годинї 6. відбуде ся в честь вел. князя ґалевий обід, на котрий запрошено також членів кабінету. Цїсар забавить в Будапештї до четверга, а відтак поїде разом з вел. князем Михайлом до Ґеделе, де відбудуть ся кількадневі лови. До Будапешту верне Цїсар в понедїлок, а до Відня дня 10. падолиста.

Одвіт ґенерала Боти на проклямацию анґлїйску. Стало ся те, чого можна було надїяти ся і що предвидїло ся. На проклямацию льорда Кіченера, оповіщену ще в серпни, щоби Бури бесусловно піддали ся, бо хто до 15-го вересня не зробить сего, буде ся его уважати ворохобником і карати безпощадно по законам военним, не зістав довжним ґен. Бота свому товаришеви-суперникови належної відповіди.

В своїй контр-проклямациї, як би в наругу Анґлїйцям, зазначує вожд бурский, що паперових громів анґлїйского ґенералїссимуса нїхто не налякає ся, а свою проклямацию кінчить такими словами: „Я Людвик Бота, начальний гетьман полудньово-африканьскої републики, порадивши ся з правительством, оповіщаю офіцирам і горожанам полудньово-африканьскої републики, а також і вільної держави Оранії, що ґен. Кіченер, его штаб, его офіцири, як і всї другі, що служать під ним а против нас ведуть війну, виняті суть з під права, почавши від 15-го вересня; тож кождий офіцир і бурґер має право і обовязок застрілити на місци кождого Анґлїйця, котрого стрітить з оружем в руках".

І так Анґлія, котра на глум цивілїзованому мірови признала воюючу сторону „шайкою ворохобників", не заслугуючих на пощаду діждала ся, що Бури рішили і єї війско та прислужників в данім случаю трактувати не інакше.

Страченє Чолґоша відбуло ся 29. жовтня. Начальник суду в Обурн зарядив, аби через Чолґоша пущено такий сильний і так довготреваючий ток електричний, доки не перестане жити.

Дописи з краю.

Чернівці, 29. жовтня 1901.

До Вп. членів Філії „Рускої Школи"

в Вижниці.

Телеґраму, якою хвальний видїл філії повідомив мене, що сьвітлі збори з дня 27. с. м. зволили іменувати мене почестним членом Хв. філії, одержав я аж 29. с. м., тому й не міг озвати ся тою самою дорогою.

Прошу проте всїх Вп. членів філії за честь і прихильність, яку зволили менї сим оказати, приняти сею дорогою мою сердешну подяку і запевнене, що добро руского шкільництва й учительства буде й на далї провідною думкою мого житя. З низеньким поклоном

Омелян Поповичъ.

Справоздане з дїяльности Вижницкої філії тов. „Руска Школа" в роцї 1901.

Дїяльність філії була в роцї 1901 така:

Засїдань видїлових було 8, а звичайних зборів 3.

На тих зборах були на порядку дневнім важнїйшими точками: 1. відчит уч. П. Чуньки: „Розмір годин наукових в порівнаню до материялу наукового з огляду на ґрупи і віддїли поділених і неподілених одноклясових шкіл; 2. відчит уч. Б. Рубіша: „Теперішна наука сьпіву в народних школах"; 3. виклад інсп. Г. Никоровича: „Про науку рускої граматики в народних школах взагалї а дїеслова з осібна"; 4. відчит уч. О. Веренки: „Про перепони, що унеможливляють осягнене приписаної пляном цїли наукової в нар. школах". Всї справоздання дотично сих відчитів були напечатані в „Буковинї". Крім сего вислала філія петицию до бук. сойму о знижене лїт службових і устроїла вечерниці зі сьпівами і таньцями 19. цьвітня 1901 в Вижницї.

Членів мала філія тогід 37 а тепер має 81 і то: учителїв 65, сьвященників 4, урядників 4, господарів 2, купця 1 а приватних 5.

З тих членів уплатили за р. 1900:

1. Вкладку: пп. Бендак Ник., Брага Іван, Буйницкий Николай, Бухгольц Сара, Велегорский Іван, Веренка Ол., Ґадза Мих., Годованьский Сидір, Григорійчук Іван, Гунька Павло, Завадюк Вас., Завадюк Ілярія, Заяць, Зота Стефан, Крилатий Іван, Лучиньский Осип, Міронко Ілія, Москва Мих., Рубіш Бернгард, Рубіш Валерія, Руснак Танасій, Синюк Антін, Стремковский Осип, Тимкович Петро, Храпко Ілія, Цуркановичъ Денис, Цуркановичъ Кость, Шехович, Шербановский Кость, Щупак Ник.

2. Вступне і вкладку: пп. Никорович Григ., Стефанюк Вас., Тевтул Іля.

За рік 1901 уплатили:

1. вкладку: пп. Велегорский Ів., Веренка Ол., Завадюк Вас., Завадюк Ілярія, Лучаньска Наталія, Никорович Григ., Салїс Бронисл. Стефюк Вас., Храпко Іля, Шербановский Кость.

2. Вступне і вкладку: пп. Авакович Мария, Балошескул Дмитро, Вайсман Германа, о. Галїп Стеф., о. Даскалюк Вас., Еренспох Каролина, Заяць Яків, Лазор Елеазар, Лучаньский Мануіл, Малик Тод., Микитюк Дмитро, Овелко Анна, Садовска Клявдія, Тимкович Аґлая, Фрундза Ол., Маланчук Стеф., Розбіцкий Андрей, о. Захаровский Віктор, Гнїдий Юрій, Ілесевич Іван, Шербановска Ольга.

3. Вступне вплатив п. Каєтанович Захарій.

Стан каси представляє ся ось як:

Приходу було: Останок каси з року 1899/1900 61 к., вписове за р. 1900/1901 27 к., з членьских вкладок за р. 1900/1901 70 к., з продажи статутів 3 к. 82 с., добровільні датки 1 к., чистий дохід з вечерка в Вижницї 33 к. 60 с., зібрано принагідно 6 к. 38 с., з продажи книжок 20 к. Разом 222 к. 80 с.

Розходів було: на машину автоґрафічну 49 к. 30 с., вінець на домовину подруги товариша 14 к. 84 с., печатане статутів 15 к., устроене вечерниць 11 к. 90 с., решту вкладки на „Народний Дім" 20 к., центральному видїлови належну половину з вкладок 38 к. 50 с., кореспонденцию, порто і канцелярию 16 к. 97 с., книжки побрані на продаж з центр. видїлу 8 к. 40 с. Разом 174 к. 91 с. Остає в касї 47 к. 89 с.

Вижниця, 26. жовтня 1901.

За видїл:

Никорович, голова. *Рубіш,* писар.

НОВИНКИ.

Календар. Пятниця 19/IX. (1/X.): пр. Йоіля, с. м. Уара, Садота, Клеопатри Р.: Вс. сьв. Субота 20/IX. (2/X.): с. м. Артемія, Герасима, *Задушна суб.* Р.: День задуш.

Цїсарска подяка. Цїсар зложив видїлови краєвому і черновецкій радї міській найвисшу подяку за їх благожелання з нагоди заручин архикнягинї Єлисавети Марії.

З бук. краєвого правительства. Ревідент Франц Люнц і концепіст Моріц Лайцнер іменовані пов. комісарями, перший придїлений президиї, а другий до староства в Ґурагуморі, відки перенесений конц. бар. Фуль до Кимполюнґу на місце концеп. Тарновецкого, що перейшов до староства в Серетї. Конц. барон Шимонович покликаний з Кіцманя до краєв. правительства, а на его місце призначений практ. Висоцкий.

Іменованє кс. Іосифа Теодоровича, каноника львівскої капітули вірменьскої, архиепископом вірменьским у Львові оголосила вже урядово Wiener Ztg.

Сходини з таньцями сеї суботи в „Народнім Домі" пригадує сим „Бук. Боян".

Пригадуємо іще раз, що загальні збори акад. товариства „Союз" відбудуть ся сеї недїлї о год. 3, ½4, 4.

Видїл.

Докторат технїчних наук. З початком сего року шкільного увійшло в житє розпорядженє мінїстерства просьвіти в справі докторату в технїчних висших школах і вже є перші зголошеня до ріґорозів. Найважнїйша постанова в зарядженю мінїстра просьвіти є тая, що кандидат, предкладаючи докторску дисертацию, має потвердити присягою, що се его самостійна робота. Дальше, що дисертация мусить бути написана в викладовій мові технічної висшої школи. В виїмкових случаях має рішати колеґія професорів, однак єї ухвали є зависимі від одобреня мінїстерством просьвіти. Формулка обіту кандидата при помощї така: „Обіцюю торжественно, що я повагу технїчної висшої школи, котра наділила мене академічним степенем доктора технїчних наук, буду завсїгди високо держати і все старатя ся буду по найлучшим моїм силам дбати о розвій наук технїчних".

З Нових Мамаївців пишуть до „Buk. Post" так: З нагоди іменованя тутешного учителя Юрия Мартенюка надучителем в Ленківцях, зібрав ся цїлий збір учительский, як також всї ученицї і ученики в школї, щоби попрощати своґо учителя. Предсїдатель місцевої ради шкільної Вп. Євзебій Андрійчук, уномінає шкільну молодїж, щоби ішла слїдом вказаним п. Мартенюком, щоби була пильною і слухняною. Відтак подякував самому надучителеви за його пильність, труд і витревалість і пожелав йому, щоб і на новій посадї трудив ся на поли народного шкільництва так успішно, як до тепер. Надучитель тутешної школи, п. Савіцкий, подякував своєму співучителеви за 4-лїтну поміч і пожелав йому щастя на новім місци. Відтак пожелав еще свому учителеви ученик IV. кляси, Дарій Хемійчук, в імени шкільної молодїжи. Під сам конець пращального збору загомонїло в школї грімко „многая лїта".

Посьвяченє православної церкви у Львові відбуло ся 27. с. м. перед полуднем. Акту посьвяченя довершив архимандрит Калинескул з Черновець при співучасти шістьох сьвящеників. В торжестві взяли участь представителї державних урядів, богато військових різних ранґ з ґенералом Фіделером на чолї, цїлий персонал росийского консуляту у Львові і кількадесять мужиків з Буковини і з повітів снятиньского та заліщицкого. Порядку стерегла полїция, а асистенцию з музикою дав баталїон 24 п. п., і в часї богослуженя віддав приписані сальви. Перед церквою зібралось богато цїкавих, а вступ до середини дозволений був лише за білетами. По богослуженю відбув ся в гостинници Орловского (в пасажи Міколяша) обід, на котрім кромі духовенства, представителїв властей і війска, був також росийский консуль зі Львова. Піднесено два тоасти: в честь цїсаря і в честь черновецкого митрополита Аркадия. Обовязки господарів сповняли: Морар, радник висшого суду краєвого у Львові, і редактор Мончаловский, яко старший брат церковний. Для мужиків уладжено перекуску під церквою.

Проворний обманець. З Ярослава доносять: Селянин Вавро Бенько з Бирчі, їдучи оногди з Перемишля до Ярослава і не маючи дрібних, подав касиерови зелїзничому банкнот на 100 зв. на заплату належитости за білет їзди. Касиер не приняв сотки, а тогди приступив до Бенька якийсь жидок, позичив ему 50 кр. на білет а сотку сховав, додаючи, що він з ним разом поїде до Ярослава і там на двірци видасть ему решту. Добродушний селянин повірив жидюзї і поїхав з ним разом, але коли доїзджали до Ярослава, еврей вискочив з поїзду і щез з соткою як камінь у воду.

Реформа правничих ріґорозів. „Grazer Tagepost" доносить, що мінїстерство просьвіти покинуло гадку запровадженя при правничих ріґорозах писемної дисертациї, а то зі взглядів полїтичних і народних. Небавом скличе мінїстерство анкету для зреформованя ріґорозів.

Немиле розчарованє. Перед портретом природної величини якоїсь красавиці, поміщеним на виставі, стала елеґантно одїта пані і приглядаючись ему довго поспитала: „Чи не могла би я пізнати ся з автором сего портрету?" Артист, котрий вималював портрет, утїшений, що твір его звернув увагу достойної пані, виступив на перед і поклонившись сказав: „То я малював сей портрет". — Будьте так добрі — промовила до него добродїйка — і подайте менї адресу маґазину в котрім роблено тоалету для портретованої вами пані, бо она менї дуже сподобала ся...".

† **Григорій рицар де Орошени-Богданович,** дїдич в Ошихлібах, бувший посол і голова вірмено-польского сторонництва, помер у вівторок на 70 році житя; похорон нинї. Покійний признавав ся до Поляків.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

Стан збірок і засївів. Справоздане мінїстерства рільництва о станї збірок і засївів до половини жовтня с. р. представляє ся так: Аж до перших днїв жовтня було дуже тепло і сухо. Около 5. жовтня настала зміна погоди враз зі значним обниженем температури. Збірка кукурудзи була по більшій части вдоволяюча. Збірки гречки в Тироли і Каринтиї як також в ґірских околицях Красу дали в малій лиш части вислід вдоволяючий. Збірка картофель є що до скількости майже цїлком вдоволяюча а в многих околицях дуже добра. Збірка команицї була досить вдоволяюча. Цукрові бураки видали в східних провінциях що до скількости збірки мірні до середно добрих. Так само бураки на пашу. Головчаста капуста не вродилась в Галичинї і горішній Австриї з причини посухи і шкод, заподїяних гусеницями. В иньших краях висліди почасти лиш вдоволяючі, найлїпші ще в Чехах. Також виноград і иньші овочі не зродили сього року. Озимина тепер в добрім станї. Засїви жита вже покінчили ся, а пшеницю доперва тепер сїють.

Шукає жінки.

Промисловець, 40-лїтний вдовець, чоловік маючий, що посїдає красну реальність вартости 30.000 корон шукає товаришки житя. Такою може бути старша панна або й вдовиця, з порядного дому, уродлива і доброї вдачі, статочна ґаздиня з посагом 6.000—10.000 корон. Адрес: I. K. poste restante (Czernowitz) Чернівці.

Заряд торговлї паперу тов. „Рускої Ради" в Чернівцях, подає до відомости Вп. П. Т. Публицї, що **„Буковиньскнй православний ілюстрований календар"** вже вийшов і є до набутя **в торговли паперу** (Народний Дім, ул. Петровича ч. 2) по цїнї 80 сотиків. — Хто пришле грошї наперед за 10 календарів, той дїстає 11-ий **даром.** Грошї належить відсилати під адресом: **„Перша буковиньска руска торговля паперу Рускої Ради ул. Петровича ч. 2, Чернівці".** З замовленями належить спішити ся, бо наклад невиликий.

ОПОВІСТКА.

„Українсько-руська Видавнича Спілка“

видала доси отсї

КНИЖКИ

в першій серії „Белєтристичній Бібліотеці“:

		Ціна в короновій вал.			Ціна в короновій вал.
1.	*Стефан Ковалів.* Дезертер і иньші оповідня	К. 1·60	21.	*Михайло Яцків.* В царстві сатани	„ 1·60
2.	*Іван Франко.* Поеми	„ 1·60	22.	*Панас Мирний.* Морозенко	„ —·90
3.	*Ольга Кобилянська.* Покора і иньші оповід.	„ 1·40	23.	*Лесь Мартинович.* Нечитальник	„ 1·60
4.	*Гю де Мопасан.* Дика пані і иньші оповід.	„ 1·30	24.	*Михайло Коцюбинський.* По людському	„ 2·—
5.	*І. Франко.* Полуйка і ин. борисл. оповіданя	„ 1·40	25.	*В. Оркан.* Скапаний сьвіт	„ 1·—
6.	*Наталія Кобринська.* Дух часу і иньші опов.	„ 1·60	26.	*Василь Стефаник.* Дорога	„ 1·60
7.	*Кнут Гамсун.* Голод, роман	„ 2·20	27.	*У. Шекспір.* Юлій Цезар	„ 1·60
8.	*Леся Українка.* Думи і мрії. Поезиї	„ 1.60	28.	*Л. Толстой.* Відроджене (3 томи)	„ 3·60
9.	*Стефан Ковалів.* Громадскі промисловцї	„ 1·60	29.	*К. Гавлічек Боровский.* Вибір поезий	„ 1·60
10.	*Уілліям Шекспір.* Гамлет, принц данський	„ 1·80	30.	*Ф. Заревич.* Хлопська дитина	„ 1·80
11.	*Генрик Понтопідан.* Із Хат. Оповіданя	„ 1·30	31.	*І. Франко.* Коваль Бассім	„ 1·60
12.	*Богдан Лепкий.* З житя. Оповіданя	„ 1·20	32.	*Уілліям Шекспір.* Антоній і Клеопарта	„ 1·80
13.	*Ґергарт Гавман.* Візник Геншель	„ 1·60	33.	*Е. Тимченко.* Калевала (переклад)	„ 3·—
14.	*М. Коцюбинський.* В путах шайтана. Опов.	„ 1·60	34.	*О. Катренко.* Пан Природа і иньші опов.	„ 1·40
15.	*Уілліям Шекспір.* Приборкана гоструха	„ 1·40	35.	*Уілліям Шекспір.* Багато галасу з нечевля	„ 1·60
16.	*Панас Мирний.* Лихі люди	„ 1·40	36.	*Іван Франко.* Сїм казок (друкуєть ся)	„ 1·44
17.	*Короленко.* Судний день	„ 1·20	37.	*Сидір Воробкевич.* Над Прутом	„ 1·60
18.	*У. Шекспір.* Макбет	„ 1·60	38.	*У. Шекспір.* Ромео і Джульета	„
19.	*К. Гуцков.* Уріель Акоста	„ 1·40	39.	*К. Сроковський.* Оповіданя	„
20.	*У. Шекспір.* Коріолян	„ 1·80	40.	*А. Кримський.* Пальмове гилля	„ 2·—

Ціни подані за оправні примірники. Брошурованих не продаєть ся.

У другій, серії, „Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1.	*Кароль Кавцкі.* Народність і її початки	К. 0·60	5.	*В. Будзиновський.* Хлопська посїлість	К. 2·—
2.	*Фр. Енґельс.* Людвік Фаєрбах. Переклад Будового	„ 0·50	6.	*К. Флямаріон.* Про небо	„ 2·—
3.	*Фр. Енґельс.* Початки родини, приватної власности і держави	„ 1·50	7.	*М. П. Драгоманов.* Переписка Т. І.	„ 1·80
4.	*Ш. Сеньобо.* Австрия в XIX. столїтю	„ 0·80	8.	*С. Степняк.* Підземна Росия	
			9.	*Андріян.* Аґрарний процес у Добростанах	

Брошур другої серії не оправляєть ся.

У третій серії „Літературно-Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1.	*М. Грушевський.* Хмельницький і Хмильниччина	К. 0·20	10.	*Е. Золя.* Напад на млин	К. 0·20
2.	*Курцій Руф.* Фільотас	„ 0·20	11.	*І. Пулюй.* Нові перемінні звізди	„ 0·15
3.	*В. Наумович.* Величина і будова звіздяного сьвіта	„ 0·15	12.	*Г. Квітка.* Маруся	„ 0·50
4.	*Панас Мирний.* Лови	„ 0·06	13.	*М. Левицький.* Спілкова умова для селянських спілок	„ 0·20
5.	*І. Пулюй.* Непропаща сила	„ 0·10	14.	*М. Куліш.* Орися	„ 0·06
6.	*М. Грушевський.* Бех-Аль-Джуґур	„ 0·10	15.	*М. Кистяковська* Іван Гус	„ 0·20
7.	*І. Раковський.* Вік нашої землї	„ 0·10	16.	*О. Стороженко.* Оповіданя І.	„ 0·20
8.	*А. Чехов.* Каштанка	„ 0·15	17.	*В. Барвінський.* Досліди з поля статистики	„ 0·20
9.	*М. Драгоманов.* Ник. Ів. Костомарів	„ 0·15	18.	*В. Короленко.* Лїс шумить	„ 0.20

(Дальші випуски в друку).

Адреса: Львів, улиця Чарнецького ч. 26.

Увага: Укр. руська Видавнича Спілка дає всї свої виданя на рати (місячні або квартальні) з тим, що термін сплатн буде точно задержаний. — Хто хоче взяти на рати книжки, мусить зголосити ся до дирекції по реверс, який має виповнити і звернути дирекції. Хто зложить від разу 20 кор. дістає 10% рабату. На „Літ. Наук. Бібліотеку“ приймаєть ся окремо передплату по 5 кор. за серію зложену із 48 (подвійних) аркушів друку.

Важне для нежонатих.

Хто хоче дістати **дешево**

добрий і здоровий харч домовий

то прошу зголоситись у

Марії Новіцкої

ул. Ратушева (Rathhausstr.) ч. 17.

на другім поверсї.

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся **фрізієр**

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гігієнічні урядженя, пр. карболїзоване бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дїйстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Г. Файлес

усувач нагнїток

улиця Руска ч. 8.

Чернівці,

Принагідні закупна з причини опізненя сезону!!!

в склепі Б. БАЛЬТІНЕСТРА молод.

О 35% таньше як передше

лїтні парасольки, модних кольорів, чорні і ясні з коронками.

О 10% таньше як передше

ясна обува для пань, панів, дївчат, дїтий і убува до Lawyn Tennis, Кнайпівскі мешти.

О 25% таньше як передще

Соломяні капелюхи і легкі капелюхи фільцові і лїтні шапочки.

Подорожні прибори, скад найгарнійших куфрів ручних і валїзок тошки з урядженем або без уряджень пуделка на мужеські і дамскі капелюхи — етюі на парасолї, коші на їду, торбинки.

Мужеське біле, анґлїйські зефіри, ковнїри, манжети і краватки.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 125. Чернівці, неділя дня 21. жовтня (3. падолиста) 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях що середи, пятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция: улица Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	— сот.
на пів року	10 „	— „
на чверть року . .	5 „	— „
на місяць . . .	1 „	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Плата черновецких а прочих учителїв народних на Буковинї.

Буковиньска краєва рада шкільна вислала на днях до черновецкого магістрату письмо, що краєва рада шкільна одобрила на засїданю з дня 2. жовтня с. р. нову реґуляцию міських учителїв черновецких, ухвалену міскою радою на засїданю з дня 30. липня с. р. після слїдуючого предложеня:

а) Стале учительство при міських школах черновецких дїлить ся на дві катеґориї. До I. катеґориї належать сталі надучителї, надучительки, учителї і учительки, а до II. сталі підучителї і підучительки.

I. катеґория дїлить ся на 3 степенї плати, а то: 1. степень 2000 корон, 2. степень 1900 корон а 3. степень 1800 корон річної плати. На третім степени (1800 к.) стоять всї до окінченого 10. року, на 2, (1900 к.) по 10. до 20., а на 1. (2000 к.) поверх 20. року служби дефінїтивної в I. катеґориї.

II. катеґория дїлить ся на 2 степенї плати, а то 1. по 1300 к. і 2. по 1100 к. річної плати. На кождім степени стоїть половина сталих підучителїв і підучительок після звістних приписів упорядкованя.

Служебові додатки виносять для I. катеґориї чотири додатки по 100 корон, а 5. і 6. по 200 корон; а для підучителїв по 100 корон.

Додатки функцийні визначені для сталих управителїв одноклясових шкіл по 100 корон, а для сталих надучителїв і надучительок за 2 і 3 клясї 300 корон, за 4 клясї 400 корон, за 5 кляс 450 корон а за 6 кляс 500 корон. Провізоричні управителї побирати муть половину дотичного функцийного додатку.

Плата провізоричних учителїв і учительок з кваліфікациею виносить 1300 корон, провізоричних підучителїв і підучительок з іспитом кваліфікацийним 900 корон, а без кваліфікацийного свідоцтва 720 корон річно.

Ся нова платня починає ся вже від 1. липня с. р. ш.

Таким способом виносити ме найнизша плата міських черновецких учителїв о 400 корон більше ніж найвисша всїх прочих. Вислужений учитель черновецкий дійде до пенсиї 2800 корон, себто о 1100 корон більше від вислуженого заміского, а вислужений черновецкий надучитель 6-клясової школи мати ме 3300 корон пенсиї, а его товариші в краю лише 2040 корон, або о 1260 корон річно меньше. Ба що гірше, наймолодший підучитель в Чернівцях має тепер від першої днини своєї стабілїзациї 1100 корон себто саме тілько, що сїльскый учитель по 5 роках сталої служби. А навіть провізоричний учитель в Чернівцях має від разу майже тілько плати що найстарший учитель сїльскый, бо 1300 корон.

Одним словом ріжниця межи платою черновецких і прочих учителїв на Буковинї величезна. А чи вона оправдана і чим? Зовсїм нї, бо нїчим. Коли міске учительство вказує на дорожню в Чернівцях, то сїльске учительство може доказати, що его житє в нїчім не є дешевше; бо коли зважити на брак усего того, чого інтелїґентному чоловікови на селї не стає, то що найменьше вийде рівна потреба материяльних средств, при чім сїльскый учитель не може мати нїяких побічних доходів і ріжних приємностий духових, які має учитель міскый. При тім не треба забувати, що є ще учителї, що жиють у прочих містах і місточках з рівною із сїльскими товаришами платою.

Коли-ж проте Чернівцї помимо своїх лихих фінансів прийшли до переконаня, що его учителям годї вижити з дотеперішною платою, котра вже й доси перевисщала значно теперішну плату прочого буков. учительства то годї й краєвому соймови відкладати далї конечної реґуляциї плати учительскої, а крайна пора приступити і ему до того; бо се его не минє, а всяке зволїкане сеї пекучої справи мстить ся на краєвім шкільництві. Коли малий Шлеск найшов средства на підвисшенє плати свого учительства навіть більше як черновецкого, то й Буковина мусить найти потрібні на се гроші і найде їх, скоро найде ся добра воля до піднесеня просьвіти в краю.

На жаль нема тої доброї волї у деяких міродайних чинників нашої краєвої репрезентациї, що уважають сю справу виключним інтересом учителїв і, як один посол і член видїлу краєвого публично озвав ся, радять учителям шукати собі лїпшого хлїба. Хто так задивляє ся на сю справу, від того годї надїяти ся направи лиха та ми віримо, що у видїлї краєвім і в соймі найде ся більшість, що справу полїпшеня учительскої плати уважає тим, чим вона дїйстно й є, себто головним услівем піднесеня шкільництва, значить просьвіти народної а тим то й добра краю.

Бук. учительство мусить на підставі нової плати черновецких учителїв жадати в дорозї повітових рад шкільних від краєвої ради шкільної, щоби краєвому соймови вже на найблизшій сесиї, що буде в сїчни 1902 року, предложила відповідне підвисшенє плати учителїв і то рівної з черновецкими учителями, бо кваліфікация однакова, а праця і житє на селї і по місточках загально ще тяжші, як у головнім містї; впрочім, порадьте ся і рішіть, як гадаєте найлїпше; але не засипляйте справи, бо сесия соймова за плечима, і лиш хто дбає, той і має.

Перегляд полїтичний.

З Буковини.

„Die ruthenische Frage“, такий цїкавий напис дали „Buk. Nachrichten“ нецїкавим виводам про неправдиву вість, що пос. Пігуляк і Гладишовскый приступили до „руского клюбу“, котрий великий полїтик з „Buk Nachrichten“ називає старороуским і тому пос. Пігулякови або пос. Василькови приписує зміну полїтичних засад. (Про полїтичні стосунки в центральній Африцї „Bukowiner (!) Nachrichte“ певне лїпше поінформовані!) Впрочім пишуть „Buk. Nachr. протекціонально, що вони все радили Русинам жити в згодї, хоч і ся

Дрімаючі душі.

Опишу вам кілька дуже дивних Русинів, а ви сами міркуйте, чи бачили де таких.

Парубок Дмитро вернув з війска, приходить до дому, а дома не застає анї батька, анї сестри, лише жида з родиною. Він не знає, що стало ся, і не цїкавий навіть дізнати ся, лише кладе ся на дворі і зараз засипляє. На другий день наймає ся до служби у збанкротованого дїдича, не робить нїчого, переходить як який знаряд на службу нового дїдича — того самого жида, що зліцитував сю хату — зводить і топить его доньку і знову засипляє, зараз по убійстві. Его душа взагалї пробуджує ся мало коли, ему не жаль анї батька, анї сестри, він тїшить ся, що сестра жие собі по паньски, заробляючи в місточку неморальним житем; сам шанує більше конї, як людий; найсильнїйші у него пориви змислові; а звичайно він на все байдужий, він і ходячи спить. Его фільозофія така, що не варто працювати; а причина такого дикуньства — поневірка за молоду. Чи бачили ви де такого Дмитра у нас?

А тепер оповім вам за Івана. Він також вислужений вояк. Вітчим і мати кривдять его. Він радби на циганьскій музицї потанцювати собі з богачкою Ганною, але не має гроший. А знає, що вітчим спить на грошах. Іде до дому, убиває вітчима і матїр сокирою — і серце ему тремтить з великої радости, гроші є! Бере жменю гроший і йде на музику. Циганам кидає під ноги золото. Ті грають. Іван бере богачку Ганну в танець. Вона тепер не противить ся, хоч перше не хотїла на него й дивити ся; над раном іде навіть з ним у лїс на розпусту. Потім вертає Іван до дому і засипляє в тій самій хатї, де лежать убиті вітчим і мати. Збудивши ся, переодягає ся, чистить собі чоботи, навіть мастить вуса і хоче йти зголосити ся до жандармів, але ті сами приходять і арештують его. За одну веселу нїч заплатить Іван житем! Страшний Іван — правда? Але що за богатска донька, що еї нїхто не пильнує на музицї? І вона й Іван забувають ся під скаженим напором інстинктів.

До чесної компанії Дмитра й Івана треба ще прилучити й Настю. І про неї скажу вам дещо. Се також не проста собі Настя, тілько Настя з дрімаючою душею. Єї батько, пяниця, дуже поневіряв матїр і її. Всї трое мачали нераз хлїб у горівцї, висипаній у миску, і їли; потім батько вилизував миску. Коли Настя виросла, „заопікував ся“ нею місцевий дїдич-Нїмець. Вона не мала анї трошка сорому, просто дика дївчина. На все пристала. Було їй добре. Тілько раз обурила ся, коли дїдич хотїв еї перебрати по паньски; тодї вона навідала ся до дому. Тут мати збила її страшенно. За що? За те, що вернула ся до дому. Мати хотїла, аби вона жила дальше в дїдича. Вона й вернула ся, перебрала ся і почала вчити ся. Навіть Шевченкового Кобзаря пізнала і дїдичеви оповідає зміст „Наймички“. Дїдич привик до неї. Раз їде вона каритою, вже цїлком як панї, аж тут еї батько виліз з рова і вчепив ся карити. Конї шарпнули і карита переїхала батькови через груди. Настя зіскочила з карити: „Мій батьку, мій дорогий батьку!“ кричить Поклали старого на кариту, але він по дорозї помер. Приїхали до дому батька. Тут мати, цїлком отупіла, сидить і навіть не відзивае ся. Настя відсилає кариту до двора, сама мие батькове тїло на долівцї, аж зголодніла. Потім їсть несмачну кашу, кладе ся коло трупа на землї і зараз засипляє. По похороні не хоче вертати до двора, лишає ся дома, не з мамою горівку, зводить ся нїнащо і по пяному гине у багнї. А еї мати гине з голоду.

Прочитавши такі дивні та страшні річи, ви певно визвірите ся на мене і крикнете: „За кого ж ти нас маеш, що нам плетеш такі дурницї! Чи чував хто таке? Адже се просто дикі істориї з житя Готентотів, Кафрів, Зулюсів, або яких иньших дикунів, а не Русинів! Се ти сам придумав такі страховища, чи хто иньший?“

Нї, се не я придумав ті істориї; се описує нас так Нїмець Hanns Weber-Lutkow у своїй збірцї оповідань п. з.: „Schlummernde Seelen. Geschichten aus Kleinrussland“. Ся книжка вийшла торік у Лїпцу і Липску. Є в нїй три оповіданя і вони називають ся: Dymitr, Iwan і Nastia. І на заголовку книжки написано, що се істориї з Малої Росиї (не знати лише, з якого кута нашої землї, чи з над Днїстра, чи з над Днїпра) і оповіданя названі по нашому: Дмитро, Іван, Настя — значить, не спекаємо ся напасти, се Русинів описує так Нїмець, а не Готентотів. Нема ради, треба придивити ся сим дрімаючим душам, хоч які вони погані-препогані.

Але заким скажемо ми своє слово, послухаймо перше, що про сї оповіданя сказали Нїмцї. Се таке цїкаве, що просто не начудуеш ся превеликій мудрости сих людий, що — як пословиця каже — навіть малину видумали.

Коли вийшли сї „Дрімаючі душі“ Люткова з друку, відозвали ся про них дуже прихильно ріжні нїмецкі критики. Лютков з радости видав сего року знов чотири Geschichten aus Kleinrussland п. з. Die schwarze Madonna, і в сїй збірцї при кінци зібрав до купи критики на свою першу збірку. Ми читаємо сї критики і просто не віримо своїм очам: отакі то ми, нещасні Русини?!

Макс Буркгард (в Zeit 1900, ч. 288) сказав ось що: „Нам західноевропейцям може зьвірска здичілість, описана в сих оповіданях з Руси (Kleinrussland) здавати ся дивною і противною; але з росийскої лїтератури ми вже давно пізнали, що в азийскій (?!) частинї Европи мабуть щоденним обявом е се, що у нас е тілько виемком, бо ми переживаємо тілько перші стадиї унасліджености горівчаної зарази“. Очивидно, у Буркгарда Russen з-під Москви (н. пр. із „Власти тьми“ Толстого) і Russen

згода по думцї надутого протектора не поможе Русинам нїчо без протекциї нїмецкої, котру тепер гадає відвернути від нас. Але зі становиска славяньского питаня має після „B. N.“ злука усїх Русинів велику вагу і тому хочуть „B. N.“ заняти ся руским питанєм тепер, поки ще „не треба спотикати ся, на рублях, хоч русофільска аґітация, як се видно по Чехах, не устала в Австриї“. „B. N.“ заповідають проте від неділї дальші статї, котрих однак доси нема, ми й не цїкаві на них, коли вони будуть такі правдиві і сьвітлі як ся перша, чого каже надіяти ся несьвідомість еї автора. Цїкавійші вже волоскі орґани, з котрих радикальні тягнуть за злукою з Нїмцями, наколи якийсь консервативний посол волоский після „Дештептарі“ мав висказати ся за утворенєм консервативного клюбу соймового Волохів і Вірменів. Тому мабуть і незадоволений волоский клюб віденьский з промови пос. Лупула, як се видно із письма нашого віденьского дописувателя, що було надруковане в послїднім ч. „Буковини“. Горячковість сего молоденького посла визвала вже поєдинок межи ним а обиджєним Фльондором, котрий він яко судовик відкинув, бо „боїть ся карних законів“. Як упорає ся він тепер із незадоволеним з єго промови старим Лупулом, побачимо, і се буде певно цїкавійше, як статї „B. Nachr.“ про руске питане, до якого вони не умили ся.

„Нїмецко полїтичне товариство“ п. Скедля вибрало „Bukowiner Nachrichten“ за офіцияльну говірну трубу. Доси оголосило тов. лише те, що з єго видїлу виступив посол Лянґенган, та що воно без него та розуміє ся й без послів Штравхера і Розенцвайґа, котрі не належать до сего тов., бо мають своє жидівске, радило над становиском Нїмцїв, значить одного п. Скедля, до більшости соймової. Що урадили, про те не пише офіцияльний орґан хочби на неофіциялнім місци. Раджено відтак і над близьким вибором посла з волоского (!) повіту кимполунзкого до бук. сойму. І про добуток сеї наради над так важною „нїмецкою“ справою мовчить офіцияльний орґан в офіцияльній і неофіцияльній части ґазети. Отже єдиний результат першої наради сего тов., то виступленє п. Лянґенгана.

———

Соймугорский. По переведеню 25 тїснїйших виборів склад палати послів цифрово представляє ся ось-як:

	1887	1892	1896	1901
Лїберали	240	245	288	277
Хорв. делеґати	40	40	40	40
Кошутівцї	100	103	51	82
Уґронівцї	—	—	10	11
Партия Апонього	51	62	31	—
Людовцї кат.	—	—	20	25
Другі	22	3	13	18
Разом	453	453	453	453

Сторонництва позістають більшеменше в незмінній силї. Замітно лише, що на місце партиї Апонього повстало католицке сторонництво людове. Катеґорія „другі“, що не належать до жадної із головнїйших ґруп, складаесь тепер із 3 Мадярів, 10 Сасів, 4 Словаків і 1 Серба. Кромі одинїського демократа є в соймі ще одинїський селянин із Семигорода.

Під зглядом язиковим в § 1. закона з 1868 р. сказано: „Повеже по мисли політичної єдности народу державним язиком Угорщини є мадярский, тож позістане він і язиком обрад тай ухвал сойму“. А в § 29-го закона сказано: „Для Хорватиї, Славониї, що посїдають окремі териториї і під зглядом політичним становлять окремий нарід, буде основою угорско-хорватска угода, після котрої у спільнім угорско-хорватскім соймі будуть могли промовляти також своїм власним язиком“. Отже лише послам тих територий, що посїдають власне законодавство і правительство, вільно так у спільнім соймі як і в его делеґациї користуватись язиком хорватским, На основі таких законних приписів маршалок угорского сойму не міг би допустити промов в соймі в иньшім язиці, як лише в мадярскім або хорватскім..

———

Візита великого князя Михаїла Николаєвича в Будапештї, де був через кілька днїв милим гостем цїсаря Франц-Йосифа, в високій степени заінтересувала полїтичну прасу, котра будь-що-будь мусить губити ся лише в самих догадках і комбінациях.

Се одно звістно, що в послїдних часах зачали сумнївати ся, чи істнують ще приязні відносини між Віднем а Петербургом, навязані в часї побуту молодого царя Николая у Відни, а затверджені поїздкою цїсаря Франца-Йосифа до Петербурга в цьвітни 1897 р. А признаків було не мало, що в наслїдок аґітаций на балканскім півострові настало певне напружене. Коли у вересни с. р. відбув ся з'їзд царя Николая з цїсарем Вільгельмом під Іданьском, а опісля цар росийский завитав і на маневри у Франциї, стали поговорювати, що росийский міністер справ заграничних ґр. Лямсдорф поступить до Відня, то знов, що три цїсарі з'їдуть ся в Сналї. Поголоски ті не здїйстнили ся, а тут конечним показало ся, як би то чимсь доповнити тую екскурзию царя до Нїмеччини і Франциї — хотяй тут не поступив цар на землю нїмецку, а там не відвідав Парижа, — щоби не утвердила ся здогадка, що між Віднем а Петербургом повіяло дїйстно холодним вітром. Задля того отже прибув тепер до Будапешту найстарший в роді росийскім великий князь.

Як не можна відказати тій візитї всякого полїтичного значіня, так з другої сторони було би хибним приписувати їй намір введеня важного звороту в межинародній констеляциї. Сеся візита — одно певне — має доказати і доказує, що відносини межи цїсарскими дворами в послїдних часах не змінили ся, а остали все приязні.

———

Справа диюрністів була предметом обрад в буджетовій комісиї. Нїмецкі посли Поммер і Прохаска зажадали управильненя плати диюрністів Вибрано ad hoc субкомітет з пяти членів. Міністер Бем-Баверк вказував на право першеньства, яке прислугує військовим цертифікатистам при обсадї канцелярийних та манїпуляцийних посад і не ворожив скорої полагоди справи на парляментарній дорозї. Скорше вже поладнає ся та справа адмінїстративною дорогою через признане диюрністам службового відношеня з застереженєм услівного розвязаня сего відношеня в таких случаях, коли і державний урядник не може остати в службі. Так по десятилїтній службі виповіджене служби диюрністам могло би залежати від міністерства. Міністер просить, аби комісия так і лишила справу адмінїстративному трактованю, бо на парляментарній (законодатній) дорозї виринають великі трудности з причини цертифікатистів.

———

Кіченер доносить, що Бури під проводом Делярея напали на анґлїйский віддїл, що машерував до Зеруст. Бурів полягло 40, Анґлїйців 51. Крім того мали Анґлїйці 55 людий ранених. По довшій борбі Бурів прогнано. Они здобули 8 возів. — Анґлїйці напали 29. с. м. на табор Людвика Боти. Бота лиш з трудом видобув ся з їх рук. В утечи згубив капелюх, револьвер і звиток папєрів, котрі дістали ся в руки Анґлїйців. 10 Бурів забрано до неволї. Загалом не богато Бурів було в окруженю Боти.

Доставаконий для Анґлїйців і Бурів. Послїдними днями, як зачуваємо, закупили анґлїйскі аґенти кілька тисяч коний в полудневій Росиї на війну в полудневій Африці. Так само й Бури мали закупити около 1000 ґуцульских коний на Буковинї і в Галичинї.

Допись.

———

Богослужене в буковиньскій катедрі.

Перед кількома недїлями напечатала була „Буковина“ скілька статей під заголовком „Гадки на часї“, в котрих описано в коротких словах до неба вопіючі кривди, які мусять терпіти православні Русини у всїх ґр.-прав. церквах черновецких, особливо при богослуженю. Там завзивало ся також всїх черновецких правосл. парохіян рускої народности до якоїсь відпорної акциї проти румунїзациї у наших церквах, але, о скілько нам відомо, доси безуспішно: видко, руска податливість і байдужність, як у всему так і тут безгранична. А тим часом вороґ не спить. Все більше і більше наступає, все дітливійше, все сильнїйше старає ся вцїлити в найнїжнїйші чувства кождого православного Русина.

Дійшло вже так далеко, що загорільці Румуни з'огиджують свою власну богослужебну мову, аби лишень в такий спосіб уразити зненавиджених Русинів-одновірців. Кождий неук, дячок або хлопець-ґімназияст чує ся нинї покликаним „витворювати“ в наших церквах нові терміни літурґічні. Такий чернець Янович, котрий мабуть не скінчив і IV-ої кляси школи народної, горлає на цїлу катедру про якісь „Шпірітули“, „сперанци“, „Доамне асмінтеште“ і т. п. — все слова, яких не найдете в жаднім волоскім служебнику (навіть в найновійшім печатанім латиньскими буквами в самім Букарештї).

А що на те митрополїт і архиепископска консисторія? Нам поки-що невідомо, щоби відтам хто-небудь кивнув хоть мізельним пальцем у сїм взглядї. Тай по що? тай хто врештї? Митропо-

---

з-над Днїстра — се ті самі Азіяти, заражені безвихідно горівкою. У нас нїби-то се мабуть (!) щоденний обяв (?!) — така здичілість! А в західних Европейців ще такої здичілости нема!

А що сказали иньші?

Emil Thomas у своїй працї „Die letzten zwanzig Jahre deutscher Literaturgeschichte 1880—1900“ — добачив в оповіданях Вебера Люткова „ergreifende Bilder aus dem Fühlen und Leben des niederen Volkes in Kleinrussland“.

Gesellschaft (часопись у Дрезнї): Der Verfasser kennt sein Milieu (обставини) ausgezeichnet. Він не потребує з тяжкою бідою збирати материял, бере єго зі знаного ему житя і творить. Новелї мають на собі признаки дїйсної ориґінальности і найбільшої правди (!)

Deutsch-französ. Rundschau: Ся книжка належить до тих, що їх постатї й істориї стають ся тим значнїйшими і красшими, чим дальше станемо від книжки і тілько згадуватимемо її. Се сьвідчить, що вартість сеї книжки лежить не в яркім зверхнїм стилю або в дуже цїкавій техніцї.

Deutsche Wacht (Дрезно): Коли-б ся новеля „Дмитро“ була перекладена з росийского, яке-ж би то несамовите одушевленє виявила деяка критика! Цїла книжка відзначує ся захоплюючою житевою правдою (!), нїжним настроєм і сильною мовою. Здіймайте капелюх перед автором!

Linzer Tages-Post: Коли Вебер-Лютков такого доказав, те я не дивую ся, що поважані люди висказують бажане, щоби він написав великий галицкий роман, про який говорив раз Герман Бар. Вебер-Лютков знає край і людий (!) і має талант, щоби взяти ся до такої роботи. Ся робота причинилась би помалу далеко успішнїйше до визволеня з тяжкої недолї нещасних людий, — далеко успішнїйше, як красні і довгі промови — панів полїтиків.

Der Scherer (в Інсбруку): Коли-б Вебер-Лютков був Москалем або Французом, то єго імя сияло би найвисшою славою у нїмецких читачів.

Ostdeutsche Rundschau: Єго новелї однаково цїнні і з боку психольоґічного і культурно-історичного; се обичаєві образки, від котрих страшно і жалісно робить ся чоловікови.

Grazer Tagblatt: Новелї відзначають ся чудесним рисунком обставин і осіб.

Salzburger Tagblatt: Новелї Вебера-Люткова будуть задля своєї сьмілости нераз займати критиків; хиба що схочуть мовчанкою убити троха неприємну книжку. Але я з найбільшим притиском звертаю увагу на сю книжку про чоловіка сильного, могучого інстинктами, що своєю ориґінальностию і завзятем до дїла, як велит, перевисшує новітного над-чоловіка. Третя з сих руских новель (Настя) показує незвичайну ґеніяльність.

Deutsches Blatt (Brünn): Вебер-Лютков порішив у своїй книжцї прецїкаві психольоґічні питаня; заразом подав такі знаменитї культурні образки, що їх не так легко найти.

Lechners Mittheilungen: Се обичаєві образки з найживійшої власної обсервациї.

Alpenheim: Вебер описав край і людий аж до найменших подробиць. „Дрімаючі душі“ мають незвичайно велике культурно-історичне значінє, особливо тепер для Нїмців підчас національних суперечок.

Bohemia: Душну атмосферу, в якій дїють ся сї приходи, змалював автор у знаменитім описї житя руского мужика. З жалем підніс він ті маленькі сьвітла, що проблискують з пітьми сих душ.

Unverfälschte deutsche Worte: Особи, яких показує нам автор, мов би вихоплені з житя.

Deutsches Wochenblatt für das Innviertel: Вебер-Лютков має відвагу сказати сьміло, що думає, бо сї три оповіданя мов труби трублять нарікання по сьвітї, що любенькі, добрі Европейцї у своїй „сердечній“ любови до ближнього позваляють тисячам ближнїх дичіти — і анї духовні анї сьвітскі власти так званих культурних держав не противлять ся тому. Книжка ся не для дїтий, лише для дозрілих і поважно думаючих людий; їм ми її поручаємо.

Я не помістив тут усїх критик на книжку Вебера-Люткова, а подав головно ті, де величають єго, як то він вірно описав руский край (мабуть Галичину). Для нас цїкаве найбільше то, яку то „правду“ ширять про нас по сьвітї, — а вже менше цїкаве, з яким талантом ся правда написана. Таланту Люткову не можна відмовити, але про єго „правду“ можна инакше думати, як думають нїмецкі критики. І тому, щоб уже ми докладно знали, що думає він про нас, треба ще два-три слова сказати і про другу єго збірку оповідань з „рускоґо“ житя. Є тут чотири оповіданя: Чорна Мадонна, Євка, Оніпро і Вітолд Мірскій.

Марта вбиває сокирою свого старого богатого чоловіка, щоби вийти за муж за молодого Петра. І чинить вона се неначе-б то за згодою Ченстоховскої „чорної Мадонни“. Притім анї єї анї матїр не гризе сумлїнє. По убійстві скрикує вона весело (jauchzt sie) і дякує Матери Божій за поміч.... Присяглі судї-мужики увільнили єї, бо то Мати Божа казала вбити старого!... Мотив убійства — змисловість.

В другім оповіданю бачимо паньску полюбовницю Євку. Під впливом сповіди і місиї Трапістів вона покидає пана-дїдича, але дїдич дає патрови Кавецкому пару коний, а той звільняє Євку від ґріха...

Пізнїйше дістає ся Євка в монастир і там умирає. Патра Кавецкого, також несьвятого, потім суспендували. А дїдич оповідає гостям сю свою пригоду з Євкою з таким смаком, як голоден чоловік, що почав їсти та не наївся. Мотиви пригоди — любов, придавлена релїґією.

Парою до сего оповіданя є новеля Оніпро. Молода дїдичка вмирає, вже висповідала ся, а ще каже собі прикликати парубка Онуфрія, з котрим мала любощі. Згадуючи сї любощі при чоловіцї і лїкарі, вона умирає на руках Оніпра. Unglaublich, und doch wahr...

Любов найдете і в „Вітолдї Мірскім“. Єго мати дїдичча мала сего сина від мужика, тепер вона любить Антка; а син любить Ганку і має з нею двоє дїтий. Він не цурає ся свого роду, любить свою Ганку і дїти і се поєднує нас із сим панком. Більше нам не треба про него знати.

лїт — старий, а надто ще і стероризований; епископ — у Відни; рускі совітники — податливі до неможливости, а наконець Калїнескули і Бежани — їм тільки того і подавай. Остає ся ще тимчасовий консисторский референт Іван Прокопович — але ему все одно, зрештою він е п е р ш и й, що видумав архирумуньский термін „Шпірітул“, і тут він мав би виступати проти себе самого!

У иньших церквах установляють богослужебні терміни собори епископів, а тільки виняткова в разї наглої потреби патриярхи, митрополїти або епископи, — а у Волохів кождий, ба й дяк, хлопці з ґімназиї, або в найлїпшім разї якийсь др. Пашкан! Сумно, дуже сумно!

Правда, більша часть волоских сьвящеників ще не склонила голови перед Івоном і клїкою его наслїдувателїв і продовжає далї відправляти службу Божу після мови, указаної в книжках, але в тім то власне і лежить цїле банкротство волоского богослуженя, що нинї в нім нїхто жадного ряду не знає: раз „Духул“, раз „Шпірітул“, раз „Суфлетул“, раз „Домне помінеште“, а другий „Домне амінтеште“ і т. д. без кінця. Чи се не соблазнь? Чи се не згіршене? — Скажіть панове „шпірітисти“, в котрій иньшій церкві панує хоть би половина подібного безголовя при богослуженю? Укажіть нам еї!

Ми жалїем від серця над волоским народом, котрий дочекав ся таких душпастирів. Але коли тот нарід терпить тих чиряків на своїм тїлї — то се его справа. Що-ж відносить ся до нас Русинів, то ми, котрі вже нераз протестували супроти накидуваня нам волоского богослуженя взагалї, протестуємо тим живійше, тим сильнїйше против так нечувано осьмішеного волоского богослуженя, яке ми в послїдних часах змушені слухати в нашій катедрі. В послїдний раз завзиваємо отсею дорогою Впр. митрополїта і его консисторию, щоби повздержано зухвалі вибрики румунїзаторів при богослуженю в церкві катедральній або принаймнїй, щоби нам подало причини, задля котрих:

1. нїколи не починає ся лїтурґія в недїлї і празники руским возгласом;

2. нїколи не читає ся в сї дни евангелїя по руски;

3. нїколи не допускають Русина сьвященика (самого) до богослуженя в празничні дни, не запевнивши ся, що він „уміє“ і буде відправляти по волоски, тим часом, коли пр. такий о. Мариян може сам служити і не випустити із уст нї слова руского;

4. відповідають співаки на рускі ектенії: по грецки або „Домне індурєте спре ной“, якого терміну ми ще в жадній правосл. церкві не чули;

5. яким правом сьміють поодинокі сьвященики, а навіть і міряне змінювати давні богослужебні терміни?

6. Що би сказав Впр. митрополїт і его вчесна консистория, коли-б один або другий руский сьвященнослужитель замість приписаного „Паки и паки миромъ Господу...“ засьпівав: „Знов і знов в супокою Панови помолїм ся“? — А ся зміна чей-же дала би ся скорше виправдати, як ріжні „Шпірітули“ і т. п. народови з усїм непонятні слова. Та прав. Русинам не вільно мати навіть учебників релїґії в народній мові.

Коли вч. консистория не дасть відповіди на сї наші питаня, то ми звернемо ся з запитанем в сій справі до нашого сьвятїйшого синоду, може бодай вона положить таму вибрикам румунїзаторів, котрі нам не дають в нашій церкві в супокою Богови помолити ся.

Православні черновецкі парохіяне.

НОВИНКИ.

Календар. Недїля 21/IX. (3/X.): Ж. 22 (23) по С. с. Д. Луки 6. Р.: Дуберта, Понед. 22/IX. (4/X.): с. о. Аверкія, с. Ма-кевміліян, Ґликерії; Р.: Кароля, Второк 23/X. (5/X.): с. ап. Якоба брата Госп., п. о. Ігнатія; Р.: Емериха.

Іменованя. Президия ц. к. фінансової дирекциї в Чернівцях іменовала офіциала податкового Адольфа Вікенгавзера контрольором податковим, адюнкта Порфірія Шкрабу офіциялом, провізоричних адюнктів, Михайла Ісопенка і Якова Вайсброда, і практиканта Рудольфа Гедля дїйсними адюнктами а практиканта Еміля Фляша провізоричним адюнктом. Та сама президия іменовала також асистента рахункового Роберта Прелїча дїйсним а асистента касового Александра Галїпа провізоричним офіциялом касовим, відтак провізоричного асистента касового Рудольфа Файґля дїйсним асистентом. Дальше іменовано ще рахункового практиканта Віктора Сорочиньского асистентом рахунковим а укінчено ґімназиста Рудольфа Брукара практикантом рахунковим.

Видїл краєвий розписує конкурс на запомоги для студентів, що покінчили тутешню школу промислову зі столярского віддїлу, відтак для студентів фахової школи деревляних виробів в Кімполюнґу і школи кошикарскої в Сторожинци до дальшого образованя на сїм поли. Запомоги будуть розділені відповідні до потреб тих, що убігають ся о таку запомогу. До подань треба залучити сьвідоцтво принал., сьвідоцтво з укінченою фаховою школою і сьвідоцтво фреквентациї з висшої школи промисловой. Поданя треба вносити на руки видїлу краєвого найдальше до 15. с. м. Дальше розписує видїл краєвий ще другий конкурс на запомоги для тих, що покінчивши промислову школу з дволїтною практикою в якійсь більшій рукодїлнї, хочуть отвирати свій варстат. До подань о таку запомогу належить залучити крім сьвідоцтва приналежности і сьвідоцтва з укінченою висше згаданою школою ще сьвідоцтво моральности, сьвідоцтво убожества і виказати ся також дволїтноною практикою в якійсь рукодїлнї.

Преціньуже! Słowo polskie доносить, що президент висшого суду краєвого др. Тхуржнїцкий наказав виготовити текст присяги для адвокатів-Русинів в рускім язици.

Радовецкий бурмістр, посол до сойму краєвого п. Альберт Декаї зложив гідність бурмістра тому, що не годить ся з іменованем проф. др. Шпіцера почесним горожанином Радовець. Вправдї др. Шпіцер має певні заслуги, але все ще не так, щоби його іменовати аж почесним горожанином; таж се найбільше відзначене, яке місто може кому надати.

Розруси студентів у Відни. Звиш 300 італїйских студентів устроїли онодї демонстрациї на віденьскім унїверситетї і перед парляментом, у відповідь на демонстрциї нїмецких буршів в Інсбруцї. Полїция увязнила одного студента.

Розруси на унїверситетї в Інсбруцї. Недавно іменовано д-ра Менестріну професором італїйскої мови на інсбруцкім унїверситетї, а его перший виклад мав відбути ся у ві второк. Однак нїмецкі бурші в числї звиш 200 внали до викладової салї і свистом та криком не допустили до викладу. Нїчого не поміг ректор нї декан і др. Менестріна відложив виклад.

Студентки на полїтехнїцї. Міністер Гартль відмовив студенткам права вписувати ся на полїтехнїку яко звичайні слухачки, однак застеріг ся, що справа шкіл полїтехнїчних буде вже незадовго полагоджена в Австриї і просив колеґіюм професорів о видане опінії в тій справі. А що опінія професорів буде без квестиї прихильною, то і справа ся буде полагоджена корисно для пань студенток.

Страченє Чолґоша, убійника Мек. Кінлея, відбуло ся 28. с. м. о год. 7 м-12 рано. Вечером перед страченем розмавляв з братом і шурином, що прийшли попращати ся; жалував дуже, що не приїшов до него батько. Попращавши ся з ними спав до 6 ої години рано, аж его пробуджено. Дозорцї перебрали его в чорне убране; спокійно дав собі обголити кусень голови, де мала прилячи штаба від електричного проводу, і допитував ся дозорців, чи богато людий буде свідками его страченя. О 7. год. рано приведено его до комнати, де поміщений був фотель до страченя і електричні апараги. В сали було 26 осіб. в тім уже 12 судиїв. Тут відчитано Чолґошеви ще раз вирок і спитано его, чи має які оправдані причини против виконаня вироку; а коли він заперечив, посаджено его на фотель і привязано. Тогди промовив він, що убив президента тому, бо був лихий для робітників. Хотїв ще більше говорити, та в тій хвилї наложено ему на голову кантур, пущено ток електричний — і Чолґош перестав жити. Тїло его погребано на подвірю вязниці, а всї річи по нїм спалено.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Де й те сьмішне.

I.

Ehren-Wolf-ом Лупу став;
Бо Не-Нїмців повбивав,
За те надїєсь на ласку,
З'їсти Ober-Mazzes-паску.

II.

„Нїмецку мову й проти Нїмців
Волохи боронити муть“,
Як їм за те лиш дві в о л о с к і
Ober-ґімназиї дадуть.

III.

Адмінїстрацию „брілянтну“
Наш Ehren-Wolf тим борочив,
Шо пан Kannitverstan нераз вже
Безвинно ґоя засудив.

IV.

Кілько Wolf набалакав,
Одну правду лиш сказав:
Нїмцем Волох ще не став,
І на виворіт ще нї;
Бо Tomaschtschuk, *Lupi-ї*
З рускої парафії.

V.

„Journal“ зганьбив
І тим зробив
Із кушніря
Кожокаря.

VI.

Кисляк скликав кацапню,
Щоб тровити їх тю, тю
На Василька, що посьмів
Злучувати Русинів;
Що-ж почне тепер Козар,
А що скаже на те цар?
Що варт Ґесьо й всї вони,
Як не жруть ся Русини.

Оса.

I те все знову називає ся Geschichten aus Kleinrussland?! Отсе мають бути ті специяльні образки нашої рускої культури, що так настрашили Нїмців і заразом їм так подобали ся в оповіданих Вебера-Люткова?! І чим же-ж ті образки такі типові, щоб їх можна назвати справдї рускими? Коли не брати в рахунок імен: Дмитро, Іван, Настя, Марта, Євка, Петро, Онуфрій, Ганка — і коли забути на хвилину любов, сей мотив, що як добре придумана машина пре наперед усї оповіданя Вебера-Люткова, — то щож лишає ся нам р у с к о г о в оповіданях сего автора? Майже нїчого!

Любов і злочини з любови — се дїло однакове у всїх народів — і Нїмці не мають нїякої причини надькати над нашою долею: чи в Відни чи в Берлинї що дня у своїх часописях найдуть також описи нещасних любовних пригод і злочинів. А яка розпуста є у високо осьвічених народів, се також усїм відомо; і ми, мужицкий нарід, можемо лише дякувати Богу, що так далеко не дійшли. І найбільша культура висших верстов ще не викоренила здичілости у простого народу; противно нераз ще й причинила ся до сеї здичілости. Великі міста, сї осередки культури, є заразом і осередками найбільшої неморальности. Моральність не йде в парі з осьвітою; моральність буває у високім степени і в людий зовсїм неписьменних. Сплячі душі найдуть ся і в Нїмців — се не є якась наша специяльність.

По чім-жеж иньшім судити нам, що Вебер-Лютков нас знає, що его новелї можна назвати новелями з руского житя? По самих іменах? Сего за мало! По кількох чертах сїльскої нужди, головно по піянстві? І сего за мало. Хоч мабуть нїхто з нас не чував, щоби в нас горівку їли з миски, як борщ; але коли-б і так було, то і піянство не є щось специяльно руске, Нїмці пють більше як Русини. Щож лишає ся? Лишають ся бідні, нещасні люди, котрих перенеси чи в Берлїн чи у Відень чи в Париж, — вони всюди будуть нещасними дрімаючими людьми, але не як раз Русинами.

Оттут ми і доходимо до основи оповідань Люткова. Улюблена тема тепе рішної белетристики: любов, упадок женщини, віроломство. Лютков бере сю тему, викохану найлїпше у Французів, і переносить еї на руску землю. Рафіновану змисловість культурних панів і пань вкладає у сплячі душі придуманих Русинів і каже їм витворювати всякі дивогляди. Тема любови дає яркі ефекти, дразнить читача і заїкавлює — отже давай еї у кожде оповідане! Чи Дмитро зводить Настю, чи Настя Дмитра — все одно, заїкавлене все буде.

До того понизив він самосьвідомість у своїх героїв, чи то в нуждаря Дмитра чи в богатої Марти так, що ми надармо шукаємо подібного прикладу з житя у своїй памяти або в нашій лїтературі. Сї герої по убійствах скачуть з радости, зовсїм не сьвідомі свого злочину, преспокійно сплять при трупах, взивають Матїр Божу на поміч до злочину, працю ненавидять, богатскі доньки без догляду ходять з парубками в лїс, сорому нема в нїкого, — є лише дикі інстинкти і більше нїчого. Де то бачив Лютков таких людий у нас? А коли бачив, то чомуж він не сказав собі і читачам, що се або хорі люди або ідіоти?

Ми маємо у своїй лїтературі такі вірні фотоґрафії з житя мужиків, що нас та п р а в д а нераз аж обурює, але ми не кажемо, що се брехня; ми знаємо, що се жива правда. Ми читаємо наші оповіданя (н. пр. Франка, Стефаника, Мартовича, Семанюка і н.) і бачимо, як наш мужик жие дома і поза домом, як він думає про працю і про землю і про відносини між людьми, які в него привички і звичаї, який він у щастю і в нещастю. Із власного спостереіганя знаємо ті преріжні, типові черти житя, вигляду і характерів наших селян — і коли щось читаємо з їх житя, зараз у своїй голові маємо майже вірну оцїнку: отсе справдї наш мужик, а се нї! Віками збирали ся ті черти нашого народу і по них то ми розріжняємо тепер відразу свого Грицька від нїмецкого Міхля. А у Вебера-Люткова тих наших черт так мало, що вони зовсїм не вистарчають, щоб за них можна назвати его новелї — оповіданями з руского житя.

А на якій же то підставі нїмецкі критики величали Люткова, що він так чудесно знає Русинів? Лише на тій одній підставі, що вони лїпше знають житє Бушменів, нїж наше. Ми для них є „eine minderwertige Nation“ і тому можна про нас плести Нїмцям смалені дуби!

Осип Маковей.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Сими днями появили ся в ц. к. унїверситетскій книгарни Г. Пардінього З к о л о м и й к и на ф о р т е п і я н укладу А. Кужели. Ціна одного примірника 1 кор. 50 с.

Шукає жінки.

Промисловець, 40-лїтний вдовець, чоловік маючий, що посїдає красну реальність вартости 30.000 корон шукає товаришки житя. Такою може бути старша панна або й вдовиця, з порядного дому, уродлива і доброї вдачі, статочна ґаздиня з посагом 6.000—10.000 корон. Адрес: І. К. poste restante (Czernowitz) Чернівцї.

ДОБРІ РАДИ річник (1—10) продає по 75 кр. Ів. Данилевич Чернівцї-Біла.

ОПОВІСТКА.

„Українсько-руська Видавнича Спілка“

видала досі отсї

КНИЖКИ

в першій серії „Белетристичній Бібліотеці“:

		Ціна в короновій вал.
1.	*Стефан Ковалів.* Дезертер і иньші оповідня	К. 1·60
2.	*Іван Франко.* Поеми	„ 1·60
3.	*Ольга Кобилянська.* Покора і иньші оповід.	„ 1·40
4.	*Гю де Мопасан.* Дика пані і иньші оповід.	„ 1·30
5.	*І. Франко.* Полуйка і ин. борисл. оповіданя	„ 1·40
6.	*Наталія Кобринська.* Дух часу і иньші опов.	„ 1·60
7.	*Кнут Гамсун.* Голод, роман	„ 2·20
8.	*Леся Українка.* Думи і мрії. Поезиї	„ 1.60
9.	*Стефан Ковалів.* Громадскі промисловці	„ 1·60
10.	*Уілліям Шекспір.* Гамлет, принц данський	„ 1·80
11.	*Генрик Понтоппідан.* Із Хат. Оповіданя	„ 1·30
12.	*Богдан Лепкий.* З житя. Оповіданя	„ 1·20
13.	*Гергарт Гавман.* Візник Геншель	„ 1·60
14.	*М. Коцюбинський.* В путах шайтана. Опов.	„ 1 60
15.	*Уілліям Шекспір.* Приборкана гоструха	„ 1·40
16.	*Панас Мирний.* Лихі люди	„ 1·40
17.	*Короленко.* Судний день	„ 1·20
18.	*У. Шекспір.* Макбет	„ 1·60
19.	*К. Гуцков.* Уріель Акоста	„ 1·40
20.	*У. Шекспір.* Коріолян	„ 1·80
21.	*Михайло Яцків.* В царстві сатани	„ 1·60
22.	*Панас Мирний.* Морозенко	„ —·90
23.	*Лесь Мартинович.* Нечитальник	„ 1·60
24.	*Михайло Коцюбинський.* По людському	„ 2·—
25.	*В. Оркан.* Скапаний сьвіт	„ 1·—
26.	*Василь Стефаник.* Дорога	„ 1·60
27.	*У. Шекспір.* Юлій Цезар	„ 1·60
28.	*Л. Толстой.* Відроджене (3 томи)	„ 3·60
29.	*К. Гавлічек Боровский.* Вибір поезий	„ 1·60
30.	*Ф. Заревич.* Хлопська дитина	„ 1·80
31.	*І. Франко.* Коваль Бассім	„ 1·60
32.	*Уілліям Шекспір.* Антоній і Клеопарта	„ 1·80
33.	*Е. Тимченко.* Калевала (переклад)	„ 3·—
34.	*О. Катренко.* Пан Природа і иньші опов.	„ 1·40
35.	*Уілліям Шекспір.* Багато галасу з нечевля	„ 1·60
36.	*Іван Франко.* Сім казок (друкуеть ся)	„ 1·44
37.	*Сидір Воробкевич.* Над Прутом	„ 1·60
38.	*У. Шекспір.* Ромео і Джульета	„
39.	*К. Сроковський.* Оповіданя	„
40.	*А. Кримський.* Пальмове гилля	„ 2·—

Ціни подані за оправні примірники. Брошурованих не продаеть ся.

У другій, серії, „Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1.	*Кароль Ковцкі.* Народність і її початки	К. 0·60
2.	*Фр. Енгельс.* Людвік Фаербах. Переклад Будового	„ 0·50
3.	*Фр. Енгельс.* Початки родини, приватної власности і держави	„ 1·50
4.	*Ш. Сеньобо.* Австрия в XIX. столітю	„ 0·80
5.	*В. Будзиновський.* Хлопська посілість	К. 2·—
6.	*К. Флямаріон.* Про небо	„ 2·—
7.	*М. П. Драгоманов.* Переписка Т. І.	„ 1·80
8.	*С. Степняк.* Підземна Росия	
9.	*Андріян.* Аґрарний процес у Добростанлх	

Брошур другої серії не оправляеть ся.

У третій серії „Літературно-Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1.	*М. Грушевський.* Хмельницький і Хмильниччина	К. 0·20
2.	*Курцій Руф.* Фільотас	„ 0·20
3.	*В. Наумович.* Величина і будова звіздяного сьвіта	„ 0·15
4.	*Панас Мирний.* Лови	„ 0·06
5.	*І. Пулюй.* Непропаща сила	„ 0·10
6.	*М. Грушевський.* Бех-Аль-Джуґур	„ 0·10
7.	*І. Раковський.* Вік нашої землї	„ 0·10
8.	*А. Чехов.* Каштанка	„ 0·15
9.	*М. Драгоманов.* Ник. Ів. Костомарів	„ 0·15
10.	*Е. Золя.* Напад на млин	К. 0 20
11.	*І. Пулюй.* Нові переминні звізди	„ 0·15
12.	*Г. Квітка.* Маруся	„ 0·50
13.	*М. Левицький.* Спілкова умова для селянських спілок	„ 0·20
14.	*М. Кулїш.* Орися	„ 0·06
15.	*М. Кистяковська* Іван Гус	„ 0·20
16.	*О. Стороженко.* Оповіданя І.	„ 0·20
17.	*В. Барвінський.* Досліди з поля статистики	„ 0·20
18.	*В. Короленко.* Ліс шумить	„ 0.20

(Дальші випуски в друку).

Адреса: Львів, улиця Чарнецького ч. 26.

Увага: Укр. руська Видавнича Спілка дае всї свої виданя на рати (місячні або квартальні) з тим, що термін сплатн буде точно задержаний. — Хто хоче взяти на рати книжки, мусить зголосити ся до дирекциї по реверс, який маe виповнити і звернути дирекциї. Хто зложить від разу 20 кор. дістае 10% рабату. На „Літ. Наук. Бібліотеку“ приймаеть ся окремо передплату по 5 кор. за серию зложену із 48 (подвійних) аркушів друку.

Важне для нежонатих.

Хто хоче дістати **дешево**

добрий і здоровий харч домовий

то прошу зголоситись у

Марії Новіцкої

ул. Ратушева (Rathhausstr.) ч. 17.

на другім поверсї.

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся **фрізієр**

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гігієнічні уряджения, прикарболїзоване бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дійстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Г. Файлєс

усувач нагнїток

улиця **Руска ч. 8.**

Чернівці,

Принагідні закупна з причини опізненя сезону!!!

в склепі Б. БАЛЬТІНЕСТРА молод.

О 35% таньше як передше
лїтні парасольки, модних кольорів, чорні і ясні з коронками.

О 10% таньше як передше
ясна обува для пань, панів, дївчат, дїтий і убува до Lawyn Tennis, Кнайпівскі мешти.

О 25% таньше як передще
Соломяні капелюхи і легкі капелюхи фільцові і лїтні шапочки.

Подорожні прибори, скад найгарнійших куфрів ручних і валїзок тошки з урядженем або без уряджень пуделка на мужеські і дамскі капелюхи — етюі на парасолї, коші на їду, торбинки.

Мужеське білє, анґлїйські зефіри, ковнїри, манжети і краватки.

Видае товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідае **Іван Созаньский.**
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 126. Чернівці, середа дня 24. жовтня (6. падолиста) 1901 р. Рочник.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улица Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20	Кор.	— сот.
на пів року . . .	10	„	— „
на чверть року . .	5	„	— „
на місяць	1	„	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Що може добра воля?

„Руска Рада“ помістила отсю статю, що показує наглядно, кілько то добра може один інтелїґентний чоловік зробити в громадї, коли в него є тільки щира воля і непохитна витревалість в працї для загального добра. Яку силу моральну й материяльну представляли-б вже нинї бук. Русини, коли-б у кождій рускій громадї був хоч один такий робітник! А чи се не можливе, коли ще не у всїх громадах, то хоч у більшій, далеко більшій мірі, як се виказано було в однім із попередних чисел „Буковини?“ Дай Боже, щоби в темних закутках бук. Руси з'явили ся чим скорше такі апостоли правди і науки, яким є учитель Іля Ілюк, про котрого „Руска Рада“ пише ось що:

Чи знаєте Ви село Кичеру? Воно лежить межи Кучуровом великим а Глїбокою, село мале; довгий час не було чути нїчого доброго про него, а тепер воно чи не найкраще поміж рускими селами. Тому два роки запровадили там касу пожичкову і щадничу. Початок був страх трудний. Ледви 23 господарів пристало було тодї до каси, аж тут показує ся, що межи членами нема хотьби 5 людий, що уміють підписати ся і прочитати підписане. І вже здавало ся, що годї запровадити касу, бо каса така без письменних людий не може бути. Що-ж тут робити? Найшла ся рада і на ту біду. Пять старих ґаздів ідуть в науку, як малі дїти засїли до книжки, і небавом вже уміли читати і писати. Тодї підписали статут і запровадили касу. Сегодня є в касї 88 членів, а каса обертає 15 тисячами корон і вже не одного господаря вирвала з рук пявок-лихварів, не одному помогла загосподарувати ся, не одному допомогла докупити собі землї, а всїм була добродїєм в потребі. Побачили люди, що се добре — давай закладати читалню, і на веснї сего року заложили читалню, до котрої тепер пристало 65 членів. Ба і того їм за мало, бо пізнавши, що їм добре, горнуть ся ще більше до добра. Давай класти власну хату на читалню і для каси, і от в неділю на Параскеви відбуло ся посьвящене народного дому в Кичері. І стоїть тепер невеличка але гарна хата коло школи на втїху всїх громадян.

Бо треба було видїти, яка втїха сеї неділї була в Кичері, як посьвячували свою власну хату. На се сьвято — а сеї днини був і храм в Кичері — приїхав з Черновець і др. Стоцкий з д-ром Маковеєм, повитаний вже на готари бандерією, що на еї чолї їхав сам начальник громади п. Ґеорґій Мудрак, а в селї грімкими вистрілами з моздїрів і окликами „Слава!“ Хату посьвятив панотець Чепішка, а відтак промовив до людий щирими словами, заохочуючи до витревалости на новій дорозї. Промовляв і др. Стоцкий, показуючи, кілько то при добрій волї за короткий час можна зробити і вказуючи особливо на заслуги п. учителя Ілї Ілюка, що за его старанєм і щирою працею Кичера стала славна на весь край. П. Ілюк сказав, що прийшовши до Кичери, найшов там великі скарби глубоко закопані і за порадою д-ра Стоцкого взяв ся тоті скарби відкопувати, і от вже кілька таких скарбів добув на верх, але ще більше спочиває в землї, котрі також треба буде добути на пожиток народови. Відтак подякував др. Стоцкий панотцеви Чепішцї за посьвячене і за науку, а многолїтством для цїсаря закінчило зя се сьвято.

Тепер зібрали ся всї члени і гостї разом на спільний обід. Були тут і стороньскі люди: з Кучурова, Мигучен, Глїбоки, Тарашан з п. учителем Годованьским на чолї. До тих стороньских промовив ще при обідї др. Стоцкий, заохочуючи і їх до таких гарних дїл, які бачать власними очима в Кичері.

Хто-ж то дав початок тим всїм новим порядкам в Кичері? А вже-ж нїхто иньший, як п. учитель Іля Ілюк, нехай єму буде честь від всего руского народу за его щиру працю. Він невтомимий і нїякі прикрости, яких чоловік працюючи мусить зазнати, не годні були стримати его від дальшої щирої працї. Варта поглянути у него в школї на дїточки, як вони гарно деклямують, съпівають на велику втїху родичів. Або погляньте в его шкільний огород, які там щепи гарні, а кілько він їх вже роздарував помежи люди. А на конець і каса і читалня — се все его славне дїло. А як его за тоту працю шанують і поважають люди, які єму вдячні! І справдї є за що бути вдячним. Він відкопує, як нам каже, великі скарби межи руским народом, що спочивають глубоко в его луші, нїким нерушені. І таки так є. Наш руский нарід тягне ся до всього доброго лиш потребує заохоти, принуки, потребує прикладу. Хто щиро працює для народу, той напевно мати ме втїху, що не дармо працював, бо его праця видасть плоди, от як в короткім часї видала плоди праця п. Ілюка.

До доброго чоловіка нарід липне. Так і до п. Ілюка липнуть люди і дїти. Прилип до него і п. начальник громадский Мудрак, що нїде не робить перешкоди, а де може, то і помагає єму в его заходах для добра громади. Честь їм за се!

З ради державної.

На засїданю з дня 4. с. м. розправлювано дальше над буджетом; промовляли посли Аксман, Бянкіні, Кос, Вольф і Герольд. — Вольф боронив Всенїмцїв проти закиду, що вони вороги і зрадники держави, а Чехам закидав, що їх форитують. Герольд відпирав закиди Вольфа і закидував правительству, що воно зломало невтральність; Чехи жадають, щоби перед господарскою полїтикою задоволено перше славяньскі народи. Чехи відопруть енерґічно всякий новий ворожий замір. На тім скінчило ся перше читане буджету, котрий відослано до комісиї. Слїдуюче засїданє в четвер.

Після вчерашних телеґрам мала наступити якась угода межи Чехами а правительством, котрою усунено крізу парляментарну; не знати лиш, чи на довго.

Леґальний до дна душі.

Оповіданє Василя Кравченка.

Я дуже люблю вести денника, але коли їдеш у дорозї, то не можна ж відразу писати про те, що зараз вразило тебе, і от у мене є папірки, де я завсїди пишу свої ревізиї по почтових конторах, куди мене посилають як урядника при начальнику почт.

То ревізиї свої пишеш начорно з одного боку паперків, а при кінцї записуеш собі на памятку все те, що вражає тебе, а вже з того дома, як маеш вільний час, зложиш усе так, щоб воно було „до людей“.

Ой лишенько, скілько вчора ті папірки принесли менї страху!...

Почну з кінця... Аж і досї трусюсь... Учора я мав сїдати у поїзд на Здибинецькому двірци; туди я приїхав одягнений поверх усього у кирею з відлогою; але у нїй душно, так я скинув її а зостав ся у сїрій решетилівській шапцї та в кожушку покритому сїренькою черкасиною — він трохи похожий на козачинку.

У невеличкій кімнатї другої кляси Здибинецького двірця крім мене не було нїкого.

Я раз пройшов ся по кімнатї, вдруге... Подивив ся на ґрафин з водою у кутку, свої речи оглянув. Далї несподївано позирнув у зеркало і — ось тобі! чорні довжезні вуса у низ тирчать, а погляд суворий. Козак, зовсїм козак!... Якась панночка, навіть гарненька, визирнула з жіноцького покою, що тут же біля другої кляси. Панночка скинула на мене очи:

— „Еге, міркую собі, цїкавий я“!... Знов до зеркала, шапку красше настобурчив — у боки взяв ся — бравий козак тай годї!

Ходжу по хатї, радїю — щасливий більш усього тим, що до козака подібний! І мрії мої десь далеко до Днїпра полинули. Вже я на воронім конї вигравую, озираюсь на миле товариство. Спочатку тримаюсь компанії, їду посередині. А там я (думка моя) майнула до панночки, що так довго чекае мене у величезному батьківському палацї, сидячи біля вікона! То вже я кинув усїх, мій кінь поніс мене! Несе й несе. Він уже давно чує — моя душа йому підказуе, що до нашого війська „Турки-Татари наступають“. Я вірвав ся у саму середину ворожого війська, гачу мечем і гатьта і вісьта!... Усїх на капусту сїчу!... Ось тобі оден невірний ворог збив підо мною коня. Я липнув очима, біля мене моя люба панночка. Її чудові оченята проливають гіркі сльози, вона боїть ся, щоб я не вмер. О Боже единий, ті сльози падають на мої рани, на моє тїло порубане, пострелене. Ось прилетїли ангели з неба, вони беруть мою душу своїми маленькими рученятами, несуть генген, високо, туди аж до Бога, бо на сїй грішній землї щасливійших хвилин для мене не буде...

Щось рипнуло — се друга панночка з жіноцького покою висунула голову, скинула очима на годинник, що на стїнї... Ся панночка вже трохи поганійша від першої; в сеї ніс задертий до гори, а про те вона також зирнула на мене. „Певно, тепер я жвавійший!“ — шпигонула нова мрія, і я знов зиркнув до зеркала. „Коли б не вид, що тепер троха втомлений, то звичайно, був би кращий“... І знов ходжу, кручу вуса.

Тут мрії мої якось нагло повернулись назад: почав пригадувати, що бачив, що мусїло вразити мене сьогодня від ранку. То отсе згадаю щось дуже сьмішне, осьміхнусь до себе-ж, а иноді, то аж зарегочу ся, як то, мовляв, воно хитро вийде, коли почати все те записувати! Та щоб не забути — зараз-же у папірок і запишу. Запишу і знов регочу ся — так менї, бачте, весело, бо вже занадто гарно!...

У салї крім мене вже знов нема нїкого, бо панни пішли собі до своеї кімнати. Але саме, як я радїючи сьміяв ся над папірками, з третої кляси височенний жандарм зирк на мене!...

В одній хвилинцї я зістроїв дуже розумну міну: почав перекидати папірки, найшов те місце, де пишу цифри, де мої ревізиї, і безпечно почав собі нїби то щось числити... Жандарм постеріг — то було в мене якесь писане рядками, а то — нараз хочу показати щось иньше — обдурюю його. Він бачить, що я обдурюю його і я бачу, що я обдурюю його.

Ось він заховав ся за двері. Крихітку я там собі переминав ся, доки жандарм сидів у серцї, а далї вже як виліз він звідти, знов душа моя щось згадала, знов щось сьмішне прийшло на думку, ще цїкавійшу річ записав у папірки, регочу ся, радїю! А тут жандарм — зирк! Помірив мене вже страшнїйшим поглядом! У мене щось порвалось у серединї. Та про те не даюсь. Хутенько схопив ся, ще раз переглянув цифри на своїх папірках, ходжу по кімнатї, числю і знов менї байдуже до того, що десь там є якийсь то жандарм...

Спочатку блукав я віддалеки, аж наближив ся так, що жандарм очевидячки бачив, як я найбільше цїкавлю ся числами.

Той байдужно, косим поглядом, пересунув ся попри мене. Йому теж до жадної людини у сьвітї нема дїла; його погляд перейшов на розклад поїздів, на оголошеня ріжних фірм, на ікону. Він відійшов від дверей і посунув ся між людей третьої кляси.

Щось собі мугичучи під носом вийшов і я з другої кляси. На, мов, дивись, яка я леґальна людина! Ось я підійду, поздоровкаюсь з буфетчицею. Хоч вона й колишня моя знайома, про те досї нїколи з нею не здоровкав ся за руку; аж тепер нехай бачить, що ми собі приятелї. Коли є охота, на, роспитуй ся у неї про мене...

— Що се ви, панї, романси читаете? — питаю.

До ситуації. Bohemia доносить з Відня: Обструкційних погроз Чехів не треба брати поважно. Треба в них віднайти укриті цїли. Утраквістичний університет на Мораві, то тепер головно жадане Чехів, котрого др. Кербер не виповнить, бо не може. Резек заповів, що появить ся в палатї по першім читаню буджету. Треба надїяти ся, що Чехи підуть за приміром свого міністра, аби придбати уміренною політикою то, чого ніколи не осягнуть дорогою вказаною їм провідником пос. Крамаржем.

Інтерпеляция п. Василя Яворского і тов. до Є. Е. міністра скарбу д-ра Бем-Баверка звучить:

„Чи В. Ексцеленциї відомо про описаний в горі податковий швіндель ґрафа Андрея Потоцкого і чи схоче зарядити против ґрафа карне поступованє за покривдженє скарбу на податку а против віцепрезидента краєвої Дирекциї скарбу у Львові, д-ра Витовта Коритовского, слїдство дисциплїнарне?“

Перегляд полїтичний.

З Буковини.

Вибори до сойму краевого в Кимполюнґу. На вічу гр. ор. панотців кимполюнґського повіту поставлено на сей повіт кандидатуру о. Юрія Балмоша.

Про полїтичну ситуацию пише „Руслан“: Надїї покладані на дїяльність ради державної вельми замрачили ся. Промова молодоческого посла Крамаржа виголошена в середу на дневнім засїданю в буджетовій розправі була рішучим виповідженем війни міністерству д-ра Кербера. Але не лише се: его промова була строгою критикою всего парляментарного уладженя в Австриї, не виключаючи і краєвих соймів. Др. Крамарж заявив зовсїм рішучо: Чехи вижидали два роки від знесеня язикових розпорядків вдоволеня з боку правительства, а тим часом правительство говорить тепер лише про відроченє на иньші часи національних домагань, піддержує всенїмецкий рух і змаганє „Los von Rom“, що є грізною небезпечностию для Австриї. Терпеливість ческого народу вичерпала ся до самого краю, отже ческі посли зуміють за всяку цїну перебити пляни правительства. По теперішній радї державній, а навіть по теперішних соймах не можна нїчого сподївати ся, мусить наступити зовсїм иньше уладженє монархії.

Замітно, що сю річ, виголошену серед вельми численно зібраних послів, часто оплескували не лише ческі і иньші славяньскі посли, коли тимчасом Нїмцї вислухали її зовсїм спокійно, а навіть всенїмцї мовчали якби закляті, що видало ся всїм вельми підозріним.

Відповідь д-ра Менґера на промову д-ра Крамаржа була вельми слаба і обертала ся коло теми, що язикові розпорядки були великою кривдою заподїяною нїмецкому народови, а знесенє тих розпорядків є лише усунене кривди. За те Шенериянець др. Барайтер закінчив свою річ окликом: „ми хочемо або нїмецкої Австриї або нїякої!“

На вечірнім засїданю промовляв міністер-президент др. Кербер на вельми тяжке обжалованє д-ра Крамаржа і висловив, що перебивати в сїй хвилї пляни правительства значить щось більше як ударемнити заміри правительства; значить — виставити материяльне добро населеня на найбільшу небезпечність. Вимірений в гору докір пособлювання всенїмецкого руху не осягне цїли, а державний гостинець Австриї іде тепер поміж культурними і економічними питанями. Правительство полишає національні спори сторонництвам, а буде лише дбати о розвиток народів і лад.

Тим способом відклонив др. Кербер, серед грімких оплесків Нїмцїв, а особливо всенїмцїв, а гучних протестів і окликів Чехів і иньших славяньских послів, всяке вмішуване правительства в національні спори і відклонив всякі національні уступки, хоч при сїй нагодї прирік Італїянцям основане університету, яко виклїд галабурд нїмецких студентів на університетї в Інсбруку.

Др. Жачек, моравскій Чех, віцепрезидент палати, хоч не був на черзї бесїдників по міністрі-президентї, виступив з доповненем обжалованя міністерства і піддержував виводи др. Крамаржа деякими подробицями та осягнув в палатї неменьше признане, як др. Крамарж.

Годить ся ще примітити, що докір д-ра Крамаржа про пособлюване всенїмцїв відпер міністер-президент зовсїм голословним запереченем, що не має нїчого спільного з нїякими програмами сторонництв, а се мало викликати і між християнськими соціялами велике невдоволенє. Як N. Wiener Journal звіщає, між між д-ром Люеґером а д-ром Кербером відбула ся після того в кульоарах вельми різка суперечка.

Молодочехи розпочали отже рішучий опір проти правительства, а по їх сторонї неперечно стоїть міністер др. Резек, котрий вже від кількох днїв не являє ся на засїданях посольскої палати задля ріжниці в поглядах з міністром-президентом. Наколи не послїдує в тих днях який зворот, то в понедїлок Чехи почнуть обструкцию. До того ще й всенїмцї внесли нагле внесенє в справі африканьскої війни.

Президентом угорского сойму вибрано вчера ґр. Альберта Аппонїого 242 голосами. Кандидат партиї независимих, Беля Ком'яти одержав 36 голосів. Віцепрезидентами вибрані: Беля Таллїян і Гавриїл Даниель.

Новозаіменованого професора д-ра Менестріна у Інсбруку, що має викладати по італїйски, не хотять нїмецкі студенти до того допустити. Около 200 нїмецких буршів повитали его при першій лекциї окликом „Pereat!“, а італїйскі знов „Eviva!“ і прийшли до бійки між студентами. Те саме знов повторило ся вчера з окликом „Abzug!“ і професора не допущено до слова. Італїйскі посли з Тиролю жадають в наслїдок того заваня італїйского університету в Трентіно.

Перегляд славяньских країв. Сойм хорватский як би нарочно скликано всего на два дни, щоби вибрати 40 делеґатів до будапештеньского сойму. Бан очевидно побоював ся неприятної для правительства дискусиї в голосній справі института св. Єроніма в Римі, відчитав зараз по доконанім виборі делеґатів рескрипт королївский, розвязуючий сойм і назначаючий 14-дневний речинець для нових виборів, котрі відбудуть ся в днях 6, 7, 8 і 9 надолиста. Все те впало на Хорватів несподївано як грім із погідного неба. Коротким виборчим речинцем віднято опозициї можність успішної аґітациї а правительство якби вже обезпечило для себе услужну більшість і в будучім соймі.

Дневники всїх напрямів забрали ся до горячої працї, поясняючи стан річи виборцям і заклинаючи на любов вітчини до згоди. Окликом независимих кандидатів буде: фінансова независимість від Угорщини, свобода праси і загальне право голосованя. А що загальне невдоволене з теперішного бана Гедерварого дійшло до високої степени, то такий оклик став ся популярним. Та коли-ж бо і тут є свого рода партия, на котрої чолї стоїть др. Франко, що будь-то належить до опозициї, а кокетує з баном, і ставляючи своїх кандидатів лише причинить ся до розстрілюваня голосів, а улекшить побіду правительственним кандидатам.

О Рецї як би й забув бан при розписаню виборів. Після угоди має Река висилати двох послів до хорватского сойму. До тепер повідомляв усе бан раду міску, та мадярско-італїйска рада не зважала нїколи на се; тому тепер навіть не візвано є до вибору двох послів, бо Мадяри уважають Реку за свою і не зважають на нїякі услівя угоди.

І Дальматия починає думати о соб. Дня 17. жовтня відбув ся в Задарі зїзд всїх начальників громад і рішено поступати солїдарно під окликом хорватским а по поводу надужить італїйских жадаги від сойму, щоби так сойм як і видїл краєвий урядували не в Задарі, а в яким другім місті, прим. в Сплїтї, положенім в середині Дальматиї.

В Празї мають відбути ся доповнюючі вибори одної третини членів ради міскої. Кромі компромісової лїсти сполучених старочехів і молодочехів вирінула лїста новоі, третьої ческої партиї,

---

— А що-ж! — відповіла вона.

Справдї, жандарм хоч і далеко десь був, але позирнув на мене, поглянув на паню...

Знов іду до другої кляси, ношу свої папірки з цифрами, числю і нїби то ненароком заглядаю до иньших папірків, де понаписувано рядками, а се менї потрібно на те, що рахунки мої тодї дійдуть до ладу, коли візьму там, у рядках те, що менї потрібно для рахунку... Проте — морока тай годї! Вибачте, люде добрі, нїчого не второпаю, мої рахунки нї на що!... Так, так! дай-но, сяду я за сього столика, буду все числити, все числити! Жандарм зазирне, а я все буду числити... От тодї то й запевниш ся, що я не шпіон... я службу справляю таку-ж як і твоя...

Очи метнулись до зеркала. Вже шапка моя геть зовсїм похнюпилась, лївий вус збив ся в клоччя, а все обличчя таке, що от мов я тілько що з домовини підвів ся. Сиджу, нїчого не числю, хоч папірки мої на столї, а моя права рука з олівцем над ними. А ось я закований у кайданах, у ланцюхах, мене женуть на Сибір, а жінка плаче, її не пускають до мене. А старшенький хлопчик мій, Дениско, кричить: „Тату, тату, і я з тобою піду!...“ Воно рветь ся до мене, його Москаль відпхнув і — геть шкереберть полетїла сердешна дитина!...

А я?!... В мене руки сковані, я нїчого тепер не варт...

Ой леленьки, який той Сибір великий! Коли-б ви хоч заглянули! А там, у Нерчинську, під землею прикують до тачки... на віки прикують... А може там дадуть менї паперу? Я нїби листа напишу до дружини, справдї же лист листом, а крім того потрошки свої мрії, питаня всякі буду туди записувати... Про каторгу?... Нї, про що не візьмись, а писать, брате, не буде що! Достоевський так гарно її відмалював... Почнеш про Соколиний Остров — Короленко не згірш Достоевського описав... Нї, я не так, я...

Стук, стук підковами по підлозї... Жандарм прямує до столика, що в ньому замкнена книга скарг...

Я над папірками, несамовито працюю над числами, хоч мізинець лївої тримаю у тому місцї, де є памятки моїх мрій. От — міркую собі — і мізинець мій ось де лежить, а ти нїчо не бачиш! Ось тобі дулю, з'їж її! Нїчого, серце, не зміркуеш, я кришку хитрійщий від тебе!...

Жандарм анї зморгне. Йому жадного дїла до мене нема Хоч би тобі оком мене зачіпив. Прямуючи до столика перехрестив ся до ікони, знявши свою шапку з султаном, далї поставив її на столику; стоячи до мене спиною відімкнув шухляду, дістав якісь папери, роздивляеть ся.

Ой лишечко-ж мое, зняв шапку! А я — в шапцї! І шапка моя миттю злетїла з голови і лице в мене таке гарне, богомільне, таке патріотичне! По що-ж се я зняв шапку? Москаль обернеть ся, побачить, що я без шапки, зняв її тодї, як він того захотїв, думати-ме, що я його боюсь! Нї, я знов надїну. Він вийде, тодї я знїму, буду чухатись, неначе мене що у голову вкусило. От і вийде: шапку я зняв — до мене не присїкуй ся; але зняв тому, що менї було треба. А тебе не боюсь! Саме надїваю шапку, а жандарм зирк на мене знід рукава своєї шинелї. Я несамовито зачухав ся й дуже, дуже насунув ту прокляту шапку і знов байдуже менї, службу справляю своїми числами.

Жандарм вийшов, я поважно підвів ся, підійшов до дверий. Серджусь: щось праця моя в папірках виходить недоладна. Та все знід лоба пасу жандарма. А йому до мене і гадки немає.

Ось уже з тими папірками я знов сїдаю за стіл проти зеркала. Еге, краще я так зроблю: покину сї папірки на столї, сам вийду на перон, там буду бавитись, нехай жандарм зазирне в мої папірки; в них він нїчого не знайде; проте нехай бачить, що я леґальна людина, що в мене й гадки не має порушити підвалини держави. І тут же знов мій погляд у зеркалї... О нене, розшолопав! Уся моя постать, мої вуса, обличчя, моя шапка, мій кожушок — були геть чисто вкраїнські, сепаратистичні! Я вилетїв між люди, туди, де був жандарм. Там уже давно я помітив двох сторожів. Вони кілька лїт мало не що дня носили до двірця мої речи, тодї ще, як я жив у Здибинцях. Вони служать на двірцї. Вони добре знають мене. І на що сьогодня я сам двигав свої речи? Гривеника шкода було людям дати? Нї за понюх табаки можна пропасти!

Я раптом підійшов до сторожів, осьміхнув ся до них, вони осьміхнулись до мене, пізнали. Вони мене й давно пізнали, та не осьмілювались забалакати, а я гордував. А мої любі спасителї!

— А що, люде добрі, як ся маєте?

При сьому-ж я зирк на жандарма. Дивись, мов, сї люди те-ж мене знають як леґальну людину.

— Спасибі, пане! Ми нїчого, а як ви там?

— Я живу роскішно — дуже роскішно живу — їзджу від одної контори до другої, прогони беру аж на трое коний.

Тай знов позирнув на жандарма, що-б він почув, що я не аби що...

— Панове, будьте ласкаві, як підійде поїзд, хто небудь з вас візьміть мої речи, внесїть їх до ваґона другої кляси!

Жандарм чуе, а вдає, що не чуе.

— Добре — відказали ті разом.

Трохи згодом.

— А сьогодня я був у Здибинцях, на почтї, бачив там вас — сказав один сторож. — Що се ви, до нас на ревізию приїздили?...

— Ет, то я так собі... Начальство послало.

Я вже помітив. Жандарм відразу скарючив ся! Тепер уже мої папірки десь далеко, далеко в кишенї і мулюють там. Проте яке менї дїло до папірків! Хиба не бачите, як весело навкруги, як сонечко позирає з-за хмари, як радісно свище паровіз, що тягне нашого поїзда. Як увесь поїзд радїе, що стане у Здибинцях! А в ваґонї другої кляси, коли я увійшов туди, підполковник знайомий — їх полк стояв у Здибинцях, ще як я в тому-ж місточку був за почмайстра.

Сяду біля підполковника. Почуваю, тепер нїхто не зачепить мене, жаден жандарм менї не страшний...

— Здоровенькі були, пане полковнику!

— Здоровенькі, здоровенькі! А, як ся маєте?

— Та, кажу, нїчого, хвала Богу.

— О, честь нашому поїзду, жандарм їде — сказав підполковник, перш за мене побачивши жандарма.

(*Конець буде*).

а окликами в тім суперництві не язикові і національні питання, а справи каналізації, асанації, і ин.

В Словаччині зібрали ся були новообрані посли перед відкритем угорского сойму в Турчаньскім св. Мартині порозуміти ся в справі солїдарного поступованя. Провідником вибрано лїптавского посла д-ра Рузика. З тої нагоди уряджено пир, в котрім взяло участь більше число словацких патріотів і піднесено гадку перенести видавництво одного з дневників до Будапешту або таки заложити там новий словацкий орґан.

Із Заграниці.

Справа ґенерального страйку у Франції. Франції — як ми вже послїдними днями доносили, — грозить загальний страйк робітників, коли правительство не предложить парляментови проекту о робітничих емеритурах, о minimum платнї і о осьмогодиннім праці. Такі проекти суть вже в роботї і лише сторони не можуть на них згодити ся. Соціялїстам не сподобав ся проект правительства, они не хочуть до фонду емеритального доплачувати по 5, 10 і 15 сантимів денно; не годять ся, щоби емеритуру признавано аж 65-лїтним і старшим, а домагають ся, щоби робітники нїчого не доплачували, а по 25-лїтній праці вже мали право до емеритури; значить пересічно в 43-ім році житя. Заходять тут, як видно великі різниці. Правительство могло би приневолити фабрикантів, щоби за робітників вкладки платили, могло би затягненем позички отвориги такий фонд емеритальний і хоть би на якийсь час зацїкати невдоволених; але не може оно згодитись на мінїмальну платню, анї на 8-годинний день працї, бо в такім разї одні фабриканти збанкротували би, а другі винесли ся би заграницю. Тому то й міністер робіт публичних Боден, хоч сам соціяліст, зазначив в комісиї парляментарній, що лише в справі емеритальній можна би увзглядднити бажаня робітників. В наслїдок такої заяви міністра соціялїсти відрекли ся его, а їх комітет виконуючий видав відозву до робітничого загалу, в котрій есть виразний натяк, що в потребі ужите ся навіть насильних средств, а округ Ст. Етієн, де є богато копалень і гут, вже нинї став ся видовищем дїяльности того комітету, що виступає яко робітниче правительство. Комітет з купив за 50.000 франків карабінів і ровольверів, проданих військовою інтендантурою на лїцитациї. Правительство приказало тепер префектам вишукати те оруже у робітників і конфіскувати.

Трансвальский посол Лейде надіслав на руки Шенерера телеґраму з Брукселї з подякою за поставлене внесеня в справі інтервенциї Австро-Угорщини в полуднево-африканській війнї.

НОВИНКИ.

Календар. Середе 24/X. (6/IX.): с. в. м. Арете, с. м. Севастияна; Р.: Леонгарда, Четвер 25/IX. (7/X.): с. м. Маркияна, Мартірія, Анастасія; Р.: Епґельберна.

Іменованя. Укінченого правника, Франца Вінцентовича, і боснїйско-герцеґовиньского комісара, повітового Лянковского, іменовано концептовими практикантами при правительстві на Буковині.

Із нотарияту. Нотара в Селетинї, др. Павла Бераса перенесено, до Сторожинця, а кандидата нотарияльного, др. Николу Бляну, іменовано нотарем в Сторожинци.

Загальні збори акад. тов. „Союз“ відбудуть ся доперва в суботу о год. 7, ½8, 8.

Видїлове засїданє тов. „Рускої православної шляхти на Буковині“ відбуде ся 10. листопада с. р. о 4. год. по полудни в „Народнім Домі“ ул. Петровича ч. 2. *Николай Вердеш де Влад*, голова.

Гр. ор. парохію в Горішних Станівцях надано тамошному адмінїстраторови о. др. Касиянови Богатирцеви.

„Днїстер“, товариство взаїмних обезпечень у Львові роздїлив с. р. на рускі товариства 808 корон, з чого не припало на Буковину знов нїчо, хоч „Днїстер“ має доходи і з Буковини і тому не повинен забувати й на неї.

† **Григорій Врецьона** пенс. учитель рускої школи вправ у Львові, дїяльний Русин-патріот упокоїв ся 2. с. м. на 62 році житя. — В. е. м.

У Відни буде отворений сими днями сионїстичний банк. Банк сей мав з початку намір купувати землю в Палестинї. Але показало ся, що не зібрано на сю цїль достаточних фондів і що тяжко дістати позволене на закупно землї в Палестинї. Длятого згаданий банк буде лиш посередничити між Туреччиною а капіталїстами, що суть великими прихильниками сионізму.

Щастє в нещастю стрїтило панну Р. З., коли онодї о 9½ годинї вечером в самоубийчім намірі скочила на подвірє з ґалеріи II-го поверха каменицї при ул. Сикстускій у Львові. Саме в тій хвилї, як панна З. летїла долїв по смерть серед нічної пітьми, на подвірю йшов бляхарский хлопець Йосиф К. з сїнником на голові, котрий нїс з пивницї до робітнї і мав на нїм ночувати. Однак доля инакше судила. Панна З. упала на сїнник і крім дрібки страху вийшла цїло. Гірше вийшов хлопець, бо потовк ся і зломав собі нїс. По осмотреню хлопця лїкарем, пп. З. примістили его у себе і заопікували ся ним, аж доки поверне до здоровля. Причиною намірeного самоубийства панни З. мало буги увязнене еї любовника Оттона Ріхтера фон Франкль, котрий грав ролю великого пана, голосив, що є сином банкера з Відня, — а був вели им злодїєм, звістним вже з давна у Львові і називав ся Францоз.

Перепуджені. Яков Фельзен, аґент торговельний, мешкаючий при ул. Сонїчній ч. 7 у Львові, дав знати онодї вечером около 7-ої год., що хтось дуже небезпечного збитка зробив его жінцї. В хвили, коли Фельзенова була в гостинї у своєї сусїдки, панї Ахт, увійшов хтось до помешканя панї Ахт перебраний „за смерть“. Страх той був босий, мав на собі довге простирало, ноги з гори мав закриті папером, а цїле лице замащене мукою. Жінки так перепудили ся „смерти“, що наробили страшенного крику; але й „смерть“ перепудила ся, бо втекла. Пан Фельзен підозрівае о ту „небезпечну“ смерть служницю одної з льокаторок в каменици, з котрою панї Ахт і жінка п. Фельзена живуть на военній стопі. Підозріне своє опирае п. Фельзен на слїдуючих основах. Перепуджені жінки наробили такого крику, що позбігали ся люди з цїлої каменицї, лиш від згаданої льокаторки нїхто не вибіг; противно, панї Ахт видїла крізь вікно, як тота льокаторка зі своєю служницею сміяли ся так, що аж за боки ловили ся. — Як розсудила полїция справу, покищо не знати.

Страшною смертию з вини матери згинула в Городенцї дня 21. жовтня 7 лїтна дитина. Жидівка Гінда Фухер чесала свою 7-лїтну доньку і покропила волосе нафтою (здаесь дитину мусїла була присїсти нужда). Незадовго по тім післала доньку зі сьвічкою до пивницї. Нараз заняла ся від полумінь сьвічки голова нещасливої дитини. Перепуджена мати не могучи угасити огню вибігла на улицю і стала кликати людий на поміч. Коли по хвили вбігла з людьми назад до хати, голова нещасливої дитини була вже майже цїлком спалена. Прикликаний лїкар міг лиш переконати ся, що для смертельної попареної нема вже ратунку і подав лиш поміч матери, котра ратуючи дитину попекла собі страшенно руки.

Товариство „Рускої православної шляхти на Буковині“ має доси 117 членів, з котрих до тепер уплатили членьскі вкладки отсї панї: Николай Вердеш-Влад, Іван Циґанюк, О. Мелетій Галїш, Партеній Данчул, Володимир Данчул, Нестор Ґаджа, Олександер Перч, Олексій Шкраба, Костантин Сабія, Николай Стрілецкий, Віктор Шкраба, Дмитро Падура, Ґеорґій Ісар, Василь Лїкперда, Олександер Барбір і К. Горвацкий. Яко члени основателї по 50 кор. приступили пп. Николай Вердеш де Влад, Дмитро Падура. — *М. Кракалія*, касиер.

Процес війска з дневникарями. Великий прасовий процес у Львові скінчив ся в четвер по 11-ій годинї в ночи вироком увільняючим всїх обжалованих.

Розправа розпочала ся рано півторагодинною репліков прокуратора, на котру в імени оборони відповів др. Лїлїен.

Нарада судиїв присяжних тревала від години 2 до 10. Голова присяжних др. Лїкендорф зачав відчитувати питаня і відповіди. При семім питаню вже утомив ся так, що просив, аби дальше читане взяв на себе другий із судиїв. Голова трибуналу запротестував против того, покликуючись на дотичний закон. По 5-мінутовій перерві др. Лїкендорф читав дальше. Два авдітори вийшли з салї дуже скоро: один при 8 ім, другий при 17-ім питаню.

Присяжні заперечили 12-ма голосами всї питаня що-до вини Реґера, Реваковича і Луцика; — що-до Колькевича, до котрого відносило ся 71 питань, заперечено кільканацять питань 12-ма голосами, богато питань 11 і 12 ма голосами, а кільканацять 9 і 8-ма голосами; — два питаня що-до Журавского заперечено 12-ма голосами, Глушка одно питане 10 ма а одно 7-ма голосами. Чотири питаня що-до Вітика заперечено 11-ма голосами.

По 11-ій годинї голова трибуналу голосив вирок увільняючий всїх обжалованих. По оголошеню вироку запанувала між обжалованими нечувана радість. Всї обіймались і цїлували ся. Навіть строгий профос мав слези в очах. Прокуратор ледви чутним голосом зголосив зажалене неважности.

Коли кібітка військова з Реґером викотила ся з подвіря, зібраний перед судом нарід крикнув: „віват Реґер!“ Кібітка ґальопом пустила ся в сторону ґарнізонового арешту.

Через цїлий день стояло на одваху і коло намістництва військо, а в судї сильний віддїл полїциї з аґентами.

Телєґрами „Буковини“.

Відень, 5. падолиста. Комісия буджетова радить над буджетом.

Льондон, 5. падолиста. Правительство анґлїйске готове кождої хвилї заключити мир і не буде стратати ся перед жадними жертвами, щоби лиш осягнути корисний мир.

Шукає жінки.

Промисловець, 40 лїтний вдовець, чоловік маючий, що посїдає красну реальність вартости 30.000 корон шукає товаришки житя Такою може бути старша панна або й вдовиця, з порядного дому, уродлива і доброї вдачі, статочна, ґаздиня з посагом 6.000—10.000 корон. Адрес: I. K. poste restante (Czernowitz) Чернівці.

Справоздане касове „Рускої Каси“

за місяць вересень 1901 року.

А) приходи.

На початку місяця		в протягу місяця прибуло			З кінцем місяця	
кор.	с.		кор.	с.	кор.	с.
119	74	1. На фонд резерв. загальний	11	70	131	44
730	88	2. На фонд резерв. товар.	—	—	730	88
2283	20	3. Вложено паїв	545	30	2828	50
38387	75	4. Вложено вкладок щадн.	5569	31	43957	06
18449	15	5. Звернено пожичок на скрипти	2412	41	20861	56
11310	11	6. Звернено пожичок на векслї	1874	04	13184	15
4683	87	7. Побрано відсотків	424	27	5108	14
910	25	8. На адміністрацию побрано	154	37	1064	62
647	71	9. Побрано коштів спору	58	32	706	03
77522	66		11049	72	88572	38
5099	79	10. Готівка	857	93	5099	79
82622	45		11907	65	93672	17

Б) Розходи.

На початку місяця		в протягу місяця убуло			З кінцем місяця	
кор.	с.		кор.	с.	кор.	с.
100	92	1. Вложено на фонд рез. загал.	—	—	100	92
733	08	2. Вложено на фонд рез. тов.	—	—	733	08
1756	30	3. Виплачено паїв	118	10	1874	40
37526	03	4. Виплачено вкладок щадн.	4484	39	42010	42
14430	—	5. Дано пожичок на скрипти	2240	—	16670	—
21912	83	6. Дано пожичок на векслї	4696	21	26609	04
1297	86	7. Виплачено відсотків	28	11	1325	97
514	56	8. Виплачено коштів адміністрациї	86	96	601	32
39	19	9. Виплачено оплат скарбових	—	—	39	19
2411	90	10. Роздїл чистого зиску	—	—	2411	90
915	05	11. Виплачено коштів спору	—	—	915	05
126	80	12. Видано на інвентар	—	—	126	80
81764	52		11653	77	93418	29
857	33	13. Готівка (Сальдо)	253	88	253	88
82622	45		11907	65	93672	17

В місяци липни вступило 7 нових членів, з паями деклярованими на суму 280 К. уплатили дїйстно 210 К. — с. Виступило 4 членів з паями на 104 К.

Дирекция:

О. Денис Єремійчук
голова.

Др. Стефан Гординьский
заступник голови.

Ат. Руснак
член старшини.

ОПОВІСТКА.

„Українсько-руська Видавнича Спілка“

видала доси отсї

КНИЖКИ

в першій серії „Белєтристичній Бібліотеці“:

	Ціна в короновій вал.		Ціна в короновій вал.
1. *Стефан Ковалів.* Дезертер і иньші оповідня	К. 1·60	21. *Михайло Яцків.* В царстві сатани	„ 1·60
2. *Іван Франко.* Поеми	„ 1·60	22. *Панас Мирний.* Морозенко	„ —·90
3. *Ольга Кобилянська.* Покора і иньші оповід.	„ 1·40	23. *Лесь Мартинович.* Нечитальник	„ 1·60
4. *Ґю де Мопасан.* Дика пані і иньші оповід.	„ 1·30	24. *Михайло Коцюбинський.* По людському	„ 2·—
5. *І. Франко.* Полуйка і ин. борисл. оповіданя	„ 1·40	25. *В. Оркан.* Скапаний сьвіт	„ 1·—
6. *Наталїя Кобилинська.* Дух часу і иньші опов.	„ 1·60	26. *Василь Стефаник.* Дорога	„ 1·60
7. *Кнут Гамсун.* Голод, роман	„ 2·20	27. *У. Шекспір.* Юлїй Цезар	„ 1·60
8. *Леся Українка.* Думи і мрії. Поезиї	„ 1.60	28. *Л. Толстой.* Відроджене (3 томи)	„ 3·60
9. *Стефан Ковалів.* Громадскі промисловцї	„ 1·60	29. *К. Гавлічек Боровский.* Вибір поезий	„ 1·60
10. *Уілліям Шекспір.* Гамлет, принц данський	„ 1·80	30. *Ф. Заревич.* Хлопська дитина	„ 1·80
11. *Генрик Понтоппідан.* Із Хат. Оповіданя	„ 1·30	31. *І. Франко.* Коваль Бассім	„ 1·60
12. *Богдан Лепкий.* З житя. Оповіданя	„ 1·20	32. *Уілліям Шекспір.* Антоній і Клеопарта	„ 1·80
13. *Ґергарт Гавман.* Візник Геншель	„ 1·60	33. *Е. Тимченко.* Калевала (переклад)	„ 3·—
14. *М. Коцюбинський.* В путах шайтана. Опов.	„ 1 60	34. *О. Катренко.* Пан Природа і иньші опов.	„ 1·40
15. *Уілліям Шекспір.* Приборкана гоструха	„ 1·40	35. *Уіллім Шекспір.* Багато галасу з нечевля	„ 1·60
16. *Панас Мирний.* Лихі люди	„ 1·40	36. *Іван Франко.* Сїм казок (друкуєть ся)	„ 1·44
17. *Короленко.* Судний день	„ 1·20	37. *Сидір Воробкевич.* Над Прутом	„ 1 60
18. *У. Шекспір.* Макбет	„ 1·60	38. *У. Шекспір.* Ромео і Джульета	„
19. *К. Гуцков.* Уріель Акоста	„ 1·40	39. *К. Сроковський.* Оповіданя	„
20. *У. Шекспір.* Коріолян	„ 1·80	40. *А. Кримський.* Пальмове гилля	„ 2·—

Ціни подані за оправні примірники. Брошурованих не продаєть ся.

У другій, серії, „Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1. *Кароль Кавцкі.* Народність і її початки	К. 0·60	5. *В. Будзиновський.* Хлопська посїлість	К. 2·—
2. *Фр. Енґельс.* Людвік Фаєрбах. Переклад Будового	„ 0·50	6. *К. Флямаріон.* Про небо	„ 2·—
3. *Фр. Енґельс.* Початки родини, приватної власности і держави	„ 1·50	7. *М. П. Драгоманов.* Переписка Т. І.	„ 1·80
4. *Ш. Сеньобо.* Австрия в XIX. столїтю	„ 0·80	8. *С. Стешняк.* Підземна Росия	
		9. *Андріян.* Аґрарний процес у Добростанях	

Брошур другої серії не оправляєть ся.

У третїй серії „Літературно-Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1. *М. Грушевський.* Хмельницький і Хмильниччина	К. 0·20	10. *Е. Золя.* Напад на млин	К. 0·20
2. *Курцій Руф.* Фільотас	„ 0·20	11. *І. Пулюй.* Нові перемінні звізди	„ 0·15
3. *В. Наумович.* Величина і будова звіздяного сьвіта	„ 0·15	12. *Г. Квітка.* Маруся	„ 0·50
4. *Панас Мирний.* Лови	„ 0·06	13. *М. Левицький.* Спілкова умова для селянських спілок	„ 0·20
5. *І. Пулюй.* Непропаща сила	„ 0·10	14. *М. Кулїш.* Орися	„ 0·06
6. *М. Грушевський.* Бех-Аль-Джуґур	„ 0·10	15. *М. Кистяковська* Іван Гус	„ 0·20
7. *І. Раковський.* Вік нашої землї	„ 0·10	16. *О. Стороженко.* Оповіданя І.	„ 0·20
8. *А. Чехов.* Каштанка	„ 0·15	17. *В. Барвінський.* Досьвіди з поля статистики	„ 0·20
9. *М. Драгоманов.* Ник. Ів. Костомарів	„ 0·15	18. *В. Короленко.* Ліс шумить	„ 0.20

(Дальші випуски в друку).

Адреса: Львів, улиця Чарнецького ч. 26.

Увага: Укр. руська Видавнича Спілка дає всї свої виданя на рати (місячні або квартальні) з тим, що термін сплатн буде точно задержаний. — Хто хоче взяти на рати книжки, мусить зголосити ся до дирекциї по реверс, який має виповнити і звернути дирекциї. Хто зложить від разу 20 кор. дістає 10% рабату. На „Літ. Наук. Бібліотеку“ приймаєть ся окремо передплату по 5 кор. за серию зложену із 48 (подвійних) аркушів друку.

Важне для нежонатих.

Хто хоче дістати **дешево**

добрий і здоровий харч домовий

то прошу зголоситись у

Марії Новіцкої

ул. Ратушева (Rathhausstr.) ч. 17.

на другім поверсї.

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся **фрізієр**

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гігієнічні уряджена, пр. карболїзоване бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дійстно може бути приемностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Г. Файлєс

усувач нагнїток

улиця Руска ч. 9.

Чернівці

Принагідні закупна з причини опізненя сезону!!!

в склепі Б. БАЛЬТІНЕСТРА молод.

О 35% таньше як передше

лїтні парасольки, модних кольорів, чорні і ясні з коронками.

О 10% таньше як передше

ясна обува для пань, панів, дївчат, дїтий і убува до Lawyn Tennis, Кнайпівскі мешти.

О 25% таньше як передще

Соломяні капелюхи і легкі капелюхи фільцові і лїтні шапочки.

Подорожні прибори, скад найгарнійших куфрів ручних і валїзок тошки з урядженєм або без уряджень пуделка на мужеські і дамскі капелюхи — етюї на парасолї, коші на їду, торбинки.

Мужеське біле, анґлїйські зефіри, ковнїри, манжети і краватки.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 127. Чернівці, пятниця дня 26. жовтня (8. падолиста) 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятницї і неділї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік	20 Кор.	—	сот.
на пів року	10 „	—	„
на чверть року	5 „	—	„
на місяць	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З ради державної.

Буджетова комісия радила над управильненем плати діурнїстів, калькулянтів і прочих помічних урядників і завернула справу назад субкомітетови. Мінїстер фінансів сказав, що рішенє сеї справи зависить від винайденя покрита на сї видатки, тодї правительство готове сповнити найважнїйші жаданя діурнїстів в дорозї розпоряджень. — Також радила вона 5-го с. м. над буджетом і на нарадї над буджетом за рік 1901 і 1902 приняла внесенє Бернрайтера. Одного референта призначено для буджетів, а другого для розпоряджень § 14.

Національно-економічна комісия рішила відложити нараду над терміновим торгом до предложеня, яке має зробити правительство до 8 днїв.

Про руский клюб і нагляче внесенє в справі галицких виборів соймових пише „Дѣло“: Повага рускої репрезентациї зросла би, коли би всї рускі посли злучили ся разом; з огляду на те руский клюб готов би й кинути заслону на минувшість. Та на диво декотрі такі посли, котрі перше найбільше побивали ся за сполученєм, тепер відтягають ся, мов боячи ся „радикалїзму“ руского клюбу. Буковиньскі Русини напирають на п. Пігуляка, щоби і сам вступив до руского клюбу і щоби теперішних своїх товаришів до того спонукав.

Нагляче внесенє Романчука о галицких виборах соймових прийде на дневний порядок зараз по буджетї, с. є. в середу. Окрім внескодавця промовляти будуть Дашиньский, один з людовцїв і також, здає ся, один з ческих національних социяльов. Розуміє ся, що буде відповідати хтось з польского кола і також забере слово мінїстер-президент Кербер.

Правительство а Чехи. В понеділок перед початком засїдання зібрала ся в будинку парляменту рада мінїстрів, на котрій явив ся також і ческий мінїстер др. Резек. Коло години пів до 4-ої почало ся засїданє палати послів. Мінїстри пішли по парадї до салї засїдань палати, а др. Резек удав ся до кульоарів і живо розмавляв з молодоческими послами. З того, що він появив ся бодай в кульоарах та переговорював з Чехами, вгадувано вже, що непорозуміня межи правительством і Чехами та Резеком полагоджені. Але показало ся інакше. Около год. пів до 5-ої зібрала ся в парляментї знов рада мінїстрів і тревала досить довго. Тимчасом нетерпеливо вижидано єї кінця, бо припускано, що від єї результату залежати буде судьба буджету. Вкінци вернули мінїстри назад на салю. Др. Кербер по нарадї з д-ром Резеком переговорював дальше з пп. Пацаком, Крамаржом і Герольдом. По тих переговорах ходили всїлякі чутки. Одні казали, що переговори з Чехами розбили ся, що др. Резек, не дiставши від д-ра Кербера сатисфакциї, уважає себе за димісионованого та лише жде повороту цїсаря, щоби внести свою димісию. Говорено навіть, що др. Кербер телєґрафічно звернув ся до одного визначного чоловіка в Празї (мав би то бути директор краєвого банку і бувший посол Старочех Матуш) з запитанем, чи обняв би теку по уступленю д-ра Резека, але дістав нїби то відповідь відмовну. Однако дальший перебіг засїданя палати послів показав, що ті вісти, як не цїлком неправдиві, то у всякім разї за вчасні.

Переговори з Чехами тревають дальше і є майже на докінченю. А поки що Чехи держать ся невиразно, не справляючи правительству занадто великих трудностий, але і не улекшуючи ему ситуациї. Взагалї уважають теперішну ситуацию за полїпшену.

З добре нїби то поінформованої стороны пишуть, що Чехам ходить о дві справи: одна є причиною спору між д-ром Резеком а д-ром Кербером, а друга — се торг Чехів о ріжні користи для себе.

Др. Кербер уложив парляментарну програму на цїлий рік і переговорював з Чехами та иньшими сторонництвами без відомости д-ра Резека; се причина спору між президентом мінїстрів а ческим мінїстром. А знов Чехи, користаючи з крутого положеня правитетьства, старають ся дерти лико, поки оно відстає. І так домагають ся заложеня ческого унїверситету в Берні, заведеня ческого язика у внутрішнім урядованю, удержавненя ческих шкіл середних та иньших річий на поли економічнім і культурнім, вимагаючих підвисшеня ріжних позиций в буджетї. Президент мінїстрів мав в засадї згодити ся на ті домаганя, а ходить ему лише о те, щоби зацитькуючи ческих послів, не наразити собі Нїмцїв.

Молодоческий комітет виконуючий для Морави мав засїданє під проводом п. Шільнього. По рефератї п. Страньского ухвалено резолюцию, домагаючу ся найострійшої обструкциї против правительства в державній радї.

Промова д-ра Коса. Зазначивши гнет руского народу польскою шляхтою та розказавши про галицку систему правлїня, жадає др. Кос переведеня національної автономії. Рівнож заявляє ся за виборчою реформою, жадаючи загального, безпосереднього, рівного і тайного права голосованя. Понолемізувавши з деякими точками промови Дїдушицкого, зображає тяжке економічне положенє наших селян, що не можуть здобути собі в теперішних условинах навіть minimum existentiae. Вкінци заявляє, що руский нарід не має до правительства довіря і що руский клюб буде голосувати против буджету.

Перегляд полїтичний.

Віденьска рада міска вручила 4-го с. м. свому посадникови д-рови Люеґерови дипльом почесного горожаньства.

В Інсбруку були 4. падолиста нові розрухи студентів нїмецких з причини італїяньских викладів на унїверситетї. Студенти хотїли демонструвати перед намістництвом, але войско заступило їм дорогу.

4-ого падолиста вечером прибув до Відня управитель Крети князь Юрий грецкий, син грецкого короля. Грецкий король і князь Юрий забавлять у Відни кілька днїв, дожидаючи цїсаря, котрий прибуде з Будапешту в четвер рано. Того самого дня король грецкий і князь Юрий будуть приняті цїсарем, а на їх честь буде даний ґалевий обід.

Леґальний до дна душі.

Оповіданє Василя Кравченка.

(*Конець.*)

У мене все нутро перевернуло ся.

— Яка-ж тут честь? — сказав я байдуже — по всїх поїздах ходять жандарми.

— Нї, сього не кажіть. А вже коли жандарм заглядає до ваґона, то се — честь, се щось є — запевняє підполковник.

Се він за мною слїдить! Він не чув моєї балачки з сторожами. Він хоче краще роздивитись на мене, що я за один, куди я взяв білета? Се вже йому відомо, що я один перегін їду — він у касї спитав ся. Він ударить телєґраму до стациї Брудної, там я встану, там слїдити-муть за мною,.. О, пропала моя нещасна доленька! Душа моя у клубочок зобгалась, про те баньки на жандарма вилупив що є сили: „На — мов — дивись, нї краплї тебе не боюсь!“

Підполковник щось говорить про полк, про товаришів, про те, як хутко він буде командувати окремим баталїоном, як то гарно бути самостійним начальником... Жандарма давно вже нема, очи-ж мої вилуплені, а про те я нїчого не чую, не бачу — жандарм сидить у менї. У ваґонї духота, скинув би кожуха — коли-ж під сподом у мене паль-тишко казьонного крою, на ньому поперечні пагони, що їх нам так недавно пожалували; на тих пагонах по одній стрічечцї, — се виходить: титулярний совітник. Коли-ж справдї вже другий рік ось минає, як я колежський асесор! Підполковник побачить те, що я й досї оберофіцер, він не з тим поважанем балакати-ме зо мною, як то належить ся зі штаб-офіцером. Сей підполковник дуже поважає чини. Особливо таке порівнане: він підполковник, а я майор! У него три зірки, у мене — дві. Але у обох по дві стрічечки.

Та менї-ж легко порадити: одїв штаб-офіцерські пагони, не нашивай на них зірок, от тодї й полковник! Адже в мене й должность полковницька. Виходить тее, що я навіть старше за сього підполковника. Ог, як би він знав і

І дурний же я! Адже менї й жінка радила: „Купи, каже, з двома стрічечками, та без зірок — так же носять декотрі з твоїх колеґів“... А справдї, на иньшому й чина нема жадного, про те, диви ся, пагони носить. Нї, таки й давно я помічав, що моя жінка — розумна людина, а я... Що я?... Ет, так собі, ганчірка... Еге, кожде буде ганчіркою, як дїти обсїли, а жалуване яке у почтових чиновників! Купиш пагони — дїти не ївши сидїти-муть.

Так собі міркую, а жарота вже душить. Підполковник перекладає свої речи, а далї до мене:

— Чи чули, офіцер наш Хотовиця вмер?

— Не чув. Він менї зовсїм не відомий.

— Правда, як ми стояли у Здолбинцях, його ще в нашому полку не було. Нїчого собі офіцер, тілько на зріст невеличкий. Кажуть люди, що щасте в грошах. Хотовицький одібрав наслїдство 150 тисяч карбованцїв — се раз, а вдруге ще 45 тисяч, і не покористував ся ними, вмер. От щасте його братови, теж мав своїх 150 тисяч, а ще й ті собі забере, бо більше в них нїкого нема з рідні.

— Ой, душно — кажу. А в мріях: Душно, се так, але що менї шкодило зняти кожуха саме тодї, як жандарм був тут? Він би побачив мої блискучі ґудзи, мої пагони, відразу не чіпав би мене, подумав би, що я їзджу потайцї, що моя служба така, у котрій потайцї треба їздити.

— А вчора вранцї приходимо на панахиду до Хотовицького, дивлюсь: іно я, командир полку, полковий адютант та поручник Гаршин — більш нї душі. Я й кажу до полковника: „Якось воно, полковнику, недоладно. Ніби-б то офіцер умер і вчення через теж сьогодня нема в нас. У полку сїмдесять офіцерів, а нас прийшло тілько чотирьох“.

Третїй дзвінок, поїзд зараз буде рушати, бо кондуктор зацьвірінкав, гудок з паровозу обізвав ся до него. Я хутко скидаю кожуха, раптом забуваю про підполковника, вибігаю до ґаночка, що при ваґонї... Відчиняю двері, вони не дають ся, а поїзд починає сунутись. Я з злістю відпер їх... Шукаю очима жандарма, хочу, щоб він побачив мене з моїми ґудзами, пагонами, без шапки, який, мов: я гарний чиновник!

Жандарм ось тобі й недалечко стоїть, але йому нема жадного дїла до мене; він балакає з кимсь, що сидить уже у ваґонї. Той, з ким він говорив, відїхав, він їде з нами... Ось тепер певне жандарм поверне на мене свої очи — міркую собі, але-ж, на тобі, вже з начальником стациї забалакавсь, що на платформі стоїть! Я кашлянув раз. у друге. Той веде таку пильну розмову, що пильнїщої не може й бути. Я вже кого-небудь знайомого шукаю очима на перонї, щоб до него заговорити, щоб дуже, дуже йому крикнути, яко до щирого приятеля, до друзяки. А тут же й жандарм почує, на мене погляне. На перонї жадної знайомої людини!... Я так, на вітер крикнув:

— Гей!

Хто був у кінцї перона, всяке зирнуло на мене. А жандарм уже десь далеко, він дбає про иньші питаня. Він зараз подасть телєґраму до стациї Брудно-... Там невідмінно висліджувати-муть мене...

— Ну, а полковник прийшов до канцелярії, зараз-же настрочив приказ, дав відлїтоґрафувати, розіслали по ротах — читаю: геть усе чисто так само написано, як я йому казав... Уся моя мова.

— Справдї — кажу — полковник якийсь у вас кумедний, сам не додумав ся до того, щоб написати якогось там приказу. У вас позичав.

— Отсе зустрінеш його, він зара

З угорского сойму. Президент палати послів, отвираючи 5. падолиста засїдане, посьвятив теплу згадку пок. Мек-Кінлею і повідомив палату о заручинах архики. Єлисавети. Палата дала повновласть президентови зложити в еї імени королеви желаня. — Цїсар принимав оноді на авдиенциї мінїстра Голуховского а також *президию сойму*. — На мову тронову має осібна комісия виготовити начерк адресу.

———

Бойкот анґлїйскої маринарки. Став ся факт ненадїйний, а дуже займавий. Коли кабінети уже від двох лїт умивають руки та всякими способами викручують ся, щоби лиш не мішатись до справи анґлїйско-бурскої, социяльісти без голосних зборів і шумних резолюций, взялись рішити сю справу дїлом. Нї меньше нї більше, лише завзялись прямо збойкотувати анґлїйску торговельну маринарку в портах континенту. Гадка мала вийти з Антверпії; тамошні робітники докові (заняті при направі, ладованю і виладовуваню кораблїв і ин.) постановили відмовити всякої помочи анґлїйским кораблям торговельним: значить, з чим корабель приплив, з набором, чи в порожнї, так і повертай собі здоров до Анґлії. — Здавало ся, що плян такий не удасть ся так легко бо і в Антверпії є много фірм анґлїйских, що в своїх руках держать торговлю. Та хто нинї устереже ся перед телеґрафами, телефонами і доброю орґанїзациею! Анґлїйский купець, що мав виправити величезний транспорт збіжа до Амстердаму, одержує від свого тамошного аґента повідомлене, що продаж і достава того збіжа в Амстердамі лише тодї можлива, сли оно прийде там на якім небудь другім, аби не на анґлїйскім кораблї. Адвокат Трельстре в Газї, провідник социяльістичної партиї, одержує із заграници від социяльістів 10.000 голяндских ґульденів до розпорядимости, щоби лише збойкотувати анґлїйску торговельну маринарку. Ба, навіть в Руен (портї на Секванї), куда доходять кораблї морскі, робітники докові постановили однодушно бойкотувати анґл. кораблї і порішили з'їзд із цїлої Европи, щоби такий бойкот перевести не лиш на континентї, але і в самій Анґлії, та приневолити Анґлію до понеханя війни в полудневій Африцї.

Такого, як сказано, ненадїйного, недипльоматичного, а социяльно-полїтичного обороту в анґлїйско-бурскій справі ледви хто міг надїяти ся. А показує ся, що він має всяку підставу і готов не мало помішати комбінациї дипльоматів. Докові робітники одержать поміч на переведене своїх планів не лише від социяльістів, но і від купців та предприємців не анґлїйских, хоть би і тайком, котрі — а в першій лїнії нїмецкі — уже й так підкопали торговлю анґлїйску і раді би еї по можности цїлком зруйнувати.

———

Війна і признаки війни. Уже на третий рік затягнулась на добре війна Анґлії з Бурами, а надходячі з поля битви вісти звіщають о побідах одної, то знов — другої з воюючих сторін, а таки рішучої битви і рішучого покінченя военних операций годї діждатись. Зібрана оноді рада кабінетова в Льондонї не принесла сьвітови також нїяких займавих вістий. По півтретягодинній конференциї згоджено ся на те, що війна не покінчить ся скорше, аж Бури цїлком піддадуть ся, в виду чого треба Кіченерови полишити цїлком вільну руку на боєвій территорії і достарчити ему средств, яких домагає ся. Звучить се дуже енерґічно і поважно, та звістно, що як Бури не мають орґанїзованої армії, так і Кіченер не може чого другого від свого правительства домагати ся, як добре вишколеного і в своїм званю вправного війска, а того чує ся тепер в Анґлії більший недостаток, нїж коли иноді. Цїлою підпорою Кіченерови імовірно буде те, що позволять ему видавати нові проклямациї, котрих ефект оказав ся досить сумнївим.

———

Поважні признаки війни знов — се демонстрация французскої фльоти на водах турецких. Із Царгорода наспіли до Парижа вісти, що сама заповідь висланя французскої дивізиї до турецких побереж вистарчила і переконала порту, що не поможе дальше зволїкане, а французске правительство рішило приневолити Туреччину, щоби доконала своїх зобовязань. Порта, скоро лиш довідала ся о такій постановї Франциї, сейчас телеґрафічно запевнила мінїстра справ заграничних Делькасе, що султан уже підписав іраде, признаюче претенсиї французкі. Та мимо того кораблї поплили в напрямі всхіднім, бо французске правительство не вдоволяєсь голословними обіцянками і не лиш о одну, послїдню фінансову справу спір завів ся. З французскої сторони упевняють, що тут не розходить ся о те, щоби виволїкатя цїле всхідне питане, лише щоби на разї приневолити Туреччину до пошанованя прав, достоїнства і поваги Франциї. Демонстрация, якою Франция так довго грозила, наробила вже нинї немало гамору, хоть французкі гармати не роззявили ще своїх пащ на мури Царгорода, а і самі арґонавти готові вдоволяти ся першим-лїпшим портовим містом, щоби сконфіскувати его цлові доходи. Та все таки того рода міри зневолять вкінци турецкого мінїстра скарбу оглянути ся чим скорше за золотими пястрами, чи возьме він їх за продаж якої концесиї Нїмеччинї, чи позичить на твердих услівях у Росиї — щоби лише зложити до рук французкої амбасади.

———

Адреса сербскої скупштини виражає королеви Александрови признане за мужественну рішучість, з якою він вивів край з непевности і поладнав внутрішні справи наданем нової конституциї. Зглядом заграничної полїтики край вдоволений з того, що відношеня до Росиї, Австро-Угорщини і Чорногори суть приязні. Не може того сказати більшість сербскої репрезентациї що-до відносин з Туреччиною. Народні представителї не запізнають щирих старань правительства і навіть доброї волї султана, але все-таки не можуть погодити ся з фактом, що Порта не в силах лучше обезпечити личне і материяльне майно одноплеменного Сербам населеня в Старій Сербиї перед нападами і насилями Альбанців. Було би дуже пожадано, щоби Порта заспокоїла справедливі бажаня і потреби того сербского населеня в Старій Сербиї і Македонії в справах церковних і шкільних. А се много причинилось би до укріплень добрих сусїдских відносин Сербиї і Туреччини.

Як би в причиновій звязи зі змістом повисшої адреси доходять вісти з Цетинії, що там під проводом самого князя Николая має відбути ся дипльоматична нарада, в котрій возьмуть участь представителї Росиї, Сербії, Болгариї, а можливо навіть і Туреччини. Предметом нарад сего міністурного дипльоматичного конґресу мало би бути: поладнане взаїмних відносин балканьских держав між собою і точне означене їх становища до альбаньского і македоньского питаня. Та коли-б і прийшло до того, то велике питане, чи удасть ся їм успішно порішити се питане.

Перше повне видане творів Федьковича.

———

Др. Франко пише про него в „Дїлї“ між иншим ось що:

„Наукове товариство імени Шевченка у Львові приступило до виготовленя першого повного видання творів і писань буковиньского лїрника, Юрія Федьковича по заключеню умови з товариством „Руска Бесїда“ в Чернівцях.

Роздививши ся в друкованім і рукописнім материялї, я предложив секциї ось який плян цїлого видання: „Том I. поезиї, том II. повісти, том III. драми, том IV. листи, материяли до біоґрафії поета, його працї, які не увійдуть у три перші томи (Буквар, Збірка народних пісень, мемориял про шкільництво на Буковинї і т. п.), і також відзиви про нього сучасних, спомини знайомих, вкінци, біоґрафічна і історико-лїтературна студия, бібліоґрафія і словар. З уваги, що повістий Федьковичевих не богато, а драм за богато на один том, прийдеть ся мабуть у другім томі крім повістий подати ще дві Шекспірові драми перекладені Федьковичем — „Гамлета“ і „Макбета“.

Так виглядала би зверхна економія видання. Редакция знайшла ся в щасливім положеню, можучи зробити се видане не тілько повним, але і критичним в такій мірі, як сього не можна надїяти ся майже для жадного з наших давнїйших письменників. В основу видання ухвалено класти всюди перводруки, а коли можна, то й автоґрафи поета. Се дає можність заховати в дуже значній мірі ті діялектичні окремішности Федьковичевої мови, що надають їй особливу принаду, і через те секция поручила редакторам, придержуючи ся загальних норм принятої тепер шкільної правописи, берегти пильно всякі фонольоґічні відтїнки мови в Федьковичевих творах, отже такі, як: взели, не, ни (замість: не), ходит, ходя і т. и. Богацтво авто-

---

же провадить свої мрії про те, який сьогодня має приказ видавати, кого має вилаяти у ньому за погане вченне, тощо. Я слухаю, бачу: не своє провадить, хтось вивчив; починаю говорити, думку його поверну на свій лад — уже він згодив ся, йде писати приказ по мойому. То се полковник після мене часом по дорозї ще когось здибає, балакає з ним так грізно, що аж страшно дивитись. Але душа моя почуває, що буде. Знов біжу навперейми полковникови, ненароком здибаюсь з ним, скажу своє, а той уже провадить иньші речи. Бий ся, виправляй на ново! Морока тай годї!

— Так — міркую я собі — я тут на Здибинецькому двірцї був у кожушку, жандарм бачив мене у йому, а там як під'їзджати-мем до Брудного, кирею одягну, нехай пізнають... Чорта пухлого вони мене впізнають!...

— Бувають часи, полковник нїкого не здибає, хто-б навчив його, як що зробити, бо він що хвилини потребує поради; то отсе й дивиш ся, ранком вийшов він зі свого намету, похнюпив голову, блукає по лаґерях наче муха в осени, шукає свого пристановиська.

— І як воно хитро виходить, що вставати-му я у Брудному. Адже там знайомий жандарм, Сарута на прізвисько. Я-ж з ним колись балакав, з своїм дочиненем обертав ся. Ми собі тодї так щиро балакали! Як то гарно, коли не гордуеш, коли й з *простою людиною говориш по людськи*! Я невідмінно осьміхнувсь до нього, за руку поздоровкаюсь, як приятель. Адже то нїчого, що я такий чиновник, усе одно я нїби-б то офіцер. А хиба-ж у мене на лобі написано, що я офіцер? Та ще може він і зовсїм забув про мене? Здивує ся, але я скажу: Добродію Саруто, памятаєте, тóрік я просив вас тут розшукати мої речи, що зелїзниця кудись заслала. Дякую, дякую, я їх відібрав усї цїлі, спасибі за те, що попіклувались.

— А Петренка у підполковники призвели. Кирпа з жінкою розійшов ся. Та ще добре, що тим часом я є при полку, а то з нашим полковником горя набрались би — розповідає балакучий підполковник.

Гальма заскреготала. У ваґонї носильщик.

— Беріть, серце, річи — кажу я похапцем, боячись, щоб він не пішов далї. Той хапає мої клунки; сам я вже давно у киреї. Носильщикови не зручно разом нести аж три великі мої пакунки; беру сам одного, він — два. Ще поїзд не зупинив ся як слїд, а я перший вискакую, не дослухавши кінця мови підполковника, не попрощавшись навіть з ним.

Сї два жандарми, вони далеко стоять на перонї... А деж мій знайомий Сарута? Якось його не видко між ним... А сї? Вони своїми очима блимають усюди, вони все бачуть. Вони такі великі! В них така сила тих медалїв! Я побіжу, відверну своє лице, щоб жаден з них мене не побачив, щоб не впізнали мене!

— Пане, вам у Гнилище? — запавшись кричить до мене носильщик.

— Нї, голубе, за мною тут є почта.

— А ви пішли у той віддїл, що з його у Гнилище...

Біжу назад. Піт у три ряди лїть ся. Ось тобі один жандарм кинув на мене одним оком...

— Чого він чіпляеть ся, люде добрі, я леґальна людина! — хочу крикнути.

Жандарм задивив ся кудись. Ось тобі двері до другої кляси, я — ниць туди! Носильщик мало не впаде, не поспіе.

— Ой серце, коли-б хутчій, бо спізню ся!

— Зараз, зараз, пане!

— Хмелинецька почта! — гукнув я.

Під'їхала почта.

— Хведоре, серце! То се ти? — радїю я, побачивши знайомого фурмана.

А що, як жандарм помітить біля мене носильщика?

— Нате вам, голубе, за труди! Хутчій ідїть до поїзду, там ще щось заробите, — кажу я любенько до носильщика.

— Торкай, та хутчій, буде на чарку!

Ет, чарка, що чарка!... Ну, а як жандарм пізнав мене по сивій смушевій шапцї? Як він справдї дізнав ся про тее, що речи мої нїс носильщик нр. 4? Як він спитав того носильщика: „Куди поїхав *той пан, що в сивій шапцї?*...“ „У Хмелище...“ От дурень, на що я гукав „Хмелинецька почта?“ Ну, вийшов, поглянув, пізнав Хведора, сказав: „давай“ — от і кінець. А куди я їду — яке кому дїло до сього? Тай кирея-ж у мене з відлогою; ну, йдучи з ваґону міг наложити відлогу на шапку, нехай пізнають, яка та шапка на колїр.

А лан який розлїг ся — ой, нене!... А снїгу, снїгу!... Господи, Боже милий!... А вже вітер весняний, снїг гине; велика залива буде, не одну греблю вирве. А ось тобі за фосою й лановий сидить. Кумедні ті пани, нїколи вони не обійдуть ся без сторожі. У них так богато всього, про те боять ся, щоб чиясь курка на їхнїй лан не зайшла пограбати ногою. Мужик мало що має, про те не стереже свого.

А я дуже щаслива людина! Я так хитро утїк від жандармів! От дурники! Ет, що менї жандарми! Хиба я не леґальна людина? Хиба я когось боюсь за свою одежу, за чоло, за вуса, за всю вроду, за свою мову? Мене таким мати родила, мене вона змалку й говорити вивчила рідньою вкраїнською мовою, таким і до смерти зістанусь, а їх нїкого не боюсь. Ось-де їм!... З'їжте!!

М. Червоне, 1898.

———

ґрафів із найріжнїйших часів, починаючи 1861 роком, дає можність контролювати всякі зміни, роблені в ріжних часах ріжними редакциями в Федьковичевих творах, а декуди доповнювати пропуски, роблені редакторами чи то для якихсь власних уподобань, чи „страха ради людейска“. Всякі такі зміни, поправки, инколи чужі додатки до Федьковичевого тексту, річеві пояснена чи то самого Федьковича, чи редакторів находять поміщене в нотках під текстом з докладним означенем, відки вони взяті. Під кождим твором зазначено по змозї дату його написаня, місце, де був уперве друкований, або, коли він доси не був друкований, подано опис і місце знайденя автографу, а надто з авторових листів або з иньших жерел подано все, що знаємо про час і обставини написаня даного твору і його дальшу історию. Одним словом — при кождім творі редактори старають ся зібрати все доступне їм, що може послужити до усталеня найлїпшої лекциї тексту, до його зрозуміня і оцінки на тлї обставин житя самого автора і суспільности.

Подавши сї praeliminaria про загальний плян, материял і метод виданя, я хочу сказати дещо детальнїйше про перший том, якого друк задля надзвичайно важкої і складної редакційної працї, а головно задля богацтва материялу протягнув ся над сподіване довго і певно не скінчить ся швидше, як хиба з кінцем сього або з початком слїдуючого року. Досить буде сказати, що сей том обійме коло 45 аркушів друку формату такого, як видане Шевченка проф. Огоновского. Поезиї Федьковича творитимуть том коло 720 сторін і зроблять певно велику несподіванку всїм тим, хто привик поетичну творчість буковиньского лїрника мірити тоненькими томиками виданя Дїдицького або коломийськими випусками. Збірне виданє покаже дуже цїкаві фази в розвою поетичної творчости Федьковича, фази доси не ясні навіть для таких істориків лїтератури, як пок. Огоновский, неясні головно тим, що Федьковичів поетичний доробок друкував ся шматочками, розкиданий по ріжних часописях, псований і фалшований ріжними дилетантскими руками, а в значній части лежав недрукований чи то в скринцї самого автора (як ось переспів „Слова у полку Игоревім“) чи то в редакциїних архівах. Кілько з того розкиданого скарбу пропало на завсїгди — не знаємо. В авторових листах нераз знаходимо згадки про твори, які нїколи не побачили сьвіта; натомість случайні находки видобувають на денне сьвітло твори, про яких не стрічаємо згадки нїде инде.

Та про те з поетових автографів, захованих у ріжних місцях, редакция нового виданя видобула мало що не сотню нових, доси зовсім незвістних творів.

Загалом побоювання декого з наших патріотів, що на збірнім виданю може стратити Федьковичева поетична репутация, не оправдують ся. Очищені від ріжних припадкових примішок і видані разом його поезиї покажуть нам у перве в повнім блиску його великий поетичний талант — певно, не такий могутній та ориґінальний, як Шевченків, талант, що не маючи такого ясного сьвіточа у власнім нутрі, яким наділений був з природи український кобзар, часто сходив на манївцї, попадав у манеру, але все-таки талант великий, одинокий у нас обік Шевченка, у якого поезия не була сьвяточним одягом анї їх ходженем на котурнах, а натуральним, безпосереднїм висловом того, що кипіло в серцї і хвилювало душу“.

НОВИНКИ.

Календар. Пятниця 26/IX. (8/X.): с. в. м. Димитрія; Р.: Іотфріда Субота 27/X. (9/IX.): с. м. Нестора, п. о. Димитрія Нов. Р.: Теодора.

Іменованя. Міністер справедливости іменував офіцияла судового, Адольфа Веґнера, надзвідателем канцелярийним при судї краєвім в Чернівцях. — Краєвим референтом ветеринарским при буков. правительстві іменований Фердинанд Танцер, а почтовим надконтрольором в Чернівцях Саломон Хольоней.

Вінчанє архикн. Елисавети Марії з поручником кн. Оттоном Віндішґрецом відбуде ся дня 25. сїчня 1902 р. в Гецендорфі. Перед вінчанем архикн. Елисавета Марія зложить т. зв. ренунциацийну присягу.

Заручини. Найстарша дочка архикн. Фридриха, архикняжна Мария Христина, заручила ся з кн. Імануїлом Сальм-Сальм, найстаршим сином кн. Альфреда, брата пануючого князя. Наречений має 30 лїт і є прускым поручником при 2 п. уланів в Берлинї. Рід князїв Сальм-Сальм є католицкого віроісповіданя.

Науку читаня і писаня для старших Русинів наміряє розпочати ще сего місяця тов. „Руска Школа“ в Чернівцях, скоро зголосить ся відповідне число. Наука буде безплатна і тривати ме зо 3 місяцї. Побирати сї будуть сего разу лише мущини без ріжницї віку, що не мали доси нагоди навчити ся читати і писати. Нїхто най не страхає ся, що для него вже за пізно учити ся а най сьміло спробує, тоді й побачить, чи воно ще можливе. Зголошувати ся належить в рускій книгарнї при улицї Петровича ч. 2, що отворена цїлий день. Тов. „Руска Школа“ просить руску інтелїґенцию, особливо оо. духовних тай письменних міщан, щоби повідомили неписьменних Русинів черн. про сей гарний намір тов. „Руска Школа“, за який належить ся ему загальне признане.

Що робить наша інтелїґенция? На сю статю „Буковини“ дістали ми доси допись з одного із тих 83 сїл, де нема доси ні читалнї анї каси. Не поміщаємо сї поки що, а ждемо дальших, щоби відтак докладно розібрати се преважне для бук. Руси питане. Надїємо ся, що ще озвуть ся голоси і з иньших сїл, котрі обяснять причини, чому в сім та в тім селї нема читалнї чи каси. Дуже цїкаве знати й те, яким способом удало ся отворити читалню чи касу помимо порешкод, на які се дїло з разу натрафило. Просимо про те о як найчисленнїйші вісти, хоч би коротенькі, аби правдиві з одного і з другого боку. Зібравши досьвіди ріжних осіб з ріжних околиць, розберемо їх, а з того вийде не одно, що придасть ся, аби посунути просьвітно-економічну справу бук. Русинів значно вперед.

Необсаджені місця. В новім закладї краєвім для божевільних є опорожнене місце машинїсти і канцелїсти. Подана треба вносити до 15. взглядно до 30. с. м. на руки буковиньского видїлу краєвого в Чернівцях.

Новий заклад краєвий для божевільних буде отворений аж на весні 1902 року.

Драматичний кружок тов. руских ремісників „Зоря“ в Чернівцях устроює в неділю, дня 10. падолиста с. р. в садї „Народного Дому“ представленє аматорске. Аматори відіграють у друге „Трійця гільтайска“ (Lumpaci-Vagabundus), мельодраму в 3 актах а 5 відслонах А. Нестроя, в переводї Василя Сїмовича. — Цїни місць: Крісло перворядне 60 кр., другорядне 50 кр., треторядне 40 кр., партер 20 кр. Початок о пів до 8-ої вечером.

Осип Шпитко, що перед роком належав до редакциї „Буковини“, нагадав ся тепер, коли всякі его заходи дістати ся назад до нашої редакциї не вдали ся, кинути за те в своїм „Пекольнім календари“ під написом „В справі видавництва „Пекольних листів“ болотом на черновецких Русинів. Поминаємо підлі клевети на поодинокі особи, яких сей чоловік не годен обидити, хочби назвав був їх по імени, а не напастував скрито, скажемо тільки кілька слів спростованя на его виразні бріхнї зглядом віддаленя его з редакциї „Буковини“ і друку его „Пекольних листів“. Ото коли Осип Шпитко помимо всяких напімнень занедбував безнастанно переняті зглядом редакциї „Буковини“ обовязки так, що нераз самі складачі мусїли за него дбати про материяли для ґазети, якже знов деколи написав що, то в такий огидний спосіб, як пр. статя „З кацанскої кльоаки“, то се заставило заряд редакциї положити конець тій крайне простацкій базґранинї і виповісти ему службу, заплативши ему вперед за цїлий місяць, за який то час робили за него другі роботу даром. Тож не 14 днїв, як була умова, а цїлий місяць мав він, нїчим не занятий, часу шукати собі иньшого заробку. Отже задля крайного занедбаня перенятих обовязків і простацкого тону нечислених статей, а не задля якихось народолюбних засад віддалено Шпитка. Так само неправда, що дальший друк „Пекольних листів“ застановлено їзза їх змісту, хоч який він глупий. Найлїпшим доказом, що се тїльки просте сильце на наївних людий, сам „Пекольний календар“, друкований в черновецкій рускій друкарнї, помимо того, що сей календар як раз повний бріхонь на основателїв тої друкарнї, котра дає хлїб видавцевi-складачеви. Чи є де в сьвітї подібна толеранция супроти не то противників, а просто несовістних ворогів? Дальших „Пекольних листів“ не друковано едино тому, що їх видавець Шпитко набравши передплату на цїлий ряд свого видавництва, не заплативши навіть за друк першої книжочки. Кредиту-ж не міг мати чоловік, що наробивши на всї боки довгів, о їх платнї й доси не думає, хиба що тепер болотом відплачує тим, котрим і доси винен не одну десятку. Що дивного на остаток і в тім, що такому ретельному чоловікови не видала друкарня незаплачених книжок, котрі задля своєї великої вартости і популярности гинють в маґазинї, відки їх може викупити що днинн, скоро удасть ся сему едино ретельному і честному патріотови ще кого надути на нове свое видавництво „Антихриста“, з котрим чванить ся мати зносини, чим і напятнував себе, як слїд. Отсе наша відповідь раз на все на підлі клевети Осипа Шпитка.

Льокаль тов. „Зорі“ знаходить ся від 5. падолиста с. р. при улицї Рускій ч. 53 і отворений щоденно вечером від години 7-ої до 10-ої, а в рускі сьвята і неділї від 9-ої рано до 11-ої веч.

Видїл „Зорі“.

Нодаріому, еміґрацийному аґентови, против котрого переводить ся тепер карна росправа, доручила онодги львівска поліция рішене о вигнаню его раз на все з границь Австриї яко чоловіка шкідного для публичного і приватного безпеченьства.

В справі параньских Русинів відбула ся 3. с. м. вечером нарада гурта львівских Русинів. Явили ся також Ч. В. о. Филяс і Брат Горощук. Наради вели ся під проводом о. Филяса. Брат Горощук, що пробуває постійно в рускій кольонії Прудентополїс в Парані, а приїхав до краю на коротко для приєднаня кількох молодих інтелїґентних Русинів для параньских руских осель, розказав дуже цїкавого про житє наших селян в Парані та про потребу дальшої їх орґанїзациї. Брат Горощук ворожить параньскій Руси найкращу будучність і представляє житє в Парані в цїлком ясних красках. Тамошні Русини, а є їх в кількох ґрупах звиш 30.000, вже загосподарили ся, землї мають до волї та живуть, хоч не в райских розкошах, але все вільнїйше, як в Галичинї. Збіжа, набілу, дробу і покладок мають доволї; „герва мати“ (бразилїйска гербата) родить так, що торік з самого Прудентополїс доставили Русини 20,000.000 міхів герви до Курітіби. Руских купців є в самім Прудентополїс 11, з того 3 більші підприємці-ґуртівники. Шкіл в Прудентополїс є 6 а здалоби ся їх і більше, та учителїв і так бракне. Зголошують ся на учителїв Поляки, а одного з них мусїло ся приняти; в прочім мусять вчити або оо. Василіяне або письменні старші хлопці. За науку одної дитини платять родичі місячно по 4 мільрейси а ще і оо. Василіяне помагають. Побудовано вже кілька церков і шкіл. — Все булоб добре, як би не брак інтелїґентних сил, а було би їм з чого у держати ся, особливо ті, що володїють нїмецкою мовою. Конечна також річ заложити друкарню. Се основа дальшої орґанїзациї. Брак книжок, ґазеток а особливо календарів дає ся дуже відчувати. Нарід хапає польскі або навіть португальскі ґазети і книжки; а Поляки основали в Парані кількадесять товариств і ведуть інтензивну роботу. — Прелеґента нагороджено за цїкавий і живий виклад оплесками. Забирали потім слово: о. Филяс, п. Кисїль, п. Косевич і Л. Цегельский а Брат Горощук давав ще деякі пояснення. Задля спізненої пори наради перервано і відложено до слїдуючої (найблизшої) неділї на годину 6-ту вечером. — на нараді був і наш звістний Американець о. Волянский; що умисно задля цїкавої для него справи — о. Волянскій задумує сам переселити ся в Парану — потрудив ся стілько миль. О скілько нам звістно, двох молодих інтелїґентів і один сьвященник заявляють охоту вибрати ся до Парани, а оо. Василіяне також висилають трех нових своїх членів до Бразилїї. Ходить ще головно о друкарню, на яку датки приймає тимчасом адмінїстрация „Дїла“.

Акция против поєдинків. Як доносять, перед кількома днями відбув ся в Линску з'їзд нїмецкої аристократиї, щоби запротестувати против поєдинків, та заявити, що они зовсїм не полагоджують справ гонорових, та в кінци обдумати способи і міри якими дало би ся усунути потребу поєдинків. — З'їзд той аранжувала аристократия, бо-ж она уходить з традициї за верству найбільше чутку на точцї гонору. Зборам проводив князь Левенштайн, провідник баварских католиків, представитель одного з найстарших родів нїмецких, а під его командою зібрали ся потомки колишних цїсарских електорів, князї церкви, не хибло також визначних юристів. Справу обговорювано всесторонно, та, як звичайно при таких зборах буває, ухвалено резолюциї і вибрано комісию, котра би постарала ся о їх переведенє. Самі-ж резолюциї — одні юридичного, другі суспільного змісту. Із юридичної сторони предкладає ся зміну обовязуючих доси законів карних, тілько се не є в компетенциї зборів сейчас перевести. Натомість, що до мір і средств, які зависять від самої суспільности, то основано противпоєдинковий союз, котрий буде трактувати поєдинковичів яко особи стоячі під замітом негонорових дїл. До союза приступило зараз 116 представителїв старих шляхотских родів, 86 духовних, 160 правників, 137 лїкарів і 35 професорів. Дано повновласть президії просити цїсаря і володарів сполученої Нїмеччини, щоби усували із своїх дворів поєдинковичів, а маючий утворити ся союз женщин обовязав би ся не приймати в свій дім визиваючих і приймаючих поєдинки як і секундантів. — То були би в головних чертах предприняті на тепер міри против поєдинкоманиї. Та як не можна їм відказати рациї, а навіть, коли ті проекти і ухвали здїйснять ся, можуть они поєдинкоманиєю здержати і обмежити, то цїлком усунути їх мабуть трудно, як при всякім ідеалїзованю суспільности таки не обійде ся без судів і криміналів...

Телєґрами „Буковини“.

Відень, 7. падолиста. Бюро Райтера доносить з Пекіну, що Лї-Гунґ-Чанґ помер о 11-ій годинї в ночи.

Шукає жінки.

Промисловець, 40-лїтний вдовець, чоловік маючий, що посїдає красну реальність вартости 30.000 корон шукає товаришки житя. Такою може бути старша панна або й вдовиця, з порядного дому, уродлива і доброї вдачі, статочна, ґаздиня з посагом 6.000—10.000 корон. Адрес: I. K. poste restante (Czernowitz) Чернівцї.

Хто собі замовить
50 МАЛИХ КАТЕХИЗИСІВ
штука по 15 нр. (30 сотиків)
той дістане 10% опусту а пакет з почтя вже оплачений. Адресувати належить:
Торговля паперу „Рускої Ради“
Чернівцї, ул. Петровича ч. 4.

Хто хоче дістати
КАЛЄНДАРІ
в коміс, най зголосить ся до **Торговлї паперу „Рускої Ради“** в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2. Пакет оплатить „Торговля“ а кождий 10-ий календар дає даром за роспродаж.

ОПОВІСТКА.

„Українсько-руська Видавнича Спілка“

видала доси отсї

КНИЖКИ

в першій сериї „Белєтристичній Біблїотецї“:

	Цїна в короновій вал.
1. *Стефан Ковалїв.* Дезертер і иньші оповідня	К. 1·60
2. *Іван Франко.* Поеми	„ 1·60
3. *Ольга Кобилянська.* Покора і иньші оповід.	„ 1·40
4. *Ґю де Мопасан.* Дика панї і иньші оповід.	„ 1·30
5. *І. Франко.* Полуйка і ин. борисл. оповіданя	„ 1·40
6. *Наталїя Кобринська.* Дух часу і иньші опов.	„ 1·60
7. *Кнут Гамсун.* Голод, роман	„ 2·20
8. *Леся Українка.* Думи і мрії. Поезиї	„ 1.60
9. *Стефан Ковалїв.* Громадскі промисловцї	„ 1·60
10. *Уіллїям Шекспір.* Гамлет, принц данський	„ 1·80
11. *Генрик Понтоппідан.* Із Хат. Оповіданя	„ 1·30
12. *Богдан Лепкий.* З житя. Оповіданя	„ 1·20
13. *Ґергарт Гапман.* Візник Геншель	„ 1·60
14. *М. Коцюбинський.* В путах шайтана. Опов.	„ 1·60
15. *Уіллїям Шекспір.* Приборкана гоструха	„ 1·40
16. *Панас Мирний.* Лихі люди	„ 1·40
17. *Короленко.* Судний день	„ 1·20
18. *У. Шекспір.* Макбет	„ 1·60
19. *К. Ґуцков.* Уріель Акоста	„ 1·40
20. *У. Шекспір.* Коріолян	„ 1·80
21. *Михайло Яцків.* В царстві сатани	„ 1·60
22. *Панас Мирний.* Морозенко	„ —·90
23. *Лесь Мартинович.* Нечитальник	„ 1·60
24. *Михайло Коцюбинський.* По людському	„ 2·—
25. *В. Оркан.* Скапаний сьвіт	„ 1·—
26. *Василь Стефаник.* Дорога	„ 1·60
27. *У. Шекспір.* Юлїй Цезар	„ 1·60
28. *Л. Толстой.* Відродженє (3 томи)	„ 3·60
29. *К. Гавлїчек Боровский.* Вибір поезий	„ 1·60
30. *Ф. Заревич.* Хлопська дитина	„ 1·80
31. *І. Франко.* Коваль Бассім	„ 1·60
32. *Уіллїям Шекспір.* Антоній і Клеопарта	„ 1·80
33. *Е. Тимченко.* Калевала (переклад)	„ 3·—
34. *О. Катренко.* Пан Природа і иньші опов.	„ 1·40
35. *Уіллїм Шекспір.* Багато галасу з нечевля	„ 1·60
36. *Іван Франко.* Сїм казок (друкуєть ся)	„ 1·44
37. *Сидір Боробкевич.* Над Прутом	„ 1·60
38. *У. Шекспір.* Ромео і Джульєта	„
39. *К. Сроковський.* Оповіданя	„
40. *А. Кримський.* Пальмове гилля	„ 2·—

Цїни подані за оправні примірники. Брошурованих не продаєть ся.

У другій, сериї, „Науковій Біблїотецї“ вийшли:

1. *Кароль Кавцкі.* Народність і її початки	К. 0·60
2. *Фр. Енґельс.* Людвік Фаєрбах. Переклад Будового	„ 0·50
3. *Фр. Енґельс.* Початки родини, приватної власности і держави	„ 1·50
4. *Ш. Сеньобо.* Австрия в XIX. столїтю	„ 0·80
5. *В. Будзиновський.* Хлопська посїлість	К. 2·—
6. *К. Флямаріон.* Про небо	„ 2·—
7. *М. П. Драгоманов.* Переписка Т. І.	„ 1·80
8. *С. Степняк.* Підземна Росия	
9. *Андріян.* Аґрарний процес у Добростанлх	

Брошур другої сериї не оправляєть ся.

У третїй сериї „Лїтературно-Науковій Біблїотецї“ вийшли:

1. *М. Грушевський.* Хмельницький і Хмильниччина	К. 0·20
2. *Курцій Руф.* Фільотас	„ 0·20
3. *В. Наумович.* Величина і будова звіздяного сьвіта	„ 0·15
4. *Панас Мирний.* Лови	„ 0·06
5. *І. Пулюй.* Непропаща сила	„ 0·10
6. *М. Грушевський.* Бех-Аль-Джуґур	„ 0·10
7. *І. Раковський.* Вік нашої землї	„ 0·10
8. *А. Чехов.* Каштанка	„ 0·15
9. *М. Драгоманов.* Ник. Ів. Костомарів	„ 0·15
10. *Е. Золя.* Напад на млин	К. 0·20
11. *І. Пулюй.* Нові перемінні звізди	„ 0·15
12. *Г. Квітка.* Маруся	„ 0·50
13. *М. Левицький.* Спілкова умова для селянських спілок	„ 0·20
14. *М. Кулїш.* Орися	„ 0·06
15. *М. Кистяковська* Іван Гус	„ 0·20
16. *О. Стороженко.* Оповіданя І.	„ 0·20
17. *В. Барвінський.* Дослїди з поля статистики	„ 0·20
18. *В. Короленко.* Лїс шумить	„ 0.20

(Дальші випуски в друку).

Адреса: Львів, улиця Чарнецького ч. 26.

Увага: Укр. руська Видавнича Спілка дає всї свої виданя на рати (місячні або квартальні) з тим, що термін сплати буде точно задержаний. — Хто хоче взяти на рати книжки, мусить зголосити ся до дирекциї по реверс, який має виповнити і звернути дирекциї. Хто зложить від разу 20 кор. дістає 10% рабату. На „Лїт. Наук. Біблїотеку“ приймаєть ся окремо передплату по 5 кор. за серию зложену із 48 (подвійних) аркушів друку.

Важне для нежонатих.

Хто хоче дістати **дешево**

добрий і здоровий харч домовий

то прошу зголоситись у

Мариї Новіцкої

ул. Ратушева (Rathhausstr.) ч. 17.

на другім поверсї.

Гіґієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся фрізієр

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гіґієнічні урядженя, пр карболїзоване бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дїйстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Г. Файлєс

усувач нагнїток

улиця Чернівцї, Руска ч. 8.

Принагідні закупна з причини опізненя сезону!!!

в склепі Б. БАЛЬТІНЕСТРА молод.

О 35% таньше як передше
лїтні парасольки, модних кольорів, чорні і ясні з коронками.

О 10% таньше як передше
ясна обува для пань, панів, дївчат, дїтий і убува до Lawyn Tennis, Кнайпівскі мешти.

О 25% таньше як передще
Соломяні капелюхи і легкі капелюхи фільцові і лїтні шапочки.

Подорожні прибори, скад найгарнійших куфрів ручних і валїзок тошки з урядженєм або без уряджень пуделка на мужеські і дамскі капелюхи — етюі на парасолї, коші на їду, торбинки.

Мужеське білє, анґлїйські зефіри, ковнїри, маншети і краватки.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 128. Чернівці, неділя дня 28. жовтня (10. падолиста) 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятници і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20	Кор.	— сот.
на пів року . . .	10	„	— „
на чверть року . .	5	„	— „
на місяць	1	„	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Письмо з Відня.

Відень, д. 7./XI. 1901.

(π) Грізна туча, яка навістила була наш парлямент тамтого тижня, мала час в протягу коротких чотиродневних вакаций поволи уступити. Промови ческих проводирів Крамаржа і Жачека в середу, дня 30./X. виглядали дїйсно, як грізні блискавки над парляментом, що готові були що хвилї парлямент розбити. Але вже бесїда ческого знаменитого бесїдника Герольда в понедїлок була лагіднїйша і вказувала на те, що через тих чотири днї вакацийних вдало ся Керберови на хвильку Чехів приборкати і хоть Крамарж в буджетовій комісиї вчера, в середу, робив обструкцийні внесеня, то се виглядає більше на повторяючий ся слабий відгомін і грохіт лишень що проминувшої грізної тучі.

О скілько може тут на місци із уст Чехів зорієнтувати ся, то правдоподібно буде буджет без перешкод вчасно ухвалений, бо Чехи потребують буджету. Що далї буде, то иньша річ. Чехи мають спроможність і силу при кождій нагодї і коли їм лише того треба, приневолити парлямент, звернути туди, куди вони жадають, коли рада державна не має розбити ся. Вони ведуть свою полїтику по майстерски.

Вже й кріза ческого мінїстра відвернена, ало вона повторить ся на певно, скоро се Чехам буде треба, аби порушити Кербера із его „leidenschaftslose Beharrlichkeit“ і примусити до узглядненя ческих жадань, як се й тепер стало ся. Бож отак через ніч таки наступила номінация пятьох ческих професорів для ческої полїтехнїки в Бернї.

Поодинокі комісиї працюють тепер жваво.

З ради державної.

На четверговім засїданю ради державної відповів президент мінїстрів на кілька інтерпеляций. Мінїстер просьвіти заявляє у відповідь на інтерпеляциї що до подїй на інсбруцкім університетї, що они викликані наслїдком сильної аґітациї в кругах, котрим зовсїм нема що довіряти. Так само й демонстрациї італїйских студентів є не на місци. Бож правительство основало на інсбруцкім університетї побіч нїмецких рівнорядні катедри італїйскі, щоби й італїйска молодїж могла образувати ся в своїй рідній мові. Однак як видно з найновійших подій, не можуть погодити ся Італїйцї з Нїмцями на однім університетї. Длятого правительство застановляє ся тепер, якби то вдоволити бажаням Італїйців. Відтак ставить внесенє Всенїмець Берґер, щоби над сею відповідию мінїстра розвести дискусию. Але се внесенє відкинено і замкнено засїданє. Слїдуюче засїданє буде в понедїлок.

Буджетова комісия радила 8. с. м. над законом про діюрнїстів і приняла его після внесень субкомітету. Пополудни розпочато нараду над буджетом. На внесенє Чеха Крамаржа отворено насамперед ґенеральну дебату. Чех Герольд застерігає Чехів проти закиду, що вони провадять полїтику вимушеня і постулятів. Жаданя Чехів зглядом ческої мови у внутрішнїм урядованю і заснованя другого ческого університету на Мораві поставлені вже давно задля упрощеня управи, зглядно ізза переповненя університету в Празї. Сповненя сих жадань Чехи не уважають концесиею. Після становиска, яке займе ряд супроти сих питань, Чехи осудять неутральність правительства. Полїтичний стан нїяк не поправив ся. Скоро теперішний стан потревае, то ситуация попсувалаби ся. — Чех Крамарж критикує буджет і захвалює запровадженє горівчаного монополю. Слїдуюче засїданє в понедїлок.

Промова, яку мав посол др. Лупу підчас першого читаня буджету а котрої зміст після телеґрам ми подали, містить після стеноґрафічного протоколу ось які гадки:

Національне питанє дуже важне і те мінїстерство, що его розвяже, заслужить ся дуже. Народна школа мусить бути національною у всїх; так само й висша наука у великих народів, для Волохів же найлїпша посередна дорога.

Материяльна нужда більше пекуча як національна, тому се питанє важнїйше і посол ним перед усїм займати ся ме. В нуждї аж бачать люди, що вони рівні, і в бідї їсти ме Нїмець ческий хлїб, а Чех нїмецкий, жид паску а христіянин маци.

Бесїдник жадає безпосередних і тайних виборів, але ще задержаня курий, зглядом виборчої реформи жадає радикальної зміни а не половичности, як пята курия.

Відтак бесїдник відпирає, як ми вже писали, закид іредентизму і нельояльности, який „мовчки“ роблять Волохам, та підносить вірність Волохів для держави і трону з часів від воєн 1848 р. почавши, і кінчить завіренєм про льояльність і вірність всїх Буковинців, як „Тврольців сходу“.

Волохи, каже бесїдник, стоять за централїзмом і противні національній автономії, що готова вбити меньші народи. Волохи приятелї нїмецкої управи Буковини, що є Австриєю en miniature. Иньша мова урядова, як нїмецка, що впрочім показала ся відличною, неможлива. Волохи є за удержанєм нїмецкого елементу в краю і будуть боронити нїмецку мову в школї і урядї навіть проти Нїмців.

На конець констатує, що ні один Нїмець на Буковинї не зволошив ся і на виворіт. Тим не хоче завзивати проти нїякого народу в Буковинї, противно признає всїм право на мирний розвій; він не хоче офензивної полїтики, але всї признають, що Волохи мають право на удержанє своєї народности, та що проте з їх боку дефензивна полїтика (проти кого-ж? — *Ред.*) зовсїм оправдана.

Відтак обговорює справи судові на Буковинї, доводить многими цифрами недостачу судів на Буковинї і жадає хоч двох окружних судів головно в горах, Кимполюнґу і Вижници, далї повітових судів в Чудинї, Глїбоцї, Стражі, Рускій Молдавици, Стулпіканах, Терешанах, Босанчу і Кирлибабі, а до того висшого суду в Чернівцях; бо львівский висший суд мусїв би перестати урядувати, як

На храму.

(Гутірка в осїнний вечір).

Дня 27. жовтня с. р. був я у Кичері на храму. Се село я бачив у-перший раз і воно менї своїм положенєм незвичайно сподобало ся. Довкола така гарна панорама, такі ріжновидні кичері, себто високі горби з лїсом або і без лїса, що надивити ся не можна. Хоч се був не весняний день, тілько осїнний, проте гарний краєвид не богато втратив на своїй красї. Село сидить собі поміж горбами, так обгороджене з усїх боків, мов би сюди нїколи не могла завитати ні зелїзниця, ні школа, ні якась иньша небувала доси в селї інституция. А проте недалеко від села таки гуде по лискучих шинах льокомотива з возами, а в селї є гарна школа з таким виглядом на горби, що аж душа радує ся, дивити ся, а отсе тепер посьвячено там і свій „Народний Дім“, у котрім містить ся каса і читальня.

Іде на село приступом нова, невидана доси в нїм сила, іде наука, що зі школи зробила собі свою фортецу і з неї нападає, на вічних ворогів села, на темноту, безрадність і нужду. Командант фортеци — тихий, смирний учитель, але збруя его могуча: він любить дїти і селян і сею любовю перемагає найтяжших ворогів народу.

По посьвяченю „Народного Дому“ в Кичері була гостина в школї. І тодї то я бачив, як у той самий час у школї і перед школою зійшла ся наша старосьвітчина з новим житем. У школї сьпівали дїти нечувані в селї пісні, деклямували „Занїміли на Вкраїнї бандуристорбани“, деклямували Федьковича, а потім проф. Стоцкий мав промову до місцевих і стороньских людий. Промовляв так, як то він уміє, по мужицки, зрозуміло, а з кождого его реченя видко було, що знає не тілько, як до селян говорити, але знає і що говорити, знає з досьвіду їх потреби так, як мало хто. Селяни слухали его, як свого чоловіка, з довірем, яке не кождий має у народу. Не менї трубити славу проф. Стоцкого, але я наперед бачу, як за яких двайцять-трийцять лїт історик нашого національного руху на Буковинї скаже про него, що се був найпопулярнїйший у свій час чоловік на буковиньскій Руси, що він найлїпше знав нашого селянина та що він давне, в Росиї придумане „хожденіе в народ“ зрозумів з найкрасшого боку і справдї або тягав ся трохи не що неділї по селах, або в себе дома приймав громади селян. Так отсе він промовляв у школї до селян з Кичери і з околиць, з Кучурова великого, Волоки, Тарашен і и., научав, як би то їм зреформувати своє житє на новий лад, — і довгі чуби наших селян хилили ся на знак згоди з бесїдником. Вони бачили, що можна у тих своїх тихих селах завести нове житє, що можна помогти собі в потребі, і сеї помочи не треба завсїди шукати десь поза селом, а можна її найти і дома поміж своїми людьми.

А тимчасом там на горбковатій толоці перед школою розвернула ся наша давна пишна старосьвітчина: з нагоди храму в Кичері посходили ся молоді і старі люди з околиць і завели собі танці. Тут скрипка і цимбали — а довкола музикантів молоді пари, там друга така ґрупа зі скрипниками, а там знову третя — кожде село собі окремо, хоч знайомі заходили то до сеї, то до тої ґрупи. Менї пригадав ся храм з „Любизгуби“ Федьковича, сї пишні образки, що їм інтелїґент з міста вірити не хоче, а богато кладе на карб фантазиї автора, що хотїв своїми видумками прикрасити в очах читачів житє земляків. Ні, можна вірити, що се не видумки; коли оттак подивити ся на храмові танці, на ті убори і звичаї — вони ще й тепер пишні, хоч може не такі вже богаті, як колись.

Загалом селяни і ростом і з виду гарні. Коли вони оттак на храм троха приберуть ся і позачісують свої довгі старосьвітські чуби, що ще найбільше обезображують їх лиця, коли попідголюють свої бороди як стернї, а жінки також одягнуть ся від сьвята, до того всї наберуть ся храмового веселого настрою, — мило дивити ся на сї лиця і постатї і мило поговорити з ними, — люди такі чемні і привітливі, не начудують ся, що між них заходить якийсь сурдутовець і нїчого від них не хоче... Тут і там стрітиш, правда, таке татарске лице з татарскою ще мабуть кучмою, що хоч малюй его зараз і без гріха, що збрешеш, клади живцем у який образ битви козаків з Татарами — не даром же сусїдне село і звало ся колись Тартараш, — але більше подиблеш гарні, здорові обличя, які звичайно виходять з мішанини ріжних пород. А в нашім краю по нинїшний день усякого народу богато і певно тому, на приклад, в Чернівцих дуже богато справдї гарних лиць, особливо у жінок. Хто бував у Львові, у Відни або в Будапештї і звертав на се увагу, той каже, що в Чернівцих порода жінок дуже гарна. Я бував також троха у сьвітї і зовсїм пишу ся на сей осуд.

Так і в Кичері — мушу признати ся до гріха, я вподобав собі дуже кілька селяньских дївчат на танци. Такі вам гарні з лиця, черти такі правильні, мов у грецких статуй, — не надивиш ся! Ті дївчата певно самі не знають, які вони красні. Ростуть як скромні польні квітки — і ті парубки, що з ними вінчають ся, мабуть також не дуже вміють оцїнити їх красу. Коли-б яка панна мала таке гарне личко, то вона не знала би вже, як гордо та пишно носити голову, — а ті селянки звичайні собі, „на фудульних не саманають,“ не гороїжать ся. До того вони такі рослі, здорові і румяні, що мало котра з наших інтелїґентних панночок — а я-ж їх бачив сотками — може з ними зрівнати ся. І є в них притім в рухах свого рода натуральна ґрация, нїчим не гірша від наших сальонових обертасів. Се тілько привичка і паньска тресура винна тому, що нам чимсь то красшим здаєть ся наше пусте балакане на вітер: цїлую руки, нїж дїйсне цїлованє рук у селян. Селяни

би Волохи засипали его волоскими жаданями.

Далї жадає, щоби й для селян означити мінїмум екзистенциї, котре би не вільно ексекувати; себто хату і певну часть ґрунту після місцевих обставин.

Далї підносить справу книг ґрунтових (на яку звернув в соймі увагу др. Стоцкий — *Ред.*), котрі треба би зрівнати з катастрами, і для того настановити-б при кождім повітовім судї одного ґеометра.

Відтак скаржить ся, що многі урядники судові не знають мови рускої і волоскої, ізза чого судять діюрнїсти. Се знане мов особливо потрібне в прокураторії. Тому жадає, щоби суднїв приневолено навчити ся за певний час дотичної мови краєвої. (Дуже справедливо!)

Щоби запобічи контумацизм на видумані скарги і з иньших причин, жадає бесїдник, аби установити в судах одноразові безперервні години урядові від 9-ої—3-ої а в лїтї від 8. до 3. години.

На остаток промовляє за судовими інспекторами, скаржить ся на несправедливе поминене кількох волоских (!) урядників судових і жадає явної кваліфікациї.

Переходячи до полїтичної управи, доказує цифрами перетяженє полїтичних властий і жадає що найменьше ще трох нових староств і то в Дорнї, в Селетинї і в Вашківцях або в Заставнї.

Відтак жадає осібного закладу для обезпеченя робітників від припадків в Чернівцях, знесеня всїх рогаток, підвисшеня ранґ для урядових лїкарів, побільшеня їх числа, зниженя лїт служби, удержавненя окружних і громадских лїкарів, далї заложеня інституту для розслїду поживи при черновецкім університетї, знесеня ревізорів худоби і придїленя їх роботи писарям і жандармам, розширеня дїяльности управи салїнової і підчиненя єї дирекциї скарбу в Чернівцях, зниженя тарифи за перевіз на зелїзницях і продажи соли для худоби зі сторони краєвого видїлу.

Від мінїстра фінансів жадає бесїдник, аби запобіг недостачі урядників податкових, через що люди цїлими днями ждати мусять, доки відберуть від них податки; се могли-б робити почтові шпаркаси; далї щоби знесено мито від кукурузи з Румунії і Росиї, аби заложено в Серетї цловий уряд II. кляси та щоби фінансові органи не докучали людем надто строгим переведенєм закону проти зарази худоби.

До мінїстерства зелїзниць звертає ся бесїдник о управильнене плати зелїзничих урядників, котрих незавидну долю описує обширно богатим материялом статистичним. Далї жадає, щоби урядниками настановлювано Буковинцїв, щоби товариство нових бук. зелїзниць льокальних перенесено до Чернівцїв, як се его статут приписує.

Від мінїстра віроісповідань і просьвіти жадає, щоби правосл. конґрес церковний чим скорше отворено, відтак каже зглядом народних шкіл, „що велике число анальфабетів на Буковинї вимагає розумного устрою народного шкільництва, але цїла система народного шкільництва до нїчого (!); бо як може лихо плачений учитель навчити чогось зо 100 дїтий 4—6 кляс в одній комнатї. Добуток такої науки то нуля, а хто не навчить ся читати й писати приватно, той гине анальфабетом“. Тому жадає п. Л. удержавненя шкіл.

Зглядом середних шкіл каже, що правительство дало Волохам і дві низші ґімназиї національні, але вони до нїчого, бо у висших клясах нїмецких годї волоским ученикам конкурувати з нїмецкими. Тому, каже бесїдник, най нам дадуть цїлі ґімназиї або най возьмуть собі й се, що дали; бо вони є тільки перешкодою. Волохи жадають проте розширеня волоских низших ґімназий на висші.

На остаток желає ще розширеня будинку університетского в Чернівцях і отвореня медичного факультету.

Від мінїстра рільництва жадає піднесеня страшне занедбаного стану рільництва, основаня взірцевих господарств, стаєнь і т. п., піддержаня гірництва, а від мінїстра краєвої оборони, щоби при 9. полку драґонів і 41. п. піхоти засновано місця капелянів православних.

В кінци скаржить ся бесїдник, що всї друки і мундури для урядів спроваджають ізза границь краю, і заявляє, що хоч говорив як контра-бесїдник, то голосувати ме із своїми товаришами за буджетом, бо Волохи приятелї мирного розвою.

Про Буковину говорив підчас буджетової дебати ще й ческий Нїмець Зденко Шікер, член нїмецкої партиї поступової, як каже, на просьбу п. Скедля, що належить теж до сего клюбу.

Шікер насамперед похвалив п. Лупула за те, що признав потребу нїмецкої державної мови і урядованя в тійже мові на Буковинї. Відтак жалує, що центральне правительство так мало дбає о розвій Буковини і лише мало що спирає краєве правительство особливо зглядом економічного піднесеня краю. Буковина упосліджена на всїх полях і зависима від Галичини, де обставини инакші. Буковина не має дирекциї зелїзниць, має лише два окружні суди, що надто лихо приміщені. Далї жадає заснованя римокат. епископства на Буковинї, бо нема нїмецких сьвященників, і грозить переступом: „Los von Rom“. Відтак скаржить ся на переповненє ґімназий і на поминене Буковини зглядом інвестиций. Перепросивши Поляків кінчить окликом: „Los von Galizien.“

На засїданю з 6. падолиста буджетової комісиї пос. Барвіньский промовляв за резолюциєю, якою взиває ся правительство: 1) аби оно в законодатній дорозї зреформувало поступованє для податкових екзекуций, 2) аби увільнено від екзекуциї конечні для дому і для господарства движимости і 3) аби правительство постарало ся о лїпший екзекуційний персонал.

В Инсбруку були 6. падолиста нові розрухи студентів нїмецких з причини італїйских викладів на університетї. Студенти хотїли демонструвати перед намістництвом, але військо заступило їм дорогу. — Рада міста Трієсту прилучила ся до меморіялу краєвого видїлу, жадаючого безпроволочного відкритя італїйского університету в Трієстї і поручила подестї, щоби о сїй ухвалї повідомив раду державну. — Студенти з Риму вислали до італїйских студентів в Австрії телеґрами з висказами одобреня їх поведеня в справі заснованя італїйского університету в Австриї.

Перегляд полїтичний.

Цїсар вернув 7. с. м. з Ґеделе до Відня і зложив зараз візиту грецкому королеви і надкомісарови Крети, князю Юрійови. Вечером дано в честь короля і князя ґалевий обід в цїсарскій палатї. На обідї було богато архикнязїв, мінїстрів справ внїшних, президент мінїстер др. Кербер, мінїстер фінансів, мінїстер війни і даньский посол. Цїсар наділив грецкого посла і ад'ютантів грецкого короля ордерами.

Справа анексиї Крети все ще не сходить з порядку дневного, хоть так король грецкий Юрій, як і теперішний намістник Крети покінчили свої обїздки по дворах европейских володарів. О послїднім побутї короля грецкого у Відни ось-так висказує ся Wiener Allg. Ztg.: Король Юрій старав ся вправдї перепровадити сю справу і деякі держави навіть склонили ся до осуценя его бажань, та все те мало розбитись о рішучий опір Анґлії, котра уважає теперішню хвилю за неодвітну до підношеня якого-будь нового питаня полїтичного. Як говорять в кругах дипльоматичних, анґлїйска королева, споріднена з ко-

---

щирійші і природнїйші як ми — і їх звичаї могли би стати так само нашими, як стали нашими запозиченї від чужинців звичаї. Ми, інтелїґенция, своїми звичаями є Нїмці, або Французи, або що хочте, тілько не Русини. Уже й сьвята перестаємо сьвяткувати по старосьвітски, так поетично, як сьвяткували наші дїди, — усе в нас робить ся таке куце та пусте, як ті чужі куці фраки і страхополохи-циліндри, що ми їх також „мусимо“ носити, щоб иньші „мудрі“ люди нас не мали за зле вихованих. Не маємо на стілько сили, щоб оперти ся куцій модї. піддаємо ся всему, як дїти, ще навіть сьміємо ся часом зі своїх рідних звичаїв.

Які прекрасні убори бачив я на декотрих дївчатах на храму в Кичері! Я нїгде не бачив чогось такого — і менї все приходило на думку, що так певно колись у Молдаві носили ся боярскі жінки. На старих портретах наших старосьвітских Русинок можна би ще побачити таку пишну одежу. Я й не вмів би єї описати докладно, бо добре не міг розвідати, як що називає ся, та з чого зроблене, але люди казали менї про одну дївчину, що самих дукачів (салба) на нїй за яких 50 левів, а одежа і в двое стілько коштує. Я привик думати, що кацавейка, як у Перемищинї, се собі така коротка тепла куртка жіноча, — а тут дивлю ся, на кількох дївчатах, очивидно богачках, та кацавейка з червоного квітчастого атласу, без рукавів, довга по колїна, на плечах з якимсь дорогим футром, котре зверха вкриває цїлі плечі. І се у них зветь ся кацавейка. Під кацавейкою довша троха, квітчаста, також з дорогої материї рікля, не запинана з переду, з рукавами, иньшої краски, як кацавейка. Се щось мовби давний жупан. До того дорога, шита хіром спідниця, на грудях салба (декотрі аж на паперову тектуру припинають се своє богатство, се вже погано), прибрана гарно голова і жовті чобітки, давні „сапянці“, „мальовані черевички.“ В декотрої дївчини сих прикрас аж за богато (на приклад таке диво, що павляне перо розчепірене обмотує довкола вуха), але загалом ся одежа дуже мальовнича, мила для ока і до лиця.

Дивлячись на отсї старосьвітскі убори, я думав собі, яка то доля жде їх. Вони пропадуть, так як пропали старосьвітскі жупани, що були такі звичайні в Галичинї на долах. В одного старого міщанина в містї. Я бачив я такий синїй жупан, уже без брамованя і без срібних пуговиць, які він мав колись, як говорив менї сам властитель. Він називав свій жупан „ґданьским“, очивидно з ґданьского сукна. І було сему жупанови більше сотнї лїт; десь ще у 18-ім столїтю робили его для дїда сего дїдуся, з котрим я стрітив ся. Він убирав его тілько на великі сьвята, хоч жупан був старий і місцями дуже витертий, і не хотїв менї его продати (я хотїв мати его на взір, як виглядали жупани); говорив, що скаже себе у нїм поховати. І вони певно уже в могилї — отсей старий дїдусь і его старий жупан. Нове поколїне уже ходить в куцих нїмецких уборах; старі жупани в пошанівку тілько декуди ще у консерватистів-міщан, що зпід лоба дивлять ся на новину і не приймають її.

Чи мали би так само пропасти і ті наші старосьвітскі убори на Буковинї, що на храмах ще так часто їх видко? Чи маємо допустити в селяньскі хати нїмецку одежу, так як допустили ми її вже в иньших околицях, не задля того, щоб вона була таньша і лїпша, лише з необачности, з охоти наслїдуваня чужини? Я певний, що тодї цїлий рїжнородний мальовничий вигляд наших селян і селянок пропаде. Є в Чернівцях одна служа-Гуцулка, така гарна, що на неї не тілько молоді, але й старі зглядають ся, навіть жінки: то коли вона у своїм гуцульскім уборі, нїхто не скаже, що в тім уборі їй не до лиця. Вона так спортретована і на кореспондентках з образками. А раз бачив я еї на міщаньскім вечерку, зовсїм перебрану по паньски, і не пізнав. Вона чи не вона? Паньске убране позбавило еї половину краси. Се всї признали одноголосно, хто лише тодї бачив її. Оттак, гадаю, сталось би і вже подекуди стало ся з нашою старосьвітчиною; її закинули, а натомісць завели щось таке, що й дивити ся не варто.

Нове жите в селах: школа, наука, читальня, каса, ґазети, книжки і т. п. — усе те не повинно вбивати тих старосьвітских звичаїв, що ми ними рїжнимо ся від других народів. Ми не повинні настоювати на тім, щоб селяньске весїле було готове за дві години, як у панів; нехай тілько не пють притім без міри, а сьпівати повинні усе, як звичай каже. Ми не повинні тїшити ся з того, що пропадають з памяти народу старосьвітскі пісні, коляди, щедрівки, гагілки, казки — все те варто би затримати. Варто би між нарід знову завести, хоч би з нот, усе те, що від народу переймили наші композитори, н. пр. Лисенко і иньші; варто би воскресити давні убори, давну кобзу (се й зробив один наш письменник на Українї; грає на кобзї на концертах). Варто би придивити ся всїм нашим чисто народним танцям — у нас є не тілько своя коломийка і козачок, — треба лише завести у них якийсь лад, позбирати музику — приймити се на своїх вечерках і старати ся, щоб нарід не заводив натомісць у себе нїмецкого „шталїра“. Штравсові вальси, правда, гарні, але коли-б у нас найшов ся дотепний композитор, то в самій Буковинї найшов би прегарні мотиви до руских танцїв, а аранжери — ті балеві воєводи — могли би неодну „фіґуру“ переймити у народу. Селяньскі „калфи“ на наших „данцах“ — на приклад при аркані — також командирують незгірше паньских аранжерів. Усе те можна би вигладити, зробити делїкатнїйшим, бо що толока, то не воскована підлога, — але се було би своє, не позичане, а потїха була би не менша, як із підскочних польских мазурів. Є що робити і для наших охочих до танцю молодцїв; на оправдане своєї роботи вони могли би сказати, що споконвіку люди вспоминають ся не тілько хлїба, але і забави, — отже вони дбають про забаву, бо се також потрібне, а вони до того здали ся.

Та вже хиба на сегодня досить! Говорив я і про се і про те — а всему винен храм у Кичері. Такі довгі осїнні вечорі, вийти нема куди — так от я одного вечора се написав, а ви, добрі люди по селах, в який иньший осїнний вечір прочитайте се. І коли мої гадки до ладу, то не забувайте їх, не давайте пропадати нашій милій, красній, поетичній старосьвітчинї! Не все те пусте, що ми переймили від наших дїдів; а людске жите само собою не таке дуже цїкаве, щоб не треба его прикрашувати. І земля родить не сам хлїб, але й мілїони квіток для самої тілько прикраси своєї.

О. М.

ролем грецким, пробувала піддержати проект свого свояка, та король Едвард опер ся тому рішучо із взглядів політичних, бо по его гадці не можна теперь предпринимати пяких територияльних змін status quo на Балканї. Так справа анексиї Крети мала би усунути ся з порядку дневного міжнародної політики, однак не можна надіяти ся, щоб она на довго притихла.

———

Турецка справа у французскім парляментї. В палатї послів розвинулась сего тиждня оживлена дискусия, викликана інтерпеляцією пос. Сембата в справі відношень Франциї до Туреччини. Сембат уже в самій інтерпеляциї высказав зачудованє з причини, що Франция з такою енергією рішилась выступити в справах натури приватної, а не змогла ся на таку інтервенцию в далеко важнійшій справі вірменьскій, в котрій всї держави повинні були запобігти різни Вірмен. — Другий бесїдник пос. Кошін заявив ся за тим, що Франция повинна заапелювати до держав, коли хоче, щоби Туреччина виконала єї жаданя. Дальше скритикувавши війну трансвальску запитав, які користи принесе Франциї союз з Росиею.

Міністер справ заграничних Делькасе відповів насамперед що-до французско-турецкого конфлїкту, що цїла розпочата теперь Францією акция має на цїли доказати Туреччинї, що Франция жадає справедливости і не може стерпіти дальших викрутів. Франция не глядає нїяких нових користий, але хоче, щоб єї інтересів нїхто не нарушав. Акция буде тим енергічнійшою, чим умеренїйшою і терпелившою була Франция. Правительство не спускало нїколи з ока також справи вірменьскої і захорони християн, але чей-же Франция не є одинокою державою, заанґажованою в берлиньскім трактатї.

По промові президента кабінету, котрий поборював внесене пос. Сембата, высказуюче нагану правительству, і взиває всїх републиканців до підпори правительства; правительству рішено довіре 305 голосами против 97.

НОВИНКИ.

———

Календар. Неділя 28/X. (10/IX.): Ж. 23 (24) по С. с. Д. Луки 7; Р.: Андрея, Понед. 29/X. (11/IX.): с. в. м. Анастасії Римл., п. о. Аврамія; Мартина, Второк 30/IX. (12/X.): с. м. Зиновія, Зиновії, Юста, Евтропії; Р.: Куніберта.

Конкурс на 4 місця секундариїв розписаний при краєвім шпитали в Чернівцях з річною платою 1400 к. і квартирою, почавшв від 1. сїчня 1902. Поданя вносити би до 10. грудня с. р. до бук. краевого видїлу.

Нова аптика в Чернівцях. Міністерство справ внутрішних позволило на Паньскій улици отворити нову аптику.

Телєфон на лїнії Чернівці—Новоселиця. Будова сего телефону вже зачала ся. В сїчни буде в руху і за 3 мінутї буде платитись по 60 сотиків.

Драматичний кружок товариства руских ремісників „Зоря“ в Чернівцях пригадує іще раз, що устроює в неділю, дня 10. падолиста с. р. в салї „Народного Дому“ представлене аматорске. Аматори відіграють у друге „Трійця гільтайска“ (Lumpaci-Vagabundus), мельодраму в 3 актах а 5 відслонах А. Нестроя, в переводї Василя Сїмовича. — Ціни місць: Крісло перворядне 60 кр., другорядне 50 кр., треторядне 40 кр., партер 20 кр. Початок о пів до 8-ої вечером. — Карти можна набути вже від 3-ої год. в день представленя при касї.

Видїл філії тов. „Руска Школа“ в Станівцях просить всїх тих своїх членів (пп. товаришок і пп. товаришів), що ще не вплатили своєї вкладки, щоби спішили ся з уплатою сего довгу, бо вже 1. грудня с. р. мають відбути ся головні збори, на котрих треба обрахувати касу а тут нема що рахувати. Вкладки (2 корони) належить надсилати до каспера п. Олександра Барбіра, надучителя в Кабинї, почта Драчинцї. Хто-б з членів до 20 с. м. ще не сповнить хоть сего свого членского обовязку, буде виказаний. Охочих до відчитів на загальних зборах просимо повідомити видїл до 25. с. м. о змістї своїх відчитів. За видїл: Партеній Данчул, голова. Олександер Купчанко, писар.

Похорони покійного уч. Григория Врецьони відбули ся вчера з приналежною величавостию, при участи численного духовеньства львівского і замісцевого, під проводом о. мітрата Туркевича і о. крилошанина Чапельского. Хори семинаристів, ґімназиястів, „Зорі“ і „Бояна“, делеґати львівских руско-народних товариств і тисячі Русинів місцевих і замісцевих віддали послїдну прислугу заслуженому труженникови на народній ниві. На цминтарі промовляли над домовиною о. Гузар, о. Танячкевич і проф. Шухевич, пращаючи покійника на далеку дорогу.

Слїдство против краєвого маршалка. З Кракова доносять, що міністерство скарбу, очевидно внаслїдок інтерпеляциї руских послів в радї державній, телеґрафічно зажадало від тамошного податкового уряду всїх актів, що відносять ся до оподаткованя доходів ґр. Андрея Потоцкого.

З'їзд австрийских соціялїстів у Відни покінчив вчера свої наради. Межи ухваленими резолюциями находять ся домаганя: загального обезпеченя на старість; загального і рівного права голосованя; безпосередного законодавства самим людом; державної громадскої орґанізациї санїтарної служби; признаня релїґії яко приватної справи і відлученя церкви від держави; обвязкової безплатної школи; заміни всїх безпосередних податків на проґресивний податок доходовий від майна; заведеня спадкового податку; заступленя постійної армії людовою обороною (Volkswehr); рівноуправненя женщин під зглядом політичним; заведеня 8 годинного дня працї: недїльного відпочинку; виключеня женщин від деяких тяжких робіт в промислї і т. ин.

Управу руско-народного театру обняв уже на власну руку дотеперішний управитель з рамени „Рускої Бесїди“ п. Михайло Губчак.

Вандрівна вистава. Львівске товариство красних штук ухвалило уряджувати що-року вандрівну виставу образів по більших містах, а то: в Ярославі, Перемишли, Стрию, Станиславові, Коломиї, Чернівцях, Бучачу, Тернополи і Золочеві, під услївем, що ті міста і видїли рад повітових зобовяжуть ся морально підпирати ті вистави і причинять ся бодай малою субвенциєю до покритя коштів подорожи. Початок має зробитись від Станиславова.

Процес Нодарі'го і Сїдельника у Львові за обманьства еміґрацийні закінчив ся. Сама розправа не представляла нїчого нового; то одна і тота сама істория, про котру ми писали від самого початку, як лиш в нашім краю розпочала ся еміґрация: такі мантії і дурисьвіти як Нодарі та Сїдельник і їх відпоручники дурили темних людий, а ті, як більша часть наших селян, в своїй темноті і легковірности не слухали добрих рад прихильних їм людий, лиш намов мантіїв, котрі обіцювали їм грушки на вербі і так вибрали ся на загибель за море. Розправа виказала, що оба обжаловані вели аґітацию еміґрацийну в Австриї та що ширили фальшиві вісти о тих краях, до котрих людий висилали; того, чи они намавляли втїкати також і людий, належачих до войска, розправа не виказала. Трибунал засудив длятого обох обжалованих за безправну аґітацию еміґрацийну і ширене брехливих письм, намавляючих до еміґрациї: Сільвіо Нодаріго на три місяцї арешту і 500 корон грошевої кари (взглядно 50 днїв арешту), а Василя Сїдельника на чотири місяцї арешту і 200 корон грошевої кари (взглядно 20 днїв арешту). Крім того мають оба засуджені заплатити кошта процесу, котрі будуть дуже великі зі взгляду на то, що треба було визначити аж иньший суд, взивати сьвідків з далеких сторін, наймити товмачів і т. д. Оба обжаловані приняли вирок спокійно і застерегли собі три днї до надуманя, чи мають его приймити, чи внести жалобу неважности.

Еміґрацийна аґітаторка Мария Щербовска стапула онодї перед судом в Новім Санчи під закидом, що улекшувала переїзд через границю новобранцам і резервістам, котрі їхали до Америки. Щербовску засуджено на 6 тижнїв вязниці і на 120 К гривни.

Страшний випадок лучив ся в Заставнї 5./11. О 7 годинї вечером застрілив Іван Хортюк свого батька Олександра Хортюка а свою мачоху Катерину убив. Він хотїв і свою сестру Марию убити, ударив єї сильно по руцї і пустив ся шукати сокири, а дївчина тимчасом утїкла до сусїда. На другий день найшли Олександра застріленого в яри на гостинци а Катерину на городї, де вже ноги через ніч відїли були єї половину твари і шиї. Івана шукали жандарми і поліция місцева, а він тимчасом зголосив ся сам до повітового суду в місци.

На вічу руских робітників у Відни дня с. м. референували Мик. Ганкевич зі Львова про жаданя соціяльних демократів і акад. Лозиньский з Відня про обезпечене на старість, а в дискусиї забирали голос пос. Дашиньский (по польски) а др. Яросевич і Сем. Вітик по руски.

До північного бігуна. Часопись „Aftergost“ доносить з Християнії, що до північного бігуна виїздить нова наукова експедиция під проводом Норвеґійця Амундзена.

В Новгородї запанувала зима в повній величи. Морози сягають 10°R. а на Волзї потворили ся криги леду.

Женщини на берлиньскім університетї. На зимовий піврік вписало ся на берлиньскім університетї 490 слухачок, а межи ними дві дочки міністрів. Одна з них ґрафянка Посадовска студиює фільософію, а друга Мілєрівна церковну історию

По американьски. Лїкарі, котрих прикликано до раненого Мек-Кінлїя по замаху на него, предложили міністерству внутрішних справ рахунок за першу поміч — в квотї 100.000 долярів (пів мілїона корон). Такий гонорар навіть Американцям видає ся високим.

Другий Діоґенес. В Наупен в Німеччинї жие чоловік іменем Густав Наґель, котрий є одинокім на цїлу Европу. Є се чоловік природи: Наґель як зима так лїто ходить босий і простоволосий та не має більше нїчого, як лиш сорочку і якусь сїру загортку. Хати не знає і не хоче знати, жие серед поля, а живить ся тим, що земля зародить, сам собі варить і пече, а коли потреба, ставить собі колиби. Люди всїляко говорять о тім новочаснім Діоґенесї; одні називають его фільософом, другі ориґіналом, а ще иньші чоловіком несповна розуму. Здає ся, що сих послїдних є найбільше, бо Наґля і суд признав чоловіком несповна розуму та відобрав ему право розноряджати ся свобідно та поставив его під курателю. Отже Наґель приїхав онодї до Берлина, щоби там постарати ся о знесене курателї. Він має сьвідоцтва від многих лїкарів, котрі доказують, що вія зовсїм здоров на умі, а лиш дивак, котрий свої погляди на то, як чолотік повинен жити, їсти та убирати ся, з цїлою консеквенциєю хоче практично на собі показати. Наґель приїхав до Берлина зелїзницею, але з двірця ішов вже пішки і босий та простоволосий. В місті той чоловік пригоди наробив такого дива, що величезна товпа людий бігла за ним і кождий хотїв видїти того чоловіка. Хвилями стала така глота, що аж поліция мусїла Наґля боронити, щоби его „природно“ товпа не задушила.

Богацка хапчивість. Перед кількома місяцями звісний мілїонер Рогатин злакомив ся на кілька шісток, загублених бідним хлопцем на улицї, і за се дістав два днї арешту. Подібний случай став ся у Львові. Соломон Реллес (56-лїтний), властитель кількадесятьох тисячів реньских, а при тім „публичний послугач ч. 16“ (!), чоловік жонатий і батько кількох дїтей, залицяв ся до якоїсь шинкарки і обіцяв, що з нею оженить ся, а при тих залицянках витягнув єї з кишенї калитку з 10 коронами. На крик жидівки прибіг полїциянт і забрав Реллеса на полїцию, де найдено при нїм украдену калитку з грішми. Злодія замкнено на разї до арешту.

Не забувайте на „Народний Дім“ у Чернівцях!

———

Розписка конкурсу. При п. к. II ґімназиї в Чернівцях є до обсадженя місце директора. Поданя до міністерства просьвіти належить вносити найдальше до 30. с. м. на руки ц. к. шкільної ради краєвої в Чернівцях.

Оповіщенє конкурсу.

В радовецкім повітї розписано конкурс на слїдуючі посади учительскі: 1. В Молдаві і Селетинї є місце підучителя при двоклясовій школї народній, а в Горішних Милиївцях таке саме місце при чотироклясовій школї народній. Мова викладова руска, а язик нїмецкий яко предмет головний. 2. Місце підучителя при пятиклясовій школї в старих Фратівцях, Біляцї, Горішнім Городнику, Марджинї, Нових Фратівцях, Горішнім Вікові і Волівци, при чотироклясовій школї в Долїшнім Городнику і Горішнім Вікові і при двоклясовій школї в Бадівцях, Сатулмару і Костиші. В тих школах народних мова викладова румуньска а язик нїмецкий яко предмет головний. — Поданя треба вносити найдальше до 10. грудня до шкільної ради повітової в Радівцях. — Дальше розписує шкільна рада краєва конкурс на опорожнені посади учительскі в повітї вижницкім і так: 1. місце учителя при чотироклясовій школї у Вилавчу, 2. місце управителя при одноклясовій школї в Конятинї, Маринчах, Плоскій і Підзахаричи, 3. два місця учительскі при триклясовій школї в Рускім Банилові, 4. місце учителя в Бергометї, 5. місце учительки при чотироклясовій школї для дївчат в Вашківцях, 6. місце учителя при одноклясовій експозитурі в Ревній, 7. місце підучителя в Іспасї, Карапчові, Бергометї і Лукавци, 8. місце підучителя при експозитурі в Іспасї і при двоклясовій експозитурі в Карапчові, 9. місце підучителя, взглядно підучительки в Міговій, 10. місце підучителя в Мілїйові і Вашківцях, 11. місце підучителя і підучительки в Вилавчу. У всїх тих школах народних викладова мова руска а язик нїмецкий яко предмет головний. — Відтак є до обсадженя місце учительки при пятиклясовій школї в Вижници, місце підучителя в Ніколаєвдорфі і місце підучителя в хлопячій школї в Вижници. Тут знова мова викладова нїмецка а язик руский яко предмет головний. — Крім того є опорожнені два місця підучительскі при чотироклясовій школї хлопячій в Вашківцях над Черемошом. Викладова мова нїмецка або польска а язик нїмецкий яко предмет головний. — Поданя належить вносити до шкільної ради повітової найдальше до 30. падолиста 1901 р.

Шукає жінки.

———

Промисловець, 40-лїтний вдовець, чоловік маючий, що посїдає красну реальність вартости 30.000 корон шукає товаришки житя. Такою може бути старша панна або й вдовиця, з порядного дому, уродлива і доброї вдачі, статочна, ґаздиня з посагом 6.000—10.000 корон. Адрес: I. K. poste restante (Czernowitz) Чернівцї.

Хто собі замовить
50 МАЛИХ КАТЕХИЗИСІВ
штука по 15 кр. (30 сотиків)
той дістане 10% опусту а пакет з почти вже оплачений. Адресувати належить:
Торговля паперу „Рускої Ради“
Чернівцї, ул. Петровича ч. 4.

Хто хоче дістати
КАЛЄНДАРІ
в коміс, най зголосить ся до
Торговлї паперу „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.
Пакет оплатить „Торговля“ а кождий 10-ий календар дає даром за роспродаж.

ОПОВІСТКА.

„Українсько-руська Видавнича Спілка“

видала доси отсї

КНИЖКИ

в першій серії „Белетристичній Бібліотеці“:

		Ціна в короновій вал.
1.	*Стефан Ковалів.* Дезертер і иньші оповідня	К. 1·60
2.	*Іван Франко.* Поеми	„ 1·60
3.	*Ольга Кобилянська.* Покора і иньші оповід.	„ 1·40
4.	*Ґю де Мопасан.* Дика пані і иньші оповід.	„ 1·30
5.	*І. Франко.* Полуйка і ин. борисл. оповіданя	„ 1·40
6.	*Наталія Кобринська.* Дух часу і иньші опов.	„ 1·60
7.	*Кнут Гамсун.* Голод, роман	„ 2·20
8.	*Леся Українка.* Думи і мрії. Поезиї	„ 1.60
9.	*Стефан Ковалів.* Громадскі промисловцї	„ 1·60
10.	*Уілліям Шекспір.* Гамлет, принц данський	„ 1·80
11.	*Генрик Понтопідан.* Із Хат. Оповіданя	„ 1·30
12.	*Богдан Лепкий.* З житя. Оповіданя	„ 1·20
13.	*Ґергарт Гавман.* Візник Геншель	„ 1·60
14.	*М. Коцюбинський.* В путах шайтана. Опов.	„ 1·60
15.	*Уілліям Шекспір.* Приборкана гоструха	„ 1·40
16.	*Панас Мирний.* Лихі люди	„ 1·40
17.	*Короленко.* Судний день	„ 1·20
18.	*У. Шекспір.* Макбет	„ 1·60
19.	*К. Ґуцков.* Уріель Акоста	„ 1·40
20.	*У. Шекспір.* Коріолян	„ 1·80
21.	*Михайло Яцків.* В царстві сатани	„ 1·60
22.	*Панас Мирний.* Морозенко	„ —·90
23.	*Лесь Мартинович.* Нечитальник	„ 1·60
24.	*Михайло Коцюбинський.* По людському	„ 2·—
25.	*В. Оркан.* Скапаний сьвіт	„ 1·—
26.	*Василь Стефаник.* Дорога	„ 1·60
27.	*У. Шекспір.* Юлій Цезар	„ 1·60
28.	*Л. Толстой.* Відроджене (3 томи)	„ 3·60
29.	*К. Гавлічек Боровский.* Вибір поезий	„ 1·60
30.	*Ф. Заревич.* Хлопська дитина	„ 1·80
31.	*І. Франко.* Коваль Бассім	„ 1·60
32.	*Уілліям Шекспір.* Антоній і Клеопарта	„ 1·80
33.	*Е. Тимченко.* Калевала (переклад)	„ 3·—
34.	*О. Катренко.* Пан Природа і иньші опов.	„ 1·40
35.	*Уіллім Шекспір.* Багато галасу з нечевля	„ 1·60
36.	*Іван Франко.* Сім казок (друкують ся)	„ 1·44
37.	*Сидір Боробкевич.* Над Прутом	„ 1·60
38.	*У. Шекспір.* Ромео і Джульета	„
39.	*К. Сроковський.* Оповіданя	„
40.	*А. Кримський.* Пальмове гилля	„ 2·—

Ціни подані за оправні примірники. Брошурованих не продаєть ся.

У другій, серії, „Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1.	*Кароль Кавцкі.* Народність і її початки	К. 0·60
2.	*Фр. Енґельс.* Людвік Фаєрбах. Переклад Будового	„ 0·50
3.	*Фр. Енґельс.* Початки родини, приватної власности і держави	„ 1·50
4.	*Ш. Сеньобо.* Австрия в XIX. столїтю	„ 0·80
5.	*В. Будзиновський.* Хлопська посїлість	К. 2·—
6.	*К. Флямаріон.* Про небо	„ 2·—
7.	*М. П. Драгоманов.* Переписка Т. І.	„ 1·80
8.	*С. Стешняк.* Підземна Росия	
9.	*Андріян.* Аґрарний процес у Добростанях	

Брошур другої серії не оправляєть ся.

У третій серії „Літературно-Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1.	*М. Грушевський.* Хмельницький і Хмильниччина	К. 0·20
2.	*Курцій Руф.* Фільотас	„ 0·20
3.	*В. Наумович.* Величина і будова звіздяного сьвіта	„ 0·15
4.	*Панас Мирний.* Лови	„ 0·06
5.	*І. Пулюй.* Непропаща сила	„ 0·10
6.	*М. Грушевський.* Бех-Аль-Джуґур	„ 0·10
7.	*І. Раковський.* Вік нашої землї	„ 0·10
8.	*А. Чехов.* Каштанка	„ 0·15
9.	*М. Драгоманов.* Ник. Ів. Костомарів	„ 0·15
10.	*Е. Золя.* Напад на млин	К. 0·20
11.	*І. Пулюй.* Нові перемінні звізди	„ 0·15
12.	*Г. Квітка.* Маруся	„ 0·50
13.	*М. Левицький.* Спілкова умова для селянських спілок	„ 0·20
14.	*М. Кулїш.* Орися	„ 0·06
15.	*М. Кистяковська* Іван Гус	„ 0·20
16.	*О. Стороженко.* Оповіданя І.	„ 0·20
17.	*В. Барвінський.* Досліди з поля статистики	„ 0·20
18.	*В. Короленко.* Лїс шумить	„ 0.20

(Дальші випуски в друку).

Адреса: Львів, улиця Чарнецького ч. 26.

Увага: Укр. руська Видавнича Спілка дає всї свої видання на рати (місячні або квартальні) з тим, що термін сплатн буде точно задержаний. — Хто хоче взяти на рати книжки, мусить зголосити ся до дирекциї по реверс, який має виповнити і звернути дирекциї. Хто зложить від разу 20 кор. дістає 10% рабату. На „Літ. Наук. Бібліотеку“ приймаєть ся окремо передплату по 5 кор. за серию зложену із 48 (подвійних) аркушів друку.

Важне для нежонатих.

Хто хоче дістати **дешево**

добрий і здоровий харч домовий

то прошу зголоситись у

Марії Новіцкої

ул. Ратушева (Rathhausstr.) ч. 17.

на другім поверсї.

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся **фрізієр**

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші тіґієнічні урядженя, пр. карболїзоване бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дійстно може бути приемностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Г. Файлес

усуває нагнїток

улиця **Руска ч. 9.**

Чернівці

Принагідні закупна з причини опізненя сезону!!!

в склепі Б. БАЛЬТІНЕСТРА молод.

О 35% таньше як передше

лїтні парасольки, модних кольорів, чорні і ясні з коронками.

О 10% таньше як передше

ясна обува для пань, панів, дївчат, дїтий і убува до Lawyn Tennis, Кнайпівскі мешти.

О 25% таньше як передще

Соломяні капелюхи і легкі капелюхи фільцові і лїтні шапочки.

Подорожні прибори, скад найгарнійших куфрів ручних і валїзок тошки з урядженєм або без уряджень пуделка на мужеські і дамскі капелюхи — етюї на парасолї, коші на їду, торбинки.

Мужеське біле, анґлїйські зефіри, ковнїри, манжети і краватки.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 129. Чернівцї, середа дня 31. жовтня (13. падолиста) 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	— сот.
на пів року	10 „	— „
на чверть року . .	5 „	— „
на місяць	1 „	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З буковиньских ґазет.

„Buk. Nachrichten“ подали сеї недїлї II. статю під написом „Die ruthenische Frage“ з таким змістом:

Сварка межи Русинами а кацапами о правопись і підкупства (!) уступила. За Баденього (!) повстала третя партия, себто радикальна, але що надто зблизила ся до социялїстичної, упала (!) а єї унаслїдила партия Романчука, котру піддержує Ник. Василько, що з'єднав у нїй 8 (!) независимих послів-Русинів, наколи більшість (!) засїдає в „Славяньскім Центрі“ під командою Поляків (!), тому міродайним є „Руский Клюб“. В єго проґрамі є національна автономія, що жадає злученя східної Галичини і північної Буковини. Сему противні централїсти і автономісти, хоч сему раді Поляки; але проти сего мусїли-б запротестувати Нїмцї і Волохи. На се повинні Русини памятати. Поки Русини не подадуть на се способу, який би можна приняти, доти переведенє сеї проґрами дуже проблєматичне. Доси доказаний факт (!), що в славяньскій Австриї побили би ся Славяне, ба навіть славяньска солїдарність розбила би ся в хвилї, коли би в Австриї запанували Славяне.

Сутею руского питаня є тепер кілька культурних і економічних проблємів, а не національна справа, котра без попередної розвязки культурно-економічного питаня не може прийти до значіня. Про се культурно-економічне питанє обіцяють „Buk. Nachrichten“ поговорити иньшим разом.

Як видно із сеї статї, то інформациї сеї ґазети про рускі партиї і їх проґрами просто сьмішні, аби не сказати гірше. Як же-ж нам їх розбирати? Пождемо хиба, що буде далї...

„Deşteptarea“ виступає в ч. 83, остро проти знесеня науки волоскої мови при I. ґімназиї в Чернівцях, котру перенесено зглядом чотирох низших кляс до філїяльної ґімназиї. Волохи зажадали в мінїстерстві, щоби місце учителя волоскої мови остало, як було системізоване, а при філїяльцї аби було друге місце. Мінїстерство мало зажадати предложеня дотичних актів до 3 днїв! Звертаємо на се увагу наших послів віденьских, щоби зажадали того самого, що буде признане Волохам, і для Русинів, себто, щоби при I. ґімназиї остало теперішне місце учителя рускої мови, а при II. ґімназиї засновано нове.

В числї 84. обговорює та сама ґазета черновецкі учительскі семинариї. Се, пише „Deşteptarea“, curiosum для кождого розумного педаґоґа, бо для пів мілїона Волохів і Русинів стоять вже зверх 30 лїт нїмецкі семинариї уч. Се іґнорованє найсправедливійших претенсий і інтересів краю, що потребує учителїв вишколених як найлїпше в мовах краєвих. А обмеженє числа питомцїв на 60 в кождій клясї, се супроти страшного браку учителїв непростимий гріх.

Сим виводам годї відказати рациї і крайна пора, щоби рускі і волоскі посли заняли ся рішучо сею справою. Тодї устали би й нарікання на протеґованя сеї або тої народности при вступних іспитах, про котрі говорить „Deşteptarea“, що с. р. принято більше Славян як Волохів, але не видить більшости волоскої в иньших роках. За те правда, що задля нїмецкої мови в женьскій семинариї повно жидівок, для яких нема вже місць учительских, наколи при руских і волоских школах є з 250 уч. сил неквалїфікованих, себто четвертина бук. учительства!

Про иньшу шкільну справу заговорила „Gazeta Polska“, а то ґімназию в Вижницї в дописи якоїсь „поважної личности“ тамошної. Зазначивши, що руско-нїмецка ґімназия на границї Галичини буде розсадником ґерманїзму, пише „Gaz. Pol.“, що треба би хоч половично запротестувати проти охоти ґерманїзациї „kresów polskich“ виєднанєм обовязкової (для всїх?— *Ред.*) науки польскої мови що найменьше в 3 годинах тижневих, проти чого, як каже, жиди не повинні би мати нїчо, бо їм мова польска може навіть симпатичнїйша, як руска, а й рускі посли Пігуляк і Василько мусять, хоч не радо, признати, що будучим ґімназиястам вижницким придасть ся в житю хоч побіжне знанє польскої мови. Тому „Gazeta Polska“ завзиває „Koło polskie“ постарати ся о се при нарадї над буджетом, до котрого перший видаток на сю ґімназию має бути вставлений вже нарік (?), далї „Gazeta Polska“ жалує, що сего услівя не поставив п. Рудковский, даруючи ґрунт, але надїє ся того від дальших жертвователїв, без котрих бідна вижницка громада не годна виставити будинку.

Власне задля сего здає ся нам жаданє „Gazet-и Polsk-oї“ „обовязкової“ науки польскої мови, якої впрочім доси ще нема нїде на Буковинї, троха передчасним. Дуже можливо навіть. що ґімназия стане скорше в Кіцмани, де громадска рада ухвалила вже поставити власним коштом будинок за 80.000 к. Про се доносить власне й **„Buk. Post“** і причіпила до того вже жаданє третої (!) волоскої ґімназиї в Кимполунзї. Волохи, бачите, мусять все мати більше, як Русини, бо, ну, бо їх не тількп значно меньше. але й є вже навіть гіперпродукция волоских сьвящеників, що ждуть на парохії так само. як рускі парохії на сьвящеників. Так то добрі сусїдоньки раді би Русинам помочи.

З ради державної.

Буджетова комісия продовжала в понодїлок ґенеральну дебату над буджетом. Посол Лупул (краєвий маршалок Буковини), жалує, що через сю дебату проволїкає ся ухвала буджету, жалує дуже, що Буковину, котра в культурнім і економічнім зглядї потребує більше опіки супроти всїх країв в буджетї майже зовсїм не узгляднено. В надїї, що ряд не залишить подбати о найпильнїйші потреби краю і управнені національні і культурні жаданя Волохів, будуть Волохи голосувати за буджетом і диспозицийним фондом. Бесїдник заявляє з найбільшим притиском, що Волохи держати ся муть непо-

Родинні хвилї.

Оповіданє *Ярослава Левицького.*

В убогій, просто заставленій кімнатї сидить при столї їх двоє. Він молодий сьвященик, сотрудник, перед півроком що-йно висьвячений, заглубив ся сильно в якійсь товстій книжцї, читає; вона, єго жінка, вісїмнайцятьлїтна, гарна бльондинка, переглядає ілюстрациї якогось нїмецкого журнала. Єго лице поважне, вдумане, напружене, видко, що читає книжку з розвагою. Часом відірве очи від паперу і глядить якийсь час у куток кімнати — надумуєть ся; часом прочитану картку ще раз наново відчитує, а що хвилї хапає за лежачий обік нотатки оловець і щось у нїй пише-записує.

Вона перекидає листки журнала з провола, сказати би від нехочу. На єї лици слїдна байдужність, нудьга, примус. Приглядаєть ся ріжним рисункам, портретам, краєвидам, але се єї не бавить. Хиба зустрінеть ся де яка комічна картина, тодї по єї коралевих устах і гарних, синїх очах, перемчить легенький усьміх, але такий легенький, такий слабий, що ледви замітний. Хвилями стрілить очками на свою мужа, часочок вдивляєть ся в него з любовю, але зараз насупить брови, чим стаєть ся ще красшою, відвертаєть ся від него і перекидає дальше недбало листками журнала.

Нараз відложила журнал, відсунула єго на бік, а сама вдивила ся в свого мужа. Такий супокій, така тишина — се єї не по нутру. Ще хвильку, часочок, але так годинами, се єї прямо вбиває. Вона почала в души бурити ся. Не знала, як зачати, як відорвати мужа від читаня. Їй хотїло ся побалакати, попестити ся, побавити ся, розвеселити ся, а ту нї з ким. Він читає і читає... незносний... Спершу сего не було. Усе з нею гуторить, бавить єї. Вона любила веселість. любила сьміхи, жартобливі бесїди і іграшки. І мала до недавна сего доволї. Муж догоджував єї у всїм. Забавляв ся з нею у вільних хвилях як дитина з дитиною. Тепер... о, той сусїд! Вона була би тому сусїдови не знати що тепер вчинила. Напитав ся мудрагель з книжками, напхав їх цїлий оберемок єї мужови, а вона мусить через те терпіти! І так уже майже цїлий тиждень. Єї взяла досада на того сусїда. Коли-б він приїхав, не здержала би...

Муж єї мабуть і не догадував ся, що дїєть ся біля него, які думки снує єго дорога жіночка, та яка недобра на него за те, що він читає, а не займаєть ся нею. Але з часом і він піднїс очи від книжки та глянув на жінку.

— Ти вже не переглядаєш журнала? — спитав лагідно і взяв єї за руку.

Вона вирвала свою руку і відвернула ся, а лице єї набігло живим румянцем. Єї було і стидно і досадно

Він встав і приступив до неї. Взяв єї за обі руки, нагнув ся і поглянув їй в очи. Ті очи, очи, як він їх любив! Він готов був за ті очи пів сьвіта дати. Коли вони до него усьміхали ся, він забував, що жиє на земли; коли благали, був би собі позволив і серце дати вирвати; коли на него були чого не добрі, він молив, плакав, заклинав, доки не випогодили ся.

Нинї завважав він у сих очах гнїв. Він зрозумів, що вона гнїваєть ся на него, він зміркував, чому...

— Олю! ти гнївна... на мене? за те, що читаю? Олю, Олюсю!

Поцїлував єї в уста.

Вона не боронила ся, але мовчала. Єму тиснули ся до очий сльози.

— Олю, голубко! Чому ти не сказала, що не любиш, що не хочеш, аби я читав? Таж я був би тебе услухав. На те маю ще час. Олю, я без твого дозволу не буду вже читати. Чуєш?

Він довго приговорював, обіцював, голубив єї і цїлував, заки вона відозвала ся.

— Ти зачни так від тепер, уже в першім роцї, то пізнїйше ізза книжки і сьвіта не будеш бачити і не поглянеш на мене і не заговориш до мене. Я буду нудити ся, мучити ся, а тобі байдуже, ти взяв книжку, зачитав ся і забув, що жінку маєш! Таке...

— Алеж, Олю — боронив ся муж, — як можеш таке говорити? Чиж я тебе не люблю, аби мав з тобою так поводити ся? Кажу тобі, що без твого дозволу не буду вже від нинї читати, лиш не гнївай ся на мене.

— Обіцяй, що всї книжки, які ти дістав від Степана, зараз, як він лише до нас приїде, віддаш єму і більше у него не будеш брати. Добре?

— Алеж, Олю...

Вона догадала ся, що він хоче сказати. Їй стало себе дуже жалко, вона почула ся нещасливою, опущеною, нелюбленою, єї здавило щось за горло і вона почала гірко плакати. Сльози так і тиснули ся самі до єї очий, а до горла немов підходило само серце. Вона не знала би сказати, чого саме плаче, але плакала, бо воно само плакало ся.

Він єї благав, обіцював, що всї книжки викине за вікно, просив аби перестала плакати, бо він не видержить виду єї слїз, бо єму серце пукне, цїлував єї, обіймав, плакав, нїчо не помагало. Вона кидала ся неначе в лихорадцї, а сльози цюрком текли по єї гарних лицях. Сторонний видець думав би, що се дитина плаче за померлою матїрю, або подруга за улюбленим мужом...

Єго се незказано ратувало, болїло. Він докладав усїх своїх сил, аби єї успокоїти, але дарма.

Нехай виплачеть ся, подумав собі вкінци, буде їй лекше. Вона не лише плаче на мене, але мабуть нагадала собі родинний дім, батька-матїр, рідню, дївоче, веселе житє... До тепер жила лише собою і мною, а думки єї не вилїтали поза отсей дім. Може тепер у хвилях супокою під впливом споминів і згадок, гамовані тільки часу сльози мусїли вийти, вилляти ся. Таж се молода женщина!

Мимо такої розваги, чув він, що сей плач сильно пригнобив єго. Кожда ка-

хитно дотеперішних національних і політичних засад.

Посол Форшт жалує, що в буджетї заслонено ефективний недобір і видить поліпшене політичних відносин тільки в енергічній змінї теперішних невиносимих стосунків.

Посли Вольф і Менґер витають гадку про горівчаний монополь і виступають проти наміру Чехів, отворюваги чеські школи в нїмецких містах. Чех Курц застерігає ся знов проти закиду, якоби Чехи провадили політику постулятів.

Комісія буджетова ухвалила, як ми вже писали, проект закону о дію рнїстах. Після сего проекту має ся іменувати діюрнїстів на підставі розписуваних конкурсів. Число постійних діюрнїстів має на разї виносити 8.000, але в міру потреби може бути змінене, Проект установляє чотири кляси платнї — відповідно до місцевости. В найнисшій клясї платня діюрнїстів має виносити в часї від 3—6 лїт служби 900 к. від 6—10 лїт служби 1.020 к. від 10—15 лїт 1.140 к. від 15—20 лїт 1260 к. понад 20 лїт 1.380 к. в другій клясї так само виносити має платня 960, 1080, 1200, 1320, 1440 к. в третій: 1080, 1200, 1320, 1440 і 1560 к. в найвисшій клясї: 1200, 1380, 1560, 1680 і 1800 к.

При центральних властях можна поодиноким діюрнїстам з причини надзвичайних робіт признати висшу платню. Проект признає діюрнїстам право до смеритури, а їх вдовам і сиротам пенсию. Лїта служби відбутої перед дефінїтивним іменованем канцелїстом, мають числити ся до емеритури. Службу можна діюрнїстови виповісти на 6 місяцїв; по тих 6 місяцах дістане діюрнїст відправу у висотї тримісячної платнї і зворот всїх грошей, зложених на емеритуру, з відсотками 4%. Против виповідженя має діюрнїст право рекурсу. Скоро рада державна ухвалить сей закон, тодї й діюрнїсти будуть лїпше плачені як бук. учителї народні.

Перегляд політичний.

З Буковини.

Промову посла Лупула, про котру ми писали в попереднім числї обширно, називає „Desteptarea“ „шкандалом, монструм політичної дотепности, ганьбою для волоскої нації і противною найсьвятїйшим інтересам волоскої нації за котрі веде ся борба стілько десятилїть“. Ґазета цїкава, як віднесе ся до неї волоский клюб віденьский. Особливо не подобав ся „Desteptarі“ уступ про ґімназиї, церковний конґрес і трікольор; прочі „погляди політичні“ бесідника, іґнорує „Desteptarea“ виразно. „Gazeta Polska“ дивує ся, що Волохи, як з промови Лупула виходить, стали з автономістів нараз централїстами, що їм справдї приєднало Нїмцїв, але зразить автономістів, (котрі їх доси спирали.—*Ред*).

Проводирі радикальної партиї волоскої мали, як пише „Desteptarea“ 4. с. м. збори, на котрих радили над ситуациєю теперішної політики Волохів на Буковинї і вибрали на запрошене клюбів волоских. послів (!) комісию з 4 членів, що має конферувати з такою-ж комісиєю посольских клюбів волоских. Відтак збори оголосили кандидатуру протоєрея Бальмоша на посла соймового з Кимполюнґу, радили, як би помогти економічній нуждї волоских селян, доповнили головний видїл партиї і обговорювали кілька квестий партийної орґанїзациї.

Збір радив також над справами шкільними і ухвалив підняти енергічну акцию против теперішної системи на полї політично-шкільнім, при тім ухвалив таку резолюцию: „Центральний комітет народно-національної партиї, зібраний 4. падолиста 1901, констатує, що на цїлім полї шкільнім не зважає ся на права і бажаня волоского народу зглядом національного виховання учителїв, дотично орґанїзациї та інспекциї шкіл; протестує проти пануючої системи відчуженя шкіл через утискуване волоскої мови на користь слявізму (!), протестує в кінци енергічно проти знесеня катедри волоскої мови при I. ґімназиї, і ухвалює зробити приготованя до імпонуючої і енергічної демонстрациї, а до участи в нїй буде волоский нарід завізваний згодї.

Як видно, то волоскі радикали задумують демонстрациями в справах шкільних жадати наново румунїзациї руских шкіл. Ну, коли-б їм дїйстно прийшла до того охота, то й Русини потрафлять їм задемонструвати ще лїпше.

Посол Штравхер, як ходить чутка навіть по ґазетах, мав би небавом зложити мандат до ради державної, де заступає місто Чернівцї. Не знати, кілько в тім правди, одно лише підозріне, що п. Штравхер щось дуже притих.

Священики з кимпалюнґского повіту зійшли ся оподї на соборчик (!) і ухвалили кандидатуру свого протоєрея Бальмоша на посла до сойму, котрий єї й приняв. Цїкаве тут пригадати, що о. Б. був при послїдних виборах правительственним (!) контракандидатом Жоржа Поповича і тим головно причинив ся до вибору радикала Поповича. Так то в нас знають ся на людях!

———

Пропамятне письмо до Єго Ексцеленциї Пана Міністра Президента д-ра Кербера, вислане в імени независимих руских виборців соймового округа виборчого золочівского о. Данилом Танячкевичем, друкують галицкі ґазети рускі, на жаль воно для Буковини занадто обширне.

———

Сенат академічний в Инсбруку рішив перервати виклади на кілька днїв. З Градца і Відня прибуло сюда около 100 італїйских студентів. На двірци повитали їх инсбруцкі товариші. Разом удали ся до університету і урядили демонстрацию против академічного сенату. Полїция розігнала демонстрантів. Студенти запротестували у ректора і посадника против інтервенциї полїциї в льокали університетскім.

———

Конференция австрийского епископату католицкого розпочала ся у Відни 6. с. м. На тій конференциї мають епископи застановити ся над такими справами: Поперед всего, яким способом спинити аґітацию під окликом „Los von Rom“, котра забирає католицким Нїмцям тисячі віроісповідників рікрічно. Дальше — соціялїзм, котрий обгортає що-раз більші круги робучого люду, також буде предметом нарад епископів. Розходить ся о се, аби робітничу справу взяли католики в свої руки, до чого їх завзивав папа в своїх енцикліках. Відтак справа шкільництва. По уложеню катихизмів для народної школи, котрі вже загально увійшли в уживане яко шкільні підручники в цїлій Австриї, займе ся конференция уложенем відповідних підручників для середних шкіл. Вкінци має епископат для поліпшеня дотациї духовенства робити заходи о признане пятилїтного додатку сьвященикам — як сего домагає ся клир в петициях вношених до ради державної від всїх деканатів — і о підвисшене платнї сотрудників. Епископи мають подати точні дати з виказами числа сотрудників, щоби правительство могло знати, о скілько таке підвисшене дотациї обтяжало би фонд релїґійний.

———

Обсада станиславівского гр.-к. епископства тягне ся вже майже цїлий рік, а цїла вина спадає лише на правительство, котре не хоче дати дотациї для епископа, а домагає ся, щоби удержане станиславівскому епископови давав львівский митрополит зі своїх столових дібр. Тимчасом львівска митрополїя не така богата, аби архіерей міг без ущербу давати так значну суму, бо щось около 12.000 зр. на удержане другої епархії, а коли-б навіть збувало ему що з доходів, то чи-ж Русь не має потреб? чи не можна би сей гріш ужити дуже хосенно для справ народної і церковної? Коли би митрополитови повело ся щасливо довести переговори до кінця, в такім случаю можна ще перед новим роком надіяти ся іменованя станиславівского епископа. Що-до особи будучого владики станиславівского годі на разї сказати щось позитивного. Круги духовні уважають за найнаважнїйших кандидатів оо. Кассіяна Куницкого, войскового капеляна із Станиславова, і Платонида Филяса, бувшого ігумена Василіян в Дрогобичи. Львівский собор порішив, що тілько безженні („також вибрані із духовенства мірского, зістаючі в станї безженнім“) можуть стати епископами, а Рим не гадає від того відступити. Так справа стоїть до тепер.

———

Про італїйский університет пише „Дѣло“: Найважнїйшою справою національно-культурного характеру що займає так парляментарні круги як і публицистику та що стала предметом нового клопоту для Керберового правительства, е справа італїйского університ

пля сльози єго дорогої жінки палила, роздирала єго серце, шарпала єго мозок, тратувала єго нерви. Він, якби не був сьвящеником, кинув би ся їй до ніг і просив би о милосерде над собою. Але сего не міг зробити.

Він усїв побіч неї, взяв єї руку в свої долонї, притулив єї до своїх розпалених уст і так держав та чекав, аж вона успокоїть ся. Але се не зараз наступило.

Він сидїв нї в сих, нї в тих. І жал, ко єму було молодої жінки, що плаче щ гнївають ся на него і не міг зрозуміти жіночої вдачі, плачливої природи. Як се можна плакати, гнївати ся, не маючи до сего достаточної причини? Як можна нї защо мучити чоловіка, казати єму на те все дивити ся і слухати?

Тепер він знова почув ся нещасливим...

Плаче і плаче — чого? Єго сильно болїло серце. Єго огортали чорні думки, дусили єго своїми зимними обіймами, насьмівали ся з него. Чи так буде і нинї і завтра? Він питав своєї душі, але душа не відповідала. Він нагадував собі попередне жите, від слюбу, аж до нинїшного дня. Одно щасте, один рай... Нинї те все починає рвати ся. Жите, те погане жите показує свій чорний бік. Як він не бажав собі сего! Він уже починав вірити, що брехня те, що говорять про „родинне пекло“. Родина — сей осередок людского житя — не мав би бути осередком щастя? Деж шукати єго инде?

Він згадав про целїбат.

Єго кортїло бути безженним, єго дехто й намовляв до сего. Вільне, нарубоцьке жите, посьвячене праци народній і церковній — се було єго ідеалом через цїлі чотири роки єго богословських студий. Він рвав ся до сеї працї, снував пляни на будучність, закладав часопись, орґанїзував духовенство, підносив духовне, церковне письменство, кидав ся на всї боки, інтересував ся всїм... Такими мріями дїлив ся було в семинарії зі своїми товаришами, загрівав їх до свого власного ідеалу. Єго розуміли і любили за те. Сподївали ся з него колись великого чоловіка. Він укінчив богослове і виїхав на вакациї. Прийшло ся здїйсняти задумане.

Аби застановити ся в спокою над таким важним житевим кроком, виїхав він на пару днїв у глухий кут до своєї сестри. Ту цїлими днями роздумував над сим питанем: чи має женити ся, чи йти у сьвіт безженним? Були дані за і проти. По кількох днях тяжкої боротьби з собою самим, рішив ся вкінци не женити ся. Подякував сестрі за хліб-сіль і поїхав прямо до свого епископа порозуміти ся у справі стипендиї на дальші студиї.

Пригадаючи собі тепер ту поїздку до епископа, він усьміхнув ся. Склало ся, що йдучи до епископської палати, стрінув на улици якогось старшого сьвященика. З ним ішла... вона.

Того самого дня був у тім містї баль.

До епископа вже не пішов. Вернув ся до готелю, скинув реверенду, надїв нову, сьвіжу папістику, прихарив ся і поїхав — на баль.

На бали осьвідчив ся, єго приняли...

З целебса зробив ся щасливий муж.

Щасливий до нинї...

Він глянув на жінку. Оля сидїла ще в тій самій поставі, що передше, але вже не плакала, а тільки, як по плачеви, від часу до часу хлипала. Він до неї заговорив, не відповіла нїчого. По хвили виняла хусточку, отерла сльози, встала і підійшла до вікна. На мужа не дивила ся. Притулила чоло до шиби і задумала ся. Єї боліла голова. Так стояла якийсь час, не відповідаючи нї словечком на любовні слова мужа, на єго перепрошеня, на єго поцїлуї. Мов не бачила єго, мов не чула єго слів.

Голова не переставала єї болїти. Вона взяла в руки парасольку і крізь відчинені кухонні двері розказала:

— Ганно, наставляйте на каву. Я зараз прийду. Іду в сад перейти ся, бо голова мене болить.

Сказала, зачинила остро двері і вийшла ґанком в город. Він вхопив капелюх і пішов за нею. Ішли обоє довгий час мовчки. З города перейшли в великий сад свого пароха.

На дворі стояла глуха осїнь. Небо чисте, чисте, нї одна хмарочка не заслонювала чудової осїнної синяви. Сонце пускало на землю свої останні промінї тепла, пращало ся з пожовтїлими останками зелени, з постарівшою природою, що єї викохало. Земля гнула ся під богатим плодом свого нутра, своєї сили. Попідпирані патичем груші і яблонї, між якими проходжували ся молоді, неначе благали прохожих о милосерде своїми зігнутими, скривленими від тяжких овочів руками-вітями.

Осїнна тишина залягала кругом. Село було пусте. Люди повиходили в поле. Дома лишили ся хиба старі та немічні.

Олю огорнув ще більший сум. Вона, як чутлива людина, піддала ся впливови природи. Осїнь нагадувала їй і єї власну минулу весну, єї молодість...

Уже не вернеть ся...

Осїнь зближаєть ся і до неї. Вона не хоче про се думати, вона відганяє від себе подібні гадки, але вони раз-ураз пригадують ся, раз-ураз чим глубше вбивають ся в єї серце, в єї душу...

Муж єї ішов побіч неї також задуманий.

Про що він може думати? — питала себе молода жінка. „Чи може про те, що й я тепер? Алеж я ему ще нїчого не сказала...“

Вони усїли на лавочку. До себе не промовили нї словечка. Вона усїла перша, він за нею.

До них підбігла стара кітка. Станула коло Олї, вискочила передними лапками на єї колїна і кокетливо прижмурила до неї свої великі бурі очи. Оля любила свою кітку, свою товаришку з родинного дому. Взяла єї на руки і почала гладити. Кітка муркотїла, перебирала ніжками, ловила зубками свій власний хвостик, крутила ся, перевертала ся на подолку молодої женщини, лизала єї руки... Оля водила пальчиком по єї черевцеви, скоботала єї, а кітка силкувала ся зловити лапками єї пальчик, але не могла. Оля вмить підносила руку і ховала єї поза себе. Пухкий, білий як мармор пальчик зникав. Кітка оставала якийсь час з витягнутими вперед лапками, розглядала ся навкруг себе і надумувалась над тим, де міг подїти ся малий псотник. Так повторило ся кілька разів. Кітку се зацїкавило. Коли так пальчик знова зник, вона зірвала ся

тету в Австрії. Від ряду років основувано на інсбруцкім університеті побіч німецких рівнорядні італійські катедри, так що число їх доведено до шести. В послїднім році введено ще сему катедру на правничім факультеті а обняв єї надзвичайний професор д-р Менестріна. Та тут счинив ся интердидент, що заострив і так накипілу справу та викликав певне непожадані для авторів сего інтерпиденту наслїдки. Ого німецкі „бурші“ — „обурені“ на основане нової італійської катедри — явили ся на першім виклади проф. Менестріни в числї яких 200 люда і счинили бучу. Професора, коли він увійшов до салї, повитали Німці свистом і тупотом а Італійці оплесками. Д-р Менестріна пробував кілька разів зачати виклад, але Німці все перебивали ему тупотом і свистом так, що він мусїв уступити з катедри і опустити викладову салю. Наслїдком того між студентами, Німцями і Італійцями, прийшло до завзятої бійки в салї і на коридорах. Та сама істория повтаряє ся на університеті інсбруцкім від тиждня.

Рівночасно відбили ся єї події гомоном у Відни, де студиює около 300 Італійців. Прийшло до бурливих демонстрацій на університеті і по улицях, поки не вмішала ся поліция, при чім деяких італійских студентів арештовано.

Сї події були предметом промови посла Мальфатіого при буджетній дискусиї, а що найважнїйше — не могло їх збути мовчки правительство і мусїв про них заговорити міністер-президент. В своїй промові (другого дня буджетної дискусиї) згадав д-р Кербер і про сю справу та заповів, що правителиство думає над вдоволенем бажань Італійців що-до італійских викладів.

Ось так Італїянці потрафили справу свого університету зробити у Відни за одним замахом актуальною а за тим і можуть бути певними сповненя своїх постулятів в найблизшій будучности.

З Брукселї доносять, що в Гільверсум у вілї Кріґера відбула ся сими днями нарада бурских провідників та що голяндский міністер справ заграничних виготовляє окружну ноту до всїх держав, в котрій довірочно запитуе, чи схотїли би піддержати почин Голяндиї що-до мирового посередництва. Бури готові годити ся під такими услівями: автономія обох републик, трансвальскої і ораньскої, під номінальною зверхностию Анґлії; зворот сконфіскованих посїлостий і амнестия для повстанців Капляпду. Рівночасно поясняють, що ті точки не є остаточними рішенями провідників бурских, а лиш мали би становити основу до переговорів, сформулованих голяндским правительством.

Смерть Лїгунчана для Хін, именно в теперішнім їх так оплаканім положеню, є удар полїтичного значіня, що рівнає ся пріграній війнї, бо Лїгунчан, можна сказати, через кількапацять лїт своїм незвичайним розумом, личною повагою в краю і за границею, дипльоматичним спритом і знанем міжнародних відношень, держав на своїх плечах і хоронив бит небесної держави. Покійний родив ся 1823 р. яко син убогого ученого, одержав старанне вихованє, зложив приписані іспити, став секретарем, а опісля ґубернатором провінциї Кіансу. Задля личної відваги і стратеґічних здібностий повірено ему начальство фльоти під Нанкіном. В нагороду за побіди нобілїтовано его. В 1883 р. командував армією, що оперувала під Тонкіном; відтак видимо его на становищи віцекороля в Печілї. З того часу вплив Лїгунчана на хіньске правительство став ся майже безмежним, а европейскі держави головно з ним числились. В 1895 р. він провадив з Японом мирні переговори і тогди то ранив его якийсь японьский фанатик. Опісля подорожував він по Европі, студиюючи культурний і промисловий устрій, щоби увести потрібні реформи в Хінах; але в виду опору земляків се не цїлком ему удало ся. Ще в свїжій памяти визначна роля, яку відограв Лїгунчан в послїдній военній рухавцї. Він то, можна сказати, спас Хіни від упадку і внутрішної анархії, та не судилось ему довести дїла до кінця, бо заскочила его невмолима смерть саме в хвили найважнїйших укладів з державами. Поляг як вірний боевник на становищи в службі для добра своєї вітчини, котрій посьвятив цїле своє многодїяльне жите.

Король Віктор Емануїл III, приняв обовязок мирового судиї межи Анґлією і Бразилією в справі територияльно-граничного спору, а щоби як найсовістнїйше справу порішити, постановив лично єї перестудиювати. В наслїдок того оба правительства вже згодились переслати королеви всї тої справи тикаючі документи. В Італії сей вибір їх короля згаданими державами мировим судиею зробив як найлучше вражіне.

НОВИНКИ.

Календар. Середа 31/X. (13/IX.): с ап. Стахія, Амплія, Урбана; Р.: Станіслава, Четвер 1/X. (14/IX.): с. м. Козьми і Дамяна, с. м. Кириени Р.: Юкунди.

Іменованє. Директора від контумациї, Вільгельма Екгарда, в Новоселици, іменовано повітовим лїкарем при правительстві в Чернівцях.

Санкция ухвали. Цїсар уділив санкциї проектови буковиньского сойму в справі зачисленя громадскої дороги, що веде з Кімполюнґа до Ілїшештів, до категориї доріг повітових.

Професорскі іспити. Суплент в тутешній висшій ґімназиї Аґенор Артимович зложив професорский іспит з латини і греки на висшу ґімназию з відзначенєм, а суплент в тутешній гр.-ор. школї реальній, Емануїл Антонович, іспит з математики і фізики на висшу ґімназию з добрим успіхом.

Будову нового будинку шкільного на женьский лїцей в Чернівцях для руских і румуньских учениць вже затверджено.

Інспекция. Інспектор жандармериї, фельдмаршаль-ляйтнант Горак прибув з Відня до Черновець, щоби відбути інспекцию буковиньскої жандармериї.

Видїл тов. рускої шляхти не міг сеї неділї відбути засїданя, хоч прибули видїлові навіть із сїл, бо черновецкі (!) два члени не явили ся. Сумно!

На загальних зборах акад. товариства „Союз“ в Чернівцях вибрано слїдуючий видїл: головою А. Сабата, заст. голови О. Яворського, писарем П. Клима, бібліотекарем А. Токарика. касиером М. Грушкевича, контрольором І. Ясеницького, господарем А. Артимовича, членом видїлу І. Ганкевича, а заступниками видїлових В. Кобилянського і І. Шиха.

За видїл:

А. Сабат, голова. *Н. Клим*, писар.

Науку читаня і писаня для старших удїляти ме, як зачуваємо, сеї зими невтомимий народолюбець, п. надуч. Кракалія в Стрілецкім-Кутї. Ось один нехибний спосіб, як заохочуе ся селян до просьвіти, до заложеня читалень, а тим то й кас, крамниць і т. д. Ануно, панове учителї з тих 83 темних кутів бук. Руси, спробуйте й ви сего способу, пожертвуйте хочби лиш раз кілька недїль по 1—2 годинї вечірній на сю науку, а зробите велике дїло, отворивши невидючим очи, що побачать відразу, яке то велике добро школа, який добродій учитель, а се вийде й вам на користь; бо оперши ся на народї будете силою, яку всякий поважати ме.

Черновецка „Зоря“ виставила сеї неділї в другe комедию „Трійця-Гільтайска.“ Гра йшла жваво, і могла вдоволити кождого, за те каса й сего разу не вдоволила „Зорю,“ хоч цїяни обнизено; з інтелїґенциї було ледво кілька осіб а міщан теж не багато. Шкода! Може би „Зоряне“ пегед кождим представленем розсилали по міщанах письменні запрошеня а до інтелїґенциї ходили особисто?

Вінчанє архикнягинї Єлисавети-Марії відбуде ся як ми вже писали д. 25. сїчня (в суботу) 1902 р. в Гецендорфі. При актї вінчаня буде тілько найблизша рідня молодих. По вінчаню відбуде ся обід в гецендорфскім замку. Рівнож є в планї обід у цїсаря в Шенбруні для новоженців і найблизшої їх родини. Архикн. Єлисавета на кілька днів перед вінчанем торжественно зрече ся претенсиї до престола. Жених, оберляйтнант кн. Віндішґрец, що скінчив недавно военну школу, не вступить вже до ґенерального штабу, а служити буде при полку, мабуть в Інсбруцї. В міністерстві справ заграничних відбулись недавно конференциї при участи функціонарів найвисших урядів двірских; раджено над становою і маєтково-правними квестиями дотично архикнягинї Єлисавети. Після волї цїсаря лишить ся архикнягинї титул „цїсарска і королївска високість“, а що-до маєтку она бтде поставлена на рівнї із своїми тїтками архикнягинями Ґізелею і Марією-Валерією.

„Ognisko“, тов. польских академикі в в Чернівцах, мало 26. м. м. головні збори. На вступі пошановано честь пок. радника двору Вислоцкого, відтак відчитано справоздане за минувший рік, в котрім супроти якихось ворожих затїй заявляе тов. свое привязане до кат. вірп, що при кінци зборів рішено заявити, однак листовно, а не, як був внесок, телеґрафічно архіепископови. З дальшого справозданя довідуемо ся, що „klub literacki“ дбав про науку мови, літератури та істориї польскої, що тов. урядило вечер Міцькевичівский і баль, мало 1065 кор. 29 сот. доходу, а 499 кор. 03 сот. розходу, має 600 кор. зелїзного капіталу і бібліотеку, та що празнувати ме в грудни с. р. ювілей 25-лїтнього істнованя тов. До видїлу вибрані: ак. Тадей Пйонткевич голова, а видїловими акад. Вільчиньский, Братковский, Олїйник, Каз. Пйонткевич і Иосифович.

Славяньских часописий і иньших періодичних видань було 1855. року ледво 38 а то: ческих і словацких 17, польских 7, хорватских 5, сербскі 4, словіньскі 3 а рускі 2; а 1901. р. виходило їх вже 1772, з того 1267 ческих, 312 польских, 55 словіньских, 50 хорватских, 41 рускихъ, 22 сербских, 14 болгарских, 6 мужицко-сербских і 5 словацких.

На драматичний конкурс, розписаний львівским краєвим видїлом на рускі твори с. р., вплинуло 12 творів, котрі віддано комісиї до цензури.

Памятник на могилї Котляревского в Полтаві поставлено 1. вересня с. р. із чорного мармуру з написами на передї: „Будеш батьку панувати, поки живуть люди; поки сонце з неба сяе, Тебе не забудуть;“ а з боків: „Іван Котляревський, перший український поет народний,“ „Родив ся року Божого 1769, почив 1838“ і „Коштом полтавського ґубернського земства.“ Памятник і могилу огорожено муром. Другий памятник Котляревского вже готовий і стане на майдані в Полтаві нарік.

В росийскім міністерстві просьвіти розбирає ся тепер питане, чи би не допустити женщин на учительок в низших класах шкіл середних.

Оповістка.

Видїл „Народного Дому“ в Чернівцях звертає сим поновно увагу тих членів-основателїв, котрі залягають з вкладками, щоби їх конче доповнили до кінця с. р., инакше перестануть бути членами товариства, а вплачена часть вкладки пропаде в користь товариства.

на ноги, понишпорила сюди-туди, станула задними лапками на лавочку і огник найбільшого задоволеня промайнув в єї великих очах. Вона віднайшла крийвку пальчика. Приїхала, піднесла головку в гору і всунула цїлу лапку в передну кишеню сукнї. Оля стрепенулась, почервонїла, спустила очи і вдарила рукою кітку по хребтї.

„Безстидна!“ — сказала і відвернула ся від мужа. Він бачив се і на голос засьміяв ся.

Обое сидїли дальше мовчки.

Невинна кітка скочила засоромлена на землю, спустила хвостик і підбігла в недалекий корчик. На зустріч їй вибігло двоє маленьких котят, що вже від довшого часу шукали своєї матери. На їх вид кітка мявкнула весело і почала лизати головки своїм дїтям. Свавільні котята скакали, кусали, бігали, перевертали ся. Мати їм помагала. Ударить лапкою одно, воно мявкне, вкусить стару за хвіст і вискочить на хребет. Друге тягне за груди. Стара обернеть ся, а дїти лежать уже на земли в купі і кусають ся. Змучені відпочинуть і далї, далї... Набавивши ся доволї лягає вперед стара, а молоді ще дрочать ся.

Вкінци потомили ся і молоді. Прибігли до матери і взяли ся прямо до грудий. І ссучи ще кидають ся, не успокоюють ся. Бють як телята головками в груди, випутять грудь із писочка, знова хапають, вибирають собі иньшу, штуркають, мотлошать стару. А стара із зажмуреними очима відворкне що від часу до часу, але лежить спокійно, не ворухнеть ся. Котята успокоїли ся вкінци, нассали ся і поснули.

Сплять щасливі...

Оля довго дивила ся на котячу родину. Вона видїла, як стара кітка прогнана нею, засоромлена і засумована, втїшила ся нараз, повеселїйшала при своїх дїтях. Вона бачила їх спільну забаву, радість, їх щасте.

Ій прийшло на гадку, що й вона незадовго буде мати з ким так бавити ся. Як вона буде пестити, як любити!... Що саме буде пестити й любити, вона жахала ся і помислити... Дивлячись на щасте кітки, подумала Оля, що й вона може бути така щаслива, що й для неї отвираеть ся дорога до такого щастя...

Оля зрадїла. Веселе чуте перейшло по єї цїлім тїлї, вона зірвала ся з лавки і кинулась в обійми ущасливленому мужови.

Уста не відривали ся від уст. Одним темном били їх живчики, ударяли їх серця...

„Який я щасливий!“ — подумав собі молодий сьвященик і поглянув ласкавим і вдячним оком на котячу сїмю, що ще дальше спала смачно, звита в клубок...

Коломия, 13. липня 1901.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

„Slovanský Prehled“, що виходить в Празї, споминає в ч. 2. за падолист с. р. про „відрадний факт ревних заходів рускої інтелїґенциї на Буковинї, аби заохотити нарід до участи в радї краєвої культури, що виходить із хорошої статї др. Стоцкого в „Рускій Радї“ та про засноване „тов. рускої шляхти“. З галицких справ згадуе про університетске віче і протести проти соймових виборів. З Украіни записуе гнет українського слова, який виявив ся в забороні видавати в Росиї часопись „Промінь“ і пренумерувати „Літ.-наук. Вістник“; згадуючи ще про Харківске общество грамотности, висказуе свої симпатиї для Українців.

Шукає жінки.

Промисловець, 40-лїтний вдовець, чоловік маючий, що посїдае красну реальність вартости 30.000 корон шукае товаришки житя. Такою може бути старша панна або й вдовиця, з порядного дому, уродлива і доброї вдачі, статочна, ґаздиня з посагом 6.000—10.000 корон. Адрес: I. K. poste restante (Czernowitz) Чернівцї.

ОПОВІСТКА.

„Українсько-руська Видавнича Спілка“

видала доси отсї

КНИЖКИ

в першій серії „Белетристичній Бібліотеці“:

		Ціна в короновій вал.
1.	*Стефан Ковалів.* Дезертер і иньші оповідня	К. 1·60
2.	*Іван Франко.* Поеми	„ 1·60
3.	*Ольга Кобилянська.* Покора і иньші оповід.	„ 1·40
4.	*Гю де Мопасан.* Дика пані і иньші оповід.	„ 1·30
5.	*І. Франко.* Полуйка і ин. борисл. оповідання	„ 1·40
6.	*Наталія Кобринська.* Дух часу і иньші опов.	„ 1·60
7.	*Кнут Гамсун.* Голод, роман	„ 2·20
8.	*Леся Українка.* Думи і мрії. Поезиї	„ 1.60
9.	*Стефан Ковалів.* Громадскі промисловцї	„ 1·60
10.	*Уілліям Шекспір.* Гамлет, принц данський	„ 1·80
11.	*Генрик Понтоппідан.* Із Хат. Оповіданя	„ 1·30
12.	*Богдан Лепкий.* З житя. Оповіданя	„ 1·20
13.	*Герґарт Ґавман.* Візник Геншель	„ 1·60
14.	*М. Коцюбинський.* В путах шайтана. Опов.	„ 1·60
15.	*Уілліям Шекспір.* Приборкана гоструха	„ 1·40
16.	*Панас Мирний.* Лихі люди	„ 1·40
17.	*Короленко.* Судний день	„ 1·20
18.	*У. Шекспір.* Макбет	„ 1·60
19.	*К. Гуцков.* Уріель Акоста	„ 1·40
20.	*У. Шекспір.* Коріолян	„ 1·80

		Ціна в короновій вал.
21.	*Михайло Яцків.* В царстві сатани	„ 1·60
22.	*Панас Мирний.* Морозенко	„ —·90
23.	*Лесь Мартинович.* Нечитальник	„ 1·60
24.	*Михайло Коцюбинський.* По людському	„ 2·—
25.	*В. Оркан.* Скапаний сьвіт	„ 1·—
26.	*Василь Стефаник.* Дорога	„ 1·60
27.	*У. Шекспір.* Юлїй Цезар	„ 1·60
28.	*Л. Толстой.* Відроджене (3 томи)	„ 3·60
29.	*К. Гавлічек Боровский.* Вибір поезий	„ 1·60
30.	*Ф. Заревич.* Хлопська дитина	„ 1·80
31.	*І. Франко.* Коваль Бассім	„ 1·60
32.	*Уілліям Шекспір.* Антоній і Клеопарта	„ 1·80
33.	*Е. Тимченко.* Калевала (переклад)	„ 3·—
34.	*О. Катренко.* Пан Природа і иньші опов.	„ 1·40
35.	*Уілліям Шекспір.* Багато галасу з нечевля	„ 1·60
36.	*Іван Франко.* Сїм казок (друкуеть ся)	„ 1·44
37.	*Сидір Боробкевич.* Над Прутом	„ 1·60
38.	*У. Шекспір.* Ромео і Джульета	„
39.	*К. Сроковський.* Оповіданя	„
40.	*А. Кримський.* Пальмове гилля	„ 2·—

Ціни подані за оправні примірники. Брошурованих не продаеть ся.

У другій, серії, „Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1.	*Кароль Кавцкі.* Народність і ї початки	К. 0·60
2.	*Фр. Енґельс.* Людвік Фаербах. Переклад Будового	„ 0·50
3.	*Фр. Енґельс.* Початки родини, приватної власности і держави	„ 1·50
4.	*Ш. Сеньобо.* Австрия в XIX. столїтю	„ 0·80
5.	*В. Будзиновський.* Хлопська посїлість	К. 2·—
6.	*К. Флямаріон.* Про небо	„ 2·—
7.	*М. П. Драгоманов.* Переписка Т. І.	„ 1·80
8.	*С. Степняк.* Підземна Росия	
9.	*Андріян.* Аґрарний процес у Добростанлх	

Брошур другої серії не оправляеть ся.

У третій серії „Літературно-Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1.	*М. Грушевський.* Хмельницький і Хмильниччина	К. 0·20
2.	*Курцій Руф.* Фільотас	„ 0·20
3.	*В. Наумович.* Величина і будова звіздяного сьвіта	„ 0·15
4.	*Панас Мирний.* Лови	„ 0·06
5.	*І. Пулюй.* Непропаща сила	„ 0·10
6.	*М. Грушевський.* Бех-Аль-Джуґур	„ 0·10
7.	*І. Раковський.* Вік нашої землї	„ 0·10
8.	*А. Чехов.* Каштанка	„ 0·15
9.	*М. Драгоманов.* Ник. Ів. Костомарів	„ 0·15
10.	*Е. Золя.* Напад на млин	К. 0·20
11.	*І. Пулюй.* Нові перемінні звізди	„ 0·15
12.	*Г. Квітка.* Маруся	„ 0·50
13.	*М. Левицький.* Спілкова умова для селянських спілок	„ 0·20
14.	*М. Кулїш.* Орися	„ 0·06
15.	*М. Кистяковська* Іван Гус	„ 0·20
16.	*О. Стороженко.* Оповіданя І.	„ 0·20
17.	*В. Барвінський.* Досліди з поля статистики	„ 0·20
18.	*В. Короленко.* Лїс шумить	„ 0.20

(Дальші випуски в друку).

Адреса: **Львів, улиця Чарнецького ч. 26.**

Увага: Укр. руська Видавнича Спілка дае всї свої виданя на рати (місячні або квартальні) з тим, що термін сплатн буде точно задержаний. — Хто хоче взяти на рати книжки, мусить зголосити ся до дирекції по реверс, який маe виповнити і звернути дирекції. Хто зложить від разу 20 кор. дістае 10% рабату. На „Літ. Наук. Бібліотеку“ приймаеть ся окремо передплата по 5 кор. за серию зложену із 48 (подвійних) аркушів друку.

Важне для нежонатих.

Хто хоче дістати **дешево**

добрий і здоровий харч домовий

то прошу зголоситись у

Марії Новіцкої

ул. Ратушева (Rathhausstr.) ч. 17.

на другім поверсї.

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся **фрізієр**

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гігієнічні уряджeня, пр. карболїзованe бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дійстно може бути приемностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Г. Файлес

усувач нагнїток

улиця Руска ч. 8.

Чернівці,

Принагідні закупна з причини опізненя сезону!!!

в склепі Б. БАЛЬТІНЕСТРА молод.

О 35% таньше як передше
лїтні парасольки, модних кольорів, чорні і ясні з коронками.

О 10% таньше як передше
ясна обува для пань, панів, дївчат, дїтий і убува до Lawyn Tennis, Кнайпівскі мешти.

О 25% таньше як передще
Соломяні капелюхи і легкі капелюхи фільцові і лїтні шапочки.

Подорожні прибори, скад найгарнійших куфрів ручних і валїзок тошки з урядженем або без уряджень пуделка на мужеські і дамскі капелюхи — етюі на парасолї, коші на їду, торбинки.

Мужеське біле, анґлїйські зефіри, ковнїри, манжети і краватки.

Видае товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідае **Іван Созаньский.**
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 130. Чернівці, пятниця дня 2. (15.) падолиста 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину"

на цїлий рік . . .	20	Кор.	— сот.
на пів року	10	„	— „
на чверть року . .	5	„	— „
на місяць	1	„	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З ради державної.

Промова п. д-ра Коса при буджетї.

Висока палато!

Сегодня не буду пускати ся на широке поле великих полїтичних питань, іменно на поле національного спору і стоячої на порядку дневнім виборчої реформи. Сї питаня клюб наш обговорював вже дуже часто і зазначив своє становище в сїй справі. Також в теперішній дискусиї обговорено сї питаня вже так основно, що менї лишає ся хиба цїлком коротко зазначити наше становище в обох сих питанях.

Обговорюючого сї питаня опановує якась знеохота. Раз-у-раз обговорює ся сї питаня довго й широко, не лиш в сїй палатї, але і в публичній опінії, не лиш тепер, але вже від 30 лїт, а все ще повтаряють ся сі самі жалоби і виводи. Однак не робить ся нїчого, за тими виводами не йде дїло, не приходить правительство, котре хоч-би пробувало розвязати сї великі питаня, на котрі терпить Австрия.

Гадаю, що було би добре, колиби правительство виступило в палатї з просьбою полагодженя сих питань. Тогди показало би ся, чи ся проба добра чи зла. Коли-би показало ся, що проба зла, то щонайбільше правительство мусїло-б уступити, а на єго місце прийшло би друге. Все лїпше є в сих справах щось зробити, нїж вічно і вічно ждати, як се, після слів президента, высказаних в сїй дискусиї, має стати ся.

Що руский народ в обох сих справах упосліджений, не потребую довго доказувати. Коли роблено конституцию, роблено єї з тою цїлею, аби руский народ змайоризувати польским. І не лиш під національним взглядом видано нас польскому народови; також під взглядом клясового панованя руский народ в Галичинї видано на поталу польскій шляхтї.

Після теперішної ординациї виборчої до сойму і ради державної Русини видані цїлком на ласку і не ласку польскої шляхти і польского народа. Однако можливою розвязкою обох сих питань, розвязкою, котра вдоволила би всї народи Австриї, було би щире і отверте переведенє національної автономії (Притакування). Ся гадка высказує, що кожда нация всї свої національні справи, котрі не відносять ся до другого народа, має самостійно сама управильняти і ними заряджувати.

Руский клюб отже буде підпирати кожде змаганє, котрого цїлею буде злагодженє національних спорів в тім напрямі. Підіпремо також кожде стремлїнє реформи нашої ординациї виборчої в демократичнім напрямі, іменно в напрямі загального, рівного і безпосереднього права голосованя.

При теперішнім станї річи, Русини не мають в законодатних тїлах нїякої репрезентациї. Заступник кола польского ґр. Дїдушицкий хотїв накинути ся на заступника Русинів. В своїй промові сказав він дословно: „Для нашого народа, а також для братного народа Русиннів будемо домагати ся, аби так в нашім краю, в Галичинї, як також де инде, де они поселені в поважнїйшім числї, одержали запоручені їм конституциею права".

Панове вже нераз мали нагоду поінформувати ся о галицких відносинах. Тут все жалувало ся і доказувано, що як-раз ґр. Дїдушицкий і єго партия усувають Русинів при кождих виборах і при кождих виборах не допускають до вибору заступника, котрий не йде з ними рука в руку. Як отже не щирою є цїла конституция, котра одним дала більше, а других упосліджила, так само сї слова Дїдушицкого не лиш не щирі але — скажу — прямо кпинами з нас, бо бити нас а відтак виступати в ролї нашого помічника, нашого заступника є, — гадаю — нїчим иньшим, як лиш наругою. Се-ж той сам ґраф Дїдушицкий, котрий був президентом виборчого комітету в 1897 роцї і котрий баденївскі вибори перевів так, що член єго власної партиї не хотїв подати єму руки, як довго не очистить єї з крови. Ті отже слова Дїдушицкого не заслугують на віру.

Полїтичних справ не хочу тут дальше порушувати, анї в подробицї нинї входити; при обговорюваню поодиноких галузей адмінїстрациї буду мати нагоду предложити наші жалоби. Тепер порушу тілько одно економічне питанє, важне не лиш для Галичини і руского народа, але і для цїлої держави, іменно положенє галицких хлопів.

Се питанє порушили вже оба заступники польского кола. Пан Яворский і ґр. Дїдушицкий згадали рільництво теплими словами. Я з ними тут цїлком годжу ся. Рільництву в Галичинї треба помочи, тілько я хотїв би рільництво подїлити на велику і хлопску посїлість. Коли близше придивимо ся датам о хлопскій посїлости, покаже ся нам положенє хлопів в страшнім сьвітлї. Се питанє має для руского народа найбільше значінє, бо Русини — се властиво самі хлопи. Великої посїлости не маємо; маємо лише сьвящеників і нечисленну інтелїґенцию, все проче — хлопи. Для руского народа буде отже обговоренє положеня галицких хлопів — без рїжницї чи польских чи руских — мати найбільшу вагу, і тому я хотїв би на сю справу звернути увагу палати і правительства.

В Галичинї займає ся рільництвом поверх 87% населеня. Для порівнаня наведу, що в Чехії рільництвом займає ся лише 39 а в Долїшній Австриї лише 24% всего населеня. Коли отже познакомимо ся з положенєм рільництва в Галичинї, будемо більше-меньше знати положенє цїлого краю.

В Галичинї маємо 1,641.000 рільничих господарств; з того на велику посїлість відпадає 4.493 а на хлопску 1,527.000 господарств. В той спосіб на велику посїлість приходить лише 2 процент всего рільництва в Галичинї.

Коли-ж тепер хлопскій посїлости придивимо ся близше, побачимо, що з тих 1,627.000 хлопских посїлостий 56 процент не має більше як по 4 морґи, 20 процент від 2 до 4, а 20 процент від 4 до 10 морґів. Так отже маємо вже 86% таких господарств, котрих величина не переступає 10 морґів. Дальше маємо 11% рільничих господарств о просторони 10 до 100 морґів і нарештї 3% поверх 100 морґів. Тих

Варварка.

Оповіданє *Сергія Канюка.*

Я нагадую собі добре тоті часи, ой страшні часи! Менї ще й тепер мороз тїлом іде, як нагадаю собі все, що пережила. Але послухайте з початку, як то було.

Одного вечера сидїла я з Данилом на приспі під хатою. То дїяло ся другого тижня по нашім весїлю. Він був молодий і здоровий, на голові чорне волосє кучеряве, а карі очи чарували серце дївоче. Він був красний хлопак, якого пошукати. Нам скоро і любо минав час. Мій тато збудували менї на красній левадї з великим садом хату, а таку гарну, мабуть і сам двірник красшої не мав. І поля дали тато менї аж дві фальчі. І він був небідний. Єго тато дав єму пару красних цуґових коней, півтора фальчі поля, віз кований, — ми мали все, що в добрім господарстві потрібне. Та хто би був гадав, що з нашої муки не буде хлїба?...

Спершу жили ми в згоді, любили ся, тулили ся, то і працювати хотїло ся. Данило бувало, як прийде весна, лїто, робить аж до поту у полї, а надійде зима, то коло хати. Маєток чим-раз зростав. До нас приходили від часу до часу мій тато і мама та перепитували, чи добре менї, чи не збиткує він мене?... (Бо, знаєте, я в мого тата одиначка, они стерегли мене як око в голові).

Нераз кажуть: „Чуеш-но, ти, Варварко! А скажи-но ти менї, як тобі йде на новім господарстві? Як думаєш, порядний чоловік той Данило!?"

Я не знала, що їм відказувати, бо і справдї Данило був дуже працьовитий і порядний, гріх був-би, коли-б я була на него лихо говорила.

Але одного разу поїхав Данило з волами на ярмарок до Снятина, я остала ся дома. Було то вже три роки по нашім весїлю. По хатї бігав вже дволїтний Юрко, цїла наша радість і надія. А як то любив дїд — мій тато — свого внука, що годї й сказати?! Бувало постілцї нові паньскі, капелюшок красний принесуть єму, а на Великдень, знаю, купили єму візочок і коника деревлянного. Коли лиш прийдуть з міста, а все принесуть щось „мому" Юркови.

— — — — — — — — —

— „Мам!" закричав Юрко і прискочив до мене, коли я стояла коло печи та поправляла вогонь.

— Чого тобі треба?

— „Мам!" кричав далї малий пустїй, та бігав з візочком по хатї. „Мам! ади, — я-ду на яр-на-рок, куплю цоботи — бі, не-викуту капюх, дї-кови люку купу, ади — доби?"

Добре, синку, добре — відповідаю єму, а на серци менї стає так легколегенько, що аж! Добра дитина буде з него, гадаю собі, Від тепер вже старає ся о добро свого тата і мами, а що далї? Коби лише жив, бо то такі добрі не жиють довго!

— „Мам!" знов закричав малий. „Я не-ви купу не—цо, не—бав не, любив бубу луцї".

— А ти чий син? питаю.

— Мам!"

Добре, синку, добре, кажу і щиро цїлую єго, аж доки не втече від мене.

Данило нераз посварить єго, а раз ударив по руцї, і те все малий не забуває. Иногдї кличе Данило єго до себе, а він нї на жаден спосіб не хоче іти, аж поки не дасть єму крейцар або що иньше. Але тата се не тїшило, він сердив ся, нарікав на мене, казав, що я намовляю дитину так казати або так робити.

— — — — — — — — —

До хати увійшли мій тато.

— „Добрий день!"

Дай Боже здорове, тату. Сїдайте!

— „Дзенкую, най все добре сїдає! Сама?"

Сама, Данило поїхав на ярмарок.

— „О, то добре, поговоримо".

Тато сїли на лаві і таки не багато думали, лиш казали вислати малого у сад. Було то на Ілї, сонце гріло дуже, люди позабирали ся на ярмарок до міста, лиш на жидівськім лані робило кілька бойків коло скирт. — „Малий, кажуть, хоть не розуміє нїчого, та памятає добре усе, що говорить ся; як папуґа виговорить, що чув".

Малий забрав ся до сусїди до Павлика, котрий бавив ся перед хатою, що лежала лиш через дорогу. Ворота були отворені, то-ж без жадного труду поліз Юрко до Павлика, а в хатї зачала ся розмова.

— „Як ти гадаєш, Варварко, щось статкує Данило, не пе?"

Нї тату, все добре. Від коли пібралим ся, вже купив два шнури поля, та ще якого, під носом! Та ви самі знаєте, і казати не треба. А пити? Як пив могорич, коли продав кумови корову ту червону, від тогди й не кушав нїчого. Я не хотїла продати корови, та як насїв ся, таки продав, бо ниву хотїв купити, а гроший доста не мав.

— „Но, но, добре! Нехай буде й так! Я тобі маю от-що казати. Ти знаєш добре, що я дїтий більше не маю, лиш тебе одну, — а маєш! вже чорт надіслав 'го до хати!" — закричав дїд на Юрка, що з галасом влетїв у хату.

— „Мам! та — де! купи колач та-то".

— „Таке то, я за пізно прийшов, коби то якось зійти ся де. Прийди десь тепер до мене та поговоримо, бо маю щось важне говорити!" — і хотїли вже йти з хати, але глянули на дорогу і взріли, що то не Данило йшов, а цїлком иньший чоловік.

„Ади, біда, ще й дурити чоловіка вміє", гомонїв старий і забув на дитину, що залїзла під стіл і бавила ся кочанами кукурудзи.

Розмова йшла далї.

„Отже, як я казав, ти в мене лиш одна, а маєтку Богу дякувати е досить. Я на Данила багато не записав, бо-м не знав, що то за худібка той Данило. Всїляко люди говорили, то-ж сама знаєш і казати не потрібно. Та вже менї довго землю не толочити!"

3% відпадає більше меньше на всю велику посїлість. (П. Е. Абрагамович: з котрого року ті дати?) Ті дати з 1893 року. Тут мушу замітити, що ті дати не суть урядово сконстатовані, бо дотичних дат не має ні центральне правительство ні край. Се приватними студиями висліджені дати. Очевидна річ, що сї приватні студиї оперті на урядових статистичних виказах міністерства рільництва і иньших урядових справозданях: однак до наведених цифр треба було прийти доперва посередною дорогою. Я взяв дати з книжки „Хлопска посїлість“ Вячеслава Будзиновского, котрої другий наклад вийшов у Львові в 1901 роцї. Зуставлені там дати обчислено на підставі дат, які винайшли також иньші приватні трудівники в тій области.

Після обчисленя Будзиновского на одну хлопску посїлість припадає 3·27 морґів. Се обчисленє годить ся більше-меньше також з обчисленем д-ра Крижановского з Кракова, д-ра Пілята і Марассого, котрі обчисляючи пересїчну землї хлопскої посїлости, станули на 4·46, а 4·20 а навіть 3·60 морґах.

Зріст числа рільничих господарств від 1848 року величезний. Коли порівнаємо 1848 рік з 1893-им, побачимо, що число до 2-морґових рільничих посїлостий зросло о 250 процент, 2 до 5-морґових о 154 процент, а 5 до 10-морґових о 76 процент. При середних, 10 до 100-морґових хлопских посїлостях, бачимо, що они поволи щезають. Число господарств 10 до 20-морґових зменьшило ся о 34%, 20 до 110-морґових о 14%. Бачимо дальше, що число число великих посїлостий зменьшило ся. В 1848 роцї було їх поверх 7.000 і до 1892 року число їх зійшло на 4.496, т. є. зменьшилось о 39 процент.

Гадав би хто, що число хлопских господарств збільшило ся коштом великої посїлости, бо в 1848 роцї було хлопских посїлостий понад 800.000 а тепер є їх понад 1,600. Однак так не є, бо після урядових виказів велика посїлість, табулярна посїлість Галичини зменшила ся дуже мало. В 1848 роцї обіймала она 5,773.000, а в 1893 роцї 5,371.000 морґів. Табулярна посїлість зменшила ся отже о 400.000 морґів. З того 300.000 морґів ужито на відшкодованє за знесенє сервітутів а лише мало що по-над 100.000 морґів перейшло до дрібної посїлости. Коли однак увзгляднимо — що дуже часто дїє ся — що велика посїлість закуповує також хлопскі парцелї, можемо сказати, що ріжниці нема майже ніякої, що отже великої посїлости до малої перейшло дуже мало або майже нїчо.

Обсервуючи період від 1848 до 1893 року побачимо тенденцию, що хлопскі посїлости цїлковито дроблять ся і вже тепер а властиво вже в 1893 роцї мали ми 86% хлопских господарств, з котрих ні одно не мало більше, як 10 морґів, а лиш 11% таких, котрі мали від 10 до 100 морґів.

Тепер, мої панове, звістна річ, що бідний хлоп в Галичинї не може нічо, або майже нїчо заробити, не може знайти добре платної роботи. Промислу в краю майже нема, а платня у властителїв великої посїлости дуже низька хитає ся між 15 а 50 крейцарями. Се ноторичний факт, о котрім не хочу близше розводити ся.

Вже коли увзгляднимо наведені дати, мусимо прийти до переконаня, що 86% рільничого населеня Галичини жиє і працює низше мінїмум істнованя і що може лише 14 проц. осягає або переступає се мінїмум. Коли навіть скажемо, що господарства 4 до 10 морґові дають мінїмум істнованя, то ще лишає ся 66 проц. таких, котрі мають лише до 4 морґи, а о тих мусимо цїлком позитивно сказати, що они до мінїмум істнованя не доходять.

Таке є положенє рільничого населеня Галичини. 80, а цїлком певно 70 процент є пролетаріятом, що мусить голодувати. Тут, мої панове, потрібна поміч; обовязком міродатних чинників є тут прийти з помочею. Коли дуже богато і цїлком слушно говорить ся о положеню робітників, коли також дуже богато в тім напрямі робить ся, то хлопи, а специяльно галицкі хлопи, не суть нїчим більше, як робітниками. Тут треба шукати помочи і знайти єї.

Ексцеленция, мінїстер фінансів в своїм експозе сказав виразно, що господарка держави мусить оперти ся на народній господарцї, що своїх жерел мусить глядати і глядає в тій господарцї. Коли отже державна господарка хоче процьвітати, мусить також цвисти ся галузь народної господарки, а що найменьше не сьміє бути кинена на поталу нуждї.

Як сїй справі помогти, на се маємо дуже богато доріг. Заступники польского кола, зглядно ґр. Дїдушицкий, показали на піднесенє промислу яко на средство полїпшеня положеня. Годжу ся з тою гадкою, однак гадаю, що треба ужити не лиш сего средства; треба знайти способи, котрі могли би хлопови побільшити его посїлість. Він не має земї; треба отже старати ся, аби ему дати сю землю. Се, гадаю, можна би зробити через заснованє при помочи державних средств парцеляцийного банку, котрий недомагаючу велику посїлість парцелював би без коштів між хлопів. Вже средствами, які край тепер посїдає, можна би дуже богато помочи. Однак адмінїстрация Галичини дїйсно така, що подібними питаними там не займають ся.

Близше не входжу в сю справу. Я вже нераз мав нагоду обговорити єї і хочу увагу тих панів, котрі в Галичинї дуже богато горлають і там панують, звернути на се, що они повинні спонукати заряд краю, аби прийшов з помочию хлопскому населеню. Як тепер стоять справи, цїла адмінїстрация Галичини, що так скажу, перейшла до політики; она не має навіть часу ні волї займати ся иньшими важнїйшими справами, ані так важною, як я тут представив.

Кінчу тим, що Руский Клюб не може мати довіря до правительства, бо оно не відносить ся справедливо ані до великих політичних питань, ані до сего економічного питаня руского народа. При третім читаню будемо мусїли голосувати против буджету.

У вівторок виповнила цїле засїданє палати послів дискусия над наглим внесенем пос. Романчука в справі галицких виборів. Дискусиї про виборчі надужитя не вичерпано і она займе бодай половину слїдуючого засїданя. Перший заняв був слово внескодавець пос. Романчук і піддав острій критицї цїлу галицку адмінїстрацию, домагаючи ся від правительства, щоби в Галичинї завело, коли не европейску, так бодай австрийску адмінїстрацию. Бесїдник кінчить горячим завзивом до палати, щоби голосувала за наглостию. З черги забрав голос президент мінїстрів др. Кербер. Пос. Никола Василько, пос. Кльофач, пос. Д. Абрагамович, пос. Дашиньский а в імени Молодочехів пос. Пацак. Наглість внесеня про галицкі вибори, мимо вимовного підпертя, перепаде полученими голосами ческого клюбу і Кола польского. (Обширнїйше справозданє подамо в слїдуючім числї. — *Ред.*) Слїдуюче засїданє в Четвер.

Перегляд полїтичний.

Покінченє фрнцуского-турецкого спору. — Манджурский договір.

В справі французко-турецкого спору доносять з Парижа: Рівночасно з виданем султаньского розпорядженя в справі згоди на французкі жаданя, заявив турецкий мінїстер справ заграничних, що Туреччина виповнить слїдуючі жаданя Франциї: Узнасть істнуючі тепер французкі школи в турецких краях і забезпечить для них свободу в дусї обовязуючих договорів. Узнає істнуючі тепер французкі шпиталї і церкви та церковні будинки рівнож з признанем для них митової свободи. Годить ся на відбудованє знищених в послїдних вірменьских заколотах шкіл, будинків, церков і т. ин. Всї нові заведеня, які мають бути засновані Франциею, має Туреччина признати до 6 місяцїв по одержаню завідомленя, вкінци признає важним вибір хальдейского патріярха. — Амбасада француска в Константинополи одержала докази, з котрих виходить, що турецке правительство приступило вже до виповненя французких жадань. Мінїстер справ заграничних Делькассе повідомив супротив того Порту, що Франция навязує наново дипльоматичні зносини з Туреччиною і відкличе француску фльоту з Мітилени. Амбасадор Констан верне до Константинополя.

В справі манджурскій доносить Бюро Райтера з віродостойного жерела, що лише сильна і рішуча постава Японії відклонила підписанє манджурского договору з Росиею. Росия хотїла перед самою смертию Лїгунчана вимусити приложенє печати на договорі, але Лїгунчан був вже непритомний, а державні печати були вже в руках тимчасового заступника его, назвищем Чаофу. Крім того цісарска вдовиця в телеґрафічній дорозї відкликала свій дозвіл на підписанє договору. — Анґлїйский Times оголошує такий зміст манджурского договору: „Росия зобовязує ся до 2 або 3 лїт відкликати свої войска з Манджурії під услівем, що не вибухне там нїяка нова ворохобня і що до того часу не виступить там нїяка инша держава. Хінцї не можуть задер-

---

— Ей тату, не говоріть щось такого, бійтесь Бога! — перебила я, а тато тихим голосом говорили далї.

„Я зробив тестамент. Тобі записую увесь мій маєток, не Данилови. Та уважай, виразно кажу: половину хлїба з поля даю вам, доки жию, а умру, дає мама вам половину всего, но нашій смерти твоє усе. Єму не кажи нїчого. Я злагодив ся, бо — от видиш, кашель мене дусить — бо, не дай Господи смерти, ще й другі схотять шарпати, а то гріх. Тут маєш папір, я его написав у нотара при сьвідках. Умреш ти борше, то весь маєток Данилови до живота, а вмре він, то тримаєш его дальше; по вашій смерти Юрко пан на сїм, а дасть Бог ще дїточок, то кождому рівна частка. Кажи, зле я зробив?“

Нагадую собі добре і тую хвилю. Я би була скорше в землю тонула, нїж мала чути, що тато лагодить ся на смерть. Де-ж менї те письмо сховати, гадаю собі? Ага! сховаю за образом під папір, бо туди нїхто нїколи не заглядає.

Тато пішли до дому, я вийшла за ними, а коли вернула, стало менї якось лячно. Де дитина? Аж дивлю ся, а воно біднятко як лягло під столом коло кочанів, так і заснуло там.

— — — — — — — — —

Вже сонечко заходило, як Данило вернув з ярмарку до дому. На его лици снував ся виразно смуток. Я пізнала зараз, що щось недобре мусїло стати ся, тому не казала навіть, що половик злапав курку на подвірю й поніс із собою. Я приладила борше вечерю.

При вечери питаю ся: А добре гостив?

— „Дай ми покій, жінко!“

Та що такого? питаю.

— „Та, ади, загубив десь грошї, не всї, але доста, 150 левів“.

— Вай-ди-мінї! а то як? А кілько взяв за воли?

„Я всего взяв 250 левів, тай не знаю, де дїлись 150 левів, чи хто вкрав, чи я їх загубив, чи що? Що я не шукав та питав — проступи ся, земле — пропало як у водї камінь. Я тобі кажу, як би не кум, я мав завішити ся он там під лїсом. Що ти гадаєш, то туск!“

— Ей чоловіче, Бог най буде з тобою! кажу ему. На тих кількох левах сьвіт не стоїть, фрасунок е, то правда, але не таке нещасте, щоби собі аж жите відбирати.

Нїколи від весїля не дивив ся Данило на мене так мило, як тепер. Він притулив мене до себе тай каже: „Коли-б ти була мене гризла, я був би убив ся, але виджу, ти добра жінка, дай Боже кождому такої жінки!“ — —

Від того часу ми рідко коли говорили, Данило все на дворі, а я в хатї, а як коли заговорить одно до другого, то лиш о господарстві і то дуже коротко.

Та я пізнала, що Данило троха переминив ся. Від якогось часу став він сумний, не говорить, ба навіть лихий, любить і крикнути, чого давно не бувало, а з дому вийти ані руш! І сам не йде і менї не позваляє навіть до тата піти. От-так робить на дворі до пізної ночи, а я мушу в хатї сидїти.

— — — — — — — — — — —

В неділю було то, знаю добре; того дня не забуду нїколи, бо з ним зачало ся моє нещасте. Данило прийшов пізно. На дворі було темно, до того ще й болотно, бо в днину падав великий дощ. Юрко мав тодї на семий рочок. Я спала з дитиною на печи й не чула, що Данило пукав у двері. Нараз чую, а вікно передне вилїтає, а до середини хати лунає храпливий голос: „Втвори, вельможна панї!“ Я схопила ся, пізнала его голос, а що-м не знала, що стало ся, то зі страху трохи не впала. Чим скорше побігла я відчинити двері і зачула добре слова: „Я єї покажу, вязи укрутю! Вона панї, ґрунт має!“ А се мій Данило кричав так по пяному. Але зараз потім учула я другий голос мягкий, гей би мами моєї: „Видиш, яка добра!? Ще не втворила, а ти стоїш у болотї; она спить. Усї вікна вибий, єї задуши тай за хату: грім убив, — а маєток відтак твій увесь“. В тій-же хвили відчинила я двері, але у сїни увалив ся лиш Данило, не було більше нїкого.

Снершу я стояла перепуджена коло дверий, та потім сила прибула і я видїла, що Данило був дуже пяний, він не мав сили й хату добре перейти. Тепер що я чула, не дай Боже нїкому такого чути! Він кляв мене, сварив, наганив ся бити палицею, а за що? За те, що я дістала від тата маєток, а не він. „Ти неньови старому наклептала макітрище і він дав тобі! Я чув все, менї казали сегодня люди; але не дочекаєш!“

Богато говорив він під носом, та розуміти тої мови було годї. Десь за годину упав на постїль і заснув. Я не спала, менї привиджувало ся, як то він лїзе до мене душити мене, як я прошу ся у него і як немилосерно убиває він мене і я десь — конаю. Аж тут чую, він говорить з просоня. Менї пішов мороз тїлом. „Убю! — а старі? — га?! вперед їх, відтак єї, — тай ми-и собі, ой Саф-то-очко-ми...“ і не докінчив, заснув.

Тепер я знала вже уже, та — за пізно.

Я вилїзла на піч і присїла. Хату осьвічував маленький каганець. Великий сум запанував надо мною, я бояла ся дуже. В хатї було тихо, лиш храпливе дихане Данила лунало по хатї.

Ще дуже рано, ще й зорі з неба не спадали, Данило встав і пішов до роботи. Я уснула. — — —

Сонечко було вже досить високо, коли він увійшов до хати й збудив мене. „Варварко, вставай!“

Я схопила ся, его вже не було у хатї. Лиш устала, так зараз глянула у вікно, але оно було цїле. Я не знала, був то сон чи ява, що дїяло ся сночи. Та придивившись лїпше, видїлам, що вікно обмащене сьвіжим кітом, знала я зараз, як стоїть річ. Він встав рано, побіг чим скорше до шкляра, що був таки у селї, уклав шиби і злагодив вікно, гадав, що одурить - затуманить мене. А може встидав ся він людий? — Хто

жати в Манджурії свої войска, однако з виїмком артилерії. Місця, де мають стояти залогою хіньскі войска мають бути означені в порозумінню з российскими властями.

Допись з краю.

Справоздане із загальних зборів Вижницкої філії тов. „Руска Школа“ в Чернівцях.

Вижницка філія „Рускої Школи“ мала загальні збори за сей рік 27. жовтня с. р. з таким дневним порядком: 1. отворене зборів, 2. вибір комісиї для справдженя рахунків, 3. прочитане протоколу з попередних загальних зборів, 4. справоздане з дїяльности за минувший рік, 5. справоздане касове, 6. відчит п. Ів. Гарасимовича: про Райфайзенки із ними получені товариства консумцийні, 7. вільні внесеня, 8. вибір нового виділу.

Присутні були: Пп. Г. Никорович, Ів. Брага, І. Григорійчук, В. Завадюк, В. Коши, Ів. Гарасимович, О. Руснак, О. І. Попович, Ф. Єнкнер, М. Лучиньска, О. Лучиньский, С. Годованьский, Я. Заяць, М. Лїнденбаум. В. Чаховский, О. Веренка, Е. Лазар, І. Хранко, Л. Іллї, П. Гунька, Б. Рубіш, І. Велегорский, (всего 22 члени).

Голова отворяє збори, поздоровляючи всїх присутних, і нарікає, що число явивших ся членів все таки за мале, хоть в порівнаню до тогідних зборів подвоїло ся. Много членів не явило ся, хоть як легко їм було прибути.

Покликуючи ся на дотичні приписи в статутах, відносить ся голова до зборів, щоби вибрали трох членів до комісиї для справдженя касових рахунків.

На внесене уч. Завадюка вибрано до рахункової комісиї: надуч. Велегорского, уч. Лучиньского і уч. Григорійчука, уч. Храпка призначено, що-б зладив справоздане з загальних зборів до оповіщеня в „Буковинї“.

Підчас сконтрованя каси прочитано й одобрено протокол з тогідних зборів.

Перед прочитанем справозданя з дїяльности ухвалено на внесене голови вислати подяку послам: Єр. Пігулякови і Н. Василькови за їх труд около основаня рускої ґімназиї в Вижницї а паньству Рудковским за подарований ґрунт під будинок сеї ґімназиї. Вислано дотичні телеґрами.

По сїм прочитав голова справоздане з дїяльности тов. за минувший рік, яке ми вже подали попередно і котре на внесене уч. Храпка принято і із задоволенем до відомости й удїлено уступаючому виділови повне довіре.

Так само принято і справоздане касове, прочитане уступаючим касиером Гунькою (що було вже друковане в „Буковинї“).

Над відчитом уч. Гарасимовича утворила ся ширша дебата, в котрій брало участь кількох членів. На внесене уч. Храпка принято ухвалу: Новий виділ має ревно заняти ся закладуваням Райфайзеньскої каси для вижницкої філії тов. „Руска Школа“ і здати справу з починених кроків вже при наступаючих звичайних зборах. Той сам внескодавець вносить дальше, щоби виділ постарав ся о устроене вечерниць в память Тараса Шевченка. Се внесене принято з додатком уч. Гврасимовича, щоби такі вечерниці відбували ся рік-річно.

Уч. Рубіш заявляє, що з днем загальних зборів вступили в члени: пп. Ф. Ґнатюк, М. Догомиля, Ф. Єнкнер, Л. Іллї, Мария Микитюк, О. Попович, Г. Туркевич, В. Чаховский, о. С. Бобикевич, А. Яворский і Ів. Гарасимович. Той сам вносить дальше, щоби новий виділ постарав ся о як найскорше стягнене залеглих вкладок. Принято.

Голова порушає справу злуки всїх буковиньских учителїв в одно учительске товариство. По переведеню дискусиї над сею справою принято одноголосно резолюцию: Вижницка філія „Рускої Школи“ в Чернівцях заявляє отсим, що прилучить ся лише до такої загальної орґанїзациї буковиньских учителїв, котра запоручить повну рівноправність рускому учительству і заступати ся ме за учительскими справами в поважний спосіб. Заразом висказує філія редакциї „Буковини“ сердечну подяку за те, що заступала ся в порушеній справі за руским учительством.

На внесене виділу ухвалено одноголосно іменоване ц. к. проф. Ом. Поповича почетним членом вижницкої філії й вислано повідомляючу телеґраму.

Засїдане перервано, щоби члени порозуміли ся, кого мають вибрати до нового виділу.

По відкритю засїданя вибрано на внесене уч. Храпка до нового виділу: ц. к. інспектора Г. Никоровича, надуч. Ів. Велегорского, уч. Бернгарда Рубіша, уч. Осипа Лучиньского і уч. Ів. Гарасимовича, а на заступників: надуч. Василя Чаховского і уч. Сидора Годованьского.

Вкінци дякує голова всїм присутним за їх труд, — пригадує їм, щоби надсилали всякі питаня виділови і зборам під обраду — і замикає збори многолїтствєм за цїсаря й відспіваним гимну народного.

Уч. Храпко дякує голові за его ревність около оживленя і піднесеня товариства і підносить в честь его многолїтствіе — а голова відповідаючи, дїлить висказане признане з усїма членами, котрі разом з ним трудять ся і вносить їм також многолїтствіе.

По офіциальній части відбули ся товарвскі сходини в готелю Фріста.

Виділ уконтитував ся зараз по виборах так, що вибрано на голову: ц. к. інспектора Григорія Никоровича, на заступника надучителя Івана Велегорского, на писара учителя Бернгарда Рубіша, на касиера учителя Осипа Лучиньского а учителя Івана Гарасимовича на контрольора.

Від виділу вижницкої філії тов. „Руска Школа“ в Чернівцях:

Никорович, голова. *І. Рудіш,* писар.

НОВИНКИ.

Календар. Пятниця 2/X. (15/IX.): с. м. Акиндина, Анимподиста, Кипріяна; Р.: Леопольда, Субота 3/X. (15/IX.): с. м. Акепсими, Йосифа, Евдоксія; Р.: Едмунда.

Іменованя. Надінспектора податкового в Кімполюнґу, Антона Штоклева, іменовано секретарем скарбовости в Чернівцях, комісара скарбовости Генрика Кібля надкомісарем скарбовости в Чернівцях, інспектора податкового д-ра Епамінонда Григоровича надінспектором податковим і комісара скарбовости Генрика Брікса надінспектором скарбовости. Концепістом при краєвім правительстві іменований практикант Франц Недвед. — Черновецка міска рада іменувала учителем Артура Рокіцкого.

Виділове засїданє „Бук. Бояна“ буде сеї суботи о 7. год. веч.

Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях рішив на засїданю з 10. с. м. завізвати членів основателїв до уплати залеглих вкладок, а довжників друкарнї до уплати довгу, послїдних в разї потреби в дорозї судовій. Відтак ухвалив відступити тов. „Союз“ комнату в головнім будинку тимчасово до кінця с. р.; дальше приміщене сего тов. в „Народнім Домі“ зависїти ме від становиска, яке его члени займуть супроти прочих товариств і злуки всїх руских академіків.

Розвязанє палати торговельної і промислової наступить, як зачуваємо, 6. грудня.

Управильненє нїмецкої правописи не тільки в Австриї, але й у Нїмеччинї вже річ доконана. Се управильненє буде заразом упрощенем в дусї фонетики, так відпаде th на початку і кінци слів, не буде тілько родів букви s, зменьшено й число випадків, де писати великі букви, зглядом чужих слів буде замість знаків c і t мати першеньство фонетична писовня буквами k і z і т. д. Небавом появить ся після заяви нашого мінїстра просьвіти д-ра Гартля на послїдній конференциї правописної анкети в Відни з дня 9. с. м., готовий вже покажчик правописний з дотичним розпорядком мінїстерства, що накаже придержувати ся нової ортоґрафії в школах. Не знати, чи наші консисториї та кацапи вишлють проти сего „накидуваня фонетики“ протест, бо Нїмцї не зроблять сего напевно, противно, навіть такі завзяті консерватисти в тім зглядї, як „піонїри поступу“, себто нїмецкі журналїсти приекли свою поміч зглядом розповсюдненя нової правописи.

Замерзла. Сими днями знайдено в Клокучї замерзлу селянку, що мала около 50 лїт.

Віцепрезидент львівскої краєвої ради шкільної др. Едвин Плажек прибув до Львова і в суботу перед полуднем зложив присягу в руки намістника. Урядованє обіймив віцепрезидент в понеділок.

Митрополит Шептицкий видав („Дано при Архикатедр. храмі сьв. Юра в Начало Індикта року Божого 1901“) пастирский лист“ Всечестнїйшому Настоятельству і возлюбленим питомцям духовного семинаря у Львові„, приписуючий реформу львівскої духовної семинарвї. Лист (в обемі 6 карт in quarto) дїлить ся на дві части: одна звернена до настоятелїв, друга до питомцїв.

Оповістка.

Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях звертає сим поновно увагу тих членів-основателїв, котрі залягають з вкладками, щоби їх конче доповнили до кінця с. р., инакше перестануть бути членами товариства, а вплачена часть вкладки пропаде в користь товариства.

Посмертні † оповістки.

Евген барон Стирча, дїдич в Краснї, вислужений радник правительственний, бувший довголїтний посол і проводир Волохів аж до 1899 р., помер у вівторок в Чернівцях на 66. році житя. Тїло перевезено нинї до Красної, де в пятницю буде похорон. В. е. п.!

Олександер Алексієвич, парох в Задубрівї упокоїв ся 9. с. м. на 67. році житя. Покійний причисляв ся до Русинів. В. е. м.!

Телеґрами „Буковини“.

Відень, дня 14. падолиста. Мінїстер фінансів обговорює на засїданю ради державної внесене, що відносить ся до добрих а дешевих помешкань для робітників. — Нинї веде ся дальше дискусия над наглим внесенем Романчука в справі галицких виборів. Підчас дискусиї забирав голос президент мінїстрів др. Кербер.

Льондон, дня 14. падолиста. Мінїстер війни приписав у вчерашній промові проволоку полуднево африканьскої війни надто лагідному поводженю Анґлїйцїв з Бурами. Правительство мусить стреміти до того, щоби опір Бурів всякими можливими способами зломати.

Шукає жінки.

Промисловець, 40-лїтний вдовець, чоловік маючий, що посїдає красну реальність вартости 30.000 корон шукає товаришки житя. Такою може бути старша панна або й вдовиця, з порядного дому, уродлива і доброї вдачі, статочна, ґаздиня з посагом 6.000—10.000 корон. Адрес: І. К. poste restante (Czernowitz) Чернівцї.

знає. Я нїчого не питала ся, нїкому нїчого не казала і він нїчого не говорив, гадав, що вдала ся штука.

* * *

Від тодо дня я стараннїйше придивляла ся ему. Він не говорив зо мною цїлими днями, а деколи съміяв ся з мене, казав менї „вельможна панї“. Я все зносила терпеливо, вдавала, що нїчого не чую — не знаю. Та як не було нїкого у хатї, я тодї давала свому серцю волю і плакала до схочу і якось лекше ставало менї.

Було-бо й чого плакати. Ґосподарство в нас не мале і тато додає, а гроший нема, хлїба не стає, а що місяця два-три рази шкода. Я не знала, що тому порадити. Данило все ходив кудась, приходив пізно, кричав і кляв мене за що небудь.

— — — — — — — — — — — —

Надійшов тиждень перед різдвом Христовим. В сему тиждни мало виявити ся усе, що було для мене тайною. Ми годували двоє безріг, щоби на сьвята зарізати. Не потрібно було тілько, але так хотїв Данило. У понедїлок рано поїхав Данило до Снятина купити всего, чого треба на сьвята. Я остала ся дома. Юрко ходив уже до школи. Дуже мудра та пильна була то дитина, пан учитель казали, щоби дати его до вишшої школи, бо шкода дитини. Ми таки й дали его до школи до Черновець, до латиньскої, чи Бог там знає до якої, бо не розумію ся на тім.

Я йшла по воду з коновками на коромислї. Дорогою переходила кума Андріїха. От і зачали ми говорити, бо не видїли ся ми з півроку. Я поклала коновки на землю, приперла ся до воріт і слухала, що вповідала кума. Кажу вам, волос встав до гори.

Данило любив ся, ще заїлим взяв мене, з Сафтою Крикливою, що еї тата звали Лоґофетом. Я знала о тім ще перед весїлем, але він присягав менї, що то не була любов, що він все давне покинув, забув, а любить лиш одну мене. Я повірила. Та чую, що те все инакше склало ся. Доки не знав про завіщене, було як було, але як дізнав ся про все горе! Він став лихий, сумний та — лиш дома. У вечір я лягаю спати, а він, як лиш засну, шмиґ до Сафти. Я не знала би о тім, як би не кума, дай еї Боже здоровля! Она видїла усе. Кожда наша шкода впирала ся у Сафти; еї крав сам Данило і відносив тихцем своїй коханцї. Тому то він і не допитував ся, не шукав богато, а все лиш „най си тякне на тім, коби не гірше“. Оттак казав завше, коли щось пропало.

„Грошї, що пропали вам“, казала кума, „оперли ся у Сафти; она купила за них корову, сама менї казала. Ану лиш уважайте, кумо, чи не мете мати шкоди сего тижня і то не малої!? Сафта хвалила ся, що дістане такого кабана — годованого самим хлїбом — що пари ему пошукати. А я гадаю, що він має від вас утечи до неї, бо то відьма, кумо“.

Часок було тихо, далї говорила кума:

„Я би вам, кумко-любко, щось сказала, коби то лиш при нас лишило ся. Я, знаєте, з Сафтою не жию зле, ми собі в сусїдстві, сходимо ся часто. Деколи зійдемо ся в мене, деколи в неї, посидимо собі часок, покушаємо порциюдві, от як то дїє ся, нашої сивухи і вповідуємо собі всїлякі речи. Оттак то не одно учула я від неї.

Тому буде місяць, як то дїяло ся. Я була в неї. У вечір мав прийти туда Данило, казала сама, тому наварила добрих пирогів, спекла курку, купила горівки від Шмерлї, все було, як ся каже, в порядку. Але нїм Данило прийшов, ми обидві трохи почестували ся. Порция одна-друга, тай таки скажу вам, кумо, лиш най се лишить ся при нас, я собі гей за богато підтягнула. А Сафта мала таки доста в голові. І того вечера, знаєте, вона виговорила ся, що вже не довго вам панувати, вона вам всїм щось дасть і „вигинуть до лабки“, казала. А відтак Данило еї буде на віки“.

Я що не упала з жалю. Чого, гадаю собі, хоче він від мене? Чи-ж я не добра ему? Чи-ж взяв він бідну мене? Чи перечу я ему що? Сварю ся з ним? Чого-ж хоче він? І ніт вийшов менї на чолї, а з очий полялись дрібні кровавї сльози. Кума ще стояла й дивила ся на мене, а далї попрощала ся; попросила, щоби не казати нїчого нїкому і пішла в село. Тепер я вже дізнала ся о всему. Ще лиш чекала, яку то шкоду буду мати в сїм тиждни.

* * *

(*Конецъ буде*).

ОПОВІСТКА.

„Українсько-руська Видавнича Спілка“

видала доси отсї

КНИЖКИ

в першій серії „Белєтристичній Бібліотеці“:

	Ціна в короновій вал.
1. *Стефан Ковалів.* Дезертер і иньші оповідня	К. 1·60
2. *Іван Франко.* Поеми	„ 1·60
3. *Ольга Кобилянська.* Покора і иньші оповід.	„ 1·40
4. *Ґю де Мопасан.* Дика пані і иньші оповід.	„ 1·30
5. *І. Франко.* Полуйка і ин. борисл. оповіданя	„ 1·40
6. *Наталія Кобринська.* Дух часу і иньші опов.	„ 1·60
7. *Кнут Гамсун.* Голод, роман	„ 2·20
8. *Леся Українка.* Думи і мрії. Поезиї	„ 1.60
9. *Стефан Ковалів.* Громадскі промисловцї	„ 1·60
10. *Уіллїям Шекспір.* Гамлет, принц данський	„ 1·80
11. *Генрик Понтопідан.* Із Хат. Оповіданя	„ 1·30
12. *Богдан Лепкий.* З житя. Оповіданя	„ 1·20
13. *Ґергарт Гавман.* Візник Геншель	„ 1·60
14. *М. Коцюбинський.* В путах шайтана. Опов.	„ 1·60
15. *Уіллїям Шекспір.* Приборкана гоструха	„ 1·40
16. *Панас Мирний.* Лихі люди	„ 1·40
17. *Короленко.* Судний день	„ 1·20
18. *У. Шекспір.* Макбет	„ 1·60
19. *К. Ґуцков.* Уріель Акоста	„ 1·40
20. *У. Шекспір.* Коріолян	„ 1·80
21. *Михайло Яцків.* В царстві сатани	„ 1·60
22. *Панас Мирний.* Морозенко	„ —·90
23. *Лесь Мартинович.* Нечитальник	„ 1·60
24. *Михайло Коцюбинський.* По людському	„ 2·—
25. *В. Оркан.* Скапаний сьвіт	„ 1·—
26. *Василь Стефаник.* Дорога	„ 1·60
27. *У. Шекспір.* Юлїй Цезар	„ 1·60
28. *Л. Толстой.* Відроджене (3 томи)	„ 3·60
29. *К. Гавлїчек Боровский.* Вибір поезий	„ 1·60
30. *Ф. Заревич.* Хлопська дитина	„ 1·80
31. *І. Франко.* Коваль Бассім	„ 1·60
32. *Уіллїям Шекспір.* Антоній і Клеопарта	„ 1·80
33. *Е. Тимченко.* Калевала (переклад)	„ 3·—
34. *О. Катренко.* Пан Природа і иньші опов.	„ 1·40
35. *Уіллїм Шекспір.* Багато галасу з нечевля	„ 1·60
36. *Іван Франко.* Сїм казок (друкуєть ся)	„ 1·44
37. *Сидір Боробкевич.* Над Прутом	„ 1·60
38. *У. Шекспір.* Ромео і Джульета	„
39. *К. Сроковський.* Оповіданя	„
40. *А. Кримський.* Пальмове гилля	„ 2·—

Ціни подані за оправні примірники. Брошурованих не продаєть ся.

У другій, серії, „Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1. *Кароль Ковцкі.* Народність і ї початки	К. 0·60
2. *Фр. Енґельс.* Людвік Фаербах. Переклад Будового	„ 0·50
3. *Фр. Енґельс.* Початки родини, приватної власности і держави	„ 1·50
4. *Ш. Сеньобо.* Австрия в XIX. столїтю	„ 0·80
5. *В. Будзиновський.* Хлопська посїлість	К. 2·—
6. *К. Флямаріон.* Про небо	„ 2·—
7. *М. П. Драгоманов.* Переписка Т. І.	„ 1·80
8. *С. Стешняк.* Підземна Росия	
9. *Андріян.* Аґрарний процес у Добростанях	

Брошур другої серії не оправляєть ся.

У третїй серії „Літературно-Науковій Бібліотеці“ вийшли:

1. *М. Грушевський.* Хмельницький і Хмильниччина	К. 0·20
2. *Курцій Руф.* Фільотас	„ 0·20
3. *В. Наумович.* Величина і будова звіздяного сьвіта	„ 0·15
4. *Панас Мирний.* Лови	„ 0·06
5. *І. Пулюй.* Непропаща сила	„ 0·10
6. *М. Грушевський.* Бех-Аль-Джуґур	„ 0·10
7. *І. Раковський.* Вік нашої землї	„ 0·10
8. *А. Чехов.* Каштанка	„ 0·15
9. *М. Драгоманов.* Ник. Ів. Костомарів	„ 0·15
10. *Е. Золя.* Напад на млин	К. 0·20
11. *І. Пулюй.* Нові переминні звізди	„ 0·15
12. *Г. Квітка.* Маруся	„ 0·50
13. *М. Левицький.* Спілкова умова для селянських спілок	„ 0·20
14. *М. Кулїш.* Орися	„ 0·06
15. *М. Кистяковська* Іван Гус	„ 0·20
16. *О. Стороженко.* Оповіданя І.	„ 0·20
17. *В. Барвінський.* Досліди з поля статистики	„ 0·20
18. *В. Короленко.* Лїс шумить	„ 0.20

(Дальші випуски в друку).

Адреса: **Львів, улиця Чарнецького ч. 26.**

Увага: Укр. руська Видавнича Спілка дає всї свої виданя на рати (місячні або квартальні) з тим, що термін сплатн буде точно задержаний. — Хто хоче взяти на рати книжки, мусить зголосити ся до дирекциї по реверс, який має виповнити і звернути дирекциї. Хто зложить від разу 20 кор. дістає 10% рабату. На „Літ. Наук. Бібліотеку“ приймаєть ся окремо передплату по 5 кор. за серию зложену із 48 (подвійних) аркушів друку.

Важне для нежонатих.

Хто хоче дістати **дешево**

добрий і здоровий харч домовий

то прошу зголоситись у

Марії Новіцкої

ул. Ратушева (Rathhausstr.) ч. 17.

на другім поверсї.

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся **фрізієр**

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гігієнічні уряджења, пр. карболїзоване бритв, механічні розпилячі до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дійстно може бути приемностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Г. Файлєс

усувач нагнїток

улиця Руска ч. 8.

Чернівці,

Принагідні закупна з причини опізненя сезону!!!

в склепі Б. БАЛЬТІЖЕСТРА молод.

О 35% таньше як передше
лїтні парасольки, модних кольорів, чорні і ясні з коронками.

О 10% таньше як передше
ясна обува для пань, панів, дївчат, дїтий і убува до Lawyn Tennis, Кнайпівскі мешти.

О 25% таньше як передще
Соломяні капелюхи і легкі капелюхи фільцові і лїтні шапочки.

Подорожні прибори, скад найгарнійших куфрів ручних і валїзок тошки з урядженєм або без уряджень пуделка на мужеські і дамскі капелюхи — етюі на парасолї, коші на їду, торбинки.

Мужеське білє, анґлїйські зефіри, ковнїри, манжети і краватки.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 131. Чернівці, неділя дня 4. (17.) падолиста 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину"
на цїлий рік . . . 20 Кор. — сот.
на пів року . . . . 10 „ — „
на чверть року . . 5 „ — „
на місяць . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З ради державної.

Пильне внесенє про галицкі вибори.

Внескодавець п. Романчук піддав острій критицї цїлу галицку адмінїстрацию, домагаючи ся від правительства, щоби в Галичинї завело, коли не европейску, так бодай австрийску адмінїстрацию.

Бесїдник підносить обставину, що его внесенє підписали всї рускі посли без виїмки, а навіть 5 польских послів; ба навіть в польскім Колї найшло ся 15 послів, які хотїли внести інтерпеляцию про виборчі надужитя; Львів, столиця краю, запротестував против рабункової, виборчої системи, вибираючи селянина Якова Бойка своїм послом.

Польский центральний комітет, який називають в краю „Central-Wahl-Raub-Comitè", уживає до свого дїла не лише своїх махерів та наганячів, але всїх автономічних та адмінїстрацийних урядників. Бесїдник відчитує лист одного члена виборчого, окружного комітету до виборчого комісаря і одно справоздане жандарма до староства, в якім сказано, що кількох виборцїв можна купити по кілька корон.

Дальше обговорює фальшованя при укладаню виборчих лїст, що начальник громади в бережаньскім окрузї відмовив показаня виборчої лїсти, покликуючи ся на висший розказ. Знов в гусятиньскім окрузї староста загрозив тим, що домагали ся виборчого права, що будуть платити податки, коли давнїйше не платили податків. Староста Родер в Золочеві сказав до мужика, який не хотїв віддати голосу на Яворского: Ти був св... і лишили ся св... (Съміх). Такі самі надужитя бувають правильно і при правиборах. Бесїдник кінчить горячим зазивом до палати, щоби голосувала за наглостию.

З черги забрав голос президент мінїстрів др. Кербер.

Стверджує, що признав сам внескодавець, що при послїдних виборах не було разячих насильств, як в роках 1895 і 1897. Вже те само показує, що треба записати під тим зглядом якийсь, досить значний поступ зі взгляду на вибори давнїйших лїт. Також було меньше забурень при тих виборах, чим при тамтих. Властиво лише в двох місцевостях лучили ся поважнїйші розрухи. Число жалоб, внесених до президента мінїстрів і до намісника, виносить взагалї тільки 46, то є зовсїм небогато в виду так великого числа виборів, переведених в в сїльских громадах і містах. Президент мінїстрів заявляє ся проти внесеня Романчука, жадаючого вислання окремої слїдчої комісиї, бо не має до того нїякого адмінїстрацийного права. Приписи о переведеню виборів находять ся в ординациях виборчих до сойму. Як довго нема ясного доказу, що ті приписи переступлено і що урядники впливали нелеґально на вибори, так довго президент мінїстрів не може нїчого зробити.

Дальше в своїх виводах заперечняє президент мінїстрів, що всї жалоби є предметом точних слїдств і що кождий може устно або письменно предкладати свої докази. Що до факту, що деякі урядники находять ся часто в положеню, що самі мають судити справи, в котрих як-раз проти них є звернені жалоби, то намісництво одержало поручене висилати в таких случаях на місце окремих делеґатів для переведеня доходжень. Доперва по одержаню вислїдів того слїдства мінїстер буде міг виробити собі суд про подрібні факти. Бесїдник підносить еще раз, що при тих доходженях поступає ся з цїлою строгостю.

Др. Кербер вказує дальше на кари, предвиджені карним законом за виборчі надужитя і заявляє, що кождому вільно, покликуючи ся на ті приписи, зробити донесенє до прокураториї. Таке поведенє було би лїпше, чим висилати окремі комісиї, тим більше, що судова розправа є цїлком явна, підчас коли доходженя комісиї, котрої бажає внескодавець, усували би ся з під публичної контролї.

Що-до другої части внесеня п. Романчука в справі предложеня закону о виборчих надужитях і другого закону, що стремить до заведеня виборчого трибуналу для запротестованих виборів, мінїстер думає, що ті справи можна управильнити лиш в звязи з иньшими конституцийними квестиями; теперішня хвиля видає ся однак правительству не відповідною до такої акциї.

Пос. Никола Василько покликав ся на слова президента мінїстрів Кербера, котрий говорив, що послїдні вибори в Галичинї означають поступ в порівнаню з давнїйшими, і заявляє, що давнїйше оперовано вправдї військом, при чім було богато убитих і ранених; однак досьвід научив виборчих дїячів (Walmacher), що хитростю ще лекше можна осягнути ту саму цїль. Бесїдник заявляє себе за утвореним виборчого трибуналу. Тринацять Русинів в соймі, який числить 159 членів, не може нїчого зробити.

Бесїдник звертає ся до Молодочехів з питанем, чи они схочуть опустити Русинів, той словяньский нарід на граници найбільшого словяньского народу, з котрим они так близько споріднені, та позволити на гноблене его. Коло польске і правительство — казав бесїдник — значить в Галичинї те саме. Коло ті посли називають себе так часто австрийскими патріотами, то мусять прийти Русинам з помочию! Однак Коло польске, котре допустило ся в часї виборів насильств на рускім народї, повинно принайменьше здержати ся від голосованя над внесенем п. Романчука, бо виступає в ролї обжалованого, котрому не пристоїть, щоби своїми голосами переважив побіду.

Пос. Кдьофач зачинає говорити по чески, потім заявляє по нїмецки, що ческий нарід симпатизує зарівно з польским народом, як і з рускім в Галичинї і ганить виборчі надужитя. Бесїдник звертає ся против польского Кола з закидом, що оно є головною перешкодою словяньскої солїдарности в палатї послів. Дальше обговорює бесїдник також виборчі надужитя в Чехах і заявляє, що буде голосувати за наглостию внесеня, п. Романчука.

З Поляків забирає голос пос. Д. Абрагамович.

Полемізує найперше з послом Романчуком і заявляє, що не хоче зовсїм твердити, будьто би в Галичинї — подібно як в иньших кра-

---

Варварка.

Оповіданє *Сергія Канюка.*

Конець.

Гірку долю мала я цїлий тиждень. Данило сварив ся зі мною що дня, що години, ходив до корчми, ба нї, до Сафти і приходив кождого разу доволї підхмелений. У четвер перед різдвом пропала нам безрога, — одна із тих, що годували на сьвята. Я знала хто вкрав і де подїв. Тої днини Данило прийшов домів аж рано і яв ся мене клясти, чому я не уважаю на господарство. „Шкода за шкодою, а жінцї і не в голові, поглянути до господарства. Аби Бог боронив всїх добрих людий від такої жінки!"

Настали сьвята. Гіркі були они менї. Данило сидїв надутий, вовчим оком дивив ся на мене та на Юрка. Скажу також, що певно був передом у Сафти на вечері, бо прийшов пізно до дому; а я чекала на него. — По часї встав. Покушав, по звичаю, пшеницї і лагодив ся говорити. Я гадала, що скаже добре слово, як-би мало бути, бо то сьвята вечера, а він: „Бодай-б таких сьвять я не дочекав. Дуже би менї було мило, коби Бог дав одного з нас нарік на лаві взріти". — Не докінчив бесїди. Мій плач не позволив далї говорити. За що — гадаю — тихий він на мене? Боже, нарозуми его і прости ему! — Цїлу нїч я плакала і долю проклинала.

Та він не нарозумив ся; чим день все гірше. Нераз і палиця его груба бігала по моїх плечах, нїкому було боронити. Я терпіла, бо так судили небеса.

* * *

Знов спіткало мене нещасте, велике нещасте. Зима була люта, як ще нїколи; ви нагадуете ся на зиму року 188 і — ой забулам котрого року? Кождий сховав ся в хатї на пїч і не показував ся на двір. Було зимно — дуже зимно, птахи падали в лету. Татова хата була вже стара. Одного вечера напалили они добре і заткали за скоро каглу. Послїдна нїч була їх житя, бо на другий день найшли їх вже неживих. Ой Боже! Як пригадаю собі ту хвилю, коли узріла свого тата і маму вмерлими, біль серця бере ся. Я плачу-ридаю, а Данило до Сафти тай сьміє ся. Не має-ж розпукати ся серце бідній жінцї, котра бачить таке? — Але я все перебула. Поховали родителїв, дуже красний був погріб.

По похоронах вернула я з Юрком до дому, він тодї ходив вже до школи в Чернівцях, пан учитель казали, що до ґімназиї. Данило помандрував просто до Сафти. Від тепер ходив він таки явно до неї, ба навіть ще що: она приходила до него. А я бідна жінка его слюбна мусїла видїти своїми очима, як Данило з нею обіймав ся і голубив ся. І сказати нїчого не сьміла, бо бив.

* * *

Минув якийсь час. То було в лїтї. По селу ходила поголоска, що в де-яких місцях являє ся холера. Коби то хапнуло мене, — гадаю собі, Та де там!

Я пригадую собі той вечір дуже добре, я бігала наокруг хати, стодоли, по огородї, по межи корчі, а за мною вгоняв ся з буком Данило. Нїкого не було, щоб оборонив мене. Він біг близько за моїми плечима та бив буком по спинї. Уже не година бічи, стаю і зачинаю просити. Даруй житє Данилку, голубчику! Служити буду тобі. Жий з ким хочеш, лиш не губи душі! — І слова одного не сказав і я вже більше не говорила. Колом ударив раз по голові, менї потемнїло в очах, я упала й не знала, що далї дїяло ся.

— — — — — — — — —

Ще нїколи не була я в такім страху, як тодї. Я пробуджаю ся, сама не знаю, де я є. Я лежу, — де? На землї. На шиї кавалок шнурка, голова на камени. Коло мене нема нїкого, я сама-самісїнька. Я обзераю ся. Кілька стебел трави окружають голову, я лежу долївлиць. Мурашка вилїзла менї на лице й скобочить мене. Я хочу еї втрутити, не можу підоймити руки. Я хочу подивитись дальше на округ себе, не можу голови піднести. Я зібрала всї сили до купи і обертаю ся. А, тепер вже я більше виджу. Але чому я виджу зьвізди? Кілька дерев холїтають ся над моєю головою, не-далеко мене два камінні хрести, коло голови третий. Де я? — гадаю собі. Я не дома? Чому я тут? А голові менї шумить-гудить, наче-б сто коний танцювало.

Я пригадала собі ту хвилю, коли мене бив Данило. Так, він мене побив. Може гадав, що вже не жива; кинув мене тут на цминтар? Дуже він мене побив? Я дотулюю ся рукою до голови, она мягка і — здає ся — дуже велика, мене болить она. Може зуби болять мене? — нї, голова. А де він тепер? Що з ним стало ся? Чому він убивав мене? Ага, хоче з Сафтою сидїти, она красна. Боже прости ему!

Я хочу сїсти, не можу голову піднести. Поволї піднираючи голову долонею, сїла я. Вже виджу добре усе. Всїлякі і чорні і білі хрести наоколо мене. На небі зьвізди, на заході місяць блїдий. Десь недалеко мусять жити люди?! Я кричу: ратуйте! ратуйте! Та я шепчу, не кричу. Тихо, нїхто не відповідає. Я не можу кричати, не можу дивити ся, тому замикаю очи. Голова подала ся на бік і я паду на землю знов. Здаєсь, я заснула...

— — — — — — — — —

Я ще лежу. Очи усе замкнені, бо на дворі сьвітить сонце. Я хочу вставати, не година. Не можу і голови піднести. Мене пече у ротї. Я хочу води пити, нема відки взяти, нема кому подати. Я мушу умирати. Я хочу нагадати собі, коли бив мене Данило, не можу. Вже день — а може і більше — як я тут лежу. Ще день і ще один і — я умру. Умру, а він буде панувати. Мене нїхто тут не найде, нїхто. Прийдуть пси і роздерут мене, ворони видовбають очи, а кости мої порозносять по полю. Нїхто не ме знати, що тут умерла Варварка.

Але що за шнурок маю я на шиї? Він тягнув мене на сїм шнурку. Нї, я

ях — не було виборчих надужить; але такі надужитя лучають ся всюди. (Протести на лївиці). Чи можна приступити — говорить п. Абрагамович — що галицкий сойм толерує від 30 лїт ті надужитя? — ба, навіть любує ся в них? Чи можна приступити, що всї намісники галицкі, почавши від Аґенора Голуховского аж до ґрафа Пінїньского позволяли безкарно на ті надужитя? Хто знає галицкі відносини, знає, що руска народність і польска живуть з собою в цїлковитій згодї і приязни. Вже богато разів рускі хлопи складали доказ, що їм цїлком все одно, чи кандидує Поляк, чи Русин і що вибирають тільки кандидата, який любить нарід і є дїйсно спосібний зробити дещо для него. Отсе головна причина, чому в руских округах бувають вибирані Поляки. Виборцям не ходить о народність, тільки о індивідуальність посла. В виду так приятельского пожитя обох народностий, жалоби, підношені тут, є виразом хиба шовінїзму і фанатизму кількох одиниць. П. Абрагамович заявляє ся вкінци проти наглости внесеня п. Романчука і стверджає, що тая справа не належить до компетенциї державної ради. (Оплески і брава у Поляків).

Після пос. Абрагамовича промовив дуже остро за наглостию внесеня пос. Дашиньский в двогодинній бесїдї про галицкі порядки. Давнїйше, сказав бесїдник, шляхта помагала собі горівкою і ковбасою, тепер вже того за мало. Прийшов Баденї і зробив вибори брутальним насильством, з трупами і раненими.

Так названий центральний, виборчий комітет, якого називають в Галичинї Central-Wahl-Raub-Comité або лїпше Central-Wahl-Schwindel-Comité (сьміх), можна хиба порівнати з сицилїйскою мафією, або з Tammany Hall. Се є звичайна ватага лупіїв, шайка розбійників. Се є встидом і пониженем для польского народа і австрийскої держави, що такі люди, про яких ми привикли чути лише при нагоді скандалїчних процесів, сьміють промовляти в соймі, в польскім Колї і державній радї.

Прийде час, коли австрийский Двір буде сильно жалував, що видав клїщ цїлий нарід і цїлий край. Їх панованє не було би можливим, колиб в Галичинї ще до тепер не істнувало давне dominium та коли-б шляхта не мала до розпорядимости трех чинників: духовеньства, жидів і урядників. Духовники надуживають сьв. Тайн як револьвера против мужика і нїчо так не підриває релїґійности польского народа як поведенє полїтикуючих ксьондзів, які всьо роблять в імени і на хвалу Христа.

Другим чинником, якому шляхта завдячує більшість в соймі і державній радї, се жиди, яких провідник др. Бик сидить в польскім Колї. Він є репрезентантом жидівской корупциї, яка наймає бувших або будучих кримінальників до виборчої акциї.

Відтак Дашиньский обговорює поведенє урядників при виборах і наводить богато ярких надужить.

Шляхтичі опирають ся завсїгди тому, щоби з такими справами не іти аж перед нїмецкий парлямент, бо моральна відвічальність намісника перед краєм є достаточною запорукою полагодженя справ в народовім інтересї. Але час вже здемаскувати підлу гру станьчиків, які дома відгривають польских патріотів, які не хотять виволїкати краєві справи перед нїмецке мінїстерство, а у Відни падуть пляцком перед Двором та лише торгують в мінїстерстві, щоби там що зискати для себе і висилають там одного зі своїх, аби брав річну платню на 20.000 корон.

Бесїдник наводить дальше ріжні факти виборчих надужить. Новосандецкий староста Ярош заборонив відчит „universytetu ludowego“ про Коперника; в Бориславі заказано відчит про: „Сонце, місяць і зьвізди“ (сьміх). Ось чого допускають ся ті, що хотять видавати ся за польских патріотів, а тут повзають перед Двором і мінїстерством. Властиво они не є анї австрийскими, анї польскими патріотами, але великою язвою і встидом для держави та краю (оплески социяльістів). Будучність народа не повинна зависїти від сего, що сї панове вишвіндлюють від Двора.

В дальшім ходї пос. Дашиньский полємізує з Д. Абрагамовичем, який твердив, що в галицкім соймі шанують закони. Як пр. шанують податкові закони, на се найкрасшим доказом теперішний маршалок ґр. Потоцкий. Тут бесїдник звертає ся дуже остро против затаєня ним своїх доходів.

Бесїдник згадує про сї численні, виголоджені, нужденні мужицкі появи, яких можна стрітити в кульоарах парляменту, бо не найшовми справедливости в Галичинї, приїздять сюди шукати єї. Всї польскі людові і рускі сторонництва будуть змушені підняти борбу против Кола польского. Социяльісти будуть вести сю борбу всюда, в краю і поза краєм, а коли шляхтичі будуть повзати ся на животї перед Двором і зажадають помочи против власного народа, так нехай знають, що сей нарід не буде осамотнений, бо в великій родинї народів він найде відмогу в сїй борбі. (Оплески).

Віцепрезидент Зачек прикликує пос. Дашиньского до порядку за обиди против Кола польского і маршалка Потоцкого.

В імени Молодочехів пос. Пацак заявляє, що они, як автономісти будуть голосували против наглости внесеня Романчука.

———

Справа нових університетів.

Клопоту наробило собі правительство зі справою університетів. Др. Кербер, промовляючи в палатї при розправі буджетовій, зробив легенький натяк на можливість заложеня італїйского університету. Сим уразила ся дуже Чехи, котрі справедливо вказують на те, що для 5 і пів мілїонів Чехів відмовляють другого хоч-би утраквістичного університету, а для 700.000 Італїйців мав би університет заложити ся. Увзгляднене Італїйців розбудило наново вже давнїйші домаганя Словінців і Хорватів о заложене університету „полудневославяньского“, хоч-би той університет зразу мав бути переважно з нїмецкою мовою викладовою. Те все знов іритує дуже Нїмців, але они самі тому винні, бо роблячи демонстрациї против отвореня одної нової катедри італїйскої в Інсбруку тим власне викликали ту цїлу справу. До Італїянців прибули вже Словінцї. На засїданю державної ради з дня 12. падолиста внесли пос. Ферянчіц і тов. нагле внесене в справі заснованя словіньского університету в Люблянї. — Slavische Corresp. доносить з Любляни, що тамошна міська рада вибрала депутацию задля врученя президентови мінїстрів меморияду в справі креованя словіньского університету. — Академічний сенат обговорював в Градци 11. падолиста на засїданю мемориял словіньских студентів в справі університету. Ректор заняв прихильне становиско і прирік, що поїде до Відня, щоби підперти справу основаня словіньского університету в Люблянї. В сїй самій справі вже виїхала депутация словіньских студентів з мемориялом до Відня.

У вівторок знов відбуло ся в Празї загальне віче всеї славяньскої молодїжи в справі утвореня словіньского університету в Люблянї. В вічу взяли участь також професори.

Розуміє ся, що і рускі посли будуть мусїли упімнути ся о права для свого народу, хоч декотрі віденьскі ґазети, н. пр. клерикальний Vaterland, іронїзують можливість, що за італїяньскими і полуднево-славяньскими готові появити ся і рускі та румуньскі аспірациї. Впрочім рускі посли вже давно мали намір порушити справу руского університету, взглядно руских катедр: они мали се зробити іменно при дебатї над буджетом мінїстерства просьвіти.

В сїм дїлї появив ся у львівских ґазетах руских поклик українсько-руских богословів львівских, котрий кінчить ся ось як:

„Товариші Українці-Русини всїх видїлів львівского університету! Доки спокійним оком глядїти мемо на се виїмкове, несправедливе, до неба о месть вопіюче трактоване українсько-рускої академічної молодїжи університетскими властями? Доки слати-мемо жалібні меморанда, на які нам нїхто не відвічає? Доки прохати-мемо тих, що о глухли на наші слушні жаданя?!

Товариші! Так дальше бути не може! Нї нам, нї Вам гаразду нїколи не буде, доки рідне слово не буде лунати із наших українсько-руских катедр!

Товариші! Словіньскі та італїйскі студенти розпочали вже борбу не на жарт, коли побачили, що їх слушних домагань не вислухано по волї. Чи не крайна вже пора і нам піти їх слїдом?!

Товариші! Братя! Не зражуймо ся нїчим. В імя наших найкрасших та найшляхотнїйших ідеалів, в імя вольної, независимої Руси-України — домагаймо ся сьміло та без трівоги того, що нам слушно належить ся, домагаймо ся окремого українсько-руского університету! — Ми громом кличемо до Вас словами Безсмертного: Боріте ся, поборете! Вам Бог помагає!...“

Братя! Взиває Вас до бою уся Україна, уся українсько-руска суспільність, що з горячковою нетерпеливостию очікує, який крок вчинимо!

Нуже в імя Боже! А ми як один муж — усї станемо в Ваші ряди, бо „руске в нас серце і віра руска!“

———

Виджу на краку знов кавалок сего самого шнурка. Він завісив мене, я врвала ся. Также нї, я не година урвати его, він сам урвав, — дурний. Урвав, нїби я урвала его, упала і побила голову собі об камінь. — Ой, коби хто надійшов. Боже, пришли добру душу, щоб спасла мене!

Нема нїкого. На дворі темнїє, ніч робить ся — вже друга. Ще одна і — я нежива. Так, так. Боже прости гріхи! Я не чую вже болю, але я слаба, негодна кивати ся. Мене ломить на сон. Все одно, я задрімаю...

Знов пропуджаю ся. На дворі знов сонце, але вже на сходї. Ще рано. Я хочу їсти, води хочу — умираю. Беру кусаю зелену траву, не можу їсти, викидаю з рота. Цїле мое житє виджу знов перед собою. Я дитина мала, бавлю ся в колїнах мами. Я вже більша, ходжу до школи. Виджу себе вже великою дївкою. Чую слова мами: дивись, чи то добра доля? Чую слова чужих: він тебе не любить, він любить Сафту, ему ходить лиш о твій маєток. Виджу і его перед собою, ластить ся коло мене, присягає, шо любить лиш мене. Виджу, все виджу, і чую.

Але сонце пече чим раз дужше. Я втворяю очи, все те саме, що вчера — те небо, ті хрести. А тут крак, на нему кавалок шнурка. Кілько день я тут? Не богато — два. Кілько ще минуть, поки умру? Небагато, розуміє ся — ще один, два і — я покійна. Я вже дуже слаба. Хочу голову піднести, не можу; руку, не можу; ногу, також нї; хочу, кивнути пальцем, не маю сили. Я вже умираю. Зачинаю молити ся, а потім плакати. Плачу, довго плачу, але слїз нема. Чому не течуть сльози? Витекли, уже нема нї одної. — — —

Сонце вже на заходї. Я цїлком безсильна. Сеї ночи я умру. Та я щось чую — що се? Нї, се голос чийсь. Правда, я виджу перед собою чоловіка. Що він за такий? Хто він? Се вояк, він отче мене убити. Нї, се шандар, він виратує мене. Я дивлюсь на него, хочу щось казати, не можу. Ой, лишенько, він обернув ся і пішов. Ого, я вже умру, він не ратує мене. Я умру, зараз умру. Але мене вже не з'їдять пси, мене поховають, він скаже, що видїв мене тут. Та чую — знов хтось іде. „Ану беріть! — поволи!“ Мене здоймають люди, кладуть у вереню й несуть кудась. Коло мене шандар. Принесли кудась, я не знаю куда, до якоїсь хати. Там є пани всїлякі, багато людий. У хатї є кров на землї.

Один пан дав менї чогось напити ся, нїби води. Я пила і менї стало так солодко-легко Я схотїла спати. Ще раз подивили ся я на лїво на хату і виджу на лаві двох трупів, то Данило і Сафта. Але я хочу спати, дуже хочу. Ще зачула я слова: „Він завісив ся на порозї у своїй хатї, а єї найшлим мертву з розрубаною головою сокирою. Сокира лежала коло него...“ Більше не чула, я спала, довго спала.

— — — — — — — — —

Як я знов пробудила ся, вже не було коло мене нїкого з панів. Я лась роздивляти, де я? Я не там, де була вчера — чи коли; коло мене багато хорих. Я питаюсь одної жінки, де я. „У шпитали у Чернівцях.“ Дуже я хора?

„Казали докторі, що виздоровієте, але не дуже скоро.“

Я не питала ся далї нїкого. — Я буду здорова, піду до дому, буду жити сама, буду утримувати в школї синка, потім маєток ему, а я до него також. — Лиш, як дома жити? Там завісив ся Данило? Треба буде на ново посьвятити хату.

-- — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — —

Я вже три недїлї в шпитали, все хе лїжко, ті стїни, ті докторі, лиш слабі міняють ся. Одні приходять, другі виходять. До де-яких приходять кревні, до мене нїхто. Я чужа, кого-ж бо я обходжу.

На третю недїлю прийшла до мене кума. Боже, як я тїшила ся нею. Посидїли ми годин зо дві і, казали розлучатись. Так стало менї тяжко, здаєсь, вмирати легше. Кума розповіла менї все, що дїялось, в тім часї як я була безпритомна і що дїє ся в нашому селї тепер.

„Данило, каже, вас завісив на цминтарі і хотїв відходити чи утїкати, аж тут щось не пускає. А то, бач, шнурок замотав ся за ремінь і не пускав. Він витягнув ножик і перетяв мотуз. Та замість перетяти конець, перетяв середину і ви упали, а він чим дух далї. — Ту ніч ночував він у Сафти. Другої днини не виходив з хати, казала Сафта, що має горячку. Я була там перед вечером, він говорив всїлякі річи. Часто казав: „Вже — вже по неї, не встане, капурис зробив єї,“ А Сафта зараз тягнула мене на двір, щоб не слухати тих „дурниць“.

У вечір була у Сафти сварка. „Запиши менї ґрунт, бо скажу жандарям! Завтра таки запиши!“ Я добре не чула, от-тілько всего.

Як стало темно, Данило кудась пішов. По часї вчула я в сусїди сильний крик. Я побігла туди. Двері заперті, на дворі нема нїкого. Я відчинила двері, а в сїнях лежала в крові мертва Сафта. З голови витїкала свїжа червона кров. На подвіре прибігли два чоловіки зачали шукати розбійника. Даром.

Другого дня рано найшли Данила в его хатї. Він висїв на сволоцї. Та кара від Бога. Яке житє, така смерть.

В цьвітню 1901.

———

В справі руского університету відбули ся у Львові II-гі збори руских богословів, дня 12. і 13. с. м. Референт поставив зібраним до ухваленя отсї резолюції, обдумані основно членами комітету: I. Збори вкладають обовязок на комітет, щоби він порозумів ся зі сьвітскими Товаришами та солїдарно з ними домагав ся як найскоршого основаня окремого руского університету у Львові. II. Збори поручають комітетови вислати в порозуміню із сьвітскою академ. молодїжию телеґраму на руки руских послів з домаганем як найскоршого порушеня в Раді державній язикової справи на львівскім університеті т. є. рівноуправнення рускої мови в урядованю. III. Збори поручають комітетови внести як найскорше в порозуміню зі сьвітскими студентами на руки послів меморіял до Мінїстра просьвіти і вироісповідань з домаганями основаня окремого руского університету у Львові, а на-разї як найскоршого креованя рівнорядних руских катедр на всїх видїлах, а спеціяльно на богословскім руских катедр: права канонїчного, історії церкви і екзеґези сьв. Письма старого і нового Завіта з тексту старо-славяньского. IV. Збори вишлють делеґацию до кс. декана Фіялки, яка заявить ему рішучо в імени всїх руских богословів, що сли він на дальше глумливо, ігноруючо і ароґантно відносити ся буде до нас і нашої мови, то ми в иньший спосіб пошукаємо собі сатисфакції. V. Збори поручають комітетови вислати привітну телеґраму словіньским студентам з признанем їх справедливих домагань, окремого словіньского університету, на руки посла Ферянчіца.

Поставлені резолюції приняв збір одноголосно серед грімких оплесків та незвич. одушевленя і рішив оголосити друком.

З клюбів.

Руский клюб знов ухвалив предложити на однім з найближших засїдань ради державної нагле внесене в справі утвореня руского університету у Львові.

Руский клюб ухвалив виступати за заснованем чеського університету в Берні і словіньского університету, як також підпирати всї оправдані жаданя Славян.

З огляду на невдоволяючу відповідь президента мінїстрів при дискусії над галицкими виборами, ухвалив Руский клюб голосувати против буджету і против диспозиційного фонду.

На засїданю з пятниці іменем правительства промавляв президент мінїстрів др. Кербер і станув в оборонї урядників против закидів посла Дашиньского. Вказав на то, що вже кілька разів заявляв, що всякі жалоби в справах виборчих велить совістно і строго розслїдити. Відтак навів кілька примірів на доказ, що правибори в Галичинї переводили ся правильно. По заяві людовця пос. Ольшевского, котрий в польскій промові підпирав внесене Романчука, виступив віцепрезес польского Кола др. Цвиклиньский і в довгій бесїдї відпирав закиди п. Романчука і виступав против руского духовеньства, котре при виборах займає ся завзятою аґітациєю. На промову Дашиньского відповідав посол ґр. Дїдушицкий і спротивив ся внесеню пос. Романчука, позаяк вибори до галицкого сойму не належать обговорювати в парляментї. По цїлім рядї фактичних спростовань, приступлено до голосованя і відкинено внесене Романчука, а принято лиш внесене, аби правительство видало закон против виборчих надужить.

* * *

По полагодженю внесеня Романчука приступлено до нарад над наглячим внесенем в справі заграничних монаших чинів, котрі поселюють ся в Австрії. При дискусії над тою справою зробили Всенїмці велику бучу. — На вчерашнім засїданю внесло між иньшими правительство предложене в справі мешкань для робітників. — Слїдуюче засїданє відбуде ся ві второк.

Посол Пігуляк поставив в раді державній внесок, щоби видати розпорядок, котрим обовязує ся бук. урядників виказати ся знанем краєвих мов.

Допись з краю.

З Вижниці пишуть нам: **Збори громадских начальників** вижницкого повіту скликані ґімназияльним комітетом **в справі ґімназиї** відбули ся 12. с. м. в Вижниці й ухвалили: 1. Вислати петицию до думи державної і мінїстерства просьвіти о заснованє рускої ґімназиї в Вижниці підписану всїма громадами цїлого повіту. 2. Скликати в сїй цїли народне віче. Після ухвали ґімназияльного комітету з дня 13. с. м. відбуде ся се віче 4. грудня с. р. о 2 год. пополудни в Вижниці.

Комітет ґімназияльний відзиває ся до всего населеня вижницкого повіту, а особливо до громадского начальства, священників, учителїв і иньшої інтелїґенциї, аби явили ся на **вічу** всї і спонукали нарід до як найчисленнїйшої участи. Хвиля дуже важна; а коли би нарід сю хвилю заспав, то не віджалує і за десятки лїт.

На руску ґімназию в Вижниці жертвують Іван Шпитко, господар з Чорногузів і бувший начальник з Іспаса Стефан Дінис по 20 к. Хоть се малий даток, але слава Вам господарям за вашу щирість і добрий початок. Комітет ґімназияльний надїє ся напевно, що за приміром сих господарів підуть усї другі й поплинуть жертви обильні.

Видїл управляючий промисловим курсом в Вижниці уконституував ся 13. с. м. так, що вибрав начальника вижницкого Осипа Лувіша на голову, о. Теодора Семанюка на заступника голови а д-ра Райхмана на касиера. По уконституованю видїл іменував ц. к. інспектора Гр. Никоровича управителем а Леопольда Ілього учителем сеї школи.

Загальні збори рільничої спілки в Вижниці відбули ся 12. с. м. У видїл увійшли: Михайло Богосевич, дїдич з Паньскої Долини яко голова, Роман Фрейтаґ, дїдич з Вашківців яко заступник, Ерасмус Хмілевский, управитель дібр яко касиер а Андрій Розбіцкий, господар з Лукавця і Дмитро Бальшескул, громадский начальник з Вашківців яко видїлові.

До мирової комісиї вибрано отця Теодора Семанюка з Вижниці, Юрія Ільчука Лїнецкого, господаря з Руского Банилова, і Станїслава Богосевича, дїдича з Милїева.

НОВИНКИ.

Календар. Неділя 4/IX. (17/X.): Ж. 24 (22) по С. с. Д. Луки 5; Р.: Григорія, Понед. 5/X. (18/IX.): с. м. Галактіона, Епістими, с. ап. Ермея; Р.: Оттона, Второк 6/X. (19/IX.): с. о. Павла Іспов., п. о. Луки; Р.: Елисавети.

До кваліфікацийної комісиї для шкіл народних і видїлових в Чернівцях мінїстерство просьвіти іменувало ще дир. Михайла Кушнїрюка заступником директора комісиї, а проф. Василя Івасюка членом комісиї.

Оповіщенє конкурсу. Ц. к. шкільна рада краєва розписує сим конкурс на одно місце учителя взглядно учительки при чотироклясовій школї народній в горішних Милишівцях; мова викладова руска а нїмецкий язик яко предмет головний. Поданя можна вносити найдальше до кінця сего місяця на руки ц. к. повітової ради шкільної в Радівцях.

Головні збори членів філії тов. „Руска Школа“ черновецкого повіту відбудуть ся в неділю, 1. н. ст. грудня с. р. точно о 1 годині по полудни в салї тов. „Народний Дім“ у Чернівцях з отсим дневним порядком: 1. Справоздане з дїяльности філїяльн. видїлу за минаючий рік; 2. Касове справоздане; 3. Наради дотичні реорґанізациї тов. „Bukowinaer Landeslehrerverein“; 4. Вільні внесеня (порушене справи про видавництво педаґоґічної часописї) і 5. вибір нового видїлу.

Подяка. П. надуч. Тимкович з Вашківців подарував для бурси „Народного Дому“ 3 ґелетки муки а 6 ґел. бараболь. Заряд бурси складає ему за се сердечну подяку.

Будова тунелю через Местіканешти на лїнії Валенутна-Дорна поступає скорою ходою наперед так, що вже в р. 1902 буде всьо покінчене. Тим самим і ся лїнія буде мабуть нарік вже в руху.

Нове місце еміґрациї найшли собі наші селяне. Ото, пишуть нам, що до Слявонії виїхало і виїзджає з Вашківців і околиці дуже багато людий. Еміґрацийна горячка ширшає застрашаючо. По нїчому збувають ся батьківщини і їдуть на непевне. Сеї осени із самих Вашківців виїхало близько 20 родин, а з охресности в четверо тілько. Чи не дало-б ся се якось спинити?

Подяка. Заряд народної школи в Медзї дякує вс. о. Стефанови Маланчукови за катехизми даровані для молодїжи шкільної.

Пригода Давида Абрагамовича. При вчерашній парляментарній дискусії загальнопувала ся Єго Ексцеленция, подратована дискусією над справами галицкої мафії, і кинула на адресу п. Николая Василька нерозважне слово „комівояжер“. П. Василько післав бабообразному Вірменинови своїх сьвідків пп. Короля і Горжіцу. Перспектива розправи не на жарт — так перепудила легкого на слова Давидка, що він взяв назад свою енунцияцию.

За дороге картове. В Станиславові дуже розповсюдчилась газардова гра в карти по більших і меньших нічних норах. Поліції удало ся переловити в кавярни „Габсбурґ“ таке товариство трудолюбивої непротоколованої спілки, на чолї котрої стояв голосний марнотратник Мисловский, званий там загально „фрузьом“. Справа прийшла перед суд і радник Максимович засудив Мисловского зложити 1.800 кор. картобого са старанну управу ферблю.

Новий департамент в намісництвах. Мінїстерства справ внутрішних видаючи розпоряженя, о котрих ми в своїм часї писали, а котрі нормують відносини службові лїкарів ветеринарійних в правительственій службі, візвало всї намістництва, щоби для справ ветеринарійних установчили, де би того до тепер ще не було, окремі департаменти ветеринарійні під самостійною управою краєвих ветеринарів, котрі від тепер будуть мати титул краєвих референтів ветеринарійних. До тепер були сего рода справи підпорядковані референтам санїтарним. — Нема сумніву, що такий рід орґанізациї, котрим віддає ся начальну управу в фахові руки, буде немалого значіня, а іменно повинна би така реформа показати ся користною для нашомо краю, де перемагають рільництво і годівля худоби, та повинна би піднести годівлю, більший вивіз і взагалї оживити торговельний рух худобою. Для Буковини вже іменований таким референтом, як ми вже доносили, п. Танцер, ветеранарийний інспектор із Відня.

В краківскім університеті вписалося сего року 1465 слухачів. (мин. року було 1255), з того на факультети: богословский 63, правничий 566, медичний 179, фільозофічний: 649. (До фільозофічного факультету зачислені: 47 слухачів студій рільничих, 10 фармацевтів і всякого рода звичайні і надзвичайні слухачки і госпітантки числом 145.)

По засуді еміґрацийних аґентів Нодаріого і Сїделника прокуратор вніс відклик що-до виміру кари а оба засуджені внесли жалобу неважности; до часу порішеня справи в трибуналї випущено на вільну стопу Нодаріого за кавцією 5.000 к. а Сїделника 2.000 к. — Також рішила палата радна випустити на вільну стопу Тумена, управителя товариства обезпечень Unio catholica, однак прокуратор зголосив відклик до висшого суду кр.

Пригода королевича. Син грецкого короля мав недавно, що на ловах в королївских добрах веселу пригоду. Два жовнїри, що стояли на сторожи, не пізнали принца і перестерли його, що там не вільно стріляти. Але він не зважав на їх пересторогу і собі дальше полював. Тодї вояки вчіпили його за ковнїр і відставили до поліциї. Допервa тут показало ся, що се королевич. Жовнїри, довідавшись о тім, страшно налякали ся. Але королевич не сказав їм за се ані пів слова, але противно похвалив їх за вірну службу і нагородив щедро.

Розпука зведеної дївчини. До немилої сцени прийшло недавно в однім з ческих костелів. До вінчаня станула молода пара. Ледви розпочав ся акт вінчаня, явилась в костелї женщина з двома дїтьми і, витрутивши панну молоду з перед престола, приклякла сама коло молодого і сказала: „Я его суджена, він менї дав слово, онтам сидить двоє наших дїтей“. Відтак звертаючись до священика закликала: „Ну, чого стоїте! вінчайте нас, отче!“ — Поліция на силу випровадила тую женщину з костела, почім молода пара повінчала ся. Зведена дївчина буде ще відповідати перед судом за заколот викликаний в костелї.

Спритний злодій. Іван Демчук, бідний комірник в Лукавици, продав сего понедїлка в Чернівцях корову за 80 левів. Сховав грошї до калитки і пустив ся домів. Аж ту здибає його гарно убраний мущина, заступає йому дорогу і каже: „Здорові були, бадіку! Ви йдете до Лукавиці? правда? Може би ви зробили менї маленьку прислугу? Я винен вашому панотцеви, а ему найлїпшому приятелеви 5 левів. Ог будьте ласкаві передайте йому від мене сей довжок, хай маю вже раз спокійну голову. І зараз посягнув панок до кишенї за пятчиною і дав єї Демчукови. Демчук зложив пятку до своїх гроший і, побалакавши з „паном“ ще хвилинку, пішов домів. Приходить домів а о грошах і слїд загинув. Допервa тепер отямив ся, що сей дурнєвіт, що удавав такого праведника, потягнув йому шкатулку з грішми.

Оповістка.

Видїл „Народного Дому“ в Чернівцях звертає сим поновно увагу тих членів-основателїв, котрі залягають з вкладками, щоби їх конче доповнили до кінця с. р., инакше перестануть бути членами товариства, а вплачена часть вкладки пропаде в користь товариства.

Надіслане.

Адвокат

Др. Василь Дутчак

отворив свою канцерярию в Чернівцях, улиця Ратушева ч. 17. (під Золотою грушкою).

Хто хоче дістати

КАЛЄНДАРІ

в коміс, най зголосить ся до Торговлї паперу „Рускої Ради“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2. Пакет оплатить „Торговля“ а кождий 10-ий календар дає даром за роспродаж.

Хто собі замовить

50 МАЛИХ КАТЕХИЗИСІВ

штука по 15 кр. (30 сотиків)

той дістане 10% опусту а пакет з почти вже оплачений. Адресувати належить: Торговля паперу „Рускої Ради“ Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

В Іспасї на Буковинї є

НА ПРОДАЖ ПОСІЛІСТЬ

що складає ся з **нового дому** з 6 віддїлами, з верандою і ґалєриєю, із **старого дому** з 3 віддїлами, зі стайнею, шпихлїром і кошницею, керницею і красним молодим **садом і 5 моргів ґрунту** І. кляси.

Близші відомости подає писемно властитель:

ЮРІЙ МАЗУРЯК,

церковний півець в Станиславові.

Гарне, добре і дешеве!

Маґазин одїжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дїтий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“)

перше і одиноке руске Товариство асекураційне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер“ припоручили Преосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранційні „Днїстра“ з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540	кор.	11	сот.
Резерва премій . . .	171.942	„	—	„
„ спеціяльна . .	6.000	„	—	„
Фонд емеритальний .	30.924	„	54	„

} разом 520.406 к. 65 с.

Тарифи „Днїстра“ дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Поліси „Днїстра“ принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Заліщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер“ в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер“ іде часть провізиї на рускі публичні добродійні цїли; поліси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер“ пошукує спосібних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра“. — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове видане

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциєю

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вересню, II-ий (повісти) в груднї або сїчнї, III-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; ціна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з ціни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при III і IV томі.

Поодиноцї томи будуть продавати ся дорожше.

Найтаньші

друки для шкіл народних

можна получити лиш в

друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

Classen-Buch	аркуш 4 кр.
Wochen-Buch	„ 4 „
Auszug aus der Schulbesuchs Tabele . .	„ 3 „
Lehrerkataster	„ 1½ „
Schulkataster	„ 2 „
Jahresausweis, ...	„ 1½ „
Inspectionsbericht (два аркуші) . .	„ 4 „
Schulversäumnisausweis . . .	„ 2 „
Quartal-Ausweis	„ 2 „
Съвідоцтва відхідні нїм. і рускі . .	„ 2 „
Gestionsprotokoll	„ 3 „
Квіти нїмецкі і рускі	„ 2 „
Сьідотцтва увільненя нїмецкі і рускі .	„ 2 „
„ фреквентацийні рускі і нїмецкі .	„ 2 „
Schulmatrik	„ 2 „
Inventar	„ 2 „
Katalog der Schüler Bibliothek . .	„ 2 „
Competenten-Tabelle	„ 2 „
Qualifications-Tabelle	„ 2 „
Aufforderung zum Schulbesuche . .	„ 2 „
Завізване	„ 2 „
Повідомленя шкільні рускі і нїмецкі . .	„ 2 „
Armuts-Zeugnis	„ 2 „

Найлїпшї

МАШИНИ ДО ШИТЯ

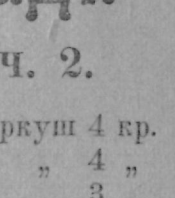

є так звані обручкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту). Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевців, кравців, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кожду машину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові гроші і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машиніст

в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 132. Чернівці, середа дня 7. (20.) падолиста 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятницї і неділї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	—	сот.
на пів року . . .	10 „	—	„
на чверть року . .	5 „	—	„
на місяць . . .	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З ради державної.

Буковиньскі посли до ради державної зібрали ся 15. с. м. на спільну нараду, що належить робити, аби жаданя Буковини здїйстнити. Нарадї проводив маршалок Лупул, присутні були всї посли крім д-ра Лупу, що звинив ся недугою і дра Скедля, що зовсїм не звинив ся. На запитане посла Николая Василька заявив посол Розенцвайґ, що промову ческого Нїмця Щікера про Буковину інспірував лише др. Скедль. Всї присутні запротестували проти сеї промови, котрою втягнено президента краю в дебату тим замітом, що центральне правительство не спирає краєвий ряд. А пос. Розенцвайґ заявив надто, що анї „Buk Nachrichten“ анї „Buk. Journal“ не є орґанами бук. Нїмцїв. На се поставив пос. Юрій барон Василько внесок, щоби маршалкови Лупулови висказати довірє з огляду на статю „Lupul oder Lupu“ в „Buk. Nachrichten“, в котрій Нїмцї накинули ся на краєвого маршалка за те, що він проти буджетової промови д-ра Лупу заявив у буджетовій комісиї, що Волохи помимо бесїди д-ра Лупу не стануть централїстами а остануть автономістами. Внесок принято одноголосно.

Відтак раджено над внеском посла Пігуляка, щоби від урядників на Буковинї жадати знаня краєвих мов. (Сей внесок похвалила вся буковиньска праса крім „Buk. Nachrichten“, що про неї мовчать; бо не знають, що сказати, бо й притакнули би і боять ся, що п. Скедль скаже). Др. Штравхер жалує, що не будучи тодї у Відни, не міг се внесене також підписати. Пос. Розенцвайґ заявляє, що він на жаль не міг єго підписати, бо належить в парлямантї до нїмецкої партиї поступової. (Ґазети пишуть, що то п. Скедль не допустив до того).

Дальша нарада мала відбути ся вчера бо посли Пігуляк. Ник. Василько і Штравхер зголосили пильні внески зглядом краєвого банку, осібної дирекциї зелїзниць і нового двірця в Чернівцях та реґуляциї Прута. Також вислано зараз депутацию до мінїстра зелїзниць зі скаргою на брак ваґонів на бук. зелїзницях.

Ся вістка про спільне поступоване бук. послів крім обидженої Шікерової „ластівки з Румунії“ та „самостійного“ христіяньского Нїмця зробила в краю дуже добре вражіне з виїмком одних „Buk. Nachrichten“, що тимчасом вихваляють заходи п. Скедля около справи адвокатів...

Друга нарада бук. послів відбула ся сего понедїлка. Присутні були вже всї посли крім одного п. Скедля. Ухвалено одноголосно, жадати від правительства безпроволочної згоди на дирекцию руху зелїзничого в Чернівцях, новий дворець в Чернівцях, безпроцентову позичку одного мілїона корон на заложене краєвого банку для Буковини, осібний сенат висшого суду в Чернівцях, нове староство в Станівцях і одну нову ґімназию руску а одну нову волоску в краю. Скоро би мінїстерство на се не пристало, хотять посли Пігуляк, Николай Василько, др. Лупу і Штравхер поставити про се наглі внесеня. Надто переговорювати мають з мінїстром судівництва п. Николай Василько і владика др. Репта про грозячі іменованя чужих урядників судових для Буковини, маршалок краю Лупул з п. Пігуляком і Фльондором про шкільні справи, барон Юрій і Ник. Василько про друге телеґрафічне получене Чернівцїв із Віднем а п. Фльондор і Розенцвайґ про брак ваґонів.

(π.) Про дебату над галицкими виборами пишуть нам з Відня: „Бесїдником зі сторони руских послів був Романчук, крім того забирав і посол Василько слово. Романчук говорив зверх пять-чверть годин. Виводи єго були ясні і переконуючі. На жаль говорив се підчас самого обіду, через що слухачів було не багато. На присутних зробила бесїда п. Романчука вражіне. Зараз по Романчукови забрав президент мінїстрів слово. Виводи єго були, мовляв, „нї пришити нї прилатати“, от аби щось сказати. Коротку єго бесїду переривали протести і сьміхи зі сторони послів. Посол Василько збивав головно замітки президента мінїстрів, котрий твердив, що теперішні вибори виказали преціньзворот до лїпшого, бож вплило доси лиш 46 протестів! Також старав ся вплинути на Чехів, щоби голосували за внесенем. Але бесїдник ческий, Пацак заявив, що справа не належить до парляменту а до сойму і для того Чехи будуть із чисто формальних взглядів голосувати против внесеня.

Зі сторони польского Кола говорив Давид Абрагамович. Зміст єго бесїди був, як се звикле на пастники говорять. Русини яко такі спокійні і задоволені своїм положенем в Галичинї, їм поводить ся добре, мають більше народних шкіл як Поляки, мають 4 рускі ґімназиї, а що висилають із руских сторін на своїх заступників Поляків, се довід на те, що до своїх, руских людий не мають довіря! Крики тих кілька загорілцїв не значать нїчого, вони безпідставні, знак тому, що ті скарги і крики тягнуть ся вже зверх 30 лїт без жадного наслїдку! От плів, що вмів, так само як в нас на Буковинї Вольчиньский на безправства на поли церковнім. Бесїда єго була дуже слабенька та мізерна, крім того переривали єго зі всїх боків закиди і сьміхи ріжних послів. Добру відправу Абрагамовичови і всїй галицкій шляхтї дав опісля Дашиньский. Він говорив дві і чверть години, аж захрип і аж піт з него лив ся. Дашиньский говорить грімко, сильно але з великим напруженем, аж жаль єго. Речене за реченем падало з розмахом мов грім на голову шляхти, що корчила ся, як під батогами. Бесїда єго пристрастна, але влучна, та повна найсильнїйших виразів. А онодїшна єго бесїда була особливо сильна, немов кнутами шмагав округ себе. Дістало ся і ксьондзам і жидам і польским урядникам адмінїстративним, а Андрея Потоцкого. галицкого маршалка, назвав податковим дефравдантом!

По бесїдї Дашиньского перервано дебату, хоть неконечне було, бо вже майже всї зазначені бесїдники виговорили ся були. Мабуть вимусило „Коло“, аби міг Козловский

З житя.

Образок з житя галицьких учителїв написав Подолянин.

В найлїпшій думцї сїв я до желїзницї, котра мала мене завезти до міста, де много урядів і біржевих канторів. Однак не думайте, що ходило менї о виміну цїнних паперів, — ходило ту о зміну зимового плаща на весняний „іберцїр“.

Щоб як найдовше натїшити ся плащем, я притискав его з цїлої сили до себе і просив всїх добре настроених богів, щоби мене не випускали зі своєї опіки, та не віддавали в жертву холодови або й зимі, що могли вернути ся.

Але що в моїх жилах грала молодеча кров, а при тім кров галицкого „піонїра просьвіти“, отже кров сильна і витревала, то я усьміхнув ся і запаливши на дорогу злагоджене циґаро попав у солодку роскішну задуму.

Клуби дыму, рівномірний хід льокомотиви, еї шум і сапане уколисали мене на добре. Я улетїв в край утопій, доступний впрочім для кождого чоловіка і був у раю, не Магомета, але учителя, і то виключно... галицкого. І здавало ся менї, що я перенесений що найменше о які два віки наперед, у ті часи, коли після реляций „з гори“ маємо приобіцяне певне підвишене платнї. А може я помилив ся, може я був уже в небі, досить, що я був ситий і справедливо оцїнений та нагороджений.

Солодко дрімав я, а при тім промінї сонця грали на моїм лици і додавали ще вишого блиску моїй уяві. Мимохіть глянув я крізь вікно на природу, що будила ся до житя.

Трава зеленїла, земля розсипала ся, з далека шумів потічок, а вітрець, граючи ся легонько в моїм волосю, доносив шум і клекіт птахів. Се стадо бузьків уносило ся безупинно над моїм ваґоном, а принаймі так менї здавало ся.

— Добра ворожба — подумав я собі і рівночасно почали до очий тиснути ся слези, а до серця милі чутя на саму згадку тої щасливої хвилї, котрої віщуном є бузько, а коли до того я пригадав собі, що той птах прирікає підвишене платнї *), то з великої сентиментальности я розплакав ся і мимохіть став ся адораторем бузька, як колись темні сини полудня.

Тодї постановив я собі по щасливім поворотї до дому розпочати годівлю бузьків і... але одна хвиля збудила мене з золотого сну, так, що з цїлої висоти моїх гадок і комбінаций упав я на землю, взглядно ніс мій опер ся о ґранку противної лавочки — з причини найзвичайнїйшої в сьвітї, се мішаний поїзд, або говорячи мовою профанів: особововоловий поїзд став на стациї.

Кількох подорожних увійшло до ваґону, а той виповняючи ся по береги тратив поволи первістну цїль свого призначеня і радше виглядав на корабель наладований оселедцями. Велике щасте, що я побачив знакомого, від кількох місяцїв мого товариша Юлька. Кивнув на него.

З великим трудом перетиснув ся я серед того навалу рук, ніг і иньших додатків. Кинув я оком на подертий его костюм і не міг стримати ся від оклику здивованя і цїкавости:

— А деж тебе так провадять боги? Певно несподївано вибрав ся ти в дорогу?

— Противно.

— Жартуеш хиба! Може не знаеш, що виглядаеш так, якби повертав що найменше...

— З виборів — перервав він менї.

— Нехай і так буде!

— Але бачу, що ти дуже цїкавий. Щоби отже заспокоїти ту цїкавість, розповім тобі правду. Їду до фотоґрафа.

— А то по що?

— Як то пощо? Хочу фотоґрафуватись.

— Е! жартуеш. Скажи правду.

— Але нї! Послухай, який маю проект. Фотоґрафію свою відошлю якомусь репрезентантови галицької опінії, отже одному з тих, що кричать, що учителї і так добре виглядають *); пішлю ему і спитаю ся, чи така ґардероба учителеви до лиця, а може підвишать платню — а заразом пораджу фотоґрафови поїхати на село і відфотоґрафувати прибіжище просьвіти се є мою школу, бо здає ся менї, що недовгий вже час, коли Швайцария, або Франция розпише конкурс на модель тюрми для побанкрутованих реакціонїстів, отже буде мати готовий модель, а ручу тобі, дістане нагороду і подїлить ся зі мною.

— Но, знаеш що? ти зацікавлюеш мене. Добре, що хоть гумору не тратиш.

— Тільки мого...

— То красно! А якже тобі подобало ся апостоловане. Певно зібрав добрі вражіня.

— Прекрасні! Виджу, що не можу збути ся тебе ляконїчною відповідию, отже прошу о хвильку терпеливости, а зараз тобі розкажу.

— Алеж з охотою! Бо і так ми не мали би нїчого иньшого до роботи.

— Отже слухай: Як лиш приїхав я на місце призначене, пішов сейчас представити ся голові місцевої ради шкільної і ту зібрав перші вражіня. Вийшов від него такий перестрашений, що за жадні грошї не ставби я перед дальшою моєю властию, бо здає ся менї, що тамті висші, то вже египетскі піраміди, а я супротив них... ну, як би то сказати...

— Як порошок — докінчив я.

— Нехай і так буде. Я довідав ся

---

*) При посуваню учителїл до висшої кляси платнї уважає ся в Галичинї на число дїтий, які учитель має, а не на лїта служби, або его працю, та здібности. Та і тут дїють ся дуже часто надужитя. (Прим. перекладача).

*) Посол Абрагамович сказав в р. 1899 в гал. соймі, що деякі учителї товсті, добре виглядають і тому не треба підвишати їм платнї. (Прим. перекладача).

приготовити ся до спростовань. Тяжкий і лихий день мала „шляхта“.

Парляментарна ситуация.

Над парляментом збирають ся наново хмари в видї наглих внесень, бурливих дискусий (в четвер при дискусиї над наглим внесенєм о конґреґациях монаших) і квестиї університетскої. Два днї в послїднім тижни, що були призначені для нарад палати, пішли на галицкі вибори а тепер іде справа конґреґациї. До того квестия університетска вибухла з нечуваною силою. Авантура викликана буршами в Инсбруцї, була іскрою, що впала на пальний материял. Відразу выросли аж чотири університетскі справи: Італїйцї, Словінцї, Чехи і Русини зажадали свого університету. Справдї треба признати всім трем першим народам, що вміють у відповідній хвили робити своє слово голосним. Вся праса тепер про нїчо стілько не говорить, що про сї університети. Віча, демонстрациї, депутациї, заяви, резолюциї, телеґрами, меморияли — і як треба, то прямо і бучі! Правительство, роблячи обіцянку Італїйцям а по части Чехам, розбудило натуральні жадання всїх покривджених народів.

Розбудженє італїйского і славяньского руху до засновуваня університетів дало товчок Всенїмцям до нової живої акциї. Нїмецка Gemeinbürgschaft, що розбила ся, як тілько минула перша небезпека від баденївскої славяньскої коалїциї, тепер віджила; воскресила еї університетска квестия. Всенїмцї кують при тім своє зелїзо, видвигають себе на чоло нїмецкого національного руху. Годї заперечити, що хвилю вміли дібрати цїлком зручно. Нїмцї залякані рухом Італїйцїв, Словінцїв і Чехів, приняли зредаґований майже повелївающим тоном зазив Шенерериянцїв і ось панове Вольф і Барайтер засіли до спільної ради з д-ром Ґецом і бароном Д'Ельвертом, профес. Мархетом і д-ром Менґером, Кляйном і Прімавезім до спільної ради. Виключено тілько антісемітів; так закомандували Шенерер і Вольф. І враджено — перепиняти буджетну дискусию доти, доки парлямент квестию творення висших шкіл не уреґулює законодатною дорогою, при чім Нїмцї сподївають ся скрутити карк всїм небезпечним для їх стану посїданя бажаням своїх сусїдів.

Ось так затягнув ся парляментарний овид хмарами.

Нї трохи не розвіває сеї душної атмосфери розмова, яку мав новий віцепрезидент палати Кайзер з монархом, приятий на авдиенциї в бурґу. Цїсар жалував ся, що в парлямент не полагоджують ся найважнїйші справи, і висказав своє вражінє, що остатним часом антаґонїзми партийні знов збільшили ся. Коли Кайзер згадав о теперішнім реґулямінї палати послів, цїсар сказав: „З усїх боків признає ся, що реґулямін вимагає змін а ще нї одна сторона не дала почину до сего. Справдї жаль, що богато наглих внесень перепиняє полагоду буджету... Панове повинні після сил причинитись до управильненя парляментарних відносин і я думаю, що при терпеливости дасть ся лад завести.

Всї часописи присьвячують замітки оногданиній авдиенциї віцепрезидента палати Кайзера у цїсаря, на котрій монарх відзивав ся до палати, аби упорядковала парляментарні відносини. — Neue fr. Presse пише, що др. Кербер може уважати голосованє за диспозиционним фондом за справу довіря, або нї, але помимо того є то голосованє справою дуже важною для теперішного кабінету. — Politik обговорюючи ситуацию, каже що она поважна і зазначує, що правительство хоче навязати переговори з представителями лївиці нїмецкої і ческими послами для вияснення нинїшного положеня. — На засїданю провідників нїмецкої лївиці обговорювано подрібно справи голосованя за диспозиционним фондом та утвореня ческої техніки в Бернї. Признано, що супротив відносин в нїмецкім таборі та далеко сягаючих ческих жадань, успішне полагодженє біжучих справ парляментарних стає неможливим. Правительство повинно предложити перемиріє т. є. відложенє справ національних на дальший час. В буджетовій комісиї не найде ся більшости для диспозиционного фонду.

Про ситуацию в парляментї телеґрафують із Відна, що Нїмцї мали би згодити на ческу внутрішню мову урядову в ческих повітах, скоро Чехи заручать, що не будуть перешкаджати парляментарній працї сего і слїдуючого року. Правительство має на просьбу нїмецких партий переговорювати в сїй справі з Чехами. Так надїють ся усунути грозячу парляментарну крізу.

В справі руского університету

пише „Дѣло“;

На львівскім „утраквістичнім“ університетї стає чим раз то горячійше. Справа окремого руского університету стає пекучою з тою самою хвилею, як подібне бажанє піднесли Італїйцї і Словінцї. Тож і наші посля ставлять в радї державній нагле внесенє на основанє руского університету у Львові, а обовязком цїлої суспільности є се внесенє, яко вислїд горячих бажань всего народу, найсильнїйше підперти. Черга тепер на суспільність забрати слово і стосами петиций підперти жаданє нашої репрезентациї. Не дрімаймо, бо хвиля тепер важна: Нехай наш голос почують у Відни, щоби нїхто не посьмів легковажити постуляту наших послів. Львівскі рускі товариства вносять від себе на руки наших послів петициї до ради державної а треба сподївати ся, що й прочі рускі товариства внесуть від себе як найборше такі петициї, а то тим більше, що справа нашого університету прийде вже скоро під обради палати.

Петиция „Народної Ради звучить:

„Висока Палато!

Артикулом 19-им основних законів признано кождому народови в Австриї повне право розвивати свою мову і культуру. Тимчасом півчетверта мілїоновий нарід руский не має нї одного руского університету і 800 руских студентів мусить побирати університетеку науку на чужих мовах — на нїмецкій в Чернівцях, у Відни і Градци стирійскім та на польскій у Львові і в Кракові. Ся аномалія тим більше вражаюча, що в Галичинї істнують аж два польскі університети, з яких оден на рускій земли у Львові, удержуваний коштом руского народу, — цїсарскому розпорядженю в 1871-го року мав-би бути утраквістичним се есть польско-руским, однак на правду він є польский.

Тому жадаємо основана самостійного руского університету у Львові а на умотивоване нашого жадання наводимо слїдуюче:

1. Число руского населеня Австриї виносить около півчетверта мілїона душ, отже майже рівно з Поляками (котрі мають аж 2 університети) і о много більше від Словінцїв і Італїянцїв (котрим обіцяно університет).

2. Число руских університетких студентів в Австриї переходить 800, з чого понад 600 студіює на львівскім університетї, і число те зростає дуже скоро з року на рік.

3. Професорских научних сил також нам не бракне, бо є між молодими Русинами богато таких, що спосібні — або сейчас, або по коротких заграничних студіях — обняти університетскі катедри. В найгіршім разї можна на се порадити тим способом, яким і доси радять собі польскі університети у Львові і в Кракові, се есть покликанєм на рускі катедри професорів-Русинів, що викладають по кількох австрийских і майже по усїх росийских університетах і політехніках.

4. Руска научна мова через істнованє кількох руских катедр на „утраквістичнім“ (а в дїйсности „польскім“) львівскім університетї і через научну працю „Наукового товариства імени Шевченка“ у Львові так уже виробленa, що з того боку не може бути нїякої перепони основаню самостійного руского університету.

З тих усїх причин ще раз поновляємо наше жаданє основана самостійного руского університету у Львові — що є національно культурним постулятом всего руского народу в Австриї. Львів — і т. д.“

Такими петиціями повинні Русини заспинати раду державну і тим чином дати підпору жаданю наших послів.

Рускі богослови вислали на руки посла Романчука ось-таку телеґраму:

„250 руских богословів, зібраних на вічу дня 12 і 13 надолиста с. р., з огляду на се, що таке саме число Поляків має в Галичинї аж два університети, а Русини нї одного, та що до того на псевдоутраквістичнім університетї у Львові руска мова нехтуєть ся й допчеть ся в нечуваний спосіб навіть університетскими властями, а руска молодїж шовіндистичним поведенєм що дня провокуєть ся, домагають ся якнайскоршого основана окремого університету у Львові і просять представителїв руского народа порушити сю пекучу справу в радї державній і підперти еї як найгорячійше.

Рускі богослови“.

Депутація богословів, яку оногди збори в духовнім семинари ухвалили вислати до декана богословского видїлу явила ся вчера у канцелярії кс. Фіялка В депутациї були чотири питомцї, по одному з кождого року. Представитель четвертого року забрав слово і промовив до кс. Фіялка сими словами!

„Отсе являє ся депутация вибрана з поміж усїх руских богословів рускої народности...

Кс. Фіялек: Ależ panowie, ja tego nie rozumiem!

Бесїдник: „Промовляю до Вас, отче декане, своєю рідною мовою, котру яко славяньску, Ви, отче декане, при крихітцї доброї волї зможете зрозуміти! — Отсе являє ся депутация вибрана з поміж всїх руских богословів рускої народности, яка має поручене іменем всїх товаришів заявити слїдуюче: „Ми рускі богослови не зазнавали від Вас о. декане, належного трактованя яко cives academici і яко молодїж рускої народности. Під претекстом, що не розумієте нашої мови, жадаєте від нас виключно польскої мови. Ми протестуємо против такого поступованя і заявляємо рішучо, що як доси, так на дальше будемо уживати в мові і письмі виключно рускої мови. Ми позволимо собі пригадати, що нас звичайних слухачів Русинів є на богословскім видїлї звиш 200, значить ся сїм разів тілько, що Поляків, і мусимо мати свої прави. В виду того ми в імени богословів-Русинів заявляємо рішучо, що коли Ви Всесвітлїйший о. декане будете як доси, так і дальше відносити ся глумливо і ігнорующо до нас і нашої мови, ми пошукаємо собі в иньший спосіб сатисфакциї“.

також від него, що за тиждень має відбути ся засїданє місцевої ради шкільної. Вернувши домів взяв я до рук дневник законів і уложив собі відповідну промову. Надійшла субота. Салю прибрав у зелень, стягненим з ліжка коверцем накрив стіл, а сам вифрачив ся як на баль і жду з великою нетерпеливостию. Зачинають сходити ся радні — входить голова з королївскою повагою, з гори дивить ся на зібраних членів. Я думав у першій хвили, що зближає ся вже година остатного суду, але стиск народу у дверий напровадив мене на властиву дорогу. Я зрозумів, що ту ходити ме о увільнене дїтвори від шкільної науки. Розпочало ся засїданє. На вступі прошу о голос і зачинаю свою промову менше більше так: „Як відомо панам, перлою дорогою, котра нам дістала ся в другій половинї 19. віка — се розгалужена власть автономії. Не потребую згадувати об тім, який важний обовязок маємо сповнити сегодня — маємо дати примір будучим вікам, до чого доводить участь цїлої суспільности в законодастві і хісноване з приналежних еї прав і т. п.“, досить — голова дивив ся на мене як на божевільного, а радні з поотвираними ротами кивали головами, що мало означати, що нїчого не розуміють.

Вкінци приступили ми до увільнюваня дїтий.

Приходить молода женщина з дївчинкою і просить о увільнене, а за причину подає, що се дївчина, отже пощо еї науки.

— Ну! то як хоче, відзиває ся голова — то треба увільнити.

— Та то і правда — каже оден з радних — з неї не буде анї дохтор анї сьвященик.

Але я звертаю ся до голови і чемно звертаю увагу на то, що закон не предвидїв ще того випадку, в котрім рід пола і дальша цїль образованя могливби бути причиною увільненя.

— Що за закон? — гукне голова — ми ту закон!

— Такой так! Пан двірник мудро кажуть — озвав ся знов радний.

Чуючи се, подумав я собі, може то правда, а що я супротив законодавців завсїгди був з повним поважанем, отже уступив. І так уступав я через цїле засїдане не хотячи виповаджувати іскри обструкциї до тої спокійної краєво-громадскої інституциї.

Вкінци засїдане скінчило ся. Треба було закінчити промовою. Отже знов забрав я голос і в горячих словах подякував голові за провід у таких томлячих нарадах і за его заслуги на поли народної просьвіти, що радні повстанем з місць потвердили.

Кажу тобі „геца“! але ходило ту о будучність. Отже по засїданю представив я радним, що поступаючи так, дїлають на свою некористь і роблять собі кривду, а наслїдки того такі: мене оголошено демаґоґом, перевертнем, социялїстом, анархістом, від котрого чоловік з добрими поглядами повинен рішучо відвернути ся, а я сам набавив ся страху перед собою самим і довший час недовірював собі; се менї прибільшило биттє серця і знаєш що? ну, згадай.

— Їдеш до лїкаря.

— Де там! Хочу перенести ся до спокійнїйшого заводу*) тимбільше, що виходжу з того незбитого заложеня, що титулу галицького голодника нїгде не страчу.

І дїйсно! По роцї перенїс ся він до желїзниці, а я полишив ся на своїй дорозї і ожидаю тої хвилї, коли то з висоти сойму спаде на нас нове розчарованє, але що я пишу? хотїв сказати нове... підвисшене платнї.

З польского переложив

І. Г.

---

*) З причини надзвичайно малої платнї і самоволї шляхти, найбільша часть учителїв у Галичині і то найсоспібнїйших еміґрує до иньших заводів. Послїдними роками укінчені абітурієнти семинарії не хотять там навіть іти на посаду. Пр. в р. 1899 з 300 укінчених питомців лиш 90 посьвятило ся станови учительскому, а до року половина з них покинула той завід. (Прим. перекладача).

Кс. Фіялек вислухав сеї промови, а відтак заявив депутації, що она милить ся що-до его душевного настрою супротив рускої мови та руских питомців, бо він ніколи не виступав против них ворожо.

Речник депутації відповів на се, що богослови приняли би радо сю заяву о. декана, та, на жаль, в суперечности з нею стоять реальні факти его поведеня.

Перегляд політичний.

Сими днями подали телеґрами вістку о докінченю Сибірской зелїзницї, комунїкацийного шляху, перворядного, всесьвітного значіня. З виїмкою Байкальского озера, через котре приходить ся пароходами переправлятись, майже без пересїданя доїде ся нині зелїзницею від Атлянтицкого до Тихого океана. Факт той має величезне значіне, і то не лиш економічне і культурне, але також і політичне. З отворенем руху на новій дорозї зискує Росия нові, величезні простори для своїх впливів. Сполучене порту Артура із зелїзничим шляхом загортає до сфери впливів росийских цїлу Манджурию. Нова зелїзниця Сибірска, як би прилучила до імперії нове королївство, визначне не лиш своїм простором та великими богатствами природи, але також досить многолюдно замешкане. Цїла праса підносить одностайно і згідно всемірне значіне тої нової, найдовшої на земскій кули зелїзницї, хоть той властивий, неперірваний зелїзничий шлях можна буде тогди назвати остаточно укінченим, коли проведе ся будова докола Байкальского озера, де інжинерскій штуцї кладуть покищо великаньскі запори ґранїтові скали. Але й тая часова пересїдка справдї не мішає. В короткім вже часї замінить ся Сибір в край культури, що небавом може европейскому промислови зробити дуже поважну конкуренцию. До тепер зрозуміли то Американцї, котрих сотки і тисячі подорожують по містах Сибіру, вибираючи одвітні місця для своїх фабрик. Тому-то й праса американьска займає ся живо Сибіром і є гадка, що край той замінить ся в другу Америку, коли вже тепер постепенно заміняє ся в осередок могучої Росиї. При добрій адмінїстрациї все скорше заселяє ся. Банки, школи, унїверситет, театри, як із землї виростали, а мілїони пудів збіжа засипають уже торги европейскі.

Допись з краю.

Що робить руска інтелїґенция?

В сїй найважнїйшій для бук. Руси справі озвало ся вже кілька голосів. Ми видрукуємо їх за рядом, застерігаючи собі на конець слово із нашого боку. Повних імен не подаємо, щоби справа не пішла на поле особистої полеміки.

В першій дописи, яка наспіла, п. Н. із Р. пише по злишнім вступі в формі розмови зі своєю подругою ось що:

„Учитель то вічний мучитель. Хочеш бути нині добрим учителем, то твоя задача не ограничає ся лише на одній школї. Учитель мусить робити ще й поза школою. Зрештою, не читалась послїдного числа „Буковини?“ Приємно було тобі тай менї, як межи богато иньшими стояло і наше село, в котрім анї читальнї, анї каси, нїчогісенько нема?

Ну, тай чи ти за то відповідаеш, як нїчого не можеш зробити?

А певно, що відповідаю. Они на то не дивлять ся, що я роблю, але дивлять ся, чи я що зробив! Они навіть не припускають, що я тут не можу нїчо зробити. А пригадуеш собі — як я тобі оповідав — що на отвореню каси райфайзеньскої в В. сказав менї мій товариш К. і то в присутности Стоцкого: „Як би я в твоїм селї був, я би за два місяцї там читальню отворив“. Представ собі моє положене тогди! Знаеш, що его слова означали? Що я, або нероба, або нездара! Волів би був менї не знати що, нїж мав таке сказати!

Шкода твого ходу тай труду. Де ти видїв з такими на пів дикими що зробити і до кінця з ними дійти.

Гм! Ти так думаеш? І я так думав, як менї по чотирох роках мого тут учительованя не вдала ся штука запровадити бодай одну читальню. Але тепер я инакше троха думаю. Все таки я маю тут бодай тих кілька одиниць, що признають менї рацию, а з часом прибуде й більше таких.

Та они всї тобі признають рацию, але чи они схотять взяти ся за дїло, то я о тім дуже сумнїваю ся і кажу тобі, що ти таки нїчо тут не зробиш, абись кілько лазив!

Та ти може і маеш рацию, але я таки не перестану довбати, хотьбим і нїчого не зробив, але за тое буде моя совість чиста, що я таки працюю! Представ собі, що се за лїнюхи, що за унерті сї наші люди! Отворяють касу в селї В. о три чверти милї віддаленім. Я представляю, я кличу, їде рантом зі мною аж чотирох. Отворяють касу знов в К. лиш о чверть милї віддаленім і я знов толкую, представляю, кличу і їде аж двох! І не може чоловіка на таке не лише гіркий сьміх, але й злість побирати? Нї, се вже не є анї лїнивство, анї байдужність; се є вже дикуньство, що від людий хиба втїкають.

І що-ж менї з такими робити?' Тих кілька одиниць, що на справу инакше задивляють ся, то замало, бо така інституция, таке товариство, як: читальня і каса райфайзеньска вимагає більше членів, а тут що я маю, з чим менї приступити до дїла?... Знаеш що? Я ще буду сеї зими пробувати своїх сил, буду штурмувати як зможу, а як нїчого не втну, то плюну на все і най тогди скажуть, що я не „славнозвісний патріот“, але „славнозвісний нероба“. — З яким я тепер лицем стану перед ними? Доси ще все таки чоловік якось скорше заглянув до „Бесїди“, хоть винен ще за два роки за ґазети та календарі, а тепер не знаю, як зайти до того „Народнофо Дому“ !...

НОВИНКИ.

Календар. Середа 7/XI. (20/XI.): п. о. Лазаря, с. м. Меласина, Касини. Р.: Фелікса. Четвер 8/XI. (21/XI.) архангела Михаіла і Гавриіла і всїх ангелів; Р.: Вход в храм.

Членом бук. краєвої ради шкільної іменував цїсар проф. д-ра Стоцкого на місце проф. Єротея Пігуляка, що зложив мандат до краєвої ради шкільної, бо через посольство перешкоджений бувати на всїх засїданях краєвої ради шкільної. Се новий доказ, як совісно сповняв проф. Пігуляк свій обовязок, за се і за его вісїмлїтну тяжку борбу, яку провадив за права бук. Русинів, для котрих виборов за той неодин важний добуток, належить ся єму щира подяка рускаго народу на Буковинї. Іменоване проф. Стоцкого є для нас запорукою, що інтереси бук. Русинів на полї шкільництва мати муть і на далї щирого і умілого заступника. — Разом іменовані ще членами шкільної ради директор реальної школи Константин Мандичевский на місце покойного радника Ісопескула і адвокат др. Райс на місце виступившого жидівского заступника Мавера. Сим скомплетовано знов краєву раду шкільну.

VII. ранґу дістали професори ґімназияльні др. Иосиф Франк і Віктор Прелїч в Чернівцях, Дмитро Ісопескул, Василь Бумбак і др. Анїмпадист Дашкевич в Сучаві і професори реальної школи в Чернівцях Юрій Тарновецкий, Лев Ільницкий і Антін Романовский. Сему послїдному ще кілька років не стало до „тури“, а помимо того аванзував, діставши надто з нагоди цїсарского ювілею разом з таким ще „перелетним“ професором Полячеком золотий хрест заслуги. Із сего видно, що треба бути „christlich-deutsch“, аби і зі славяньским імям як Романовский, Полячек і Прелїч удостоїти ся відзнак, до яких другим засї, хоч би вони були старші а навіть і здібнїйші. Але сего вже таки трохи за богато; бо як завтра готов до VII. ранґи війти Бітнер а до VI. Франк, заслуги в них вже і є, себто особливша „прихильність“ до Русинів.

Прав. консистория в Чернівцях іменувала о. Юрія Велегорского сотрудником в Рускій Молдавиї а о. Аксентія Кобидевича екпозитом в Тораках.

Нову прав. церкву в Слободзїй-Комарівцях посьвятить о. радник Манастирский 21. с. м.

16,000.000 зр. згоріло в пятницю в Чернівцях в слюсарскій кузнї Шустера в присутности комісиї делеґованої на те, щоби знищити вильосовані облїґациї на ту суму.

Елеґантского „панича“ Етінґера, що під імям „проф. Скіни з Букарешту“ надув кільканацять панів за кілька днїв на кілька сот франків і з ними-ж таки прогуляв, засуджено, але не за обманьство, а тільки за фальшиве імя на три недїлї арешту.

Руский театр переїхав до Самбора і поки-що заповідае в салї готелю „Народного“ дня 1. грудня пораз перший в репертуарі рускаго театру „Пісни в лицях“ опера в 3 актах Кропивницкого.

Мінїстер на селї. Із Золочівщини пишуть нам: Дня 9. надолиста с. р. явив ся в селї Борткові, повіта золочівского, якийсь чоловік і заявив, що має наказ яко мінїстер доньки цїсаря, а також і від властий обезпечати дїти в кождім селї на яку хто хоче суму. Він зажадав від начальника громади проводиря по хатах, де суть дїти, щоби їх родичі обезпечали. А що сам начальник Григорий Горгота до того за тяжкий, бо має около 70 лїт, то выслав свого сынка Федя, щоб обводив мінїстра цїсарскої дньки по селу. Дїло удало ся, бо від декотрих людий удало ся мінїстрови уторгувати по 10 і 20 кор. Призбиравши кількадесять корон і заплативши проводиреви три корони за труд виніс ся із села.

Хвальна Редакцие!

Прошу о ласкаве поміщене слїдуючих стрічок в однім з найблизших чисел „Буковини“:

„Die Amtscorrespondenz ect.“ зове ся книжочка, яку видав я минувшого року яко підручник для управителїв і учителїв шкіл народних, та місцевих шкільних рад.

Сю книжочку переглянув перед друком вп. пан інспектор Попович Омелян і ц. к. шкільна рада краєва апробовала і припоручила ю на закупно для бібліотек шкільних і рад шкільних місцевих.

Всї румуньскі повіти кромі Радовецкого, та чисто рускі як Кіцманьский і Вижницкий не закупили до сегодня сю книжочку.

Позаяк тепер завізвали шкільні ради повітові всїх управителїв шкіл, які прибори наукові і прч. потрібні для поодиноких шкіл, то сподію ся, що всї нанове управителї шкіл і товариші зажадають закупна і моеї книжочки „Die Amtscorrespondenz“, тим більше, що ся книжочка кождому учителеви здібна.

Тим способом підопруть морально і материяльно і заохотять мене до моеї дальшої хоть скромної працї.

З глубоким поважанем
Дарій Пігуляк, надучитель.

Оповістка.

Видїл „Народного Дому“ в Чернівцях звертає сим поновно увагу тих членів-основателїв, котрі залягають з вкладками, щоби їх конче доповнили до кінця с. р., инакше перестануть бути членами товариства, а вплачена часть вкладки пропаде в користь товариства.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

400-лїт. ювилей Хорватскої лїтератури.

Численні війни, з одної сторони з Турками, а з другої з Венециею та Нїмцями не дали скорше розвинути ся лїтературі у тих полудньово-славяньских краях. До того ще і причиняли ся свари між могучими вельможами та власним королем і народом, з чого нераз підносили меч до братоубійчої борби. Першим був Марко Марулїч, уроджений в Сплитї 1450 р., потомок богатого і шляхотного роду, який дав початок хорватскій лїтературі. Він образував ся в Падві, віддаючи ся, після звичаю тодїшного часу, фільософії, поетиці і реторици. Повернувши домів, жив якийсь час навіть досить легко, але опісля споважнїв, замкнув ся зі своїми книжками і жив скромно, а навіть убого, хотяй завідував великим маетком, а відтак навіть вступив до монастиря. Писав богато по латиньски і як ученый гуманїст, як було в тодїшнім звичаю, стояв в кореспонденциї з богато визначними людьми, як з папою Адрияном II., кардиналом Ґрімані, хорватским баном і др. Здобувши вже собі славу в Европі своїми латиньскими творами, почав Марулїч писати на рідній мові, беручи теми з сьвятого письма, з наміром познакомити своїх земляків з поучаючими та уморальняючими притчами. Головний его твір на хорватскій мові є „Юдита, або Історія вдови Юдити, в віршах хорватских уложена, як она вбила вожда Гольофернеса серед его війска і освободила ізраїльский народ від страшної язви“. Перший раз вийшов сей твір друком р. 1521, але викінченим був вже 22. цьвітня 1501. року — отже се дає принуку до теперішного обходу ювилею. Крім сего писав Марулїч дидактичні твори і церковні пісні, дальше сатиричні, а навіть драматичні. Зерно посїяне Марулїчом перед 400 лїтами видало обильні овочі. За сей довгий час хорватска лїтература зростала неперервно, хотяй ей огнище було найперше в Дальмациї, відтак в Босні, потім в Славонії, а аж на кінци у властивій Хорвациї. В Загребі остаточно збігли ся всї лучі, які дотепер огрівали народне відроджене Хорватів, а виступлене Гая і Шеноя було пробудженем до нового лїтературного житя. Нині всї роди письменьства мають у Хорватів своїх численних репрезентантів, а їх наука і просьвіта розвиває ся рівномірно з нею. Оглядаючи ся довгу полать часу позад себе, Хорвати могуть набрати лише заохоти до дальшого невсипущого труду на народній ниві.

НАУКА, ШТУКА, ЛЇТЕРАТУРА.

Три коломийки. На днях вийше „Руслан“, прислано нашій редакциї композицию музичну, написану: „Три коломийки на фортепіян, уложив Антон Кужеля, Чернівцї. Накладом ц. к. книгарнї унїверситетскої, Г. Пардінї (Енґель & Суханка) Lith. Anstalt v. Engelmann & Mühlberg, Leipzig 17606“. Є се любий гостинець карнаваловий для Русинів, що покланяють ся музї танцїв, а крім того і хороший придбанок для небогатої нашої музичної лїтератури. По совісним пересмотрі композициї, прийшли ми до пересьвідченя, що автор єї докладно вслухав ся в наші коломийкові мотиви як і взагалї в руску пісню, і в слїд за сим влив в свою комнозицию немало нашого духа, чару і огню. Уклад сам під зглядом музичним — беззамітний. Кожда з трех коломийок містить в собі „Думку“ яко засьнів, а відтак зложена з трех або чотирох т. зв. „нумерів“, що кінчать ся відтак знов „думкою“. Кожда з трех коломийок становить для себе окрему цїлість. Поважаному авторови можемо лише пожелати дальших успіхів на полї рускої музики, а руским родинам припоручаємо сей хороший утвір до їх фортепіянового репертуару. (Цїна 1 к. 50 с.)

Надіслане.

Адвокат

Др. Василь Дутчак

отворив свою канцерярию в Чернівцях, улиця Ратушева ч. 17. (під Золотою грушкою).

Хто собі замовить 50 МАЛИХ КАТЕХИЗИСІВ

штука по 15 кр. (30 сотиків)

той дістане 10% опусту а пакет з почти вже оплачений. Адресувати належить:

Торговля паперу „Рускої Ради“

Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

В Іспасї на Буковинї є

НА ПРОДАЖ ПОСІЛІСТЬ

що складає ся з **нового дому** з 6 віддїлами, з верандою і ґалєриєю, із **старого дому** з 3 віддїлами, зі стайнею, шпихлїром і кошницею, керницею і красним молодим **садом і 5 моргів ґрунту** І. кляси.

Близші відомости подає писемно властитель:

ЮРІЙ МАЗУРЯК,

церковний півець в Станиславові.

Гарне, добре і дешеве!

Магазин одіжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дїтий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“)

перше і одиноке руске Товариство асекураційне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер“ припоручили Приосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранційні „Днїстра“ з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540 кор.	11 сот.	разом 520.406 к. 65 с.
Резерва премій . . .	171.942 „	— „	
„ спеціяльна . .	6.000 „	— „	
Фонд емеритальний .	30.924 „	54 „	

Тарифи „Днїстра“ дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Поліси „Днїстра“ принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Заліщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер“ в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер“ іде часть провізиї на рускі публичні добродїйні цїли; поліси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер“ пошукує спосібних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра“. — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове видане

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциєю

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повістї) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; ціна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з цїни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і IV томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Найтаньші

друки для шкіл народних

можна получити лиш в

друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

Classen-Buch	аркуш 4 кр.
Wochen-Buch	„ 4 „
Auszug aus der Schulbesuchs Tabele . .	„ 3 „
Lehrerkataster	„ 1½ „
Schulkataster	„ 2 „
Jahresausweis, ...	„ 1½ „
Inspectionsbericht (два аркуші) . .	„ 4 „
Schulversäumnisausweis . . .	„ 2 „
Quartal-Ausweis	„ 2 „
Съвідоцтва відхідні нїм. і рускі . .	„ 2 „
Gestionsprotokoll	„ 3 „
Квіти нїмецкі і рускі . . .	„ 2 „
Сьідотцтва увільненя нїмецкі і рускі .	„ 2 „
„ фреквентаційні рускі і нїмецкі .	„ 2 „
Schulmatrik	„ 2 „
Inventar	„ 2 „
Katalog der Schüler Bibliothek . .	„ 2 „
Competenten-Tabelle	„ 2 „
Qualifications-Tabelle	„ 2 „
Aufforderung zum Schulbesuche . .	„ 2 „
Завізване	„ 2 „
Повідомленя шкільні рускі і нїмецкі . .	„ 2 „
Armuts-Zeugnis	„ 2 „

Найлїпші

МАШИНИ ДО ШИТЯ

є так звані обручкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту).

Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевцїв, кравцїв, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кожду машину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові гроші і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машиніст

в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 133. Чернівці, пятниця дня 9. (22.) падолиста 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
ще середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20	Кор.	— сот'
на пів року	10	„	— „
на чверть року . .	5	„	— „
на місяць	1	„	70 „

Поєдиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З ради державної.

На засїданю палати послів з дня 19. с. и. відповідав мінїстер зелїзниць на кілька інтерпеляций. Відтак продовжала ся дебата над наглим внесенєм про конґреґациї. Посли Шумаєр і Кльофач мотивували свої дотичні внески, п. Грубан говорив против а п. Ґрос за внеском. Мінїстер просьвіти заявив, що доси лише одна чужа конґреґация женьска дістала позвіл перебувати тимчасом в Австриї, але й ся не хіснувала ся дозволом, та що против інвазиї чужих монахів і монахинь вистануть і теперішні закони задля охорони екон. интересів і конфесийного супокою в державі. Мінїстер доказує цифрами, що нема чого бояти ся накопленя землї в так зв. „мертвій руцї“, та що рад при удїлюваню права публичности для католицких монастирских шкіл, як і зглядом допускуваня протестантских парохів держав ся. По сїм відрочено дальшу дебату.

Посол Романчук поставив на сїм засїданю наслїдний внесок на заснованє руского унїверзитету. Внесок підписаний всїма рускими послами, Словінцями і п. Штравхером. Слїдуюче засїданє палати послів у пятницю, а палати панів аж 27-го с. м.

Галицкий тиждень.

„Дѣло“ пише: В віденьскім парляментї від яких шістьох лїт уважає ся за усталений звичай і неминучу конечність, щоби від часу до часу був там ein galizischer Tag, с. є. день, в котрім говорить ся головно о польско-паньскій господарцї в Галичинї. Але сим разом з галицкого дня зробив ся галицкий тиждень, бо з двох засїдань палати послів, які в тім тижни відбули ся, одно цїле а другого більша часть була посьвячена галицким справам. Анї польске „коло“ анї правительство анї президия палати не надїяли ся такої дебати: раховано на дві-три години, с. є. на пів засїдання. Між тим внескодавець Романчук говорив першого дня 7 чвертий години, Дашиньский півтретя години, мінїстер-президент мусїв аж два рази промовляти, а польске „коло“, замісць, як загадало було, одного або двох. вислало аж семох бесїдників в бій. Що внесеня рускых послів не будуть приняті, о тім нїхто з них не сумнївав ся; вийшло навіть лїпше, нїж можна було припускати, бо з трох внесень одно приняте одноголосно, а за прочими двома була також більшість, але тілько звичайна, а не двох третин, як реґулямін домагає ся. Против першого і третого внесеня голосували враз з „колом“ Чехи (однак ческі радикали голосували з Русинами) і частина лївиці; Словінцї і Хорвати усунули ся, щоби приєднати собі Поляків до голосованя за словіньским унїверситетом, але надармо вислугували ся: „коло“ не хоче їм відвдячити ся, бо боїть ся „прецеденсу“. Тілько лїберальні Словінцї (ґрупа Ферiянчіча) голосувала з Русинами, а з поміж стояловців польского „кола“ Вільк; людовцї сим разом явили ся. Польске „коло“ сим разом противило ся всїм тром внесеням Романчука, і заявило ся виразно устами п. Абрагамовича; але потім, видячи, що оно лишило би ся само, зрейтарувало і оголосило нову заяву устами д-ра Цвіклїньского, що за другим внесенєм вже й оно буде голосувати. Замітно також, що члени „кола“ дуже нерадо йшли до боротьби: ґр. Войтко Дѣдушицкий, котрий первістно був назначений, щоби відповідав Романчукови, виїхав з Відня, і тогди виделеґовано замість него другу екселенцию, Давіда Абрагамовича; Дашиньскому мав відповідати Козловский, але він рішучо опер ся, і стягнено таки ґрафа Войтка; Цвіклїньский тілько під пресиею „кола“ станув яко другий бесїдник против Романчука, коли узнано, що відповідь Абрагамовича не вистарчає. Лише до „фактичного спростованя“ коловцї спішили радо.

Наглі внесеня ще довший час заберуть палатї послів, бо по зачатій вже дебатї о французских конґреґациях наступлять дебати о терміновій торговли збіжа, о словіньскім і рускім унїверситетї і и. Потім має прийти на дневний порядок справа діюрнїстів. Резолюцию Романчука в тій справі, ухвалену в комісиї буджетовій, галицкі дневники подали не цїлком вірно, хотя в віденьских дневниках она подана була дословно. Именно зміст еї такий: щоби обовязуючу тепер уставу, заневняючу вислуженим підопіцирам першеньство перед всякими цивільними кандидатами на посади урядові, змінити в той спосіб, аби зістаючі вже в службі діюрністи, калькулянти і т. и. при убіганю о урядові посади не були супротив них упослїджувані.

Парляментарна ситуация.

Нині власне місяць, як зібрав ся парлямент, а за весь той час не зробив нїчого-нїчогісенько. Навіть в комісиях наради йдуть дуже пиняво, особливо в найважнїйшій комісиї буджетовій тратить ся зовсїм марно час на пустій балаканинї. Причиною всего застою все ще нїмецко-ческа справа. Пессимізм що товариства.

менту і парляментаризму зачинає знов ширити ся. І в посольских кругах і у віденьскій журналїстиці обговорює ся богато розмова цїсаря з новим віцепрезидентом Кайзером і висновують ся з неї всякі комбінациї.

Sonn- und Montagszeitung доносить, що ситуация є безвихідна, бо Чехи під нїяким услівєм не хотять відступати від своїх постулятів. — Грозить кріза парляментарна а не кабінетова, бо др. Кербер має за собою повне довірє корони.

Pester Lloyd доносить, що Чехи абсолютно не відступлять від своїх бажань, та в тім лежить і цїла трудність ситуациї. Правительство стоїть перед альтернативою: або вдоволити Чехів і визвати против себе бурю Нїмцїв, або відкинути ческі постуляти і розбити парлямент. Неминуча кріза парляментарна.

Nar. Listy пишуть: Розходить ся тепер, шоби уможливити перемирє, усунути національні питаня на другий плян, а перевести буджет, угоду, тарифи цлові і договори. Чехи під нїяким услівєм не відступлять від своїх постулятів язикових. Тактичну акцию молодоческих послів вповнї одобряє ся.

В суботу відбула ся рада мінїстрів під проводом д-ра Кербера. В радї взяли участь всї мінїстри. Ситуацию уважають все за дуже поважну. Grazer Tagespost доносить з Відня, що в теперішній хвили грозить парляментарна криза, бо кабінет др. Кербера тїшить ся довірєм корони, а монарх лише що перед кількома днями мав заявити одній визначній личности, що тепер лише урядниче мінїстерство може вести справи державні. — Сторонництва парляментарні, противні змінї реґу-

Пошкоджені сторінки

ляміну, значить, що та справа тепер не надає ся під наради. За почином конференциї провідників лївиці, котра відбуде ся нині, буде скликана спільна нарада представителїв нїмецких і ческих клюбів для обдуманя способу перемирія і переведеня буджету. В тій цїли відбула ся ві второк спільна конференция ческих клюбів. Однако сумнївна річ, чи з тої спільної конференциї буде який пожиток, бо Чехи обстають при своїх жаданях, т. є. при ческім урядовім язиці і унїверситетї на Моравї. — Нині о годинї 3-ій по полудни зібрала ся буджетова комісия на дальші наради над буджетом. — Комісия шкільна приймила реферат дра Рошковского о ухвалї палати панів в справі титулу інжинера. Комісия ухвалила признати той титул окінченим слухачам рільничої академії і рільничого видїлу в краківскім унїверситетї. — Sonn u. Montagszeitung доносить з віродостойного жерела, що ситуация без виходу, бо Чехи не хотять відступити від своїх жадань анї за цїну економічних користий. Мусять они числити ся з настроєм своїх виборців. Правительство стоїть тепер супротив двох можливостий: або вдоволити жаданя Чехів і викликати бурю у Нїмців або відкинути їх, а тимсамим знищити парлямент. Однако нема видів на то, щоби на спільній конференциї удало ся довести до порозуміня.

Парляментарна кріза. Теперішну парляментарну ситуацию уважають загально дуже поважною. Вчера перед полуднем зібрали ся провідники нїмецких клюбів на нараду в справі парляментарної ситуациї і средств уздоровленя парляменту. Наради тревали без перерви до години 1 і пів, почім їх перервано з причини засїданя буджетової комісиї. Хід нарад держить ся в строгій тайнї. Сутуация представляє ся тепер так, що видає ся не минучою або криза кабінету, або криза парляментарна. Здаєть ся, що скінчить ся на крізї парляментарній, бо нема вигляду, аби инше правительство серед теперішних обставин мало більше поводженє в парляментї як кабінет Кербера. Супротив того доказують, що імовірнїйше єсть замкненє парляменту, як димісия кабінету. Півурядова Wiener Ztg. донесла навіть вчера з польских кругів, що виступає з цїлою рішучостию поголоска, що на случай, коли би парляментарна ситуация не прояснила ся, буде парлямент на ново розвязаний. Що ситуация есть поважна, вказують на то також розмови, які мав Монарх в послїдних днях з рїжними послами, а вчера з послом Гнївошом. В тій розмові піднїс цїсар конечність зміни регуляміну для палати послів. П. Гнївош замітив на то, що в польскім Колї раджено вже, аби взяти почин в тій справі. На то відповів Цїсар, що боїть ся, що сторонництва не будуть мати потрібної енергиї, аби то внесенє перевести в палатї. На загальній авдієнциї приймав вчера Цїсар між иньшими і бар. Василька з Буковини, котрий прийшов подякувати Монархови за удїлене ємy відзначенє. Вивязала ся між ним а монархом слїдуюча розмова: Цїсар: Дуже мене тїшить що я міг вас відзначити. Я чув о вашій патріотичній і успішній дїяльности. — Бар. Василько: Роблю, що лиш можу, аби щось зробити для свого краю. На жаль при теперішних парляментарних відносинах то неможлове. — Цїсар; Парляментарна ситуация знов дуже поважна. То так дальше не піде. То проста розпука. Многим послам не достає доброї волї і відваги. — Бар. Василько: На жаль не достає деяким послам також правдивого патріотизму. Що-до нас Румунів, то бажаємо собі як найгорячійше уладженя парляментарних відносин, аби щось можна було зробити для нашого краю на поли економічнім. Тепер маємо звязані руки і мусимо приглядати ся, як иньші між собою сварять ся. — Цїсар: То цїлковита правда. На поли економічнім єсть богато до зробленя. — Бар. Василько: Так, того бажають наші виборцї. — Цїсар: О патріотичнім настрою Румунів я пересьвідчений. — Василько: Колиб о нас ходило, булиб ми готові. — Цїсар: То мусить бути инакше, так не може іти дальше. — Нині рано наспіли такі дальші вісти про ситуацию: Конференция провідників нїмецкої лївиці радила дальше вчера вечером. Виспд нарад оповістить ся заявою і нині перед засїданем палати предложить ся правительству і провідникам иньших клюбів. В заяві буде очеркнене становище нїмецких сторонництв, аби зробити парлямент спосібним до працї і поклик до иньших сторонництв, щоби не спиняли ухваленя буджету, Супротив тої заяви звучить дуже зловіщо телеґрама з Праги, котра цодає такий голос Nar. List-їв: „Повтаряємо ще раз, що всякі угодові проби, о скілько стремлять до задержаня теперішного status quo, суть безуспішні і нема що на них числити.

Перегляд полїтичний.

„С. Петербурґ.-Ведомостї“, обговорюючи смерть Лї-Ґун-Чана, доказують, що росийска полїтика потерпіла в наслїдок того дуже діймаючий удар. Росия одержала концесию на манджурску зелїзницю лише завдяки розвазї старого Лї-Гун-Чана, котрий лиш в союзї з Росиею бачив запоруку дальшого мира для Хіни. „В послїдних часах — пише та ґазета — почав Лї-Ґун-Чан знов вірити в можність привернення приязних відносин між Хіною а Роспею, і забрав ся пильно до полагодженя справи манджурскої, гадаючи цїлком поважно о своїй подорожи до Манджурий, де его вплив і значінє були би певно втихомирили тамошні уми. Смерть поспішила ся і забрала то житє так дуже для нас потрібне і користне. Тепер тяжко найти в Хінї чоловіка, котрий так, як покійний Лї-Гун-Чан, умів би вести полїтику своєї великої вітчини“. — Трохи инакше задивлюють ся на ту справу „Біржевия Ведомості“. Они в смерти Лї-Гун-Чана не бачуть так важної подїї, і кажуть, що полїтика Росиї, котра опирає ся на історичних основах не потерпить в наслїдок неї нїякої шкоди, ані не змінить ся.

Що-до услівій мира Кріґера, про які так голосно розписує ся анґлїйска праса, амстердамский кореспондент Frankfurter Ztg. мав нагоду розмавляти в тій справі з Вольмарансом, одним із дорадників Кріґера і довідав ся від него, що теперішна пора, супротив так ясно зазначеного становища Чемберлена і Сельсберіого найменше пригідна до розпочинаня мирних переговорів. На нарадї, яка недавно відбула ся в віллї Кріґера, нїхто навіть не згадував о мирних переговорах, бо взагалї — як сказав Вольмаранс — тепер о мирі нема навіть що гадати. Лише коли републики одержать цїлковиту независимість, буде можна говорити о мирі, котрий однако мусить бути заключений без віддаваня Анґлїйцям копалень золота. — Тимчасом з поля війни надходять заєдно вісти о нових дрібних побідах Бурів. Послїдні анґлїйскі викази страт згадують о множестві дрібних битв, о котрих доси де-

важав, що непотрібний пролив крови викликує лихе враженє в Европі, відрізав др. Лейдс: „Що нас обходить Европа? чи помогла нам щонебудь?!“ Др. Лейдс не вірить в інтервенцию европейских держав і запевнює, що Бури самі зуміють вести дальшу борбу з Англичанами.

Кіченер доносить з Преторії: Відділ зложений з 300 Бурів напав коло Шенґшруіт на Анґлїйців під проводом полковника Гайка. Анґлїйці стратили 6 убитих, 16 ранених і богато полонених, котрих однако пізнїйше випущено на волю.

Як доносять з Загреба, відбуде ся там під проводом тамошного ректора унїверситету манїфестация всїх славянських студентів в справі основаня словіньского унїверситету в Любляні. В манїфестациї взяли також удїл депутация словіньских студентів в Градци.

В Одесї вибухла джума. Три улиці замкнено. В Підволочисках заряджено кварантану. Одного подорожного задержано. — На вість о тім ц. к. Намістництво видало відповідне заряджене, а до Підволочиск виїхав рад. др. Мерунович, щоби особисто допильнувати переведене тих заряджень.

Руский унїверситет.

В справі заснованя рускоґо унїверситету у Львові відбула ся вчера нарада Русинів міста Львова. Всї бесїдники виказували конечну потребу рускоґо унїверситету, а між иньшими подано яко мотив і се, що коли основано для Буковини окремий унїверситет вже тогдї, як там було всего дві ґімназиї, то належить ся Русинам нинї руский унїверситет тим певнїйше, що у нас є тепер пять ґімназій з руским викладом, а одна з них числить більше учеників, як всї ґімназиї буковиньскі разом, а надто, що преціньмолодїж руских ґімназий не є обовязана уміти по польски, тому і не може користати з польского унїверситету. Вкінци подано і той мотив що преціньдля руских ґімназий в Галичинї і Буковинї та й для утраквістичних семинарій, повинні учителї образувати ся в рускім унїверситетї, а не в польскім. — В бесїдах, які були висказувані з всею свідомостю справи і рішучостю, підношено рівночасно невідрадні обставини, викликані різнородними шовінїстами в родї кс. Фіялка, пп. Фінкля, Неметовского (сего на технїцї) і иньших. В нарадах панував незвичайно поважний настрій, а его результатом була ухвала — вислати ось таку телеґраму на руки посла Романчука: „Всї Русини міста Львова, зібрані нинї на нараду, домагають ся однодушно як найскоршого заснованя окремого рускоґо унїверситету у Львові і поручають Вам заняти ся тою справою. — *Шухевич.*

Пошкоджені сторінки

поступають так, якби не було там анї одного Русина. На рускі подання видає ся польскі резолюції, хотяй ректор др. Рідіґер заневнив депутацию студентів, що так не буде. Декани поодиноких видїлів нехтують руску мову, проф. Твардовский заявив, що не буде підписувати індексів, як будуть виповнені по руски. Підношено ще богато иньших замітів вкінци ухвалено резолюції:

1) Домагати ся заснованя окремого, руского університету.

2) Домагати ся сейчас повної рівноправности для Русинів на львівскім університеті, т. є. креованя всїх рівнорядних катедр з рускою викладовою мовою на всїх видїлах.

3) Вислати телеґраму в тім дусї до руских послів у Відни.

4) Вислати депутацию зложену з трех академіків до Відня, котра має вручити міністрам відповідний мемориял.

5. Висказати погорду університетскому сенатови, 6) проф. Твардовскому і 7) кс. проф. Фіялкови.

8) Устроювати крайну обструкцию двом послїдним професорам, аж поки не винесуть ся з львівского університету.

9) Висказати найвисшу погорду і обурене проф. Цьвікліньскому, за его послїдний виступ в перляментї і переслати єї телеґрафічно на руки президиї державної ради.

Сї резолюції самі говорять, яка лють обудила ся у молодїжи і чого належить ся дальше сподївати. Досить сказати, що коли хтось з професорів, чи з університетскої служби хотїв війти до салї, де відбувало ся віче, то привитано їх криком і свистом і замкнено перед ними двері.

По відчитаню привітних телеґрам, відспівано „Не пора“ і всї вічовики вийшли спокійно з університету і улицями Академічною, пл. Марийскою та ул. Коперника відвели богословів до духовної семинарії. По дорозї устроено демонстрациї перед редакциями Dziennika polsk-ого і „Gazet-и narod-ової.

Допись з краю.

III.

Що робить руска інтелїґенция?

П. Л. із П. пише:

„Прочитавши сю статю, хочу й я дещо сказати. Не оден з інтелїґенциї може навести богато причин, через що в однім та другім селї нема ще доси анї читальнї, анї каси. Причин є дуже богато, але не є они вже такі, що через них не можна на жаден спосіб читальню або касу заложити. Скоро кождий інтелїґентний чоловік потрудить ся і подасть кількома реченями, чому і через яку причину не можна було до сегодня в одній, ба другій громадї заложити читальню і касу, то узримо, що всї ті причини будуть безпідставні або маловажні, бо наш мужик хоть не є просьвічений і не має охоти до таких справ, але скоро а добра воля і охота у нашої інтелїґенциї, то можна его дуже легко до такого доброго і хосенного дїла допровадити. Я сам був в такій громадї, де мужики слухали більше жидів, як сьвященика або учителя. Але все менї удало ся заложити читальню і склеп.

А то яким способом: Ідучи чи з школи, чи на прохід, де лиш здибав ся з мужиком, став говорити ба за одно, ба за друге, а мало по малу зайду і за читальню. Так заохотив я кількох і гайда зійшли ми ся, поскладали по 20 кр. на статути і заложили читальню. Доки я був в тім селї, доти й читальня процвитала і склеп, бо я що неділї і сьвято ходив до читальнї, і радив людем, що лиш потрібно було. Як я відти пішов, не було кому занимати ся, і що стало ся? склеп упав, склепу більше нема, а читальня відай лиш на папери. Бо як я чув, нїхто анї не ходить до неї, а навіть жадні збори не відбувають ся. От так то оден працює, будує, а лишить то, коли нема кому далї занимати ся, йде все то марне. Чи з тих 83 сїл, де нема доси ні читальнї, анї каси, надішлють дописи, через які причини їх там ще нема, дуже сумнїваю ся. Бо найбільша причина є та, що більша часть нашої інтелїґенциї не хоче занимати ся такими справами як читальнї і т. и. В декотрих селах можна лекше і скорше заложити читальню і касу, а в декотрих іде дуже тяжко, бо люди більше слухають поради жидівскої та иньших ворогів, як учителя або сьвященика. А хто тому винен? Нїхто иньший, як сама інтелїґенция. А то тому, бо наш мужик не має відваги і довіря шукати поради у учителя або сьвященика, тому скорше іде до Мошка. Інтелїґенция повинна більше сходити ся з людьми, в розмову з ним заходити, розповідати, розкладати, порадити і тоді він пізнасть, що ним не гордить ся, він стане сьміливійший, буде мати б'льше довіря і відваги. Як учителї чи сьвященики доброю порадою мужикови помагають, то він і полюбить своїх порадників. А скоро нарід учителя полюбить, то певне й легко ему заложити читальню чи касу.

Нам треба енерґічнїйше брати ся, закладати читальнї і каси, бо ми сим не лиш мужикови поможемо, але й самі собі.

В котрім селї учителї заложили читальню і більша часть ґаздів а також старшина громадска до читальні належить, там навіть і учителеви лекше досягнути всего того, чого его школа потребує. Як би наша інтелїґенция вже давно була взяла ся до сего користного дїла, то в нас виглядало би сегодня зовсїм иначе. Не було би так багато противників школи, як сегодня. Люд змінив би свої старі звичаї і т. п. Читальня то друга школа для нашого мужика. Тут він має нагоду розпізнати, який хосен приносить школа, хто ему приятель а хто ему воріг.

В такий спосіб можна мужика переконати, чи школа є щось хосенного чи ні. Кождий читальник буде з душею і тїлом за школою. А нам сего треба; бо доки наш мужик не побачить, який хосен приносить школа, доти буде єї противником.

Придивім ся такій громадї де від довшого часу істнує читальня і каса, там люди дуже радї і школї. В читальни аж пізнають, що їм потрібно школи. Читальники посилають радшїйше дїти до школи.

Ми повинні проте старати ся і всїма силами працювати, щоби в кождій громадї була читальня і каса, бо лиш тим способом витягнемо нарід з нещастя і темноти. То лиш байдужність декотрих винна, що в сїм дїлї ще до нинї нїчого не зробили. Як могли ті кільканацять громад, де до тепер є вже читальня і каса, робити, працювати для народу, так само могли і в тих 83 селах позаложувати читальні і каси. Всї причини дадуть ся усунути, як лиш є добра воля і охота.

Возьмім собі примір від ческих Німців. Там майже в кождій громадї знаходять ся такі каси і учителї їх провадять. Учителї трудять ся і працюють для народу, а нарід і за них не забуває. От як прийшло, що учителї просили о підвисшене їх платнї, то кожда громада подавала петициї до сойму, щоби учителям побільшити платню. Не забуваймо за нарід, а певно що й він за нами обстане. Я годжу ся цїлком з гадками сеї статї, бо вже справдї крайна пора, і гадаю, що наша інтелїґенциа (учительство) розвине в сїй справі більший рух.

НОВИНКИ.

Календар. Пятниця 9/XI. (22/XI) с. м. Гурія, Алпідія, Маркеля, Евстахія, Р.: Євгенія. — Субота 10/XI. (23/XI.) с. ап. Ераста, Олїмпа, Родіона, Ореста, Р.: Климентина.

Цїсар приймав 18. с. м. на авдиенциї посла Юрія Василька, що дякував за ордер. Цїсар нарікав при тій нагодї дуже на парлямент, так само і підчас авдиенциї посла Гнївоша.

Архикнягиня Мария Валєрия повила вчера дочку.

Вільно віддавати ся черновецким учителькам і надалї, розуміє ся як найдуть ся женихи, так рішила вчера міска рада.

Церковні вісти. Сотрудник із Шубранця Теофіль Глевка іменований сотрудником в Товтрах. — Катихит при реальній школї в Чернівцях Дмитро Цопа іменований концепістом при прав. консисториї.

Буковиньский процес у Відни. Перед віденьскими присяглими розпочав ся 18. с. м. процес проти Брукнера і 7 товаришів за крадїж дерева. Сьвідків покликано 126 з Буковини.

Мінїстерство судівництва системізувало по одному місцю судових надрадників в Чернівцях і Сучаві, а так само місця прокураторів в сих двох містах з VI. ранґою.

Утруднене женячки. Дневник розпоряджень для краєвої оборони оголосив, що приписи що-до кавций офіцирів краєвої оборони складаних при женячцї, змінено найвисшою постановою в тім напрямі, що кавциї тих офіцирів зрівнано що-до висоти з кавциями приписаними для офіцирів армії, — а тим самим їх підвисшено.

Жертва божевільности. В шпитальній вязници в Бриґітках помер онодї вечером вязень Федько Лозовий, якому божевільний вязень Войтина розбив шафликом голову. Житя одного чоловіка стояло, що завідатель вязниць при ул. Батория навчив ся, що не можна здорових людий замикати в одній келиї з божевільними.

Покараний поєдинок. Перед военним судом в Інстербурґу відбула ся онодї розправа против поручника Гільдебранта, який в поєдинку застрілив поручника Блясковіца. Гільдебрант одержав 2 роки, а его секундант, поручник Ірадек 5 днїв тюрми.

Таких богато, і мантїїв і обманених як ось покаже слїдуюча історія: Іван Кузьнярский аґент торговельний продав ще перед трома роками Йосифови Прентнїкови льос на рати і зараз по одержаню першої рати дав ему „ориґінальний“ льос. Бідний кухариско сховав всю свою надію і все своє щасте аж на сам спід куферка і через три роки платив Кузьнярскому правильно рати по 5, 10 і 15 корон. А ось сплатив всї рати загадом 110 корон і тогди, перед одним із знакомих похвалив ся своїм льосом. Показало ся тогди що то не не був льос, лиш без всякої вартости проспект амстердамского банку. Кухар писав до Амстердаму та домагає ся якогось відшкодованя, але очевидно на дармо. Наконець зробив він донесене до львівскої полїциї, щоби та вишукала Кузьнярского.

Оповістка.

Видїл „Народного Дому“ в Чернівцях звертає сим поновно увагу тих членів-основателїв, котрі залягають з вкладками, щоби їх конче доповнили до кінця с. р., инакше перестануть бути членами товариства, а вплачена часть вкладки пропаде в користь товариства.

Нові книжки.

Товариш, ілюстрований календар на рік звичайний 1902, накладом С. Горука і С-ки, знаменує нову фазу в розвою нашого календарского видавництва. „Нема другої, такої популярної, такої справдї всенародної книжки, як календар“ — каже автор в переднім слові і сю обставину хоче використати, щоби нести сьвітло правди та науки у найширші верстви. Богатий та добірний зміст книжки годен справдї сповнити сю задачу, а педантичні пояснення, як уживати та використати поданий материял, уможливлять всякому вихіснувати подані відомости. Часть календарско-астрономічну опрацював з великим знанем предмету п. К. Кахникевич. Особливо карти звіздистого неба рисовані ним і пояснені вводять загал в так мало знані, а інтересні надзвичайно обсяги відомостий. Крім богато поучаючих статий, як „Тон і такт“ (товариский); „Ідеал чоловіка і народу“; „Як берегти здоровле?“; „Як щадити?“; „Пити, чи не пити?“ і др. звертають на себе увагу; „Добрі радиˮ, які порушають бсчисленні, господарскі справи і могуть стати для господарів і не-господарів правдивою скарбницею науки що-до практичного житя. Відтак старає ся календар поінформувати докладно своїх читачів про „Найвисші власти державні“, про „Власти державні і краєві в Галичинї“, про „Приписи військові і розміщене війска“, про „Інституциї і товариства фінансові, асекураційні, господарскі, торговельні і промислові“, а вкінци про „Рускі товариства наукові, просьвітні, запомогові і т. п.“

Дуже хосенну справу піднесла статя „Як вибирати собі званє?“ У нас, де учача ся молодїж виходить головно з селяньского та сьвященичого стану, она не має жадних інформаций що до виглядів на здобуте собі становиска в урядничім, військовім, торговельнім, ремісничім чи яким иньшим заводї. Тому належить ся осібна подяка „Товаришеви“, що подаючи ріжні ради „старим“, не забув і на „молодих“. Не менше інтересною є „Літопись історична“ і „Літопись винаходів“. Поученем для всїх, а особливо для видавців календарів буде „Уладжене християньского календаря“ після складу людскої руки, з якої може собі кождий, після поданих вказівок, уложити календар на кождий рік. — „Війна Бурів з Анґлійцями“, „Хіньский заколот“, Помяник померших в 1901 р. визначнїйших людий“ і „Взякі замітнїйші винаходи“ закінчують сей богатий зміст календаря, але ще зовсїм его не вичерпують. Бо ми поминули ще богато, „Почтових, телеґрафічних і зелїзничих приписів“, „Родопись найв. Родини цісарскої“ і т. д. а надто поясняючі статейки до гарних ілюстраций, якими прикрашений сей поучаючий і пожиточний календар. Щасть Боже видавцям до їх хосенного підприемства, тим більше, що видавництво сего календаря має стати періодичним і в міру поводженя розширювати ся та уліпшати ся. Тому в їх власнім інтересї поручаємо се видавництво всїм нашим читачам.

Надіслане.

Адвокат

Др. Василь Дутчак

отворив свою канцерярию в Чернівцях, улиця Ратушева ч. 17. (під Золотою грушкою).

Просьба.

Бідний ученик І. кл. Стасюк Дмитро не дістав задля слабого підготовленя в яз. нїмецкім увільненя від оплати шкільної і мусить заплатити єї найдальше до 1. грудня с. р. Позаяк ученик сей, сирота, є крайно бідним але пильним і талалановитим, звертаєсь тому підписаний до жертволюбових Родимців з уклінною просьбою, скинутись малими датками на оплату шкільну за згаданого ученика (40 кор.). Всякі дане о позволе- будуть оголошені в „Бу котрі надсилати впрост до ре ошу Flamme“ (ул. Петровича ч. 2) або ни“ будову писаного.

Ор. Гандя гід-

проф. ц. к. П. (руско в Чернівцях

Хто хоче дістати **КАЛЄНДА**

в коміс, най зголосить Торговлї паперу „Рускої в Чернівцях, ул. Петровича Пакет оплатить „Торговля“ а дий 10-ий календар дає д за роспродаж.

Хто собі замовить **50 МАЛИХ КАТЕХИЗИСІВ**

штука по 15 кр. (30 сотиків)

той дістане 10% опусту а пакет з почти вже оплачений. Адресувати належить

Торговля паперу „Рускої Ради“

Чернівцї, ул. Петровича ч. 4.

Як вже всюди єсть відомо, що

Ріхтера

скринки до камінної будови

з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою

яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїні від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, 6 до корон і вище, а будівляна скринка з якором з каміньчиками приряженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважити на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїні 70 тот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Königl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie., Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage: I. Operngasse Nr. 16. Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

В Іспасї на Буковинї є

НА ПРОДАЖ ПОСЇЛІСТЬ

що складає ся з **нового дому** з 6 віддїлами, з верандою і ґалерією, із **старого дому** з 3 віддїлами, зі стайнею, шпихлїром і кошницею, керницею і красним молодим **садом і 5 морґів ґрунту** І. кляси.

Близші відомости подає писемно властитель:

ЮРІЙ МАЗУРЯК,

церковний півець в Станиславові.

Гарне, добре і дешеве!

Магазин одїжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дїтий

загортки, шляфроки, футра міські і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове виданє

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакцією

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повісти) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і ІУ-ий (драми, материяли біографічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; цїна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% знижку з цїни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і ІУ томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“)

перше і одиноке руске Товариство асекураційне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер“ припоручили Преосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранційні „Днїстра“ з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540	кор.	11	сот.
Резерва премій . . .	171.942	„	—	„
„ спеціяльна . .	6.000	„	—	„
Фонд емеритальний .	30.924	„	54	„

} разом 520.406 к. 65 с.

Тарифи „Днїстра“ дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі звороту. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Полїси „Днїстра“ принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Залїщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер“ в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер“ іде часть провізиї на руські публичні добродїйні цїли; полїси і квоти видає Краківске Товариство руске.

„Днїстер“ пошукує спосібних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра“. — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Найлїпші

МАШИНИ ДО ШИТЯ

є так звані обручкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту). Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевцїв, кравцїв, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кожду машину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові грошї і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машиніст

в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 134. Чернівцї, недїля дня 11. (24.) падолиста 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	— сот.
на пів року	10 „	— „
на чверть року . .	5 „	— „
на місяць	1 „	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Оповістка.

Заходом україньскої молодїжи в Чернівцях відбудеть ся в середу дня 27. листопада с. р. о пів до 8-ої год. вечером в салї „Народного Дому“ в Чернівцях

народне віче

в справі україньского унїверситета у Львові із ось яким дневним порядком:

1. Вступне слово і привитане гостий — виголосять п. Лев Когут.
2. Справа основаня самостійного україньского унїверситета у Львові у двох рефератах виголосить п.: Плятон Лушпиньский і п. Василь Сїмович.

Чернівцї дня 23. листопада 1901.

За комітет:

Лев Когут, Плятон Лушпиньский, Пантелеймон Клим, Павло Шухевич. Андрій Сабат.

Подаємо сю оповістку до вселюдної відомости буковиньских Русинів і Русинок та завзиваємо їх, щоби явили ся як найчисленнїйше на сїм вічу і тим поперли преважну і для нас справу заложеня руского унїверситету.

Русини і Русинки з інтелїґенциї, міщаньства і селяньства, старі і молоді, зберім ся і кликнїм в імени буковиньскої Руси разом з братами-Галичанами: Жадаємо руского унїверситету!

Поклик

до Братів Галичан і Буковинцїв

в справі людового унїверситету.

Родимцї! Братя! Патріоти!

Чи не сором нам великий, що ми до нинї не маємо свого людового унїверситету? Чи не ганьба для нас за се перед самим собою і перед другими народами? Таже вже й жиди сими днями отворили у Львові свій людовий унїверситет і взяли ся кидати зерна просьвіти межи своїх одноплемінників! Чомуж ми маємо стояти позаду їх навіть? В тім случаю ми або є меньше від них культурні, до тої степени не культурні, що не хочемо чи не можемо зрозуміти ваги тої інституциї, яка найшла найживійше признане у всїй цивілїзованій Европі та Америцї, — або ми признаємо вправдї в дусї конечну потребу людового унїверситету і для нашого народа, але є за лїниві, за недбалі, за несьміливі, щоби до того дїла узяти ся вже раз, а не колотити ся з тою думкою вже кілька років, та все лиш доривочно, хвилево, в тїснїйшім кружку кількох або кількадесяти осіб. Tertium non datur, бо анї сторонних перепон до такої акциї ми не маємо нїякої підстави виглядати, анї материяльними недостатками в тім напрямі не можемо слушно виказати ся, бож людовий унїверситет зовсїм не вимагає великих грошевих видатків, а з другої сторони між нашою суспільностию ся ненародних елементів) віддадуть свою особу на услуги рідному народови і звертаючи довг тому, з кого повиходили, стануть правдивими „апостолами науки“ між темними пониженими братами.

Тож родимцї! Коли не маємо стати ся винними злочину на тїлї нашого власного народа і наставити ся на грізний суд грядучих поколїнь тим, що забувши на сьвятий обовязок, марнуємо стільки весняних хвиль, не найшовши на те нїякого слушного оправданя; коли наші безнастанні оклики про потребу осьвіти між нашим мужицтвом та всїми взагалї „низшими“ верствами не мають остати ся самими пустими фразами, виголошуваними на те, щоби покрити наше неробство; коли ми справдї пересьвідчені, що сподївана нами полїтична воля не може прийти без просьвіти найширшого загалу і не зможе утвердити ся на незрячих темних масах — тож нуже сейчас, без непридатних надумувань, без довжезних нарад і численних проєктів основуймо людовий унїверситет: збудуймо центр єму у Львові, а звідси розкиньмо сїти аж по найдальші границї обох провінций, даючи почин до основаня філїй по містах, а міска інтелїґенция в купі зі сїльскою нехай закасає рукави і стає рамя об рамя до живої плідної роботи по містах і по селах. З серцем, наповненим не сентиментальною, але „реальною“ любовю до „меньшого брата“, з умом невтомимим в роботї та не зневірюючим ся хвиказке, — „не силою огня, желїза і війни, але правдою, працею й наукою“. Щасть нам Боже до преважного дїла!

Дуже практичним і успішним способом, що міг би прийти в підмогу дїяльности нашого людового унїверситету; було би видаванє підручної популярно-наукової біблїотеки. А то з кількох зглядів. Перед усїм треба се піднести, що між нашою суспільностю, особливо між молодїжею, і нинї найде ся багато таких, що охотно підняло би ся устроювати чи по містах чи по селах публичні популярні виклади, а не наважуть ся взяти ся до тої роботи просто тому, що не мають того вродженого чи вивченого дару, ясно та зрозуміло для низько осьвіченої публики представити свій проєкт — або знов з тої причини, що не мають основнїйшого знаня в областях наукі найвідповіднїйших на популярні виклади (як в істориї, природописних науках і ин.) а нераз і для того, що не стає їм чи часу, чи на стільки терпеливости чи вкінци відповідних підручників, щоби на їх основі підготовити ся до викладу. Тут отже в першім рядї стануло би в пригодї проєктоване підручне видавництво.

З другої сторони хосен з такої популярно-наукової біблїотеки був би той, що вона завдяки своїм пригідним прикметам (про що зараз буде бесїда), значно глибше і шир-

Пошкоджені сторінки

вартости на поли просьвітної пропаґанди, треба таки признати, що вони і через обєм свій, а за тим цїну, і через спосіб розповсюднювання (дорогою передплати) не до кождої сїльскої чи міщаньскої письменної хати можуть діставати ся, чи то тому, що дана одиниця в бідноті взагалї не є в станї відложити на них розмірно високий для неї фонд, чи тому, що не маючи ще досить сильного потягу до просьвіти, уважає се за надто ризиковне, посьвятити „на непевне“ таку „велику“ суму, чи тому нарештї, що по вродженій людям натурі вписе до товариства відкладає ся від Нового року до Нового року, а на тую пору все як раз щось стане вписови на перепонї. Противно проектовані брошури, що не лиш ширили би ся в дорозї передплати, але й поодиноко продавали би ся, та із за меньшого обему не стояли би нїколи більш 5 кр. за примірник, без сумнїву значно лекше найшли би численних покупцїв, особливо пр. по інтересних викладах на основі тої брошури. А відтак принесли би вони ще й ту прислугу, що слухач по такім викладї нераз міг би їх при вільній хвилї перечитувати собі а аж тим чином віднїс би правдивий хосен з викладів людового університету. Така практика, що від давна істнує по заграничних подібних інституциях, від минувшого року веде ся при польскім „розширенім унїверситетї“ у Львові, а тепер от входить і при людовім унїверситетї ім. Міцкевича.

Хтож має взяти ся до сего видавництва? Очевидно, що в першій мірі сей обовязок буде лежати на центральнім зарядї людового унїверситету, хоч се не було би перешкодою, аби й філії его, а навіть другі товариства, як філії „Просьвіти“ підняли ся видаваня популярних брошур, бо їх нїколи не буде за богато та все найдуть численних покупцїв, коли на се заслужать своєю цїною і змістом. А добрий зміст, се незвичайно важна условина для успіху цїлої роботи, бо коли про него не дбати ме ся, тодї видавництво вповнї розійде ся зі своєю метою. З тої причини за мало ще, коли хто має охоту написати яку популярну розвідку, але треба до того, щоби він вибрав собі відповідну тему і — відповідно єї обробив. Як тяжко мстить ся відтак непопулярне представлене хочби інтересного предмету, може кождий пересьвідчити ся, коли зайде до мужика, члена „Просьвіти“ і запитає ся его, як єму подобали ся деякі „популярно“ — наукові виданя сего товариства ще пр. з р. 1897. У кождого почує тую саму відповідь. що книжку ненарушену зложив за образ і до неї не дивив ся більше, бо вона „за мудра“ для него. Марний труд автора, втрата велика для товариства, знеохочене у мужика, тай більш нїчого! Не пора тут вичисляти засади, по яким треба укладати книжки для простого народа, до писаня таких книжок нехай, як сказано, беруть ся (і се в почутю народного обовязку) ті люди, що вміють з мужиком говорити, а хто не знає, нехай основновно перше перестудіює методу виднїйших хочби наших популярних письменників. Впрочім вибере ся відповідну комісию з людий добре сьвідомих своєї річи і сеся комісия повинна бути дуже безглядна при оцїнюваню твору, заки пустить его до друку: бо десять разів лїпше нїчого не видавати, як видавати таке, як то кажуть, що нї правдиво популярне нї наукове.

Нїчого й казати, що така популярна брошура повинна писати ся дуже старанно, звязисто, а цїна єї мусить бути можливо найнизша, не обчислена на зиск видавців.

Ми певні, що сей поклик не лишить ся без успіху.

(рг)

З ради державної.

Жадання бук. послів, про які ми писали, відкинув президент міністрів помимо всяких заходів посла Лупула. Посли Пігуляк, Ник. Василько і Штравхер поставлять про те пильні внески.

Внесок пос. Пігуляка, Ник. Василька і товаришів, поставлений на засїданю з дня 14. с. м. про услівя настановлювання публичних урядників державних на Буковинї звучить:

Буковина заселена по найбільшій части Русинами і Волохами. Але край завідують по нїмецки і при настановлюваню публичних урядників державних не зважає ся на те, щоби вони виказували ся такою кваліфікациею зглядом мови, котра би їм давала можність зносити ся в їх урядовій дїяльности безпосередно з неніїмецкими партиями. Так лучає ся н. пр. часто, що судия не розуміє оскарженого а сей його, а що нема законом настановлених перекладчиків, то в такім разї посередничить межи суднею а партиею діюрнїст, коли він припадково володїє неніїмецкою мовою. Се дїє в спосіб несконтрольований, який залежить від волї імпровізованого перекладчика. Таке саме дїє ся у всїх прочих урядах краю.

Ясно, що такий стан спосібний вразити, вкоротити і тяжко скривдити краєве населене. Мимо того панують на Буковинї такі стосунку, що само собою зрозуміле жадане неніїмецких партий, що державний урядник повинен би уміти з ними розмовити ся в мові краєвій, уважає ся просто ароґанциею зі сторони краєвого населеня.

Правда, буває й те, що від деяких урядників певних категорий вимагає ся при настановленю доказу, що вони уміють одну з обох краєвих мов. Але на те вистарчає або самовільне заневнене убігателя, що він знає одну чи й обі краєві мови, або сьвідоцтво будь якої до того некваліфікованої чи непокликаної особи.

Щоби усунути такий неможливий стан з краю а сотворити в сїм дїлї законно управильнені і справедливі приписи, ставляють підписані внесок:

Висока палата зволить рішити: „Взиває ся ц. к. правительство, щоби чим скорше подбала о те, аби всїх убігателїв о публичні державні посади на Буковинї вже в конкурсовій оповістцї зобовязувано, доказати важними державними сьвідоцтвами, що крім нїмецкої мови знають що найменьше ще одну з обох краєвих мов.“

Внесок підписали: Пігуляк, Ник. Василько, Пфайфер, Фльондор, Юрій Василько, Романчук, др, Кос, др. Король, др. Рента, Жічкар, др. Гладишовский, др. Плой, Мандичевский, Богосевич, Повше, Василь Яворский, Шупук, др. Сгоян, др. Грубан, др. Дружаньский, Барвіньский.

На засїданю палати послів у вівторок п. Романчук поставив нагле внесене на основане руского унїверситету у Львові. Замітна річ, що польскі людовці відмовили своїх підписів на сїм внесению.

П. Король вніс інтерпеляцию в справі руского язика в галицкім судівництві.

П. Кубік вніс інтерпеляцию до д-ра Кербера в справі іменованя ґр. Андрея Потоцкого маршалком краєвим. Інтерпелянти представивши, що ґр. Потоцкого іненовано маршалком, хотяй его вибір на посла може сойм уневажнити, питають отже президента міністрів, чи він би не вплинув на Потоцкого, аби зложив гідність маршалка і в той спосіб заощадив правительству і краєви компромітациї.

Вчерашний день приніс наглу зміну парляментарної ситуациї. Вісти про розвязане парляменту і дещо більше подїлали на Чехів і Нїмців. Чехи в комісиї буджетовій залишили обструкцию, а Нїмці на спільній парадї порішили довести до конференций Нїмців з Чехами в цїли вирівнаня національних спорів. Однак мимо того буджет таки не буде міг полагодити ся до кінця сего року і правительство буде мусїло хопитись короткої провізориї буджетової.

Парляментарна ситуация, котра в наслїдок погроз розвязаня ради державної була одного дня від разу поправила ся так, що вже говорено о цїлковитім усуненю крізи, зачинає наново затемнюватись. — Крізи не усунено, лише відрочено єї. Буджет буде ухвалений без великих перепон, але що станесь дальше, того нїхто не знає. Манїфест, яким Чехи відповіли на енунцияцию нїмецкої лївиці, каже нам здогадувати ся, що по Новім роцї, коли на порядку дневнім парад парляменту стане справа угорскої угоди, ситуация буде ще тяжша, як перед кількома днями. Чехи домагають ся великої цїни не лиш за ухваленє угоди, але за са

Пошкоджені сторінки

мо допущене до нарад над нею. Они годять ся на предложене Нїмцїв, аби взяти участь в угодових конференциях, і хочуть причинити ся до акциї уздоровленя парляменту, але рівночасно заявляють, що без заспокоєня далекосяглих жадань ческого народу нормальне функціоноване парляменту уважають за неможливе. Так отже лиш на два-три місяцї відложено крізу, котра може скінчити ся розвязанем парляменту, а навіть абсолютизмом.

Руский унїверситет у Львові.

Пос. Романчук і тов. внесли при кінци вчерашного засїданя державної ради нагле внесене за основанем руского українського унїверситету у Львові. Внесене звучить:

Взиваємо правительство: 1. *щоби* палатї послів як найскорше предложило закон про основане руско-українського унїверситету у Львові, 2. щоби аж до активованя сего унїверситету стали системізованими рівнорядні і рівно дотовані катедри з руским викладовим язиком на всїх видїлах львівского унїверситету і щоби також урядову мову на львівскім унїверситетї управильнено в сей спосіб, щоби права і потреби руского народу були цїлковито увзгляднені.

Внесене підписали всї руські посли без виїмки, Словенцї і посли Брайтер і Штравхер з Чернівцїв.

В умотивованю сего внесеня є подана істория львівского унїверситету. Отсе головні єї дати: Єще 19. марця 1787 р. заложено у Львові руский лїцей для фільософії і теольогії, який тревав до р. 1805. В р. 1817 сей унїверситет знов реактивовано, однак з нїмецким викладовим язиком, в р. 1822 основано для польского язика і польскої лїтератури окрему польску катедру, в р. 1848 заведено знов руский язик на теольогічнім факультетї, в р. 1863 основано також руску катедру на юридичнім видїлї. Найвисшою постановою з дня 4. липня 1871 знесено всякі ограниченя для польскої і рускої мови, отже замінено нїмецкий унїверситет на утраквістичний з викладовим язиком польским і руским. Однак фактично від часу заведеня польскої урядової мови на підставі найвисшої постанови з дня 28. цьвітня 1879 наступила цїлковита польонїзация унїверситету. Під добу істнує лише на юридичнім факультетї одна катедра з викладовою рускою мовою.

Дальше обсаджуване катедр стрічає великі трудности, бо навіть дуже спосібні кандидати не можуть одержати veniam legendi і мусять переносити ся на иньші унїверситети. На фільософічнім факультетї є ще три руські катедри. Тимчасом потреби руского народа зросли, а він числить 3 і пів мілїона разом в Галичинї і Буковинї. Також лїтература зросла надзвичайно в послїдних 10 лїтах.

Вкінци вичислено всї забіги і стараня руских послів в соймі краєвім і державній радї за помноженем руских катедр на львівскім унїверситетї.

В справі руского унїверситету заходили ся польскі посли коло п. Романчука, щоби Русини відтягнули дотичне внесене а жадали руских катедр при черновецкім унїверситетї, що „Koło polskie“ прирекло зі всїх сил спирати. Але п. Романчук відкинув се предложене з огляду на приязнь, яка покищо істнує межи бук. Русинами а Нїмцями.

Рускі товариства в Чернівцях мають сегодня підперти жадане заснованя руского унїверситету у Львові, а тутешні академики-Русини устроюють в тій цїли віче бук. Русинів.

Борба о руский унїверситет у Львові. Хто бачив вчерашне віче, що відбуло ся в полудне на унїверситетї, хто чув, з яким завзятем промовляли бесїдники та з яким одушевленем зібрані приймали сї промови, хто видїв ту самооборону против напастий унїверситетских властий, аби віче розігнати, хто бачив величавий похід около 600 студентів улицями міста — сей мусить признати, що ся молодїж не злякає ся нїчого, перед нїчим не уступить, поки не виборе собі повних прав на теперішнім львівскім унїверситетї, або не здобуде собі свого окремого руского унїверситету. Найлїпшою запорукою побіди є ся солїдарність і карність, з якою вся академічна молодїж стремить до мети. Кождий Поляк-нешовінїст, що видїв вчерашний похід академічної молодїжи улицями міста, як шість соток академіків в порядку, з відкритими головами сьпівали народний гимн „Ще не вмерла Україна“, мусить признати, що ся численна патріотична молодїж гідна і має силу удержати свій власний унїверситет. Сьвяточний настрій походу приневолював навіть тих, що ему приглядали ся, зняти накрита з голови. Змобілїзований видїл полїциї під проводом комісаря в виду поважного поведеня академіків не мав иньшого дїла, як вертати до своєї кватири.

Вчера о 7 год. вечером мало відбути ся друге віче студентів після цензурованого сенатом дневного порядку і в малій сали призначеній на державні іспити. Вічовиків зійшло ся до три сотиї і ждали отвореня віча. По 8 годинї педель запитав комітетових, чи вільно прийти делеґатам академічного сенату. Комітет нарочно задержав ся з отвореием віча, поки не прийдуть професори. За хвилю з повагою війшли проректор др. Кручкевич, декан лїкарского видїлу др. Обжут і декан фільософічного видїлу др. Фінкель. Та ледви один з комітетових виказав кілька слів, як встав один з зібраних академіків і поставив нагле внесене: „З огляду, що віче студентів відбуло ся вже в полудне і на нїм ухвалено всї потрібні резолюциї, уважаю, що ми в сїм вічу, якого порядок сенат обкроїв, не можемо брати участи і взиваю товаришів, щоби опустили салю“. Се внесене принято грімкими оплесками і за хвилю в сали остали лише делеґати сенату, счудовані таким несподіваним зворотом річи.

Сенат на надзвичайнім засїданю ще вчера перед 7 год. вечером ухвалив завісити на унїверситетї виклади аж до дальшого заряджения. Нинї рано прибито на унїверситетї сю ухвалу сенату, а вступу до унїверситету стереже портиер. Який переполох упав на сенат, видно з того, що замкнено навіть унїверситетску бібліотеку, аби нїхто з академіків рішучо не переступив унїверситетского порога. Лише шістьох академіків-Русинів переступило его нинї в полудне, а се ті, котрих покликав сенат на слїдство. Переведене слїдства поручено проф. Бальцерови і проф. Фінкльови.

Тепер пора нашій цїлій суспільности забрати голос в справі заснованя руского унїверситету у Львові і підперти змаганя молодїжи. Тисячі мемориялів повинно вплинути на руки наших послів, щоби дати доказ, що їх вчерашне нагле внесене се не вицьвіт гадки кількох одиниць, але домагане цїлого півчверта-мілїонового народа руского в Галичинї.

В справі руского унїверситету у Львові вислало полїт. тов. „Руска Громада“ ось яку телеґраму на руки посла Барвіньского:

Видїл „Рускої Громади“ солїдаризує ся цїлковито з загальним жаданем Русинів, а особенно рускої молодїжи що-до отвореня самостійного руско-українского унїверситету і прилучає ся до дотичних внесених петиций. За видїл: *Левакович, о. Гузар.*

Всї три секциї Наукового Товариства імени Шевченка на спільнім зібраню дня 17. с. м. вислали до посла Романчука телеґраму з заявою, що горячо підпирають его внесене о засноване українско-руского унїверситету у Львові. Таку саму телеґраму вислали також львівскі Русини по нарадї, яка онодї відбула ся.

Величаві віча з домаганями руского унїверситету у Львові відбувають ся в Галичинї.

На вічу студентів у Відни були присутні посли Романчук, Барвіньский, Василь Яворский, Гладишовский, Пігуляк, Кос і Брайтер. По рефератах академіків Лозиньского і Меленя промовляли посли Романчук, Барвіньский і Пігуляк за основанем руского унїверситету у Львові. Посол Брайтер в своїй промові зазначив, що не всї Поляки противні домаганю Русинів в тім напрямі, бо поступові елементи польскі попирають стремленя Русинів.

Перегляд полїтичний.

Адреса болгарского собранія. Собраніе ухвалило в третім читаню адресу у відповідь на мову тронову. В адресї висказано вдоволене із заходів і змагань, піднятих правительством около піддержаня добрих і приязних відносин з державами сусїдними, а передовсїм около скріпленя відносин з Росією.

Перед замкненем дискусиї виголосив мінїстер справ заграничних Данев довшу промову, в котрій виказував, що Болгарія стоїть тепер в цїлком нормальних зносинах із заграницею. Заграничпа полїтика правительства є як найльояльнїйшою супротив усїх держав. Мова мінїстра з'єднала собі узнане і одобрене у значної більшости Собранія.

В угорскім соймі при адресовой дебатї замаркував пос. Раковский іменем опозициї відмінне становище в виду адреси більшости. По гадцї опозиційного посла тая адреса не відповідає достоїньству угорского народа. Мова тронова не поясняє, чи міжнародне становище монархиї відповідає великим жертвам, які на тую цїль народи поносять. Союз трох держав наносить монархиї величезну економічну шкоду, а далеко менший дає їй полїтичний пожиток. Двістолїтна полїтика пруска пре Нїмеччину против Австриї. То є vis major традициї, котрій не потрафить оперти ся навіть цїсар Вільгельм, о котрого мадярских симпатиях можна впрочім сумнївати ся. Вкінци відчитав брошуру, видану всенїмецким союзом, в котрій розвивають ся засади, не згідні з австро-угорскими понятями державними.

З нараджуючого ся в Мехіку всеамериканьского конґресу одержує вашинґтоньске правительство дуже немилі вісти. Відпоручники Сполучених Держав гадали, що конґрес піднесе повагу великої републики в очах републик полудневої Америки, тимчасом показує ся, що ті відпоручники мають поручене від своїх правительств підкопувати як найбільше вплив Сполучених Держав. Внаслїдок того в Сполучених Державах заволодїло занепокоєне.

Страйк французских гірників, мимо великої небезпечности, якою загрожує самій Франциї, полишить ся імовірно без важнїйших наслїдків для самих страйкуючих, позаяк надії на утворене солїдарного союза і викликане спільної акциї серед гірників цїлої Европи скінчили са на нїчім. І так представителї бельгійских робітників відповіли, що до французского стрейку не можуть прилучити ся. Нїмецкі і австрийскі робітники покликали ся також на то, що загальний страйк був би для цїлої Европи дуже великим нещастем. Анґлїйскі знов гірники відповіли, що не чують ся на силах, аби здержати анґлїйску продукцию вугля до тої степени, щоби на случай потреби не могла Франция закупити вугля в Анґлії.

Після донесень з Константинополя іменував султан великим везиром Саїд Пашу, котрий вже давнїйше займав ту посаду. Султан мав богато трудностий з вигляданем чоловіка, котрий був би відповідний на то достоїньство, а знов мінїстри, котрим предкладано то достоїньство, або не хотїли приймити его, або ставляли услівя, на котрі султан не міг згодити ся. Один з кандидатів жадав усуненя султаньского повірника Ізета бея, другий домагав ся димісиї мінїстра маринарки і мінїстра справ внутрішних, бо оба они мають славу безличних дерунів. Вкінци рішив ся султан на іменоване Саїда паши і той обіймив вже урядоване.

НОВИНКИ.

Календар. Недїля Ж, 11/XI. (24/XI.) 25. по С. с. Д., Луки 8, с. в. м. Міни; Р.: Хрізоґена. Понедїлок 12/XI. (25/XI.) с. о. Йоана, Второк 13/XI. (36/XI.) с. о. Йоана Зл. Р.: Конрада.

За ґімназию в Кіцмани була депутация кіцманьскої громади передучера на авдієнциї у Цїсаря, а днем перед тим у мінїстра просьвіти. Вчера одержали ми з Відня телеґраму, що після сеї авдієнциї ґімназия в Кіцмани запевнена, що дай Боже!

Іменованя. При рахунковім віддїлї бук. правительства іменований Віктор Костелецкий ревідентом, Теофіль Чап офіциялом а Олександер Яковиця асистентом. — При дирекциї скарбу в Чернівцях іменовані Фридрих Яспльковский скарбовим комісарем, Франц Машик податковим інспектором а Павло Нойбек практикантом.

За ґімназию у Вижници виїхала вчера депутация до Відня.

Проба мішаного хору „Бояна“ буде в сей понеділок о 8. годинї вечером. Видїл просить всїх сьпівачок і сьпіваків, щоби не пропускали ні одної проби, бо в концертї, що відбуде ся вже 7. н. ст. грудня возьмуть лише ті участь, що будуть доти на всїх пробах.

До кваліфікацийного іспиту, що розпочав ся вчера в Чернівцях, зголосило ся 46 учителїв і 20 учительок для шкіл народних а 1 учителька для шкіл видїлових.

В день іменин бл. п. Цїсаревої Єлисавети удав ся Цїсар до капуцинів і перебув там довший час на молитві при домовинї бл. п. Цїсаревої, своїх родичів і пок. наслїдника престола.

Ігнатій Власюк, такий напис красує ся золотом на синїм тлї над склепом нашого земляка при улицї Паньскій ч. 35 а під сим написом аж іде нїмецкий, польский і волоский далеко меньший. Скілько пошани і підпори заслугує проте сей купець-Русин з нашого боку, що ставляє рідне руске слово вище всїх, наколи наші нотарі, адвокати й лїкарі в Чернівцях не мають хоч би побічної написи рускої, яку примістив на своїй вивісцї навіть нотар-Волох.

На шкільну оплату бідного ученика зложили доси в нашій редакциї панна уч. Наталка Попович і паня інсп. Вікторія Попович по 1 кор. а п. інсп. Попович 2 кор., разом 4 кор. О дальші датки просимо уклінно.

Чоловік з двома серцями жие в Філядельфії, в Сполучених Державах. Називає ся він Ф. А. Джіл, є робітником і не знав сам, яким чудом обдарувала его природа. Доперва онодї упав случайно з воза, потовк ся, а коли в наслїдок ран удав ся до лїкарів, ті зробили в нїм се цїкаве відкрите. Его друге серце походить по правій сторонї від правдивого, але оба злучені з собою грубою аортою, є одної величини і точно сповняють свою роботу в орґанїзмі.

Паленє тїла померших замість хороненя в могилу розширяе ся в Австриї що раз більше. Доми для паленя мерців мають бути заведені в Ґрацу, Празї, Райхенберзї і Авсіґу. Подане о позволене будованя таких домів в Ґрацу і Празї подали товариства віденьске „Flamme“ і ческе для паленя мерців, а о будову в Райхенберзї і Авсіґу подали ради громадскі. В справі сїй ходили депутациї до мінїстрів і показало ся, що перешкоди в сїй справі не буде.

Просьба.

Бідний ученик I. кл. Стасюк Дмитро не дістав задля слабого підготовленя в яз. нїмецкім увільненя від оплати шкільної і мусить заплатити єї найдальше до 1. грудня с. р. Позаяк ученик сей, сирота, є крайно бідним але пильним і талалановитим, звертаєсь тому підписаний до жертволюбових Родимців з уклінною просьбою, скинутись малими датками на оплату шкільну за згаданого ученика (40 кор.). Всякі датки, котрі будуть оголошені в „Буковині“ прошу наділати впрост до ред. „Буковини“ (ул. Петровича ч. 2) або на руки підписаного.

Ор. Гандяк,
проф. ц. к. II. (рускої) ґімназиї
в Чернівцях.

В Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“

прибуло в місяци жовтни с. р. 10.586 важних поліс на суму 10,081.318 кор. обезпеченої вартости з премією 92.232 кор. 85 сот. Разом від початку року до кінця жовтня с. р. видано 87.335 важних поліс на суму 87,141.103 кор. з премією 784.430 кор. 7 сот.; попереднього року в той сам час було 73.925 важних поліс на суму 75,286.845 кор. з премією 5659.847 кор. 26 сот., то есть сего року о 13.410 поліс і 124.582 кор. 81 сот. премії більше.

Шкід в місяци жовтни с. р. прибуло 188; більші пожари були в Любачеві пов. Ціпанівского 14 шкід, в Мерищеві пов. Перемишляньского 15 шкід, в Рудачцях пов. Львівского 7 шкід, в Торайци пов. Ціпанівского 13 шкід, в Кобиловолоках пов. Теребовельского 9 шід і в Крехівцях пов. Станиславівского (2 пожари) 29 шкід. Разом від початку року по конець жовтня було 900 шкід, котрі вже зліквідовано і кромі 19 шкід приключивших ск 31. жовтня всї виплачено; з причин правних вздержано на разї виплату 13 відшкодовань (в сумі 8.395 кор. 41 сот.

Сума всїх тих шкід разом з коштами ліквідациї виносить brutto 489.099 кор. 17 сот., а по потрученю части реасекурованої лишаєсь на власний рахунок 236.255 кор. 77 сот. Попереднього року за той сам час було 782 шкід на суму 117.522 кор. 26 сот. (на власний рахунок 200,707 кор.).

При відновленю поліс по конець жовтня с. р. зараховано членам титуловим 8% звороту 47.761 кор. 38 сот.

Фонд резервовий з кінцем жовтня с. р. виносить 366.739 кор.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Дністер“ у Львові, стоваришеня зареєстрованого з обмеж. порукою за місяць жовтень 1901.

I. Стан довжний:	Кор. сот.		
1. Удїли членьскі			80132·89
2. Фонд резервовий			8554·22
3. Специяльна резерва			1111·59
4. Вкладки			
а) Стан на початку жовтня 1901	886703·67 с.		
б) вложено в жовтни 74 сторін	40204·50 „		
разом	926908·17 с.		
в) винято в жовтни 75 сторін	36600·52 „		
позістає з кінцем	89030765 с.		
			890307·65
5. Сальдо проц. (побраних)			40929·66
6. Непіднята дивіденда за рік 1897, 1898, 1899 і 1900			3758·69
7. Кошта спору			435·52
8. З рахунку ріжних сторін			101·12
9. Резерва на оплачене податку за рік 1900			600·—
Сума			1025931·34

II. Стан чинний:	Кор. сот.		
1. Позички удїлені:			
а) стан на початку місяця жовтня	843104·37 с.		
б) удїлено в жовтни	41520·— „		
разом	884624·37 с.		
в) сплачено в жовтни	25984·99 „		
Стан з кінцем	858639·38 с.		
			858639·38
2. Готівка в касї з днем 31. жовтня 1901			3857·74
3. Цїнні папери фонду резер.			8587·—
4. Цїнні папери инші			89117·—
5. В щадниці почтовій (оборот чековий)			627·95
6. В иньших товариствах і банках			40094·28
7. Рахунок біжучий з тов. вз. об. Днїстер			15000·—
8. Сальдо коштів адмінїст.			10008·99
Сума			1025931·34

Членів прибуло 22 убуло 18 остає з кінцем жовтня 1901 всіх членів 1985 з 2060 деклярованими удїлами в сумі 103.200 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 проц. від позичок удїлюваних з провізією на кошта адмінїстрациї $6^1/_2$ проц.

Як вже всюди єсть відомо, що

Ріхтера

скринки до камінної будови

з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїні від 0·75, $1^1/_2$, 3, $3^1/_2$, $4^1/_2$, 6 до корон і вище, а будівляна скринка з якором з каміньчиками приряженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скривки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїні 70 тот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Känigl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie., Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und Niederlage: I. Operngasse Nr. 16. Wien. Fabrik: XIII/$_1$ (Hietzing). Rudolfstadt, Nürnberg, Olten (Schweiz), Rotterdam. New-York, 215 Pearl-Street.

В Іспасї на Буковинї є

НА ПРОДАЖ ПОСЇЛІСТЬ

що складає ся з **нового дому** з 6 віддїлами, з верандою і ґалериєю, із **старого дому** з 3 віддїлами, зі стайнею, шпихлїром і кошницею, керницею і красним молодим **садом і 5 моргів ґруиту** І. кляси.

Близші відомости подає писемно властитель:

ЮРІЙ МАЗУРЯК,

церковний півець в Станиславові.

Гарне, добре і дешеве!

Магазин одїжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дїтий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“)

перше і одиноке руске Товариство асекураційне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер“ припоручили Преосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранційні „Днїстра“ з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий	311.540 кор.	11 сот.	}	разом 520.406 к. 65 с.
Резерва премій	171.942 „	— „		
„ специяльна	6.000 „	— „		
Фонд емеритальний	30.924 „	54 „		

Тарифи „Днїстра“ дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі звороток. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Поліси „Днїстра“ принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Залїщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер“ в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер“ іде часть провізиї на рускі публичні добродїйні цїли; поліси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер“ пошукує спосібних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра“. — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 135. Чернівці, середа дня 14. (27.) падолиста 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях що середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	— сот.
на пів року	10 „	— „
на чверть року . .	5 „	— „
на місяць	1 „	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

☛ Пригадуємо, що сегодня о 8-ій годинї вечером в салї „Народного Дому“

ВІЧЕ

в справі руского унїверситету.

Руский унїверситет у Львові.

В сїй справі пише „Дѣло“ між иньшим: Борба горить і захоплює ширші і ширші круги. Демонстрация українсько рускої молодїжи, відбивши ся преголосним гомоном в усїй прасї, порушила обі галицкі суспільности: руску і польску усїх таборів і відтїнків. Кождий забирає голос і кождий висказує ся pro і contra.

Унїверситетскі власти у Львові ведуть далї слїдство і переслухали доси яко обжалованих 16 академиків і яко сьвідків всїх проф.-Русинів. Слїдча комісия веде переслуханя академиків в трех напрямах: що-до причин демонстрациї, що-до участи у вічу, і що-до змісту резолюций. Як видко вже хоч-би з того, про нїяке побитє педелїв або про замір битя професорів не може бути мови, і все, що в тім зглядї виписують Dziennіki і Słowa є прямо брехнею. Що-до професорів-Русинів, то комісия бажала поінформувати ся у них, як у маючих зносини з молодїжю, про причини демонстрациї, про настрій молодїжи, про еї постуляти і т. п.

Слїдство йде дуже поволи. А тимчасом польска праса кольпортує, побіч бріхонь і клевет, ще й натягнені коментарі до письма, яке в справі розрухів надіслав мінїстер Гартель унїверситетскому сенатови. Те письмо — се звичайна собі бюрократично-шабльонова цидулка такого змісту:

„Мінїстер приймає до відомости ухвалу сенату, щоби застановити виклади аж до покінченя дисциплїнарного слїдства; бажає, аби слїдство переведено скоро і аби як найострійше покарано винуватих, а то длятого, що виступленє студентів львівского унїверситету перевисшило все те, що де-инде в сїм напрямі стало ся, бо по иньших унїверситетах навіть в хвилях найбільшого роздратованя бодай унїверситетскі власти лично не були наражені на грозьби і обиди. Вкінци запитує мінїстер о участь гр.-кат. богословів в тих розрухах а заразом, чи зі сторони духовних властий заряджено відповідні кроки“.

Опираючи ся на сїм письмі, кличе польска праса: „распни! распни!“ — вона-ж мабуть хотїла би, щоби з рускої молодїжи й слїду не остало в львівскім унїверситетї.

В справі розпорядку мінїстра просьвіти, щоби руских студентів у Львові строго укарати за їх демонстрацию, поставлять рускі посли інтерпеляцию в радї державній.

Заява рускої молодїжи у Відни.

Ми, українська молодїж висших шкіл у Відни, зібрана на зборах д. 15. с. м. заявляємо, що солїдаризуємо ся в повнї з жаданем заснованя словіньского унїверситету в Люблянї, бо по нашій думцї кожда нация повинна мати свої власні інституциї, потрібні до її просьвітно-культурного розвитку.

Однак во виду сего, що на зборах віденьскої славяньскої академічної молодїжи, які відбули ся д. 13. с. м. в салї Ressource, президия не хотїла удїлити голосу нашому заступникови, котрий мав намір піднести в відповідній резолюциї жадане заснованя українського унїверситету у Львові, і в виду сего, що президия руководила ся тут боязнию, аби промова нашого заступника не викликала протесту зі сторони присутних студентів-Поляків, а звиняла ся лишень дрібними формальними перешкодами, — заявляємо, що в дальшій акциї в справі солїдарности віденьскої словяньскої академічної молодїжи не будемо брати участи, бо згаданий нетактовний та несправедливий поступок репрезентантів значної части тої молодїжи не дає нам нїякої запоруки, що та солїдарність буде дїйстно щира і правдива. — Відень дня 15. падолиста 1901.

За українську молодїж висших шкіл у Відни: *Микола Гриць*ай студ. мед., *Михайло Лозиньский* студ права, *Теофіль Мелень*, студ. філ., *Віктор Пігуляк* студ. лїсної акад., *Ілля Попович* студ інж., *Іван Семанюк*, окінчений правник.

Що зроблять рускі посли із славяньского центра супроти поступовання сполучених з ними Словінців в справі рускої унїверситету з огляду на заяву віденьскої молодїжи рускої, яку поміщаємо на иньшім місци, та на факт, що Словінцї не підписали наглого внеску руских послів в справі рускої унїверситету? Чи так спирають пп. Шустершіч і тов. своїх союзників Русинів? Що за користь із такого союзу, не вже та, що задля него не мають посли-Русини, що в нїм засїдають, голосу, де треба, от як і на послїдній конференцнї провідників парляментарних клюбів, де п. Шустершіч згадав тільки про словіньский унїверситет. Щоденні факти доводять, що Русинам нема на кого спускати ся та що славяньска взаїмність пуста фраза, котру одні тільки Русини розуміють щиро.

Привітні телеґрами і письма для рускої унїверситетскої молодїжи у Львові доси: Загальні збори читальнї „Просьвіти“ в Долинї, Українська академічна молодїж у Відни, Українцї тернопільскої ґімназиї, Русини залїщицкого повіта, Коломийскі Русини, Ученики української ґімназиї Тернополя, Абітуриенти львівскої української ґімназиї, Абітуриєнти-Українцї польских ґімназий у Львові, Молодїж львівскої семинарії учительскої, Студенти-Українцї в Ґрацу, Українська молодїж у Кракові, Калуські Українки, Українцї самбірскої ґімназиї, Akademicy Polacy з Лубна і богато приватних осіб з ріжних околиць.

Становиско польскої академічної молодїжи до жадань руских академіків зазначило онодїшне віче скликане товариством „Akademicka Czytelnia“. З промови першого референта акад. Мончиньского наведемо для характеристики кілька висказів: „Позаяк маємо замісць пятьох унїверситетів на польских землях лише два, то не вільно нам з тих двох унїверситетів видерти нї одної цегли, анї одного зерна піску“. Дальше обговорював відозву українсько-рускої молодїжи до Поляків і закінчив свою промову словами: „Розрухи Русинів були вимірені проти Поляків. Они станули на становиску загально-народнім рускім, ми станьмо на польскім. Симпатизуємо як найдужше зі стремленями до самостійности, але цїла руска суспільність горить такою ненавистию (?) до всего, що польске, що польскі академіки в справі окремого рускої унїверситету мусять держати

Вийди з хати.

Із далекої чужини
В сей садочок я прилинув,
Де любив колись гуляти,
Свою милу викликати:
„Ой хорошая дївчино,
Йди до мене із хатини!“

І виходила хутенько,
Привітала любявненько;
Привітала, обнїмала,
Щастем — раєм наділяла...
Чи ти, мила, не забула
Раюванне те минуле?

Ми були тодї — як дїти.
Бо не знали лиха в сьвітї.
І, дїтий, нас одурили
І на віки розлучили.
Вийди-ж, вийди, мила, з хати,
Про колишне сногадати!

Повели тебе до шлюбу
Із немилим та з нелюбим.
Я-ж повіяв ся по сьвіту,
Марно тратив свої лїта.
Та не зміг розвіять туги, —
Не знайшов нового друга...

Як живеш ти, моя мила?
Чи ти серце придавила,
Проминуле вже забула,
І... в болотї потонула?
То хоч вийди-ж, мила, з хати,
Дозволь себе ратувати!

І невже завмерло диво —
Та душа твоя правдива?
Чи й обличе те впізнаю,
Що від давна я кохаю?
Вийди-ж, вийди на хвилину,
Най хоч гляну, та й загину...

Чи покірна своїй долї,
Не даєш ти гадкам волї;
Сяк-так нудиш білим сьвітом
Та кохаєш ся у дїтях?
То хоч вийди, мила, з хати,
На вік-вічний попращатись.

Чи у горю дожидаєш,
Свого друга виглядаєш, —
Ще не стратила надїї
І любов ще серце гріє?!
Коли так, то вийди з хати,
Свого друга привітати!...

Гр. Ковалекко.

Штрудель.

Вже перед снїданем моя щось посьмішкувала ся.

Сьміє ся раз, другий раз, ба й третїй і четвертий. Спочатку вдаю, що не виджу, але що не було кінця сьміху, питаю ся більше з чемности як з цїкавости — я вже з досьвіду наперед знав, що якась неприємна несподїванка на нуларес жде — чому еї сьмішно.

— Нїчо, нїчо — каже і засьміяла ся таки голосно.

Менї як би хто камінь з грудий скотив.

Богу дякувати, що нїчо, подумав я собі а голосно кажу, щоб таки лиху запобічи: — Вже гет гроші нам вийшли, не знати, як до того першого дотягнути, такі тяжкі часи...

— Ха-ха-ха! Та я не жадаю від тебе гроший. Я лиш хотїла тебе просити, аби ти сегодня не входив до кухнї, бо я щось...

— Слово чести, що не пійду — кажу втїшений, що не жадала чогось иньшого.

По снїданю сїв я тай пишу, а моя також втїшена моєю обіцянкою, побігла до кухнї. Пишу тай чую: а в кухнї моздїр так дзвенить, аж менї в ухах промикає, наймичка бігає мов несамовита, аж засапала ся, а моя щось робить, аж упріла.

Ага — кажу сам до себе — будем їсти щось нового і мабуть доброго. При сїй думцї аж менї слина потекла в ротї.

Справдї, що се буде, що так таємничо?

Нюхаю.

Звичайні запахи: цибулька припражена, запражка, а острий чад з молока, що збігло, перебіг усї иньші запахи.

Приходить обід. Моя така втїшна, як уже давно не була. І я також тїшу ся, слинку ликаю, хоть не знаю, що на стіл прийде. Аж тут відчиняють ся двері, а наймичка вносить великий таріль, повний штрудля.

Иньший втїшив би ся, а я задеревів. Я — штрудель — нї!

— Бери той прирумянений кусник — каже моя — такий добрий, що ну.

— Та я вже не голоден, справдї не голоден — кажу несьміливим голосом, бою ся, що мою образу.

— Як то не голоден?! таже ти лиш юшку та мясо їв. Я знаю, ти не хочеш тому їсти, бо ґадаєш, що не добрий — каже моя тремтячим голосом і сльози покотили ся по еї лицї.

Я був ще у семій клясї ґімназияльній. На сьв. Дмитра що року робив мій тато іменини. У нас був звичай запрошувати гостї не письменно, але устно.

ся далеко“ і в тім дусї поставив резолюцию. Иньші промови визначали ся тим самим ворожим тоном проти Русинів, а друга резолюция „пятнує розрухи рускої молодїжи і не стерпить дальших розрухів.“

Розрухи були дуже на руку польским академікам, бо они мали нагоду заявити ся проти утраквізації львівского унїверситету, а промовчали засноване окремого руского унїверситету у Львові.

———

І „*Buk. Nachrichten*“ заговорили у вчерашній вступній статї про руский унїверситет і „радять“ Русинам, яко „позісталій по заду нациї“ не сягати так високо, бо, бачите, для двох соток нїмецких жидиків в Чернівцях потрібний унїверситет, але для яких 800 руских студентів нї, инакше по думцї ласкавих до нас „Buk. Nachrichten“ готові ще і Липовани (sic) зажадати унїверситету. Ми й без того знаємо, що Нїмцї жалують нам і одної ґімназиї рускої, ба й народної рускої школи не дають нам черновецкі „жичливі“ Нїмцї, хоч „Buk. Nachrichten“ „навчають“ нас, що перед унїверситетом треба народних і середних шкіл. Дякуємо за таку раду і жичливість.

А черновецка „Gazeta Polska“ обурює ся на „dzikie środki i karczemne burdy“ руских студентів у Львові, що зневажили таких „улюблених“ професорів як Твардовский, котрий заповів, що не буде тестувати рускі вписи і „цивілїзованими“ штурханцями вдирав ся на віче, немов у корчмі.

З ради державної.

На засїданю палати послів з понедїлка раджено далї над пильними внесками зглядом іміґрациї чужих катол. конґреґаций і відкинено наглість всїх дотичних внесків. Підчас дебати прийшло до острої переналки межи Всенїмцями і Христ. соціялами, котрих утихомирили Люеґер і Вольф.

Слїдуюче засїдане в пятницю.

Жаданя бук. послів списані і дотичний мемориял передасть п. Николай Василько президентови мінїстрів. Чи з того що буде, сумнїваємо ся, але повинностию послів є неперестанно допоминати ся за свій край.

Конференция провідників клюбів.

На вчерашній конференциї провідників клюбів, котра тревала звиш годину, виголосив президент мінїстрів, др. Кербер, на початку і на кінци засїдання довші промови, щоби спрецизувати становище правительства. — Промови провідників клюбів не принесли нїчого нового. Наслїдок сеї конференциї такий, що залагоджене буджету треба уважати за певне, а потім витворить ся нове пересилене. Длятого все ще удержує ся погляд, що розвязане державної ради є в найблизшім часї дуже можливе. На вчерашній конференциї були заступлені всї сторонництва кромі всенїмцїв, котрі не хотїли брати в нїй участи.

Промова д-ра Кербера.

На вчерашній конференциї провідників клюбів забрав перший голос др. Кербер і промовив ось так:

„Дякую поважним панам за те, що ви прибули на мої запросини. Можу сказати, що мимо того, що є великі ріжниці між поглядами репрезентованих ту сторонництв, то однак готовість явити ся на нинїшній конференциї є вже признакою певного рода приготованя до мира, котрого то держава потребує так дуже і котрий є цїлию правительства. Бо правительство стремить до того, щоби заспокоїти поодинокі народности, а особливо бажає увільнити репрезентацию народів від тих пересилень, котрі грозять все наново її істнованю. Парлямент не може бути политичною забавкою. Є або нема его. Наколи є, то не повинен уживати свого права на се, щоби подавати до дискусиї в палатї незначну часто акцию правительства або хотьби найдрібнїйші домагання своїх виборців і то в формі, предвиджений лиш на надзвичайні случаї, бо через се здержує ся всяку продуктивну роботу.

Парлямент мусить також сповняти свої обовязки зглядом держави, інакше перестає бути собою. Дїйсно правительство все давало на се докази, що бажає собі сильного і поважного парляменту. Правительство віддає також тепер всї свої сили в службу добрій справі, тій справі, задля котрої, панове, ви ту прибули. Повтаряю нинї, що ми є правительством справедливости і безсторонности і уважаємо порозуминє народів конечним, бо оно є услівем мирного житя всїх народів, а від того залежить будучність Австриї. А можу тое сказати тим сьмілїйше, що такого самого погляду є також більша часть народів. Длятого ми анї на хвилю не зійшли з нашої дороги. Коли я на початку теперішнього засїдання виказав конечність скорого полагодженя буджету, то стало ся се тільки в тій цїли, щоби скріпити парлямент, а не для якоїсь користи правительства.

Стверджаю з охотою, що всї сторонництва зближають ся тепер до того становища і можу додати, що також правительство уважає хвилю обміни думок між сторонництвами за близьку. Обміна думок має відбути ся без всїляких скритих гадок і має спровадити розвязане народних питань, позаяк тое розвязане мусить наступити. Нїякому розумному сторонництву не може се подобати ся, щоби держава попала знова в стан, що накидає всїм народам мовчанє.

Так само нїяке сторонництво, котре думає спокійно, не бажає певно ужитя иньших насильних средств. Що більше, я думаю, що нїяке розумне сторонництво не промовляє за новим відкликом до виборців. Правительство бажає уникнути потрясень конституцийного житя, а хоче удержати парлямент, котрий помимо рїжнородних напрямів є твердинею народів. Отже не бурте его.

Правительство хоче тому запобічи, однак мусить в почутю своєї відвічальности думати передовсїм державі і поступати після того. Також ви, мої панове, не повинні забути про обовязки правительства.

Серед пануючих відносин є полагодженє буджету не лиш державним питанем, але загальною конституцийною конечностию, а також і конечностию для всїх народів. Не ми є зобовязані до певного речинця, але успішне виконане буджетового права через скоре полагодженє буджету є для материяльного добра народів конечне і причиняє ся до его скріпленя.

Отже нїяке сторонництво не спроневірить ся своєму становищу, коли приложить руку до скорого полагодженя буджету, бо через се дїлає передовсїм в інтересї народности.

Кожде сторонництво скорочує також тим самим речинець, що дїлить нас від хвилї, коли маємо зачати тую обміну гадок, котра має спровадити внутрішний мир.

Сторонництва заявили готовість до тої мировой роботи і треба надїяти ся, що не будуть утрудняти приготовань до тих конференций через проволоку буджетових нарад. З становища правительства можу отже звернутн ся лише до всїх сторонництв з прозьбою, щоби вже з огляду на конечність скликаня соймів, схотїли співдїлати, щоби тим скорше залагодити буджет і надали передовсїм ситуациї ясности, котра усунула би теперішні невиносимі відносини.

Заяви сторонництв.

Опісля промовляв п. Катрайн, котрий заявив ся за буджетом і предложив буджетовій комісиї calendarium, після котрого мала-б она працювати так, що 18. грудня можна би буджет залагодити. В тім самім дусї промовляв п. др. Берирайтер і візвав послів до спільної роботи при австрийско-угорскій угоді. — Так само п. Пацак промовляв в імени Чехів за буджетом; а по нїм забирали слово презес польского Кола п. Яворский; Словінець Сустерчіц — всї за буджетом.

П. Романчук заявляє іменем клюбу Русинів, що не є противний полагодженю буджету і пропонує вибір неустаючої комісиї для національних справ і для виборчої реформи. Тая комісия мала би складати ся з всїх народів тої держави відповідно до їх сили. Она має числити 37 членів. Нїмцї мали би вислати 13, Чехи 8, Поляки 6, Русини 5, Словінцї 2, Італїйцї, Серби і Румуни по одному членови.

Тая комісия має дїлити ся на три секциї; з котрих кожда має складати ся з 12 членів.

Задачию одної секциї буде виготовлене національного закона, зглядно язикового закона, друга секция має виготовити проект виборчої реформи, а трета проект реформи реґуляміну палати. Аж до залагодженя тих справ має наступити роз'ем.

Що до домаганя Русинів заложеня руского унїверситету у Львові то годить ся, щоби се внесене переказано без дискусиї шкільній комісиї.

За буджетом промовляли дальше п. Дершатта, Пернерсторфер, кн. Шварценберґ, Странски, ґр. В. Дїдушицкий, Гросс і др. Пльой, котрий заявив в імени Словінцїв, щоби его внесене про основане словіньского унїверситету відіслано без першого читаня до шкільної комісиї.

П. Ратай і Хоц заявили, що не мають довіря до правлїня Кербера. П. Ріцці, Люеґер і др. Брзорад заявили ся за буджетом.

Завзив д-ра Кербера.

На конець заявив др. Кербер, що констатує, що майже всї бесїдники заняли становище прихильне правительству і може лише бажати, щоби задержали і дальше той сам настрій. Дальше висказує президент мінїстрів свій жаль з причини того, що спосіб, в який тепер накидає ся наглі внесеня палатї, робить неможливим полагодженє дїйсно важних внесень в парляментї; зазначує однак, що ту не відповідають автори тих внесень. Правительство хоче зі своєї сторони всьо зробити для санациї теперішних відносин, а невідкличне усліве до того бачить він в санациї ческо-нїмецких відносин. Правительство знає, що має робити. А з нинїшної конференциї відносить враженє, що від тепер робота в парляментї піде скорше.

Перегляд полїтичний.

———

Deutsch Nationale Correspondenz пише, що румуньскій посол Люпу переговорює з всенїмцями в справі кооперациї їх в цїли дальшого утриманя нїмецкої адмінїстрациї і нїмецкого шкільництва на Буковинї, бо обавляють ся, що Поляки готові захопити в свої руки одно і друге. Нїмцї з огляду на те, що рішили в принципі стояти за вилученем Галичини і Буковини, не можуть на-разї в тій справі рішити ся.

Намісник Дальматиї ґен. Давид подав ся до димісиї. Димісию лучать з наміром реорґанїзациї заряду тої провінциї і подїлом на цивільну і військову адмінїстрацию, як в других краях.

В палатї послів в Бруксели в часї дискусиї о реорґанїзациї армиї прийшло до бурливих сцен. Президент мінїстрів заявив, що в часї війни не не числить на соціялїстів. В одвіт на те назвав социяльний посол Турмон мінїстра лайдаком, півголовком і тхіром.

Студентскі розрухи в Атенах. Студенти унїверситету в Атенах в числї до 2.000 впали онодї до двох редакций, аби запротестувати про-

---

Мама прилагодила ся добре і напекла цїле корито штрудля. Попоїв я сеї страви до схочу і ляг відпочивати. Аж тут приходять тато тай кажуть: — На тобі, Кольцю, сю цидулку, біжи та проси сих тут написаних гостий на вечір до нас. Але пилуй! Гірко було менї встати, лїпше би було по штрудлю відпочати, але тато кажуть, треба слухати.

Насамперед побіг я до цьоцї Фрозї, вони як раз карти на столї розложили тай ворожили, тай кажу: Просили вас красно тато тай мама аби ви були такі ласкаві прийти сегодня до нас.

— Добре, добре... дуже нас тїшить... прийдем... прийдем... сїдай трохи, Кольцю... Акурат карти показували, що гостї мають прийти... І кажи, що карти брешуть! Диви ся, який він виріс, як дуб, анї пізнати! Чому нїколи до нас не приходиш, лише в тих Чернівцях над книжками сидиш... Мариська (моя кузинка) хотїла би тебе видїти...

Так в одно цьоця Фрозя торкотїла, застелила стіл і витягла з рури ще теплий штрудель тай каже: — Ану, Кольцю, бери та їж, я знаю, що там на станциї в Червівцях щось такого не дістанеш. Їдж, їдж!

Що робити? Хоть я вже не голоден, мушу їсти, а цьоця в одно припрошують, силують, прихвалюють штрудель і Мариську, що его робила. Так з пів тареля з'їв я, встав, поцїлував цьоцю в руку, а цьоця мене в чоло, і як вітер далї.

Приходжу до цьоцї Касандри тай: — Просили вас красно тато тай мама...

— Дуже красно... Розуміє ся, що прийдемо,,. Ото би файно було, аби не прийшли... Прошу, сїдай трохи, Кольцю... давно ми тебе не видїли... Шкода, що нема вуйка дома, десь пішов, не хоче сидїти дома. — Так цьоця Касандра цокотїли і нї раз нї два, дивлю ся, а на столї — страх сказати — штрудель! — Ану трохи покушай мого штрудля... сегодня робила... ще теплий. Їдж, Кольцю, їдж, не стидай ся; я знаю все, таже ми родина...

— Дякую красно, я не голоден, я вже їв, — кажу зі страхом перед штрудлем. Але цьоця й чути не хотять. Щоби їх не розсердити, упхав я на силу кілька кусенїв у себе, проклинаючи ту нещасну страву.

З гіркою бідою випросив ся я тай далї до вуйни Маринї. На подвірю розираю ся чи нема лупини з яблок. Нема! Входжу по тихо до сїний та нюхаю, чи не чути штрудлевого запаху. Не чути! Здає ся, був би я его занюхав, хоть би і в пивници его заховали.

Богу дякувати, що хоть вуйна Мариня не пекла сегодня штрудля — подумав я, увійшов у хату тай: — Просили вас тато тай мама...

— Гостї, гостї — крикнула радісно старенка вуйна. — Прошу, сїдай трохи, Кольцю. Виджу, змучений, бо щось сопеш (а я сопів цїлком не від ходу). Видиш старий — каже вуйна до вуйка — я казала, що будем мати гостї. І зачала менї оповідати, як їх кітка мила ся від самого досьвіту, як вуйна з вуйком перечили ся, що гостї мусять прийти, бо преціньо їх кітка нїколи не бреше. Відтак вуйна зачали щось шпортати коло рури і витягають — штрудель! Менї пішов мороз тїлом.

А се що за примха з тим штрудлем! Боже милий, сї люди відай змовили ся, чи може сегодня якась штрудлева пошесть пішла по людях? Нїчо иньшого лише штрудель тай штрудель! А тут я вже й дивити ся не можу на него. Аби дали якого борщу з фасульми або огирків квасних, то був би їх во віки благословив, а вони менї всюди штрудля тай штрудля...

Я зірвав ся, гей би мене хтось шилом шпиґнув та до дверий, а вуйко мене за сурдут хап!

— Ааа, так ти файно в Чернівцях навчив ся! Так ти вуйнї віддячуєш ся, що тебе не раз бавила. Ото файно, файно!

Беру, їм, — не їм, тілько пхаю в себе. Безпечно Сократ пив смачнїйше свою чарку з трійлом, як я той штрудель.

Сумний вийшов я з хати, розчепив камізельку, попустив пасок тай мацаю за живіт а він — твердий як камінь і щось поколює в нїм. Аж мене студений піт обілляв. Беру, біжу, може кольки перестануть колоти і приходжу до нанашки Танасїихи. Прошу на вечер до нас, але стою вже коло дверий і не рушаю ся, хоть так красно припрошують сїдати. А як нанашка лиш навернули ся до печі, я зірвав ся як опарений, не кажу вже навіть „добра ніч“ тай побіг до дому. Тут відлежав я цїлий тиждень і тому не можу й до нинї їсти штрудля.

Іван Синюк.

ти статий, що попирають гадку видати Евангелиє в новогрецкім перекладї. В тій справі онодї відбуло ся віче в Атенах, на якім було до 20.000 осіб. На вічу ухвалено домагати ся екскомуніки для перекладчика Евангелия. По вічу студенти демонстрували улицями міста, причім прийшло до кровавої бійки з військом. 7 осіб убито, а 30 ранено, а межи иньшими префекта поліції.

Допись з краю.

IV.

Що робить руска інтелїґенция?

П. Ґ. із Д. пише:

„В статї „Що робить руска інтелїґенция“ вичислені всї рускі громади, де доси запроваджено каси райфайзеньскі і читальнї, а також наведені поіменно й ті глухі кути, де нема ще доси нї каси, нї читальнї, словом нїякого заряду просьвітного і економічного. Між ті глухі кути, де нема ще нїякого просьвітного і економічного заведеня почислено також і громаду Д., де маю честь учителювати від 2 років. Я не буду брати в опіку всїх учителїв або радше всю інтелїґенцию руску з наведених в згаданій статї глухих кутів, бо найдуть ся між ними справдї й такі, що мало або зовсїм не дбають о добробит народа, між котрим жиють, хоть з другої сторони сумнїваю ся, щоби найшли ся й учителї-аристократи, котрі би о добробит народа не старали ся, тому най кождий себе оправдає перед сьвітом як може і знає, а я хочу свою особу оправдати.

Я не є чужий народови учитель, щоби менї добро народа не лежало на серцї, не є й боягуз, чи як там сказано слабодух, щоби бояв ся попа-румунїзатора, а що за два роки мого учительованя в Д. ще не завів нї читальню, нї касу райфайзеньску, на то є всїлякі причини.

Як би я побув в кіцманьскім повітї в будь котрім глухім кутї з наведенсї статї лиш один рік учителем, то там безпечно би повстали просьвітні і економічні заведеня, бо нарід там на висшім степени культури, як тут. В Д. хотяй піп-румунїзатор, то він на нарід не має й найменшого впливу, і не він, а иньші тут є перепони. Школа тут, хотяй ще від 1872 р. істнує, дуже мало хісна приносила народови до тепер. До 1878 р. були тут все учителї-Волохи, що в волоскій мові удїляли руским дїтем науку, аж в роцї 1878 прийшов учитель-Русин, та той був слабовитий і не міг нїчого осягнути. По его смерти перебрав учительство піп-румунїзатор і вчив, розуміє ся само собою, по волоски. По нїм наступив учитель, що з народом мало стикав ся, через що на просьвітнім і економічнім поли нїчого не осягнув і так аж від двох років, від коли я тут, обставини цїлком змінили ся, за що я дуже улюблений у народа і маю великий вплив на громаду, але згадані просьвітні та екомічні заведеня ще тут не на часї. Тут ще кождий ходить особняком, а й письменних між ними дуже мало, а як де який і знайде ся, то хиба по волоски знає читати і писати. Ще й то треба взяти на увагу, що тут мішаний нарід і з таким важним дїлом не треба за надто спішити ся і треба старати ся, аби нарід до того припровадити, щоби він самий пізнав важність таких заведень і хотїв такі заведеня у себе запровадити, бо з керниці на силу копаної годї воду пити. Се моя практика з Л... Я учителював там через 2 роки і там до року запровадив касу райфазеньску і читальню, та не вийшло так, як я собі бажав, бо за скоро взяв ся за дїло і нарештї показав ся брак людий витревалих, а що гірше між народом повстали партиї. Отворення тих заведень в Л... не буду описувати, бо наш батько и. др. Стоцкий припімне собі ще на ті отворення, що не було такого ладу, як по иньших громадах, а то все тому, що за скоро все зробило ся, а й я не мав ще тодї нїякої практики. Як би я — Боже борони — на далї в Д. зістав ся, чого собі цїлком не бажаю, або як би по менї наступив учитель-народовець, то за 2—3 роки можна тут всї заведеня просьвітні та економічні мати, але борше годі, бо треба нарід до такого дїла довший час приготовляти, а до того часу й теперішна молодїж шкільна богато скористає. Се моє оправдане, а на кінцї позволю собі ще щось написати.

В статї „Що робить руска інтелїґенция“ наведено 83 громадї себто глухих кутів. Я найшов ще один глухий кут а два зовсїм темні кути. Один глухий кут то Бряза, котрої навіть в календари нема, а темні кути то Остра і Фрасин н./М. В Острі. де жиють самі Гуцули, виключено зі школи руску мову зовсїм, а в Фрасинї, де окрім тамошних Русинів жие звиш 50 родин з Галичини при тамошній трачцї, нема зовсїм школи і они обовязані свої дїти посилати аж до Букшої або до Плотониці і то до волоскої.

І чомуж шкільна зверхність або пани посли не постарають ся о рускі школи в тих темних громадах?

НОВИНКИ.

Календар. Середа 14/XI. (27/XI.) с. ап. Филипа, с. о. Григория *Поч. посту*; Р.: Вірґілія, Четвер 15/XI. (28/XI.) с. м. Гурія, Елпідія, Маркеля, Евстахія; Р.: Состина.

Мінїстер зелїзниць іменував бар. Мустацу членом а д-ра Стоцкого заступником члена державної ради зелїзничої.

Знов лиш нїмецкої мови вимагає конкурс, розписаний міскою радою шкільною розпорядком з дня 20 с. м. ч. 1955 на місце підучителки при дївочій школї в Чернівцях (улиця палати краєвої), хоч ся школа числить до півтретя сотки Русинок, а тільки дві учительці з рускою викладовою мовою, з котрих надто одна провадить польску клясу, так що одну чисто руску клясу повірено і с. р. учительці, що не має нїякої квалифікациї з рускої мови. А від третої класи почаяши вчать руских дївчат учителькы, що не вміють навіть заговорити по руски. Чи-ж диво, що рускі дїти пропадають вічними репетентами в найнизших клясах? І тут сьміє ще міска рада шкільна жадати знов лише нїмецкої мови, хоч вже 14 учительок сеї школи має лише квалифікацию з одної нїмецкої мови викладової. Крайна пора, щоби посли Пігуляк, і Ник. Василько супроти сеї нїмецкокої бути черновецкої ради шкільної заінтерпелювали мінїстра просьвіти, що дїе ся із справою заснованя руских шкіл народних в Чернівцях, що лежить вже кілька років неполагоджена.

Чи знає краєва рада шкілька, що в богатьох народних школах доси, себто в три місяцї від початку шкільного року, не ма й третини ба подекуди й чвертини записаних дїтий, особливо в перших клясах, та що доси повітові ради шкільні ще й не напімнули недбалих родичів, не то щоби їх укарати? Ся недбалість повітових рад шкільних особливо велика в кіцманьскім повітї а й у других не богата меньша. Чи се найнайновійша система для зменшеня анальфабетів?

Нехтоване руского сьвята у війску. З Тернополя доносять, що в четвер в день св. Михайла 55 полк піх., в якім служить 80% Русинів, відбував вправи на оболонях, так само було і в Чернівцях.

Помер проф. ґімназиї в Радівцях Домінїк Бресано на 62. році житя.

Драматичний кружок товариства руских ремісників „Зоря“ в Чернівцях відіграє в неділю дня 1. грудня с. р. в сали „Народного Дому“ при ул. Петровича ч. 2, три веселі актівки: „Перехитрила“, комедия Луцика, „Чорт“ фарса із сьпівами Н. і по раз перший на рускій сценї „Соловейко“ оперетка Б., перевів І. Захарко. Цїни місць: Крісло перворядне 60 кр., другорядне 50 кр., третьорядне 40 кр. Партер 20 кр. — Білетів скорше можна дістати в торговли п. Гната Власюка а в день представленя від 3 год. при касї, — Початок о год. пів до 8-ої вечер. Отже хто хоче весело перевести вечер і насьміяти ся до волї най прийде в неділю до „Народного Дому“.

На оплату шкільну для бідного ученика зложили до тепер на руки підписаного слїдуючі дд. др. Клим 5 к., проф. Еремійчук 2 к., др. Стоцкий 2 к., касиер Могильницкий 2 к., адюнкт Лисинецкий 4 к., Е. Жуковска 4 к., уч. П. кл. ґімн. Ілевич Роман 2 к. і Н. Н. 1 к. разом 22 к. Щиро дякуючи за сї датки прошу укліннo о дальші, позаяк до суми 40 к. ще много не достає.

Ор. Гандяк.

Посьвячене „Народного Дому“ в Ставчанах відбуло ся в мин. неділю при численній участи громадян та інтелїґенциї місцевої і замісцевої. З Черновець прибули делеґати пп. Ат. Руснак, В. Могильницкий та Л. Когут. Голова читальнї Василь Кравчук привитав їх при входї хлїбом і солию та опровадив по новозакупленім будинку. Тимчасом явила ся процесия а о. Семен Бойчук доконав торжественного посьвяченя дому та щирою промовою заохотив присутних до дальшої працї над розвоем просьвіти. Пан уч. Ат. Руснак розпочав словами „Боже помагай“ привітну бесїду, в котрій порівнав час перед 40 лїтами з нинїшною хвилею. Говорив він до своїх давних товаришів шкільних, з котрими разом перед 40 лїтами побирав першу науку від учителя, якого самі родичі з власної волї оплачували і тим дали почин до основаня сїльскої школи. На жаль лишень не много хісна винесла громада, бо учителювали тут люде, котрим просьвіта народу за мало лежала на серци. П. Могильницкий удав ся з п. надуч. І. Буцурою до недавно основаної райфайзеньскої каси і посьвятив там кілька годин томлячої працї на заложеня книг касових і виготовленя всїх формулярів до дальшого дїловодства. Ак. п. Л. Когут представив у довшій промові невідрадне положене непросьвіченого руского народу а тим самим заохочував громадян, щоби як найчисленнїйше горнули ся до читальнї та райфайзеньскої каси. Представив також зрозуміло всесторонну користь тих двох институций на селї, вказуючи на практичні приміри з господарского та громадского житя. Нарід радо слухав молодого бесїдника. По спільнім обідї у п. надуч. І. Буцури розійшли ся участники до дому, радуючись великими успіхами п. І. Буцури, котрому завдячує нинї село Ставчани, читаланю, касу райфайзеньску а що найважнїйше „власну хату“ серед села і то хату простору, в котрій помістить ся не лишень читальня і каса, но також відступлено одну комнату на школу а найде ся ще місце і на крамницю. Тож честь і слава сему добродїеви, честь і слава і цїлій громадї, що дала ся попровадити на добру дорогу.

Участник.

Огонь в зелїзничім поїздї. З Тернополя доносять: Особовий поїзд, що їхав ві второк зі Скалата перед 11 годиною перед полуднем до Тернополя, мало що не згорів разом з подорожними. При тім поїздї є також вози товарові і оден з них, наладований повісмами почав горіти коло стациї Колодїївки. Оден з їдучих спостеріг огонь скоро і заалярмував службу, а тая здержала поїзд і горючий віз відчепила й лишила в поли. З подорожних, крім перестраху, нїхто не потерпів більше.

Замах на королеву Драґу. З Будапешту пущено вість, що на корелеву Драґу зроблено замах. Одні доносили, що замордовано королеву штилетом, уньші, що еї отроєно. Сербский посол у Відни питаний в сїй справі, нїчого не знає і відніс ся телеґрафічно до Білгороду о близші вісти, але не одержав відповіди. Нинї насшла телеґрама з Білгороду, що вість про замах на королеву Драґу є зовсїм неправдива.

Мрачна тьма в Льондонї настала перед кількома днями і доси ще не уступила. На улицях не видно нїчого на віддалене одного кроку. Нїчо не помагають лїхтарнї. Рух в цїлім містї станув, нїхто не виходить на улицю, щоби не напитати собі якого нещастя. Як довго потреває такий стан, не можна предвидїти.

Іван Гус — сьвятим. До Narodni'x List'ів доносять з Петербурга, що живучі в Росиї православні Чехи збирають підписи на петицию до синода о оголошене Гуса святим. Доси зібрано 200 підписів а прокуратор синода Победоносцев має бути тому прихильний. Narodni Listy замічають при тім від себе, що оголошене Гуса святим було би сповненем бажаня ческого народу, бо вже від давна в письмах писано про Гуса як про сьвятого.

Нова церков при народнім Домі у Львові має отворити ся аж на весні слїдуючого року. Поки-що як говорять — мають перевести ся переговори з правительством, щоб оно взяло на фонд релїґійний удержане сьвящеників при тій другій городскій церкві, так потрібній у Львові.

Загадочна смерть. Сїмнайцятьлїтний ученик школи видїлової Іван Лекчиньский син судиї, прийшов в суботу вечером до салї ґімнастичної польского товариства „Сокіл“ і там нагло заслаб а в неділю рано помер не відзискавши притомности. Вість о сїй смерти викликала в містї велике вражіне, бо говорено загально, що хлопець підчас ґімнастики упав з река і в наслїдок того помер. Показало ся однакож що се неправда і що Лекчиньский зовсїм не ґімнастикував ся. Ще перед вправами виступив він з ряду і сказав, що нездужає. Учитель сказав его братови і ще другому ученикови вивести его до другої салї і там Лекчиньский дістав блювоти, упав відтак на землю і стратив притомність. Его відставлено відтак до дому, де закликано зараз кількох лїкарів, але ті вже не могли дати ему ради. Що стало ся хлопцеви, годї знати. Говорять о якійсь бійцї в школї, кажуть, що в суботу рано, ідучи до школи, упав і тогди щось собі зробив. В справі сеї загадочної смерти вела полїция слїдство, але що не могла вислїдити причини, то заряджено секцию тїла помершого і та може викаже, що було бодай безпосередною причиною.

Телєґрами „Буковини“.

Відень, 26. падолиста. Після донесень ґазет „Клюб Волохів“ заявив, що бук. волоскі посли не зближали ся до Всенїмцїв; о такім зближеню можна тим меньше говорити, тому що бук. Волохи. стоячи за засадою повної автономії поодиноких королївств і країв та рівноправности народностий, не можуть нїколи признавати леґальною перевагу поодиноких народів.

Відень, 26. падолиста. По переведеню процесу о мальверзациї дерева на Буковинї засуджено Шапса Брукнера і Ґустава Крапфля, першого за крадїж а другого за участь в крадїжи, кождого на три роки тяжкої вязниці, прочих обвинених увільнено. Оборонець Брукнера зголосив зажалене неважности.

Атени, 25. падолиста. Заміс предложив королеви лїсту нового кабінету. Заміс обійме президию і справи заграничні та аж до покінченя слїдства о розрухи тимчасово і судівництво, Корпас мінїстерство війни.

Просьба.

Бідний ученик І. кл. Стасюк Дмитро не дістав задля слабого підготовленя в яз. нїмецкім увільненя від оплати шкільної і мусить заплатити еї найдальше до 1. грудня с. р. Позаяк ученик сей, сирота, є крайно бідним але пильним і талалановитим, звертаєсь тому підписаний до жертволюбових Родимців з уклінною просьбою, скинутись малими датками на оплату шкільну за згаданого ученика (40 кор.). Всякі датки, котрі будуть оголошені в „Буковинї“ прошу надсилати впрост до рел. „Буковини“ (ул. Петровича ч. 2) або на руки підписаного. *Ор. Гандяк,*

проф. ц. к. П. (рускої) ґімназиї в Чернівцях.

Видїл „Народного Дому“ в Чернівцях звертає сим поновно увагу тих членів-основателїв, котрі залягають з вкладками, щоби їх конче доповнили до кінця с. р., инакше перестануть бути членами товариства, а вплачена часть вкладки пропаде в користь товариства.

В Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“

прибуло в місяци жовтни с. р. 10.586 важних поліс на суму 10,081.318 кор. обезпеченої вартости з премією 92.232 кор. 85 сот. Разом від початку року до кінця жовтня с. р. видано 87.335 важних поліс на суму 87,141.103 кор. з премією 784.430 кор. 7 сот.; попереднього року в той сам час було 73.925 важних поліс на суму 75,286.845 кор. з премією 5659.847 кор. 26 сот., то есть сего року о 13.410 поліс і 124.582 кор. 81 сот. премії більше.

Шкід в місяци жовтни с. р. прибуло 188; більші пожари були в Любачеві пов. Ціпшанівского 14 шкід, в Мерищеві пов. Перемишляньского 15 шкід, в Рудачцях пов. Ціпшанівского 13 шкід, в Кобиловолоках пов. Львівского 7 шкід, в Торайци

Ч. 136. Чернівцї, пятниця дня 16. (29.) падолиста 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	— сот.
на пів року	10 „	— „
на чверть року . .	5 „	— „
на місяць	1 „	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Заповіджене на середу 27. б. м. загальне Віче заходом україньскої молодїжи не могло відбути ся з причин від комітету незалежних. Тому підписаний комітет скликує такеж саме віче із тим самим порядком дневним на недїлю 1. грудня о 5. год. попол.

За комітет:

Лев Когут, Пантелеймон Клим, Плятон Лушпиньский, Павло Шухевич, Андрій Сабат.

Борба за руский унїверситет.

Руска молодїж.

„Дѣло“ пише в числї з понедїлка: Минув знов один день і справа унїверситетска захопила знов ширші круги а з тим враз розросла ся в загально-національну, полїтичну справу, що ворушить цїлу нашу суспільність, викликує горячий запал, движе в перед, підіймає до бою! Як широка й далека наша вузша, австрийска вітчина, від Вислока по Збруч, від Волинї по Карпати, лунає оден голос, гоготить один грім: жадаємо руского унїверситету! честь і слава молодїжи!

Сотки телеґрам і заяв, віча і збори — стоси приватних кореспонденций сьвідчать о тім, як горячо наша суспільність приняла піднесену молодежію справу. Серед тиску заяв і привітів, серед гомону зриваючого ся до бою народу, звенить шум величних крил істориї. Наш нарід вступає в нову фазу борби! І з тисячів грудий звучить один боєвий пеан: Ми не дамось, нас більше тут!

Справа унїверситету знайшла підпору в мілїонах! За молодежію стоїть все, в кого тілько бєть ся руске серце, в кого тілько ворушить ся руска думка. Зневірені набрали віри, оспалі прокинулись, знесиленим новий дух вступив у грудь і цїлий народ стає в одну збиту лаву та кличе до молодїжи: „Ми з Вами і за Вами. Не опустимо Вас!“

А ся молодїж також не дрімає. Почавши раз борбу, доведе вона єї сьміло і гідно, рішучо й твердо до кінця. Кракане намістниківскої рептильки, Гартлевий рескрипт та розширені поголоски про охоту декого з професорскої колеґії мстити ся на одиницях за дїло загалу — се все була та олива, від якої знов яснїйше бухнуло жевріюче полумя, яка вляла нову скріплену силу в ряди молодїжи.

„Кинути кількох товаришів, улюблених і тою любовю визначених товаришів, на поталу судьбі. дати їм упасти в наших очах безневинними жертвами там, де всї рівно хочуть бороти ся і терпіти де всї хочуть жертвувати ся? — Нїколи! Або всї — або жаден!“ — Ось такий менше-більше був настрій вчерашного, довірочного збору молодїжи, на якім явило ся кількасот студентів. „Всї за одного, оден за всїх!“ — то оклик сеї молодїжи. З сего видко, що наша молодїж готова хоч-би вся упасти, але не дати ся зігнути. не хоче дати вирвати з поміж себе дорогих собі одиниць. Молодїж чує що єї опора тверда і певна в широких масах суспільности; молодїж чує, що за єї кривду упімнуть ся тисячі. І сьвідома сего та роздратована краканєм чорних духів вона готова видержати до краю. Солїдарність у неї зросла, і ті навіть, що зразу хитали ся, приступили до тїсної спільної акциї — молодїж творить одну збиту, рішучу фалянґу.

А тимчасом рішила ся молодїж на один найблизшій крок і вислала до сенату ось-яку заяву:

„Високий Сенате!

Супротив розширених вісток, наче-би дисциплїнарне слїдство з причини унїверситетских подїй з дня 19. падолиста с. р. вже скінчило ся і наче-би крім переслуханих доси товаришів нїкого більше зі студентів не мало ся вже переслухувати — і супротив кольпортованої прасою вістки, наче-би до сих переслуханих товаришів мало ся приложити найострійші дисциплїнарні способи, — підписані звертають ся до Сенату, яко верховної своєї власти, зі слїдуючою заявою:

Всї підписані брали участь у вічу, що відбуло ся д. 19. падолиста с. р. о годинї 12-ій в полудне на унїверситетї, і в виду того домагають ся, аби й против них розпочати дисциплїнарне слїдство, бо не могуть нїяким способом допустити і не допустять до сего, щоби одиницї, товариші цїлком не більше від других в справі заанґажовані, мали одвічати за се, що сповнив загал і за що загал тілько солїдарно може і хоче одвічати.

Львів 24. падолиста 1901.“

Сю заяву, під якою підписало ся **413** академиків, зложила вже депутация наших академиків в сенатї, а дальші підписи мають ся як нийскорше долучити. Та товариска солїдарність. то чесне почутє до спільної відвічальности за спільне дїло — се ясна прикмета нашої молодїжи, прикмета, за яку кождий може тілько з пошаною до неї віднести ся.

Як сказано вже, справа видвигнена нашою молодїжію, прибрала широкі розміри. За вічами і заявами йдуть дальші відгомони серед рускої і польскої суспільности.

Вчерашний день був сьвідком чотирох зборів в справі унїверситету. Один з них, то скликане україньскою социяльно-демократичною партиєю віче у Львові, а прочі скликані Русинами-націоналами в Тернополи і Коломиї.

В оборонї молодїжи.

В понедїлок зібрав ся, як пише „Руслан“, видїл „Рускої Громади“ у Львові і між иньшим приняв до відомости, що голова Товариства п. Тит Ревакович в порозуміню з секретарем о. Гузарем вислали телеґраму до палати послів на руки пос. Барвіньского з заявою, що „Руска Громада“ солїдаризує ся зі змаганєм цїлої рускої суспільности а особливо рускої молодїжи що-до жаданя за отворенєм руского унїверситету.

Заразом ухвалив видїл „Рускої Громади“ звернути ся до пос. Барвіньского з прошенєм, щоби став в оборонї нашої молодїжи очерненої і споневіраної польскою шовінїстичною прасою та надто строго осудженої мінїстром просьвіти д-ром Гартлем.

Хотяй наша академічна молодїж поступила собі, як звичайно молодїж, надто горячо, але єї вина о-

Зворушило.

Оповіданє В. І. Немирича-Данченка.

Він був правдивим злодїєм.

Як він ним став ся — то друге дїло. Мало хто міг би на се відповісти.

Зачнїм від того, що „Воспитательний дім“ вислав его в чухоньске село. Там намість молока давали єму ссати бульбяну юшку з брудної миски. Він не бачив ласкавої усьмішки і не чув ласкавого голосу. Ріс він дрожачи під вічними ударами і відчуваючи, що цїле его маленьке тїло болить від синяків. Голодний — він все був голодний — відбирав ласі куски від щасливійших дїтий і старав ся, дивлячи ся, задихуючи ся і закашлюючи ся, чим скорше проглотати добичу. Жувати не було часу; в слїд за проступком ішла кара в постатї розярепої матери покривдженої дитини. Звичайно кусок сидїв ще в горлї, а та кидала ся на „грабіжника“ хватаючи, що попало: полїно, запруту, патик або тяжкий камінь. „Щенюк“ утїкав знаменито. Дивно, як его ноги тонкі, худі, синї від побоїв, з узловатими товстими колїнами — могли так скоро перебігати далекі простори. На него летїло камінє, полїна. Але йому вже все одно було куда они попадуть: в голову, спину, боки... Коби тілько не звалили его на землю, бо в послїднім случаю наступало конечно „продовженє“ кари в видї безпощадних побоїв. Велика спритність казала єму іти в послїднім случаю за приміром миший, що попали в лапи кота, т. є. він скручував ся, закривав лице і голову, удавав мертвого, старав ся не дихати і лежати неподвижно, або качати ся туда, куда его вивертало конанє. В хвили неуваги зі сторони ворога — хлопець зривав ся на ноги і летїв, задихуючи ся від безсильного плачу і злости...

І при тих услївях він ріс на перекір всїм і всему, на вдивовижу семї, яка его до себе приняла, інспектора, який приїздив, щоби пересьвідчити ся о его істнованю і поводженю, і всего села. Єму заглушували голову, ломили ребра, звихали руки і ноги... Він кривив ся, горбив ся, харкав кровю, вилежував цїлі тижнї в шопі і знову воскресав, хотя хозаїн збирав ся вже їхати рубати сосну, щоби випилити єму дошки на трунву. Він ріс і жив, так як росте і живе бурян перед кухнею. Ллють на него помиї, кипяток, викидають кости, валяють ся в нїм і мнуть его свинї і собаки — а він першого сонїчного дня — дивись — поправив ся і підняв ся, лохматий, хропавий, з обірваним листєм, з пігнутими галузками, а все таки цїлий і на перекір всему домагаєть ся від природи своєї частки воздуха і сьвітла.

Як єму було десять лїт, тодї сїмя, що его „виховувала“, задумала ся. У неї були другі дїти.

— Зіставити его, що?... думали старші.

— „Щенюка“ того неситого?... протестували злющі від біди і мужичих побоїв баби.

— —Нїчого, підросте, виросте — за наших его та в салдати віддамо. Не треба буде охотників нанимати.

Єго оставили. Цїле село знало, що з него буде салдат. Чухонцї — салдатів ненавидять. Єму стало ще гірше... По дванайцяти роках був він сьвідком незвичайного случаю.

Якийсь бродяга — в его очах — вломав ся в комору до сусїда, украв з неї кожух і їду. Перше надїв на себе, друге з'їв. Хлопець смотрив крізь плїт і не перешкаджав. Єму було приємно. Бродягу піймали, посадили в холодну, потому відвезли до станового. Хлопець чув, як бродяга кпив собі і грозив пустити з димом цїле село. Мужики не сьміли відзивати ся, мовчали і бояли ся. „Щенюк“ видїв все. До „грабіжника“ явного і обридливого, прилучило ся ще і злодїйство. Він почав сам вломлювати ся до комор, щоби красти їду. Довгий час немогли его піймати, наконець раз застали его обмазаного сметаною з кусним житного пирога в руках. Стали бити. Він не сьмів грозити, так як его учитель, але пізно в ночи встав, вийшов з щопи, в якій спав, набрав соломи, трісок, запалив лучину і підпалив стодолу. Стодола згоріла. Думали-гадали, хто то зробив. До него дібрали ся — упер ся, мовчить. Однак він мовчав і перед тим. Тілько з під лоба дивить ся на всїх. Хотїли було примусити его, щоби признав ся, але на щастє був у селї заїзджий сьвященик.

— Що ви его, хлопця, як вам не стидно! Погляньте-но, на нїм здорового місця нема. Псам лучше, як єму.. — І положив руку на голову наляканому хлопцеви.

Єму якось дивно стало. Підступило щось до горла, до очий, запекло їх... Щоки зросили ся слезами...

Скоро его випустили, пійшов за попом. Піп по селї — і він за ним. Зайшов до хати піп, він зістав ся на улицї і дивив ся невідступно у вікно, щоби не щез его спаситель. Вийде — хлопець, крадеть ся несьміло кілька кроків за ним. Бездомну собаку прикличеш в ночи на вулицї — она побіжить за тобою. Так, зовсїм так і він. Оглянете ся на неї — боязно підігне хвіст, витягне морду і дрожить уся; пійдете, она знову в слїд. Станете — сяде і вона і десь на бік дивить ся, будьто ви єї зовсїм байдужі. Ви — самі собі і вона сама собі... Вийшов піп за село, оглянув ся — хлопець за ним. Перейшов може версту — все не лишаєть ся. Страшно стало сьвященикови: привяжеть ся, а у самого попадя злюща. Нехай би, але приход бідний, лихий; як ту чужого викормиш, коли і своїм не стає?... Піп прискорив хід, дивить ся: і хлопець також...

— Чого тобі?... здрігнув ся. — Ну?

Зовсїм як собака в ночи на улицї бездомна... Станув, дивить ся десь на бік... Довго дивить ся, тільки серце в груди товче ся.

— Ну... Чого ти... за чим?

І поступив з ним піп, так як ми поступаємо з собакою. Правда, душа болїла — але нагадав попадю, своє неве-

граничає ся виключно на тім, що відбула нелеґальне віче на університеті. Незначне потурбоване неделїв було лише відпором фізичної сили, якої преціньь університетска прислуга супротив університетскої молодїжи не повинна уживати ніколи і під жадним услівем.

Але до сего поступку довело нашу шляхотну та інтелїґентну молодїж чимало таких фактів, які згодні єї вину богато зменьшити, або і зовсїм оправдати. Само пересунене ректоратом віча на вечірні години та придїлене для него одної з найменьших саль було не лише диктоване педаґоґічними зглядами (був се день імявин бл. п. цїсаревої Елисавети і богато професорів не держало викладів), але головно тому, щоби не допустити до участи в вічу руских богословів, які є звязані семинарскою клявзурою і в вечер не могли би прибути.

Чиж маємо тут пояснити, що ті богослови, яких перших діткнув грубо щовінїзм їхнього декана кс. Фіялка і які зуміли в такий достойний та солїдарний спосіб постояти бодай за сю крихітку пошани прав нашої мови на львівскім університеті — що ті богослови стали тим дорожшими товаришами сьвітскої університетскої молодїжи, та що ся молодїж радше наразила ся на переступлене дисциплїни, але не хотїла, не могла допустити, щоби наших богословів не було там, де мала збути ся громадна манїфестация всеї університетскої молодїжи за рускою найвисшою науковою інституциєю!

Але коли вже они зібрали ся в сали, було нетактом зі сторони професорів уживати насильної інтервенциї, втискати ся між розгорячковану молодїж та дозволяти педелям в брутальний спосіб хватати за плечі стиснених як оселедцї в бочцї слухачів, та викидувати з салї, щоби тим способом зробити між ними місце. В такій хвилї треба було хиба мати не двацять кілька лїт а якусь слимачу кров, щоби не вибухнути і радше належить дивувати ся і дякувати Богу, що не прийшло до якихсь справдїшних ексцесів, які дїйсно затяжили би були виною на нашій молодїжи.

Ще гіршим нетактом було виступлене проф. Твардовского. Він жеж мусїв знати, що вже своїм давнїйшим виступом против рускої промови проф. Грушівского за засїданю збору професорів підорвав до нащадку свою симпатию між рускими студентами, а своїм щоденним поведенем зовсїм не старав ся відзискати єї, а противно відносив ся до рускої молодїжи неприхильно, ігноруючо і визиваючо. І сей пан професор перший з горячковим поспіхом біжить між сотки молодїжи розентузиязмованої дорогою їй справою і хоче перебити віче! Сотки молодих грудий він хоче перекричити своїм голосом, збиту в одно величезне тїло, солїдарну масу академиків він хоче розігнати своїми стусанами! Деж тут такт, деж тут поміркованє? Се граничило просто з провокациєю молодїжи.

Не нетактом, не политичною похибкою, але прямо брутальною напастию мусимо назвати виступлене польскої праси супротив нашої молодїжи. Се була орґія найдикших інстинктів, не перебираюча в средствах ложи, очерненя та лайки, яка лише сором приносить польскій расї, а нашої молодїжи не може діткнути, анї зменьшити ваги піднесеної нею справи. Бо Русинам справдї належить ся таки університет!

Та на жаль слїпому шовінїзмови польскої праси віддали ся і ті польскі сфери, які, маючи рішаючий вплив на керму краєвої управи, повинні будь-що-будь здобути ся на трохи більше обективности. Сї сфери мусїли поінформувати зовсїм хибно, пересадно і неправдиво п. мінїстра просьвіти д-ра Гартля про демонстрацию рускої молодїжи на університетї, коли п. мінїстер уважав відповідним вислати дуже строгу, молодїж кривдячу, а в наслїдках необчислену телеґраму.

Тому „Руска Громада“ і звернула ся до посла Барвіньского з прозьбою, взяти в оборону нашу молодїж перед строгими мірами, які їй грозять зі сторони університетских властий. Всяке покаране діткне на певно не правдивих виновників (тих, що пірвали ся до чинного відпору), але інїціяторів віча та бесїдників, які належать до найспосібнїйших, найчеснїйших і найпатріотичнїйших молодцїв. Релеґация тих сьвіточів між молодїжию замкне їм, як кажуть, дорогу до дальшого образованя в цїлій Австриї, а солїдарних товаришів ся строга і незаслужена кара кількох жертв певно що не усмирить, але противно, готова спонукати до дальших демонстраций.

Справа руского університету в радї державній.

На руки руских послів зачинають вже приходити петициї о заложенє руского університету. Именно прийшли петициї, о скілько знаємо, з каменецкого повіту, з борщівского, бережаньского, рудецкого і станиславівского, особливо від просьвітних і политичних товариств. Прийшло також немало телеґрам і письм до руских послів (именно п. Романчука), з признанем, заявленем солїдарности або з завізванем до акциї в справі заложеня руского унгверситету. Се послїдне о стілько злишне, що посли давно перед всякими завізваними постановили акцию розпочати. Декотрі польскі посли старали ся наклонити послів руских, щоби домагали ся тілько паралельних катедр руских, і обіцювали в тім случаю се внесене підпирати. Руский клюб постановив стояти при своїм сформулованю. Тепер всї явні і тайні противники Русинів стараютъ ся використати демонстрацию на львівскім університетї, щоби опіню міродатних сфер і загалу звернути против руского університету. Се повинно тілько спонукати Русинів до тим інтензивнїйшої але і вповни тактовної акциї за заложенем.

І всї буковиньскі товариства рускі повинні вислати нетициї до ради державної на руки бук. руских послів. Петицию, яку рішили вислати черновецкі рускі товариства надрукуємо в слїдуючім числї.

З ради державної.

Буджетова комісия радила 26. с. м. над „безпосередними податками“. При тій нагоді п. Лупул звернув увагу мінїстра скарбу на нужду народу і жадав, щоби податки не стягати на весні і в лїтї, а відрочити їх стяганє без підвисшеня до третого, взглядно четвертого кварталу. Мінїстер сказав вперед загальне, що податками не утискає ся нїкого, знає тому, що особисто-доходовий податок не видав сподїваного доходу, а п. Лупулови відповів, що й для Буковини є установа для меньших податників платити податки два рази, а для тих властителїв дібр, що не мають иньшого доходу, лиш раз на рік.

До ситуациї. Моравскі Lidowe Noviny доносять, що Молодочехи будуть домагати ся з цїлою силою, аби в будучих ческо-нїмецких конференциях угодових взяли участь також Всенїмці, бо они заступають більшу половину нїмецкого населеня Чехії. — Радикальна часопись Cech доносить о бурливих подїях на послїднім засїданю ческої парляментарної комісиї. Крамарж виголосив на тім засїданю остру промову против Резека, а Форшт взагалї нападав на правительство. Форшт вправдї не поручав обструкциї, але сказав, що Австрию „треба притиснути до муру і так зранити, аби кров полилась“. Мінїстер Резек остерігав перед такою политикою. Крамаржа назвав мінїстер Резек „политичним поетом“. Коли мінїстер Резек вийшов з салї нарад, Форшт остро напав на него, доказуючи, що Резек не має впливу в кабінетї і що треба зірвати з ним зносини в парляментарній комісиї. То внесене вправдї не перейшло, але відносини між Крамаржем і Форштом а Резеком дуже заострили ся.

На тепер представляє ся ситуация в радї державній так: До латиньского Різдва може скінчить ся нарада над буджетом в комісиї, котра буде радити чотири рази на тиждень по 8 годин; прочі два днї в тиждни (понедїлок і пятниця) лишають ся на наради повної палати, котра однакож ледве чи зможе що більше полагодити, як наглячі внесеня і буджетову провізорию. Десь зараз по Новім роцї, без огляду на рускі сьвята Різдвянні, збере ся повна палата для полагодженя буджету, і полагодить его до кінця сїчня. То стане ся в найлучшім случаю. Правдоподїйше однак, що буджетова комісия не скінчить своїх на-

---

селе жите, нахмурив ся і тупнув ногою на хлопця:

— Іди назад, до дому! ну, скоро!...

Хлопець скоро кинув ся назад. Він перестрашив ся ще більше, нїм тодї, як его окружали мужики. Ті показали ся ему злими, а сей добрим. То впрочім він добре відчував. Він не міг-би сказати, що зле, а що добре. Однак ті его били, обиджали, а сей — нїчого не робив, але як положив ему на голову свою руку, то від него відступила ся товпа, що вже засукувала рукави...

Минуло досить часу.

Наступила бранка. Таких, щоби їх можна було віддати на місце других, і охотників не стало. Не було нїякого поводу, щоби „щенюк“ остав ся в чужім селї. Пійшов хазаїн у „Воспитательний дім“. Его прогнали. Зібрали старих людий. Старики довго думали, багато горівки випили і рішили, що він має бути пастухом.

Хлопець знайшов ся тепер в зовсїм иньшім положеню.

Цілї дни він сам один. Нїкого з людий около... Навіть має він підданих — собак. Що хоче, може з ними робити. Его били в селї — і він став собак бити, але ті тільки дивили ся ему в очи і лизали его руки... Хлопець не розумів нїчого, але бити їх перестав; потому було ему з ними весело. Він полюбив собак. Якийсь новий сьвіт був около него, якого він нїколи не видїв. Зелені луги мягко стелили ся у безконечну даль під голубим небом... Далеко, на самім краю, куда ледви-ледви досягав его зір — стояли лїси так як синїй туман... І він знав їх, він заходив туда зі стадом і памятає, як під вітром перешептували ся дерева, тихо і поважно киваючи ся, як по землї бігали золоті промінї сонця, які цьвіти росли там в холодї тїнистих лугів і що за чудний сьвіт рушав ся в траві під тими цьвітами... Хлопець, мовчаливий в селї, тепер одичів зовсїм. Він красше понимав мекане коров, блеяне баранів, лай собак, невдоволений і хищий крик яструба, нїж людську мову. Поодинокі слова він знав і чув, але загальний змисл фраз відбивав ся від него. Він не був ідіотом — але его увага не застановляла ся на них, они не мали для него нїякого інтересу від тої поры, як він пійшов в лїс і поле... Часами лежав довго і дивив ся, як филює лугова трава, як по нїй бігають, зовсїм як по ріцї широкі фалди, одна за другою, плавно і лїниво. То він кидав ся на взнак, глядів у страшну глубину неба і ему здавало ся, що він відривається від землї і падає туда... То він слїдив за полетом голубів, яструбів, за стадами якихсь чорних птиць, що перелїтали далеко одна за другою... І часто мозок его працював на тему: що таке там, куда летять они?... Там може бути нема зовсїм людий — то добре, значить нема кому его обиджати... Коби він міг за ними вслїд унести ся!... Він став любити природу, не длятого, що розумів єї красу, нї — она була для него невідступною рамкою того положеня, в якім нїхто ему не робив нїчо злого, не грозив ему, не кричав на него. Він полюбив волю, спокій, самоту — а самотою була вся та природа, що его окружала.

Дивно, в селї видїв він материй і вітцїв з дїтьми; як звір, боком, з-під ока, дивив ся він, як родичі пестять дїтий, а тепер полишений сам собі зовсїм не думав про своїх. Они певно були — але він твердо вірив, що они по перше „підлі“, а потому, що ему треба стидати ся їх. Цїле село кричало на него: „У, копило! Хороша мати у тебе була... Дрянь така, як пса на чужий двір підкинула. Певне не було де утопити, а то кинула би у воду“. Або: „смерти для тебе нема, от який родив ся — такий і ростеш хороший...“ Задля сего, зродило ся в его голові переконане, що всї ему ворогами за якийсь незнаний гріх его родичів, що їх повинен він стидати ся більше нїж кого будь і чого будь. Він і не думав про них нїколи.

Днї ішли за днями... Він будив ся з сонцем і виходив, коли туман з лучів хвилючи і бокуючи, піднимав ся до неба, на якім вже горіли сьвітлі промінї зарі... Він слухав сьпіву птиць, видїв як трава, посипана вся чистими каплями роси підіймала ся і обертала ся на встрічу сонцю. Він розумів про будженє природи, всю повноту жизни, яка розгорталась в нїй до тої поры, поки не надходило полудне і она розвертала ся під его теплом і нїжностию аж до вечірної прохолоди. Він дожидав часу, коли все небо обгортало червоне сяєво заходу, а на сходї стояла вже ніч і сонце тихотихо ховало ся огненною кулею за самим краєм землї. І як з цїлого сонця лишив ся вже лиш один золотий рубець, він гнав стадо до дому, прислухуючи ся радісному меканю коров і гадав:

— Вам то добре!... вас люблять. От, хозяйки вже ждуть на воротах...

А у самого серце щепіло... Він волїв би всю ніч зіставати ся там, нїж видїти злих, безпощадних людий.

Щасте его не довго трівало.

В осени пригнали з Пітера[1]) етапом одного парня, родом таки з того села. Здали его на руки громади і поручили заопікувати ся ним. Він був свій. Ту памятали его вітця і матїр, спільних до податків і повинностей... Рішили бути ему пастухом.

— А щенюк як?

— А щенюка в город.

— Відвезти тай конець. В ремесло яке віддати... Куда возьмуть, туда й віддамо. Питане рішило ся просто і скоро. Сего привезли з Пітера, того відвезли в Пітер — куди будь — все одно.

І віддали.

В столицї він стратив голову. Дуже чудно було все кругом і глїтно, так глїтно, що зразу він зовсїм замовк, подавлений тою страшною величиною. Потому, по якімсь часї опамятав ся і прийшов до того переконаня, що се те саме село, тілько без порівнаня більше і доми лучші, а голодувати приходить ся однаково, і ненавидять его так само тут, як там ненавидїли — все однаково. Відміна показала ся, але він не міг ще рішити в чию користь: села, чи города. В селї били его буками і полїнами по ребрах, ногах і спинї, а тут хазяїн-швець і челядники валять его „правилами“ по голові і самому тїмени. Товариші, по більшій части також копилята, так як і він, гірші як на селї і всї раді, що лучив ся їм случай і спромога зливати все свое горе на него, як на слабшого, недосьвідного і дурного. В селї були собаки, що его любили, корови, природа — ту нїчого такого не було. Правда, появив ся на подвірю паньский пес і

[1]) Петербурга.

рад над буджетом до Різдва а повна палата до кінця сїчня, але та справа потягне ся до половини або й до кінця лютого. А при тім все ще можна припускати, що зайде який случай, котрий і ту гіршу можливість ще попсує. Коли-ж відтак, по скоршім чи пізнїйшім ухваленю буджету, наступлять переговори межи Німцями і Чехами, то після того, як тепер справа стоїть, нема виглядy, щоби ті переговори скінчили ся успішно.

Перегляд полїтичний.

З угорского сойму. В суботу предложив мінїстер скарбу Лукач соймови буджет і виголосив при тій нагоді довше exposé. Економічна ситуация вправдї не найлучша, однак і небезнадїйна. Треба мати відвагу і віру у власні сили і працю. Мінїстер згадав також о потрібних реформах податкових, о інвестиціях, о получшеню платнї урядників. В палатї веде ся дальше дискусія адресова.

На суботнїшнім засїданю палати послів в Атенах президент кабінету Теодокіс на інтерпеляцію в справі розрухів в місті відповів, що правительство не поносить нїякої одвічальности: Військо до послїдної хвилї заховало зимну кров, хоть его обкидано камінем. Що-до перекладу св. Евангелія із старогрецкого на новогрецкій язик, то се зарядила сама королева для своєї родини, переконавши ся, що ранені в послїдній війнї вояки не розуміли его в старогрецкій мові. — Палата 209 голосами против 87 одобрила поведене правительства, однак перед парляментом відбули ся нові демонстрації і цїлий кабінет подав ся до демісиї. Пізнїйше виконано замах на мінїстра-президента Теодокіса; се викликало в цїлїм краю пригнобляюче вражіне.

В Барцельонї поновили ся в суботу бійки між студентами кательоньскими а кастилїйскими. В Сараґосї обкидати студенти льокаль редакциї, котра примістила неприхилні їм статї.

Воєнний суд засудив Маєра на дожизнену вязницю, а Бернека на смерть за те, що підмовляли других Бурів до зломаня присяги неутральности. Бернека розстріляно.

Дописи.

Станівці, 24./XI. 1901.

Видїл станівскої філії тов. „Руска Школа“ подає сим до загальної відомости, що сегорічні загальні збори сеї філії відбудуть ся із причин, які усунути не можливо, не в неділю, дня 1. л. грудня с. р., як писано в запрошенях і в 128-ім числї „Буковини“, але в слїдуючу неділю, дня 8. л. грудня с. р. о 11 год. перед полуднем в народній школї в Драчинцях з таким порядком дневним:

1. Прочитане протоколу з попереднього загального збору,
2. справоздане з дїяльности за минувший рік,
3. справоздане касове,
4. вибір комісиї для справдженя рахунків,
5. нарада над відносинами філії до тов. „Bukowinaer Landes-Lehrerverein“, і дотично реорґанїзациї сего товариства,
6. нарада над петициею о підвисшене платнї учителїв,
7. вільні внесеня,
8. вибір нового видїлу.

При сїй нагодї має підписаний видїл честь запросити сим всїх П. Т. членів філії иньших повітів до ласкавої личної участи в сїм нашім головнім зборі. П. Т. членів нашої філії просимо знов зібрати ся на сї збори в як найповажнїйшім числї, бо на дневнім порядку стоять важні для нас справи.

За видїл:

П. Данчул, голова. *О. Кушчанко,* секрет.

V.

Що робить руска інтелїґенция?

П. Г. із В. пише:

„Був я в двох місцевостях, де нема анї читальні, анї каси райфайзеньскої, анї иньшої орґанїзациї; і позволю собі подати коротко мої сностереженя та гадки що до причин.

Село О... просторе, але не розкинене. Нарід загально досить бідний, але трафляють ся господарі маючі 3, 4 до 10 фалеч поля. Таких не много. Кількох зі старших господарів уміють читати та писати, решта анальфабети. Там. парохом протоєрей В. відколи там, (а буде вже більш як 30 лїт) нїколи, так кажуть, ще не говорив проповіди. Се дуже некорисно вливає, коли зважить ся, що двір, а разом з ним его корчма веде деморалїзацийну роботу.

Они то в купі розпоюють громаду, а то удає ся їм тим успішнїйше, бо тамошний дїдич є там двірником. Він не запобігає лихови. В неділю і в сьвята корчми поотвирані, а на великдень приміром молодіж зносить писанки; як хто принесе означене число може і до раня пити-запивати... волос з голови ему не спаде. Справи громадскі, як: скарги і т. д. залагоджують ся за посередництвом арендарки Руфцї. При тім одна і друга сторона іде запивати до корчми могорич. Руфця дістає за винаєм помешканя для надучителя 200 кор., другий жид 120 к. за винаєм кляси, третий оглядає худобу і видає „пашпорти“, хоть і селяни є письменні, котрі можуть ту роботу зробити... І не дивота, що за короткий час з 2 родин зросло жидів до 16 а може і 20, числячих около 150 душ.

А ту нарід темний, не понимає свого тяжкого положеня — думає, що инакше й бути не може. Серед таких обставин тяжко щось зробити, коли зважить ся, що всяку читальню, всяку орґанїзацию уважаєсь там за бунт, котрий треба в самім нащидку здусити, щоби не розгорів.

Школа давно вже там мала станути, а лиш завдяки крутарствам та перепонам й до сеї пори еї нема: і на що, коли „всїх“ дїтий старають ся увільнити зі школи, щоби мати дешевого робітника. Котрий учитель сему не повинує ся — попадає в неласку, а навіть і ріжні клеветні дописи сиплять ся на него до властий.

Але були люди, що думали о поправі того стану річи. — Давнїйше еще син о. В. старав ся засновати читальню, розуміє ся кацапску, зібрав навіть був пару риньских на ту цїль, але, що невміло брав ся до дїла, заміру свого не довершив.

Відтак справа притихла, аж порушив еї пок. учитель. Сей невтомимий чоловік, не зважаючи на слабе своє здоровле старав ся бути апостолом-просьвитителем в сїм темнім закутку. Але люди були зражені неповодженем першої читальнї, а по друге стероризували їх компанїсти Руфцї, що майже цїле село „має в кишени“, старали ся єму відобрати симпатию у селян, предкладаючи їм, що у всїм тім винен учитель, що він їх ворог, їх здирає, а „вони“ нїби упоминають ся за людьми.

Такі і иньші противности підорвали ще більше слабе его здоровле і помер, а з ним заснула на якийсь час і та справа.

Другий, що обіймив по нїм посаду, за коротко був на нїй, щоби міг звернути симпатию, довіре до себе, котре так дуже підорвала Руфця et comp.

Тепер лиш треба доброї волї, щоби довершити дїло. Маю надію, що невдовзї побачимо читальню, а може і райфайзеньску касу в О.

Село П. заселене через більш як половину мужиками, мешкаючими в правдивих П. і шляхтою, котра осїла в Ц., що на жаль чи не через половину уважає себе за Волохів, хотяй анї слова по волоски не розуміють. Там. парох також Румун. Люди здеморалїзовані: пють по корчмах, бють ся, та тягають ся по судах. Шляхта, з виємкою двох, чи трох, не лїпша від мужиків, а навіть перед веде. До тепер съвященики анї учитель Т., котрий там від початку заложеня школи до недавна був, не зближували ся до народу. Лиш тамошний даскал покійний Т. робив щось в тім напрямі, але видко не дуже емко брав ся до дїла, коли проживаючи стілько лїт, его не довершив.

Так — село здеморалїзоване, але все таки можна винайти одиниці, з котрими охочий до роботи та щирий чоловік міг би богато вчинити. Але на се треба часу...

Сталий учитель міг би легко завести ту і читальню і райфайзенку, та біда, що до тепер нема такого, а провізоричний заки розгляне ся в ситуациї, вже его або перенесуть, або сам перенесе ся.

Як буде там стала сила, можна надїяти ся, що і в віконце засьвітить колись сонце.

Є. Е. президент краю люстрував 22. і 23. с. м. староство в Ґурагуморі.

Цїсарску санкцию одержали краєві закони про належитости за огладяни мерцїв і про повітову дорогу з Кіцманя до Валяви, ухвалені бук. краєвим соймом.

Іменованя. Надреспіцієнт в Молодїєві Кароль Мікан іменований комісарем скарбової сторожі.

Засїданє бук. краєвої ради шкільної було сеї середи.

Звичайні загальні збори академічного тов.: „Молода Україна“ в Чернівцях відбудуть ся в неділю дня 1. н. ст. грудня о $10^1/_2$, $10^3/_4$, і 11-ій перед пол. в льокалю товариства вул.: Паньска 35. із ось яким дневним порядком: 1). Відчитане і зверіфіковане протоколу із останнїх загальних зборів; 2). Справоздане функционарів; 3). Вибір нового видїлу; 4). Вільні внесеня і запитаня. — Чернівцї дня 27. падолиста Від Видїлу акад. товариства: „Молода Україна“ *Василь Сїмович*, голова. *Микола Харжевский*, писар.

Бук. краєвий видїл рішив в жовтни с. р. отсї справи: іменував офіцияла Віктора Соколяна управителем шпиталю для умопомішаних, практиканта Юлїя Черного канцелїстом а манїпулянта Рудольфа Кляйна практикантом при тім-же закладї, а господарским асистентом при рільничій школї в Радівцях Глїкерия Носаєвича, — Громадам Острицї, Шубранцеви, Садаґурі, Долїшним Станівцям н. С. і Новоселици позволено затягнути позичку на будову школи. Кільканацятьом громадам позволено побирати 65—75% громадских додатків. — До краєвої ради шкільної вибрано членами бар. Мустацу і радника Богосєвича, а до повітових рад шкільних в Сучаві Вартареса Прункула а в Радівцях д-ра Ромуля Реуца, а до шкільного видїлу промислового курсу в Вижницї д-ра А. Кремера. — Вставлено як даток на промисловий курс в Гуморі на рік 1902 суму 900 корон. — Пороблено приготованя до заснованя краєвого культурно-технїчного бюра в Чернівцях покликанем проф. А. Фрідріха з Відня, аби розглянув ся в тутешних обставинах і поставив відповідні внески. — Підмоги, взглядно позички удїлено райфайзеньским касам в Василеві, Южинци, Білцї, Міговенах, Ст. Ілї, Стущї, Старих Фратівцях, Ставчанах і Неґоштенах, разом 4800 к. запомог а 16700 к. позичок. В кінци розділено стіпендий і безплатних місць, послїдні при рільничих школах в Кіцмани і Радівцях.

Конкурси розписані на місце управителя школи з рускою мовою викладовою, в Арджені, Бразї, Чумурнї, відтак на нісце надучителя і підучителя в Рускій Молдавици. В Бричї треба ще й кваліфікациї з волоскою, а у всїх із нїмецкою як предмету. Подавати до тов. ради шкільної в Кимполунзї найдальше до 28. грудня с. р.

Почтову складницю отворено у Волоцї над Дерелуєм черновецкого повіту.

Нещастна пригода. Робітникови при цукроварни в Жучцї Дмитрови Бойчукови переїхав ваґон ногу та покалїчив его й на голові.

Повісила ся Занхіра Татуліч в Клїводинї з туги за чоловіком, що чотири роки тому забрав ся до Канади.

Вкладки членьскі на „Народний Дім“ в Чернівцях зложили дальше Вп. дд. о. Юрій Калинюк, 16 к., Денис Цуркановић, 10 к., Василь Чаховский, 3. к., Корнилий Козак, 20 к., А. Клим, 8 к., К. Шербановский, 90 к., Емілія Смал Стоцка, 30 к., Олекса Сорочан 10 к., Каетан Горвацкий, 10 к., Броніслава Клим, 12 к., Василь Завадюк, 40 к., Іполїт Влад, 3 к., Дмитро Грицук 24 к., Прокіп Лаґадин, 12 к., Евґеній Жуковский 20 к., Іван Герасимович, 3 к., Гавриіл Товстюк, 6 к., Іван Ольшаньский, 10 к.. — Разом зложили члени в році 1901 **982 к.**,

На оплату шкільну для бідного ученика зложили дальше на руки підписаного: о. Т. Галїп 2 к., о. Ст. Маланчук з женою 10 к., Юрій і Єлисавета Мазуряк 2 к., п-нї Маєр 1 к. Разом 15 к. Дякуючи за сї датки прошу ще о дальші. — Ор. Гандяк.

хлопець хотїв з ним побавити ся, підсунув ся до него, але пес потермосив нещасного так, що як би не сторож, був би лежав мертвий.

Справу порішено. Вийшло, що хлопець провинив ся.

— Як ти можеш без нїякої ввічливости до шляхотного апортера[2]) підходити? За него, за портера, хазаїну золоту медаль дали. Він, пес той, може цїлу тисячу стоїть, а тебе як би повів на кінну площу — нїхто і за десятку не купить. Мудю ти сїльский!... Тут собаки, знаєш, такі пещені... Він от, портер той на подушках спить і їду ему осібно варять. Льокай ему для легкого воздуха наданий, на прохід его водить, а ти хап его руками, так як би він для тебе годований був... Що він тебе зубами за горло не хапнув, то ще добра він собачка. Именно добра. Змилосердила ся над твоєю глупотою. З неї, небоже, патрети[3]) знимали — по рублеви продавали... От що... Хлопець перележав кілька день.

Як виздоровів, закликали его до пана тої собаки.

Серце нещасного пішло не в пяти, але десь аж у чоботи...

— Ти що, бовване, задумав з моєю собакою бавити ся.., А?...

Хлопець моргав очима. Він нїчого не розумів у ту мінуту. Блеск і розкіш, яких він нїколи не видїв, осліпляли его.

— Як би тебе розірвала — тобі нїчого, а менї відповідай... І собаці наробив би також неприємностий. Ще би поліция вмішала ся. Тепер то на сей рахунок...

— Ти его покарай! — приказав він шевцеви, подумавши.

— Будьте спокійні... Де се видано, щоби позваляти всякому розпустникови панських собак не шанувати.

— Добре покарай!

— Ми легонько не уміем. Бо як покараєш не так, як треба, то з них зараз арештанти вийдуть. Що вони розуміють? Змилуйте ся! Панського портера для легкого воздуха провели на „проминаж“, а він тут зараз лапами на него... Дам ему так, що буде ему досить! Ми також відчуваємо, котра собачка з медалю... ордерована!...

— То власне на тобі...

І пан подав шевцеви трирублевий банкнот.

Швець аж сказив ся від тої ласкавости. Сейчас хотив розпустника за ухо і так не пускаючи провів его торжественно по сходах і по подвірю приговорюючи:

— Ти ордерованих портерів не будеш шанувати!... що з медалями!...

І при тім скреготів зубами. В другій руцї була у него трирублева бумажка, якої вид одушевляв его до дальших подвигів.

А хлопець знову захорів покалїчений шевцем.

Далї буде.

[2]) Дресований пес, що апортує.

[3]) Портрети, образи.

НОВИНКИ.

Календар. Пятниця 16/XI. (29/XI.) с. ап. єв. Маттея, с. м. Фульвіяна; Р.: Сатурнина, Субота 17/XI. (30/XI.) с. о. Григорія, п. о. Лазаря, Никона; Р.: ап. Андрея.

Гарне, добре і дешеве!

Маґазин одіжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезоні

найновійші плащі жіночі, для дівчат і дітий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дітий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Іспасї на Буковинї є

НА ПРОДАЖ ПОСЇЛІСТЬ

що складає ся з **нового дому** з 6 віддїлами, з верандою і ґалєриєю, із **старого дому** з 3 віддїлами, зі стайнею, шпихлїром і кошницею, керницею і красним молодим **садом і 5 морґів ґрунту** І. кляси.

Близші відомости подає писемно властитель:

ЮРІЙ МАЗУРЯК,

церковний півець в Станиславові.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“)

перше і одиноке руске Товариство асекураційне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер“ припоручили Приосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранційні „Днїстра“ з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540 кор.	11 сот.	разом 520.406 к. 65 с.
Резерва премій . . .	171.942 „	— „	
„ спеціяльна . .	6.000 „	— „	
Фонд емеритальний .	30.924 „	54 „	

Тарифи „Днїстра“ дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Поліси „Днїстра“ принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Залїщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер“ в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер“ іде часть провізиї на рускі публичні добродїйні цїли; поліси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер“ пошукує спосібних аґентів, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра“. — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Як вже всюди єсть відомо, що

Ріхтера

скринки до камінної будови

з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою

яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїнї від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, 6 до корон і висше, а будівляна скринка з якором з каміньчиками приряженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїнї 70 тот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Känigl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie., Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage:** I. **Operngasse Nr. 16. Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове видане

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциєю

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повістї) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; цїна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з цїни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і IV томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „**котвиця**“ *з аптики Ріхтера і для осторожности* приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

Важне для нежонатих.

Хто хоче дістати **дешево**

добрий і здоровий харч домовий

то прошу зголоситись у

Марії Новіцкої

ул. Ратушева (Rathhausstr.) ч. 17.

на другім поверсї.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 137. Чернівці. неділя дня 18. падолиста (1. грудня) 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях що середи, пятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік	20 Кор.	—	сот.
на пів року	10 „	—	„
на чверть року	5 „	—	„
на місяць	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Сегодня о 5-ій годинї в „Народнім Домі“ ВІЧЕ в справі руского унїверситету.

Письмо з Відня.

Відень, середа, 27. 11. 1901.

(п.) Ситуация в радї державній о стілько поліпшила ся, що хвилево запевнена нормальна робота в буджетовій комісиї, де тепер лежить вся вага ради державної. Та про те непевність ситуациї в парляментї все однакова, бо вже в буджетовій комісиї може що хвилї виринути спір між Чехами а Нїмцями, котрий в силї застановити всяку дальшу роботу цїлого парляменту.

Продовженя і скінченя розправ над буджетом кождий бажає і хоче, але кожда партия в свій спосіб. Нїмцї заповіли опір против вставлених в буджетї позиций для ческої технїки в Бернї. Колиж прийде до тої позициї а Нїмцї схотять під напором Всенїмців консеквентно поступати, то кріза готова, бо Чехи тодї не будуть терпіти нїмецких безправств.

В повній палатї торочуть ся тим часом дебати над наглячими внесками. Над конґреґациями французкими скінчила ся дебата. Наглячість справи відкинено. Справа тота тягнула ся одинацять днїв, а кожда днина коштує округлих 8 тисяч зр. Отже коштують нас французкі Єзуїти круглих 88.000 зр.

Словінцї, Русини і в послїдній хвили і Чехи внесли наглячі внески дотично основаня словіньского, руского і ческого унїверситету. Словінцї і Русини згодили ся на те, щоби їх наглячі внески передали президиї шкільної комісиї без першого читаня, отже без дебати при першім читаню. Таким чином ті справи не спинювали би иньшу працю і заразом й сама річ зискала би, бо пішла би вже скорішим способом наперед. Та ще не знати, яке становиско займуть до того Нїмцї, здаєть ся, що не згодять ся на те. І знов вийде на таке, що як раз ті, що себе представляють за єдино охочу до праці партию, спинять знов парлямент в его роботї, бож до самої справи мали-б час і по тім, при другім читаню, забрати голос.

Поляки грозили Чехам, що будуть голосувати против ческого унїверситету в Моравії, як навіть против вставлених позиций для ческої технїки в Бернї, скоро Чехи схочуть голосувати за руским унїверситетом у Львові. Тодї розуміють ся, що одна і друга ческа справа впала би. Переговори ведуть ся, розуміє ся, тайно і в тій хвили не можна ще знати, до якого кінця довели ті переговори. Але видно, що вже якась угода між нима наступила, бо інакше Чехи не поставили-б були наглого внеску в справі заснованя ческого унїверситету на Мораві а то тим більше, що Чехи говорили, що недопустять до негативного рішеня тої справи в повній палатї, аби не сотворити „випадку“ на котрий могли би ся опісля і правительство і противники в парляментї покликувати і завсїди на него вказувати.

Подаю хід сеї справи вмисне докладнїйше, щоби показати як тут справи ведуть ся. Кожда така справа, нїм прийде перед повну палату до формального рішеня, вже давно рішена закулїсовими угодами між партиями, котрі з собою числять ся.

З ради державної.

На засїданю з дня 29. с. м. приняла палата послів 230 голосами проти 17 наглий внесок п. Габенгофера, щоби правительство відтягнуло начерк закона про реформу біржі а екон. комісия аби виробила проект знесеня термінового торгу збіжевого і муки на біржах і поза ними, та щоби переступства сего закона карано арештом. Внесок має прийти до 6 тижнїв на дневний порядок під наглячу нараду. Міністер рільництва заявив ся серед гучних протестів проти наглячости, хоч признає вагу і далекосяглість внеску. — Посол Вольф, славний Всенїмець, зложив мандат. — Слїдуюче засїданє в понедїлок.

Борба за руский унїверситет.

Інтерпеляция пп. Романчука, Барвіньского і тов. до Его Ексц. п. міністра ісповідань і просьвіти, в державній раді д. 25. падолиста 1901.

Як доносять польскі і нїмецкі дневники, мали Ваша Ексц. з нагоди застановленя всїх викладів у львівскім унїверситетї, запорядженого з причини подій, які там позаходили в найновійшім часї, вислати до ректорату того унїверситету письмо, котрим затверджує ся запорядженє сенатом застановленє унїверситетских викладів аж до покінченя дисциплїнарного слїдства і запоряджує ся скоре переведенє того слїдства. Дальше сказано, як доносять, в тім письмі, що „винуватих має ся як найстрійше потягнути до одвічальности і то з уваги, що жалкі вибрики руских студентів у львівскім унїверситетї перевищають все, що коли-небудь лучало ся в подібних випадках в иньших висших школах, бо деинде навіть в хвилях найбільшого заворушеня бодай заступників унїверситетских властий особисто не обкидувано зневагами і погрозами“. Вкінци мали Ваша Ексц. запитувати, „в який спосіб гр.-кат. питомцї брали участь в згаданих ексцесах і чи наслїдком того компетентні власти церковні видали які розпорядженя.“

Коли сї вісти про зміст того письма є вірні, то була би річ очевидна, що Ваша Ексц. уважали лише на одностороннїй голос львівских унїверситетских властий, котрі в сїм випадку є стороною, і то стороною тим меньше неупередженою, що як-раз она поведенєм своїм головно завинила в демонстрациях руских студентів з д. 19. с. м. Давнїйше нетолерантне і аґресивне поведенє декана богословского видїлу д-ра Фіялка, котре було предметом нашої інтерпеляциї, зверненої до вашої Ексц. д. 23. жовтня с. р., і про декана фільософічного видїлу д-ра Твардовского супротив студен

Зворушило.

Оповіданє В. І. Немирича-Данченка.

Далї.

Так він ріс і приучував ся ремесла. Треба сказати правду, нїякого майстерства він не научив ся, а здичів зовсїм, так, що почувши в собі силу обікрав передусїм свого господаря і так як тодї перед паном собаки, так станув тепер перед мировим і моргав тілько очима, як він его питав ся:

— Як тобі не стидно — свого добродія, кормилця...

— Справдї так... розжалобив ся і прослезив ся швець. Задля них, ваше благородіє, задля тих шельмів сам не доїдав і недосипляв, а они падлюки...

Розуміють ся, оскаржений міг би був много сказати на своє оправданє, слиби по перше він умів думати, а по друге виповідати свої мисли. Але до сеї пори він виучив ся тілько кпити і щось у пянім станї невиразно хропіти, з чого тілько й ясне було: „я тебе... погоди... вво!... ти у мене...“ і більш нїчого. Одначе кого то „тебе“ і чого мав чекати той „ему“ — позіставало незвісним. Обекта не було, або лучше сказати — обектом був цїлий той більший, безпощадний сьвіт, вся вселенна, що глумила ся над ним, топтала нещасного кождий день і кажду мінуту. І так він неміг рішити, хто то „він“, і кому він также „вво!“ до тої пори, поки по пяному не наткнув ся на хазяїна і не дістав від него удара. Зразу він визвірив ся.

— А ти що?

— Не пяньствуй, каналїє!

І другий удар захитав его на ногах.

— Що-о-о?...

Коли-б хозаїн був зрозумів той звірський рик, був би скоро утїк; але его самого в дитинстві безпощадно били, він сам знав велику нужду і боров ся з нею і длятого він був злий і кождої мінути будило ся в нїм бажане вилляти ту злобу, що кипіла в душі на кого будь.

— Ти ще пискуеш!...

Але тут стало ся щось несподіване. Розпустник завищав, очи его заокруглили ся, так якби збирали ся вискочити. Він кинув хазяїна під себе і враз зі стукотом молотків о підошви, що доносив ся з сусїдної комнати, де працювали челядники, почуло ся щось безобразне і беззвязне:

— А-а!... Медалї?... паньских портерів?... вво!... я... я... вже... правилом?... Нї, тепер почекай!... А!... ну... ну... Нуже, вали тепер в морду... от она, морда... от она — бий!... ну, бий в морду!...

А сам дусив его за горло, так, що той і храпіти не був годен. Добре, що почули з варштату і вискочили. Скоро скаженого відорвали, він дрожав, дико озирав ся і був цїлий червоний, з налитими кровю очима хропів.

— Пусти... я... вве!... докінчу... орденована собачка... Ну-у!...

Кільком чоловікам ледви удало ся придержати его узловаті руки, по яких тепер переходили якісь конвульсиї...

— То есть, повірите ваше високоблагородіе, описував швець мировому. — Себе не жалуючи учив їх...

Мировий похитав головою і з відрадою поглядав не безмисльне лице обжалованого.

— Щож він обиджав вас, що? — звернув ся він до него.

Той тілько здвигнув плечами. Отворив рот як риба і затяв ся.

— Обиджав я тебе? — накинув ся на него хозяїн.

— Почекайте... мовчіть... що можете сказати на своє оправданє?

— Я — о... вво!... зовсїм задоволений! — вирвало ся нещасному з горла.

— Що?

— Дуже... А не то, що за яку орденовану собачку... шкуру коли... нехай она і портер... но тілько... зовсїм задоволений.

— Ах, скілько він... то есть камінна стїна і та коли... зітхнув хазяїн.

— Я вас не про собаку питаю... як ви сьміли хазяїна за горло хапати?

— То есть, от не умер — один Бог... перехрестив ся обжалований.

— Почуваєте ся до вини?... Ви, вам я говорю.

— Бо, як котра з медалем.., ну, доторкни ся... А то... зовсїм задоволений, ваше... ваше... високородь...

Копилюк попав в арешт на „висїдку“. Тут була тишина і спокій. Можна було думати і він почав думати. З першу перед ним вивертїла ся гадка: за що? за що всї і все проти него? що він їм зробив?... З одної сторони цїлий сьвіт, з другої він сам один. І той сьвіт олицетворений в хазяїні, товаришах, сторожах, ордерованім портері, полїцейниках, мировім — коротко всї, всї против него. Думав — думав і лїнивою дорогою інстинктового і примітивного думаня, яке в тій самій степени має і ґориль, додумав ся: „значить... коли так... на кого менї зважати?... Я їм вво!... вже я їх... дійму... Ви так — ну, добре... дірву ся...“

І дика злоба закипіла в нїм і затопила все, що ще було здорового в его замученій, закатованій душі.

Але як „дірвати ся“, яким способом „показати їм“ — того він не міг розсудити. Він троха понимав, що не треба всїх хватати за горло, всїм ломати ребра... Так они всї накинуть ся на него і нїякого толку з того не вийде... Треба як небудь инакше, а як иначе — на се не ставало у него фантазиї. Не було примірів у его минувшинї. Судьба прийшла на поміч его глупотї. До него посадили уличного злодія пійманого сей раз за зухвалість, що виріс так як він. Новий товариш показав ся також викиненим з „Воспитательного дому“, але він виобразував ся на столичній улиці — і хотяй перший міг роздавити его двома пальцями, всеж таки показав ся перед ним дураком...

— Тебе як звати? — гордо обернув ся до него прихожий.

Арештант скочив перед ним на ноги. Сему подобало ся таке поважане.

— Сїдай, сїдай... ту, брате, в аре-

тів і професорів, користаючих з прав рускої мови, інавґураційна бесїда ректора д-ра Рідіґера, разячим способом цїлком ігноруюча руских студентів і руский нарід, обидливий спосіб дозволу на віче руских студентів, визиваюче поведене підчас того віча професора Твардовского, найбільше знелюбленого у руских студентів, і иньші подібні причини по просту спровокували руских студентів і викликали ті „ексцеси“, над котрими і ми жалїємо; але ексцеси ті після описів з другої сторони зовсїм не були так великі, за те далеко більше прийшли они на руку тим, що тепер використують їх на шкоду заходів, які роблять ся Русинами о заложене руского унїверситету. У всякім разї нїяк не можна о них сказати, мов то они „перевисшають усе, що лучало ся в иньших висших школах“, бо-ж прим. в тім самім містї Львові що-йно минувшого року в технїчній академії, як звістно, лучили ся далеко більші ексцеси.

З уваги, що львівскі унїверситетскі власти самі є в сїм разї, як сказано, інтересованою стороною, ледво чи потребували Ваша Ексц. взивати їх, щоби „винуватих як найстрійше потягнули до одвічальности“; а при знаній боязливій леґальности гр.-кат. церковних властий мусить ся також уважати наперед за річ неможливу, щоби они не видали відповідних запоряджень, скоро будуть мати дїйсну до них підставу. Далеко потрібнїйшим оказує ся, роздивитись в станї річей у львівскім унїверситетї до дна і тамошні випадки з д. 19. с. м. розслїдити у звязи з усїм, що позаходило перед тим.

Длятого запитуємо Вашу Ексцеленцию:

1) Чи гадаєте основно і всесторонно поінформувати ся в подїях, які зайшли у львівскім унїверситетї, та аж на підставі таких інформаций видати оконечне рішене в сій справі?

2) Чи гадає Ваша Ексц. розслїдити також основно жалоби руских студентів і взагалї стан річей у львівскім унїверситетї, о скілько розходить ся іменно о національні права Русинів і о поведене унїверситетских властий з рускими студентами і професорами?

3) Що гадають Ваша Ексц. запорядити, щоби пануючому у львівскім унїверситетї, лихови покласти конець і запоручену основними законами державними рівноправність рускої мови в тім унїверситетї зберегчи?

У Відни 25. падолиста 1891.

Романчук, Барвіньский, В. Яворский, Др. Король, Пігуляк, Др. Кос, Др. Гладишовский, Ник. Василько, Плянтан, Др. Тавчар, Брайтер, Житнїк, Беркс, Поґачнїк, Повше, Венцайз.

Польска молодїж.

Польска молодїж унїверситетска у Львові, що хоче уходити за поступову, вже онодї на зборах Czyteln-ї akademick ої дала доказ, що в щовінїзмі зглядом Русинів нїчим не ріжнить ся від старих Станьчиків. Другий раз польска молодїж унїверситетска зазначила своє вороже становиско зглядом Русинів на передвчерашних зборах за запрошенями, що відбули ся в б. салї музичної консерваториї в Скарбківскім будинку. На збори прибуло 500 академиків, між якими було понад 200 технїків-Поляків, звісних з щирих симпатий до Русинів. Прочі з малими виїмками се були члени Czyteln-ї akad. остаючі під сьвіжим вражінем pogadank-и проф. унїверситету д-ра Ґломбіньского, котрий начислив аж 1,200.000 Поляків у східній Галичинї. Не дивниця отже, що „Чительняки“ вчера реформсували ті самі ворожі нам ухвали, які запали на їх зборах. На вчевашних зборах, що тревали аж до 3. год. в ночи, промовляли акад. Виростек і богато иньших прихильно для Русинів. Наведемо для приміру перепавшу резолюцию. яку поставив акад. Виростек: „Виходячи з засади, що кождий нарід має право до самостійного культурального житя, признаємо стремлїня Русинів до посїданя власного унїверситету яко зовсїм справедливі і польска молодїж тим горячійше попирає їх, що шляхотного кличу — вільні з вільними — рівні з рівними, не уважає за фразу, а за политичну основу, яка має лучити мешканців одної землї“. Проти сеї резолюциї промовляло кілька академиків, в тім дусї, що „руский унїверситет — се річ в нинїшних условинах не до сповненя, а се жаданє, то лиш етап до зутраквізованя польского унїверситету у Львові“. Незрячі! не бачуть, що непризнане окремого руского унїверситету у Львові мусить вже тим самим вести до зутраквізованя польского унїверситету!

Цїлком противне становиско проти жадань Русинів заняла молодїж краківского унїверситету. На передвчерашних зборах в Кракові ухвалено, що „молодїж Ягайлоньского унїверситету признає за справедливі стремленя до одержаня окремого руского унїверситету, лише поведене рускої молодїжи на вічу дня 19. с. м. уважає наганним“. — Супроти фальшивих і прямо підлих інформаций польскої праси не можна дивувати ся, що в Кракові причеплено кінцевий додаток.

Перегляд политичний.

В Оломунци відбуло ся в неділю велике ческе манїфестацийне віче в справі заснованя ческого унїверситету на Мораві. На зборах промовлав другий віцепрезидент палати послів др. Зачек. Виказав він, що ческий унїверситет в Празї має три рази стільки студентів, як кождий иньший унїверситет нїмецкий, а найлїпший материял віденьского унїверситету достарчають ческі студенти з Морави. Уже мінїстер Ґавч признавав потребу утраквістичного унїверситету на Мораві. Нїмцї противні тому лише із заздрости й ненависти. Пос. Грубий заявив, що Шлеск пійде в тій справі згідно з Моравою. Рішено вкінци візвати правительство до основаня ческого унїверситету в Бернї.

———

Всї посли ради державної дістали видану у Відни Брошуру „*Denkschrift an Seine Excellenz den Hern Ministerpräsidenten Dr. Ernest von Koerber übersandt im Namen der unabhängigen ruthenischen Wähler aus der Curie der Landgemeinden des Złoczower Wahlbezirkes für die Landtagswahl am 5. September 1901 vom ruthenischen Pfarrer Daniel Taniaczkiewicz. Wien 1901. Im Selbstverlage des Verfassers. Mechitaristen Buchdruckerei, Wien VII.*“ (18 сторін більшої 8-ки).

В Атенах студенти віддали 27. падолиста унїверситет ректорови. Нинї розпочинають ся виклади на ново.

———

Американьска политика. На бенкетї ню-іорскої торговельної палати виголосив секретар державний Гай в одвіт на тоаст довшу промову. в котрій висказав весь напрям политики американьської. Після его заяви полудневоамериканьскі републики можуть бути переконані о щирости становища Сполучених північних держав, що ті не наміряють анї їх посїлостей загарбувати, анї непрошені мішати ся до їх справ. Америка хоче в приязни житя зї всїми державами. Під зглядом економічним і торговельним мусить ступати на перед, заключати договори оперті на взаімности. Америка прямує до отвореня вільної дороги торговли цїлого сьвіта, а еї інтереси на тихім океанї так важні і великі, як і кождої другої держави. Кабель, що тепер переведе ся через Тихий океан і канал Істмійский, послужить до ужитку всїх цивілїзованих народів, но мусить позістати виключною власностю і під виключною контролею Америки. Гай закінчив заявою, що як пок. Мек-Кінлїй, так і теперішний президент Русвельт знає се добре, що американьскій народ — то величезна сила, так в дїлах военних і в справах мира, однак тая сьвідомість сили не спонукає его щоби схотїв котрий-будь слабшій чи силнїйшій державі яким-небудь способом вчинити яку кривду або права еї нарушити.

———

Найновійшим винаходом у війнї Анґлії з Бурами, то т. зв. концентрацийні табори, котрі навіки покриють Анґлію ганьбою. Правительство анґлійске радо би на кождий спосіб очистити ся із закидів, які ему з ріжних сторін роблять з причини тих концентрацийних таборів, та все таки раде не раде само констатує, що брак води є найголовнїйши приводом надзвичайно великої смертности. Один очевидець такого табору розповідає, що в тім витворі вирафінованої анґлійскої жорстокости, що обнимає яких 200 кроків широкість а 800 кроків довгий простор, жие 400 осіб, переважно женщин і дїтий, а частою мужчин білих і чорних. Всїх держать там вже звиш чотири місяцї, і анї один з полонених еще не вийшов кроком по за границї табору. Поживу одержують дуже лиху та й скупо. Бувае, що й по дві неділї не видять куска мяса. Вимірюють ім навіть воду. В шатрах не можна, анї огню розкладати, анї сьвітити, а варить ся на дворі без огляду на погоду. Мала часть женщин має сяку-таку постіль, все проче спить майже на голій земли. В таких услівях смертність межи полоненими величезна, майже всї дїти хорують, а однак анґлій-

---

шті всї рівні, гордо — ласкаво пояснив він.

— Тебе як звати?

— Ванька, захропів той сїдаючи.

— Ну, а я — Семен Петрович... чуеш?... за що тебе?

— Хазяїна... що... за те місце!...

І він показав собі на горло і доповнив жестом, витягнув і з страшною силою стиснув руку.

Семен Петрович з видом знатока подивив ся на неї.

— Покажи-но... Засучи... рукав... покажи! Еге!... ну, брате, ти молодець. З тобою можна би много хороших „робіт“ підняти ся. Ану ми!... Я таких, небоже, мускулів не видав.

Ванька перший раз підняв голову до гори і зареготав ся — „розум“ найшов. Знайшов ся чоловік, що дав ему то, чого у него не було: гадку, як ему поступати.

— Я їх... вво!... дійму!... Я їм, чортам, покажу... Ти скажи тілько... тілько покажи...

Улиця з півслова порозуміе улицю. Семену Петровичеви не треба було пояснити в чім дїло. Він порозумів відразу.

— Догадливости у тебе нема... Ти мене слухай...

— Буду... Вво! то есть! — хропів зворушений Ванька.

І дїйстно — новоприбувший почав его научати. Так научив, що скоро Ванько вийшов на сьвіт, явив ся у хазяїна, забрав у него свої річи і як той хтів его притримати, обернув ся до него і тілько проговорив:

— Убю... чуеш? лучше зістав... убю!... все одно, в каторгу пійду... одна дорога... Ми, брате, тепер...

Язик Ваньки був цїлком новий для хазяїна. Перед тим Ванька до „висїдки“ так говорити не умів.

— Навчені, значить, тепер?,... В грештантськім „нїверситетї“ получили свое повне образоване?

— Научив ся, будь спокійний, Не вік дураком бути з вами, чорти!...

— Найшли, значить, свое „поняте“? — дрочив ся швець. — Ну, дай вам Боже, а як на площи на петлю брати будуть — прищлїть білет. Варто подивити ся. Не забудьте, будьте ласкаві... в першім рядї...

Ванька глянув задумчиво на „правило“.

Взяв его.

— Також і сїрий халат з паровим тузом, дуже до лиця вам. Красавець!... Особливо коли при тім і браслетки на ноги..

Але ту Ванька з тим самим задумчивим видом махнув правилом і хазяїн покотив ся на підлогу, як би его що підрізало. Подивив ся — подивив ся на него Ванька, копнув ногою... і тихо вийшов на улицю.

Семен Петрович мав вийти на волю по кількох днях. Він дав ему адресу, де покищо мали зійти ся. Скоро Семен Петрович вийшов на волю, вислали его до вітчини. Але вітчиною его була Нарва і він звідтам сейчас вернув ся в Пітер

— Чув я, що петербурська столична „алестократия“ дуже за мною скучила ся і на забаву зовуть... Ну, я сейчас зібрав ся, убрав фрак, білий гальштук, взяв „пукет“ і всї ордери на себе навісив і приїхав... Прямо на баль до сьвітлїйшого князя... Позвольте, будьте ласкаві — ґраф Брандахлистов! кланяв ся він посеред комнати перед Ванькою. — На чашку чаю прийшов.

Ванька глядїв глядїв з великим зачудованем на свого учителя, на свій „розум“ — залив ся реготом і реготав ся доти, доки самозванець-ґраф Брандахлистов не дюґнув его кулаком у щоку.

— Ну, досить... Вставай, робота є.

І від того дня почала ся у них робота. Семен Петрович перекинув ся в льокалю Ванька, відвідував его як брат, або знакомий і они грабили доми з убийством, або без убийства — зависїло від того, чи був хто при тім, чи нї. Ванька душив, різав, мордував без найменчого зворушеня.., і потому тілько отрясав руки, так як би они у него запухали. Роздобувши гроший він мовчки і на самотї сидїв і запивав ся у себе за столом стиснувши голову в руках. Часами починав він дещо тягнути, при чім Семен Петрович нїяк не міг розібрати, чи він сьпівае, чи реве... І слези на очах показували ся — і сьміеть ся.

— Та що ти, бабо?... по старусї плачеш? А ти плюнь... Она, брате, вже в раю тепер.

— Я? нї... Коровки... собачки... луги зелені... зелені...

— У, дурак!... Я думав, ти за старухою.

Але ту забував Ванька про все і бішено бив кулаком о стіл.

— Я їм... чортам... я їм... З медалями... Семен! покажемо ми їм?... говори: можу я їм показати, а? можу?... Говори сейчас: можу я їх — вво!... А?...

— Ще й як покажемо їм! Ти тілько мене слухай. Бо у тебе руки золоті, а в голові правдивих „понять“ нема.

— Понять менї не дали! Та-а-ак... згоджував ся скоро Ванька і глупо кивав кудлатою головою, на якій сторчали на всї сторони руді кудли. „Понять“ я не можу... але тілько... они мене, такого хлопця полїнами, правилами... всяко.. маю я таке, щоби показати їм „повне право?“...

— Ще би... Тільки сповняй, що я прикажу.

— Сповню!... Семене Петровичу, все сповню... Брате!... рви мене... нї, ти постій, ти рви мене... пали... я все сповню... От сьвічка — диви, я для тебе...

І він сунув кулак в огонь, так що Семен Петрович скочив і відняв у него сьвічку.

Річ скінчила ся тим, чим она повинна була покінчити ся.

„Розум“ і „руки“ спіймали.

Їх посадили не в однім місци. Одного в тюрму, Ваньку покищо в циркул задля браку місця і щоби не міг порозуміти ся зі своїм учителем. Віддїлений від свого „понятя“ — лежав Ванька цїлими днями на тапчанї і страшно тужив за свободою і за Семеном Петровичем,

ські власти відкинули предложене лїкарскої помочи від лїкарів-чужоземців. Женщинам, котрі жалують ся, зменшають за кару порциї страви, а таким, що енергічнїйше протестують, відбирають дїтий, котрих може більше й не побачать бо дїти переведені в другі табори умирають без опіки і ратунку.

Дописи.

СПРАВОЗДАНЄ
про загальні збори кіцманьскої філії тов. „Руска школа“ з дня 20. жовтня 1901 в Товтрах.

На зборі явило ся 64 членів.

Голова тов. п. Іл. Стратичук, отворяючи наради о 2 годинї пополудни, констатує з радостию поважне число присутних членів.

Тов. Токарюк вносить, щоби, нїм приступить ся до нарад, вислати від зібраних телеґрами з подякою пп. послам Пігулякови і Штравхерови за то, що вступали ся при соймових нарадах за шкільними і учительскими справами. Над сим внесенєм вивязала ся дуже оживлена і широка дебата, в котрій виявлено всїлякі гадки, а то, щоби вислати телеґрами 2, або 3, або 4 панам, а навіть для всїх 16-ох послів правиці. В кінци згодив ся внескодавець зі внесенєм тов. Прокоповича, щоби вислати телеґрами для пп. послів: Стоцкого, Пігуляка, Ник. Василька і Штравхера і для краєвого інспектора Поповича. Се внесене збори приняли. В дебатї над сим внесенєм брали участь товариші: Радомский, Івасюк, Радик, Шорш, Андрієвич, Альбота, Мариянчук, Токарюк, Войновский, Прокопович і голова. Для уложеня і відосланя телеґрам вибрано пп. Шорша, Прокоповича і Березовского. На внесене тов. Шорша закінчено дебату над сею справою.

Відтак ухвалено, щоби „Freie Lehrerzeitung“, що виступає неслушно проти мужів заслужених, о руске шкільництво, більше не побирати. По сїм відчитав писар Івасюк протокол із послїдних зборів і справоздане із дїяльности видїлу за минувший рік. На внесене тов. Яноша збори висказують видїлови довірие і подяку повстанем із місць, за що голова дякує зборам в імени цїлого видїлу.

Дальше відчитує скарбник Павнель справоздане касове. На внесене тов. Прокоповича вибрано пп. Зугаєвича, Жибачиньского і Петрачика до комісиї для справдженя рахунків касових, котрі й знайшли всї рахунки в найлїпшім порядку, по чім збір удїлив на внесене п. Жибачиньского скарбникови абсолюторию.

Тов. Матей Григорович, Іван Бажаньский і Волод. Григорович відчитали свої вироби наукові. Перший про „національність і национальне виховане“, другий „про товариства взагалї а наше товариство з особна“ а третий про те, „як належить провадити шкільну метрику“.

В дебатї над сими рефератами брали участь товариші: Бажаньский, Івасюк, Недїльский, Радик, В. Григорович, Андрієвич, К. Альбота і голова. „При дебатї“ над веденєм шкільної метрики ухвалено в засадї, що при вписуваню дїтий із парохіяльного виказу до шкільної метрики не треба вписувати померших дїтий, лише дїти, що померли уже по їх вписаню до шкільної метрики, треба виказувати як померших. Також заявляє голова на дотичне запитане тов. В. Григоровича, що стовпець 11. в шкільній метрицї не відносить ся до устави нашого краю і вкрав ся через помилку.

Всїм трем прелеґентам збори висказали подяку за старанне вироблене рефератів.

Приступлено до вибору нового видїлу. Тов. Радомский вносить, щоби вибрано давний видїл, на що збори згодили ся. Таким чином увійшли до видїлу панове: Ілярий Стратичук, Євгеній Жуковский, Дмитро Павнел, Матей Григорович і Віктор Івасюк, а пп. Кароль Шорш і Василь Радомский як заступники видїлових.

При вільних внесенях ставляє тов. Войновский слїдуючу приняту зборами резолюцию:

„Філїя Рускої Школи“ в Кіцмани заявляє, що учителї кіцманьского повіту пристануть лиш до такої загальної орґанїзациї буковиньских учителїв, в котрій буде рускому учительству запевнена повна рівноправність з прочим учительством Буковини і, коли провід і орґан тої орґанїзациї буде заступати ся за правами учительства не тілько відважно але й поважно, як се пристоїть образованій верстві суспільности, якою есть учительство“.

О. Драчиньский заявляє, що він і о. Калинюк вступають в члени товариства.

Голова тов. замикає наради і вносить в честь Єго В. Цїсаря трикратне „многа лїта“, котре присутні грімко повторяли і відспівали Гимн народний. Тов. Радик дякує голові теплими словами за провід зборами.

Віктор Івасюк.
писар.

VI.

Що робить руска інтелїґенция?

П. К. із Р.-С. пише:

„Що в богатьох селах ще нема райфайзенок, тому винні або самі селяне, або наша інтелїґенция. Наш мужик має ще від панщини якийсь страх, якесь недовіріе до сурдута; бо ті сурдутові надоїли єму досить, а деякі ще й сегодня поступають собі з ним так, що селянин таки не знає, чи їм вірити, чи нї.

Коли учитель, чи иньший інтелїґентний чоловік хоче щось доброго в якімсь селї запровадити, то раджу ему із мого переконаня і з мої практики ось що:

Коршма, то перший воріг в селї, і хоть мужик радо до неї ходить, усе-ж вона єму ворогом. Селянин дивить ся криво на того інтелїґента, що ходить до коршми, а властиво з ориндарем, а може ще й іде з ним рука в руку при всяких нагодах. Не узнаю того за доброго учителя, або за патріота, хоть би він до всїх належав товариств, хто заглядає деколи до коршми. Той учитель утрачає повагу і вся єго робота не здасть ся нї нащо.

Учитель, що вийде до селянина до сїний, і не подавши єму руки, розказує про те або се, а мужик тримає капелюх в руках, не здобуде собі поваги між народом. Ти єго запроси до кімнати, скажи єму сїсти, а потім зачни з ним розмову. Перше вислухай єго гадки, а потім зроби свої уваги, не заперечивши всї єго гадки, бо тим єго відтрутиш від себе і він подумає, що ти єго тримаєш за дурного.

Коли закладає ся каса чи читальня, то не конечно, щоби відразу переконати пів села або яких 50 ґаздів. Нї! Треба лише постарати ся о те, щоби переконати кількох добрих і поважних ґаздів, що те дїло є великої користи, а вже тих кілька приєднає решту до спільної участи. Примітити-б при тім, що й учителеви або иньшому інтелїґентови годї заложити рук та ждати, мовляв: „води сьвяченої“. Власне в тім лежить цїла штука. Чоловік має робити в такім часї мов та машина. Тут приговорювати, туди побічи, того погладити за добру раду, того жертком посварити, коротко: треба доброї волї і енергії.

По науцї повинен учитель перейти ся по селї і, здибавши першого лїпшого селянина, поздоровити єго уже з далека і подавши єму руку, (не бійте ся, поваги тим не утратите), треба розпитати єго про єго долю і недолю, а коли можна єму порадити, то треба в кождий спосіб старати ся по змозї направити єго на лїпшу дорогу. І зараз при такій нагоді можна спімнути, що така або така інституция була би в селї дуже добра для бідного народу а деколи і богатшим.

На партиї не відказуйте дуже, лиш указуйте на дїла партиї, що гра що лїпшого зробила для народу і котра селянинови прихильнїйша.

Так само не кажіть, що сей патріот лїпший а той гірший, лиш указуйте на їх дїла для суспільности і запитайте, що зробив третий. А нарід буде вже з переконаня горнути ся до таких людий. Треба єму показати і докладно розтолкувати реальні заслуги таких людий.

Незгода з церковю дуже велика перепона до закладуваня кас, читалень і склепів в громадї. Учитель повинен по змозї іти рука в руку зі сьвященіком а в разї хоть би сей і не був за тим, то все таки не робити в громадї заколоту; тодї хто й не є в душі за тим, не буде явно проти учителя виступати, ба маємо вже й таких, що хоть иньшої партиї і иньшої нациї, прилучують ся до доброго дїла в громадї.

Ще одна точка, що відтручує нашого мужика від інтелїґенциї, то еї мова. Не один з нас прийде н. пр. чи до канцелярії громадскої, або де инде і зачинає або зараз з писарем або з ким иньшим говорити по нїмецки або такою мовою, якої селяне не розуміють. Тим ображує ся хлїбороб, бо мислить, що щось проти него говорить ся. Тому треба в єго присутности лиш так говорити, як він розуміє.

Треба також уважати з ким у приязни жити, бо як селянин бачить, що учитель в приязни з єго ворогом, то й потім бокує від учителя.

Коли-ж селянин переконає ся, що ми єму щирі, та що ми не лише ізза нашого зиску з ним добре обходимо ся, то й він послухає нас в кождім разї, і дїпнемо нашої цїли в кождій важній працї — на полї народної просьвіти і самоосьвідомленя. Не лякаймо ся, коли нам щось від разу не вдасть ся і не тратьмо охоти, лиш трудїм ся безнастанно а дійдемо до цїли!

Але коли учитель хоче зробити щось доброго для народа, то мусить надїяти ся й не одного ворога.

Тому просимо наших патріотів, щоби в такім разї брали учителя в оборону.

НОВИНКИ.

Календар. Недїля 18/XI. (1/XI.): Ж. 26 по С. с. Д.. Луки 8, с. в. м. Міни; Р.: Хрізоґена, Понед. 19/XI. (2/XI.): пр. Авдія, с. м. Варлаама, Іліодора; Р.: Бабіяна, Второк 20/XI. (3/XI.): п. о. Григорія декап., *пер. праз.*; Франціска.

Іменованя. Старшими повітовими в етеринарями в IX. ранзї іменовані: Адальберт Арвай, Вільгельм Екгарт, Касиян Ісар і Николай Луческул, а повітовими ветеринарями в X. ранзї: Альойс Ґілярт, Кароль Фавлент, Іван Крепфль, Сальман Маер, Лазар Берґґоф і Епіфаній Товстюк. — Будівничим адюнктом при бук. правительстві іменований Технїк з Берна Генрик Мілер.

Відзначене. Жандарм Франц Армбрістер в Чернівцях одержав срібний хрест заслуги за те, що спас двоє дїтий з вогню.

П. інсп. Омелян Попович зложив у перші роковини свого ювілею 50 корон на стіпендийний фонд свого імени в касї „Народного Дому“.

Нова телеґрафічна стация буде небавом у Мамаївцях.

З краєвої ради шкільної. На засїданю з дня 27. с. м. *основано* 1-кл. школу в Синівцях Горішних, в Слободзії Берлинцях, самостійну 2-кл. школу в західній части Городника гор. експозитуру в Карапчеві н. ч. на Глибічку і в Іджештах 1-кл. школу в Плешу; *розширено* школу в Карапчеві н. ч. і в Замістю на 3 кляси. в Іджештах на 4, в Калинівцях н. Чер. на 2, в Добринівцях на 3, в Городнику дол. на 4, в Топорівцях на 6 кляс з 4 паралельками, в Баштештах, на 2, в Ставчанах на 4 в Кешвані на 2 клясї а в Острицї на 5 кляс; *іменовано*: надуч. в Килїєві Івана Велигорского надучителем в Ревнї а уч. Михайла Кракалїю надуч. в Стрілецкім-Кутї, уч. Дмитра Галуса надуч. в Димцї, підуч, Артура Рокіцкого уч. в Чернівцях (при ул. двірцевій), Емілїю Мандрик уч. в Дорнї-Ватрі, Николая Ґелку уч. в Джеминах, Михайла Вітана уч. в Станівцях н. Чер. Людвіку Круліковску уч. в Фірстенталю, підуч. Дениса Євстафієвича уч. в Кіцмани а Лявру Фішерівну підуч. в Пожоритї; *перенесено* на власну просьбу уч. Сидора Годованьского з Лукавця як управителя школи в Пядиківцях а підуч. Каролїну Сухонос з Мамаївців до Ленківців. *посуненo до висшої кляси платнї* 20 учителїв і 5 підучителїв та підучительок; на остаток розділено 35 ремунерацій за садівництво.

Концерт „Бук. Бояна“ відбуде ся сеї суботи, 7. грудня, з богатою програмою, котру подамо в слїдуючім числї. Слїдуюча проба у вівторох о 7. годинї, на котру видїл просить всїх сьпівачок і сьпівакїв явити ся в повнім числї, бо ледви чи буде ще одна проба перед концертом.

Драматичний кружок товариства руских ремісників „Зоря“ в Чернівцях відіграє в недїлю дня 1. грудня с. р. в сали „Народного Дому“ при ул. Петровича ч. 2, три веселі актівки: „Перехитрила“, комедия Луцика, „Чорт“ фарса із сьпівами Н. і по раз перший на рускій сценї „Соловейко“ оперетка Б., перевів І. Захарко. Цїни місць: Крісло перворядне 60 кр., другорядне 50 кр., третьорядне 40 кр. Партер 20 кр. — Білетів скорше можна дістати в торговли п. Гната Власюка а в день представленя від 3 год. при касї, — Початок о год. пів до 8-ої вечер. Отже хто хоче весело перевести вечер і насьміяти ся до волї най прийде в недїлю до „Народного Дому“.

Центральний видїл товар. „Руска Школа“ в Чернівцях звертає ся з просьбою до філїяльних товариств, щоб надіслали чим скорше свої справоздання з дїяльности за біжучий рік, як також і рахунки за книжки, взяті з товариства. Також *вижидаємо нетерпеливо* гроший, що належать ся нам після статутів від філій. Видатки особливо на видавництва досить великі, а ми не маємо нїяких доходів, кромі вкладок членів, котрі належать не впрост до товариства, а до філій і до тих-же вплачують свої вкладки. Всї члени, що вплатять за сей рік вкладку 1 зр., получать даром „Педаґоґіку“ Барановского в рускім перекладї Юл. Кобиляньского.

Видїл філії „Рускої Школи“ в Кіцмани вибрав інсп. І. Стратичука головою, надуч. В. Івасюка заступником голови, надуч. М. Григоровича писарем а дир. Е. Жуковского контрольором.

Вп. членів „Товариства рускої православної шляхти на Буковинї“ упрашає видїл тов. о як найскорше надіслане членьских вкладок.

Каса пожичкова і щаднича в Василеві зачала своє урядованє на 24. падолиста 1901, що подає ся до загальної відомости.

Нечуване звірство. Перед судом присяжних в Марбурзї розпочав ся онодї процес против цїлої родини селяньскої, котра допустила ся нечуваного звірства. Альойзия Ґерміч, 32-лїтна жінка селянина в спілцї зі своїми братьми і матїрю, убила власного мужа, покраяла відтак тїло на дрібні кусні, зварила, і дала свиням їсти. Ґермічева призналася до злочину, і сказала, що убивши чоловіка, закопала єго тїло в пивници, але опісля за радою матери, відкопала і зварила та дала свиням зїсти, щоби тим *способом затерти всякі слїди* убийства.

але добре памятав, що на все має відповідати: „не можу знати...“

Слїдчий судия дуже мучив ся з ним.

— Дуже задоволений. Правда, що я бував у них, бо старуха... А що до дївчини, що з мармелядою — не можу знати... Дївчина, можна сказати панська. В сам раз делїкатна дївчина... „Хочеш, каже, солодкої горівки?“ — я не можу знати... Що до кусаня — то она мене зубами в то місце... „Я тобі, говорить, в знак памяти...“ Солодку горівку пив, правда...

З того базїканя не міг слїдчий судия нїчого поняти.

— До чого ту солодка горівка? — питав він безнадійно.

— Бо котра дївчина кусає... Сейчас говорить: „хочеш мармеляди?... Іж до волї...“

Але ту вже і арештант і слїдчий судия — оба, вибалушивши очи, дивили ся один на другого і нїчого не розуміли. Лежав — лежав Ванька на тапчанї в арештї і не міг витримати. Воля тягнула: голодна, бездомна — тілько тїкай тамтуда. Цюпа заперта і нїма, давила нещасного. Єму здавало ся, що він живий в гробі. Єму було душно, так душно, *як би стеля спускала ся і клала* ся прямо на єго груди своїм камінним зводом, так як би ті стїни стискали ся зо всїх сторін і не давали єму рухнути ся.

Далї буде.

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, ліхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони, дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові циґарниці, дамскі пояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дітий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для мущин і хлопців. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Суконні і плюшеві модні шапки для панів і дітий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і еґерске по цїні фабричній; скі кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дітий. Вовняні покритя, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дітий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Capek у Відни з французкої шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дітий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу для пань, панів і дітий.

Коци до подорожи з вельблюдового волося, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на ліжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до прання є на складї, а що тиждня приходять свіжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Гарне, добре і дешеве!

Магазин одіжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дівчат і дітий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дітий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове видане

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциею

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повістї) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; цїна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з цїни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і IV томі.

Поодиноцї томи будуть продавати ся дорожше.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Як вже всюди єсть відомо, що

Ріхтера

скринки до камінної будови

з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою

яку можна дати дітям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїнї від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, 6 до корон і вище, а будівляна скринка з якором з каміньчиками приряджеными до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїнї 70 тот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дітям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Königl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie., Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage:** I. Operngasse **Nr. 16. Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся **фрізієр**

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гігієнічні урядженя, пр, карболїзоване бритв, механічні розпиляч. до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дійстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. *За редакцию відповідає* **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 138. Чернівці, середа дня 21. падолиста (4. грудня) 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	— сот.
на пів року	10 „	— „
на чверть року . .	5 „	— „
на місяць	1 „	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Борба за руский унїверситет.

Віче в Чернівцях.

Віче, скликане академічною молодїжию в Чернівцях сеї неділї, випало величаво. Вже перед 5. годиною заповнила ся не тільки простора саля „Народного Дому“ але й усї прибічні комнати і сїни сотками Русинів і Русинок, старших і молодших із Чернівців і з провінциї так, що на більше числа не було вже місця.

В імени комітету поздоровив ак. Лев Когут зібраних, представив правительственного комісара і по уконституованю президиї з акад. молодїжи удїлив слово головному референтови ак. Плятонови Лушпиньскому, що в довшій дуже старанно обробленій і добре обдуманій, дуже гарно і з запалом виголошеній промові представив ясно потребу заснованя осібного українсько-руского унїверситету, поставивши на остаток відповідну резолюцию, що жадає окремого унїверситету для Русинів у Львові. Присутні давали підчас промови часто голосний вираз своїм почуваням а на закінченє нагородили бесїдника громом оплесків.

Як другий референт виступив ак. Василь Сїмович, щоби в горячих словах змалювати борбу руской акад. молодїжи у Львові за руский унїверситет, та згадати про прихильників і ворогів сеї н а ш о ї с п р а в и, ставляючи на остаток внесок, щоби висказати щиру симпатию і подяку молодим борцям і всїм, що з нами спочувають, а погорду всїм противникам нашого правного жаданя. Гучні оплески нагородили і сего бесїдника.

Третий з черги промовив др. Маковей, оповівши про найновійші події в сїй справі та піднїсши відрадний факт, що вся краківска і велика часть львівскої польскої молодїжи стоїть по нашім боцї.

Відтак забрав слово в імени жидів-демократів ак. Цаплер і висказав симпатиї своїх одномишленників для руского унїверситету.

Опісля відчитано поставлені резолюциї і принято однодушно.

На остаток відчитано наспівші телеґрами і закінчено віче відспіваném пісні „Не пора“ і гимну „Ще не вмерла Україна“.

Обширнїйше напишемо ще про сю памятну манїфестацию бук. Русинів за руским унїверситетом у Львові, скоро комітет достарчить нам потрібний материял, підносимо тут тільки ще раз ту відрадну однодушність всеї Руси-Украіни в сїй далекосяглій справі культурній, до котрої і бук. Русь прилучила ся сим незабутим вічем.

Буковиньскі ґазети.

З буковиньских ґазет озвали ся про руский унїверситет ще отсї: „Czernowitzer Zeitung“ записала тільки вісти про „погром“ професорів, бо так стояло в нїмецких чи польских ґазетах, з котрих редакция черпає свої інформациї.

„Bukowinaer Journal“ Янка Фльондора каже, що „паньство“ Русини з Буковини підпирають змаганя галицких Русинів; а то, бачите, тільки волоскому „паньству“ в Буковинї, Семигородї ба навіть в Румунії вільно йти разом.

„Bukowinaer Post“ подає після „Information“, що пильний внесок руских послів на заснованє руского унїверситету має цїкаву історию. З польского боку обіцяно именно Русинам повну утраквізацию львівского унїверситету, скоро відступлять від жаданя осібного унїверситету. Рускі посли виразили на те здивованє, чому Поляки спирають такі самі домаганя Чехів, Італїянців і полудневих Славян. Впрочім утраквізм львівского унїверситету затверджений цїсарским патентом з р. 1878, не дописав з волї польских верховодів. На се предложили Поляки, що підпирати муть заснованє руских віддїлів на черновецкім унїверситетї. Але Русини й на се не пристали а поставили свій внесок.

„Bukowinaer Rundschau“ знов дала у вступній статї добру відправу ґазетї „Buk. Nachrichten“, котрої научки ми записали попередно на вічну память жичливости нїмецкої. „Bukowinaer Rundschau“ пише що „Buk. Nachrichten“ непотрібно горячать ся, бо руских паралельок на унїверситетї в Чернівцях нїхто не жадає, а в Галичинї є й між Поляками доста анальфабетів а мимо того аж два польскі унїверситети. Треба проте числити ся і з національним осьвідомленем Русинів, з їх потребами висшої культури із національною консолїдациєю в Галичинї і на Буковинї. Запал рускої молодїжи для сего нового розсадника руского образованя і рускої культури не можна загасити безпідставними закидами. Ся ідея понесла ся вихром по краю і заставила розсудні голови і горячих патріотів до енергічної дїяльности в інтересї нациї і чим скоршого осущеня національного відродженя. Руским унїверситетом зрівнало-б ся значно Поляків і Русинів в Галичинї і зменьшило-б ся національні і политичні суперечности. „Buk. Rundschau“ кінчить свої виводи тим переконанем, що ряд буде мусїв заснувати руский унїверситет.

„Deşteptarea“ записує тільки в коротенькій нотатцї вість, що Поляки жертвували Русинам рівнорядні катедри при черновецкім унїверситетї, проти чого після „Deşteptar-i“ мусїли-б оперти ся Волохи.

„Gazeta Polska“ заповідає аж на четвер обширне справоздане і свою гадку про сю справу.

Відповідь міністра д-ра Гартля на інтерпеляцию в справі унїверситетскій.

За засїданю палати послів з пятницї відповів міністер просьвіти др. Гартель на звізну інтерпеляцию посла Романчука, Барвіньского і тов. Відповідь ся звучить:

„Посли Романчук, Барвіньский і тов. звернулись до мене на нинїшнім засіданю палати послів в справі ексцесів у львівскім унїверситетї з запитанем:

1. Чи гадаю докладно і всесторонно поінформувати ся про події в тім унїверситетї та аж на підставі таких інформаций окончено порішити справу?

2. Чи гадаю докладно розслїдити також жалоби руских студентів і взагалї відносини, пануючі у львівскім унїверситетї, а именно, о скільо они дотикають національних прав Русинів і поведеня унїверситетских властий з рускими студентами і професорами?

3. Що гадаю запорядити, щоби усунути неправильности, пануючі у львівскім унїверситетї, і щоби забезпечити в нїм рівноправність руского язика, запоручену основними законами?

Зворушило.

Оповіданє В. І. Немирича-Данченка.

Далї.

Він часто хватав ся за крати і висїв на них годинами, так що у него на руках здували ся жили узлами і синїли під шкірою як шнурки. І мушкули ему деревіли і він сам охлявав. Висїв він, щоби дивитися на небо, дихати вольним воздухом. Ему ще лїпше було, що він не видїв двора і будинків. Голуба вижина, без всего иншого, нагадувала ему той далекий і щасливий, але на жаль такий короткий час, як він лежав на спинї в лузї і глядїв таку саму глубину, бездонну і лязурову і здавало ся ему, що він відірвав ся від землї і летить стрімголов до неї, до тих біленьких облаків... А як на небі показали ся голуби, він слїдив за ними з великою увагою, нїздрі роздували ся і здавало ся ему, що він чує запах сьвіжої землї, аромат цьвітів з лугу і легкий запах берези, що розносить ся з вітром з далеких лїсів, які з далеку видавали ся синїм маревом. Раз він малощо не закостенїв на кратах. Воробець прилетїв на ґзимс і почав на нім вертїти ся, приглядати ся, їжити ся, чичиркати і підскакувати... Він і пера піднимав і дзюбом по нїм гладив і голову собі до него чесав і кричав при тім так весело, що на душі у Ваньки якби що розцвило ся. Здавало ся, цїла его душа пійшла в очи, в погляд жадний, неподвижний, невідступний... Воробець не помічав за решіткою тої кудлатої, рудої голови, був спокійний і поводив ся так, як поводити ся повинен кождий молодий воробець, що подає дуже великі надії і знає, що він не має специяльно нїчим журити ся і що, поки фякерські коні по улицях бігають, для него все знайдуть ся способи до істнованя... Наконець охляли у Ваньки руки і він тяжко упав на підлогу. Але воробець не чув того і поводив ся дальше свобідно. Ванька позбирав окрушени хлїба і став метати їх на ґзимс. Воробець зовсїм не дивував ся тому. Взагалї порядний воробець не повинен дивувати ся нїчому. Бо як падають не знати звідки окрушини хлїба, то не на те, щоби сему дивувати ся, а на те, щоби їх їсти. Подзьобавши — він розцьвірінькав ся на все горло, так якби хтїв розказати воробцям всего сьвіта, який він прекрасний молодець і як то небо для него специяльно ласкаве, коли посилає йому дощ з житних галушок незвичайно смачних і дуже стравних для воробячого жолудка. Візвавши цїлий сьвіт, щоби над ним дивував ся, воробець поплигав — поплигав і полетїв, але в памяти Ванька позістала его докладна признака зломане перце на самій головцї, що страшно сьмішно стерчало до гори. Длятого мав воробець дуже фанфаронський і хвацький вигляд і кождий его рух видавав ся при сїй подробицї туалети дуже сьмішний і претенсіональний. Потім арештант кинув на ґзимс ще хлїба і той сам воробець, з солїмкою на голові скоро явив ся, зовсїм так якби инакше і не могло бути. Через тиждень воробець зовсїм освоїв ся з рудими кудлами запертого за кратами арештанта. Як не найшов окрушок, то стукав в решітку дзюбом, а як за нею явило ся лице Ваньки і посипали ся окрушки, воробець не відлїтав, а легко сторонив ся і глядїв скоса одним очком, подібним до чорної шпилькової головки на добродїйну руку і підскакував вичікуючи, коли она щезне, приладивши ему трапезу. Ванька запримітив навіть, що воробець потовстїв на его кормі і дуже сему радував ся. Ему навіть у снї снив ся пернатий приятель, як злїтав ему на лице і чистив свій клюв о его товстий ніс.

Здавало ся, що в тій любій і хитрій пташиї сконцентрувало ся для него все — і воля і сьвіт сонця і тепло лїта і зелень лугів і сьвіжість лїсів і шум води, що несли мимо піскоиатих берегів. Скоро она відлетїла, окружала Ваньку одна пітьма, він клав ся на тапчан, глядїв на мрачний звід стелї і не думав о нїчім. Тяжко йому було, але мисли не приходили. „Ну, придуши... придуши...“ повтаряв він цеглам, що нависли над ним. „Все одно... Чого ту!“... Як не міг лежати, зривав ся, кидав ся до дверий, ревів як звір у клїтцї і бив ся до них, щоби їх висадити. Але двері були кріпкі, желїзні шруби грубі — і дерево тілько тріщало і скрипіло під его ударами, але не подавало ся.

— Ти чого знов? — показувало ся у вікнї лице вусатого сторожа.

— Вво!... пусти!...

— Куда?... до карцеру?... Уважай, небоже, у карцері воробцї лїтати не будуть.

Се мало на Ваньку великий вплив. Він в тій хвилї утихав, чесав собі кудли, дивив ся глупо в кут і бормотав.

— Буде, диви... я так... дуже виноватий.

— То-то! докоряв сторож. — Треба бути осторожнїйшим... Ти відай, дураку, бикови спину кулаком перевалив би. А диви, чим бавить ся! Двері також скарбові... От скажу смотрителеви — зістанеш без воробця.

Виноватий... Я ляжу... виноватий.

І він безсильно вертїв кудлатою головою і старав ся спокійно лячи на постїль.

— Пізвав би я конвой... Та що з тобою, чортом, зробиш? — все шипів у дверях той самий голос. — Ще убеш кого небудь, бо ти як машина — все одно... З нею не дійдеш до ладу, з тобою також... ти памятай на свого воробця.

Але Ванька старав ся вже стримати віддих. Воробець держав его кріпко. Я думаю, ему не треба було замків у дверях, конвоя на долинї, часових на коридорі, бо маленька пташка привязувала его більше всего до тюрми.

Через кілька місяцїв став Ванька кашляти і харкати кровю.

До него післали доктора.

— Тут у него страшно вогко. Треба перевести его до другої цюпи. Тобі, небоже, обернув ся він до Ваньки — дадуть другу арештанську, сухшу.

На сї питаня маю честь відповісти:

Що-до 1. Не лише із справоздань ректорату львівского університету, але також із згідних з ними реляций намістника і дирекциї поліції у Львові довідав ся я о тих жалких подіях, що зайшли у львівскім університетї дня 19. с. м., отсї подробиці, в котрих що-до головних точок згідні є також реляції так польских як і руских дневників.

Дня 15. с. м. внесло кількох руских студентів просьбу до академічного сенату львівского університету о одну з викладових саль на віче руских студентів, котре мало бути скликане на день 19. с. м. на год. 12. в полудне для обговореня національних справ. Просьбу тую увзгляднив ректорат з тим, щоби віче відложено на 7 год. вечером того-ж дня.

Щоби віче відбуло ся в полудне, на те не можна було пристати з уваги, що о тім часї відбували ся виклади, котрі через віче мусїли би дізнати перешкоди або і цїлком не могли би відбути ся. Длятого ректор мусїв вибрати так пізну годину. Рішене те спонукало руских студентів, між котрими в більшости були питомцї гр. кат. духовної семинариї, до того, що імили ся самопомочи і означеного дня в полудне заняли по скінченім викладї викладову салю одного професора богословского виділу та зараз приступили до отвореня віча. На вість о тім самовільнім поступку прибув зараз проректор в товаристві декана богословского виділу і продекана виділу фільософічного та університетского секретаря і хотїв війти до салї, щоби іменем академічного сенату розвязати нелеґальне віче.

Рускі студенти приняли тих функціонарів академічних окликами „pereat“, тупотом, свистом і зневагами, а продекана фільософічного, виділу, коли хотїв зблизити ся до катедри, навіть насильно відперто.

Другий раз хотїв ректор в асистенциї згаданих професорів дістати ся до салї; але не пустили его студенти опором і грізною поставою, з галасом і зневажливими окликами боронячи вступу репрезентантам академічного сенату і его вибраному начальникови, а службу університетску, що хотїла їм зробити дорогу до салї, били палицями.

Коли заходи, щоби ексцедентів наклонити до послуху запорядженям власти оказали ся даремними, мусїв ректор вдоволити ся тим, що голосно оповістив, що розвязує те нелеґальне віче і всїх его участників в дорозї дисциплїнарній потягне до одвічальности.

Цїлком сьвідомі нелеґальности свого поведеня і в очевидній суперечности з приреченем, зложеним при їх принятю на академічних громадян, що будуть жити совісно після академічних законів і оказувати послух та пошановане академічним властям, поважили ся рускі студенти против рішучих протестів із сторони своєї власти академічної докінчити віче і постановити ухвали, в котрих крім жадання нового університету руского і паралельних катедр з руским язиком викладовим у всїх виділах львівского університету, зважили ся виразити „свою погорду“ своїй власти, именно академічному сенатови, деканови богословского виділу і продеканови фільософічного виділу, заповісти скрайну обструкцию тим двом професорам і виразити „найвисшу погорду“ послови до державної ради, радникови двору проф. д-рови Цвікліньскому з причини его остатної бесїди в парляментї, при чім здобули ся на відвагу переслати телеґрафічно тую резолюцию президиї палати послів з просьбою, щоби еї відчитано в повній палатї.

Отже не досить, що рускі слухачі безправно заняли салю на збори, що насильно відбули нелеґальне віче, що поганим способом обидили урядову повагу ректора і академічного сенату, що одного члена тої власти академічної зневажили особисто і побили неделїв, котрі сповняли свій службовий обовязок, та ще по мисли ухвал загадали ужити насильства против декана богословского виділу і продекана виділу фільософічного. Ті надзвичайні ексцеси, котрих головними виновниками були питомцї гр. кат. семинариї, попереджені зборами в самій семинариї дня 12. і 13. с. м., а ужиті до киданя зневаг на академічні власти львівского університету, вимагали очевидно також надзвичайних запоряджень; длятого сенат, щоби запобічи дальшим наміреним ексцесам, постановив застановити виклади у всїх виділах і тую свою постанову переслав менї до затвердженя.

На підставі тих інформаций видав я наведений пп. інтерпелянтами і що-до головного змісту вірно ними повторений рескрипт з дня 20. с. м., котрим затвердив я ухвалу академічного сенату та припоручив як найстрійше і найскорійше переведене дисциплїнарного слїдства против винуватих студентів, до чого впрочім з уваги на тяжку провину руских студентів не треба було окремого зазиву. Як найскорійшого переведеня слїдства жадав я вже длятого, щоби викладі могли скоро почати ся на ново і відбувати ся без перешкоди. На підставі того, що я тут навів, не виджу тепер причини видавати як небудь иньше запоряджене.

Однако о скілько пп. інтерпелянти будуть могли против надісланих менї інформаций подати менї иньші з наведенем фактів, котрі на їх гадку могли би змінити повисший опис річи в головних точках або доповнити его, то найдуть мене завсїгди готовим вислухати їх і можуть бути певні, що докладно розслїджу їх тверджена та увзглядню їх в міру результатів того розслїджуваня.

Що-до 2. О якихсь жалобах загалу руских студентів не відомо менї нїчого — з одним лише виїмком, котрий дотикає жалоб слухачів богословского виділу гр. кат., о яких згадує інтерпеляция з дня 22. с. м., именно, що теперішний декан богословского виділу не принимав від тих слухачів індексів і родоводів, писаних в самім лише рускім язиці.

І о тій жалобі довідав ся я аж з інтерпеляциї, та наслїдком оглядности академічного сенату львівского університету стала ся она тим часом безпредметова. Так само нїчого о тім не знаю, мов би професори або доценти львівского університету, котрі викладають по руски, мали які-небудь жалї на університетскі власти. Длятого задля браку всякої підстави годї менї починатя жадане пп. інтерпелянтами докладне дохожене. О скілько розходить ся тут о слухачів богословія гр. кат., котрі після дотеперішних реляций мали головну участь в ексцесах — а над сим треба тим більше жалїти, що як раз від кандидатів духовного стану повинно ся вимагати в більшій нїж від иньших мірі бездоганного поведеня і пошанованя власти — то церковну власть візвано вже, щоби дала реляцию про участь питомців в тих ексцесах і про те, що церковна власть в сїй справі запорядила; при тім ті студенти будуть мали нагоду висказати свої жалї.

Що-до 3. О скілько справдї мали би заходити у львівскім університетї які неправильности і дійшли до моеї відомости, не залишу їх розслїдити а по совісній оцїнцї запорядити те, що буде відповідне управненим жаданим в межах обовязуючих законів.

Нова провокация.

Спровокована шовінїзмом університетских властий наша молодїж запротестувала против тих провокаций одиноким можливим для неї способом — бурливою демонстрациею. А тепер, коли належало би тактовним поступованем успокоїти молодїж, коли належало-б устерегти ся найменшого прояву нетерпимости, університетский сенат кидає новий підпал в горячу молоду громаду, — видає (друкований) „манїфест“, своїм змістом і формою наче-б на викликане нових демонстраций.

Прямо вірити ся не хоче, щоби се був манїфест університетскої власти, коли читає ся в тонї Dziennika i Narodowo'ї зредаґовану відозву. Dziennikow'i терміни: „wstrętne bezprawie“, „objaw dzikości“, „dziki krzyk“ — так і сиплють ся, як з рога обильности! А що за виводи! Студентска демонстрация не була — після манїфесту сенату — вибухом молодечої нерозваги. але противно — „університетскі власти твердили“ (де? коли? як? чим?!), що не тілько ухвалені резолюциї, але і цїлі „ексцеси“ були „наперед з гори обдумані і зухвало виконані!“

І той сенат так відзиває ся до молодїжи, коли вимагає від сеї молодїжи для себе послуху, коли говорить о удержаню спокою...

Сей манїфест сенату — се тілько один доказ більше, що нам треба осібного університету. Се лиш один причинок, болючий причинок до мотивів, які не дадуть замовкнути рускому народови, доки у Львові не стане осібний руский університет!

В сенатї львівского університету не засїдає анї один професор Русин — самі Поляки.

Той сенат звертає ся до молодїжи тілько польскої, — ігноруючи руску молодїж, немов з гори звільняє еї від обовязку розуміти сей манїфест...

Засуд руских академиків.

Вироком університетского сенату у Львові двох академиків, Євгена Косевича і Володимира Темницкого, релеґовано з львівского університету на завсїгди, — одного, Щуровского, на чотири курси а двох, Пачовского і Євгена Бурачиньского на два курси.

Засуджені мають право рекурсу до міністерства до 14 днїв і певно скористають з того права.

Повідомленя сенату о релеґациї не приняли всї пять, бо написані були не в рускім язиці.

Віча за руским університетом відбувають ся всюди в Галичинї, ба навіть в Празї і Люблянї рішило ческе взглядно словіньске віче, які відбули ся там сеї неділї, резолюциї за заснованем руского університету у Львові а словіньского у Люблянї.

Петиции за руским університетом вислали всї черновецкі товариства рускі до Відня на руки посла Пігуляка, за їх прикладом підуть певно і всї прочі рускі товариства, громади і Русини на Буковинї. Готові до підпису друковані петициї висилає на жадане тов. „Руска Рада“ в Чернівцях, куди зараз удаватись би.

З ради державної.

На засїданю з дня 2. с. м. внесло правительство тримісячну буджетову провізорию. Провідники лївиці поставили наглий внесок на скорочене трактованє буджетової провізориї. По кількох відповідях міністрів рільництва, скарбу і судівництва на інтерпеляциї замкнено засїданє; слїдуюче нинї. Між иньшими відчитано й интерпеляцию п. Н. Василька дотично заміток віденьского заступника прокуратора, котрими він підчас процесу о мальверзациї в бук. лїсах обидив бук. суднїв і присяжних.

Найпильнїйші бук. справи зглядом осібної дирекциї зелїзниць в Чернівцях, реґуляциї Прута, підчиненя заряду салїн в Качицї під дирекцию скарбу в Чернівцях а передачі продажи соли бук. краєвому виділови, нового староства в Станівцях, вишого судового сенату в Чернівцях і позички на краєвий банк, все се списав п. Николай Василько в мемориялї і вручив его президентови міністрів. Против осібної дирекциї зелїзниць в Чернівцях виступає заряд войсковий, але годить ся на розширене круга дїяльности управи руху, яка є вже в Чернівцях.

Ситуация в парляментї дуже критична. В суботу займала ся нею коронна рада під проводом цїсаря. Скоро палата послів не дасть сего тижня доказу, що хоче на правду працювати, то розвяжуть еї і перед новими виборами накинуть новий реґуламін, котрий би унеможливив всяку обструкцию.

Дневники доносять, що перегвори між Русинами і Словінцями о залишене дискусиї над наглими внесенями о заснованє руского і словіньского університету не повелись, бо Нїмцї не хочуть зреґулювати в дискусиї.

Перегляд політичний.

Демонстрациї у Львові. В пятницю пред полуднем зібрала ся коло лат. катедри польска молодїж академічна,, а по вислуханю богослуженя відправленого в память падолистової революциї рушила при сьпівах „Gdy naród do boju“ перед мешкане нїмецкого консуля. Віддїл поліциї з добутими шаблями загородив їй дорогу і не допустив до консуляту. Тогди демонстранти рушили улицями Академічною, Кароля Людвіка, Ягайлоньскою і Третього Мая перед памятник родака Голуховского. По дорозі арештував комісар Лисаковский одного технїка. За арештованим обстали демонстранти і густою лавою потягли за арештованим перед будинок дирекциї поліциї, а коли арештованого по списаню протоколу випущено, розійшлись зібрані домів. В годину опісля, прийшло до другої демонстрациї. Около 300 студентів політехнїки зібралось по викладах коло політехнїки і четвірками рушили улицею Снядецких через цитаделю перед мешкане нїмецкого консуля. Мешканя стеріг один поліцiант, а побачивши демонстрантів заалярмував поліцию. На адресу консуляту посипались грімкі оклики „pereat“ й „ганьба“ і демонстранти у взірцевім порядку рушили назад; на площи Акедемічній зустрінулись з віддїлом поліциї під проводом комісаря Лисаковского. Поліция добула шабель, однак молодїж академічна заявила, що йде на технїку. В ряди молодїжи вмішав ся тайний аент Гінсберґ і хотїв робити „порядок“, та сему перешкодив комісар Лисаковский. Технїки спокійно удались ескортовані поліциею перед будинок політехнїки, де відсьпівали патріотичні пісні а потім розійшлись. Поліция стерегла цїлу ніч з наїженими баґнетами нїмецкого консуляту і памятника родака Голуховского.

———

В палатї послів прийшло в Брукселї 28. падолиста до галасливих сцен. Социяліст Вандервельт по суперечцї з президентом міністрів заявив, що социяліти і лїберали всїми способами перешкодять принятю буджету, поки правительство не прихилить ся до введеня права загального голосованя. Коли міністер справ внутрішних хотїв говорити, товкли социяліти о пульпіти і так галасували, що предсїдатель замкнув засїданє. — Репрезентанта Бурів, ген. Пірона, що удав ся до Америки з просьбою Крїґера о інтервенцию, має приняти президент Русвельт в неділю.

———

Voss. Ztng. доносить з Букарешту, що румуньский наслїдник трону має розвести ся з женою, а з тим в звязи стоїть також справа зміни наслїдства трону.

———

В Монахові палата послів ухвалила 77 голосами против 41, щоби і жидів допускати до судівництва і то в пропорциї жидівских мешканців до загалу людности.

———

Анґлїйский міністер справ внутрішних висказав ся, що правительство не може Бурам ще раз предкладати тих условій, котрі они уже раз відкинули.

Але Ванька відразу повалив ся ему в ноги і хлипаючи бормотав:

— Вашбродь... *) пімру... оставте... щож таке... ту добре.

— Що з ним? — видивив ся доктор.

— Воробець у него, — засьміяв ся сторож.

— Який воробець?

Той розказав о дружбі між тим кудлатим чудовищем і маленькою пташкою.

Доктор задумав ся. Він був ще молодий — і ему тяжко стало. Він знав, шо Ванька убийця... Убийця спокійний, і безпощадний. І в тім злодію тілько нїжности душевної... „Він ближнїй твій“ шептав голос серця: „він брат всїм вам. За що ви зробили его таким? І він міг любити і бути щасливим. За що ви друлили его в помийну яму?... За що?... Підупалий чоловік... відкинений... А сей підупалий і викинений чоловік відчуває, глубоко і болячо відчуває... Тілько все те під корою замкнене... під грубою, непересяклою...

— На всякий спосіб так не може бути! — додав доктор. — Тебе треба кождий день водити на прохід, на воздух... Працювати над чим, ну хоть пів години... Я поговорю зі слїдчим судиею...

(*Конець буде.*)

*) Ваше благородие.

Коли би однак котрий з бурских ґенералів виступив з пропозицією, що Бури годять ся на репрезентацийне правительство, то такі пропозиції могли би послужити в основу мирних переговорів.

У Філядельфії арештовано Шведа Вільгельма Мілера, котрий сказав, що америк. віцепрезидента Русвельта конче застрілити, як Мак Кінлія.

Хіньский двір відрочив виїзд до Пекінґу задля умученя цісаревої-вдовиці. Положенє в Пекінґу значно поліпшило ся. Цісарский едикт позбавив наслідника трону Пучуна наслідства.

Дописи.

СПРАВОЗДАНЄ
з дїяльности філії тов. „Руска школа“ черновецкого повіту
за рік 1901.

Виділ мав три засїданя, а то: 31. марта і 19. мая с. р. в Новій Жучці і 10. надолиста с. р. в Садаґурі. — На виділовому засїданю з дня 19. мая с. р. ведено нараду над мемориялом у справі підвисшеня платнї учителїв, що був вироблений і виділови до обради надісланий тов. „Gurahumoraer Bezirkslehrer-Verein“. До мемориялу пороблено всякі конечні замітки й вислано его назад тов. „Gurahumoraer Bezirkslehrerverein“. На тім самім засїданю вибрано й чотирох делеґатів, що були за ухвалою виділу вислані на з'їзд учителїв у Серетї дня 2 червня с. р.

Виділ скликав був загальні збори членів на день 7. і 17. цьвітня та 12. липня с. р., а головні збори скликав виділ на сьогоднїшний день. На зборах загальних відчитано один відчит п. Сергія Канюка, критиковано учебники наших шкіл народних, ведено наради дотичні сьогорічньої учительскої конференциї повітової й краєвої й ухвалено внесеня, що були вислані головному виділови до залагодженя: 1) Щоби неіспитованих осіб не допускано до вчительованя при народних школах; 2) щоби місць учительских при руских школах народних не обсаджувано такими вчителями, що не мають кваліфікациї на руску мову викладову; 3) щоб учителям шкіл народних підвисшено платню відповідно їхній працї й 4) щоб школу й шкільні власти відосібнити й зробити їх самостійними так, щоб не були зависимими від полїтичних властий.

Від виділу філії тов. „Руска Школа“ черновецкого повіту.

Чернівцї, 1. грудня 1901.

Микола Гавришук, писар.

НОВИНКИ.

Календар. Середа 21/XI. (4/XI.) Вхід в храм пр. Богород. Р.: Варвари, Четвер. 22/XI. (5/XI.): с. ап. Филемона, Архіпа с. м. Цецилії Р.: Сави.

Кваліфікацийний испит з рускої і французкої мови для шкіл середних зложив на днях суплент при школї реальній в Чернівцях п. Теофіль Бриндзан.

Почтовими практикантами іменовані Хаїм Бренер і Йосиф Олїйник, що окінчили школу реальну, і Леопольд Фельцман, абсольвент господарскої школи в Чернівцях.

Інавґурация нового шкільного року на черновецкім університетї відбула ся вчера. Ректор др. Воюцкий мав виклад про еманципацию жіноцтва.

Черновецка рада міска ухвалила обсадити місце директора маґістрату стало і виписала на те вже конкурс. Говорять, що директором мав би стати радник дирекциї дібр релїґійного фонду др. Вольф і заінавґурувати безоглядне пановане християньских Нїмців в Чернівцях, що вже й так розпаношили ся у нас на добре. Надто мав би стати бурмістром хр. Нїмець барон Фірт.

Завідателем парохії в Замістю іменований сотрудник з Банилова Лазар Ґріґорович.

Звертаємо увагу черновецких і замісцевих Русинів на концерт „Бук. Бояна“, що відбуде ся сеї суботи з добірною програмою, і надіємо ся, що патріотична суспільність громадною участию підопре заходи нашого „Бояна“ і доброчинну ціль, на яку призначений дохід із сего концерту. Покажім, що девіза „Бук. Бояна“: „Наша пісня, наша дума не вмре, не загине“, всїм нам дорога, а поміч рускій молодїжи шкільній нам симпатична, і прибудьмо як найчисленнїйше на послїдний в сім році духовий пир.

За ґімназиєю в Вижници була 29. с. м. депутация з Вижниці у міністра просьвіти, а в четвер буде на авдиенциї у цісаря.

Нової запомоги для вижницких погорільців мала вчера домагати ся депутация бук. послів Лупула, Шігуляка і Ник. Василька у президента міністрів.

Другий процес за дефравлациї в бук. лісах розпочав ся в суботу у Відни проти І. Мілера і І. Житного, як видно, і се „гирішні“ Буковинцї, які прославляють наш край по чужих судах.

До кваліфікацийного испиту в надолистї с. р. зголосило ся, як ми вже писали, 46 учителїв а 20 учительок. З них не явило ся двоє, чотирох віддалено від испиту задля неправильностей при писемнім испитї а репробовано 6 учителїв і 2 учительці, отже апробовано 35 учителїв і 8 учительок, а то з рускою викладовою мовою учителїв Фрундзу, Лазара, Сїмовича, Стришку, Струца і Токарюка, учительок Лучаньску, Моцик, Дмитрюк, Хшонстовску і Мановарду; з рускою і нїмецкою мовою: Якубовича Константинюка, Сивискула, Стинґача, Найду і учительку Душенько; з волоскою мовою: Кордея. Факаса, Йонеца, Поклїтара, Тирона, Казіевича. Пітея, ширяду і учительок Свінціцку, Браескул, Сорочан і Костириз; з нїмецкою і волоскою: Безпаїтного, Кобилього, Корому, Німіджана, Оаню, Свеклу, Ткачука, Ґалана і учительок Литвинюк, з нїмецкою мовою Кірхнера (з відзначенем), Свідерского, Тандлера, Зависовского і учительок Марціновску, Зайнфельд, Вайденфельд і Янушевску; а для виділових шкіл (з 1. ґрупи) учительку Фані Бавх. По оголошеню добутку испиту заявив директор комісиї др. Тумлїрж, що на будуче не одержить нїхто кваліфікациї, хто не знати ме докладно граматики особливо синтаксн, і рахунків, та що з фізики жадати ся ме виконуваня найпростїйших експериментів, які конечні для шкіл народних.

Надіслане. Вп. Панам товаришам, що були звернулись до мене з писемним замовленем методичного підручника „Наука наглядна,“ подаю до ласкавої відомости, що я не продаю тої книжки, бо в мене не має еї складу. Із замовленями звернутись бы просто до товариства „Руска Школа“ або до друкарнї тов. „Руска Рада,“ що мають ту книжку на складї. З милим поклоном Миколи Гавришук.

Новий уряд почтовий отворено 30. падолиста с. р. в Іванківцях для громад Гаврилівців, Хлївища і Ошихліб.

Театральне представленє „Зорі“, яке відбуло ся сеї неділї, випало з артистичного боку дуже добре, а й дохід був вже значно більший.

Хороший приклад дали ученики й ученицї народної школи в Вікні, прославши на бідного ґімназиста Стасюка 1 к. 33 с. з таким письмом: „Любий товаришу Дмитре Стасюку! Ми вчули, що ти маеш платити до школи 20 левів і що, як би ти не заплатив, не міг бись дальше ходити до школи. Ми чули також, що ти бідний сирота і не маеш відки заплатити такі великі грошї. Аби тобі хоть трошки помочи, даємо тобі що маємо, і просимо тебе учи ся пильно а як будеш колись паном, то не забувай і ти на наші рускі люди. Желаємо Тобі доброго поводженя. Ученики і ученицї з Вікна. На сю складку 1 к. 33 с. зложили: Марія Палагнюкова 5 с., Єлисавета Ґриґорашукова 5 с., Стефан Сташук 2 с., Іван Смук 3 с., Николай Голик 3 с., Микита Бабюк 20 с., Сїмеон Дутчак 2 с., Василина Осадець 10 с., Василина Бабюк 4 с., Ґеорґій Ґельмич 24 с., Марія Котикова 4 с., Петро Черекий 10 с., Настасия Бабюкова 10 с., Домніка Дутка 4 с., Симеон Блошка 4 с., Стефан Пужнїцкий 4 с., Марія Бабюкова Тодорова 3 с., Тодор Ландиґа 6 с., Василь Катрич 3 с., Тодор Марчук 2 с., Ґеорґій Арнаут 4 с. і Симеон Арнаут 1 с.

Памятник Гайному, відкрито 24. падолиста в Парижу, поставлений комітетом віденьским.

Фоноґрами називають ся переписки передавані телефоном. Фоноґрами можна надавати на кождій публичній стациї телефону, може їх надавати й той що має трлефон. Фоноґрам списує урядник телефону на картї або в листї і відсилає его посланцем адресатови, а фоноґрами, надані на письмі до властителїв телефону, переказує телефоном. За фоноґрам платить ся 10 сотиків такси і надто 1 сотик за кожде слово, а коли має йти листовно, то ще 2 сотики за папір і куверту. Крім того треба ще платити за доручуване фоноґрамів до таких адресатів, що не мають свого телефону, в містї 15 сотиків а поза місто, як за телеґрами. Властителї телефонів знов мають на заплату фоноґрамів до таких осіб, що не мають свого телефону зложити певну суму в головній стациї телефонічній.

Немила пригода. Населене міста Бріксен в Тироли обходили недавно 1000-лїтний ювилей істнованя сего міста. В програму обходу входив також великий похід історичний. Три підстаркуваті Англичанки винаняли виставове вікно в якійсь торговли при ринку, аби приглянути ся походови. Англичанки сидїли на стільцях і дивили ся через вікно та дивували ся, чому всї, що коло них переходили, реготали ся та голосно сипали дотепами в сторону Англичанок. Справа виявнила ся аж по скінченім походї. На виставовім вікнї висїла картка з написию: „Задля наближаючого ся кінця сезону продає ся по знижених цїнах“.

Просьба.

Вже надійшла зимова пора і найшла нашу бідну молодіж шкільну, як звичайно, на студінь неприготовану, так, що багато школярів мусить мерзнути в лїтній одїжи, що нераз відлежують і проти своєї волї мусять навіть занедбувати науку. Вправдї розкинуло ся і в нас помалу почутє доброчинности і наші школярі получають часто запомоги з фондів „Народного Дому“, „Рускої Школи“, „Тов. шляхотского“, і від декотрих патріотів, та на жаль багато бідних школярів остає без всякої опіки о голодї і холодї, бо фонди товариств невеликі а й милосерних людий не багато. Тому прошу всїх наших щирих людий, щоби помогли нашій бідній шкільній молодїжи в еї нуждї, чи то старою одїжею, чи грошевими датками, за котрі можна буде неодного бідного а гідного ученика приодїти і загріти. Всякі датки прошу присилати на руки мої, або управителя „Рускої Бурси“ п. Садаґурского, ул. Потровича ч. 2.

Евґеній Семака,
п. к. проф. релїґії при І. ґімн. в Чернівцях.

Дальші жертви на „Народний Дім“ в Чернівцях зложили Вп. дд. Григорій Никорович, зібраних 2 к. 20.с. Іван Якубюк, з Бергомету, 1 к., Дмитро Бажан, зібраних 12 к., Н. Н. на цїли Нар. Дому 50 к., Кость Тимюк, з Вербівців зібраних 10 к., Іля Ілюк з Кичери зібраних на храму 20 к. 40 с., Н. Н. з Молдови 4 к., о. Теофіль Драчиньский 10 к., Гукевич 2 к., Тимяків 2 к., О. Попович 4 к., В. Михальский, 8 к., др. Стоцкий 4 к., В. Яспницкий 4 к., С. Шпойнаровский, 4 к., С. Воробкевич, 4 к., А. Клим. 4 к., др. Гординьский, 4 к., др. Клим, 4 к., В. Могильницкий 4 к., Ср. Пігуляк 4. к., — Разом зібрано в 1901 жертв на суму **1989 к. 54 с.**,

Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях звертає сим поновно увагу тих членів-основателїв, котрі залягають з вкладками, щоби їх конче доповнили до кінця с. р., инакше перестануть бути членами товариства, а вплачена часть вкладки пропаде в користь товариства.

Тов. „Буковиньский Боян“ в Чернівцях
устроює
в суботу, 7. с. м.
в салї „Народного Дому“
з ласкавим співудїлом п. **ПАЛАША**

Концерт
на дохід бідної шкільної молодїжи

з такою програмою:

1. Устиянович-Лаврівский: „Осїнь“ і
2. Шашкевич-Матюк: „Нещастний“ мішані хори;
3. Колеса: „Козаки“, І. мужеский хор;
4. Сольо скрипкове, виконає п. Палаш;
5. Чайченко-Січиньский: „Днїпро реве“, мішаний хор з басовим сольом;
6. Колеса: „Козаки“, ІІ. мужеский хор
7. Сольо скрипкове, виконає п Палаш;
8. Лаврівский: „Засьпівай ми, соловію“, і
9. Лисенко: „Верховино!“, мішані хори.

Хором управляє проф. **А. Колєр.**

— Початок точно о ½8 години. —

Цїни місць: Крісло перворядне 2 к., другорядне 1 к. 50 с., вступ на салю 1 к., для учеників, міщан і селян 50 сотиків.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

Лїсництво на Буковинї. Державні орґани лїсництва на Буковинї старали ся в р. 1901, щоби господарку і вихісноване лїсів поліпшити зглядно управильнити. Особиво зглядом відновлювня лїсів зроблено на Буковинї в сім роцї дальші поступи, і так засаджено с. р. наново 267 гектарів приватних а 102,55 гектарів громадских ґрунтів; разом 379.55 гектарів. Дальші заряджена проти винищуваня лїсів зроблено на 114 гектарах громадских а 25.920·68 гектарів фідейкомісових лїсів разом 25. 920·86 гектарів. На дальших 3000 гектарів засидили самі властителї 6,061.950 деревець і засїяли 32.045 кільоґрамів насїня з власної волї, що коштувало 83.454 коронї, отже по 27,81 к. за гектар. В минувшім роцї орено 348 гектарів лїсом охоронним, так що таких лїсів є тепер 9854·28 гектарів або 4·4 всїх лїсів. 1721·64 гектарів, що були записані за лїси, але вже давно вжито на иньші цїли, вичеркнено зі спису лїсів. Поверхня всїх систематично уряджених лїсів виносить з кінцем року 132.385 гектарів. Шкілок було всего 269 з поверхнею 11·92 гектарів. Лїсами завідувало 44 самостійних испитованих лїсничих і 133 испитованих помічників а 714 неиспитованих побережників. В сім роцї продовжувано реґуляцию рік Прута і Молдови та потоків в долинї Молдови. За сей рік вироблено і вивезено 12.474 ваґони дерева, 17.610 ваґонів товару пиленого і 12.098 ваґонів дров. Дерево сплавлювано на Прутї і Бистрицї, дошки понайбільше зелїзницею а дрова з'ужитковано в краю і в Галичинї.

Хто собі замовить
50 МАЛИХ КАТЕХИЗИСІВ
штука по 15 кр. (30 сотиків)
той дістане 10% опусту а пакет з почти вже оплачений. Адресувати належить:
Торговля паперу „Рускої Ради“
Чернівцї, ул. Петровича ч. 4.

Хто хоче дістати
КАЛЄНДАРІ
в коміс, най зголосить ся до
Торговлї паперу „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.
Пакет оплатить „Торговля“ а кождий 10-ий календар дає даром за роспродаж.

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з аль- паки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, лїхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони, дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові циґарниці, дамскі пояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дїтий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для мущин і хлоцїв. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Сукняні і плюшеві модні шапки для панів і дїтий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і єґерске по цїнї фабричній; скі кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дїтий. Вовняні покрита, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дїтий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Capek у Відни з французкої шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дїтий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу для пань, панів і дїтий.

Коци до подорожи з вельблюдового волося, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на лїжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня є на складї, а що тиждня приходять свїжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Гарне, добре і дешеве!

Магазин одїжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопцїв і дїтий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове виданє

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакцією

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, II-ий (повістї) в груднї або сїчнї, III-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; цїна за комплеть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з цїни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при III і IV томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і съвято від 9 до 11 години рано.

Як вже всюди єсть відомо, що

Ріхтера

скринки до камінної будови

з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою

яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїнї від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, 6 до корон і вище, а будівляна скринка з якором з каміньчиками приряженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїнї 70 тот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше повий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Känigl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie., Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage:** I. **Operngasse Nr. 16. Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся фрізієр

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гігієнічні уряджена, пр, карболїзоване бритв, механічні розпиляч. до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дїйстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк на втиране: по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 139. Чернівці, пятниця дня 23. падолиста (6. грудня) 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20	Кор.	— сот.
на пів року . . .	10	„	— „
на чверть року . .	5	„	— „
на місяць . . .	1	„	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Борба за руский унїверситет.

440 студентів-Русинів покинуло 3. грудня с. р. львівский унїверситет.

О 12-ій годинї в полудне явила ся на унїверситетї вибрана академиками депутация, зложена з чотирох членів, пп. Комариньского (слух. прав), Барвіньского (слух. філ.), Гузара (слух. мед.) і Вовчука (слух. теол.) і зложила в ректоратї заяву слїдуючого змісту:

„У відповідь на відозву унїверситетского сенату з дня 30. падолиста 1901 руcько-українська молодїж констатує:

1) Що ся відозва подає своїм змістом і тоном на поталу честь та достоїньство унїверситету.

2) Що ся відозва підносить до значеня кермуючих унїверситетскою властю засад національну нетерпимість, якою руководили ся досї одиниці з поміж професорскої колегії.

3) Що наслїдком відозви спадає відвічальність за сумні події останнїх днїв, що тяжіла досї на одиницях — на цїлий сенат, як управу львівского унїверситету.

4) Що се дає нам як найбільш категоричну запоруку, що права, які прислугують нам по законним постановам, будуть на дальше з розмислом доптані і що наша гідність, як академиків так і Русинів-Українцїв, буде понижувана.

З огляду на се підписані в оборонї власної чести і достоїньства унїверситету постановляють:

1) виписати ся разом з книги горожан львівского унїверситету;

2) не вписувати ся на сей унїверситет так довго, доки загал руcько-української молодїжи не сконстатує, що можна се зробити без пониженя нашої академічної і народної чести“.

Сю заяву підписало досї 440 академиків а дальші зголошеня виступу заповіджені.

Рівночасно приняла молодїж, так богословска і сьвітска, на довірочних зборах слїдуючі ухвали:

1) Взиває ся всїх товаришів без ріжницї партий до солїдарности в сецесиї.

2) Тих, що зломлять солїдарність в сецесиї, публїкує ся яко зрадників народньої справи.

3) Товариші зобовязують ся до солїдарности в случаю, коли при поновнім вступі на унїверситет, не схоче сенат приняти кого з товаришів. Тодї і сьвітскі студенти і теольоґи не вступлять на унїверситет, доки того товариша також не прийме ся.

4) Товариші взивають всїх будучих руcько-українських кандидатів на студентів унїверситету, до перестеріганя ухвал, що оттут запали.

5) Взиває ся суспільність заопікувати ся сими товаришами-ґімназиястами, що досї діставали харч в духовнім семинари, а тепер его певне утратять“.

Рівнож і технїчна молодїж, підпираючи акцию унїверситетских товаришів ухвалила слїдуючу заяву:

1) Солїдаризуємо ся з унїверситетскими товаришами, що вважають за найбільшу нечесть для себе і нашого народу бути дальше записаними в альбом львівского унїверситету;

2) тих студентів, що не піддали би ся загальній волї українъско-рускої молодїжи, вважаємо за найпідлїйших зрадників національної справи.

За загал українъско-руских технїків: *Франціск Ґузяк, Антін Галька, Роман Дудиньский, Стефан Чарнецкий.*

„Дїло“ додає до сего:

Нашої суспільности обовязком, сьвятим обовязком і національною повинностию є — стати тепер в підмогу тій молодїжи, якою можемо повеличатись перед усїм сьвітом — не опустити еї в еї вандрівцї на чужину, скріпити еї морально і материяльно.

А „Руслан“ що на знак народної жалоби вийшов в чорних обвідках пише між иньшим:

Народна жалоба.

Стало ся, чого ще передвчера не мож було предвидїти... Упало на руский нарід нещастє, яке може мати необчислені наслїдки. В своїм домаганю за право, прислугуюче кождому цивілїзованому народови, за найвисшу наукову інституцию, нещасний руский нарід не лише що не здобув жадного успіху, але противно, під напором переважаючих силою, а спритних ворогів, пострадав тяжко, дізнав жостокої кривди.

Руско-українська академічна молодїж покинула ґреміяльно львівский унїверситет, який до тепер фіґурував як „утраквістичний“, а від сего року проявив скрайну нетерпимість для руского слова і письма. 440 слухачів зложило до нині в полудне письменну заяву сво-го виступленя. Дальші підписи вплинуть в протягу сего тижня і без сумнїву осягнуть число понад шістьсот.

Наслїдком сего буде в першій лїнії розвязанє академічного товариства „Академічна Громада“, яка була правдивим огнищем патріотичного духа нашої молодїжи. Коли члени „Друга“ прилучать ся до сецесиї, то і „Друг“ подїлить долю своєї українъскої посестри.

Наша молодїж, убога на матеріяльні средства, найде ся у дуже тяжкім положеню. Не всї-ж можуть удати ся до позакраєвих унїверситетів. Богато з них потратить лїта, в тим самим припізнить ся витвір рускої інтелїґенциї на становисках, якої в нашім народнім житю такий великий недостаток. Виступленє академіків з унїверситету не є лише жертвою для них самих, є се ударом для цїлого руcько-українъского народа в Галичинї.

Після сецесиї в соймі — сецесия на унїверситетї! Сумний гороскоп для руского народу! Сумне сьвідоцтво для польскої гакати! Супроти аґресивного поступованя польских шовінїстів мусимо здвоїти свої сили в борбі за наші народні права. Супроти презріня гордих геґемонів мусимо противставити нашу моральну висшість на дорозї до ідеалу правди і справедливости. Супроти провокаций та обид заховати повагу сьвідомих свого достоїньства горожан австрийскої держави!

Вся руско-українська суспільність, як привитала щирим серцем почин своєї молодїжи до здобутя руско-українъскої Almae matris, так нехай тепер помічними руками під-

---

Богдан Лепкий.

Пізна осїнь.

1.

Вянуть цьвіти, листє рідне,
Небо меркне і біліє,
Як зіниця, що поблїдне,
Нїм завмре і скаменїє.

Поле в млї — як в домовинї
Під покривалом небощик.
Смерк лягає по долинї,
З неба накрапає дощик.

На розпутю хрест дрімає,
На хрестї ворона краче, —
Осїнь стернями блукає
І за лїтом гірко плаче.

Жаль їй цьвітів, що звялила,
Жаль землї, що в смутку ниє —
Білі руки заломила
Понад полем йде і вие...

2.

Відчинили ся небесні шльози,
День і ніч дрібонький дощ паде.
Жде листок послїдний на галузи,
Поки вітер его відорве.

Жде листок послїдний і з трівоги
Безнастанно тріпочесь, тремтить...
Ах, хиба і ти, листочку вбогий,
Й ти також бажаеш вічно жить?...

3.

Надбігла хмара чорна і закрила
Послїдний клапоть неба. Ніч і тьма,
Як птаха хижа, чорнокрила
На землю каменем лягла.

І не доглянеш де сад, а де хата,
Де річка весь, а де чорнїє млин,
Де явір схне, а де верба кріслата,
Втомившись хилить ся на тин.

І не доглянеш, де богач, де бідний,
Де пан, а де комірниця вдова —
У коршмі каганець погас послїдний
І починає ся владїне сна.

Під шпіхлером громадским, на колодї
Вартівники сьвятого сонця ждуть,
Розмовою полошать сон — та годї!
Скотили ся на землю — і хропуть.

Заснуло всьо. Часом лиш пес завие,
Або сова зловіща заскиглить —
Осїнний дощ на церкві баню мие
І хрест на цвинтари скрипить.

4.

Тихо, легко і спровола
Білий снїг паде як з сита,
Вже цїла земля довкола
Ним прикрита.

Забіліли ся діброви,
Сосни, берести і дуби,
Вже дістали для обнови
Білі чуби.

Порівнались людскі ниви,
Кривди в нодїлї не слїдня,
Всюди тихо, мовчаливо,
Всюди бідно.

І гроби, там, під горою,
Що їх смерть так пильно рие,
Вітер білою габою
Рівно крие.

Вже мабуть і ту дорогу,
По котрій ми ходим було,
Снїгом занесло небогу
І задуло.

Краків, в листопадї 1901.

Зворушило.

Оповідане В. І. Немирича-Данченка.

Далї.

Результати були несподївані.

На другий день відімкнув сторож его цюпу.

На коридорі стояли часові з наїженими баґнетами.

— Ну, хочеш дрова рубати?... Засьміяв ся сторож.

Ванька, так як висів на кратах, глядячи на воробця, упав на землю і замяв ся.

— Не... не... не хочу... буде... я ту.

Єму здавало ся, що его хотять з відси зовсїм вивести.

— Дурак!... Казали тебе кождого дня водити на прогульку, або на роботу... що сам хочеш.

Ванька недовірчиво глянув на него боком — зовсїм так, як воробець глядів на него в перших часах знакомства. Потому задумчиво встав і пійшов... З тої пори випускали его що дня на двір і давали топір з опаскою. В певнім віддаленю становили ся часові готові — при кождій его пробі до утечі, або до замаху топором против них — положити Ваньку на місци. Ванька не зважав на се зовсїм. Він зі злостию рубав дрова. Самі найгрубші колоди розлїтали ся в кусні під его могучими ударами. Лице его в тій хвилї оживляло ся. Він попадав на своє дїло... Узловаті руки працювали на диво... Єму всего було мало. Коли иньщий став би і висунув би язик, а він реве на все подвіре:

— Давай ще, щож... все нараз...

Він рубав і на циркул і на пожарних і на всї кватири в циркулї. Наваливши готових дров цїлу громаду він шпуряв топором і протягав ся...

— Ну — буде...

І задуманий ішов домів у товаристві вартових і сторожа, що побрязкував цїлою вязкою ключів.

Ванцї страшно було думати, що скоро скінчить ся слїдство, его проведуть у яке иньше місце. Тодї конець его дружбі з воробцем. Тодї мала перервати ся та ідилля... І не знати хто другий буде ту дивити ся на сю пташку, любувати ся нею, кормити еї. У него пробуджало ся в душі почуване звірської ревности і бішеної злоби до того „дру

може єї у тяжкій хвилї. Нехай замовкнуть музики та танцї у нашій Галичині, нехай рускі красавицї здержуть ся від балїв та гучних забав, доки молодїж, що була душею тих забав, потребує моральної і матеріяльної помочи, доки надії нашої будучности вянуть, підтяті косою польскої нетерпимости.

А коли так приймемо нинїшний допуст, то не потребуємо віддавати ся жалеви анї знеохотї. Жертви осьвячують справу. Борба сталить сили. Народ, що має таку патріотичну, солїдарну і поважну молодїж може з відрадою глядїти на свою будучину. Нехай нинїшний день жалоби стане запорукою нашої побіди, щоби невдовзї руский нарід міг повитати з радостию день отворення руско-українского університету у Львові.

І ми прилучуємо ся до сих гадок вповнї.

Рускі академики у мінїстра просьвіти.

Мінїстер Гартель приняв 2. с. м. о 3 годинї по полудни депутацию руских академиків зложену з 4-ох членів пп. Євгена Бурачиньского (слух. мед.), Володимира Темницкого (слух. прав), Олександра Меленя (слух. філ.) і Тита Галущиньского (слух. богосл.) в будинку палати послів, в сали президента палати. Депутацию представили мінїстрови пос. пп. Романчук і Барвіньский. Мемориял, який депутация мала предложити мінїстрови, доручено ему на его власне жадане ще в суботу, так, що мінїстер мав час познакомити ся з его змістом.

Речником депутациї був п. Мелень. Зобразивши становище правне й фактичне Русинів на львівскім університетї, і розказавши про послїдні події, закінчив постулятом основаня осібного університету у Львові.

Мінїстер, відповідаючи на сю промову, высказав свій жаль з причини університетских подій, жалїв, що студенти дали ся так пірвати свому темпераментови, казав, що і він сам бувши студентом також брав участь в бурливих демонстрациях, але вони нїколи не доходили до такого степеня, як львівскі демонстрациї з 19. падолиста с. р. Далї взивав мінїстер студентів, щоби вливали на своїх товаришів успокоюючо та щоби все вживали тілько леґальних доріг, а він зі свого боку вповнї, що всї оправдані зажаленя найдуть у него прихильне приняте.

Що-до справи основаня окремого руского університету у Львові, то мінїстер не може нїчого позитивного обіцяти, але буде дбати о те, щоби удїлюванем стипендий і запомог причинити ся до виобразуваня спосібних студентів на професорскі сили. Що-до жалоби на сенат задля перепон в габілїтованю руских доцентів, то в кождім конкретнім случаю радить мінїстер жалувати ся прямо у него.

Замітне в мінїстровій відповіди заінтересоване справою, а се й було остаточно цїлию депутациї. А вже-ж обітницю що-до образованя молодих професорских сил нотуємо радо як заповіт користного розвитку рускої університетской справи.

Поновне застановленє викладів у львівскім університетї.

Підчас авдиенциї депутациї руских студентів у мінїстра посли Романчук і Барвіньский просили мінїстра д-ра Гартля, щоби заповіджене на 3. с. м. сенатом отворене викладів на світских видїлах університету здержав, бо рускі студенти чують ся глубоко враженими сенатскою відозвою, отже можна побоювати ся нових демонстраций.

Мінїстер мав відповісти, що се належить до університетского сенату, — але, як видко, надумав ся і телеґрамою до ректора д-ра Рідіґера, висланою в ночи, зарядив поновне застановленє викладів.

В наслїдок сеї телеґрами відбула ся нарада сенату — кажуть, що в присутности намістника. Нарада мала тревати до третьої години в ночи, а єї результатом було оповіщенє, що виклади застановлені аж до дальшого зарядженя.

Передучера в околици університету від рана тъма полїцаїв і полїцийних аґентів. (І військо було в поготові в касарнях.) В університетскій брамі стояв педель і нїкого не впускав.

Збори рускої технїчної молодїжи.

В суботу вечером відбули ся у Львові в сали „Основи“ довірочні збори всеї рускої молодїжи політехнїчної і ухвалили такі резолюциї:

1, українська молодїж політехнїчна узнає основане українского університету за конечну потребу нашого дальшого культурного розвою;

2. взиває руску репрезентацию, щоби домагала ся від правительства зреалїзованя наших жадань в рішучий спосіб;

3. уважає демонстрацию уряджену дня 19. м. м. на львівскім університетї за конечний виплив нетактовного і провокуючого поступованя сенату супротив української молодїжи академічної;

4. заявляє найгорячійшу симпатію товаришам-академікам в їх горячій борбі о належні 30-мілїоновому українсько-рускому народови права;

5. высказує найглубшу погорду університетскій гакатї, що своїм поведенем викликала демонстрацию, аби мати претекст пімстити ся на товаришах, котрі посьміли домагати ся рідної Almae matris;

6. „Українсько-рускі техніки уважають відозву університетского сенату до академічної молодїжи з дня 30. падолиста за прояв нової провокациї і не находять слів обуреня, щоби достаточно напятнувати таке поступоване“.

8. Українці слухачі політехніки заявляють признане тій польскій молодїжи що на довірочних зборах загально академічних відважно і рішучо. як годить ся чоловікови ідейному, сказали слова правди зашкарупілій части своєї суспільности і товаришів;

8. над молодїжею в родї членів Czyteln-ї akademick-ої переходить ся без дискусиї до порядку дневного;

Потім предсїдатель замкнув збори о 11. годинї в ночи. З піснею на устах „Ще не вмерла“ і „Не пора“ рушили перед будинок духовної семинурии і урядивши там овацію руским питомцям, розійшлись спокійно домів.

Петициї о заложенє рускої університету приходить значне число; буде їх вже до 300, від товариств, громад, урядів (громадских, парохіяльних, шкільних рад місцевих) і приватних осіб.

З ради державної.

На засїданю з дня 3. грудня розпочало ся в палатї послів перше читане буджетової провізориї. Посол Пацак запротестував в імени ческого клюбу проти грізьби, що палата буде розвязана а абсолютизм запроваджений, чого Чехи не боять ся. Такого нещастного кроку держава не потребувала-б, бо се знищило би єї кредит. Чехи не мають довіря до правительства, вони жадають полїтики справедливости супроти всїх народів і відкинуть провізорию.

Пос. Николай Василько, Ельдерш, Ратай, Барайтер і хоче заявляють, що будуть голосувати проти провізориї, бо не мають довірія до правительства, по чім придїлено провізорию комісиї буджетовій. *П. Ник. Василько заявляє, що Русини обстають при заснованю руского університету, бесідник буде голосувати проти провізоричного буджету, бо правительство не зробило доси нїчого для Буковини і в галицких виборах стояло за Поляками.* — Слїдуюче засїдане буде оповіщене письменно.

В буджетовій комісиї

раджено 5. с. м. над буджетовою провізориею. По промовах Крамаржа і Герольд заявив президент мінїстрів др. Кербер, що правительство не виявило доси при нїякій нагоді, що намірне розвязати палату послів, воно занадто добре сьвідоме далекосяглости такого кроку, нїж щоби вирвало ся скоро з таким словом або кроком. Правительство стремить невинно і безпристрастно до до своєї цїли усталеня правильного тревалого парляментарного правлїня; сей намір поки що не даремний, але осягненє сеї цїли не сьміє ся так дуже проволїкати, щоби через те аж найжизненнїйші интереса держави терпіли поважну шкоду. В такім разї готове рішене правительства, що від самого початку вистерігало ся як найбільше всего, що партиї дїлить, а старало ся завести так дуже ріжнородні цїли партий до одної для держави користної точки. Правительство не уважає ужиті доси способи за так недостаточні, щоби мусїло посумнївати ся о тім, чи їх дальше уживати. Президент мінїстрів просить тому о приняте буджетової провізориї, яку під теперішними постановами не уважає за полїтичне предложене.

Комісия приняла по довшій дебатї провізорию,

Слїдуюче засїдане повної палати сегодня на котрім рішить ся мабуть доля парляменгу на якийсь час.

Сензаційний крок Вольфа різно собі пояснюють. Всенїмці говорили зразу, що Вольф наміряє заняти ся стало редакциею партійного дневника Ostdeutsche Rundschau, а посольство абсорбує за богато часу. Клюб Всенїм-

---

гого“ і в порівах розпуки кидав ся до стїни і зі страшною силою садив у неї кулаками. Але стїна навіть і не гудїла і толку не було з того нїякого... І Ванька з розмахом падав на тапчан і опять мертво смотрів на стелю, на її тяжкі цегляні зводи.

— А де він? — обертав ся наконець до вікна успокоєний лохмач і сейчас показувала ся усьмішка на его лицї... Він представляв собі, як его приятель купаєть ся тепер у воздусї, перелїтає з даху на дах, беть ся, певно що беть ся з другими воробцями, „показує“ їм, побіджає їх і радісно чиркає зі своїм чубком, на вольнім місци, порозганявши їх всїх. А то на комині сидить і заливаєть ся... Але ту звичайно відзивав ся стук маленького дзюба о решітку і Ванька зривав ся туда з пригорщею хлїба, подробленого у маленькі галушки.

— Налїтав ся... о!...

І очи его сияли і він вслухуючи ся у веселе чиркане понимав, що воробець розказує ему: де він бував, кого побив, собі подібного.

— Так їм, чортам! так їм і добре! — радував ся Ванька... — що на них чортів зважати... ти его зовсїм справедливо... о—го—го!...

І він заливав ся радісним сьміхом.

— Добре... хвалив він. — Добре... портерів, що з медалями... панських дївчат... ну-же... А ти їх ще по нашому!...

У дощеві днї тїшив воробець Ваньку ще більше. Він не відлїтав, а користував ся тим, що вікно сидїло глубоко в товстій стїнї і дождживі краплї сюда не попадали — запихав ся в куток, наїжував піре і гнїздив ся так, що лапок не видно було і здавало ся, що він пушистою ґрилкою лежить на зелїзнім

— А то, чортова перечниця,*) по всему подвірю порозкидав. От, Бог не знав, кому силу дати — ворчав старий сторож. Ванька задоволено усьміхав ся.

— Зовсїм так! — дивував ся один із конвойних, поглядаючи зі страхом на топір. — Татари, кажуть, також сильні, але таких нема...

Арештант уже не слухав. Він запримітив, що над вікном его арештантської крутить ся воробець. Его пернатий приятель то вскакував на крати, то перелїтав на дах, то чичиркав перелїтаючи понад Ванькою, так якби кидав ему своє веселе: „здоров був“... Зломане перце все так хоробро і хвацько сторчало на его головцї... Ванька слїдив за ним і чим більше крутив ся воробець, тим ширше розпливала ся щаслива усьмішка на лицї арештанта.

— Ого раз!... бормотав. — Ого раз!... Цїлком так... ну іменно...

Потому задивив ся на сине небо. Сине — сине...

У нас днесь... дома... на селї — нї з сего, нї з того звернув ся до солдатів.

Ті порозуміли.

— Зовсїм так... Народ весь в полї...

— Пастухам... еге!... Пастухам, говорю... добре пастухам...

— Чого більше треба?... Лежиш... Ят то роскіш!...

— Коровки... що...

— У нас тепер — знову оживив ся салдат, — дївки пісні сьпівають... Наші дївчата добре сьпівати знають... Парубки — також... Одним словом — рай. Гарно у нас...

— Я пастух... я все... ягнята також...

*) Коробка на перець.

собаки... цїлий комплет... сядеш... гляди... тихо...

— Так, цїлком тихо... Звірята спокоєви не мішають... звірята також спокій люблять... і їм гарно, і тобі — по що лїпше.

Таке сине небо було того дня, що навіть дахи полїцейських будинків з комінами і башнями красно рисували ся на нїм: таке сине, що хмарочка застановила ся по его середині і тихо розплила ся, щоби своєю білою краскою не нарушати празничної гармонії — глубокої і чистої лазури. Зрідка тільки перелїтали по нїм чорними точками якісь птахі... Тепло було, гарно; півнїчна весна рідко коли пестить нас такими днями...

Одна точка повисла над самою головою Ваньки... Він без перестанку слїдив за нею і думав собі:

— І він також наш брат... Над житем промишляє... Також, от голодує...

Чорна точка росла і росла. Малопомалу приближала ся. Ванька вже видить єї черти. Зарисовують ся широко розкриті і зовсїм неподвижні крила. Здавало ся нешевельнуть ся, а ростуть і ростуть. О, і головку видно і хвіст розпростертий. Править ним як кермою, пернатий розбійник... Ог тепер видко его в цїлій дикій красї і силї. Певно проголоднїв, що до міста его занесло... Не люблять яструби міста, так як запалені стрілцї шукають тишини і самоти.

На раз Ванька завмер... Широко розкрили ся крила, страшно, неімовірно страшно выросли і в тій хвилї зарисували ся поодинокі пера... Острий, загнутий клюв... великий і сильний хвіст... Так як блискавка черкнула та чорна маса з шумом і шорохом — і на очах арештанта кинув ся яструб прямо до его

щів заховує впрочім що до причин резиґнації Вольфа як найбільшу дискрецію. Говорять, що причина зложеня мандату була та сама, котра довела до поєдинку між Вольфом а Зайцом. Вольф мав бути „приятелем дому“ Зайца, і се становище мав навіть визискувати фінансово, натягаючи свою любку на ріжні грошеві квоти. Шенерер довідавши ся о всім тім, сейчас по поєдинку Вольфа з Зайцом скликав засіданє клюбу. З огляду на се, що жінка Вольфа внесла против Вольфа скаргу о зломане супружої присяги і клюб мусів би видати Вольфа судови, цілий скандал був би вийшов на верх. Окрім того Шенерер має реверс Вольфа, в котрім сей обовязує ся в кождій хвили зложити на жаданє Шенерера мандат. На внесенє Шенерера виключено Вольфа з клюбу. Коли би Вольф не зложив редакциї Ostd. Rundschau, клюб буде видавати иньшій дневник. — Вольф зложив також мандат до сойму.

Перегляд політичний.

З Буковини.

Посол др. Флоря Лупу прославив ся знов, а именно своїми переговорами з Всенїмцями, про котрі ми писали, домагаючи ся від Всенїмців, щоби помогли Волохам удержати на Буковині пановане Нїмців, бо заходить обава, що Поляки (!) возьмуть верх і на Буковині. Всенїмці мали відповісти, що вони обдумають сю справу з огляду на те, що в Лїнцу рішили були домагати ся відлученя Галичини і Буковини від Долитавщини, щоби таким способом лекше запанувати над останними Славянами. Скоро сї переговори вийшли на верх заявив волоский клюб, про що ми теж вже писали, що бук. Волохи стоять за автомією, отже є проти заходів п. дра Лупу. Зблямований таким чином у друге, др. Лупу заявив вселюдно, що він переспрaвляв з Всенїмцями приватно а не в імени волоского клюбу. Виступ волоского клюбу засмутив дуже бук. христ. Нїмців з „Buk. Nachrichten“. Вони накинули ся на волоский клюб в оборонї дра Лупу, а сему порадили, аби він із своїми пляпами за нїмецким централїзмом відвїс ся не до Всенїмців а до других Нїмців, мабуть до п. Скедля і тов. Але тут навіть Волохи-радикали, що так підлизують ся Нїмцям, виступили в „Desteptar-i“ і „Buk. Journal“ проти упідляючих пляпів дра Лупу, що хотїв Волохів підчинити Нїмцям. А пос. барон Юрій Василько написав віденьскому кореспондентови ґазети „Indenpendence Roumain“ письмо в тім самім дусї, що бук. Волохи не можуть нїколи зречи ся засади рівноправности народностий, а злукою з Всенїмцями викопали б собі самі ґріб, та коли не всї бажаня Волохів сповнені, то се належить приписати агітациям волоских радикалів, бо Волохи повинні шукати партизанів між особами, що мають у правительства довіріе, тому й не можуть лучити ся з Всенїмцями. І так зблямував ся п. др. Лупу по раз другий зовсім ґрунтовно своїми „великими“ плянами полїтичними.

Конференциї межи Волохами радикалами а консерватистами на Буковині, про котрі ми споминали за „Desteptare-ю,“ назвала „Buk. Post“ на підставі певних інформаций видумкою радикалів, бо консерватисти придержують ся засади бар. Василька, щоби не зносити ся нїяк з радикалами. Супроти сего заявляє „Desteptarea“, що член волоского соймового клюбу п. Модест Ґріґорча відніс ся до дра Блинду в дїлї тих конференций, котрі й розпочали ся але ще й доси не покінчені. „Desteptarea“ уважає сї конференциї дуже патріотичним дїлом, та що „заходи чиї небудь около піддержуваня неладу між Волохами не вдадуть ся.“ Видко, що волосьі радикали відчувають вже свою немічіззa ізольованя.

„Bukow. Nachrichten“ боронять п. Скедля супроти других ґазет за его несолїдарність з прочими бук. послами пишучи, що він „одинокий славний виїмок“, що не поклонив ся перед ворогом ґерманїзаторского централїзму п. Лупулом; за те не збили доси факту, що сей великий Нїмець є сином професора-Словінця.

НОВИНКИ.

Календар Пятниця 23/XI. (6/XII) с. о. Григорія, Амфилохія, Сисиніе; Р.: Николая. — Субота 24/XI, (7/XII.) с. в. м. Екатерина, с. в. м. Меркурія; Р.: Амвросія.

Пригадуємо, що сеї суботи **буде концерт „Бук. Бояна“**, що має дати доказ, чи бук. руска суспільність бажає плекати найдорожший скарб руского народу, руску пісню-думу. Наш „Боян“ не жалував нїякого труду в сім патріотичнім дїлї, тепер черга на руску суспільність заохотити его громадною участию до дальшої працї. Надїємося, що вона не поскупить своєї лепти на так гарну цїль. Карт вступних можна купити нинї і завтра в рускій папірни (ул. Петровича 4) а в суботу вечером при касї.

Конкурс розписаний на місце учителя і підучителя з рускою і волоскою мовою в Волоскім Банилові, а з рускою мовою: місце підучителя в Барбівцях, Бобівцях, Нових-Бросківцях, Драчинцях, Кабинї, Комарівцях, Костинцях, Панцї і Станівцях долїшних, місце надучителя і підучителя в Нових Драчинцях, учителя і підучителя в Глиницї. Подавати належить до 16. с. м. до пов. ради шкільної в Сторожинци.

На засїданю Виділу „Товариства „Молода Україна“ в Чернівцях, з дня 4. с. м. ухвалено, що заповіджений комерс з нагоди нового шкільного року (Eröffnungskomers) не відбуде ся через народну жалобу зі звістних подій на львівскому унїверситеті. Грошї що мали піти на те, ухвалив виділ вислати до Львова на запомогу товаришам що потерпіли при тій справі.

Мінїстерство рільництва виплатило на р. 1901 радї краєвої культури 2000 корон запомоги на закупно господарских машин і приборів, а товариству краєвої культури 1000 корон на запомоги для взірцевих гноярень а 1000 корон як другу рату на закупно господарского насїня.

Другий процес о мальверзациї в бук. лїсах скінчив ся у Відни увільненем Мілера і Житного 7 голосами проти 5, отже не багато бракувало, щоби й сих „Буковинців“ замкнули були на славу нашого краю.

На загальних зборах акад. товариства „Молода Україна“ що відбулись дня 1. грудня с. р. вибраний виділ уконституував ся в слїдуючий спосіб: Голова Лев Котут студ. прав., заступник Микола Харжевский студ. філ., писар Богдан Левицкий студ. філ., бібліотекар Володимир Войнаровский, студ. прав, касиер Павло Шухевич студ. прав., контрольор Платон Лушниньский студ. філ., господар Спиридон Левицкий студ. прав. Заступники виділових: Василь Сїмович студ. філ. і Данчул студ. прав.

До руско-православного товариства шляхоцкого уплатили дальше членьскі вкладки отсї панове: Омелян Влад, Василь Лупуленко, Василь Стратийчук, Николай Перч, Віктор Сернавский, Михайло Кракалїя, Михайло Томоруґ, Іларіон Стратийчук, Андрій Зугаєвич, Іля Балошескул. — Сердечне спасн-Біг. — Михайло Кракалїя, касиер.

Тов. „Буковиньский Боян“ в Чернівцях

устроює

в суботу, 7. с. м.

в салї „Народного Дому“

з ласкавим співудїлом п. **ПАЛАША**

Концерт

на дохід бідної шкільної молодїжи

з такою програмою:

1. Устиянович-Лаврівский: „Осїнь“ і
2. Шашкевич-Матюк: „Нещастний“ мішані хори;
3. Колеса: „Козаки“, I. мужеский хор;
4. Кароль Ґольдмарк: Suit в E-dur на фортепян і скрипку, 1. Allegro, 2. Andante sostenuto, 3. Allegro ma non troppo, виконають пп. проф. А. Колер і Е. Палаш;
5. Чайченко-Сїчиньский: „Дїпро реве“, мішаний хор з басовим сольом;
6. Колеса: „Козаки“, II. мужеский хор;
7. Ґенрик Венєвский: „Souvenir de Moscou, fantasie sur des airs russes“, сольо скрипкове в супроводї фортепяна, виконає п. Палаш;
8. Лаврівский: „Засьпівай ми, соловію“, і
9. Лисенко: „Верховино!“, мішані хори.

Хором управляє і на фортепянї супроводжає проф. **А. Колєр.**

— **Початок точно о ½8 години.** —

Цїни місць: Крісло перворадне 2 к., другорядне 1 к. 50 с., вступ на салю 1 к., для учеників, міщан і селян 50 сотиків.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

РУСКИЙ КРАЄВИЙ драматичний конкурс на Буковині, 1901.

Сегорічний (з речинцем 1901) українско-руский драматичний конкурс, розписаний галицким краєвим Виділом, приніс окрім дечого сподіваного (з творів попередного непорішеного конкурсу), дещо й не зовсім сподіваного: кілька творів зложених очевидячки вправною письменничою рукою. На 12 надісланих творів можня 6, отже половину, піддати поважному розглядови: 1. *В народї* — драма в 5 дїях, звісна вже з попереднього конкурсу; 2. *Кара совісти*, др. в 5 д.; 3. *Люди, люди...*, др. в 5 д.; 4. *Ч. 1222* (без заголовка), комед. в 4 дїях (ч. 3 і 4 мабуть сегож самого автора, що надісланий на попередний конкурс — „*Щирий народолюбець*“); 5. *Петро Дорошенко*, др. в 5 дїях; 6. *Ворожбит*, ком. народна в 3 д. (мабуть сего атвора, що названа п. ч. 2: „*Кара совісти*“). Заголовки дальших творів слїдуючі: 7. *Шукай щастя вдома, а не за горами й водами*, драма в 4 д.; 8. *Помирила*, др. в 4 д.; 9. *Сила любови*, народ. драма в 5 дїях; 10. *Чари*, 11. *Лиха доля*, штука в 5 дїях; 12. *Чи є з чого жити*, драма з народного житя в 5 дїях.

Драму „*В народї*“ обговорив я уже в попереднім справозданю (в „Буковинї“). Тепер она скорочена, отже ся головна хиба, задля котрої ся драма попередно видала ся невідповідною для премійованя — тепер усунена. Такі скорочуваня й приладнуваня до сцени є властиво річию режисерії, — котруж то драму Шекспіра можнаб виставити без сего? — але автор примінив ся до домаганя конкурсового комітету, а через те відпало, по моїй думцї, дещо цїкавого й цїнного, чогоб не повинно недостати при печатанію сеї драми. Гарна, симпатична й цїкава постать сельскої учительки, дїятельки не теоретичної а практичної, реальної, що уміє дуже розумно, без балакучости та лишної чутливости, примінитись до обставин і бути не тілько учителькою в школї, але й громадянкою-помічницею для народа, — нова серед росийскої української інтелїґенциї цїкава і в цїлости симпатична постать молодого сельского лїкаря; учителька панських дїтий, аристократична панна Хвирська; старшина, писар, селяньский сход, жандармекий трус; — завзята, тривка боротьба з темними силами в громадї з одної, а з протинародними почуваними серед части української інтелїґенциї з другої сторони: — отсе коротко намічені дїєві особи і події сеї драми. Побіч скорочень є мабуть (оскілько пригадую) новими сї сцени, в котрих запізнаємо ся з дїяльностю настановленого „Земством“ сельского лїкаря. Мова гарна, розмови складні, розклад дїйства дїйства добрий, сценічний розвязка вдатна, добре переведена, навіть ефектовна, зміст важний і цїкавий, провідна думка гарна, ясна, глубоко й сильно відчута, характери дїєвих осіб видержані до кінця, зображені певною рукою. „Учитель“ Франка знайшов гарного продовжителя.

Дуже гарною і милою несподіванкою, не з огляду на особу автора (о скілько можна догадати ся — звісного, досьвідного драматичного письменника), але — з огляду на зміст і провідні думки твору, є „*Кара совісти*“, що єї я позволив би собі поставити на другім місци. Старий батько вивінував двох синів, молодий Прокіп дістав хату і мав за се держати при собі батька до смерти. Але жінка Прокопа тай сам Прокіп бачать, що коли приймуть зятя до доньки (а сей будучий зять таки не має своєї хати, щоб міг жінку до себе взяти), то буде місця мало, — а є еще трое дїтий в хатї! Отже син і невістка радять несьміливо батькови, щоб перейшов жити трохи до другого сина. Се дуже вражає старого, а більше ще може вражає его почуте, що таки справдї не стає для него на старість місця. Він бере кожух і іде до другого сина, *таки зараз по розмові з* Прокопом і невісткою, — та другий син, і то як раз, коли прийшли свати до доньки Прокопа приводить батька назад, робить братови докори; зчиняєсь буча, серед котрої батько рішаєсь покинути дїтий і відходить. Сватанє розбилось. По моїй думцї — сягнув тут автор умілою рукою глубоко в основи нашого сельского, а то й взагалї -- родинного житя: дія так поведена, що кождий батько зрозуміє тут батка, та ще серед обставин селяньского нашого (чи ненашого) житя. В актї 2-ім, і дальших, довідуємо ся, що по батьку й слїд пропав, глядання даремні, Прокіп попадає в рознуку, другий брат Семен допікає ему — очивидно — не так справдї зза батька як щоби себе зробити меньше винуватим; Прокіп розпиває ся, пересиджує в корчмі. Аж ось довідуємо ся (річ дїє ся зимою), що хтось — чи не поганий батько — замерз в соснинї: Прокіп зриває ся шукати, іде з людьми, але й сї заходи его даремні. Тимчасом старий справдї о мало не замерз *в соснинї, та найшли его і* відратували робітники поблизької цегольнї. Подужавши по довшій немочи старає ся він даремно найти в цегольни й для себе роботу: нема сили, властитель гонить его. В часї перерви, по скінченій роботї, в трохи придовгім оповіданю, розказує старий всю свою недолю, — та на те замічає один з слухаючих робітників, що посадив би такому синови червоного когута. Розжаленому так сим, що нема де дїти ся, а роботи найти годї, як і свої власним оповіданем старому припадають слова робітника до вподоби, жаль перемагає его.

Далї буде.

вікна... Дикий крик переразив цїле подвіре, такий страшний, повний розпуки крик, що по всїх сходах позбігали ся люди, у вікнах показали ся перепуджені кухарки. Салдати оторопіли. Страшний був то крик — сполошив і яструба і він бистро, як камінь з проци унїс ся до гори і навіть пійману добичу випустив з пазурів. Она мелькнула попри саму голову Ваньки і тяжко упала на землю. Арештант кинув ся до неї, чимскорше хопив і піднїс до очий... Тепер він вже нїчого не говорив... В горлї у него харчало, з груди добували ся якісь незрозумілі звуки. Цїла его істота пішла в горячий і острий погляд розналених і конвульсийно палаючих очий з під рудих пелехів...

— Ой... ой... ой!... стогнав він, так як би его що болїло.

Стогнав і зі страхом замічав, як в его жменї уже безсильно тріпаєть ся і кидаєть ся маленьке тїльце его приятеля... Він, він, той самий веселий воробчик. Ог і зломане перце на головцї... От і знакомі, *округлі як головка шпильки* очка, от і тоненькі рожеві лапки, що тепер розкрачили ся з болю, от і розтріпані крилцята... З під одного з них сочить ся кров... Маленькими каплями виступає і перетїкає та й червоний, сїренький пушок... І серденько беть ся... На смерть заклював, чи нї?... Он на шиї рана. Ту крови більше, що стоїть в ранї. Здаєть ся ту дзьобнув намість в голову, пернатий розбійник, убийця.

— Що ти, Ванька? — перестрашив ся сторож.

Ванька показав ему пташку.

— Що за горе!... ну, ступай... ступай до дому... іди... іди...

(*Конець буде.*)

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬПІНЕСТРА МОЛОДШОГО

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, ліхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони, дамеки портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові цигарниці, дамскі пояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дітий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для мущин і хлоців. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Суконні і плюшеві модні шапки для панів і дітий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і еґерске по ціні фабричній: скі кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дітий. Вовняні покрита, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дітий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Capek у Відни з француской шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дітий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і черевиків до снігу для пань, панів і дітий.

Коци до подорожи з вельблюдового волоса, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на ліжка всякого ґатунку.

Краватки у всіх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня є на складі, а що тиждня приходять свіжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Гарне, добре і дешеве!

Маґазин одіжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезоні

найновійші плащі жіночі, для дівчат і дітий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дітий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове видане

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциею

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повістї) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; ціна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з ціни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і IV томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Як вже всюди єсть відомо, що

Ріхтера

скринки до камінної будови

з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою

яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівлянимі камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених камінчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по ціні від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, 6 до корон і висше, а будівляна скринка з якором з камінчикамa приряженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по ціні 70 тот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **ціннык** від підписаної фірми; ціннык висилає ся за дармо і оплачено.

Königl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie., Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage:** I. Operngasse Nr. 16. **Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

Гіґієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся фрізієр

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гіґієнічні уряженя, пр, карболїзоване бритв, механічні розпиляч. до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дїйстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в празї,

загально признаний знаменитий усмирюючий лїк **на втиране:** по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Антика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Созаньский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 140. Чернівці, неділя дня 25. падолиста (8. грудня) 1901 р. Рочник XVII.

БІБЛІОТЕКА НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	—	сот.
на пів року . . .	10 „	—	„
на чверть року . .	5 „	—	„
на місяць . . .	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Борба за руский унїверситет.

З віча в Чернівцях.

На доповненє нашого справоздання про черновецке віче в справі руского унїверситету у Львові подаємо зміст промов обох референтів, ухвалені резолюциї і наспівші телеґрами.

Перший референт ак. Плятон Лушпиньский більше-меньше промовив ось як:

„Вже більше як 500 лїт стогне український нарід під чужим ярмом. Геройскі єго зусиля в XVII і XVIII віцї, щоб вибити ся на волю, зажити житєм самостійним і дігнати иньші народи в їх культурному походї — не вдали ся. По коротенькій перерві український нарід найшов ся під пановапєм двох сумежнїх держав. В Росиї варварскі закони давять з зелїзною консеквенциєю усякий прояв духового житя на Українї, усякі стремлїня до піддвигненя українськоґ лїтератури і науки. Одинокі австрийскі Русини мають право і спроможність скинути ті невольницкі кайдани, які тяжать на українськім народї. Одначе мимо того, що борба австрийских Українців за їх права треває вже більше як цїле столїтє, мимо того, що найлїпші люди з народа вложили в ту борбу богато щирої і совістної працї — наслїдки тої борби дуже малі і незначні. Причин неудач шукати треба не тільки в тому, що нарід гноблений довгі столїтя паньщизняною неволею не може скоро і відразу піднести ся, але передовсїм у тій боротьбі завзятій, яку веде польска шляхта проти всяких культурних стремлїнь українського народа.“ Представивши у коротких палких словах ту боротьбу і єї сумні наслїдки для обох народів звернув ся бесїдник до тих перешкод, які ставить верховодяча верства в Галичинї стремлїням українського народу до заложеня українського унїверситета у Львові — „Вже в 1787 а ще виразнїйше 1848 і 1862 р. мало правительство волю замінити львівский нїмецкий унїверситет на український, закладаючи поодинокі катедри українські на львівскому унїверситетї і постановляючи в мінїстерияльних розпорядженях, що виклади на львівскому унїверситетї мають відбувати ся в нїмецкій мові, поки не найдуть ся здатні учителї і відповідно підготовлені ученики до науки в українській мові. Але сї наміри правительства лишили ся на папері. Правительство нїчого не зробило для приготованя професорів і занедбавши сю справу дало спроможність захопити львівский унїверситет Полякам, що стало ся в 70-их роках. Дня 4-го липня 1871 р. задекретовано, що всї обмеженя дотично польских і руских викладів на львівскім унїверситетї мають відпасти і що на будуче можна буде покликати на катедри лиш особи уздібнені до викладу в однім із тих язиків. Виходило-б з того що львівский унїверситет утраквістичний. В дїйсности він є польский завдяки стараням верховодячих верств в Галичинї. Українцї мають лиш шість катедр а в урядованю унїверситетскі власти нехтують права Українців по мимо рескрипту мінїстерияльного з 1879 року. Згадавши про протест молодїжи проти надужить Поляків в тій справі з 1880, 1884 і 1899 р. про меморіял до мінїстерства Товариства ім. Шевченка 1897, про інтерпеляцию в радї державній посла Танячкевича 1898 про внесенє посла Олесницкого в галицкім соймі, бесїдник звернув ся до конфліктів на львівскому унїверситетї та до внесеня посла Романчука в в парляментї з 19-го падолиста с. р. „Зі всїх сторін Галичини населених Українцями — говорив бесїдник — посипали би ся петициї до парляменту підпираючи внесенє посла Романчука. Ми буковиньскі Українцї почуваючи себе за одно з нашими братьми галицкими маємо обовязок подавати їм помічну руку в кождій народній справі. Наше віче має також запротестувати против надужить верховодячих верств в Галичинї, має домагаги са від правительства основаня українського унїверситета у Львові.

Не будемо наводити обширних виводів бесїдника, що нам належить ся унїверситет і що основанє унїверситету також є конечно потрібне до успішного розвитку культурного українського народу. Короткий зміст тих доказів поданий у слїдуючих резолюциях, які ухвалило віче. Вони звучать:

I. „Буковиньскі Русини-Українцї ухвалюють вислати до Ради державної петицию на руки посла до парляменту професора пана Романчука, щоби правительство основало як найскорше самостійний українськоруский унїверситет у Львові, а до часу введеня єго в житє запровадило всї рівнобіжні катедри на львівскім унїверситетї з українською мовою викладовою і завело українську мову в урядованю унїверситетских властий“.

II. „Буковиньскі Українцї-Русини зібрані на віču устроєнім заходом ухраїньскої академічної молодїжи в Чернівцях дня 1, н. ст. грудня 1901 р. жадають і домагають ся від правительства основаня самостійного українського унїверситету у Львові

1) з уваги на те, що національний унїверситет є конечно потрібний до успішного розвитку культурного кождого народу,

2) з уваги на те, що хоть артикул 19 конституциї з року 1867 признає рівноправність усїх мов у школї і уважає доконечним аби кождий нарід мав спроможність побирати осьвіту в своїй власній мові не бувши примушеним учити са иньшої краєвої мови — Українцї-Русини над 3½ мілїона душ в Австриї не мають анї одного свого унїверситету,

3) з уваги на те, що утраквізм львівского унїверситета зовсїм не відповідає культурним потребам українськоруского народа,

4) з уваги на тягарі, які поносять Українцї-Русини для держави і краю,

5) з уваги на великий зріст числа учеників українськоруской народности по ґімназиях,

6) з уваги на великий брак урядників і учителїв ґімназияльних, що могли би урядувати взглядно учити в українській мові,

7) з уваги на велике число Українців-Русинів на львівскім унїверситетї,

8) з уваги на те, що українь-

Зворушило.

Оповіданє В. І. Немирича-Данченка.

(*Конецъ.*)

А сам дає знаки салдатам, аби не заподіяв чого в розпуцї. Але Ванька пійшов на єго велике диво тихо і несьміло до гори, держачи в розкритій жменї свого маленького друга і старав ся не трясти єго... На єго палцях була вже кров задзюбаного воробця — і він зі страхом глядїв на неї... Она палила єго...

В цюпі положив на стіл подушку, зробив в нїй ямку і спустив в неї тихо свого друга... Воробець перестав уже тріпати ся. Але він ще не умер. Ванька пізнавав се по живім блеску єго ока, що ще не було закрите сїрою повікою. Ванька видїв то око і, дивне диво, чим довше смотрів на него, тим більше видавало ся ему то око знакомим. Де він перше стрічав таке?... і саме таке... Само так глядїв хтось на него одним оком... Але хто?... Хто?... Він ліпше нахилив ся, грів воробця хуханем і не відривав від него очий. Єму здавало ся, що умираюча пташка смотрить на него зі страхом... І тамта дивила ся також зі страхом... І тамте тїло також дрожало, і як ще дрожало!.. Било ся до підлоги у передсмертних судорогах, в той сам час, як одно око було встромлене в него, Ваньку, яструба...

Так, тепер він нагадав собі і похолоднїв цїлий.

Власне так... іменно так дивила ся на него та убита ним дївчина з мармеладом і солодкою горівкою. Іменно так. Одним оком. Друге цїле витекло від удару. Тїло так само кидало ся і одна нога то витягала ся, то корчила ся в колїнї, так як корчить ся і знову витягаєть ся і знов корчить ся тоненька ніжка бідного воробця.

Він сам не розуиів, чому він слїдив за тим. Слїдить і тільки терпить тепер муки, яких не знав перед тим. Тільки тепер. Він не відчуває, як у него затерпли ноги — ноги мов би були чужі, як заболїла спина від того, що він стоїть зігнений — і спина чужа. Він не чує тепер нї ніг, нї спини... Нїчого. Він переніс ся цїлий у той момент, як то „паньска дївчина“ упала на землю і умерла. І стогнала, дуже стогнала... А потому і стогнати перестала... Як сей воробець відкривав і знову замикав дзюб, так і она отвирала і замикала уста, без звука.

Господи, як єго приятель мусить страдати тепер! А чи та не мучила ся? Чи в еї погляді не було кілько благаючої сили? Ванька похолов увесь. Головка шпильки закрила ся до половини сїрою повікою, от, еї вже й зовсїм не видко... Лапки витягнули ся, розтріпані пера не рухають ся... Ванька взяв єго на руки... Лапки повисли, крила також... Тїло ще тепле... Він памятає, як і у тої задубіли і стали неподвижними ноги і руки; одна рука, що нею закрила висок, хоронячи єго перед Ванькою, так і закостенїла у тім положеню... І серце перестало бити ся. Семен тодї нагнув ся, послухав, став і заговорив:

— Готова!...

А сам дивив ся кудась в кут, не сьміючи подивити ся в ту хвилю на Ваньку... Семен Петрович був трусом. Він тілько наводив Ваньку на дїло, а сам дивив ся і не хотїв „бабрати ся“. „Я твоя голова, а ти мої руки“, говорив він. І Ванька був руками, тілько руки не можуть відчувати того страшного болю, який в ту мінуту він відчував.

Так... Чи у тої „солодкої дївчини“, у „делїкатної“ не було приятеля, матери?... Чомуж би!... Тілько тепер, як відчув горе у своїм роді велике, він так як в туманї видить сиву женьщину з розчіхраним волосем, котру слїдчий судия при Ванцї покликав до тїла її доньки. От она припала до неї. „Серце моє... доню мила“ — і не плакала, а прилипла до еї холодного і нерухомого лиця своїм і відірвати еї неможна було... А Ванька дивив ся тодї на неї спокійно і все мовчало в нїм, як в камени, на всї питаня відповідав він поглядаючи розпаленим зором скоса на слїдчого судию:

— Знати не знаю.... Ми, вашбродь, сему дїлу не винні... Солодку горівку пили, мармеладом гостили ся, правда... А про все иньше, знати — не знаю!...

І нараз ему, єго затуманеній голові, єго заскорузлому, в тверду кору запертому серцю стало ясно, що та мертва замучена дївчина щасливійша від него, такого, як він тепер; що тепер скоїло ся щось такого страшного, безповоротного, неожиданого, що він нїколи вже не буде мати супокою і тишини. Тепер вже не воробця того закльованого видїв перед собою, а еї — убиту ним дївчину.

Він, сам не розуміючи, що робить, опустив ся на тапчан і хопив ся ранавими пальцями за руді нелехи. Схопив ся і замер, пригадуючи собі, як він тую зразу дусив за горло, а потому, як вона укусила єго, взяв желїзко і в тїмя дюґнув... Дюґнув — так Семен Петрович сказав ему.

— Добре ти еї, Ванька, дюґнув!

І в ту мінуту Ванька дуже гордив ся похвалою своеї „голови“.

Застукали до дверий. Увійшов сторож з мискою борщу. Перед тим кидав ся на него Ванька як голодний звір — тепер і ухом не звів.

— Гей, пелехатий! — крикнув на него сторож. — Сїдай, попоїдж!

Ванька не рухнув ся.

— О, також щось...

Сторож підійшов до него і доторкнув ся єго плеча.

Арештант скочив на ноги, глянув на него червоними, бішеними очима, підняв руку, але сейчас опустив еї, як підрізану.

— Забирай ся!... уббію!...

І зубами заскреготав.

Сторож вискочив, задеревів від страху, а Ванька упав ниць на підлогу, драпав еї нїгтями і стогнав:

— Ой!... палить!... палить!... ой!...

Вечером не приходив вже до него сторож. Отворив засувку від віконця

ско-руска мова вже на стільки розвинена, щоб можна подавати в нїй виклади на унїверситетї,

9) з уваги на те, що українсько-руска суспільність має вже достаточне число ученых, щоб ними заповнити унїверситетскі катедри всїх факультетів".

Другий бесїдник п. Василь Сїмович говорив меньше-більше так:

Справа унїверситета не нова; ріжні люди в ріжні часи виступали із тим постулятом. Найенергічнїйше одначе виступила в тій справі українська молодїж у Львові. Бесїдник вказав на манїфестациї молодїжи з 1863, 1867, 1881, 1884 р. і перейшов до причин, які спонукали укр. молодїж до поклику на віче в 1899 р. Зазначивши одушевленє яким приняла зглядом того виступу українська преса та становище, яке заняла польска шовінїстична преса та иньші народности Австриї із вервою та молодечим запалом представив присутним наглядно ті явища, які скликали львівску молодїж на „нелеґальне" віче 19. листопада. „Хоч такі „ексцеси" — чули ми — зовсїм не нові; що більше — ми ще не успіли забути сьвітлих подій на інсбрукім унїверситетї та торічних галабурд на львівскій технїці, не згадуючи про давнїйші демонстрациї краківских студентів — замкнено унїверситет і застановлено на нему виклади. Підчас, коли гакатистична польска преса напала на українську молодїж з такими нїкчемними закидами гайдамацтва та некультурности, а польска молодїж, що ґрупуєть ся около товариства академічного: Czytelnia akademicka підносить також самі закиди — молодїж поступає далї солїдарно. Найбільша-ж заслуга молодїжи у тій боротьбі се заява молодїжи сенатови, що годї їх усїх виключати від слїдства, адже-ж вони усї брали участь в демонстрациї і нїчим гірші від иньших", що їх переслухано у слїдстві, проте і вони мусять бути переслухані. Але наслїд переслуханя такий, що найпалкійших, найлїпших, найзавзятїйших борців, що вели провід молодїжи, виключено із львівского унїверситета! „Вказавши іще на симпатию иньших народностий у тій справі, у палких словах заявив, що ми мусимо мати український самостійний унїверситет коли маємо таких борців, що складають цеголки до великої будівлї. Праця молодїжи се ті клаптї снїгу, що мусять скотити ся і то незадовго вже у велику лявіну, і як каже Франко:

„Є де в сьвітї тая сила,
Щоб в бігу її спинила,
Щоб згасила мов огень
резвидняючий ся день?"

Після того бесїдник поставив ось яку резолюцию:

I. „Народне віче буковиньских Українців Русинів скликане заходом української молодїжи академічної на день 1. н. ст. грудня висказує своє сердешне признанє Українцям-академікам львівским за їх манїфестацию з дня 19. падолиста 1901 р. і за їх солїдарність в переводжуванім сенатом слїдстві,

II. рівнож висказує своє найгорячійше признанє релеґованим за їх провід у висше згаданій манїфестациї."

По закінченю рефератів забрав слово професор др. Маковей і поставив слїдуючу резолюцию:

„Віче буковиньских Українців висказує своє признанє студентам краківским лубяньским та товариству „Ognisko" а пятнує остро ретроґрадність тої части молодїжи польскої, що виступила против наших змагань культурних".

Врешті на внесенє п. Модеста Левицкого ухвалило віче признанє черновецкому послови до ради державної п. др-ови Штравхерови і бук. послови Захарієви Богосевичеви за підписанє нашого внесеня посла Романчука в справі основання українского унїверситета у Львові.

Всї резолюциї віче приняло з одушевленєм а, коли нїхто не голосив ся більше до слова, предсїдатель удїлив голосу секретареви п. Войнаровскому до відчитаня слїдуючих телеґрам, наспівших на віче:

Відень. Піднемайте ся на сьвятеє дїло на щирою дружбу, та щоби Ви чесно послужили для матери службу. Ілько Попович, Стратийчук.

Відень. До борби української молодїжи за права народні, за культурну самостійність лучить свої слабі сили посол Пігуляк.

Жидачів. Не могучи бути присутним на нинїшних зборах заявляю, що як член громади української академічної молодїжи в Чернівцях, що прилучаю ся цїлим серцем до ухвал нинїшного віча і стану разом з Вами до найзавзятійшої боротьби о те, що нам після всяких прав належить ся — о український унїверситет у Львові. Кличу до Вас вїщими словами Котляревского:

„Любов к'вітчинї де героїть,
там вража сила не остоїть,
там грудь сильнїйша від гармат!"

Микола Левицкий,
студ. прав.

Путилів. Найлїпшого успіху в борбі за сьвяті права просьвітної самостійности бажають горячо Іванна Гордійчук, Юрій Гордійчук, Севастіян Балошескул, Теофіль Гнїдий, Мінодора Глїбка, Николай Глїбка.

Неполоківцї. Слава рускій молодїжи, що домагає ся власного українського унїверситета. Маріянчук, Лїкперда, Городиньский.

Стефанівка. Боріте ся — поборете, Вам Бог помагає! Сьміло вперед, ми з Вами! Юрій Калинюк, Франц Холоднюк, Ткачук, начальник.

Радівцї. Жадаємо разом з Вами руско-українського унїверситета. Даниловичь, Жалковский.

Серет. Честь і слава ревним борцям! За серецку „Руску Школа" Солонар, Одовійчук, Лакуста.

Шишківцї. Сьвітлим зборам української молодїжи засилаємо сердешний привіт, щиро підпираємо Ваші справедливі бажаня і желаємо як найлїпших успіхів! В імени місцевої інтелїґенциї Пилип Андрюк, надучитель.

В. В.

Письмо з Відня.

Відень, 4./11. 1901.

(π.) **Ситуация** в парляментї не змінилась, значить як була так є хитка, непевна. О скільо можна за кулїси глянути, то видаєсь тепер так, як коли-б саме правительство бажало парлямент унеможливити; бо-ж парлямент в послїднім часї дїйстно працює нормально, а як раз тодї появились по офіциялках замітки о роз'язаню парламенту. Воно робить тут таке вражінє, немов собі правительство шукає ґудза. Ходять поголоски, що на весні приготовляють ся на Балканї великі заколоти, котрі і Австрию заанґажують, крім того ще і угода з Угорщиною не дасть ся з сим парляментом полагодити, лїпше буде правительству не мати на той критичний час нїякого парляменту.

В буджетовій комісиї працюють як має бути, а не можна також говорити о обструкциї в повній палатї — а офіциялки таки собі кпять з парляменту. Ба в понедїлок був навіть такий дивний випадок, що закулїсові правительственні махери не допустили до порядку дневного. Аби запобічи тому, злабудали на борзї відповіди на інтерпеляциї, мінїстри мололи їх, аби лиш час сходив а як скінчили, то встав правительственний обермахер, ексцеленция Яворский і поставив внесок на закритє засїдання парляменту, хоть до того не було нїякої причини. Хиба та, що треба було приступити до порядку дневного, а перша точка була: „Господарскі снїлки".

В буджетовій комісиї були порушені дві справи, котрі нас живо обходять. При дебатї над лїсництвом напав Козловский остро на мінїстерство за те, що удїлила акцийному товариству ясиновско-путилівскому концесию на сплавлюване дерева на Черемоши. Полякам ходить о те, аби підтяти те акцийне товариство так, щоби той великий промисловий рух з деревом, який концентруе ся в паровій трачцї того товариства в Чернівцях, звернув ся з Буковини до Ґаличини, із Вижниці до Кут. Наші люди, що мають від Вижниці аж до Черновець великий заробок при тім товаристві, втратили би зовсїм той хлїб. Буковиньскі посли повинні запобічи тому.

Друга справа, котру годить ся із буджетової комісиї піднести, є та, що посол Барвіньский прошений послом Пігуляком, котрий не належить до буджетової комісиї, візвав правительство запобічи бракови руского православного сьвященства на Буковинї і вказав на внесенє посла Пігуляка, щоби основати стіпендиї для руских ґімназиястів, котрі обовязують ся посьвятити ся священичому станови. Референт в тих справах, Фук, прихилив ся до того жаданя, взяв его в свій реферат а цїла комісия згодила ся на те. Нїхто не говорив против того і здаєть ся, що й повній палатї ледви чи хто буде против того говорити. Таким чином було би один із кількох внесків посла Пігуляка полагоджений. Розуміє ся, иньша річ, що з тим правительство опісля зробить.

Перегляд полїтичний.

У Відни було в недїлю віче Чехів в справах шкільних і ухвалило жадати від правительства, щоби як найскорше приступлено до виконаня прав, прислугуючих віденьским Чехам по мисли основних законів державних.

В Бернї (мор.) були 2. грудня дуже численні збори, скликані в справі заснованя ческого унїверситету в Бернї, приняли однодушно резолюцию, домагаючу ся того разом з протестом против упосліджуваня ческого народа і его цивілїзацийних змагань.

В Празї відбули ся 2. грудня, як ми вже писали, громадні збори при участи ческих, словіньских і руских послів (Пігуляка, Короля і Яворского) і численних репрезентацій міских в справі заснованя полуднево-славяньского унїверситету. Именем Словінців подякував Чехам пос. Пльой за їх симпатиї в тій справі. Рускі посли піднесли справу основаня рускога унїверситету у Львові. Пос. Горжіца пятнував поведенє Прусаків супротив Поляків. Принято однодушно резолюцию, взиваючу ческих послів ради державної, щоби всюди і безнастанно піддержували заходи полудневих Славян в справі заснованя унїверситету. Ухвалено також однодушно додаткову резолюцию, налягаючу на ческих послів такий же самий обовязок що-до заснованя унїверситету рускога. Довірочні збори ческої академії наук відбули ся того самого дня дуже торжественно при участи світских, духовних і військових достойників. Проводивший кн. Юрій Льобкович підніс в своїй промові, що ческий нарід не лиш має собі присвоїти культурні добутки других народів, але і трудити ся над тим, щоби розвивати і кріпити свою власну, самостійну, окрему культуру. — Сойм має зібрати ся 7. сїчня для ухваленя буджетової провізориї.

В переїздї із Імунден до Петербурга задержала ся у Відни 3. грудня на двірци коротко царица-вдова. На еї привіт явив ся на двірци цїсар в унїформі шефа росийского полка гренадіерів з лентою ордера св. Андрея.

В Інсбруку відбули ся 3. грудня вибори до сойму із сїльскої курії. Вибрано 13 консерватистів, 9 християньско-соціяльних кандидатів і 12 Італїянців. Консерватисти стратили 3 мандати на користь християньско-соціяльних.

Проти Поляків. Leipziger Neueste Nachrichten домагають ся від правительства, щоби заказало видавати часописи в польскім язиці, заборонило держати польскі проповіди, промовляти по польски на вічах, і усунуло взагалї науку язика польского.

Оногди відбуло ся відкритє румуньского парляменту. В мові троновій, виголошеній самим королем Каролем, находить ся що-до відносин Румунії з другими державами ось такий устуи:

Глянув — борщ і хлїб стояли не рушані. Золоті, пращальні промінї сонця падали на голову Ваньки, палили огнем еї руді пелехи.

На столї лежала подушка, а на нїй все ще лежав мертвий воробець. Тїло Ваньки дрожало.

Наступила нїч.

Сторож уже не важив ся самий входити, візвав конвойних, отворив двері і всунув ся в кімнату.

— Треба би лямпу засьвітити...

Ванька очуняв. Підняв ся з долївки, єв на танчан.

— Лямпу би... говорю... А то, як хочеш... Менї все одно, я для тебе.

— Старуха та...

— Що? — здивував ся сторож.

— Старуха, говорю... здаєть ся сирота...

— Ну?...

— Як побивала ся!... Доню моя... серце... ой палить!... Ой!...

Сторож поспішно підійшов до лямпи, засьвітив еї дрожачими руками і опять повісив на стїну. У вікно заглядала пітьма. Она стояла вже по кутах. Слабе сьвітло каганця слабо-слабо бороло ся з нею. В потемки виразнїйше відбивало ся то налите кровю лице зі страшними, неподвижними очима. Они, здавало ся, не видїли зовсїм сторожа, конвойних. Они смотріли то через них, то через стїну, і видїли ту кімнату, ту калужу крови на долївцї, то тїло...

— Мати бідна... побивала ся... В саме тїмя... Ногами она тілько... що з мармелядом...

Сторож вийшов на пальцях, цоркнув замком і аж кілька разів перехрестив ся.

Ванька всю нїч не замикав очий.

Голова его незвичайно працювала, серце болїло. В горлї і грудях замирали стони. Ранком, тілько що сонце встало, Ванька підняв ся і загримав до дверий.

Нїхто не відозвав ся.

— Гей!... хто там?... Отворяй!...

І він так гримнув кулаком в неподатливе дерево, що сторож оторопів і стрімголов прилетів на коридор.

— Чого тобі, оглашений? Люди сплять еще.

— Веди мене до слїдчого судиї!

— Добре, почекай!

— Веди... убю!... дияволи, чорти!... веди!...

Сторож побіг до надзорця. Сей побіг до відділу. Слїдчий судия мешкав власне тут.

Через час явили ся конвойні і повели Ваньку.

— Ти хтїв мене бачити? — почав невдоволеним голосом слїдчий судия.

Але ту повалив ся ему Ванька в ноги.

— Що такого?...

— Я убив... моя вина...

Переклав з росийского
Микола Левицький.

„Труди парляменту о стілько будуть легчі, що панує загальний мир, який всі держави піддержують. Румунія, як до тепер, так і на дальше хоче придержувати ся мирної і розважної політики. Відносини краю до всіх держав є як наймирнійші і цілком нормальні.

———

Сумні вигляди Анґлії в полудневій Африці. Times приносить сензацийну вість, що Кіченер має ледви 45.000 війска здібного до бою і тому й годі кінця війни предвидіти. Бури мають 70 віддїлів партизантскчх, а кождий з них складає ся із 50—400 люда. Всі они мають материял военний, провіянт, амуніцию. Окружити ті віддїли і виступити против них до якого концентрованого бою є річию просто неможливою. Бури в полудневo-всхіднім Трансвалю розлокували свої віддїли так, що в 24 годинах можуть сполучити ся і утворити разом значнійшу узброену силу, котра навіть для більших анґлійских віддїлів може бути небезпечною. З тої причини треба передовсім вооружити ся анґлійскому народови в терпеливість. Треба перше вислати Кіченерови значні помічні сили, щоби в слїдуючім роцї можна надіяти ся покінченя війни.

Дописи.

———

Хвальна Редакцие!

Просимо помістити в Вашій ґазетї отсю нашу просьбу що до поділу годин при тутешній II. ґімназиї:

Чотири пополудневі обовязкові години (2 год. релїґії а 2 латини) в I. і II. т. зв. „рускій“ паралельї не розложені, як се диктує здоровий розум і як оно й діє ся по иньших ґімназиях, на 2 дни (по 2 годинї), а аж на 4 (!) дни (по 1 год. від 2—3), а надобовязкова година сьпіву відбуває ся у вівторок від 4—5 год. так, що дїти тої днини по лат. годинї (від 2—3), маючи від 3—4 год. т. зв. вікно, мусять блавучити дурно по містї. Таким способом якраз малі дїти з найнизших кляс приневолені аж 4 рази в тиждень бігати попол. до школи на одну обовязкову годину і вже тим самим тратити богато дорогого часу, а коли мають ще який надобовязковий предмет (як сьпів, ґімнастику і т. д.), то шкода для них ще більша, бо тратять час ще й на т. зв. „вікна“, а в найлїпшім разї мають хиба лиш одно цїлком вільне пополудне в тижни. Велику недогідність такого поділу годин відчувають наші рускі дїти тим більше, що з причин двох (!) викладових мов (нїмецкої і рускої) мають більше число наукових годин анїж ученики нїмецких віддїлів (о 1 год. нїмецкої мови і о 3 г. рускої мови більше), отже для них наука взагалї труднїйша анїж для дїтий нїмецких, а по друге мешкають по більшій части далеко поза самим містом вже на передмістях.

Може отсї наші уваги спонукають дирекцию, а взглядно краєву шкільну раду до зміни поділу годин в тім напрямі, аби дїти не потребували що днини по полудне бігати на поодинокі години до школи, бо се, особливо тепер підчас зими, передусїм для тих учеників, що мешкають далеко, получено не лиш зі стратою часу і зі шкодою для науки, але навіть зі шкодою для здоровля.

Дякуючи хвальній редакциї за поміщене нашої дописи, остаємо з глубоким поважанем

Родичі ґімназиястів.

НОВИНКИ.

———

Календар. Недїля 25/XI. (8/XII.): Ж. 27 (30) по С. с. Д. Луки 13 *по. праз.* Р.: Зач. Марії, Понед. 25/XI. (9/XII.): п. о. Алипія. Якова, Никона, Стиліяна; Р.: Леокадії. Второк 27/XI. (10/XI.): с. в. м. Якова Перс., ч. Пинуф. Р.: Мелкіяда.

При кваліфікацийнім испитї, що відбув ся м. м. в Чернівцях перепало з руского і волоского ледво кількох, за те з нїмецкої мови зо 20. хоч окінчили нїмецку семинарию і понїмецки вміють богато лїпше як по руски чи по волоски, бо вчили ся всїх предметів в нїмецкій мові. Коли-б з руского і волоского ставлено такі самі вимоги як зглядом нїнїмецкого, то ледви чи десятий відповів би їм, а на Буковинї требаж руских і волоских учителїв. Отже треба нам і таких семинарий, бо теперішня як видно, мало кого навчила нїмецкої мови, за те попсовала чистоту рідної мови яку учителї винесли з батьківского дому.

Дирекция почт і телеґрафів у Чернівцях завзиває всїх, щоб на телеґрамах до більших міст надавали імя, прізвище, стан, улицею і ч. дому адресата, инакше звертати ме телеґрми, скоро покаже ся трудність при дорученю.

Заряд руху зелїзничого в Чернівцях виписує до 20. с. м. оферту на довставу 4071/4 m/³ мягких а 3½ m/³ твердих бальків з чисто обтесаними кантами услівя подає дирекция руху в Чернівцях, ул. паньска Ч. 9 устно або за надісланем почтової оплати писемно.

Парохом в Ленківцях іменований Волох Петрашко з Вікна, хоч в тернї був сьвященник-Русин.

„Fr. Lehrerzeitung“ доносить, що парох з Лук не правив на 19. падолиста с. р. заупокійного богослуженя по бл. п. цїсаревій і дїти перестояли з годину в церкві вижидаючи надармо сьвященика. Та сама ґазета пише, що головним противником будови школи в Вашківцях н. Ч. є тамошнїй громадский начальник і голова місцевої ради шкільної Дмитро Балошескул; ми додамо до сего цїкавий факт, що п. Балошескул був ще недавно тому сам учителем.

Кіцманьске стоваришенє спілки господарскої скликує на середу 11. грудня с. р. збори, що відбудуть ся в господарскій школї. Позаяк на сих зборах буде вибраний видїл, то повинні господарі-селяни в власнім інтересї явити ся як найчисленнїйше, щоби і з них хтось увійшов до видїлу. Вп. сьвященьство і учительство повинно також прибути на те разом з господарями.

Лїпше від сїльских учителїв плачені міскі полїрі в Чернівцях, так сказав радний Прідіе, і сказав правду, бо полїрі мають теж 1000, 1200 і 1400 к. плати, але за те чотиролїтнї додатки по 100 к., що скаже на те наш сойм?

О заснованє руского університету у Львові рада громадска Пядиківцї за старанем уч. Кліша і Лупула вислала петицию до Відня. Таку петицию вислали також громадяне Вашківцїв. Петиция та була підписана зверхностию громадскою, та урядами парохіяльними гр. ор. і кат., всею українською інтелїґенциею і народом. На нїй видніліись 3 печатцї. — Народне учительство повинно як найенерґічнїйше занятись сею справою і постаратись, щоби всї громади цїлої буковиньскої Украіни вислали як найскорше такі петиції.

Напад. В середу 27. листопада с. р. повертав ночию учительский персональ з Черновець до Старої-Жучки. На брамі коло цукроварнї стояв начальник жуцкий Николай Ґалан заоружений револьвером і два люди один з сокирою а другий з колом. Коли візок з учителями, проминув почав начальник свистати а потім вистрілив з револьвера, та хоть куля пролетїла попри голови, не ранила на щасте нїкого. Причина сего нападу має бути, що управитель школи виказує вже через два роки попри других і начальника до шкільної кари та що управитель заскаржив начальника за обчорнене до ц. к. прокураторії, котра по розслїдженю справи увільнила управителя від вини. О сїм випадку донесено ц. к. судови і ц. к. старостві.

До Славонії виїхало з Вашківцїв дня 2/12 грудня с. р. 4 родини. З того лиш одно господарство дістало ся в рускі руки, решту забрали жиди. Горячка еміґрацийна ширить ся застрашоючо, та обнимає і инші села північної Буковини та полудневo-західної Галичини н. пр. Залуче.

Пси покусали Юрія Ілащука і Василя Єруму з Рошоша, котрих відставлено до Букарешту, бо не знати чи пси небули встекліі.

На оплату шкільну для бідного ученика зложили дальше на руки підписаного: о. Матейків 2 к., п. Когут (складка 4 к., о. Добротвір 1. к., п. Бурачиньский 1 к., п. Ступницкий 2 к., пані Галїп 2 к., п. уч. Н. Бажаньский від себе і від учеників 4 к., проф. Івасюк 2 к., проф др. Билиньский 2 к., Читальня „Рускої Бесїди в Товтрах 1 к., п. прокур. Зубрицкий 10 к., п. радн. Ясеницкий 2 к., п. Ст. Окуневский 1 к. п. Юрій Воротняк з подругою 4 к., п. Он. Рибенчук 1 к., разом 39 к., — Дякуючи сердечно Вп. добродїям за сї щедрі датки маю честь повідомити, що за Дм. Стасюка я оплату шкільну вже заплатив а позістала надвижка зістане за порозумінем цїлого збору учительского роздїленя між бідних учеників нашої ґімназиї. котрих імена оголосить ся свого часу в „Буковинї“. — Ор. Гандяк.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

———

РУСКИЙ КРАЄВИЙ **драматичний конкурс** в Галичинї, 1901.*)

Тимчасом в хатї Прокопа дуже невесело дїе ся: він зовсїм розхорів ся, ему ввижуесь все під вечір, що угол хати розсуває ся, через него входить небіщик (як Прокіп думає) тато і зове его до себе, — даремно жінка, донька і суджений доньки (що наче рідний опікуесь, скілько може, і недужим і ґаздівством) успокоюють Прокопа. Та от як раз сего дня, під вечір, краде ся старий з „червоним когутом“ (житна солома) щоб підпалити хату. Та хати підпалити не в силї, збирає его жаль за него, крадесь до стайнї — тут вибігають дїти і витають радісно дїдуся. На те стає на порозї хати Прокіп, кидаесь на вид батька з криком до него: іду, іду, тату: — паде і вмирає. Акт IV-ий (оповіданє батька в цегольни) здаесь менї де в чім слабший, конець мельодраматичний, основа й переведенє пригадують твори Анценґрубера (з селяньского житя), але цїлий твір оброблений дуже старанно і гарно і становить цїнний вклад в нашу драматичну лїтературу може сьміло стануги побіч творів Карпенка-Карого, Франка і др., тим більше, що як раз сї сторони нашого народного житя ще не найшли у нас оброблення. До головної основи сего твору — неоучої справи поділу майна й розміщеня родини, з чого — як того доказом доволї численні росправи судові — виникають сумовиті, нераз кровавi конфлїкти, умів автор вдатно навязати замітку, добре поведену розмову селян про питанє діленя чи недїленя селяньскої землї між дїтий. Мова гарна, автор умів вдуматись в народні лиця, що їх перед нас виводить (дуже симпатичною є пара молодят — донька Прокопа і сї суджений), зміст важний і на часї. Твір сей, се важний ступінь наперед в нашій лїтературі, від сантиментального ідеалїзованя та моралїзованя (Котляревский Квітка, „Шідгіряни,“ „Не судилось,“ „Глимай,“ „Чабан“). До близшого, річевого пізнаваня, студіованя народного житя.

Дві дальші штуки: *„Люди-люди“* і *„Ч. 1222“* подають нам, так само як і предложений на попереднім конкурсї „Щирий народолюбець“, картини з житя молодої і старої, сяк-так з'орґанїзованої, інтелїґентної, патріотичної українсько-рускої громади по наших містах та місточках в Росиї. Они подають богато гарної, міткої обсерваціі з житя „кружкового“, житя кружкових сходин студентів, студенток (в рос. значіню — університетских), деяких старших громадян, а навіть — і людий стоячих трохи подалеки (офіцирів), між-росийских — щоб не сказати — міжнародних еротично-соціяльних дїятельок і др.) Розмови в них ведені добре і поведені гарно, — характери живі, але більше намічувані кількома чертами (скіцовані), як видержані, — завязки дїї досить вдатна і гарна, та розвязка слаба, припадкова, майже нїяка, прямо — недокінчені питаня, — провідна думка добра, поважна, зміст на часї, але і зміст і думка — неглубокі. У автора є замітний талан, але він не уміе еще віднайти глубшої основи житя, потягнути за собою сильною рукою нашу увагу. Все-ж таки, після моєї думки, один з названих на 3-ім та 4-ім місци творів заслугував би на премію, а оба — щоб були виставлені на сценї.

Далї буде.

*) В попереднім числї через помилку видруковало ся: „Драматичний конкурс на Буковинї.“

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Бібліотека клясиків римских і грецких. Зошит I. К. Юлій Цезар. Вспомини о війнї з Галїйцями (книга 1. розділ 1—30). Перевів І. Франчук. Коломия. З друкарнї і накладом М. Білоуса 1901.

Посмертні † оповістки.

———

Ісидор Шараневич

д-р фільософії, емерит. звич. професор австрийскої істориї в львівскім університетї, звич. член ц. к. Академиї наук в Кракові, ц. к. консерватор для памятників штуки і істориї всхідної Галичини, почетний доктор ц. рос. університету св. Володимира в Кіеві, відзначений папеским хрестом „Pro ecclesia et pontifice“, рицар ордеру зелїзної корони III. кляси, б. радний м. Львова, довголїтний сеніор Ставропіґийского Інститута — упокоїв ся дня 3. с. м. по довгій і тяжкій недузї в 73 роцї житя. Похорони відбули ся в пятницю.

Б. п. Ісидор Шараневич, голосний руский історик, личність загально поважана, був сеніором Ставропігії безперервно від 1882 року аж до смерти і заслужив ся для неї особливо основанем археольоґічного музея. Історичних праць видав много в язиках рускім, польскім і нїмецкім.

Галицка Русь тратить в покійнім заслуженого мужа науки. Земля ему пером і вічная память!

Телеґрами „Буковини“.

Відень 6. грудня. (Палата послів). Мінїстер краєвої оборони предкладає палатї справу контінґентр рекрутів. Відтак вела ся розправа над наглим внеском дотично заснованя словіньского університету. Посол Шустершіч узасадняє внесок підчас крику і обид п. Штайна, котрого президент завзиває тричи до порядку. По кількагодиннїй дебатї палата відкинула наглість внеску. Майже всї партиї висказали ся про сей внесок. Чехи підпирали внесок, відновляючи жаданє ческого університету в Бернї, Нїмцї поборювали заснованє нїмецких університетів, Поляки і катол. центрум висказали ся проти наглости внеску, що наможливе і спиняє полагоджуванє дневного порядку, а Італїянцї также противні паглости, бо перед усїм мусить стати університет італїяньский. Мінїстер Гартель, заявляє, що такі справи годї рішати нагло і вказує на особливші трудности заснованя повновартного університету без докладного розбору конечних варунків. Він не може взяти на себе відповідальність за неможливу задачу, а палатї оставляє рішенє, чи хоче взяти на себе відповідальність у фінансовім зглядї, заразом впевняє, що радо годить ся на можливі способи культурного розвою дотичної нациї. — Слїдуюче засїданє в понеділок.

Хто собі замовить
50 МАЛИХ КАТЕХИЗИСІВ
штука по 15 кр. (30 сотиків)
той дістане 10% опусту а пакет з почти вже оплачений. Адресувати належить:
Торговля паперу „Рускої Ради“
Чернівцї, ул. Петровича ч. 4.

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з алюмінії паки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, лїхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони. дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові циґарниці, дамскі пояски, шільдкретові шпильки до волоса, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дїтий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для мущин і хлоців. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Сукняні і плюшеві модні шапки для панів і дїтий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і еґерске по цїні фабричній; ські кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дїтий. Вовняні покрита, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дїтий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Capek у Відни з француской шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дїтий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу для пань, панів і дїтий.

Коци до подорожи з вельблюдового волоса, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на лїжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня є на складї, а що тиждня приходять свїжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Як вже всюди есть відомо, що

Ріхтера

скринки до камінної будови

з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою

яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїні від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, 6 до корон і висше, а будівляна скринка з якором з каміньчиками приряженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїні 70 тот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Känigl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie., Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage: I. Operngasse Nr. 16. Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР"

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти")

перше і одиноке руске Товариство асекураційне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер" припоручили Преосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранційні „Днїстра" з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540 кор.	11 сот.	разом 520.406 к. 65 с.
Резерва премій . . .	171.942 „	— „	
„ спеціяльна . .	6.000 „	— „	
Фонд емеритальний .	30.924 „	54 „	

Тарифи „Днїстра" дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер" виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди лїквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Полїси „Днїстра" принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї Городенцї, Теребовли, Залїщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер" в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер" іде часть провізиї на рускі публичні добродїйні цїли; полїси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер" пошукує спосібних **аґентів,** особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра". — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Найлїпші

МАШИНИ ДО ШИТЯ

є так звані обручкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту). Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевцїв, кравцїв, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кожду машину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові гроші і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машиніст

в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

В Іспасї на Буковинї є

НА ПРОДАЖ ПОСЇЛІСТЬ

що складає ся з **нового дому** з 6 віддїлами, з верандою і ґалериєю, із **старого дому** з 3 віддїлами, зі стайнею, шпихлїром і кошницею, керницею і красним молодим **садом і 5 морґів ґрунту** І. кляси.

Близші відомости подає писемно властитель:

Юрій Мазуряк,

церковний півець в Станиславові.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 141. Чернівці, середа дня 28. падолиста (11. грудня) 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	—	сот.
на пів року	10 „	—	„
на чверть року . .	5 „	—	„
на місяць	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З ради державної.

На засїданю палати послів з понедїлка почало ся друге читане буджетової провізориї. В дебатї забрав слово президент мінїстрів і сказав, що слухи про розвязанє палати безпідставні. Палата виявляє багато недовіря і буде їзза того мабуть чимало перепон, але правительство не зробило нїчого такого, їзза чого мав би хто право посуджувати ряд о партийність, та загрожати парлямент, відки єдино вийти може розвязка всїх запутанин. Правительство займає супроти всїх партий однакове становиско, воно вдячне всїм, хто спомагає працю парляменту. Правительство независиме нї від кого, тому й неупереджене, і задля виконаня своєї задачі мусить остати независимим. Правительство не є ворогом ческого народу, противно, признає вповнї его вагу, і готове нагородити заключенє мира обох спорячих сторін. Ряд має перед очима будучність держави; він знає, що мир мусить доконче наступити, та що до того треба розсудку і умірковаености: тому й жадає від усїх партий патріотизму. Др. Кербер жалує, що палата так поволи поступає і розбирає питанє, що буде, як уздоровленє парляменту протягне ся занадто. Конституция наказує розвязувати палату доти, доки не вийде з виборів охочий до працї парлямент; але коли нарід жадає радикального лїку і правительство приневоленє буде нарушити конституцию, тодї істория єго уневинить як спасителя держави, а вся вина спаде на тих, що вбили парлямент. Правительство хоче таку катастрофу стримати, хоче дбати про мир, добро і поступ держави. Не дайте-ж, кінчить бесїдник, парляментови провинити ся. (Оплески. Зворушеня).

Посол Ник. Василько промовляв, як ми вже писали, сего вівторка при дебатї над буджетовою провізорією. Після донесень ґазет. сказав він головно ось що: „Розвязанє палати не є для Русинів небезпеченьством, бо належить ожидати, що навіть теперішні верховоди галицкі не мають наміру, позбавити Русинів зовсїм заступництва у віденьскій державній радї. Рускій нарід поступив нині у своїм розвою хоч на стілько, щоби спротивити ся можливому насильству. (Живі одобреня з лав Русинів).

Правительство виволїкло питанє унїверситетске в сїй палатї, прирїкши Італїянцям італїйский унїверситет. Русини желають Італїйцям власного унїверситету, бо стоїмо на тім, що кождій народности в Австриї мусить бути запоручений єї культурний розвій і мусить бути дана можність образованя в рідній мові. Але й Русини мають право жадати руского унїверситету у Львові. — Борба за сей унїверситет вповнї оправдана, бо помимо розпорядку з р. 1871, після якого на львівскім унїверситетї мають відбувати ся виклади в польскій і рускій мові, викладає нинї всего 7 професорів по руски. В останнім часї позволили собі польскі унїверситетскі зверхности умисно на визиваючі розпорядки против руских студентів, котрі то розпорядки могли обидити молодих, своєї народности сьвідомих людий. (Одобреня послів-Русинів). Коли-ж ті студенти, правда без дозволу зверхности, зібрали ся, то продекан, чоловік знелюблений у Русинів, визвав їх в такий спосіб, що послїднї розруxи у Львові були природним наслїдком того. Рускі студенти вижидають спокійно рішеня мінїстерства — може се наївна надїя молодїжи — що воно узгляднить, що сї демонстрациї не були такі страшні і такого рода, які й деинде бували. Вони надїють ся й на узгляднене способу провокациї, підбуреня до сих демонстраций. (Живі одобреня послів-Русинів.)

Мусимо з цїлою енергією домагати ся руского унїверситету. Хоч се жаданє зовсїм оправдане і навіть зі сторони независимих польских студентів признане, відложили Русини его, щоби палата послів могла працювати. Але мінїстерство не може в тім добачати нїякого довіря руского клюбу. Видимо справдї деякі ознаки, чуємо вже й слова, особливо дотично галицких Русинів, але не бачимо нїяких дїл. Скорше Русини не можуть покинути свого опозицийного становиска і остануть, як доси, опозицийною партиею. (Посли-Русини притакують.)

Бесїдник обговорює відтак ряд бажань, яких сповненя бук. сойм домагає ся роками. Мимо того нема про се нїчо в буджетї. Бесїдник заявляє на остаток в імя руского клюбу, що буде голосувати проти буджету, бо се правительство не виявило прихильности супроти Русинів, бо під сим правительством відбули ся в Галичинї двічи вибори, переведені справдї меньше брутально, але тим хитрійше, і споводували, що руский нарід не має в палатї послів відповідного заступництва, тай тому, що правительство переспрaвляє неустанно з найгіршими ворогами Русинів, себто з „польским колом“, і тому заслугує на повне недовіре. (Живі оплески послів-Русинів.)

Буджетова комісия радила 5. с. м. над справами почтовими і телеґрафічними. Мінїстер Кал прирік розширенє телефонїчної сїти і скорого полїпшеня положеня експедиторів і манипулентів. Посол Лупул жадав телефону між Чернівцями а Львовом і безпосередного телеґрафічного полученя Чернівцїв із Віднем.

На погорілцїв у Вижницї жадають посли Николай Василько, Пігуляк і тов. в наглім внеску дальшої запомоги 50.000 корон. Внесок підписали всї бук. посли крім жида Розенцвайґа і славного христіяньского Нїмця Скедля; не дивуємо ся сему, але дивно, що посол-жид не підписав ся на внеску в користь жидівскої Вижницї.

Борба за руский унїверситет.

В справі подій у львівскім унїверситетї була в сю суботу у мінїстра просьвіти депутация рускої інтелїґенциї львівскої і вручила ему пропамятне письмо, в котрім поведенє рускої молодїжи пояснюють у звязи з загальними полїтичними і національними відносинами в краю, як і з давнїйшими і безпосередно попереджаючими подїями в самім унїверситетї. Невдаючи ся

Джиґун.

Оповіданє *Василя Катренка.*

Найкрасше буває для людини у сьвітї тодї, як весело у неї на серцю, як нїхто їй не зачіпає, не мучить... як не бачиш, не чуеш „людского плачу“, як сам собі їдеш у полї, а легкий вітрець, підчас великої спеки, з легенька дихає на твої розхрістані згуди... А он, далеко, на тому місцї, де повинен бути опруг, наче скаламучена жовта вода у безкрайому морі, коливають спілі жита, а над їхнїми колосками переливаєть ся, наче лунає велика сила хвиль з повітря... Стеряв ся сьвіт, земля з небом злилась у одно радісне сяево!...

Їдучи, сидиш собі на почтовому возї, васаг, з котрого містить ся на трьох продовжнїх дручках, що хитають тебе немов би справжнї ресори, та ще до того, як один з тих дрючків трошки усїв до землї і на кождій маленькій ямцї твій васаг хилить ся на бік, а душа твоя що хвилини вчуває, що от-от — упадеш!... І се почуте таке лоскотне, радісне!... Воно захоплює твій дух і підваблює ще, тай ще летїти вперід!...

Візник Дмитро, що тепер сидить на козельцї, змішав ся зо мною у одну душу — і він щиро худобу бє батогом, а та нервово біжить у простір великий!...

Батіг одірвав ся — полетїв десь на бік у жито... Нема що шукати!... Та батіг тут і не потрібен — візник пужальном підганяє конят.

— Гей, Дмитре, за що ти так худобу беш?!.., радісно спиняю я візника і разом же не хочу спинити його.

— Гі-гі-гі!... зареготав ся Дмитро і показав повен рот гарних зубів.

— Він, отсей борозний, думає, що я, то се йому зборщик, що приїхав до шкальнї тай став... Цьому коневи у нас є товарищ, запряжу я їх разом, приїду до Трокович, вони зараз же, порівняють ся з шкальнею, тай поставали... Постоять, постоять — самі йдуть далї... Так знають сї „сїкунти“... Гі-гі-гі!...

І знову Дмитро вдарив пужаком коня і впять — смик віжками!...

— Ви бачите, як він озираєть ся, — веде воне далї візник розмову з конем: — замічає, що в мене нема пуги на нього, а йому — ось!... І Дмитро обернув товстим кінцем пужака — гірше частує бороженого.

— Та вже годї частувати — починай знову штурхати, — жартую я з візником.

— Гі-гі-гі!... ірже Дмитро і, справдї, опять штрикає коня.

— Ви не думайте, пане, того, щоб сей кінь нїчого не розумів... нї, він дуже розумний, — говорив візник тодї, як задихані коні тюпали легше: — бачте, хвостом крутить, почуває те, що йому щось буде...

Щоб як небудь відвабити Дмитра від його щирої працї, я з легенька штовхнув його у бік; той нервово зареготав ся, на половину усїм своїм тїлом обернув ся до мене і веселим поглядом підваблює мене, щоб я його ще штовхнув... Він і лїктї так наставив, що нїби то хоче ними боронити ся... Його кашкет подав ся на бакір до правого вуха і кришку назад схилив ся... довге кучеряве волосе, „ловкезно“ задерте у гору!... Довгий острий ніс, мав дзюб у лелеки, зараз, що-б не попало, клюне і ковтне... Сірі очи — горючі... брите клинчасте підборіде і з легенька закручені біляві вуса — вказували на те, що Дмитро джиґун... Йому не більш 32—33 роки, а щоки запалі... Продовжені морщки через усе облича визначували тее, що мій візник трошки пожив у сьому сьвітї.

Не дождавши ся від мене штурханця собі у боки, Дтитро повернув ся до коний — гікнув, смикнув!... І впять коні нервово побігли дорогою.

Васаг колибаєть ся, камінцї, що попадають під колеса, більші летять на всї боки, и менчі на муку торощать ся!... Усяке, хто йде, хто їде, бачучи тее, що летять „скажені“, мерщій звертають з дороги!

— Гей, ви!... Гей, Зборщик!... Беріть, несїть!... Сьогодня нас Гершко-приказчик не побачить!... — кричить Дмитро; а його клик захоплює й мене, і менї весело, бо он — куди-б я не глянув, то скрізь бачу Бога, — з ним душа моя жадає злитись „во едино“!...

— Пане, а може залишити, може не треба так дуже гнати, може помалу поїдемо? — обернув ся до мене Дмитро.

— Та-ж я давно кажу, щоб ти не гнав сердешну худобу, — відказую ся, з легенька засоромивши ся перед худобою... А в серцю не кидає мене та радість, що обхопила усе моє тїло від лоскоту степового повітря.

* * *

— Здорові були, тьотюнцю — сказав Дмитро до молодицї, що стояла за ворітьми саме тодї, як ми в'їхали у дворище, невеличке село; і разом же візник обернув ся до мене, відкрив рота, висолопив язика — злорадісно мовчки регоче!

— Хто се? — питаю.

— Мати дївчини, до котрої я впадав.

— А де-ж тая д'вчина?

— Замуж віддав.

— А сам чому не одружив ся з нею?

— А се на що? хіба менї мало без неї є? Менї чим гарно, так се тим, що я маю собі що дня нячу...

— Чекай, не лїзь поперед батька в пекло, розскажи, як ти міг залицяти ся до сїеї дївчини, коли вона мешкає у Дворищах, а ти живеш у містї?

— Я був за ямщика на делїжанї, що ходить від міста Житниц у місто Бруки... У Дворищах саме нам перепряжка і виходимо так, що робилась вона у південь. Та дївчина носила менї обідати... А їм бувало у стайнї, де часом крім мене та коний — більш нїкого нема... А там — темно... Спершу моргнув до неї, у друге — смикнув, а в третє — вона сама пригорнула ся до мене... Нарештї — їй тяжко без мене було!...

Трохи згодом:

в оправдуване *провин молодїжи*, если справдї які лучили ся, пропамятне письмо домагає ся лише таких запоряджень, котрі би у львівскім унїверситетї завели лад і спокій без покривдженя рускої молодїжи та усунули би на будуче поводи до подібних подій, які лучили ся в остатних часах. В тій цїли пропамятне письмо домагає ся унормованя прав руского язика у львівскім унїверситетї і попирає акцию заложеня унїверс. руского. Мінїстер др. Гартель приняв депутацию, котра явила ся у него під проводом п. Романчука, дуже прихильно, поясвив, які в сїй справі вже доси поробив кроки і які мав наміри на дальше, але заразом виложив, що его намірам пішло в повперек вивиступленє руских студентів з львівского унїверситету, та радив, щоби они завернули ся назад; висказав при тім надію, що старші Русини схотять в сїм напрямі вплинути на молодїж. Депутация заявила, що ради п. мінїстра готова взяти під розвагу, але замітила заразом, що справа головно залежить від сенату львівского унїверситету. На те п. мінїстер обіцяв із своєї сторони евентуально улегчити молодїжи такий крок.

Сецесия молодїжи. В суботу до полудня виписало ся 520 академиків. Питомцї духовного семинаря виписали ся в комплетї (з виїмкою кількох богословів, що пробуваючи на відпустцї не мали ще часу полагодити формальностий). Нинї виписи сьвітских академиків тревають далї і продовжатись муть до 10. грудня включно. Імена поза сей речинець невиписаних постановила молодїж оголошувати друком. З поміж сьвітских академиків члени „Академічної Громади“ виписали ся майже всї; останні доповняють ще формальностий. З між москвофілів-академиків виписали ся доси всї богослови-москвофіли (около 70), що йдуть доси солїдарно з прочими товаришами. Сьвітскі академики-москвофіли не рішили доси, чи прилучать ся до сецесиї, як загалом від початку цїлої унїверситетскої справи їх становище неясне. Нинї мають відбути ся їх збори, де справа рішить ся. На всякий випадок сецесия прибрала кольосальні розміри і можна надїятись, що до 10. грудия з між Русинів остане на унїверситетї хиба кілька одиниць, зрадників народної справи, які — на жаль — всюди мусятьбути.

До вчера полудня виписалось з львівского унїверситету 583 студентів. Замітно при тім, що ректора унїверситету д-ра Рідіґера нїколи не мож застати в канцелярії і виглядає так, наче-б робив се умисно, щоби на час не дати студентам сьвідоцтва відходу а тим самим, щоб слухачі потратили курс. Молодїж крайно огірчена. З питомцїв семинаря внесло вже 184 поданя о принятє на богословский факультет з чого до Відня вибирає ся около 130, а прочі до Кракова. Часть питомцїв не внесла ще подань на чужі унїверситети, а іменно деякі москвофіли і такі, що не думають на сей курс нїгде вписувати ся.

Остатні збори „Академ. Громади“. Товариство руско-украïньскої академічної молодїжи у Львові „Академічна Громада“ перестало істнувати.

В суботу, пише „Руслан“, о 7 год. вечером відбули ся в великій салї „Народного Дому“ остатні надзвичайні загальні збори товариства, Видїл запросив на сьвідків сего сумного акту представителїв всїх львівских руско-украïньских товариств і цїлу львівску руску громаду. Саля заповнила ся по береги, немало осіб стояло на коритарях. Серед глухої тишини голова товариства акад. Евген Бурачиньский отворив збори промовою і представив присутного комісаря правительственного. В промові зазначив, що се є остатні збори „Громади“ яко наслїдок подій з послїдних днїв. Дальше перейшов коротко історию товариства від дня еї завязаня, представив, чим она прислужила ся суспільности і чим она була для молодїжи.

По вступній промові голови, секретар акад. Ковалїв відчитав протокол з послїдних загальних зборів, який принято без дискусиї.

Референтом точки „розвязанє товариства“ був заступник голови акад. Темницкий. Коротка промова, проголошена з піетизмом і поетизмом, кінчила ся внесенем на розвязанє товариства. Тяжкий і глубокий сум було знати на лицях всїх присутних, не лише академіків. Хвиля була так трогаюча, що в очах тисячів зібраних осіб засьвітили блискучі перлини, в доказ, як они всї щиро-горячо полюбили симпатичне товариство. Коли голова зарядив голосованє, „хто є за розвязанем „Академічної Громади“, в першій хвилї не піднесла ся нїодна рука, аж по хвилї рішали ся члени „Громади“ на гірку конечність. Рука за рукою висувала ся несьміло в гору, а очи запалювали ся огнем завзятя і резиґнациї. За розвязанем голосувало около двіста присутних членів товариства; против: нїхто.

Трету точку дневного порядку щодо майна „Акад. Громади“ референтував контрольор товариства акад. Йосиф Чайчівский і поставив внесенє, аби після статуту передати цїле майно Наук. Товариству ім. Шевченка з тим застереженем, що оно маєго віддати академічному товариству, яке колись в будучности завяже ся у Львові з подібним напрямом і цїлию як „Академічна Громада“. Збори приняли се внесенє одноголосно. По сїм акад. З. Шухевич внїс. аби пятьох релеґованих товаришів, яко перші жертви в борбі за руско-украïньский унїверситет у Львові, іменувати почетними членами „Громади“. Однак статут „Громади“ не допускає почетних членів товариства, тому ухвалено їм найглубше признанє.

Перед замкненем зборів забрав ще слово проф. Грушевский, висказуючи надію, що не надовго пращає молодїж, що она поверне і на теплім ще огнищи запалить нову ватру та закінчив словами: „Збрійте ся в знанє і вертайте до перерваної працї“. Тисячі оплесків відозвало ся у відповідь на щирі слова заохоти і надії, почім промовив акад. Бурачиньский, заявляючи, що молодїж тим успішнїйше буде працювати на чужинї, аби до рідного краю повернути уораженими борцями в оборонї народних ідеалів.

Відспіванем пісні „Не пора“ і „Ще не вмерла Украïна“ покінчили ся остатні збори „Академічної Громади“, почім відбув ся величавий комерс в салї музичного товариства.

На комерсї промовляло кількадесять бесідників, а між иньшими відпоручники товариств поступової молодїжи польскої і жидівскої, пращаючи горячо нашу молодїж у далеку путь — в чужину.

Польска поступова молодїж у Львові ухвалила минувшої пятницї в справі руского унїверситету і по переведеній дискусиї слїдуючі резолюциї:

„І. Зваживши, що кождий нарід має право до самостійного культурного житя — що витворенє у Львові сильного огнища умового житя Руси-Украïни, яким безперечно став би ся руский унїверситет, загатило би раз на все всї нинїшні і будущі пробн змосковщеня Русинів, — заявляємо ся з всею рішучостию за утворенєм окремого украïньско-руского унїверситету, признаємо і підпираємо хвилеві жаданя Русинів до утвореня нових, рівнорядних руских катедр.

II. Поступова молодїж польска уважає віче товаришів-Русинів з дня 19. м. м. за результат глубших причин. котрих треба глядати в обиджених національних чувствах рускої молодїжи. Не бачучи тої розумілости і взглядности, якою повинні руководити ся люди науки у відносинах до молодих умів і горячих їх душ, — (за дальший зміст сконфісковано „Дѣло“.)

III. Против відозви сенату ухвалено видати відозву поступової молодїжи польскої, в котрій сенатови висказує ся за его нетакт — (дальше сконфісковано.)

Про збори в Празї пишуть нам з Відня: В недїлю 1. грудня с. р. їздили відпоручники руских послів, Пігуляк, Король і Василь Яворский до Праги на великі збори, аранжовані Чехами в користь основаня ческого унїверситету в Бернї, словіньского в Любляні а рускоro у Львові. В імени Русинів промовляли посли Король і Пігуляк. Збори були величаві. Величезна саля прегарного ческого „Народного Дому“ була заповнена самою первородною інтелїґенциєю ческою. Аранжери віча не мали в програмі підносити там і справу основаня рускоro унїверситету, але публика, увидївши руских послів, змусила аранжерів до резолюциї о рускім унїверситетї. Кричали: „a rusinsky, rusinsky universitet!“ По вічу відбув ся бенкет в честь словіньских і руских послів.

Перегляд полїтичний.

До N. W. Tagblatt'y телеґрафують з Берлина, що, переговори між амбасадором нїмецким ґр. Айленбурґом а ґр. Ґолуховским в справі антирускої аґітациї Поляків в Галичинї ще не покінчені. Півурядові дневники висказують гадку, що спільний інтерес всїх трох держав вимагає того щоби якою спільною акцїєю положит тому конець. — Neue fr. Presse пише

— Вони, отсї дївчата якісь дурні, як бджоли до меду, так вони липнуть до нашого брата...

— Та нї, не те, кажу, — скажи но як твоя дївчина кохана вийшла замуж?

— А так, — вона була дуже гарною — і очий би з неї не зводив, усе-б дивив ся!... От її теперішнїй чоловік і почав до неї впадати. Звичайно, вона не хотїла йти за нього — бажала за мене; але хіба я дурний? На що менї женити ся?... Бачу, що не переливки з нею, сам почав намовляти її... хоч і плакала, а замуж пішла за того, за кого я хотїв...

— І не жалкуеш за нею?

— А чого я маю жалкувати, — адже, їдучи поук Дворища, нїколи не минаю їхньої господи... А як заїду, то і, Господи, як він і вона бувають раді менї!...

* * *

У селї вітер не дихне... Хмара підкочуеть ся до сонця, спека дужче пригнічуе... Згага томила... Біля старостової хати я велїв Дмитрови спинити конї. Той став. Я пішов у двір, щоб напити ся води. Господар був знакомий — несподївано ми з ним забалакались про град, що сього року наробив так багато шкоди — особливе гречки загинули... — Далї, виходжу за ворота, щоб сїдати на воза та їхати далї, коли — глянь — нема мого візника!

— Дмитре! — кричу я.

Той не озиваеть ся.

— Дмитре!!! — Сховав ся мій Дмитро.

Я виліз на васага, узяв у руки віжки, смикаю ними, щоб той дзвінок, котрий висить у коняки на шиї, задзеленькав. — Дзвінок гучно обізвав ся, а Дмитра усе таки дасть Біг!...

На вскоси від мене за ворітьми біля чикальнї кілька чоловіків та жінок частували ся.

— Люде добрі, — звернув ся я до них, чи часом ви не бачили, куди подів ся мій фурман?

— Отам у браму пішов до своїх.

— А хіба у нього тут є родичі?

— А що-ж.. Господиня сїеї хати здаеть ся його сестра у других чи в третїх...

Я нервово задзеленькав!... — Дмитро як опарений вискочив з хати, а за ним у одвірку вирисувалась постать високої сухорлявої молодицї... Вона рукавом білої сорочки витирала заплакані очи... я цїкавив ся ближче роздивитись на неї, на її обличча. Але Дмитро раптом ускочив у воза, несамовито ухватив у свої руки від мене віжки!... Він свиснув — і конї раптово хватили!...

Слива, що росла за плотом, закрила од мене молодицю... Далї — мелькнула стодола, чиясь хата... стоги... А ось уже я не вспіваю полїчити палїв у сьому коротенькому паркані, що зараз пролетїв перед моїми очима!...

— Чи ти не здурів, навірений?!... Не жени коней, бо повилїзаемо з воза!

Дмитро не вважав на мою лайку, він ще дужче поганяв і нервово кричав, свистїв на нещасну худобу!...

Тїни від окремих хмарин, що плавали попід ясним блакітним небом, на хвилинку закривали від нас ясне сонце і в мить ми опять вилїтали під спеку!...

Іже далеко за селом конї пішли легше; Дмитро обернув ся до мене, випулив очи, роззявив рота і знову по свойому, мовчки, потайки, злорадісно, мов чортяка реготав ся!...

— Що з тобою, навірений? — щоб відчепитись, спитав я сердито.

— Нема дома нї чоловіка, нї свекрухи — усї на полї... — вона сама в хатї... Помішали ви менї, пане...

Конї йшли зовсїм помалу... Ось окремий килим зеленої як рута пшениці вабив до себе, щоб лягти у нїй — покататись...

— А вона й їсти хотїла давати — уїдливо бідкав ся Дмитро.

— А хіба-ж се та сама? — Пробудив ся я.

— А щож... Ет, вона — дурна... І здохне, а все дурною буде!... До сього вісїм місяцїв не бачила мене, а тепер углядїла — так і заголосила!... От дурна!...

Згодом, бадьорливо махнувши головою, Дмитро додав:

— Нї, що не кажіть, а отсе коли-б допровадить вас до станциї, я зараз „до неї“ майну, бо дуже просила... Шкода-б горівку покинути... Адже мала й горівки принести... Гі-гі!...

— Гей, ви!... Ну, зборщик!...

І віз знову захитав ся, але на сей раз не по мосї, але по великій пилюзї, котра великим сїрим стовбом несла ся з нашим возом і через те від нас закривав ся Божий сьвіт!... Ось ми порівнялись з молодицею, котра полола просо над шляхом.

— Здорові, тьотюнцю! — гукнув Дмитро. Конї пішли легше.

— На віки слава, — відказала молодиця, осьміхаючись.

— Гі-гі!! — обернув ся до мене Дмитро.

— Що, ся теж твоя знайома?

— Менї з них кожда знайома — отсе як би ви не їхали зо мною, вона те-ж була-б моя.

— Невже так легко?

— А що-ж, бачте, у полї крім неї анї душі... От я й під'їхав би... Спинив би отсе конї, поздоровкав ся, осьміхнув ся, вона до мене осьміхнулась... А там — я устав, сїв отут під житом — одно гарне слово скажу їй... Там — друге... А ось, бачте, вона й моя!...

— Гі-гі!...

— Гей, зборщик, марш до села — там шкальто побачиш, сам станеш спочити, не будеш питати!...

І знову велику куряву ми понесли за собою!...

Село Слободище, 1898 р.

що цїсар Франц Іосиф на вість о антипруских аґітаціях у Львові приказав властям львівским дбати о удержане порядку.

Як гостив галицкий кацап у Київі.

До „Руслана“ пишуть із Київа.

Відомий москвофіл Д. Вергун, редактор-видавець часописи „Славянскій Вѣкъ“, очевидячки перестав задовольняти ся московскими карбованцями, його словянолюбній істоті забажало ся лаврів. Певно в Відни дістати їх Вергуну було занадто трудно, і впало йому на думку, що у Київі він конче зможе упити ся славою до схочу.

17. падолиста (ст. ст.) на загальному зібраню „Кіевскаго Славянскаго благотворительнаго общества“ сей славний муж виступив з промовою під заголовком: „Зарубежная Русь и Славянство на порогѣ XX вѣка“. Зрівнявши росийску державу з велетнем-богатирем, у котрого під ногами тріщить Кавказ, але на жаль не тріщать Карпати, бо богатирська нога, що упирає ся в них, дуже покалічена, промовець почав розповідати — як би то було хорошо, як би усї Славяне підлягли росийскому монарху. Велика авдиторія уважно слухала проповідь гостя москвофіла. Здавалось все гаразд і Вергуну уже ввижались лаври, що квітчають його москвофільску голову. Аж нараз провідник всесильної нагайки вигукнув: „час вже відкинути варварське слово Русин, істнувати мусять тілько Россіяне!

Цїкавість до промови під впливом такої безглуздої заяви раптом перейшла в ненависть до її автора. Актова саля університету здрігнулась від криків обуреня і грімких свистків.

Знайшлись між присутними і прихильники московскої ідеї; були се переважно члени „К. С. Б. Общ.“. Між иньшим директор ґімназиї Петр, Чех по походженю, схопив дзиґлик (крісло) і хтів їм довести істину заяви Вергуна, але побачивши, що студенти університету збирають ся відповідати такимиш доказами, воєвничий педаґоґ, що завідує вихованєм молодїжи, лишив поле брані.

Коли значна частина авдиторії покинула салю і галас утих, д. Вергун з упертістю, достойною побірника великої ідеї почав провадити далї свою промову, котру, правда, вже чути гаразд не було можливости, позаяк авдиторія не могла зовсїм отишитись; колиж промовець заявив, що галицкі сьвященники і їх доньки читають росийскі часописї, знов підняв ся страшенний гвалт: несамовито свистїли і кричали — „вон падлюка!“

Але на сей раз, оточений прихильниками, Вергун не хтів перервати свою промову. Бачучи таку упертість гостя, частина демонстрантів рушила до катедри, не двоезначно заброївшись дзиґликами. Уздрівши таку халепу, д. Вергун зрозумів, що тут уже йде не о лаври, а о власні боки, і покинув катедру.

Але на тім ще не скінчилась авантура шановного гостя з Відня. Коли він спускав ся по широким сходам актової салї, щоби вертати до готелю, оден з молодїжи гукнув: „зробімо москвофілу приємність“ — „почастуймо його по московски!“ і тодї з усїх кінців посипала ся на нещасну голову москвофіла найдобірнїйша московска лайка.

Так заробив москвофіл
від „матери городів руских!“

НОВИНКИ.

Календар. Середа 28XI. (11/XII.): п. о. Стефана Нов., с. м. Іринарха: Р.: Дамаза, Четвер 29/XII. (12/XII.): с. м. Парамона. Филумена, Убрана; Р.: Епімаха.

Іменованя. Міністер судівництва іменував адвоката дра Генрика Гортена у Відни секретарем суду в Чернівцях, переніс радників Тодора Ґрібовского з Кремсу а Кароля Пльона з Сучави до Чернівців; іменував радниками суду Людвика Кохановского з Відня для Чернівців, Алекс. Лїмберґера з Садаґури для Чернівців, Лазура Ґріґоровича з Вашківців для Сучави, субститута прок. др. Василя Якубовича для Сучави, Костя Скінтаущу з Гумори для Гумори і секр. дра Сидора Мінцера з Чернівців для Чернівців; як видно, між іменованими нема ніодного Русина або хоч би такого, що вміє по руски. — Концептовим практикантом при бук. правительстві іменований Віцентович.

Іспит кваліфікацийний зробив крім наведених вже нами учителїв ще й п. Теофіль Попович з нїмецкою мовою викладовою і з рускою як предмету.

Научний кружок акад. товариства „Молода Україна“ розпічне свою дїяльність відчитом, що відбудеть ся дня 11. н. ст. грудня 1901 о годині 8 вечером в льокали товариства. Тов. Когут читати ме на тему: „Чи розвиваєть ся ідея моральности в істориї людскости чи ні?“

За видїл:
П. Лушпинський, голова. *В. Войнаровський*, писар.

За ґімназию у Вижниці була тамошна депутация 5. с. м. у цїсаря. На промову провідника депутациї о. Семанюка спитав монарх знов, чи бук. Русини справдї не мають ще ґімназиї і обіцявши розглянути петицию, відпустив депутацию дуже ласкаво.

Концерт „Бук. Бояна“, що відбув ся минувшої суботи в Чернівцях, випав під кождим взглядом вдоволяючо. Хор числив зверх 40 осіб і складав ся з кількадесять мущин і кільканадцять женщин послїдні явили ся переважно в хороших народних строях. Хори мішані і мужескі, самі нові, йшли гладко і з хорошою інтерпретациею, особливо ефектовно в piana-х і pianissima-х, а два мішані хори: „Днїпро реве“ і „Верховино“ на домаганя публики повторено. Головна заслуга, що сьвіжі сили хору „Бояна в неділь вивчили стілько трудних композиций, належить ся управителеви хору проф. А. Колерови; не мало-ж і щирій працї членів хору. Знамениту гру первєрядних черновецких артистів проф. Колера на фортепянї і п. Палаша на скрипцї нагородила публика бурею оплесків. На концерт прибула вся сьвідома своїх патріотичних обовязків черновецка руска громада (крім кількох професорів, хоч дохід з концерту призначений був на бідну молодїж шкільну) і споре число патріотів-учителїв з провінциї, сим дали вони доказ, що готові піддержати заходи „Бук Бояна“, і оправдати так вїщі слова Тарасові: „Наша пісня, наша дума не вмре не загине.“

„Бук Боян“ призначив з доходу послїднього концерту 50 корон на руских студентів, що прибудуть до Черновець зі Львова.

Памятсик бл. п. цїсаревій Єлисаветї має стати в Червівцях і в Сучаві. Дотичні комітети збирають складки.

Сьвято Николая уряджує для руских дїтий „Бук. Боян“ на другу середу вечером.

Якийсь наївний політик післав до румунїзаторского „Buk. Journal“ справоздане з черновецкого віча в справі руского університету, з котрого Schreibjungeles-и Фльондорові собі килять.

Про будову школи в Вашківцях н. Ч. доносять нам на нотатку з „Fr. Lehrerzeitung“, що громадский начальник власне заходить ся, аби будова розпочала ся на весну, до чого вже є готовий плян на хороший одноповерховий будинок, в котрім помістять ся обі школи, хлопяча і дївоча.

Нещастні випадки. Ілія Мелничук з Лукавця замерз у пяному стані, а двоє дїтий Дмитра Пасюка з Іванківців убила кагла.

Демонстрациї ґімназиястів. В суботу пополудни ученики польских ґімназий у Львові з нагоди листопадових роковин по відсьпіваню патріотичних пісень на Личаківскім цмінтари великою лавою потягнули — як пишуть польскі часописи — перед нїмецкий консулят. По дорозї поліция кілька разів розганяла молодих патріотів, але они все немовби з землї виростали і з криками: „pereat Прусак“ дійшли аж до ринку, а звідси під нападом поліциї розбрили ся на всї сторони. Польска праса представляє се яко геройство польскої молодїжи, але найби се — припустїм — зробили ученики рускої ґімназиї, то чи та сама праса не назвала би їх гайдамаками ребелянтами і т. ин.?

На „Народний Дім“ в Чернівцях Панна Вальтер, учителька Бобівців, зібрала на загальний зборах філії тов. „Руска Школа в Станівцях, — 17 корон, на котрі зложили панї: Вальтер, 2 к., п. Авґенблік 40 сот., п. Попескул 1 к., п. Кукелька 1 к., Панове: Чесниковский 1 к., Кушнїрюк 2 к., проф. Клим 1 к., Понич 50 сот., Данчул Ксенофон 1 к., Рогатинович 1 к., Кукелка 1 к., Іваньцкий 1 к., Барбір Олександер 1 к., Гешка 60 сот., Григорчук 40 сот., Н. Н. 20 сот., Н. Н. 20 сот., Лупуленко 1 к., Барбір Іван 40 сот., Н. Н. 20 сот., Н. Н. 10 сот., — п. Осип Григорчук надучитель з Чарториї зложив на членьску вкладку 20 корон. Спасибіг.

Конкурс.

При черновецкім міскім маґістратї є до обсадженя стале місце директора маґістрату з установленою для міских концептових урядників платнею VI. ранґи з речинцем від 1. цьвітня 1902 р.

Установлені доходи VI. ранґи складають ся з трох кляс річної платнї 5600 кор., 6400 кор. взглядно 7200 кор. і з додатку активального річних 960 к. Аванс до вищих кляс платнї наступає по окінченій пятилїтній службі в тій клясї ранґи.

Після § 8 службової праґматики для громадских урядників столицї краю Черновців жадає ся від убігателїв о місце в громадскій службі загально:

1. щоби мали що найменьше 18 а не більше як 40 років житя,
2. бездоганного поведеня,
3. щоби мали способности і знане, які для дотичного місця конечні,
4. щоби знали нїмецку і що найменьше ще одну мову краєву.

Після § 9 службової праґматики і § 53, устуи 2 громадского статута мусять особливо урядники концептові для політичного дїловодства в способ приписаний для державної служби испитованими бути.

Убігателї о се місце мають внести докладно заосмотрені і штемпльовані поданя в приписаній службовій дорозї до 31. н. ст. грудня 1901 до президиї маґістрату.

Посадник:
Кохановский.

Конкурси в Серецкім повітї розписані до кінця с. м. на місце учителя і підучителя у Вовчинцях, підучителя в Балківцах, Черепківцях і Шербівцях з рускою мовою викладовою, а при хлопячій школї в Серетї з рускою і нїмецкою.

Конкурс на місце підучителя в Ґлїтї з нїмецкою і рускою мовою викладовою розписала пов. рада шкільна в Гурагуморі до 31. с. м.

Конкурси на місце надучителя і підучителя в Давидівцях, двох учителїв в Іванківцях, учителя і підучителя в Кучурові малім, Малятинцях, Шипинцях, Валяві, Веренчанці і Заставні, підучителя при хлопячій а підучительки при дївочій школї в Кіцмани, підучителя або підучительки в Бергометї н. Пр., Брідку, Чункові, Дорошівцях, Горошівцях, Іванківцях, Кадобівцях, Киселеві. Клїводиної. Лашківцї, Лужанах, Вікнї, Оршівцях, Ошихлїбі, Погорилівцї, Репужинцях, Самушинї, Ставчанах, Суховерхові, і Зеленеві виписала пов. рада шкільна в Кіцмани до 15. с. м. всї з рускою викладовою мовою.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

РУСКИЙ КРАЄВИЙ **драматичний конкурс** в Галичинї, 1901.

Далї.

В I-ім актї твору „Люди-люди“ дивимо ся за кулїси в часї аматорскої вистави. Довідуємось і бачимо, що досить богатий та не дуже ідейний і взагалї слабохарактерний український дїдич Братович (він надавав би ся під перо Самійленкови), один з аматорів-артистів любить гарну аматорку Марту. Але Марта підлюблює ся в антрактах еще й з другими, на примір гарним офіциром (Поляком?). В другім актї ми в хатї Братовича, куди він запросив всю громаду прямо з вистави: приятель отвирає Братовичеви очи на кокетоване Марти, — приходить до правдивої сцени й розриву. В актї третім ми на патріотичній сходцї: акт сей, як і I-ий, визначуєсь гарною обсервациею подробиць, натомісць слабне перо автора там, де намагає подати розвій подій. На сходку приходить і Братович і так собі, і Марта: зчиняє ся розмова; Марта жалує ся, що не було й нема кому єї піддержати слїдує згода з Братовичем. В актї IV-ім зображена дуже мітко й гарно доля недібраної уже повінчаної пари, Марти й Братовича: їй в голові лише іграшки, для мужа нема й дробини чутя й поваги; своєю дорогою і муж сей — лиш тужити уміє, типовий український Обломенко, хиба — що „досить богатий“, та за те рознїжений. Братович хватає навіть за револьвер, та коли жінка врешті повіялась сьвітами, вертає в V-ім актї до рідного села, знаходить тут ідейну учительку й шкільного сторожа дїда Пилина (пригадують ся „Дядькові примхи“ Чайченка), пробує розмовляти з селянами — збираючись робити щось в їх користь, розжалоблюєсь й проганяє селян; дїд Пилин успокоює его, а учителька (котра колись Братовича любила) приглядає ся з боку, як — янгол. Сей акт і слабий, і недоладний, і злишний, треба-б відповідно переробити акт VI-ий і на нїм скінчити. Братович належить до того покрою недужих, недокінчених людий, що на пр. Гордїй в повісти Чайченка „На роспутті“; — він, правда, трохи живійший, та все таки богато симпатичнїйший від него молодий лїкар в омовленій попередно драмі „В народї“ (не згадуючи вже про головну особи сеї драми, учительку). Про Марту й говорити шкода: хоч і она, на жаль, аж надто типічна, і такі як она — належать поки-що до лїтератури, поки житє їх не поставить на зовсїм далекому місци....

Основа твору означеного ч. 1222 доволї акторальна; голод (частий на жаль) в Росиї й всякі придумувані урядом і суспільностию способи заради. Се, що надто разило в „щирім народолюбци“, тут пропущене й злагоджене: там виступав старий „народолюбець“, тут бачимо молодого студента, тут і там народолюбець показує ся звичайним, не дуже то й хитреньким спекулянтом, лиш коли в старім народолюбци, та ще оточенім повагою громади; се спекулянство було прямо огидливе (хоч на жаль і там не без многих правдивих черт), тут оно лагодить ся так молодостию „патріота-народолюбця“, як і сим, що він поки-що не значний чоловік в громадї, а хоч дуже малонадїйний, та все таки більше теоретик, як практик. Попередний народолюбець, жонатий, робить своєю жертвою молоду щиру патріотку; теперішний Андрій, хоче оженитись з трохи інтернаціональною, а також нїби з'українщеною мілїонеркою московкою, не без щирих почувань — але надто романтичною панною, котра по кількох меньше щасливих пробах з всяким надувателями, Івановими і др., пробує щастя з українським патріотом. Припадає се як раз на час загальної акциї для „голодаючих“ і панна справдї готова до жертв, та „патріот“ переконує єї, що дрібна поміч, одиниць-одиницям нїдочого, що тут, як і взагалї в справах суспільних, треба акциї широкої, щоб усунути лихо в коріни, та що до такої акциї треба широкого приготованя.. вже по слюбі. Та ще треба знати, що у патріота є гарна наречена, Орися, що щиро его любить, а поки жде, щоб він укінчив свої медичні студиї — тимчасом щиро й розумно, скільки мога, запомагає селян в їх тяжкій потребі. Отжо патріот доказує собі і — їй, що він, для народного добра, „повинен“ з нею розійти ся, та тимчасом серед сих всїх заходів користає з нагоди, щоб полюбитись з гарненькою служанкою Зінькою. Та коли він Зіньку прибирає закупленими у перекупня Татарина подарками — входить мілїонерка Людмила, „Да этого даже Ивановъ мнѣ не сдѣлалъ“, кричить она, люта, до Андрія і сей лишає ся на леду, проглянений та покинутий обома нареченими. Побіч симпатичної Орисї, виводить перед нас автор ще й симпатичного суперника Андрієвого — Сергія. Гарно представив автор також дївчину Зіньку.

Далї буде.

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з алюпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, лїхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони. дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові циґарниці, дамскі пояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дїтий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для мущин і хлоцїв. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Сукняні і плюшеві модні шапки для панів і дїтий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і єґерске по пїнї фабричнїй; скі кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дїтий. Вовняні покритя, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дїтий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Carek у Відни з француской шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дїтий.

Склад лиц правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу для пань, панів і дїтий.

Коци до подорожи з вельблюдового волося, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на лїжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня є на складї, а що тиждня приходять свїжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Як вже всюди єсть відомо, що

Ріхтера

скринки до камінної будови

з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою

яку можна дати дїтям для розривки і забавы.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїнї від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, 6 до корон і висше, а будівляна скринка з якором з каміньчиками прирядженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїнї 70 тот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Känigl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie., Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage: I. Operngasse Nr. 16. Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР"

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти")

перше і одиноке руске Товариство асекураційне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер" припоручили Преосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранційні „Днїстра" з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540	кор.	11	сот.
Резерва премій . . .	171.942	„	—	„
„ спеціяльна . .	6.000	„	—	„
Фонд емеритальний .	30.924	„	54	„

разом 520.406 к. 65 с.

Тарифи „Днїстра" дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер" виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди лїквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Поліси „Днїстра" принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї Городенцї, Теребовли, Заліщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер" в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер" іде часть провізиї на рускі публичні добродїйні цїли; поліси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер" пошукує спосібних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра". — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Найлїпші

МАШИНИ ДО ШИТЯ

є так звані обручкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту).

Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевців, кравців, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кожду машину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові гроші і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машиніст

в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

В Іспасї на Буковинї є

НА ПРОДАЖ ПОСЇЛІСТЬ

що складає ся з **нового дому** з 6 віддїлами, з верандою і ґалєриєю, із **старого дому** з 3 віддїлами, зі стайнею, шпихлїром і копницею, керницею і красним молодим **садом і 5 морґів ґрунту** І. кляси.

Близші відомости подає писемно властитель:

Юрій Мазуряк,

церковний півець в Станиславові.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 142. Чернівці, пятниця дня 30. падолиста (13. грудня) 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	—	сот.
на пів року . . .	10 „	—	„
на чверть року . .	5 „	—	„
на місяць . . .	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Братя Русини!

Задля подій, які счинили ся на львівскім унїверситетї, рускі академики, числом зверх 600, чули ся приневолені опустити той унїверситет, що став їм з матери мачухою, і мусять тепер шукати пристановища на иньших унїверситетах.

А що вони вступили ся сьміло і відважно за права рускої мови піднесли рішучо, найвисшу культурну справу Руси-Украіни, жадане осібного руского унїверситету, заступили ся за сьвяте право руского народу — мати свою власну сьвятиню наук і заднятого потерпіли великі страти, а богато з них навіть всякі средства до житя і дальшого образованя, то спадає тепер на руску суспільність обовязок, подати сим молодим борцям за права руского народу всяку можливу поміч, особливо-ж дати їм можність продовжати науку по иньших унїверситетах.

І на Черновецкий унїверситет вписало ся сими днями з пів сотнї сих мучеників за народню справу. Заопікувати ся ними щиро, по батьківски, приняти їх як рідних на рідній рускій землї так, щоб чули ся як у себе дома — се обовязок буковиньских Русинів.

Черновецка руска громада, зійшовши ся на нараду в тій справі дня 11. грудня, порішила приняти ся як найревнїйше за се патріотичне дїло підпомоги рідним дїтем і вибрала на се підписаний комітет, котрий має збирати потрібні на сю цїль фонди і нести поміч безприютним синам Руси-Украіни.

Тому звертаємо ся до всїх рускихъ товариств на Буковинї, не виключаючи і сїльских читалень, до всїх Русинів і Русинок, котрі виявили стілько симпатий, сердечних спочувань і небувалої солїдарности та подиву для сьмілого і рішучого виступу нашої молодежи в сїй висококультурній рускій національній справі з горячою просьбою, аби тепер не щадили і материяльних доказів свого запалу і патріотизму. Подайте помічну руку нашій рідній рускій молодїжи, многонадїйній будучности рускоro народу! Сповнїть свій обовязок так, як сповнила єго не вагаючись ні на хвилю руска академічна молодїж! Не гайтесь, бо потреби великії невідложні, бо, двічи дає, хто швидко дає! І найменьша лепта пожадана, бо сотик батько золотого. Вже не самих слів, а грошій, як найбільше грошій присилайте на адресу підписаного голови комітету, в тім переконаню, що Ваша жертва дістане ся гідним синам Руси-Украіни і Ви сповнили у великій хвилї велике дїло!

Чернівці, дня 12. грудня 1901.

Др. Ст. Смаль-Стоцкий,
голова комітету.
Омелян Поповичъ, Денис Єремійчук, Др. Евг. Кобринськый, Ор. Гандяк, Гнат Власюк, Мих. Харжевскый.

Нїмцї на Буковинї.

„Bukowiner Bote“, орґан христіяньских Нїмцїв на Буковинї видрукував, а їх суборґан „Buk. Nachrichten“ передрукував на підставі промови посла д-ра Лупу статю під написом „Нїмцї на Буковинї“ такого змісту.

Кождий неупереджений признасть, що дотеперішня нїмецка управа Буковини була для краю благословеньством, кажуть „Buk Bote“ і „Buk. Nachrichten“, а тимчасом весь край кричить, що гине в темнотї, бідї та нуждї.

Коли-б нїмецка управа, кажуть названі дві ґазети-сестрицї, спиняла розвій національний неиїмецких народів, то Буковина була-б нинї нїмецкою, але нїмецка управа догоджує скорше всїм иньшим, як своему народови.

Що неиїмецкі народи Буковини спинені в своїм розвою, про се ні чого сперечати ся, доста заглянути у всї середні і висші школи, кільско там неиїмецких учеников, доста подивити ся в яку будь неиїмецку народну школу, яких учителїв виховує нїмецка семинария в Чернівцях, доста переглянути шематизм бук. урядів, щоби переконати ся, як розвили ся доси неиїмецкі народи на Буковинї. Всї урядники з гори до долу нїмецкі, як сказав пос. Ник. Василько при дебатї над буджетовою провізориєю, Буковина справдї знїмчена зовсїм, а що маса анальфабетів не знїмчена, в тім заслуга нїмецкої управи лише на стілько, що оставила їх доси анальфабетами, а та мала одробина національних здобутків неиїмецких народів на Буковинї, се добуток їх тяжкої і довголїтньої боротьби з нїмецкою управою, що для горстки Нїмцїв на Буковинї і для тих, що рік-річно заходять сюди зпоза границь краю, не скупує нїчого.

Далї плачуть обі сестрицї-жалібницї, чому Нїмцї не знїмчили Австриї, як мали в своїх руках силу, на що дали 19. артикул основних законів державних про рівноправність всїх народів, чому не зробили нїмецку мову державною, по що дали Полякам за миску сочевицї національну управу в Галичинї, якої тепер всї жадають; за що все тепер витїсняють Нїмцїв усюди з їх становиска і підозрівають того „милосердного богача, що розтратив свій маєток а тепер мусить у обдарованих просити милостинї“?

Аж сьміх збирає на такі наівні плачі-питаня, якими може „Buk. Bote“ зрушити хиба своїх читачів, що не знають, чому Нїмцї помимо неустанних заходів і колишньої сили не знїмчили Австриї, чому мусїли приняти 19. артикул, чому не мають декрету на нїмецку „Staatssprache“; але весь сьвіт знає, що нїмецкий богач не дав зі всего того загарбаного чужого добра нї крихіточки добровільно і з милосердя, а лиш тому, що мусїв; знаємо, що він віддав Русинів в Галичинї на поталу Полякам ізза своєї користи, й що той безсердний богач не жебрає нїчого свого у обдарованих ним жебраків, а беть ся з ними за кождий загарбаний ним шматок, який належить ся їм після Божого і людского права.

Відтак питає наша нїмецка пара, що-ж шкодить кому знане нїмецкої мови, що отворяє ему сьвіт, бо-ж нїмецка мова то мова сьвітова, а хто не черпає з єї скарбу науки, мусить загинути з голоду.

Знов арґументи хиба для піддержуваня пихи „висшої вартости“ нїмецкої; бо проти користий, які виходять із знаня мов, тай то не тільки нїмецкої, але хочби й „меньше вартної“, не виступає нїхто, крім одних Нїмцїв, котрі особливо на Буковинї завдяки перехваленій нї-

Брудер і Затичка.

Оповіданє *В. Кравченка.*

Потяг спинив ся. Станция Широка. Підпрапорчик Затичка тут мав пересядку і от він вибіг з ваґону на двір, притримуючи шаблюку рукою з боку, зігнувши ся кришку, скинув нервово навкруги очима... А он уже охвіцера побачив здалека, з того ніздрі його — як картонлї, роздулись у шир, — горять карі очи!...

„Наш колїр і число на погонах“, — радо подумав підпрапор про себе, і враз обсмикав вітром підбиту шинелю, шапку — на бакір заломив, витяг постать струмочком, прокашляв ся, ще раз озирнув *себе*... — Чомусь кришку серце затріпоталось... А ось уже той самий Затичка „виріс у дріт“ — „начальника очима жере!...“

Високий, русявий штабскапітан з приязним осьміхом відвів руку підпрапора, котру той притулив до козирка, віддаючи нею честь начальникови, і приємненько стис тую руку.

— Се не на муштрі — тут ми однакові.

З тих слів у підпрапора радісно серце забилось, бо досї йому було відомо, що він тільки „тягти ся“ повинен перед охвіцером, а тут тобі разом — „ми однакові“!...

— У якій ротї ви служите? — спитав ся штабскапітан у Затички.

— Ще нї в жадній... І сам не знаю, куди мене призначить полковник, бо я ще тільки з юнкерською вперше їду до полку...

— А ви по якому розрядови скінчили?

— Як-би менї з тактики баль не сїм, а поставили вісїм, то був би першим, а так — по другому розрядови.

— А от мене, то відразу призвали на охвіцера, бо я скінчив по первому... Лобода, мій товариш, то аж сїм лїт просидїв „притупеем“, бо він вийшов по другому розрядови, а саме як ми скінчили юнкерську школу, то після того довго не було війни, — каже штабскапітан.

— За маршировку і я маю дванайцять, — з маленьким сумом у серцю відновів Затичка, бо душею почув, що й він може засидїтись не малий час у підпрапорах.*)

— Просїть ся у мою роту, ми хутко зробимо вас охвіцером, не журіть ся — вакансиї будуть... До речи, у мене є капітан Клименко, що його можуть прогнати зі служби...

— Що, дивуетесь? А так — я штабскапітан, а він — капітан і я командую ним... Його вмисне назначили „у мою роту“, щоб з нього люди були...

*) Кандидат на охвіцера перше звав ся притупеем, а тепер — підпрапором. — Підпрапор, який скінчає у першім розрядї — разом призводить ся на охвіцера, а у другім — чекає черги і часом довгенько, доки знайдеть ся йому вакансиї.

Знаєте, непотріб — пяниця він.., Ще вчора нажер ся у гостях, вертав ся до дому, а чобітки на погах маленькі, халошнї на випуск... У нашому містї таке болото, воно звісно кріз штани хляботить!... Ніч була темна, а він упав на вколюшки перед телеґрафним стовпом, обняв його — давай плакати, та там і заснув. Москалї сьогодня знайшли його, мене оповістили — я зараз на потяг та отсе й їду до полковника у Барабаші, де штаб нашого полка, — „доложу“ — нехай собі бере такого капітана, котрий „марає нашого мундера...“ А хай тільки полковник не візьме Клименка від мене, то я сам скажу полковнику, що ви матимете моральний вплив на капітана, то все-ж таки, сподіваюсь, вас наставлять до мене...

Штабс-капітан з підпрапором увійшли до ваґону того поїзду, котрий ішов у Барабаші. Штабс-капітан сїв біля віконця... Підпрапор стоїть...

— На що нам чиношанування? Сїдайте рядом зо мною, — припрошує охвіцер Затичку. Той присїв з краєчку ослона...

Ще кілька панків увійшло до ваґону, нарештї вилїзла стара панї з силою пакунків... Сїдали, мовчали, роздивляли ся на других.

Штабс-капітан дістав собі циґарку, дав і Затичцї... Запалили. Далї охвіцер сей поклав на долоню срібну тютюнницю, з легенька підкинув її у гору і сам же її піймав рукою... Кришку похитав у руцї, виходило: прикинув сю річ на вагу, а далї вже словами додав:

Ся тютюнниця важить півтора фунта, виходить, що в нїй сто двадцять шість золотників чистого серебра, а решта — мідь... Моя рота робила в економії на буряках, а по роботї вертаючись до дому, я одержав її од поміщика на дяку, бо справдї гарно працювали москалї... Сорок рублїв можна взяти за неї хоч зараз.

Оповідач випустив з рота дим, обвів громаду очима, далї лївою рукою обтер губи... — Усї мовчать і штабскапітан кришку помовчав, а вже далї, як почав говорити, то за кілька хвилин, усї ті слухачі, що на той час були у ваґонї, вже знали, що штабскапітан має собі призвисько Брудер, батько його був Нїмець — лютеран, а мати Ляшка... Батьки не любили суперечки проміж себе за віру і от за тим вони чотирьох хлопчиків, що в них двічи родились близнятами, охрестили на православних... Та ще й так старі собі гадали, що з руською вірою і житє дитяче межи Росиянами буде користнїйше... А щоб мати мала чим тїшитись, то дївчинку, що теж знайшла ся у батьків, вони повернули у католицьку віру... На нещастє — один син, а за ним і дочка — умерли, батьки дуже плакали... За який час старий Брудер умер і собі, а тодї вже батькова антика зосталась на трьох синів і то з неї треба було неодмінно по рівній частинї дати кождому з братів; так коли-ж старший брат вийшов на лїкаря, то от вже йому й не потрібні стали грошї..,

Далї буде.

мецкій управі нехтують всякою иньшою мовою, хоч з неї хліб їдять, а без єї знаня не повинні-б єго їсти; бо не сповняють і не можуть сповняти свого обовязку як слїд, от хоч би на полї прославленої адмінїстрациї.

Наплївши отсю копицю імпертиненций всенїмецких, кінчить „Buk. Bote“ (а за ним „Buk. Nachrichten“ без нїякого застереженя чи додатку від себе) найбільшою а то тим, що причиною національних спорів не є ненаситність Нїмців, а те, що Славяне надто вивисшають ся. Свої научки кінчить „Buk. Bote“ пророцтвом, що докучливі (!) стовпи граничні ізза чим раз то лїпшої комунїкациї щезають, тому збільшають ся надії на істнованє великих народів, а меньшають для малих; тому повинні малі притулити ся до великого народу і учити ся єго мови, а для Австриї, доки вона стоїть, таким народом є єдино нїмецкий.

За сю науку виликого учителя з „Buk. Bote“ віддячуємо ся зараз таки ось якою: Коли ви, панове, справдї бажаєте спокою в краю і хочете в нїм жити, як Бог приказав, то киньте писати такі статї, як отся, не дражнїть нїкого, не додавайте до кривди глуму, не вчіть других розуму і нїмецкої мови, а майте самі розум і вчіть ся мов краєвих, не ставайте на перепонї культурному розвоєви других а дбайте лиш про свій без чужої кривди; словом будьте добрими у всїм сусїдами: ось і всї варунки щасливого пожитя вашого і нашого, ось і єдиний спосіб до добра краю і держави, а все противне то лише пуста солома, яку молотите хиба на те, щоб нею піддержувати вогонь національної нетерпимости, що готов на Буковинї вас перших поглотити, нїм ще щезнуть „докучливі“ для вас стовпи граничні.

З ради державної.

Засїданє палати послів у вівторок почало ся о годинї 3-ій пополудни відчитанєм довгого ряду інтерпеляций та внесень. Між иньшим відповідав президент мінїстрів пос. Барвіньскому в справі еміграциї до Босни і Герцеґовини. Правительство не хоче здержувати еміграциї полїцийними средствами, але набуванє землї в окупованих краях залежить від дозволу тамошного правительства; тож переселенцї самі собі винні, коли не постаравши ся вперед о такий дозвіл, мусять відтак вертати до краю.

З дневного порядку палата приступила до дискусиї над буджетовою провізорією. По короткім виводї референта пос. Катрайна, промовляв пос. Дец, а відтак Молодочех пос. Риб, заступаючи ся за розширенєм компетенциї сойму та полємізуючи з нїмецкою бутию і жадобою панованя. Відтак президент мінїстрів др. Кербер заняв слово вдруге про теперішню ситуацию. Після д-ра Кербера промовляв пос. Прасек, а відтак Румун Юрій Василько.

В імени буковиньских послів заявляє пос. Юрій Василько, що довірє, яке мають до правительства, опирає ся не на тім, що знають президента мінїстрів як сумлїнного і безстороннього австрийского урядника, який коли не сповнив еще богато з внесених жадань, то певно не зі своєї вини, а з причини особливих відносин. Супротив закидів Поляків про буковиньску відрубність заявляє, що клич „los von Galizien“ не значить еще „los von Oesterreich“. Жаданє утвореня дирекциї зелїзниць в Чернівцях не є нескромним. Після довгих нарад тепер знов спротивило ся сему мінїстерство війни зі стратеґічних зглядів. Бесїдник уряґує за основанєм староства в Дорнї та отворенєм ґімназиї в Кімполюнґу, яка є потрібна для Румунів, так само як для Русинів у Вижници і Станівцях. Вкінци бесїдник напирає на релеґованє сенату з львівского вишого суду краєвого до справованя вишої юдикатури на Буковинї до Чернівців, тим більше, що таке перенесенє не було би получене з жадними коштами.

По промові пос. Лїндпера перервано наради.

Засїданє середи. Між інтерпеляциями, які відчитано, находить ся інтерпеляция пп. Пігуляка, Василька і тов. про заснованє катедри для істориї східної Европи на черновецкім університеті.

З черги приступлено до дальшої дискусиї над буджетовою провізорією. Перший промовляє пос. Хоц по чески серед загального неспокою, відтак по нїмецки. Опісля замкнено дискусию і вибрано ґенеральними бесїдниками contra Молодочеха пос. Плячека, а про Войтїха ґр. Дїдушицкого.

Після промови пос. Плячека заняв слово пос. Дїдушицкий і виголосив довгу оборону польских манїфестаций, які збули ся з нагоди вжетняньскої події.

По приступленю до подрібної розправи заняв слово др. Кербер щоби зі свого обовязку відповісти ґр. Дїдушицкому. Правительство зазначило своє становиско супротив подій в Галичинї з цїлою обективностию, але не може мішати ся до відносин чужої держави. Тому заявляє, що обговорюванє внутрішних обставин чужої держави повинно бути виключене в державній радї і відпирає деякі вискази передбесїдника.

Відтак при дискусиї над § 1. заняв голос пос. Дашиньский полємізуючи з президентом мінїстрів.

На сїм замкнено дискусию і вибрано ґенеральних бесїдників. Пос. Кльофач промовляє контра зразу по чески, відтак по нїмецки. Заявляє, що правительство ошибає ся, коли думає, що єму удасть ся уздоровити парлямент. Др. Кербер показав ся мужем великих слів, який остаточно усунув послїдні останки язикової рівноправности. Сумним є те, що Поляки підпирають правительство, яке гнобить все, що славяньске. Не досить сего, щоби Чехи відмовили своїх голосів, они повинні безглядности правительства противставитп свою безглядність.

Відтак палата приняла буджетову провізорию у всїх трех читанях. Розпочато дискусию над заводовими рільничими стовариществами. Після референта промовляли пос. Офнер, мінїстер рільництва Джіованелї і пос. Грабмаєр. На сїм перервано наради і слїдуюче засїданє назначено на четвер перед полуднем.

Борба за руский університет.

Русини в Празї.

На славяньских зборах в Празї в неділю 2. с. м., взяло участь коло 3000 Чехів, Словінців та Хорватів в справі основаня словіньского університету в Люблянї. Русини були заступлені делеґатами гірничого тов. „Ватра“ в Пшібрамі та двома рускими послами, які піднесли також справу основаня руского університету у Львові. Жовківский посол др. Король, занявши слово, промовив до братів Славян ось як:

„І руский нарід глубоко перенятий ідеєю взаїмности славяньскої, відчуває кривду, заподіяну иньшим Славянам, тїшить ся, коли котрому із славяньских народів удасть ся осягнути дещо із своїх прав. Руский народ симпатизує з Чехами, слїдить уважно борбу Чехів о свої права і було би нашим бажанем, щоб також і ми Русини мали тілько витревалости в борбі за правду. Першим бажанєм кождого народу є, щоби міг образуватись в своїй рідній мові. Не лиш народні і середні школи, але і високі школи мають і мусять бути національні. Руский нарід узнає потребу основаня ческого університету в Бернї, заснованє словіньского університету в Люблянї, але і сам домагає ся свого народного університету у Львові. Русини — сегодня найбільше гноблений, найбільше занедбаний нарід в Австриї. Але і Русини ожиють і мусять ожити, мимо того, що їхня борба тяжша нїж борба других Славян в Австриї. Ви, Чехи, борете ся з Нїмцями, полудневі Славяне з Нїмцями і Італїйцями, ми однак мусимо боротись з братнїм народом на своїй рідній земли. Хотяй ми Русини і Поляки єсьмо рідними братами, синами одної матери, однак мірить ся нам рїжними мірами. Поляки, котрих є в Галичинї 4 мілїони, мають два університети; ми, Русини, хоть нас є більше як 3½ мілїона, не можемо виборотп анї одного, а тим відмавляє ся нам образованя на рідній мові. Позаяк в Галичинї розходить ся о борбу між братнїми народами, то бесїдник розуміє, що як Чехам так і полудневим Славянам трудно занятп ясне становище в тій борбі і стати по сторонї Русинів або Поляків. Того Русини й не жадають. Все, чого бажаємо, є: щоб і наші народні змаганя найшли співчутє у братнїх народів славяньских. Борбу з Польками мусять Русини виборювати в дома. Коли однак розходить ся о піднесенє просьвіти, о побільшенє числа руской інтелїґенциї, то не може бути нїякої перешкоди, яка би ческому народови не дозваляла стати по сторонї Русинів і підперти їх змаганя що-до руского університету. Длятого прибули сегодня заступники руского народу просити ческий нарід підперти їх змаганя. Ческому народови кличу: „Многая лїта“ і „Na zdar!“ („Na zdar!“ грімкі оплески).

Відтак промовив пос. Єр. Пігуляк: „Іменем буковиньских Русинів прилучаю ся до слів д-ра Короля і бажаю скорого заснованя ческого університету в Бернї і полудневo-славяньского в Люблянї, але заразом, яко син руского 30-мілїонового народу, звертаю ся до славяньских братів з прозьбою, щоби також підпирали наші змаганя що-до заснованя руского університету у Львові. І руский нарід, що сотками лїт відпирав напади Турків і Татар, має повне право бажати того, що єму належить ся. Не чужого ми бажаєм, але свого! Тож маємо повну надію, що братнїй нарід ческий не відмовить нам своєї помочи, так само як і ми будемо підпирати змаганя полудневих Славян і Чехів“. Бесїдник закінчив многолїтем на славяньску солїдарність. (Грімкі оплески).

Опісля прочитав др. Шайнер додаток до словіньскої резолюциї: „З радостию повитавши руских послів, що постійно борють ся за основанєм руского університету, як борють ся і полудневі Славяне за основанєм своїх високих шкіл, заявляємо згідно з їх змаганями свої бажаня, щоби кроки в тій цїли пороблені дійшли до скорого сповненя“.

Резолюцию враз із додатком принято одноголосно грімкими оплесками і радісними окликами.

НОВИНКИ.

Календар. Пятниця 30XI. (13/XII.): с. ап. Андрея, с. о. Арументія; Р.: Лукії, Субота 1/XII. (14/XII.): с. м. Козьми і Дамяна· с. м. Кирієни; Р.: Юкунда.

Проба мішаного хору „Бояна“ нині о 7. год. вечером. З огляду на нові пісні, яких хор починає учити ся, можуть сегодня і ще на другий тиждень приступати до хору нові сили.

Научний кружок акад. тов. „Союз“ задумує як минулого, так й сего року урядити в сали „Нар. Дому“ ряд популярних відчитів получених зі сьпівами і деклямациями і призначентх головно для руского тутейшого міщаньства. Перший такий відчит з обсягу наук правничих віддержить вже сеї неділї тов. О. Бурачиньский, на котрий підписаний видїл має честь так наше міщаньство, як і нашу інтелїґенцию уклінно запросити. Вступ вільний. — Початок точно о пів до 3. год. пополудни.

За видїл:

О. Гандяк, голова. *М. Грушкевич*, секретар.

Подяка. Іменем Теофіля Бжостоского ученика 1. кляси II. ґімназиї складаю сердечну подяку Високоповажаному Товариству „Мироносиць“, стоячому під управою Високоповажаних Пань Калужняцкої і Стоцкої за щедрий дар сорок (40) корон на оплату шкільну. — *о. Левіньский* катехит.

Як простолюдин осудив книжку, про се довідуємо ся від інтелїґентного Русина з Ґлїбокої цїкаву річ. Ото він дав письменному селянинови „Пекольний календар“ Шпитка, не прочитавши его вперед сам. За кілька днїв мужик приносить календар назад і каже, що вертає его, бо стидає ся таку погань читати своїй жінцї і не може надивувати ся, як учений чоловік міг щось такого списати, а руска друкарня видрукувати. Sapienti sat!

Подяка. Отсим складаємо подяку Вп. п. Олї Кадайській за щедрий дар 10 корон на покритє коштів віча скликаного в справі заснованя українського університета у Львові. *Лев Когут*, предсїдатель віча, *В. Войнаровський*, секретар.

На оплату шкільну для Д. Стасюка, надіслали еще в послїднім часї: пп. І. Савіцкий 2 кор., Кліш 2 кор., Ілля Попович 1 кор. — Сердечне спасибі!

О. Гандяк.

Почтову складницю отворять 16. с. м. в Чоканештах кимполунского повіту.

Згоріла телеґр. стация зелїзнича в Пальтиносї, проте належить телеґрами покищо адресовати до Ґурагумори.

На луках є наука читаня і писаня для старших осіб, а то все маємо завдячити нашому панови учителеви Касіянови Альботї, котрий так щиро опікує ся над нашою долею.

1.000 корон зі свого придакого жертвувала одна панночка патріотка зі Львова на запомогу руских студентів, що покинули львівский університет. Честь їй і слава!

В XIII. роковини смерти Юрія Федьковича відбули ся 7. с. м. в Відни вечерницї заходом українських тов. „Поступ“, „Родина“ і „Січ.“

Іспит божевільного. Перед комісиею іспитовою для учителїв шкіл середних в Будапештї відбув ся оногди не бувалий доси іспит. Перед комісиею станув кандидат в супроводї лїкаря і одного дозорця із заведеня для божевільних Коли здивовані екзамінатори спитали, що то має значити, розповів лїкар, що кандидат есть бувшим суплентом ґімназияльним, котрий з причини великого напруженя заслаб на умі. В заведеню для божевільних учив ся він пильно дальше до іспиту цїлими днями і ночами а его постійною галкою було здати іспит професорский. По тім відбув ся іспит, божевільний відповідає знаменито на кожде питанє і здав іспит з відзначенем та з патентом на професора вернув назад до заведеня.

Татуований цар. Славний хемік і учений Готіе (Gautier) зробив у своїй

„Chronique documentaire“ цікаве відкрите. Після него цар Никола II. на деяких місцях тїла був татуований. Він татував ся ще яко царевич підчас подорожи до Японії. Коли Никола, яко престолонаслїдник прибув до Йокогами зголосив ся на російскім кораблї якийсь Японець-татуатор і заявив, що може татувати високого гостя і его дружину. Він предложив альбом з рисунками до вибору і вилеґітимував ся яко затверджений властями татуатор картою, що мала на собі печать цїсарскої надворної канцелярії. Рівночасно показав Японець богато автоґрафів знаних европейских личностий, котрі хвалили его зручну штуку татуованя. Здає ся, що тодїшний царевич Никола і князь Юрий грецкий, нинїшний управитель Крети, казали тоді витатувати собі кілька знаків на тїлї. За їх приміром пішло богато членів дружини, між ними князь Барятинъский і князь Імов. Всї татуовані, передовсїм царевич Никола, запитали опісля свої імена в альбом автоґрафів Японця, з додатком: „satisfecit“. Кажуть, що царевича татуовано без наочних свідків, тому нїхто, крім Японця, не знає знаку, який має на тїлї цар Никола II. Ґотіé оповідає дальше, що також король Едвард VII. і многі князї его дому є татуовані знаком якора або хреста. Також Бернадотт, основатель нинїшної шведскої династиї, носив з своїх революцийних часів татуовану напись на правій руцї, що звучав: „Смерть тиранам!“

I. Виказ жертв

на підмогу львівским академикам-Русинам, що перейшли на черновецкий університет.

Тов. „Бук. Боян“.	—	—	50 кор.
проф. др. Смаль Стоцкий	—	50	„
радник Вол. Ясеницкий	—	50	„
проф. Ом. Попович	—	25	„
„ Денис Єремійчук	—	20	„
секр. Мих. Коралевич	—	5	„
купець Гнат Власюк	—	5	„
касиер Вол. Могильницкий	—	5	„
дир. Захарасїевич	—	2	„
др. Мирон Кордуба	—	2	„
о. Добротвір	—	2	„
уч. Данилюк	—	1	„

разом **232 корони**.

Видїл „Народного Дому“ в Чернівцях звертає сим поновно увагу тих членів-основателїв, котрі залягають з вкладками, щоби їх конче доповнили до кінця с. р., инакше перестануть бути членами товариства, а вплачена часть вкладки пропаде в користь товариства.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

РУСКИЙ КРАЄВИЙ
драматичний конкурс
в Галичинї, 1901.

(*Конець.*)

„Люди — люди“... вводять нас більше в осередок сучасної української інтелїґентної громади, для того поставив би я їх на першім місци.

Твір „Петро Дорошенко“ розложений гарно на акти, написаний дуже гарною, старанною мовою, має гарну і важну основу (траґічна суперечність між почуваннями народа а политичною спонукою з Турками); має сей твір і гарну патріотичну думку, змаганє — щоб обезпечити долю України. Так щож, сама основа хибна: нїяка политика, сама собою, в конечній потребі, не є (етично) нї зла, нї добра, кілько-ж то держав старало ся жити в добрій злагодї з Турками? Почуваня народу супротив невірних бісурменів були лише зверхним вигідним виявом иньших почувань — невдоволеня взагалї з политики старшини. Коли-б старшина була вела себе инакше, а поперед всего щирійше супротив народа — не було-б треба таких нї сяких сполук, а коли-б і були стали ся конечні — був би нарід се зрозумів і згодив ся. Тут є, по моїй думцї, qui pro quo, справа поставлена механїчно, без осьвіченя, хочби мимоходом, глибших причин. То само треба сказати й про особи: они історичні, говорять про те, про що справдї колись говорили (дещо навіть тими самими словами), а проте они все таки драматично і історично — неживі, механїчні, як накручені ляльки, як коли-б говорили так — щоб не сказати нам, що саме думають: нема глибшого живого тла історичного, нема живої внутрішної звязи, не видно живих інтересів нї маси, нї поодиноких людий. Тож і еротика приплетена до істориї механїчно: майже насильний слюб Дорошенка з Присею й любов Присї до Остапа. Де проявлялись би живі інтереси й почуваня народа, там і почуваня Присї й Остапа й Дорошенка проявились би инакше, а без того слюб Дорошенка з Присею являєсь попросту насильством, а сполука з Туреччиною — безхосенною помилкою. Прикро читати се все, та так само, здаєсь менї, було-б прикро дивитись на се на сценї, хоч все таки треба-б і сей твір виставити.

Писателї історичних творів дуже легко попадають в механїчне переповіданє: Кулїш назвав навіть свою „Чорну раду“ прямо — кронїкою, у Костомарова, Федьковича, Огоновского, О. Барвінъского... поетична інвенция також лише з трудом боре ся, а поетична правда лише з трудом еднає ся із зверхним історичним ходом подій. Вина тут — очевидячки почасти в недостачі, поки-що, глибшого праґматизму (унятя дїйсної внутрішної звязи, дїйсних движучих причин) таки вже в науковій істориї; вина, чи причина, і в сїм, що серед нашої, особливо інтелїґентної суспільности — чи старої княжої, чи литовско-рускої, чи козацкої, чи духовної, чи образованої на новий чи давний лад, не витворила ся тривка сьвідомість, тривка традиция історична, та ще супротив найрізнїйших зверхних впливів та розбитя й подроблення землї й народа на стільки частий; причина і в сїм, що у народа, як справедливо завважали Антонович і Драгоманів, не вспіла витворити ся ясна й повна синтеза (склад) думок і почувань, та й у „старших братів“ еї також нема, а може еї ще меньше, чим у народа. В історичних творах мусить проявлятись живе жите, с у ч а с н е — й давне, давне о стільки живійше, о скілько живійша є звязь з давним — сучасного.

Лишаєсь „*Ворожбит*“ — річ гарна вдатна, заслугуюча також на виставу на сценї, але властиво — одноактівка, хоч і розложена, досить дешевим коштом на три акти: не заслугували на се анї розмови, анї дія. Коли-б так дію перенести відразу до опущеної побережничівки (могли-б тут зайти на ніч цигани, могли-б сюди надійти й їх давні знакомі, могло-б тут відбути ся й цїле імпровізованє ворожене і здемаскованє ворожбита), коли-б скоротити на пр. лаканє жидка Дудя шандарем (а опроче — й так як є тепер) — добрий є „Ворожбит“ на складані представленя. Мова гарна, розмови складні, акт II-ий подає вдатну картину імпровізованого цигана-ворожбита, его причандалів і цїлого вороженя, лише зрада спільника Андрія (що замісць завести корову на означене ворожбитом місце, хоче еї украсти) здаєсь менї не зовсїм мотивована. І ворожбит є цїнним вкладом в нашу літературу.

Між иньшими творами нема нї одного, про котрий би можна говорити яко про твір літературний чи драматичний. В драмі „*Шукай щастя дома, а не за горами й морями*“ — є богато доброї волї і щирости. Се властиво почасти популярна розправа (проти еміґрациї; против дробленю себе, особливо-ж молодїжи, на „партиї“; про зближеня ся до народа), а по части оповіданя про Канаду та Бразилію. Притім мусимо дивити ся на двійне прятане хати, цїлий обід (і смерть батька, в актї III-ім) і т. и., а властива драматична дія (і той мусить мандрувати з завязаними очима до дому і заходить замісць до себе, о один поверх — до хати нареченої) — прямо дитинна. Все-ж таки видно, що автора щиро обходять наші народні справи. Може, в перерібцї та скорочена, надала-б ся отся штука на вистави по читальнях і т. и.

В творі „*Помирились*“ є гарний предмет, та зовсїм нестаранне оброблене, от хочби мова — нї то вірш, нї то проза. Парубок, ходачковий шляхтич, зводить шляхтянку, а опісля, коли через то не хотять ему дати иньшої дївчини, він не знати на що „мстить ся“ обмовою, хоче вбити того, що за нею вступає ся, дївчина заслоняє собою нападеного і сама гине. Автор (мабуть артист рускої сцени) має чуте драматичне, та не має терпеливости і потрібного супокою душі. Він без потреби що хвиля стає на котурни, виводить перед очи дрібницї, та не дає поважної дії, поважного психольоґічного рисунку, дає — ту і там (в I-ім актї) — ледви легкі тїни, ескізи — характерів. Особливо-ж майже невидно самої ходачкової шляхти яко такої. Вся „месть“ Петра на зовсїм неповинній дївчинї — нїдочого: гарний драматичний мотив — проба привернення поважаня упавшій через негідника дївчинї — і необроблений і губить ся серед нїби-ефектовних зовсїм злишних і нецїкавих марниць.

„*Сила любови*“ — лїпленица подробиць наслуханих якимсь молодим автором в театрі. Є тут духи, і опришки, і жандарми і зловіщі сни... та не видно нї слїду обсерваций житя. Колись, сли автор буде меньше писати, а більше читати, дивитись та думати, то може ще щось з того й буде.

В „*Чарах*“ — нїяких чарів властиво нема, за то є досить богато бридких слів. Мачоха обливає пасербицю чимось-то, ся з того дістає прищі (через цїловане набирає ся сих прищів і еї суджений), пасербиця кидаєсь в колодязь і т. д. Є дещо заміченого із житя, але автор поки-що не уміє підчяти ся в країну чутя і труду не завдає собі богато; мова нерівна і негарна, автор місцями якби підсьміхував ся над народною мовою.

„*Лиха доля*“ — нї вірш нї проза, а зміст попросту гидкий (любощі без ладу і складу), нецїкавий, думка — нїяка, мова нестаранна. Жінка старає ся відобрати дочцї судженого, батько з гризоти вмирає, дочка вмирає на гробі батька, суджений дочки вбиває сю лиху матїр, гробар читає „Свободу“ (галицку), хата горить (вибігаючи з хати, на вість про смерть дочки, перевернула мати каганець).

„*Чи є з чого жити*“ — має майже тілько актів кілько сцен. Є там і залицяня при обідї в замкненій на ключ (з середини) кімнатї і похорон і всяка всяка всячина. Дивно прецї, що авторови стало тілько терпеливости.

Др. В. Коцовский.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Запросини до передплати
на місячник
Літературно-Науковий Вістник
видає
Наукове Товариство імени Шевченка
у Львові (ул. Чарнецкого 26.),
за редакцию відповідає **Волод. Гнатюк.**

В році 1902 Літературно-Науковий Вістник буде виходити в тім самім форматї і обемі, як і досп, не зміняючи анї своїх провідних думок, анї розкладу материялів.

Провідні думки, якими кермуєть ся редакция, можна висловити коротко так: не признаючись нї до якої літературної школи, нї до якої политичної партиї, нї до якої секти і заховуючи собі всюди право незалежної критичної думки та свобідної дискусиї, шанувати індівідуальність авторів, цїнити талант, де і в якій мірі він би не появляв ся, піддержувати поперед усего оріґінальну літературну і наукову продукцию на украïньско-рускій мові, та при тім по змозї знайомити громаду чи то в перекладах, чи в критичних та історико-літературних розвідках з виднїйшими появами чужих літератур.

Брутальний удар, який спіткав редакцию в маю 1901 р. — маємо на думцї заборону нашого виданя в Росиї — причинив значний ущерб фінансовій сторонї журнала. Через те, щоб не доводити Наукове Тов. ім. Шевченка до надмірних дефіцитів, редакция буде змушена в будущім роцї поробити деякі обмеженя і ощадности, які одначе, надіємось, не вийдуть на шкоду якости нашого виданя. Навпаки, не потребуючи так як доси оглядатись на російску цензуру, ми будемо могли не в однім висловлювати свою думку свобідвійше, нїж се могли чинити доси.

За чотири роки свойого істнованя Літературно-Науковий Вістник здужав виробити собі признане і прихильність навіть у кругах, що доси не звертали уваги на наше письменство. Він зробив ся дїйсним центральним орґаном украïньскої літератури. Всї виднїйші украïньскі письменники нашої доби належать до його співробітників, а богато з тих, на кого нинї украïньска література глядить як на надійних піонерів будущини, на картках Л. Н. Вістника ставляли свої перші кроки. Дотеперішнї 4 річники (16 томів, кождий по 36 аркушів друку, отже разом 576 арк. др.) подали загалом коло 345 оріґінальних, а 210 перекладних белетристичних, 180 наукових, критичних і історико-літературних розвідок і творів, та безлїч дрібних заміток, між якими иногді були цїнні розвідки, полеміки і т. п.

На жаль, участь публїки не зовсїм дописує. Правда, на своїх постійних абонентів наше виданє не може жалувати ся: вони платять точно. Так само не можна жалувати ся й на читачів: їх має Літ. Наук. Вістник певно бодай у десятеро більше, нїж абонентів. Але число абонентів мале, за мале, щоб не т) що думати про якесь розширене та уліпшене виданя, але за мале навіть, щоб без значних жертв удержати його хоч би лиш на дотеперішній висотї. Заборона російского уряду, вимірена очевидно на цїлковите зруйноване нашого журнала якого саме істноване від самого початку коле в очи всїх обруситедїв по той і по сей бік Збруча, — ся заборона вкладає на галицко-руску громаду моральний обовязок показати, що такими пястуковими аргументами не вбє ся живого слова і не розвяже ся украïньского питаня. От тим то відзиваємо ся до всїх щирих Русинів-Украïнцїв, кому лежить на серцї розвій нашого слова, нашої думки, нашої духової сили:

Запомагайте Літературно-Науковий Вістник!

Пренумеруйте його!

Заохочуйте иньших до пренумерати!

В р. 1902 будуть поміщені в нашім журналї крім иньших поменших творів деякі більші. Зараз у перших н-рах появить ся простора повість Ольги Кобиляньскої „Земля“, де талановита авторка вступає на новий шлях подаючи широкий малюнок селяньского житя, надиханий сердечним лїризмом. Для Л. Н. Вістника виготовлює простору повість В. Стефаник; надто мають ся в редакцийній теці твори Л. Яновскої, В. Чайченка, ширша повість В. Лаврівского, оповіданя Ю. Кміта і многих иньших галицких і росийских Украïнцїв. У науковій части з першою книжкою почнеть ся друк розвідки Ів. Франка „Самостійна Україна в европейскій публїцистицї кінця XIX віку“, Єфремова „Національне питане в Норвеґії“, ряд критичних розвідок про наших молодших і старших письменників, а під спільним заголовком „Уваги на сучасні теми“ підуть що нумеру поменші розвідки, полемічні та критичні уваги про все те, чим займає ся в даній хвилї наша суспільність. До співудїлу в тій рубрицї редакция запрошує всїх, кого цїкавлять справи нашого національного житя.

Редакция зі свого боку не пожалїє працї й заходу і сповнить свій обовязок сумлінно. Чи почуєть ся до того обовязку наша ширша громада?

В її руках лежить тепер будущина нашого виданя.

Редакция.

Передплата, платна у Львові, виносить: В Австриї з пересилкою на чверть року: 5 корон; на першу чверть року передплата не приймаєть ся. В Австриї з пересилкою на пів року 10 корон а на цїлий рік 16 корон.

Річна передплата може бути оплачена в трох ратах: 3 січня н. ст. 6 к., 3 цьвітня н. ст. 6 кор., 3. серпня н. ст. 4 кор.

Не забувайте на „Народний Дім“ у Чернівцях!

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, лїхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і нъ квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони, дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові цигарниці, дамскі пояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дїтий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для мущин і хлоцїв. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Сукнані і плюшеві модні шапки для панів і дїтий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і єґерске по цїнї фабричній; скі кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дїтий. Вовняні покритя, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дїтий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Capek у Відни з францускої шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дїтий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу для пань, панів і дїтий.

Коци до подорожи з вельблюдового волося, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на лїжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня є на складї, а що тиждня приходять свьвіжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Як вже всюди есть відомо, що

Ріхтера

скринки до камінної будови

з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іґрашкою

яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїнї від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, 6 до корон і висше, а будівляна скринка з якором з каміньчиками приряженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїнї 70 тот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Königl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie., Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage: I. Operngasse Nr. 16. Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР"

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти")

перше і одиноке руске Товариство асекураційне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер" припоручили Приосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранційні „Днїстра" з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540 кор.	11 сот.	разом 520.406 к. 65 с.
Резерва премій . . .	171.942 „	— „	
„ спеціяльна . .	6.000 „	— „	
Фонд емеритальний .	30.924 „	54 „	

Тарифи „Днїстра" дуже умірковані. Надвижка річна роздїляє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер" виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди лїквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Поліси „Днїстра" принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенці, Теребовли, Залїщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер" в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер" іде часть провізиї на рускі публичні добродїйні цїли; поліси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер" пошукує способних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра". — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Найлїпші

МАШИНИ ДО ШИТЯ

є так звані обручкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту). Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевцїв, кравцїв, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кожду машину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові грошї і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машиніст

в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

В Іспасї на Буковинї є

НА ПРОДАЖ ПОСЇЛІСТЬ

що складає ся з **нового дому** з 6 віддїлами, з верандою і ґалерией, із **старого дому** з 3 віддїлами, зі стайнею, шпихлїром і кошницею, керницею і красним молодим **садом і 5 морґів ґрунту** І. кляси.

Близші відомости подає писемно властитель:

ЮРІЙ МАЗУРЯК,

церковний півець в Станиславові.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 143. Чернівці, неділя дня 2. (15.) грудня 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділї.

Редакция, адмінїстр. і екеледиция:
улица Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік	20 Кор.	—	сот.
на пів року	10 „	—	„
на чверть року	5 „	—	„
на місяць	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Інтерпеляция
посла Романчука і товаришів
до міністра просьвіти

в справі громадної сецесиї руских студентів з львівского унїверситету.

„Після вістий, які надійшли зі Львова, виступили в послїдних днях між 4. а 9. грудня с. р. всї рускі студенти, в числї звиш 600 з львівского унїверситету.

Се незвичайне і в істориї унїверситетів від столїть безпримірне явище заслугує на найбільшу увагу і найдокладнїйше розслїджене, а то тим більше, що оно звязане з величезним зворушенєм всего руского населеня.

Істория сего явища ось яка:

Львівский унїверситет, призначений в 1848 роцї на руску інституцию і лише переходово обсаджений Нїмцями, найвисше запорядженє з 4. липня 1871 перемінило на утраквістичний польско-руский. Однак в дїйсности став ся він польским і розвиває ся що раз більше яко польский. Поминувши перешкоди, які ставлено обсадї руских катедр, старали ся, іменно в послїдних роках, поодинокі польскі професори і унїверситетскі власти, против законних постанов, права рускої мови що-раз більше обмежити. Так в теперішнім шкільнім роцї декан теольоґічного факультету Філялек, против істнуючого звичаю, довго не хотїв позволити на виповненє індексів і родоводів в рускій мові а остаточно згодив ся на се виїмково в першім семестрі сего року. Вже перед кількома роками хотїв він свої, для теольоґів призначені виклади з церковної істориї, замість, як звичайно в латиньскій, виголошувати в польскій мові, хоч число руских слухачів три рази так велике як польских. а послїдні, з реґули не маючи матури, навіть не можуть уважати ся за студентів унїверситету. Декан фільософічного факультету др. Твардовский відмовив відемату фреквенциї тим студентам, котрих індекси мали рускі написи. а рускому професорови Грушевскому не позволив на засїданю колеґії професорів промовляти по руски, хоч він промовляв так без перешкоди від семи лїт. Теперішний ректор др. Рідіґер говорив в сегорічній інавґурацийній промові остентативно тілько о польскім унїверситеті, польских професорах, польских студентах, іґноруючи цїлком студентів руских. Руским студентам прирік він полагоджувати їх рускі подання по руски, але свого слова не додержав.

Все те і иньші подібні річи мусїли довести до напруженя між рускими студентами і унїверситетскими властями. Дня 15. падолиста кількох руских студентів внесло до сенату поданє о відступленє салї на збір в цїли обговореня своїх національних справ. (Далї інтерпеляция подає історию зборів звістну нашим читачам, а далї продовжає так:

Нехай, що ся маніфестация була противзаконна і карыгідна, а рускі студенти, що брали в нїй участь, стали ся виновниками непослуху супротив своїх властий і иньших провин, то на всякий случай вина в більшій части була в рівно нелеґальнім, безтактовнім і прямо провокуючім поведеню поодиноких функціонарів академічних. Однак академічний сенат, очевидно в наслїдок анїмозиї до руских студентів і їх національних змагань, як також в тій цїли, аби вину звалити з себе, старав ся від разу змалювати сю демонстрацию в пересадний, перекручений і тенденцийний спосіб та представити єї яко акт небувалої брутальности і здичіня, а своїми скорими донесенями старав ся так міністерство просьвіти, як і публичну опінію упередити некористно против руских студентів. Таке саме становище супротив руских студентів заняло львівске намістництво і дирекция полїциї, котрі то власти прислали здає ся подібні реляциї, хоч не могли мати власних помічень о подїях в унїверситеті, а очивидно здали ся на опис академічних функціонарів. Що в иньших висших школах бували о много більші ексцеси — очевидно польских студентів — згадані власти здає ся забули, хоч приміром доперва в минувшім роцї на львівскій технїцї були о много гірші демонстрациї, в Кракові перед роками ректор Корчиньский був лично загрожений а єго бюст розбито.

Наслїдком тих подій і урядових реляций про них застановлено в унїверситеті виклади, а против участників демонстрациї з д. 19. падолиста с. р. розпочало ся дисциплїнарне слїдство, котре на разї довело до релеґациї двох студентів на все, одного на чотири курси, а двох на два курси. Про сей засуд не хочемо нїчого говорити, бо поведенє студентів у всякім разї було незаконне і заслугує на кару, а засуджені, коли уважають вимірену кару за остру, або коли покарано невинних, можуть внести рекурс до міністерства просьвіти.

Однако академічний сенат не вдоволив ся тими засудами, за котрими мають в протягу слїдства наступити ще якісь дальші кари, але видав і оповістив лише в польскій мові уложену відозву до студентів львівского унїверситету, в котрій руских студентів грубо вилаяв і виганьбив, зробив їм не лиш несправедливий, але в сїм разї навіть недорічний докір уплянованого приготовленя і виконаня ексцесів, а польских студентів візвав „станути в оборонї поваги і привілеїв унїверситету“ супротив руских своїх товаришів.

(Далї йде критика сеї відозви і представленє, яке становиско заняли ріжні ґазети і студенти супроти Русинів).

Нещасна проклямация академічного сенату попсувала все та роздула на ново давнїйше рез'ярене до крайности. Тепер всї розради, всї успокоюваня навіть найвизначнїйших приятелїв молодїжи мусїли оказати ся даремними.

Під вражінєм тої проклямациї зібрали ся рускі студенти д. 1. с. м. і постановили, щоби запобічи конфлїктам з підбуреними польскими товаришами, виступити до одного з львівского унїверситету, котрий для них справдї не є нїяка alma mater; се уважають за обовязок своєї академічної і національної чести. Наслїдком тої постанови не появились они в унїверситеґї дня 3. с. м., коли виклади мали розпочати ся на ново, хоч нїчого не знали, що тим часом в остатній хвили запоряджено дальше заста-

Брудер і Затичка.

Оповіданє *В. Кравченка.*

(*Далї*).

Середульшого з братів, по татовій смерти, яко непотреба, худко вигнали з ґімназиї, а все за тим, що його мама дуже розпистила... От він забрав свою частку з антики... Дві тисячі, що прийшли ся на його долю, він хутко „пустив у трубу“... Він, штабскапітан, оповідач, найменчий з братів — зі своїх двох тисяч батьківщини — він уже має пів четвертої... А вже стара мати йому „так дісталась“, хоч зараз мама поїхала гостювати до старшого свого сина.

Звичайно, кажучи про все, він Брудер, наперід похопив ся дуже, а колиб слухачі дозволили йому вернутись у своїх згадках назад, то він може розсказати про ті часи, у які довелось йому бути у ґімназиї, та там він завсїди був першим учеником, і се так дійшов аж до сьомої кляси, і хоч озьде він з рода має вже мало не 40 лїт, а все-ж таки ґраматично писати не вміє; та коли „до правди узятись“, то для військової людини се зовсїм не потрібно...

— А на війні-ж ви були? — зацїкавлена оповіданем Брудера, спиталась у нього та пані, що на останції з'явилась у ваґонї з силою пакунків.

— На війні я командував нестроєвою ротою, — відповів оповідач, — бо під гармати підставляють свої голови самі дурні.

Затичці, що найпильнїйше слухав штабскапітанові речи, такий погляд охвіцера здав ся по первах страшним, хоч кришку поміркувавши, підпрапор справдї побачив, що йому й свою голову шкода підставляти під гармати... Такі Брудерові речи, на погляд Затички, були дуже лїберальними...

Затичка любив усе лїбералне: усе що було, що робилось у білому сьвітї не так, як робить ся у звичайних людий — йому подобало ся, і люди йому такі подобали ся, бо він очевидячки бачив, що коли вони руйнують старі підвалини, то все-ж з того самого мусять робити нові.

Услухаючись, пильнїйше придивляючись до штабскапітана-оповідача, Затичка не бачив тепер у сьвітї других людий, другого зразку для себе, крім штабскапітана. А ся щира людина сама тее відразу постерегла, за тим і не дивно, що слухачі хутко довідались і про тее, що він, Брудер, у полкових списках лїчить ся першим штабскапітаном і то сїй першиї десятий рік минає, і не відомо, чи хоч колись призведуть його на капітана, бо аби з'явилась у полку капітанська вакансия, то полковника десь хтось підпросить, а він візьме та чужого капітана й „посадить цїлому полкови на шию...“ Про те, дякувати Богу, хоч і не дають чина, за те-ж ось він, Брудер, має всї реґалії, які належить мати штабскапітанови, а се власне: та медаля, що на нїй написано: „Не наш, не наш, а Имению твоєму...“ Та як після неї одержав хрестика сьвятого Станїслава, то він же, Брудер, до всїх товаришів звертав ся з жартом, що от мов — сей добродій Станїслав страждає за Ганною...“ Справдї, Брудерові хутко дали „Ганну“, та не ту, „що сама на шию вішаеть ся“, а „що її люде на груди чепляють“, бо замість „Ганни“ у нього дома є дружина Леся і вона йому на шию вішаеть ся.

У сїм цїкаві сї речи, а найпаче Затичці... Він уже побожив ся собі — зробити своє життя таким саме, як і штабскапітанове...

Скінчивши про реґалії, Брудер розсказав анекдот:

— Був у нашому полку охвіцер, з поповичів походив, а його, знаете, за що продражнили „ксьондзом...“ — Попав він на обід до маґнатів, та там у розмові, як спитались його, чий він син, соромив ся признати ся, що його батько був піп, та сказав, що він син ксьондза... Ха-ха-ха ха!... От дурний! Сьміеть ся Брудер, а за ним і вся громада регоче щасливо...

Тим часом потяг став біля якоїсь станциї — одні, вставали, инчі приходили... Далї потяг знову посунув ся, а штабскапітан, спочиваючи після довгої балачки, бавить ся золотим ланцюжком, що біля годинника. А ось уже зняв з пальця перстень, покрутив його у руках, подивив ся... як перше тютюнницю, так тепер перстень на вагу прикинув; побачивши-ж, що дехто зацїкавив ся ним, нїби байдужо додав:

— Пять ґран важить — десять рублїв заплачений...

Сусїди прислухались.

— Один ґран на золото варт руб. три злота, а на папірові гроші — два рублї, — сказав Брудер і замовк на хвилину — прислухавсь, чи мов утороцали нові слухачі тее, що він сказав... Здаеть ся декотрі не розчовпали, — штабскапітан виразнїйше розгортає їм свої думи:

— Моя дружина, каже він, має такий перебень, що він важить девять ґран самого золота... Так дешево я купив його ще тодї, як був у Бомариї... Ви не піймете віри, що я дїв за нього... угадайте... Щоб догодить, підпрапор так полїчив про себе: „Коли тут перстень такий, що в ньому пять ґран ваги і за нього дали десять рублїв, і се нїби то цїна звичайна, то вже-ж там, де самі кажуть, що купили за дешево, здаеть ся треба лїчити хоч по рублю за ґран і се найменьш, от і каже:

— Девять рублїв.

— Ха-ха-ха!... тикнули пальцем у небо!... Вибачайте, товариш програв ся, прибігає: „Петюньо, каже, купи в мене, серце обручика...“ — „Він менї не потрібен кажу...“ — А далї вож я так собі, байдуже спитав ся у товариша: — „А скільки він, кажу, важить?“ — „Без ваги, говорить, дай пять рублїв на золото“. — „На золото не даю, хоч, кажу, візьми папіровими пять рублїв“. — — „Давай хутчій, каже той, може вспію одіграть ся...“ — От я й узяв...

новити виклади. В наступуючих днях виконали вповнї свою постанову.

За те неприхильні Русинам польскі студенти явили ся згаданого дня перед університетом узброєні, а се є доказом, як они порозуміли те місце проклямациї академічного сенату, в котрім взиває ся їх до оборони університетских привілеїв. Факт, що польскі студенти були узброєні боксерами і револьверами, можна не тілько довести богатьма сьвідками, але признає єго також Dziennik polski, котрий ще й додає, що „ситуация була грізна і що було би без сумнїву прийшло до проливу крови".

Але не тільки межи молодїжею, а і в цїлім рускім населеню Галичини, вже і недавно перед тим тяжко роз'яреним виборами, обявляє він найбільше огірчене з причини поведеня з рускими студентами, а розярене се обняло всї круги і верстви руского народу. Навіть найуміреннїйші, найспокійнїйші, ба й найрівнодушнїйші Русини є попросту обурені на той маневр, що насамперед спровоковано руских студентів, а потому так звані їх ексцеси використано против заложеня руского університетї. Шовінїзм противників руского народу зріс тепер незвичайно, давнїйша колеґіяльність межи рускими і польскими студентами перервала ся; всюди говорять лиш о руских жаданях заложеня руского університету і о львівских розрухах студентских; дотеперішне, хоч не вдоволяюче, але в части мирне пожите обох народів в краю є поважно загрожене.

Тим часом рускі студенти, самі бідаки, та їх родини поносять найбільші жертви. Богато з тих студентів мусїли навіть у Львові бороти ся з найбільшою нуждою, в иньших містах університетских чи будуть могли знайти удержане. А руский нарід, позбавлений свого цьвіту, своєї надії, відчуває завданий єму удар так болюче, що навіть підносять ся голоси о національній жалобі. Єго біль тим більший, що єго молодїж в своїй найвласнїйшій вітчинї не знаходить для себе місця, але мусить виносити ся в чужий край, витиснена нахальностию тих, котрі для якихсь більших прав не повинні мати претенсий.

Супротив тих, для всеї рускої шкільної молодїжи, для цїлого руского населеня Галичини, для національного спокою в тім краю грізних і тим самим для держави небезпечних явищ, підписані запитують ексцелєнцию мінїстра просьвіти і віроісповідань:

Чи они готові спонукати галицке краєве правительство і академічний сенат львівского університету до відповідних кроків, щоби дальший побут руских студентів на львівскім університетї, а взглядно їх поворот до того університету зробити можливим і улегчити?

А іменно:

1. Чи п. мінїстер просьвіти хоче спонукати академічний сенать львівского університету, коли не до відкликаня своєї проклямациї то бодай до виданя нової поясняючої і примиряючої проклямациї до всїх студентів, а окремо також проклямациї в рускій мові до руских студентів (так, як і політична власть свої проклямациї видає в обох краєвих мовах)?

2. Чи п. мінїстер просьвіти хоче для запобіженя яких конфліктів запорядити, щоби рускі студенти не були змушені слухати викладів проф. Твардовского і Фіялка?

3. Чи п. мінїстер просьвіти хоче запорядити, щоби права рускої мови у львівскім університетї були шановані університетскими властями, щоби руска мова мала там ті права, які правно має по-при польскій урядовій мові в иньших галицких урядах і в судах?

4. Чи п. мінїстер просьвіти хоче подбати о те, щоби у львівскім університетї рускі катедри могли без неоправданих перешкод дальше закладати ся?

5. Чи п. мінїстер просьвіти готов подбати о те, щоби рускі студенти в разї свого повороту до львівского університету, як і иньші їм прихильні студенти того університету не були виставлені на жадні переслїдованя з поводу теперішних подій, як сего можна побоювати ся не безпідетави

У Відни, 10. грудня 1901.

Романчук, Барвіньский, Ник. Василько Др. Король, Пігуляк, Др. Гладишовский, Вас. Яворский, Др. Длужаньский, Др. Кос, Повше, Шфайфер, *Др. Штравхер, Др. Житник, Брайтер, Черни.*

Брудер не вспів скінчити свого оповідання, як раптом зашльопав у долоні по дитячому:

— А що, дивуетесь, дивуетесь за тим, що дешево?... Еге, дешево?! — Радісно перепитує оповідач слухачів. — А ті справдї дивують ся, мовчать... А підпрапора тим часом вже потрошки беруть заздрощі за тим, що штабскапітан так дешево уміє купувати найдорожчі речи... А звісно — мало сам заплатиш за якусь річ, та її-ж дорожче продати, от уже лишка з сього — увесь твій чистїсїнький бариш. Більш заробиш, з того житте твоє кращим складаеть ся... Моє житте було тяжким змалку, зажурив ся Затичка на хвилинку... батько хоч і був на селї попом, коли-ж приход невірненький, а нас у нього семеро дїтий... я третїй, то два старших мої брати учились у бурсї, а ті всї малі... Мною кожде послуговувалось, з того — я — Затичка...

* * *

Далї буде.

ВІДПОВІДЬ

мінїстра просьвіти на інтерпеляцию пос. Романчука і тов. в справі сецесиї руских академиків в львівского університету.

Мінїстер др. Гартель признає, що Русини мають тепер на львівскім університетї лиш мало катедр, але скоро будуть відповідні рускі кандидати на професорів, то факультет певно підопре їх поданя о запомоги до висшого образованя, і мінїстер виразно зазначує, що готов списати кандидатів-Русинів в кождий спосіб. Але доки не стане на львівскім університетї спокій, доти годї вчинити щось для руских студентів. Перше мусять вернути до обовязку, щоби можна розслїдити і усунути кривди. Акад. начальства осудять певно як найлагіднїйше поступок студентів і улекшить їм вступити назад на університет, вони й дали вже пізнати, що готові до того, о скільки на се позволяє їх повага. Мінїстер готов розслїдити конкретну жалобу і вгодити справедливим жаданем, збиває закид можливих переслїдувань академиків, що повернули-б назад. Мінїстер радить академикам повернути на університет, де їм акад. начальство не відмовить охорони і на остаток запевняє руским академикам свою прихильну підпору, скоро поступати муть законною дорогою.

Письмо з Відня.

Відень, 11./12. 1901.

Критичне положене парляменту незмінене. Положене ради державної можна-б одним словом схарактеризувати: безвихідне. Алярмуючі бесїди Кербера у відповідний і невідповідний час, се прилюдї до того, що має неминучо наступити, як не тепер то в четвер. Дотеперішні відносини у палаті послів мусїли у міродайних сферах витворити раз переконане, що парлямент на шмерлїнґівскій підвалинї в Австриї дальше неможливий, навіть без нїяких надзвичайних компліґаций. А тут наступили ще до того надзвичайні наглячі справи, котрі як раз надають ся до того притиснути шмерлїнґівску несправедливість супроти неїмецких елементів до стїни. Чехи із свого цїлком коректного становиска не уступлять, бо просто не можуть уступити а Німцями опанувало як раз безголове. Вони замість мовчати, то ще провокують. Підчас дебати над словіньским університетом сказав Берґер отверто: „Славяне домагають ся університетів, аби там витворити сьвітлих борцїв для свого народу. Ми не можемо їм се стремлїне за зле взяти, але ми мусимо їм те сказати, що ми знаємо лиш **багато славяньских слуг а панами є Німці**! Вони будуть заслонювати ся тим, що Берґер не є у них міродайна особа, але се не зміняє нїчого на фактї, що на підставі сих засад голосували при тій справі всї Німці, иньших оправданих підстав не голосив з них нїхто.

Тепер працює парлямент зовсїм нормально. В буджетовій комісиї йдуть справи жваво наперед а Керберови як раз тепер все щось не до вподоби. Тепер нараз опутила єго „leidenschaftslose Beherrlichkeit". Він видить, що Чехи не допустять крім буджету, котрого сами потребують, до нїякої дальшої акциї в парляментї, а він потребує з весною 150 мілїонів на нові канони, потребує угоди з Угорщиною і цлові умови з Нїмеччиною. Того він від сего парляменту нїколи не осягне, та не осягне й від другого або й третого такого парляменту. Тож не остаеть ся єму нїчого, як страшити послів розвязанем парляменту а державі приграває прелюдиї на темат знесеня конституциї. Як коли-б хтось крім Німців та польскої шляхти за шмерленьґівскою конституцию плакав. Характеристично, що нїхто так скоро по послїднім алярмуючім вистрілї Кербера не схопив ся, немов опарений, як Німцї. Побігли до Кербера жадати пояснення. Відтам йшли вже нїби заспокоєні а Neue Freie Presse пише, що то страхи на Чехи! А Чехи сьміють ся, кажуть: ми не маєм нїчого до страченя, до страченя мають лиш Німцї та польска шляхта. Тому й не говорив при буджетовій провізориї з Чехів нїхто міродайний против Керберових відгрожувань, а за те з польского кола Дїдушицкий.

В повній палаті розпочала ся дебата над предложеним законом о хлїборобских спілках а в буджетовій комісиї дебатують тепер над солею. Референтом посол Барвіньский. Правительство годить ся на те, аби признати для Буковини окрему продаж соли, але на побільшений виріб соли в Качицї на стілько, щоби покрити тим виробом цїлу потребу соли на Буковинї так, аби Буковина непотребувала привозити соли з Косова, правительство не годить ся; бо каже, що побільшене урядників побільшило би видатки так, що та продукция соли виплачувала би ся, а статус урядників салїнових був би такий малий, що аванс був би неможливий. Тим часом довідуемо ся, що природні засоби соли в Косові вичерпані, але о тім правительство мовчить.

До дебати над буджетовою провізориею зголосив ся був і наш посол Пігуляк, але витягнув аж дванайцяте число а припущені були до слова лиш три бесїдники за а три против. Юрій Василько витягнув шесте число і прийшов до слова, бо три попередники зрекли ся слова.

Юрій Василько сказав на зачіпку Николая Василька, котрий Волохам докоряв за те, що вони вотують усе правительству помимо цїлковитого невзглядненя буковиньских потреб, що Волохи не мають причини недовіряти правительству, бо вони переконані, що се не дїе ся зі злої волї Кербера а з иньших обставинами даних причин. Коли-ж Русини рішили поборювати Кербера і правительство, то се їх річ. вони, Волохи не мають права мішати ся до того і думають, що в їх внутрішні справи не має нїхто права мішати ся! Врешті предложив знані справи витягнені із резолюций соймових тай додав ще окремо жадане отвореня волоскої ґімназиї у Кімполюнзї.

В суботу 7. с. м. устроїли сїчовики поминальний вечерок за нашого буковиньского поета Федьковича. Гостий була повна обширна саля, між тими значне число росийских студенток і студентів. З послів був Барвіньский, Пігуляк, Гладишовский, Король і Кос. Романчук був троха недужий. Молодїж перевела свою програму хорошу і відповідно до сил. Годить ся спімнути, що підчас пісні „Ще невмерла Україна" присутний комісар остентативно не піднїс ся сам один на все згромаджене з крісла. Посол Пігуляк вказав на него під час співу рукою. По закінченім сьпіві прийшов пан комісар до посла Пігуляка і звиняв ся тим, що він висланий сюда не яко патріота а яко урядник. Посол Пігуляк відповів ему, що він полїция не жадає нїхто патріотизму, але публика має право жадати від него чемности і певно невислала его дирекция на те, аби він обиджував найсьвятїйші чутя людські. Полїцийний комісар замітив, що можна в дирекциї зажалитись на него, на що посол Пігуляк заявив, що не залишить сего вчинити. Для характеристики обурюючого поведеня полїцийного комісаря і поясненя з цїлої справи буде досить навести, що той чоловяга зве ся: „Билинкевичъ", родом з Галичини.

На тім вечерку були і чотири Українцї гостями. Два з них богаті лїкарі аж із Томску. Вони їхали до Відня 40 днїв, щоби тут слухали викладів славних спеціялістів. Там познакомили ся вони з послом Гладишовским, котрого просили завести їх на вечерок де би раді почути рідного слова. Вони не могли налюбувати ся тим всїм, що навечерку видїли і чули. Казали, що перший раз чули украньске слово із катедри!

11. XII. 901 *Полоникьский,*

Перегляд полїтичний.

Рускі кривди перед форум нїмецкого парляменту в Берлїнї. Про послїдні події на львівскім університетї, про національні і полїтичні кривди Русинів (особливо на поли шкільництва) помістив оден руско-украïньский публїцист основні дописи в кількох найважнїйших заграничних нїмецких часописях. Статї сї наробили богато шуму і викликали дискусію майже в цїлій нїмецкій заграничній прасї. На основі одної з сих статий (в берлїньскій „National-Zeitung") виголосив дня 10. н. ст. грудня в нїмецкім парляментї посол Заттлер (Sattler) довшу бесїду, в котрій виказав гнет полїтичний в Галичинї, як і кривди Русинів на поли шкільництва. — При сїй нагодї годить ся згадати, що студенти як і професори в швайцарскім Бернї, і в Цуриху загадують вислати заяву симпатиї руско-украïньским студентам.

Так отже справа украïньского університету не дасть ся приспати, а Поляки утискаючи Русинів шкодять лише своїй опінії в Европі.

Про війну у Африцї лише „Petit bleu": „Супротив фальшивих поголосок о мнимих мирних переговорах між Анґлїею і Бурами, можемо донести на основі цїлком певних вістий, що ні зі сторони Бурів не зроблено нїяких мирових предложень Анґлії і в Европі не веде нїяких переговорів ані Кріґер або відпоручники Бурів і Лейде ані нїхто инший. Так само й в Африцї не розпочали цїлком бурскі ґенерали або члени правительств бурских републик нїяких переговорів. Натомість президент Кріґер готов кождої хвилї предложені ему услівя мира розслїдити, а очевидна річ, що хоч до рішеня моглоби прийти

лише за спільним порозумінем Кріґера і представителїв Бурів в Европі з одної сторони, а з провідниками Бурів на поли війни з другої. — Standard доносить з Преторії з дня 5 с. м.: Всї познаки вказують на то, що Бури починають знов розвивати енергічну дїяльність. В Оранжї виступають тепер численні віддїли, на котрих чолї, як здаєть ся, стоїть Девет.

Нечуване упідленє московских наймитів.

Трудно повірити, як низько може деколи упасти природа людска. Инодї і в казцї не прибаг би нїхто, на які дивачні сумні вибрики пускає ся чоловік із-за нїкчемної мамони, в честолюбивім очікуваню фальшивих лаврів-похвал, або таки із-за мізерного кавалка насущного хлїба. На честь людскости однак мусимо признати, що все-ж таки сесї случаї, хоть і не дуже рідкі, то за те бодай остають ся найчастїйше поодинокими случаями і дуже рідко коли переходять в норму дотичної людини. На жаль не можемо сего сказати також і про редакцию ґазети „Православная Буковина“. Ультра-геростратска вдача сеї шмати, котра вже через цїлих вісїм лїт дає ся нам болюче відчувати при кождім важнїйшім кроцї, при кождій найщирійшій працї на народній ниві Буковиньскої Руси, нї разу не охлявала, а напротив завсїгди змагала ся в безглуздній встеклости проти всего, що руске, а навіть славяньске. Удало ся щирим руским народним дїячам здобути руску ґімназию, або вибрати до сойму або ради державної посла-Русина, то „Прав. Буковина“ перша пінилась зі злости, прозивала ґімназию „чумою“, а народного заступника лаяла найогиднїйшими прізвищами та вітрила у кождім его кроцї зраду: цїлі еї шпальти так і сьвітились крокодильовими сльозами про запродане руского народу Полякам та Єзуїтам: гадав бись, що таки через ніч православіе на Буковинї упаде і Русини щезнуть з нашого краю цїлковито. Коли перед кількома роками бук. Русини здобули одну катедру на богословскім віддїлї нашого университету, а окрім того ще два місця в архиепископскій консисторії, „Прав. Буковина“ не посїдалась з конвульсийного плачу-злости і шпальти еї знов заповнились найнаскудняйшою лайкою-брехнею і рїжними напастями на наших людий, а навіть на митрополїта і правительство. В тодїшнї критичні, несупокійні часи „Прав. Буковина“ рішучо стала по сторонї наших найзавзятїйших ворогів-румунїзаторів і радо кольпортувала їх напасти на нас і наших нечисленних приятелїв, хоть Волохи еї о те певно не просили, а радше занимали проти неї таке становиско, яке рівняло ся цїлковитій погордї.

Аж ось посол Василько, зрозумівши вагу, яка лежить в єдности партий, сполучує ся наперед у соймі, а потім і в радї державній з Русинами-народовцями до спільної працї. Тодї „Пр. Бук.“, що доси підлещувалась п. Василькови, в одну мить змінила фронт і почала завзято сего посла обкидувати з усїх боків болотом.

Та всї сї підлі, деструктивні „подвиги“ затемнює цїлковито упідляюче, нїкчемне, становиско, яке „Православная“ заняла сими днями в справі заснованя руского университету у Львові.

В довжезнім безглуздім артикулї в числї 32 і 33 сего року, під заголовком „Въ дѣлѣ русскаго университета въ Австріи“, на який склались дивачним способом два писаки-геростратн, завстидала „Пр. Буковина“ своїми протинародними, навіть антиславяньскими поглядами і взагалї нїкчемностию свого декадентства та гнилю моральною далеко усї дотеперішні вибрики нашої домородної кацапкї. Ми справдї були переконані, що редакция „Пр. Бук.“, як то пристоїть справдїшних наймитів-запроданців і ворогів рідного народу, нїколи не піднесе ся до тої моральної об'єктивности, на якій станула от хотьби та частина польскої інтелїґенциї, котра прихильно відносить ся до справи нашого университету. Скажемо більше: ми навіть віщували-відчували, що редактори сеї ґазети в душі ворожо настроєні проти сего нашого житевого питання. Але хто міг би був подумати, що в часї, коли цїла 3½-мілїонова австрийска Русь стала як один муж і піднесла без рїжниці партий свій могутний голос і зажадала заснованя руского университету; коли стали збирати ся віча за вічами по всїм усюдам рускої землї; коли сотки петиций посипали ся до Відня; коли академічна молодїж — навіть і москвофільских переконань — рішила ся на героїчну акцию выступленя зі львівского сполученого университету, — що в такім часї відважить ся хоть би один Русин сказати: „нам не треба жадного университету!“ і таким чином упідлити ся до крайности перед очими цїлого сьвіта.

Але на сю неімовірність, на се опльоване свого власного лица таки здобула су наша „Православная Буковина“ і дала тим доказ не тільки своєї підлости, а також заразом і безкрайної глупости. А се послїдне мабуть не простить їй і сам Саблер і подібні ему благодїтелї-опікуни „Прав. Бук“. Бо і для чого має ся ґазета, побираюча ті самі „пасобія“, бути глупійшою від подібних їй часописий, котрі добре розпізнали, що годї на соломі поплисти проти розбурханих хвиль, що з елементарною силою уносять з собою усе, що попадеть ся їм на встрічу? Та не ловить ся у мутній водї рибу. Се пізнали добре от хоть би редактори „Галичанина“ і цїлий штаб львівских москвофілів, що заняли на разї якесь неозначене становиско. Не схотїли у сїй справі явно компромітувати ся і закордонні ґазети, бо мовчать мов заклятї. Чи не випадало радше і „Цареславній“ набрати тут води у рот?

Але нї! По що мовчати, коли можна себе показати більшим ревнителем убийства власного народу, як всї Маркови, Мончаловскі і tutti quanti разом. Адже за такий слїпий, за такий безмежний сервілїзм можуть посилатись щедрійше пособія із Петербурга. Але ми думаємо, що коли в „благотворительнім обществі славяньскім“ дїйсно хоть одробину вїе славяньским духом, то редактор „Прав. Бук.“ заведе ся в сїй своїй наддї, а то ще може і вилають придурковатого политика, як собаку, котра пінить ся, гавкаючи на міцному ланцюхови, єдино в наддї приподобати ся своєму панови: „ось дурно не їм хлїба!“ І так як сю собаку пан копає, щоби за пусто не брехала і не бісилась, так мабуть буде і з „Православною“, чого їй щиро бажаємо. А додумуємось сего по рїжним причинам, із котрих найважнїйшу черпаєм із становиска, яке заняв до послїдних львівских подій, цїлий львівский архикацапский штаб. Бо коли такий „Галичанин“ або „Русское слово“ не відважує ся противити ся волї народу, а радше еї бодай про людске око підпирає, то на те не тільки мусять бути свої причини, але ті причинч мусять знати і одобряти в Петербургї.

Пригляньмо ся тепер наконець деяким найбільше безглуздим, цинїчним, а то просто і брехливим виводам дотичної статї. Зараз на вступі читаємо, що „руска студентска молодїж зачинає жадати власного университету, на котрім би викладалось не право польске і исторія Польщі, але росийский „Сводъ законовъ“ (!), котрий обовязує 100-мілїоновий руский нарід і исторія Руси від Рюрика аж до царя Миколи“. — Сего очевидно жадна руска, а навіть і москвофільска молодїж нїгде прилюдно не жадала, бо жадати не могла. Се можеть хиба лишень жадати редактор „Прав. Бук.“.

Ну, подумав би хто в решті, коли та молодїж дїйсно требує такого университету, який приходить ся по нутру „Цареславній“, то природна річ, що вона повинна би еї похвалити за те. Так нї!

„Ми не можем не виразити свого неудовольствія той части нашої (значить москвофільскої) молодїжи, которая вслїдствіе своєї близорукости так похвальное дїло, як дїло открития в Австриї русскаго университета уничтожаеть сама а требованіем „українського университета“. — Да простить ей Господь і образумить, щоби в будучности не портила дїла і т. д.“

Ось тобі й льояїка! Молодїж жадає университета, де би викладало ся славний „Сводъ законовъ“ і вихвалювалось подвиги батюшки-царя, і та сама молодїж требує „українського университету“, котрому хиба тільки дїла до „своду законів“, як, приміром сказавши, редактори „Православної“ до рускости. — Троха більше консеквенциї находить ся в другій части сего артикулу, де автор не задихуючи ся систематично керинить і старає ся всїми силами довести „стихійное направленіе“ (як він сам додає) в справі университету усїх Русинів без рїжниці политичного переконаня ad absurdum.

„І вот, каже сей Ефіяльт, всї добивають ся, всї работають за с в о й университет. А какой университет будет етот, что понїмается под етим очень широким словом „с в о їм“ — ето всьо равно; только чтоб был н а ш... Ми думаем, что подобное рішеніе вопроса і подобное направленіе нашей діятельности есть не только ошибочно і нелоґічно, но даже і безмысленна. Ведь каждому ізвестно, какія у нас обстоятельства і т. д.“ — Ну, що до наших „обстаятельств“, то слава Богу они такії що за яких пять-десять лїт у Галичинї і на Буковинї цїлковито очистить ся воздух від кацапского духу і рїжні сумнівні егзистенциї стануть ся просто неможливими, бо муть мусїли гинути з голоду.

„Пр. Буковина“ наконець таки додає, що твердо переконана, що „будучий университет наконець таки вийдеть у к р а ї н ь с к и м“, бо иначе не можеть і не сьміе бути; але се переконанє їй нїяк не перешкоджує накликувати своїх заушників до дїяльности після їхніх принципів (славних принципів! — нїчо сказати), себто „превращенія Львовскаго польскаго университета в русскій з общерускім преподавательним язиком“. — Так що-ж? Най Бог помагає! Ми вже і сьміятись не будемо.

А тепер ще кінцевий уступ.

„Ми не можем согласиться на существованіе двух университетов у Львові... Місто Полякам в Кракові (а де місце редакциї Прав. Буковини?...) Ми не можем сосласить ся і на русскій университет з малорусским нарічіем (а позаяк иньше руске нарічіе після власного переконаня автора під нинїшними обставинами неможливе, то най таки остане ся польский университет у Львові — также льоґіка). Ми не можемо согласить ся на университет з українько мовою (а то страх!), потому что подобная безформенная і безязикая мова есть для различних Барвіньских, Стоцких, Романчуков і Омеляно Поповичей і для всїх прочих недоуков-крикунов, но не для храма науки (тай не для рїжних Гесїв, Кисилїв, Велїґорских і Курілко-Горілкевичей).

Коли-б „Прав. Буковина“ дїйсно була речником якогось ширшого кружка людий, а не чотирох-пятьох крикунів-геростратів, то ми би на сїм місцї завізвали руску суспільність висказати їй за еї повисше выступленє проти наших найсьвятїйших чувств і найважнїйших інтересів крайню погорду.

НОВИНКИ.

Календар. Недїля 2/XII. (15/XII.): Ж. 28 (31) по С. с. Д. Луки 14; Р.: Максима, Понед. 3/XI. (16/XII.): пр. Софонія, с. м. Теодора, п. о. Теодула; Р.: Аделяйди. Второк 4/XII. (17/XII.): с. в. м. Варвари, п. о. Йоана Дамаск. Р.: Лазаря.

Іменованя. Міністер судівництва іменував судовими с е к р е т а р я м и адюнктів: Костя Центу з Серету для Радівців, дра Альфреда Заґурского з Янова для Садаґури, дра Евгена Гакмана із Заставної для Вашківців, Ілю Іляєвича із Солки для Радівців, Рудольфа Штадлера в Сучаві і дра Корнила Георґіяна із Солки для Іурагумори; а з а с т у п н и к о м п р о к у р а т о р а в Сучаві ад'юнкта дра Ромуля Реуца із Радовець. — Ветеринарі: Г о з б а й н і М а р і я н іменовані асистентами. — Судовими адюнктами іменовані Андрій Г л и н ь с к и й і Нечислав З і б а в е р для Вижниці, Рудольф К о х для Садаґури, Щастний М а й к с н е р для Радівців а Шімеж Гільзенрад для Кимполунґу.

Засїданє бук. кр. ради шкільної було сеї пятниці.

Львівский „Руслан“ добачив (в ч. 266) недискретність і т. п. в уміщеній мною в „Буковинї“ справозданю з творів надісланих на послїдний галицкий драматичний конкурс. Я думаю, що на тих судців, що твори вже могли і хотїли прочитати, я вплинути не в силї; натомісць для тих, що не читали творів, може мое справозданє бути спонукою, щоб приглянули ся близше одному-другому творови; — може оно причинитись і до виміни думок. Думаю, що і Хв. Редакция „Буковини“ не доглянула тут анї недискреции анї шкоди, єли мое справозданє умістила. Я зовсїм не пророчу анї висліду бурскої війни, анї висліду конкурсового суду, а понеред всего не дав я „Русланови“ в моїм справозданю нїякої причини в той спосіб відзивати ся. Що-ж до моїх здогадів (що до авторів) то они на мою оцїнку зовсїм не вплывали. І до сеї інсинуациї я не дав нїякої причини: Як раз на пр. твір „В народї“ походить від зовсїм менї не звісного автора, хоч видав ся... найлїпший! *В. Коцовский.*

„Зоря“, товариство руских ремісників, вислало теж петицию за українським университетом у Львові на руки посла Пігуляка.

Застрілив ся в Чернівцях на цмынтари своїх родичів 44-лїтнїй рахунковий радник пропинацийного фонду Каетан Теодорович. Причина нарушене урядових гроший.

Руска міщаньска читальня в Чернівцях ухвалила на видїловім засїданю з дня 8. с. м. вислати петицию в справі руско-українського университету у Львові і рівночасно виплатити з фондів товариства 20 корон на академічну молодїж у Львові до редакциї „Дїла“.

Видїл брацтва ім. „св. Тадея“ в Чернівцях ухвалив вислати петицию в справі самостійного руско-українського университету у Львові для руско-украінської молодїжи виплатити з каси товариства 30 корон до редакциї „Дїла“ у Львові.

„Руский міщаньский хор“ в Чернівцях ухвалив також вислати петицию в справі заснованя руско-українського университету у Львові. — Всї три петициї міщанські вислано на руки посла п. Єр. Пігуляка. За всї товариства:

Гнат Власюк, голова.

На бідного ученика зложили при нагоді посьвяченя „Народного Дому“ в Ставчанах: о. Симен Бойчук 80 сот., надуч. п. Мариянчук 2 к. п. Х. 1 к. 20 сот., разом **4 корони**. *Коб.*

Конкурс на місце научителя двоклясової народної школи з рускою викладовою мовою в М і л ї є в і виписала пов. рада шкільна в Вижници до 6. н. ст. сїчня 1902. р.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Св. Николай на Руси. Живий образъ написавъ І. Я. Луцикъ. 1901. Съ печатнѣ Джуліньского въ Перемышли. Цѣна 40 сот.

„Як чоловік боре ся з природою“. Оповів М. В. Берен. Коштом і заходом тов. „Просьвіта“, книжочка 255—256, цїна 70 с. Ся книжка дуже відповідна і для шкільних бібліотек.

Переписка Редакциї.

„Шкільні повідомленя“ писати би: про Івана Стасюка, родженого..., ученика... (а так само: про Марию Скоропуд або Скоропудівну, роджену..., ученицю...)

Хто хоче дістати
КАЛЄНДАРІ
в коміс, най зголосить ся до **Торговлї паперу „Рускої Ради“** в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.
Пакет оплатить „Торговля“ а кождий 10-ий календар дає д а р о м за роспродаж.

РУЧКА

мала, жовта, коротковолоса, з білою грудницею і острою кушкою пропала.

Велика надгорода тому, хто віддасть єї в домі ч. 15 при улици Шкільній.

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся фрізієр

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гігієнічні уряджена, пр. карболїзоване бритв, механічні розпиляч. до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дїйстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Як вже всюди єсть відомо, що

Ріхтера

скринки до камінної будови

з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою

яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїні від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, 6 до корон і висше, а будівляна скринка з якором з каміньчиками приряженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїнї 70 тот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Känigl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie., Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage:** I. **Operngasse Nr. 16. Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР"

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти")

перше і одиноке руске Товариство асекураційне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер" припоручили Преосвящ. Ординаріяти Вел. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранційні „Днїстра" з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540	кор.	11	сот.
Резерва премій . . .	171.942	„	—	„
„ спеціяльна . .	6.000	„	—	„
Фонд емеритальний .	30.924	„	54	„

} разом 520.406 к. 65 с.

Тарифи „Днїстра" дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі звороту. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер" виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Полїси „Днїстра" принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Залїщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер" в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер" іде часть провізиї на руські публичні добродїйні цїли; полїси і квоти видає Краківске Товариство руске.

„Днїстер" пошукує спосібних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра". — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

В Іспасї на Буковинї є

НА ПРОДАЖ ПОСЇЛІСТЬ

що складає ся з **нового дому** з 6 віддїлами, з верандою і ґалєриєю, із **старого дому** з 3 віддїлами, зі стайнею, шпихлїром і кошницею, керницею і красним молодим **садом і 5 морґів ґрунту** І. кляси.

Близші відомости подає писемно властитель:

ЮРІЙ МАЗУРЯК,

церковний півець в Станиславові.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з аль- паки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, лїхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони, дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові циґарниці, дамскі пояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дїтий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для мущин і хлоцїв. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Сукняні і плюшеві модні шапки для панів і дїтий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і еґерске по цїнї фабричнїй; скі кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дїтий. Вовняні покритя, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дїтий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Capek у Відни з французкої шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дїтий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу для пань, панів і дїтий.

Коци до подорожи з вельблюдового волося, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на лїжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня є на складї, а що тиждня приходять сьвіжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский.**
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 144. Чернівці, середа дня 5. (18.) грудня 1901 р. Рочник XVII.

БУКОВИНА

Виходить в Чернівцях що середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция: улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

Передплата на „Буковину“
на цїлий рік . . . 20 Кор. — сот.
на пів року . . . 10 „ — „
на чверть року . . 5 „ — „
на місяць . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

З ради державної.

До ситуациї. Міністер президент Кербер виступив онодї в палатї послів, коли еще справа буджетової провізориї була дуже непевною, з такою енергічною заявою, як би леда день мало наступити з'асистоване конституциї. Клюб февдальної шляхти конферуючи онодї з д-ром Кербером, зажадав від него виясненя в справі тої его промови. Міністер зазначив сим разом, що его заява представляла лише в перспективі тоті консеквенциї, які мусіли би наступити в разї дальшого застою в парляментї і дальшого утрудненя права екзекутиви для правительства. До тої своєї заяви він і тепер не може анї нїчого більше додати, анї з неї уняти, зазначує лиш, що нинї ситуация видає ся єму уже меньше грізна і безнадїйна.

Конференция продовжалась через цїлу годину і порушено при тій нагодї також справу дальших конференций угодових. Як увіряють будуча конференция подїлить ся на два окремі комітети: нїмецко-ческий і нїмецко-моравский.

В послїдних днях виринули вісти про намірену зміну конституциї. Именно Linzer Volksblatt доносить, що з такими гадками носять ся міродатні круги. Зміна має наступити більше в дусї социяльнім як національнім. Круг дїланя ради державної має бути обмежений, бодай в дусї строгого приміненя § 11 і 12 конституциї грудневої, котрі визначують соймам значний круг дїланя. Число послів до ради державної має бути побільшене о яких 200 послів, а теперішний реґулямін буде заступлений иньшим.

На засїданю палати послів з четверга, окрім інтерпеляциї руских послів в справі руских студентів і відповіди міністра на сю інтерпеляцию, зголошено ще кілька иньших, меньше важних інтерпеляций. Відтак приступлено до дальшої дискусиї над предложенем о заводових спілках рільничих. Закінчено загальну дискусию над предложенем а при специяльній дискусиї обговорено і ухвалено §§ 1—11 предложеня.

Польске коло а Словінцї. Звістна уже судьба наглячого внесеня о заснованє словіньского унїверситету в Люблянї. Проти наглости голосували Нїмцї і „коло польске, хоть і досить поломане. Всї Славяне, між ними польскі посли опозицийні, ґрупа ческої февдальної шляхти, социяльїсти Дашиньский і Цінґр віддали свої голоси за наглостю. За „реґіментажом“ в сервілїстичній службі Нїмцїв пішло лиш 12 коловцїв безусловно, а часть під командою д-ра Рошковского спасла ся бігством із салї еще перед голосованем.

Скоро Поляк Яворский докінчив свою високо дипльоматичну промову, в котрій всего добра желав Словінцям, лиш не унїверситета, із лав ческих, словіньских і хорватских почулись голосні оклики: „Ганьба Яворскому! Ганьба колови польскому! Пригадайте собі Вжесню! Прусаки відплатять вам за те в Познаньщинї!

Дневники словіньскі, ческі, хорватскі і иньші дуже неприхильно виражають ся о колї, а Яворского називають злим духом делеґациї польскої, що еї запряг до всенїмецкого воза. Кілько то еще вжесняньских лекциї буде потреба, пишуть Narodni listy, щоби коло польске поправило ся, ели в загалї може бути бесїда о поправі того клюбу! Зміна на лучше у тих людий неможлива. Дозріли они уже до своєї заглади і мусять їх змести виборцї як полову з вітром! В подібно острім тонї виразили ся з тої нагоди і консервативні дневники, як: Politik і Hlas Naroda.

Перегляд полїтичний.

Українська національна справа в Берлїнї.

Загально звістно, як пильно реґіструють польскі шовінїстичні часописи всякий ворожий нам голос чужої праси. Отже щоби витверезити бодай частину пельскої суспільности, подаємо пару обективних голосів західно европейскої праси, нехай побачать розумнїйші Поляки, що їх безпощадне русиноїдство шкодить тільки опінії польскій в Европі.

В послїдних часах появились у виднїйших заграничних нїмецких часописях просторі статї про наші полїтичні та національні кривди в Галичинї та про справу українского унїверситету у Львові. Найбільше вражінє викликала вступна статя в берлїньскій „National-Zeitung“ з 6. грудня с. р. Сю статю попередруковувало багато часописий в цїлости або частями. І так приміром „Kölnische Zeitung“ з 7. грудня помістила вступну статю п. з. „Polen zu Hause“, в котрій малює наші відносини в Галичинї.

Дня 10. грудня с. р. виголосив, як ми вже писали, посол Др. Сатлер довгу бесїду в парляментї в Берлїнї, в котрій цитати зі згаданих статий в „Hamburger Nachrichten“ „Münchner neueste Nachrichten“, монахійска „Allgemeine Zeitung“ і и.) виказав основно полїтичні і національні кривди Русинів в Галичинї, особливо на поли шкільництва.

Сумна се річ, що Прусаки покликують ся на кривди Русинів в Галичинї, але хто тут винен? Ми раді би здобути рівноправність і видерти в сей спосіб Прусакам оруже з рук... Ми певні сего, що наколи би Поляки не були съвідомі своїх гріхів, зглядом Русинів, могли би о много енергічнїйше і успішнїйше вести борбу з Прусаками. Бо чиж може з чистою совістию виступати польский гакатист проти нїмецкого гакатиста?!

З Буковини.

„Gazeta Polska“ на остаток також озвала ся про справу львівского унїверситету і каже, що Русини не дізнавали й не дізнають нїякої кривди; дивує ся, чому Русини в справі унїверситету виступити в спосіб, який пристоїть лише дуже покривдженому народови; замічає, що руска лїтература не розвинула ся навіть хочби до середно високої точки. Але хочби Русини були в тім дїлї иньшої гадки, то „Gazeta Polska“ не може доглянути в поступованю Русинів, що їм ходить лиш о поступ власної культури; бо мають доси сїм катедр руских, а мимо того виступили всї

Брудер і Затичка.

Оповіданє *В. Кравченка.*

(*Далї*).

Тим часом, коли-б залишити Затичку самого з його мріями, а приглядїтись до Брудера зверху, то можна би постерегти, що в нього лице і ніс довгуваті, з боків кришку притиснуті, а губи обтягнулись синюватою слизькою плїнкою... У поперек товстої нижньої губи репинка, а як ся людина богато говорить, то запінюєть ся і ту піну з губів злизує язиком, а на заїдах стирає жменею. Вуса саме проти носа голі, а по боках позвисали до низу двома кущами дротяного волося, котре на кінчиках може так, як тепер, побарашитись тільки тодї, коли їхнїй володарник, лягаючи спати завивати-ме їх у папірчики...

Сїрі очи — без вій, хоч помутнїлі, про те — бистрі; брів жадних — натомість дві короткі та за те широкі смуги блискучого тїла. Чоло вузьке, високе, на перед видуте. Видно, що лисини нїколи не мати-ме, а про те на голові волося ріденьке, наче йому їжи бракує. Над лобом — гарненько зачісаний „хохник“, що схилив ся „цобе“, мов гребінчик у півника; він ладнує з кінчиком носа, що кришечку „к собі“ звернув ся... Безкрове обличе у продовжнїх морщках — межи морщками — долинки блищуть рудими плямами... — Свою гнучку постать Брудер завжди тримає просто — наче гаришна ковтнув. Однаково буде — 50 чи 30 лїт дати сїй людинї.

— Мої батьки — каже Брудер — усїм своїм маленьким дїтям підрізували язички, а менї „так лишили“, „щоб подивить ся“, з того я вимовляю лїтеру „З“ — замість „Ж“, а „Ц“ — за „Ч...“ — До того всього — я не люблю голитись у цирулика, бо там можна заразити ся... Сам собі дома голю ся, умисне за тим купив дві бритви з повним до них прибором — десять рублїв дав на Товкучцї.

— От, — додав оповідач, звернувшись до Затички, — як вас призначать у мою роту, котра стоїть у містї Шпильках, самі побачите, що ті бритви з крамницї дешевше як за півсотню не візьмеш.

На станциї Барабашах, як подорожні мали виходити з ваґону, Брудер на останцї, бідкаючись, нїби про себе сказав:

— Ото, трястя його мамі, у сахарнї на балю дірїґував мазуром, а якась панночка візьми й забери мої кальоші третїй номер — свій четвертий менї лишила; тепер з ними мірку маю — спадають, хоч викинь...

Слухачі позирнули на його ноги і справдї шкода людини, бо четвертий номер кальошів на його маленьких ногах теліпав ся.

* * *

У містї Барабашах штабскапітан Брудер докладно оповістив командіра полка про нїкчемність капітана Клименка у службі, а полковник, вислухавши, хоч зараз і „не прогнав“ Клименка з полку, про те сказав, що оставляє його „до першого разу“. Крім того, довідавшись від Брудера, що підполковник Затичка, яко тверeза людина, мати-ме моральний вплив на капітана пяницю, полковник повірив сьому, через те й назначив Затичку до третьої роти, що нею командував Брудер.

Скінчивши ще деякі власні справи при полковому штабі, штабскапітан поспішав ся, щоб того-ж дня повернути ся до дому; бо, як Брудер оповістив підпрапора, він, його теперішнїй ротний, страшенно заскучав за дружиною і дїтьми... А дїтий він має двійко: Зїно — трьохлїтка, та синок — Бобич, що йому ще тільки шість тижнїв.

Підпрапор, крім звичайної явки до полковника, не мав собі більш жадного дїла у Барабашах і поїхав разом з ротним до міста Шпильок.

— У нашому містї крім вас є ще два підпрапори: у моїй ротї Скрицький, а Троща — в Черверній, — росповідав Брудер Затичцї тодї, як уже вони знов сидячи у вагонї, їхати до Шпильок: кумедні, повзувають здоровезні чоботи тай ідуть до когось у гостї, — на дворі болото, а вони зараз же й забруднять підлогу...

Яку хвилину передихнувши:

— А раз поприходили вони до мене. моя дружина й питає у них: чи ви, каже, паничі, любите їсти сир зі сметаною? — „Не дуже“, кажуть вони. — Жінка й поставила дуже богато сира зі сметаною, а підпрапори узяли та все разом сперли!... Се не хотяче! Ха-ха-ха!... Адже кумедні?

Крім бурси та юнкерського, підпрапор ще не бачив звичайних людий, але маючи дуже вражливу натуру, разом постеріг, що коли у гостях дає ся щось до їжи, то всього не можна зїдати.

Подорожні самі того не помітили, як уже й північня доба, котрої вони й приїхали на станцию Шпильки, що безлюдна окремо стояла за містом у полї. Брудер, щиро стискаючись, почоломкав ся з начальником станциї.

По ротного виїхала ротна „артьолка“, котра й потягла штабс-капітана та підпрапора межи хатки по рідкому болотї.

Порівнявшися з двома довгими обдертими хатами, що стояли над шляхом, ротний промовив до підпрапора:

— Тут містить ся четверта рота.

— А хто-ж нею командує? спитав підпрапор.

— Невже я не казав вам? — здивував ся Брудер: — капітан Бабуня... Ото в нього й вікно сьвітить ся... І в день і в ночи тягне гірченьку... Напять ся тай вважає себе підполковником — баталїоном командує... Про те — на підполковника йому нїколи не дослужити ся, бо не вміє навіть одній власній ротї під ногу скомандувати; а що-ж би воно могло бути, коли-б такій людинї та ще дати баталїон?... Бабунїна жінка... Сила мало від деньчико... — закінчив Брудер саме тодї, як артьолка спинилась біля частоколу, за котрим у темряві ночи маячив дімок подібний до лїхтарика.

Далї буде.

з університету львівского. Далї „Gazeta Polska“ дивує ся, що черновецка молодїж руска висказала львівским товаришам симпатию і подяку а не виступила заразом ироти нїмецкого університету в Чернівцях з цїлями ґерманїзацийними; чи може Русинам нїмецка культура ближща як польска? Надивувавшись так доволї, „Gaz. P.“ добачає у всїм тім, що не відчуване народних потреб, але якась слїпа ненависть до Поляків кермує нинї Русинами, бо ото і в Чернівцях руска молодїж кепкувала собі оподї в якімсь льокалю з Поляків а Василянин Ортиньский в гр.-кат. церкві виголосив слова національної ненависти. „Gaz. Pol.“ жалує над усїм тим і висказує на остаток свої симпатиї для відрубного розвою рускої народности, бо знає, що то утиск, що неволя народу.

Все те безконечне здивованє „G. P.“ нас не дивує, скоро вона глядить на справу очима галицких Поляків, бо вони не знають з власного досьвіду, що то утиск, що неволя народу. А всї арґументи „G. P.“, хоч би вони були й зовсїм оправдані, не управняють галицких Поляків відносити ся до культурних змагань Русинів, що впрочім не йдуть на кошт Поляків, так, як се зробили Фіялек, Твардовский і Рідіґер та більшість польскої молодїжи і праси, до котрої правда з иньшим трохи умотивованєм і в иньшім тонї прилучила ся на жаль і черновецка „Gazeta Polska“, хоч знає, що то утиск і неволя народу, і мимо того, що велика часть польскої молодїжи, наочних сьвідків поступованя львівских професорів-Поляків супроти академиків-Русинів, стоїть по сторонї нашій.

Хто буде послом до сойму з Кимполунзкого повіту, ще не знати, п. Лупу так списав ся, що ним не буде; остає проте покищо протоерей Балмош одиноким кандидатом.

Бук. сойм збере ся не скорше як в марті, коли рада державна упорає ся доти з буджетом або не зайдуть иньші які несподївани політичні. Будуча констеляция партий в соймі не дає Янкови спокою, бо хотїв би доконче стати провідником нїмецко-волоскої більшости, а его „Buk. Journal“ аж запінив ся, так гавкає на Русинів а лиже руки Нїмцам, запрашаючи їх до компанії з Янком Фльондором. З одного боку гаркає на дра Лупу, що так „понизив“ Волохів перед Нїмцями, а з другого сам викручує хвостом і повзає на череві перед ними; вірний образ гидкої бізантийскої перфідиї, котра в станї викликати хиба омерзінє.

„Deşteptarea poporului“. (Розбуджене народу) називає ся трета ґазета, яку видає Янку Фльондор двічи на місяць для волоских мужиків; бо дотепершня „Deşteptarea“, що була до недавна ґазетою для селян, стала від року виходити для волоскої інтелїґенциї.

„Нїмцї на Буковинї“. Нашу статю на сю тему почала і „Gazeta Polska“ з додатком: „Розумний і виразний сей голос „Буковини“ витаємо радо, тим більше, що по раз перший (?) читаємо в „Буковинї“ слова, як повисші. Най вони будуть осторогою для Нїмцїв в їх змаганях і становиску супроти неиїмецких племен на Буковинї.

Демонстрациї студентів у Відни. В сали викладовій професора, радника двору, д-ра Екснера, прийшло оноді до бурних демонстраций. Именно пійшло о то, що проф. Екснер заявив депутациї медиків, що він не ручить, чи предложена медиками професорскому зборови резолюция в справі зміни нового обостреного реґуляміну для медичних ріґорозів, взаґалї буде предложена міністерству просьвіти. Той ответ мав такі наслїдки, що на викладї проф. Екснер зібрало ся около 300 медиків, привитавших професора свистом і неприличними окликами. Демонстрация тревала так довго і не кінчилась, поки др. Екснер не опустив салї викладової. По его виходї заінтонували студенти іронічно: Ach scheiden, meiden thut weh!

Чи то також буде еще „не бувалий“ новий материял для пана мінїстра Гартля так нашій молодїжи сприяючого?

Сполучене двох океанів. В часї, коли малі середно-американьскі републики ведуть безнастанну борбу і війни домові, Сполучені держави і Анґлїя готові довершити дїло, котре буде мати величезний вплив на зміну міжнародних відносин. Уже сими днями має приступити конґрес Сполучених держав до затверджения договору з Анґлїєю в справі будови каналу Панамского.

Сербско-боргарска дружба. На день 23. с. м. заповіджено приїзд членів болгарского собранїя до Білгорода, а на день 2. сїчня назначена есть гостина сербскої скупштини в Софії. Обом тим гостинам приписують і в Болгарії і в Сербії велике політичне значене, бо они мають дати почин до навязаня тревалих дружних зносин між обома державами. В Білгородї приготовлюють величаві манїфестациї на приняте болгарских гостий. В проґрамі торжеств есть між иньшим також спільне засїданє скупштини сербскої, болгарского собранїя і сербского сенату. На тім засїданю будуть виголошені бесїди в дусї славяньского братерства і взаїмности. Великий пир має закінчити то торжество поединя і збратаня.

Письмо з Буковини

поміщене в „Дѣлѣ“ з 11. с. м. такого змісту:

(Положене руско-кат. клира; брак удержаня для служби церковної; метрики видавані руским сторонам від руско-кат. духовеньства; адреси руско-кат. урядів парох. в зношеню з собою; руска сьвітска інтелїґенция: рускі робітники з Галичини).

Обізнаний з відносинами на Буковинї погляне лиш в Шематизм, а зараз порозуміє невідрадне положене руско-кат. клира на Буковинї. Удержане священика-пароха, 1243 кор., 900 кор. і т. д. очевидно ще й у великім містї а і з родиною, нераз досить численною. На мешкане (на Буковинї є богато парохій, де нема мешканя для священика а є й такі, що і церкви нема, богослуженє відправляє ся по костелах) 93 к. 14 с. в містї великім (Серет) а хоть-би 88 к., (Радівцї) або й найвисша цифра 200 к., (Кимполюнґ) — се іронїя. Таж і 400 к. в названих місцевостях за мало, тут ледви за 600 к., може бути яке-таке мешкане, і то не гадайте, що величаве, нї! зовсїм скромне. Впрочім на що має Консистория журити ся своїм клиром? „Най собі самі радять!“ сказав один великий політик канонік, бувший кандидат на владичий престол зі Станиславова. Чому муж не має собі сьвященик сам доложити? е з чого... 1243 к. або й пару дутків більше... А доходи? та які? А парафіяне? Таж они самі потребують помочи! то бідота, без даху, без поля, то робітники. Є відки жити! Правда, умерти нема як, але жити відповідно до своєї працї, наук і стану, — таки нема як.

Але духовеньство дістає на службу церковну, а то 105 к. на паламаря річно, а на дяка — дулю. Парохія убога не дає нїчого на сї потреби, а за 105 к. річно пійде до служби хиба який дїдок, що тяжшої роботи робити вже не годен; очевидно треба вишукати такого, аби за сї гроші сповняв обі функциї, паламаря й дяка. Ясне також, що при такім станї річи обряд наш цїлком не може зискати, а хиба стаєсь предметом уцципливих дотепів зі сторони иновірців або й своїх. Я раз бачив, як руско-кат. сьвященик відправляв з таким паламаро-дяком лїтургію. Той дяк-паламар бігав по церкві сповняючи функциї паламаря а при тім співав лїтургію баранячо-охриплим голосом. І гірко і сьмішно ставало менї на вид сеї его подвійної роботи. Та годї, за ті гроші лїпшого не найдеш! — погадав я собі. Православні Русини й Румуни сьміють ся з унїятів позиваючи їх „зайдами“ та „мазурами“ а дальше й „дїдами“. Чому руский Консистор не постарав ся, щоби руско-кат. сьвященики діставали на дяка бодай так, як латиньскі, 200 к., то вже таки треба приписати рускому недбальству. В 1898 р. реґульовано плату духовеньства, але тогдї не звернено на Буковину уваги, Буковина в загалї не дістала підвишеня та й так остало доси. Преосв. Митрополит старав ся о плату для дяків буковиньских, але ся справа осталась доси не рішеною.

При материяльних недостатках показуесь у переважній части буковиньского руско-кат. духовеньства і немічдухова — брак рускоґо духа. Се підношу тим більше, що правительство буковиньске не відносить ся так ворожо до всего, що руске, як польска гаката в Галичинї. Та мимо того, що і орієнтально-рускі парохії видають рускимсторонам рускі метрики, руско-католицкі парохи пишуть, з малими виїмками, по латиньски і по нїмецки, лиш не по руски, і то за приміром обох деканів, черновецкого й сучавского, що пишуть по латиньски, не по руски. Але що то говорити о метриках, коли всякі письма адресує ся чисто по нїмецки, в найлїпшім разї утраквістично по руско-нїмецки, аби не зовсїм по руски. А нема до того нїякої причини, бо уряди почтові дуже точно доручають письма без взгляду на се, в якім би они краєвім язицї були адресовані, не виключаючи й польского, хоть не краєвого.

Є ще щось і гіршого — є вже такі доми руско-кат. духовеньства, що говорять між собою по нїмецки, часом такого сьвященика дїти таки стидають ся говорити по руски... Інакше поступають нечисленні ту Поляки. Они говорять з собою лиш по польски, доми провадять по польски, дїтий своїх виховують в польскім дусї, служба домова у них по польски, словом: они евоє панують над все. Велику місию сповняє ту духовеньство вихованє під впливом польским у Львові, котре впрочім не має нїчого спільного з Нїмцями, а цїлим серцем віддане справі польскій. Они провадять патріотичну пропаґанду польску, вносять на силу до публичного житя польску бесїду, їх вплив яко Поляків є величезний; они не занедбують жадної нагоди, щоби показати: ми, Поляки, добиваймо ся прав на Буковинї*). Той вплив Поляків уже нинї видний всюди в публичнім і приватнім житю. Унїятів-Русинів анектують тут до Поляків, а зачнеш говорити по руски, зараз зачуєш польску бесїду, і то від Нїмця. Не дивниця, Русини інтелїґентні й доси мало уживають своєї рідної бесїди, коли противно Поляки всюди, де лиш можуть, говорять по польски. Вина тут і правительства, що довгий час не давано Русинам шкіл середних, а й та утраквістична низша ґімназия в Чернівцях поки-шо не обіцює на будучність стілько, скілько обіцювала-б ґімназия чисто руска. Брак руских шкіл середних та й брак рускої інтелїґенциї! Румуньскі та нїмецкі школи поробили з Русинів Румунів і Нїмців, Поляки осягають що-раз більший вплив, а у Русинів не було та й ще доси не ма сильної волї і почутя своєї сили. Велику шкоду приносить Русинам: посторонна аґітация, що на жаль має успіхи; посторонні люде (особливо Поляки й Румуни) вічно ставлять плоти між греко-кат. а греко-орієнт. Русинами, називаючи лише перших правдивими Русинами а других Румунами. На жаль є й такі сьвітскі Русини-Галичане, що перейшовши на Буковину уважають Буковину немов чужим краєм, котрого доля їх не обходить, а бук. руска справа їм байдужна. (Рер. „Буковини“)

Робітники Русини з Галичини заняті при тартаках, будові зелїзниць, реґуляциї рік та гірских потоків і т. д. Автохтони майже не ідуть до сих робіт-отже йдуть з Галичини Русини й Поляки. Русинів галицких ідентифікує ся тут з Поляками а при тім они самі бідою так прибиті, що їм вже мабуть все одно, за кого їх уважає ся. Тож і сьвят рускихтут не обходить ся, Русини-унїяти в найбільші свої сьвята при роботї, они вже на все збайдужіли, аби лиш була робота, аби не відправлено від роботи. При тім працюють разом з мазурами, а мазур не любить „псеклентих русінуф „сизматикуф“, то між рускими робітниками богато є таких, що й не признають ся, хто вони. Та й розговори між собою ведуть по більшій части по польски, Тутешне населенє говорить о них з погордою „зайди“, „погане“ і т. д. Замітне при тім, що особливо тепер є великий наплив мазурів при всяких роботах. Вже то Поляки не забули й про Буковину... *Франек.*

*) За те до руских товариств належать з греко-кат. духовеньства на Буковинї всего 4 черновецкі і 2 замісцеві сьвященики, вони тільки й беруть участь в руских справах, особливо о. Матейків з Ґлїбокої, прочих нїде не видати. (Ред, „Буковини“.)

Допись.

Бідна громада.

В Селетинї опорожняєсь від 1. сїчня 1902 місце громадского секретаря. Росписано конкурс на обсадженє сего місця з річною платнею 600 к. — 4. грудня с. р. відбулось засїданє громадской ради, де раджено між иньшим також над обсадженем сего місця.

До громади наспіло кілька подань, між тими подане громадского секретаря Вайсмана з Дихтинця, Дашкевича з Стражі, Богуцкого з Панки-Забагни і иньші. Всї подали ся після розписаного конкурсу на 600 к., лише Вайсман надав виразно в своїм поданю, що лиш під тим услівєм обійме се місце, як ему громада буде платити не 600 к. але 1200 к., отже подвійно.

І гадав би хтось, що се подане радні відкинули без жадної дискусиї і вибрали собі за писаря одного з тих других, що задоволені 600 к. Але не так сталось. Вайсман має добрі плечі, отже й вибрали собі Вайсмана.

І що погадає собі на се кождий здоровомислячий чоловік? Гадав би дехто, що ся громада дуже богата, що в неї 600 к. більше, чи меньше, мала річ. Але де там! В церкві навіть у вівтарі підлоги нема, а замість неї накладжені великі брили каміня, так, що треба високо ноги здоймати, аби в церкві голову не зломати.

Громадска канцелярия на все иньше подібна, лише на канцелярию нї. А школа?! Се справдїшна жидівска стайня. Стїни болотом, глиною обліплені, дах кучерявий, передпотоповий, наоколо школи до недавна і плоту не було — бо, громада бідна. Шкільні дїти (120) пили з поблизької ріки воду, бо коновки і лїтри для шкільних дїтий не було — бо громада бідна. Для школярів і кльозету не було; сего місце заступали шанцї коло дороги — на сьміх людский — бо громада бідна. Школа двоклясова, а поміщена в одній кімнатї, рано приходить одна кляса, а пополудни друга. Покійний надучитель Осташик відступив був на два роки свою кімнату на другу клясу, але не дістав за то від громади і зломаного сотика. Єму завинила була громада за опал і шкільного слугу 770 к., умер а своїх гроший не дістав. А то все тому, що громада бідна

А для писаря є аж 600 кор. річно більше!

(Від Редакциї: Проти такого розтрачуваня громадского гроша повинні внести громадяне, хоч і не засїдають в радї громадскій, протест до краєвого видїлу).

НОВИНКИ.

Календар. Середа 5/XII. (18/XII.): п. о. Сави Осьв., с.м. Анастасїя: Р.: Христофа. Четвер 6/XII. (19/XII.): с. о. Николая Чудотворця; Р.: Ремізиї

Іменованя. Судовими ад'юнктами іменовані ще авскультанти: Антін Міґдал для Серету, Іван Голота для Солки, Франц Залуский для Заставної, Абрум Купферберґ для Солки і Казимір Бенсдорф для Селятина. — Почтовими офіціялами іменовані Василь Черский, Оскар Уршіц, Лейзор Авґенблїк, Мойсей Ленцер, Гавр. Теляґа, Кароль Себастиньский і Кароль Целїньский в Чернівцях а Йосиф Кшиштофович у Вижници і Франц Кете в Ілканах.

Почтові уряди будуть в неділю, дня 22. с. м. отворені, як в будні дни.

Золоте весїле в цїсарскім домі обходити ме архикнязь Райнер 21. лютого 1902.

Сьвято Николая для черновецких руских дїточок відбуде ся сегодня (в середу) о **6. годинї** вечером в салї „Народного Дому“. Дарунки просимо складати в торговлї паперу, ул. Петровича ч. 4.

Дай, не дай, а не лай! Дві Русинки в Чернівцях зайшли, збираючи датки на бідну шкільну молодїж, і до реальної школи. Там лучив ся знакомий учитель-Русин, п. П., що переняв від них спис, обіцюючи заняти ся складкою. Опісля дістає одна з пань порожний спис назад, ну се не було-б ще нїчого, бо на милованя нема силованя, але бо до порожного спису долучив п. П. ще й свою карту, на котрій пише, що із заголовку „Für arme Schüler“ не видно їх народности, але за те із печатки гр. кат. парохіяльного уряду черновецкого виходить підозріне, що ся складка має конфесийний характер, через що п. П. не може заняти ся складкою; бо він спирає бурсу „Нар. Дому“, себто православних учеників. Ось вам „гуманна ідея“, якою поводує ся не лише сей панок, але й більше таких паничів-Русинів, що висувають в XX. столїтю в чисто людских справах всякі вузкоглядні арґументи едино на те, аби нїчого не дати; бо, о скільо знаємо, сей панок не дав доси і на православних учеників анї сотика. Таке фарисейство заслугує на публичне напятнованє, бо воно на жаль надто часто у нас лучає ся як раз у паничів, що при кождій нагодї підносять ся високо понад усїх иньших... словами...

„Котюзї по заслузї“. „Карнатъ“, гопчество кацапенят обурює ся по ґазетах, що нїмецке акад. тов. „Arminia“ відкинуло їх московске письмо з додатком, „что оно молъ составлено на какомъ-то непонятномъ языкѣ“ і щоби „Карпатъ“ писав їм по нїмецки. І чого-ж тут, питаємо, обурювати ся негідним перевертням, що відкинули рідну мову задля московскої; се-ж через нїмецких буршів справдили ся на них сьвяті слова Тарасові: бо хто матїр покидає, того Бог карає, чужі люди цураються ся, в хату не пускають...

„Русско-православный народный Домъ“ з „русско-православною церковью“ і „русско-православною бурсою“ отворяє „Правящій Совѣтъ“ сего гопчества „въ коротком времени“, бо „повѣрочный комитетъ для пересмотра кассы“ виказав по кількох місяцях знов складку „итого“ аж **86** кор. **41** гел... „Не ужели онъ не все выказываетъ?...“

Елєктричний трамвай в Чернівцях мав в падолистї с. р. 10.321 кор. 88 с. приходу.

Ц. к. видавництво шкільних книжок у Відни переказало 2735 кор. чистого доходу з Буковини на пенсійний фонд бук. учителїв народних.

І старому придасть ся школа. Нам пишуть: „Минаючи онодги досить пізно вечером попри школу в Котул-Баїньскім, стрітив я коло 20 селян. На моє запитанє відки йдуть так гуртом, відповіли, що учили ся в школї. Цїкавійший з них розповідав, що упр. школи п. Горвацкий хоче запровадити райфайзеньску касу а що до того брак письменних людий, то хоче їх привчити, для чого они й сходять ся три рази на тиждень вечером“. Желаємо найлїпшого успіху!

„Цаославная“ дуже незадоволена з посла Ник. Василька. бо він — як то показало ся на послїднім его справозданю — уже не признає кацапскої партиї, не знає рїжниці межи кацапскою партиею а Русинами і ставить ся вище кацапскої партиї і еї орґанїзациї, що він „попірив ся“ і звязав ся з ворогами кацапскої партиї і „кацапского народа“, Стоцким і Пігуляком, і став по їх „наущенію уничтожати“ кацапску партию, „подло поборивае“ кацапского кандидата Драбика і т. д. І в другій ще статї „Лисица-Дипломат“ пінить ся і лютить ся кацапня, що пос. Ник. Василько хоче служити рускому народови а не кацапскій клїщї, котра зрікшись сим дотепершньої позорности, що п. Ник. Василько їх посол, перестала й формально зовсїм хочби фіґурувати як нїби партия в полїтиці на Буковинї; що й записуємо з особлившим „удовольствіемъ“.

Кіцманьске стоваришенє спілки господарскої уконстатувало ся дня 11. с. м. До видїлу вступили: ґраф С. Яблоновский як голова. протоерей о. Е. рицар Бижан як заступник голови, старший учитель Д. Павнел касїер, директор школи рільничої Е. Жуковский писар, о. Т. Тиміньский, старший учитель В. Радик, начальники Д. Бажан і Н. Руснак. Збори випали дуже величаво, бо явило ся звиж 100 господарів-селян з цїлого повіту, а 47 вписало ся в члени. Вписуйте-ж ся, панове господарі-селяне в се товариство як найчисленнїйше а буде вам з того хосен.

Загальний збір членів „Народного Дому“ в Станиславові, товариства зареєстрованого з обмеженою порукою, скликуємо на неділю, 29. н. ст. грудня 1901, 6 год. вечером, до салї товариства „Руска Бесїда“ в Станиславові, ул. Собіского ч. 28. Порядок дневний: 1. Огляд дотеперішної дїяльности, 2. вибір ради надзираючої (10 членів), 3. затверджене вибору членів заряду (трох директорів). — Нових членів прийме заряд перед загальним збором, членом спілки може бути кожда фізична або моральна особа власновільна. Вписове 5 к., один удїл 25 к.; удїл можна платити за згодою надзираючої ради пайками. — За заряд: др. Михайло Коцюба, о. Зенон Шепарович.

На краківский університет зголосило ся з львівских руских академиків на богословіе 50 слухачів, на правничий видїл 120, а на фільософію 12 слухачів. Сенат по переведеню засадничої дискусиї ухвалив приняти зголощуючих ся студентів, окілько викажуть ся сьвідоцтвом відходу з львівского університету. Головні мотиви ухвали сенату є отсї: Студенти вписуючі ся на краківский університет, слухали вже викладів у Львові, тому з хісном будуть могли слухати викладів на краківскім університетї. По друге, нетенти опустили львівский університет з певного рода конечности, викликаної полїтичною аґітацїею (?), а коли би їх не принято на університет, то заострив би ся антаґонїзм між Поляками, а Русинами. На основі ухвали сенату принято 69 правників, а иньших прийме ся тодї, коли предложать сьвідоцтво відходу з львівского університету. З студенті в фільософії принято 11, богословів прийме сенат тодї, коли предложать сьвідоцтва відходу.

Spolek českuch medicu в Празї видав відозву до руских академиків, в якій дуже щиро запрошує їх вписати ся на ческий університет в Празї.

Пращальний концерт бувших членів тов. „Академічна громада“ відбув ся уЛьвові дня 13. с. м. (в пятницю) о 7. год. вечером в великій сали „Народного Дому“.

II. Виказ жертв

на підмогу львівским академикам-Русинам, що перейшли на черновецкий університет:

Др. Кобриньский	— — —	5.— с.
Іван Радомский	— — —	2.— „
Іван Тиміньский	— — —	10.— „
Іван Герасимович	— — —	3.— „
Школярики в Вашківцях	—	—.30 „
Др. Осип Маковей	— — —	5.— „
Симеон Кирстюк	— — —	2.— „
Евген Жуковский	— — —	10.— „
Ілія Бойчук	— — —	6.— „
Іван Ярошиньский	— — —	10.— „
Евгенія Ярошиньска	— —	10.— „
Николай Спинул	— — —	2.— „
Омелян Томоруґ	— — —	1.— „
о. Іларіон Уванович	— —	2.— „
Іван Тотоескул	— — —	1.— „
Ґлїкерія Омельска	— — —	1.— „
Читальня Руской Бесїди в Кадобівцях	— — — —	3.— „
З попереднього виказу	— —	227.— „
Разом до тепер		300.— с.

Спасибіг!

Др. Смаль-Стоцкий, Омелян Попович.

Видїл „Народного Дому“ в Чернівцях звертає сим поновно увагу тих членів-основателїв, котрі залягають з вкладками, щоби їх конче доповнили до кінця с. р., инакше перестануть бути членами товариства, а вплачена часть вкладки пропаде в користь товариства.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

Засїданя сталого видїлу відбули ся дальше дня 10-го жовтня і дня 19-го листопада.

Важнїйші ухвали на тих засїданях постановлено такі:

Дати запомогу Іванови Ґерманови із Нових Ицкан і о. Тиміньскому із Хлївищна за запроваджене взірцевих гноярок; жадати від правительства щоб знижило цло на молдавске вино; жадати від правительства, щоби при відновленю договорів торговельних з сусїдними державами уважало на потреби хлїборобів; вислати на нараду, скликану мінїстром рільництва в справі достави рільничих продуктів до войскових маґазинів п. Тодора Флондора; вислати на нараду центрального комітету для охорони хлїборобских интересів при уложеню договорів торговельних з чужими державами п. Тодора Флондора, просьбу 11 господарів з Кімполунского повіту, аби дати їм цїсарских оґерів гуцульскої раси на утриманє, передано дирекциї стадницк Радівцях з тим, щоби дирекция сю просьбу вислухала; до державної ради зелїзничої вибрано бар. Мустацу, а его заступником д-ра Стоцкого. Далї ухвалено жадати від мінїстерства рільництва таких запомог із державних фондів на потреби рільництва на рік 1902-ий, а то:

а)	на запомогу молочарства . .	4000 К.
б)	на закупно доброго насїня . .	2000 „
в)	на запомоги для запроваджена взірцевих гноярок і штучних навозів	4000 „
г)	на машини і знаряди гос подарскі	2000 „
д)	на науку садівництва . .	1000 „
е)	на науку господарства через вандрівних учителїв	1000 „
ж)	на стипендиї для учеників школи господарскої .	3000 „
з)	на стипендиї для учеників пікіл рільничих в Кіцмани і Радівцях	960 „
и)	на господарску ґазету . . .	2000 „
і)	на закупно добрих бугаїв . .	10000 „
к)	на премії за добру гудовлю худоби .	7200 „
л)	на поправу раси безрог . .	2000 „
м)	на поправу дрібної птиці . .	400 „
н)	на піднесенє пчільництва . .	400 „
о)	на запомогу для школи садівництва в Чернівцях .	2400 „
п)	на запомоги иньших шкілок садовини	4000 „
р)	на закупно сикавок против переноспори . . .	200 „
с)	на вітріоль для меньших виноградників . . .	400 „

Назначено далї предсїдателїв і заступників до повітових комісий для годівлї худоби.

В справі виданя закона про риболовлю ухвалено запитати галицке намісництво, які досьвіди там доси зроблено з таким законом, а тимчасом жадати, щоб виконувано полїцийні приписи про риболовлю, особливо-ж щоб не дозволяти занечищувати води трачинєм. На запитанє правительства, чи не було-б добре, щоб селяни не мали права підписувати векслїв, ухвалено не дорадживати до такого закона, бо селяни вже розуміють ся на векслевім праві, тай грошї на вексель можна лекше і таньше дістати, нїж на гіпотеку; найлїпшим же способом виперти векслї з рук селян — се каси райфайзенки, котрі треба би всїми силами спирати і підпирати. Ухвалено далї захвалити соймови, щоб настановив сталих вандрівник учит. рільництва. Ухвалено дати премії по 40 корон Титови Козакови із Цецина-Роша і Илї Илюкови із Кичери за заслуги для садівництва.

Окрім тих справ займав ся видїл ще і внеском д-ра Стоцкого, аби в нашім краю заводити такі хлїборобскі спілки, які є вже в Росиї, а які придумав українець Микола Левіцкий, а то щоб кілька господарів злучили свої господарства на 5 лїт зовсїм до купи в одно господарство, і спільно провадили таке господарство, через що заощадили-б собі рїжні видатки а мобільшили-б свої зиски, але сеї справи ще не полагоджено. Дехто боїть ся великої сили мужиків, яка з таких спілок мужикам прибула-б.

Видите панове хлїбороби, якими то важними справами займає ся рада культури краєвої. Приставайте до повітових хлїборобских стоваришень а і ви станете до ради, тай мати мете пожиток з того.

НАУКА, ШТУКА, ЛїТЕРАТУРА.

Календар „Комара“ на р. 1902, богато ілюстрований і повний добрих дотепів та визначних сьміховинок, вийшов вже і можна его набути в редакциї „Комара“ у Львові улиця Куркова ч. 27 по цїні 60 сот.

Хто собі замовить 50 МАЛИХ КАТЕХИЗИСІВ
штука по 15 кр. (30 сотиків)
той дістане 10% опусту а пакет з почти вже оплачений. Адресувати належить
Торговля паперу „Рускої Ради“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4:

Хто хоче дістати КАЛЄНДАРІ
в комісь, най зголосить ся до
Торговлї паперу „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.
Пакет оплатить „Торговля“ а кождий 10-ий календар дає даром за роспродаж.

ПРИБОРИ до ПИСАНЯ і РИСОВАНЯ
як також
КНИГИ
для кас райфайзеньских
поручає
ПАПІРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“.
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

В Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“

прибуло в місяци падолисті с. р. 12.814 важних поліс на суму 12,749.929 кор. обезпеченої вартости з премією 117.653 кор. 47 сот. Разом від початку року до кінця падолиста с. р. видано 100.149 важних поліс на суму 99,891.032 кор. з премією 902.083 кор. 54 сот.; попереднього року в той сам час було 83.925 важних поліс на суму 85,459.141 кор. з премією 751.810 кор. 80 сот., то есть сего року о 16.224 поліс і 150.272 кор. 74 сот. премії більше.

Шкід в падолистї прибуло 74. Разом всїх від початку року по конець падолиста було 974 шкід, з котрих кромі 12 відшкодовань (в сумі 6.245 кор. 70 сот.) на разї з причин правних вздержаних, всї зліквідовано і виплачено.

Сума всїх тих шкід разом з коштами лїквідациї виносить brutto 518.947 кор. 10 сот., а по потрученю части реасекурованої лишаесь на власний рахунок 250.421 кор. 53 сот. Попереднього року за той сам час було 832 шкід на суму 462.854 кор. 92 сот. (на власний рахунок 212,493 кор. 61 сот.).

При відновленю поліс по конець падолиста с. р. зараховано членам титуловим 8% звороту 54.672 кор. 73 сот.

Фонд резервовий з кінцем падолиста с. р. виносить 374.006 кор. 71 сот.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Дністер“ у Львові,

стовариша зареєстрованого з обмеж. порукою за місяць падолист 1901.

I. Стан довжний:		Кор. сот.
1. Удїли членьскі		80555·12
2. Фонд резервовий		8590·22
3. Специяльна резерва		1111·59
4. Вкладки		
а) Стан на початку падол. 1901	890307·65 с.	
б) вложено в падол. 96 сторін	26128·50 „	
разом	916436·15 с.	
в) винято в падол. 60 сторін	34357·31 „	
позістає з кінцем	88207884 с.	
		882078·84
5. Сальдо проц. (побраних)		48619·69
6. Неподнята дивіденда за рік 1897, 1898, 1899 і 1900		3618·48
7. Кошта спору		579·06
8. З рахунку ріжних сторін		100·61
9. Резерва на оплачене податку за рік 1900		600·—
Сума		1025853·61

II. Стан чинний:		Кор. сот.
1. Позички удїлені:		
а) стан на початку місяця падол.	858639·38 с.	
б) удїлено в падол.	26820·— „	
разом	885459·38 с.	
в) сплачено в жовтни	25902·50 „	
Стан з кінцем	859556·88 с.	
		859556·88
2. Готівка в касї з днем 30. падол. 1901		3367·22
3. Цїнні папери фонду резер.		8587·—
4. Цїнні папери инші		89117·—
5. В щадниці почтовій (оборот чековий)		3778·84
6. В иньших товариствах і банках		39365·32
7. Рахунок біжучий з тов. вз. об. Дністер		11000·—
8. Сальдо коштів адмінїст.		11081·35
Сума		1025853·61

Членів прибуло 16 убуло 14 з 17 удїлами остає з кінцем падол. 1901 всїх членїв 1985 2067 деклярованими удїлами в сумі 103.350 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 проц. від позичок удїлюваних з провізією на кошта адмінїстрациї 6½ проц.

Як вже всюди есть відомо, що

Ріхтера

скринки до камінної будови

з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою

яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїнї від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, 6 до корон і вище, а будівляна скринка з якором з каміньчиками приряженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїнї 70 тот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Känigl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie., Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage:** I. **Operngasse Nr. 16. Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

Гарне, добре і дешеве!

Магазин одїжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дїтий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручена зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

ЛУЧКА

мала, жовта, коротковолоса, з білою грудницею і острою кушкою пропала.

Велика надгорода тому, хто віддасть єї в домі ч. 15 при улици Шкільній.

Гігієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся **фрізієр**

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірями недугами, завів у себе всякі найновійші гігієнічні урядженя, пр. карболїзоване бритв, механічні розпиляч, до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дїйстно може бути приемностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Котвиця.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий

УСМИТРЮЮЧИЙ ЛЇК НА ВТИРАНЄ

по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загалько улюблежий лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

АПТИКА РІХТЕРА

під золотим львом у Празї.

!! Купуйте від Хрестиян !!

Если хто потребує **доброго млинка** до чищеня збіжа, або **доброї сїчкарні**, то най неудає ся до жидів котрі то за дорогі гроші злї і лихі вироби дають — але най ся зверне лиш до солїдної хрестіяньскої фірми (котра істнує вже 25 лїт) где завсїгди о много дешевше і лїпше. **Сїчкарню** або **млинок** до чищиня збіжа „Нового моделю“ з порукою, кождого часу, власного виробу дістати можна. Цїна млинка „Нового моделю“ є так низка що і найбіднійший господар може такий мати бо о 6 ситах коштує лиш 25 зр. (50 кор.) сильнійший о 8 ситах 30 зр. (60 кор.) сита величини 42×50 цм. **Сїчкарні Т Н** суть сильної конструкциї везане широке і з твердого дерева два колеса грубі і сильні. Сталиця есть так уладжена що покільнайцяти лїтах як би ся з ужила можна легко другою заступити, (не так як в иньших що хоть викинь цїлу сїчкарню) ножі суть **Патентовані** і коштує лиш о 3 ножах 26 зр. (52 кор.) о 4 ножах 28 зр. (56 кор,) вага около 110 кілг. ласкаві замовленя прошу надсилати під адресою

Іван Плєза, в Турцї під Коломиєю.

Подяка: З приятностию спішу заявити що замовлений млинок від п. Плєзі з Турки есть під кождим взглядом добрий і практичний відзначає ся красною і солїдною роботою а передовсїм великою дешевостею, протоє поручаю сьміло вироби п. Плєзи кождому з почтенієм

о. Порфирій Руденьский, парох в Петранцї.

Найсердечійшу подяку складаю Вп. п. Плєзі за сїчкарню о 3 ножах, бо я є вповні вдоволений з почтенєм **Василь Лукинчук,** господар в Турцї під Хиєовом.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 145. Чернівці, пятниця дня 7. (20.) грудня 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік	20 Кор.	—	сот.
на пів року	10 „	—	„
на чверть року	5 „	—	„
на місяць	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Перегляд полїтичний.

З ради державної.

На засїданю палати послів з дня 17. с. м. відкинено 208 голосами проти 23 внесок Бернрайтера, що отворити дебату над відповідию президента мінїстрів на інтерпеляцию зглядом єго мови, в котрій грозив знесенєм конституциї.

Відтак принято в другім читаню закон о господарских спілках, одобрено зміну § 59 і 60 промислового закону, яку ухвалила палата панів, далї ухвалено кілька меньших законів, між иньшими про меліорацийний фонд, полекші зглядом належитостий від краєвих і громадских позичок, продажу войскових маґазинів в Чернівцях. На остаток відповів мінїстер скарбу на інтерпеляцию руского посла Яворского, що нема причини виступати проти галицкого маршалка ґрафа Потоцкого в справі за малого оподаткованя єго доходів. — Слїдуюче засїданє нинї.

Сегодня має відбути ся послїдне засїданє перед Різдвяними фериями. Кромі проєкту закона о заводових спілках рільничих раді би єще порішити зміни §§. 59 і 60 закона промислового, дальше проєкт зглядом поправи плат авскультантів і дієтарів, а вкінци приняту буджетовою комісиєю підвисшену дотацию на фонд меліорацийний.

Предложенє о поборі рекрутів має війти на порядок дневний першого засїданя по ферияхъ сьвяточних, котре назначують на 14. сїчня. Опісля наступила би поновна перерва пленарних засїдань палати, аж комісия буджетова приладить свій еляборат. А мала би она зібратись около 8. сїчня, так що покінчила би свої працї до 20-го, і тогди могло би начатись в повній палатї друге читанє буджету.

В тім часї мають також відбувати ся вступні конференциї в справі ческо-нїмецкої угоди. Правительство зажадало, щоби обі ґрупи виготовили свої жаданя на письмі. Всенїмцї відмовили своєї участи в конференциї, однак обіцяли не виступати ворожо против неї.

Палата панів збере ся ще також на засїданє перед Різдвяними фериями, щоби поладити справи ухвалені палатою послів, а в першім ряді буджетову провізорию.

Віче українських робітників у Відни

в справі українского унїверситету у Львові — відбуло ся в суботу 30. м. м. в „Regensburgerhof“ в присутности около 200 участників.

Реферат про конечність і слушність національного українського унїверситету виголосив др. Яросевич і поставив слїдуючу резолюцию, ухвалену одноголосно: Борба національна є одною з причин удержаня старої Австриї, віддаючої судьбу австрийских народів на ласку і неласку кліки грошевих, уроджених і духовних маґнатів. Національний спокій може осягнути лиш через признанє кождій народности цїлковитої автономії так, щоби кождий нарід сам рішав о своїх культурних національних потребах. Заложене українського унїверситету у Львові є одним з конечних етапів в культурнім розвою укр. народа а тимчасом жаданє такого унїверситету є зовсїм слушне і буде кроком наперед на дорозї до залагодженя національного питаня в Австриї, котре наступить аж тодї, як буде переведена в житє ухвала социяльної демократиї на з'їздї берненьскім, т. є. як стара Австрия півконституцийна упаде а на її місце прийде вільна спілка національностий, оперта на самовласти люду через заведенє загального, безпосередного, рівного і тайного права голосованя при виборах до всїх тїл уставодавчих в краю і державі. Через міжнародну солїдарність пролетарїяту, через національну автономію народностий стремимо до усуненя національного шовінїзму і ненависти, до визволеня робучого люду з економічної неволї, до вибореня для всїх народів царства вільности, рівности і братерства.

На віче явили ся заступники польских робітників і в горячих промовах попирали жаданя нашої суспільности. Т. Словік, Каннер і Галїца, а також присутний др. Горн з Буковини заохочували до дальшої працї, обіцюючи спільно іти проти шляхти і польских шовінїстів, що уважають себе неправно заступниками цїлого польского люду і гнетуть так само Русинів як і поступових Поляків. Польский нарід радо попирає національні стремлїня Русинів і не має нїчого спільного з польскою шляхтою і всїлякими шовінїстичними демократами.

З поміж иньших бесїд визначала ся більше як годинна промова Т. Меленя, що представив історію домагань укр. унїверситету у Львові, єго конечність і становище польскої суспільности до тої справи, та палка бесїда Т. Семанюка, що яркими красками змалював стан і напрям нашого шкільництва.

Віче скінчило ся о 11. год. відспіванем „Ще не вмерла“, „Не пора“ і „Який то вітер.“

XII. З'їзд рускої радикальної партиї відбув ся 15. с. м. в салї „Сокола“ у Львові. На сей з'їзд крім д-ра Даниловича, д-ра Трильовского, д-ра Макуха і горстки студентів прибуло також 20 делеґатів.

Збори отворив др. Макух короткою бесїдою, в котрій зазначив, що першою і найважнїйшою річею з'їзду буде застановити ся, чи партия має дальше істнувати чи нї. Потім вибрано головою зборів д-ра Даниловича, заступниками селян Івана Бородайкевича і Павла Лаврука, а секретарем техніка Романа Дудиньского. На з'їзд прибуло 6 привітних письм (котрі сейчас відчитали) а то: від п. Мих. Павлика, з Бучача, з Озерян, від черновецких радикалів, від Михася з Самбірщини і від радикалів з Коломиї.

Перший забрав слово сел. Лаврук з Коломийщини і зазначивши, що цїлу орґанїзацию завдячують радикали Драгоманову і Павликови, поставив внесенє, щоби збори подякували п. Павликови за дотеперішну дїяльність і попросили єго. щоб і на дальше на

Брудер і Затичка.

Оповіданє *В. Кравченка.*

(*Далї*).

Затичка, хоч і добре сподївав ся, що його ротний запросить на нїч, а проте спитавав у нього:

— А далеко тут у вас заїзд?

— Нї защо не пущу вас від себе — згляньтесь — пізно й болотяно, ще десь утонете.

Господар подзвонив; за хвилину двері відчинив москаль, котрий тримав у руках лямпу.

— А бариня де? — спитав ся ротний.

— Усе вас дожидались, а отсе тільки що лягли,

Деньчик з хурманом зносять пакунки, а лямпу в сїнях господар узяв до власних рук.

Брудер з підпрапором з сїний увійшли до переднього покою.

— Скидайте шинелю та йдїть у праворучні двері, у горницю, а я, вибачайте, хвилинку, — сказав до гостя господар і сам пішов у ті двері, що були прямо від вхідних і вели до якогосс инчого покою.

Увійшовши в кімнату, підпрапор озирнув ся навкруги: лямпадка блимала в кутку біля обличча сьвятого Антона... Затичка стояв у порогу, переминав ся, бо бояв ся забруднити підлогу... А за день він занадто наслухав ся од роти його про те, що той любить усе так, щоб було чисто... Чим більше стояв підпрапор, тим більше нерви його напружувались, за тим і здавалось йому: нехай він тільки рушить ся з місця — фортепян загуде, нехай порушить яку небудь річ — вона вже так призвичаена до порядку, що сама собі стане назад... коли-ж, чого доброго, річ ставити ме назад, а господар почує, вибіжить зараз і любенько осьміхаючись, скаже до гостя:

— „Т'о нїчого, що ви порушили підстїлку на підлозї, нехай собі лежить, я сам її поправлю... Не турбуйтесь, нїчого, нїчого...“

Не дивив ся-б нїнащо, коли-ж ті неоднакові зеркала, що висять по стїнах, уїдливо сяють, і навіть при сьвітлї з лямпадки, а з стола в куточку осьміхаеть ся розмальований портрет вродливої панї... Чомусь вона насьміхаеть ся з підпрапора... Він притулив ся на стільці коло порога. умисне очи заплющив і хоч не бачить нїчого, но тиша така велика, що здаеть ся, пилинка впаде — вже почують!...

Як отак підпрапор обережував ся, щоб не на робити галасу, коли рантом йому почулось, як щось цмокнуло раз, а потім і вдруге.

„Перше ротний поцїлував ся з дружиною, а вдруге — старшеньку дївчинку цмокнув... Більше нїкого не цїлуе, бо хлопця певне не хоче будить“, — подумав Затичка і разом же потрошки почав призвичаювати ся до цього покою, де він тепер був — з того й кахикнув спочатку помалу, а далї вже дужче, що мов знайте, цїлуйтесь собі, я нїчого не чую.

Потім за кілька хвилин вибіг господар, зодягнений у сїрім суконнім халаті з синьою випусткою, шнурком оперізаний; на ногах довгі панчохи і взутий у капцї, в руках — шкарбуни нїс:

— Знаете, каже Брудер до гостя, — чули приказку, що „люде і нїч розберуть“. Щоб справдї сього не вийшло, то ось вам — узуйте сї речи, а чоботи най візьме деньчик та почистить.

Затичка похапцї присїв на підлогу, роззув ся зі своїх чобіт, і узув ся в хазяйські шкарбуни.

Брудер і Затичка перейшли у їдальню. Господар, дістаючи з шахви вечерю, нїби до речи додав:

— Отсю шахву дружина одержала собі на посаг від батьків: тут була її всяка білизна... Як був я командіром нестроевої роти, то взяв тай переробив сю ґардеробу і вийшла ся шахва. Мало й роботи було коло неї, тільки палички повправляв, а проте, бачте, як доладно вийшло!... А наше охвіцерське таке житя: сидиш собі тихо, нїчого не відаеш, а ось тобі разом узяло начальство тай затрубило у похід!... Лаштуй ся, небораче, москалю, — повиймай палички, звяжи мотузком їх до куши, тай годї... А з тулубиська колишньої шахви — у мене скриня в дорогу готова — гати туди все!...

— От я як був у юнкерському, то бувало також геть усе чисто сам собі роблю: мундер подер ся — залатаю, притупея роспоролась — зашию, — каже підпрапор.

— Тесть сїм рублїв дав за ту ґардеробу, — не слухаючи гостя, говорить господар: приличіть ще сюди тих дві сороківки, що у переробцї менї пособляв москаль і котрі за те дістались йому... Не дорого, а за те всю річ на свій лад повернув.

Затичка кілька раз ще порывав ся щоб і собі похвалитись чимсь небудь, але господар такого богацько мав ще дечого сказати гостеви, що сей уже тільки слухав і про власну балачку перестав турбувати ся. Нарештї, Затичка втомив ся, слухаючи; до того, знесилений довгою дорогою, бо ще до станциї Широкої, де він спідкав ся з штабскапітаном, він їхав зелїзницею пять день, з того підпрапор позїхнув, затулюючи рота жменею... Господар не помічає того, що гість хоче спати, ще „уливе у смачній балачцї“... Затичка обвів очима по хатї, запевнив ся, що тут тільки три покої... Зайвого ліжка нїде не видно... Спати на канапї в гостинї — коротко й страшно, бо там дуже чисто, а він, підпрапор, може насьмітити.

— А, вибачайте, постелю вам отут, — каже хазяїн, — нарештї угадуючи гостеві думки і вказав на довгу скриню, що стояла у їдальнї, — я, як був командіром нестроевої роти — нарочно зробив сю науку, — випукла вона зверху за тим, щоб у дорозї дощ не попадав кріз щелини в середину... А через що зручно: випала менї дорога — повну речей нагачу; приїду кудись на нове місце, нема спати на чому, от уже сісї скринї у мене й вийшло ліжко роскішне... Щоб не звалити ся вам — по боках ми підмастимо шинелї, а ще зверху — рядном застелимо — добре спати мете!...

Далї буде.

них це забував. Се внесенє враз з додатковим внесенєм д-ра Трильовского, щоби п. Павлика через депутацию запросити на збори, ухвалено серед оплесків.

Потім ухвалено порядок дневний, а іменно: 1) справоздане з дотеперішної дїяльности делеґатів і з орґанїзациї та праси; 2) справа українського унїверситету; 3) справа аґрарна; 4) вибір заряду.

Головним референтом першої точки був др. Трильовский. В довшій бесїдї почтив память пок. Драгоманова, бо доки він жив, доти не було зради в радикальнім таборі. Дальше говорив про ворогів і союзників серед партий руских. Ворогами радикалів є Василияне і москвофіли, отже їх треба все поборювати. Що-до иньших партий, то треба шукати союзників лиш серед себе, в радикальній партиї, бо національні демократи „при кождій нагодї лучать ся з москвофілями“. Дальше говорив про байдужне становище молодїжи взглядом селянства, хоч робота дїб семьи повинна бути першим єї обовязком. Позаяк інтелїґенция опустила табор радикальний, отже лишає ся для селянства лиш те, щоби воно само орґанїзувало ся.

Другий говорив І. Бородайкевич про фонд аґітацийний а потім др. Макух подав стан фінансовий „Громадского Голосу“.

Врештї поставив др. Данилович резолюцию, що радикальна партия має дальше істнувати самостійно і йти в дружних зносинах з соціяльно-демократичною партиею.

На тім замкнено першу часть з'їзду.

Підчас бесїди дра Трильовского появив ся п. Павлик на сали і заявив, що задля лїтературної працї і задля слабости активного удїлу в партиї, і в редакциї „Громадского Голосу“ брати не буде.

По двогодинній перерві реферував акад. Мелень справу українського унїверситету. Над сею точкою промовляли дуже гарно селяне Сандуляк і Лаврук. Ухвалено розвинути аґітацию в справі унїверситету.

Третьою точкою була справа аґрарна, котру референували др Данилович і Бородайкевич. Запротестовано против рентових осель, рільничих спілок і т. п. і ухвалено приготовляти рільничий стрейк.

Вкінци вибрано заряд, до якого ввійшли: др Іван Макух, канд. адв., Мартович Лесь, канд. адв., Гарматїй Гр. ук. студ. мед., Роман Дудиньский студ. технїки, Микола Левицкий студ. прав, Бачиньский Левко канд. адв. з Калуша, др Трильовский адв. з Коломиї, др Данилович адв. з Тернополя, Іван Бородайкевич сел. з Бортник коло Товмача, Микола Черкас сел. з Староміщини, Павло Думка сел. з Купчинець і Сандуляк з Карлова.

З іменованем станиславівского епископа справа все ще не стоїть ясно. Перед тиждем були вісти, що епископом уже іменований о. Платонид Филяс Ч. С. В. В., перед кількома днями писали деякі дневники, що іменоване леда день появить ся в Wiener-Ztg., а знов рівночасно удержує ся і така вість, здає ся небезосновна, що станиславівским епископом ще нїхто не іменований.

Скликанє соймів. Wiener Ztg. оповіщує цїсарский патент з 12. грудня скликуючий краєві сойми: Горішної Австриї, Зальцбурґа, Моравии, Шлеска і Ґориции на 27-го, Чех, Галичини і Стириї на 28-го, Австриї долїшної і Країни на 30-го грудня с. р. (Нескликано отже соймів: буковиньского, далматиньского, истрийского, каринтийского, тирольского, терстеньского і форарльберґского.

Президентом швайцарских союзних кантонів вибрано Земпа, а заступником Зайхера.

Цїсар іменував поновно ческим маршалком краєвим кн. Юрія Льобковича маршалком, а д-ра Альберта Верунського (Нїмця) его заступником.

15. грудня. Вчера в полудне відбули ся в Терстї збори при участи звиш 4000 осіб в справі заснованя італїйского унїверситету. В зборах взяли участь, між иньшими, подеста Целестин, представителї обох ґруп національно-лїберального і социяльно-демократичного сторонництва, представителї італїйскої людности в Істриї, полудневім Тиролю, Фріавлю і Дальматиї, дальше делеґациї італїйских студентів в Градцї, Інсбруцї і Відни. Принято однодушно резолюцию, в котрій сказано, що італїйский університет в Терстї є природним, історичним жаданем італїйского люду, а із полїтичних зглядів кожде правительство обовязано подбати о те, щоби виховати державі пожиточних горожан.

На суботнім засїданю угорской палати маґнатів раджено о буджетовій провізориї. Граф Ферд. Зічі заявив, що буде голосувати против предложеня, бо не має довіря до правительства. По его гадцї католицкий сьвіт нїколи не згодить ся з такою реформою церковно-полїтичного закона, яку проектує правительство, та що подібні змаганя в Австриї визвали звісне: „Проч з Римом!“ Презес кабінету Сель в своїй відповіди зазначує, що треба точно віддїлити компетенцию церкви від держави. Компетенция церкви обнимає справи релїґійні, а не доторкає основ законів краєвих. Правительство старає ся берегти тої лїнії демаркацийної і поки она захована, доти не утерпить шкоди ані церков, ані держава. По довшій дискусиї принято буджетову провізорию.

Сойм в Загребі з тяжкою бідою рішив буджетову провізорию. Посли обсипали себе взаїмно обидливими прізвищами, не помогли упімненя і догани маршалка і треба було засїданє перед часом замкнути.

15. грудня вечером прибув до Берлїну росийский наслїдник престола, великий князь Володимір. На двірци зелїзничім повитав его цїсар Вільгельм в окруженю князїв і численних достойників держави. Цїсар відвіз свого гостя прямо до Вільпарку, де відбуло ся військове приняте, а опісля удались оба до нової палати.

Військові реформи в Хінї. Хіньскі часописи доносять, що наслїдник Мігунчана, дотеперішний шантуньский ґубернатор Якшікай наміряє побільшити хіньску фльоту цїлим рядом нових кораблїв і зреорґанїзувати єї при помочи анґлїйских і американьских інструкторів. Так само і войска провінций Печілї і Шантуну мають одержати нову орґанїзацию, так аби творили стотисячний корпус, вишколений і уоруженний на европейский лад. Інструкторями в тім войску мають бути по найбільше росийскі офіцери.

Ворохобня в середноамериканьскій републицї Колюмбії скінчила ся, коли ворохобники віддали в руки войск правительственних одиноку свою кріпость, місто Кольону. Мимо того деякі ворохобничі віддїли зволїкають ще зі зложенем оружия. Начальник ворохобників Діяз виявив готовість піддати ся на таких самих услівях, на яких піддала ся Кольона. Після новійшої телеґрами New Yor Herald-a мав вже Діяз піддати ся коло Ґорґони разом з десятьма своїми приклонниками. Прочі ворохобники прилучили ся супротив того до другого провідника, Порроза, котрий хоче дальше вести борбу з правительством. Правительственні войска борють ся тепер під проводом Альбана з ворохобниками під містом Аква Дульче. Тими ворохобниками доводить Льоренцо.

З руских товариств.

Головні збори

станівскої філії тов. „Руска Школа“, з дня 8. лат. грудня 1901 р. в Драчинцях.

На сих зборах явили ся: П. проф. А. Клим яко відпоручник центр. тов. „Руска Школа“ — два делеґати черновецкої філії „Руска Школа“, а то голо- п. Д. Пігуляк і п. І. Вершигора. Яко гості прибули: п. Тодор Іванїцкий, управитель кошикарскої школи в Сторожинцї і п. учитель Никон Скакун із Шипинець. Членів явило ся 31.

Голова товариства, п. Данчул отворив збори короткою промовою, перед 1. годиною по полудни, витаючи сердечно всїх зібраних взагалї, а особливо делеґата центр. тов. „Руска Школа“ й делеґата черновецкої філії тов. „Руска Школа“, котрих представив зборам.

Сконстантувавши дотичне число членів, приступає голова товариства до першої точки дневного порядку, а то: Прочитанє протоколу з попередного загального збору. Перед тим, заявляє голова тов. з жалем, що секретар тов. п. Ол. Купчанко не міг явити ся через недугу, то-ж предкладає на писаря ad hoc п. Ксен. Данчула, на що збори згодили ся. Прочитано протокол з попереднього пленарноо збору, що відбув ся під проводом заступника голови, п. Мих. Понича, в Сторожинцї, дня 18. цьвітня н. ст. 1901 р. По прочитаню протоколу забрали голос: пп. Понич, голова тов. п. Данчул, заявляючи, що рішенє на тих зборах сьвятковане шевченьківских роковин не могло зреалїзувати ся через ріжні недогідні обставини, а особливо через недостаток відповідного на ту цїль льокалю; але є надія, що в наступуючім роцї всї ті перепони дадуть ся усунути.

По тім приступлено до 2. точки дневного порядку: Справоздане з дїяльности за минувший рік.

Голова тов. відчитав слїдуюче справоздане із дїяльности виділу за рік 1901.

Справоздане

з дїяльности станівскої філії тов. „Руска Школа“ за рік 1901.

В протягу цїлого сего року не було нїяких значних змін в складї виділовім; навести можна-б, що заступництво голови товариства, п. Парт. Данчула, підчас его недуги, то є від 2. грудня 1900 р. до 1. вересня 1901 р. провадив заступник голови, п. Мих. Понич.

Виділ мав в сім роцї три засїдання а то: 2. грудня 1900 р.; 1. падолиста й 24. падолиста 1902 р. в Станівцях дол. н. Ч.

На виділовім засїданю, з дня 2-го грудня 1900 р. ведено нараду над сьвятованем роковин смерти незабутного Кобзаря Тараса Шевченка. А щоби се сьвято випало, як слїд, рішено скликати загальний збір щоби сю справу докладнїйше обговорити і сполученими силами взяти ся до дїла.

На сім самім засїданю виділовім уповномочнено секретаря, п. Л. Купчанка, постарати ся печатку і статути філії для кождого члена з осібна, що секретар і виконав.

На загальних зборах в Сторожинцї, з дня 18. цьвітня 1901 р. обговорено вже згадані вечерницї Шевченківскі й вибрано комітет, котрий мав вишукати в Станівцях дол. н. Ч. себ-то в Драчинцях або в Жадові вперед відповідний льокаль а опісля виконати се сьвятковане після зборами уложеної програми. дальше призначено на сім самім зборі й вибір двох руских кандидатів на делеґатів до краєвої учительскої конференциї.

Сьвятковане роковин Шевченківских на жаль не відбуло ся сеї пори. бо годї було знайти відповідний на то льокаль.

На другім засїданю виділовім з дня 1. падолиста 1901 р. обговорено ще справу сего сьвяткованя й відрочено єї з браку відповідного льокалю на пізнїйший час. На сім засїданю призначено й устроєне головних зборів на 1. грудня 1901 в Драчинцях з дневним порядком, який членам з „Буковини“ вже відомий.

На третім і послїднім засїданю виділу, з дня 24. падолиста 1901 пересунено головні збори з 1. на 8. грудня 1901.

Заходом виділу після ухвали другого внесеня з головних зборів, з дня 25. падолист 1900, зійшла ся 24. падолиста 1901 в Станівцях дол. н. Ч. більша часть членів станівского сьпівацкого кружка, який вже від кількох років не сходив ся. За ініциятивою нашого виділу, з'орґанїзували присутні члени новий мужеский хор, котрий обовязав ся виступити різдвяними сьвятами в Вашківцях н. Ч. на проектованім зборі тов. „Рускої православної шляхти“.

В перших днях грудня с. р. вислав виділ на руки п. Єротея Пігуляка до Відня дві петициї о заснованє самостійного руского унїверситету у Львові, і то одну петицию від філії а одну від рускої читалнї „Наука“ в Волоцї н. Ч. З відтриманем головних зборів, дня 8-го грудня 1901 р. в Драчинцях, закінчив виділ свою дїяльність за рік 1901.

По сім забрав голос п. проф. Клим, виражаючи уступаючому виділови в імени головного виділу тов. свое признанє за его дїяльність, а витаючи збори, висказав свою радість, що явили ся майже всї члени, розуміючи вагу орґанїзациї учительства, бо та орґанїзация причинила ся дуже богато до піднесеня шкільництва й поваги учительства. „Шкільництво“ казав бесїдник „поступило на перед майже в десять раз більше, як н. пр. то було перед 20-ма роками. Де тодї чував хто на Буковинї про таке поважне число учителїв, про так старанно оброблені шкільні учебники, про так величаві й численні шкільні будинки й про лїпший материяльний бит учителїв! Сей стан шкільництва мусить але ще й далї наперед поступати, если лиш ми, братя учителї, доложимо до того старанних рук! Від нас самих залежати ме лїпша доля нашого бідного, підупавшого руского народа, але при тім добро й слава самого учительства. Не даймо ся тим відстрашити, що нарід сам в своїй байдужности ставить нам богато перепон; обходїм ся з ним, як батько з дїтьми, що в своїй любві не один їх проступок прощає й безупинно думає над їх ущасливленем; таким чином лишимо по нас гідну памятку наступуючому пококолїню!“ Бесїдника нагороджено грімкими оплесками.

На внесенє п. Ом. Кукелки висказують збори уступаючому виділови за его дїяльність своє довіре й подяку повстанем з місць. Голова зборів дякує в імени виділу за уділену абсолюторию.

Яко 3. точку дневного порядку, відчитав скарбник, п. Ол. Барбір, справоздане касове. При сім просив голова тов. щоб всї члени, що залягають з вкладками, з уплатою поспішили ся.

4. точка дневного порядку була: Вибір комісиї для справдженя рахунків.

Внесенє п. Лаґадина, щоби вибрано п. Кукелку н. Гишку до комісиї для справдженя рахунків касових, принято. Рахунки найдено в найлїпшім порядку; на внесенє п. Кукелки уділено скарбникови абсолюторию.

Приступлено до 5. точки дневного порядку: Нарада над відносинами філії до тов. „Bukowinaer Landes-Lehrerverein“ і дотично реорґанїзациї сего товариства.

Над сею точкою забирали голос: п. п. Понич, Ом. Кукелка, голова зборів Лаґадин, Ол. Барбір, Д. Пігуляк і Кушнїрюк.

Принято одноголосно отсю резолюцию: Члени філії можуть лиш до такої орґанїзациї буковиньского учительства приступити, в котрій Русини-учителї мали би вже статутами запоручене відповідне число своїх представителїв в виділї, й де справи руского учительства будуть на рівні трактовані з справами учительства иньших народностий та коли се товариство буде самостійним буковиньским товариством.

При сім звернено дебату на „Freie Lehrerzeitung“. По довших нарадах выразили збори своє обурене за скілька неслушних выступів тої часописи против декотрих для учительства й шкільництва заслужених личностий.

Над точкою: „Нарада над петицией о підвисшине платнї учителїв“ вела ся дуже оживлено; в нїй брала участь: п. п. Ол. Барбір, проф. Клим, Д. Пігуляк, П. Данчул, Ом. Кукелка, Іванїцкий, Понич і Лаґадин.

Погляди на спосіб петиционованя о підвисшене платнї учителям були ріжні. В кінцї згодили ся збори, щоб денутациями й петициями просити правительство й краєвий сойм, аби учителям дано таку платню, яку побирають державні урядники найнизших чотирох ранґ. Близшу інструкцию має дати центр. тов. „Руска Школа“. Проф. Клим радить, що поліпшенє учительской платнї осягнуло би ся о много скорше, если би й громади від себе о то петициї засилали, о що повинні старати ся учителї.

При вільних внесенях радить п. Д. Пігуляк, щоби руске учительство підпирало „Літературний Вістник“ численними замовленями.

Дебата над внесенем п. Гишки, щоби всї рускі учителї писали квитанциї до урядів податкових по руски, не прийшла до конкретного рішеня, рішилось на тім, що ту справу мають рішати головні збори центрального товариства „Руска Школа“.

Коли прийшло до послїдної точки дневного порядку, то є вибору нового виділу повідомлено голову зборів о прикрім випадку в его родинї, тож передавши дальший провід зборами заступ-

никови голови, п. Поничеви, опустив збори.

На внесене п. Рогатиновича увійшли у видїл: пп. Парт. Данчул, Понич, Ол. Барбір, Ол. Купчанко й Мих. де Зота; а на заступників вибрано: пп. Григорчука і Лаґадина.

По вичерпаню дневного порядку, вносить заступник голови в честь Єго В. Цісаря трикратне „многая лїта“, що присутні грімко повторили і відсьпівали гимн народний, чим замінчено збори.

По сім зараз уконстатував ся й видїл, як слїдує: п. Парт. Данчул, голова тов.; п. Мих. Понич, заступник голови; п. Ол. Купчанко, секретар; п. Ол. Барбір, скарбник а Михайло де Зота, контрольор.

Із Товариства „Молода Україна“.

В четвер дня 19. с. м. відбуде ся засїдане *„Научного кружка“* о годинї 3-ій по полудни в льокали товариства. Тов. Плятон Лушпиньский читати ме на тему: „Гетьманьщина і слобідщина від 1709 до 1764 р. в народній пісни.“ Просимо о численну участь. — Плятон Лушпиньский голова п. к. Вол. Войнаровский писар н. к.

Академічне товариство „Молода Україна“

рішило заснувати при своїм товаристві „Запомоговий фонд“. На перші потреби прибуваючих зі Львова старає ся вже патриотична суспільність. При заложеню „З. ф.“ маємо головно на увазї своїх будучих членів незасібних, яких особливо по буковиньских ґімназиях досить богато. Видїл дає від товариства на сю ціль 25 проц. чистого зиску своїх видань. — За видїл: Богдан Левицький секретар. Лев Когут голова.

Перший популярний відчит

для міщан і селян, уряджений науковим кружком акад. тов. „Союз“ минулої неділї удав ся під кождим зглядом дуже добре. Наперед проф. О. Гандяк у вступнім слові зазначив коротко потребу і ціль таких популярних відчитів, відтак звернув ся до всеї руско-української інтелїґенциї з зазивом підперти тов. „Союз“ еї роботї а вкінци попросив і міщан та селян, щоби відносились передусїм з повним довірем до інтелїґенциї та щоби разом з нею стреміли всї до спільної цїли.

Відтак п. суд. Бурачиньский обговорив в дїйсно популярний спосіб поступоване екзекутивне, котрий відчит виголошений зі зрозумінем річи і вельми краснорічиво подобав ся загально. Опісля слїдували продукциї хору мішаного міщаньского і мужеского Союзаніз виконані також під кождим взглядом бездоганно. Вкінци віддеклямували малі ученики кілька поезий Ст. Руданьского. — Сподіємось, що й другий такий концерт випаде так само удачно, томуж варта, щоб і руска інтелїґенция брала численнїйшу участь у таких пополудневих концертах.

Научний кружок акад. тов. „Союз“ має честь повідомити П. Т. руско-українську публику, що найблизшої неділї, дня 22. с. м. відбуде ся знов у сали „Нар. Дому“ другий концерт для міщан і селян, полученний з вельми цїкавим відчитм проф. Н. Ісопенка „Про електрику,“ на котрий отсим усїх українців як найсердечнїйше запрашаєм. Початок точно о 3. год. пополудни.

За видїл:

О. Гандяк, голова. *М. Грушкевич*, писар.

НОВИНКИ.

Календар Середа 5/XII. 18/XII. п. п, Сави Осьв. с. м. Анастасія; Р.: Христофа. Четвер с. о. *Николая Чудотворця*; Р.: Ремізия. Пятниця 7/XII. 20/XII. с, м. Тирса, Левкія, Р.: Либерата.

Іменованя. Адм. секретарем при дирекциї дібр рел. фонду в Чернівцях іменований ад'юнкт др. Альфред Адельсберґер; цловими асистентами: І. Енґель, Николай Ірраматович і Камілo Паерсфельд; фінанс. концепістами: др. А. Блавкопф, др. О. Нічман і Герш Штехер, а практикантом Абрум Мік. Канцеляр. офіциялами при судї: Едвард Клімек, Яків Файчевич і Данило Гексель.

Гр. кат. семинарию духовну у Львові замкнено ізза сецесиї всїх теольоґів з тамошного університету.

На руску акад. молодіж зложено у Львові до 15. с. м. 14.386 к. 03 с.

Філію „Рускої Школи“ в Кіцмани просимо, щоби в „Буковинї“ оголосила докладне справоздане, як стоїть і де є стипендийний фонд Омеляна Поповича, за котрий вже кілька років нїчо не чуємо. — Кілька з тих, що складали датки.

Новий телеґрафічний уряд буде небавом отвореним в Усте-Путилові на Буковинї.

У вістях господарских, промислових і торговельних з попереднього числа „Буковини“ пропущено, що те справоздане дотичить бук. ради краєвої культури.

Що робить наша інтелїґенция? Про се пише нам один з гірских Русинів: „До порозуміня громадских стосунків з огляду на читальню, касу позичкову і склеп громадский, можу з переконаня слїдуюче відповісти: Нарід гірский пригнутий заходами еврейских вельмож не в станї випрямити собі дорогу до свого добробиту, бо більша часть громадян є прихильниками свого ворога еврея, а сей і найлїпші умірковані наради громадскі переверне і для себе так вихіснувати з'уміє, що в хвилї, коли надїятись можна рішучого успіху, все нараз в нїчо переміниться. Сї прихильники евреїв то найгірші вороги своїх власних братів, а є ними все значнїйші в громадї, для того годї тим зрадженим бідняйшим одиницям, котрі пізнають своє тяжке становище, до добра прийти. Та, надїя на Господа, що і сей нарід дасть ся небавом на правдиву дорогу напровадити!“

Концерт коломийского „Бояна“ і рават відбуде ся в пятницю, дня 20. л. грудня 1901 в сали „Народного Дому“ на дохід рускої академічної молодїжи. Програма концерту: 1 Лавровский-Гушалевич: Козак до торбана; хор мужеский. 2. І. Франко: Козак Невмирака, деклямация в супроводї хору. (Вп. Е. Г.) 3. ***: Сольо мезосопранове з супроводом фортепияна. (Вп. О. З.). 4. Вербицкий-Федькович: Гей по горі; хор мішаний. 5. а) Мельодия C-moll: Andante sustenuto Берйота, б) Pleyl'a: Allegro vivace Rondo; скрипка. (Вп. Е. Ф.). 6. *** Деклямация. (Вп. І. Б.). 7. М. Пачовский: Чумаки; мішаний хор. 8. Вехнянин-Гушалевич: Наша жизнь; хор мужеский. Вступ від особи 2 корони; білет для родини з 4 осіб 7 корон. Партер для учеників 50 сотиків. Стрій для пань і панів візитовий. Початок о 8-ій год. вечером. По концертї комерс із малими перекусками. — З огляду на патріотичну ціль вечерка, сподіє ся підписаний комітет, що нїхто із Вп. земляків не відкаже ся від участи. Тих, що не зможуть прибути, просить ся надіслати гроші за себе і за родину на руки голови комітету п. В. І. Масляка, проф. рускої ґімназиї в Коломиї.

За комітет:

О. М. Гриньовский, Б. Дрималиківна, В. І. Масляк.

В честь Міцкевича устроюють польскі ученики І. ґімназиї в Чернівцях в суботу, 21. с. м. о 5. год. музикально-декляматорский вечерок. Вступ 1 к., дохід на бідних учеників.

Гарну збірку трамваєвих карт буде мати один фабрикант фортепянів у Відни. Жартом чи на серіо відізвав ся раз, що за мілїон таких карт готов дати один фортепян. Якась ученица консерваториї довідавши ся про се з „Wiener Tagblatt-y“ заапелювала до „публичної жертволюбивости“ і просила о ласкаві датки на фортепян. Се не лишилось без наслїдку. Старі і малі, богачі та бідаки зачали зносити до редакциї згаданої часописи зужиті вже трамваєві карти, вдоволені, що зможуть так незначною річию увіковічнити свої імена в шпальтах „Wiener Tagblatt-y“, котрий і найменшу скількість тих пестрих карток квітував повною назвою „добродія“. Найшли ся читачі, що зачали бавити ся в якусь хоробливу амбіцию на тій точцї і складали денно кілька тисяч карток. Ся оригінальна складка доходить вже до кінця. Віденцї немало насьміють ся з нагоди того дотепу, а спритна консерватористка дістане фортепян.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Великим читачам для мялих слухачів.

Радуй ся, Николаю, вел. чудотворче!

Вже від рана було в міетї весело і гучно. З усїх сторін було чути звучний брязкіт дзвіночків при санках, що легенько і скоро пересували ся по лискучо білій поверхнї снїгу і минали ся, як кулї, що котять ся скоро по убитій землї, пущені з двох противних боків. В повітрю миготїли брилянтові іскорки і спадали новоли-лїниво на землю, а з дахів і ґзимсів звисали довгі соплї прозорого леду.

Вибила десята година. З церкви висипав ся рій маленьких, румяних дївчаток, що з радісним щебетом розбігли ся по всїх вулицях; то ту, то там задержували ся перед виставами склепів, заповненими всїлякими забавками і лакітками, що рвали до себе їх оченята. Вони высказували перед кождою виставою свої замітки і відзивали ся з подивом про сесю, чи про тоту забавку: Дивi! як ся лялька гарно убрана! Який той чортик сьмішний, виставив свої білї зубиска і сьміеть ся до нас. Ходїм відси — і йдуть перед иншу виставу і знов придивляють ся та осуджують: „Яке то десь смачне... Я певно нинї таке дістану від сьв. Николая.“

Та розговори тревали не довго. Дївчатка і хлопчики спішили прискореною ходою до дому, зацїкавлені, що там принїс їм сьвятий Микола. Вже всї були в теплих покоях, лише ще Нюся дриботїла спішно сама-саміська, бо вона дальше нїж иньші товаришки, на передмістю. І Нюся була цїкава знати, чим еї обдарував добрий, старенький сьвятець Микола. Тамтого року, як ще жив татунцьо — а був такий добрий, предобрий — як вони мешкали в ясних, великих комнатах — о! маленька Нюся була тодї дуже, дуже щаслива. Вона бавила ся цїлими днями ляльками, та пестила ся то з татом, то з мамою. Тамтого року в сей самий день принїс її сьв. Миколай велику, красно убрану ляльку, а кілько забавок. Нюся аж підскочила, як пригадала собі ту ляльку і забавки; еї чорні оченята засьвітили радісно, мов два розжарені вуглики. Вона надїяла ся, що нинї знов застане дома яку несподїванку і покріплена сею гадкою бігла до дому так скоренько, що її коса, ясна як лен, аж розплела ся. Надія завела Нюсю, ошукала. Дома не ждала на неї нїяка утїха. На вид темної, тїсної комірки, до якої вона увійшла, пригадала собі, що нема вже того, хто її колись пестив, цїлував і приносив гостинцї. Нема вже її коханого татунця. Нюся розібрала ся і з'їла кавалок пісного хлїба, бо мама шитвом не могла й тілько заробити, аби купити омасти. Поки була здорова на очи і могла заробляти голкою, то ще капарили сяк так, але як кинуло ся на мамині очи запалене, заглянула до хати ще страшнїйша нужда. В хатї було зимно і Нюся мусїла знов взяти на себе блюзку. Вона сїла в кутї на низенькім стільчику і глодала з трудом сухий хлїб.

Татунця нема! Вона тямить, як він не виходив нїкуди з дому, бо навіть не не міг без труду і болю піднести ся на постелї. Аж одного дня вбрали його в чорний одяг і поклали посеред хати, де він лежав два днї, не ворухаючи ся. Відтак замкнули татунця в довгу, вузку скриню, а мама припадала до неї і з плачом заводила. Люди мусїли її відривати і утихомирювати. Нюся дивлячи ся на маму, плакала й собі, не знаючи сама чого. Потому везли татунця довгими вулицями за місто і там спустили його в яму тай присипали землею. Від тодї не бачила Нюся татунця більше, хиба в снї привидїв ся її схорований-блїдий. Рано розказувала про те мамі а мама плакала знов.

Чому татунцьо відти не вертає? Скучно без него! Нюсї нема кому попестити. Мама все шие і шие, та лиш деськолись попестить її вечером, як укладає її спати, скаже змовити отченаш до Бозї за татунця і знов сїдає до роботи. Колись як жив татунцьо, бавила її мама цїлими годинами.

Чи нинї прийде татунцьо і сьвятий Микола, чи нї?! Може вони гнївають ся на ню. Нї! се не може бути. Таж вона така чемна, слухає мами і її всї хвалять! Татуньо мусить нинї прийти з сьвятим Миколайом.

Гадки Нюсї перервав голос мами: Я йду Нюсю віднести роботу. Може боїш ся сама лишати ся, то піди до Нанашки; там загрієш ся, бо в неї теплїйше, як в нас. Нюся вийшла мовчки, а мати зачинила двері і провела очима дитину до дверий сусїди, а сама відвернула ся і пішла з потребою.

Та Нюся не ввійшла до хати Нанашки; вона пригадала собі, що татунцьо можуть прийти з сьв. Миколайом, а її не буде. Вернула ся, — але хатні двері застала зачинені.

Піду на браму і там зачекаю на них — подумала Нюся; татунцьо і так не знає, де ми тепер мешкаємо.

Та приждало ся їй, бо не було видно нї татунця, нї сьв. Миколая. Вона пустила ся в сторону церкви на вечірню, де филювало море голосів: Радуй ся Николаю, великий чудотворче!

Оподалїк убогої жінки, що кинула свою ленту на тацу і молила ся горячо, стояла Нюся питаючи мами очима чому сьв. Миколай не обдарив її нїчим як других.

Та мама втихомирила її, бо сьв. Миколай її дав гостинець а дав їй чудовий голос і вона просила, аби Нюся за те подякувала і сьпівала: Радуй ся Николаю, великий чудотворче!

Т. З Іванівна.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Літературно-Науковий Вістник, книжка XII. за грудень 1901. року. Зміст: Над морем, фраґмент, П. Карманського. — Московська „каверза“, оповіданє Гр. Коваленка-Кол. — Вирід, оповіданє Осипа Шпитка (конець). — Між духовними батьками, нарис Антипа Гонти. — Візия костей, Л. Т. — За один рік, нарис Андрія Верховинця. — На півночи, Ю. С. — Перед досьвітом, драма Стефана Вакано (конець). — Поручник Ґустль, новеля Артура Шнїцлера (конець). — Із переспівів Павла Грабовського: І. Ілля Муровець. — ІІ. Сьвятогор. — ІІІ. Як перевелись богатирі на сьвятій Руси. — Народопросьвітні книжки, Вільхівського. — Зі споминів засланого без суду, Миколи Ковалевського (конець). — Сервітути і розмежованя ґрунтів на правобережній Україні, Ф. І. Немоловського. — Уваги на сучасні теми: VIII. Справа українсько-руського університету у Львові, Володомира Ґнатюка. — XI. Федькович концертант і прелеґент, Івана Франка. — X. З поля народньої осьвіти в Росиї, В. д. — XI. Соті роковини прилученя Грузиї до Росиї, Українця. — Хронїка і бібліоґрафія.

Прекрасні дарунки для руских дїтий. Накладом Руского педаґоґічного товариства у Львові вийшли отсї нові виданя образкові: 1. **„Звірята домашні“**, ціна 80 сотиків, 2. **„Дїтвора“**, ціна 1 к., 3. **„Для розривки“**, ціна 1 к. 20 с., 4. **„Приятелї дїтий“**, ціна 1 к. 20 с. і 5. **„Ах, яке хороше“**, ціна 2 к. Всї отсї книжки оздоблені не тілько прекрасними але й бездоганними, бо вірними образками з усїх галуз природи. В кождім повно вершиків, байок, казок, повісточок, загадок і приказок.

Тай на старших дїтий не забуло се рухливе товариство, ото бо видало для них дві гарні книжочці, а іменно: **„Серед цьвітів“**, фантастична комедия для дїтий в 2 дїях з танцами і сьпівами, Клавдиї Лукашевич; ціна тільки 16 сот. і **„Друга китичка для малих дївчат“**, повістки Евгенії Ярошиньскої, ціна 20 с.

Все те і иньші виданя товариства, які онодї були оповіщені в „Буковинї“ дістати можна в книгарнї тов. імени Шевченка у Львові, ул. Чарнецкого ч. 26.

Чейже Русини кинуть купувати чужі книжки, коли є такі добірні та ще й дешевші рускі.

Вийшли поезиї лїричні Василия Пачовского під заг. **„Розсипані перли“**, 9-ий аркуш друку 8-ки на велїнованім папері. Ціна брош, 1 к. 60 с. оправ. в англ. полотно з зол. написом і берег. 2 кор. Дістати можна в обох книгарнях у Львові. Найскорше наступить висилка, як гроші прийдуть на адрес Володимир Старосольский, Львів, улиця Личаків 27.

В Товаристві взаїмних обезпечень „Днїстер“

прибуло в місяци падолисті с. р. 12.814 важних полїс на суму 12,749.929 кор. обезпеченої вартости з премією 117.653 кор. 47 сот. Разом від початку року до кінця падолиста с. р. видано 100.149 важних полїс на суму 99,891.032 кор. з премією 902.083 кор. 54 сот.; попередного року в той сам час було 83.925 важних полїс на суму 85,459.141 кор. з премією 751.810 кор. 80 сот., то єсть сего року о 16.224 полїс і 150.272 кор. 74 сот. премії більше.

Шкід в падолистї прибуло 74. Разом всїх від початку року по конець падолиста було 974 шкід, з котрих кромі 12 відшкодовань (в сумі 6.245 кор. 70 сот.) на разї з причин правних вздержаних, всї злїквідовано і виплачено.

Сума всїх тих шкід разом з коштами лїквідациї виносить brutto 518.947 кор. 10 сот., а по потрученю части реасекурованої лишаєсь на власний рахунок 250.421 кор. 53 сот. Попередного року за той сам час було 832 шкід на суму 462.854 кор. 92 сот. (на власний рахунок 212,493 кор. 61 сот.).

При відновленю полїс по конець падолиста с. р. зараховано членам титуловим 8% звороту 54.672 кор. 73 сот.

Фонд резервовий з кінцем падолиста с. р. виносить 374.006 кор. 71 сот.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові, стоваришеня зареєстрованого з обмеж. порукою за місяць падолист 1901.

I. Стан довжний:		Кор. сот.
1. Удїли членьскі . . .		80555·12
2. Фонд резервовий . .		8590·22
3. Специяльна резерва . .		1111·59
4. Вкладки		
а) Стан на початку падол. 1901	890307·65 с.	
б) вложено в падол. 96 сторін	26128·50 „	
разом	916436·15 с.	
в) винято в падол. 60 сторін	34357·31 „	
позістає з кінцем	88207884 с.	
		882078·84
5. Сальдо проц. (побраних) .		48619·69
6. Непіднята дивіденда за рік 1897, 1898, 1899 і 1900 .		3618·48
7. Кошта спору . . .		579·06
8. З рахунку ріжних сторін .		100·61
9. Резерва на оплачене податку за рік 1900 . . .		600·—
Сума		1025853·61

II. Стан чинний:		Кор. сот.
1. Позички удїлені:		
а) стан на початку місяця падол.	858639·38 с.	
б) удїлено в падол.	26820·— „	
разом	885459·38 с.	
в) сплачено в жовтни	25902·50 „	
Стан з кінцем	859556·88 с.	
		859556·88
2. Готівка в касї з днем 30. падол. 1901 . . .		3367·22
3. Цїнні папери фонду резер.		8587·—
4. Цїнні папери инші . .		89117·—
5. В щадницї почтовій (оборот чековий)		3778·84
6. В иньших товариствах і банках		39365·32
7. Рахунок біжучий з тов. вз. об. Днїстер . . .		11000·—
8. Сальдо коштів адмінїст. .		11081·35
Сума		1025853·61

Членів прибуло 16 убуло 14 з 17 удїлами остає з кінцем падол. 1901 всїх членїв 1985 2067 деклярованими удїлами в сумі 103.350 кор.

Стопа процентова від вкладок 4 проц. від позичок удїлюваних з провізиєю на кошта адмінїстрациї $6^1/_2$ проц.

СУЧКА

мала, жовта, коротковолоса, з білою грудницею і острою кушкою пропала.

Велика надгорода тому, хто віддасть єї в домі ч. 15 при улици Шкільній.

Гіґієнічна підстава здоровля.

Сим поводить ся фрізієр

ЛЕВ ВАЙС,

Tempelgasse,

котрий щоб охоронити своїх гостий перед скірними недугами, завів у себе всякі найновійші гіґієнічні урядженя, пр. карболїзоване бритв, механічні розпиляч, до пудрованя, карболїзовані ватовані перевязки на шию і т. п. так що дїйстно може бути приємностию бути услуженим в так елеґантно і модерно урядженім сальонї.

Як вже всюди єсть відомо, що

Ріхтера

скринки до камінної будови з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою

яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїнї від 0·75, $1^1/_2$, 3, $3^1/_2$, $4^1/_2$, 6 до корон і висше, а будівляна скринка з якором з каміньчиками приряджeними до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїнї 70 тот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Känigl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie., Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage: I. Operngasse Nr. 16. Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzung). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

Гарне, добре і дешеве!

Маґазин одїжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопцїв і дїтий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Порученя зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Котвиця.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий

УСМИТРЮЮЧИЙ ЛЇК НА ВТИРАНЄ

по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

АПТИКА РІХТЕРА

під золотим львом у Празї.

!! Купуйте від Хрестиян !!

Єсли хто потребує **доброго млинка** до чищеня збіжа, або **доброї сїчкарні**, то най неудає ся до жидів котрі то за дорогі гроші злї і лихі вироби дають — але най ся зверне лиш до солїдної хрестіяньскої фірми (котра істнує вже 25 лїт) где завсїгди о много дешевше і лїпше. **Сїчкарню** або **млинок** до чищиня збіжа „Нового моделю“ з порукою, кождого часу, власного виробу дїстати можна. Цїна млинка „Нового моделю“ є так низка що і найбіднїйший господар може такий мати бо о 6 ситах коштує лиш 25 зр. (50 кор.) сильнїйший о 8 ситах 30 зр. (60 кор.) сита величини 42×50 цм. **Сїчкарні Т Н** суть сильної конструкциї везане широке і з твердого дерева два колеса грубі і сильні. Сталиця єсть так уладжена що покільнайцяти лїтах як би ся з ужила можна легко другою заступити, (не так як в иньших що хоть викинь цїлу сїчкарню) ножі суть **Патентовані** і коштує лиш о 3 ножах 26 зр. (52 кор.) о 4 ножах 28 зр. (56 кор,) вага около 110 кілг. ласкаві замовленя прошу надсилати під адресою

Іван Плєза, в Турцї під Коломиєю.

Подяка: З приятностию спішу заявити що замовлений млинок від п. Плєзі з Турки єсть під кождим взглядом добрий і практичний відзначає ся красною і солїдною роботою а передовсїм великою дешевостею, протоє поручаю сьміло вироби п. Плєзи кождому з почтенієм

о. Порфирій Руденьский, парох в Петранчї.

Найсердечійшу подяку складаю Вп. п. Плєзі за сїчкарню о 3 ножах, бо я є вповні вдоволений з почтенєм **Василь Лукинчук,** господар в Турцї під Хиєовом.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 146. Чернівці, неділя дня 9. (22.) грудня 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятницї і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік	20 Кор.	—	сот.
на пів року	10 „	—	„
на чверть року	5 „	—	„
на місяць	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платимі в Чернівцях.

Зайди гонять Русинів з рускої землї!

Рускі академики, що покинули львівский унїверситет, перейшли, як знаємо вже, на ріжні унїверситети. Головна часть, бо верх 300, пішла до Відня, верх 100 до Кракова а решта до Праги, Градця і Черновець. До черновецкого унїверситету зголосило ся їх зо 60. І щож стало ся? Ото, коли віденьский, ба, навіть польский унїверситет в Кракові приняв таку силу руских академиків без нїяких перепон, то сенат черновецкого унїверситету відмовив принятя. Се рішенє є після істнуючих приписів остаточне і відклику проти него нема.

На дармо шукати правних причин сеї ухвали сенату нашого унїверситету; бо академики предложили всї потрібні папери, колеґії професорів фільософічного і правничого виділу висказали ся за принятем, далї принимано доси слухачів і то не тїкьки таких, як наші, що прийшли підчас семестру з иньшого унїверситету на наш, але таких, що нїгде не були записані, таких то приймали не в грудни перед іматрикуляциєю, але навіть в сїчни і в лютім, а в лїтнїм семестрі в червни і липни.

Отже правної причини не було до відмови. Ба, що більше, фільософічний факультет нашого унїверситету запротестував проти першої відмовної ухвали сенату а представителї сего виділу зажадали, щоби сенат зреасумував першу ухвалу; ну й сенат зібрав ся наново на раду і ухвалив наново відкинути просьби о приняте, чим сенат поставив ся в небувалу доси суперечність з колеґіями обох факультетів, а почасти і з самим ректором, котрий, найтовши папері в порядку, зробив відпоручникам студентам надїю на приняте.

Які-ж були причини такого негуманного і небувалого доси поступку черновецкого академічного сенату? Правних, як сказано, годї доглянути, отже остають тільки полїтичні, які й після слухів, що ходять тепер, ба навіть стали голосні вже й перед тим, показують, що се була ухвала не мужів науки, а полїтиків.

Говорять іменно, що бувший буковиньский (!!) посол до ради державної проф. Рошман є инїциятором сеї ухвали сенату, а мав єї мотивувати страхом перед можливою утраквізациєю черновецкого унїверситету, скоро би принято таку силу академиків-Русинів. Сей арґумент застрашив, як кажуть, і двох других Нїмцїв-професорів, а подобав ся незвичайно теольоґам-Волохам Тарнавскому і Ґаїнґ. Не помогли проти сего арґументи прочих сенаторів-Нїмцїв анї навіть одного Волоха; бо полїтики перемогли першого і другого разу одним голосом професорів, і сенат не приняв руских академиків на черновецкий унїверситет з полїтичних зглядів.

Не дивуємо ся загорілцям-румунїзаторам, котрих хочби не знати яке високе становиско не повздержить від брутального насильства, але що сказати про тих представителїв нациї „висшої вартости“, що при кождій нагодї чванять ся, що несуть культури на схід?

Не болить нас відмова суперників-Волохів, але обурює до крайности, що зайди, які в нашім краю їдять що найлїпший кусень хлїба, посьміли вигнати Русинів з рускої землї.

Протестуємо в імя буковиньских Русинів проти сего нового обяву чим раз то більшаючої бути зайдів в нашім краю, записуючи на вічну память сей новий факт до істориї славного культуртреґерства на Буковинї.

Перегляд полїтичний.

З ради державної.

В середу відбуло ся послїднє засїданє палати послів перед сьвятами. Ухвалено в третім читаню закон о заводових спілках рільничих і в другім та й третім читаню закон, що адвокатским кандидатам дає право заступати адвокатів в справах о переступства.

В дискусиї над законом о діюрнїстах мінїстер фінансів Бем-Баверк заявив ся за управильненем сеї справи дорогою розпорядженя а не закона, з огляду на трудности через закон о цертифікатах військових. Правительство годить ся на виданє розпорядженя запевняючого діюрнїстам службовими контрактами право урядників і платню для вдів і сиріт. Правительство буде могло полагодити сю справу доперва тодї, коли палата ухвалить потрібні на се средства, т. є. 5 і пів мілїона корон. Мимо сеї заяви мінїстра закон ухвалено в третім читаню.

По довшій дискусиї ухвалено також в другім і третім читаню закон о полїпшеню платнї судових авскультантів, хоч мінїстер фінансів заявив, що правительство з фінансових причин на сей закон згодити ся не може.

По ухваленю закона о охоронї виноградників засїданє замкнено.

Слїдуюче засїданє відбуде ся здаєть ся доперва за чотири тижнї.

Вісти з Відня.

По тяжкім ударі, яким була безперечно промова президента мінїстрів при буджетовій провізорії, представляє ся ситуация в парляментї назверх незмінена, але певне пригнобленє таки наступило.

Під впливом того удару перепускає парлямент цїлий ряд справ більше-меньше важчих без розгорячення, з певною резиґнациєю. Нема анї попереднього упору, але не видно і відповідної охоти до працї і справи, хоть робота йде жваво наперед.

Між рішенями, які заняли в послїднім тижни, найважнїйше і далекосягле про хлїборобскі спілки. Для того закону прилагоджено тут лиш т. зв. рамки закону, близші постанови і призначеня мають вийти із соймів, застосовані в поодиноких краях до окремих хлїборобских відносин тих країв.

Ми не залишимо тодї описати той цїлий закон обширнїйше.

По тім законї приступила палата до цїлого ряду більше меньше важних, але пильних справ, котрі й ухвалила одні за другими без перепон. Між тими ухвалений і закон дотично площ занятих військовими забудованями у Чернівцях. Тепер будуть Чернівцї могли раз опорати ся із сею для розвою міста

Брудер і Затичка.

Оповіданє *В. Кравченка.*

(*Далї*).

— А своє ліжко маєте, щоб на ньому спати тодї, як наймете кватиру! — спитавсь господар тодї, як той вяло чавкав ротом біля головатенької кістки.

— Ще не маю, — відказав то, соромлячись признати ся, що зараз у нього за душею усїх гроший тільки дві сороківки.

— От у мене є таке ліжко, що я його справив по первах у нестроєвій ротї... Тепер воно стоїть на горищі... Я вам його можу на виплат продати за пять рублїв, — сказав господар, присїв на стільчик, кришку помовчав, дожидаючись відповіди... Підпрапор чомусь не знаходив, що сказати-б на те ротному...

— Я як получу місячну платню, то можу зараз і віддати вам, — нарештї сказав гість.

Господар нїби не чує тієї відповіди, схопив ся, побіг до спальнї, побув там трошки, а далї звідти почуло ся, як два роки щось там знову цмокнуло ся... хвилин за пять Брудер повернув ся, жменею втираючи рот.

— Отсе моя, що на дощ, а сю у вістового позичив, бо нова, не дуже москалем смердить, — каже господар до гостя, показуючи тому дві нові шинелї, що їх зараз-же приніс з собою...

Потім ліжко хутко було готове, а штабскапітан у десяте припросив підпрапора, не мати його за начальника, а бути як дома, розбиратись, та мерщій спати лягати...

Підпрапор справдї розібрав ся, лїг на скринї, а господар присїв з краєчку на його ліжку, — хоч по вершкам бажає мерщій закінчити слухачеви оповіданя про своє житє, про всї пригоди, які спіткали його у сьвітї. Затичцї хоч і дуже хочеть ся спати, а все-ж таки радий, бо справдї якось усе гарно виходить: от і офіцер біля нього сидить, а що те нїби ся людина справдї зовсїм не начальник йому, а так собі якесь щире серце, котра перед ним, підпрапором, роспанахує свою душу... І все-ж так гарно складало ся у Брудеровім житю, одно тільки те і зле, що його брат, „той, що пустив свої дві тисячі у трубу“, десь собі придбав погану слабість... Затичка пильно прислухав ся до сього оповіданя і йому стало дуже шкода господарського хорого брата, тай справдї — гарно ще тее, що сам Брудер якось зостав ся здоровий, хоч кому-ж не відомо і тее, що кождий офіцер, котрий був у Болгарії — звідти „щось приніс“... Та Брудер і не міг нїчого поганого звідти принести, бо він страшенно любить свою дружину...

— Що-ж, — каже штабскапітан далї, — воно і в мене дїтки вимирають, але не я винен, а дружина, бо вона від власних батьків принесла золотуху... Про те — я не шкодую гроший на жінчині лїки, особливе як брати їх по трошки, що місяця, від платнї; от і торік навідкладав сто рублїв, тай утелющив на дружину... Те-ж і тепер відкладаю — і вони-ж на неї підуть, бо зайвих гроший де візьмеш, а три з половиною тисячі — стовб, поруш хоч рубля, розминуть ся худко!...

Затичка зовсїм знесилений слухає і дечого не може второпати, а очи самі злипають, він силить ся росплющити їх і не може — вїї самі опадають... Господар постеріг се, забрав собі лямпу, пішов у спальню. Затичка сього не постеріг і навіть кришку забув ся, а далї вже у снї сам у себе питав:

„Чому-ж сей музичний голос ротного вже не грає так, як спершу він грав, воно бовкає?... Його речи так бовкають у мій мозок немов молоток у ковало... Тай здорово-ж гуде моя голова, мов сама вона — дзвін; а дзвонить за тим, що мій ротний усяку копійку віддасть москалеви... Чужого собі не візьме... — Ти любиш салдата, — далї про себе міркує Затичка, а я йому власну душу віддам, бо й я-ж не поганий. і в мене є серце — правдиве, воно не згірш за твоє... То й досї тільки ти говорив правду, а я мовчав, так ось в тобі моя правда: мої тато бувало гарно правлять Божу службу — за те селяни їх дуже хвалили... Я прислухаюсь до тії похвали і мою душу обурюють такі мрії: не хочу я бути попом, бо він у рясї ходить; виросту — на клиросї сьпіватиму басом... Про всїх слухачів байдуже менї, бо бас мій чудовий — з Богом розмову веде!... Кожде до нього вслухаєть ся — пильнїйше Богу молить ся... Панночки, а їх тут сила була, плачуть.. Я почав підростати, у бурсу віддали... То поки ще дома був, їздив на степ, а в бурсу попав, нї кроку звідтиль... Перейшов у семинарию, теж не пускають... Я-ж, о Боже мій милий, як волю любив! Раз по обідї нас невеличкий гурток узяв тай утїк кріз семинарский паркан до лїса... Інспектор піймав — нас сїм чоловіка разом прогнали... Потому батьки мене гризли за невдатну науку, а мати зроду не жалїла... Тяжко жити у сьвітї без ласки!...

Тут Затичка рознїжив ся і йому здало ся, що ротний схилив ся до нього і хоче його бідного Затичку, приголубити. У підпрапора закапали сльози і він нїби нїжно склонив ся на груди до ротного і своєю рукою обвив шию Брудера... Ротний нїби-то хотїв примоститись, щоб зручнїйше приголубити підпрапора, але сей схибнув ся і раптом полетїв у якесь велике провалля... Через хвилину стямився, придивив ся — шинеля зпід боків скопила ся, а сам Затичка до власних грудий притиска своє-ж одїяло.

Далї підпрапор помацки поладнав своє ліжко і знову лїг, тільки потім спало ся не дуже, усе чомусь лупав очима, на вікна позирав... коли-ж ще довго на дворі було темно... На останцї знову задрімав, а лупнувши очима, побачив, що чоботи його вже стоять біля ліжка, на дворі-ж сїріло.

Далї буде.

важною справою, котра вже десятки років тягла ся без кінця.

Нині 18. с. м. має палата свої засїданя перервати і наступлять по тім різдвяні вакациї. Буджетова комісия буде скликана вже на 8-го а повна палата на 14, або 20-го сїчня.

——

Neue fr. Presse в статї, можливо що інспірованій, звертає увагу, що Франция етарає ся відтягнути Італію від тридержавного союза і тому робить єї небувалі уступки в Тріполїс. N. fr. Presse думає, що Франциї поведе ся розбити тридержавний союз.

——

Patrie доносить, що стан в Пекінї небезпечний від часу, як настали нові розрухи Китайців. Ген. Дод. мав зажадати скріпленя залоги до 4.000 люда.

——

З Сант-Яґо де Чілє доносять, що арґентиньскі війска переступили границї Чілї.

Промова посла Ник. Василька

при нарадї над буджетовою провізориєю, дня 3. грудня с. р.

——

По уступі про руский університет, котрого головні точки ми вже подали попередньо, принятім гучними оплесками сказав посол Николай Василько про буковиньскі справи ось що:

„Мої панове! Хочу тепер сказати дещо про мою ближшу вітчину Буковину. Я в моїм клюбі одинокий заступник сего коронного краю, а тут є в палатї клюб 5 мужів, клюб Волохів, що заступає волоску нацию Буковини.

Можу сказати, — і надію ся, що коли скажу щось, що не є так, то панове з клюбу Волохів спротивлять ся тому — можу сказати, що цїлий край Буковину поминено зовсїм зглядом важних жадань, жадань, які займали краєвий сойм Буковини від десяток лїт і які піднесено і тут в радї державній. З 21 резолюциї, які бук. сойм ухвалив одноголосно, не виконано в буджетї ані одної. Мимо того клюб Волохів узнав за добре ухвалити та проголосити так на конференциї провідників поодиноких клюбів, як і тут в палатї, що клюб голосувати ме за буджетом, за діспозицийним фондом, коротко за всїм, чого правительство жадає, ба навіть колись зажадати гадає. (Сьміх).

Се, мої панове, Ваша справа і Ви зможете се напевно оправдати перед Вашими виборцями і перед краєм. Я мусїв про се згадати, щоби сьвіт знав, що не всї бук. посли заховують ся однаково супроти міністерства.

Зазначую виразно, що нам бук. послам, що вже на першій сесиї до сего міністерства віднесли ся як найприхильнїйше, та коли й нам сойм ріжними енунцияциями і при иньших нагодах супроти сего правительства незвичайно чемним, що нам сего вже доста, та що весь край каже, що не маємо нїякої причини бути сему правительству хоч би прихильними. (Оплески).

Я наведу коротко головні жаданя, які ставляємо від давна. Сюди належить відлучене Буковини від Галичини в зелїзничих справах через засноване самостійної дирекциї руху, відтак відокремлене від Галичини в судових справах. Ми не жадаємо осібного висшого суду, нї; най тільки перенесуть сенат, що нині під нещасним іменем „Тернопільского“ сенату (сьміх) має у Львові всю Буковину під собою, полишивши Тернопільских (сьміх) і забравши не-Тернопільских членів. до Чернівців і най виделеґують нам сенат задля висшого судівництва до Чернівців, щоби ми могли переводити судові справи аж до висшого суду в своїм краю. Се й не коштує так багато, бо тим звільняємо львівский висший суд; хиба один радник двору — предсїдатель — коштував би більше, по третім має Буковина — вона становить все виняток — на 1400 квадратових кільометрів по однім старостві, наколи в иньших коронних краях припадає одно староство на 500—900 квадратових кільометрів. Довгі роки жадаємо нового староства; сего року вставлено так, що найменьше я дізнав ся, потрібну суму до буджету, але в послїдній хвилї скреслено єї мабуть на користь иньшого краю. (Слухайте!)

Не правда, мої панове, що жадане лїпшої адмінїстрациї сьвідчить про опозицийний дух населеня сего краю? (Сьміх).

Від двох років заняло ся правительство — тут мушу піднести щиру працю тамошного шефа краю — еміґрациею люду і скликувало цїлий ряд нарад. Завдяки невтомимій ревности того, що їх скликував, дійшли сї наради, відмінно від иньших, до дїйсного позитивного добутку, а то: Треба для виссаного лихварством народу придбати дешевий кредит, заложивши банк гіпотечний і культурний. Ми звернули ся до правительства о зворотну державну запомогу одного мілїона корон. Навіть відповіди не маємо, хоч є на се одноголосна ухвала сойму, хоч заступник ряду прирік радо, що попре єї. Я спімнув лише кілька пильних справ Буковини. Не правда, мої панове, всї вони дрібні?

На остаток мушу згадати про нечуваний недостаток. Маємо іменно в нашім краю копальню соли. Наше населене, що плекає худобу, зужитковує розуміє ся дуже багато соли, се подобало ся дуже нашій до нас дуже прихильній і милій сусїдцї Галичинї (сьміх), отже вона достарчує і сіль для Буковини (слухайте!) Се дїє ся в той спосіб, що копалню в Качицї не вихісновують, як слїд, бо копають лише в однім шахтї, щоби надвишку потягати з Галичини. Розуміє ся само собою, що сіль ізза привозу дорожша. Але воно має стати ще гірше, бо, як кажуть, краєвий сойм королївства Галичини, що в тім зглядї дбає добре про фінанси свого краю і що переняв продажу соли для Галичини від скарбу, охочий переняти сам чи через посередників продаж соли й для Буковини. І так має краєвий видїл чи яка приватна особа з Галичини заробити на продажи соли в Буковинї! Ми жадали, щоби се право віддано бук. краєвому видїлови для єго власного краю. Ухвалено дотичну резолюцию і в соймі, але вона спочиває мабуть в якімсь бюрі ц. к. міністерства скарбу, бо не чуємо нїчо більш про неї.

Мої панове! Зрозумієте, що і з сего боку зовсїм неможлива річ, щоби я як Русин і посол з Буковини висказав сему правительству довіріе, і що я розуміє ся голосувати буду против буджету.

Позвольте, що поверну ще до двох справ, які появили ся підчас першого читаня буджету тут в палатї. Член волоского клюбу, п. др. Флоря Лупу, сказав тодї, що він є за конечностию нїмецкої мови державної, та що він, наколи-б сего й Нїмцї не жадали, обстане за тим, аби на Буковинї урядовано в нїмецкій мові. Він сказав іменно: Ми стоїмо за удержанем нїмецкого елементу в краю і будемо боронити нїмецку мову в урядї і школї, коли покаже ся потреба, й проти самих Нїмців. Яко буковиньский посол мушу запротестувати проти такого висказу буковиньского посла, хоч він і не є Русин; бо кажу, що крім малої партиї Волохів, котрої полїтичну програму годї брати серіозно, а до котрої посол Лупу впрочім не належить, нїякий Волох, нїякий взагалї Буковинець так не думає. (Дуже добре!)

Впрочім нїколи не може лучити ся потреба, щоби спонукала і найприхильнїйшого до Нїмців — а ми там всї Нїмцям прихильні, — боронити Нїмців проти Нїмців. Маємо таку нїмецку управу, що хиба тільки яке праНїмецке місто могло би нас в тім зглядї перевитити. Всї настоятелї начальств у нас нїмецкі, наш президент краю — впрочім обективний чоловік, як рідко — Нїмець, директор скарбу Нїмець, наддиректор почт Нїмець, директор православного релїґійного фонду (Слухайте!) Нїмець, президент суду Нїмець; всї сї панове працюють сумлїнно, але нїодин з них не є — Буковинцем. (Слухайте!)

Урядова мова у всїх начальств нїмецка аж до повітового суду. Коли сегодня переслухують руского чи волоского мужика, то він зізнає до протоколу в своїй мові, бо нїмецкої не знає, се зізнане перекладають а мужик підписує протокол, не знаючи, що властиво списано там по нїмецки. (Слухайте! Слухайте!)

А тут встає Буковинець і каже, що ми мусимо боронити нїмецку мову проти Нїмців. (Посол Юрій барон Василько кличе: То єго приватна думка). Я дуже рад, що чую з оклику те, що зрештою знаємо також із заяви волоского клюбу, що се приватна думка дра Лупу, а не волоского клюбу, але з нашого руского становиска мусимо остерегти Волохів, щоби не допускали коли небудь таких приватних думок і натяком, бо се мусїло би вплинути дуже на наші відносини до них в краю. (Дуже справедливо!)

Приходжу тепер до иньших виводів про бук. відносини, яких доторкнув ся п. посол др. Шікер з нїмецкої поступової партиї.

П. др. Шікер займав ся, покликавшись виразно на інформациї, які дістав від одного бук. посла, що засїдає в єго партиї — є се п. проф. Скедль, бо п. товариш Розенцвайґ заявив виразно, що він далекий від тих інформаций — тими самими справами бук. жаданями, які я тут поставив.

Ми бук. посли вдячні ему, коли він наші жаданя має не тільки за гідні узгляднення, але й заступає ся за ними у правительства, правда тільки промовою — бо я сумнїваю ся, чи нїмецка поступова партия витягне з того консеквенциї що-до свого поступованя зглядом правительства, чи воно сї жаданя узгляднить, чи нї (сьміх) — на кождий випадок і академічна приязнь багато варта і ми за те незвичайно вдячні.

Але ми були би желали, щоби п. др. Шікер, нїм він підніс тут інформациї, які дістав від п. тов. Скедля, був приглянув ся ближше тим інформациям і був приглянув ся добре жерелу, з якого ті інформациї походять. Бо менї здає ся, що п. тов. др. Скедль поінформував п. дра Шікера про жаданя Нїмців на Буковинї із такого боку, як коли би на Буковинї були самі католицкі, християньскі Нїмцї. Але справа не так виглядає.

На Буковинї є, як менї здає ся, около 100.000 жидів, що признають ся до нїмецкости, — як то зроблено, і як та чому з них фабрикують Нїмців, про се не хочу нині говорити — далї є з 50.000 християньских Нїмців, з котрих половина є протестантами.

Для тих 25.000 католицких Нїмців жадає п. др. Шікер після інформаций дра Скедля католицко-нїмецкого епископства на Буковинї.

Чи се виборців п. дра Скедля, котрого вибрали міста Радівцї, Серет і Сучава — що мають певно 90% жидівского населеня — особливо утїшить, коли довідають ся, як він свою партию тут інформує, щоби там заложено католицке епископство, про се не хочу розводити ся. (Сьміх).

З мого становиска, як православного християнина мушу сказати, що наша православна церква на Буковинї не боїть ся нїякої иньшої; тому не маємо нїчо проти того, щоби там засновано епископство для католиків.

Але щось треба таки завважати: Католицка церков має на Буковинї 50—55 тисяч вірних. З тих є більш як половина Поляки а решта Нїмцї. І дивіть ся, Полякам, що все старали ся мати Буковину у всїм в руках, не прийшло нїколи на думку, щоби на Буковинї закладати католицке епископство.

Нас Русинів, що єсьмо православної віри, що стояли до нинї з Нїмцями в дуже добрих зносинах, мали би наші приятелї, Нїмцї ощастливити катол. епископством в краю.

Сказано: для мене се рівнодушне, але ви признаєте, що се мусїло би зробити вражіне, як коли-б Нїмцї взяли в свої руки пропаґанду, якої доси для спокою в краю, для межиконфесийного миру не було. А чи воно є в програмі нїмецкої поступової партиї, щось такого підпирати, все я не вірю, і я би, попри вдячність за сприяючі, я-б сказав, прихильні слова про Буковину, звернув у вагу п. Шікера, щоби черпаючи свої інформациї, приглянув ся добре жерелу, і тодї найде, що не одно таки инакше виглядає; він тодї не вискаже жаданя і просьби, що не придатні охоронити мир в нашім краю, який доси Богу дякувати на віроісповіднім полї вповнї панує. (Живі оплески).

Сим готов я з моїми виводами на сегодня, і я кінчу заявою в імени клюбу Русинів, що будемо голосувати проти буджетової провізориї а то тому, бо ми не бачили з боку сего правительства нї одного дїла, нї одного чину, що би вказувало на вільну прихильність до нашої нациї, як доси; а вже і з тої причини, бо як раз за часів сего правительства були в Галичинї двічи вибори і двічи їх переведено скілько можна гірше, а як сказав п. посол Романчук, хоч меньше брутально, за те тим хитрійше, як упереред, через що наш нарід не заступлений в палатї після свого числа, і тому, що бачимо се правительство хоч в тайній приязни з нашим найбільшим ворогом, з польским клюбом, ізза чого мусимо ему виразити наше найбільше недовіріе. (Живі оплески).

VII.

Що робить руска інтелїґенция?

——

П. І. Х. із І. пише на сю многоважну тему ось що:

„Що можна зробити, дає нам найлїпший доказ праця наших попередників і справдїшний стан єї здобутків від памятного року. Провадили нарід з тьми, оскілько можна признати загальну добру волю, принагідно а не систематично, та довели аж над „зорі“, де показав ся новий шлях загальної культури для народа се є новий шкільний закон. Сю добу назвати хиба розпутем для народа, бо й сегодня він ще не рішив ся, де з одної сторони знеохочені а з другої цїлими лавами із закоченими рукавами торгають ся о провід блукаючих мас.

Утоптуване шляху в повнім руху, но декуди з запалом, та хоть широке поле на око без впадаючих перепон, а таки почва не надає ся до скорого вилагодженя під битий шлях, бо пісковата.

Заки можна що подати, треба вперед взяти, щоб мати що дати, а ся наглядність сама представляє некористно справу визволеня в очах народа. Ся дїйстність витворила переконане межи масами, що аби щось мати, належить цїпко тримати, то що вже посїло ся, хотяй і на старий лад, лиш не допустити „нових ґосподарів“ до спільної акциї. В виду сего запустили ся корінї вплывових старшої касти так, що чекати би струпіщіня їх а пазити як ока в голові правильного ходу і перетвору молодших, у котрих найде ся охоче серце до признаня, що треба вперед таки вложити а в своїм часї аж сторицею взяти.

Нїчо не може чоловіка, що рве ся до осягненя здобутку, більше умучувати, як се щоденне переконане, що селянин жадає безпроволочного успіху-зиску, а випливом самого переконаня о неможливости сего виконаня є недовірчивість селян. Трафляє ся деколи палкий животворний характер межи селянами, та видячи, що не перепре свого дїла, як стій, втїкає до обіцяної землї, а дома лишає ся нам маса, против котрої треба ставити плечима запір а наперед напружувати подвійно сили до підтримуваня тяжко виробленої позициї. Хто зазнав таку дійстність, той і повірить і відчуває, який душевний біль огортає чоловіка, в яку безмежну зневіру, попадає ідеальний чоловік! Що годен чоловік післаний в нарід здїлати в часї, коли ему припала роля клина, вбитого межи старе і молодше поколїне, котре в нерозсудний спосіб теряє ся під вплывом старшого, що ему гейби на перекір вщіплює а бодай підтримує старий звичай в позашкільнім часї, коли то сини вже не школярі а ще й не парнї вистоюють купами в вільний від фізичної працї час цїлими днями по улицях і кепкують собі з прохожих для збуваня часу, дарма що в школї а особливо в повторяючім курсї зі всїм натиском відклонювано їх від подібної дикости. В сім періодї життя пропадає в бездїльности наша сїльска молодїж.

Дуже хитний арґумент зближеня має до просвітителя поручає оден інтелїґент, подаючи раду, стикати ся в оріґінальний спосіб се є поздоровляти всюди вперед кождого громадянина, не минаючи навіть тих в роді галицких Ефіяльтів, та подавати їм руку. Як вже се має бути спасенним дїлом, то за мало поручає ся. Треба вже доконче після рецепти з перших діб визволеня потурати всїм иньшим сїльским етікетам і брати участь у всїх звичаях от: кумити, батькувати, ставати в крилосї чи в

странї з даскалом і витягати гласа, збирати складки по селу на „соборну“ службу, і так в нїй як і при столї участвувати та скубернити дорогі місця спільно, а доперва поступоване в такий спосіб становить шпиль популярности учителя в очах мужика, бо тогди він видить всю гармонїю, де після его осуду все корить ся перед сьвященником. В такім разї разом посиплять ся обильні підхлібні „похвали“, а нарід буде горнути ся, щоби з учителем „завитати ся і поговорити, бо добрий чоловічок“, але лиш і се. Се факт, але ним осягне ся лиш хвилеву нетикальність, а до заведеня товариства просьвітного мусїв я таки брати здорових способів силуваня і спинюваня против допікаючої біди і корупциї, не завиваючи в папір нїчиєї провини. Не лагідними а отвертими хоть і разячими принуками доверщує ся піднате дїло, що приносить безусловно ущерб повазї учителя

А вже що до узисканя приклонників до стоваришеня кредитового, то се уважають люди за прямий замах на право посїданя. Маю отже дїло навіть з викінченим стратеґом селяньских обставин, настоятелем, котрий витерпів цїлий ряд громів за споводованя низеньких і високих сил, та трудно закласти підвалину до сеї економічної сьвятинї, бо якраз колишні взірцеві ученики, горда надія будучности громади, лїтають на вислугах жидів та бутних, мальверзациями зболочених, брудних махерів, що підносять свою зухвалість против далеко иньших як учитель, бороздять і так в тяжкій корчовитій ріли всякими видуманими можливостями. На що такому Райфайзенки, коли він належить до упревілїйованої кліки, котра такі штучні вузла намотала, що Ґордийский їм лиш сват. За 6% получить він з церковної каси грубі сотки на необмежений час „за обмеженою порукою“ та ще й компромітує публично дальше стоячі особи з дотичними заходами. Так стероризовані поліцейскими підступами селяни цінять читальню лиш підчас виборів, щоби вихати одного а самому заняти гідне місце щоб глумити ґлібше з всеї многолїтної мозольної працї просвітителїв.

В цїлком темній громадї мусить чоловік і паяца грати, щоби в такий привабний спосіб злакомити до сконцентрованя; а сего вже певне не всякий схоче підіймити ся. В розстріленій поліцейскими підступами громадї треба прямо по одній сторонї ставати і так до позисканя намагати, а при тім чоловік і не стямить ся, як з его тяжких заходів старі мальверзаціями вишколені а їх наслїдками вимуштровані хитрі дїдоводи потягають користь для давної кліки а всю дїяльність товариства виводять в сторону сїльскої політики. Коли кампанїя закінчена, вже й завмерла хіть до сходин, а читалня стоїть майже пусткою.

Яка тут може бути власна користь просвітителя при такім закінченю его змагань, а майже всюди так буває, я не можу доглядїти, а таки радить той самий інтелїґент щоби не виявлювати ознак „нашої власної користи“ перед громадянином. Я виджу, бо відчуваю, лиш ту некористь, що селянин такими неудачами лиш ще більше усуває ся від акциї. До корчми патріот не заходить, бо там і тілько не знайде, що не знайшов на довший час в сконцентрованім кружку. Можна деколи в фейлетонах їдку сатиру на сю тему винайти та сего не чують діткнені, не інтересуючи ся тим.

Читалня розвиває ся доти, доки учитель чи священник до неї пильно заходить а тим самим й притягає до вступленя в члени. Але й треба доконче зійти на ровень „читалника“ і таки кождий часопись прочитувати та пояснювати, бо і найчілнїйщі колишні ученики овіяні старим духом та любують ся у творах релїґійного змісту або теряють час на цїлком безідейних розмовах. Користь з сего ясна.

Читалня відповість свому покликаню аж тогди, коли будуть до неї так як до церкви без нїчиєї принуки а з власного морального та соціяльного почутя приходити. Сю моральну силу витворюють надзвичайні обставини, котрих так довго буде мало у наших селян, поки теперішна лїпша молодїж не займе в свої руки яко повноправні горожани все, що становить дотичний круг їх дїланя. Се залежить від поглубленя і вщіплюваня почутя національности та пізнаваня всяких кривд; доказ на се успішний рух галицких селян.

На жаль годї народному світочеви виконувати докладно всю отсю дїяльність. Накликуване і принука не заповідає з теперішним уровнем розвитку стійної тривкости і ледви тїнь якої мари — розпорошує все.

НОВИНКИ.

Календар. Недїля 9/XII. (22/XII.): Ж. 29 (57) по С. с. Д. Луки 10 Зач. Анни; Р.: Флявіяна, Понед. 10/XII. (23/XII.): с. м. Міни, Ермоґена, Евґрафа, Маріяча; Вікторії, Второк 11/XII. (24/XII.): п. о. Данїіла Стовпн., с. м. Акепсима; Адама, Еви.

З бук. краєвої ради шкільної. На засїданю з дня 13. с. м. розширено школу в Новоселици і в Чагрі на 4 кляси, в Васловівцях на 5 кляс; іменовано управителя школи в Каменцї Тодора Киртюка надучителем тамошньої триклясової школи, учителя в Брязї Остапа Сїпенюка учителем при триклясовій школї в Стрілецкім-Кутї; придїлено учителя Василя Нагайчука з Дорни-Арджестру до Брашки а уч. Івана Реуца з Балачани до Уйдешт; признано 1. додаток пятилїтний надуч. в Драґошештах Коштеви Паушови; одобрено признане пятилїтних додатків уч. Францови Штробльови в Слобозиї-Комарівцях І., надуч. Альбінови Носиевичови в Черепківцях ІІ., підуч. Апольонії Лянґ в Кіцмани І., надуч. Євгенови Недїльскому в Репужинцях І., надуч. Николаєви Спинулови в Кадобівцях ІІ., уч. Каролїнї Ереспох у Вашківцях ІІ., надуч. Василеви Орзї в Лужанах ІІІ., надуч. Адольфови Цозльови в Шипинцях IV., надуч. Ілї Прокоповичови в Мамаївцях старих IV. і надуч. Андрієви Зугаевичови в Заставнї V.

В справі непринятя руских академиків на черновецкий університет довідуемо ся від руских послів з Відня, що мінїстер осьвіти заявив їм в четвер, що зажадає від унів. сенату справозданя в сїм дїлї і припускає, що саме те жаданє спонукає сенат приймити львівских студентів. Як видно, то п. мінїстер не знає чорновецких тевтонів, коли щось такого припускає.

Проти непринятя львівских академиків на черновецкім університетї демонструвала руска акад. молодїж в середу вечером, відпроважаючи львівских делеґатів, на черновецкім двірци окликами і піснями, а в пільзеньскій пиварнї зробили відтак овацию зібраним там професорам філ. факультету.

Сьвято Николая, що відбуло ся сеї середи в „Народнім Домі“ в Чернівцях, випало дуже гарно, за що належить ся подяка пп.: проф. Гандякови, Захаркови і Вишньовскому та їхнім молоденьким помічникам.

Тов. „Союз“ пригадує, що нинї о 3-ій попол. відчит і концерт для міщан в сали „Народного Дому“.

На фонд академічної молодїжи у Львові до дня 17. с. м. 756 к. 9 с. — Разом з попередними є **16.822 к. 63 с.**

Прав. парохом в Сучаві іменований тамошнїй катихит Михайло Сербул, а в Фундулмолдові парох із Силівців Вікентій Васильский.

Обмеженє поєдинків в армії. Як доносить Armee Ztg., мінїстерство війни видало розпоряджене в справі обмеженя поєдинків і гонорових справ поміж офіцирами. Поєдинок не повинен відбути ся, заки не повідомить ся про се команду полку, а верховна власть має доперва рішити і може також в разї більшої обиди потягнути виноватого до судовеї відвічальности.

Апостол чудотворного рабіна перед судом. Рабін в Белзї має кількох апостолів, а з них найстарший є Ляві Мавтнер. Леві є предсїдателем мирового суду рабінацкого, а се становиско приносило ему немалі доходи. Хто не піддавав ся засудови мирового суду, Леві кидав на него проклон і оголошував „трефним.“ Таке стрітило Маєра і Хаю Реднерів молочарів з Белза. Обоє не хотїли піддати ся присудови т. є. заплатити 100 корон. За те Леві оголосив, що набіл, який они продають, є „трефний“. Реднери притиснені до муру заплатили кару, але і обжалували Левіого Мавтнера перед судом о вимушене. По розправі трибунал засудив Левіого на 2 місяцї вязниці, а жидка Аппеля за кривоприсягу на 3 місяцї вязниці.

Правдиве „золоте“ волосе. В містї Лїдвіль, стану Кольорадо, прибув до фризиера гірник, Джемс Мек Кормек. Підчас стриженя завважав фризиер золотий порошок в волосю стриженого. Як показало ся, Мек Кормек мав звичай мити що рана голову в потоцї, що переплив попри его хату. Коли гірник дізнав ся про відкрите золота в своїй чупринї, поспішив сейчас до потока і пересьвідчив ся, що его дно є дуже богате в золото, котре уносить ся і в водї. Набув сейчас право експльоатациї потока. Нинї жертвують ему вже 100.000 долярів відступного.

ОПОВІСТКА.

Дирекция тов. „Руска Каса“ в Чернівцях подає сим до загальної відомости, що задля внутрішного урядованя, каса буде на днях 29., 30. і 31. н. ст. с. м. для партий замкнена.

Хто собі замовить
50 МАЛИХ КАТЕХИЗИСІВ
штука по 15 кр. (30 сотиків)
той дістане 10% опусту а пакет з почти вже оплачений. Адресувати належить
Торговля паперу „Рускої Ради“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4:

ПРИБОРИ до ПИСАНЯ і РИСОВАНЯ
як також
КНИГИ
для кас райфайзеньских
поручає
ПАПІРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“.
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Хто хоче дістати
КАЛЄНДАРІ
в коміс, най зголосить ся до
Торговлї паперу „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.
Пакет оплатить „Торговля“ а кождий 10-ий календар дає даром за роспродаж.

Справоздане касове „Рускої Каси“

за місяць падолист 1901 року.

А) приходи.

На початку місяця		в протягу місяця прибуло			З кінцем місяця	
кор.	с.		кор.	с.	кор.	с.
131	44	1. На фонд резерв. загальний	8	50	139	94
730	88	2. На фонд резерв. товар.	4	50	735	38
2828	50	3. Вложено паїв	126	—	2954	50
43957	06	4. Вложено вкладок щадн.	4023	18	47980	24
20861	56	5. Звернено пожичок на скрипти	1558	96	22420	52
13184	15	6. Звернено пожичок на векслї	1087	69	14271	84
5108	14	7. Побрано відсотків	476	28	5584	42
1064	62	8. На адмінїстрацию побрано	125	21	1189	83
706	03	9. Побрано коштів спору	169	64	875	67
88572	38		7579	96	7579	96
5099	79	10. Готівка	253	88	5099	79
93672	17		7833	81	101252	13

Б) Розходи.

На початку місяця		в протягу місяця убуло			З кінцем місяця	
кор.	с.		кор.	с.	кор.	с.
100	92	1. Вложено на фонд рез. загал.	—	—	100	92
733	08	2. Вложено на фонд рез. тов.	—	—	733	08
1874	40	3. Виплачено паїв	78	60	1953	—
42010	42	4. Виплачено вкладок щадн.	2027	51	44037	93
16670	—	5. Дано пожичок на скрипти	700	—	17370	—
26609	04	6. Дано пожичок на векслї	3906	—	30515	04
1325	97	7. Виплачено відсотків	27	22	1353	19
601	52	8. Виплачено коштів адмінїстрациї	30	93	641	45
39	19	9. Виплачено оплат скарбових	—	—	39	19
2411	90	10. Роздїл чистого зиску	—	—	2411	90
915	05	11. Виплачено коштів спору	400	—	1315	05
126	80	12. Видано на інвентар	—	—	126	80
93418	29		7179	26	100597	55
253	88	13. Готівка (Сальдо)	654	58	654	58
93672	17		7833	84	101252	13

В місяци липни вступило 4 нових членів, з паями деклярованими на суму 160 К. уплатили дїйстно 126 К. — с. Виступив 1 член з паєм на 18 К.

Дирекция:

О. Денис Єремійчук
голова.

Др. Стефан Гординьский
заступник голови.

Ат. Руснак
член старшини.

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з аль- паки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, ліхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони, дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові циґарниці, дамскі пояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дїтий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для муцин і хлоців. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Сукнані і плюшеві модні шапки для панів і дїтий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і єґерске по цїнї фабричнїй; скі кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дїтий. Вовняні покритя, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дїтий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Capek у Відни з француской шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дїтий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу для пань, панів і дїтий.

Коци до подорожи з вельблюдового волося, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на лїжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня є на складї, а що тиждня приходять свїжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР"

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти")

перше і одиноке руске Товариство асекурацийне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер" припоручили Приосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранцийні „Днїстра" з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540 кор.	11 сот.	разом 520.406 к. 65 с.
Резерва премій . . .	171.942 „	— „	
„ спеціяльна . .	6.000 „	— „	
Фонд емеритальний .	30.924 „	54 „	

Тарифи „Днїстра" дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер" виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Поліси „Днїстра" принимають при пожичках ґіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенці, Теребовли, Заліщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер" в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер" іде часть провізиї на рускі публичні добродійні цїли; поліси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер" пошукує спосібних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра". — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Найлїпші

МАШИНИ ДО ШИТЯ

є так звані обручкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту). Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевців, кравців, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кожду машину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові гроші і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машиніст

в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

Гарне, добре і дешеве!

Маґазин одїжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою".

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий

жакети, мантильки, ротунди, похівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дїтий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Порученя зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї" в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове видане

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциею

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повісти) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; цїна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з цїни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і IV томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 147. Чернівці, середа дня 12. (25.) грудня 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	—	сот.
на пів року	10 „	—	„
на чверть року . .	5 „	—	„
на місяць	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

У відповідь „Дештептарі“ і єї поплечникам.

„Русини в прав. бук. церкві є елементом зайшлим, без нїяких прав!“

Ось вам нове речене, в котре уняв безграничний шовінїзм румунїзаторский, що то би рад нас хоч би зараз у ложцї води утопити, наші відносини до нашої питомої православної церкви! Отже румунїзатори думають, що ті, котрі давно перед Волохами були мешканцями Буковини, що ті, котрі Волохови дали свою осьвіту і культуру, що ті, котрі учили Волохів віри Христової; — одним словом, що Русини на Буковинї нарід зайшлий і що сему народови треба видерти і ту крихіточку права-правди, якої румунїзатори нам до нинї ще не успіли загарбати! Ми вже так привикли до ріжних напастий і бріхонь румунїзаторских ґазет, яку би назву они й не носили і в якій би мові они не виводили, що просто не відчуваємо жадної раціональної причини, запускати ся з ними в полеміку. Коли-ж нинї все таки хочемо дати відправу „Дештептарі“, (ч. 93 з 12. грудня 1901) за єї напасти і безстидні вибрики супроти нашого народу, то робимо се тільки зі взгляду на критичну хвилю, яку переживає цїла австрийска Русь як-раз тепер, так в Галичинї як також і на Буковинї — хвилю народного осьвідомленя і пробудженя з вікового сну у всїх напрямах народного житя і у всїх верствах суспільности.

Справедлива борба, яку підняли на початку XX. столїтя наші галицкі братя супроти тамошних гнобителїв, котру ми Буковинцї так щиро привитали і котра певно не остане без додатних наслїдків для цїлої Руси-Украйни. — ся борба заставляє нас, поставити собі питанє: Чи вже і буковиньскі Русини настільки дозріли і осьвідомили ся, щоби й они могли так рішучо відказати ся від чужого постидного ярма, як їх галицкі братя?

Хто знає добре наші відносини церковні, хто знає всї кривди, всї ті безправства, які терплять в церкві православні Русини черновецкі, про котрі недавно писала і Буковина“, той певно не буде сумнївити ся, що брутальність наших противників сягає далеко дальше нїж у Галичинї; а тому ще більше повинна заставити повстати вже раз рішучо у власній оборонї. Цинїзм та обурююча і сьвідома брехливість наших противників безпримірні. Вони називають чисто-рускі села волоскими і кажуть, що православних Русинів на Буковинї зовсїм нема; румунїзують, де і що тільки можуть (і верещать про слявізацию Волохів); а мимо всего того мають ще безличність писати про „ароґантскі претенсиї Славян у церкві, хоть на сїм полї дїє ся як-раз нам як найбільша кривда від десяток лїт і аж до сеї хвилї.

Все се повинно нас застановити серіозно. Для тим яснїйшого означеня нашої ситуациї мусимо звернути увагу на слїдуючі уступи із „Дештептарі“.

Пустивши в сьвіт видумку, що навіть еп. Гакман, хоть Русин після народности, не відважував ся(!!), нарушувати волоского характеру(!?) правосл. церкви буковиньскої, „Дештептаря“ говорить дальше:

„В протягу яких трийцяти лїт — себто після еп. Гакмана — повстали нечувані зміни (се чиста правда, але як раз з противного боку). Не лишень, що впроваджено(!!) язик словяньский в богатьох сїльских церквах руских (отже прецї таки раз було, і то богато руских сїл на Буковинї), не лишень, що сегодня Русини безправно (!?) присвоюють собі право, переписувати ся по руски з властями церковними; они старають ся навіть під ріжними видуманими негідними поводами, повиганяти волоских сьвящеників із сїльских церков, вибудованих благочестивостию великих волоских(!?) добродіїв.“

Що за безлуздий шовінїзм, що за цинїзм, що за клясична брехливість!

Звичайно кували румунїзатори і їх „Дештептаря“ мов зазуля уводно; „на Буковинї нема православних Русинів“. Нинї они нараз проговорили ся, вже додають, що є і було, і то багато руских громад правосл. на Буковинї, та тільки в сих громадах споконвіку(??) уживали в церкві мову волоску! Се бріхня, безстидна, сьвідома брехня. Але коли би й припустити, що ся бріхня — не бріхня, а правда, то чи було оно справедливо, що прав. сьвященики служили і проповідували в руских громадах по волоски, і яку користь могли мати люди з такої церкви і з таких сьвящеників? Яким же правом і якою льоґікою домагають ся румунїзатори від нас, щоби ми носили і на далї се ярмо і зрікали ся своїх природних прав?

Але послухаймо далї!

„На якій підставі домагають ся Русини впровадженя язика словяньского в церкві історично-волоскій“? пише „Дештептаря“.

Відповідь на се наївне питанє здає ся, дуже проста. Підставою до сих домаганьслужить нам право природне і право православної церкви, — те саме право, на підставі котрого Волохи колись домагали ся усуненя старословяньскої мови із свого богослуженя і так довго не мовчали, аж свого осягнули. — Але просто штубацка глупість показує ся із слїдуючих слів, котрими недотепний писака бере ся інтерпретувати австрийскі основні закони:

„Основні державні закони“, пише він, не дають Русинам такого права. § 19. зак. з дня 21. грудня 1867 не постановляє нїчого (?!!) зглядом мови в церкві. Він говорить тільки про рівноправність у школї, в урядї і в житю публичнім. Закон певно би не мовчав про права мови в церкві, наколи-б законодавцї не уважали офіцияльну мову церков за сьвятість, до якої они не мають жадного права.“

Так „Дештептаря“. Нам уже представляє ся сеся річ троха иначе. По першім ми знаємо добре, що церква стоїть на осібних правах, себто користує ся до звісного степени автономією супроти державних законів. Ся автономія однако нїяк не є безправством і не дає жадної своєвільної власти одній части вірних над другими, як то хоче „Дештептаря“ доказати.

Брудер і Затичка.

Оповідане *В. Кравченка.*

(*Далї*).

Підпрапор схопив ся, зібрав свою постїль, одяг ся, умив ся і крадькома на-почіпки подивив ся до віконця, як ось разом зі спальнї розчинили ся двері, а звідти уже теж одїтий Брудер оказав ся:

— А ви вже й устали!

— Не сплю годин зо дві, — збрехав підпрапор.

— Гей, та з вами заспати не можна!... Се виходить, що ви й до роти бігати-мете раненько... І як се до речи: Я згішний часом засплю... З вас буде щирий служака. У нас у юнкерському усї юнкері встають у шостій годинї; я був за начальника віддїлу, то мусїв уставати о четвертій годинї, щоб мунїцию кождого юнкера заздалегідь переглядїти та чи нема на казонках, що біля ранцїв, пилу... За се особливе нас „дули“ страшенно.

— Се гарно, — каже господар, — нема що журити ся — у нас є до чого рук покласти... Клишенко не здатний до працї, а через те з новобранцями довелося-б менї самому порати ся, але на що я вам буду заважати — ви молоді — енерґії досить... Тепер новобранцї всї ваші, що хочте, те з ними й робіть, я вам даю віри!...

Від щастя у підпрапора заблищали очи і ввесь він задріжав, душа його зараз сама полетїла-б до казармів, щоб там робити „ружейні прийоми“, маршірувати — та так міцно ставити ногу, щоб аж уростала в землю!...

Господар постеріг гостеві мрії, але щоб кришку спинити жадання того, він раптом перевів розмову на що инче:

— А шаблюку дамаську ви бачили в мене? — разом спитав ся Брудер у підпрапора.

Той похитав головою, що, мов, не бачив.

Господар пішов до спальнї, винїс звідти шаблюку.

— Ще — каже він — за батька, офіцер приїхав з Кавказу та в нашому містї й заслаб. У нашого тата на борг брали йому лїкарства... Потім той офіцер узяв тай умер, а дружина його сю шаблю нам віддала за лїкарства... Ще й більш була винна та вже простили, бо дуже бідна...

По сьому оповіданю Брудер кришку, як звичайно, помовчав, потім гукнув до москаля, щоб той давав самовара.

— Менї здаєть ся, сей вугол, котрого ви носите, збільшений проти закона, — сказав осьміхаючись Брудер до підпрапора; а сей соромливо почав ховати руку, бо справдї чина собі на лївому рукаві у мундірі дуже збільшив.

Щоб загладити неприємність, господар спитав ся ласкавенько у підпрапора:

— А власних мундірів маєте богацько?

— Одного — відказав той.

— А в мене два мундіри, а сурдутів маю аж три: один, що ще нї разу не зодяганий, другого — на баль одягаю, у третьому — що дня ходжу... А четвертий (я забув, є ще й четвертий) „так собі“ — старенький.

Брудер ще від учора постеріг тее, що Затичцї було однаково, чи він, Брудер, перескакує у розмові з одної лїсти на другу чи нї... А підпрапор усе ввічливо вислухував і з усїєї мови ротного хоч по трохи чим небудь користував ся „на колись то“.

— Крім відомої шафи дружина одержала від свого тата ще й двістї рублїв гроший, дванадцятку сорочок, стільки-ж спідниць, та того, про що не кажуть „при дашах“... І хусточок з мережечками, та деяку инчу дещицю... І все те, щоб знана дружина, що власне сї речи принесла вона, — говорив Брудер далї — я умисне завів у окремий список, коли, хай Бог боронить, умре дружина і по нїй не зостанеть ся дитинки, то всї, які на той час матимуть ся жінчині речи, цїлими я верну тестьови; як же подерло ся щось, то вибачайте, люди добрі, я тут не винен... Коли-ж Господь так захоче, що дїти будуть живі, то теж вибачайте, бо все те вже не тестьове, а дитяче... А коли-б вам знати усю правду, то жінка від своєї мами на посаг мала не футро, а так собі — біс батька зна' що, я сам справив їй ось бачте яке футро. — При сьому Брудер відчинив випуклу скриню, дістав з неї лисяче, оксамітом вкрите жіноцьке футро, напахане нафталїною, показує.

— От у моєї мами теж є два футра, тільки одно дістало ся їй від бабунї, але, щоб їх обережувати від мілї — то отсе весною кладуть їх на горіще, у окрему скриню, й перетрусюють мархоткою та перцем червоним... Мархотка хутчій вивітрюєть ся; коли носиш річ — вона не смердїти-ме так, як нафталїнована...

Самовар уже шипів на столї, Брудер дістав чай, запарює; далї вийняв чотири шклянки, стільки-ж мисочок та всяких инчих речий, які звичайно подають ся при чаю у порадних людий; про кожду з сих речей господар докладно оповіщав гостя, звідки вона і яким робом до нього попала ся... Поклавши-ж біля кождого прибору по мережаній, дуже вальненькій серветцї, Брудер відрізав з хлїба, „що пік ся дома, бо базарним — можна заразити ся“, чотири тоненькі однакові шматочки, тоненько понамащував їх маслом, „що дома билось“, поклав ті кусочки на талїрочки біля приборів, а кришки, які зостали ся від різки хлїба, збирав по одній і кидав собі до рота:

— А бариня скоро прийде? — спитав Брудер у денчика, що зі спальнї вийшов на пальцях, несучи до шафки чайну ложечку.

— Саме мамка кормить Бабико, то панї по часах дивлють ся.

Далї буде.

Автономія нашої буковиньскодальматиньскої правосл. церкви, яко церкви, що становить частину вселеньскої церкви православної, означено точно законами сеї послїдної, котра як звісно признає зглядом мови церковної своїм народам як найдальше ідуче suum cuique. О скілько-ж у нас фактичний стан що-до сеї точки не відповідає законам принятим в церкві православній, о стілько є се безправством, яке повинен старати ся, коли вже не усунути то бодай не одобряти, кождий чесний і совістний православний христіянин. На жаль годї приписати сеї прикмети тим, котрі стоять округ хоругви „Дештептарі“. Бо коли-б она у чих дїйсно була хоть на лїк, то они мусїли-б стидати ся і бодай мовчали би а не удавали покривджених і не натягали би зовсїм неповинний § 19 наших державних законів.

Зрештою, коли би розум сих людий не був цїлковито помрачений безмежним фанатизмом національним, а серце їх не упереджене і не зіпсоване до тла, то они могли би і в сїм навіть тими так незручно вибраним § добачити як-раз противне тому, чого они у нїм шукають. Бо чи не належить розуміти під житєм публичним також і житє церковне? Або може уважають румунїзатори нашу бук. прав. церкву за інституцию приватну??

(Конець буде.)

З ради державної.

В пятницю відбуло ся засїданє палати панів, на котрім при дискусиї над буджетовою провізориєю обговорювано теперішну ситуацию полїтичну в державі. Кн. Аверсперґ сказав, що з конституциєю і парляментаризмом в Австриї не все поступовано в спосіб цїлком льояльний. Навіть на случай переходового абсолютизму не вийшло би ся з теперішного заколоту, бо за кождим разом треба би вертати до теперішного державного устрою.

Президент міністрів др. Кербер заявив, що правительство сильно переконане о конечности конституцийного стану. В тяжких годинах відкинуло оно всї проекти, котрі стреміли до усуненя істнуючих трудностий в иньшій дорозї а не конституцийній. „Я — сказав др. Кербер — належу до пессимістів і маю надїю, що погляд в пропасть, до котрої держава через заколоти послїдних лїт присунула ся, потрафить навернути до працї всїх тих, на кім тяжить одвічальність за конституцию, та що скінчить ся сей стан закостенїлости, який мусїв би бути нещастєм для нас усїх. На тім становищи правительство буде й на дальше стояти.“

Палата панів ухвалила в другім і третім читаню буджетову провізорию, закон о продажи кріпостних ґрунтів в Кракові, Чернівцях і Бернї і закон о управильненю пенсийних відносин ріжних категорий душпастирів. Иньші ухвалені палатою послів закони повіддавано дотичним комісиям і замкнено засїданє.

Послїдня сесия. Розпочата дня 17. жовтня рада державна, покінчила свої передсьвяточні засїданя, що продовжали ся точно два місяцї. Послїдні засїданя робили вражінє, що палата хоче трудитись... хоть оно стало ся під натиском д-ра Кербера, котрий все упоминав і грозив.

Зараз на першім засїданю 17. жовтня приголосив др. Кербер довшу програмову промову, в котрій представив послам конечність відложеня спорів національних а взятись за порішенє справ економічних. Дня 22. падолиста на конференциї предсїдателїв клюбів остеріґав др. Кербер перед розбитєм парляменту і вказував послам їх велику одвічальність. Дня 5. грудня в комісиї буджетовій повторив він такий зазив до послів, лише з більшим натиском, щоби ситуацию не затемнювати і не приводити державу в таке положенє, котре наложило би народам „примус мовчаня“. Будо се загородою не аби-якою, страшнїйшою нїж § 14.

А коли і тої перестороги одні не налякали ся, а другі мов би не чули, заявив др. Кербер 9. грудня в повній палатї цїлком ясно, що може наступити конечність засистованя конституциї. Се послїдне налякало партиї, котрі дрожать о свої мандати, і палата приступила горячково до працї, но взялась за неї досить пізно, бо майже два місяцї уплили були над дискусиями о наглячих внесенях.

Найбільше часу забрали наглячі внесеня: молодочехів Форшта о нїмецкій тарифі цловій, Кафтана о потребах зелїзного промислу, Виходіля о знесеню мит, Мастальки, Странского і ин. о справах ческонїмецких льокальної натури; иньших послів о духовних конґреґациях, о загальних обезпеченях на старість, а вкінци внесенє п. Романчука о галицких виборах і п. Шустершіца о словіньскім університетї. Все як раз вистарчило, щоби заняти дневний порядок на два місяцї, і як би під загрозою засистованя конституциї рішено в поелїдній хвили досить мирно буджетову провізорию і посли розїхались на цїломісячні ферії святочні.

Ческа заява. Управа ческого парляментарного клюбу видала слїдуючу заяву під заголовком: „По сесиї парляменту“: Пляни правительства що-до буджету не удали ся, і ми маємо то пересьвідчене, що дальша дїяльність парляменту буде неможлива, о скілько не прийде до порозуміня в справі язиковій. Самі Нїмцї признають вже потребу перемиря в справі язиковій, заки буде можна приступити до мирових переговорів. Що-до звістної погрози дра Кербера знесеня конституциї, можемо лише тілько зазначити, що не може бути бесїди о управильненю відносин парляментарних, доки не витворить ся відповідний настрій для найпильнїйших справ угодових. Точка тяжкости лежить все в ческім язицї урядовім і ческім університетї на Мораві. Чехи готові радо взяти участь в угодових переговорах з Нїмцями, домагають ся лиш справедливости для себе. Коли би вступні переговори до угодових конференций не удали ся, то кождий буде знати, де треба глядїти перешкоди, котра не допустила до них.

Перегляд полїтичний.

З нагоди царских іменин відбув ся у Відни 20. грудня обід в палатї цїсарскій. Присутні були цїсар, архикнязь Франц Фердинанд, ґр. Каппїст з персоналом амбасади, ґр. Голуховский, др. Кербер, кількох міністрів і високих достойників. Цїсар вніс тоаст на честь царя.

Репрезентация міска в Будапештї ухвалила візвати правительство видати закон против поединків.

Всї польскі і ческі товариства в Саксонїї одержали приказ, щоби в будучности їх члени на загальних зборах промовляли лише по нїмецки.

Анґлїйске міністерство війни зарядило нову висилку війска до полудневої Африки. В сїчни має туда відійти шість баталїонів мілїциї.

Студенти академиї в Фрайберґу запротестували против приниманя ческих студентів до академиї.

Ректор університету в Берлинї не позволив на збори нїмецких студентів в справі польскій, отже збори скликали давнїйші студенти. Критиковано поведене Поляків, що они дрібні справи підносять до великого значіня; запротестовано проти антипрусских демонстраций Поляків у Львові й Варшаві і візвано нїмецких студентів, щоби на польскі зачіпки уміли дати відповідь по нїмецки. Так само, як польский сенат в своїй відозві до польскої молодїжи!

Борба за руский університет.

Про неприняте львівских академикїв на черновецкий університет заговорили й черновецкі ґазети та тільки одна „Buk. Post“ не похвалила сенат, волоскі ґазети задоволені а „приязна“ Русинам „Buk. Nachrichten“ написали навіть вступну статю, в котрій кажуть, що приняте здавало би ся бути з огляду на зріст числа слухачів пожаданим, але число правників і так за велике для Буковини, а приріст правників-Русинів, що відтак остали би в краю і то в рускій части, не тільки для Нїмців і Волохів непожаданий, але й Русини повинні би розважити, що тим би відтягнули урядників-Русинів зі східної Галичини. Не правда, які жичливі ті „Buk. Nachrichten“ для — Нїмців і Волохів, і тому вигонять Русиннів навіть з рускої части Буковини, аби не дай Боже не убуло їх в Галичинї; бо инакше не стало би місця для нїмецких зайдів, що їдять руский хлїб і судять Русиннів, не розуміючи їх мови. Ось вам, буков. Русини, христ.-нїмецка приязнь!

Із Черновець помістило „Дѣло“ ось-таке письмо в справі неприняття сецесіонїстів з львівского університету (около 75 студентів):

„Причини непринятя, якими руководив ся сенат, були: льояльність супротив львівского сенату, відтак нїби-то спізнена пора, бо небавом (?) кінчить ся семестер, а вкінци можливість, що в наслїдок напливу руских студентів на нїмецкий черновецкий університет могли-б вони домагати ся его утраквізациї. О стійности сих причин злишне розводити ся. Ми подамо лиш на вічну память імена тих „мужів науки“, що голосували ізза тих причин против принятя наших еміґрантів. Ось вони: професори правничого факультету Герман, Ропман і Гауке та богословского Тарновский (Волох) і Гаїна (Вірменин). — (Ґаїна не Вірменин а також Волох. Ред. „Буковини“). — За принятєм були професори фільософічного факультету Калїнка і Зелїнка та професор богословского факультету Попович (Волох). — Надармо заходились коло принятя наших студентів професори-Русини д-ри Стоцкий і Калужняцкий (що не входять в склад сегорічного сенату). Видно, що не лиш одному львівскому сенатови судилось відограти сумну ролю в істориї нашого культурного розвою.

На руску акад. молодїж вплинуло по день 19-го грудня у Львові складок на 21.233 к. 27 с.

Товариство „Народна Торговля“ призначила на фонд запомоговий для академічної молодїжи 500 к.

Черновецкий університетский сенат, пише „Дѣло“, остаточно по довгих короводах відкинув поданя наших академиків о впис на тамошний університет, мотивуючи своє рішене „опізненем“ подань. Однак той мотив не видержує критики, бо наші молоді еміґранти внесли там поданя ще кілька день перед 13. груднем, який був остаточним реченцем до вношеня подань. Властивого мотиву відмовного рішеня сенату треба шукати цїлком де инде, а певно не в сферї обективности! В сїм переконаню мусить утвердити кождого і та обставина, що цїла професорска колеґія була за принятєм наших студентів а тілько кілька одиниць, що як-раз засїдають в сенатї, спротивили ся сему, побоюючись рускої переваги на черновецкім університетї. Через сю незгоду серед професорскої коллеґиї і протягнула ся справа так довго. — Та неприняті студенти не втратять нїчого, бо кільканацятьох з них принято вже на краківский університет а прочих кілька десятків обіцяв принати ректорат ческого університету в Празї. Туда і поїхали вже делеґати молодїжи для внесеня подань. Ческі студенти обіцяли їм всяку підмогу.

Львівских Руских богословів приняли всїх, університети краківский і віденьский. В Кракові уже всїх вписано, а для принятих сенатом віденьского університету визначено для личних вписів яко реченець день 10-ого н. ст. сїчня 1902. Для увільненя від такс і т. зв. „чесного“ треба мати: цертіфікат консисториї, сьвідоцтво убожества (затвердженого урядами громадским, парохіяльним і староством), свідоцтво зрілости і відходу в нїм. перекладї і індекс з фотоґрафією.

Заява признаня швайцарских студентів і професорів руско-украіньскій академічній молодїжи в Галичинї. Студенти університету в Цірїх в Швайцариї, в числї 112, родом з Австриї, Росиї, Італиї і Швайцариї, та 12 професорів цірїхского університету прислали нашим академікам заяву сего змісту: „Зважившн, що руско-украіньска народність е гнетеною, що терпіла і терпить богато; зважившн, що руско-украіньска народність має повне право розвивати і плекати свою мову; зважившн, що 4 мілїони Русинів-Украіньців в Австриї має безперечне право домагати ся висших наукових заведень; зважившн, що руско-украіньскі студенти в борбі о свої справедливі права стрічають ся з короткозорим шовінїзмом;

студенти швайцарских університетів висказують руско-украіньским студентам у Львові свою симпатию і взивають їх, аби в культурній борбі ступали витревало аж до побіди“.

НОВИНКИ.

Календар. Середа 12/XII. (25/XII.): п. о. Спиридона, с. м. Синетоса; Р.: Рожд. Христ. Четвер 13/XII. (26/XII.): с. м. Евстратія, Авксентія, Євгенія; Р.: Стефана

Відзначеня. Цїсар надав директорам ґімназиї Морови в Радівцях і Рентї в Сучаві VI. ранґу, а гр.-кат. декана Івана Шиха в Сучаві іменував почесним крилошанином станиславівскої консисториї.

Іменованя. Почтовий офіциял Артур Велес іменований контрольором в Чернівцях.

П. Пігуляк і другі бук. посли повернули з Відня.

Клюб в черновецкій раді міскій закладають християньскі Нїмцї, що за помочию і иньших радних, які дадуть ся зловити на нїби інтернаціональний статут має допомочи хр. Нїмцям до панованя в нашім містї, зробити барона Фірта посадником міста, дра Вольфа директором маґістрату і т. д. Покищо клюб звернений головно проти жидів а именно дра Штравхера, та скоро жиди тільки схотять, то покажуть неміч Нїмців без жидів.

Палата торговельна і промислова в Чернівцях мала 20. с. м. послїдне засїданє. Нові вибори відбудуть ся небавом.

До Америки пускати муть лише письменних, скоро буде ухвалений дотич-

ний закон, що вже предложений америк. сенатови. Коби то чимскорше!

Прав. консистория перенесла сотрудника Дробота із Замістя — до Конятина а, нїм він ще туди пішов, до Задубрівки.

Ґалєрію образів отворив властитель книгарнї в Чернівцях Ромуальд Шалї в своїм домі при улици цьвітній ч. 7. Тепер виставлені там Рекса образи з житя Наполеона, що представляють найважнїйші хвилї з его житя, а варта їх оглянути.

Про бук. калєндар на р. 1902 пише „Лїтер.-науковий Вістник“ в грудневій книжцї: „Отсей календар призначений в першій мірі для бук. селян, тому й зміст його на скрізь популярний. Він складає ся тільки з трох частин: 1. Календарскої, 2. Інформацийної, 3. Для науки і забави: та в них зібрано все, що може придати ся бук. селянинови і зацїкавити його. Незвичайно велике число ілюстраций становить також не малу атракцию для селян. Нас найбільше може тїшити сей обяв, що цїлий календар — із виїмком дра Стоцкого (ого! Ред. „Буковини“) — зложений самими буковиньскими силами; в ньому взяли участь: Воробкевич, Попович, Синюк, Маланчук, Семака Маковевич, Карбулїцкий, Бажаньский — як видно, деякі мало або й зовсїм не знані, ще в нас. Із того можна вносити, що бук. Русини підносять ся щораз висше культурно і виробляють у себе щораз нові інтелїґентні сили. Дуже також радісний обяв, що в цїлім тім руху беруть велику участь тамошні учителї; ми знаємо, що там иньші відносини у школї, як у Галичинї, але складати все на відносини — трохи за багато. Живого, енерґічного чоловіка, з зелїзною волею, не зломить нїщо і не запхає його до мишачої дїрки. І коли-б у нас між учителями були такі люди, то й вони дали-б себе почути не в сїм то в иньшім напрямі народньої роботи, але видно, що їх таки нема... хоч учителїв у порівнаню з Буковиною така сила! Варто-б дуже подумати над тим, чому воно в нас так, а не інакше, і що зробити, аби сей невідрадний стан змінив ся на лїпше.“ *В.*

Загальний збір ради культури краєвої відбуде ся в понедїлок дня 30-го грудня о год. 10-ій передполуднем в соймові салї. Має ся радити на уставом для дїловодства, який уложив сталий видїл і над прелїмінарем на рік 1902-ий. Члени повітових стоваришень хлїборобским можуть прислухати ся сим нарадам.

Станиславівске епископство. З найдостовірнїйшого і найкомпетентнїйшого жерела довідують св львівскі часописи, що всякі поголоски про іменоване станиславівского епископа є не лише безпідставними, але до тепер навіть не зажадано предложеня кандидатів на се епископство і длятого таке предложене ще не вийшло. Як звісно, розходить ся в сїй цїлій справі о дотацию і поки справа дотациї не буде порішеною, видвиганє кандидатів було би передвчасним і безпредметовим.

Населенє Европи виносило в р. 1801 около 175 мілїонів мешканцїв а після сегорічного спису числить понад 392 мілїонів.

Женщин на університетах було в минувшім роцї в Нїмеччинї 618, Швайцариї 625 а в Австриї 154, разом 1397. В Нїмеччинї було найбільше в Берлїнї 293, в Швайцариї в Женеві 187, а в Австриї у Львові 74, але найбільше звичийних у Відни (30). В Чернівцях було тогід 4, а с. р. є 1 звичайна (Русинка панна Ганкевичівна) і 12 надзвичайних, слухачок. Найбілше слухачок загалом є Нїмкинь, відтак Росиянок, бо зо 500. Найбілше слухачок мають медичні факультети богато є на фільософічних а найменьше на правничих видїлах. В Швайцариї є вже й 3 приватні доцентки; панна др. Тумаркін читає „історию новійшої естетики“, панна др. Родрік „biologie florale“ а паня Зебровска про нїмецких клясиків. Богато женщин є лїкарскими асистентками.

Телєґраф через океан без дроту винайшов Марконі і телєґрафував ним уже онодї з Анґлїї до Америки. Єго прилад підносить ся бальоном, ба навіть „змием“ високо у воздух і передає знаки другому дуже вразливому апаратови, хоть би він як далеко був.

III. Виказ жертв

на підмогу львівским академикам-Русинам.

І політ Влад надуч. в Ширівцях		4 к.	— с.
о. К. Цісик парох в- Погорилівцї		3 „	— „
М. Левіньска з Погорилівки		5 „	— „
Дам. Сїмович учит. в Погорилівцї		3 „	— „
о. І. Караджі		2 „	— „
В. Завадюк надуч. в Багнї		4 „	60 „
о. І в. Палагіцкий з Раранча		4 „	— „
Катерина Чертенков учит. з Раранча		2 „	— „
Петро Войновский надучитель		2 „	— „
Олена Ґраматович		1 „	— „
Марія Дроздовска		1 „	— „
Юрій Ґраматович		1 „	— „
Читалня Р. Бесїди всї в Юрківцях		4 „	— „
Микола Устиянович радник шкілний в Радівцях		20 „	— „
Серґій Шпойнаровский професор		1 „	— „
п. Джулей	селяни з Погорилівки	— „	01 „
Стінковий	селяни з Погорилівки	— „	10 „
Кропелницкий	селяни з Погорилівки	— „	20 „
Рудан	селяни з Погорилівки	— „	40 „
Мавтурак	селяни з Погорилівки	— „	20 „
Панчук	селяни з Погорилівки	— „	20 „
Г. Чорний	селяни з Погорилівки	— „	10 „
Потурняк	селяни з Погорилівки	— „	10 „
Т. Чорнавский	селяни з Погорилівки	— „	20 „
філїя Р. Школи в Кіцмани		50 „	— „
Др. Теодот Галїп		5 „	— „
о. Єротей Федорович з Ревної		4 „	— „
Др. Константи Клим		10 „	— „
з попередних виказів		300·30	
разом дотепер		431.50	

Кромі того обовязують ся Вп. Добродїї: о. К Цїсик, панї М. Левиньска і п. Даміян Сїмович з Погорилївки присилати місячно разом 10 к. на дальші запомоги.

Спасибіг!

Др. Смаль-Стоцкий, проф. Д. Єремійчук.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Моя перша любов.

Я сидїв — так почав мій приятель оповідати — в найромантичнїйшій части Чернівцїв. Ся часть міста не находила ся за мого часу, як багато думають, на ринку під „Чорним горлом“ або на „Острім пляцу“, але за старими цвинтарями. Тут були гори і долини, покриті густимя лїсами — терняків, кропив та ріпяхів, заселені чередами безріг, курий та псами і котами, котрі не належали до нїкого. Тут проживали теплою порою ті щасливі люди, що нїчим не журять ся, не тому, що все мають, а тому, що нїчого не мають. Долиною тїк потік, в котрий стїкали канали та гноївки, роблячи де-не де водоспади. За потоком були два ставки, в котрих було можна за два крейцарі цїлий день купати ся. Зручні хлопцї лучили приємне з пожиточним і вертали з купелї з повними кишенями риби. Властива романтика околицї приходила аж по заходї сонця до свого повного значіня. В сю пору сияли горби і долини не від лямп, а від жовнерских ґузиків та товстих лиць і рук кухарок. Таємничі шепоти, торжественні присяги, глибокі зітханя та сварки заздрісних доходили до ух людий, що сюди переходили.

Я мав тогди 17 років і читав цїлу зиму не математику, котру я страх ненавидїв, тілько „Блїду ґрафиню“, „Рінальдо Рінальдінї“, „Красну грішницю“, заборонені твори Захер-Мазоха, і переписував всї піснї, що менї в руки попали ся. Мій тато, котрому „паня“ оповідала про мою пильність, ріс з радощів.

Ся лектура змінила мої погляди на жіноцтво радикально. Я думав до того часу, що жінки і панни є на то, аби носили спідницї і фартухи. Крім сего мали жінки, після мої гадки, варити їсти, печи, прати, дїти бавити і чоловіків сварити, а панни шити, гаклювати, кучері собі випікати та в зеркало зазирати.

Як весна настала і горби покрили ся зеленими хоптами а в кождій видолинцї почало таємничо шепотїти, вибух у моїх грудях могучий вогонь. Я чув ся дуже нещасливим, був незадоволеним і чогось менї в-одно не доставало. Моє серце забагло любви, як каня дощу. Я почав „робити“ стихи. Сьпівав про любов, про панни, весну, май, цьвітки, написав кілька іділь і сонетів, а наконець зладив страшну сатиру на професорів взагалї, а на мого професора з математики з осібна. Шкода лиш, що я сих моїх творів не заховав до тепер. Вони були писані в модернім дусї і я був би міг тепер видати грубий том найстарших сецесіонїстичних стихів і придбати собі не лише гроший, але й слави і місце в лїтературі.

Одного вечера сидїв я при вікнї і думав, що би завтра сказати мому найгіршому ворогови (професорови математики), аби мене не питав, коли нараз неприємні, скриплячі звуки звернули мою увагу на хату через дорогу.

Тут сидїв борщівник. Так називала его моя паня, що з ним, яко сусїдом, розуміє ся, жила в сварцї. Він мав велике занятє: продавав борщ, жорнив з гречки крупи та муку, фабрикував з ріпакового олїю сїмяний, торгував крілями, голубцями та морскими свинками. Яко раціональний промисловець тримав він кілька безрог і годував, властиво голодував їх мертвицею. Розуміє ся, що безроги против такого поступованя протестували зі всеї сили.

Я глипнув на борщівникову хату і узрів его доньку-одиначку при відчиненім вікнї. Сидїла там і дивила ся на мене. Я вже їй нераз видїв. Вона була молода, — перед тогід ще гуси пасла — низка і як на єї лїта груба. Мала коротке, рідке, русяво-жовте-гнїде волосечко, закручене в малий чубок на потилици. Очи були безбарвні, а шиї цїлком не мала.

Моє серце почало скакати козака і я глибоко зітхнув. Панна Міня — се було впрочім не дуже поетичне імя — відповіла менї також зітхненєм. Я поклав руку на серце і зітхнув ще десять разів. Вона також. Відтак кидали ми одно другому поцїлуї. На сїм скінчило ся сьогодня наше „познакомлене“, бо єї закликали до хати, а менї дала паня вечеряти.

До раня написав я лист на цїлий аркуш, закінчений горячим стихом. Панин паничик доручив его за грінку хлїба моїй вибраній. Вже на другий день дістав я задоволяючу відповідь. Так любили ся ми якийсь час і були щасливі.

Ся любов змінила мене цїлком. Я зачав ся вичісувати, зазирати в зеркало, купив високий ковнїр, що аж в уха поров, мастив волос пахучим олїйком, від котрого потім голова облїнила ся, і записав собі з Відня помаду, від котрої мали за три недїли вуса вирости як у гузара. Шість недїль уживав я сеї помади, вуса не виросли, але за то губа облупила ся. Я вже не годив ся на то, аби тато мене стригли, тілько йшов до фрізиера. До школи цїлком не ходив, за то ходив майже що вечера з Мінею на прохід, розуміє ся такими стежками, куда мало хто блудив.

До тепер любили ся ми лиш ідеально. Найбільшим виразом нашої люби було стисканє руки. Але моє серце почало неустанно жадати сильнїйшої люби; мене перло до рішучого кроку. Одного вечера сидїли ми на одній лавцї, забутій цїлим сьвітом, в цїсарскім огородї і — мовчали.

Довго мовчали.

Раптом впав я перед нею на колїна здоймив благаючи мої руки і: „Мій золотий ангелику, найдорожший ідеале, сонце мого житя, моя горячо улюблена Мінечко, я так тебе дуже люблю, що день і ніч лиш про тебе думаю, не можу їсти, не можу спати, (що не можу вчити ся, я мовчав), в-одно і в-одно мушу про тебе думати. Вже не годен витримати, не годен так далї мучити ся. Або житє, або смерть! Одно слівце з твоїх солодких уст може мене зробити найщасливійшим у сьвітї або загнати мене в темний студений гріб“... Задиханий перестав я на хвилю і дивив ся на єї товсте лице, що за вражіня зробили мої слова на ню, і узрівши на нїм радість, говорив далї: „На отсе заходяче сонце, вечірне небо, сьвяточно приодїту землю і милих воздушних сьпіваків присягаю тут тобі, що лиш тебе, однїську тебе буду вірно любити і слухати. Посьвячу тобі моє тїло і душу, я твій слуга, розпоряджай моїм житєм. Хоть би ти казала менї в керницю скочити, то скочу, бо за свій ідеал житє дати, то найсолодша річ на сьвітї... Найдорожша, найлюбійша душко, прекрасна Мінько, ах, скажи менї, чи любиш ти мене, скажи вірну правду, най знаю, чи маю жити, чи нї!“

Коротка павза.

— Люблю, люблю! шепнула вона тихим і, розуміє ся, стидливим голосом.

В тій хвилї зірвав ся я на ноги і обіймив єї шию, нї, лиш за то місце, де шия повинна бути. Мінечка нащурила губи, а я зачав єї цїлувати...

— Гай, ти лайдаку! — задзвенїв сердитий голос мого тата позад нас. „Чекай, ледащо, менї люди вповіли, що ти робиш, я тебе вже з годину шукаю! чекай, ти смаркачко!“ — кричав тато далї і вимахував палюгою.

Не було жарту. Тато підходив чим раз грізнїйше. Панна Міня обтерла від моїх поцїлуїв мокре лице рукавом, бо не було коли витягнути з кишенї хустинку, упустила парасольку та на право, а я, затиснув капелюшину добре на голову, та на лїво, як вітер...

Ще того самого вечера перевіз, властиво перенїс ся я на иньшу станцию, а панни Мінї і до сегодня не бачив.

Васловївцї, 9. грудня 1901.

Іван Синюк.

НАУКА, ШТУКА, ЛЇТЕРАТУРА.

Slovansky przehled за сей місяць споминає про руских послів в радї державній а іменно за внесок п. Романчука в справі виборів, котрого наглість відкинено сполученими ческими і польскими голосами, про бесїди дра Коса і Ник. Василька, підносячи стосунки між Русинами а Волохами на Буковинї, жаданє рускої ґімназиї і краєвого банку. — Записуючи дрібну осьвітну працю Русинів на Буковинї на підставі статистики читалень, яку надала „Буковина“, ґазета додає від себе справедливо; „To je malo“. — На остаток виступає „Przehled“ в справі руского унїверситету остро проти ческих „Narodnich List-ів“, що пишуть проти кождого поступу. „Przehled“ доводить даними кривду Русинів на львівскому унїверситетї, наводить велике число руских академиків а на підставі праць тов. ім. Шевченка, яких „Nar. Listy“ мабуть не знають, кажуть, що Русини, які є навіть і по чужих унїверситетах, годні розвинути акад. науку, як се видно по Чехах, всесторонно. Щира дяка належить ся „Slov. Przehled-ови“ за его симпатиї до нас.

ОПОВІСТКА.

Дирекция тов. „Руска Каса“ в Чернівцях подає сим до загальної відомости, що задля внутрішного урядованя, каса буде на днях 29., 30. і 31. н. ст. с. м. для партий замкнена.

Хто собі замовить
50 МАЛИХ КАТЕХИЗИСІВ
штука по 15 кр. (30 сотиків)
той дістане 10% опусту а пакет з почти вже оплачений. Адресувати належить
Торговля паперу „Рускої Ради“
Чернівцї, ул. Петровича ч. 4:

Хто хоче дістати
КАЛЄНДАРІ
в коміс, най зголосить ся до
Торговлї паперу „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.
Пакет оплатить „Торговля“ а кождий 10-ий калєндар дає даром за роспродаж.

ПРИБОРИ до ПИСАНЯ і РИСОВАНЯ
поручає
ПАПІРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“.
Чернівцї, ул. Петровича ч. 4.

Як вже всюди есть відомо що

Ріхтера скринки до камінної будови з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно виробених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїні від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, до 6 корон і вище, а будівляна скринка з якором з каміньчиками прирядженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїні 70 сот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Königl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie.,
Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage: I. Operngasse Nr. 16. Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

Котвиця.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,
загально признаний знаменитий

УСМИТРЮЮЧИЙ ЛЇК НА ВТИРАНЄ

по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загальжо улюблежий лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „**котвиця**“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

АПТИКА РІХТЄРА
під золотим львом у Празї.

Г. ФАЙЛЄЦ
усувач нагнїток
Чернівці, ул. Руска 8.

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, лїхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони, дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові циґарниці, дамскі пояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дїтий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для мущин і хлоцїв. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Сукняні і плюшеві модні шапки для панів і дїтий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і еґерске по цїнї фабричній; скі кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дїтий. Вовняні покритя, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дїтий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Capek у Відни з француской шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дїтий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу для пань, панів і дїтий.

Коци до подорожи з вельблюдового волося, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на лїжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня є на складї, а що тиждня приходять свїжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Гарне, добре і дешеве!

Маґазин одїжи для дам і панів
перед тим
МАРКУСА ФУРЕРА
в Чернівцях,
ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї
найновійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий
жакети, мантильки, ротунди, похівники
з шовку і могару
з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопцїв і дїтий
загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.
Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях
приймаєть ся передплата на нове, наукове виданє

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,
під редакциею
проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повісти) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; цїна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з цїни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і IV томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. *За редакцию відповідає* **Володислав Секерский.**
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 148. Чернівці, пятниця дня 14. (27.) грудня 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улица Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік	20 Кор.	—	сот.
на пів року	10 „	—	„
на чверть року	5 „	—	„
на місяць	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

У відповідь „Дештептарі“ і єї поплечникам.

(*Конець.*)

„Ми“, продовжає „Дештептаря“ свої жалї, дійшли нинї вже до того, що годї видержати. Один вотант-помічник консисторский, університетский професор народности рускої, мав нечувану съмілість сказати на однім із послїдних засїданьконсисториї що в цїлій правосл. церкві на Буковинї випадало би запровадити яко мову церковну язик старословяньский. Що думає собі сей професор? що він в Петербурзї або Москві?“ і т. д.

Факт, про котрий тут говорить ся представлений цїлком фальшиво. Ми знаємо нинї точно, що сей професор, того не сказав, що „Дештептаря“ єму підсуває. Але ми додаємо, що він тяжко влучив в безправні забаганки і систематичні бріхнї румунїзаторів і для того сих так страшно розгнївав. Він сказав їм те, що ми і они давним-давно самі добре знають: він сказав, що „каректерул історік ромъняеск“ нашої церкви то безглузда видумка румунїзаторів, та що скорше можна би говорити про руский характер сеї церкви, бо колисьто уживано у нас у всїх церквах мову словяньску.

Зрікши ся всякої чемности міжнародної каже „Дештептаря“ далї простацтво, що Русини „оглушають своїм неприємним ідіомом уха волоскі (!!)“, а відтак продовжає:

„Що зробили нам з церкви катедральної у Чернівцях, куди не може зайти жаден Волох, щоби не вернути ея з пошарпаним серцем? За-для кількох Русинів, котрих можна почислити на пальцях, справляють орґії з уживанєм мови словяньскої“ і т. д. і т. д.

Які се орґії дїють ся в катедрі з уживанєм нашої мови, се ми всї дуже добре знаємо. Що-ж до виразу „кількох Русинів“, то ми на него готові згодити ся, однак тільки з додатком: „інтелїґентних“. Наш бідний простолюдин все ще не перестав щиро тягнути ся до своєї мачухи-церкви, і ми би не пріграли заліжку, сказавши, що межи набожними случаями кождої волоскої проповіди в катедрі буде певно більше Русинів, хоч і в зуб не розуміє по волоски. Попри простий нарід бач правильно кождої неділї і съвята в катедрі кілька соток рускої православної молодїжи, котра также не розуміє і не обовязана розуміти волоскої богослужебної мови. Що-ж дотичить старших інтелїґентних Русинів, то їх вигнали із катедри орґії, на які позваляють собі румунїзатори, що виперли руску мову майже цїлковито із катедри задля своїх „шпірітусів, штеранцїв“ і т. п.

Для того нема чого дивувати ся такому осъ припадкови, який лучив ся недавно, що один глубоко-набожний Русин п. Є. С., котрий до не давна завсїгди був першим і послїдним при кождім богослуженю і брав чинну участь в церковнім съпіві і читаню, мало по малу зовсїм перестали ходити до катедри.

А хто сему сумному обявови винен? Хто, як не ті румунїзатори-Шпірітисти“, з котрими нам годї вкупі Богови молити ся?

Всї безправні глупі претенсиї, з якими Дештептаря і єї жиючі і покійні посестри на нас із давна накидають ся, не мають нї найменьшої підстави. Найменьшу-ж рацию добачаємо в їх кутьмінацийній точцї, себто в тім вічно повторюванім рефренї про мнимі „marinimoşii clitori românesci“, від котрих яко би зависїло, чи нашій церкві бути чи не бути.

Як люди низької материялїстичної вдачі румунїзатори закидають нам завсїгди, що нам засї до релїґійного фундуша, бо сей повстав єдино із датків нїби то їхнїх предків. З того заключають дальше, що, наколи ми після їх льоґіки не маємо нїяких претенсий до фундушу, то нам не належать ся також нїякі права в церкві: епископом має бути тільки Волох, — бо на церкву жертвували їхнї предки; консисторскими совітниками, професорами, протоереями і парохами повинні бути самі Волохи, — бо-ж на фундуш жертвували їхнї предки; 300.000 Русинів нехай нидїють супроти 200.000 Волохів цїлковито під зглядом моральним і культурним, чого кождий нарід має право вимагати від своєї церкви; проч з рускою ба і з церковнословяньскою мовою з бук. прав. церкви: взагалї повинно щезнути з Буковини і затерти ся на віки все, що руске ба й словяньске; — бо (не съмійте ся!) на релїґійний фундуш жертвували предки наших румунїзаторів!!

Що до сего, то ми скажемо „Дештептарі“, що ми по першім не уважаємо прав. рел. фундуш далеко ще за одиноке услівє істнованя нашої церкви. Адже є край, де православє держить ся — і ще як держить ся! — мимо того, що єго не підпирають жадні релїґійні фундуші. По другім, хоть ми і уживаємо прав. рел. фундуш великим добродїйством для правосл. бук. церкви і хоть ми цїлою душею стоїмо за правосл. вірою, то хиба тільки божевільний може погадати, що прав. бук. Русини такі мізерні, що дадуть собі видерти свою мову, свою народність, аби тільки не стратити право до релїґійного фундушу, наколи-б сей послїдний дїйсно мав бути власностию одних тільки Волохів. Нї, прав бук. Русини не є исповідниками релїґійного фундушу, як більша часть румунїзаторів. Так як дбають иньші народи і вироісповіданя про свої релїґійні потреби без посторонної помочи, так з'уміли-б і ми о се подбати. Що більше: Ми навіть певні, що стояли-б тодї далеко лїпше, як стоїмо нинї — коли румунїзатори загарбали безправно усї наші права церковні. Одчако се ще не значить, що ми в самім дїлї мали би зрікати ся своїх претенсий до буков. фундушу релїґійного. А для чого нї? Для того, що

1. Фундуш наш є фундуш православний **релїґійний**, отже не національний, а тим меньше національний волоский;

2. таким хотїли єго мати найяснїйші покровителї прав. бук. церкви, котрі заложили єго із дібр епископских і монастирских нашої епархії в тій цїли, щоби служив він для духовних потреб усїх православних Буковинцїв без ріжниці народности, і дали єму назву „православний релїґійний фонд“ і на остаток для того,

3. що таким хотїли єго мати і ті; із чиїх дарів єго пізнїйше утво-

---

Брудер і Затичка.

Оповіданє *В. Кравченка.*

(*Далї*).

— От погано, у дружини власного молока бракує... Хоч нам якось щастить: знайшла ся дешева мамка, та ще як гарно сїєї осени в неї чоловіка погнали у салдати аж за Цоршаву, а дитинка її вмерла... Мій Бобик нїчого собі — жвавенький.

Брудер не вспів ще розсказати гостеви про те, що хоч його жінка й католичка, а про те се йому нїчого не шкодить, як ось і сама панї Брудериха з'явилась зі спальнї — висока, струмчаста, з невеличкою головою, кришку задертим носом, гордим виразом у сїрих очах і дуже вродлива. З роду їй було не більш двадцяти пяти лїт. Панї вела за ручку маленьку дївчинку з переляканим поглядом на ангелячому обличчі... Брудер підбіг до дружини, обхопив її, поцїлував; узяв на руки, по хатї крутнув і знову упив ся цїлунком...

Очевидячо кождому, які тут щасливі!...

— Дуся, познайом ся з нашим гостем, — нїжно промовив чоловік до дружини.

— Моя стара, — разом звернув ся він до Затички.

Той несьміло повитав ся з панею. Далї батька поставили дївчинку — Зїну проти икони навколюшки — воно склало рученята, як янгелятко, як от вони Божю благають, за когось з людий... Її помолили. Потім, як звичайно, Зїна поцїлувала батьків у ручку, ті її відцїловували. Далї дївчинка поробила ґімнастики по москальскому... — А ось господар, сїдаючи з усїма до столу, трошки подержав дружину на колїнах... Далї, подруже ще раз любенько собі поцїлувало ся...

По гербатї Зїна посьпівала салдатських пісень, та „прокинув ся чумак в ранцї“, а там прийшла мамка і забрала малу до спальнї. А господар ще раз поцїлувавши паню, порадив їй хутчій іти з денчиком-Семеном на торг, бо чим раніш вона вийде, тим менше порозкуповують другі те, що треба на їжу. А щоб господиня не загрузла у мійському болотї, чоловік сам назув їй свої чоботи, а та щасливо усьміхалась і вдячно крутнула господаря за носа; він губами піймав її ручку і поцїлував з запалом...

Опять гість і господар зостались самі у хатї.

— Отсе, каже Брудер, буде тому з тиждень, як я дістав пару незвичайно великих курий; горе одно — дзьоби мають такі великі, що кождого маленького зерняти, яке дає ся їм на їжу, самі вони не вміють на землї збирати, за тим і доводить ся пшоно класти у мішечок і в ньому зробити дїрочку, — хай дзьобають собі!... Жадна зернинка не пропаде.

— У нашій сторонї пшоно дороге, за тим курий годують пшеницею, а щоб несущі були, по троху дають вівса, — каже Затичка.

— Курку я сам люблю „поглядїти“, особливе з вечера; тим гарно, що зазделегідь уже знаєш, що сього яйця жадна слуга не вкраде...

— А я теж бувало дома господарюю, от часом кулїш варю, як бувало з косарями поїдемо на степ.

— А я дуже люблю варити повидла... І що ви собі думаєте, найкрасші вони виходять, як варити їх без цукру, довше продержуть ся, особливо з вишень...

— Дивно, — каже Затичка, — а я сього й не знав... Як будете варити, коли дозволите, повчу ся і собі.

— Навпаки, з радістю, — відповів ротний і кришку задумав ся, а далї нїби про себе, журливо додав:

— Що мене, що мене обходить, так се тее, що я не маю собі у власній роті справедливого помічника...

Підпрапор пильно подивив ся у вічи ротного, а той і так добре знав, що його справедливий помічник — ось перед ним!...

Виходило, побалакати без слів.

Приємно помовчали обидва... Далї господар пішов до господи, а гість мимоволї чомусь і собі посунув ся за ним і почуває він себе вже красше, нїж у батька в свого дома. Брудер відімкнув у комоди шуфлядку, вийняв звідти деякі речи, а Затичка пособляє йому їх роскладувати.

— Отсе моє, а се її золото, — каже господар, — а ще ось два наполеонїди, що зостались з війни — з них пороблять ся перетнї, як Зїна віддаватиметь ся... Ну, а сї три хрестики ті самі, що дїти одержали з хрестин... Третїй з тії дївчинки, що вмерла... Ці терезки з батькової аптики, вони такі правдиві, що яку-б малу річ на них не зважив, помилки не буде жадної, бо ось ті речи, що їх жадне не носить — ваги нїколи не тирьють — чи на ту, чи на другу шальку покласти їх... Не буде помилки й проти запису, що ось у папірках з того часу, як кожда річ прибувала у-хату... Переклади все те на курс, що був до войни — на золотї зарібок, а тепер — страта; зверни-ж усе те на папірові грошї — у купі з стовбом зараз у Брудера буде чотирі тисячи з хвостиком...

За такою розмовою ротний з підпрапором не оглядїлись, як і господиня повернула ся з торгу. Брудер повитавшись з дружиною цїлунком, кришку поганьбив її за те, що вона без нього зняла заболочені чоботи. Далї чоловік сїв на стільчику, а дружина у нього на руках і почали суміжно вилїчувати, чого й скільки сьогодня куплено на торзї... Усе гарно виходило, усе дешево купувалось, хіба що за сметану тільки й „переборщила“ — дарешне стерияла на нїй не менш від десятки, бо чоловік же за жінкою не раз помічав, що воно часом не вміє виторгувати...

— Що-ж, дуся, — закінчив Брудер — сама себе не жалїеш, бо всї такі грошї, котрі ти даремно розвієш, — тобі-ж здали ся-б на лїки.

рено, себто ті ктитори, котрих „Дештептаря“ і єї поплечники в злобній наївности називають „своїми“ хоть доказати не можуть, чи не було межи ними також „троха“ і наших“, а то тим більше, що під ті часи, коли сї шляхотні люди свої датки на церкву дарували, церква правосл. на Буковинї носила безперечно р у с к о - с л а в я н ь с к и й х а р а к т е р, а не волоский.

Ми, здає ся, сказали все. А тепер нехай буде дїлом усїх нас, доказати лютим ворогам, чином, що ми дїйсно спосібні ще до „к о з а ц к и х“ подвигів, про які іронїчно споминає „Дештептаря“, завзиваючи своїх прихвостнїв „зробити їм конець“.

Доложім лукавому ворогови, що прав. буковиньскі Русини в своїй церкві елємент не зайшлий, а споконвічний, котрий знає заступити ся за свої прадїдівскі права так, як то пристоїть на дїтий славних предків вільних православних козаків українських!

Православний.

Перегляд полїтичний.

З а я в а м і н ї с т р а п р е з и д е н т а в п а л а т ї п а н і в. По кількакратних промовах д-ра Кербера в палатї послів прийшла на него черга виступити з заявою і в палатї панів, яку він і зложив на послїднім засїданю д. 20. с. м. кілька раз і з натиском піднїс він там потребу захованя і розвою конституцийного устрою монархії. Хвалив палату панів яко забороло і підпору конституцийних свобід; піднїс з натиском надію, що она все окаже ся найсильнїйшим оборонцем держави супротив грозячих їй небезпек і причинить ся до того, щоби конституцийний устрій служив і відповідав своїм властивим цїлям.

Такий самий дух віяв в его промові також із тих уступів, що доторкали відносин з Угорщиною. І тут президент мінїстрів упевняв, що его змаганем є — для економічних відносин Австриї до Угорщини здобути тривкі й безпечні підстави, оперті на дотеперішній формі угоди. Отже мова д-ра Кербера була в тім напрямі успокоюючою.

Не хибувало їй також сили в схарактеризованю теперішного положеня. Говорив він виразно о пропасти, над якою держава опинила ся, і о закостенїлости, в яку зачав попадати державний орґанїзм. Та мимо того він глядить не пессимістично в будучність, а надїє ся і вірить в поворот нормальних відносин парляментарних.

Отже послїдний важкий голос з ради державної, який доходить до загальної відомости населеня монархії по відроченю ради державної, звучить більше надїйно і спокійнїйше... Та почуємо і побачимо, що буде дальше.

Голоси праси про парляментарну ситуацию.

„F r e m d e n b l a t t“ добачає в рішенях під конець сесиї законах, що посли хотїли таки щось привезти своїм виборцям тай поухвалювали закони, які від держави жадають видатків, але не постарали ся й о покритє. Пожелати-б, щоби охота до працї витривала у парляментї й зглядом державних потреб. Промова президента мінїстрів збудила павлямент і наради з байдужности. Партиї заглянули в будучність і мусять до неї приготовити ся. Ся зміна заповідає полїпшенє відносин парляментарних і подає надію на уздоровленє. Проби помиреня Чехів з Нїмцями, хоч доси не вдавали ся, розпічнуть ся знов не тільки задля національного спокою, але й задля спасеня парляментаризму.

„V a t e r l a n d“ добачає обструкцию в тім, що палата послів рішила видатки проти заяви мінїстра скарбу, що без покритя вони неможливі.

„N e u e f r e i e P r e s s e“ пише, що добуток погрози дра. Кербера дуже малий, та питає, чим він на будуче гадає нагнати парлямент до працї, коли вистріляв вже найбільші гармати. Одинока надїя то примиренє Нїмцїв і Чехів; трудности справдї збільшили ся, але, збільшило ся й переконанє, що мир мусить наступити, коли немає прийти до катастрофи, котрої таки всї боять ся. В сїм бачить ґазета запоруку, що коли-б і не вдала ся злагода ческо-нїмецкі, що не наступить зміна конституциї, бо парлямент, що не хотїв допустити до ужитку § 14, не зберє ся наново лише на те, щоби довести до зломаня конституциї.

Ческі „Н а р о д н і Л и с т и“ не вірять в можливість ческо-нїмецкої згоди ізза Всенїмцїв, що єї не бажають щиро, коли за условє ставляють аби вперед признати нїмецку мову державною.

„B o h e m i a“ видить добрий знак в тім, що Нїмцї відкинули внесок Всенїмцїв, аби над відповідию Кербера на интерпеляцию про его погрозу отворити дебату тай у тім, що Чехи при кінци сесиї не держали ся свого заповіджения, що будуть правительству всїм бороздити.

„R e i c h s w e h r“ не задивляє ся рожево на ситуацию, парлямент прийме аж тодї свій обовязок, коли сповнить потреби держави без огляду на популярність, а до того ще далеко.

„R e i c h s p o s t“ каже, що до лїта покаже ся, хто має більше зрозуміня для конституциї нарід чи парлямент, а нарід певно хоче парляменту.

В одвіт на резолюцию нїмецких студентів зазначують студенти п о л ь с к і в Б е р л ї н ї, що демонстрациї 13. грудня не були виразом антинїмецких чувств лиш звернені против особи того професора, котрий в своїх викладах обиджав їх народність. Берлїньскі дневники обчисляють, що на Вжесинїньцїв зложено вже звиш 120.000 марок.

Варшавский анґлїйский консуль заявляє, що на его предложенє анґлїйске правительство поробило у росийского кроки в цїли закупна к о н е й для полудневої А ф р и к и, однак до тепер не одержало на се нїякого одвіта.

З нагоди і м е н и н ц а р я відбули ся в Петербурзї великі військові наради в присутности князя чорногорского. При обідї тоастував цар на честь армії і князя чорногорского, а великий кн. Володимір Александрович на честь царя. — „Новое Время“ помістило займаву статю, в котрій обговорює заяву Більова в парламентї нїмецкім о солїдарности *пруско-росийскій* в справі польскій і виказує неможливість відновленя Польщи з-перед 1772 року.

Демонстрантів, числом 21, котрим доведено участь в антипрускій аґітациї і каригідних розрухах, покарано 2 до 3 тижневим арештом.

Десять тисячів р о б і т н и к і в без занятя урядило в Будапештї 23. грудня величезну д е м о н с т р а ц и ю голодову; прийшло до великих авантур з полїциею.

К о н ф л і к т м і ж А р ґ е н т и н о ю а Ч і л і так заострив ся, що можна кождої хвилї надїятись зірваня дипломатичних зносин. В Венецуели вибухли загальні розрухи.

К а б і н е т о в а к р і з а в С о ф і ї поладнана. Дотеперішний кабінет Каравенова позістає і дальше в урядованю а собранє має знов розпочати свої наради в справі позички. Ірупа банкерів продовжила речинець переговорів до вівторка.

П о д о р о ж ц ї с а р я д о І т а л і ї. Італїйскі дневники доносять, що в Римі роблять великі приготовленя на принятя цїсаря Франц Йосифа. Після Itali-ї король Віктор Емануель вибирає ся відвідати двори европейскі, і розпічне від зложеня візити цїсареви австрийскому, а по поворотї короля італїйского вибере ся австрийский цїсар з ревізитою до Риму.

Другий дневник Tribuna додає навіть, що австро-угорский амбасадор при Ватиканї ґр. Сечен одержав місию упросити папу, щоби згодив ся на те, що цїсар зложить візиту перше в Квіриналї, королеви італїйскому, а опісля у Ватиканї, папі римскому.

Звісно, що цїсар наш від часу обединеня Італиї не був в Римі, та що папа не приймає у себе тих католицких володїтелїв, котрі перше переступили пороги Квіриналу, ніж би мали его відвідати в поневільнім уєдненю, тай піднощено уже нераз трудности тої ситуациї. Тож всего імовірнїйше, що цїсар Франц Йосиф мусїв би придумати спосіб, як недавно цар Николай, котрий зложив візити і Нїмцям і Французам, не ставши ногою на нїмецкій земли і не видївши Парижа — щоби сповнити етикетальний обовязок і доказати, що на рівнї трактує ся обі спірні між собою стороны.

П о д і л е, В о л и н ь і У к р а ї н а отрясають ся мало-помалу від колишньої польскої переваги, а підпадають під вплив росийского елементу. „Кіевлянинъ“ на основі цифр виказує, що польский елемент не може вже нинї становити поважнїйшої перешкоди до заведеня земств в тих краях, бо у відносинах елементу росийского польского зайшли значні зміни.

Ще в 1861 роцї 90% земскої посїлости було власностию польских дїдичів, а 83% крепаків відробляли їм панщину в трох малоруских ґуберніях. В 1865 р. приватна земска власність так дїлила ся, що 5,947,000 десятин (89%) землї було власностию польских, а 742.000 (11%) росийских дїдичів. Нинї приватна власність в руках польских виносить 47%. Взявши ще в рахунок землї, які становлять власність держави і иньшої категориї, то земельна посїлість в руках польских зійшла нинї там на 20%.

Кромі того зайшли там поважні зміни також і що до самого населеня. Ще в 1861 роцї на 5 і пів міліона населеня краю виносило число Поляків 485.000 голов, т. е. 9% населеня, а по переписи з 1897 р., котра виказала загал населеня на 9,605,540 голов було Поляків 505.468, т. е. 6%. При тім і характер росийско-польских відносин вже не є такий, який був перед сорок лїтами. Змінив ся він вже значно та й з порядку річи мусить і дальше зміняти ся в користь польского а в користь московского елементу. Та нам Русинам Українцям мала з того потїха!

В і й н а в А ф р и ц ї. Французский тижневник Memorial diplomatique доніс перед кількома днями, що анґлїйске правительство повідомило держави, що війна трансвальска скінчить ся найпізнїйше в мартї 1902. Правда, що до марта ще далеко, до того часу ще не одно стати ся може, однако загал научений досьвідом, приймає те пророцтво дуже недовірчиво. Вже при розпочатю війни предсказувано, що она неминучо скінчить ся до Різдва 1899 р.:

По сїй мові, щоб ті люди, які на той час могли слухати сю балачку, не подумали того, що тут може бути якась небудь сварка, а що се так собі, то хиба не очевидяче з того, що не чоловік жінку, а вже вона його пригортає до себе на власних колїнах... А що се подруже справдї кохаєть ся собі, та за тим одно другому так зробило очима, що від суміжного щастя вони обоє зараз готові умерти!...

— Як гарно, серденько, — зжахнув ся Брудер, що я, а не хтось инчий першим помітив у тебе роспороту сукню... Чекай-но, менї самому зручнїйше буде зашити її прямо на тобі...

— А тепер, сказав чоловік до дружини потому, як уже полатав подерте, — ти, дусьо, іди до кухнї, бо щоб часом без тебе слуги не порозтаскували того, що готувати меть ся на обід.

— А ми з вами, — каже ротний, звернувшись до підпрапора, дістаючи шитвову машину, кришку пограємось — адже всяку білизну на себе, „на неї“, на дїти у нас красше за мене жадне не пошие.

Далї господар дістав із скринї сувій полотна, розпросторив частину з нього на їдальнім столї, а поверху полотна поклав жінчину сорочку і попросив, щоби гість подержав ту паровицю з одного боку, а з другого Брудерови буде зручнїйше кроїти...

Відрізавши ножицями, де було треба, ротний зметав і почав направляти полотно під машинову голку, а підпрапор крутить за ручку від колеса...

— Усе гарно, усе гарно, — каже господар — тільки і сам не знаю, що маю робити у Божому сьвітї: Клименко пяниця, а Скрицький хоч і не вживає горілки, але-ж по ночах у карти „репіжеть ся“, а в день усе чай, усе чай пе, та одно знай — піт рушником витирає — службу зовсїм занехав, з того в мене й ротна школа нїкчемна... А вдягнить найбільше від начальства кому, як не менї...

— А чи не можна би так, щоб от хоч-би одному комусь зраня вчити новобранцїв, а по обідї займатись з ротньою школою? — спитав ся підпрапор.

— Прощо хоч і не моєї роти, а хитрий і абеда, — продовжує свої мрії Брудер, не звертаючи уваги на запитання підпрапора, — та ще у моїй ротї нїчого собі, а ось візьміть ви четверту роту: сам капітан Бабуля нїколи не ходить на вчення, а хоч би й ходив, його рота нїколи не вміти-ме маршировати... Обережуйтесь, щоб у купі з ним вас вони на свій лад не звернули...

Сї речи вражають Затичку в серце образою: адже він нїколи не може слухатись таких товаришів, як от Клименко, Скрицький, Прощо, Бабуля... Душа-ж його незвичайно виєша за їхню... І він жадає про се зараз-же сказати свойому любому ротному, але якось не хватає духу узяти та так таки разом і оповістити, що мов пити горілку йому зрода не доводило ся, а чаю ураз більш від двох шклянок нїяк не випе... У карти грати — боїть ся програтись... А хитрим нїколи не буде!... — Він сам що дня до обіду буде на муштрі з новобранцями, а по обідї вчити-ме грамотити москалїв у ротній школї... А рота маршірувати-ме в нього отак: лївий хланок, не одставай, середина — не випирай!... Усї держіть голови в гору, кождя людина за пятнадцять кроків уперід себе очи у землю вінри!... Тримайтесь струною!... Вище ногу, ширше крок!... Раздва!... Раз-два!...

А начальник побачив та:

— Харашо ребята-а-а-о-о-о!...

— Раді старать ся, Ваше Пресходительство!!!

— Підпрапорчика Затичку на офіцера призвести!!.. — кричить нальник.

— Покорнїйше благодарю, Ваше Пресходительство!!! — Левай!... левай!!. левай!!!... А не кульгай, бісова личина!. Та разом — тиць піхвою в спину відсталого жида!...

Трайнї славам трубам —
Ми драли ся з галавам...
Бр-р-р-р!!! Фіті-ті!!!
Ох-ох-ох!!!...

Житомір, 1898 р.

Далї буде.

его наслїдник Кіченер відложив той речинець до липня 1901 року; маємо половину грудня, а по Бурах не слїдно, щоби вичерпали всї свої сили і склонялись до зложеня оружия. Слабі они, що правда, щоби могли виборотн собі якісь користи, але досить витревалі і спритні, щоби задержати давний status quo, мимо всїх перехвалок Чемберлена, Робертса, Кіченера і ин. Девет, о котрім довго не було чутки, та одні держали его уже за помершого, в новійшім часї дає ся знов Анґлїйцям добре в знаки. А й сам мартовий речинець — поставлений Анґлїйцями хиба з тої причини, що в Трансвалю тодї начинає ся зима і Бурам хибне провіянту — також не конче допише. Бури мали цїлий сегорічний богатий збір збіжа і наші в найурожайнїйших сторонах Капляндy і Трансвалю для себе забрати і перед Анґлїйцями добре обезпечити й сховати. Вкінци ще й те доносять з тих далеких сторін, що в послїдних часах богато Бурів з женами, дїтьми і чередами перенесло ся на нїмецку територию, їм на якийсь час безплатно відступлену, котру мають по шістьох місяцях закупити, виарендувати або покинути. А те все не віщує близького кінця анґлїйско-бурскої війни.

НОВИНКИ.

Календар. Пятниця 14/XII. (27/XII.): с. м. Тирса, Левкія, Филемона; Р.: ев. Йоана, Субота 15/XII. (28/XII.): с. с. Елевтерія, с. м. Сусанни, с. Антії, Р.: Молодц. муч.

Іменованя. При дирекциї скарбу іменований рахунковим офіциялом Стан. Щудлїк а асистентом Лев Тиблевич.

Авансували при бук. зелїзницях самі Жиди і Поляки, ось їх імена Райнінґер, Атлас, Діямант, Равх, Фреліх, Гофман, Маньковский, Лявкотка і Зославский.

„Кружок українських дївчат“ засновує ся, як зачуваємо, в Чернівцях, Отже прибуде нове руске товариство. коби тільки дїяльне!

Проби хору „Бук. Бояна“ розпічнуть ся знов 17. н. ст. сїчня приготованем концерту в память Шевченка. Сьпіволюбиві Русинки і Русини, що схотять причинити ся до звеличеня нашого ґенїя, зволять явити ся вже на сїй пробі.

Важне для учителїв. Відомо кождому з учителїв, що наука істориї природописної осягає найскорші і найлучші успіхи тогди, коли трактує ся її при помочи оказів входячих в зачерк тоїж науки. Тому кождий учитель а взглядно кождий заряд школи, котрий такої збірки не посїдає, повинен о ню постаратись. Такі збірки, в склад котрих входять найріжнороднїйші окази мінеральоґічні ботанїчні і ґеольоґічні, можна дістати і то за дуже низьку цїну у Йосифа Петрушевича, емер. учителя в Новици ad Калуш, почта loco. І на Буковинї повинен би хто з учительства зробити такі збірки, мав би добрий дохід.

Буковинець Юрий Марко, котрий поїхав сими днями на просьбу шахистів до Петербурга, здобув собі там в грі шахів чималу славу. Із числа 12 партий виграв 9, 2 розіграв, а тільки одну пріграв.

Игуменом монастиря в Сухавици монахи вибрали (?) пароха з Горичої Василя Ілїуца а консистория, розуміє ся, затвердила сей вибір (?), хоч найстаршим кандидатом був Русин Іванович із Кіцманя і єму належало ся се місце по бл. п. архимандритї Филиповичеви, але ромунїзаторам в голові лише полїтика а не церква, заслуга і повага.

Руский театр переїхав дня 16-го грудня с. р. з Самбора до Дрогобича.

Незадоволені шкільним інспектором у Вижници п. надуч. Д. О. з П. і п. Іцик Гершко Герман з Банилова; бо перший волїв гуляти по Чернівцях, нїж учити„ а другий хотїв конче, аби з Вижницї викинули другого учителя, а настановили его. Ну й поскаржили ся оба перший у „Fr. Lehrerzeitung“, а другий в „Buk. Iournal“. Не дивуємо ся Іцикови і „Iournal-ови“, що брешуть на Русина, розуміємо. що й „Fr. Lehrerzeitung“ рада як може пришити латку хоч би й неправдою, інспекторови, що неналежить до єї табору; але непростима річ, коли Русин що хоче уходити за патріота, чіпає ся Русина за справедливі наслїдки власних гріхів.

Землетрясеня. В Загребі було по полудни сильне землетрясене, котре тревало 5 секунд. Богато домів попукало але з людий нїкому не стало ся нїчого. — Дуже сильне землетрясене було дня 15. с. м. в Манїлї на Филипиньских островах. Землетрясене настало рано і тревало цїлих 65 секунд. Богато людий було під ту пору в церквах, де настав був страшений переполох. Люди вибігаючи з церков перевертали, толочили і душили одні других. В одній хвили заповнили ся улиці тисячами людий. Ще довго по тім, коли земля вже перестала була трясти ся, вибігало на улицю богато людий з великих домів та готелїв, так що майже всї доми в містї стояли пусткою. Кілько людий при сїй катастрофі потерпіло і як велилика шкода, поки що не знати.

Страшна подія стала ся сими днями в Лїсбонї, Донна Марія Христина Романо де Гаваццо, дама з лїпших кругів португальскої столиці, матїр кількоро дрібних дїтий, хорувала від кількох днїв, аж перед кількома днями найдено єї рано неживу в постели. Позаяк Португалія теплий край, то мерцїв ховають там до 24 годин, отже пороблено чим скорше приготовленя до похорону. З'явив ся сьвященик, тїло поблагословлено, зложено в домовину, і родина через ніч сидїла коло тїла. На другий день, около 2-ої години по полудни, понесли тїло на кладовище. Заким ще спущено домовину з тїлом до гробу, дав ся в нїй почути глухий голос, а відтак і драпанє по домовинї в серединї. Зараз отворено домовину а Марія Романо де Гаваццо на великий страх всїх присутних підняла ся і сїла. Але здає ся, що із страху зійшла з розуму. Єї занесено чим скорше домів, прикликано зараз лїкарів, але все надармо; она до пять годин таки вже на правду померла. Припускають загально, що лїкар, оглядач мерцїв, не пізнав, що Гаваццо була лиш в летаргу і дав позволене на похорон.

Спростованє. В III. виказї жертв на львівску академічну молодїж, напечатанім в 147. числї „Буковини“ вкрали ся через недогляд отсї ошибки: Серґій Шпойнаровский, професор, замість 1 кор., повинно стояти 4 кор., п. Джулей замість 01 сот., повинно стояти 10 сот.

ОПОВІСТКА.

Дирекция тов. „Руска Каса“ в Чернівцях подає сим до загальної відомости, що задля внутрішного урядованя, каса буде на днях 29., 30. і 31. н. ст. с. м. для партий замкнена.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

Запомоги для тих, що заложать і будуть утримувати малі шкілки дерев овочевих, ухвалила давати рада культури краєвої; але хто хоче дістати запомогу, той мусить виповнити отсї приписи:

1. Запомоги по 100 корон дає рада культури краєвої тим господарям, учителям, громадам або спілкам господарским, котрі приймуть на себе обовязок, або свої дотеперішні шкілки після сих приписів урядити, обо в р. 1902-ім нові шкілки заложити.

Хто коло свої шкілки ходити ме добре, тому обіцює рада культури краєвої давати і в слїдуючих роках запомоги до найбільшої суми 25 корон, оскілько стане на се засобів грошевих.

2. Хто хоче дістати таку запомогу, той нехай подасть просьбу без штемпля до ради культури краєвої найпізнїйше до дня 15-го лютого 1902, а в тій просьбі мусить виразно бути сказане, що він обіцює тримати ся докладно отсих приписів.

3. Земля призначена на шкілку дерев овочевих мусить бути два ари за велика (трохи більша як дві пражини), мусить бути добре огороджена, щоби нїхто не міг деревцям шкодити, на 50 цм. завглубшки скопана, і не сьміє бути занадто спадиста. Мокляк або шутровище до того не придатні.

4. Огородчик призначений на шкілку треба так подїлити, щоб на стежечки пало як найменьше, не більше як 10%, на грядки з насїнем і з пересадками яких 5%, на сьвіжо засаджені дички, однорочні, дворічні і трирічні щепки по 17%, а решту (17%) щоб скопати, добре погноїти і в першім році засїяти або засадити сапальними ростинами (кукурудзою, барабулею і т. п.) План огородчика треба предложити разом з поданем ради культури краєвої, а розділ на плянї зробить вона сама.

5. Сїяти зернята найлїпше в осени, але треба вперед їх намочити і мінїюм запорошити, аби були безпечні против миший і птахів; пересаджувати висадки треба вже зараз першого літа, хиба що посуха тому перешкодила-б, то в осени першого року і у відступах на 10—25 цм.

Пересаджувати такі дички, що вже здібні до щепленя, треба рядками і то так, щоб ті рядки були на 80 цм. від себе віддалеки, а в рядках одна дички від другої на 40 цм.

Найлїпше дички окулїзувати, а се робить ся з кінцем місяця липня або з початком місяця серпня, але можна також і щепити, що робить ся на весні.

Чи окулїзує ся чи щепить ся, то завсїди треба се робити при землї, або в висотї корони.

В першім році в новозаложенім огородчику треба так засїяти зерна, як також засадити оден відділ такими дичками, що в літї має ся їх окулїзувати, а другий віддїл здоровими в руках нащепленими дичками, а відтак що року заложений садочок далї розширяти.

6. Хто хоче таку запомогу дістати той мусить дати доказ, що має потріб, не знане, як такий садочок закладати і як его провадити.

7. Хто хоче дістати таку запомогу, той, мусить перебрати на себе обовязок, найменьше через 8 літ таку шкілку в добрім станї утримувати, бо инакше рада культури краєвої має право зажадати звороту даної запомоги.

8. Рада культури краєвої має право, відкуповувати зазвичай трилїтні, добре виплекані щепки за цїну по 80 сотиків на місци після вибору заступника ради культури краєвої.

Але властитель шкілки повинен до кінця місяця вересня кождого року бути повідомлений рід ради культури краєвої, кілько щепок вона потребує від него купити.

9. В разї непередвиджених випадків, як перенесене учителя, продаж господарства і т, п. застерігте собі рада культури краєвої в часї перших 8 літ заложеня шкілки за єї запомогою, зробити якусь справедливу угоду або з дотоперішним або з новим властителем шкілки в справі дальшого веденя сеї шкілки.

10. Перед усїм треба дбати про плекане середно високих яблунь і груш, аж відтак слив, черешень, і оріхів.

Плекати карликоваті і шпалїрові деревця тепер ще не треба.

11. Отсї ґатунки треба нащеплювати: зимову золоту парменівку, канадийску ренету (або париску Rambour), шампаньску велику Кассельску ренету, Parkers-Popping, пурпурову кузіно (Cousino).

Коломаса осїнну сочисту грушу, княгиню анжулемску, Лїґеля зимову сочисту грушу, Діля сочисту грушу;

Домову сливку, Фелленберґи сливу.

12. Рада культури краєвої буде о то дбати, щоби роздобути зразів або также і дичок на кошта властителїв шкілок.

13. Як рада культури краєвої не відкупить собі щепок, то властителеви шкілки вільно їх, кому хоче, продати.

14. Половину запомоги виплачує рада культури краєвої зараз, як єї кому уділить, другу половину по заложеню шкілки на весні 1902.

15. При заложених вже шкілках треба пристосувати їх ведене до сих приписів.

16. Щепок, виплеканих в шкілках за запомогою ради культури краєвої, можна лише давати буковиньским людям до садженя.

17. Властитель такої шкілки, що дістає запомогу, має селянам словом і дїлом давати поради про садівництво.

Надіслане.

На стипендию ім. Ом. Поповича

зложили на мої руки слїдуючі панї і панове:

Альбота Дм.	13.—	кр.
Анюк Ю.	6.80	„
Альбота К.	8.10	„
Аксинтович А.	7.—	„
Авакович Кл.	10 —	„
Бажаньский І.	10.—	„
Бойчук Іля	9.16	„
Бокачук І.	3.—	„
Борович Лука	9.80	„
Бучура Іля	5.90	„
Боюклї М.	3.—	„
Холоднюк Ф.	5.—	„
Циганюк Ів.	5.60	„
Циганюк Ст.	5.—	„
Чаховский В.	12.—	„
Григорович М.	11.80	„
Григорович Вл.	8.—	„
Ілюк О.	4.—	„
Івасюк В.	6.80	„
Ячош Єв.	3.—	„
Евстафієвич Д.	5.40	„
Якубович Ю.	5.40	„
Ясна Ад.	4,—	„
Калинюк Ю.	5,—	„
Кракалїя М.	6.70	„
Лупуленко Ю.	5.90	„
Дроздовска М.	5.40	„
Малик Іля	12.40	„
Драчиньский Вл.	5.40	„
Мандичевский Ів.	8.50	„
Мариянчук Д.	6.—	„
о. Манастирский А.	3.—	„
Матияс Є.	5.40	„
Недїльский Єв.	14.—	„
Омельский Денис	6.60	„
Омельский Г.	9.10	„
Орза В.	—.90	„
Омельский К.	5,40	„
Падура Дм.	6.10	„
Патопієвич Д.	5.—	„
Павлюк К.	5.36	„
Павнел Дм.	13.60	„
Петрачик А.	7.10	„
Попович Ом.	9.50	„
Продан А.	4.40	„
Плешкан Іля	5.40	„
Прокопович І. п. П.	10.—	„
Радомский В.	10.33	„
Радик В.	5.50	„
Готинчан К.	5.40	„
Гнїдий Т.	5.90	„
Спинул Н.	11.—	„
Сиротюк М.	5.90	„
Тарновецкий Д.	6.90	„
Терлецкий Н.	8.—	„
Тевтул Н.	6.46	„
Томюк К.	2.—	„
Стратичук А. п. І.	15.—	„
Томоруґ Дм.	5.40	„
Томоруґ О.	8.—	„
Томоруґ С.	8.—	„
Цинта Н.	1.—	„
Хшонстовска В.	5.40	„
Димчук В.	4.—	„
Вальтер М.	5.40	„
Войновский П.	7.50	„
Цозель А.	11.80	„
Зугаевич А.	10.33	„
Жуковский Єв.	13.—	„
Жибачиньский А. й. О.	16.30	„
Жуковский А.	5.40	„
Семенюк Н.	2.—	„
Жалковский Т.	2.—	„
Сїмович Д.	6.50	„
Кордашевский К.	10.26	„
Хранко Іля	5.40	„
Чернецкий Т.	7.90	„
Кравчук А	5.40	„
Гордийчук Ю.	3.—	„
Коктинюк Ст.	1.—	„
Іваніцкий Гр.	2.—	„
З вечерка в Кл.	7.50	„
Датки	—.32	„
Разом	575.12	
Дальше переняв я від п. Никоровича готівку	341.28	„
вексель на	40.—	„
разом	916.40	
вексель	40.—	„

Гроші зложені в касї тов „Народний Дім“ в Чернівцях, Кіцмань, 22. грудня 1902. *Ілярій Стратичук.*

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИЇ.

Вп. І. Г. у В. н. Ч. Вашу допись відослано до ред. „Дѣла“.

Як вже всюди есть відомо що

Ріхтера скринки до камінної будови з якором

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будівляні скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно виробленых каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїнї від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, до 6 корон і висше, а будівляна скринка з якором з каміньчиками приряженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якор, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїнї 70 сот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чимскорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено.

Königl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie.,
Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage: I. Operngasse Nr. 16. Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

Котвиця.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий

УСМИТРЮЮЧИЙ ЛЇК НА ВТИРАНЄ

по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей

загалько улюблежий лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „**котвиця**“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

АПТИКА РІХТЄРА
під золотим львом у Празї.

Г. ФАЙЛЄР

усувач нагнїток

Чернівці, ул. Руска 8.

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, лїхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони, дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові циґарниці, дамскі пояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дїтий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для мущин і хлоцїв. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Сукнані і плюшеві модні шапки для панів і дїтий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і єґерске по цїнї фабричнїй; скі кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дїтий. Вовняні покритя, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дїтий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Capek у Відни з француской шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дїтий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу для пань, панів і дїтий.

Коци до подорожи з вельблюдового волося, вовни, плющу шовкового, як також колдри на лїжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня е на складї, а що тиждня приходять сьвіжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Гарне, добре і дешеве!

Магазин одїжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий

жакети, мантильки, ротунди, похівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дїтий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове видане

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциею

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повісти) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; цїна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з цїни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і IV томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский.**
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Ч. 149. Чернівці, неділя дня 16. (29.) грудня 1901 р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятницї і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
на цїлий рік . . . 20 Кор. — сот.
на пів року . . . . 10 „ — „
на чверть року . . 5 „ — „
на місяць . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Нагороди за заслуги.

Ми подали в попереднім числї вість, що монахи з Сучавицї вибрали своїм игуменом пароха з Горичої Василя Ілїюца та що консисторія сей вибір затвердила. Хто знає наших монахів та нашу консисторию, той знає й ту стару тайну, що игуменів вибирають властиво консисторскі румунізатори, а монахи розуміє ся на все потакують. На що-ж би й був інспектором монастирів Калїнескул?

Отак то відбували ся в послїдних роках неодні вже вибори игуменів і все виходили ними Волохи.

Так то відбув ся і сей вибір в Сучавицї і ним вийшов Волох, хоч се місце займав перед тим Русин, бл. п- архимандрит-митрофор Филипович і хоч, що ще важнїйше, межи кандидатами на се місце найстаршим був о. Іванович із Кіцманя.

Коли навіть не уважає ся на те, що місце по Русинови належить ся Русинови то й тодї належить ся воно найстаршому і найгіднїйшому з кандидатів, а таким був о. Іванович.

Але видно наші консисторскі румунїзатори мають на увазї не церковні а національні заслуги, їм просьвічує не церква, а румунїзация. Ну, а з того боку о. Іванович не має нїяких заслуг, бо він був і є Русином, що правда не провинив ся нїяк своєю рускостию, але й не заслужив ся хочби тим, щоби назвав ся Волохом. За те о. Ілюц не тільки що є Волохом, але й заслужив ся в Горичі тим, що за его часів в сїй р у с к і й громадї заложено в о л о с к у школу. Від коли-ж помимо всяких румунїзаторских забігів, під'юджування людий і т. п. перемінено еї на руску, тодї сей игумен прославив ся хоч тим, що не удїляє в нїй науки релїгії. В нагороду за се вивисшено о. Ілїюца на игумена а о. Івановича, що сповняв доси примірно лише церковні обовязки, поминено.

Значить у консисторских румунїзаторів рішають тільки румунїзаторскі заслуги, церковні справи се зовсїм підрядна річ у них. На се є й дальші докази з послїдних таки часів.

Пригадуємо тут ось н. пр. обсаду парохії в Ленківцях, надану с. м. Волохови Петрашкови з Вікна, якого консисторскі румунїзатори предложили на першім місци. І він заслужив ся хиба тим, що рускі дїти оставляв без науки релїгії, спиняв культурний розвій рускаго народу.

А коли-б сягнути трохи дальше, то перед нами стануть постати таких „заслужених“ духовників, як Чунтуляк, що з „рускаго“ католика став игуменом-архимандритом, як з „рускаго“ проповідника Прокоповича, котрого консисторскі румунїзатори пхають зі всеї сили на катедрального архипрезвитера і совітника консисторскаго, а з ним і таких „прихильних“ до руских дїтий катехитів, як Кока і Цопа, що всї вже й є одною ногою в консисторії...

Згадаймо на остаток ще й про таких славних і поза Буковиною „заслужених“ сьвіточів православної церкви, як Mogariu.Андриевич, Zurcan-Цурканович, Calinescu-Калиновский і Bejan-Бажан; а тодї стане нам ясно, я к і заслуги провадять до вивисшеня в єрархії православної церкви на Буковинї.

Та про се заговорила доста ясно і „Дештептаря“ як раз в послїднім числї. В дописи із села домагає ся очивидно піп-румунїзатор особлившої нагороди для тих попів-румунїзаторів, що мучать ся в борбі по руских парохіях.

Ось єдині заслуги, сьвященників, за які можуть бути певні нагороди консисторских румунїзаторів; пони-румунїзатори, а ще більш ренеґати-румунїзатори ще й нинї у великих ласках. Але вже не на довго бо коли нема справедливости з гори, то буде вона з долу, з народу, що вже доста обзиває ся проти попів-румунїзаторів, а з поступом просьвіти заговорить ще голоснїйше, що їх почують і консисторскі ренеґати-румунїзатори.

Перегляд полїтичний.

Полїтичне положене.

Остання річ мінїстра-президента д-ра Кербера виголошена в палатї вельмож, яку ми недавно обговорювали, і п а р л я м е н т а р н е п о л о ж е н і е не перестають бути предметом обговорів в дневникарстві ріжних сторонництв. „В антрактї“ розбирає понедїлковий орґан вірноконституцийної шляхти вигляди нїмецко-ческих переговорів. Сей орґан запевняє, що вступні конференциї, які мають бути переведені в першій части 1902 року, не мають иньшої цїли, як підготовити ґрунт до угоди самої. Обидві інтересовані сторони мали би передовсїм сформулувати свої домаганя. Річию правительства буде, там взяти провід в свої руки, де буде розходити ся о розмежене спірної области. При тім треба звернути бачність на близько стоячі сторонництва на правій і лївій сторонї палати, котрі не є безпосередно інтересовані в розвязцї ческо-нїмецкого питаня. Сї сторонництва менше о те, чи в угодових конференциях осягне ся мало або богато, мали би право, вимагати запоруки удержаня парляментаризму. Про уздоровленє парляменту мали би зарівно дбати так правительство як і парляментарні сторонництва.

На иньшім місци той сам дневник виводить, що ческо-угодова акция має довести лише до тимчасового роз'єму, а не має пособляти національній постулятовій полїтицї. Мимо деяких некорисних познак треба сподївати ся, що нитку порозуменя можна буде обережно і старанно дальше прясти.

Один нїмецко-поступовий дневник одержує „з дуже певного жерела“ таку інформацию про сучасне положенє, що правительство каже так Чехам як і Нїмцям предложити пропамятне письмо і з обидвох письменних представлень національних домагань виснує висліду. Независимо від тої акциї має дальше іти робота над буджетом так в комісиї як і в повній палатї. Парляментарне положенє є отже після думки того дневника так само непевне. як перед тим, однак є надія, що буджет буде до великодня ухвалений.

Тимчасом дневникарство в Чехах не перестає найчорнїйшими красками малювати вигляди ческо-

Житє.

Житє? Щож воно таке? Чи се не рух порошку, не рух материї? Материя сьвідомости! Як воно красно, як високо, як зрозуміло...

*

А мати все було говорить менї: не виглядай кріз віконце, не варта! Слухай мене, я стара. Що тобі зі сьвіта прийде? Ти добра голова, тебе шкода для низкого житя. Видиш, ти красна, статочна-тебе поважають, ти мусиш використати сї прикмети. Ох, коби я була мала при своїй красї твій розум! Богинею стала би!

*

Сьвіт відновити... Ох, коби то можна! Мати має досьвід-розум, вона знає, що говорить. Розум-розум, ти мій скарбе! Ти мусиш стати зорею сьвіта, ти мусиш змести з лиця землї всї нїсенїтницї, всьо, що розумови на дорозї. — А чи се в моїй силї? Мати каже, що розум се найбільша сила в сьвітї. І ся сила не мала би того вдїяти?

*

Ох зробить, зробить! Я мушу се зробити, казала я. Я застановляла ся над тим цїлими днями, я думала, думала — але якось менї се тяжко йшло. Мати мене потїшала — я думала дальше. Я не мала би видумати того, що хочу, я не мала би ущасливити сьвіт? Я стала ся дуже задумчивою...

*

Сестри мої і брати не такі були. Вони сьміяли ся з мене, що я така була якась, якась така... — Чому не вийдеш з хати, не полїтаєш, не погуляєш? Слухати старої? Пожалуєш того! — А весна уже давно почала ся. Я сидїла в самім кутику нашого кубелечка і думала над своєю справою — думала, як би стати богинею. — А иньші пташки лїтали, прилїтали, відлїтали, щебетали, тїшили ся. Я з них сьміяла ся. Які вони бідні! Як їм мало треба до щастя! І сидїла і думала. Думала і сумувала. Мати мене любила.

*

Якось я завважала, що мої сестри не все такі веселі. А то часом після погулянки вкривають ся чорним-чорним сумом. Чого се так? Вони менї не звірювались. Я догадувала ся. Се мабуть находила їх ясна хвиля. Їм ставала також часом марнота сего сьвіта в цїлій своїй наготї перед очи, вони також горіли до вищого житя і тому мабуть вони сумували. Які вони бідні, думала я, що се до них приступає лише хвилями. І я тим більшу слушність признавала собі і тим глубше задумувала ся. З гнїзда я нїколи й не вилїтала. Бо й чого? Розривка, забава? Се не для мене...

*

Мій батько був спокійної вдачі. Він мало коли навіть сидїв дома. Він любив гнїзда. Прилетить бідний, принесе що нам, повеселить нас, а ту вже й забираєть ся. Мати все якось так собі, так не добре з ним поводила ся. Усе хотїла старшувати, поставити на своїм. А батько дуже любив матїр, хоч се було ему не по нутру. Накинеть ся, бувало, на него нїзащо мокрим рядлом, насварить, а він бідний лише здвигне плечима, похитає головкою — і вже нема его. Я его дуже любила і жалувала. Він був зі мною все поважний, уважав мене за мамину пестїйку. Кожда перепалка між родичами робила на менї прикре враженє. То так виглядає семейне житє? У таке пекло я нїколи не лїзла би... Чого? Я над сим нераз довго думала, думала і сумувала. Все марнота... Ох направи треба, направи!

*

Я так думала, думала і дійшла до того, що дїйсно сей сьвіт, який він тепер є, не варт нашого житя. Коли він не зміниться, коли его не направить ся, то шкода на нїм жити. Чого? — Я почала помалу тратити надію на свій розум. Всї мої пляни, які я укладала, показували ся непрактичними. Мене брала правдива розпука. Я нараз забажала собі смерти. Навіть сподївала ся, що вона прийде небавом. Я почувала ся чогось несдоровою. Змарнїла, почорнїла... Сего родичам я не говорила. Сказала раз до мене сестра: „Я вибираю ся нинї на довшу прогульку; лети зі мною“. — Не можу, кажу. — „Чому не можеш? не хочеш!“ — Нї, я не можу, бо не здужаю. — Сестра вдивилась в мене у-важно і я зобачила в її очах рід пер е-полоху. — „Ти дїйсно слаба, що тобі?“ — От так щось! — „Не говори сего ти слаба. Знаєш чому? Бо не жиеш як люди. Проти природи нїчого не вдїеш! Таке наше призначене. Жити, жити треба! У тебе житя нема, тому ти слаба“. — Я сумно засьміяла ся, а сестра — фур — і вилетїла. Більше не було у мене бесїди про се нї з ким.

*

У мене житя нема? А хтож висше, лїпше жие від мене? Кождий будує пречїнь хату після своїх плянів, а так роблю і я. Право природи... Що се таке? А я що, не природа, не сьвідома природа? Чи сьвідомість має іти під лад несьвідомости? Хто кому пише права? — На кого я маю оглядати ся? Чи не вільно менї так робити, як я хочу? Хто иньший може мною розпоряджати?

*

Раз сидїла я в гнїздї сама. Не було нїкого. Батько опустив нас ще раньско-досьвіта і до тепер не вертав. Сестри і брати на гулянцї. Мати вилетїла перед хвилею. „Принесу тобі хробачка“ — сказала і лишила мене саму. Я довго сидїла і думала. Що я тодї не передумала, не перейшла у своїй головцї?! Вкінци я змучена оглянула ся. Матери ще не було...

Я любила самоту, але тодї якось так менї нудно зробило ся, так тяжко на серцю... Чому, я не знаю. Я хотїла над собою запанувати, але годї! Я представляла себе уже богинею і не собі, д-

нїмецких переговорів. „Народні Лїсти“ зазначують, що тепер настала тишина. Правительство сподївається, що соймах не прийде до нїяких незвичайних подій. Але по новім роцї треба сподївати ся так для ради державної як і для загального положеня рішучих хвиль.

„Politik“ віщує угодовій акциї чеcко-нїмецкій сумний вислід. Наколиб она не повела ся, опинили би ся „Нїмцї в найкритичнїйшім положеню від 1848 року“.

В подібнім дусї висловлюють ся обидва Райхенберскі дневники, з котрих один, орган Прадого, говорить про обкроюване конституциї. Сї дневники обговорюють також справу одвічальности за можливу невдачу мирних переговорів. Всенїмцї именно роблять нїмецкі сторонництва лївиці одвічальними за вислід переговорів. Тимчасом „Grazer Tagespost“ хоче всю одвічальність звалити на правительство, котре повинно би Чехам показати „доси а не дальше“.

З иньшої вже лїберально-нїмецкої сторони запевняють, що предметом переговорів повинно би бути також розмеженє судових округів. Не лише Чехи мають національні домагання, але й Нїмцї в Чехах. а именно мають домагати ся уступок в справі урядованя в автономічних тїлах і управильненя язикового питаня в радї державній в тім дусї, що там можна лише в нїмецкій мові промавляти.

Молодоческий виконний видїл зібраний 21. грудня в Празї не застановляв ся над питанем обісланя чеcко-нїмецких конференций, а перевів лише загальну розправу про полїтичне положенє. Хоче він именно виждати рішеня всенїмцїв що до обісланя сих конференций, а крім того тепер ще в загалї не зчати, коли і на якій основі мають відбути ся єї переговори. Питанє, чи конференциї мають бути обіслані, властиво вже з чеcкого боку рішені, тепер лише випадає застановити ся, якої тактики мають Чехи придержувати ся на случай невдачі конференций. Про се питанє вельми розбігають ся погляди чеcких послів. Однак тепер нема наміру перед розбитєм конференций імати ся острійшої тактики анї в соймі анї в радї державній.

„Руслан“.

Австрийске правительство занимає ся поважно приготовленем материялу в справі відкритя нових університетів. На першім плянї має стояти чеcкій університет в Бернї. — В свідучих кругах упевняють, що 1902 р. як не принесе засистованя то радикальну зміну конституциї.

Надіють ся змін в кабінетї, бо між президентом Русвельтом а мінїстром маринарки повстали непорозуміня. Президент Русвельт в часї загальних авдиенций в сали переповненій достойниками робив так острі заміти командантови ґен. Мілесови, що той серед великого обуреня вийшов із салї.

З поводу виступленя молодочехів із постійної комісиї угодової і приостановленя чеcко-нїмецких переговорів надіють ся близкого розвязаня моравского сойму та переведеня нових виборів, щоби тотї переговори можна знов навязати.

Чеcко-Нїмецкі конференциї розпічнуть ся в сїчни, а доси ще не знати, що буде предметом тих конференций. Здаєть ся, що перед усїм буде обговорювати ся питаня заведеня чеcкого урядового язика і що тому питаню, яко відшкодоване для Нїмців, буде противставлене национальне розмежене округів в Чехії. Але чеcкі представителї вже нераз заявляли, що питанє чеcкого урядового язика не можуть робити предметом торгів, а на национальне розмежене округів в Чехії нїколи не згодять ся.

В тій справі відозвав ся з нїмецкої сторони посол др. Шікер в письмі до одного полїтичного товариша про парляментарне положенє ось так: Є се обовязок кождого народного заступника трудити ся над уздоровленем наших страшно розстроених відносин. Нїмецко-поступові посли підуть отже на візване на конференцию чеcко-нїмецку, однак мусять строго держати ся постанов зелено-сьвятної програми. При застереженю характеру нїмецкої мови яко державної, мусить дійти до повної угоди. Домаганя Нїмців є: утворенє виборчих курий з правом вета, национальне розмежене, утворенє статусу нїмецких урядників, упривильненє кореспонденцийної мови між державними а автововічними властями — се є так скромні, по думцї дра Шікера, домаганя, і так самі про себе зрозумілі, що правительство повинно ужити всего свого впливу до переведеня национального мира на тій основі. — Орган Всенїмців також займає ся чеcко-нїмецкими переговорами, і доказує, що Всенїмцї, ставши на основі нїмецкої програми, не можуть взяти участи в переговорах. За те своє становище приймають Всенїмцї повну одвічальність. Але за те нехотять Всенїмцї бути одвічалними, щоби „респект“ перед Нїмцями здобутий обструкциєю“ змарнів помалу. За те мусїли би сторонництва лївиці приняти повну одвічальність.

Порівнавши жадання обох таборів, бачимо, що вигляди на успіх переговорів дуже непевні,, а все таки правительство робить ще послїдну пробу. На случай невдачі сеї проби заповів уже др. Кербер завішенє конституциї. Перше могли обидва табори думати, що як розібють ся переговори, тодї будуть инші, а тепер обидвом сторонам грозить небезпечність, що будуть розброєні і на непригладний час буде їм відобрана спроможність постановляти про власну национальну долю. І се повинно би спонукати обі сторони до окончечного мирного полагодженя спору.

Slav. Correspondenz доносить з Праги, що лучили ся онодги демонстрациї перед домом нїмецкого консулату і подає близшу історию тих манїфестаций ось так: Пос. Клофач скликав народні збори до Голешович і на порядку дневнім стояла між иньшим, справа вжесненьска. Полїция заборонила збори з боязни перед нарушенем спокою публичного. Не було другого способу, як скликати збори за запрошенями, але й на тих зборах заборонено порушувати справу вжеснїнску. Пос. Клофач мимо того згадав в своїй промові о пруских насильствах, а збори, в котрих взяло участь около 200, осіб висказали свої обуренє на події у Вжесни. Опісля значна часть молодїжи удала ся перед дім консуляту нїмецкого і там підношено ворожі Прусакам окліки. — Названий дневник старає ся ослабити враженє тої демонстрациї, о котрій і так доносить доперва в кілька днїв по фактї і завіряє із своєї сторони, що она не відносила ся до особи консуля, бар. Секендорфа. а була лише виразом обуреня на вирок в Гнїзнї. — Із Москви телеґрафують, що і там перед кількома днями прийшло до деменстраций перед консулятом нїмецким. Именно зірвано орла нїмецкого з брами консуляту і зневажано єго.

На ново внесену болгарским правительством справу ножичкову відкинуло Собраніе 79 против 76 голосів.

Жидам, що не мають румуньского права горожаньства заказано держати корчми і крамниці по селах в Румунії.

В Базілії начали ся 25. грудня наради всеєврейского з'їзду, котрі потревають через три дни.

Бури під командою Девета заняли 24. с. м. анґлїйский табор Твіфонтайн, страти Анґлійців значні.

Кіченер доносить, що 800 Бурів заатакувало під Тафелькопєм полковника Даманта. де прийшло до завзятої борби. З анґлїйскої колюмни мало лиш 4 люда вийти цїло. — Times доносить, що австральске союзне правительство постановило выслати дальшу партию своїх вийск до полудневої Африки. — Девет заатакував на чолї 800 люда ґенерала Дартнеля в окрузї бетлеємскім але по кількагодиннїй битві відперто єго зі стратою 20 люда. — Ґен. Спенс доносить, що 300 Бурів напало на анґлїйских кінних стрільців коло Бріц. Часть анґлїйских вийск побита, заким Спенс прибув на поміч. Страти Анґлійців значні.

Арґентина просила анґлїйске правительство о суд мировий в справі конфлїкту з Чілї. — В Буенос Айрес товпа народа з окликом: „Прочь з Чіаїм!“ напала від чілїйского посольства, однак єї ще в час відперто. заким могла зробити яку шкоду.

В Пекінї найшли 24. грудня тут анґлїйского куцця замордованого перед власним домом. Зайшло се в дїльници замешкалій заграничними послами.

Членів парляменту, Туля і Одонеля, котрі вели аґітацию в тім напрямі, щоби арендарі ірляндскі не платили льордам посесийного чиншу, засуджено на 1 і 2 місяцї вязниці.

богини казала: „Тихо, на що тобі кого? Ти богиня, ти сама для себе! Ти жий не житем чоловічим! Але годї... менї робило ся нїяково. — Чому нїкого нема? Де мати? Я вперше тодї забажала когось побачити, до когось заговорити, до когось притулити ся. Пів дня минуло, а то нї матери, нї батька, нї сестер, нї братів.

Я заплакала.

*

Від тодї я плакала частїйше. Чи напімне мене мати, чи доскучить менї сестра, я все плачу. Заболить мене що, я також плачу. А плакала я не з болю тїлесного, а щось у нутрі казало менї плакати. Серце мабуть... Серце? Я перший раз нагадала собі серце. Що таке серце? Я не знаю. Я лише чую, що воно, тото серце, якесь таке порожне, порожне, а я не знала чим его наповнити. Я чула ся дуже нещасливою. Серце...

*

Сестри і брати уже підросли значно. Туй-туй що не опустять свого гнїзда на все. Про се я дізнавала ся з того, що вони чим раз рідше навіщали гнїздо. Заєдно десь лїтали, не було їх дома. Прилїтали пізно вечарами. З часом я завважала, що їх хтось відпроваджував... Одного вечера була я сьвідком чогось ще гіршого. Я бачила, як моя одна сестра, пращаючись з кимсь перед самим гнїздом, пару разів его поцїлувала... Як я тодї збентежила ся! І люта була, недобра, і, і... гнївала ся. Нї, признаю ся, я була... заздрісна... Цїлу нїч переплакала я.

*

На мое нещасте я пересиджувала переважно в гнїздї сама. Усї десь заберуть ся, полетять, а я сиджу, думаю та плачу. Як передше сьвіт маловажила, сьміяла ся з него, так тепер ненавидїла его. Чому? Так якось... Я его ненавидїла, не могла дивити ся на него. Я й себе саму ненавидїла, на себе саму лютила ся... за свою вдачу. Ох, як то менї всьо остогидло! Чи не буде інакше? В свій розум я вже давно цїлком не вірила. Вірити? Я вже в нїщо не вірила...

*

Так довше бути не може, сказала я собі. Я щось мушу робити з собою. Що з мене буде? Сьміяла ся я зі сьвіта, тепер сьвіт з мене сьміеть ся. Одна проти всїх? Навіть мати зробила ся иньшою. Збідована, зжурена, постаріла ся, згорбила ся і тільки плаче над моєю долею. Так і вмерла вона...

*

А я тяжко захорувала. Була близка смерти. Лежала без надії. Батько сумував і бідкав за материю та журив ся мною. А сестри і брати? Ох, без серця, навіть не пожалували мене! — Мати моя, мати! На кого ти мене лишила? Хто мене тепер зрозуміє, хто додасть менї духа, хто заохотить мене до дальшої працї? Ти вмерла, смерть тебе забрала... Смерть... смерть... Звідки та смерть береть ся? Чому вона така страшна? Ох! Чи і я маю вмерти?...

Помалу вертали мої сили...

*

Я вилїтаю вже досить часто на сьвіт. Аж тепер пізнаю красу природи. Так хочеть ся жити, хочеть ся любити... Я другий раз народилась... Краса — жите — любов... Щож красше від любови?

*

Який він красний! Повага так і бе ему з чола! А з очий виглядає солодка лагідність. Серце мое щось сильно тріпочеть ся... Він... щож менї до него! Але який він... Дивить ся на мене якось так... Він... він...

*

Я нинї з ним балакала. Що за мудрість, що за досьвід у него! А такий лагідний, такий добрий! Я его дуже люблю. На иньшого й не подивлю ся... Або він, або нїхто, або він, або я жити не хочу! Клену ся! А й він здаєть ся... дивить ся на мене й сумує... Не має відваги? Бідний... Я мушу сама зачати.

*

Ось і він... „Ставлю ся в слові“.

— Дуже вдячна. Чого ви такі сумні нинї?

— Я все такий.

— Чи ви лише не залюблені?

— Так, але...

— Гадаєте, що без взаїмности?

— Знаю, сама сказала.

— Хто, коли??

— Ще того місяця, підчас проходу.

— Ах, так!

*

Я вже рішила ся. Інакше бути не може. Се конечно. Батько зажурить ся, але щож, він вже і так старий... Що я сама зроблю без него? Яке жите тепер мое? Де знайду потїху, заспокоене, де знайду бальсам на свое серце, на свою душу? Як любов, сама любов мене завела, то щож еще лишаєть ся менї в в сьвітї? Мабуть що й нїчого...

*

Пращай доле! Пращай і ти, батьку сестер і братів... І тебе пращаю... Сонечко, більше менї не засьвітиш.. Пращай сьвіте...

*

Жите, жите, яке ти бідне без сонця...

Львів, в маю 1901.

Ярослав Левицький.

НОВИНКИ.

Календар. Неділя 16/XII. (29/XII.)-Ж. 30 (28) по С. с. Д., Луки 11, пра: отців; Р.: Томи, Понед. 17/XII. (30/XII.) пр. Даниїла, с. Апольонії, Леокадії; Р.: Давида, Второк 18/XII. (31/XII.): с. м. Севастіяна, Зої, Модеста, Маркел. Р.: Сильвестра.

На стіпендийний фонд ім. Ом. Поповича вплинуло крім виказаних в попереднім числї 916 зр. 40 кр. ще 5 зр. від п. Орзи Василя, 25 зр. від п. Ом. Поповича а 48 зр. відсотків, так, що весь фонд становить нинї 994 зр. 40 кр. зложених в касї „Народного Дому“ в Чернівцях. Чий даток через недогляд не виказаний доси поіменно, зволить задля остаточного полагодженя рахунків зголосити ся зараз до видїлу „Народного Дому“ в Чернівцях.

Лїцитация на субабонамент ґазет відбуде ся сегодня о 7-ій год. веч. в читальни „Народного Дому“ в Чернівцях.

Музикально-декляматорский вечерок відбуде ся дня 9. сїчня 1902 (на св. Стефана) о 4-ій год. по полудню в Вашківцях н. Ч. в сали касиновій заходом видїлу товариства „Рускої православної шляхти на Буковинї“. — Вступ від особи 1 корона; для молодїжи і біднїйших 50 сот. По концертї забава з танцями.

На руских академиків вплинуло по день 25. грудня с. р. включно загалом **25.362 кор. 25 сот.**

Аванс директорів і професорів середних шкіл. Мінїстерство просьвіти

покінчило сегорічні працї около авансу директорів і професорів шкіл середних. При послїднім сегорічнім авансї посунено 20 директорів до VI. кл. ранґи, 256 професорів до VII., 129 до VIII. кл. ранґи. Загалом авансувало 705 професорів.

Рускі академики в ческій Празї зазнали як найсердечнїйшого приему. Ческі студенти заняли ся живо їх долею а ректорат і деканати ческого унїверситету роблять нашим студентам всякі полекші. Одним словом — такого сердечного приему, як в золотій Празї, не нали наші сецесіоністи нїгде, хоч і на прием в Кракові й у Відни також не можуть жалувати ся. Ческі студентскі „spolky“ орґанїзують поміч для наших студентів а навіть запевняють бідним академикам материяльну підмогу. В тій цїли завязав ся кружок, що вже й зове ся „rusinsky“ і він займає ся справами нащих еміґрантів. Ческі студенти просять нашу молодїж, щоби від слїдуючого курсу, а бодай від слїдуючого року перебрала ся до Праги.

Пішки, без гроший і годинника пустили ся в подорож по цїлій Европі два студенти з Румунїї і мають єї обійти за 3 роки. Один пустив ся на північ а другий на полудне. Розходить ся о мілїонову заліжку, чи се можливо. Один із тих студентів минав оногди через Чернівцї і просив дра Стоцкого о препоручене на Галичину, що й дістав.

Московского унїверситету жадають в „заявленіи“ напечатанім в „Царославній“ три кацапики-Карпатники Ґеровский, Цурканович і Никифорук, бо україньский „вредний“ їх національним „делам“ (читай: кацапским сделкам). Ну, tres faciunt collegium, і ми не сумнїваємо ся, що австрийске правительство приступить чим скорше до здїйстненя сего жаданя в Білій-Керницї або Климівцях.

Населенє Москви. Після московских ґазет виносить населенє міста Москви на підставі тимчасово спорядженої переписки: 1,126.750 душ. Сподїють ся однако, що при точній конскрипциї, що має відбути ся в сїчни слїдуючого року цифра ся піднесе ся до 1,200.000. Дивним способом малїє поволи населенє в серединї міста, тим часом коли на окраїнах бистро зростає.

IV. Виказ жертв

на підмогу львівским акад. Русинам.

Вп. Йосифа Кордасевич —	2 к. — с.
Вп. о. Юрій Калинюк парох з Прилипча —	2 „ — „
Іван Циганюк секретар громадский з Заставни	20 „ — „
Емануіл де Томоруґ надучитель з Брідка —	2 „ — „
Григорій Іваніцкий учит. з Брідка — —	2 „ — „
Йосифа Дроздовска учит. з Брідка — —	1 „ — „
Константин Готинчан з Брідка — —	1 „ — „
разом до тепер	459 к. 50 с.

Спасибіг!

Др. Смаль-Стоцкий, проф. Д. Єремійчун.

„Народний Дім“ в Чернівцях

продовжає на загальне жаданє тим членам-основателям, що доси не уплатили цїлої вкладки, термін до уплати поза новий рік 1902, але під таким варунком, що правильно кождого місяця платити муть що найменьше 5 корон, хто й сего услівя не додержить точно, тратить всяке право до уплаченої ним суми.

ОПОВІСТКА.

Дирекция тов. „Руска Каса“ в Чернівцях подає сим до загальної відомости, [illegible] задля внутрішного урядованя, каса [illegible] днях 29., 30. і 31. н. ст. с. м. [illegible] замкнена.

Надіслане.

Науч. кружок акад. тов. „Союз“ подає до відомости, що нинї о 3 год. пополудни відбуде ся знова популярний відчит. Сеї недїлї читати-ме п. др. Кобриньский дещо з анатомії чоловіка. Предмет відчиту дуже цїкавий і поучаючий. Тому сподїваємо ся, що сегодня збере ся ще поважнїйше число слухачів чим попередної недїлї.

За видїл:

О. Гандяк, голова. *М. Грушкевич*, секретар.

Читальня „Рускої Бесїди“ в Васловівцях має сегорічні загальні збори в недїлю, на 29. грудня 1901 пополудню о 2 годинї в читалні під ч. 16. з таким порядком: 1) Обрахунок річний, 2) вибір видїлу, 3) виключенє членів, 4) обясненє коштів на гамбар, 5) заложенє склепу читалнї.

Іфтемі Олексюк, голова. *Ґеорґій Підлубний*, писар.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Наша мова. *)

Ми в звичайній бесїдї називаємо нашу мову рускою, учені називають єї україньско-рускою або малорускою. Називають так тому, аби відріжнити нашу мову від московскої, яку по ученому називають також велико-рускою, та від біло-рускої. Називають же україньскою тому, що найбільша частина наших земель називає ся Україною.

Кілько народу бесїдує нашою україньско-рускою мовою?

Сею нашою рускою, говорячи по ученому, україньско-рускою мовою бесїдує до трийцять мілїонів народу.

Небогато з тих девять соток мов, що є на сьвітї, може похвалити ся так великим числом бесїдуючих. Порівнавши же се число з иньшими, які припадають на мови народів европейских, виходить, що наша україньско-руска мова є з огляду на число бесїдуючих нею з ряду семою між европейскими мовами, між славяньскими другою.

Образово то так виглядає:

Европейскі мови.

Анґлїйска мова 100 мілїонів.

1.
2. нїмецка 70 м.
3. московска 60 м.
4. іспаньска 45 м.
5. француска 44 м.
6. італїяньска 34 м.
7. **наша мова 28 м.**
8. портуґальска 18 м.
9. польска 16 м.
10. румуньска $9^1/_2$ м,
11. мадярска $8^1/_2$ м.

Славяньскі мови.

Московска мова 60 мілїонїв.

1.
2. наша 28 м.
3. польска 16 м.
4. ческа 6 м.
5. болгарска $4^1/_2$ м.
6. сербска 4 м.
7. хорватска $3^1/_2$ м.
8. словацка 2 м.
9. словіньска $1^1/_2$ м.
10. вендска 200 тисяч.

Що до краси яка є наша україньско-руска мова?

Не кожда мова однаково красна. Одною говориш, то так, як по грудї йти, викручуй язиком, затискай зуби, шипи, або розтворяй губу як ті ворота: а иньшою, то словечко за словом так плине ти, як та водиця по тихеньку, здає ся, нї уст не потребуєш розтвирати, нї язиком не крутиш, нї не сикаєш як гадє, тай не змучиш нї себе, нї другого, що слухає тебе. Слухаєш одної, то аж уха болять, тілько там сикотїня, гаркотїня, говканя, ковичаня: а иньшої слухаєш, й не можеш наслухати ся єї, так якось миленько западає тобі до уха та серця, що немов та пісонька соловейкова у маю, немов вітрець тихий-тихесенький колише до дрімки, так она тебе розважає, голубить.

Наша україньско-руска мова з огляду на красу належить до найкрасших. Учені язикослови порівнуючи нашу україньско-руску мову з мовами европейскими, признають нашій мові між всїми европейскими мовами друге місце з ряду що-до мольодийности та милозвучности (перше занимає італїяньска), між славяньскими же що-до краси взагалї місце найперше.

Отже нї одна мова в Европі, кромі італїяньскої, не є така милозвучна, як наша україньско-руска. Нї нїмецка, нї польска, нї московска (великоруска), нї волоска, нї мадярска, нї навіть іспаньска та француска не дорівнають.

І дїйсно, сам чоловік не потрібує бути і язикословом, аби вслухавши ся в ріжні бесїди, зараз не запримітив, що по нашому говорить ся якось так легенько, здаєсь уст не потрібуєш отвирати, а н. пр. по московски зачни от хоч би ось те: „Ібо так Бог вазлюбіл мір“, то зараз при тім „вазлюбіл“ мусиш губу роззявити від уха до уха, так само при „атдал„, „паґіб“, коли тимчасом по нашому скажу легенько замість вазлюбіл — полюбив, зам. атдал — віддав, зам. паґіб — погиб.

Кождий і неучений признає, що по нашому якось лекше і милїйше та красше плине слово по слові і полюбив і віддав і погиб. У нас навіть нї однїського слова нема, що зачинало би ся від „ваз“, або від „ат“, або „паґ“ і т. д.

Взагалї в нашій мові того „а“, при котрім губу треба отворити від уха до уха, дуже маленько. Того „а“ зі славяньских язиків найбільше мають Москалї; у них навіть кожде „о“, що не має наголосу, вимовляє ся як „а“.

У нас натомість є дуже много тоненького „і“; при котрім майже не треба губи отвирати, а тілько уста зложити. Як у московскій мові повнїсенько того широкого „а“, що так, можна би сказати, поганить мову, так у нас те тонке „і“, що надає милозвучности нашій україньско-рускій мові, навіть в таких разах є, де єго не мають иньші славяньскі мови. І так всюда, де є в церковнім „ѣ“, то ми маємо „і“ або „ї“, „йі“ а всї иньші Славяни мають „е“ або „йе“ або „йа“. Кождий признає, що при „і“ меньше губу отвираю, як при „е“ або „а“, а заразом, що красше, милїйше звучить слово вимовлене з „і“ як з „е“ або „а“. На пр. возьмім з того стиха св. Письма, то там є по церк. „вѣчний“, моск. вічний пише ся, а читає ся вечний. польск. wieczny, ческ. вечні, словац. вечні, сербс. вечни, хорв. вечні, словін. вечно, болгар. вечен, венд, вечне, а лишень наше укр.-руск. вічне. Або церк. „місто“, читай место, польск. miasto, і т. д. а у нас місто.

Дальше у нас коли „о“, або „е“ стане між двома співзвуками, то переходить для красшої вимови також в „і“, у иньших Славян або лишає ся, або переходить в „у“, „ó“. Нпр. наше біб, як легенько вимовляє ся, а вже иньші Славяни так легенько по свому не скажуть, бо одні кажуть боб, а другі bób; чи скажу боб, чи bób, то вже труднїйша вимова і не така мила для уха, як наша біб. Так само наше кінь, як легко вимовляє ся, а у иньших Славян: конь, kóń як твердо, наше бір а у иньших Славян бор, bór; волъ, wół, наше віл; польске lód, московске ледъ (читає ся льот), наше лїд і т. д.

Чи не лекша і мильша наша вимова?

Наша мова є ще тим милозвучнїйша, як иньші славяньскі, що у нас нїколи в однїм складї не сходить ся по три співзвуки, а є лишень що найбільше два, а дуже часто один співзвук з самозвуком. Возьмім нпр. таке ческе слово — prst (палець), або srb: якже то треба язиком крутити, аби єго вимовити; возьмім польске нпр. chrząszcz, trzcina, wrzeciono, przedsięwzięcie: як тут при вимові губою треба робити. В нашій мові того нема нпр. ті самі слова, як далеко лекше вимовить ся: палець, Серб, хрущ, тростина, веретено, підприємство.

У нас для лекшої та красшої вимови є ще так званий повноголос, чого в иньших славяньских мовах нема. Нпр. ческе breh, польске brzeg, у нас повним голосом каже ся — [illegible] польске głos, а наше [illegible] hlawa, głowa — голо[illegible]

І ще много знамен[illegible] мови дало би ся привести [illegible] виписувати. Але вже й [illegible] що наша україньско-ру[illegible] всїх славяньских найкра[illegible]

Чи наша україньс[illegible] богата[illegible]

Мови є убогі і богаті. Убо[illegible] що має маленько слів, що не має [illegible] віть тілько слів, аби назвати по св[illegible] кожду річ. От н. пр. возьмім мо[illegible] лоску (румуньску), то там на на[illegible] нїйші річи нема часто свого [illegible] таку звичайну річ, як гній, [illegible] а зробили з нашого гній, [illegible]

Так щось подібного [illegible] І у них повнїсько славяні[illegible] своїх не мають. Є такі у[illegible] мають не більше як кілька [illegible]

Наша україньско-ру[illegible] требує під сим зглядо[illegible] не тілько що [illegible] власні слов[illegible] гатших м[illegible]

В [illegible] хівско[illegible] сять[illegible] то ще не всї слов[illegible] дуже а дуже мален[illegible] яке наша україньско-руска [illegible]

Богатою є ще й та [illegible] богацтва слів, має богацтво [illegible] то є богацтво в способах зміни та [illegible] міни слів. От на пр. во[illegible] великий — кілько з не[illegible] нашій мові. Великий, [illegible] ченний, невеличкий, в[illegible] кий, велинний, велин[illegible] чавий, величавість, [illegible] ний, величати, вели[illegible] чина, величний, ве[illegible] ликан, великаньский [illegible] скім н. пр. на те вс[illegible] а в польскім — два[illegible]

Або така форма, як [illegible] лїшало на серцї. Не на[illegible] мові; нї по нїмецки, [illegible] по московски не скаж[illegible] словом, треба хоч два: [illegible] weselej. Так само слова [illegible] випередки, навздогін; да[illegible] темно trochę ciemno, попер[illegible] і т. п. у нас одно слово, [illegible] мовах треба й кілька, щоб [illegible] разити. То також богацтво [illegible]

Або слова здрібнїлі [illegible] найде ся. На пр.: мали[illegible] лененький, малесеньки[illegible] малюсенький, малїськи[illegible] лїненький, маленечки[illegible] маленюсенький, мацїнкий, [illegible] цюписький, мацюсенький, [illegible] мацюнесенький, мацюпесень[illegible] нїчкий, мацюпесенїчкий і т[illegible] пр. робитоньки, спат[illegible] всюдїсенько і т. [illegible] якій иньшій мові, о саме тако[illegible] лежить до богацтв[illegible] мови.

Кілько тут рік форм!

От і сим бога наша укр[illegible] руска мова.

*) З календаря „Місіонаря“ на 1902 р.

НАУКА, ШТУКА [illegible]

Учитель, [illegible] грудня 1901 [illegible] ництва. — [illegible] колаєвич: У ві[illegible] поля нашого шкіл[illegible] ства. — Всячина. [illegible] ки. — Зміст річни[illegible]

З сим числом [illegible] річник видавництв[illegible] дреса Редакциї: Л[illegible] ни ч. 7, а Адмінїст[illegible] фії ч. 9А.

Звінок ч. 24. [illegible] 190[illegible] Зміст: Дивні п[illegible] ха анґвіна, ним сами [illegible] — [illegible]ляна Кравченко: Д[illegible] по[illegible]жець на чатах (ілюс[illegible] До про медведїв. — [illegible] ва — Міміка. — Дріб[illegible]

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

...м торговельним **Б. БАЛЬТІНЕСТРА** молодшого

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з аль- паки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: ...хтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи ...і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, ...а зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені ...візитові і корони, дамски портмонетки з ...без срібла, ланьцушки, ґузики до манше... ...иві бурштинові циґарниці, дамскі пояски, ...ві шпильки до волося, торби до подорожи.

...овніри дамски, зарукавки для ... і дїтий найновійшого ґа... ...апки для мущин і хлоцїв. ... найбільших виборах. ...и для панів і дїтий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і єґерске по цїнї фабричнїй; скі кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дїтий. Вовняні покритя, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дїтий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Capek у Відни з француской шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дїтий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу для пань, панів і дїтий.

Коци до подорожи з вельблюдового волося, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на лїжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня є на складї, а що тиждня приходять сьвіжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Гарне, добре і дешеве!

Маазин одїжи для дам і панів

перед тим

...АРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

...ушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

...овійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий

...ти, **мантильки, ротунди, порохівники**

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

...ги для панів, хлопцїв і дїтий

...и, шляфроки, футра міскі і до подорожи, ...ови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

...учення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Наук...м Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймає ся передплата на нове, наукове видане

...ИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциєю

...олесси і д-ра Ів. Франка.

...ні) має вийти в серпнї або вереснї, II-ий (по... ...уднї або сїчнї, III-ий і IV-ий (драми, материяли ...і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; цїна ... на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу ...сібно по 60 кр.

...ь до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою ... дістане 25% опусту з цїни виданя (не врахо... ...о оправи), а решту заплатить при III і IV томі.

...окі томи будуть продавати ся дорожше.

...рня „Руско... Ради“ в Чернівцях

...ча в недїлю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“)

перше і одиноке руске Товариство асекурацийне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер“ припоручили Приосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранцийні „Днїстра“ з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540 кор.	11 сот.	разом 520.406 к. 65 с.
Резерва премій . . .	171.942 „	— „	
„ спеціяльна . .	6.000 „	— „	
Фонд емеритальний .	30.924 „	54 „	

Тарифи „Днїстра“ дуже умірковані. Надвижка річна роздїляє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди лїквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Полїси „Днїстра“ принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Залїщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер“ в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер“ іде часть провізиї на рускі публичні добродїйні цїли; полїси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер“ пошукує спосібних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра“. — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Найлїпші

МАШИНИ ДО ШИТЯ

є так звані обручкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту).

Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевцїв, кравцїв, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кожду машину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові гроші і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машинїст

в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

...вариство „Рус... Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерск...**

...укарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

Чернівцї, середа ня 19. грудня 1901 (1. сїчня 1902). р. ...чник XVII.

Вихо... в Чернівцях
що середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20 Кор.	— сот.
на пів року	10 „	— „
на чверть року . .	5 „	— „
на місяць	1 „	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Відозва.

Головні збори товариства „Руска Школа“ відбудуть ся в ...ер 9-го н. ст. сїчня 1902 р. (...сьвятого Стефана) о 11-ій годинї перед полуднем у Вашківцях ...д Черемошом в комнатах дївочої народної школи з таким дневним порядком:

1. Провіренє протоколу з послїдних загальних зборів.
2. Справозданє з дїяльности товариства.
3. Справозданє касове.
4. Вибір комісиї для справдженя рахунків.
5. Внесеня центрального видїлу.
6. Вибір нового видїлу.
7. Вільні внесеня.

Надїємо ся численної участи на сих загальних зборах. Чим більше зійде ся членів, щоб порадити ся над полїпшенєм найважнїйших справ як руского шкільництва і материяльного биту учительства, тим поважнїйше випадуть наші наради і ухвали і тим красших успіхів можемо сподївати ся. Тож покажім, що вміємо подбати о свій власний интерес, о своє власне добро, і при...ваймо на спільну нараду!

Завзиваємо видїли філїяльних товариств, що ще не поприсилали своїх справоздань і рахунків центральному видїлови, щоб се учинили чимскорше задля точного зладженя справозданя з дїяльности товариства. Особливо просимо о се наші філїї в Серетї і Путилові. — Рівнож просимо всїх членів, що належать впрост до товариства, а не до одної з наших філїй, головно черновецких членів, щоб зволили найдальше до 4. ...ст. сїчня 1902 р. уплатити член...кі вкладки до товариства. Всїм ...ленам, що заплатять вкладку ...к. доручить ся даром педаґоґіку Барановского в перекладї Ю. Ко...ляньского.

За центральний ...видїл товариства „Руска Школ... в Чернівцях.

Ант. Клим, голова. *Юліян Кобиляньский*, секретар.

Рускі посли ... галицкий сойм.

Як звістно, зібрав ся між иньшими й галицкий сойм сеї суботи на першу сесию нової каденциї. Рускі посли з галицкого сойму найшли ся спроти него в дуже прикрім положеню по всїм тім, що збуло ся між тим, а то по безоглядним поступованю польскої більшости в попередній сесиї, по сецесиї руских послів із сойму, по способі, в який переведено послїдні вибори, по борбі руских послів із польскою шляхтою в радї державній та по сецесиї руских академиків із львівского унїверситету.

По зрілій розвазї над важкою ситуациєю рускі посли рішили ся вступити до сойму із відповідною заявою. І ...робили добре; бо хто покидає ...е битви, кидає й справу, за яку бороти ся винен до загину. Спр...едливо осуджують річ часописи „Руслан“ і „Дѣло“, котрих голо... в сїм дїлї подаємо понизше. Просимо тут ще відрадний факт солїдарности руских послів, яка ...оявляє ся від їх сецесиї, що й запорукою, що руска справа не пропаде марно. Ся солїдарність ...вила ся і формально заложенєм „Руского Клюбу“ соймового, до якого належать всї рускі посли. Дай Боже, щоби в слїд за ними пішли і всї посли до ради державної!

В сїй справі пише „Руслан“:

Рускі посли вийшли після памятної сецесиї перед закінченєм VII. періоду в зменьшенім числї з останних виборів, отже їх становище з двох зглядів є тепер труднїйше, як їх попередників. Взявши загальне їх число на увагу, трудно їм буде ставити інтерпеляциї і самостійні внесеня, бо не розпоряджають 15-ма підписами і будуть приневолені глядїти посторонно за доповненєм своїх підписів. З другого боку знов становище нових послів є труднїйше, позаяк їх попередники вийшли з останньої соймової сесиї і не вернули більше на засїданє. Тим способом отже зазначили, що скінчила ся умірковача чи опортунїстична полїтика руских послів. Положенє Русинів в краю з того часу однак не тілько не поправило ся, але навпаки погіршило ся, відносини межинародні заострили ся нетільки соймовими виборами і їх вислїдом для Русинів, але й иньшими подїями, між котрими передує унїверситетска справа. Так отже чаша горести, яка приневолила руских послів покинути останню соймову сецесию, доповнила ся ще більше.

Що становище руских соймових послів нинї вельми трудне, труднїйше як коли небудь, се кождий добре розуміє, хто знає положенє руского народу в Галичинї. Але як-раз задля такого положеня руского народу і голос і одвічальність руских послів є тим важнїйші, тим більші. Тепер іменно вимагає се положенє руского народу, вимагають важні питаня культурні, які зворушили всю руску суспільність (між тими справа україньско-руского унїверситету), щоби їх прилюдно обговорювати, і задлятого руский нарід конечно потребує парляментарної трибуни, з якої би рускі посли могли перед сьвітом обговорювати і пояснювати всї жизненні справи руского народу, простувати і відпирати всї клевети і напасти противників і ставити полїтичні, національні, культурні і економічні домаганя. Досьвід, який зробила горстка руских послів в радї державній в осїнній сесиї, може бути і для соймових послів попукою. В хвилї, іменно коли розгоріла ся в краю унїверситетска справа, показало ся, якою цїнною є парляментарна трибуна для руского народу, показало ся, що навіть горстка руских послів зуміла станути з успіхом в оборонї прав руского народу і пояснити перед сьвітом положенє руского народу, що певно не остане без наслїдків. Не випереджуючи рішеня наших послів соймових, сподїваємо ся, що они сьміло, рішучо і однодушно постоять за руску справу і тепер, коли на черзї стануло велике культурне питанє, посунуть сю справу вперед.

А „Дѣло“ пише:

„Становище рускої репрезентациї в краєвім соймі є нинї ще тяжше, як в попередній каденциї. Ситуация змінила ся в нашу некористь під двома взглядами. З одного боку пануюча в краю більшість і єї офіцияльні покровителї рішили виступити против домагань руского

Смерть Вернигори.

Українська леґенда *Н. А—ни.*

Чимало років тому назад, недалечко від Канева, на березї річки Росї, стояв невеличкий хутір. У ньому жив старий дїд-бандурист.

Прийшов він на се місце років з пятьдесять або шістьдесять відкілясь ...зза Днїпра, засновав собі хутір і жив там із своєю сїмєю. Синів у нього не було, а були тільки доньки. Жінка його швидко вмерла, доньки віддали ся замуж в сусїдні села і зістав ся дїд сам у свойому хуторі. Він сам пас свою худобу, ходив за бджолами, сїяв небогато жита і проса, ловив рибу, — з того він і жив. Але він, певно, належав колись до лицарства, бо в його хатї на стїнї понад ...вою висїла криво турецька шабля, ...шниця, яничарські пістолї, а в голо... висїла бандура.

— Нї шаблї, нї рушницї, нї пістоля ...коли не вживав; принаймнї з того ...к він оселив ся на хуторі, нїхто ... щоб він стріляв. Тільки раз на ...ки весні, коли сонечко вже гарно ...рівало, дїд знїмав зброю із стїни і ...ки її чистив. Розібравши її гар...ко, вичистивши і намазавши салоли, знов усе розвішував на своє місце. ...нищенє зброї пригадувало йому ма... яку-небудь сумну пригоду в його ...о, бо він після неї кілька днїв ховав ...ід людий, з самого ранку їхав ловити рибу вертав ся тільки пізно в вечері.

Вернувшись, він знїмав із стїнки свою бан... і грав на нїй аж до пізної ночі, ...одї присьпівуючи собі старим тремтим голосом.

З де... часу у нього оселилась його внучка Ганнуся, дївчина років вісїмнадцят... по смерти матери вона щиро при...илась до дїда, перейшла до нього на ...ір і почала у нього господарювати. ...арий любив свою внучку з її поетич... вдачею, чудовим голосом, що нагад... срібний сьпів жайворонка; Ганнуся ...е любила бандуру і коли дїд почи...грати на нїй, вона охоче слухала ... хоч до ранїшньої зорі.

Нав... його хати росли столїтні дуби та..., що цїлком заслоняли її від дорога проходила через лїс.

Наб...в ся вечір, тихий майський вечір. Л...кий вітерець розносив нїжні, чистощі від дерев, що розпукували ся ...шки від вечірньої прихолоди без ...танку щебетали перед сном, а сонце було вже на заходї, кидало золоте ...ня на верхівя дубів.

На...і, під дубом, обернувшись до річк... ослонї сидїла Ганнуся, і тихенько ...ючи пряла, инодї позираючи на річк...

Се... річки, що обросла очеретом, ле... та вербами, срібнїла, переливаюча сонцї. В той час як усе затихалї сї, у водї навпаки усе починало ...ати.

Се...одноголосного кваканя жаб виразн... було, як гув в очеретї водяний бугай, десь кохкав дикий качур, скликаючи качок на ніч, як гуси вимахували крилами, а з далека долїтав крик журавлїв. І серед сього гомону, мир і тишина, повні чарівних пестощів, милуваня і поезиї, тихо спускали ся на землю.

Ганнуся пряла, поглядаючи на річку.

— Нарештї! — прошепотїла вона, побачивши дїдів човен, що виплив ізза очерета; мерщій вона схопила ся з місця і пішла до хати.

Небавом вона винесла звідти стіл, поставила його біля присьби, заслала товстою, але чистою скатертию, принесла ложки, хлїб, сіль — взагалї усе, що потрібно для вечері.

Скоро й дїд під'їхав до берега, привязав човно до кола, що був вбитий тут у землю, розвісив сїтку, висипав рибу у плетїнку і став помалу сходити на щигорак, де була його хата.

— Чи нести вечеряти? — гукнула Ганнуся.

— Неси! — і дійшовши до присьби, він сїв за стіл. Старий бандурист мав вигляд на сей раз сумнїйший, нїж звичайно. Ганнуся принесла горщок з горячою запашною юшкою. Обоє мовчки їли. Дїд, замислившись, не здіймав балачки; Ганна теж не сьмілювалась його розпитувати. Нарештї дїд поклав на стіл ложку і підняв понуру голову.

— Не подобалась вам, дїдусю? — В голосї дївчини була трівога.

— Не хочеть ся... заспокоїв він внучку.

Він вийняв з кишенї капшук з тютюном, набив ним глиняну люльку з коротеньким викрашеним зеленою фарбою, деревяним цибухом, і почав поволи кресати огню. Искри летїли на усї боки, але, не дивлячись на усї заходи, губка не займалась.

— Мабуть підмокла — сказав дїд про себе.

Ганнуся принесла тодї на долонї вуглик, перекидаючи його що хвилини з руки на руку. Дїд занурив. Дївчина прибрала із стола і стала знов за прядку.

Обоє мовчали.

— Що се? — раптово стрепенув ся дїд, до чогось прислухаючись.

Ганнуся теж стала прислухатись.

Навкруги було тихо від наближаючої ночи, инодї тільки птицї щебетали, та жаби квакали.

— Нїчого, дїдусю... се з річки такий гомін... се на годину...

Ся відповідь не задовольнила дїда...

— Піди, глянь на бандуру.

Дївчина послухалась і зараз же повернулась.

— Там вона... висить... може вам принести її, дїдусю?

— Нї, менї тільки здалось, нїби хтось доторкнув ся до її струн...

Ганна стурбовано подивила ся на дїда.

— Га!... Кому-ж... В хатї нїкого нема...

Дїд нїчого не відповів, і замислившись курив свою люльку. Дївчина знову взяла ся за роботу і знов запанувало мовчанє.

народу ще аґресивнїйше, а набуті ним права ще більше обмежити, з другого знов боку чисельна (не квалїтативна) сила нашої репрезентациї тепер така мала, що они самі не будуть могли поставити жадного внесеня, жадної інтерпеляциї. Наших послів є 11. В справі, яка так само допікає польскому хлопови, як і рускому, можна буде дістати ще підписи від трех польских людовцїв, — але в національних справах тяжко надїяти ся, щоби Русини мали до розпорядимости підписи людовцїв. Відмова підписів на внесенє руских послів з ради державної о утворенє унїверситету і на деякі внесеня руских послів в попередній каденциї краєвого сойму доказують, що польскі людовцї не меньші польонїзатори, як їх противник і гнобитель — шляхотска партия. В національних справах рускі посли можуть числити виключно на вірильні голоси руских епископів. Але і сего за мало, бо в такім случаю на рускім внесеню чи на інтерпеляциї все-таки хибне один підпис.

Пінїньский добре числив, коли переводив вибори! Присутність руских послів у соймі, о скілько розходить ся о ухвали сего сойму, має лиш чисто академічне значінє. Під тим взглядом соймова репрезентация Русинів не має практичного значіня. Однак рускі посли, коли рішили ся вступити до сойму, можуть сповнити одну велику місию. Они можуть, они повинні взяти на себе задачу полїтичного осьвідомленя мас, повинні вказувати народови дорогу і способи борби, якими можна без сего законодатного тїла, а навіть против волї клїки, захопившої власть, боронити своїх интересів, здобути свої права. Коли посли в тім напрямі використають добре свій мандат посольскій, то їх поворот до „польского сойму“ не буде без користи.

---

1. Засїданє галицкого сойму з дня 28. грудня 1901.

Рано о год. 9 зібрали ся наші посли в храмі св. Юра на богослуженє, котре відправив о. митрат Білецкий; межи руских послів замішали ся посли Охримович, Мерунович і ґр. Баворовский (о. Мандичевского не було). Зі сторони правительства явив ся комісар полїцийний, шість полїцаїв і два аґенти полїцийні. По богослуженю удали ся рускі посли до Митрополита і там устами д-ра Олесницкого привитали его яко руского владику і новоіменованого заступника маршалка заявляючи, що загал руский приняв з радостию его іменованє, маючи до него довірє. „Звертаємо ся до Вас, Преосвящений, — сказав пос. Олесницкий — з повним довірєм, бо Ваша дотеперішна робота дає нам до того повне право. Приходимо до сойму з тою гадкою, що чейже удасть ся нам достойно і честно заступати наш нарід і для его користи працювати. У Вас, Преосвящений надїємось найти тую поміч, яку Ви яко владика і віцемаршалок можете дати“. — Митрополит приняв послів дуже радо; заявив, що доля руского народу лежить ему на серци, і надїє ся, що найдуть ся східні точки до працї, котра веде до одної мети, се єсть до піднесеня добробиту руского народу.

О 11 год. почала соймова саля заповняти ся послами.

О год. $11^1/_2$ появив ся на сали намістник, оголосив іменованє ґр. Андрея Потоцкого маршалком краєвим і візвав его до зложеня посольского приреченя. Маршалок а потім віцемаршалок митроп. Шептицкий зложили приреченє.

Опісля на кріслї маршалківскім засїв ґр. Потоцкій і промовив.

Покликаний до обнятя такого важного постерунку, признає, що тяжкий приняв на себе обовязок, тим більше, що обняв его по такім мужу, як ґр. Ст. Бадені. Коли може в чім дорівнати єму, то хиба в зелїзній воли і енерґії в працї для добра краю. (Голоси з ґалериї: льоси!) В змаганях для добра краю не буде розрізняти анї сторонництв анї народностей, і надїє ся, що в тім підопруть его всї посли.

(По руски:) Не лише економічні, але і культурні задачі має сойм, і всї посли без різницї народности повинні до того стреміти. Сойм буде пильно і справедливо розважувати всї желаня руских послів і маршалок надїє ся, що рускі посли причинять ся до спільної працї для загального добра краю, і се буде товчком до згоди межи обома народностями.

Дальше говорив маршалок по польски і вказував на працї, які мають ся тепер полагодити, а закінчив окликом в честь цїсаря. (Посли повторили).

По маршалку забрав слово намістник.

Сказав, що теперішна сесия потреває коротко, а не знає, коли буде сойм знов скликаний. Покликуючись на гармонію, яка панувала доси межи ним а видїлом краєвим, прирікає й дальше підпирати ухвали [illegible]йму. Згадав о збільшеню фондів пропі[illegible]цийних, а зійшовши на школи предст[illegible]вив нового віцепрезидента д-ра Плажа, котрий буде его заступати в со[illegible] в справах шкільництва. Вкінци згада[illegible] о „ubolewania godnym“ руху рускої [illegible]одежи. Причина непорозумінь лежить — по словам намістника — в тім, щ[illegible] приписи унїверситетскі неясно стилїзані. Молодїж завинила, бо не послуха[illegible] приказів унїверситетскої власти, за [illegible]отрою мусить обстати правительство. [illegible]амістник має надїю, що тая „boląca“ с[illegible]ва якось улагодить ся, студенти верну[illegible] ся і в будучности запанує вічна зг[illegible]. Звертаючись до руских послів вит[illegible] їх „z całą serdeczno, ścią“ і просив, [illegible]би оцїнювали обєктивно его дїяльність і спільно працювали для добра краю.

По бесїдї на[illegible]тника повідомив маршалок о удїленю [illegible]льону послам Дунаєвскому, Пілятови[illegible] Янчевскому, почім забрав слово др. [illegible]есницкий і іменем руских послів виго[illegible]сив заяву.

Заява дра Олесницкого зложена іменем руских послів.

„Рускі посли [illegible]упають в сю палату по прецеденсах [illegible]спосібних в найвисшім степени захати їх віру в успішність трудів і усти їх в тім Соймі краєвім для найжненїйших справ і інтересів руского нар[illegible]а в Галичинї.

Минувша сесия с[illegible]мова записалась сумним спомином на [illegible]ртах істориї галицкого Сойму, записа[illegible]сь небувалим ще доси фактом, що пре[illegible]тавителї цїлого народа приневолені бул[illegible] оставити Сойм не знайшовши в нїм не[illegible]то вже справедливости для своїх найс[illegible]раведливійших домагань, не лиш узнан[illegible] своїх неоспоримих прав, але дізнавш[illegible] так зі сторони більшости соймової, [illegible]к і репрезентанта правительства такого трактованя, котре з огляду на честь репрезентованого ними руского народа не позволило їм довше остати в тій сали яко на аренї легких побід нумеричної сили над законом етики і правди.

Послїдувавші вибори соймові, переведені відповідно до даного в тій палатї запевненя, так само леґально і коректно як і попередні, лише з більше усовершеною технїкою виб[illegible]рчою, були дальшим актом тої система[illegible]чної борби, яка під ослоною форм авс[illegible]ийскої конституциї веде ся против на[illegible]да руского, в цїли повного усуненя е[illegible] з полїтичного житя, а спосіб їх пер[illegible]еденя з цїлою безлїчию надужить, на[illegible]льств і безпримірного подоптаня за[illegible]а і права квестіонує в високім степе[illegible] леґальність значної части нововибрано[illegible] Сойму.

Становище заняте так[illegible]едставителями більшости, як і прав[illegible]ельства супротив в тім взглядї дом[illegible]нь товаришів наших в Радї держа[illegible]й — дало дальший вимовний доказ, [illegible] для сальвованя власне позорів се[illegible] кладуть ся в жертву не лиш [illegible] справедливости, але і добре зрозумі[illegible] інтерес краю і держави і поставило п[illegible]ред нами гороскоп судьби, яка жде ж[illegible]даня наші в нововибранім Соймі.

Під тим самим авторітетом спод[illegible]лись в краю нашім найновійші по[illegible] пронявші цїлу суспільність руску д[illegible]жею оправданого обуреня. Руска суспі[illegible]ність не може оцїняти подїй тих з ст[illegible]новиска п. намістника, котрий цїлу ви[illegible] складає на нашу молодїж яко наруш[illegible]шу авторітет власти. Ми узнаємо [illegible] авторітету, але думаємо, що перши[illegible] слівем поваги авторітету кождого [illegible] пошанованє прав і сьвятих чувств [illegible]ціональних, котрі тут у молодїжи ру[illegible] подоптано. Ті подїї, становлячі знов [illegible]вий наглядний доказ, що для перв[illegible]дних з самої глубини жизнених по[illegible]пливучих постулятів руского н[illegible] стрічають народ сей наруги і [illegible] обиди.

І тут на самім вступі нової сес[illegible] соймової стрічаємось з подібним факто[illegible] котрого не можемо нїяк мовчки помин[illegible]ти. Представитель правительства в сво[illegible] інавґурацийній промові станув на ст[illegible]новиску, що говорить до чисто польского Сойму а не до Сойму галицкого, в котрім засїдають представителї руского народа покликаного до участи в тім Соймі конституциєю нарівно з народом польским. — Становиско тоє, котре намістник заманїфестував уживаючи в своїй промові лише польскої річи, єсть не лиш не згідне з основами конституциї, котра не знає ріжницї між народами і всїх на рівнї трактує, як також з практикою инших соймів, прим. ческого, тирольского або буковиньского, в котрих представителї правительства при подібних нагодах уважають відповідним трактувати рівно обі народности краю і уживають обох язиків в своїх промовах. Длятого то з огляду на нас послів руских тут засїдаючих, як і з огляду на честь цїлого народу руского в Галичинї представляючого половину загального населеня краю, мусимо застеречи[illegible] рішучо і засадничо против такого [illegible]ановиска репрезентанта правительства і жадати рівного трактованя нашої народности відповідно до еї історичних і фактичних прав в тім краю, котрих народ наш нїколи і під нїяким услівєм зречись не думає.

В імя тих прав вступаємо нинї до сего Сойму, вступаємо помимо того, що значна часть нашої суспільности на основі сумних дотеперішних досьвідів накликує нас до абстиненциї і що гадка тая стала в краю в широких кругах дуже популярною.

Участию нашою в працях сеї палати хочемо показати щиру нашу волю спільного труду на користь краю, жадаємо однак рішучо так від більшости

Коли се знов дїд затремтїв і підняв голову, нїби чимсь здивований.

— Чуєш?

Голос його був дуже неспокійний і стурбований; Ганнуся теж переполошила ся.

— Що се ви? Бог з вами...

— Ну, й що ти кажеш? Хтось ударив по струнах... та як дуже!

Дївчина схопила ся з місця і мерщій побігла до хати.

Через хвилину вона повернула ся з бандурою в руках. Струна, що перервалась, тягла ся за нею. На обличі її був жах, трівога і здивуванє.

— Цур йому! — промовила вона. Струна ще тремтїла, коли я ввійшла, але я нїчого не чула!...

Дїд нїчого не відповів внучцї на се. Він мовчки взяв бандуру з рук дївчини і уважно став її розглядати.

Поклавши люльку біля себе на присьбі, старий довго тримав бандуру у руках, щось мугичучи собі під ніс, і врештї глибоко зітхнув.

Ганнуся не спускала з нього очий.

— Що вам, дїдусю?

— Нїчого, дитинко... час в дорогу... треба йти...

Дївчина широко розкрила здивовані очи. Їй здавалось, що навкруги неї щось робить ся, чого вона цїлком не може зрозуміти.

— Як се так, дїдусю... адже-ж ніч на дворі?

— Треба, дївчино.

Він встав із присьби, підвелась і вона з місця. Дїд підійшов до внучки, обняв її за шию, пригорнув до своєї груди і поцїлував у голову.

Обоє не промовили анї слова. Дїд був смутний, у дївчини з'явили ся сльози на очах.

— Є у мене чисте шмате? — спитав він трохи згодом, ідучи до дверий.

— Є, дїдусю, є!... Там, у скринї лежить. Дістати вам?

— Не треба, я сам знайду. Треба прибрати ся. Як же, не можна инакше...

Дївчина здивовано дивила ся на дїда. Він здавав ся їй таким чудним і загадковим, яким вона його ще нїколи не бачила.

Коли дїд пішов до хати, Ганнуся знов було почала прясти, алеж руки її не здіймали ся до працї, ледви ворушили ся, а нитка що разу вривала ся...

Коли се від лїса їй почули ся звуки, зовсїм не подібні до тих, до яких звикло її вухо: їй почув ся людський гомін, балачка і сьміх.

Зацїкавившись, вона повернула ся туда, відкіля почув ся незвичайний для неї гомін, і вгледїла з-поза листя дерев на лїсовій площі гурт людий у ріжнобарвному, чудовому убраннї.

— Се цигане, чи що? — міркувала дївчина.

Її здивувало їх пестряве убранє, що вилискувало ся на сонци, наче ріжнобарвне скло. Часом Ганнї здавало ся, що деякі з сих людий через щось понакривали собі голови зеленим листєм. Вони ішли по двоє, сьміючись і махаючи руками коло лиця й носа, наче відганяючи уїдливі мухи.

— Пани якісь... тіл[illegible] які вони чудні!...

Ганнусї трапляло ся [illegible]лька разів бачити панів ще тодї, кол[illegible] покійниця мати водила її з собою н[illegible]рмарок до Богуслава, або до Канева[illegible]леж таких чудних вона там не стрів[illegible]

Особливо звернула її [illegible]гу на себе пара, що йшла попереду. [illegible]ньому був червоний кафтан і зеле[illegible] камізелька. Рукави на кафтанї були [illegible]кі-вузкі, в кінцї ширші і обшиті дир[illegible] торочкою, яка майже зовсїм закрива[illegible]ому пальцї. Штани на ньому короте[illegible] ледве сягали до колїн, червоні [illegible]хи, а замісць чобіт були черевик[illegible] такі плескаті наче хто у них [illegible]ав холяви біля самісенької підошви. [illegible]о разу, коли пан повертав ся, з[illegible] у нього було видко два червон[illegible]стики, що крутили ся разом з ним. [illegible]анї голова була упята у щось широ[illegible]ле; коли-б воно не білїло, то можна [illegible] взяти се за лист лопуха, а пове[illegible]ього були насипані квітки. Спідн[illegible]була коротенька, зелена, як у ти[illegible]ганок, що танцюють по ярмарках; [illegible] руках і грудях були пришиті [illegible] самі торочки, як і у пана.

Решта людий було о[illegible]них також, як і сї двоє, тілько убра[illegible]відріжняло ся ріжноколїрними фарба[illegible]

— До нас ідуть... п[illegible] отсе!

Що се таке? А дїду[illegible] раз чисте шмате одягає. Ох, лише[illegible]менї!

Розмова на невідомі[illegible] чула ся усе виразнїйше і виразн[illegible]

То був король, що [illegible]варистві з панею Грабовською і иньшими панночками виїхав на гулянку. Йому обридло сидїти в Каневі і з нудьги він їздив по околицях. Залицяв ся до пань і зводив з ума селянські дївчата. Хтось йом[illegible] сказав, що недалечко від Канева жив[illegible] дїд-ворожбит, що угадує будуче, і король надумав ся ся поїхати до нього.

Бачучи, що ся пістрява, весела юрба прямує до їх хати, Ганна засоромившись і стурбовавшись висунула ся ізза дуба.

Король перший її побачив і, притуливши лорнетку до ока, кинув уважний погляд на дївчину. Чорна запаска з червоними розводами ледви доходила до колїн, не прикриваючи великих, мускулистих, сильних ніг.

Затулившись рукою від сонця, Ганнуся із свого боку цїкаво розглядала панів.

— А... ось і німфа, що стереже хутір, — процїдив кріз зуби король.

Потім він знову притулив лорнетку, не зводячи погляду з Ганусиної запаски.

— Може се русалка, ваша [illegible]ности?

— Може бути... Днїпро недале[illegible] Там, здаєть ся, її кубло...

Король підійшов до неї ближче.

— Ану лиш, ласкавий Коморовсь[illegible] спитайте її... Аджеж ви вмієте [illegible] русалок...

(Конець бу[illegible]

сеї палати як і правительства, вступленя на дорогу иншої полїтики супротив нас і наших постулятів.

Яко репрезентанти цїлого народа мусимо без взгляду на наше число уважатись виразом бажань і поглядів не якої будь партиї полїтичної, але цїлого руского народа, і як з одної сторони постуляти наші не вийдуть нїколи поза сферу можливости і добра цїлого краю, так з другої сторони домагаємось рішучо, щоби ті наші постуляти полїтичні, економічні, і культурні які лиш з огляду на потреби нашого народа конечними признано, трактовані були в тім Соймі не після дотеперішної системи, а достойно і серіозно яко постуляти народа.

Жадаємо, щоби наші відзиви і інтерпеляциї звернені до представителїв власти в тій палатї репрезентованих, а оперті все на позитивних даних і доказах, не були після дотеперішної практики промовчувані і іґноровані, а полагоджувані з всею стислостію і докладностию, щоби в кождій справі загально-краєвого значіня голос наш браний був під розвагу і знаходив справедливе увзгляднене і щоб справи того рода не рішилась без нас і против нас, словом — щоб тут в тій палатї передовсїм положено конець системі уважаня нас народом другорядним.

Се становище наше, з котрого не уступимось на оден крок, а коли на становищи тім відповідаючім вповнї нашим правам, стрінемо ся з неохотою і противдїланем сеї палати, то не нашою буде виною, що тодї супротив очевидної безхосенности нашої участи в Соймі приневолені будемо піти за голосом суспільности і полишити сей Сойм, щоби тим сильнїйше по-за ним станути в защитї подоптаних наших прав, а консеквенциї з сего витягне вже сам народ руский."

Сеї заяви вислухали всї посли з великою увагою. По скінченю єї дали ся чути на сали і з ґалериї грімкі оплески.

З черги приступлено до першої точки порядку дневного: веріфікация виборів.

По відчитаню рот присяги по руски (читав пос. Богачевский) і по польски зложили посли приреченя в руки маршалка.

На сїм засїданю пос. Барвіньский і тов. поставили внесок на засноване рускої ґімназиї в Станиславові.

Перегляд полїтичний.

Цїсар в товаристві архикнягинї Елисавети Мариї і кн. Оттона Віндішґреца повернули з Вальсе до Відня.

Wiener Ztg. оголосила санкціоновану тримісячну буджетову провізорию, котру ухвалили обі палати державної ради.

Як зачувати, проєкт реформи карного закона вже вироблений і зістане предложений на будучій сесиї державної ради.

N. W. Tagblatt доносить, що цїсар Вільгельм II. приїде на весну в гостину до нашого монарха.

Віденьска Рада міска ухвалила 116 против 11 голосів затягнути позичку 285 міл. корон на інвестицийні потреби міста.

В молодоческім клюбі мотивував пос. Герольд внесене в справі вибору комісиї із 24 членів, котра би уложила всї правнодержавні жаданя Чехів в формі адреси до трону. В справі угодових конференций відбудуть ся наради в клюбі сегодня.

Маршалок ґр. Фетер відкриваючи 27. грудня сойм моравский піднїс в своїй промові що для короткости соймової сесиї випадає тепер лише буджетову провізорію ухвалити. Намістник ґр. Зіротін висказав бажане, щоби соймові обради вели ся в дусї умірковaнім, яким сойм моравский все відзначав ся. Пос. Фукс зажадав вибору комісиї фінансової і петицийної. Пос. Страньский виступає іменем молодочехів против несправедливого складу комісий, де єго партия не заступлена достаточно. Він протестує против такої практики в інтересї правильного ходу розправ соймових.

Росийско-перска ун[illegible]лова. Полїтика Росиї може повели[illegible]сь великаньскою побідою. Осягнула[illegible]а єї без війни в Персиї, котра пр[illegible]пила до росийского цлового союза[illegible]им договором зискала Росия новий [illegible] себе етап в своїм давно витиченім [illegible]консеквентнім походї до Індїйского о[illegible]а. Новий договір містить ся голов[illegible]в тім, що обі держави зобовязали ся[illegible]ї продукти достарчувати собі взаїм[illegible]з цлової оплати; натомість для ви[illegible]з других країв має Персия завести у[illegible]е росийску тарифу цлову. Таким [illegible]овором робить Росия незвичайно [illegible]стний інтерес, бо-ж зрозуміло, що ві[illegible] від цла товари можуть і будуть роб[illegible] болючу конкуренцію всїм другим, [illegible]оловно Анґлїї.

Арґентиньско-[illegible]ский конфлїкт. Між републиками [illegible]удневої Америки не може прийти до[illegible]ди. Ще не скінчила ся війна Кол[illegible]ї з Венецуелею, аж тут Арґентина [illegible]зить війною републицї чілїйскій. А[illegible]ходить ся о спростоване границї, [illegible]тою границею між обома републикам[illegible]ть споконвічні, неботичні Анди, к[illegible] не можна спростувати, хоть-би [illegible]вість кілько війн і революций з т[illegible]повстати мало. Після послїдних т[illegible]рам згодили ся обі спорячі сторони [illegible]те, аби Анґлїя їх розмежувала.

Новинки.

Календар[illegible]реда 19/XII. (31/XII.): с. м. Бонифа[illegible]Ілїї, Проба, Евтихія Четвер 20/XI[illegible]2/XII.): с. с. Ігнатія, п. о. Филоґо[illegible]*р. праз.* Р.: Макарія.

На теол[illegible]**нім виділї** Черновецкого унїверс[illegible] іменований приватним доцентом др[illegible]иль Ґеорґів.

Конкур[illegible] місце підучительки при школї народ[illegible] у Клокічцї (Черновецкім передмістю[illegible]викладовою мовою нїмецкою і руск[illegible]а з польским як предметом розпи[illegible]міска рада шкільна до 20 сїчня 190[illegible]

Сотр[illegible]**ками** настановлені Корнило Анд[illegible] в Оршівцях а Мардарій Арійчуковій Жучцї.

Тел[illegible] **межи Чернівцями а Новоселицею** отворений від сегодня до публичн[illegible]ужитку за оплатою 60 сот. за 3 мі[illegible]розмови. Говорити можна з головно[illegible]ти і з двірця в Чернівцях а так [illegible] в Новоселици,

Про всїх, кому відомі фальшиві напи[illegible]ускі на двірци буковиньских зелїзни[illegible]щоби подали нам чим скорше їх докл[illegible] відпис.

Ар[illegible]**ция чи іґноранция?** „Дештептаря" [illegible]ена на те, що на руских повідо[illegible]х шкільних з Кучурова великого, [illegible]ана ся місцевість по руски „Кучур[illegible]ликий" а не по волоски „Кучурмар[illegible]завзиває шкілну раду, щоби положи[illegible]нець сїй козацкій зухвалости. На ск[illegible]корумуньску імпертиненцию скажем[illegible]ьки, що для руских шкіл і Русині[illegible]галї міродайні лише назви місцев[illegible], які помимо ромуньско-польско-нїм номенклятури живуть в устах ру[illegible] народу, отже Русини й вживат[illegible]ть тільки назв Кучурів великий і [illegible], Мамаївцї нові і старі, Неполокі[illegible] Мосорівки і т. д., а нїколи: Кучур[illegible]Кучурмік, Мамаєшті, Неполокоуц[illegible]оруфка; і т. п. рускі назви апробо[illegible] мінїстерством просьвіти, що одобр[illegible]їх в книжках і на картах шкільн[illegible]азви з шематизма Калїнескула м[illegible]йні хиба для Янка, що їх може [illegible]писувати на своїх стайнях, але до[illegible]их шкіл засї румунїзаторам. заразо[illegible] би дізнав ся про нерускі назви [illegible]руских сьвідоцтвах, аби нам написа[illegible]ро те, а ми постараємо ся, аби в[illegible]ено румунїзаторску безличність [illegible]упість, що вміє пхати свій ніс і [illegible]кі справи.

Ю[illegible]**ків** мала жінка, що після виказу м[illegible]рату вмерла с. м. в Чернівцях.

З[illegible]**тикові марки** для вигоди при франко письм рекомендованих вийдуть [illegible]ом.

У[illegible]**иком Брамбіра** має таки бути спійм[illegible] у Львові Лучаньский, проти кот[illegible]окуратория вже внесла оскаржен[illegible]права буде небавом.

Новий театр в Чернівцях має стати за ґімназиєю на місци теперішної войскової пекарнї. Буде то палата за пів мілїона корон, а будова розпічне ся найдальше на веснї 1903 р.

За 6 корон убили тещу Петро Кулїнка і єго жінка в Михалчу, задусивши єї шнурком.

Починає свитати і в темних доси громадах черновецкого повіту по правім боцї Прута. Ото пишуть нам: „На 26. с. м. вечером переїзджаючи через село Камену, побачив я простору шкільну салю кількома лямпами осьвічену і почув гарний сьпів. Питаю ся здивований прохожих ґаздинь, що то має означати, а вони оповіли менї, що вже в недїлю кождого вечера поважні ґазди і молодїж до школи сходять ся і вчать ся сьпівати, читати, писати і рахувати. Заглянувши через вікно, що не було заслонене, побачив я дїйстно поверх сотки поважних ґаздів. Питаю ся здивований дальше, що то за ґазди? На те сказали менї жінки, що там є і начальник Василь Цуркан і увесь авшус. Чому то спитав ся сам себе, нема у нас так у кождій громадї. Бо на жаль не у кождїй громадї такий розумний двірник і такі авшуси. Честь і слава Вам пане началнику Василю Цуркане і Вам чесні авшуси, що так по батьківски дбаєте за молодїж і з добрим прикладом перед ведете. Се Вам Господь могущий надгородить. Ще раз честь і слава Тобі, громадо Каменьска. Ми додали-б до того тільки желане, щоб і у сусїдних селах засвитало.

Дороге „zde". Лїкар-асистент др. Острадаль, котрий на контрольних зборах озвав ся словом „zde" а не „hier", деґрадований, засуджений на 6 місяцїв вязницї, заостреної постом і твердою постїлю.

V. Виказ жертв

на підмогу львівским акад. Русинам.

	к.	с.
Вп. Андрій Завадюк, учитель в Горошівцях — — — —	5	—
Др. Волод. Филипович, директор шпиталю краєвого в Чернівцях	20	—
Євгенїй Крушиньский, складач в друкарнї „Рускої Ради" —	2	—
Іван Ступницкий, аптикар —	4	—
Гаврило Гоголь, помічник в торговли І. Власюка — —	1	—
разом до тепер	491	50

Спасибіг!

Др. Смаль-Стоцкий, проф. Д. Єремійчун.

„Народний Дім" в Чернівцях

продовжає на загальне жаданє тим членам-основателям, що доси не уплатили цїлої вкладки, термін до уплати поза новий рік 1902, але під таким варунком, що правильно кождого місяця платити муть що найменьше 5 корон, хто й сего услівя не додержить точно, тратить всяке право до уплаченої ним суми.

НАУКА, ШТУКА, ЛЇТЕРАТУРА.

„Шекспір в повістях" для молодїжи і для старших, виготовив Адр. Веретельник, цїна 30 сотиків і **„Дивні пригоди комаха Санґвіна** ним самим росказані, десь підхопив Гнат Хоткевич, цїна 48 сотиків. Отсе дві нові книжцї для старшої молодїжи, які видало „Руске товариство педаґоґічне у Львові с. р. Поручаємо їх руским родинам і шкільним біблїотекам та читатлням, що такі убогі на книжки рускі.

Надіслане.

Подяка. О. Іля Вербовский, завідатель парохії в Ленківцях, подарував 21 кор. для тутейшої бідної молодїжи. За сю квоту куплено книжок і дещо з одїжи для найбіднїйших і пильних дїточок. В імени обдарованої молодїжи складає підписаний о. Вербовскому найсердечнїйшу подяку.

Від заряду 3-клясової народної школи в Ленківцях.

Юрій Мартинюк,
надучитель.

З нагоди приближаючих ся сьвят різдвяних і нового року просимо уклїнно усїх руских родичів і взагалї тих, котрі мають намір де-що кому подарувати, не забути заглянути до нашої „Торговлї паперу", а певно найдуть тут богато таких річей, котрі можна хоть би будькому, а особиво дїтям, що до школи ходять, з хісном подарувати. Іми маємо на складї ріжнородні гарні цизорики, фарби, цирклї, скриночки на пера, дуже делекатні листові папері у пуделках, прибори до рисованя. Особливій увазї вп. публики поручаємо наші шкілні каламарі, замикаючі ся дуже щільно, притім дуже гарні на вид і надзвичай солїдно вироблені. Наші карти з видами надають ся дуже добре доля ріжних новорічних благожелань — (з жартами і без жартів). — Хто рішить ся сего року купити у нашій Торговлї хоть би якусь частину різдвяних подарунків, тож певно того нїколи не пожалує, бо дасть всїм дїтям приємне разом з хосенним, а еще надто підопре наш Народний Дім, а тим самим і руску справу в нашім краю. Отже еще раз просимо на нас памятати. Хто у нас купує, тот немов купує сам у себе.

Від імени із уноважненя заряру.
Володислав Секерский.

Телєґрами „Буковини".

Відень 30. грудня. Парлямент буде скликаний на 20. сїчня. На порядку дневнім стане справа континґенту рекрутів. Коли би мали знов появити ся які наглі внесеня, що стали би на завадї правильному ходови справ парляментарних, то загрозило би се істнованю самого парляменту. — Комісия буджетова палати послів скликана на 8. сїчня. — В суботу відбула ся кількагодинна нарада мінїстрів під проводом дра Кербера, котрого опісля принимав цїсар на авдиенциї. — Д-рови Офенгаймови, засудженому на 2 місяцї вязницї в справах поєдинкових, дарував цїсар кару. — Президент віденьского краєгого суду Голцінґер застрілив ся, побоюючи ся, що ослїпне.

Берно (мор.) 30. грудня. Під проводом ґр. Герберштайна відбула вчера засїданє комісия угодова сойму моравского. До ческого клюбу належачі члени комісиї не прийшли на засїданє. Рішено здати справу соймови о дотеперішній дїяльности угодової комісиї і вибрано референтом бар. Хлюмецкого. — В соймі підчас промови пос. Странского прийшло до такого галасу на ґалериї, що маршалок приказав єї опорожнити. Того перший домагав ся президент палати послів ґр. Фетер, котрому пос. Шілєні сказав: „Почекай, ми тобі се пригадаєм у Відни!"

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИЇ.

Вп. І С. в В. Розширено школу-таки у Васловівцях а не у Вашківцях.

Вп. А. З. в В. Поручаємо вам і всїм Русинам, що хотять побирати й нїмецку ґазету, запренумерувати „Bukowiner Post", що одинока тепер відносить ся справедливо до Русинів. Вона виходить що вівтірка, четверга і недїлї і коштує 20 к. на піврік 10 к. на квартал 5 к. а місячно 1 к. 70 с. Зниженя передплати нїмецкі ґазети не знають.

Найбільша різдвяна вистава і ринагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТНЕСТРА МОЛОДШОГО

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і ского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, лїхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони, дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові циґарниці, дамські пояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дїтий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для мущин і хлоцїв. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Сукняні і плюшеві модні шапки для панів і дїтий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве бі еґерске по цїні ичній; ські кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, чохи, убрання для дїтий. Вовняні покрита, кама вовняні рукавички для пань, панів і дї

Великий склад черевиків з славної рики Anton Capek ідни з французкої шкіри, а також иньших сорт е в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черови для пань, панів і дїтий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і ревиків до снїгу для пань, панів і дїтий

Коци до подорожи з вельблюдового волося, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на лїжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня є на складї, а що тиждня приходять свїжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Гарне, добре і дешеве!

Маґазин одїжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дївчат і дїтий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дїтий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

Гарне, добре і дешеве!

В Науковім Товаристві імени Шевченка у Львові і в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях

приймаєть ся передплата на нове, наукове видане

ПИСАНЬ О. ФЕДЬКОВИЧА

в читирох томах,

під редакциєю

проф. О. Колесси і д-ра Ів. Франка.

І-ий том (поезиї) має вийти в серпнї або вереснї, ІІ-ий (повісти) в груднї або сїчнї, ІІІ-ий і IV-ий (драми, материяли біоґрафічні і студиї про Федьковича) вийдуть пізнїйше; цїна за комплєть, на гарнім папері буде 6 до 8 злр., за оправу осібно по 60 кр.

Хто зложить до жовтня н. ст. 5 злр. (а хто хоче з оправою — 6 злр.), дістане 25% опусту з цїни виданя (не враховуючи в то оправи), а решту заплатить при ІІІ і IV томі.

Поодинокі томи будуть продавати ся дорожше.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і съвято від 9 до 11 години рано.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

Львів, Вок ч. 10. (дім „Просьвіти“)

перше і одиноке е Товариство асекураційне, обезпечає будинки, і всї мети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер“ прино ли Приосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґварантні „Днїстра“ з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий	311.540 кор.	11 сот.		
Резерва премій .	171.942 „	— „		
„ спеціяльна .	6.000 „	— „		разом 520.406 к. 65 с.
Фонд емеритальний	30.924 „	54 „		

Тарифи „Днїстра“ думірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі звор За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер“ виплатив 1. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди лїквідують спроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Полїси „Днїстра“ прають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадност Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовлїщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обертись тілко через „Днїстер“ в Товаристві взаїм. обезпечень в ві; з таких обезпечень через „Днїстер“ іде часть провізиї на руббличні добродїйні цїли; полїси і квоти видаківске Товариство рускі.

„Днїстер“ пошукує бних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де ещеа близько аґенцій „Днїстра“. — Аґенти заробили вже 274.964. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вти до Дирекциї у Львові.

Найлїпші

МАШИН ДО ШИТЯ

є так звані обкові (Ringschiffchen).

Сї машини йдуть дуже і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту). Сї машини мають ряд до гафтованя і приряд до остреня голок та ножиць. З сих маю ще найновійші машини для шевців, кравців, рів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.

За кождашину ґарантую 5 лїт.

Продаю за готові гро на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.

В. Данилевич

машиніст

в бри Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відає **Володислав Секерский.**

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володис Секерского.

Ч. 151. Чернівці, пятниця дня 21. грудня 1901 (3. сїчня 1902). р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20	Кор.	— сот.
на пів року	10	„	— „
на чверть року . .	5	„	— „
на місяць	1	„	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Просимо дуже о відновленє передплати і силату залеглостий.

Хто до рускаго нового року 1902 не пришле хоч частину пренумерати чи залеглої послїплати, тому безусловно застановимо дальшу висилку ґазети.

З кінцем року.

I.

Рік 1901 добігає до кінця, не завадить проте оглянути ся і буковиньским Русинам, що принїс нам сей перший рік нового столїтя, а властиво чого буковиньскі Русини доробили ся в сїм роцї; бо чоловік те тільки й має, що працею рук і розуму заробить. Не великий добуток бук. Русинів в сїм роцї, бо й не так то багато вони потрудили ся: ну, а як хто дбає, так і має. А в нас вся праця народна, весь тягар полїтичної, економічної і просьвітної, словом цїлої культурної роботи спочиває все ще на плечах не цїлої бук. суспільности рускої, анї навіть хочби загалу бук. рускої інтелїґенциї, а на жаль і шкоду народної справи все ще тільки на кількох одиницях, що під тим тягаром аж угинають ся, наколи загал, а навіть осьвічена верства буковиньских Русинів приглядає ся щербатій долї свого рідного народу байдужно, і не прикладає рук до пильної роботи, яка горить довкола.

Не один інтелїґент гадає, що вже сповнив свій обовязок національний, коли кине яку лепту на те, з чого має безпосередну користь, чи то на книжку, чи на ґазету чи на яке товариство і т. п. А й таких навіть „патріотів“ у нас не богато. Досить заглянути до книжок адмінїстрацийних руских ґазет і товариств на Буковинї, щоби пересьвідчити ся, що се, що пишемо, гірка сумна і постидна правда. На яких 600 інтелїґентних Русинів на Буковинї не займає ся ще й третина рускими справами хоч би о стілько, щоби платити правильно до рускихтовариств і за рускі ґазети. Звиняти ся тим, що нема відки, годібо-ж 3—4 коронї місячно найдеся у кождого, у кого є щире се це і добра воля піддержувати ж зненні справи рідного народу.

Тимчасом наш „Народний Д ся твердиня нашого національн житя на Буковинї числить всее мало що понад 100 членів-основ лїв, а наші прочі товариства ю ють і по тілько членів, що е залягали із вкладками. А кільто передплати чи послїплати за е в наших ґазетах від років, г се вистане, коли скажемо, що ма виносить кілька тисяч. Що-я ворити про иньші наші видавства і то найпотрібнїйші, яких вомагають ся, як календарі і т. які помимо невеличкого накладу очивають цїлими роками в маґазах?...

Правда, не давно тому, о перед 17 роками не було ас на Буковинї нї одної рускої ети, а крім одного календара, проходив ся ледво в кількох сот мірників, появляла ся ледради в годи яка книжочка і тоше мишама снїдане. Нині, Богу дякувати за тих кільканацять років вихить що року аж кілька рускиґазет і кільканацять книжок, вони й розходять ся, але ще неак, як би повинно бути. Розумію, що суспільність, котра з дке нечисленними винятками ще ту недавно, не читала нї одної ркої ґазети а дуже мало і рідко ли яку руску книжочку, і то ба пожичену, або лише те сьмі, яке їй накидували московскі аймити даром; розуміємо, як скано, що такій суспільности не егко приходить ся покинути отсю игідну навичку, що надто нїчого не коштувала. Признаємо, що поступ, який бук. Руснни зробили за так короткий час, у сїм дїлї, дїйсно величезний, але в часи не то пари а електрики, іде вона таки трохи за поволи вперед, і шкода моральна і материяльна, шкода для культури руского народу на Буковинї, яка виходить із тої нашої оспалости і повільности, дуже велика. Час не стоїть, а другі, що нашим коштом випередили нас далеко, спішать невпинно все далї; тому треба й нам, що прибиті ворогами спали довго й остали далеко позаду, прискорити що мога хід наших культурних справ, коли не хочемо знидїти не тільки як нация, але й як люди.

Перегляд полїтичний.

Голоси про полїтичне положенє.

Австрийске дневникарство в оглядових статях з нагоди Різдвяних сьвят настроєне взагалї вельми поважно. Неначе інстиктово всї висловлюють такий погляд, що стоїмо перед важною зворотною точкою і що далеко сягаючі постанови мусять запасти, наколиб парлямент не сповнив в своїм часї і цїлости своєї задачі. Але передовсїм знаменне письмо президента державного трибуналу, члена палати вельмож д-ра Унґера, напечатане в „Illustr. W. Extrablatt“:

„Сьвітла Редакцие! Взиваєте мене, щоби я висловив свій погляд про полїтичне положенє. Я не спроможний сего зробити. Менї дїє ся так, як сему майстрови Антонови: не розумію більше сьвіта! Про парлямент, що не лише не сповняє свого обовязку, але і сам не виконує своїх прав — парлямент, що не слухає голосного накликуваня населеня до роботи — про парлямент який приневолена ратувати корона, коли иньші парляменти змагають до розширеня свого обсягу і своєї власти, — про такий парлямент, годї говорити і писати, лише треба з досадою і патріотичною журбою мовчати“.

Так говорить оден з найзнаменитших мужів вірноконституцийного сторонництва, сьвіточ юридичних наук, бувший член мінїстерства Аверсперґа, що найбільш причинив ся до безпосередних виборів до ради державної! Зневіра, яка віє з его слів, виступає тим яскравійше, позаяк випливає вона лише з наслїдків обструкцийної полїтики, яку завели в радї державній нїмецкі сторонництва. Слова Унґера вийшли якби з душі всїх щирих патріотів, до яких би національних і полїтичних сторонництв не належали. Однак думаємо, що мовчане не

Смерть Вернигори.

Українська леґенда *Н. А—ни.*

(*Конецъ.*)

Із гурту вийшов той, що названо його Коморовським, — молодий парубок в ад'ютантській уніформі.

— Дїд дома? — звернув ся він по українськи до здивованої Ганнусї.

— Дома.

— Піди, поклич його, скажи, що його величність король бажає його бачити.

Вираз „його величність“ не зробив на Ганну нї найменшого вражіня, бо вона його не зрозуміла.

Вона зрозуміла тілько, що чужі бажають бачити її дїда.

— Не можна. Дїдусь одягає чисте шмате.

Коморовський переклав її відповідь на француську мову і всї весело зареготали.

Король пильно розглядав у лорнетку дївчину, що почервонїла, як маків цьвіт...

— Принеси крісло його величности... і нам що небудь, щоб можна було сїсти, — загадала панї Грабовська.

Ганна мовчала.

— На чім же ви самі сидите?

— А ось на присьбі, — спокійно показала вона рукою.

Король милостиво усьміхнув ся і, удаючи, наче він милуеть ся околицями, не зводив очий із сильної унької фіґури дївчини.

— Чудовий краєвид... же хороший — казав він, пильну замаскувати своє вперте розгляде вродливої дївчини. Шкода, що в ій Польщі нема таких артистів-маля як в Італиї.

— У нас бракує, ва величність, італїйского неба, сонця раєвидів — завважала панї Грабовсь

Нїхто на її слова не нув уваги. Король, видимо, начинав туватись.

— Принесїть його чности складаний столець — зага Грабовська, — він там, у колясцї.

Король милостиво нув головою на знак вдячности за сть.

— Гаразд, гаразд кую, — промовив він, граючись нетку, яку врешті відвів від очий

Принесли стільці панї посїдали біля короля. Знову запа ла француська мова, посипали ся жадотепи і дзвінкий сьміх.

— Як тобі на і моя нїмфо? — звернув ся король до нусї.

Не зважаючи н е мітологічне запитане, Ганнуся з ила, про що її питають.

— Ганнуся, — овіла вона.

Король ласкаво іхнув ся.

— Ганнуся... е імя, — нїби задля заспокоєня Г ської, додав король. — Се менї н е Перемишль — ті часи, коли я старостою переміським... там тежи не кожда дївчина звала ся Ган.

— А ви хто такий? Пан? чи хто? — сьміливо запитала Ганнуся.

— Пан... злегка усьміхнув ся король.

— Може з тих, що живуть тепер у Каневі.

— З тих самих... Люблю таку простодушність — звернув ся король до сього товариства.

Скориставшись тим, що король відвернув ся, панї Грабовська схилила ся до Ганнусї і швидко шепнула їй:

— Се король... Поцїлуй руку у його величности.

Дївчина вже наважила ся виконати пораду панї Грабовської, коли се рипнули двері. На порозї з'явив ся дїд. На ньому була чиста, біла сорочка, а на плечах була коротка, темна свитка. У лївій руцї, міцно притуливши до грудий, старий тримав свою бандуру з перерваною струною, що висїла аж до самих його пят.

— Ось дїдусь... мовила Ганна.

Старий спокійно вийшов з хати, байдуже глянув на пань і панів, що розглядували його у лорнетку, і сїв на присьбі.

— Що се за люди? — спитав він у внучки.

— Хто їх зна... кажуть, король...

Дїд підвів голову, випрямив ся і, допитливо оглядївши своїми розумними сїрими очима, недбало махнув рукою.

— Бавте ся собі... бавтесь...

З тими словами він схилив голову, погляд його встромив ся у землю, а сиві кошлаті брови грізно насунили ся. Нерухомий спокій дїда і його поводженє збентежили цїле товариство.

— Яка чудова, оригінальна картина, цїлком місцевого кольориту — промовив король, силкуючись вимушеною усьмішкою скрити своє замішане.

— Тут біля хати сидить старий ворожбит із своєю бандурою, там шумлять дуби, позолочені вечірнїм сонцем, а туди далї стелить ся нерухома блискуча поверхня води, зо всїх боків оточена зеленою рамкою... Чи правда?

Дїд сидїв мовчки, схиливши голову.

— Ганнусе, — кликнув він на внучку, не підводячи голови, — ти тут?

— Я тут, дїдусю!

— Піди подивись, чи не видко кого на Шпаковій площі?

— Добре, дїдусю.

Дївчина сьміливо прийшла між повбираними панями і панами, спинила ся під дубом і, притуливши руку до очий, довго вдивляла ся в велику площу, зо всїх боків замкнену дубовим лїсом. Скрізь панувала тишина.

Косі сонячні проміня осьвічували середину площі, а блякітні вечірні тїни на узлїсю переходили в темряву лїса.

— Нї, дїдусю, нїкого не видко, — вернувшись відповіла Ганнуся.

Дїд навіть і голови не підвів.

Під впливом сумного дїдового настрою усе товариство наче згубило свою веселість. Жарти і сьміх замовкли. Щоби зрушити се важке мовчанне, король звернув ся до дїда з питанем:

— Як тебе звуть, дїду? — обережно запитав він, прикладаючи до очи

є спроможне положеня поправити.

Відозвав ся також Нестор полїтиків Ганс Кудлїч з Америки, де тепер проживає і поручає введенє кромерижскої конституциї з 1849 р. „Не можу собі інакше виобразити, пише він в N. fr. Presse, як щоби екзекутива покликала давний сойм державний з 1849 р., щоби живучі ще члени того сойму зібрали ся у Відни або Кромерижі, а на місце померших розписати-б вибори доповняючі і щоби по такім доповненю яко продовженє давної конституциї торжественно голосовано про основне право і конституцию і щоби вислїд голосованя передано в торжественнім походї екзекутиві“.

З иньшого знов боку обстають за тим, щоби сторонництва добровільно згодили ся на зміну реґуляміну, але при тім зараз виринає сумнїв, чи се дасть ся перевести в дїйсности. Найбільш однак займають ся дневники ческо-нїмецкими мирними переговорами і всї зазначують, що невдача переговорів була би невдачою „останньої проби“ і мусїла би довести до поважних наслїдків. Умірковані люди з обох таборів ческого й нїмецкого, старають ся промостити дорогу до переговорів. Новий проводир нїмецких лїбералів з Чех др. Епінґер обговорює в широкій статї в Bohemi-ї спірні питаня ческо-нїмецкі і старає ся уможливити переговори. Трудність лежить в тім, що всенїмцї рішучо усувають ся від переговорів. На то один з визначних альпейских послів нїмецких в Grazer Tagespost звертає ся до Нїмцїв ческих, щоби в хвилї, коли розходить ся о далекосяглі наслїдки, не були глухими на накликуваня альпейских Нїмцїв і не наражували конституциї і держави, і висловлює надїю, що они зрозуміють і доведуть до нормальних відносин.

„Руслан“.

Галицкий Руский Клюб соймовий.

В склад клюбу входять посли: Барабаш, Барвіньский, о. Богачевский, Глиджук, Гурик, др. Король, о. Лазиревич, др. Могильницкий, др. Олесницкий, Остапчук і Старух. Клюб уконституував ся, вибравши головою клюбу д-ра Олесницкого, его заступником д-р Короля, секретарем о. Богачевского. Кромі того вибрав клюб комісию парляментарну для *порішуваня справ, виринаючих* нагло підчас засїдань сойму і вимагаючих безпроволочного порішеня. В склад комісиї сеї входять посли: Олесницкий, Король, Могильницкий і Барвіньский.

Клюб відбув в часї сойму два засїданя, а іменно дня 27. і 29. с. м. На першім з тих засїдань порішено плян дїяльности руских послів в часї одневої сесиї — принято і одобрено предложений д-ром Олесницким проектаяви, уложеної ним опісля на засїданю 8. с. м., і делеґовано до промов іменем клюбу при провізориї буджетовій послі Могильницкого і Короля. На другім засїданю застановляв ся клюб над справою вибору членів видїлу краєвого і порішив поставити від себе кандидатом до видїлу сов. Михайла Глиджука і комунїкувати се другим сторонництвам соймовим з тим, що на иншу личність рускі посли абсолютно не згодять ся. Рівночасно порішив клюб старати ся тоє, щоби відповідно до засади, на яку стояли від давна рускі посли, руский член видїлу краєвого вибираний був куриї громад сельских а не з повного сойму.

2-ге засїданє гацкого сойму з дня 30. грудня.

З черги відчитано цїлий ряд внесень і інтерпеляций, між тими внесенє д-ра Олесницкого в справі львівского унїверситету і внесенє пос. Барвіньского на основанє ґімназиї в Станиславові, дві інтерпеляциї д-ра Олесницкого, а то: 1) в справі нерозписуваня виборів до ради громадскої в Городенцї і 2) в справі безмежного протягуваня поладженя протестів виборчих і безконечного урядованя старих рад в кількох громадах. Між иньшими була інтерпеляция людовця Стапіньского до намістника в справі заряджень против демонстраций за Вжесню.

Перед приступленєм до порядку дневного зложив кн. Чарториский іменем польских послів деклярацию в справі вжеснїньскій, якої вислухали посли стоячи. Чарторийский, обговоривши подїї у Вжесни, напятнував поступованє пруских властий против Поляків і заявив, що одинокою манїфестациєю против такого поступованя повинно бути скріпленє польских сил до солїдарної борби. (Оплески).

Против накладаня мит взагалї виступив остро пос. Гурик, доказуючи, що в нїякій державі не здирають так нарід митами, як у нас; дальше доказував, що від мита увільняють урядників, шляхту, підприємства, а цїлий тягар спадає на плечі бідного хлопа, котрий і так вже *обтяжений різними драчами, що дихати* не може. Майже цїлий дохід з мит лишає ся в кишени підприємця а на удержанє доріг в добрім станї мало що видає ся. Отже п. Гурик домагає ся, щоби над предложенями видїлу краєвого в справі мит перейти до порядку. — Внесенє Гурика підпер кс. Стояловский, а в оборонї внесень видїлу краєвого став пос. Буйновский, кажучи, що він яко селяньский посол знає в своїм повітї 12 селян (членів ради повітової), котрі стоять за рогачками. Та добру відправу дістав той панок від Гурика, котрий сказав, що коли дїйстно якийсь селянин заявив ся за рогачками, то певно за цїну якоїсь концесиї, а тих 12, на яких покликав ся п. Буйновский, вибрано видко до ради повітової на те, щоби лиш притакували всяким паньским внесеням. — В голосованю принято внесеня видїлу краєвого.

З черги приступлено до вибору членів видїлу краєвого і їх заступників.

З Русинів вибрано сов. суду Мих. Ґлиджука.

По виборі членів видїлу краєвого приступлено о 2-ій годинї до провізориї буджетової.

По виводах референта ґр. Станислава Баденього перший забрав слово др. А. Могильницкий говорив майже дві години. Бесїди его, виголошеної знаменито, вислухав цїлий сойм з великою увагою.

Внесенє д-ра Олесницкого в справі руского унїверситету.

На 5-ім засїданю 6-ої сесиї VII-ого періоду галицкого сойму на дни 21. червня 1901 поставили рускі посли внесенє в справі руского унїверситету. Внесенє то містило в собі резолюциї до ц. к. правительства, щоби приступило до урядженя у Львові унїверситету з руским язиком викладовим а взглядно до креованя при істнуючім львівскім унїверситетї на всїх видїлах катедр з язиком викладовим руским. Жаданя тоє було поставлене яко дальший постулят мав сповнитись постепенно. Яко найблизший постулят піднесло тоє внесенє в фі резолюциї до ц. к. правительства жад як найскоршого креованя на видїлї правничім львівского унїверситету катедри австрийского права процесового цивільного, права торговельного і векслевого а на фільософічнім видїлї тогож унїверситету катедри клясичної фільольоґії, математики, фізики і наук природних з язиком викладовим руским.

Внесенє тоє по першім читаню відіслано рішенєм сойму з 24. червня 1901 до комісиї шкільної, а комісия тая не уважала відповідним на сим внесенєм аж до кінця минувшої сесиї соймової застановлятись.

Тимчасом справа тим внесенєм обнятя не перестала бути для культурного розвою Русинів в Галичинї пекучою і перворядною потребою, а противно, зайшли факти і обставини, котрі скоре і успішне полагодженє єї по мисли згаданого внесеня здїлали конечним і необходимим.

Збільшенє числа руских слухателїв в львівскім унїверситетї з початком року шкільного 1901 1902 до числа висше шести соток і скріплене через тоє природою річи так у них як і в цїлій суспільности бажанє осущенє опертого на конституцийнім законї права на руский унїверситет — оправдані домаганя тих слухателїв під взглядом уживаня руского язика і письма в зносинах їх з властями унїверситетскими неприхильне і відпорне становиско тихже властей супротив тих домагань — неясність і недокладність а в части і повний брак позитивних постанов законних для унормованя сеї квестиї — вкінци вийшовши з сего конфлїкту між властями унїверситетскими а рускими слухателями, результатом був небувалий ще нїгде доси факт, що вся молодїж руска в числї висше 600 слухателїв приневолена була опустити львівский унїверситет — всї ті факти витворили такий стан річи, в котрім сповненє постулятів, в згаданім на вступі внесеню виражених, а неменше як найскорше законено управильненє відносин язикових у внутрішнім урядованю львівского унїверситету стало перворядною потребою дня і услівєм унормалненя відносин на тім же унїверситетї конечним для запобігненя наслїдкам в найвисшім степени шкідливим так з огляду на науку, як і на загальне добро краю.

З тої причини вносять підписані:

Вис. Сойм зволить ухвалити:

Взиває ся ц. к. правительство, щоби:

а) приступило до заснованя у Львові руского унїверситету взглядно до креованя при истнуючім львівскім унїверситетї на всїх видїлах катедр з руским язиком викладовим;

б) як найскорше креовало на видїлї правничім львівского унїверситету катедри австрійского прав процесового цивільного, права торговельного і век-

---

лорнетку і розглядаючи пасми сивого волося, що де-не-де вцїлїло на лисій голові старого бандуриста.

Дїд, наче не чуючи питаня, сидїв на далї нерухомо.

— Вернигора, — промовив він врештї.

— Красне імя...

Дїд махнув рукою і нїчого не відповів. Потім повагом піднявши очи, він пильно подивив ся на короля.

— Що-ж ти тут робиш? — запитав король.

— Що? Відплачую ся за легковірність. Предки нагрішили, а я відплачую ся.

— Веселе ти вибрав собі місце для покути!

Ті слова вразили дїда.

— Що менї місцевість, коли на душі сум! — ударив він себе кулаком у сиві кошлаті груди.

— Приїзди до нас — відповів король — бери з собою й бандуру... Заграєш... розважиш себе.

— Куди — до вас?

— У Канїв.

Старий аж жахнув ся.

— Нї, не поїду... Не хочу дивитись на ваші цїлуваня... тьху!... тьху!... — і він з відрадою сплюнув.

— Кажуть, ти вмієш ворожити — зацїкавив ся король.

— Нї... — рішучо відповів дїд — я вмію казати лише правду... Себто я кажу тільки те, що ввижаю правдою.

Король усьміхнув ся і звернув ся до свого товариства.

— Він відповідає, нїби Сократ...

Вернигора промовчав на сю увагу. Очи його шукали Ганнусю.

— Ганнусе, де ти?

— Ось де, дїдусю!

— Піди, дитинко, глянь, чи не видко кого на Шпаковій площі?

— Нї, дїдусю, нема нїкого! — небавом повернувшись, промовила дївчина.

Не дивлячись на байдужий вигляд, дїд видимо чогось турбував ся.

Товариство вже починало нудити ся; панї нетерпляче совались на своїх невигідних стільцях; все поглядували на короля, чи скоро він дасть знак до від'їзду. Але король мовчав — його, видко, зацїкавило поводженє старого бандуриста, що сидїв цїлком захоплений своїми власними думкаму, від часу до часу окидаючи присутних допитливим поглядом.

Нараз погляд дїда спинив ся на королї.

— Що се у тебе блищить на кафтанї? — запитав він його.

— Зьвізда, яку мають право носити тільки королї.

Вернигора похитав головою.

— Он де провідна зоря, — показав він рукою на небо, — а твоя...

Він замовк на одну хвилину і потім додав:

— Твоя... нїби той огник, що сьвітить тільки на болотї.

Король глузливо подивив ся на дїда.

— А тобі відомо, хто я?

Вернигора за хвилину пильно подивив ся на короля і потім промовив:

— Ти? Нїщо... і замислившись додав: у одного гарна душа, у другого — одежа.

Так завсїди буває на сьвітї.

Навкруги короля зашепотїли. Його величність вже не мав спромоги стримувати цїкавість, що ним запанувала; і питав далї дїда.

— Я маю небавом повернути ся до дому. Повідай, чи гаразд я поверну ся.

— Ти повернеш ся, повернеш ся... все тамо нерухомо відповів дїд, — але... не було би, як би ти не повернув...

Слова знов викликали шепоти між присутними. Сам же король мабуть не звернув них уваги.

— Чому?

— Нї, може бути, і недоля твоя тут залишилась би.

Король не знав, що відповідати. Хвилинова мовчаня скористувала ся панї Грабовска.

— Ти, дїду, чи одружить ся король?

— Але у нього буде богато дїтий...

Панї стали частїйше обхоложувати ся віялами, жваво забалакали поміж собою на голосу.

— Щасїєш, ще й уродить ся... — закінчив Вернигора. — Небагато радощів принесуть сї дїти.

На сьвітлїд замовк. Кілька хвилин панувало в мовчанє.

— Ганнусе! де ти? — кликнув дїд на внучку, підіймаючи голови.

— Я осьде, дїдусю!

— Пійди, дитинко, подиви ся, чи нема кого на Шпаковій площі?

Затулив рукою від сонця, дївчина пішла. Дивила ся вона в далечину, їй здавало ся тепер, що на узлїсю щось сьвітить ся.

— Ой, дїду! Хтось їде! — крикнула нараз вона, хотїла бігти до дїда, але якась невідома сила прикувала її до місця. Вона затулила рукою очи і знов почала пильно вдивляти ся.

— Ой, дїду, їде... їде... пан якийсь, чи... ли... на білому кони, а зброя аж вилискуєть ся на сонци... На голові у нього золотий шелом... панцир блищить... при боцї шаблюка...

Панї й панове стурбували ся... Всї посхоплювали ся із своїх місць і збили ся до купи.

Паннам здавало ся, що верховець їде прямісенько на них. Вони кричали і хвилювали ся, пани їх заспокоювали, як уміли.

Король, не випускаючи лорнетки з тремтячої руки, увесь блїдий, не зводив очий із сього чудного привиду.

„Відки міг узятись сей лицар?“ — даремно питав він сам себе.

— Незвичайне з'явище... фата-морґана... от і все! — промовив він нарештї із своєю звичайною байдужною усьмішкою.

— Дуже гарно... дуже гарно... — казав він, дивлячи ся в лорнетку на лицаря. — Шкода, що з нами нема Трембецького... Він описав би нам се в віршах.

Сї слова троха заспокоїли присутних.

— На мій погляд, він скидаєть ся на св. Михайла Архангела, — промив Коморовський.

— Еге... — задумано хитнув головою король.

Лицар спинив ся посеред площі. Присутні здивовано розглядали його, не відтуляючи лорнеток від очий.

Коли Ганнуся, повернувшись, розповіла дїдови, що на площі з'явив ся якийсь невідомий лицар, дїд не хапаючись підвів ся з присьби і тричі, як годить ся, перехрестив ся на схід.

— Винеси мою патерицю з хати, — загадав він внучцї.

Потім він уладнав бандуру і сховав її під свитку.

слового — а на фільософічнім видїлї катедри клясичної фільольоґії, математики, фізики і наук природних з руским язиком викладовим;

в) управильнило як найскорше в дорозї закона відносини язикові у внутрішнім урядованю львівского унїверситету ґарантуючи рускому язикови повну на тім поли рівноправність.

Олесницкий внескодавець. Шептицкий, Фацієвич, Барвіньский, Могилницкий, Король, Гурик, Старух, Мазикевич, Барабаш, Глиджук, Остапчук, Охримович, Богачевский, Стояловский, Шаєр.

На вечірнім засїданю правительственний комісар ґр. Лось відповідав на інтерпеляциї. Відтак перейшла палата до дальшої наради над буджетовою провізориєю.

Пос. Т. Пілят полемізує з пос. Могилницким що до причин і наслїдків сецесиї руских студентів і звертає ся до руских послів, щоби они вплинули на молодїж, аби повернула на львівский унїверситет.

Пос. др. Король говорить против буджетової провізориї, а покликує ся на те, що хотяй руский послів є мало в соймі, то за сею горсткою стоїть цїлий нарід — отже їх слова є висказом опінїї всїх Русинів. Бесїдник підносить виборчі надужитя, жадає від унїверситетских і правительствених властий, щоби руским академикам-сецеспонїстам уможливили поворот на львівский унївеситет і вкінци звертає ся до властий, щоби они шанували упослїджений руский обряд та домагає ся скорого обсадженя станиславівского епископства.

Відтак заняв слово намісник ґр. Пінїньский і супротив тверджень пос. Могильницкого заявив, що він не правив акциєю в унїверситетскій справі, бо надто узнає і цїнить автономію унїверситету. Що-до промови пос. Короля сконстатував, що єї тон є вже деякою поправою в відносинах Русинів до Поляків, бо помимо ріжних закидів ся бесїда стреміла до згоди обох народів та до братного поданя руки. Намісник збиває твердженє, немов рускі мужики не мають довіря до польских дїдичів, обговорює переведенє виборів і поясняє справу обсадженя станиславівского епископства. Вкінци завзиває так руску як і польску прасу, щоби не так скрайно виступала в національних справах, а старала ся лагодити контрасти.

Пос. Ст. Баденї в довшім виводї заняв дуже розумне і справедливе становиско супротив рускої справи, навязуючи до промов попередних бесїдників.

Вкінци намісник ґр. Пінїньский заявив, що відрочує сойм, а маршалок замкнув засїданє желанем Нового Року, та щоби сойм як найскорше зібрав ся на довшу сесию.

В добре поінформованих полїтичних кругах є при теперішнім пануючім настрою партий в виду поважної ситуациї як не порозумінє, та бодай спокій між Нїмцями а Чехами запевнений.

Країнський сойм отворено 30. грудня. При дебат. над буджетовою провізориєю накинув ся в острий спосіб Сустершіц на більшість краєвого видїлу, і оскаржував його о партийність. Настала буча в цїлій сали. Засїданє перервано. При відкритю нарад продовжав Сустершіц свої напади, котрі відпирало богато бесїдників. Краєвий президент відповів на оскарженя Сустершіца, що причина, чому до тепер не скликано сойму, лежить в сумних парляментарних відносинах, котрі правительство намагає ся сальвувати. По ухвалї буджетової провизориї сойм відрочено.

НОВИНКИ.

Календар. Пятниця 21/XII. (3/XII.) с. м. Юлїянії, Темистокля, Петра; Р. Ґеновефи Субота 22/XII. (4/XII.): с. м. Анастасії, с. м. Хризоґона; Р.: Тит

Бук. парляментовий і соймов клюб волоский мав в недїлю в льокал краєвого видїлу нараду про полїтич полеженє. Прийшло до оживленої де ти, котру не закінчено із-за пізної чірної пори, а продовжувано в пон лок в 5 годинї пополудни. Наради булись тайно.

Знесеня пропінацийного права магають ся властителї великих по стий і пересправляють об сїм з п тельством. В понедїлок відбула ся ференция властителїв великої посї в ратушевій сали на запрошенє а гамовича, Барбера, др. Івана Фльо а, Григория Якубовича, Ґустафа Ма, Николая бар. Мустаци, Івана Три, др. Івана Волчиньского. Ся конфе ция була посьвячена — як звучало ро шенє — обговореню важної рми пропінацийної, що дотикає край ли ку посїлість. Чутка іде, що вл телї великих посїлостий висказали а як найскоршим знесенем пропін ного права, що мало тревати аж до 1 р.

Щонедїлї відбувають ся тепер в нашім народнім Домі відчити або викла и з черновецких міщан. Тих відчит в ухають не тілько міщани, але й студти (їх завсїгди буває богато) і інтелїґ ция. Минувшої недїлї говорив лїкар Кобриньский про людский кістяк. имірник такого кістяка стояв на естра і на нїм поясняв п. Кобриньский усе, треба. Сим способом він почав лише ворити про гіґієну і при найблизш нагодї буде описувати людске тїло. го виклад легкий і дуже потрібний. Крім викладу були ще гарні декл ції, котрі справдї треба похвалити Але мужескому хорови треба порад що нехай роздобуде собі лїпших тен і крім того нехай лїпше навчит ся сьпівати. Сьпіваки звичийно не блять, коли їх сьпів маловажити; але оли вони своїм сьпівом маловажать пу ку, то се також не гарно. Радше не сьпіває міщаньслий хор і у членів се хору більше сумлїнности, нїж у п чів.

Буджетова провізия. „Wiener Ztg.“ 3. грудня оголошує закон з 22. гру 1901 про дальший побір податків і ин, а також покрите державних ви ків в часї від 1. сїчня до 31. марта 01. Для Буковини призначено в мінїерстві фінансів на урядову будівлю в ретї 9500 к., в мінїстерстві справе ивости на урядову будівлю в Ґурагу рі першу рату 60000 к., в мінїстерстві просьвіти на нову будівлю для низ ої ґімназиї в Чернівцях першу рату 20.000 к., в мінїстерстві внутрішних прав на будову міста через Прут коло Людігорича 14.000 к., на реґуляцию ріки Сучави коло Іцкан 40.000 к. і на урядову будівлю в Сторожинцях 35.800 корон.

Концерт Рітерсгавса. Приятелїв музики очікує справдїшний пир артистичний. Як нас повідомляють, має приїхати сюда славний тенорист, сьпівак королївскої надвірної опери Альфред Рітерсгавс, що відбуває як раз більше турне, і дасть в сїчни в Чернівцях вечерок оперовий і концертовий.

Найбільший дім на сьвітї почали будувати в Льондонї в дїльници Гольборн. Площа під будову обіймає 100.000 квадратних стіп. В будинку буде мешкань 6000. Трицять вінд буде улекшувати комунїкацию на 12 поверхів. В будинку буде гостинниця 8.500 осіб. — Такого велита не має навіть Америка, бо вправдї в Чікаґо є каменицї з 27 поверхами, але є се стрункі обелїски, обчислені більше на сензацию як здатні до практичного ужитку.

Поєдинок на шаблї відбув ся недавно в Монахові межи двома нїмецкими буршами і скінчив ся смертию обох. Перший і другий випад відбув ся млаво. при третім парованю шабель один з поєдинковичів піднїс шаблю в гору і з цїлою силою ударив противника та розпоров по серединї груди і черево. Тимчасом другий з поєдинковичів зранив свого противника в шию. Обох поєдинковичів до тижня похоронено.

Населенє Росиї в 1897. р. В сїм перший раз зроблено точний спис насиленя з углядненем віроісповідань. Населенє дїлило ся на отсї ґрупи:

православні і одновірцї	87,384.000	(69,54%)
магометани	13,888.000	(11,06%)
католики	11,420.000	(9,09%)
жиди	5,189.000	(4,13%)
протестанти	3,743.000	(2.98%)
старовірцї	2,173.000	(1,71%)
ріжні християни	1,220.000	(0,97%)
ріжні нехристияни	644.000	(0,51%)

„Народний Дім“ в Чернівцях

продовжає на загальне жаданє тим членам-основателям, що доси не уплатили цїлої вкладки, термін до уплати поза новий рік 1902, але під таким варунком, що правильно кождого місяця платити муть що найменьше 5 корон, хто й сего услівя не додержить точно, тратить всяке право до уплаченої ним суми.

VI. Виказ жертв

на підмогу львівским акад. Русинам.

	к.	с.
Ілія Ілюк, надуч з Кичери —	4	—
о. Михайло Сїмович, сотр. в Чернівцях — — — —	10	—
Іван Радомский уч. ґімн. в Чернівцях — — — —	2	—
Антін Клим, ц. к. проф. в Чернівцях — — — —	5	—
Теофиль Бриндзан ц. к. проф. в Чернівцях — — —	4	—
Лев Єх ц. к. комісар прав. —	4	—
Н. Н. — — — — — —	6	—
Стефан Кравчук, урядн. желїзн. в Галичинї — —	3	—
Іван Бажаньский, надуч. в Вікнї	2	—
Пилип Андрюк, надуч. в Шишківцях — — — —	2	—
Євгенія Андрюк з Шишківцїв —	2	—
Володимир Андрюк „ —	2	—
разом до тепер	537	50

Спасибіг!

Др. Смаль-Стоцкий, проф. Д. Єремійчун.

НАУКА, ШТУКА, ЛЇТЕРАТУРА.

Альманах русько-українських богословів, вийде з друку по богоявленьских сьвятах. Буде се збірка лїтературних праць гр.-кат. богословів, що ґрупували ся около Лїтературно-наукового Товариства русько-українських богословів та питомцїв львівскої духовної семинариї. Від часів беєсмертного Маркіяня се перший лїтературний подвиг русько-українських богословів... — Чистий зиск призначений на запомоговий фонд богословів. — Передплату приймає з чемности друкарня п. Вол. Шийковского, ул. Коперника ч. 5., а се тому, що комітет редакцийний перебуває тепер на провінциї. Передплата виносить 2 к., а книгарска цїна 3 к.

Надіслане.

З нагоди приближаючих ся сьвят різдвяних і нового року просимо уклїнно усїх руских родичів і взагалї тих, котрі мають намір де-що кому подарувати, не забути заглянути до нашої „Торговлї паперу“, а певно найдуть тут богато таких річий, котрі можна хоть би будькому, а особиво дїтям, що до школи ходять, з хісном подарувати. Іми маємо на складї ріжнородні гарні цизорики, фарби, цирклї, скриночки на пера, дуже делїкатні листові папері у пуделках, прибори до рисованя. Особливій увазї вп. публики поручаємо наші шкілні каламарі, замикаючі ся дуже щільно, притім дуже гарні на вид і надзвичайно солїдно вироблені. Наші карти з видами надають ся дуже добре для ріжних новорічних благожелань — (з жартами і без жартів). — Хто рішить ся сего року купити у нашій Торговлї хоть би якусь частину різдвяних подарунків, тож певно того нїколи не пожалує, бо дасть всїм дїтям приємне разом з хосенним, а еще надто підопре наш Народний Дім, а тим самим і руску справу в нашім краю. Отже еще раз просимо на нас памятати. Хто у нас купує, тот немов купує сам у себе.

Від імени і з уповажненя заряду.

Володислав Секерский.

Хто хоче дістати **КАЛЄНДАРІ** **в коміс,** най зголосить ся до Торговлї паперу „Рускої Ради“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2. Пакет оплатить „Торговля“ а кождий 10-ий калєндар дає даром за роспродаж.

— Треба йти... кличуть...

Він зробив кілька кроків вперед і спинившись біля хати, звідкіля було видко лицаря, за хвилину подивив ся на нього.

— Іду... іду...

Присутні з цїкавостию дивили ся на все те, чекаючи кінця. Не звертаючи жадної уваги, дїд покликав Ганнусю.

— Прощавай, голубко..., бувай здорова...

Голос його тремтїв, нїби його душили сльози. Він обняв дївчину, поцїлував її і довго пригортав до свого серця. Потім перехристивши її, промовив цїлком спокійно:

— Іду в хату!

У Ганусї заблищали сльози на очах.

— Дїдусю, а колиж ви вернетесь? Колиж вас чекати назад?

— Не чекай на мене, доню, бувай здорова... я не верну ся...

Дїд спер ся на свою патерицю, схилив голову і пішов на площу, де його чекав верховець.

Сонце спускало ся. Останні проміня його ледви золотили верхівя дерев, а узлїсє вже потонуло в синьоватому сумерку.

Таємничий верховець зробив шаблею якийсь знак у повітрю, наче хрест і повернув коня на схід.

Поволи рушив він вперед, а за ним не відстаючи від нього нї на крок, спираючись на патерицю, йшов, не обертаючись позад, Вернигоря. Тільки вітер хвилював його сиві кучері, та із стогном бив по струнах бандури.

Ганнуся плакала, але слухаючись дїдового приказу не рушала з місця не зводячи очий з постатї дїда, о Михайло Архангел вів у невідомрай.

А король тільки все прикав.

— Дивне з'явище... спра фатаморґана...

— Поїдьмо, ваша велич, стає вже вогко... вже вечір... — зажила панї Грабовська.

Король удав, наче не ч покликав до себе Коморовського.

— Сїдайте зараз на ко — загадав він — доженїть сих лю дізнайтесь, що воно таке...

Коморовський скочив ня і помчав ся виконати приказ. і король з трівогою і хвилюванем ли ся йому у слїд.

— Наздогоняє!... наз яє... зрівняв ся...

— Випередив! — во гукнув король.

З тої-ж хвилї маре икло з очий. Король зблїд і замов площі не видко було нїчого і тіл оморовський поволи вертав ся на еному кони. Площа цїлком сховала темряві. Оточений нічною ім на втомленому кони повагом і о вертав ся Коморовський...

З росиго переклав

Лацїєвич.

Торговля паперу

„Рускої Бесіди“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4
поручає
всїлякі прибори
до
писаня і рисованя,
всїлякого сорта
паперу, касетів
і т. п.

Великий склад
ДРУКСОРТВ
для
шкіл дародни
і урядів парафіяльых
так для гр.-ор. як і гр.-к.
дїстати можна
по дуже дешевій ці
в друкарні
„Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч

½ кл. пера гусячого
лиш 60 кр.
Розсилаю цїлком нові, шарі пера, рукою дертї,
пів кіля лиш 60 кр.
то саме в лїпшім ґатунку
лиш 70 кр.
в почтових 5 кільових пакетах на пробу за посліплатою
Й. КРАСА
торговля пера
в Смікови коло Праги (Чехи).
Виміна дозволена.
Упрашаю о докладний адрес.

Г. ФАЛЄЦ
усувач нагнїток
Чернівці, ул. Руска 8.

Найбільша різдвяна висава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.
Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, лїхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони, дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові циґарниці, дамскі пояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дїтий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для мущин і хлопців. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Сукняні і плюшеві модні шапки для панів і дїтий.

Товари вовняні і тк: Правдиве біле і еґерске по цїні фабричній; ські кафтаники, штани, с ки, скарпитки, панчохи, убраня для дїтий. Вовня покритя, камаши, вовняні рукавички для нь, панів і дїтий.

Великий склад черев з славної фабрики Anton Capek у Відни з французскої шкіри, а та иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Вся имові черовики для пань, пані дїтий.

Склад лиш правдивих рос их кальошів і черевиків до снїгу для п панів і дїтий.

Коци до подорожи з вельблюдового волося, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на лїжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня є на складї, а що тиждня приходять свїжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, скарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Товариство взаїмних обезпечень
„ДНЇСТЕР“
Львів, Ринок ч. 10. (дім „Просьвіти“)

перше і одиноке руске Товариство асекураційне, обезпечає будинки, і всї предмети движимі против **шкід огневих.**

„Днїстер“ припоручили Преосвящ. Ординаріяти Всч. Духовенству і вірним всїх трех Епархій.

Фонди ґваранційні „Днїстра“ з днем 31-го грудня 1900

Фонд резервовий . .	311.540 кор.	11 сот.	разом 520.406 к. 65 с.
Резерва премій . . .	171.942 „	— „	
„ спеціяльна . .	6.000 „	— „	
Фонд емеритальний .	30.924 „	54 „	

Тарифи „Днїстра“ дуже умірковані. Надвижка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члени 8% звороту з премії.

„Днїстер“ виплатив до 31. грудня 1900 відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безпроволочно в присутности Делеґата і 2 членів.

Поліси „Днїстра“ принимають при пожичках гіпотечних: Банк краєвий і Каси ощадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долинї, Снятинї, Городенцї, Теребовли, Заліщиках, Городку, Ярославі і Богородчанах.

На житє треба обезпечатись тілко через „Днїстер“ в Товаристві взаїм. обезпечень в Кракові; з таких обезпечень через „Днїстер“ іде часть провізиї на рускі публичні добродійні цїли; поліси і квоти видає Краківске Товариство рускі.

„Днїстер“ пошукує спосібних **аґентів**, особливо **селян господарів** в окрестностях, де еще нема близько аґенцій „Днїстра“. — Аґенти заробили вже 274.964 кор. провізиї. — Зголошеня о аґенциї треба вносити до Дирекциї у Львові.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Гумористичний
КАЛЄНДАР
„Комара“
на рік 1902
один на цїлу Русь-Украіну, богатий змістом і ілюстрациями
набути можна:
Львів, ул. Куркова ч. 27
по 60 сот. (з перес. 66 сот.)
В Чівцях в книгарни п.
К. ВІДМАН
Відпуючим значний рабат.

КОТВИЦЯ
Liniment. Capsici comp.
з аптики Ріхтера в Празї,
загально признаний знаменитий
УСМИРЮЮЧИЙ ЛІК НА ВТИРАНЄ
по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей
загально улюблений ЛІК
все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.
Аптика Ріхтера
під золотим львом у Празї.

Найлїпші
МШИНИ ДО ШИТЯ

звані обручкові (Ringschiffchen).
Сї машини йдуть дуже легко і надзвичайно скоро (2000 штихів на мінуту). Сї машини мають приряд до гафтованя і приряд до остреня голок і ножиць. Окрім сих маю ще найновійші машини для шевців, кравців, римарів і такі, що шиють для потреби в перед і взад.
а кожду машину ґарантую 5 лїт.
Продаю за готові гроші і на виплат дешевше як всюди, хто невірить най переконає ся.
В. Данилевич
машиніст
в бровари Штайнера ул. Двірцева ч. 21 в Чернівцях.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.
З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.
За акцию відповідає **Володислав Секерский.**

Ч. 152. Чернівці, неділя дня 23. грудня 1901 (5. сїчня 1902). р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятницї і неділї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция:
улиця Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік	20 Кор.	—	сот.
на пів року	10 „	—	„
на чверть року	5 „	—	„
на місяць	1 „	70	„

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Просимо дуже о відновлене передплати і сплату залеглостий.

Хто до руского нового року 1902 не пришле хоч частину пренумерати чи залеглої послїплати, тому безусловно застановимо дальшу висилку ґазети.

З кінцем року.

II.

Пригляньмо ся тепер дїяльности наших товариств, де концентрує ся культурна робота бук. Русинів! І сего року не проявляло нї одно з них особлившого руху, все йшло повільною ходою.

В тов. „Народний Дім“ мусїв видїл дбати майже тільки о те, як би покрити великі видатки, які вкладають на тов. зобовязаня получені з будовою дому. Коли вже сплачуване рат головного довгу, затягненого в банку і податків справляє немало клопоту, але при нормальних доходах товариства можливе, то дальші довги в сумі 8.000 зр. вимагають конче надзвичайної акциї, якої на жаль не бачимо; бо вкладки від тих Русинів, що ще не є членами „Нар. Дому“ вливають дуже скупо, а добровільних датків, що в попередних роках виносили тисячі, в послїднім разї було дуже мало. Сотка нових членів-основателїв, що сплачували би і так невелику вкладку хоч би найдрібнїйшими ратами кількох корон місячно, покрило би майже цїлий сей довг і вибавило би товариство з найбільшого клопоту, ставляючи заразом сю съвятиню руской культури на Буковинї на тверді підвалини. Але на жаль ми не бачели помимо накликувань з нашого боку, щоби руска суспільність спішила з помочию для сеї народної институциї.

З „Народним Домом“ у звязи стоїть руска друкарня, що має стати єї майном єго постійних доходів на культурні цїли для бук. Русинів. І друкарню свою не спирають бук. Русини, як би могли; бо богато купує друки, які потребує, у чужих, не зважаючи на девізу: „Свій у свого“ і „Нарід собі“, які зробили із Чехів могучу нацию.

В сїм роцї заложено ще одну економічну институцию, себто торговлю паперу в звязи з друкарнею, з чого чистий дохід має йти також на культурні цїли бук. Русинів. І тут показала ся байдужність руской суспільности, що радше годує чужих, нїж щоби купувати в рускій папірни, себто у себе самої.

І третя економічна институция руска на Буковинї, наша „Руска Каса“ не піднесла ся в сїм роцї понад звичайний стан; Русини знають єї хиба в потребі, а свої капітали несуть до чужих банків та кас щадничих, з котрих жиють і користають як раз наші вороги.

„Руска Бесїда“, найстарше руске товариство на Буковинї, що має дбати про осьвіту і добробит бук. Русинів, зробила і с. р. небогато, бо видала ледво кілька книжочок і посередничила при одобреню статутів для тих кількох читалень і час райфайзеньских, які за той час отворено. Само отворене і получене з ним осьвідомлене ширших мас народу спочивало і с. р. на плечах нашого невтомимого робітника на сїм полї проф. д-ра Стоцкого. Малий рух в сїм товаристві повинен би видїл оживити заснованєм філїй в поодиноких повітах і через них розбудити нарід до просьвітної і економічної працї.

Полїтичне наше товариство „Руска Рада“ видавало і с. р. „Буковину“ і „Руску Раду“, та і в них працювали одиниці тяжко, не зазнавши багато помочи моральної, а самі видавництва, як ми вже передом зазначили, бороли ся і с. р. з недостатками материяльними.

І в педаґоґічнім тов. „Руска Школа“ не було с. р. більше житя і працї, як попередними роками. Видано кілька конечних і добрих книжок, та вони розходять ся так поволи, що готові дальші рукописи мусять лежати недруковані задля недостатку материяльних средств. Філїї сего товариства розвивали і с. р. дуже нерівномірну дїяльність. Найкрасше стояла філїя вижницка а найгірше філїї Серецка і Путилівска, що не урядили навіть головних зборів.

А тов. „Бук. Боян“ бороло ся з апатиєю і иньшими перепонами. Не диво проте, що й успіхи не були такі, які могли би бути, а навіть заімпонували би чужим.

На остаток згадати би про наші провінціональні товариства, каси, читалиї і крамницї Істнуючі каси розвивають ся добре і є вже тепер великою помочию для наших селян, жаль тільки, що і с. р. заложено їх дуже мало. Не так то добре успівають читалнї, з котрих чимало істнує тільки на папери. І їх прибуло с. р. страшно мало. А крамниць у нас все ще так, як би й нема. Та про сю справу писали ми самі й помістили кілька голосів з провінциї під написом „Що робить руска інтелїґенция?“ З них видно сумний стан культурний рускаго народу на Буковинї.

Ось невесела картина, яку ставляємо перед бук. Русинів в радістну хвилю рождества Христового. Не хочемо тим їх засмутити, а тільки зрушити серця, в котрих тліє хоч искра щирої любови до свого рідного народу, загріти до працї над полїпшенєм гіркої долї бук. Руси. Дай Боже, щоби сї наші щирі слова заохоти в день різдва Спасителя зродили у нашої суспільности гадки а вслїд за ними і чини, що спосібні відродити бук, Русь!

Про сесию галицкого сойму

пише „Руслан“:

Соймова тридневка.

Скликаний на 28. грудня галицкий сойм закінчив в чотирох засї-

Русь-Україна в роцї 1901.

I.

Дух чоловіка, що все стремить на перед, всеж таки стає інколи і сягає своїми очима в минувшину, по зверстанім вже шляху, не щоби відпочити, але щоби зробити який-такий обрахунок, переглянути кожду фазу своєї дороги і набрати у своїх здобутках нової заохоти і сили на будуччину. Коли й трапить ся в рахунках якийсь дефіцит, то се не повинно его лякати; противно невдача повинна додати чоловікови відваги до дальшої дороги, до своєї мети. От се був би виспдок обрахунку думаючої одиниці. А коли є гурток, громада таких одиниць, що їх мета спільна, що один одному є помічником, а кождий з осібна майстром при будові спільних ідеалів, то такий обрахунок совісти сього або того загалу тим хосенніїйший.

Зближає ся перший рік нового століття до кінця. Чи для нас, синів України і спільних робітників для еї добра, не було би цїкаво і хосенно зробити як раз тепер обрахунок нашої совісти? Чи наша праця справдї богато принесла хісна своїй рідній ненцї сього року, чи не схибила де? Чи ґеній перших дїячів Руси просьвічує нам шлях і чи ми, похибками дитячого віку в відродженю України научені, тримаємо ся міцнїйше на ногах? Все те важні питаня, бо щоби жити в такій по части інертній суспільности, як в рускій, а при тім мати зі всїх боків таких заїлих ворогів, як Русини їх мають, треба кождій працюючій одиниці духової підпори, а еї можна по части знати в съвідомости, що є більше таких одиниць і, що хоч як сильний воріг, всеж таки удає ся великою завзятою силою всї його удари як не цїлком відвести, то хоч унеможливити. Якже-ж перейшов нам сей рік? Чи маємо богато удач, чи не обійшло ся і без похибок?

Наш перегляд минулого року зачнемо росийською Україною. Розглядаючи прояви українського житя-бутя в Росиї не потребуємо довго спиняти ся над відомими кривдами, які нам там дїють ся. Не час нам плакати і нарікати на нещастя. Нехай наші вороги плачуть, а нам треба жити і бороти ся зі жвавими піснями на устах.

От чи не знайдемо бодай дечого на Україні, що нас підбадьорить. Правда вже початок 1901 р. застав нашу Україну в жалобі ізза смерти еї невтомимого дїяча О. Я. Конїського. Праведна і завзята була душа! Про нього пише один український публицист так: „Він жив житем України, страждав еї горем, був щасливий еї щастем. Можна любити Україну так, як любив еї Конїський — але більш, як він — любити не можна“. Не затих потрясаючий гробовий відгук, який роздав ся по цїлій Україні від грудок землї, що падали на домовину Конїського, як по Україні розлягли ся боєві пісні, що їх приспівували собі студенти харківського і київського університету в завзятім бою з росийським назадництвом. Правда, підкладають сим розрухам лише соціяльні причини, але з огляду, що то дїяло ся по університетах на Україні, демонстрациї студентів мали, як показують описи, і національну закраску. Поспїтали собі наші орли ізза сих розрухів кайдани, не осягнувши жадного видимого успіху. Та всеж таки дали они доказ, що людського духа не може скувати і такий темний кольос, яким є росийське правительство.

Дуже рідко проявляє ся жите на Україні манїфестациями; більше робить ся там ідейними людьми робота тиха, в даних межах. Видавництва для народу, белетристичного, економічного і лїкарского, а рідко коли популярно-наукового змісту, та українські ґрупи театральні, отсе зміст культурного житя, на яке дозволяє росийське правительство Україні. Найгарнїйше видане, яким може похвалити ся Україна в сїм роцї є „Вік“ І. том. Збірка поезий всїх визначнїйших українських поетів із їх короткими житеписами і портретами — се зміст І. тому. В II. і III. томі містять ся твори прозових писателїв.

Дуже прихильно оцїнили „Вік“ росийські часописи. З десятьох журналів лише один неприхильно віднїс ся до сего видання. Друге важне видане була гектоґрафована книжечка „Самостоятельная Україна“, переклад звісної брошурки, що видала еї „Революцийна, українська партия“. Перекладчик додав від себе передмову, в котрій намагає ся пояснити відносини лїберальної, росийської інтелїґенциї до українського питаня. Через цїлий рік видавали ся по рїжних українських і росийських містах писаня Кулїша, Франка, Конїського, Нечуя-Левицького, Грінченка, Кримського, Тобилевича, Ваганова, Чикаленка, Комарова, Грозденка, Грабини, Ворончака, Шабленка, Комаря і т. д. Все те видання белетристичного змісту, дещо популярно-наукового.

Широку дїяльність розвинула „Українська Бібліотека“. Видала твори Шевченка, Руданського, а тепер заходить ся коло творів Марка Вовчка, Кобилянського, Чайченка і т. и. Сама назва „Українська Бібліотека“ не дозволена. Богато съвідомости подають Українцям народні театри. Трупи Кропивницького, Тобилевича, Гайдамаки, Хмари і Любимова їздять від міста до міста і так хоч із сцени, як не в церкві і в школї, можна почути своє рідне слово. Дуже радо витає публика охматівський хор, зложений Демуцьким, охматівським лїкарем виключно з селян с. Охматова і околиці. Хор має більше як 200 душ і своїми гармонїйними голосними съпівами робить надзвичайно сильне вражінє.

Славнозвісний наш композитор, Микола Лисенко управляє також хором, що складаєть ся з 50 осіб. Він уряджує артистичне турне по більших містах Росиї. Лисенко видав „Збирникъ народныхъ укр. писень“, а окрім сього дві серії композиций до слів Шевченка.

Змаганя, щоби видавати журнал українською мовою, були так, як завсїгди, і сього року безуспішними. Мінїстер внутрішних справ заборонив Н. Левіцькому видавати „Промінь“. В послїднім часї звернув ся Д. Короленко, що живе в Петербурзї, до правительства о дозвіл видавати тижневник для народа на українській мові. Мабуть і йому не пощастить ся.

Отсе меньше більше здобутки Українців за рік 1901. Правда, як на таке велике число інтелїґенциї української, то за мало. Знеохота, зневіра в свої власні сили, байдужність, українофільство, се слабости, на які заслабла росийська Україна. Час з того вилїчитись!

Осип Безпалко.

данях (двох дневних і двох нічних) пізною ночию з понеділка на вівторок свою задачу ухваленем кількох дрібних законів, буджетової чотиромісячної провізориї і вибором нового краєвого виділу. Сойм зібрав ся значно обновлений, але чи на користь, се покаже недалека будуччина — на чолї новий маршалок з давного руского роду, ґр. Андрій Потоцкий і віцемаршалок, руский митрополит ґр. Андрій Шептицкий. У вступній промові запевняв кр. маршалок, що сойм буде з найбільшою печаливостию розслїджувати і оцїнювати всї домагання також рускої народности і що на річевість і предметовість тих розправ не вплинуть анї події університетскі, анї голоси, які роздувають народні пристрасти і спори. Так само намісник привитав з цїлою сердечностию руских послів і запевняв, що у него нема нїякого упередженя анї неприхильности для руского народу. Такі запевненя падали з того боку все з початком соймових сесий не один вже раз, але опісля бувало інакше. Побачимо, чи і сим разом не скінчить ся на обіцянках і запевненях.

Горстка руских послів вступила зараз в часї сеї тридневки на дорогу рухливої дїяльности. Зараз на першім засїданю внїс п. Барвіньский внесенє о заснованє рускої ґімназиї в Станиславові, а на другім п. др. Олесницкий внесенє в справі руского університету, крім того кілька наглих внесень запомоги задля елементарних шкід і інтерпеляций, а зараз при відкритю сойму зложили рускі посли устами голови руского клюбу соймового д-ра Олесницкого відому рішучу заяву, яку ми вже подали дословно.

До розправи над буджетовою провізориєю вислав руский клюб соймовий двох бесїдників д-ра Могильницкого і д-ра Короля і се надало цїлій цїлодневній (до пізної ночи протягненій) розправі чисто полїтичний напрям, так, що про фінансову сторону буджету не було майже мови. Задлятого цїла розправа обертала ся около національно-полїтичних відносин в краю, около рускої справи, в котрій визначне місце заняли університетскі події. Можна би було лише бажати, щоби руска справа з боку руских послів була поставлена з ширшого полїтичного а не лише галицкого овиду, так як се звичайно з другого боку зазначує ся почутє і сьвідомість народної єдности і неподїльности мимо розділу на краї і держави. Сподіваємо ся, що буде до того в найблизшій будуччинї нагода. коли сойм збере ся на довшу сесию.

Др. Могильницкий вказав у своїй довшій промові на перепони, які не дають рускому народови розвивати ся свобідно, хоч змагання рускої народности не мають метою ненависти до Поляків, але лише культурний розвиток відповідний еї історичному і числовому значіню, відпер запевненя, мовби то на полї шкільництва Русини були упривілейовяні, зазначив покривдженє руского населеня при виборах до сойму, а на останку пояснив університетскі події, котрі були споводовані не мнимим бунтованем рускої академічної молодїжи, а неприхильним для Русинів духом, який віє на львівскім університетї. Щоби відносини в краю поправили ся, треба передовсїм доброї волї, треба, щоби Поляки не уважали Русинів котериєю, а народом, що хоче жити своїм власним народним житем. На останку відпер докір зроблений уступившим минувшого року з сойму руским послам що-до нахилу до Росиї.

Др. Король обговорював широко виборчі справи в краю і поступованє орґанів правительства і домагав ся, щоби Русинів трактовано яко рівноправний нарід. Доторкнувши ся університетских подій і річи д-ра Пілята, котрий намагав ся виправдати леґальність поступованя університетских властий та запевняв о їх прихильности для рускої молодїжи і прав руского народу, пояснив, що молодеча кров зворушила молодїж, покривджену в національних правах, а головно від дальшого поступованя університетских властий і пошанованя прав і домагання рускої народности на університетї буде залежати поворот академічної молодїжи до Львова.

Навіть з польского боку чутно було признаня, що виступленє руских речників було достойне і поважне і зробило в палатї і в правительственних кругах сильне вражінє.

З другої сторони треба зазначити, що і з польских лав і з правительственного стола проявляла ся охота і завзиви до мирної полагоди рускої справи, як і університетскої зокрема. Особливо знаменні були слова ґенерального референта буджетової провізориї ґр. Станислава Баденього, котрий приняв заяву д-ра Могильницкого, що руский нарід хоче жити своїм власним житєм і запевняв, що Поляки можуть і будуть піддержувати змагання Русинів в тім напрямі, бо се згідне з інтерасами краю і польского народу, котрий не потребує бояти ся розвитку Русинів анї марнувати сил на ослабленє Русинів. Рівно-ж заявив, що поворот рускої молодїжи академічної до Львова лежить в інтересї краю і обидвох народів і з обох боків треба до сего допомогти.

На останку ще годить ся зазначити, що достойний і поважний тон теперішних руских послів, за який ще недавно пятновано Барвіньщуків, був впливом клюбового обговореня тактики і ми можемо лише з вдоволенєм сконстатувати, що руский клюб соймовий вважає шкідним для самої справи гонене за дешевою популярностию, яка проявляє ся в яскравих, високопарних і пристрасних фразах, а має то переконанє, що рішучим але поважним і достойним обговорюванєм і оцїнкою справ дійде скорше до бажаної мети. Рівнож констатуємо з вдоволенєм, що руский клюб дійшов на основі тепер сьвіжо зробленого досьвіду до переконаня, що т. зв. людовці (Стапіньский, Бойко, Кремпа, з котрих два перші були навіть поперті руским національно-демократичним комітетом і рускими голосами) і иньші т. зв. демократичні ґрупи бажали-б лише, щоби рускі домагання (внесенє о руский університет підписав ще Стояловский і Шаєр, иньші т. зв. демократи, людовці і т. п. відмовили), тодї они усувають ся. Отже нехай се послужить руским послам указкою, що лише на себе можуть числити і длятого тим-цїннїйші слова ВПр. Митрополита віцемаршалка Шептицкого висказані до руских послів, що між ними а владиками найдуть ся східні точки до працї і що їм лежить добро руского народу на серцї. Проява руских владик підчас соймової сесиї буде отже цїнною і конечною, а співдїланє руских послів з ними буде певно успішне і корисне для руского народу і рускої Церкви.

Перегляд полїтичний.

Майже всї сойми Долитавщини скликано на 2 до 3 дневні засїданя, щоби порішили буджетову провізорию хоть би на перший квартал слїдуючого року. Декотрі з них, як сойм в Ґорициї, зібравшись в перший раз по нових виборах також уконституував ся, другі знов, як сойми в Горішній Австриї, Сальцбурґу, Моравах і Шлеску відбули свої послїдні засїданя в теперішнім складї, бо в слїдуючім роцї припадуть там нові вибори.

Сойм ґорицийский відкрив намістник ґр. Ґоес (бувший президент Буковини) промовою в італійскім і словіньскім язицї (навчила видно біда завзятого ґерманїзатора!) і відобрав обіт від новоіменованого маршалка і его заступника, д-рів Паєра і Ґреґорчіча. При провірцї мандатів уневажнено вибори двох словіньских послів. В часї дискусиї прийшло до дуже оживлених сцен між словіньскими лїбералами а клерикалами. Італійцї голосували за уневажненем. Сойм приняв 3 місячну буджетову провізорию.

В шлескім соймі не обійшлось без демонстрациї. По промові маршалка ґр. Ляріша, коли забрав голос президент краю ґр. Іосиф Тун опустили салю демонстрацийно ческі і польскі посли і повернули допервa по его промові. Не були они у него також на принятю. При буджетовій дебатї заявив пос. др. Міхейда іменем послів славяньских, що будуть голосувати за буджетовою провізорнею, жадають однак, щоби автономічні і правительственні власти піддержували полїтичні, культурні і економічні інтереси і потреби славяньского населеня. Порішено еще деякі справи льокального значіня і сойм замкнено.

В моравскім соймі по полагданаю вступних формальностей і принятю промов маршалка ґр. Фетера і намістника ґр. Зіротіна hoch-и slava окликами поставив п. Найнтайфель нагляче внесенє в справі введеня безпосередних виборів в сельскій курії. Наглість внесеня відклонено. Преліминар буджетової провізориї виказує 18.525.714 к, в розходах, 5.152.969 к. в доходах, а 13.372.745 к. недобору, котрий має найти своє покритє в 57% додатку до податків ґрунтового, домового і домово-клясового. Більшість обставала за піврочною, а меншість вносила лише чвертьрічну провізорию. Пос. Перек виказував, що молодочехи тому виступили із угодової комісиї, бо їх нїмецкі товариші, члени тої комісиї, принимали живу участь на зборах, уряджуваних против заснованя ческого університету на Моравах. Міністерство просьвіти подає до відомости соймови, що не може на свій буджет перенати моравских краєвих шкіл сєредних, а що лиш в 1902 р. приступить до заснованя ческої реальної школи в Бернї.

Відкритє ческого сойму відбуло ся в суботу. Маршалок краю кн. Льобкович висказав в своїй промові надію, що весною буде міг сойм зібрати ся на довшу сесию. Намістник ґр. Куденгове повитавши послів в ческій і нїмецкій промові (се диво, що одні однїські високо учені галицкі намістники лиш одним язиком володіють! Ред.) упевнив, що правительство буде все занимати безсторонне і справедливе становище супротив обох край замешкуючих народів і старати ся о мир і переведенє угоди. Пос. Герольд і тов. поставили внесенє о вибір комісиї адресової. Пос. Бакса і тов. предложили іменем послів радикальних правнодержавне застереженє, що не узнають законности того сойму в его теперішнім складї. Пос. Здарский і тов. предкладають правнодержавне застереженє іменем аґрариїв. Пос. Иро і тов. вносять заяву, в котрій домагають ся окремого становища для округа хебского т. зв. Egerland'y.

Чеські аґрарії нарадживались в своїм клюбі в справі ческо-нїмецкої конференциї угодової. По довших розправах постановлено взяти участь в конференциях лише під условем, як всї нїмецкі партиї згодять ся на вибір своїх делеґатів до тої конференциї.

Перед новим роком по звичаю відбуло ся у Відни 1. н. ст. в двірскій каплици торжественне богослужене в присутности цїсаря і перебуваючих тут членів цїсарскої родини. — В ново виготованім проектї закона карного не-скасовано кари смерти, а лиш обмежено до надзвичайних випадків. — З днем 1. н. ст. обняли виключно женщини урядованє в центральнім бюрі мельдунковім дирекциї полїциї. — Віцепрезидентом суду краєвого на місце самоубийника Гольцінґера іменований др. Бем.

31. грудня отворено в присутности представителїв властей лїнїю телефонїчну Чернівці-Новоселиця.

Дотеперішний сербский посол в Цетинїї Василь Антонич іменований міністром війни.

Папа, принимаючи визначних французских католиків, висказав ся, що закон о конґреґациях є найтяжшим ударом на релїґію, якого коли лиш допустила ся Франция. Франциї грозить нещасте, апостазия, і одно лиш для неї спасенє, щоби католики добре держались при будучих виборах до парламенту.

Геска консистория повідомила всї евангелицкі уряди приходскі о розводї ческої великокняжої пари з приказом, щоби одвітно тому фактови змінено молитву за володаря.

При новорічнім принятю, яке відбуло ся в угорского президента міністрів Шєлього, ґратулював ему ґраф Юлій Андраси цїлковите довіре лїберальної партиї. Президент міністрів висказав, дякуючи, бажане, щоби прапор лїберальізму проваджено завсїгди до побіди, і заявив, що економічне положенє в кождім взглядї дуже тяжке. Провина не лежить в Угорщинї, коли економічні зносини між Австриєю а Угорщиною в деякім змислї плавають. Для Угорщини призначена 30. законного артикулу року 1899 міродайні. Розвязанє питаня унеможливлює еще й цлова полїтика европейских держав, особливо Нїмеччини. що справлена на замкненє. Інтереса економічного житя обох держав і становище монархиї мусїли би тяжко потерпіти, наколиби не зроблено конець не з'ясованому положеню. Ми мусимо з цїлою силою брати ся до сповненя сеї задачі. Члени лїберальної партиї удали ся з всїми членами кабінету до президента Апонього, котрий сердечно подякував за желаня і запевнив, що справить цїле своє стремлїнє на те, щоби парламент дїлав в тім напрямку, що его жадає тяжке положенє краю.

Пруські голоси о вжесніньскій заяві в галицкім соймі. Ще не звістні нинї всї відзиви заграничної, а именно нїмецкої праси, о польскій деклараций в галицкім соймі, тож наведем на тепер що головнїйші.

Так комунїкат Nordd. Allg. Z[illegible] називає декларацию, зложену в галицкім соймі пос. кн. Чарторийским в справі вжесніцьк-й, безправним вмішуванєм в справи внутрішної полїтики Нїмеччини. Висказ Чарторийского о розширеню польскої сьвідомости национальної вказує на цїль, яка без полїтичних переворотів не дасть ся осягнути. Інтересовані правительства повинні длятого зміцнити всї адмінїстрацийні средства охоронні против таких аґітаций.

Та не лиш орґан нїмецкого канцлера, не також і другі берлинські дневники не находять досить слів для висказаня свого невдоволеня, а навіть обуреня з нагоди сеї заяви кн. Чарторийского в галицкім соймі. Атакують они остро кн. Чарторийского; кажуть, що заява его перебрала всяку міру, а Поляки показали свою безграничну ненависть. Надто не щадять они і намістника Галичини за те, що не перешкодив тій манїфестациї, і жалують, що реґулямін соймовий не дає спромоги правительству відповісти на такі нечувані демонстрациї.

Під конець старого року посвящує лондонскій Times полудньово-африканській війні ось-такі замітки:

„Провели ми вже трете Різдво від часу, як Бури виповіли війну британській державі і на еї територию напали. Вій-

на, ними визвана, ще не покінчена. Судячи по еї характері і нескінченості не оправдала она анї одної із здогадок політичних і мілітарних поваг, і все те оказалось хибним, що о нїй предсказувано. Оно все легко критикувати як вже що сталось, но як поглянем на педовзятане, чи Анґлія не могла би була і без троха мудрійшою бути. Ми-ж все такой доказали сьвіту, що не потерялисьмо нїчого з тої відпорности і витревалости, яка часто опускає в многих других борбах. Тож і тепер з цїлим теплом гадки народа звернені в сторону полудневої Африки, де борють ся хоробрі сини нації. Они терпять такі недостатки, до яких певно нїхто з других наций не привик. Зле оно есть мати дїло з неуніформованим ворогом і приміняти до него права военні, а ще гірше то, що в супереч всїм реґулярним арміям на поли битви жадає ся від наших вояків, щоби они признавали военні права людям, котрі переберають ся в наші унїформи, щоби тим певнїйше могли наших людей побивати".

В справі манджурского договору Росиї з Хінами, довідуесь лондоньскій Standard, що хіньскі повновластники роблять свої заміти против осьсих чотирох Роснею поставлених точок:

1. Хіни не можуть на те згодити ся, щоби Росиї прислугувало виключне право вишколювати хіньске війско в Манджурії, установляти там же число хіньских ґарнізонів і іменовати військового ґубернатора. 2. Повновластники обстають за тим, щоби Росия перед упливом трех тїт опустила Манджурию. 3. Хіньске правительство не може на се згодити ся, щоби без призволу і удїлу Росиї не могло в Манджурії вести копалень, або тілько виключно при помочи росийских капіталів вести того рода предприємства. 4. Також підносять Хінциї заміти против того, що Росия позволяє їм доперва тогди будовати нові зелїзничі шляхи, як она віддасть заняті лїнії їх властивим посїдателям.

Впрочім заявили повновластники готовість взглядом других точок вступити в переговори і просили росийского посла Лесара лиш о модифікацию висше приведених чотирох точок.

В Харкові вибухли значні розруси. Товпа, зложена з кількасот робітників і студентів, узброених в револьвери, побилась з полїциею і військом. Кількох полїциянтів зранено. Арештовано около 300 осіб.

Колядуйте на молодїж.

Христос раждаєть ся!

На першу вість о виступленю нашої академічної молодїжи заворушило ся в цїлім краю. Рішучий крок молодїжи найшов відгомін у цїлої суспільности, ми з подивом глянули на солїдарність молодих борців і, пірвані їх запалом, почули в собі силу руського льва.

Всї сьвідомі верстви народу станули односердно і однодушно за ідеали молодїжи.

Відбули ся віча, насипали привітні письма і посипали ся щедрі датки для материяльної, батьківскої підмоги студентам, аби ратувати сю молодїж, що, кинувши на жертвенник вітчини свої особисті інтереси і вигоди, посьвятивши огнище свого товариского і духовного житя, йде добровільно на вигнанє з своєї „не своєї" землї в чужину, Всї почуваємо, що така молодїж, надія народу і его будучности, не сьміє загинути. На перші потреби, злучені з переносом молодежи на другі університети, поплили датки зі всїх сторін краю, від усїх верстов нашої суспільности.

Однак на тім не конець.

Виринають потреби нові, потреби злучені з побутом молодїжи на чужинї. Не оден десяток, не одна сотка молодих людий опинили ся нараз без способу заспокоїти свої житеві потреби.

Тому кличемо до Вас, родимцї! спішіть дальше витревало з видатною помочию для академічної молодежи, не пропустіть жадної догідної хвилї, аби зібрати на ту цїль датки, — нехай поплинуть дальші вкладки і від інтелїґенції і від селян. цїлий нарід нехай стане з готовостию до жертв за свою молодїж.

Наближаесь торжество Рождества Христового, коли цїлий нарід з любовію і радостию празнувати буде сьвяту память рождества того, котрий своїм житем і смертию доказав, що для сьвятих ідеалів і побіди правди мусить бути принесена жертва. Нехай цїлий нарід почуе ся до жертволюбности для ідеалів народних! Памятайте на славну нашу академічню молодїж, а колядуючи старим звичаем пісню о рождествї Христовім, колядуймо за ню для неї; нехай той гарний руский звичай також причинить ся для дорогої всїм цїли, і весь дохід з кождої партиї колядників нехай вилине до фонду академічного. — (На книжочку ч. 1800 Товариства взаїмного кредиту „Дністер" у Львові). —

„Небо і земля нинї торжествують", нехай-же той празник Христовий стане і празником народним, — нехай цїлий нарід дасть доказ, що в кождій хвилї і при кождій нагодї памятає про своїх синів.

Колядуймо на академиків!

Шухевич *Др. Кулачковский.*

НОВИНКИ.

Календар. Недїля 23/XII. (5/I.): Ж. 31 по С. с. Д. пер. Ржд: Хр., с. О.; Р.: Телесфора. Понедїлок 24/XII. (6/I.) с. м. Евгенії, Василії, Вікторії, Р.: Трех Царів. Второк 25/XII. (7/I.): Рождество Христове; Р.: Лукіяна. Середа 26/XII. (8/I.): Ооб. пресв. Богородиці; Р.: Северина. Четвер 27/XII. (9/I.): с. м. архид. Стефана; Р.: Юлїяна. Пятниця 28/XII. (10/I.): с, 20.000 м. в Ником; Р.: Павла. Субота 29/XII. (11/I.): 14.000 мол. убит. Іродом; Р.: Іґинія.

З сьвятим божеством, з Божим рождеством витаємо Вас, дорогі земляки; сї сьвята мирно опровадити, а нових щасливо діждати, даруй Боже!

Слїдуюче а заразом послїдне за сей рік число „Буковини" вийде задля сьвят аж на другу недїлю. За те долучуємо до сего числа цїлий аркуш літературного додатку.

Іменованя. Міністер просьвіти іменував суплента при ґімназиї в Чернівцях, д-р Миколу Котлярчука, амануензисом при університетскій бібліотеці. — Ц. к. президент краєвий для Буковини іменував громадского ветеринаря Йосифа Нусбека ц. к. повітовим ветеринарем в X. ранзї.

Відзначеня. Цїсар надав пенс. обертови Ромульови Унчовскому стан шляхоцкий.

Ц. к. II. ґімназия. Писемні испити приватистів відбудуть ся на 29. с. м., устні на 30. с. м. о 10 годинї.

Нову телеґрафічну стацию при ц. к. почті в Мамаївцях, повіту черновецкого, отворено з 1. сїчнем 1902.

Бідних руских школярів в Чернівцях обдарувало і сего року товариство мироносиць дуже щедро. Панї Калужняцка, Смаль-Стоцка, Маєрова, Ступнїцка, Левиньска, Сїмовичова, Прайсерова, Дрогомирецка і Костецка не жалували труду і заняли ся збиранєм складок і зібрали **1195 корон.** За ті гроші купили 50 пар чобіт, 80 пар черевик, 100 сукенок для дївчат, 26 плащів і катанок і 17 хусток і обдарували тим **225** дїтий. Сердечна подяка належить ся тим панам а также і всїм тим добродїям, чи своїми датками причинили ся до того, щоб отерти слезу сиротам. Честь їм за се!

У виказї складок на стіпендийний фонд поміщенім в ч. 148 „Буковини" зайшла друкарска похибка, бо п. директор Евген Журовскій зложив **23** зр., а не 13 зр.

На фонд запомоговий для академічної молодїжи вплинуло по день 29. грудня 26.630 к. 49 с.

Волоский посол Волчиньский зложив мандат до сойму зараз по нарадї клюбу волоских послів, про яку ми писали. Причини сеї резиґнациї покищо напевно незвістні; з огляду на свое здоровле він сего певно не вчинив, хоч сей мотив подав.

Румунїзация в школї в Чагрі проявляє ся ще хоть на сьвідоцтвах шкільних, ото бо на руских друксортах пишуть руским дїтем для руских родичів по волоски. Просимо шкільні власти о усунене сего доси нїде нечуваного дивогляду, а Русинів о дальші вісти про подібні надужитя.

Пригадуємо, що в четвер, на сьв. Стефана, відбудуть ся в Вашківцях о 11. год. рано головні збори товариства „Руска Школа", а о 4. годинї з полудня музикально-декляматорскій вечерок з танцями тов. „Рускої православної шляхти." Надїемо ся, що на оба збори прибуде як найбільше Русинів; бо-ж і день і місце дуже щастливо вибрані.

Стация Садова отворена дня 4. сїчня 1902 на желїзниці льокальній Гатна-Валепутна межи стациями Кімполюнґ-місто і Пожорита для осіб, пакунків і фрахтів цїлими возами. Належитости за їзду і за фрахти буде обраховувати ся на підставі тарифи для осіб і товарів для лїнії Гатна-Валепутна. Особи і пакунки приймає кондуктор в поїздї а фрахти цїлими возами стация Пожорита. Від'їзд з Садови до Валепутни 8^{05} пер. об., а з Садови до Гатни 10^{57} пер. об. Час їзди поданий в часї середноєвропейскім.

Арґентина, край в полудневій Америцї, ще на полудне від Бразилії, куда вандрували наші люди, заманені обіцянками аґентів, зовсїм не подає таких користий, як представляють несовісні аґенти корабельних товариств, аби лише зискати для них пасажирів. В „Дїлї" директор кольонії Апостолес і Азара в Арґентинї п. Йосиф Бялостоцкий оповіщує статю, в якій доносить, що арґентиньске правительство вже давно знесло всякі підпомоги і полекші для населенців. Одночасно постановлено, що білети переїзду з Европи до Місіонес, виеднані у правительства в формі позички кольонїстам, осїли в Апостолес, для перевозу їх кревняків з Галичини, будуть мати вартість також лиш по день 31. грудня с. р.; тож хто такі білети в Галичинї одержав і має, нехай памятає, що по тім речинци прибувши до Ґенуї, не можна буде з такого білету їздити пароходом користати, бо правительство не буде вже за него платити. Можна хиба тілько буде купувати землю по 2 пези за гектар платні в десяти ратах. В виду сего сам п. Бялостоцкий остерігає переселенців перед легкодушним послухом аґентам, які все ще роблять обіцянки та полекші, які вправдї колись були, але тепер не істнують. А переселенє до Арґентинї без таких полекший не представляє жадної користи так задля великого віддаленя сего заморского краю, як і з причини доскучного підсоня і мало плїдної почви.

На смерть через розстріляне засудив військовий суд в Перемишли вояка Чабана з 58 п. п. за скритоубійчий напад на фірера Куявского. Чабан і Куявский служили оба в 6 компанії, котру називано „Strafcompagnie". Що було причиною наміреного морду, Чабан не виявив, а злочин сповнив в той спосіб, що в ночи на 18-го червня 1891 р. набив свій карабін острими набоями, стрілив до спячого під вікном Куявского і поцїлив его в ніс. Дальші стріли не досягли Куявского, бо сховав ся під ліжко.

Живий по смерти. Якийсь Чех, именем Мальтрус, родом з Подбади в Чехії, лїт 33, зажадав недавно тому від своєї громади посьвідки приналежности, котрої єму було потреба, щоби виробити собі паспорт на виїзд за границю. Якеж було его здивованє, коли замість посьвідки приналежности дістав — посьвідку смерти. Три роки тому назад проголошено его урядово померщим а то на тій підставі, що він десь був пропав без вісти, а коли опісля коло Подбади витягнено з ріки Велтави якогось трупа і люди его розпізнавали, жінка его пізнала в тім трупі нїби свого чоловіка. Нїчо не помагало, що Стефан Мальтрус доказував, що его жінка помилила ся; она тимчасом була померла і годї було єї питати, а Мальтрусови не хотїли в і рити. Аж ось довідав ся уряд, що доньку Мальтрусів по смерти матери віддано до якогось монастиря. Там єї вишукали і предложили фотоґрафію „якогось" чоловіка, котрий каже, що він називає ся Стефан Мальтрус. Дївчина пізнала зараз на фотоґрафії свого батька, котрий як показало ся вибрав ся був в сьвіт шукати щастя і зайшов до Парижа. Він знайшов дійстно щасте бо розбогатів, а тепер хотїв зробити несподіванку своїй жінцї і дїтем. Тепер треба буде скасувати урядово проголошене смерти, а Мальтрус дістане тогди свою посьвідку приналежности.

Перші почетні доктори технічних наук. Віденьска політехніка іменувала двох перших в Австриї почетних докторів технічних наук. Є ними: архикнязь Райнер і міністер просьвіти др. Вільгельм Гартель. Колеґія професорів довершила се дїло на торжественнім засїданю дня 19. с. м. та предложила свое рішене монархови до затвердженя. Дипльом почетного доктора вручать архикн. Райнерови в дню его золотого весїля, яке відбуде ся в лютім 1902 року. Оба відзначені мужі заслугують вповнї на сї дарунки. Архикн. Райнер є покровителем наукової академії у Відни і на сїм становищи дбає про розвій наук і штук. Др. Гартель на становищи міністра просьвіти пособляє також розвиткови наук і его заслугою є, що вільно здавати докторат технічних наук.

Крадїж звізд. Кількох астрономів росийских виїхало недавно до Томска, щоби там заложити астрономічну обсерваторию. Коли рознесла ся вістка, в якій цїли они сюда прибули, заняли доокольчні жителї против них грізну поставу і не допустили до поставленя обсерваторії. Як пізнїйше показало ся, причиною того опору було тверде пересьвідчене селян, що ті учені лиш того туда прибули, щоби забрати їм всї зьвізди з неба і вивезти з краю. А що по їх гадцї від зьвізд походить дощ, отже залежна від них плодородність землї, тому на жаден спосіб не могли допустити, щоби їх позбавлено того добродїйства крадїжю зьвізд.

VII. Виказ жертв

на підмогу львівским акад. Русинам

	к.	с.
Вп. Володим. Михальский, ц. к. прокуратор державний —	20	—
Антін Лукашевич, секретар видїлу краєвого — — —	3	—
Іванна Ільницка — — —	4	—
Іван Гарасимович, учитель з Вашківців — — — —	2	—
Софія Залозецка з Чернівців —	20	—
Николай Ісопенко — — —	5	—
разом до тепер	591	50

Спасибіг!

Др. Смаль-Стоцкий, проф. Д. Єремійчун.

Надіслане.

З нагоди приближаючих ся сьвят різдвяних і нового року просимо укліннo усїх руских родичів і взагалї тих, котрі мають намір де-що кому подарувати, не забути заглянути до нашої „Торговлї паперу", а певно найдуть тут богато таких річий, котрі можна хоть би будькому, а особливо дїтям, що до школи ходять, з хісном подарувати. Ми маємо на складї ріжнородні гарні цизорики, фарби, циркаї, скриночки на пера, дуже делїкатні листові папері у пуделках, прибори до рисованя. Особливій увазї вп. публики поручаємо наші шкільні каламарі, замикаючі ся дуже щільно, притім дуже гарні на вид і надзвичайно солїдно вироблені. Наші карти з видами надають ся дуже добре для ріжних новорічних благожелань — (з жартами і без жартів). — Хто рішить ся сего року купити у нашій Торговлї хоть би якусь частину різдвяних подарунків, тож певно того нїколи не пожалує, бо дасть всїм дїтям приємне разом з хосенним, а еще надто підопре наш Народний Дім, а тим самим і руску справу в нашім краю. Отже еще раз просимо на нас памятати. Хто у нас купує, тот немов купує сам у себе.

Від імени і з уповажненя заряду.
Володислав Секерский.

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з аль- паки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, ліхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони, дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові цигарниці, дамскі пояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дітий найновійшого ґатунку. Правдиві перекі шапки для мущин і хлоців. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Сукняні і плюшеві модні шапки для панів і дітий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і еґерске по цінї фабричній; скі кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дітий. Вовняні покритя, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дітий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Capek у Відни з француской шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дітий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу для пань, панів і дітий.

Коци до подорожи з вельблюдового волоса, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на ліжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до прання е на складі, а що тиждня приходять свіжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Як вже всюди есть відомо що

Ріхтера скринки до камінної будови

З ЯКОРОМ

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою яку можна дати дітям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будів. скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїні від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, до 6 корон і вище, а будівляна скринка з якором з каміньчикамв прирядженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якора, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не гнївай ся і п. по цїні 70 сот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дітям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чим скорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено

Königl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie.,

Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und **Niederlage:** I. Operngasse Nr. 16. **Wien.** Fabrik: XIII/1 (Hietzing). **Rudolfstadt, Nürnberg, Olten** (Schweiz), **Rotterdam. New-York,** 215 Pearl-Street.

Гарне, добре і дешеве!

Маґазин одіжи для дам і панів

перед тим

МАРКУСА ФУРЕРА

в Чернівцях,

ул. Ратушева, ч. 15, під „Золотою грушкою“.

В кождім сезонї

найновійші плащі жіночі, для дівчат і дітий

жакети, мантильки, ротунди, порохівники

з шовку і могару

з перших віденьских і берлїньских робітень.

Одяги для панів, хлопців і дітий

загортки, шляфроки, футра міскі і до подорожи, менчикови, гавельоки і всї річи входячі в той фах.

Поручення зпоза міста виконує ся сейчас.

Гарне, добре і дешеве!

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради“, в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Гумористичний

КАЛЄНДАР

„Комара“

на рік 1902

одинокий на цїлу Русь-Україну, богатий змістом і ілюстрациями

набути можна:

Львів, ул. Куркова ч. 27

по цїні 60 сот. (з перес. 66 сот.)

В Чернівцях в книгарни п.

Юл. ВІДМАН

Відпродуючим значний рабат.

КОТВИЦЯ

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий

усмирюючий лїк на втиране

по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

Торговля паперу

„Рускої Бесїди“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4

поручає

всїлякі прибори

до

писаня і рисованя,

всїлякого сорта

паперу, касетів

і т. п.

½ кл. пера гусячого

лиш 60 кр.

Розсилаю цїлком нові, шарі пера, рукою дертї,

пів кіля лиш 60 кр.

то саме в лїпшім ґатунку

лиш 70 кр.

в почтових 5 кільових пакетах на пробу за послїплатою

Й. КРАСА

торговля пера

в Смікови коло Праги (Чехи).

Виміна дозволена.

Упрашаю о докладний адрес.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.

За редакцию відповідає **Володислав Секерский.**

Додаток „Буковини“ до ч. 152.

ТУГА.

Оповідане *Осипа Маковея.*

——

Коли я з лозів над Прутом виходив на зарінок, він сидів задуманий на порозі млина против сонця і не бачив мене. Менї здавало ся, що він дивить ся в иньший бік, на недалекий високий беріг Прута, де против ясно-синього неба купала ся у лагідних промінях осінного сонця одинока рябина. Вона вихопила ся зпоміж низеньких корчиків високо у повітрє і сияла тепер у сонцю своїм жовтим листєм і густими кетягами червоних ягідок, мов золотом і коралями, далеко пишнїйша на вроду, як весною.

Тихо і сумно було на зарінку над синїм Прутом. Прут плив якось притомлено; невеликі хвилї бігли швидко наперед, морщилися против сонця, булькотїли тихо, як малі жерела, а шуміли сердито там тілько, де завзяли ся вирвати із дна якийсь замулений пень, що заваджав їм у дорозї. Ще найбільше гомону було коло млина на бродї, але і сей гомін не оживляв тихої, опущеної околицї по сей і по той бік ріки, не розвеселював сусїдних густих лозів із висохлими балтами і недалекого букового лїса, що стояв високою зелено-жовтою стїною поза лозами на узгірю.

Я пішов зарінком до млина. Доволї вже находив ся сам понад Прутом; тепер хотїло ся менї з ким поговорити.

Малий, мов сїльська хата, млин, що цїлим своїм тягаром спочивав на великій ч а й ц і, тремтїв увесь на бистрій водї і був би радо поплив відвідати Бесарабію, коли-б не три довгі к о с и ц і, плетені з лозини, що тримали його кріпко при зарінку і не пускали. С п р и с и *) з ялиць спиняли його, щоби не підлив за близько до берега, і так він мусїв стояти на хвилях та дрожати з натуги. Велике розмахове колесо, сперте від ріки одним кінцем оси на човнї-п о г о д н и к у, а другим кінцем у млинї, плескало своїми довгими дошками по водї і трясло цїлим млином.

Я ступив на кладку, що вела у млин.

— Дай Боже здоровля, ґаздо! Чи позволите заглянути у ваш млин?

— Та подивіть ся! — відповів він менї коротко, встав із порога і також подав ся у середину.

Тут, не відзиваючись до мене, почав пильно шукати чогось у кутку поміж соломою, на котрій певно спочивав у ночи. Лежав тут сердак і тайстра, а більше не бачив я нїчого.

— Десь люлька закинула ся менї — промовив він по хвилинї, мовби хотїв виправдати себе, чому такий непривітний.

— Не шукайте! Ось вам циґаро та закуріть собі!

Він обернув ся, подивив ся на мене уважно, обтер руки об штани, взяв циґаро і сховав його покищо у черес. Потім поклав д ї л е т к у кукурузи на п і д о к, виліз також туди східцями, висипав кукурузу у кіш, зліз, спробував, яка мука йде з мучника, і аж тепер вийняв із череса циґаро, щоб закурити.

— Сїдайте, пане!

Я сїв на малий ослінчик, а він примістив ся на порозї млина против сонця там, де перше сидїв. Почав закурювати циґаро.

— Так сонечко пригріває, аж любо посидїти! А у нас другої Богородицї як було студено! Ласка божа!

— Старші люди люблять вигрівати ся до сонця, — відповів я, щоб якнебудь завести розмову. — А ви вже, бадіко, мабуть не молоді?

— Що? я? Я ще панщину затямив! Буде може сїмдесять...

Я здивував ся, бо хоч сей, невеликий на зріст, дїдусь ходив уже похило, але не виглядав на сїмдесять років. Його чуб, підголений по старосьвітськи, був тілько троха припорошений сивиною і спадав ще буйними, довгими пасмами на потилицю, а на чолї понад самими очима звисав, як рівно підтята груба стріха понад віконцями селянської хати. Прикрите таким способом згори обличє, з малими примерклими сивими оченятами, з притятим під носом вусом, з небритою давно бородою, як сивою стернею, виглядало якось невиразно, так що старому не можна було зміркувати віку. Міг мати пятьдесять років, а міг мати і сїмдесять, як сам казав.

— І кожушина вже не гріє, старий я вже...

Ну, певно; отсей легкий киптарик, запнятий під лївою пахою, не міг його богато загрiти. Не могла вдержати тепла і дїрава на рукавах сорочка, спущена поверх вузких полотняних штанів. Великий черес з ремінцями, на котрих висїли капшук на тютюн, протичка до люльки і ножик, міг тілько заважити на клубах, але не загріти. Може тілько в ноги не було старому холодно, бо обвив їх грубо онучками і поверх них затягнув давно вже заболочені постоли.

— Се ваш млин?

— Гей, коби мій! Я тут тільки наймит.

— А своє господарство у вас є?

— Було колись. Тепер тілько хатина лишила ся.

Старому, видко, ся розмова була немила і тому я не питав ся дальше. Він дивив ся тимчасом на мертву рибку, що крутила ся на водї коло кладки. Мабуть млинське колесо вбило її і вона то щезала на якийсь час під млином, то знову випливала зпід нього і довго блистїла на водї своєю срібною лускою. Потім повів старий очима по полях ген-ген на горбах під лїсом. Там стояли рядом копиці сухого кукурузяного лабузу, а коло них лежали тут і там купи жовтих гарбузів. Здалека було видко, як вони блистїли против сонця, мов ясножовта плахта на сїрих, брудних полях.

— Бачите там під лїсом хатину? Се моя хата — відозвав ся дїд сам, уже не питаний.

Далеко під лїсом видко було справдї якусь велику сїру пляму з яскравою точкою по серединї: се певно віконце хати так сияло против сонця.

— Стілько всего менї лишило ся, а все иньше за морем.

— Як то за морем?

— Син забрав, до Канади поїхав. Живе там у якійсь Манїтобі. Край так зветь ся, от так як наша Буковина — пояснив він менї.

— І добре йому там?

— Або я знаю? Від Різдва не приходило від него письмо.

— Видко дїло, що добре йому.

— Ба, коби! До Жучки вернули недавно два ф л е к е в и з Канади і ті инакше кажуть.

— Зле їм вело ся?

— Ще й як зле! Один мудрий був тай не продав тут усего, лишив собі і тепер хоч дещо має. А другий вибирав ся до Канади, продав усе, тепер вернув ся і наймив ся до служби. А був господар, не треба було йому....

— Вони бачили ся з вашим сином?

— Нї, не бачили ся, а так тілько кажуть, як там у тих краях за морем. І чого їм було тілький сьвіт їхати?

— Чому-ж ви не сперли свого сина?

— Ага! Сперти! Як пішла чутка, що люди їдуть, він і собі! Я йому кажу: „Адже ти в мене один, (бо я, знаєте, від першої жінки не мав дїтий, а від другої тілько він лишив ся, а вона померла), адже — кажу йому — в тебе жінка молода, дитина маленька, небезпечно вибирати ся в таку далеку дорогу; є де жити і тут, хоч і не з медом, — на що тобі їхати тілький сьвіт? Не послухав мене, продав, що було, і поїхав.

— А ви з ним не хотїли їхати?

— Нї! По що? До чого я там за морем здав ся, такий старий? Чи менї ще богато віку лишило ся?

— Так ви самі тут лишили ся?

— Сам. Є родина невістки, та яке менї дїло до неї, або їй до мене? Ще коли-б ми богатирі.... а так... Лишив ся я сам тай уже своїх не побачу. Пропало!

Старому затремтїв голос; він безсильно поклав руку з циґаром на колїно і задивив ся тупо на косицї, що під напором води все то піднимали ся трохи в гору, то спадали майже на воду.

— Десь бувало давнїйше вийшов котрий із села, осїв на другім, можна було його відвидїти; пішов на жнива і в Бесарабію — і я ходив — і там можна було його віднайти; а тепер шукай вітра в полі! Їдь за море, тілький сьвіт, тілький сьвіт! Та сеж цїлого маєтку треба, аби туди заїхати. А я ледво на кулешу зароблю...

— То син не хотїв вас узяти з собою?

— Та чому не хотїв? Хотїв! Що плачу було! Але я впер ся! Ну самі скажіть: яка йому поміч з мене?... Думав я спершу: нехай, поїду й я, жаль покидати дїти; а потім і відхотїло ся менї. Коли-б молодий, то придавсь би своїм дїтям, а так тілько дармо хлїб переводи! „Не поїду я з тобою, сказав я йому, у тебе гроший і так мало; коли на мій перевіз видаш, нїщо не лишить ся тобі; початок буде гіренький; працювати так, як треба на поли, я вже не годен — по щож ти маєш ще й про мене журити ся? Я й тут не пропаду“. Хиба не розумно казав я?

— Розумно...

— Ото-ж то й є! Чоловік своїй дитинї не воріг... А до того знаєте, якось менї так було, що трохи менї серце не пукло. Тут я рад би з дїтьми поїхати, а тут подивлю ся на свою хату, на село, на цминтар: там обі жінки, мій неньо, моя мама... Молоді сего не розуміють, — що їм за біда? — сьвіт широкий! А менї годї розлучити ся з тим усїм. Стілько лїт прожив тут! Тай на яке розлучати ся і по що? На сих кілька років, що ще менї може лишили ся? — — — Поїхали вони: син і невістка і дитина. Бануав я за ними з тиждень, як по покійниках, а там потім і відлягло помалу від серця. Поїхали-ж і людські дїти, гадаю собі, не тілько мої... А далї прийшла робота в поли, минав ся день за днем... Якось до голови не приходило... Прислав син лист, пише, що дитина вмерла... Смутку-ж мій! Дитина була, як горіх, — що я мав за потїху з неї! Забрали її на смерть за море...

Старий замовк. Але за хвилину щось у млинї чи загуркотїло не так, як треба, чи що стало ся, — він обернув ся до скринї, в котру сипала ся тепла жовта кукурузяна мука, встав, підставив руку під мучник, потер муку пучками, поправив к о н ї коло коша — і сїв собі знову на порозї. Недокурене циґаро загасив пальцями і сховав у черес.

— А потім, знаєте, син довго-довго не давав вістки про себе, щось з півтора року не писав. Я вже не знав, що й

*) З нїмецкого Spreize — підпора.

гадати, — аж десь так перед Різдвом приходить знову лист: невістка пише, бо вона письменна, вчила ся в школї... От знаєте що, пане! Може би ви менї прочитали сей лист?

— Чи-ж вам ще його не читали?

— Читали ще в зимі, та я не зрозумів добре.

— Лише раз читали вам?

— Ей, де! Я й на Великдень казав собі його читати! Смутно було менї, знаєте; таке рокове сьвято, а тут я старий сам! То як менї прочитали, аж менї лекше стало. Я маю сей лист тут.

Старий пішов у куток, де спав, та звідтам із якоїсь скалубини вийняв помнятий синявий папір.

— Ану прочитайте, пане! Менї так здаєть ся, як би я з ними був, коли слухаю. Прочитайте, пане, та не гнївайте ся на старого! Стілько мого.

Я вволив волю старому. Невістка писала за свого чоловіка і за себе, — писала ізза моря, з далекої Канади, до родини над синїм Прутом:

„Кланяю ся до вас, таточку Тодоре, тай до вас, мамочко, аби-сьте здорові були зі своїми дїтьми! Дякую вам дуже файно, що-сьте нас випровадили до Канади, ще аби-сьте за се много лїт прожили! Дуже менї було тяжко тих два роки, бо я, як прийшов тай сїв-єм на голе поле та не було нїчого свого. А тепер маю вже дві корові і пару биків. Се лїто, що минуло, був-єм на роботї та заробив-єм 60 долярів — тут доляр, як там лев — та за сї грошї купив-єм собі віз. Але тут лекше тримати дві корові й пару биків, як там одну вівцю, бо тут сїчки нїхто не рубає, лиш у лїтї накосю сїна, а в зимі возьму та занесу ґральми до шопи.“

— Отсе добре! — замітив старий, що слухав листу так, як би ще не чув його. — Ну, а далї?

„Тутки не мож грошї нї з чого зробити, лиш тілько з худоби, бо тут хлїб дуже таний, корець пшениці два доляри. Я вже тут третий рік, але ще-м не дав нїкому анї ґрейцара за поле податку. Нїхто не платить, але аж по трох роках маємо платити 4 доляри на рік на школу, що ся дїти будуть учити. Тут у школї нема руского професоря, але анґельский.“

— Жадного податку не платять! — зітхнув старий. — А в нас!

„У Канадї цїсаря нема, але царівна. Вона нї до воська не бере, нї податок, — тут край ся сам отримує, тут силов до воська не беруть, але, хто хоче, то іде за грошї зі свої охоти. І тут нїхто нї перед ким кучму не скидає, тут кождий рівний, кождий собі пан.“

— Отсе але! отсе край! — не втерпів старий, щоб не скрикнути. — І се правда, пане?

— Правда! Слухайте-ж далї:

„Маєм тут свого лїса 10 морґів на своїй фармі і маєм вже робленого поля 4 морґи. Більше-м ще того не робив, бо-м не мав свої худоби. Тут є люди, що вже 10 рік сидять, вони богаті, кождий має свою машину і сїчкарню і косарку. Тут нїхто серпом не жне, нї косов не косить, але всьо машинами!“

— Ото! ади! А де машини взяв? Адже се коштує м а й-м а й!

„Просю вас дуже файно, відпишіть менї за мою маму, ци вони ще жиють і як ся мають братя і сестри. Тай ще просим вас, щоби-сьте нам прислали разом з письмом маленький образок паперовий, сьвячений, щоби були на нїм дві особи: Матїр божа і Ісус Христос, бо в сїм краю таких образів нема. Декотрі люди позабирали з собов та мають, а нам на гадку не прийшло, тай не маєм. І я вас ще просю, аби-сьте менї додали листок позлїтки, бо тут нема.

Тимчасом поздоровляємо вас всїх хрещених, бо вже ся не будем видїти.

Марія Українець.“

Як цїлий лист очивидно тїшив старого, так се коротке а таке смутне закінченє дуже єго вразило, очивидно не перший раз, але з однаковою мабуть силою, як і за першим разом.

— Не будем ся видїти, не будем, мої дїточки! — заговорив старий, таким безнадїйним голосом, мовби ось-ось мав заплакати. — Ви за морем, а моє місце отам на горбі, де хрест. І хто-ж догляне моєї старости?

Старий ухопив ся обома руками за голову і, хоч сидїв, так ще більше скулив ся і згорбив ся.

— Не тужіть, бадіко! А що-ж ішлали ви їм образок? — зводжу я нарочно бесїду на що иньше, щоби старого розважити.

— Ішлав! Якже не ішлати?

— І позлїтку?

— І позлїтку! Та вже коли просила невістка, треба було ішлати.

— То ви пишете ся Українець? — зацїкавив ся я ще, прочитуючи вдруге підпис на листї?

— Українець!

— Се як? Ви з України?

— Я нї. Се ще прадїди наші прийшли з України. Менї дїд оповідав. У Жучцї маєте повно Українців. Називають ся так...

Дивна доля! Прадїди утїкли з України в Буковину, а правнуки утїкли аж за море в Америку! І чому-ж то тїсно Українцям на своїй землї?...

Старий троха підбадьорив ся.

— Видко дїло, їм там не зле. Тілько менї старому біда! Ходжу, кручу ся по сїм млинї, так нераз полежав би собі і за днини, — годї, не можна! Ще й сам собі вари!

У млинї на підлозї було справдї місце, вилїплене грубо глиною; тут, видко, бадіка розкладав в а т р у на свою кулешу, бо вугле лежало ще й доси.

— Ще поки люди у млинї, то якось розважать душу. Забалакаєш ся тай забудеш свою нужду. А прийде спокійна година або ніч, хоч гинь! Не дам собі ради зі своїми думками. Все гадаю про сина та про невістку. Може їм там і справдї добре, а може не хотять лише правди сказати, бо чому-ж декотрі повертали ся з Канади? І чому не пишуть так довго?... Перевертаю ся так, знаєте, на своїй соломі годину, другу, — нї не годен заснути; виходжу в ночи з млина тай шукаю сторони, куди вони поїхали. Се вони на єхід сонця поїхали?

— Нї! до Америки на захід сонця.

— Ну, от бачите, я й не знав. І далеко се?

— Ой далеко! Треба з місяць їхати морем і землею.

— Так далеко, так далеко! — зітхав старий. — Я їх уже певно нїколи не побачу.

— Не журіть ся, бадіко! Бог ласкав, вони дороблять ся і ви ще ними потїшите ся.

— Бог би з вас говорив! Але я міркую, що менї віку вже не богато. Оттак колись вечером ляжу, а рано вже не встану. А мої і на похоронах не будуть.

Старий держав у руках лист, який я йому звернув, дивив ся на нього і розжалоблював ся знову. Клїпав повіками і гладив одною рукою своє розчіхране волосє над чолом.

— Бувало, невістка зварить борщику, сорочку випере, припильнує мене, — а тепер... Доробив ся я на старі лїта, доробив ся! Коли-б так мав за що, я зараз поїхав би до них... Ет, що я кажу? Куди менї вже до того! Подивіть ся на сю рибку коло кладки: вже два днї крутить ся на тім місци, де її вбило — оттак і зі мною: не рушу ся з місця...

Помовчавши хвилину, старий розгорнув лист, мов-би сам хотїв що з него вичитати, і говорив далї:

— С н о ч и лежу я собі на постелї тай дивлю ся, як місяць зазирає почерез щілини у стїнї. Слухаю: хтось мене кличе: „Тату! тату!“ Се-ж мій Митро! Гай, думаю собі, чи не вернув ся він? Встаю, відчиняю двері, дивлю ся — нема нїкого! Ніч така ясна і тиха, Прут шумить... Я перехрестив ся... Мара тай годї! Причуло ся менї! Та чи не помер він там бідний?... Чому не пише так довго?

Зарінком надійшов якийсь хлопець з малим мішком кукурузи на плечах. Ступив на кладку.

— Просили мама змолоти.

— Добре, добре, синку зараз!

Дїд устав з порога до своєї роботи. І менї була вже пора вертати до дому.

— Бувайте здорові, бадіко!

— Вже до міста? Ідїть здорові, пане! А дякую вам, що лист перечитали. Зайдїть ще коли побалакати...

Старий буде певно знову якийсь час нагадувати собі слова з листу, потїшати себе і тужити...

Я зайшов на стежку в лозах. Лози, на весну зрубані, виросли такі буйні, що перепхати ся годї. Вони обросли буйним диким хмелем і ожинами, на котрих ще доси чорнїли ся спілі ягоди. Навкруги було смутно і тихо, тілько щиглї перелїтали мовчки з бодяка на бодяк та стручували з нього легенький сивий пух, що лїтав довго у повітрю.

І як у такій осїнній тишині не тужити одинокому старому наймитови із млина!

Чернівцї, 6. жовтня 1901.

Параска.

(Казка **Івана Синюка.**)

Саме там, де готар луківский і баїньский припирає до молдовскої границї, стоїть не дуже високий, але стрімкий горб, названий Кучурівским. Відси зачинають ся лїси і тягнуть ся аж до Тарашан.

Кучурівский не ріжнить ся нїчим від соток єму подібних горбів і хто знає, чи й він не належав би до безіменних, забутих річий, якби через него не провадила дуже стрімка дорога, на котрій уже богато нещастя стало ся. Худою билистою травою порослі полянки, обмежені густими корчами тернослив, глївм та песьою рожею, покривають єго. Десь не десь сторчить смутно у повітрє поодинокий мізерний дубок, грабок або бучок з уломаним вершком. На самім вершку знаходить ся касарня для скарбової сторожі.

Сей куток землї, забутий зимою цїлим сьвітом, дуже смутний і пригадує краєвиди з північного Сибіру. За то в лїтї ся околиця досить гарна. На полудне тягнуть ся тут великі зелені лїси, а на північ аж попід самий горб розпростирають ся широкі пасовиска, млаки та сїножати, по котрих пасе красний паньский товар. Ще далї на полудне за тими пасовисками видко широкі паньскі лани та, як грядки вузенькі, людскі нивки. За полями виринає ізза горба село Луківцї, а хатками понайбільше бідними і соломою покритими. Праворуч — уже в Молдові — тягнуть ся густими корчами та травою порослі горби, по котрих проходжує ся худа сива худоба з довгими-довгими рогами. У видолинках та в ярах побудували собі Молдовани свої оселї. І гей би знали, що ті хлївцї не роблять їм чести, позаховували їх стидливо поміж густі вільхові корчі.

За горбом Кучурівским знаходить ся поляна „Параска“ а за Параскою горб „Белей“.

Я питав уже не одного з тамошних мешканців, з якої причини ті горби та поляна називають ся так дивно.

„А я знаю?“ звичайно відповідали менї.

Аж одного разу найшов я стару бабу у Будї*), що оповіла менї таку казку, звідки взяли ся ті назви.

Коли ще Молдова належала до Турків, стояла на тім місци, де тепер мешкає лїсничий на „Парасцї“, коршма. Ся коршма була власностию молодого чоловіка, що звав ся Кучурівский. Кучурівский був жонатий з Параскою, дуже красною молодою жінкою. Але прото, що були заможні, не жили в згодї. Кучурівский був небезпечний пачкар і волочив ся цїлими тижнями лїсом, а Параска мусїла при помочи одної півглухої баби вести господарство та коршму. Скоро лише Кучурівский прийшов з дороги до дому, так зараз наставала сварка та бійка. Щось не могли ся навидїти.

Одного разу, коли Параска найдужше сумувала та плакала над своїм нещасливим житєм, вступив якийсь незнакомий молодий чоловік зі стрільбою на плечах у коршму і сказав собі дати пити. Параска принесла збанок вина, поставила на стіл і при тім подивила ся цїлком байдужно на него. Але незнакомий відповів їй таким горячим поглядом своїх чорних очий, що в неї аж серце на хвилю стало, а вся кров побігла до голови.

Параска відвернула ся і тяжко зітхнула.

Сей, лиш сей буде мене любити, подумала собі.

Ще за дївчини ворожила їй одна циганка, що лиш той буде вірно єї

*) Село в Молдові.

любити, котрий зробить на ню таке глубоке враженє.

Від тепер загощував сей стрілець в одно і все находив такий час, що Кучурівского дома не було. В короткім часї познакомили ся добре і — полюбили ся.

Одного разу — на самого св. Юрія — застав стрілець Параску цїлком саму дома. Зараз він пізнав, що як тепер не вдасть ся намовити Параску до втечі, то вже нїколи не вдасть ся. Насамперед упросив єї випити з ним кілька шклянок вина, а потім як зачав єї підговорювати, просити-молити та голубити, — бідна жінка на все забула.

Нема й дива!

Велика ріжниця межи єї простим та диким чоловіком а сим залюбленим та горячим молодцем, що так солодко вмів говорити, самота, що вже не трохи скоїла лиха, та єї серце, що бажало любови, привели єї до упадку.

Нещасна Параска забрала всї гроші, покинула дім і втекла з Белеєм у Молдову.

*

Минула осїнь, минула і люта зима і знову загостила мила весна — оповідала стара Молдованка далї. — У вечер перед сьв. Юрієм — саме в два роки по утечі Параски — вечеряли ми — я з покійною мамою — аж тут відчиняють ся двері і Параска входить у хату. Страшенно змінила ся. Смертельна блїдість покривала єї личко, колись таке гарне, — воно змарнїло а темно-синявими перстенями обведені очи запали ся в голову і сьвітили дико. На ізсохлім тїлї телепало ся кілька подертих лянок.

Трудно було єї й пізнати.

Але мама таки зараз єї пізнали та в плач.

— Щось наробила, бідна моя Парасунько? — голосять мама та руки ломлять.

Параска здвигнула мовчки плечима і чекає, поки мама втихомирили ся.

— Не плач наді мною і не суди мене за скоро. Наперед вислухай і повістуй людям, най вони судять, хто з нас найбільше провинив. Як вони мене осудять, менї все одно, я не стану вже нї лїпша, нї гірша; але тебе мушу переконати, що я більше нещаслива як винна. Здає ся менї, що не зможу сконати, поки тебе не переконаю..! бо лиш ти одна на сїм сьвітї мене щиро любила і...

Сильний кашель, такий глухий та сухий, аж нам мороз тїлом пішов, перервав єї бесїду.

— Ох милосерний Боже, як мене тут у грудях болить та пече! Вповім тобі коротенько, бо не можу говорити, мої години вже пораховані... але чим скорше, тим лїпше... Я мала вже за три неділї віддавати ся за одного чесного молодого господаря. Але наш наймит Кучурівский замотав підступно мого тата в небезпечні пачкарскі справи і я мусїла, щоби не зруйнувати господарства і тата на старі роки не засадити у вязницю, віддати ся за Кучурівского, хоть менї серце пукало. Иньшого ратунку нам не було.

А знаєш, як Кучурівский менї віддячив ся? Знаєш, але не все! Лиш один Бог та глуха наймичка знає як він наді мною збиткував ся, гірше як над псом. А за що? За то, що я не пішла за него з доброї волї. Дивно тобі ще, що я втекла? А врештї, що вязало мене до мого дому, що був менї пеклом? Дїтий не було, а тато вмерли з розпуки над моїм великим нещастєм. Правда, що оставили менї цїлий маєток, але що з него, коли я житя не мала!

Я вже давно постановила собі або втечи або позбавити себе житя. І шкода, що не зняла на себе рук. Була би менше біди зазнала. Белей любив мене, правда, але ще міцнїйше любив мої гроші. Як уже все протратив, хотїв мене відступити одному старому боярину за кілька франків. Подумай собі! Мене, що я навіть свою жіночу честь через него втратила і за ним побігла, хотїв за кілька франків продати...

З великого жалю бідна Параска гірко заплакала та закашляла.

— Але милосерний Бог дав менї сильну душу і я се перетерпіла. Тілько в менї стало студено та порожно. Прийшла менї до голови добра гадка. На коліна впала я і просила страшного Белея, що колись був наймилїйшим менї на сьвітї, щоби мене не продавав, бо я дома в пивници маю котел червінців.

Захланний повірив і вже від Різдва вандруємо обоє, щоби сей скарб забрати.

Змерзлі та голодні волочили ся ми через пів Молдови. Щоби з голоду не загинути, мусїла я жебрати. Ночували ми у стодолах та на стиртах у поли, а навкруги нас чатувала нераз цїла тїчня вовків і сьпівала нам до сну такі пісні, що аж студений піт із чола цюрів. Але Бог добрий, милосернїйший від людий, поміг усе перебути. Ах, та страшна дорога та переконанє, що він мене не любить, се зажене мене передчасно у гріб.

Маю ще одну, може й остатну просьбу — так кінчила Параска свою сумну повість і в єї запалих очах запалахкотїв дикий огонь. — Іди до Кучурівского тай скажи єму, нехай завтра рано чекає на мене під „Дуплавим дубом“. Скажи, що я хочу з ним помирити ся...

Мовчки, як прийшла, так само незамітно висунула ся Параска з хати.

*

На другий день лиш хотїли мама пійти до Параски довідати ся, чи помирила ся з Кучурівским, аж тут скрипнули нараз двері і через поріг повалив ся на землю кровю цїлком облитий чоловік. З перестраху запіворили ми несамовитими голосами.

Чоловік встав, поволочив ся до лавицї і сїв: Був се Кучурівский.

— Ох, як менї лихо!.... вайло, вайло!... дайте води!

Мама дали.

Умираючи, оповів Кучурівский цїлий припадок. Під „Дуплавим дубом“ чекав на Параску, аж нараз учув єї голос за собою: „Кучурівский, Кучурівский, борони ся!“

„Я обернув ся і вихватив острий ніж ізза пояса ще саме в час, бо Белей уже туй-туй мав менї свій ніж у плечі застромити. Я цофнув ся назад і тепер зачала ся межи нами смертельна борба. Правда, що я єго заміг, але й він, поки упав трупом, тяжко мене ранив.

Параска приглядала ся нашій борбі і тілько усьміхала ся, а коли вже і я повалив ся, побігла до коршми і підпалила єї і все господарство.“

*

Де Параска подїла ся, нїхто й до нинї не знає. Щезла без слїду. Кажуть, що вона й тепер лїсами шибає ся і на людий блуд кидає. Кажуть далї, що вона в ночи перед сьв. Юрієм виходить на поляну, де стояло єї господарство, плаче і просить о прощенє гріхів і доти не найде супокою, поки сї лїси не щезнуть.

Фонетика.

Гумореска Сергія Канюка.

———

Встав рано. Чого? — чому? — він сам не міг відповісти. Ще лиш розвидняло ся, як пішов до церкви. Церков ще заперта. Сїв на сходи і чекає на паламаря. Прийшов паламар, відчинив двері, — він увійшов до середини. Начинає сьпівати утреню, та тут насувають ся єму иньші думки у голову. Він видить себе коло гарної дївчини, вона говорить до нього так мило, так любо, — пан даскал забуває, що є в церкві, і перестає сьпівати...

— Ей, пане даскал, вам що? Вже є панотець.

Стрепенув ся даскал. Сьпівае далї, а думками все не в церкві.

По службі Божій пішов дорогою в село. Ходив без мети. Роздумував над своєю будучностю, над своєю долею.

„Кого менї взяти? Там не дадуть, там дістав уже гарбуза, та за проста, та не пійде за дяка, от хиба бери та утопи ся! Споминав менї хтось Галю, що служить у дворі, она нїби вчена троха і не дуже бідна, так коби то як до неї!“

І пан даскал завернув до дому. Сумні гадки не давали йому спокою. Що таке жите варте?...

Він — Іван Бринюк — з малку бідував. Матїнки своєї не знав, вона померла саме тодї, коли він побачив сьвіт.

Отець його, богатий господар, занимав ся більше господарством і не дуже уважав на малого Іванка. По роцї оженив ся батько, а мачуха дала Іванка бідній сусїдї „за свого“. Так дожив Іванко десятого року. Тодї записали єго до школи. Бідна жінка не мала тілько гроший, щоби купити своїому вихованцеви книжки і одежу.

Іванка узяв до себе пан-отець. Перед обідом ходив хлопець до школи, по обідї нас товар; за те діставав харч і одежу.

Іванко підріс, панотець дав його до даскалїї в Чернівцях. Не зле учив ся Іванко, по трох роках скінчив даскалїю, а місце даскала вже було приготовлене — в рідним селї.

Вернув він у село уже не простим Іванком, а вченим, з переверненою троха головою. У школї він иньших книжок, крім церковних, не читав. Те письмо, яким писані церковні книги, було для нього сьвяте, і тому то він кляв, кидав усе, що було не церковне, що було писане инакше. Від пан-отця в селї довідав ся він ще, що є фонетична правопись, є фонетична мова і що та страшна фонетика веде простою дорогою до унїї. Що таке та фонетика, ба навіть що то таке унїя, він не знав, але се не вадило йому мішати ся при кождій нагодї в бесїду других, коли говорили про се. Мови народньої він не поважав, а балакав з кождим, з ким зійшов ся, не по людськи. Мішав звичайно у бесїду перекручені церковно-славяньскі слова, через що люди не зовсїм його розуміли, хоч казали з пересьвідченєм: — Наш даскал вчений!

Його тїшили такі похвали і тому говорив він що днина все більше „по ученому“. Нераз лучало ся, що сам не розумів того, що наговорив, але про те був гордий на свою вченість.

*

Панна Галя Бурковска, донька вдови по ковалю з того самого села, ходила три роки до школи в Чернівцях, але що вже була старша, то й покинула вчити ся. До того мусїла вона стати підпорою своїй бідній матери. Огже покинула в сїмнадцятім роцї школу, окінчивши четверту клясу, і пішла до дїдича на службу за покойову. Була пильна, чесна і тому любив єї двір. За трилїтню службу вона зложила собі невеличку суму, 250 зл. Вже й сего було досить, щоби пан даскал Бринюк звернув свою увагу на Галю.

І вони полюбили ся. Полюбили ся горячо, як лиш можна собі подумати. Небавом і побрали ся, бо по що з весїлем зволїкати? Цїле село говорило довгий час про гучне весїле у даскала...

Так ось і сидить уже щасливий даскал на диванї, а коло нього жінка Галя. Його руки обнимають легенько єї стан.

— Что, Галю, правда, дуже доброе дїло сдїлал Господь, что сполучил нас обоїх до купи? Ти такая добрая, я так люблю тебе, что не как і виречи ся менї. Между нами, думаю, не будет до конца віка сварки. Я не могу себі ізобразити, чтоб жена с мужом сварила ся. Може то бить?

— Чому нї, всїляко буває на сьвітї. Чи-ж всюди панує любов?

— Так, так, істинно глаголаеш, чадо мое. Я читал об том в сьвятом писанію. Но между нами не будет сварки!?

— Гадаєш? Ти таки будеш на мене гнївати ся, бо я якась як не своя, я — — я таки скажу по правдї, я бою ся тебе.

— І чего-же боїш ся ти мене?

— От не скажу чому, бо обидиш ся, але жалую, що се так склало ся. Ти дуже ученый, а я не вчена. Тобі треба було шукати також ученої. Я лише слухаю, як ти де-коли говориш до кого, а часом і до мене, і стидно менї стає, що не розумію твоєї мови.

— То, дорогая, ничего не дїлает, коби ти була добра. Я тому пораджу. Я принесу з церкви октоїх і ти научиш ся нашего високого язика. Харашо, что писать умієш по нашему, не по унїятски та по фонетическы.

— У тім то й біда, що не умію по вашому писати, а пишу так, як научили мене в школї, і говорю так, як говорять люди.

— А листи как ти писала прекрасно до мене! Ет, все будет добре, не жури ся!

Він притулив єї до себе, она схилила головку на його груди і вони поцїлували ся любенько.

*

Галя чогось сумна. Що дня, як Іван пійде в село, вона стає у вікно і не відступає, поки чоловік не верне. По єї лици видко, вона чогось неспокійна.

Вона сидить на диванї під вікном, голова сперта на малім кулацї, а очи дивлять ся десь в незмірний небесний океан.

— Казав, що прийде і принесе, а ту як нема його так нема. Ще загубить десь який лист, ох — аж страшно, — що би гадав собі тодї Іванко: прігнав би від хати. Нї, я би розповіла йому все, він не сказав би менї нїчого.

Хтось запукав у двері.

— Прошу!

— Богу дякувати, що вже вас виджу. Чекаю цїлий тиждень, трівожу ся. Листи є?

— Та бо ти, Галю, і дай Боже здоровля не сказала, а вже питаеш за листи. Нема, доню, я не йду з дому, буду тут у суботу і принесу.

— Зле, я не маю супокою, менї тяжко на серци. Хочу мати всї листи, прочитати їх ще-раз і — спалити.

Тимчасом гість, також дяк із сусїдного села, сїв коло неї на диван і начав обзирати єї слюбний перстень. Як на те — відчиняють ся двері і в хату входить Іван.

Велику несподїванку мав Іван, коли узрів дяка з чужого села побіч своєї жінки. Правда, що сей дяк був жонатий і навіть кревний єї десь у пятім хресту, але хто знає.

Іван розсердив ся. Ходить по кімнатї великаньскими кроками, стукає чоботами до долівки.

— Що вам, господине? — питає гість.

— Не вам питати! — відповідає Іван сердито, та диво — не по високовченому, а таки по простому; забув сердега у гнївi... — Я з вами не товаришував і не товаришую, то-ж чого прийшли ви сюди? Мене нема дома, а він от що! Е—...

— Може ти слабий? — спитала тихим голосом Галя.

— Нї, менї нїчого не бракує, лиш, знаєш, жінко, і ви, пане даскал, як виджу дяка коло своєї жінки, мене долонї начинають свербіти!

Дяк уклонив ся низенько, капелюх на голову і — за двері.

— Жінко, він чого прийшов? Що ти з ним маєш?

— Іванку!

— Галю!

— А ти чого до мене вченив ся, чоловіче?

— Чого? Ти ще питаєш ся?

— Та-ж він менї свояк, він був на нашім весїлю, — вступив. Чи-ж я мала його вигнати з хати?

Галя спустила голову в долину і дрібні сльози покотили ся по біленькім личку.

— Не плач, я вірую твоїм словам. Лиш я так думав...

На місце, де сидів дяк-сусїд, сїв тепер Іван і пригорнув жінку до себе; вона піднесла головку, глянула на нього і — їх погляди стрітили ся. Перепросили ся на сей раз.

Галя не спала цїлу нїч. Обертала ся з одного боку на другий. Плакала. Деколи зачув єї плач і Іван.

— Що тобі, Галю, слаба?

— Нї, я снила, менї нїчо. Спи!

Минула нїч. Чоловік до церкви, а вона на диван і в плач! Так минув цїлий день, Галя все смутна.

Нїчого було дїяти чоловікови. Нї жарти, нї просьби, нї поцїлуї не могли розвеселити єї. Іван задумав пійти до ворожки.

Надійшов понедїлок. Іван ще рано поспішав до Снятина до слїпої ворожки. А Галя чекала нетерпеливо, коли надійде дяк і принесе єї любовні листи.

*

— Куда спішите, пане даскал?

— Ет, що вам буду казати, не маю часу.

— Як то, чого-ж ви прийшли так рано до міста? Певно важні орудки. Ну, кажіть що! — Так говорив до Івана пейсатий жид, що стояв на брамі, коли той переходив попри нього.

— Йду, десь тут, чув я, має бути добра ворожка. Йду, най кине картами. От і все, чого я йду до міста.

— Ну, що там стало ся у вас? Шкоду маєте, га?

— Де там шкода, жінка вроїла собі щось до голови і тепер біда в хаті,

— Як то, певно хтось еї лїпше подобав ся, як ви, пане даскал. — А хто то такий, може таки з села?

— Де тому край, неявіра дяк із другого села! Ет лишім се! Скажіть лїпше, де сидить слїпа ворожка, може знаєте!

— Як, на що вам слїпої, вона нїщо не знає! Ходїть сюди, я вам зараз покажу лїпшу ворожку. Лиш, прошу дуже файно, чекайте трошки, я подивлю ся, чи вона встала.

Жид відійшов.

— Невже-ж і тут ворожка? Ех, коби сказала правду!

Розуміє ся, що жидівка-ворожка вже добре знала, що має казати Іванови. Тому то зараз таки почала вона йому оповідати все, наче-б там була і все бачила.

„Маєте велику гризоту на свій дім. Вас жінка не любить. От таки і сегодня був у неї той пан, він якась велика риба у селї, піп а може дяк, вже не знаю“...

Іван потакував на все. І хоть жидівка не сказала нїчого нового, нїчого певного, він вертав задоволений домів, наче-б знав, що дїеть ся в цїлім сьвітї.

Сонце пішло з полудня. Іван вертав голоден і сердитий до дому. Приходить, а на подвірю коло керниці стоїть той самий дяк! Коло журавля його Галя, тримає коновку зі сьвіжою водою в руцї.

Іван не сказав добрий день, не привитав ся з жінкою, як то робив кождого разу, коли прийшов до дому, лише ходив по хатї, бив палицею о долївку та позирав люто на чужого дяка. Годї знати, що в його грудях кипіло, доброго не бажав він дякови безпечно.

Ходячи по хатї, узрів він під порогом коло отвору груби невеличкий кусник паперу. Здоймив — читає і — сам не знає, що з ним дїе ся.

„Совершило ся!“ — кричить в голос. Читає: „Мій дорогий, мій І... (далї віддерто). Я жити не можу без Т... (віддерто), прийди, най но... (віддерто).“

— Так, се листи, котрі пише до дяка моя жінка! О се вже гріх вопіющий на небеса.

— Галю!

— Що там? — питає жінка з другої комнати. Вона бач не входила до хати, бо лагодила скорше чоловікови обід.

— Галю! Не чуєш? Ходи сюди!

— Зараз!

— Ідїть, вуйку, до нього, най не кричить, я зараз також увійду!

Пук-пук, у дверї.

— Про — !

— Добрийдень!

— На двір!!!

— Чому?

— Бо так хочу!

— А то чому?

— На двір! — не питати! — І в тій хвилї впала Іванова палиця з вагою на дяківські плечі.

— А ти до жінки?! тобі жінки?! На! на! на жінку, на!

У хатї крик. До середини вбігає Галя. Не знає, о що йде, скаче межи них, переривае бійку.

— Що тут між вами?

— А от вчепив ся до мене за дурно і гай бити ся, але я сего не дарую, о нї, нї, нїколи!

— Ти ще говориш? Ти ще тут?!

— Іванку, що тобі таке? — питає Галя.

— Ти ще питаєш? Ти жінка? Другого любиш, а мій хлїб їш! Що се за лист?

— Мій любчику, се-ж лист до тебе писаний!

— Як то до мене? Він-же чого під порогом?

— Бо я його подерла і спалила, а сей кусник випав менї з рук і остав ся.

— Як то, ти його спалила, він до мене, а я його не дістав?

— Так ти маєш натомість иньший. Але пожди, я розкажу все докладно, а потім суди мене, як хочеш.

— Но, кажи, кажи, най чую, ти дуже вірна!

— Іванку, любчику, я аж не знаю, з котрого кінця начинати. Але скажу! — От добре, що і ти вже кажеш менї „кажи“, а то звичайно казав ти: рикай чи там ричи! Слухай, як то було: Я не умію писати — як ти кажеш — по високому, тому писала я всї листи до тебе по простому, як люди говорять, та так, як мене в школї вчили: фонетикою. Але я бояла ся, що ти мене за се покинеш, скажеш, що я не вмію писати, то ж носила я мої листи до вуйка, а він переписував їх на вчену мову і посилав тобі. Тепер-же приніс він менї мої власні листи, бо я його о те просила, і я спалила їх. Отже, як видиш нема тобі чого журити ся. Всеї сеї суперечки і бійки не було би, ми жили би й до смерти без клопоту, коли-б ти не був такий вчений і не знав того високого письма, а ще вищої мови; ба нї, що я наговорила — коби то я знала все те, що ти знаеш.

Пан даскал остовпів. Довго мовчав, поки слово промовив:

— Ну, таке щось рідко кому лучає ся. Агі, стілько вчив ся по школах, і через науку посварив ся з жінкою. Вибачайте, вуйку! Я і так був би зрозумів еї листи. Ну, най ся на тім тякне. Дай жінко горівки, най запемо ту прокляту фонетику!...

Рідний батько.

Нарис

Ілярія Карбулїцкого.

Велика забава в Данила Мороза. Ось сватає його дочку перший парубок на цїле село. Нїби й Данило рахує ся до лїпших ґаздів, але все таки такої чести він не сподївав ся.

Отже справа закінчена. Старости честують ся порцийками, домашні й гості сидять за столом, дочка подає страви на стіл, а лиш один чоловік сидить собі в куточку на лавиці та нишком поглядає на охоче товариство.

Глипнув Данило на свого батька, котрого так зневажив, лише тому, що був обдертий, але й тепер не попросив його до стола. Сидїв старенький, що сидїв, а вкінци стало йому жаль, що дочекав ся на старі лїта такої зневаги. І він би був радо посидїв собі між гостями. І він би був хотїв побажати своїй внучцї щастя та випити на її здоровле чарочку, та — ба, — обдертий.

Не стерпів старий. Вийшов до комори і заплакав. Нїхто не примітив того, лише улюблена внучка Марійка замітила, що дїд висунув ся з хати. Вийшла на двір, побігла до комори, прислухує ся і чує, що хтось плаче.

— Еге, — думає собі, — певно дїдови жаль за мною, що от-от віддам ся тай покину його.

Вона побігла назад до хати, взяла тепленьку паланицю і порцию доброго вишняку тай понесла дїдови до комори.

— Берїть, дїду, випийте на моє здоровле!

Старому стряслн ся руки, мов у пропасниці, хотїв здержати ся від плачу, але не міг.

— Та не плачте, дїду, — благала Марійка, — я не піду від вас далеко, все буду прибігати; що днини, дїду, буду прибігати!

Не знав старушок, що відповісти, взяв порцию в руку, пригорнув Марійчину головку до своїх грудий і поцїлував її в чоло.

— Дай тобі, Боже ласкавий, щастя! Дай тобі, Боже, і з роси і з води, дитинко моя дорога! — благословив дїд.

І вихиливши чарочку в рот, закусив паланицею.

Марійка все стояла коло дїда із заложеними руками і зі смутком дивила ся на нього. Що йому стало ся?...

Старий уже не плакав, але все таки котили ся йому по старім лици сльози.

— Та чого ви такі смутні, дїду? — спитала вкінци нетерпливо Марійка.

— Менї за тобою дуже банно, Марійко, за тобою, тай...

Старий не доказав. Присїв на лавочку і згорбив ся так, якби ся тяжка журба, найтяжша в його житю, прибила його до землї, якби не мав уже чого дивити ся на сьвіт божий.

Найбільша неправда.

(З народних уст).

Нудило ся одному дїдичеви Полякови, — він не знав, що має робити. Щоби найти собі яку розривку, обвістив він помежи своїми селянами, що дасть тому сто дукатів, хто ему таку небилицю оповість, що він скаже: „брешеш!“ Сто дукатів — красні грошї, варта їх дістати! Богато людий пробувало щастя, але жадному не вдало ся привести пана до того, щоби сказав: брешеш! Слухає він і, хоч люди видумують небилицї, про які сьвіт не чував, він скаже: може бути — і конець.

Аж приходить раз до пана бідний мужик, — каже, що прийшов брехати. Пан сїдає коло стола, кладе на стіл сто дукатів — він так завсїди робив — запалює файку і каже мужикови: „Зачинай!“

Мужик зачинає і каже: — Я служив в одного пана за лїчмана до пчіл, щодня мав пчоли рахувати. Рахую я їх одної днини, є всї, рахую другої, також є, — аж десь шестої днини дивлю ся, а одної пчоли нема! Ай, бідний мій сьвітку, що я буду робити? Даю я прудко до двора знати: висилає пан окомана і двайцять парубків кінно, пчоли шукати. Шукають, шукають, простуши ся земле, нема тай нема! Аж біжу я сам до ставу і глип: а там вовки роздерли пчолу і тілько кости лишили з неї.

Тут подивив ся мужик на пана, чи не скаже він: „брешеш!“ але пан тілько дим пустив з рота і каже з польска: może być. Нема ради, бреше мужик далї:

„Дав я до пана знати тай просив его, щоби прислав менї з кілька фір на кости з пчоли, бо якже їх лишати на поли — адже пчола збирає дар божий! Прислав менї пан пять фір. Беру я, ладую, наладував всї фіри, — ще лишила ся половина костий. Посилаю я знов до пана по фіри: „Нема, каже, фір, бо збіже возять! Одну посилаю ще тобі, тай роби собі, що хочеш!“

Взяв я ту фіру, ладую знов, ладую, наладував аж попід самі хмари. Стою я на фірі, глип у гору, а в небі дирка. Гай! думаю собі, вилїзу я та подивлю ся, що в небі дїе ся. А там, знаєте, в одній хатї св. Анна табаку продає. Я глип до другої хати, а там св. Миколай сїчку рубає. Дивлю ся до третої, а там сьвяті Петро і Павло в карти граються“...

Пан на то: — Może być, kto tam wie, czem się święci bawią.

„Ов, думаю собі, нема в небі ладу! Треба вертати на землю. Біжу назад до дири, а фіри нема! Овади зачали докучати коням і вони пішли з фірою. Біда! як менї тепер злїзти? Вертаю ся я назад, дивлю ся, а в хоромах вужище, А слава Тобі Господи! Хватаю вужище. біжу но піддаша, вибиваю якоюсь тупицею зубок з борони, прибив вужище до неба тай гайда! Спускаю ся я вужищем, спускаю, дивлю ся, а вужище за коротке. Беру, лїзу я в гору, рубаю кавалок та надточую в низу. Надточував я, що надточував, а нарештї нема вже що врубати, хоч гинь! Взяв я вужище, присилив до череса тай думаю. Думаю, думаю, аж дивлю ся, а павук спустив ся попри мене з самого неба аж до землї. Взяв я та сплїв павутину, надточив вужище і спустив ся саме коло вашої церкви.“

Пан нїчо: Może być. — каже.

Іду я відтам та попри кривого Івана, надибую вашого татка (а дїдичів тато вже був помер). —

Пан знову: Może być.

„Та кланяли ся до вас і просили, щоби ви менї дали тих сто дукатів.“

— Гм! гм! — міркує пан. — А щож мій татко роблять?

„Таж прошу пана, вони там на толоцї за паньскими огородами у вереточцї с в и н ї п а с у т ь.“

— Брешеш, мурґо! — скрикнув пан як несамовитий. — Пан свинї не пасе.

Мужичок тілько на се й чекав, згорнув зі стола сто дукатів і поклонив ся панови низенько.

Записав *Георгій Чайка.*

Чи можна любити дївчину?

(Peter Rosegger).

Я зайшов недавно до попа в гостину
і питаю: „Можна любити дївчину?“
А панотець скрикнув: „Боже, борони!
Сам пійдеш у пекло, других не тягни!“

Вдав ся я до мами у ту саму днину:
„Чи можна — питаю — любити дївчину?“
„Ох, мій синку любий! Таж то ще дитя!
Має лїт шіснайцять — де-ж то до житя?“

Йду я ще до тата, бо з жалю загину.
Кажу: „От позвольте любити дївчину!“
А він як не крикне: „Анї не гадай!“
Як не хочеш буків, то і не вертай!“

Вдав ся я до Бога і кажу причину:
„Чи можна любити молоду дївчину?“
А Бог менї каже: „Ото з тебе хват!
Адже я для хлопцїв сотворив дївчат!“

Се зовсїм инакше.

(Mich. Richey).

Прибіг до дїдича мужик
і звів у паньскій хатї крик:
„Ах, пане, — от лиха пригода!
Лучила ся велика шкода:
мій пес скалїчив вам корову,
так що ледви чи встане знову.“

А пан на те: „То заплати!
Коли твій пес, то винен ти!
Даш, сотку, менше анї лева,
бо ся корова не дешева, —
а як не схочеш, то до суду, —
там права доходити буду“.

„Ох, пане, — налякавсь мужик —
я зі страху забув язик!
Се пес не мій, лиш ваш прискочив,
мою корову геть спосочив“...
На се сказав пан дїдич мякше:
„Е! хлопе, се зовсїм инакше!“

У тата вдав ся.

Радість нинї у Івана:
жінка мала сина —
тож гучні хрестини в хатї,
пяна вся родина.

Ще до того і корова
привела телятко —
тїшать ся Іван і гостї
з такого достатку.

На подвійні уродини
всього є до сита:
їсти, пити і горівка —
чиста оковита.

Аж тут наймичка уходить
і несе телятко;
каже: „Там мороз, ще змерзне
бідне небожатко.“

„Добре робиш — люди кажуть“ —
занеси до хати, —
шкода душі хрестянина,
шкода і теляти.“

А телятко аж трясе ся,
як мала дитина;
взяли его тай поклали
на піч коло сина.

Аж приходить двірник в хату,
гостям уклонив ся:
„Де-ж, Іване, твій синочок,
щоб я подивив ся.“

А Іван флящину в руки,
двірника честує:
„Син мій на печи дрімає,
бо з надвору дує.“

Глянув двірник попід стелю,
бачить: що за диво!
Із печи щось як телятко
дивить ся так живо!

От синок! — так двірник каже —
Я й не сподївав ся.
Що подібний, а що гарний,
гет у тата вдав ся!

Іван Захарко.

Жарти.

Певинний: Семку, — каже жартобливо сьвященик до свого парафіянина — кажуть люди, що ти вкрав лїхтар з церкви перед місяцем.

— Паноточку — відповідає перестрашений Семко, — Я вже два роки в церкві не був.

Догепний: Один пан сказав до свого слуги: — Грицю, як закличу „Джон“, тогди ти відзивай ся.

— А як я схочу, щоби пан відозвали ся, то як я маю сказати? — спитав ся і Гриць.

— Дурак! — крикнув пан гнївно.

— Добре, прошу пана, — відповів Гриць — від тепер я буду вас так кликати.

Образив ся. — Скажіть менї, добрий чоловіче, чи добре я їду до Карапчева?

— Я не є жаден добрий чоловік, я є пан двірник, аби-сьте знали! Розумієте!

Ч. 153. Чернівці, неділя дня 30. грудня 1901 (12. сїчня 1902). р. Рочник XVII.

Виходить в Чернівцях
що середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция:
улица Петровича ч. 2.

Рукописи вертає ся лише на попередне застереженє. — Реклямациї неопечатані вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“

на цїлий рік . . .	20	Кор.	— сот.
на пів року . . .	10	„	— „
на чверть року . .	5	„	— „
на місяць	1	„	70 „

Поодиноке число коштує 16 сот.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

☛ Просимо дуже о відновленє передплати і сплату залеглостий.

Хто до руского нового року 1902 не пришле хоч частину пренумерати чи залеглої послїплати, тому безусловно застановимо дальшу висилку ґазети.

До буковиньских Русинів.

Сим числом кінчить ся XVII. річник „Буковини“, за котрий то час вона з усїх сил заступала ся за права буковиньских Русинів, виповідала сьміло кривди і бажаня руского народу, викривала его хиби і недостатки задля поправи лиха, провадила руску суспільність вперед до спасенної цїли, держачи високо національний прапор. І вже за той в істориї народів дуже короткий часочок зробила наша ґазета чимало; вистане переглянути перший річник „Буковини“, щоби переконати ся о відраднім поступі рускої справи на Буковинї. Тим не хочемо приписувати собі не то всеї, а навіть великої заслуги. Однак і найзавзятїйший воріг наш мусить признати, що „Буковина“ не виходила через 17 лїт безуспішно, що слїди еї роботи видні усюди. Не кажемо й того, що „Буковина“ не могла бути лїпше редаґована, але не наша в тім вина, бо годї робити понад силу, ми й не відтручували нїкого охочого до позитивної працї, не відкидали нїякої лїпшої гадки. А вже зовсїм сьміло можемо сказати, що працювали за весь час щиро і совістно після нашого найлїпшого переконаня; за нами не має нї зерна неправди...

З кінцем 17. року нашого видавництва нема вже у нїякого щирого Русина сумнїву, що і буковиньским Русинам конечно потрібна своя руска ґазета. Ми й не надумуємо ся нї раз, чи продовжати наше видавництво, хоч який тяжкий обовязок вкладаємо тим наново на себе, певні, що за наш безкористний кривавий труд дізнаємо й на далї не тільки від чужих але й від своїх неодну прикрість; бо в нас противників богато, за те робітників мало. В нашім конечнім підприємстві піддержує нас надія на дальшу зростаючу поміч моральну і материяльну щирих Русинів, сьвідомих своїх патріотичних обовязків.

В тій надії розпочинаємо XVIII. річник „Буковини“, котра виходити ме, як і доси, тричи на тиждень з тою тільки зміною, що коли на тижни припаде яке сьвято і ґазету треба видати за один день, то дотичного числа вийде лише піваркуш; бо технїчні трудности і видатки, які виходять із того, занадто великі. За сей убуток одної сторони, бо четверта сторона ґазети з анонсами не входить для читачів в рахубу, винагородимо передплатників тим, що кождий із них діставати ме народну часопись „РУСКУ РАДУ“ без підвисшеня пренумерати, отже мати ме за кільканацять сторін, які відпадуть на рік з „Буковини“ 52 аркуші „Рускої Ради“, котра для всїх нас а особливо для Русинів на провінциї важна ізза контакту з народом, якого доконче треба в інтересї рускої справи на Буковинї.

Кінчимо умильною просьбою до всїх щирих Русинів на Буковинї, щоби піддержували наше видавництво і в новім роцї зі всїх сил, присилаючи загодї передплату, без якої ґазету нїкому висилати не можемо, та щоби спомагали нас і дописами про всякі культурні справи бук. Русинів.

Заразом дякуємо сердешно всїм що як небудь помагали нам в минувшім роцї. А цїлій буковиньскій Руси желаємо щастливого нового року!

Перегляд полїтичний.

Перегляд віденьскої преси про дебату в ческім соймі і про шанси акциї порозуміня. „Montagspresse“ занимає ся бесїдою посла др. Епінґера, з котрої она висновує, що нїмецко-поступова партия має відвагу до миру і хоче ставляти ся против опору радикалів. Єї становиско улекшує захованє правительства, котрому має ся завдячити, що зменьшила ся радикальна струя між Нїмцями. Она думає, що положенє не є так розпачливим, лише що находимо ся на дорозї до порозуміня. Але троха богато оптимізму, щоби в се так легко повірити. Одно лише відрадно, що так Чехи як і нїмецкі лїберали заявили в соймі, що они на всякий спосіб возьмуть участь в переговорах. Але від того до згоди ще далека і терниста дорога. Правда, що Чехи і Нїмцї повинні би бачити знамена часу, а особливо мати очи звернені на Угорщину. „Neue W. Tagblatt“ каже, що ческий сойм показав ся се не перший раз непригожим для плянів згоди, а заразом остерігає, щоби не вязати далї парляменту з успіхом акциї порозуміня. „Vaterland“ замічає, що др. Герольд виявляє велике умірковане, але по правдї не показує жадної ввічливости нїмецким заступникам. Всеж таки його промова не буде важкою перепоною для угодової конференциї. Важнїйшою є перепона, що повстала з причини промови всенїмця Према, котрий в імени своєї партиї виразив ся против угодової конференциї. „N. fr. Presse“ думає, що по дебатї в ческім соймі дуже мала надія на удачу конференциї порозуміня. Також „Reichswehr“ каже, що дебата не була пригожию для миру. „Bohemia“ заявляє, що ся коротка сесия не принесла жадної несподіванки, а також не вияснила стану річий і не причинила ся до доброго вигляду на конференцию порозуміня. „Prager Tagblatt“ думає, що то було би найтяжшою помилкою, коли-б ческий нарід очікував від абсолютизму розцьвіту ческого сойму. Позбувши ся конституциї, позбули би ся Чехи і ческого права державного. „Narodni Listy висновують із маніфестаций нїмецких заступників в ческім соймі, що з нїмецкої сторони не бажають чесного порозуміня з Чехами. „Politik“ признає, що як заступник вірно-конституцийної великої посїлости так і др. Епінґер не виходили в своїй мові поза мірні границї але гарним словам не

У тієї Катерини...

Думка Не-Шевченка.

У тієї Катерини
хата на помостї;
приїхали раз до неї
три молодцї в гостї.
Один з теологиї,
другий з філологиї,
третий студент медицини,
а всї без дївчини.

З'їздили ми Польщу
і всю Украйну,
а не бачили такої,
як ся Катерина.
Один каже: „Брате,
якби попом стати,
зараз взяв би Катерину
до своєї хати!“
Другий каже: „Друже,
як би мав посаду,
зараз з нею оженив ся-б
собі на розраду!“
Третїй каже: „Братя,
якби іспит мати,
цїлий сьвіт перевернув би,
щоб еї дістати“.

Катерина задумалась
і до гостий каже:
„Вийду замуж я за того,
хто декрет покаже.
Хто з вас скорше іспит зложить,
посаду дістане,
то той менї, милі гостї,
дружиною стане“.

Разом повставали,
домів відїзджали,
поїхали всї до хати
іспити здавати.
Вчили ся тяженько,
над книжками пріли,
іспити всї поздавали,
аж помізернїли.

Заскрипіли рано двері
у великій хатї:
„Вставай, вставай Катерино,
гостий зустрічати!
Маємо декрети,
маємо посади, —
вибирай же, кого хочеш,
з нашої громади!“

„Жадного не хочу!
Я вас одурила!
Маю я вже адіюнкта
і з ним буду жила!“
„Одурила!... Деж він?!“
„Є у нас в гостинї!“
„Щож ти? з ним уже побралась?“
„Осьвідчив ся нинї“.

„Гей, ти, адіюнкте!
Вийди-но із хати!
Так ти панні помагаеш
нас на гоцки брати?!“
„Гов, панове братя!
Най вас се не журить!
Коли трох вона здурила,
то й мене обдурить!
Будь здорова, Катерино!
Ти не моя мила!
Отсе тобі за покуту,
що хлопцїв дурила!

І дївчина Катерина
як палець зісталась, —
славні-ж хлопцї аж до рана
пивом запивались...

О. М.

Різдвяні ферії.

Мій приятель Ладзьо Перепуда встав або правду сказавши, зірвав ся рано-раненько, збудженний великим галасом в кухнї. Прото був він втїшний і тер собі задоволено руки. Сегодня був сьвятий вечір, починали ся его різдвяні ферії, що тривали чотири днї. Він намірявся їх добре визискати і написати щось красного, щось незвичайного. І аби не марнувати часу, взяв ся охочо і з одушевленем до роботи. Витяг із шуфляди аркуш паперу, зладив чорнило і перо, сїв і задумав ся. Шукав відповідної теми.

Може би написати і собі „Що робить наша інтелїґенция?“ Те тепер модне. Гм... гм... модне, не модне, але тепер не відповідне.

І знов задумав ся.

А може би було се добре: Бабавдовиця, бідна, хора лежить на голій печи... Хата, розуміє ся, край села, дрантива, пів стріхи нема, облупана, закурена... В хатї голо, тихо, лиш мізерна попеласта кітка „пряде“ конець бабиних ніг... Нема кому справити бабі сьвятий вечір... Вся еї родина вимерла... лиш найменьший син жне... далеко у війску... Баба думає...

— Ладзю — перебив его в найлїпших гадках голос з кухнї і в піввідчинених дверях показало ся зарумянене від огню лице его молодої жінки.

— Ладзю — засьміяла ся вона — що будем снїдати, гербату чи чорну каву?

Він здивований обернув ся до неї.

— Що, люба, що?

— Будем снїдати гербату, чи чорну каву?

— Таж я не був сеї ночи на жадній оказиї!

— То нїчо, — усьміхнула ся — але сегодня піст.

— Так що з того?

— Треба постити.

— Постити значить нїчого не їсти, а хто гербату пе, не постить. А по другім і в пісних стравах находять ся ті самі части, що і в скоромних. Хемія вчить...

— Лиши се, — перебила ему — не маю коли слухати твоїх хемічних викладів. Будеш пити гербату, — рішила вона і зникла в кухнї, а він взяв ся до писаня.

Де я став? Ага, баба нагадує ся на свого чоловіка, на свої дїти, як вони, бувало, при вечері сидїли та балакали... які вони добрі були... як вони

відповідають зовсїм дотеперішні дїла Нїмцїв. Отже надїя на супокій дуже мала.

„Narodni Listy“ доносять, що в часї обрад комісиї буджетової відбудуть ся вступні переговори в справі чесько-нїмецкої угоди. Др. Кербер буде лично конферував з представителями обох сторонництв, щоби упевнити ся, які є вигляди тої цїлої акциї тай уложити програму. Правительство буде поступати з повною резервою.

Президент мінїстрів Кербер і мінїстер Резек пересправляли в пятницю з кількома ческими послами. На другий тиждень зачнуть ся угодові конфер. між нїмцями а чехами.

В парляментарних кругах задивляють ся на теперішний стан полїтичний дуже песимістично. Нїмецко-ческа акция порозуміня, що не вийшла поза межі ріжних приготовляючих приватних дискусий, уважають за розбиту через радикалів, що находять ся в обох таборах. Як здаєть ся запечатана сим також і доля парляменту.

Віденьскі Чехи внесли петицию до ради шкільної о заснованє 20 шкіл ческих. Петицию, що обіймає 281 аркушів, підписало 2972 петентів, виказано 2044 дїтий ческих в шкільнім вїцї і на оштемпльованє видано 400 корон.

Краківский „Czas“ звернув справедливо увагу на довірочні погрози Селя і се повинно бути для ради державної австрийскої важким упімненєм. Успіх переговорів з Уграми лежить в силї парляменту. Се знають і Угри і раді би звалити австрийску конституцию. Сего ще не зрозуміли сторонництва в Австриї і не уміють оцїнити ваги порозуміня чесько-нїмецкого супроти переговорів з Уграми. Наколи-б не дійшло до чесько-нїмецкого порозуміня, то се випало би ad majorem Hungariae gloriam. На жаль не видно познак, щоби Нїмцї і Чехи зрозуміли се положенє. Чиж Австрия має бути безнастанно під опікою Угорщини?

Мова князя Чарторийского в галицкім соймі викликала велике невдоволенє. Говорять, що зі сторони нїмецкої дипльоматиї роблять ся заходи о узисканє якоїсь сатисфакциї. Таке жаданє мав поставити гр. Більов в розмові з австро-угорским амбасадором Седенім. Цїла інспірована праса нинї о тім розписує ся, а Münch. allg. Ztng. навіть в тонї прямо безоглядним.

Вжесїньска справа наробила споро заколоту у відносинах австро-нїмецких. Декларация кн. Чарторийского визвала в нїмецкій прасї численні протести. Намагано ся представити сей акт, як вдиранє ся у внутрішні справи чужої держави. Також і в нїмецкім правительстві викликало се немиле вражінє. Тому півурядовий Fremdenblatt бачив ся спонуканим помістити заяву, в якій зводить справу до властивих еї розмірів, кажучи, що як австрийске правительство не може з одної сторони заборонити своїм горожанам манїфестаций співчутя з земляками в иньших державах, так з другої-ж сторони не лише не є звязане такими манїфестациями, але глядить на них, як на події зовсїм маловажного значіня. Як перед тим так і тепер правительства обох держав мають певно те вражінє, що они є злучені тїсною дружбою і союзом, але кожде з них є своїм паном у себе дома. — Нїмецка праса приняла сю заяву переважно прихильно, а вчерашний Fremdenblatt заміщає знов ось яку заяву в сій справі: Тїшить нас, що нїмецка праса в переважаючій части з признанєм відносить ся до нашої послїдної статї в справі звісної деклярациї в галицкім соймі і заразом уважаємо дискусию над сим предметом покінченою. Відосібнене поведенє National Ztg., яка намагає ся сконструовати суперечність межи мінїстерством заграничних справ, а австрийским правительством, є неоправдане. Ми є уповажнені заявити, що мінїстерство заграничних справ в осудженю сеї справи дїлало від самого початку в найповнїйшім порозуміню з ц. к. правительством“.

Про внутрішну і заграничну полїтикку Австриї говорили кн. Лїхтенштайн і віденьский бурмістр др. Луегер на вічу християньско-социяльної партиї. Перший із них заявив, що положенє парлямента безнадійне, що конституция захитана і дни парлямента почислені, а в виду того повинна християньско-социяльна партия заходї орґанїзовати ся. Др. Луегер піднїс, що підпорою заграничної австрійскої полїтики повинен би бути орієнт і там шукати би порозуміня з народами. Що-до тридержавного союза, то він буде відновлений, а союз з Нїмеччиною буде зміцнений, хоч Нїмцї мішають ся в австро-угорскі справи, піддержуючи рух los vom Rom, котрий є ідентичний з рухом los von Oesterreich. З поводу установленя нового реґуляміну для медициньских ріґорозів устроїли віденьскі студенти демострацию проф. Екснеру, в виду чого замкнув Екснер свої виклади.

Сойм долїшно-австрийкий ухвалив позволити громадї міста Відня затягнути інвестиційну пожичку 285 міл. корон.

Комісия буджетова ради державної зібрала ся позавчера. Преліминарі декотрих мінїстерств вже обговорено. Позїстають ще етати мінїстерств зелїзниць, судівництва, просьвіти і фонд дизпозиційний. Надїють ся, що комісия покінчить свої працї до кінця сїчня, а доперва в лютім приступила би повна рада до буджетової комісиї. Ґенеральним референтом вибраний пос. Катрайн.

Архикнязь Франц Фердинанд удає ся ще в сїм місяци враз зі своєю супругою кн. Гогенберґ до Єрусалима, а відтам до Єгипту. Віденьскі дневники догадують ся, що тим способом вимине ся колїзию, яка мусїла би вийти при сегорічних двірских принятях, в котрих кн. Гогенберґ не могла би брати участи.

Як сильно росте рух Los von Rom бачимо з правозданя, яке подає „Evangelische Kirchenzeitung“: Число тих, що переступили з римскої до евангелицкої церкви, виносить за рік 1901 більше як 6000; в роцї 1900 переступило 4516, отже рух Los von Rom ростe. Число всїх тих, що переступили підчас сего руху, виносить майже 19000. Старокатолицка церков зискала сим рухом майже 8000 душ. Отже в протягу 3½ років виступило з католицкої церкви 27.000 осіб. В роцї 1901 заложено 36 нових евангелицких стацій для проповіди, а то в долїшній Австриї 2, Стирії 7, в Тиролю 2, в Чехах 22, в Моравії одну, в Галичинї 2. Самостійні парохії заложили ся в Люблянї, в Цілї, St. Pölten і в Станиславові.

Королївска курия уневажнила вибір соймового посла гр. Текелього і позбавила его на пів року активного і пасивного права вибору, бо показалось, що перед виборами честував виборцїв їдою і напитками.

До Петерсбурга прибув прибочний адютант цїсаря Вільгельма ґен. Уседом з відручним письмом і новорічними дарунками від цїсаря до царя. Післанника приняв на довшій авдієнциї цар, опісля наслїдник престола і царицявдова.

Конґрес сіонїстів. В часї лат. Різдвяних сьвят відбув ся в Базилеї пятий з черги конґрес сіонїстів, в котрім взяли участь делеґати з Азиї, північної Африки і других дальших частий сьвіта.

Окрема делеґация з Палестини представила справу кольонїзациї того краю жидями. Кольонїзация представляє великі трудности задля самого характеру краю, де нема копалень, не мож розвинути промислу і торговлї, рільництво утруднене з причини сухого підсоня та й що великі обшари землї становлять т. зв. „вакуфи“ і суть посїлостями музулманьского фонду. Вложено вже богато гроша на розведенє винограду, та все таки палестиньске вино не находить покупу.

Кромі сеї економічно-фінансової сторони, важні є також питаня, поставлені на дневнім порядку кон-

---

повмерали... а вона лишила ся і бідує, голодує —

— Ладзю — кликнула жінка з кухнї — ану ходи на мінутку та відважиш менї кіло цукру.

Ладзьо встав і дуже неохочо пішов. З мінутки зробило ся пів години. Він відважив чотири фунти цукру, стілько муки, фунт міґдалів і фунт розинків. Розуміє ся, кождий фунт окроме.

Потім вернув знову до покою і до своєї роботи. Отже з голоду і холоду має баба туй-туй умирати, аж нараз скрипнули двері і в хату входить еї син... Жаль за домом і мамою зміг его... сдезертирував... Страшна дорога... морози, вовки, злі люди... знаходить торбу гроший... приходить щасливо до дому і відтирає маму.

Гм, нї, се пусте! По що людям псувати сьвята такими річами? Кождий талапач може щось такого вдати. Гм... гм... може би стишок. Го радісного настрою сьвят буде таки стишок найвідповіднїйший. Ану може сей:

Сьвятий вечір.

Написав Владимір Перепуда.

Вже фасулям, саламасї,
бобови конець,
вже в печи варить ся кутя,
клекотить горнець.
Оселедцям і борщеви
і — і — — —

— Ладзю, ану, на! та бав троха дитину, ти однако пусто сидиш. Дївка має такої роботи, що здали би ся їй чотири руки, а я маю книші виробляти, бо тїсто з корита втїкає. — Сказала і посадила наполошеному чоловікови дитину на колїна. — Але диви ся. най сидить на пеленцї, бо...

— Але-ж бій ся Бога, жінко, я маю роботу, я...

— Що за роботу? — спитала вона глумливо.

— Таж я пишу стишок, — відповів несьміливо.

— Що, що? Стишок? То пусте, з того небудеш нї ти хлїба їсти, нї твоя дитина. Я тобі вже нераз казала, лиши се тим, що мають до того талант. З тебе не буде Шевченко і намість мучити редакторів пустими стихами, пилуй радше господарства.

Жінка не сказала правди. Не то еї гризло, що він писав, а то, що він увесь свій вільний час тратив на писане, замість з нею сидїти та любувати ся.

Що робити? — воркотїв він до себе. — Треба бавити, таж то моя дитина! Най сидить на колїнах, а я буду далї писати.

Але дитина, що з початку сидїла тихо, почала нудити ся. Насамперед витягла ему годинник з кишені і зачала трібувати, чи не розібє ним стола. Відтак шарпала его за ґузики, за краватку, за ковнїр, а при кінци замотала свої пальчики в его вуса. Нарештї шарпнула за папір і стягла его з чорнилом на підлогу. Его „сьвятий вечір“ закрила темна хмара чорнила. Він ударив пустяка по пальчиках, а сей в крик, як би его хтось різав.

Ладзьо встав і зачав зацитькувати дитину. Ходив по хатї, сьпівав, пукав ґ шафу, ковтав у стіл, дзуркав у шиби. За довгий час утихла дитина і задивила ся в зеркало, а він робив у голові вірші. Тимчасом мацнула дитина за лямпу і перевернула еї на склянки. Лямпа лишила ся дивним дивом цїла, але дві склянки дали за ню своє житє. Борзо спрятав він збиті склянки у кишеню, аби „вона не гризла ся“, а радше щоб ему не змила голови, і поклав малого заколоти голову в колиску спати. На саме полудне дитина заснула.

Ну, тепер вже зможу до вечера писати, подумав він собі, сїв вигідно і взяв перо в руку.

— Ладзю — шепнув голос з кухнї — ходи-но на хвилинку сюда, щось тобі важного скажу.

Ладзьо почухав ся в голову і на пальцях. щоб дитини не збудити, пішов до кухнї.

Ладзю любий, добре, щось закликав дитину, я лише чикала на то. Бери тепер, небоже, та три то що в макітрі, поки наймичка пообтирає підлоги в покоях. Вона зараз скінчить, а я мушу виробляти колачі.

— Тажбо я не вмію!

— Я покажу... ади, так... але мусиш таки на підлогу сїсти, бо на тапчанї маю виробляти колачі.

— А то треба довго терти? — спитав ся він смутним голосом, сїв на підлогу та взяв макітру межи колїна.

— Нї, нї... от так з годинку півтора...

Він уже не чув еї відповіди, бо зачав завзято терти. При тім думав далї над віршами, але жорнові звуки макітри, траскіт горючих дров у печи, клекіт кипячих горшків на кухнї не давали поетичним гадкам розвивати ся.

— Яке се гидке!... Скажи менї люба, що має з сего клейсту бути? Чи ти хочеш щось клеїти?

— Йди, йди! Де се клейстер, се торт, найделїкатнїйший торт.

— Таж ти знаєш, я не їм солодкого.

— Сей не для тебе.

— Та-бо й тебе зуби болять.

— Вони болять, хоть їм, хотьне їм, але то для гостий.

— Для гостий! Викрикнув він настрашений. — Ого, пропав менї вже і другий день! Яких гостий?

— Яких гостий? Моя приятелька з сестрою із Грибного, цьоця Іеньця з Курятина, кузинка Ольдзя, наша мати, моя знакома з...

— А їх хто просив?

— Я.

— На коли?

— На позавтра.

— Та-бо ми не прилагоджені для такої громади, треба зо два кіля кави.

— То нїчо. Завтра поїдемо до міста та купимо. Позавтра будуть гостї в нас, а попозавтра поїдеме ми в гостї. Ну, скажи, Ладзьку, зле я розпорядила?

— Добре, нема що казати, але мій стишок пропав, марне пропав — відповів Ладзьо без звучним голосом і спустив сумно голову майже аж у саму макітру. Знаючи добре з дволїтного досьвіду товаришку свого житя, що суперечка нїчо ему не поможе, що противно може вибухнути домашна війна, в котрій він безсумнїву поляже, він жертвував свої ферії і свій стишок для домашного супокою.

Васловівцї, 1. сїчня 1902

Іван Синюк.

ґресу що до шкіл, сіонїстичного банку, плеканя староєврейского язика і иньші. Однак обради конґресу були довірочними, а лиш опісля оповістить президия їх результат, о скілько він буде надаватись до публичної відомости.

Загального значіня не лиш для жидів, але і для арийців є точка проґрами, в котрій обговорюють ся поступи жидів в напрямі їх національного відродженя. Є они (як пише єврейский дневник „Гармелїц“) вдоволяючі, бо в послїднім пятилїтю повстала вже богата лїтература в староєврейскім язицї, видають ся нині вже дневники в Петербурзї, Варшаві, Льондонї, Парижи, Ню-Йорку, Александриї, заложено много читалень єврейских, а навіть театри і т. и. Нарід єврейский, котрий завсїгди мав свої власні потреби, тепер виступає з своїми жаданями.

На послїдок випадає додати, що цїлком окремою точкою проґрами обнято справоздане о положеню жидів в Галичинї, Румунії, Угорщинї і Росиї.

В Мадриди жандармерия викрила кілька анархістичних заговорів. Конфісковано папери, з котрих показує ся, що заговірники хотїли кілька міст підпалити.

Із полудневої Африки доносять, що під начальством ґен. Боти є много повстанців з натальскої провінциї, котрі і не думають піддавати ся.

Хіньский двір цїсарский повернув позавчера до Пекіну. Із зелїзничого двірця, на 3 кільометри від столицї, двір вирушив повозами. Хіньскі вояки на вколїшках творили шпалєр. Цїсаря, цїсареву-вдову і князя Чуна, окруженних світою, несено на ношах, а їх попереджали двірскі і державні достойники. Чужоземцям визначено місце при одній з брам Пекіну. Цїсарева привитала їх уклоном.

В Барцельонї предпринято много ревізий домових і арештовано кілька осіб. Правительство має засистувати видавництво трох дневників анархістичних. Робітники ухвалили розпочати стрейк.

В Колюмбиї мала вибухнути революция. Президент Marroquen взятий до неволї.

В справі нашої унїверсететской молодїжи.

(*Справоздане комітету.*)

Зараз по сьвятах Рождества Христового відлетять наші соколи-академіки: до Відня (10. с. м.), до Кракова (11. с. м.) і до золотої Праги (10. с. м.), щоби доконати имматрикуляциї і кінчити курси на чужих унїверситетах. Комісиї вибрані самою молодїжею предложили Комітетови свої справоздання що-до потреб поодиноких студентів.

Зі справоздання Комісиї товаришів богословів предложеного через пп. Івана Бачиньского, Мориславa Черкавского і Андрея Декальского виходить, що з львівского унїверситету виписало ся 248 богословів (78 з I р., 84 з II р., 51 з III р. і 35 з IV р.); з тих записало ся в унїверситеті віденьскім 139 (з I р. 49, з II р. 44, з III р. 25, з IV р. 21) а в унїверситеті краківскім 75 (з I р. 16, з II р. 26, з III р. 25, з IV р. 8) — разом 214 (о прочих Комісия товаришів-богословів не має відомости). З тих виказала Комісия поіменно 102 богословів (79 в Відни і 23 в Кракові), що потребують помочи на кошти цодорожи і на удержане будь цїлковито, будьто частково. На підставі того справоздання і згідно з внеском Комісиї ухвалив Комітет дня 3. с. м. покрити тї потреби з фонду призбираного і внасиґнував відповідну квоту на перший місяць (до 15 лютого) до рук Комісиї. Комісия сама займе ся розділеном сеї квоти, приготовленем мешканя на місци і взагалї заопікує ся потребуючими товаришами.

Із справоздання делеґатів факультету правничого, фільозофічного і лїкарского (предложеного через п. Осипа Шухевича) виходить, що на прочі факультети записало ся: у Відни 250, в Кракові 97, в Празї 22 — разом 319 наших академіків (подрібні дати подадуть ся окремо по сьвятах). На підставі провірених зголошень запотребували делеґати молодїжи для 81 студентів факультету фільозофічного і правничого (для 40 у Відни, 30 в Кракові і 11 в Празї) средств на кошти подорожи і на удержане будь цїлковите, будь часткове і — дальші зголошеня ще вливають або провірюють ся. Комітет ухвалив дня 5 с. м. згідно з внесками Комісиї внасиґнувати з призбираного фонду запотребовану квоту на перший місяць, а розділеном еї займуть ся самі делеґати молодїжи і они мають заопікувати ся потребуючими товаришами. На оплату чесного на унїверситету в Кракові внасиґнував Комітет на руки делеґатів молодїжи потрібну квоту ще дня 16 грудня 1901. Що до чесного на унїверситеті віденьскім має наспіти до Комітету повідомлене по святах. Крім того признав Комітет стипендиї для одного слухача фільозофії до кінця року шкільного 1901/2 і для одного слухача прав до кінця року шк. 1902/3. Подрібні цифри повисших і дальших видатків уважаємо відповідним оголосити окремо пізнійше, поскінченю нашої задачі, — тимчасом подавати будемо по упливі кождого місяця загальне справоздане на підставі виказів молодїжи, кілько студентів користати буде з узбираного фонду.

Просимо присилати дальші датки що місяця, бо потребуючих много, а кінця справи передвидїти не можемо, бо поворот нашої молодїжи залежить не від нас. Не даваймо молодїжи нашій в тяжкій нерівній борбі упасти, — тепер вже ходить не о саму честь молодїжи, але о честь народу.

У Львові, дня 5 сїчня 1902.

Др. Ярос. Кулачковзский, Вол. Шухевич,

НОВИНКИ.

Календар. Неділя Ж. 30./XII. (12/I.) 32. по С. с. Д. по Рожд. Хр. Р.: Аркадія; Понеділок 31./XII. (13./I.) п. ма. Мелянії, с. м. Зотика по праз., Р.: Ілярія; Вівторок 1/I. 1902. (14/I.) Імен. (Обріз.) Госп., Василія В.; Р.; Фелїкса.

В неділю 12. с. м. відбуде ся в сали „Народного Дому“, як звичайно, популярний відчит для міщан з сьпівами і деклямациями, устроєний акад. тов. „Союз“. П. Клим відчитає розвідку про забобони.

В нашій раді громадскій заносить ся на обструкциїні часи Чехів в парляментї. Новий клюб охочихдо працї розпочав на засїданю в суботу 4. с. м. перший огонь. На дневнім порядку було призначене місця під будівлю нового театру. Клюбовцї були за площею Єльсавети, а опозиціоністи за місцем, де находить ся тепер парк Франца Йосифа. При дебатї над сим питанем дїйшло до страшної бучи. Одні других обсипували не дуже прилестними епітетами, але що кождий кричав, то й нїхто з радних не чув своїх почесних імен. Вкінци перепрли клюбовцї своє внесене. З сього засїданя видно, що клюб охочих до працї не принесе великої користи для громади, а лише незгоду, бо ми певні що сварки не скінчать ся на суботній бучі.

Конкурс на місце управителя одноклясової народної школи в Киселицях-Тораках вижницкого повіту розписаний до 2. н. ст. лютого с. р.

Унїверситетского професора австрійскої історії др. Р. Кайндля іменував мінїстер просьвіти членом іспитовиї комісиї для учителїв ґімназий і реальних шкіл яко фахового ексамінатора для загальної і австрійскої істориї.

Спростоване. У виказї жертв на підпомогу академіків в 150. числї „Буковини“ „Замість Андрій Завадюк має бути Андрій Зибачиньский, надучитель з Горошівців, дав 5 корон.

На Стефана зібрали ся в домі проф. дра Стоцкого виднїйші Русини з Чернівців і провінциї разом з родинами, щоби привитати провідника буковиньскої Руси з днем єго патрона і пожелати невтомимому труженникови на полї культурного розвою рускоґо народу на Буковинї доброго здоровля і як найкрасшого успіху. Надто наспіло велике число телеґрафічних і писемних ґратуляций від ріжних рускихъ товариств і поодиноких осіб зі всїх сторін Буковинї, які сьвідчать про незвичайну популярність нашого заслуженого посла, котрому дай, Воже, працювати для добра і слави Руси-Украіни ще многі а многі лїта!

Парохію в Марджинї з Лїхтенберґом надав президент краю Мелїтонови Антоновичови із Зеленева.

„Буковина“ називає ся новий паровик австрийского льойду, який пущено сего четверга в Трієстї на море. Намістник Ґоес зателеґрафував про се краевому маршалкови Буковини, а п. Лупул відповів желанями краю для корабля „Буковини“.

Почтмайстром у Неполоківцях іменований Роман Алексієвич, експедієнт у Веренчанцї.

Концерт в память Осипа Федьковича, першого рускоґо кобзаря-поета на Буковинї уряджує академічне товариство „Молода Україна“ в салї „Народного Дому“ в неділю, дня 26. сїчня с. р. при ласкавій співучасти селянского хору з Балинець. Близшу програму подамо в „Буковинї“ і Рускій Радї“ пізнїйше. Просимо краян, інтелїґенцию, міщан і селян звеличити отсе торжество своєю присутністю тим більше, що дохід із концерту призначений на запомогу потерпівших за свій рішучий патриотичний виступ руских академиків. Осібних запрошень не розсилає ся.

Новий дім для божевільних, що його видїлом краевим унормовані статути одобрило мінїстерство внутрішних справ, отворить ся на 1. лютого с. р. В кімнатах старого дому для божевільних буде віддїл для слабих на очи. Також заходять ся отворити там заведене для слабих дїтий. Директором нового дому для божевільних є, як відомо, др. Константин Цуркан.

Нотар. Др. Павло Берас зложить свій уряд, як оповіщує висший краєвий суд у Львові, яко нотар в Селетинї 6. сїчня 1902, і вступить в свій новий уряд яко нотар в Сторжинцях на 16-го сїчня 1902.

Письмо, яке містило понизше без нїяких змін, показує наглядно брехливість румунїзаторского „Buk. Jurnal--у“ Янка Фльондора, якою воює против Русинів. Ось воно: „Хвальна редакцие! В відношеню до Вашої цїнної часописи, де появилась відомість під загиловком „не задоволені шкільним інспектором в Вижници“ з 14. грудня 1901. 148 ч., осьміляють просити о поміщене сего спростованя: Я не стою в нїяких звязи з статею в „Buk. Jurnal“ і есть вона мені цїлком незнакома. Дізнав ся я про се, прочитавши в „Буковинї“ докір на мене. Я очікував спокійно рішеня моєго поданя, нїколи й не прийшло мені на гадку щось подібного оголошувати. Я виправдї компетував на місце в Вижници, єсьм але п. інспектирови Нїкоровичеви дуже вдячний за місце в Банилові Рускім, понеже я тут дома і жию в згодї і приязни не лише з моїми одновірцями, але також і в переважнім числї тут жиючим руским народом. За ласкаве поміщене сих стрічок, дякую і поручаю ся з поважанем Ісак Г. Герман учитель. Банилів Руский, 2. сїчня 1902“.

Право горожаньства в Румунії отримав бувший молодо-волоский посол до рази державної і до Сойму Др. Юрій Попович. Вже від року мешкає він в Букарештї.

Консулярна академія у Відни. Цїсар у відручнім письмі до мінїстрів ґр. Голуховского і д-ра Кербера зазначив, що коли покінчило ся видавництво твору „Австро-угорска монархія в словах і образах“, до чого дав почин бл. п. архикн. Рудольф в 1884, р. і коли се видавництво причиняло ся до пізнаня народів що заселяють нашу монархію, то тепер потрібно улекшити познакомленє молодїжи з чужими краями і народами. До сего має служити консулярна академія. На еї будову монарх призначив фонди, які остали з видавництва прочі видатки покрие з власної каси.

На фонд запомоговий для академічної молодїжи вплинули по день 5-го сїчня 30.303 К 21 с.

Арештованя в Кієві. До Підволочиск доносять з Кієва, що там арештовано кількадсять студентів і робітників. Причина арештованя наразї незвістна.

„Народний Дім“ в Чернівцях

продовжає на загальне жаданє тим членам-основателям, що доси не уплатили цїлої вкладки, термін до уплати поза новий рік 1902, але під таким варунком, що правильно кождого місяця платити муть що найменьше 5 корон, хто й сего услівя не додержить точно, тратить всяке право до уплаченої ним суми.

Телеґрами „Буковини“.

Відень, 10. сїчня. Буджетова комісия палати послів залагодила буджет зглядом „хову коний“ і „водних будівель“, при чім мінїстер-президент обіцяв подбати о заступництво рільників в прибічних радах водних. Вїдтак розпочато нараду над „центральною управою“ мінїстерства внутрішних справ, причім п. Крамарж скаржив ся на полїтичну адмінїстрацию з національного боку. На сїм перервано нараду і призначено слїдуюче засїданє на суботу.

Берлин. 10. сїчня. В нїмецкій радї державній ганьбив п. Лїберман анґлїйского премієра Чимберлєна, за що єго президент зганив. Канцлєр Білов боронив Чемберлєна і анґлїйске войско жалував над війною, що надто довго займає публичну опінїю, висказав надїю на дальшу дружбу Нїмеччини з Анґлїєю і виступив проти того, що Лїберман втягає внутрішні справи Австриї в дебату. (Оплески).

Сараґоса. Межи лїбералами а клєрикалами прийшло до борби Лїберали кидали в монастир Єзуітів камінями і хотїли вдерти ся до середини. Впали вистріли, і поранили кілька осіб. Жандарми зробили оружієм порядок.

Пекін. Коли татарский ґенерал Кунзу оповістив, що заполонив Тунфунціяна, приказала цїсарева вдова єго стратити.

Хто хоче дістати
КАЛЄНДАРІ
в коміс, най зголосить ся до
Торговлї паперу „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.
Пакет оплатить „Торговля“ а кождий 10-ий календар дає даром за роспродаж.

Хто собі замовить
50 МАЛИХ КАТЕХИЗИСІВ
штука по 15 кр. (30 сотиків)
той дістане 10% опусту а пакет з почти вже оплачений. Адресувати належить.
Торговля паперу „Рускої Ради“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4:

Просьвіт промінями Рентґена.

Лїченє сухо-горячим повітрєм

подаґри, ревматизму, люмбаґи (пострілу), Ісхіаса, невральґії, болю в суставах, нарви і спухлизни.

Апарати сухо-горячого повітря (Системи Др. Реіфлєра), що прикладають ся до слабих частий тїла, уможливлюють найвисші температури в всякими термальними методами, а через те й найкрасші успіхи в лїченю і навіть застарілих слабостий. Значно усмиряє біль. При лїченю є цїле тїло вільне окрім слабого місця, тому можуть його зносити і ті, що терплять на серце, на конґестиї і астматики. Лїчене може відбути ся і в помешканю пациента.

Купелї в електричнім жаровім сьвітлї против слабостий, як зміна материї, подаґра, ревматизм і против затовщеня.

Др. Г. Хаєс, Чернівцї, ул. почтова 5а.

Найновійші Schulversäumnisse

получити можна

в друкарнї „Рускої Ради“, в Чернівцях

улиця Петровича ч. 4.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 9 до 11 години рано.

Як вже всюди есть відомо що

Ріхтера скринки до камінної будови

З ЯКОРОМ

є найлїпшою і наймудрійшою іграшкою яку можна дати дїтям для розривки і забави.

Ріхтера скринки до камінної будови суть всюди відзначені а послїдного часу в Парижи 1900 р. золотим медалем.

Ріхтера будів. скринки з якором можна кождого часу після пляну побільшити будівляними камінчиками приспособленими до будови мосту з дуже красно вироблених каміньчиків. Ріхтера будівляні скринки суть по цїнї від 0·75, 1½, 3, 3½, 4½, до 6 корон і вище, а будівляна скринка з якором з каміньчиками приряженими до будови мосту від 3 корон можна дістати у всїх лїпших торговлях з забавками; але треба уважати на знак якора, бо без якора не суть правдиві скринки.

Новина! Ріхтерові забавки терпеливости: холодна кров, девять нараз, сфінкс, кобольд, громозвід, не ґаївай ся і п. по цїнї 70 сот., правдиві лише з якором.

Хто хоче дїтям справляти дарунки, нехай собі скаже прислати чик скорше новий, богато ілюстрований **цїнник** від підписаної фірми; цїнник висилає ся за дармо і оплачено

Königl. Hof- und Kammerlieferanten F. Ad. Richter & Cie.,

Erste österreichisch-ungarische k. u. k. priv. Steinbaukasten-Fabrik.

Comptoir und Niederlage: I. Operngasse Nr. 16. Wien. Fabrik: XIII/, (Hietzing). Rudolfstadt, Nürnberg, Olten (Schweiz), Rotterdam. New-York, 215 Pearl-Street.

Найбільша різдвяна вистава і принагідне закупно!

В ДОМІ ТОРГОВЕЛЬНИМ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

в Чернівцях улиця Головна-Енценберґа (Enzenberg-Hauptstrasse) ч. 3.

Склад ц. к. упривілейованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Товари з старого срібла і бронзу: Вази, лїхтарі, ґарнітури до писаня і куреня, столи сальонові і на квіти, зиґарки, фіґури, зеркала, рами, пушки на зиґара, товари з плюшу, шкіри, кишені на карти візитові і корони, дамски портмонетки з сріблом і без срібла, ланьцушки, ґузики до манжетів правдиві бурштинові циґарниці, дамскі нояски, шільдкретові шпильки до волося, торби до подорожи.

Товари з футрів: Ковніри дамски, зарукавки для дам і дїтий найновійшого ґатунку. Правдиві перскі шапки для мущин і хлопців. Зарукавки і ковніри в як найбільших виборах. Сукняні і плюшеві модні шапки для панів і дїтий.

Товари вовняні і ткані: Правдиве біле і ґеперске по цїнї фабричній; скі кафтаники, штани, сорочки, скарпитки, панчохи, убраня для дїтий. Вовняні покритя, камаши, вовняні рукавички для пань, панів і дїтий.

Великий склад черевиків з славної фабрики Anton Capek у Відни з француской шкіри, а також иньших сорт а все в найлучшім ґатунку. Всякі зимові черовики для пань, панів і дїтий.

Склад лиш правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу для пань, панів і дїтий.

Коци до подорожи з вельблюдового волоса, вовни, плюшу шовкового, як також колдри на лїжка всякого ґатунку.

Краватки у всїх модних фарбах. Всяких сортів і то шовкові, полотняні і зефірові. Краватки шовкові і до праня є на складї, а що тиждня приходять сьвіжі посилки після найновійшої моди.

Паньчохи, шкарпитки, хустки до носа, ковніри і маншети.

Ц. к. спродаж стріляючого пороху.

Гумористичний КАЛЄНДАР

„Комара“

на рік 1902

одинокий на цїлу Русь-Украіну, богатий змістом і ілюстрациями набути можна:

Львів, ул. Куркова ч. 27

по цїнї 60 сот. (з перес. 66 сот.)

В Чернівцях в книгарни п.

Юл. ВІДМАН

Відпродуючим значний рабат.

КОТВИЦЯ

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий

усмирюючий лїк на втиране

по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

Торговля паперу

„Рускої Бесїди“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4

поручає

всїлякі прибори

до

писаня і рисованя,

всїлякого сорта

паперу, касетів

і т. п.

Г. ФЛЛЄ

усувач нагнїток

Чернівц, ул. Руска 8.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає **Володислав Секерский.**
З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Володислава Секерского.